

NEOFICIJALINIS LEIDIMAS

BAUDŽIAMASIS STATUTAS

SU
PAPILDOMAISIAIS BAUDŽIAMAISIAIS
ĮSTATYMAIS
IR

KOMENTARAI,

sudarytais iš Rusijos Senato ir Lietuvos Vyriausiojo
Tribunolo sprendimų bei kitų aiškinimų

Spaudai parengė

MARTYNAS KAVOLIS
Vyriausiojo Tribunolo Prokuroro
Padėjėjas

S. BIELIACKINAS
Vytauto Didžiojo Universiteto
Profesorius

IŠLEIDO
D. GUTMANO KNYGYNAS
KAUNE : 1934

TURINYS

	Str.	Pusl.
Pratarmė		X
Sutrumpinimų sąrašas		XVI
Naudotos literatūros sąrašas		XIX
BAUDŽIAMOJO STATUTO ĮVEDAMASIS ĮSTA- TYMAS		1
BAUDŽIAMASIS STATUTAS		13
I skyrius. Nusikalstamieji darbai ir bausmės apskritai	1— 72	15
I pask. Bendrieji nuostatai	1— 3	15
II pask. Baudžiamojo Statuto galios sritis	4— 14	22
III pask. Bausmės	15— 38	35
IV pask. Veiksmų kaltintinumas ir kaltinumas	39— 47	54
V pask. Kaltumo rūšys	48— 52	65
VI pask. Bausmių lengvinimas ir kei- timas	53— 59	75
VII pask. Atsakomybę didinančios ap- linkybės	60— 67	90
VIII pask. Bausmės pašalinamosios ap- linkybės	68— 72	100
II skyrius. Nusikaltimai įstatymams, ku- riais apsaugojama tikyba	73— 98	108
III skyrius. [—]	99—107	117
IV skyrius. Valstybės išdavimas	108—119	117
V skyrius. Sąmyšis	120—137	139

	Str.	Pusl.
VI skyrius. Valdžios neklausymas . . .	138—155	162
VII skyrius. Teismo darbo trukdymas .	156—178	181
VIII skyrius. Nusizengimai kareiviavimo ir savivaldybinių pareigų įstaty- mams	179—194	207
IX skyrius. Nusizengimai įstatymams, kuriais saugojama žmonių sveikata	195—221	214
X skyrius. Nusizengimai nuostatams, kuriais ginamas visuomenės ir asmens saugumas	222—239	229
XI skyrius. Nusizengimai įstatymams, kuriais saugojama žmogaus gerovė	240—261 ¹	239
XII skyrius. Nusizengimai įstatymams, kuriais saugojama visuome- nės rimtis	262—279	253
XIII skyrius. Nusizengimai visuomenės doros saugojamiesiems įsta- tymams	280—289	267
XIV skyrius. Nusikaltimai jaunuomenės auklėjimo priežiūros įstaty- mams	290—291 ¹	272
XV skyrius. Nusizengimai spaudos prie- žiūros įstatymams	292—309	273
XVI skyrius. Nusizengimai verslų ir pre- kybos priežiūros įstatymams	310—363 ¹²	282
XVII skyrius. Nusizengimai samdos įstaty- mams	364—377	310
XVIII skyrius. Nusizengimai įstatymams, kuriais tvarkomi statybos darbai, naudojimasis keliais ir kitomis susisiekimo prie- monėmis	378—407	318
XIX skyrius. Nusikalstamieji darbai, liečią šeimos teises	408—426	330

	Str.	Pusl.
XX skyrius. Netikrųjų pinigų, vertybės popierių ir ženklų dirbimas	427—436	341
XXI skyrius. Raštų klastojimas	437—452	350
XXII skyrius. Gyvybės atėmimas	453—466	371
XXIII skyrius. Kūno sužalojimas ir smurtas	467—480	393
XXIV skyrius. Dvikovos	481—488	418
XXV skyrius. Palikimas pavojuje	489—497	423
XXVI skyrius. Asmens laisvei nusikalstami darbai	498—512	429
XXVII skyrius. Paleistuvystė	513—529	444
XXVIII skyrius. Įžeidimas	530—540	460
XXIX skyrius. Paslapčių skelbimas	541—546	477
XXX skyrius. Turto, kelių, įspėjamųjų ir sienos ženklų ir kitų daiktų gadinimas	547—570	481
XXXI skyrius. Radinio neskelbimas, sveti- mo turto savinimasis arba pa- sitikėjimo naudojimas pik- tam	571—580	500
XXXII skyrius. Vagystė, plėšikavimas ir prie- varta	581—590	520
XXXIII skyrius. Sukčiavimas	591—598	534
XXXIV skyrius. Bankrūtavimas, lupikavimas ir kiti baustini nusižengimai, daromi dėl turto	599—619	548
XXXV skyrius. Nusikalstami darbai auto- riaus teisėms ir išradimų pri- vilegijoms	620—622	574
XXXVI skyrius. Sauvališkas svetimo turto naudojimas	623—635	578
XXXVII skyrius. Nusikalstamieji darbai, pa- daryti valstybės arba visuo- menės tarnybą einant	636—687	594

PRIEDAI

Pusl.

<i>I. Administracinis baudimas.</i>	
1. Įsakymas apie savivaldybių prival. įsakymų leid. ir vykd.	649
2. Milicijos įstatymas	649
3. Sustiprintos apsaugos įstatymas	650
<i>II. Akcyzė. Akcyzių ir finansinių monopolijų įstatymas</i>	650
<i>III. Bankai ir kreditas. 1. Įst. kredito įstaigų imams palūk. normuoti</i>	663
2. Įst. ūkininkų skolų mokėjimui palengvinti	664
<i>IV. Baudžiamasis Statutas. Baudž. Stat. papildymas ir pakeitimas</i>	665
<i>V. Darbas. 1. Darbo dienos ilgumo įstatymas</i>	669
2. Švenčių ir poilsio įstatymas	669
3. Žemės ūkio darbininkų samdos įstatymas	670
4. Pramonės darbininkų samdos įstatymas	671
5. Normalinės samdos sutarčių sąlygos	674
6. Darbo leidimo ne Lietuvos piliečiams įstatymas	674
<i>VI. Emigracija. 1. Emigracijos įstatymas</i>	675
2. Tranzito taisyklės	676
<i>VII. Farmacija. Svaiginamųjų vaistų įstatymas</i>	677
<i>VIII. Gėralai. Svaigin. gėralų mažmenomis pardavinėjimo įstatymas</i>	678
<i>IX. Ginklai. Leidimų ginklams laikyti davimo taisyklės</i>	683
<i>X. Gyvulių globa. Gyvuliams globoti įstatymas</i>	684
<i>XI. Išvežimas. Įst. apie auksinių ir sid. pinigų, aukso ir sidabro gabalais, nuolaužomis ir dirbiniais išvežimo uždraudimą</i>	684

	Pusl.
<i>XII. Karo Baudžiamieji Įstatymai</i>	685
<i>XIII. Karveliai.</i> 1. Karo ryšių karvelių įstatymas	685
2. Karo ryšių karvelių įst. vykdyti taisyklės	685
<i>XIV. Kontrabanda.</i> Muitinių įstatatai	685
<i>XV. Limpamosios ligos.</i> Įstatymas kovoti su apkre- čiamomis ligomis	697
<i>XVI. Maistas.</i> Skerdyklų ir mėsos priežiūros įsta- tymas	698
<i>XVII. Malonė ir palengvinimas kaliniams.</i> 1. Malonės įstatymas	699
2. Lygtinio nuteisimo įstatymas	699
3. Įstatymas apie palengvinimus kaliniams	699
<i>XVIII. Matai, saikai, svarstyklės.</i> Matų, saikų ir svar- styklių įst.	700
<i>XIX. Medicina.</i> Civilinio medicinos personalo mobi- lizacijos įst.	703
<i>XX. Medžioklė.</i> Medžioklės įstatymas	703
<i>XXI. Mokesčiai.</i> 1. Įstatymas apie valstybės mokes- čių imamąją tvarką	706
2. Prekybos, pramonės ir kredito įst. sąskait. knygų įst.	706
3. Žemės mokesčių įstatymas	707
4. Įst. apie valst. mokesčių nuo nejud. turtų miestuose	707
5. Valstybinio palaikų mokesčių įstatymas	708
6. Verslo pelno mokesčio įstatymas	708
7. Darbo pajamų mokesčio įstatymas	710
<i>XXII. Monopolis.</i> Lošiamų ir pasjanso kortų valst. monopol. įst.	711
<i>XXIII. Muitas.</i>	711
<i>XXIV. Politika.</i> 1. Draudžiamasis įst. dalyvauti ka- riams politikoj	711
2. Teismo santvarkos įst.	712
3. Valst. Saugumo D-to statutas	712
<i>XXV. Prekyba.</i> 1. Prekių ženklams saugoti įst.	712
2. Kovos su nedorąja konkurencija įst.	712
<i>XXVI. Radio.</i> Radio susisiekti įst.	712

	Pusl.
XXVII. <i>Rinkimai.</i> Rinkimų laisvės apdraudimo įst. . .	713
XXVIII. <i>Socijalinė politika.</i> 2. Konvencija dėl moterų nakties darbo	714
3. Vaikų nakties darbo pramonėje konvencija .	714
4. Konvencija nustat. 8 val. darbo dienos . . .	714
5. Konvencija dėl savaitinio poilsio pramonės įmonėse	714
6. Konvencija dėl draudimo ligoje	715
7. Prekybos ir laivininkystės sutart. tarp Lietu- vos ir Vokietijos	715
8. Ligonų kasų įst.	715
XXIX. <i>Spauda.</i> 1. Spaudos įst.	716
2. Apskričių Komendantų įsakymas spaudos rei- kalu	716
XXX. <i>Statistika.</i> 1. Finansų Ministerio įsakymas . .	717
2. Valstybės Statistikos įst.	717
3. Vis. Liet. žemės ūkio surašymo įst. vykd. tai- syklės	717
4. Statistikos žinioms rinkti iš pr. ir pr. įmo- nių taisyklės	717
XXXI. <i>Susirinkimai.</i> Susirinkimų ir pramogų įst. . .	718
XXXII. <i>Susisiekimai.</i> 2. Autovežimų įst.	719
3. Sauskeliais naudotis įst.	719
XXXIII. <i>Svetimšaliai.</i> 1. Svetimšaliams gyventi įst. . .	719
2. Akcinių b-vių įst.	720
3. Akcinių bankų įst.	720
4. Darbo leidimo ne Lietuvos piliečiams įst. . .	721
5. Konkordatas	721
6. Įst. Rink. XI t. I d. Bažnyčios įstatymas . .	721
XXXIV. <i>Švietimas.</i>	721
XXXV. <i>Teismo rimtis.</i> Teismų santvarkos įst. . . .	721
XXXVI. <i>Topografija.</i> Triangul. ir topogr. nuotraukų ženklų įst.	722
XXXVII. <i>Trąšos.</i> Dirbtinių trąšų kontrolės įst.	722
XXXVIII. <i>Vaikai.</i> Svaig. gėralų mažm. pardavinėjimo įst.	723
XXXIX. <i>Valstybės saugumas.</i> 1. Ypatingi Valstybės Ap- saugos Įstatai	723

	Pusl.
2. Sustiprintos apsaugos įst.	728
3. Organizacijų, sudarytų okup. Lietuvoje dalyviamis bausti įst.	729
4. Tautai ir valstybei saugoti įst.	730
<i>XL. Valstybinė tarnyba</i>	<i>730</i>
<i>XLII. Veterinarija. 1. Veterinarijos įstatymas</i>	<i>734</i>
3. Įsakymas dėl gyvulių sveikatos liudymų . . .	736
4. Įsakymas dėl gyvulių kilmės liudymų . . .	736
5. Arklių kergimui tvarkyti įst.	737
6. Kovos su galvijų maru įst.	737
7. Veterinarijos praktikos teisių įst.	737
<i>XLII. Viešieji darbai. 1. Viešųjų darbų fondo įst. . .</i>	<i>737</i>
2. Viešųjų darbų lėšų gavimo ir naudoj. taisyklės	738
<i>XLIII. Viešojo higijena</i>	<i>738</i>
<i>XLIV. Viešojo atsiskaitymo įstaigos. Vieš. ats. įst. ir įm. priežiūros įst.</i>	<i>738</i>
<i>XLV. Žemės ūkio kultūra. 2. Valst. miško pard. taisyklės</i>	<i>739</i>
3. Įst. žemės ūkiams prižiūrėti	739
4. Žemės ūkiams priž. įst. vykd. taisyklės . . .	739
5. Sėklų prekybos kontrolės įst.	740
6. Įst. kovoti su apkreč. augalų ligomis	740
7. Įsakymas dėl žuvų ūkio tvarkymo	741
RODYKLĖ	743

Pratarmė

Šis veikalas pradėtas rengti prieš keletą metų. Pradėjo vienas, baigė jau keli. Bet įvairios kliūtys trukdė užbaigti jo parengimą ir spausdinimą. Jau ir pradėdant šį veikalą rengti, reiškėsi, mažiau ar daugiau, gyvenamojo momento sunkumai mūsų baudžiamosios teisės srityje.

1°. Mes dar neturime savosios baudžiamosios teisės. Kiekvienas įstatymas turi apsaugoti kurią nors gėrybę, kurios turinys keičiasi pagal laiko reikalavimus. Pasikeitus saugojamo turto turiniui, turi būti pakeistas ir jį saugojas įstatymas. Tuo tarpu baudžiamoji teisė, kuria mums teko naudotis Nepriklausomą Valstybę atstačius ir kuria dabar tebesinaudojame, yra ne mūsų pačių ir ne mūsų sąlygoms sukurta. Todėl aišku, kad, ją tvarkant mūsų gyvenimą, susiduriame su sunkumais ne tik dėl skirtingos kalbos, kuria ši teisė išreiškta, bet dar labiau dėl pasikeitusio gyvenimo, palyginti su tebeveikiančiąja teise. Tačiau mūsų paveldėtieji įstatymai baudžiamosios teisės srityje yra dar geresni, negu kurie nors kitų sričių įstatymai. Bet ir šiem dviem dideliem sunkumam esant, mes dar negalime vienu rankos mostelėjimu ar plunksnos brūkštelėjimu nusikratyti senąją teisę dėl to, kad naujai geresnei teisei sukurti reikia padėti daug darbo ir laiko ir kad, nesudarius naujos rašytos teisės, negalima išsižadėti senosios teisės. Šiaip susidarytų padėtis be teisės, neteisiškumas ir teisinis neaiškumas ar net tamsa. Todėl, kad ir būdami savos lietuviškos teisės šalininkai, negalime numoti į paveldėtąją teisę tik dėl to, kad ji parašyta ne mūsų pačių, ne mūsų kalba ir buvo skirta ne mūsų laikotarpio gėriui apsaugoti.

Nurodytiems senosios teisės taikinimo sunkumams esant, mums tenka skaityti svetima kalba parašytieji įstatymai. Bet tai nelengva jaunesniajai kartai. Todėl kuometoliau, tuo labiau

tenka noromis nenoromis naudotis vertimais. Autorizuoto, arba oficialinio, vertimo rusų kalba 1903 m. parašytojo Baudžiamojo Statuto teksto neturime. Tiesa, 1919 m. Teisingumo Ministerija buvo išleidusi šio Statuto vertimą lietuvių kalba, bet jis taip pat nebuvo oficialinis. Be to, vėliau, palyginus jį su šios teisės šaltiniais: „1903 m. patvirtintu kodeksu, kuris turėjo galios ir vokiečių okupacijos valdžiai esant“ ir prieš karą įvestaisiais, mūsų nepanaikintais bei mūsų Valstybės Konstitucijai neprieštaraujančiais įstatymais, pasirodė, kad šis pusiau oficialinis leidimas — 1903 m. Baudžiamojo Statuto rusiškojo teksto vertimas į lietuvių kalbą — turi kaikurių nemažų klaidų. Vėliau, 1930—1931 m. šį vertimą su keliais Lietuvos valstybėje išleistais papildomais baudžiamaisiais įstatymais dviem leidimams spaudai parengė K. Jablonskis. Todėl pasirodė, kad mūsų jau iki šiol turėtasis Baudžiamojo Statuto vertimas į lietuvių kalbą reikia dar peržiūrėti ir taisyti. Juk, šiaip ar taip, neturint mums autorizuoto ar oficialinio svetima kalba parašytojo Baudžiamojo Statuto vertimo, tenka naudotis bent neoficialiniais vertimais.

Antrajam iš aukščiau nurodytų senosios teisės taikinimo sunkumų esant, tenka iš Statuto išrinkti tai, kas iš jo ir pasikeitusiomis mūsų sąlygomis tebeveikia. Tik šią išrinktą padarius ir nebeveikiančias dalis iš teksto išmetus, mes gauname aiškų veikiančios teisės vaizdą.

2°. Mūsų knygos rinka ir ūkiškosios sąlygos nėra tinkamos sunkesniems, didesniems ir brangesniems veikalams privačia iniciatyva tinkamai leisti. Jau pirma sakėme, kad mūsų baudžiamajai teisei taikinti juntami du sunkumai: suprasti svetima kalba parašytą įstatymą ar turėti tinkamą svetima kalba parašyto įstatymo vertimą ir iš jo išrinkti tai, kas mūsų sąlygomis veikia. Laisvas minties vertimas padaryti nesunku, bet sunku vertimu tiksliai atvaizduoti pilną į kiekvienos svetimos kalbos žodžius įdėta esmė. Tuo tarpu įstatymą skaitant, reikia kaip tik suprasti ne tik bendras jo turinys, bet ir visa į jo žodžius įdėta visai smulki esmė. Šis trūkumas, mažiau ar daugiau, juntamas visuose vertimuose. Jo gali būti mažiau ten, kur jie gali būti atidžiau dirbami ir daugiau asmenų tikrinami. Bet tai yra susiję su didesnėmis išlaidomis, kurios prieinamos arba plačiau rinkai esant, arba darbą finansuojant ne privatiniam

asmeniui. Šis momentas mums kliudė turėti visai gerų Baudžiamojo Statuto vertimo leidimų lietuvių kalba ir plačių, kaip kituose kraštuose, jo komentarų bei šiaipjau gausios šios srities literatūros. Pasiteisinama trumpai: neapsimoka.

3°. Gyvename krizės ir naujų idėjų kilimo laikotarpi. Plačiau apsidairę, mes pastebime ne tik ekonominę krizę. Dar garsiau, negu apie ją, mums tektų kalbėti apie politinę, visuomeninę, dvasinę ir dorinę krizę. Tokia visose gyvenimo srityse pasireiškusi krizė pažadino visur susirūpinimą ir naujų kelių, naujų vertybių ieškojimą bei sudarė naujus vertybių vertinimus. Ši padėtis negalėjo neatsiliepti teisei, ypač baudžiamajai, kurioj labiau, negu kur kitur, yra nustatyti žmonių tarpusavio santykiai, paliečių visas mūsų gyvenamojo momento krizės apimtas sritis. Todėl, kalbant ne apie vieną kurį kraštą, bet apie visus apskritai, šios krizės reiškiny — staigūs kitėjimai — yra ypatingai ryškūs baudžiamojoje teisėje, nes ji čia pasireiškia jei ne rašyta, tai bent praktikos forma.

Bekovoiant dėl naujų idėjų valstybės ir visuomenės tvarkyme, kurios mažiau ar daugiau ima reikštis ir įvairių šalių baudžiamojoje teisėje, pastebime dvi priešingas neigimo arba teigimo kryptis*). Teisininkas išauklėtas, gerbti esamą teisę. Vadinasi, teisininkas labiau, negu kurios kitos specialybės žmogus, įvertina teisės pastovumo reikšmę. Todėl jis mažiau, negu kuris kitas, bus linkęs garbinti pajėgą ir besikeičiantį atsitiktinumą. Bet tuo būdu teisininkui, įpratusiai gerbti ir taikinti teisę, gali susidaryti pavojus nepastebėti to, ko pasikeitusio gyvenimo sąlygos ir laiko dvasia protingai reikalauja. Jis, pamažu tapęs konservatoriumi, gali virsti reformų priešu, neigiančiu visa tai, kas nauja. Tiesa, teisininkui nepakeliui su revoliucinėmis mintimis, bet jis taip pat negali surambėti ir pasidaryti siauru savo specialybės amatininku. Jis turi padėti kurti laiko reikalavimams tūnkamą teisę, veikiančiąją teisę aiškindamas, o ne neigdamas ją, kol ji bus naująja pakeista. Tai nieku būdu nėra politikavimas, bet teisės stiprinimas ir kūryba. Tuo būdu teisininko

*) Nesusipratimai ir trūkumai teisės taikinimo srityje iš dalies galima išsiaiškinti tuo, kad į kiekvieną klausimą galima žiūrėti iš kelių aspektų. Todėl ir į baudžiamąją teisę bei į atskirus jos klausimus gali įvairiai žiūrėti teisininkas, publicistas ir politikas, arba kriminalistas ir civilistas, arba dalyko žinovas ir diletantas.

darbas yra darbas ne registratoriaus, registruojančio įvykusius faktus, ne raštininko, automatiškai nurašinėjančio tik pačias normas ar svetimas mintis, ir ne kronikininko, perteikiančio ar atvaizduojančio istorinius faktus, — teisininko darbas turi tapti gyvu analitiniu sintetiniu kuriamuoju darbu.

Antra vertus, teisininkas, pritardamas naujoms idėjoms, negali, dėl savo paties neapsižiūrėjimo arba atsitiktinio neįsigilinimo, akiai neigti visa tai, kas kultūrai per šimtmečius teigiamo sukurtą, ir išgelbėjimo laukti tik iš įgyvendinimo naujų idėjų, kurių kartais dar net ir pats gerai nesupranta. Tiktai neigdami visa, kas teigiamo teisės ar šiaip kultūros aruode sukurta, nustotume pagrindo po kojų, imtume blaškytis ir nebežinotume, iš kurio taško išeiti. Naujos idėjos nėra pašalinusios baudžiamosios teisės pagrindų: 1) neteisėtumo, 2) kaltės (ne natūralinių įvykių) ir 3) bausmės. Kurios šalies įstatymai mėgina šiuos pagrindus liesti, ten pastebime valstybės ligūstumo požymių.

Todėl teisininkas padės krizę šalinti, kovodamas su teisės negerbimu, stengdamasis atstatyti positikėjimą teisėtumu ir keldamas teisinį susipratimą bei teisinę sąmonę.

Šitokioms sąlygoms esant, leidžiamas šis veikalas. Nurodytų blogųjų sąlygų jis nepašalins, bet norėta, kiek mūsų sąlygos leidžia, negausios baudžiamosios teisės literatūros sritį papildyti didesniu praktikai skiriamu veikalu.

Šį veikalą rengiant laikytasi šių principų:

1. Norėta duoti veikiančiojo 1903 m. Baudžiamojo Statuto ir visų iki karo įvestų pakeitimų lietuviškąjį vertimą. Dėl sakytų priežasčių tobūlybės jis dar nebus pasiekęs. Vis dėlto norėta padaryti jis kiek tobulesnis, negu buvo pirmesnieji vertimai. Pagrindu buvo paimtas Teisingumo Ministerijos lietuviškasis šio Statuto leidimas, atsižūrėta į K. Jablonskio veikalą ir lietuviškasis tekstas buvo lyginamas dar su rusiškuoju tekstu. Kur atrodė, kad galima kitais žodžiais tiksliau pasakyti rusiškojo teksto turinys, šiame vertime buvo šis tas pakeista; šiaipjau paliktas senasis vertimas.

2. Į verstinį šio Statuto tekstą neįdėta tai, kas Lietuvos įstatymais panaikinta ir kas neveikia dėl pasikeitusių mūsų valstybės ir visuomenės sąlygų. Tos vietos verstiniame tekste yra pažymėtos laužtiniais skliausteliais „[—]“. Šiais skliausteliais

paženklinti straipsniai, kurie per 1903—1914 m. laikotarpį buvo pakeisti.

3. Lietuvos įstatymais pakeistosios vietos yra aiškiai nurodytos pažymėjimu, kurios datos ir kuriame „Vyriausybės Žinių“ numery kuris straipsnis pakeistas. Kaikurių straipsnių atskiros vietos savaime pasikeitė, įvedus metrinę matų bei saikų sistemą, lito pinigų vienetą ar ką panašaus. Šios vietos būtų buvę geriau tekste atžymėjus skirtingu šriftu, bet techniškais sumetimais buvo atžymėta lenktiniais skliausteliais „(—)“.

4. Atskiras įstatymo straipsnių dalis mes patys dėl patogumo sunumeravome, atspausdindami straipsnio dalies numeracijos skaitmenis šviesesniu šriftu ir tarp lenktinių skliaustelių. Kur straipsnių dalys turi kelis punktus, bet jie įstatymo tekste nėra numeruoti, ten mes, taip pat dėl patogumo, tačiau kad galima būtų jie atskirti nuo Statuto tekste esamos, bet kalbamuose straipsniuose nepavartotos numeracijos, numeravome savaip: šviesesniu šriftu ir raidėmis: „(p. a.)“.

5. Baudžiamojo Statuto redakcinės komisijos aiškinimų duota tik svarbiausieji. Jie buvo parinkti daugiausia iš Tagancevo Baudžiamojo Statuto komentaro, o paskum dar papildyti iš redakcinės komisijos paaiškinamojo rašto knygų.

6. Rusų Senato sprendimų tezės yra paimtos tik tos, kuriomis rėmėsi šio Statuto redakcinė komisija. Jos paimtos iš tos komisijos aiškinimų knygų. Jos dar buvo papildytos tais sprendimais, kurie susidarė, taikinant šio Statuto straipsnius Rusijoje.

7. Pradedant šį veikalą rengti, Lietuvoje dar nebuvo kasacinio teismo bendrųjų teismų byloms. Todėl, kad tam tikri straipsniai neliktų be Lietuvos Teismo aiškinimų, buvo paimti dar ir Vyr. Tribunolo, kaip apeliacinės instancijos, aiškinimai, kurie galė pažymėti raide „(A)“. Šiaipjau visi kiti Vyr. Tribunolo aiškinimai yra kasaciniai; jie, kada Vyr. Tribunolas dar ėjo dviejų teismų funkcijas, būdavo žymimi raide „(K.)“, o po to jie jau nebebuvo raidėmis žymimi. Vyr. Tribunolo aiškinimai, paduoti ne pačių sudarytomis tezėmis, bet sprendimų ištraukomis. Yra įdėta sprendimų iki 1934 m. sausio mėn. pabaigos.

8. Veikiantieji Baudžiamojo Statuto straipsniai yra atspausdinti juodu korpusu, o neveikiantieji Statuto straipsniai — laužtiniuose skliausteliuose; straipsnių aiškinimai papildomais

įstatymais — paprastu korpusu. Redakcinės komisijos ir mokslo aiškinimai atspausiti *petito kursyvu*, o teismo sprendimų aiškinimai — paprastu *petitu*.

Papildomieji baudžiamieji įstatymai yra atspausiti *kursyvu*, o jų aiškinimai — paprastu *petitu*.

9. Šio Statuto aiškinimai padalyti į keturis skyrius:

I — Statuto redakcinės komisijos aiškinimai;

II — aiškinimai papildomais įstatymais;

III — aiškinimai teismo praktika;

III A — Rusų Senato sprendimai;

III B — Lietuvos Vyriausiojo Tribunolo sprendimai;

IV — aiškinimai siaurąja žodžio prasme: doktrina ir autorių samprotavimai.

10. Priede paduodami atskirų įvairių įstatymų straipsniai, papildą mūsų Baudžiamąjį Statutą ar esą su juo susiję. Tai yra vadinamieji papildomieji baudžiamieji įstatymai. Jie suskirstyti sritimis ir surinkti abėcėlės tvarka.

11. Gerb. Prof. S. Bieliackinas parinko Rusijos Senato sprendimų ir doktrinos aiškinimų tėzes ir parūpino jų vertimus bei prižiūrėjo advokato Z. Kolodno padarytą Statuto redakcinės komisijos aiškinimų parinkimą ir vertimą.

Statuto straipsnių vertimas peržiūrėti, Vyr. Tribunolo sprendimai parinkti ir spaudai veikalas galutinai parengti bei spausdinimas prižiūrėti teko šių eilučių autoriui.

Rodyklę sudarė dipl. teis. Ks. Misevičius.

Kalbą lygino Juozas Sužiedėlis.

Baigdami, laikome savo pareiga padėkoti Teisingumo Ministeriui ir Apygardos Teismo teisėjui K. Jablonskiui, kurie maloniai sutiko leisti šiam veikalui naudotis jų jau seniau išleistu vertimu, o taip pat ir visiems tiems, kurie savo darbu padėjo ši veikalą sudaryti.

M. Kavolis.

Kaunas, 1934 m. rugpjūčio mėnuo.

Sutrumpinimų sąrašas

A.	— Vyriausiojo Tribunolo apeliacinis sprendimas.
AKT.	— Aukščiausiasis Kariuomenės Teismas.
Aišk.	— aiškinimas.
AT.	— Apygardos Teismas.
b.	— byla.
bd.	— baudžiamasis.
Bd. St.	— Baudžiamasis Statutas.
BPI.	— Baudžiamojo Proceso Įstatymas.
BS.	— Baudžiamasis Statutas.
bs.	— bendrasis susirinkimas.
BSp.	— Baudžiamojo Statuto papildymas.
CI.	— Civiliniai Įstatymai.
CPI.	— Civiliniai Proceso Įstatymai.
C sk.	— Civilinis skyrius.
įst.	— įstatymas.
įv.	— įvedamasis įstatymas.
YVAI.	— Ypatingieji Valstybės Apsaugos Įstatai.
K.	— Vyriausiojo Tribunolo kasacinis sprendimas.
KK.	— Klaipėdos Kraštas.
KKVŽ.	— Klaipėdos Krašto Valdžios Žinios.
Ksk.	— Vyriausiojo Tribunolo Klaipėdos skyrius.
KT.	— Kariuomenės Teismas.
KTSI.	— Klaipėdos Teritorijos Statutas.
LVKonst.	— Lietuvos Valstybės Konstitucija.
M.	— Минцъ, Курсь Уголовнаго Права.
p.	— punktas.
(p. a)	} — Taip numeruoti straipsnių dalių punktai tose vietose, kuriose originalinis tekstas punktų numeracijos nuturi.
(p. b)	
(p. c)	
pap.	— papildymas.

pr.	— priedas.
(p. r.)	— Statuto redakcinės komisijos paaiškinamasis raštas.
PrKl.	— Prancūzijos Kasacinis Teismas.
psl.	— puslapis.
PT.	— Pulko Teismas.
Rg.	— Reichsgericht.
S.	— Vyr. Tribunolo Klaipėdos skyriaus bd. revizinės bylos ženklas.
sk.	— skundas.
spr.	— sprendimas.
S. spr.	— Senato sprendimas.
StGB.	— Strafgesetzbuch (Vokietijos baudžiamasis statutas).
str.	— straipsnis.
T.	— Гагандевъ, Уголовное Уложение, 1922.
t.	— tezė.
tais.	— taisyklė.
Tk. Teis.	— Taikos Teisėjas.
tv.	— tvarkomasis.
V.	— Vyr. Tribunolo Klaipėdos skyriaus privat. kaltinimo bylos ženklas.
vs.	— visuotinis susirinkimas.
VT.	— Vyr. Tribunolas.
VTKsk.	— Vyr. Tribunolo Klaipėdos skyrius.
VŽ.	— „Vyriausybės Žinios“.
W.	— Vyr. Tribunolo Klaipėdos skyriaus atskirų skundų bd. bylos ženklas.
Z.	— žiūrėk.
I.	— Statuto redakcinės komisijos aiškinimai.
II.	— aiškinimai papildomais įstatymais.
III.	— aiškinimai teismo praktika.
III A.	— Rusų Senato sprendimai.
III B.	— Lietuvos Vyr. Tribunolo sprendimai.
IV.	— aiškinimai siaurąja žodžio prasme: doktrina ir autorių samprotavimai.
89/672	— Nurodo rusų Senato ir Lietuvos Vyr. Tribunolo sprendimus: pirmasis skaičius rodo sprendimų metus, o antrasis sprendimų numerius.

Vyr. Tribunolo Klaipėdos skyriaus sprendimai žymimi atvirkščiai: S. 26/32 — pirmiau numeriai, o po jų metai.

(1928.V.6; — Vyr. Tribunolo 1928 m. gegužės mėn. 6 d. sprendimas b. Nr. 265)

[—] — Rodo Baudž. Statuto verstiniam tekste praleistas vietas. Jei tokiuose laužtiniuose skliaustuose yra dar teksto, tai reiškia, kad jis Lietuvoj nebeturi galios.

(—) — Rodo Baudž. Statuto verstiniam tekste pakeistas vietas, kurias pakeitė atskiri Lietuvos įstatymai, nustatę, kad vietoje „Rusija“ būtų skaitoma „Lietuva“, ar įvedę metrinę matų bei sąukų sistemą, lito pinigų vienetą.

Atskirų straipsnių aiškinimuose Rusų Senato sprendimais (III) A) yra keletas ne tik Rusų Senato, bet ir kaikurių kitų aukščiausiųjų teismų sprendimų tėzių, kurios ten nevisada yra atitinkamai atžymėtos. Todėl čia duodamas jų sąrašas:

I. Vokietijos Aukščiausiojo Teismo (Reichsgericht): 43 III A 2; 44 III A 1; 50 III A; 111 III A; 289 III A 3; 310 III A 1; 429 III A 2; 468 III A 1; 484 III A 1—2; 487 III A; 498 III A 2; 507 III A 3—4; 510 III A 1; 516 III A 2—3.

II. Berlyno Vyriausiojo Tribunolo: 108 III A.

III. Prancūzijos Kasacinio Teismo: 262 III A 1; 280 III A 1; 427 III A 1; 445 III A 2; 455 III A 4—5; 490 III A 1—2; 502 III A 2; 514 III A; 562 III A 4.

IV. Rusų Aukščiausiojo Kariuomenės Teismo: 53 III A 1—3; 567 III A 2; 667 III A 2.

Naudotos literatūros sąrašas

- Уголовное Уложение. Приложение къ № 5 „Журнала Министерства Юстиціи“ (Май 1903 г.)
- Таганцевъ, Уголовное Уложение 22 марта 1903 г. Rīga, 1922.
- Уголовное Уложение. Объясненія проекта редакціонной комисіи, 1895.
- Baudžiamasis Statutas. Teisingumo Ministerijos Antrojo Departamento leidinys, 1919.
- K. Jablonskis, Baudžiamasis Statutas, 1930.
- M. Kavolis, Baudžiamojo Proceso Įstatymo komentaras, 1933.
- M. Kavolis, Bažnytinės tikiybinių mišriosios ir civilinės moterystės juridinė padėtis Lietuvoje, 1930.
- M. Kavolis, Socialinis ir teisinis momentas Klaipėdos Krašto santyky su Lietuva, „Vairas“, 1930.
- Минцъ, Курсъ Уголовнаго Права. I - 1925; II - 1928.
- „Vyriausybės Žinios“.
- Vyriausiojo Tribunolo sprendimai.
- Viskanta, Civilinio Proceso Įstatymas, 1931.
- K. Šalkauskis, Civiliniai įstatymai, 1933.
-

Baudžiamojo Statuto įvedamasis įstatymas

(1919 m. sausio 16 d. VŽ. Nr. 2—3).

§ 1. Įteisėtu baudžiamuoju kodeksu yra laikomas Rusijos 1903 metais patvirtintas kodeksas, kuris turėjo galios ir vokiečių okupacijos valdžiai esant, išskyrus: a) §§ 82—84, 88—96, 98 ir 134, b) visą trečiąją dalį (§§ 99—107) ir c) visa tai, kas priešinga Laikinajai Lietuvos Valstybės Konstitucijai.

1. Srityse, kuriose Lietuvos Valstybės nėra išleistų II naujų įstatymų, laikinai palieka tie, kurie yra buvę prieš karą, kiek jie neprieštarauja Laikin. Konstitucijos dėsniams (*Liet. Valst. Konst. pagr. dėsniai 1918.XI.2 d. — VŽ. Nr. 1*).

2. Veikusieji Lietuvoje ligi šios Konstitucijos paskelbimo dienos įstatymai, kurie šiai Konstitucijai neprieštarauja ir nebus panaikinti ar pakeisti šios Konstitucijos nurodytu įstatymų leidimo keliu, palieka galioje (*Liet. Valst. 1922 m. Konst. 106 § ir 1928 m. Konst. 107 §*).

3. Ypatinga Valstybės apsauga:

BS. iv.

a) Kilus karui, ginkluotam sukilimui ar kitiems pavojingiems neramumams valstybėje, Ministerių Kabinetai pasiūlius, Respublikos Prezidentas gali visoje valstybėje arba tam tikrose jos dalyse įvesti karo arba kitą kurią nepaprastą padėtį, laikinai sustabdyti konstitucines piliečių teisių garantijas ir imtis priemonių pavojui atremti ar pašalinti, vartojant ir ginkluotą pajėgą (*LV. Konst. 34 §*).

b) § 1. Kiekviena Lietuvos apskritis arba jos įsakmiai nurodytos dalys, karo metu arba gresiant šalyje suirutės pavojui, ... gali būti paskelbtos karo stovyje.

§ 9. Šių įstatų ... taisyklėms išvystyti Karo Komendantas turi teisės leisti privalomus įsakymus ir už jų nevykinimą administratyviniu keliu skirti pinigines baudas ligi 5.000 litų, ar bausti kalėjimu ligi 3 mėnesių, arba pavartoti abidvi baudi.

§ 14. Vietose, kur paskelbtas karo stovis, gyventojai ... teisiama ... karo teismų (*YVAI. — VŽ. Nr. 5 ir 156*).

4. Karo Baudžiamieji Įstatatai:

a) Karo Lauko Teisme: § 1. Karo Lauko Teismas sudaromas vietose, kur kariuomenė aktyviai kovoja su priešininku arba kur yra įvestas karo stovis. § 12. Karo Lauko Teismas bausmes skiria XXII rusų kariškųjų įstatų knyga ir 1903 m. Baudžiamuoju Kodeksu (*Karo Lauko Teismo įst. — VŽ. Nr. 5, 8 ir 273*).

b) Kariuomenės Teisme: § 1. Steigiamas bendras ir vienas visai kariuomenei teismas. § 24. Teismas ... va-

duojasi buvusiais rusų įstatymais, kaip tai XXII, XXIII ir XXIV kn. karo įstatų 1869 m. ir paskesnių laidų ir Baudžiamojo Kodekso 1903 m. . . . (*K. T. įst. — VŽ. Nr. 10 ir 273*).

c) Pulko Teismuose: § 20. Pulko teismas teisia tik kareivius. § 27. Pulko teismas vaduojasi buvusiais rusų įstatymais, kaip tai XXII ir XXIII 1869 m. kariškųjų teisių knygomis ir jų tąsa ligi 1907 m. rusų 1903 m. baudžiamaisiais įstatymais . . . (*P. T. įst. — VŽ. Nr. 4 ir 250*).

5. Administracinės bausmės:

a) Apskrities ir Miesto Tarybai duodama teisė leisti privalomi įsakymai ir juose skirti už įsakymo nepildymą pinigine pabauda iki 500 litų. (*Įst. apie saviv. priv. įsak. leidimą ir pildymą — VŽ. Nr. 5*).

b) Apskrities Viršininkui administratyvinio baudimo teisė duota atskirais įstatymais. (*Ž. M. Kavolis, Baudžiamojo Proceso Komentarai, pusl. 703*).

c) Karo Komendantams duota teisė administratyviniu būdu bausti Yp. Valst. Aps. Įst. § 9.

1. Buv. rusų įstatymų galia Lietuvoje nustatyta 1918 m. III B Lietuvos Valst. Laik. Konstitucijos 24 str., būtent: pripažinta galia tų rusų įstatymų, kurie buvo išleisti prieš karą, vadinasi, iki 1914 m. rugpjūčio 1 d. (naujuoju stiliumi); tuo pačiu neturi galios paskesni rusų valdžios išleistieji įstatymai, o veikiančiosios Liet. Valst. Konst. 107 str. pripažįsta galią visų tų įstatymų, kurie veikė iki paskelbiant nuolatinę Konstituciją, kitaip sakant, tikslai tie, kurie buvo Laikin. Konstitucijos sankcionuoti arba Lietuvos valdžios išleistieji (Ck. 1924/296).

2. Klausimas, ar 1903, ar 1912 m. redakcijos 111 str. taikintinas, turėtų reikšmės, jeigu nebūtų taikinamas Yp. Valst. Aps.

BS. įv.

Įst. 14 str., nes pastarasis sankcija numato vis tiek iki mirties bausmės. Šis straipsnis paskutinėj (1912 m.) redakcijoje yra pakartojamas to pat straipsnio Yp. V. Aps. Įst. 1919 m. redakcijoje; jame turimas galvoj šnipinėjimas ir priešui pagalbos teikimas (K. 1929/234).

3. Laik. Liet. Teismų sutv. įst. yra du dėsniai: turi galią tie įstatymai, kurie yra buvę rusų valdžiai esant, ir laikomas įteisėtu 1903 m. patvirtintas kodeksas, kuris turėjo galią ir vokiečių okupacijos valdžiai esant. Kaip reikia suprasti šis paskutinis sakiny: ar tai turi reikšti, jog mūsų valstybėje veikia 1903 m. BS. redakcija, kurią vartojo vokiečių okupacijos valdžia, ar tai, kad čia veikia ne tik ta dalis, kuri veikė rusų valdžiai esant, bet visas 1903 m. BS? Už paskutinį komentavimą kalba šitokie sumetimai: sunku manyti, kad įstatymo leidėjai būtų turėję galvoje kaip tik tokią redakciją, kurią vartojo vokiečių okupacijos valdžia... Taip pat vargu galima teigti, kad, kuriantis demokratinei Lietuvos respublikai, įstatymų leidėjai būtų turėję galvoje BS. 1903 m. redakciją, kuri (po 1905 m. įvykių) rusų monarchijai jau nebetiko. Įstatymo žodžius: „kuris turėjo galią vokiečių okupacijos valdžiai esant“ galima suprasti tik ta prasme, kad mums turi veikti visas 1903 m. BS., o ne tik jo dalis, veikusi rusų valdžiai esant. Kuri jo redakcija turi pas mus veikti, tai šį klausimą išsprendžia bendras Laik. Liet. Teismų sutv. įst. 2 str. nuostatas, t. y. paskutiniai įstatymai, kurie veikė rusų valdžiai esant (K. 1931.X.3 d.; b. Nr. 265).

4. Teismas yra autonominis ir nesuvaržytas jokiais Tribunolo nurodymais, nes Tribunolas, negalėdamas kištis į kasacinės bylos esmę, negali šiuo atžvilgiu ir jokių Ap. T. nurodymų daryti, o jei kartais kasaciniame Trib. sprendime būtų kokių nors išsireiškimų, dėliai kurių galėtų kilti abejojimas, ar Trib. neįsikišęs į bylos esmę ir ar jis Ap. T. nėra įsakęs šitaip, o ne kitaip kurią nors faktišką aplinkybę interpretuoti, tai toks abejojimas turi būti išaiškintas neigiamai ir negali Ap. T. varžyti laisvo bylos esmės sprendžiamojo darbo (K. 1927/92).

5. Kadangi krašto gynimas neįeina į Klaip. Teritorijos kompetenciją, tai ir tos srities įstatymų bei įsakymų nėra rei-

kalo skelbti „Kl. Kr. Valdžios Žiniuose“, kurios yra tik Klaipėdos valdžios organas, vietos reikalams (VT. bs. 1925/253).

6. Kadangi kontraband. nusikaltimas įvyko, kada muitų įstatymas Klaipėdos krašte jau buvo įvestas, tai jis turėjo būti įvertintas tiktai sulig minėtu įstatymu, ir ne tik atsižvelgiant į bendrąsias baustinumo žymes, bet ir į nusikaltimo vietą ir bausmės didumą. Kadangi muitų sritis, nebūdama Kl. kr. konvencijoje rezervuota Klaip. kraštui, yra centrinės valstybės kompetencijoje, tai centrinė valstybė turi ir kompetenciją nustatyti bausmę už muitų taisyklių sulaužymą. Juk visai neįmanoma atskirti delikto sąvoka nuo delikto sankcijos. Todėl, jeigu Lietuva turi teisę numatyti, kokie veiksmai yra leistini ir kokie yra uždrausti, tai ji būtinai turi ir teisę nustatyti, ar uždraustieji veiksmai turi būti baudžiami, o jei turi būti baudžiami, tai kaip (VT. Ksk. S. 18/25).

7. Lietuva Klaipėdos Kraštui yra vidaus teritorija, nes dėl Klaipėdos krašto ir Lietuvos konstitucinio susijungimo ir ta Lietuvos valstybės dalis, kuri prie Klaipėdos krašto nepriklauso, iš tikro Klaipėdos kraštui yra vidaus teritorija. Beje, tam neprieštarauja, kad taikinant paveldėtąją vokiečių teisę vidaus teritorijos sąvoka apsiriboja Klaipėdos kraštu ten, kur liečiami teisiniai santykiai, kurie savo prigimtimi verčia manyti, kad vidaus teritorija turi būti laikoma tiktai sritis, kurioje veikia ypatingos teisės normos. . . . Bet vien iš to negalima daryti išvados, kad likusioji Lietuva turi būti laikoma užsieniu, taikinant baudžiamąją teisę. Nes tame nebūtų nieko nepaprasto, jeigu vienoje valstybėje veiktų du skirtingu baudžiamu įstatymu su atskiromis teritorinėmis galiojimo sritimis. . . . Todėl galima tik manyti, kad Lietuvos baudžiamoji teisė yra vidaus teisė, nors ir veikianti kitoje vidaus teritorijos dalyje, ir atvirkščiai. Tokiu būdu, baudžiamam darbui, padarytam Didž. Lietuvoje, turi būti taikinama kaip vidaus baudžiamoji teisė — ta materialinė baudžiamoji teisė, kuri veikia baudžiamojo darbo vietoje (lege loci), nors nuteisimas ir įvyksta Klaipėdos krašte, t. y. tokioje vietoje, kur sprendžiamoji norma nėra vietos teisė (VT. Ksk. S. 1/31).

BS. iv.

8. Įstatymas, kuris Lietuvoje veikė jau tada, kai KK. dar nepriklausė prie Lietuvos, tik tada gali būti laikomas Klaipėdos krašte *įvestu ir įgijusiu juridinės galios*, kada jis yra tvarkingai *paskelbtas*. Taigi, tuo laiku, kada suimamos prekės buvo konfiskuotos . . . , Klaipėdos krašte dar nebuvo įvestas joks įstatymas, kuris kaltinamojo elgesį skelbtų baustinu (VT. Ksk. S. 4/25).

9. Jeigu, neturint atitinkamo įstatyminio pagrindo, ir negalima tvirtinti, kad baudžiamosios normos paskelbimas, kol ta norma gali būti taikinama, turi įvykti *oficijaliname publikacijos* organe, tai vis dėlto negalima išsižadėti reikalavimo, kad baudžiamasis įstatymas, kol dėl jo sulaužymo galima taikinti bausmę, *iš viso* turi būti paskelbtas abiem oficialinėm kalbom. Šiaip baudžiamosios teisės srityje turėtų išnykti teisinis saugumas ir nežinia, ar Baudž. Įstatymo 2 § — nulla poena sine lege — dar tebeturėtų galios (VT. Ksk. S. 22/25).

10. Apygardos Teismas teisingai mano, kad akcyzės teisės nuostatai Klaipėdos krašte neturi galios . . . Šiuo atveju dar tas prisideda, kad rusų kalba parašytasis teisės įstatymas atsirado tada, kada Klaip. kr. dar Lietuvai nepriklausė. Tokiu atveju norint, kad tas įstatymas Kl. krašte veiktų, reikia dar specialaus Lietuvos įstatymo, kuris aną įstatymą Klaip. krašte įvestų, nes *ipso iure* valstybės teisė į naujai įgytą teritoriją neišsiplečia. Bet toks įvedamas įstatymas iki šiol neišleistas (VT. Ksk. S. 41/28).

11. „Уложение о наказаніяхъ“ ir visi jo nuostatai Lietuvoje neveikia (VT. tv. 1933.II.9; b. Nr. 110).

12. Baudžiamo Kodekso įved. Įst. § 1, nurodydamas, kad įteisētu baudž. kodeksu laikomas Rusijos 1903 m. patvirtintas kodeksas, tuo pačiu visiškai nenustato, kad sakytasis kodeksas turįs veikti Lietuvoje tokios redakcijos, kuri buvo 1903 metais patvirtinta. Šis įstatymas tiktai nusako, kuris baudž. kodeksas turi veikti Lietuvoje, nes, be 1903 metų kodekso, Rusijoje iki revoliucijos ir Lietuvoje iki vokiečių okupacijos veikė dar ir kiti baudž. kodeksai (1885 metų „Улож. о наказаніяхъ“ ir „Уставъ о наказаніяхъ“). Tuo būdu Baudž. Kod. Įstatymas visai neličia klausimo apie Baudž. Statuto atskirų straipsnių pakeitimus, kurie buvo padaryti po 1903 metų dar Rusijos valdžios (K. 1933.V.27; b. Nr. 174).

1. Rusijos Valstybės Tarybai peržiūrėjus specialios komisijos parengtąjį Baudžiamojo Statuto projektą, caras 1903 m. kovo 22 d. perdavė jį Senatui paskelbti ir į gyvenimą įvesti tuo momentu, kuris turėjo būti dar atskirai paskirtas. — Prieš įvedant Baudžiamąjį Statutą ištisai, jis buvo pagal caro patvirtintas Valstybės Tarybos nuomones įgyvendintas dalimis, skelbiant jį vykdyti šiuo būdu:

A. 1904 m. birželio 7 d. įvesta: a) III ir IV skyriai ir b) straipsniai: 121, 123, 126—132, 134, 163, 164, 166 (2 d.), 168 (3 d.), 170, 173, (4 d.), 437, 449, 643 (2 ir 3 d.), 644 (4 d.); 645 (4 d.) ir 652 (3 d.); 1905 m. birželio 16 d. — 125 str.; 1906 m. kovo 4 d. — 124 str.; 1906 m. kovo 14 d. — II skyrius ir nusikaltimams prieš tikybą — 309 str.; 1906 m. kovo 27 d. — kontrobandos byloms — straipsniai: 279 (5 p.), 450, 451 ir 452; 1909 m. gruodžio 25 d. — straipsniai: 500 (1 d. 2 p., 2 ir 3 d.) ir 524—529; 1911 m. kovo 20 d. — straipsniai: 620 ir 622.

B. Nurodytus II, III ir IV skyrius ir atskirus straipsnius įvedant, tuo pat metu kiekvieną kartą buvo šios rūšies nusikaltimams įvestas taip pat ir I skyrius.

2. Įvedus aukščiau nurodytus straipsnius, laikui bėgant, buvo pakeisti straipsniai: 111, 112, 113, 118, 119, 124, 500, 524, 526, 526¹, 527, 529 (paskutiniai penki buvo įvesti iš karto jau pakeistos redakcijos), 620 ir 622.

3. Kaikurie straipsniai įvedimo įstatymais buvo papildyti. Turį ir dabar reikšmės papildymai yra nurodyti kiekvieno straipsnio pastaboje.

4. Liet. Valst. Laik. Konstit. 24 § nustatė, kad srityse, kur Lietuvos valdžios nėra išleista naujų įstatymų, palieka galioti veikę prieš karą, t. y. iki 1914 m. rugpjūčio 1 d., rusų įstatymai, jei jie neprieštarauja dabartinei valstybės santvarkai. Vėlybės-nės Konstitucijos tą dėsni patvirtino. Vadinas, karui prasidėjus išleistieji rusų įstatymai, kurie Lietuvoj buvo išgalėję prieš okupuojant ją vokiečiams (Kaunas paimtas 1915 m. rugpjūčio 15 d.) ir kurie Rusijoje buvo išleisti prieš paskelbiant Lietuvą

BS. iv.

Nepriklausoma valstybė, — Nepriklausomoj Lietuvoj neigijo galios.

5. *Neprikl. Lietuvoj neigijo galios vokiečių okupacijos valdžios išleisti įsakymai, išskyrus administraciniu būdu de facto įvestąjį rusų 1903 m. Baudž. Statutą.*

6. *Vokiečių okupacijos valdžia 1903 m. Bd. St. įvedė šiuo būdu. 1915 m. birželio 16 d. ir spalio 6 d. šiuo reikalu buvo išleisti tam tikri įstatymai (Žiūrėk: Buechler, Strafrecht. in Litauen, i. Z. f. Stw., Bd. 46, S. 389). Bet pagrindiniais šiuo reikalu įsakymais reikia laikyti šiuodu: a) Vokiečių Kariuomenės Rytų Vado (Oberbefehlshaber Ost) Hindenburgo 1916 m. sausio 14 d. (18 §§) įsakymas, kuris buvo paskelbtas 1916 m. vasario 8 d. jo įsakymų organe Nr. 9/62 ir įgijo galią kovo 1 d., nustatė, kad baudžiamosios teisės srityje ir toliau lieka galioti rusų įstatymai. Tačiau „klausimais, kurie nustatyti rusų 1903 m. Baudž. Statute, taikinami (M. K. pabr.) to įstatymo nuostatai su žemiau paskelbtais pakeitimais ir papildymais, vietoje 1845 m. įstatymo apie kriminalines ir pataisos bausmes“. b) Tos pat instancijos vado Bavarijos princo Leopoldo 1917 m. gegužės 14 d. (26 §§) įsakymas, kuris buvo paskelbtas gegužės 26 d. jo įsakymų organe Nr. 79/578 ir kuris įgijo galią liepos 1 d., nustatė: „Įstatymas apie kriminalines ir pataisos bausmes ir įstatymas apie taikos teisėjų skiriamas bausmes pakeičiami (m. p.) rusų 1903 m. kovo 22 d. patvirtintuoju nauju Baudž. St. Tačiau likusioj baudžiamosios teisės daly lieka galioti senieji rusų įstatymai“.*

Tuo būdu XV tomo 1845 m. įstatymas apie kriminalines ir pataisos bausmes (Уложение о наказаніяхъ уголовныхъ и исправительныхъ) ir 1864 m. įstatymas apie taikos teisėjų skiriamas bausmes (Уставъ о наказаніяхъ, налагаемыхъ мировыми судьями) de jure nebuvo panaikinti, bet tik de facto pakeisti. Tačiau šiuos įstatymus de facto pakeitęs 1903 m. Baudž. St. de facto buvo įvestas tik tiek, kiek jis liečia tam tikrus nusikaltimus, o tiems nusikaltimams, kurie šio pakeitimo nepaliesia, turėjo būti ir toliau taikinami senieji įstatymai.

Vokiečių Rytų Kariuomenės Vado įsakymai nebuvo įstatymai, bet jie tada turėjo lygią galią su įstatymais.

7. 1916—1917 m. skelbiant taikinti 1903 m. Bd. St., jo tekstas tuo pat būdu nebuvo paskelbtas. Bet okupacijos valdžios teismai vartojo 1903 m. rusiškojo teksto vokiškąjį 1908 (1916) m. Bernšteino vertimą, kuriame nebuvo 1904—1912 m. padarytų pataisų.

8. Bet vokiečių okupacijos valdžia Lietuvoj taikino 1903 m. Bd. St. ne ištisai, bet su tam tikrais panaikinimais (labiausiai jo bendrojo daly, pav., be ko kita, panaikinti: 29, 40, 41, 55—58, 108—119, 179 ir kiti straipsniai), pakeitimais (pakeisti, pav., 22, 36, 54, 59, 60, 453—456, 467, 562, 589 ir kiti straipsniai) ir papildymais (str.: 66a, 158a, 160a, 523a).

9. Iš čia išeina, kad 1) vokiečių okupacijos valdžia Lietuvoj taikino 1903 m. Bd. St., visai neatsižiuodama į tai, kiek jo jau anksčiau įstatymo keliu buvo įvesta ir kiek jo iki karo buvo likę tik įstatymo projektu, 2) 1916—1917 m. buvo įvestas Bd. St. 1903 m. be įvestosios dalies įstatymo keliu padarytų pataisų ar pakeitimų ir 3) dėl nepastebėtų įstatymo keliu padarytų papildymų ir dėl 1916—1917 m. padarytų pakeitimų vokiečių okupacijos valdžios metu Lietuvoj veikęs 1903 m. Bd. St. buvo žymiai kitoks, negu jo dalis, kuri buvo dar prieš karą įstatymu įvesta ir negu neįvestoji jo dalis, kuri buvo suprojektuota.

10. Įvedamuoju 1919 m. (be datos) Bd. St. įstatymu, lygiai taip, kaip ir vokiečių okupacijos valdžios įsakymu, nebuvo paskelbtas autentiškas įvedamojo Bd. St. tekstas, bet tik buvo nurodoma į 1903 m. Bd. St., „kuris turėjo galią ir vokiečių okupacijos valdžiai esant“. Tačiau, kaip sakyta, 1903 m. Bd. St. ne tik neįvestoji, bet ir įvestoji dalis žymiai skyrėsi nuo to teksto, kurs galiojo vokiečių okupacijos metu.

11. Teisingumo Ministerijos 1919 m. išleistame 1903 m. Bd. St. lietuviškame vertime randame jį tokį, koks jis atrodė pagal nur. Bernšteino vokiškąjį vertimą, vadinasi, be 1904—1912 m. įstatymo keliu padarytų pakeitimų, kurie pagal laik. Konst. 24 § turėjo galią. Kitaip sakant, buvo išbraukta dalis prieš karą veikusių įstatymų. Vadinasi, iš tikrųjų buvo įvestas tas Bd. St., „kuris turėjo galią ir vokiečių okupacijos valdžiai esant“, nors jo dalis buvo priešinga daliai veikusių įstatymų. Tačiau 1919 m. įvestoji Bd. St., kuris lyg ir „turėjo galios ir vokie-

BS. iv.

čių okupacijos valdžiai esant“, Teisingumo Ministerijos leidime nebuvo tų pataisų, kurios buvo įneštos į 1903 m. Bd. St. tos pat valdžios 1916—1917 m. 1919 m. įvedant Bd. St. ir išleidžiant Bd. St. lietuvišką vertimą, nebuvo atsižiriama: 1) į jau prieš karą pradėjusius veikti to paties Bd. St. kaikuriuos pakeistus straipsnius, 2) kad tik dalis šio Statuto buvo įstatymu paskelbta ir vykdoma, o didesnėji dalis oficialiai įstatymų rinkiny nebuvo paskelbta — ir tarp šių dviejų dalių nebuvo daroma jokių skirtumų: jos abi įvestos nepaskelbus autentiško teksto ir 3) kad, vokiečių okupacijos valdžiai esant Lietuvoj, turėjo galią daug kur pakeistas 1903 m. Bd. St. Taigi, Bd. St. lietuviškas vertimas nėra nei veikusių prieš karą įstatymų, nei turėjusių galią vokiečių okupacijos valdžiai esant įstatymų vertimas. Tokios pat redakcijos po to dar du kartu Bd. St. buvo išleistas ir privatių leidėjų.

12. Lietuvos teismo organai taikindavo Bd. St. 1903 m. be vėlybesnių papildymų, kaip jis atspausdintas Teisingumo Ministerijos leidiny, vadinasi, be prieš karą veikusių ir be vokiečių okupacijos valdžios padarytų pakeitimų. Vyr. Tribunalui tik paskutiniu laiku tekdavo spręsti klausimas, kurios — ar 1903 m., ar vėliau dar įstatymo keliu padarytos — redakcijos veikia Lietuvoj tam tikri 1903 m. Bd. St. straipsniai. Tik 1931 m. Vyr. Trib. teko šiuo reikalu pasisakyti iš esmės, kad Lietuvoj veikia 1903 m. Bd. St., bet su visomis iki karo padarytomis pataisomis.

13. Ar šis sąlyginis palikimas galioti šalia 1903 m. Bd. St. dar ir 1845 bei 1864 m. baudžiamosios materialinės teisės įstatymų gali būti svarbus dar ir dabar, po 1919 m. įstatymo? Šis įstatymas, lygiai kaip 1916 ir 1917 m. įsakymai, aiškiai nepanaikino 1845 ir 1864 m. įstatymų. Ar šis 1919 m. įstatymas, tų įstatymų nepanaikindamas, turėjo galvoj, lygiai kaip 1916 ir 1917 m. įsakymai, palikti tuos įstatymus galioti tik tiek, kiek naujasis 1903 m. Bd. St. nesuima visų 1845 ir 1864 m. įstatymuose nurodytų nusikaltimų arba iš viso baudžiamosios materialinės teisės dalykų? Įsakyme šiuo atžvilgiu buvo aiškiai pasisakyta, o įstatyme to nepadaryta. Atsakymo ieškanč, iš šalių atrodo, kad „Baudžiamuoju Kodeksu“, baudžiamosios materialinės teisės prasme, gali būti ir yra ne tik būtina vienas

BS. iv.

kuris nors įstatymus, bet ištisa eilė atskirų įstatymų. Ar 1903 m. Bd. St. suima į save visus 1845 ir 1864 m. įstatymų nurodytus klausimus, Lietuvos teismui neteko aiškinti. Bet čia reikia nepamiršti, kad šio Bd. St. bendroji dalis, kuri 1845 m. įstatymo bendrosios dalies vietoje dabar šiaip taikinama ir Karo Baudž. Statutui, pastarajam nėra pritaikinta. Vadinasi, jei šį 1919 m. įstatymą aiškintume ir plačiausiai: kad jis panaikinęs 1845 ir 1864 m. įstatymus — nors to įstatyme nepasakyta — ir kad jie jokiame baudžiamosios teisės klausimui nebeturį galios, tai ir tada jų dalis dar būtų taikintina Karo Baudž. Statutui.

BAUDŽIAMASIS STATUTAS

Pirmasis skyrius

Nusikalstamieji darbai ir bausmės apskritai

Pirmasis paskyris

Bendrieji nuostatai

1. Nusikalstamu yra laikomas toksai darbas, kurį įstatymai, grėsdami bausme, draudžia jo daromu metu.

1. Darbas turi būti uždraustas įstatymo arba juo paremto administracinio nutarimo, kurie buvo jau įsiteisėję baudžiamąjį veiksmą bedarant (p. r.).

2. Niekū būdu negalima bausti tų veiksmų, kurie nors ir esti panašūs į kuriuos nors nusikalstamuosius darbus, bet įstatymo nėra aiškiai uždrausti (p. r.).

3. Teismas negali papildyti tikrų arba tariamų statuto trūkumų pagal vadinamąją analogiją (p. r.).

4. 1 str. pasako tą patį dėsni, kuris yra paskelbtas ir baudžiamojo proceso įstatyme (771 str. 1 p.) (p. r.).

5. 1 str. nustato, kad bausmė už bet kurį padarytą darbą gali būti skiriama tik tada, jei teismo svarstomas darbas uždraustas įstatymo, nustatyta tvarka paskelbto ir įsiteisėjusio, iki tą darbą padarant arba jį bedarant (T. 2).

III A

1. Ne kiekvienas įsakymas ar uždraudimas turi baudžiamąją sankciją. ... Jeigu dėl kurio nors įsakymo nevykdymo nėra nustatyta atsakomybė ... ir jeigu valdžios organui nėra leista teisė savo veikimo ribose reikalauti, kad kuris nors įsakymas būtų vykdomas, gresiant bausme, tai teismas, skirdamas bausmę už tokių įsakymų nevykdymą, įžeistų 1 str. (1894/13, 1893/6, 1890/10).

2. Įstatymo įžeidimas negali būti dengiamas kurios nors administracinės valdžios leidimu (1890/34; 1887/14).

3. Teismas turi taikinti tą įstatymą, kuris taikintinas konkrečiam nusikaltimui, nesivaržydamas šalių pareiškimais (1874/621).

4. Už nusikalstamus darbus kiekvienas atsako pats, išskyrus įstatymo aiškiai nurodytus atvejus (1872/1553). Šiuo reikalu susitarimai jokios reikšmės neturi (1872/1248; 1867/322).

5. Juridiniai asmens baudžiamai neatsako už savo agentų nusikaltimus (1896/17; 1885/28; 1884/4).

6. Norint veiksmą pripažinti nusikalstamu, reikia: 1) kad jis būtų aiškiai numatytas baudžiamajame įstatyme arba esminiais savo pažymiais būtų panašus į tą, kuris ten numatytas ir 2) kad teisiamojo kaltė būtų baudž. teismo nustatyta (93/3).

7. Kad būtų galima kas nors nuteisti, reikia, kad jo veikimas atitiktų baudžiamame įstatyme numatyto nusikaltimo pažymius, ir praplečiamasis baudž. įstatymo aiškinimas turi būti laikomas siaurose ribose (1888/28).

8. Kiekvienas abejojimas eina kaltinamojo naudai (1871/807 ir 708).

9. Nė viena nusikaltimą didinančioji aplinkybė negali būti abejojama (1871/1123).

10. Ypatingasis įstatymas šios rūšies nusikaltimams pakeičia bendrąjį įstatymą (1871/901, 749 ir 152). Jis taikinas tik toms byloms, kurioms išleistas (1870/1431, 1878/30).

11. Neleistina įstatymą aiškinti taip, kad aiškinimas prieštarautų bendrai teisės sistemai kalbamui reikalui (1868/145).

12. Straipsnio mintį aiškinant, daug svarbos turi samprotavimai ir motyvai, kuriais tas str. paremtas (1869/117 ir 101).

13. Vienodoms byloms teismai vadovaujasi kasacinio teismo darytais įstatymų aiškinimais (1869/443; 1868/557).

14. Visi įstatymai ir teismo valdžios įsakymai, jų tarpe ir kasaciniai aiškinimai, laikomi teismui žinomais ir privalomais nuo to momento, kada gautas oficialus organas, kuriame jie paskelbti (1869/440).

1. Jei teisiamajam nėra numatyta bausmė už inkriminuojamą veiksma, tai pagal BS. 1 str. turi būti panaikintas visas šios bylos darbas (K. 1929/266).

III B

2. (*Perversmo iškeltosios valdžios aktų teisėtumas*). Greta rašytosios statutinės teisės arba rašytosios konstitucijos ir ją papildančių įpročių bei precedentų, kuriais reiškiasi pastovi tam tikros valstybės teisinė konstrukcija, yra žinoma dar tam tikrų *konstitucinių faktų* kategorija — faktų, kuriais gimsta naujoji valstybė arba kuriais kartais katastrofiškai esti suardoma ir pakeičiama esamoji valstybės teisinė konstrukcija... Įvykus tiems konstituciniams faktams, buvusi iki tol tam tikroje teritorijoje ar valstybėje teisinė valstybės konstrukcija visai arba iš dalies... nustoja veikusi ir lieka bejėgė, savaime nustoja darna imperatyvinės savo galios, o dėl to — ir veikiančios teisės pobūdžio. Iš šių konstitucinių faktų, ardančių teisinę konstitucijos konstrukciją, gimsta nauja laikinoji — revoliucinių ir perversminių imperatyvinių precedentų teisė ir laikinoji provizorinė santvarka. Šitokioje konstitucinėje padėtyje atsidūrė, įvykus 1926. XII. 17 d. ir 1927. IV. 12 d. perversmams, ir Lietuvos respublika. Valdžios organai, kilę iš tų konstitucinių faktų, turi laikinosios vyriausybės pobūdžio... Žinoma... perversmo... pasisėkimas ar nepasisėkimas... pareina nuo politinės įvairių suinteresuotų socialinių veiksnių... kovos išdavų, vad. nuo politinių jėgų. Šitos politinės kovos sprendimas nepriklauso teismui, kuris yra tam tikras valstybės valdžios organas, skiriamas ne politinei, bet veikiančios imperatyvinės teisės apsaugos funkcijai... Revoliucijai ar perversmui įvykus, teismas tegali konstatuoti tos nepaprastos kovos vaisius, kiek

1 ~ 2 str.

jie yra pasireiškę ir išsigalėję teisės srityje, ir iš jų turi daryti tinkamas teises išvadas, taikindamas veikiančius ir turinčius galią teisės imperatyvus; būtų nerimta manyti, kad teismas gali sudrausti revoliuciją arba perversmą laimėjusią jėgą ir atstatyti suardytą teisinę status-quo ante... kurios nesugebėjo sulaikyti atitinkamos politinės senosios tvarkos jėgos... Be anarchijos pavojaus, valstybinis teismas negali būti nukreiptas prieš revoliucijos ar perversmo pertvarkytą valstybės valdžią, kurios vieną iš funkcinį elementų jisai pats ir sudaro... O teismas gali būti sunaudotas... konstitucinių organų darbo kontrolei... tol ir tose ribose, kol... perversmu jie nėra pasiėmę diktatoriškos galios... Kai laikinoji vyriausybė... konstituciniu dekretu... bus nustačiusi... laikinę konstituciją,... tai veik. konstitucinės teisės atžvilgiu abejojimų kilti jau nebegalės (VT. bs. 1928. V. 11).

2. Už nusikalstamuosius darbus baudžiama šiomis bausmėmis:

- 1) mirties bausme;**
- 2) sunkių darbų kalėjimu;**
- [3) ištėmimu;]**
- [4) grasos kalėjimu;]**
- [5) tvirtovės kalėjimu;]**
- 6) paprastuoju kalėjimu;**
- 7) areštu;**
- 8) bauda.**

1. Bd. St. įved. įst. (VŽ. Nr. 2-3) 1919.I.16 d. šis str. pūpildytas:

§ 2. Kodekso § 2 nurodytų bausmių vieton skiriamos šios bausmės:

- a) sunkių darbų kalėjimas,**
- b) paprastasis kalėjimas,**
- c) areštas,**
- ir d) pinigų bauda.**

§ 3. Sunkiųjų darbų kalėjimo bausmė skiriama vieton: mirties bausmės, ištrėmimo ir grastos kalėjimo, o tvirtovės kalėjimas pakeičiamas paprastu kalėjimu.

II. Bd. St. pap. įst. (1919.III.5 d. VŽ. Nr. 4): /

§ 1. Piniginės baudos, paskirtos Baudžiamajame Kodekse, šiuo keturiskart padidinamos.

§ 2. Už nusikalstamus darbus, už kuriuos Baudžiamajame Kodekse yra paskirtas tik areštas, arba kalėti kalėjime, gali būti paskirta dar ir piniginė pabauda: taikos teisėjo — iki 2.500 litų, apygardos teismo — iki 25.000 litų (*Pakeista VŽ. Nr. 159*).

1. 1845 m. Kodeksas bausmes skirstė grupėmis. To šiame BS. nėra. Čia bausmės yra: pagrindinės, papildomosios ir pavaduojamosios.

2. Pagrindinėmis turi būti laikomos tos visos bausmės, kurios numatytos 2 str. ir, be to, konkrečiam nusikaltimui dar nurodytos atskiruose str.

3. Papildomosios bausmės esti dviejų rūšių: a) Nubaustieji kalėti sunkiajame ar grastos kalėjime, ištrėmti ir t.t. netenka tam tikrų teisių stvaime, kitaip sakant, visai nepriklausomai nuo to, ar tat pasakyta teismo sprendime. Teisių netekimas čia yra pagrindinės bausmės pasėkmė ir sudaro papildomąją bausmę siauresne prasme. b) Be to, už tam tikrus įstatymo atskirai nurodytus nusikaltimus kaltininkas netenka tam tikrų profesinių teisių, bet tik teismui specialiai šitai nutarus. Tai yra papildomoji bausmė platesne prasme.

4. Pavaduojamoji arba pakeičiamoji bausmė yra ta, kuri skiriama į vietą kitos bausmės, kurios negalima įvykdyti (p. r).

5. 2 straipsny bausmės surašytos pagal jų sunkumo laipsnį, nors tas bausmės sunkumas ne visada galima griežtai nustatyti.

1. Jei už tam tikrą nusikalstamą darbą įstatymas numato **III A**

2 str.

dvi ar net keletą bausmių, tai bausmę parinkti turi visišką teisę tas teismas, kuris bylą sprendžia iš esmės (76/136).

2. Teismas pagal įstatymą, parinkdamas nusikaltėliui šią ar kitą bausmės normą už tam tikrą nusikalstamą jo darbą, turi kreipti akį į teisės įžeidimo svarbą ir dydį, o ne į paties nusikaltėlio savumus, kurie iškilo į eikšnę nusikalstamąjį veiksmą darant (77/28).

3. Teismas turi skirti ne tą bausmę, kuri nusikaltėliui gali būti skaudesnė, o tą, kuri teisingesnė, kitaip sakant, kuri labiau tinka teisiamojo kaltei (66/5).

III B

1. „Bauda“, „piniginė bauda“ ir „piniginė pabauda“ yra tolygios sąvokos (K. 1929/263).

2. Sunkiųjų darbų kalėjimo, imant jį visa žodžio prasme, Lietuvoj nėra; visi suimtieji, nežiūrint į jiems skirtos bausmės rūšį, laikomi tame pačiame būste, bet kiekvienai bausmei nustatytas atitinkamas režimas (K. 1931.X.1; b. Nr. 467).

3. Piniginė bauda, kaip papildomoji bausmė, skiriama prie pagrindinės teismo nuosprendžio. Įstatymas jokių reikalavimų nenustato, kad jinai būtų skiriama tik ypatingais atvejais (K. 1931/122).

4. Baudž. Kod. įved. įst. 2 ir 3 §§ ištrėmimo ir tvirtovės kalėjimo bausmės yra pakeistos, tai nebelenka skirti nėsamos bausmės; bet ištrėmimo vietoje yra skirtinas sunk. darbų kalėjimas su BS. 28 ir 30 str. nurodytomis pasėkmėmis, o tvirtovės kalėjimo vietoje skirtinas paprastas kalėjimas. Jei, sakysime, kad BS. 129 str. numatyto ištrėmimo vietoje Teismas paskyrė, kaip pagrindinę bausmę, trejis metus sunkiųjų darbų kalėjimo, tai su šiąja bausme tenka skaitytis, taikinant BS. 53 str., bet ne vėl prisiminti jau pakeistą nėsamą ištrėmimą (K. 1933.VI.17; b. Nr. 247).

IV

1. YVAĮ. 16 § BS. pap. § 9 kalba apie bausmę „dviem laipsniais aukščiau“, vadinasi, jie turėjo galvoje ne BS., bet dar 1845 m. Kodekso bausmių sistemą.

2. Rusijoje mirties bausmė panaikinta lėtin. valdžios 1917 m. kovo 12 d. įstatymu. Bet jis, būdamas išleistas karo metu,

Lietuvoj neturi galios. Lietuvoj mirties bausmė panaikinta 1919 m. sausio 16 d. BS. įved. įst. § 2. Bet ši bausmė vėl įvesta: a) kaip ypatingoji bausmė tik karo būties metu — 1919 m. kovo 5 d. Yp. Valst. Aps. įst. § 14 ir b) kaip normalinė bausmė: ba) už nusikaltimus valstybės saugumui, valstybės tvarkai ir valdžiai bei už kaikuriuos kitus nusikaltimus — 1919 m. vasario 25 d. BS. pap. § 1 ir bb) už dalyvavimą okupuotoje Lietuvoje sudarytoje organizacijoje ir už teroristinių aktų rengimą — specialiu 1929 m. lapkričio 13 d. įstatymu.

3. Žiūrėk 15 str. paaiškinimų.

3. (1) Nusikalstamieji darbai, už kuriuos pagal įstatymus didžiausia bausme skiriama nužudyti, kalėti sunkiajame kalėjime [arba ištremti], yra **d i d i e j i n u s i k a l t i m a i**.

(2) Nusikalstamieji darbai, už kuriuos pagal įstatymus didžiausia bausme skiriama kalėti [grasos, tvirtovės] arba paprastajame kalėjime, yra **n u s i k a l t i m a i**.

(3) Nusikalstamieji darbai, už kuriuos pagal įstatymus didžiausia bausme skiriama areštas arba bauda, yra **n u s i ž e n g i m a i**.

1. Nusikalstamuosius darbus kategorijomis skirstant, žiūrėti rimai ne teismo paskirtosios, bet įstatymo numatytosios bausmės.

2. Bausmę mažinančios aplinkybės, jeigu dėl jų nusik. darbas nėra kvalifikuojamas atskiru str., negali turėti įtakos į nusik. darbo kvalifikaciją. Taip pat čia neturi reikšmės, ar nusikaltimas padarytas vieno asmens, ar kelių bendrininkų, net ir tada, kada pastarųjų rolė bendrininkaujant esti buvusi nežymi (p. r.).

Antrasis paskyris

Baudžiamojo Statuto galios sritis

4. Šis Statutas turi galios tiek (Lietuvos), tiek ir kitų valstybių piliečių (Lietuvoje) padarytiems nusikalstamiems darbams, išskyrus 5 straipsnyje nurodytus atvejus.

I 1. Įstatymas, kuris reiškia įstatymleidžio valią, turi turėti galią visoje valstybės teritorijoje, nes, jeigu nuostatai apie nusikaltimus ir bausmes atskirose valstybės dalyse būtų įvairūs, tai tat kenktų teisingumui ir pačiai valstybei.

2. Valstybės teritorija laikoma: teritoriją siauresne prasme, orą virš krašto teritorijos, vidaus ir pakraščio vandenys ir Lietuvos garlaivius jūroje.

3. Įstatymai apsaugoja visų valstybės gyventojų, vistiek kurios valstybės piliečiai jie yra, teises ir reikalus. Todėl Lietuvos valstybėje padarytieji nusik. darbai pagal mūsų įstatymus baudžiami vienodai: vistiek, ar tie darbai padaryti prieš Lietuvos ar prieš svetimos valstybės piliečius, o taip pat nepriklausomai nuo to, kur ižėistieji asmens gyvena.

4. Įstatymai gina ne tik piliečių teises, bet taip pat ir gyvuosius valstybės interesus: jos nepriklausomybę, neliečiamybę, saugumą ir santvarką. Ginant šiuos savo valstybės interesus, reikia ginti ir svetimos valstybės tokie pat interesai. Tarp ginamųjų asmens ir valstybės interesų yra tas skirtumas, kad asmens teisės ginamos visai neatsižiuirint į tos teisės subjektą — yra absoliutinio pobūdžio, o tuo tarpu politiniams valstybės institutams tos absoliutinės teisės pobūdžio nepripažįstama. Nurodoma, kad politiniai valstybės interesai kartais keičiasi ir dėl to negalima esą pretenduoti į nesąlyginę jų apsaugą. Todėl savo valstybės interesai savo valstybės priemonėmis ginami, o svetimos valstybės interesai teiginami sąlyginai.

5. Svetimos valstybės interesai ginami dviem motyvais: a) Savo valstybės savisaugos interesais, nes svetimoj valstybėj pra-

sidėjusi *netvarka, tartum tvanas ar ugnis, gali būti nelokalizuojama, gali persimesti ir į kitą valstybę. Todėl bijant, kad svetimoje valstybėje kilusioji revoliucija ar apskritai kokia nors netvarka nepersimestų ir į savo valstybę, savo valstybės apsaugos tikslu kiekviena valstybė verčiama rūpintis, kad jai palankioje valstybėje neišsivyratų netvarka.* b) Saugodama gerus tarpvalstybinius santykius, valstybė negali šalta žiūrėti, jei kitoje valstybėje atsiranda progos kauptis jai nepageidaujamiems elementams, sudaromi planai ir ginkluojamos gaujos valstybės neliečiamybei ižvesti, spaudžiami ir platinami perversmų kurstų atsišaukimai ir t.t. Todėl savaimė suprantama, kad, šitai matydama, valstybė gali iš sau palankios valstybės reikalauti, kad jos teismas tokius nusikaltėlius persekiotų ir baustų.

6. Bet svetimos valstybės interesams nusikalstamo darbo esmė yra kitokia, negu tokio pat nusik. darbo savo valstybei. Todėl šios rūšies nusik. darbams turi būti ir visai atskiros bd. normos, ir jos gali būti taikomos tos valstybės interesams gin-ti, kuri savo organais gina taip pat Lietuvos valstybės interesus. (T. 10 — 13).

Vokietija atsisako Svarb. Santarvės valstybių nau- II
dai visų teisių į Klaipėdos Kraštą . . . ir pasižada pri-
pažinti visus nuostatus, kuriuos tos valstybės dėl to
krašto padarys (*Versalės sutarties 99 str.*).

Svarb. Santarvės valstybės . . . perduoda Lietu-
vai . . . visas teises ir titulus, kuriuos jos turi paėmu-
sios nuo Vokietijos pagal Versalės Traktato 99 str. . . .
Klaipėdos Krašte. Jis sudarys Lietuvos suvereniteto
vienetą, kuris naudosis įstatymų leidimo, teisių, admi-
nistracijos ir finansų autonomija . . . (*Klaip. Konven-
cijos 1 ir 2 str.*). Dalykai, kurie pagal šį Statutą ne-
priklauso vietinių Klaipėdos Krašto organų kompeten-
cijai, priklausys tikrai kompetetingiems Lietuvos Res-
publikos organams. (*KTS. 7 str.*).

4 str.

Rezervuojant pirmesnio straipsnio nustatymus, šie dalykai priklausys vietinių Klaipėdos Krašto organų kompetencijai:

p. 9: Legislacija: civilinė ir kriminalinė...

p. 11: Teismų organizacija, rezervuojant 21—24 str. dispozicijas (*KTS. 5 str.*).

Dalykai, kurie pagal šį Statutą nepriklauso vietinių Klaipėdos Krašto organų kompetencijai, priklausys tiktai Lietuvos Respublikos kompetentingiems organams (*KTS. 7*).

III B

Valstybė turi visą teisę bausti svetimšalį, kuris padarė nusikalstamą darbą jos teritorijoje, nepaisydama to, ar nusikalstamasis darbas buvo nukreiptas prieš jos pilietį, ar prieš pilietį tos valstybės, kuriai priklauso ir pats nusikaltėlis (72/132a).

1. Į centro valdžiai paliktas sritis autonominė valdžia neturi jokių teisių: negali leisti įstatymų, valdyti ir teisti, vad. šioj srityj ji neturi visų trijų valdžios funkcijų... Ginčai dėl šios rūšies bylų priklausomybės, yra ginčai ne dėl teritorinės, bet dėl personinės priklausomybės... Autonominis Klaipėdos Krašto teismas nėra kompetentingas spręsti byloms dėl centro valdininkų Klaipėdos Krašte padarytų grynai tarnybinių nusikaltimų... Sprendimai, kurie padaryti nesilaikant šios kompetencijos, būdami padaryti nekompetentingo teismo, negali įsisteiti (VT. bs. 1930.II.20; b. Nr. 15 ir 44).

2. Nust. laiku neišsirašiusių į šaukiamųjų sąrašus ir nestojusių laiku į naujokų ėmimo komisiją, į karo tarnybą nepriimtų Kl. Kr. naujokų byloms spręsti yra kompetentingi tik Didž. Lietuvos teismai... nes... valstybės gynimo reikalas yra tiktai Lietuvos valdžios žinioj (VT. bs. 1931.I.22; b. Nr. 436).

3. Didž. Lietuvoje veikiančiu BS. Klaipėdos Kr. teismai nesivadovauja (VT. bs. 1931.I.22).

IV

1. Nusikalstamųjų darbų suskirstymas lygiai liečia užbaigtus darbus, lygiai ir baudžiamuosius pasikėsinimus, o taip pat ir darbus tų bendrininkų, kurių pagalba pripažįstama nesvarbia.

2. Geležinkelių, pašto, muitinės, pasienių policijos, kredito, biržos ir draudimo sritys, o, be to, dar ir tos sritys, kurios statuto 5 str. nėra pavestos Klaipėdos Krašto autonominiams organams, Klaipėdos Krašte yra paliktos centro įstaigoms. Visose tose srityse centro įstaigoms yra paliktos visos trys valdžios funkcijos: įstatymleidyba, valdymas ir teisimas. (Plačiau: K a v o l i o, Soc. ir teisinis momentas Klaipėdos Kr. santyky su Lietuva, „Vairas“, 1930 m. 513 pl.).

3. Toks elektizmas pastebimas ir galiojančiame 1903 m. Baudž. St., kurio nuostatai pagrįsti teritoriniu principu (4 str.), taikinant eksteritorijalumo principą diplomatiniais užsienių agentams (5 ir 4 str.). Bet greta su tuo skiriamą vietą ir asmeniam principui (M. I, 16 p.).

5. Šis Statutas neturi galios:

1) Nusikalstamiesiems darbams, kurie yra baudžiami pagal bažnytinius, baudžiamuosius kariuomenės bei karo jūrininkų, drausmės [—] ir išdo bei administracijos valdybų įstatymus, taip pat ir pagal tam tikrus nuostatus tose ribose, kurios yra nustatytos šiais įstatymais ir nuostatais;

2) [nusikalstamiesiems darbams, kurie yra baudžiami pagal klajoklių tautų papročius, įstatymų ribose];

3) [nusikalstamiesiems darbams, Suomijos Didžiojoje Kunigaikštijoje padarytiems, išskyrus atskirai įstatymuose nurodytus atvejus], ir

4) nusikalstamiesiems darbams svetimšalių, kurie turi (Lietuvoje) eksteritorijalumo teisę.

1. Iš esmės įstatymas turi galią tik jį išleidusios valstybės | teritorijoje; šis principas vadinamas teritoriniu principu.

2. Penktas straips. yra numatytos teritorinio principo išimtytys. Atsakomybė pagal bažnyčios įstatus gali būti taikinama ne tik

dvasininkams, bet ir pasaulionims. Baudžiamieji karo įstatai patys nustato, kam jie taikunami. Drausmės atsakomybė tiesiogine prasme nėra baudžiamoji, tik jai artima. Specialiniais įstatymais numatytiems nusižengimams šiaipjau Bd. St. bendroji dalis nebūtų taikinama, bet pagal 1 str. dėsni ji dabar taikinama ir šiems nusik. darbams, jeigu kitaip nenustatyta tais specialiniais įstatymais.

3. Išimtinės, arba ypatingosios, taisyklės negali būti aiškinamos praplečiamai. Dėl to, jeigu kyla abejojimų, tai tokie abejojimai turi būti aiškinami bendrųjų normų naudai. Šios taisyklės laikomasi ir aiškinant autonomines taisykles, kurios taip pat yra išimtinės taisyklės.

4. Eksteritorijalumo teise naudojasi: 1) svetimos valstybės galvos ir jų palydovai; 2) diplomatiniai atstovai, kurie yra priimančios valstybės pripažinti, ir jų šeimos nariai bei įstaigos tarnautojai; konsulams paprastai tokia teisė netaikinama, jeigu savitarpiu susitarimu nėra kitaip nustatyta; tačiau atstovybės ar konsulato būstai eksteritorijalumu nesinaudoja; 3) svetimos valstybės kariuomenė ir 4) svetimos valstybės laivai: karo laivai visur, o prekybiniai laivai tik atvirose jūrose, bet ne pakrančių vandenyse.

5. Jei kyla abejojimų dėl to, ar tam tikras darbas turi būti baudžiamas pagal Baudžiamąjį Statutą, ar pagal ypatingus įstatymus, tai abejojimai sprendžiami bendrųjų įstatymų naudai (p. r.).

6. Straipsnio išimtyis liečia tik diplomatinčius agentus, bet negali būti praplečiamos į konsulatų agentus (p. r.).

7. Išimtyis pirmučiausia taikinamos pačiam atstovui, bet pagal esamas tarptautinės teisės pažiūras jos taikinamos ir oficijaliems atstovybės arba misijos nariams. Kai dėl tarnų ir neoficijaliųjų pasiuntintybės asmenų, tai be kurjerių, depešų siuntėjų ir kitų panašių asmenų, jų pareigų ėjimo metu, jie (pagal BPĮ. 229 ir 230 str.) neturi eksteritorijalumo teisės (p. r.).

8. Kai dėl diplomatinčių agentų šeimų, tai išimtyis taikinamos tik tiems jų nariams, kurie gyvena drauge su pačiais agentais ir neturi krašte jokio savarankaus darbo (p. r.).

9. Išintys taikinamos svetimoms padedamosioms kariuomenėms, taip pat ir svetimų laivų įgulai (p. r.).

10. Visi nusikalstamieji darbai, padaryti karo laive, neteistini vietos teismų. Jei tokio laivo ekipažo nariai padaro nusikalstamą darbą krante, tai jie visada vietos įstatymais teistini, ir jau tik nuo krašto vyriausybės nuožiūros priklauso atiduoti jie kapitono teismui; bet jei kaltininkai ligi juos suimant suskumba pabėgti į laivą, tai jiems tegali būti taikinamos taisyklės dėl išdavimo (p. r.).

11. Svetimieji prekybos laivai, atvirkščiai, bendra taisykle klauso vietos įstatymų, ir ekipažo nariai savo įstatymams atsako tik tam tikrais atvejais (p. r.).

12. Visiems suminėtiesiems svetimšaliams, neteistiniams mūsų teismų, nėra taikinami ir baudžiamieji mūsų įstatymai (p. r.).

1. Dvasininkai atsako pagal bažnyčios įstatus tik už savo tarnybinius nusikaltimus, o taip pat ir už tuos, kurie tyčia nurodyti (1875/1; 71/87 ir 72).

A III

2. Dvasininkui leidus parapijos seniūnui neteisingai rašyti parapijos pajamų ir išlaidų knygas, dvasininko yra daromas jo tarnybos nusižengimas (1867/594).

3. Dvasininkų bylos dėl įžeidimo, išskyrus tarnautojų įžeidimą, svarstomos pagal bažnyčios įstatus (1881/64; 1869/260; 72/6; 68/12).

4. Konsistorija nėra tik dvasininkų priežiūros ir tvarkymo įstaiga, bet apskritai valdžios įstaiga bendroje valstybės valdymo organizacijoje. Todėl konsistorijos narių įžeidimas baudžiamas bendra tvarka (1877/10).

5. Karo žinybos asmens, kurie yra tikrosios karo tarnybos kariai, be abejo, atsako pagal karo įstatus (1879/33; 75/15; 72/19; 68/227). Bet šioje žinyboj tarnaujantisiais laikomi ir nuolatiniai nerikiuotės raštininkai, įstaigų tarnautojai ir t.t. (1868/521; 69/3; 72/10; 89/42). Kariai atsako pagal karo įstatus, nors jie laikinai pareigas eity ir civilinėse įstaigose (1867/185). Nusikaltę kariai, bet betardant iš karo tarnybos atleisti, įeigu

5 - 9 str.

teisiami ne dėl karo tarnybos pareigų ėjimo, teisiami pagal bendruosius įstatus (1868/695; 70/60).

6. Kariai pabėgėliai, arba dezertyrai, atsako karo įstatams, bet jei dėl jų, kaip karių, padėties kyla abejojimų, tai jie teisiami pagal bendruosius įstatus (1869/7; 72/71, 44).

7. Kadangi atsakingumas Kar. Įst., o ne BS. yra išimtis iš bendros taisyklės, tai jo praplečiamai aiškinti negalima, kitaip sakant, ji turi būti taikinama tokiais atvejais, kuriuos ši išimtis aiškiai nurodo (1890/311).

8. Karo ir ypatingos ar sustiprintos apsaugos metu nusikaltusieji civiliai asmens teisiami karo teismo, jei tam reikalui yra padarytas atitinkamas administracinės valdžios sprendimas (1913/22).

6. Šis Statutas turi galią nusikalstamiesiems darbams, kuriuos yra padarę svetimose valstybėse (Lietuvos) piliečiai, turį tose valstybėse eksteritorijalumo teisę.

I *Valstybės teritorijos sąvoka fiktyviu būdu perkeliama į diplomatinius mūsų atstovus svetimose valstybėse, ir ten jų padaryti nusikalstamieji darbai laikomi padarytais Lietuvoje. Jie yra išimti iš svetimų valstybių kompetencijos ne tik procesuali- nių, bet ir materialinių įstatymų atžvilgiu. Todėl jiems svetimo- se valstybėse nusikaltus, taikinami materialiniai Lietuvos įsta- tymai (p. 4 r.).*

7. Šis Statutas turi galią nusikalstamiesiems darbams, (Lietuvos) valdinių padarytiems [—] tuose kraštuose, kur (Lietuvos) valdiniai neteisiami vietos teismo.

8. [—].

IV *Šis straipsnis lietė Bucharoj padarytus nusikalstamus dar- bus; jis Lietuvai neturi reikšmės.*

9. (1) Pagal 10—12 straipsniais nustatytas tai- syklės, šis Statutas turi galią (Lietuvos) piliečių nusi-

kalstamiesiems darbams, padarytiems užsieniuose, išskyrus 7 ir 8 straipsniuose nurodytus kraštus:

1) jei padarytas nusikalstamasis darbas yra didysis arba šiaip nusikaltimas, ir

2) jei kurioje svetimoje valstybėje arba šiaip ne (Lietuvoje) padarytas nusikalstamasis darbas yra toks nusizengimas, kuris bausti yra numatyta (Lietuvos) su ta valstybe padarytos sandoros.

(2) Pagal 10 ir 11 straipsniais nustatytas taisykles, šis Statutas turi galią taip pat nusikalstamiesiems darbams, svetimšalių padarytiems ne (Lietuvoje) [—];

1) jei padarytas nusikalstamasis darbas yra didysis nusikaltimas arba toksai nusikaltimas, kuriuo kaltinamasis stengėsi pakenkti (Lietuvos) piliečių teisėms arba (Lietuvos) valstybės išdo turtui arba pelnui, ir

2) jei nusikalstamasis darbas, padarytas kurioje svetimoje valstybėje arba šiaip ne (Lietuvoje), yra bausti numatyta (Lietuvos) su ta valstybe pasirašytos sandoros.

Kad būtų galima iškelti baudžiamoji byla už darbus, padarytus užsieniuose, reikia, kad bylos kėlimo metu kaltinamasis būtų mūsų valstybėje, nepaisant to, ar jis čia bus atvykęs savo noru, ar gabente atgabentas (p. r.).

Nusikalstamas darbas, padarytas šio ar kito miesto uoste ar prieplaukoj, laikomas padarytu toje valstybėje, kuriai priklauso šis miestas (872/1329). III A

1. Kaltinamasis buvo Lietuvos valdininkas, siųstas tarnybos reikalais į užsienį; dabar jis kaltinamas užsienyje padarytu nusizengimu šią tarnybą einant, tad BS. 9 str. negali būti taikinas (A. 1926/513). III B

9 - 10 str.

2. K., pavogęs Brazilijoje pinigų daugiau kaip 2500 litų, pagal BS. 9 str. 1 d. 1 p. nuteistas Lietuvos teismo (A. 1931/303).

3. Kaltinamojo atsikirtimas, kad, girdi, Ap. T. netiksliai pripažinęs Lietuvos konsulato Petrapily eksteritorijalismo teisę ir priešingai BS. 9 ir 10 str. teisė kaltinamąjį, buv. konsulą D., už jo kaip ir padarytą užsieny nusikaltimą, — yra nerimtas, nes kaltinamasis buvo Lietuvos valdininkas, ėjo Petrapilio konsulo pareigas ir buvo kaltinamas nusižengimu šią tarnybą einant, tai jam negalėjo būti taikinami BS. 9 ir 10 str., kurie liečia tik bendrus nusikaltimus, o ne tarnybinius (A. 1927/400).

10. (1) Padaręs nusikalstamąjį darbą svetimoje valstybėje 9 straipsnyje pažymėtais atvejais nėra baudžiamas pagal šį Statutą:

1) jei veikimo vietos įstatymai tokio darbo nedraudžia;

2) jei kaltinamasis įsiteisėjęs užsienių teismo sprendimu buvo išteisintas arba atleistas nuo bausmės;

3) jei pasmerktasis atliko visą užsienių teismo paskirtą bausmę, ir

4) jei padarytasis nusikalstamas svetimai valstybei darbas yra toks, dėl kurio kaltininkas negali būti išduotas.

(2) Padariusiam užsieniuose nusikalstamąjį darbą, kuris yra baudžiamas pagal šio Statuto 9 straipsnį, bausmė lengvinama 53 straipsnio nustatytais taisyklėmis, jei pasmerktasis esti atlikęs dalį užsienių teismo paskirtos jam bausmės, arba jei pagal nusi Kaltimo padarymo vietos įstatymus baudžiama lengvesne bausme, negu šiuo Statutu nustatyta.

1. Traukiant atsakyti svarbu tik tai, kad padarytasis darbas būtų jo padarymo šalies įstatymų uždraustas; o sąlygos, dėl ku-

rių darbas virsta nekaltintinu, arba nenusikalstamu, aplinkybės, kurios veikia atsakomybę arba net visai pašalina baustinumą, nustatomos pagal mūsų baudžiamojo statuto dėsnius (p. r.).

2. Asmuo, baustas užsieny už vagystę, negali būti iš naujo teisiamas ir baudžiamas mūsų krašte, nors jo darbas pagal mūsų įstatymus ir būtų kvalifikuojamas kito turto pagrobimo sąvoka (p. r.).

3. Pirmasis teisimas netenka visos savo spąrbos, jei dėl naujai iškilusių aplinkybių kaltininko darbas įgyja visai kitą baudžiamąjį pobūdį (p. r.).

11. Nuostatai, sužymėti 10 straipsnio pirmosios dalies 1 ir 2 punkte ir to straipsnio antroje dalyje, neturi galios nusikalstamiesiems darbams, kurie yra numatyti [—] 126 straipsniu, o kai kaltininkas yra (Lietuvos) pilietis, tai ir [—] 108—111, 114—118, 643 (2 ir 3 d.), 645 (4 d.) ir 668 straipsniais.

12. (Lietuvos) pilietis, kuris ne (Lietuvoje) atliko visą bausmę (10 str. 1 d. 3 p.) už nusikalstamąjį darbą, už kurį šiuo Statutu arba tam tikrais įstatymais nustatyta ne mažesnė bausmė, kaip kalėti sunkiajame kalėjime, grįžęs į (Lietuvą) teismo sprendimu atimamas teisės, kaip tatau parodyta 25, 28—31, 34 ir 35 straipsniuose [—].

1. Šios bylos keliamos teisingumo ministerio nuožiūra | (p. r.).

2. Įstatymo veikimo galia ribotina valstybės sienomis. Bet dėl tarpvalstybinių santykių, dėl galėjimo lengvai pereiti į kitą valstybę ir dėl valstybių saugojamų bendrų interesų įprasta laikyti kaikurie nusikalstami darbai kenkiančiais kiekvienos valstybės interesams, kad ir bet kur jie būtų padaryti. Todėl valstybės, jau pačios savo interesų skatinamos, nustato, kad tam tikri nusikalstami darbai baudžiami, nors jie ir būtų padaryti užsieniuose.

3. Lietuvos piliečiai Lietuvos teismui gali atsakyti už užsienyje padarytus didžiuosius ir šiaipjau nusikaltimus — kiekvienu atveju, o už nusižengimus — esant su ta valstybe atitinkamai sutarčiai.

4. Užsienių piliečiai dėl užsienio padarytų nusikalstamų darbų, nukreiptų prieš Lietuvos valstybės ar jos piliečių interesus, Lietuvos teismui gali atsakyti: 1) kiekvienu atveju, kai tie nusikalstamieji darbai pagal mūsų įstatymus laikomi didžiaisiais nusikaltimais, 2) kai tie darbai mūsų įstatymų pripažinti šiaipjau nusikaltimais, tik tada, kada jie esti nukreipti prieš Lietuvos valstybės ar jos piliečių interesus ir 3) kai su kita valstybe yra susitarta už šios rūšies nusik. darbus bausti.

5. Užsienio padarytas nus. darbas turi būti draudžiamas Lietuvos įstatymų. Bet jis turi būti draudžiamas taip pat ir jo padarymo vietoje, išskyrus tuos nus. darbus, kurie nukreipti prieš Lietuvos valstybę, kurios negina svetima valstybė. Tačiau galėjimas už tokius darbus traukti į atsakomybę tų darbų padarymo vietoje Lietuvos teismui turi reikšmės tik iki perduodant teismui. O to krašto įstatymų nuostatai dėl kaltintinumo, kaltės rūšies ir dėl kitų aplinkybių, kurios atsakomybę didina arba bausmę visai pašalina — Lietuvos teismui reikšmės jau neburi, ir jis tada vadovaujasi jau savo įstatymais.

6. Norint iškelti Lietuvoje bylą dėl užsienio padarytų nus. darbų, reikia, kad kaltinamasis bylos iškėlimo metu Lietuvoje gyventų.

7. Veiksmas, dėl kurio kaltinamasis traukiamas atsakyti, juridiniai negali būti išnykęs: bausmės atlikimu, išteisinimu, pasenėjimu, amnestavimu ir tt.; šie faktai paprastai būna nustatyti užsienių teismo. (Tg.).

III A

Užsienių teismų sprendimai mūsų teismams nėra privalomi vykdyti (1888/21). Bet jie yra privalomi nustatant, kad už tam tikrą veiksmą nusikaltėlis užsienioose jau yra buvęs teisiamas (910/16).

13. Svetimšalis, kuris yra padaręs ne (Lietuvoje) didįjį arba šiaipjau nusikaltimą, jei už tą nusikalstamąjį darbą nebuvo (Lietuvoje) nustatyta tvarka pa-

smerktas, išteisintas arba nustatyta tvarka atleistas nuo bausmės, turi būti išduotas pagal sandorą, padarytą su valstybe, kuri reikalauja kaltinamąjį išduoti, arba jei abidvi valstybės viena antrai paprastai taip daro.

P a s t a b a : (1912 m.). Nusikaltėlių, svetimų valstybių reikalaujamų, išdavimo tvarka nurodyta BPI. 852¹—852²⁵ str.

1. Svetimai valstybei gali būti išduoti didžiuosius ir šiaip nusikaltimus padarę asmenys. Bet jei tarp abiejų šalių yra specialiai susitarta, tai gali būti išduoti taip pat ir kitus nus. darbus padarę asmenys. Tačiau tam reikalinga, kad nus. darbas, už kurį nusikaltėliai išduodami, būtų baustinai uždraustas ir Lietuvoje.

2. Svetimai valstybei išduodami tik svetimšaliai, o Lietuvos piliečiai teisiami Lietuvos teismo.

3. Politiniai nusikaltėliai paprastai neišduodami, išskyrus tuos atvejus, kada kitaip susitarta.

4. Bet dėl nus. darbų, susijusių su politiniais nus. darbais, pav., dėl pasikėsinimo prieš svetimos valstybės galvos gyvybę, nusikaltėlis gali būti išduotas. Tačiau už tokius nusikaltimus išduotieji, pagal tarptautinės teisės dėsnius, jokia būdu negali būti teisiami už politinius nusikaltimus (p. r.).

Baudž. St. 13 str. kalba apie svetimšalių išdavimą, tuo iš anksto nusprendamas, kad savo piliečiai pagal šį straipsnį neišduodami (M. I, 32 p.).

14. (1) Teismas vadovaujasi naujai išleistu baudžiamuoju įstatymu ir tuos nusikalstamuosius darbus teisdamas, kurie padaryti ligi tam įstatymui įsiteisėjant, jeigu jie buvo baustinai draudžiami jų padarymo laiku.

(2) Bausmė, skiriama pagal naujai išleistą įstatymą, lengvinama pagal taisyklės, nustatytas 53 straipsniu, jei įstatymu, kuris turėjo galios nusikalstamąjį darbą darant, už šią darbą buvo nustatyta lengvesnė bausmė, negu naujuoju įstatymu.

(3) Nusikalstamojo darbo įsisenėjamasis terminas, dėl kurio tas darbas tampa nebebaustinu, yra skaičiuojamas pagal įstatymą, kuris turėjo galios tą nusikalstamąjį darbą darant (68 str. 1 ir 2 p.) arba tuo metu, kada dėl jo buvo padarytas sprendimas (68 str. 3 p.), jei tuo įstatymu yra nustatytas trumpesnis terminas, negu naujuoju.

I 1. Jei naujas įstatymas panaikina kurio nors darbo baustinumą, tai kaltininkas, kuris tokį darbą yra padaręs ligi naujo įstatymo išleidimo, bet dar nėra nuteistas, negali būti už tą darbą nė traukiamas į teismą; jei naujas įstatymas panaikina kurią bausmės rūšį, tai ši bausmė negali būti taikinama ir kaltininkui, padariusiam darbą ligi šio įstatymo išleidžiant (p. r.).

2. Joks naujas įstatymas negali paversti nusikalstamuoju darbo, padaryto prieš įstatymui įsiteisėjant (p. r.).

3. Jeigu naujas įstatymas panaikina kurio nors nus. darbo baustinumą, tai jį padaręs asmuo po to nebegali būti traukiamas atsakyti.

4. Jei naujai išleistas įstatymas esti griežtesnis, tai 1) jei jis numatė naują, iki tol nenumatytą nus. darbą, tai pagal BS. 1 str. nusikaltėlis negali už jį atsakyti ir 2) jeigu naujas įstatymas numatė didesnę bausmę, tai teismas bausmę skiria naujuoju įstatymu, bet pagal 53 str. jis ją mažina savo paties nuožiūra.

5. Iki naujųjų įstatymą išleidžiant padarytam nus. darbui įsisenėjimo laikas, jeigu jis senuoju įstatymu buvo trumpesnis, taikomas pagal senąjį įstatymą (p. r.).

Įstatymų skelbimo tvarkos ir jų išiteisėjimo įst. II
(VŽ. Nr. 146):

§ 5. Įstatymai skelbiami „Vyriausybės Žiniuose“.

§ 7. Įstatymas pradeda veikti keturioliką dieną nuo jo „Vyr. Žiniuose“ paskelbimo dienos, jei pačiame įstatyme nenumatyta kitaip.

1. Teismas negali remtis įstatymais, kurie nėra nustatytu būdu paskelbti, nors jie ir būtų jau žmonėms žinomi (1870/1242 ir 856). III A

1. Jei 1921 m. tapo išleistas įstatymas, kuris arkliavagystei, neatsižvelgiant į pavogtojo arklio vertę, nustato kvalifikaciją BS. 581 str. 3 d., tai nuo to laiko bet kuri iki tol padaryta, bet teismo dar nenubausta arkliavagystė, kad ji būtų padaryta ir 1918 m., tegali būti kvalifikuota pagal 581 str. 3 d. (K. 1928/67). III B

1903 m. BS. straipsnis atskirai mini santykį tarp klausimo dėl įstatymo veikimo laiko ir tarp skaičiuojamo įsisenėjimo ir sprendžia jį teisingai, — kad ir kiek nesutinkamai su įprastiniais jo pradais, — ta prasme, kad įsisenėjamasis terminas nustatomas pagal švelnesnį įstatymą (M. I., 13 p.). IV

Trečiasis paskyris

Bausmės

*16. Mirties bausmė įvykdoma pakariant ne-
viešai.* *V.Č. 66*

1. BS. redakcinė komisija buvo nuomonės, kad mirties bausmė turėtų būti ne tik kiek galint rečiau taikinama, bet ir apskritai išbraukta iš bendraisiais įstatymais skiriamų bausmių I

sąrašo. Bet juridiniais ir politiniais motyvais remdamasi, ji mirties bausmę paliko, tik susiaurino galią ją taikinti. Senatas rado, kad, mirties bausmę išbraukus iš bausmių sąrašo ir ją kitur nurodžius kaip išimtinę bausmę, teismui būtų atimta galia bendra tvarka (53 str.) pereiti prie lengvesnės bausmės (p. r.).

2. Mirties bausmė yra didžiausia kančia, kurią valstybė uždeda jos įstatymams nusikaltusiems žmonėms. Todėl ji neturi būti dar kuo nors kitu didinama. Dėl to ir dėl visuomenės apsaugos nuo pakenkimo, mirties bausmė įvykdoma neviešai (p. r.).

IV

1. Mirties bausmės įvykdymo būdas nustatytas BPĮst.

2. Grėsiant mirties bausmei, teismas, radęs kaltę mažinančių aplinkybių, gali BS. 53 str. pritaikinti lengvesnę bausmę (Tg.).

3. Lietuvoje mirties bausmė vykdoma ne pakariant, bet sušaudant.

16. (1) Kalėti sunkių darbų kalėjime skiriama arba ligi gyvos galvos, arba nuo ketverių ligi penkiolikos metų laiko.

(2) Pasmerktieji yra laikomi sunkiuosiuose kalėjimuose, bendrose kalimosiose, ir varu verčiami sunkiai dirbti tiek tų kalėjimų būstuose, tiek kitur.

(3) Iškalėję sunkų kalėjimą, nusikaltėliai keliami gyventi į tam paskirtas vietas.

P a s t a b a (1904 m.). Sunkiuosiuose kalėjimuose laikomieji nakčiai išskirstomi į atskiras kalimasias, jeigu yra tam reikalui pritaikintų būstų.

Moterys sunkų kalėjimą gali atlikti ir atskiruose grasos kalėjimo būstuose.

17. [(1) Išstremiama ligi gyvos galvos].

(2) [—].

18. (1) Kalėti [grasos] kalėjime skiriama nuo vienerių metų šešių mėnesių ligi šešerių metų laiko.

(2) Pasmerktieji iš pradžių laikomi vienutiniame kalėjime nuo trijų ligi šešių mėnesių, o paskui eina kalėti bendrai.

(3) Pasmerktieji būtinai turi dirbti įvestus [grasos] kalėjime darbus pačiame kalėjimo būste, o vyrai gali būti skiriami į darbus ir kitur.

P a s t a b a I (1904 m.). Nustačius, kad atskirtinai kalinti yra pavojinga nuteistojo sveikatai, nuteistasis laikomas bendrame kalėjimo skyriuje.

Kad atskirtinai kalinti yra pavojinga nuteistojo sveikatai, sprendžia kalėjimo ir apskrities gydytojai kartu, kalėjimo viršininkui ir prokuratūros atstovui dalyvaujant [—].

P a s t a b a II. Nuteistieji kalėti [grasos] kalėjime, bausmę atlikdami, laisvu laiku ir naktį laikomi atskirose kamerose, jeigu yra tam reikalui tinkamų būstų.

Nuteistieji vyrai, jeigu dirba ne grasos kalėjime, laikomi atskirai nuo samdomų darbininkų,

P a s t a b a III. [—]. **P a s t a b a IV** [—].

19. [(1) Kalėti tvirtovės kalėjime skiriama nuo dviejų savaitių ligi šešerių metų laiko.

(2) Pasmerktieji laikomi bendrajame kalėjime.

P a s t a b a (1904 m.). Tvirtovės kalėjime nusikaltėliai naktį laikomi atskirose kamerose, jeigu yra tam reikalui patalpu].

20. (1) Kalėti paprastajame kalėjime skiriama nuo dviejų savaičių ligi metų laiko.

(2) Pasmerktieji kalėjime laikomi atskirtinai. Nėsančios arba trūkstant kalėjime atskirų kambarių, pasmerktieji laikomi drauge su kitais kaliniais.

(Toliau panaikinta VŽ. Nr. 59).

(3) Pasmerktieji būtinai turi dirbti įvestus kalėjime darbus.

P a s t a b a I (1904 m.). Nustačius, kad atskirtinai kalinti pavojinga nuteistojo sveikatai, jis laikomas bendrame kalėjimo skyriuje.

Kad atskirai kalinti yra pavojinga nuteistojo sveikatai, nustato kalėjimo ir apskrities gydytojai kartu, dalyvaujant kalėjimo viršininkui ir prokuratūros atstovui. Šiuo reikalu surašomas protokolas.

P a s t a b a II [—].

21. (1) Areštas skiriamas nuo vienos dienos ligi šešių mėnesių laiko.

(2) Pasmerktieji laikomi bendruosiuose būstuose areštui atlikti, bet jiems prašant, jei yra atliekamų kambarių, atlieka bausmę kalėdami vieni.

(3) Tie, kurie yra pasmerkti daugiau kaip septynioms dienoms, turi pasirinkti kokį darbą iš tų, kurie leidžiami dirbti areštinėje.

(4) Kam arešto skirta ne daugiau kaip septynios dienos, tas gali, teismui nutarus, atlikti areštą savo gyvenamojoje vietoje.

P a s t a b a (1904 m.). Areštu nuteistieji bausmę atlieka tuo būdu, kuris tai bausmei nustatytas Bausmių Kodekse.

Paprastajame kalėjime kalėti skiriama ne ilgiau kaip vienerius metus, išskyrus to paties nusikaltimo pakartojimo ir ypatingų vagysčių nuotykius, kada kalėti gali būti skiriama iki dvejų metų laiko (p. r.).

Už nusikalstamus darbus, už kuriuos Baudžiamajame Statute yra paskirtas areštas arba kalėjimas, gali būti paskirta dar piniginė bauda: taikos teisėjo — ligi 2.500 litų, apygardos teismo — ligi 25.000 litų (VŽ. Nr. 159).

1. Jei teismo sprendimo nubausti kaltinamąjį areštu negalima įvykdyti nubaustojo gyv. vietoj dėl nebuvimo namų suimtiesiems, tai bylą iš esmės sprendęs teismas tą arešto rūšį turi pakeisti kita (1871/697).

2. Teismo sprendimas, pagal kurį nusikaltėlis yra nubaustas areštu, vykdomas ten, kur pasmerktasis nuolat arba laikinai gyvena (1868/441).

22. (1) Kalimasis laikas: sunkių darbų kalėjime skaitomas metais ir pusmečiais, [grasos] kalėjime — metais ir mėnesiais, [tvirtovės] ir paprastajame kalėjime — metais, mėnesiais ir savaitėmis, o arešto laikas — mėnesiais, savaitėmis ir dienomis.

(2) Įstatymu numatyti pridedamųjų bausmių laikai yra skaitomi metais ir mėnesiais. Tos bausmės yra šios: atėmimas teisės verstis, bausmė atlikus,

22 - 23 str.

nurodytomis įstatymuose tam tikromis prekybos arba verslų rūšimis arba kitu kuriuo įstatymuose nurodytu darbu, taip pat draudimas atstatytiems tarnautojams ir [—] dvasininkams užimti tokias pat ir aukštesnes vietas.

(3) Laikui skaičiuoti mėnuo imamas trijų dešimtų dienų, o diena — dvidešimt keturių valandų.

III B 22 str. nuostatų reikia laikytis tik skiriant pagrindinę bausmę, o trumpinti jos laikas reikia aritmetiškai (VT. bs. 1931. IV.2; b. N. 73).

23. (1) Pasmerkti kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ligi gyvos galvos, kai esti iškalėję penkiolika metų, o pasmerkti kalėti sunkiajame kalėjime tam tikrą laiką, kai esti iškalėję du trečdaliu jiems paskirto laiko, jei buvo gero elgesio, gali būti perkelti į paskirtas jiems gyventi vietas.

(2) Atkelti gyventi į paskirtąją vietą iš sunkiojo kalėjimo [—], išbuvę dešimtį metų paskirtoje vietoje, jei buvo gero elgesio, gali būti paleisti iš paskirtosios vietos.

3) Pasmerkti kalėti [grasos] kalėjime, kai esti iškalėję penkis šeštadalius paskirto jiems laiko, jei buvo gero elgesio, gali būti paleisti iš kalėjimo.

II Įstatymas apie palengvinimus kaliniams (1919. VII. 1 d. VŽ. Nr. 8):

§ 1.

Kaliniai, kurie, atlikdami teismo paskirtą jiems bausmę, gerai elgiasi, gali būti tam tikros Komisijos laikinai paleisti iš kalėjimo, neilgiau kaip trims mėne-

siams: a) ligoniai — sveikatai pataisyti ir b) sveikieji — šeimos reikalams atlikti arba ūkio darbams dirbti. Šitoks kalinio laikinis iš kalėjimo paleidimas gali būti kartojamas.

§ 2.

Palengvinimas, § 1 nustatytas, negali būti duodamas nuteistiems už apmąstyta žmogžudybę, plėšimą, grobimą, ne pirmą kartą padarytą vagystę ir už nusikaltimus prieš valstybę, baudžiamus sunkiųjų darbų kalėjimu.

1. Galutinėj teismo išvadoj paskirtąją bausmę sumažinaus **III B** Valst. Prezidento aktu, pasėkmės yra tokios pat, kaip ir sumažinus ją, sakysim, amnestijos įstatymu, išleistu tiek prieš, tiek po teismo sprendimo. Jei teismas pritaikina amnest. įst. daromas sprendimą, tad teismo galutinai paskirtoji bausmė yra ta, kuri yra paskirta, išskaičius amnest. įst. numatytąjį jos kiekį (K. 1925/578).

2. Besitaisančių piliečių gali pripažinti tikrai tas teismas, kurio sprendimu kalinys atlieka bausmę... Jo šiuo reikalu nutarimai gali būti skundžiami tik priežiūros tvarka, o ne iš esmės (K. 1926/38, 47, 48).

3. Ap. T. motyvai, kad G. padarytų valdybai nuostolių atlyginti net ir nepradėjęs, ir todėl jis negalys būti pripažintas besitaisančiu, nežiūrint į tai, kad jis elgėsi kalėjime gerai, yra netikslūs ir prieštarauja min. įstatymui (K. 1926/420).

4. Sprendžiant klausimą dėl pripažinimo kalinio besitaisančiu piliečiu, reikia vadovautis tik žiniomis apie kalinio elgimąsi kalėjime atliekant bausmę ir iš jų spręsti, ar kalinys gali būti pripažintas besitaisančiu, ar ne, bet ne tuo, kad jis nepradėjęs padengti padarytų valstybei nuostolių ir kad buvęs ir esąs padavęs apeliacijos skundą (ir teisme kaltu neprisipažinęs) (K. 1927/6; K. 1927/7).

5. Įst. apie palengvinimą kaliniams... nenustatė jokios kalinių klasifikacijos pagal nusikaltimo rūšis, ir jokios rūšies nusi-

23 - 24 str.

kaltėlių neišskiria ir nelaiko nepataisomais... Sprendamas apie palengvinimą, teismas nebegali svarstyti, ar paskirtoji bausmė yra užtenkama... ir ar jos du trečdaliu taip pat atitinka šiam nusikaltimui; be to, ir kalinio „taisymasis“ yra įstatymo matuojamas ne jo kalėjimu laiku... bet yra sprendžiamas pagal kalinio elgimąsi, pagal jo asmens savybes, kurias teismas turi įvertinti (K. 1927/38).

6. Įstatymas nenurodo, kad tokie nutarimai gali būti apskųsti apeliacijos tvarka. Klausimas gi, ar kalinys pasitaisė kalėjimu, liečia bylos esmės dalyką ir priežiūros tvarka negali būti tikrinamas (K. 1930/311).

24. (1) Bauda skaitoma (litalis po penkis litus ir po pustrečio lito), išskyrus tuos atsitikimus, kai įstatymu yra nurodytas tam tikras jos skaičiavimo būdas. Kai įstatymu didžiausia bauda nustatyta ne mažiau kaip (penki šimtai litų), tai baudos skiriama ne mažiau kaip (penkiasdešimt litų).

(2) Baudos mokėjimą teismas gali atidėti arba išskaidyti ne ilgiau kaip vieneriems metams nuo tos dienos, kada sprendimas įsiteisėja.

(3) Baudos pinigai, kai įstatymu nenustatyta, kam jie suvartotini, eina kalimųjų namų įtaisymui.

I Baudžiamieji įstatymai skiria dvi piniginių bausmių rūšis: pirmą sudaro baudos, kurios, be baudimo pobūdžio, yra dar ir tam tikras atlyginimas išdui už jam padarytus nuostolius; tokios pabaudos turi lyg viešosios netesėjimo baudos pobūdį; jos nenustatomos įstatymo iš anksto, o nurodoma tik mastas toms pabaudoms išskaičiuoti; antrą pabaudų rūšį sudaro baudos, kurios skiriamos tik tam tikro didumo, kaip, pav., baudos už visokius policijos įsakymų sulaužymus (p. r.).

11 Bd. St. pap. įst. (1919. III. 5 d. VŽ. Nr. 4):

§ 1. Piginės baudos, paskirtos Baudžiamajame Kodekse, šiuo keturiskart padidinamos.

§ 2. Už nusikalstamus darbus, už kuriuos Baudžiamajame Kodekse paskirtas tik areštas, arba kalėti kalėjime, gali būti paskirta dar ir piniginė pabauda [—] iki 25.000 litų.

Skirdamas keliems nusikalstamo darbo bendrininkams piniginę baudą, teismas turi nurodyti, kiek iš kurio bendrininko turi būti išieškota (1868/441). III A

Numatyta bendrais BS. įstatymais — 2, 24 ir 59 str. — bauda, kaip matyti iš atskirų įstatymų, skiriančių ją už šį ar už kėlą nusikalstamą darbą, yra dvejopa: 1) kaikurie paskiri įstatymai nustato piniginės baudos maksimą — ir 2) kiti — kaip antai, BS. 255, 627 str. arba nuito ir akeyzės įstatymai — jos maksimo nenustato, bet nurodo tik tam tikrą jos išskaičiavimą pagal tiesioginai nustatytus duomenis. Pirmos rūšies piniginė bauda yra *tiktai bauda*, o antros rūšies baudoj glūdi *ir atlyginimas* už padarytus nusižengimus. Tad šios antrosios rūšies baudos didumas pareina ne nuo teismo nuožiūros, o tik nuo nuostolių dydžio. Vadinasi, skirdamas šios rūšies baudą, teismas negali jos nei padidinti, nei sumažinti, kad ir pagal BS. 53 str. (K. 1925/510). III B

25. (1) Pasmerkus nužudyti, kalėti sunkiųjų darbų kalėjime [arba ištremti], pasmerktiesiems atimamos luomo teisės.

(2) Teisės atimamos tokios: [—] kunigai, vienuoliai ir iš viso dvasininkai netenka dvasininko padėties ir vardo bei visų privilegijų, kurios su jomis yra susijusios [—].

26. Pasmerkti kalėti [grasos] kalėjime [—] kunigai, vienuoliai ir iš viso dvasininkai [—] netenka savo luomo teisių (25 str.).

27. (1) Pasmerkti kalėti paprastajame kalėjime [—] kunigai, vienuoliai ir iš viso dvasininkai [—] netenka savo luomo teisių (25 str.), jei yra padarę nusikalstamųjų darbų, numatytų 158 (2 d. 1 p.), 168 (2 d. 2 p.), 274 (2 d.), 279, 344 (4 d.), 351, 352, 427, 428, 431, 432, 434, 435 (2 d.), 440, 441, 442 (3 d.), 443 (3 d.), 516, 524—527, 574 (1 ir 2 d.), 575—578, 579 (2 d.), 580, 581 (1—3 d.), 582, 583, 586, 588, 590, 591 (1 ir 2 d.), 592—596, 598, 599, 607—609, 611—616, 619 (2 d.), 626, 656 (3 d.), 657—659, 661, 664, 665 ir 673—675 straipsniais.

(2) Atsargos kareiviai [—], jei yra padarę nusi-kaltimų, numatytų pirmojoje šio straipsnio dalyje surašytuose straipsniuose, būdami pasmerkti kalėti paprastajame kalėjime, netenka drauge puskari-ninkio ir kitų jam lygių teisių ir vardų.

28. Pasmerktas nužudyti, kalėti sunkiajame kalėjime, [išstremti] arba kalėti [grasos] kalėjime, taip pat ir kalėti paprastajame kalėjime, kai šis pasmerki-mas esti susijęs su luomo teisių atėmimu (27 str.), ne-tenka garbės titulu, laipsnių, ordinų ir kitų vyriausybės teikiamų pasižymėjimo ženklų, garbės vardų ir pensijų ir yra pašalinamas iš visų valstybės, baž-nyčios, [—] savivaldybių ir visuomenės pareigų.

I *Visais atvejais, kada teisių aprėžimas esti susijęs su tam tikra bausmės rūšimi, statutas turi galvoje ne bausmę, kuri įstatymas grėšia už kalbamą darbą, bet tą bausmę, kuri esti kalbamu atveju nuteistajam teismo iš tikro paskirta (p. r.).*

II 1. Seimo negali rinkti ir negali būti išrinkti seimo atstovais:

- a) tie, kieno už tėvynės išdavimą arba kurią kitą sunkią kaltę teismo atimtos arba susiaurintos teisės, išskiriant iš šio skaičiaus svetimų valstybių teismų nuteistuosius už visokius politikos srities nusikaltimus;
- b) tie, kurie yra teismo nubausti už nusikaltimą, žmogaus garbę plėšiantį, kaip antai: už vagystę, apgavimą, svetimo turto pasisavinimą, vogtų daiktų pirkimą arba slėpimą, kyšių ėmimą ir kitus; už slaptą degtinės varamą, nusikaltimą prieš rinkimų laisvės apdraudimo įstatymo §§ 2, 5 ir 6, jei, jiems bausmę atlikus, 3 metai dar nepraėję; (*Seimo rinkimų įst. 4 §. — VŽ. Nr. 98*).

29. [(1) Pasmerktas nužudyti, kalėti sunkiajame kalėjime arba ištremti drauge netenka:

1) turto teisių, kylančių tiek iš giminystės, tiek ir apskritai jo turėtų ligi įsiteisėjant sprendimui [—];

2) teisių paveldėti įstatymu tuos palikimus, kurie iškyla jau įsiteisėjus sprendimui [—].

(2) Pasmerkti kalėti sunkiajame kalėjime arba ištremti, be tų pasėkmių, kurios yra pažymėtos šio straipsnio 1 ir 2 punkte, netenka ir:

1) vedybinių teisių tuo atveju, kai pasmerktojo žmona arba pasmerktosios vyras nevyksta drauge su pasmerktoju, ir šiuo atveju vedybos yra sutraukomos, vyrui arba žmonai prašant;

2) tėviškos valdžios vaikams, kuriuos sugyveno ligi įsiteisėjus nusprendimui arba ligi gavus, tam tikrais atvejais, Aukščiausiąjį leidimą vykdyti nusprendimą, ir

29 - 30 str.

kurie nevyko drauge su pasmerktuoju arba vėliau ap-
leido jį.

(3) Smulkios taisyklės apie pasmerktųjų šeimos ir turto teises, tiek ligi nepaleidus jų iš ištėrimo, tiek jau paleidus, taip pat apie tvarką paveldėjimo turlo teisių, kurių pasmerktieji neteko dėl teismo nusprendimo, yra išdėstytos Civiliniame Statute ir Tremtinių Įstatymuose]. *Panaikintas 1930. VI. 14 d. VŽ. N 332/2277.*

29¹. (1) Asmuo, pasmerktas mirti arba kalėti sunkių darbų kalėjime, jei tas kalėjimas atstoja mirties bausmę, katorgą arba ištėrimą, netenka teisės palikimui asmens, prieš kurį yra padaręs nusikaltimą, vistiek, ar tas palikimas bus iškiles prieš sprendimui įsiteisėjant arba jam įsiteisėjus.

(2) Asmens, netekę teisių, nurodytų Baudžiamojo Statuto 29 str. 1 d. 2 p., atgauna teisę paveldėti įstatymu tuos palikimus, kurie iškils, ėmus šiam įstatymui veikti, išskyrus palikimus, nurodytus Baudžiamojo Statuto 29¹ str. (*VŽ. Nr. 332 cil. 2277*).

30. Pasmerkti kalėti sunkių darbų kalėjime, [ištėmti] arba kalėti [grasos] kalėjime, taip pat ir kalėti paprastajame kalėjime, atimant luomo teises (27 str.), netenka šių teisių:

1) [—] būti rinkėjais arba renkamaisiais savivaldybių arba visuomenės susirinkimuose;

2) eiti valstybės, [—] savivaldybių ar visuomenės tarnybą;

- 3) eiti tarnybą kariuomenėje arba laivyne;
- 4) eiti bažnytinės pareigas;
- 5) imti verslų žyminius prekybos įmonėms pirmųjų dviejų, o pramonės įmonėms pirmųjų penkių rūšių ir atitinkamoms garlaivių įmonėms [—];
- 6) būti rūpintoju arba globėju;
- 7) būti viršininku, auklėtoju arba mokytoju visuomenės arba šiaip kieno mokykloje, taip pat naudotis namų mokytojo teisėmis;
- 8) būti trečiųjų teisėju, taip pat konkurso valdybos arba administracijos nariu, prisiekusiuoju globėju, prisiekusiuoju sprendėju, prisiekusiuoju advokatu arba įtikėtiniu byloms, kurios eina valstybės, [—] savivaldybių, miestų arba visuomenės įstaigose;
- 9) būti reiškėju sandoroms arba aktams, kurie turi būti reiškėjų sutvirtinami.

31. (1) Teisės, kurių nustojama pagal pirmesnįjį (30) straipsnį, atgauna: pasmerkti kalėti sunkiajame kalėjime arba [išstremti] — kai, paleidus iš paskirtos gyventi vietos, išeina dešimtis metų laiko; pasmerkti kalėti [grasos] kalėjime — kai išeina dešimtis metų, ir pasmerkti kalėti paprastajame kalėjime — kai išeina penkeri metai laiko bausmę atlikus, išskyrus tuos atvejus, kada tų teisių grąžinimas, bet kuriam laikui išėjus, nesutiktų su ypatingais nuostatais.

(2) Jei šie pasmerktieji gerai elgiasi, tai nurodytieji laikai galima, pasmerktiesiems prašant, sutrumpinti, jeigu jau jie esti išėję pusę tų laikų, ir

jeigu, be to, yra išgyvenę paskutinėje savo gyvenamoje vietoje ne mažiau kaip dvejis metus.

32. Pasmerktas kalėti paprastajame kalėjime, jei teismas išras jį padarius nusikalstamąjį darbą dėl dykinėjimo arba tinginiavimo, gali būti, lig tik baigęs kalėti kalėjime, teismo sprendimu paimitas į darbo namą nuo šešių mėnesių ligi dvejų metų laikui.

33. Įstatymo numatytais atvejais skiriama pridedamoji, tam tikra įstatyme atskirai nurodyta, bausmė, vadovaujantis šiomis taisyklėmis:

1) laikas, kuriam atimtos teisės verstis įstatymo nustatytomis prekybos arba verslų rūšimis arba kitu įstatymo nurodytu darbu, skaitomas nuo bausmės atlikimo dienos;

2) baudos pinigai, kurią skirti nuteisiant įstatymas skyrium nurodo, eina kalėjimo būstams taisyti, jei įstatymas nenurodo kaip kitaip tuos pinigus suvartoti;

3) teismo sprendimas, kai įstatymas sako jį esant skelbtina, spausdinamas kaltininko lėšomis viename kuriame vyriausybės ir viename privatiniam teismo paskirtame laikraštyje;

4) tarnautojams ir [—] dvasininkams, pašalintiems iš tarnybos įstatymo nurodymu, išskyrus 65 straipsnio antrąją dalimi numatytą atvejį, kartu draudžiama eiti tokios pat ar aukštesnės pareigos įstatymu nustatytą laiką arba net visą amžių.

34. Pasmerkti kalėti sunkiųjų darbų kalėjime, [ištremti], kalėti [grasos] kalėjime arba paprastajame

kalėjime, kur nusikaltėliui atimamos luomo teisės (27 str.), paleisti iš gyventi skirtos vietos arba iš kalėjimo, dar esti taip varžomi:

1) jiems draudžiama gyventi ir būti įstatymu nurodytuose apskrčiuose, miestuose arba kitose vietose;

2) jei, atlikę bausmę, jie nepasirenka gyvenamosios vietos, ją paskiria jiems vietinė apskrities vyresnybė;

3) jiems draudžiama be tam tikro vietinės policijos leidimo išsikelti iš pasirinktos arba skirtos gyvenamosios vietos, ligi sukankant pusei metų nuo įsikūrimo joje, ir

4) sukakus pusmečiui nuo įsikūrimo pasirinktoje arba skirtoje gyventi vietoje, jiems leidžiama ji pakeisti, bet tik su vietinės policijos žinia.

P a s t a b a I [—].

P a s t a b a II (1904 m.). Nuteistieji [išstremti], sėdėti sunkiajame, [grasos] ir paprastajame kalėjime, kada nuteisiant atimamos teisės, nebepriimami į valstybės tarnybą.

35. (1) Gyvenamosios vietos rinkimesi ir keitimo varžomasis laikas, paleidus iš kalėjimo, kaip sakyta pirmesniame (34) straipsnyje, skiriamas šis: pasmerktiems kalėti sunkiajame kalėjime arba [išstremti] — penkerių metų, paleidus iš paskirtos gyventi vietos; pasmerktiems kalėti [grasos] kalėjime — trejų metų, ir paprastajame kalėjime — vienerių metų, paleidus iš kalėjimo.

(2) Jei pasmerktieji gerai elgiasi, tai varžomasis laikas galima sutrumpinti: penkerių metų laikas — ligi trejų metų, trejų metų — ligi vienerių, o vienerių metų varžomasis laikas galima visiškai panaikinti.

(3) Pasmerkti kalėti sunkiajame kalėjime ir išėjus šiame straipsnyje nurodytam laikui, per kurį teisė rinktis ir keisti gyvenamoji vieta yra varžoma, neturi teisės nuolat gyventi: sostinėse, sostinių apskrčiuose ir tuose apskrčiuose, kur esti padarę nusikalstamąjį darbą.

(4) Svetimšaliams varžymas teisės rinktis ir keisti gyvenamąją vietą (34 str.) galima pakeisti ištėmimu į užsienius, uždraudus grįžti į (Lietuvą).

P a s t a b a [—].

36. (1) Daiktai, kurie draudžiama gaminti, pardavinėti, platinti, turėti arba laikyti, — atimami ir, jei įstatyme nėra nurodytas tam tikras jų suvartojimo būdas, naikinami arba eina išdo naudai. Pinigai, kuriuos išdas išrenka už parduotus daiktus, eina kalėjimo būstams įtaisyti.

(2) Taip pat atimami ir sunaikinami arba atiduodami valstybės išdui:

1) daiktai, kurie buvo skiriami arba vartojami nusikalstamiesiems darbams daryti, tais atvejais, kada juos atimti įstatymu yra tam tikru būdu numatyta, ir

2) kiti įstatymu rodyte nurodyti daiktai.

I 1. Draudžiamo platinimo arba pardavinėjimo sąvoka liečia ir tuos atvejus, kada daiktai platinti yra uždrausta ne bendrai, bet ir prisilaikant ypatingai nustatytų taisyklių (p. r.).

Konfiskatai už valdžios įstaigų nuostatų sulaužymą turi ne III A
bausmės, siaura to žodžio prasme, reikšmė, bet tėra atlyginimas
išdui už padarytus nuostolius (1886/12).

Jei šie pinigai buvo skirti komunistiniam darbui paremti, III B
kitaip sakant, jei jie pripažinti nusikalstamojo darbo įrankiu,
tai teismo nutarimas juos konfiskuoti, aiškus daiktas, padarytas
teisėtai (K. 1931/216).

**37. (1) Kas yra įsteigta arba įtaisyta be tam
tikro leidimo, turi būti uždaryta, ligi tatai leidžiant.**

(2) Kas ne pagal taisykles pastatyta, įkurta, perstatyta,
pataisyta arba atnaujinta, turi būti teismo nustatytu laiku kaltininko
lėšomis sugriauta, uždaryta, atitaisyta, perkelta į kitą vietą
arba padaryta, kaip pirma būta:

1) jei nuspręsta, kad tai, kas kaltininko padaryta, kenkia visuomenės saugumui arba žmonių sveikatai;

2) jei tuo padaryti 223 (3 p.), 224, 310 (2 d.), 311, 312, 316 (3 p.), 318, 384, 388, 398 ir 407 straipsniais numatyti nusikalstamieji darbai.

1. Pagal įstatymą turi būti sugriautas ne tik užbaigtas trobesys, III B
bet visa, kas tik yra ne pagal taisykles pastatyta. Teismas gali pareikalausti, kad būtų suardytas ir namų pamatas, jei bus pripažinta, kad jis visuomenei pavojingas (1872/277).

2. Jei teismas pripažįsta, kad statybos įstatymai peržengti ne tik netyčia, bet kad kaltinamasis čia nebuvo net ir neatsargus, tai jis nuo bausmės atleidžiamas, tačiau pastatytas trobesys turi būti sugriautas (1869/1004).

3. Šis įstatymas taikinamas ir tada, kai trobesys pastatytas bet kuriam administraciniam organui leidus (1875/446).

4. Šis įstatymas taikinamas tik tada, kai netaisyklingai (be reikiamo leidimo ar nesilaikant technikos taisyklių) pastatytas

37 - 38 str.

trobesys yra įstatymo ar būtino įsakymo draudžiamas arba kai pasiremiant žinovų nuomonės jis teismo pripažįstamas pavojingu visuomenei (1901/43).

5. Netaisyklingai pastatyto trobesio atiteikimas naujam valdytojui neturi įtakos nei kaltinamajam apkaltinti, nei pačiam nutarimui statinį nugriauti (1875/227).

III B

1. Ap. T. nustatyta, jog L. yra pastatęs mūro kvartale medinę daržinę. Todėl Ap. T. teisingai pritaikino BS. 37 ir 38 str. (K. 1926/405).

2. Pagal BS. 37 str. visa, kas kliūva visuomenės saugumui arba žmonių sveikatai, turi būti nugriauta, uždaryta ir t.t.

K. namas dėl senumo pripažintas nebegalimu pataisyti, tai teisėtai nutarta jis nugriauti (K. 1928/118).

3. Statybos Įstatymo pakeitimas (VŽ. Nr. 304) leidžia *policijai* arba *savivaldybės organams*, pasiremiant atitinkamu statybos tarybos nutarimu, nugriaudinti arba perkeldinti trobesius, pastatytus nesilaikant patvirtinto statybos plano. Tuo būdu šis įstatymas numato ir liečia tiksliai policijos ir savivaldybių organų tam tikrus administracinius veiksmus ir, būdamas toks, jis Teismuose iškeltoms baudž. byloms, apskritai imant, netaikytinas. Dėl neteisėtai pastatytų trobesių policija ir savivaldybės gali imtis administracinių priemonių, kurias šiems organams leidžia vartoti minimas Stat. Įst. pak. Tačiau tie patys organai gali kelti Baudž. Proc. nustatyta tvarka neteisėtai pastatytų trobesių savininkams ir baudžiamas bylas pagal BS. 378 str., o teismas, svarstydamas bylą dėl BS. 378 str. numatyto nusižengimo, esant įstatyme nurodytoms sąlygoms, turi taikinti BS. 37, bet ne Stat. Įst. 210 str. pakeista jo redakcija (VŽ. Nr. 304). (K. 1933.V.18; b. Nr. 313).

38. Dėsnius, sužymėtus 36 ir 37 straipsniuose, teismas taikina ir kaltinamąjį išteisinant arba atleidžiant nuo bausmės, taip pat ir baudžiamąjį tardymą nutraukiant arba sustabdant.

1. Šis straipsnis liečia ir reikalą konfiskuoti daiktus, kuriais būna pasireiškęs nusikaltimas, pav., konfiskuoti nusikalstamo turinio veikalus ir piešinius (p. r.).

2. Paprastai neatimama daiktai ir vertybės, kurios kaltininko buvo gautos nors ir per nusikalstamąjį jo darbą, bet ne tiesioginiu būdu, kaip, sakysime, drabužiai arba baldai, kurie buvo pirkti už pavogtus pinigus (p. r.).

1. Išteisinimas asmens, kuris buvo kaltinamas peržengęs tam tikrus nuostatus, teismo neatleidžia nuo pareigos nustatyti, kam turi būti atiduoti kaltės išrodomieji daiktai, nes šie daiktai turi būti konfiskuoti, nors šiuo atveju jų konfiskavimas neturi bausmės pobūdžio, o tėra tik išdui padarytų nuostolių atlyginimas; dėl to ir reikalavimas konfiskuoti kaltės išrodomuosius daiktus turi būti svarstomas Baudž. Proc. Įst. 1194 str., kaip kad civ. ieškovo reikalavimas baudž. byloj (1913/1).

III B

2. Todėl nepageidaujama, kad teismas savo tvarkomajame posėdy nutartų sunaikinti visus periodinio leidinio numerius, minėtiems asmenims nedalyvaujant; tokia tvarka neduotų vertingų sakomojo gynimo bei viešumo garantijų tais atvejais, kai nebūna teisėtų pagrindų bylai nagrinėti uždaromis durimis (1908/28).

3. Apygardos Teismo tvirtinimas, esą BS. 38 str. taikinas tik byloms, kuriose pasenėjimas įvyksta jau bylą iškėlus, nepagrįstas. BS. komentaruose nurodyta, kad pasenėjimo galia liečia visus nusik. darbo vaisius, vadinasi, lygiai pagrindines, lygiai ir papildomasias bausmes, tačiau vienintelę išimtį sudaro žalingų nusik. darbo pasėkmių pašalinimas, kaip, pav., nurodyta BS. 38 str. Be to, ir pastarojo straipsnio tekstas, nustatydamas taisyklę dėl BS. 36 ir 37 str. taikinimo kaltinamąjį išteisinant arba paliekant nebaustu, taip pat ir kaltintinį tardymą („уголовного преследования“) panaikinant, nenustato aprėžimo, apie kurį kalba Apygardos Teismas. BS. 37 str. numatomos nusik. darbų pasėkmės yra civilinio pobūdžio pasėkmės, todėl šių pasėkmių atžvilgiu byla, kuri nutraukiama BPI. 16 str. 2 punkto pagrindu, tebeliekti svarstyti BPI. 17 str. tvarka. Pastaroji tvarka ne-
taikytina tikslai toms byloms, kurios priklauso Apygardos

Teisimams, kaip I instancijai, ir kurių bylai nutraukti pasenėjimas iškyla prieš atiduodant teismui. Tų bylų, kurios priklauso spręsti Taikos Teisėjams, minėtieji du momentai sutampa: kaltinamasis laikomas atiduotu teismui ir byla laikoma iškelta tuo pačiu momentu, kada Taikos Teisėjas, BPI. 42 str. nurodytais atvejais, pradeda bylą. Tiesa, Taikos Teisėjas, gavęs skundą arba pranešimą ir patyręs iš jo, kad jau įvykęs pasenėjimas, gali bylos nepradėti ir ją nutraukti BPI. 52² str. tvarka. Bet jei Taikos Teisėjas to iš karto nepadaro, bylą pradeda, paskiria jos svarstymą datą, iššaukia šalis ir, tik ėmęs bylą svarstyti, patiria, kad jau įvykęs pasenėjimas, nors ir prieš bylą iškeliant, tai tuo atveju, nutraukdamas bylą BPI. 52¹ pagrindu, vien tik baudž. atsakomybės atžvilgiu jis turi svarstyti bylą, kiek tai liečia pareikštą civilinį ieškinį arba įstatymų numatytą civilinio pobūdžio nusikaltimo pasekmes BPI. 17 str. tvarka (K. 1933.V.18; b. Nr. 313).

Ketvirtasis paskyris

Veiksmų kaltintinumas ir kaltingumas

39. (1) Žmogus, kuris, ką nusikalstamo darydamas, negalėjo numanyti savo darbo savumo ir reikšmės arba valdyti savo elgesio dėl nesveiko savo dvasios suirimo, dėl sąmonės netekimo arba dėl proto nesubrendimo, kilusio dėl kūno ydos ar ligos, už tą darbą nekaltintinas.

(2) Teismas, rasdamas tokį žmogų esant pavojinga be tam tikros priežiūros, atiduoda jį atsaikingai priežiūrai tėvų arba kitų žmonių, kurie norėtų juo rūpintis, arba atiduoda jį į gydyklą. Jeigu toks žmogus būtų ką nužudęs, labai sunkiai kam

kūną sužeidęs, ką išžaginęs, padegęs arba kėsinęsis padaryti kurį nors iš šių nusikaltimų, tai jis būtinai atiduodamas į gydyklą.

1. Baudžiamąja tvarka gali atsakyti tik fiziniai asmenys, bet ne juridiniai (p. r.).

2. Jei asmuo buvo netekęs sąmonės dėl girtumo, tai jis negali būti kaltinamas, nors ta girtumo būseną būtų kilusi ir dėl jo paties kaltės; jis negali būti kaltinamas net ir tada, kada nusikalstamą darbą padaryti būna sumanęs dar būdamas blaivus (p. r.).

3. Nevisiškai girtumas, kad ir kokia būtų girtumo priežastis, nepašalina kaltintinumo (p. r.).

1. Juridinis asmuo negali būti baudžiamas dėl nusikalstamų jo narių ar agentų darbų — už tokius nusikaltimus atsako tie, kurie juos padaro (1896/17, 1885/27, 1884/4). III A

2. Didelis susijaudinimas nėra nekaltintinumo pagrindas: pagal įstatymą tatai tegali būti pagrindu bausmei sušvelninti (1872/81).

3. Girtumas gali būti nekaltintinumo pagrindu tik tada, kai jo padarinys yra tokia ligūsta būseną, kuri visai šalina kaltintinumą (1873/739).

4. Ligūstą kaltumą naikinanti būseną turi būti aiškiai išrodyta. Tokios būsenos spėjimas ar svyravimas dėl jos buvimo dar nedaro pagrindo pripažinti ką nekaltintinu (1873/430).

1. Klausimą dėl teisiamosios kaltintinumo BS. 39 str. teismas iškelia pats arba dalyviams prašant, tardyme esant tam reikalingos medžiagos (K. 1924/b. 24). III B

2. Kaltin. gyvenęs nuo 1913 iki 1924 m. Rusijoje ir Lenkijoje, įstojo į lenkų kariuomenę. Šitai jis padarė visai nesąmoningai. Todėl nuspresta, kad jis nekaltas (A. 1925/253).

3. Girta būseną neatleidžia kaltin. nuo atsakomybės už tokioje būsenoje jo padarytus nusikaltimo darbus (A. 1925/267. 359).

4. Apyg. T. pripažino, jog teisiamašis didžiai susijaudinęs, kad jo tarnaitė ir sužadėtinė atsisakė už jo išteketi, nušovė ją. Tačiau VT. sutiko su ekspertų nuomone, kad jis... veikęs nevaldydamas savo elgesio dėl sąmonės sutrikimo. Todėl jis... nekaltintinas... bet... turį būti nusiųstas į psichijatrinę ligoninę (A. 1930/45).

5. BS. nenurodyta tvarka, kaip iš ligoninės paleidžiami nusikaltėliai, kurie tenai pasveiksta. Nėsant tokio įstatymo, reikia kreiptis į senąjį Baudžiamąjį Statutą, veikusį Lietuvoj prieš karą. Iš to statuto 95 str. ir IV jo priedo matyti, jog į psichijatrinę ligoninę patalpinti nusikaltėliai gali būti iš jos paleidžiami tik tada, jei jiems išgijus per dvejis metus nepasireiškia jokių ligos simptomų; iš ligoninės pristatyto pažymėjimo nematyti, kad P. yra pasveikęs, todėl negalima spręsti, ar jau išėjo pirma minėti dvejį metai. Vadinasi, rasta teisinga P. gynėjo prašymą atmesti (K. 1932.X.13; b. N. 114).

IV *Teoriškai imant, atskiri nekaltintinumo pavidalai gali būti paskirstyti trimis didelėmis grupėmis; tatai yra šie atvejai: 1) nesubrendimas, 2) liga ir 3) buvimas be sąmonės (M. I, 47 p.).*

40. Mažametis, kuriam nėra sukakę dešimts metų amžiaus, nekaltintinas už jo padarytą nusikaltimąjį darbą.

41. (1) Nepilnametis nuo dešimties ligi septyniolikos metų amžiaus, kuris negalėjo numanyti savo darbo savumo ir reikšmės arba valdyti savo elgesio, nekaltintinas už nusikaltimąjį darbą.

(2) Šitie nepilnamečiai galima atiduoti atsakingai priežiūrai tėvų, rūpintojų arba kitų patikimų žmonių, pareiškusių, kad jie sutinka juos priimti; jei yra padarę didįjį arba šiaip nusikaltimą, tai jie galima atiduoti ir į auklėjamąsias drausmės įstaigas.

(3) Nepilnamečiai nuo keturiolikos ligi septyniolikos metų amžiaus, didįjį nusikaltimą padarę, ati-

duodami pirmiausia į auklėjamasias drausmės įstaigas, o jei ten jų atiduoti negalima, — į tam tikrus nepilnamečiams įtaisytus būstus prie kalėjų arba areštinių.

(4) Nepilnametės, jei jų negalima atiduoti į auklėjamasias drausmės įstaigas, galima atiduoti į jų tikybos moterų vienuolynus, jei tų vienuolynų įstaigose juose neginama gyventi pašalietėms.

(5) Nepilnamečių, atiduotų į auklėjamasias drausmės įstaigas, arba į tam tikrus jiems įtaisytus būstus prie kalėjų arba areštinių, arba į vienuolynus, negalima ten laikyti, kai jiems sukanka dvidešimt vieneri metai.

P a s t a b a (1909 m.). Teismo sprendimu už nusikaltimus į auklėjamasias drausmės įstaigas atiduotieji nepilnamečiai laikomi ten tol, kol pasitaiso. Kad ir kaip ten bebūtų, tokie nepilnamečiai tose įstaigose turi būti laikomi ne trumpiau kaip vieneris metus ir ne ilgiau kaip iki tol, kol jiems sukanka aštuoniolika metų amžiaus, o tie, kurie patalpinant buvo jau penkiolikos metų amžiaus, — ne ilgiau kaip iki sukankant jiems dvidešimt vieneris metus amžiaus. Smulkiau laiką nustato tų įstaigų pedagoginė taryba.

Tik moteriškos lyties nepilnamečiai įstatymo nurodytomis aplinkybėmis gali būti atiduoti į vienuolynus (p. r.).

1. Tėvas negali atsisakyti atsakingai prižiūrėti savo vaikus; pašaliniai asmenys nuo tokios priežiūros atsisakyti gali, nors jie ir būtų pirma sutikę tą priežiūrą pasiimti; jiems atsisakius, teismas juos pakeičia kitais tinkamais asmenimis arba steigia tėvų priežiūrą (1898/25).

41 - 42 str.

2. Nepilnamečiai, pripažinti padarę nusikalstamą darbą nepagalvojus, atiduodami šio įstatymo minimų atsakingų asmenų priežiūrai. Jeigu tokie nepilnamečiai padarytų nusikaltimą darbą, kuris pagal įstatymą baudžiamas kalėjimu, tai jie atiduodami į auklėjamąsias drausmės įstaigas, kur jos yra, o nepilnamečiai nuo 14 iki 17 metų — atiduodami į šias įstaigas tada, kai už jų nusikalstamą darbą pagal įstatymą baudžiamas sunkiųjų darbų kalėjimu. Negalint jų atiduoti į minėtas įstaigas, jie atiduodami tam tikram teismo nustatytam laikotarpiui, bet ne ilgiau kaip ligi jiems sukankant 18 metų, į tam tikrus jiems pagal taikos teisėjų sprendimus įtaisytus būstus prie kalėjimų arba arešto namų (1899/35).

3. Auklėjamąsias priemones, išskyrus atsakingąjį tėvų priežiūrą, įstatymas laiko bausme tik nepilnamečiams nuo 14 iki 17 metų amžiaus, tik jiems jis reikalauja nustatyti baudžiamąjį laiką bei leidžia pakeisti jiems kalėjimą, atiduodant juos į auklėjamąsias įstaigas ar į tam tikrus būstus prie kalėjimų bei arešto namų (1912/10).

III B 1. VT... susidarė išvada, kad laiškų atvokavimu ir dolerių iš jų pasisavinimu kaltinamasis pašto praktikantas R., 16 metų amžiaus, nusimanė ką daręs (A. 1926/136).

2. Kasatorius, kaltinamasis mažametis, neturįs 17 metų, VT, pripažintas esąs nusikaltęs slaptu degtinės varamu: už šį nusikaltimą jam grėsė kalėjimo bausmė. Taigi, jis pripažintas kaltu, o BS. 41 str. kaip tik leidžia už tokius nusikaltimus nepilnamečius atiduoti į kalėjimo įstaigas (K. 1928/641).

42. Nusikalstamasis darbas, kurio žmogus negalėjo numatyti arba išpėti, nėra laikomas jo nusikaltimu (kalte).

1. *Nekaltintinumo priežastis gali būti tik tai, kas pašalina galimumą numatyti nusikalstamąjį darbą arba jo išvengti, todėl kiekvienas teismas, prieš konstatuodamas tokios priežasties esimą, turi įsitikinti, kad nėra nė vieno iš šių požymių (p. r.).*

2. *Jei darbo pasėkmės būna atsitiktinės, tai už jas neatsakoma. Naktinis vagis, kuris padaro gaisrą, gali būti pripažin-*

tas neatsakingu už tą gaisrą, jei teismas įsitikins, jog gaisras buvo atsitiktinis jo padaryto nusikalstamojo darbo vaisius (p. r.).

Taikinti ar nelaikinti BS. 42 str. priklauso teismui, sprendžiamam bylą iš esmės (K. 1933.X.28; b. N. 364). III B

43. (1) Nežinojimas aplinkybės, dėl kurios darbas virsta nusikalstamu, arba kuri didina atsakomybę, daro žmogų nekaltintiną arba dėl paties to darbo arba dėl atsakomybės didinančios aplinkybės.

(2) Neatsargiems darbams ši taisyklė netaikinama, jei patsai nežinojimas buvo kaltininko apsidėmimo vaisius.

Kaltinamojo nurodymas į tai, kad jis nežinojęs, jog jo padarytas darbas esąs įstatymo uždraustas, negali nieko sverti jo atsakomybei; tačiau kaltinamasis turi teisę remtis tuo, kad svarstomos bylos aplinkybėmis jis ne tik nežinojęs, bet ir žinot negalėjęs apie padaryto darbo draustinumą — vadinasi, negalįs būti kaltintinas (p. r.).

1. Nekaltintinu ką padaryti gali tik faktinė, o ne įstatymų klaida; pastaroji kaltės nenaikina, ir įstatymo galia jos neliečia (1871/1082). III A

2. Civilinės teisės nusikaltimo esmę nusakančių nuostatų nežinojimas turi tiek pat reikšmės, kiek ir faktinis nežinojimas (1880.IV.16; 1880.XI.5; 1880.XI.22).

1903 m. BS. bendras neleistinumų pradus išreikštas 42 ir 43 str., kurie pašalina atsakomybę už tai, ko veiksmą atlikęs asmuo negalėjo numatyti, ar nežinojo. Atsitiktinis padarinys, nei egzistuojant 467 str. nuostatomis, baudžiamuoju atžvilgiu neturi reikšmės (M. I, 79 p.). IV

44. Nelaikomas nusikalstamu veiksmas, padarytas vykdant įstatymą ar atliekant tarnybos įsakymą, kurį davė tikroji valdžia, neperžengdama

savo srities ir paisydamą nustatytų taisyklių, jei tuo įsakymu nėra liepta kas aiškiai nusikalstamo padaryti.

- I *Įsakymai turi būti ne šiaip tarnyba arba laipsniu vyresnio asmens, bet kaip tik tokio asmens, kuris kompetentingas tokį įsakymą duoti, laikantis įstatymo nustatytų formaliųjų (p. r.).*

III A 1. Aiškiai neteisėtas viršininko įsakymas niekada negali būti pagrindu nebausti (1882. VII. 4).

2. Įgaliojimo nusikalstamas darbas, kurį jis padaro įgaliojotojo liepiamas, nieku būdu negali palikti nenubaustas, nes neteisėto įsakymo vykdymas negali eiti nekaltinimumo pagrindu (1868/682).

45. (1) Darbas nelaikomas nusikalstamu, kai žmogus jį padaro priverstas gintis nuo neteisėto kėsینimosi įžeisti jo paties arba kito kurio asmens arba turto gėrybes.

(2) Gynimosi ribų peržengimas, besiginant pernelyg smarkiai arba nelaiku, baudžiamas tik tam tikrais įstatymo nurodytais atvejais.

- I 1. *Negalima teisinti apsigynimu tokio nusikalstamo darbo, kai jis padaromas užpuolimui pasibaigus paties užpuoliko noru ar dėl to, kad jau iš tikrųjų buvo panaikinta arba atimta gėrybė ar interesas, kurie sudarė pasikėsinimo tikslą. Šiuo atveju galima kalbėti apie kerštą, sauvalią, bet ne apie apsigynimą, nors vis dėlto reikia pridurti, kad gėrybės netekimo sąvoka, kiek ji liečia apsigynimą, nevisada sutampa su juridine nusikalstamojo darbo užbaigimo sąvoka; todėl daikto savininkas, kuris vartoja smurtą, kad priverstų vagį grąžinti jo išnešamąjį daiktą, vykdo apsigynimo teisę, nors pats pagrobimas juridškai ir būtų jau baigtas darbas, o ne pasikėsinimas; taip gali atsitikti, pav., tada, kada turto savininkas pasiveja vagį, jau išėjusį su pavogtais daiktais iš buto (p. r.).*

2. *Apsigynimu neteisintinas toks veiksmas, kada gresias piktas pavojus dar nebūva realaus pobūdžio, o tik gali kada nors įvykti (p. r.).*

3. *Nuo gynimosi ribų peržengimo reikia skirti tariamasis gynimasis, kada besiginas tik tariasi esąs užpuolimo būsenoje; šiais atvejais gali būti taikinami klaidos ir apsirikimo nuostatai, tačiau negalima teisintis apsigynimo reikalu (p. r.).*

1. Policijos nuovados viršininkui pakvietus šaulius, kad jie padėtų suimti triukšmadarius, bet pastariesiems ginklu pasipriešinus, šauliai, saugodami savo gyvybę ir sveikatą, turėjo teisę taip pat atsikirsti ginklu ir šauti, kad ir nelaukdami, kol nukentėjusieji ims juos šaudyti (A. 1924/6). III B

2. Kadangi kaltin. pats kėlė triukšmą ir užkabino einančius vyrus, tai aišku, kad jam nebuvo reikalo gintis, ir tuo būdu jis sužalojo ne gindamasis (A. 1926/424).

3. Nukentėj. BK. ir M. neturėjo nei ginklų, nei kurių kitų puolimo įrankių, o kaltinamieji D., P. ir A. sužeidė B. ir N. nebūdami patys jų paliešti, (nusikaltėliai, girti būdami, praeidami pro kaltinusių, riksmu ir grasymais jį užkabino), tai nei puolimo, nei pavojaus iš nukent. šalies nebuvo.

D. ir A. veikiant, nebuvo ne tik objektyvaus, bet net ir subjektyvaus pavojaus jausmo, kuris būtų galėjęs jų veiksmams suteikti gynimosi pobūdį, nes iš tikro jokio užpuolimo iš nukent. šalies nebuvo. Tačiau P. atbėgo tik vėliau ir matė, kaip N. besigindamas sudavė D.-ui, bet jis galėjo suprasti kitaip, ir todėl jis (P.), atremdamas N. smūgį ir jam suduodamas, veikė subjektyviai manydamas, kad gina savo brolius. Todėl jam (P.) gali būti taikinamas 45 str. (A. 1928/264).

4. Nustatyta, kad nukent., su savo draugais grįžęs, užpuolė kaltinamąjį mušti kumštimis, o kaltinamasis, turėdamas tik vieną ranką, gindamasis pagriebė buvusį gonkose pagalį ir juo sudavė nukent. netaikydamas (Pataikė į galvą, ir nukent. nuo to mirė). Tokioms aplinkybėms esant, V. T. randa, kad nukent. sužalojimas padarytas kaltin. ginantis ir neperžengiant gynimosi ribų (A. 1928/272).

45 - 46 str.

5. Jei kaltinamieji nukent. pradėjo mušti tuo momentu, kai jis po jo sudavimo vienam iš kaltinamųjų buvo sudavęs, bet po to jau bėgo ir bebėgdamas buvo pargriuvęs. tai tuomet jokio gynimosi reikalo kaltinamiesiems nebuvo (A. 1929/227).

6. Nukent. gynus savo turto valdymą ir jam kaltin. neužpuolus, kaltin. negali teisintis gynimosi teise (A. 1930/43).

IV *Būtinu apsigynimu laikomas gynimasis tokiu atveju, kada neteisėtai užpuolama, kėsinantis į kurią nors užpuolamojo gėrybę (M. I, 55 p.).*

46. (1) Nelaikomas nusikalstamu toks darbas, kurį žmogus padaro savo paties ar kito žmogaus gyvastį gelbėdamas iš pavojaus, kilusio dėl grasymo, neteisėtos prievartos arba dėl kitos priežasties, kurios negalima buvo tuo pačiu metu kitokiu būdu pašalinti.

(2) Nelaikomas nusikalstamu taip pat ir toks darbas, kurį žmogus padaro, gelbėdamas savo paties arba kito žmogaus sveikatą, laisvę, merginos skaistybę arba kurią kitą asmens arba turto gėrybę iš pavojaus, kilusio dėl grasymo, neteisėtos prievartos arba dėl kitos priežasties, kurios negalima buvo tuo pačiu metu kitokiu būdu pašalinti, jei tai padaręs žmogus turėjo pakankamo pagrindo laikyti jo daromą žalą menka, palyginti su ginamąja gėrybe.

(3) Išdėtosios taisyklės nevartotinos tais atvejais, kada jau paties pavojaus vengti yra nusikalstamas darbas.

III A 1. Čia būta ne keršto. o gynimosi. nes Č., nesisakydamas kas esąs, veržėsi pro duris į malūnininko Š. namus vėlyvu laiku, kai Š. jau buvęs atsigulęs... Tada pamatęs, kad nedaug bereikia iki duris išlaužiant. Š. išpėjęs nesilaužti, iš brauningo

šovė per duris ir nematydamas pataikė į besiveržiantį asmenį (A. 1924/(95)).

2. Kad nukent. atėjo keliese, beldėsi į duris ir gal dar šaukė pakeltu tonu dėl jų brolio sumušimo, — tai dar nesudaro pavojaus, nuo kurio būtų reikalo gintis (A. 1927/364).

3. Nustatyta, kad kaltin. buvo užpulti; užpultiems trijų vyrų, norėjusių ir pasirengusių juos sumušti, grėsė pavojus ne tiksliai jų sveikatai, bet ir gyvybei, jeigu jie nesigintų; gintis nuo šitokio pavojaus buvo jų teisė, už kurios vykdymą jie negali būti baudžiami... įstatymas leidžia užpultam aktyviai gintis, ne tiksliai bėgti (A. 1927/484).

4. Nukent. su kitais asmenimis kaltinamąjį užpuolė ir sumušė, o pastarajam pabėgus namo, veržėsi į jo butą... matyti, su tikslu jį sumušti. Tokie mušimai dažnai pasitaiko ir dažnai baigiasi sunkiu kūno sužalojimu arba net mirtimi. Įspėjęs, jis pirma šovęs į lubas, o vėliau į lindusį nukent.... Kaltin. akimis žiūrint, jis galėjo tartis ginąs savo gyvybę... Jeigu net du įspėjamieji šūviai puolikų nesustabdė, tai kaltin. galėjo į juos šauti (A. 1929/404).

5. Priešų atsiradimas slėny, grasinamoje padėty — vieno iš prieščiaus, kito iš užpakalio — sudarė kaltin. rimtą pagrindą laikyti savo gyvybę ar sveikatą rimtame pavojuje ir... teisę pavartoti ginklą (A. 1931/279).

6. Teisiam. buvo kaltinamas, kad jis, peržengdamas būtino gynimosi ribas, peiliu smogęs nukent. į galvą ir tuo padaręs sunkų sužalojimą... Nustatyta, kad teisiam. sėdėjo už stalo ir lošė kortas, o nukent. 5 vyrai ištraukė jį iš užustalės, pradėjo mušti ir tempė laukan... Tokiomis aplinkybėmis teisiam. galėjo pasijusti esąs pavojuje ir rasti reikalą gintis. Teismo praktika rodo, kad labai dažnai panašūs užpuoliniai baigiasi ne tik sunkiais sužalojimais, bet ir mirtimi. Todėl teisiam. turėjo visą teisę grėsiantį jo gyvybei pavojų laikyti rimtu ir vartoti gynimosi ginklą. V. T. jį išteisino (A. 1931/283).

Tačiau visiškai atrodo nereikalinga dėl pavyzdžio skaičiuoti IV priežastis, kurios gali sužadinti būtiną reikalą gintis („grasinimas, neteisėta prievarta ar kitos priežastys“). (M. I, 62 str.).

47. Nelaikomas nusikalstamu toks darbas, kuris esti nukreiptas į nėsamą daiktą arba į tokį, kuris aiškiai netinkamas daryti tokiems nusikalstamiems darbams, kaip sumanytasis.

1. Nėsamas objektas yra ne tiktai toks daiktas, kurio nėra fiziškai, bet ir toks, kurio nėra juridškai, kitaip sakant, kuris neturi tų savumų bei ypatumų, į kurių juridinę apsaugą kreipiami nusikalstamieji veiksmai. Kitaip sprendžiama byla, kada objekto iš tikro būta ir kada jis turėjo visus įstatymo saugojamus savumus, tik jo nebūta manomoje vietoje arba manomose sąlygose (p. r.).

2. Vagis, išlaužęs užrakintos skrynios spyną, bet ta skrynia pasirodo esanti tuščia, yra kaltas pasikėsiniu pavogti, sulaužant užraktus (p. r.).

III B Padirbtasis doleris yra tiek nevykęs, kad kiekvienas, kuriam teko matyti dolerius, tuoju pastebės jį esant padirbtą. Maža to, banknote yra išpjautos dvi pailgos skylės, kurios daro banknotą visai negalimu paleisti į apyvartą, nes tokis supjaustytas banknotas, net likras, neturi jokios vertės. Jeigu kaltin. manė paleisti į apyvartą tokį aiškiai netinkamą banknotą, tai tas rodo jo visišką neišmanymą apie pinigus, ir jo veiksmas tenka pripažinti nebaustinu (A. 1926/509).

IV Pagal 1903 m. Baudž. St. nusikalstamu nelaikomas tik toks pasikėsinimas, kuris neužbaigtas dėl aplinkybių, priklausančių ne nuo kaltinamojo (49 str., 1 d.). Toliau pagal 47 str. (kuris visai klaidingai padėtas į IV skyrių, užuot buvęs įterptas į V-jį) nebaudžiama už pasikėsinimą, kuris esti nukreipiamas į nėsamą dalyką. Pagaliau sutinkamai su paskutine 49 str. dalimi, nebaudžiama ir už pasikėsinimus aiškiai netikusiomis priemonėmis, kurios pasirenkamos dėl nežinojimo ar prietaringumo (M I, 91 p.).

Penktasis paskyris

Kaltumo rūšys

48. (1) Nusikalstamasis darbas laikomas tyčios darbu ne tik tada, kai kaltininkas esti norėjęs jį padaryti, bet ir tada, kai jis sąmoningai leidžia įvykti tokiai pasėkmei, kuri šį darbą daro nusikalstamu.

(2) Nusikalstamasis darbas laikomas neatsargiu ne tik tada, kai kaltininkas jo nenumatė, nors galėjo arba turėjo jį numatyti, bet ir tada, kai jis, numatydamas įvyksiant tokią pasėkmę, kuri daro šį darbą nusikalstamu, nepagalvojęs tarėsi tokią pasėkmę pašalinsias.

(3) Didieji nusikaltimai tėra baudžiami tyčios kaltybei esant.

(4) Nusikaltimai baudžiami tyčios kaltybei esant; neatsargumo kaltybei esant, jie baudžiami tikrai tam tikrais įstatymų numatytais atvejais.

(5) Nusizengimai baudžiami ne tik tyčios, bet ir neatsargumo kaltybei esant, išskyrus tuos atvejus, kurie yra tam tikrai nurodyti įstatymų.

Ribos tarp netiesioginės tyčios ir pasitikėjimo savim (neatsargumo) gali būti teismo nustatytos tik iš kiekvieno įvykio aplinkybių (p. r.).

Visi bendrininkai atsako už pasėkmes, kurioms jie sąmoningai leido įvykti... Jei buvo tikslas nukent. sumušti, var- III B
tojanč pagalius ar lazdas su švinu, tai nusik. darbo darytojai
turėjo numatyti, kad galima padaryti ir labai sunkius sužalo-

jimus, tad turės už įvykusias pasėkmes ir atsakyti (A. 1931/194).

- IV** *Tyčios ir žinojimo sąvokos nevisada esti tas pats dalykas. Tatai tėra tuo atveju, kada žinojimas, įstatymo prasme, aprėpia visą nusikalstamą veiklą, kuri reikalinga in abstracto visai nusikalstamo darbo visumai įvykdyti. Bet to nėra, kai žinojimas, pagal įstatymą, teliečia kokią atitinkamos nusikalstamo darbo visumos dalį; tas, mat, nepašalina netyčios galimumo visos veiklos atžvilgiu (M. I, 68 p.).*

49. (1) Veiksmas, kuriuo pradedama vykdyti nusikalstamasis darbas, kaltininko norėtas padaryti ir nepabaigtas dėl aplinkybės, kuri neparėjo nuo kaltininko valios, laikomas **p a s i k ė s i n i m u**.

(2) Pasikėsinimas padaryti didįjį nusikaltimą, o tais atvejais, kurie ypatingai įstatymų nurodyti, ir šiaip nusikaltimą — baudžiamas, bet bausmės, kurios įstatymo yra nustatytos už šiuos nusikalstamuosius darbus, lengvinamos pagal 53 straipsniu nustatytas taisykles.

(3) Pasikėsinimas padaryti nusizengimą nebau-džiamas.

(4) Pasikėsinimas padaryti nusikalstamąjį darbą aiškiai netinkama priemone, kuri buvo pasirinkta dėl visiško neišmanymo arba prietaro, nebau-džiamas.

- I** 1. Negali būti laikomi pasikėsinimais tokie nusikalstamieji darbai, kurių baustinumas pagal įstatymą pareina nuo tam tikrų įvykių buvimo, kai, vadinasi, be tos sąlygos kaltininko veiksmas neturi reikšmės (p. r.).

2. Turi būti laikomas pasikėsinusiū toks žmogus, kuris, norėdamas ką nors nunuodyti, dėl apsirikimo paduoda savo aukai stiklą su paprastu vandeniu, užuot padavęs pagamintus nuodus (p. r.).

3. Laikytinas pasikėsinusiu toks žmogus, kuris bandė nušauti iš anksto užtaisytu šautuvu, bet kuris pasirodo bėgs jam nežinant ištuštintas (p. r.).

4. Žmogus, kuris, norėdamas nunuodyti, į jo paduodamąjį kam nors gėralą įpila nuodų tokių kiekį, kuris, ekspertų nuomone, negali būti mirtinas, vis dėlto turi atsakyti už pasikėsinimą nužudyti (p. r.).

5. Turi atsakyti už pasikėsinimą pavogti žmogus, kuris bando išlaužti plieno spygą, kad ir netinkamu įrankiu (p. r.).

1. Kad tam tikras kaltinamojo veiksmas galėtų būti laikomas pasikėsinimu, reikia: 1. kad tas veiksmas turėtų visus įstatymo nurodytus pasikėsinimo požymius (1870/46, 1868/568 ir 695).

III A

2. ir kad kaltinamasis imtų vykdyti patį nusikalstamąjį darbą (1873/600).

3. Gana svarbu, ar kaltinamasis pats atsisakė nusikalstamąjį darbą vykdyti, ar jis tai padarė dėl nuo jo nepareinamų aplinkybių (1868/194, 815).

4. Kad tam tikras veiksmas galėtų būti laikomas pasikėsinimu, būtinai reikia, kad jis būtų glaudžiai susijęs su tuo veiksmu, kuriuo jau vykdomas pats nusikalstamas darbas ir kad jau būtų tam tikro pavojaus to darbo objektui (1871/1438).

Kad koks veiksmas galėtų būti laikomas pasikėsinimu, būtinai reikia, kad jis būtų neatskiriamai susijęs su baigiamuoju nusikalstamo darbo aktu ir kad jau būtų tam tikro pavojaus nusikalstamo darbo objektui. Pasikėsinimas, kuris nukreiptas į tariamąjį objektą arba į tokį objektą, kurio atžvilgiu nusikalstamas darbas iš viso negali būti padarytas (jau mirusio žmogaus nužudymas, abortas nenėščiai moteriai), visiškai nėra baudinės grėsiamas.

5. Atsitiktinis nebuvimas to daikto, į kurį buvo kreipiamas pasikėsinimas, nenaikina šio veiksmo nusikalstamo pobūdžio ir nedaro jo tokiu veiksmu, kur nėra nieko, kas būtų prieš įstatymus, ir kuris todėl turėtų būti nebaustinas; vadinasi, klėties užrakto sulaužymas su tikslu pavogti iš ten duoną laikomas pasikėsinimu vogti, sulaužant užraktą, nors toje klėty duonos ir nebūtų buvę (1868/68).

III B Teisiam., būdamas girtas, ėjęs prie arklio, bet jo neatrįšęs, todėl dar negalima manyti, kad jis jau norėjęs tą arklių pavogti, nes piktoji jo valia dar nebuvo pasireiškusi... VT. nemato, kad čia... būtų išrodytas... pasikėsinimas pavogti arklių (A. 1926/345).

50. (1) Įsigijimas arba pritaikinimas priemonės nusikalstamajam tyčios darbui vykdyti yra laikomas pasirengimu.

(2) Pasirengimas yra baudžiamas tais atvejais, kurie įstatymo atskirai nurodyti, ir jei, be to, dar jis buvo sustabdytas dėl aplinkybės, kuri neparėjo nuo kaltininko valios.

I *Tyčios iškėlimas į eikštę, pats savaime, pagal statutą nebaudžiamas, bet jei darbas, kuriuo pasireiškė pikta valia, pats turi savarankaus nusikalstamojo darbo žymų, tai kaltininkas už tą nusikalstamąjį darbą atsako (p. r.).*

III A Veiksmai, kurie dar tik daro tinkamas sąlygas nusikalstamajam darbui vykdyti, dar nėra pasikėsinimas: *tatai tėra rengimasis* (1880. VII. 9. ir 188. X. 2).

51. (1) Nusikalstamojo darbo, daromo kelių žmonių, kurie esti susitarę jį dirbti arba žinodami dirba drauge, **b e n d r i n i n k a i s** laikomi tie, kurie:

1) patys tiesiog įvykdė nusikalstamąjį darbą arba dalyvavo jį vykdant;

2) pakurstė ką kitą būti nusikalstamojo darbo bendrininku;

3) buvo padėjėjai, teikę priemonių, šalinę kliūtis arba padėję nusikalstamąjį darbą įvykdyti, patardami, nurodydami, pasižadėdami nedaryti kliūčių jam vykdyti arba nusišėpti.

(2) Didžiojo arba šiaipiau nusikaltimo bendrininkai yra baustini įstatymo nurodyta bausme už padarytą nusikalstamąjį darbą, bet padėjėjui, kurio pagelba buvo nesvarbi, bausmė lengvinama pagal 53 straipsniu nustatytas taisykles.

(3) Baudžiamas tėra tas nusizengimo bendrininkas, kuris pats jį tiesiog padarė arba dalyvavo jį darant: kurstytojas ir padėjėjas baustini tėra tais atvejais, kurie atskirai įstatymo nurodyti.

(4) Ypatingi asmens santykiai ir sąlygos, kurios nustato, didina arba mažina kurio bendrininko baustinumą, kitų atsakomybės neliečia.

(5) Bendrininkas, atsisakęs dalyvauti dirbant nusikalstamąjį darbą ir laiku ėmėsis visų galimų priemonių jam neleisti, paliekamas nebaustas.

1. Bendrininkai neatsako tik tada, kada fizinio kaltininko padarytas darbas nėra nusikalstamas; bet jei fizinis kaltininkas lieka nebaustas, pav. dėl nesveiko proto, tai tas jį pakursčiusių jų žmonių neatleidžia nuo atsakomybės (p. r.).

2. Nutraukiant bylą dėl asmens, tiesiog įvykdžiusio nusikalstamąjį darbą, nenuimama jo bendrininkų baudžiamoji atsakomybė, nes tas nutraukimas gali pareiti tik nuo grynai asmeninių sąlygų: pav., nuo nusikaltimo įvykdytojo mirties (p. r.).

3. Taip pat ir teismui išteisinus tiesioginius kaltininkus, savime dar negali sudaryti pagrindo bendrininkų neatsakingumui, nes tas išteisinimas gali būti atremtas į grynai asmenį pagrindą (p. r.).

4. Kurstyti galima ne tik raštu ar žodžiu, bet ir vadinamaisiais konkliudentiniais (valią reiškiančiais) veiksmais (p. r.).

5. Tik bandymas ką nors į nusikaltimą palenksti, dėl ko nors nepavykęs, apskritai imant, nelaikomas kurstyimu (p. r.).

6. *Kurstymui konstatuoti reikalinga, kad sukurstytas asmuo iš tikro būtų įvykęs tą darbą ne savo iniciatyva, bet būdamas kaip tik paveiktas kurstytojo (p. r.).*

7. *Jei vykdytojai padaro nusikalstamąjį darbą tokiomis aplinkybėmis, kurios nebuvo numatytos bendrininkams susitariant, tai, paprastai, tos aplinkybės turi reikšmę ir visiems bendrininkams, bet jei paaiškėja, kad jos ne tik nebuvo numatytos, bet ir negalėjo būti numatytos susitarimo metu, tai tos aplinkybės paliečia tik nusikalstamą darbą vykdžiusius asmenis (p. r.).*

8. *Jei tam tikros aplinkybės ne tik veikia atsakingumo laipsnį, bet nuo jų buvimo pareina pats darbo nusikalstamumas, kuris glūdi kaip tik ypatingų pareigų peržengime, kaip, sakysime, daugumas tarnybinių nusikaltimų, tai visi kiti bendrininkai, kurie neatitinka tų sąlygų, negali už jas ir atsakyti (p. r.).*

III A

1. Kadangi kas nors laikomas nuoduotu ne nuo to laiko, kuriuo tie nuodai jam buvo duoti, o nuo to laiko, kuriuo jis nuo jų mirė, tai veiksmai, kurie greitina gyvo tebėsančio nuodijamojo galą, visiškai atitinka bendrininkavimą nuodijant, kad jie ir vyktų nuodus jau davus (1877/1439).

2. Kad tam tikri veiksmai galėtų būti laikomi bendrininkavimu, būtinai reikia, kad jie būtų taip susiję su paties nusikalstamą darbą padariusio asmens veiksmis, kad būtų matyti, jog kaltinamieji iš anksto buvo susitarę padaryti jų numatytą nusikalstamą darbą, nes, norint taikinti įstatymą dėl bendrininkavimo, būtinai reikia, kad nusikalstamą darbą padarę asmenys būtų iš anksto tai daryti susitarę (1872/674).

3. Pagal bendras taisykles dėl nusikalstamo darbo bendrininkų ir dėl atsakomybės tokiais atvejais, kada nusikalstamas darbas esti daromas bendromis jėgomis, kiekvienam bendrininkui tenka atsakomybė už visą nusikalstamą darbą, nors jo pagelba būtų buvusi ir labai nežymi kitiems bendrininkams. Iš orinė jų nusikalstamo darbo dalis yra bendra jiems visiems, todėl jie turi būti baudžiami pagal tą patį įstatymą, bet viduje kiekvieno bendrininko kaltė yra skirtinga, ir kiekvienas iš jų baustinas pagal jo piktą valią, kurią iškelia į eikštę tie požymiai, kurie nurodo, kiek jis pats padėjo nusikalstamą darbą padaryti.

Todėl baudžiant visus bendrininkus pagal vieną įstatymą, jų kaltė vis dėlto gali būti skirtinga, o dėl to turi būti skirtingas ir pats bausmės būdas bei jos dydis (1894/15).

4. Tuo atveju, kada nusikalstamą darbą padaro keli bendrininkai, teismas neturi teisės kiekvienam iš jų taikinti kurios atskiros bausmės normos — ir jis turi jiems šią bausmę nustatyti pagal vieną savo pasirinktą normą, bet, nustatydamas pagal šią normą bausmės dydį ir būdą kiekvienam bendrininkui, teismas gali juos nubausti skirtingomis bausmėmis (1890/12).

5. Vieno iš kaltininkų fizinė mirtis, turint galvoj kitų bendrininkų, būtent, kurstytojų atsakomybę, neatleidžia teismo nuo pareigos apsvarstyti nusikalstamąjį darbą. Tokiais atvejais teismas nagrinėja ne tik esamų kaltinamųjų kaltės dalyką, bet taip pat sprendžia, ar miręs kaltinamasis padarė nusikalstamą darbą (1876/107).

6. Skiriami svarbieji kaltininkai ir dalyviai; tačiau šie posakiai neturi terminų reikšmės (S. Spr. 1868/145, 187/152).

7. Dalyviais negali būti laikomi tokie asmenys, kurie nuslepia nusikalstamą darbą arba kurie žino ką nors nusikaltimą padarius, bet nepraneša (1870/653, 1867/373).

8. Kurstymas yra kito kalbinimas padaryti nusikalstamą darbą, pačiam nedalyvaujant nei patį nusikalstamąjį darbą darant, nei jį padaryti rengiantis (1876/97).

9. Kada nusikalstamas darbas padaromas bendromis kelių asmenų jėgomis, tai kiekvienam iš jų tenka atsakomybė už visą nusikalstamąjį darbą, kad ir labai nežymi būtų buvusi jo pagelba kitiems bendrininkams; išorinai nusikalstamasis jų darbas, būdamas bendras ir vienodas jiems visiems, negali būti skaldomas į dalis, ir todėl visi jie baustini pagal tą patį įstatymą (1870/367 1880/10).

10. Už menkus nusižengimus (sakysime, už nusižengimus politiniams dėsniams) visiškai pakanka fizinių kaltininkų atsakomybės (Pr. K. T.).

11. Privataus asmens bendrininkavimas tarnybinį nusikalstamą darbą darant laikytinas dalyvavimu darant tą bendrą nu-

51 str.

sikalstamą darbą, kurį atitinka šis tarnybinis nusikalstamas darbas (Valst. Tar. nuomonė, 1873 m. lapkr. 4 d. 1885/28, 1884/13, 1882/40).

12. Visų kurstomųjų priemonių išsamiai suminėti čia nė negalima: toks suminėjimas visada teturėtų pavyzdžio pobūdį (1876/107, 97, Rg. 1883.VI.15).

III B

1. Kaltinamasis Č. turėjęs ir jau ėmęs finansuoti kontrabandos gabenimo vykdymą. Taigi, jis buvo kontrabandos gabenimo dalyvis, vienas iš jos vykdytojų, o ne tik padėjėjas 51 str. 3 p. prasme (A. 1925/384).

2. Kaltinamųjų buvo susitarta visiems pabėgti iš kalėjimo, puolus kalėjimo sargybą ir administraciją, nuginklavus ją ir patiems apsiginklavus, kitaip sakant, pasinaudojus ginklo jėga. Tad prižiūrėtojo S. sužeidimas peiliu ir šaudymas iš šautuvų ir revolverių į policiją ir kariuomenės dalis yra kaip tik darbas, iš dalies padarytas susitarimo ribose, kad būtų susitarimo tikslas pasiektas, o iš dalies tai buvo susitarto nusikaltimo pasekmė. Todėl kaltinamųjų nusikaltimui pritaikindamas BS. 51 str. Kar. T. nėra peržengęs šio įst. (A. 1926/82).

3. Jei nebuvo vagystės, nebuvo ir kurstymo (A. 1926/343).

4. Teisiamieji veikė visi iš vieno, tad jų kaltė yra lygi. Čia tegalima kelti reikalas smarkiau nubausti kaltininką, iš tikro sunkiai kūną sužalojusi. Šiuo atveju visiems teisiamiesiems paskirta lygi bausmė, nes neišaiškinta, kas iš tikro padarė skaudžiąją žiaidą (A. 1926/463).

5. Abu kaltin. veikė iš vieno. Todėl jie vienodai ir turi atsakyti (A. 1927/1).

6. Kaltės sąvokai nėra būtina, kad kiekvienas iš kaltinamųjų būtų pats savo rankomis sudavęs smūgį: užtenka, kad jie būtų susitarę sumušti arba kad jie būtų iš vieno veikę, dalyvaudami kuriuo nors būdu smurto aktą darant (A. 1927/180).

7. Kad kaltin. būtų su nubaustąja savo motina susitaręs patėvį nužudyti, neišrodyta. Bet nunuodijus, jis, be abejojimo, tai patyrė ir, galimas daiktas... kad... jis motinai padėjo paslėpti nunuodytą patėvį, užkasant jį ir užtariant, bet

padaryto nusikaltimo sužinojimas ir nužudytojo bei paties kaltininko slėpimas, slėpėjo nedaro bendrininku. O už motinos padaryto nusikaltimo slėpimą jis nebaudžiamas pagal 170 str. (A. 1927/359).

8. Teismas pripažino, kad kaltinamoji L. ne tiktai kursčiusi, bet ir sukursčiusi... vis dėlto lieka neaišku, ar teismas pripažino L. kalta tiktai tuo sukurstymu, ar taip pat padėjimu, ir kokio tas padėjimas pobūdžio; tai sudaro sprendimo netikslumą, kuris užgauna nuteistosios teisę tiksliai žinoti ne tik tai, kaip ji baudžiama, bet ir už ką ji baudžiama (K. 1928/71).

9. 51 str. baudžia kelis nusikaltėlius, padariusius vieną tą patį nusikaltimą, ne tik tada, kai jie esti iš anksto susitarę jį padaryti, bet ir tada, kada jie jį padaro iš vieno veikdami. Pagal tą straipsnį atsako ir tas, kuris sąmoningai padėjo kitam įvykdyti nusik. darbą, nors prieš tai ir nebūtų buvęs su juo susitaręs jį padaryti (A. 1931/49).

10. Nusik. darbo padarymo žinojimas dar nėra bendrininkavimas (1931.X.20; b. N. 272).

11. Apyg. Teismo motyvas, kad „kadangi degtinė buvo daroma S. namuose, jai apie tai žinant, ir jos nebuvo padaryta žygių prieš degtinės varamą“, dar neišrodo S. bendrininkavimo su sūnumi St., jam degtinę darant, nes ji, kaip motina, galėjo ir nepranešti apie tokį sūnaus darbą. Nedraudimo sūnui varyti degtinę taip pat nepakanka jai pripažinti bendrininke (K. 1931.X.27; b. N. 290).

12. BS. 51 str. esmei nėra būtina reikalinga, kad visi susitarusieji būtinai ir fiziškai atlikinėtų sutartą nusikalstamąjį darbą. Fiziškai gali atlikti nusikalstamąjį darbą ir vienas iš susitarusiųjų, o kitas gali naudotis to darbo vaisiais (K. 1931.X.29; b. N. 493a).

13. Dalyko esmei ne būtina reikia, kad visi susitarusieji būtinai patys ir sutartą nusik. darbą atliktų. Gali atlikti nusik. darbą ir vienas iš susitarusiųjų, o kiti gali naudotis to darbo vaisiais (1931.X.29; b. N. 493).

14. Sūnaus su tėvu bendrininkavimas išsina iš tėvo žinojimo ir sutikimo, kad sūnus dirbtų nusik. darbą (1931.XII.1; N. 352).

15. Toliau B. skundžiasi, kad Apyg. Teismas pagal BS. 51 str. ir BPĮ. 159 str. negalėjęs jo nubausti drauge su jo sūnumi, nes nenustatęs jo bendrystės su pastaruoju. Tačiau ir šis priekaištas yra nerimtas, nes iš Apyg. Teismo sprendimo matyti, kad Teismas B. kaip tik pripažino jo sūnaus bendrininku; tai matyti iš žodžių: „B. sūnus buvo pasirengęs varyti naminę degtinę su savo tėvo B. žinia ir sutikimu; už tai juodu abudu turi būti nubausti“ (K. 1931.XII.1; b. N. 352).

IV *Kurstomasis turi atlikti tą veiksmą, kurį daryti jis buvo kurstomas. Be to, už kurstymą, nutrikusį pasiaukelėj, pagal galiojančią teisę nebaudžiama. Veiksmo atlikimu įstatymas laiko ne tik vykdymą jo ligi nusikalstamo rezultato, bet ir kurstomojo pasiekimą tos stadijos, kur šis veiksmas tampa jau nusikalstamu plačia šio žodžio prasme, nors dėl bet kurių asmenių priežasčių už tą veiksmą ir nebūtų baudžiama, kitaip sakant, veiksmas laikomas padarytu, kada kurstomasis pasiekia nusikalstamo pasikėsinimo stadiją (M. I, 107 p.).*

52. (1) Kas sutiko dalyvauti sąjungoje didžiajam arba šiaipjau nusikaltimui padaryti ir nesiliovė toliau dalyvavęs joje, bet nebuvo kurio nors tos sąjungos padaryto nusikaltimo bendrininku, atsako tiktai už dalyvavimą sąjungoje.

(2) Už dalyvavimą sąjungoje didžiajam arba šiaipjau nusikaltimui padaryti, arba už dalyvavimą gaujoje, susidariusioje keliems didiesiems arba šiaipjau nusikaltimams padaryti, baudžiama tam tyčia įstatymo nurodytais atvejais.

I 1. Gaujos esmė yra sąjungos nuolatinumo pobūdis, kitaip sakant, tai, kad sąjungos nariai nusikalstamąjį veikimą pavėčia savo verslu (p. r.).

2. Sąjunga, arba gauja, turi būti laikoma susidariusia, kai tik keli asmens esti tikrai susitarę dėl vieno arba kelių nusikalstamųjų darbų. Vien samprotavimai dėl reikalingumo sudaryti

sąjungą arba dėl sąlygų, kuriomis ji galėtų atsirasti ir veikti, nedaro teisės laikyti susitarimą įvykusi (p. r.).

1. Pagal Bausmių Įstat. 926 str. gali būti traukiami atsakyti ne tik gaujų vadai bei steigėjai, bet ir visi kiti asmenys, kurie tik į ją įstoja, bei tos gaujos bendrininkai (1895/18). **III A**

2. Kad kas nors būtų pripažintas kurstęs padaryti nusikalstamą darbą, kitaip sakant, kad kas nors galėtų būti baustinas už kurstymą, būtinai reikia, kad būtų tikrai padarytas nusikalstamas darbas, kurį daryti kaltinamasis kurstęs (1899/1; 1877/130a).

3. Gaujoj turi būti ne mažiau kaip trys bendrininkai. Tačiau nėra reikalo, kad kiekviename šios gaujos veiksmė dalyvautų visi gaujos nariai arba bent trys; tereikia, kad visų jų veiksmų tikslas būtų tas pats ir bendras visiems kitiems gaujos nariams (1870/1305, 1875/359, 1869/613).

4. Iš anksto susitarus padaryto nusikalstamo darbo bendrininkais laikytini visi tie asmenys, kurių veiksmai priešingai susiję su pačiu nusikalstamu darbu, kitaip sakant, ne tik kurstytojai, padėjėjai ir tiesiog šį darbą padarę asmenys, bet ir visi kiti, kas tik esti dalyvavę jį darant (1908/4).

Šeštasis paskyris

Bausmių lengvinimas ir keitimas

53. (1) Kaltininkui, kuris, kaltybės mažinamoms aplinkybėms esant, rastas esąs vertas malonės, bausmė lengvinama pagal šias taisykles:

1) negalima skirti aukščiausio bausmės laipsnio, kuris įstatymo yra nustatytas už padarytą nusikalstamąjį darbą;

2) jei įstatymo yra nustatytas už padarytą nusikalstamąjį darbą žemiausias bausmės laipsnis, tai teismui leidžiama sumažinti bausmę ligi mažiausio tos rūšies bausmės didumo pagal įstatymą, ir

3) jei įstatyme nėra tam tikro nustatymo dėl žemiausio bausmės laipsnio už nusikalstamąjį darbą, teismas gali tą bausmę mažinti ligi mažiausio tos rūšies bausmės didumo, nustatyto įstatymu, arba, išskyrus toliau nurodytus atvejus, taikinti ir kitokią bausmę, tokia eile: mirties bausmės vietoje skirti sunkųjį kalėjimą ligi gyvos galvos arba nuo dešimties ligi penkiolikos metų laiko, užuot skyres sunkiojo kalėjimo ligi gyvos galvos — skirti sunkiojo kalėjimo ligi laiko; laikinį sunkųjį kalėjimą gali pakeisti — [grasos] kalėjimu; ištrėmimą — [tvirtovės] kalėjimu ne trumpiau kaip vieneriems metams; [grasos] kalėjimą — paprastuoju kalėjimu, o šį kalėjimą — areštu.

(2) Lengvinant bausmes už didžiuosius nusikaltimus, numatytus [—] 108, 110, 126, 129, 130, 163, 164, 166, 168, 173 ir 643—645 straipsniais, sunkusis kalėjimas gali būti pakeistas tik ištrėmimu.

(3) [—].

II *Lygtinio nuteisimo įstatymas (1928. IX. 24 d. VŽ. Nr. 284):*

§ 1.

Piniginė bauda, areštas, atidavimas į drausmės auklėjamąją įstaigą ir paprastasis kalėjimas gali būti teismo sprendimu lygtinai atleisti tiems iš nuteistųjų, kurie

dėl savo asmens ir būdo savybių, arba dėl paties nusikalstamo darbo rūšies ir jo motyvų bei aplinkybių, duoda vilties, kad ateityje dorai gyvens ir daugiau nebe nusikals.

Be to, teismas gali lygtinai netaikinti teisių atėmimo ar siaurinio arba sujungto su lygtinai atleidžiamą bausmę varžymo.

Lygtinai atleistas nuo bausmės asmuo nuo uždėtų jam teismo išlaidų ir nuostolių atlyginimo neatleidžiamas, taip pat neatleidžiamas nuo piniginių baudų ir įmokėjimų bylose dėl nusikalstamų darbų valstybės išdo įstatymams.

Teismas lygtinai atleidžia bausmę tuo pat sprendimu, kuriuo jis, nuteisęs kaltinamą, skiria jam bausmę.

Šis § taikomas ir karinių teismų jurisdikcijai. lygtinai atleidžiant, be nurodytų šiame § bausmių, dar ir daboklės, karo kalėjimo ir drausmės dalių bausmes.

§ 2.

Lygtinis nuteisimas (§ 1) netaikomas —

a) bylose, kurios yra keliamos tik nukentėjusių asmenų skundais, jei šie asmens nesutinka lygtinai atleisti bausmę,

b) jei kaltinamas asmuo jau buvo kartą baustas sunkiau kaip 3 mėnesiais arešto arba kalėjimo ir nuo tos bausmės atlikimo, dovanojimo ar atleidimo dar neišėję 5 metai — jei buvo baustas už nusizengimą arba šiaip nusikaltimą, — ir 10 metų — jei buvo baustas už didijį nusikaltimą,

c) byloje dėl nusikaltimų, padarytų užsieniuose,

d) kariams už Karo įstatų XXII knygos 96—196 str. str. numatytus tarnybinius nusikaltimus.

§ 4.

Bandomąjį laiką teismas nutraukia ir tuojuo iša- lygtinai atleistą bausmę vykdyti, kai nuteistasis as- muo bus nubaustas sunkiau kaip 3 mėnesiais arešto arba kalėjimo už padarytą bandomuoju laiku nusi- kalstamą darbą, arba kai paaiškės, kad jis buvo bau- stas ne lengvesne bausme anksčiau.

Bandomąjį laiką teismas gali nutraukti ir tuojuo iša- kyti lygtinai atleistą bausmę vykdyti, kai nuteista- sis asmuo nesilaiko § 3 nustatytų sąlygų, arba kai naujai bus nubaustas pinigine bauda ar ligi 3 mėnesių laisvės atėmimu, arba kai paaiškės, kad tokio didumo bausme jis buvo anksčiau baustas.

Bandomąjį laiką nutraukia dėl nesilaikymo § 3 nustatytų sąlygų, tą dalyką ištyręs tas teismas, kuris buvo lygtinai atleidęs bausmę.

§ 5.

Jei bandomasis laikas nebūna nutrauktas (§ 4), tai jam išėjus, lygtinis sprendimas, kiek jis liečia bau- smę ir sujungtą su ja teisių atėmimą ar susiaurinimą arba suvaržymą, laikomas nėsamu.

III A 1. K. Baudž. St. 273¹ — 273⁴ straipsniais pasakyta bendras įstatymų leidėjų principas yra tas, kad kariai, nusikalte val- stybei, būtų smarkiau baudžiami, palyginti su kitais valstybės piliečiais; todėl 273¹ straipsniu ir yra nustatytos taisyklės, ku-

riomis jiems turi būti didinamos termininės bausmės; be to, tas pats straipsnis taip pat nurodo, kad mažesnės termininės bausmės (Baudžiamojo Statuto 16, 18, 19, 20 str.) skirti bei pakeisti kitomis bausmėmis galima tik bausmės švelninamąją tvarką, pasirėmus BS. 53 str., ir tuo būdu nustato tas ribas, kurių teismas negali peržengti, švelnindamas terminines ir ne-terminines bausmes (KT. 1909/63).

2. Bausmei sušvelninti pagal BS. 53 str. visai nereikalaujama kelių kaltės mažinamų aplinkybių, bet visiškai pakanka ir vienos, kurios pripažinimas visiškai pareina nuo teismo. Tatai išrodoma ir tuo, kad BS. panaikino bausmių suskirstymą laipsniais ir, vadinasi, visi bausmių laipsnių pakeitimą liečiantieji samprotavimai, kurie eidavo iš B. St. nuostatų dėl laipsnių, vadovaujantis B. St. nebetenka savo reikšmės (V. K. T. 1907/6).

3. Pagal BS. 53 str. teismas gali švelninti bausmę savo galia ir visais tais atvejais, kada kaltinamuoju esti kariuomenės teismo teisiama pagal įstatymą dėl priemonių valstybės tvarkai ir ramybei apsaugoti (V. C. K. 1908/30).

4. Bausdamas pagal visumą, teismas skiria kaltinamajam griežčiausiąją iš visų jam paskirtų bausmių (1912/2).

5. Silpnaprotybė dėl girtavimo bausmės švelninama aplinkybe eiti negali (1870/918).

6. Susijaudinimas teduoda teisę bausmę sumažinti, bet dėl to dar negalima teigti, kad veiksmas buvęs ne tyčių darbas (1871/1080).

1. Baudž. Stat. á priori nenustato tų kaltę mažinančių aplinkybių, dėl kurių leidžiama teismui lengvinti bausmę pagal 53 str.; šias aplinkybes nustatyti kiekvienai bylai ad hoc pavedama pačiam teismui, sprendžiančiam bylą; tas liečia apskritai visas bylos aplinkybes, jų tarpe ir prisipažinimą (K. 1924/130).

III B

2. Teisiamasis, kaip tarnautojas, buvo disciplinuotas, geras ir sąžiningas. Todėl bausmė jam gali būti sumažinta, ypač atsižvelgiant į tai, kad jis jau nustojo tarnybos (A. 1925/230).

53 str.

3. Nukent. su kaltin. susitaikė. Todėl jam bausmė gali būti sumažinta (A. 1925/239).

4. Nusikalto būdami bedarbiai ir pirmą kartą (A. 1925/249).

5. Kadangi tarp kaltin. ir nužudytosios buvo blogi santykiai ir dėl to kaltin. turėjo atskirai gyventi nuo savo žmonos ir vaikų, teismas rado teisingu dalyku jo pasigailėti (A. 1925/279).

6. Atsižiūrėdamas į bylos aplinkybes, V. T. randa galimu sumažinti bausmę pagal 53 str.

7. Įnešė išeikvotus pinigus prieš paskelbiant nusprendimą (A. 1925/304).

8. Sumažinti bausmę, kadangi:

a) kaltin. nervinga ir nuvargusi moteris ir savo darbo nėra rimtai apgalvojusi (A. 1926/20).

b) atsižiūrint į žiaurų nužudytojo būdą santykiuose su kaltinamąja žmona ir į nusikaltimo motyvus, apsireiškusius afektu (A. 1926/38).

c) iš pat pradžios prisipažino kaltu (A. 1926/43).

d) neprityrimas, trumpas tarnavimo laikas, darbo ploto didumas, gamtos sunkumai (A. 1926/60).

e) nukentėj. padavė pareiškimą, kad kaltin. dovanojo skriaudas (A. 1926/64).

f) nukent. pirmas pradėjo peštynes, kuriose nukent. buvo sužalotas (A. 1926/65).

g) gili senatvė (A. 1926/89).

h) neprityręs valdininkas ir neturėjo smulkių instrukcijų (A. 1926/92).

i) nesivadovavo asmens tikslais, o tik norėjo patarnauti tarnybai (A. 1925/368).

y) dėl jaunų galvų nerimtumo (A. 1925/402).

j) sužalojo nenorėdamas padaryti bet kurios kūno žalos (A. 1926/142).

k) būdamas girtas ir nesuprasdamas veiksmo reikšmės (A. 1926/424).

l) dėl neišsilavinimo (A. 1927/7).

m) dėl nelaimingai susidariusių aplinkybių (A. 1927/147).

n) dėl ilgo laiko, praėjusio nuo nusikaltimo (A. 1927/255)

o) kaltin. pati fiziškai ir morališkai nukentėjo (A. 1927/346).

p) žmona mėgo perplačiai gyventi, ir nusik. padarė jai pa-
taikaudamas (A. 1927/358).

9. Girtuokliavimas nėra išeikvojimą mažinanti bylos ap-
linkybė (A. 1927/418).

10. Teismas gali, bet neprivalo taikinti BS. 53 str. (A.
1927/401).

11. Sumažinti bausmę, kadangi:

a) išeikvoti pinigai jau grąžinti (A. 1927/431).

b) ne savo iniciatyva pradėjo veikti (A. 1928/1).

c) tarp kaltin. ir nukent. buvo nebaigtos sąskaitos (A.
1928/14).

d) sužalodami turėjo piktumą (A. 1928/18).

e) kaltin. buvo antraeiliai arba net trečiaeiliai nusikaltimo
dalyviai, suvilioti vadų (A. 1928/243).

f) kitų įprasta nusikalstamai elgtis (paproty) (1929/35).

g) nusikalt., be abejojimo, padarytas dėl menko išsilavi-
nimo ir neapgalvojus (A. 1929/355).

h) silpnas būdas (A. 1930/122).

i) buvo girtai, o dabar pasižada pasitaisyti ir dorai elgtis
(A. 1930/411).

y) atgaila (1931/197).

12. Duoda teisę mažinti bausmę dėl paties nusikalstamojo
darbo padarymo aplinkybių, kitaip sakant, dėl vidujinių kalti-
namojo motyvų; o taip pat dėl tų aplinkybių, kurios gal paža-
dino padaryti patį nusik. darbą. Laikymas sargybos priežiū-
roje iki teismo... nėra pačią kaltę mažinanti aplinkybė (A.
1928/309).

53 - 54 str.

13. Pagal BS. 53 str., jeigu įstatymo baudžiamojoje sekcijoje nurodyta žemiausia bausmė, teismui leidžiama skirti ir žemiausia tos pat rūšies bausmė, bet neleidžiama jos pakeisti lengvesnės rūšies bausme.

14. Už pasikėsinimą skiriama įstatymo numatyta bausmė už įvykdytą nusikaltimą, bet taikinant 53 str. taisykles, pasikėsinimas yra tik kaltę lengvinanti aplinkybė. Dėl 53 str. pritaikinimo gali būti ne viena, o kelios lengvinančios aplinkybės, bet ir esant daugeliui lengvinančių aplinkybių, negalima išėiti iš 53 str. nurodytų ribų. Todėl pagal 597, 49 ir 53 str. negalima buvo skirti mažesnė bausmė, kaip 1½ metų sunkiojo kalėjimo (A. 1929/62).

15. Kontrabandos byloms 53 str. netaikinamas, nes Muit. įst. 175 str. griežtai nustato baudos didumą (A. 1929/279).

16. Girtuokliavimas ir kortų lošimas yra žmogaus nelaimė, silpnybė — dėl šių aplinkybių žmogus dažniausiai netenka doros ir padaro nusikalstamus darbus (A. 1930/86).

17. Ap. T. BS. 49, 53 ir 453 str. paskyrė 1½ m. sunkių darbų (grasos) kalėjimo. VT. rado, kad Ap. T. bausmę sumažino daugiau, negu buvo galima, bet, nėsant protesto, jo sprendimą paliko galioti (A. 1931/313).

18. Taikinti ar netaikinti lygtinio nuteis. įst. priklauso nuo teismo, sprendžiančio bylą iš esmės. Dėl šio įstatymo nepritaikinimo kasacijos tvarka skustis negalima (K. 1933.III.16; b. Nr. 87).

19. Iš BS. 53 str. punktų sugretinimo tenka daryti išvada, kad to straipsnio antras punktas taikinamas tais atvejais, kada paties įstatymo už nusikaltimą numatyta *tam tikra žemiausioji bausmės riba* ir kada už šios ribos yra dar žemesnis to pačios rūšies bausmės laipsnis (1934.I.13; b. Nr. 10).

54. Teismas, sprendžias bylą, gali įskaityti į bausmę iki teisiant kalėtajį laiką, visą arba dalį, jeigu kaltininkas pasmerkiamas kalėti grasos, tvirtovės arba paprastajame kalėjime, arba jeigu jam skiriama arešto.

Iki teismo kalėtajį laiką įskaityti teismui yra tik teisė, bet [ne pareiga (p. r.).

Mažinamas gali būti tik teismo bausmės dydis; čia turima **III A** galvoj tik ta bausmė, kuria teismas nubaudė kaltinamąjį, atkreipęs dėmesio į visas kaltės švelninamas bei sunkinamas aplinkybes (1913/6).

1. Įskaityti į bausmę liglaikinį kalėjimą, apskritai, tegali tas **III B** teismas, kuris sprendžia bylą, ir tegali padaryti pačiu sprendimu (A. 1924/272).

2. Joks kitas, kad ir aukštesnis (kasacinis) teismas, negali pripažinti jo besitaisančiu piliečiu (A. 1924/b55).

3. Dėl bausmės didumo arba dėl neįskaitymo liglaikinio kalėjimo galima skųstis aukštesnei instancijai tik apeliacijos tvarka (K. 1926/442).

4. Sunkiuoju kalėjimu nubaustiesiems liglaikinis kalėjimas negali būti įskaitytas. (A. 1927/357).

5. Galutinai paskirtoji kaltininkui bausmė yra ta bausmė, kurią Teismas galutinai nustato jam, prieš taikindamas ar ne-taikindamas BS. 54 str. (1933.XI.30 d.; b. Nr. 607).

Kalinimas ligi teismo — kardomoji priemonė; laisvės atė-mimas pagal sprendimą — bausmė. Teisingiau būtų šiuo atveju kalbėti apie dalinį atleidimą nuo bausmės, atsižvelgiant į pa-smerktojo bausmę ligi teismo (M. I, 222 p.).

55. (1) Nepilnamečiai nuo dešimties ligi septy-niolikos metų amžiaus, kurie kaltintini padarytu nusikalstamuoju darbu, baustini:

1) Nepilnamečiai nuo keturiolikos ligi septynio-likos metų amžiaus: mirties bausmės arba sunkiojo kalėjimo ligi gyvos galvos vietoje — kalėti papras-tajame kalėjime nuo aštuonerių ligi dvylikos metų, o sunkiojo kalėjimo riboto laiko vietoje — kalėti pa-prastajame kalėjime nuo trejų ligi aštuonerių metų;

2) nepilnamečiai nuo dešimties ligi keturiolikos metų amžiaus: mirties bausmės, sunkiojo kalėjimo, [išstrėmimo, grasos] vietoje — tvirtovės arba paprastojo kalėjimo bausmė, ir nepilnamečiai nuo keturiolikos ligi septyniolikos metų amžiaus: [išstrėmimo arba grasos, tvirtovės] arba paprastojo kalėjimo vietoje — atiduodami į auklėjamąsias drausmės įstaigas;

3) nepilnamečiai nuo dešimties ligi septyniolikos metų amžiaus arešto arba baudos vietoje baudžiami teismo pabarimu; jeigu teismas išrastų, kad nepilnametis verčiasi nusizengiamais darbais, arba kad jie rodo jį pajunkus nusikalstamai elgtis, — atiduodamas į auklėjamąją drausmės įstaigą.

(2) Jei nepilnamečio negalima atiduoti į auklėjamąją drausmės įstaigą, tai:

1) tą, kuris yra pripažintas padaręs didįjį nusikaltimą arba tokį nusikaltimą, už kurį įstatymu didžiausia bausmė nustatyta kalėti grasos kalėjime, galima atiduoti į tam tikrai įtaisytą nepilnamečiams būstą prie kalėjimo arba areštinės;

2) tą, kuris yra pripažintas padaręs mažesnę nusikalstamąją darbą, galima atiduoti atsakingai priežiūrai tėvų arba globėjų, arba kitų žmonių, pareiškusių, kad jie sutinka jį priimti;

3) nepilnamečį galima atiduoti į jos tikybos moterų vienuolyną, jei to vienuolyno įstatais jame neginama gyventi pašalietėms.

(3) Nepilnamečių, atiduotų į auklėjamąsias drausmės įstaigas, arba į tam tikrai įtaisytus jiems būstus prie kalėjimo arba areštinės, arba į vienuolynus,

negalima šiose įstaigose, būstuose arba vienuolynuose laikyti, kai jiems sukanka dvidešimt vieneri metai amžiaus.

(4) Nepilnametis, kuris pagal šio straipsnio pirmosios dalies 2 punktą nusprendžiamas esąs atiduotinas į auklėjamąją drausmės įstaigą, jeigu jam jau būna sukakę, ėmus pasmerkimą vykdyti, aštuoniolika metų amžiaus, uždaromas kalėjime: kai jam pakeičiama ištrėmimas arba kita didesnė bausmė — ne ilgesniam laikui kaip penkeriems metams, o kitais atvejais — sutrumpinus pakeičiamos bausmės laiką ne mažiau kaip iki pusės.

P a s t a b a I (1904 m.). Nepilnamečiai nuo keturiolikos iki septyniolikos metų amžiaus, šio straipsnio I punktu nuteisti kalėti paprastajame kalėjime, laikomi bendrame kalėjime, tik atskirai nuo suaugusiųjų.

P a s t a b a II. (*Žiūrėk 41 str. past.*).

1. Mažamečiai ir nepilnamečiai baudžiami pagal jiems taikintinus įstatymus nepriklausomai nuo jų amžiaus jų teisiamuoju metu (1898/25). III A

2. Kaltinamojo amžius nustatomas pagal įstatymo nurodomus dokumentus, dažniausiai pagal metrikos knygų išrašus (1871/107).

3. Nepilnamečio nusikalstami darbai, padaryti nusivokiant, negali būti vien tuo pagrindu laikomi sunkesniais, negu tie, kurie padaryti nenusivokiant; palyginamas tų darbų kaltumas pareina nuo dydžio tos bausmės, kuria kiekvienas šių nusikalstamų darbų šiuo atveju baustinas (1868/46).

56. Nepilnamečiams nuo dešimties ligi septyniolikos metų amžiaus teisės neatimamos ir neaprežia-

mos, išskyrus nepilnamečius nuo keturiolikos ligi septyniolikos metų amžiaus, kuriems mirties bausmė arba sunkusis kalėjimas ligi gyvos galvos už jų padarytą didįjį nusikaltimą yra pakeistas, pagal 55 straipsnio pirmosios dalies 1 punktą, paprastuoju kalėjimu. Šiems nepilnamečiams turi galią pasmerkimo nužudyti ir kalėti sunkiajame kalėjime pasėkmės, surašytos 25, 28, 30, 31, 34 ir 35 straipsniuose.

III A Tiksliaja 55 str. prasme baudžiamasis teismas, atiduodamas nepilnamečius į auklėjamąsias drausmės įstaigas bei į šlas įstaigas pavaduojančius prie kalėjimų bei arešto namų nepilnamečiams įtaisytus būstus, ne būtinai turi nurodyti laiką, kurį jie turi būti ten laikomi, nes tame pačiame straipsnyje aiškiai pasakyta, kad jie nebegali būti ten laikomi subrendę (tapę pilnamečiais) (1907/17).

57. Nepilnamečiams nuo septyniolikos ligi dvidešimt vienerių metų amžiaus:

1) mirties bausmė pakeičiama sunkiuoju kalėjimu ligi gyvos galvos;

2) sunkusis kalėjimas ligi gyvos galvos pakeičiamas sunkiuoju kalėjimu penkiolikai metų;

3) kalimasis laikas sunkiajame, [grasos, tvirtovės] arba paprastajame kalėjime trumpinamas viena trečiąja dalimi;

4) teisės atimamos ir aprėžiamos tėra tiktai pasmerkus kalėti sunkiajame kalėjime arba ištremti.

III A Skirdamas nepilnamečiui bausmę, teismas pirmų pirmiausia turi tiksliai nustatyti, kaip turėtų būti baudžiamas kaltinamasis, jei jis būtų buvęs subrendęs ir jei būtų buvę atsižvelgta į jo kaltės švelninamas bei sunkinamas aplinkybes, ir paskui jam, kaip nepilnamečiui, bausmę atitinkamai pakeisti (Bs. 1890/28)

1. Kadangi dėl Š. amžiaus turėjo kilti abejojimas . . . , tai **III B**
teismas pats turėjo šią aplinkybę tinkamai patikrinti (K. 1924/78).

2. Bylą svarstant atsižvelgta į visas kaltę mažinančias aplinkybes ir pritaikinta 53 ir 57 str. (A. 1926/88).

. . . teisinga sumažinti bausmę 53 str. . . ir, be to, dar jai, kaip nepilnametei, 53 str. sumažinti galutiniu sprendimu . . . (A. 1925/402).

3. Kaltinamasis pateikė sentikių klebono pažymėjimą. Bet šis pažymėjimas nėra metrikos, ir jo amžiui nustatyti jis reikšmės neturi (K. 1927/278).

4. Nepilnamečiui trečdaliu bausmė turi būti numažinama, jau galutinai nustačius bausmę už jo nusikaltimą . . . šitas įstatyminio teisingumo matas nepilnamečių atžvilgiu yra kategoriškas ir nepavestas diskrecinei teisėjų galiai . . . ir turi būti padarytas tada, kada jau visi kiti bendrumo elementai tampa griežtai nustatyti . . . Todėl Kar. T. negalėjo, nustatęs bausmę pagal visumą ir nuėmęs jos trečdalį pagal 57 str., vėl padidinti bausmę pagal 64 str. (K. 1928/237).

5. Bd. St. 55 str. sumažintai bausmei nebetaikinamas 57 str. (K. 1931/59).

6. Skiriant bausmes nepilnamečiams, reikia pirmiausia nustatyti jiems bausmes tokia pat tvarka, kaip ir pilnamečiams, pritaikinti jiems bausmę lengvinančias bei sunkinančias aplinkybes ir po to taikinti BS. 57 str. numatytą lengvatą (K. 1933.X.17; b. Nr. 243).

58. Vyrai ar moteriai, sukakusiems septyniasdešimt metų amžiaus, mirties bausmė ir sunkusis kalėjimas pakeičiamas ištrėmimu. Nesukakusiai septyniasdešimt metų moteriai mirties bausmė pakeičiama sunkiuoju kalėjimu ligi gyvos galvos [—].

Rusų valstybėje iki revoliucijos moterys neturėjo lygių **III B**
teisių su vyrais. Lietuvos Valst. Konst. 11 str. nustato, kad visi Lietuvos piliečiai, vyrai ir moterys, yra lygūs prieš įsta-

tymus, vadinasi, Konstitucija politines ir ekonomines moterų teises pakėlė, sulygino su vyrų teisėmis; tačiau ji neatėmė tų moterų teisių, kurios joms buvo anksčiau teikiamos pagal įstatymus — ar dėl fizinės jų struktūros, ar dėl šių laikų humanistinių pradų . . . Tas pats Konst. 11 str. toliau sako, kad negali būti teikiama ypatingų privilegijų nei mažinama teisių piliečiui dėl jo kilmės, tikėjimo, tautybės, bet nieko nekalba apie privilegijas, suteiktas įstatymo dėl lyties . . . Negalima manyti, kad Lietuvos Konstitucijos leidėjai, lygindami moteris su vyrais prieš įstatymus, būtų turėję galvoj panaikinti jau anksčiau suteiktą moterims įstatymo privilegiją, tokiais humanistiniais sumetimais pagrįstą (K. 1929/63).

59. (1) Bauda, nesumokėta per mėnesį laiko nuo dienos, kurią sprendimas įsiteisėjo, arba kai mokėjimas atidėtas arba išskaidytas, — termino sueinamąją dieną, nustatytu būdu įsitikinus, kad pasmerktasis neturi lėšų jai mokėti, pakeičiama areštu tam laikui, kurį teismas paskiria sprendime, taip: bauda ligi (šimto dvidešimt penkių litų) — areštu ligi savaitės laiko; nuo (šimto dvidešimt penkių ligi penkių šimtų litų) — areštu nuo savaitės ligi mėnesio laiko; nuo (penkių šimtų ligi dviejų tūkstančių penkių šimtų litų) — areštu nuo vieno ligi trijų mėnesių; nuo (dviejų tūkstančių penkių šimtų ligi penkių tūkstančių litų) — areštu nuo trijų ligi šešių mėnesių; nuo (penkių tūkstančių litų) — areštu nuo šešių mėnesių ligi metų.

(2) Sumokėjus baudą arba jos dalį, atliekant areštą, kuriuo bauda pakeista, suimtas paleidžiamas arba arešto laikas trumpinamas sulig sumokėtaja baudos dalimi. Taip betrumpinant, areštas įskaitomas pagal teismo sprendimą.

1. Baudos mokėjimas nepareina nuo kaltininko nuožiūros, bet nesumokėta suma pakeičiama areštu, jei kaltininkas iš tikro

neturi lėšų baudai sumokėti (pripažinti jį neišsimokančiu skolininku nėra reikalo) (p. r.).

2. Pagal 59 str. suėmimas nutraukiamas arba trumpinamas, kai kaltininkas sumoka gautinos iš jo pabaudos dalį, atitinkančią likusį kalėti arba dirbti laiką (p. r.).

1. Jeigu kaltinamasis gyvų pinigų neturi arba baudos mokėti nenori, tai jo turtas neaprašomas ir neparduodamas (1880 m. vasario 29 d.). **III A**

2. Pakeičiant areštu piniginę baudą, kuri buvo paskirta už valdžios įstaigos nuostatų peržengimą, turi būti kreipiama akis tik į baudą, kuri kaltinamajam paskirta už jo padarytą nusikaltimą darbą, bet ne į sumą, kuria jis turi atlyginti valstybei jo padarytus nuostolius (1875/497).

1. Įst. dėl palengv. kaliniams 7 str. piniginei baudai netaikomas, lygiai kaip netaikomas jis ir areštui, kuri BS. 59 str. paskirtas piniginės baudos vietoje, jos nesumokėjus... BS. 59 str. areštas nėra savistovė bausmė, o yra tik piniginės baudos pakeitimas, turįs pobūdį paskatinti sumokėti skirtą baudą (K. 1927/506). **III B**

2. Nurodytas neturėjimas lėšų sumokėti baudai, teismo uždėtai pasmerktajam asmeniui, be tų atvejų, kada esti nustatytas kitoks būdas (BPI. 1209—4211 str.), nustatomas pagal pasmerktojo asmens pareiškimą, kad reikalaujamai baudai sumokėti gyvų pinigų jis neturįs, ir tokį pareiškimą sprendimo vykdytojas turi užfiksuoti tam tikru aktu ir paskui jam taikinti teismo sprendime nurodytą areštą (K. 1929/406).

Septintas paskyris

Atsakomybę didinančios aplinkybės

60. (1) Padaręs ligi paskelbiant sprendimą, rezoliuciją arba kaltumo nutarimą du ar daugiau nusikalstamųjų darbų yra baustinas visų bausmių, teismo paskirtų už šituos darbus, skaudžiausiąja. Teismas gali pakelti savo paskirtą skaudžiausiąją bausmę ligi aukščiausio už šį darbą įstatymu nustatyto bausmės laipsnio, neperžengdamas betgi visų kaltininkui paskirtų bausmių sumos ir laikydamasis 22 straipsnio taisyklės; čia sunkusis kalėjimas galima skaidyti metų ketvirčiais. Tačiau, jeigu skaudžiausia grasomoji bausmė yra kalėti sunkiajame arba grąsos kalėjime, o už kitą darbą, teisiama pagal visumą, teismas paskiria: baudos, arešto arba kalėti tvirtovės kalėjime ne ilgiau kaip metus laiko, — tai teismas negali didinti savo paskirtos skaudžiausiosios bausmės.

(2) Prie skaudžiausiosios bausmės prikeržiama: teisių atėmimas ir aprėžimas, taip pat įstatymo nurodytos pridėamosios bausmės, kurios nekyla iš skaudžiausiosios bausmės, bet kurios teismo paskirtos už kitus nusikalstamuosius darbus, teisiamus pagal visumą.

I 1. Vieno nusikalstamojo noro įvykdymas visa eile atskirų aktų arba veiksmų negali būti laikomas nusikaltimų visuma, nes tatai tėra ištisinis nusikalstamasis darbas (p. r.).

2. Nėra nusikaltimų visumos, kai kasos apiplėšimas vyksta drauge su tam reikalui daromais išskutiniais, suklastojimais arba kitomis nusikalstamomis operacijomis (p. r.).

3. Pavogimas daiktų, priklausančių keliems savininkams, nužudymas kelių žmonių, mesta į minią bomba, — yra vienas ištisinis nusikalstamasis darbas, o ne visuma (p. r.).

4. Ištisiniu nusikalstamuoju darbu turi būti laikomi ir vadinamosios idealinės visumos faktai, kada kaltininkas vienu veiksmu, kuriuo vykdomas vienas nusikalstamasis noras, sulaužo kelis įstatymo dėsnius (p. r.).

1. Nusikalstamų darbų visumos dėsnių pagrindą (nusikalstami darbai čia turi būti suprantami tik siauresne to žodžio prasme, kitaip sakant, ne tik tokie veiksmai, kurie yra įstatymų draudžiami, bet ir tokie, kurių kiekvienas baudžiamas atskirai) sudaro nusikaltimų absorbavimo sistema, tačiau pati nusikalstamų darbų visuma, kad ir jų pasikartojimas, yra kaltės didinama aplinkybė (1916/1).

III A

2. Taisyklės dėl bausmių visumos netaikamos papildomoms bausmėms, ir jos turi būti prijungtos prie kaltinamajam paskirtos pačios didžiosios bausmės (1916/1).

3. Kadangi piniginės baudos nėra nusikaltėlio įstaigoms ar asmenims padarytų nuostolių atlyginimas, o teturi išimtinai baudžiamą tikslą, tai ir joms taikinama bausmių visuma (1916/2).

4. Kaltinamasis, kuris, ligi teismo rezoliuciją paskelbiant, padaro kelis nusikalstamus darbus, už kuriuos jis yra teismo pasmerktas, turi būti baudžiamas pagal visumos taisykles; jei sprendimas dėl vieno kurio iš šių darbų jau įvykdytas atskirai ir jei kaltinamasis jau atlikęs jam šiuo sprendimu paskirtą bausmę, tai ji, atliktoji bausmė, gali būti įskaityta į didžiausiąją bausmę (1912/2, 1913/5).

5. Sudedami, be ko kita, šie nusikalstami veiksmai: muštinės viešoj vietoj ir viešos ramybės trukdymas (1874/604); įžeidimas užgaunamais žodžiais kelių asmenų tuo pat laiku (1872/5, 1877/82); valdininko įžeidimas viešoj vietoj ir nusižengimas ramumui bei padorumui (1874/90).

6. Nusikaltimų visumos sąvokos esmė yra ta, kad už visus kaltinamojo dar nenubaustus nusikalstamus darbus jam būtų paskirta tik viena bausmė; todėl atskirai nusikalstamus darbus

60 str.

apsvarsčius, išvada dėl bausmės turi būti nustatyta paskesniu sprendimu pagal visumos laisvykles (1876/82).

7. Dokumento suklastojimas ir gavimas pagal jį kokio turto yra suklastojimo ir sukčiavimo visuma (1895/460).

8. Jei kaltinamasis sulaužė ar sugadino kelias saugyklas ar šiaipjau sandėlius, išorines ir vidaus namų duris, kelis užraktus, nors jie ir būtų įvairūs, turėdamas tikslą pagrobti kieno turta, ir jei šie veiksmai vyko tuo pat laiku ir toje pat vietoj, tai jie nėra atskiros, savaimingos vagystės, o visa kartu sudaro vieną vagystę, ir mažesnės reikšmės veiksmai absorbuojami svarbesnių, už kuriuos nusikaltėliui ir skiriama bausmė (1875/476).

9. Kaltinamojo išeikvojimas jam patikėtų pinigų, kad jis ir būtų juos eikvojęs mažomis sumomis ir ne tuo pačiu laiku, yra tas pat trunkamasis nusikalstamas darbas (1875/181).

10. Šmeižto kartojimas, kaip to paties nusikalstamo tikslo vykdymas, yra vienas trunkamas nusikalstamas darbas, ir nusikalstamo darbo sudėtinio nedaro nė tas dalykas, kad antrą kartą šis šmeižtas skelbiamas tokiais aplinkybėmis, kurios atsakomybę didina; tad jei asmuo, šmeižiamą gandą papasakojęs, jį dar pakartojo spaudoje, tai jis tegali būti traukiamas atsakyti tik už šmeižtą spaudoje, bet ne už šmeižtą žodžiu ir spaudoje, nes mažesnės reikšmės veiksmai absorbuojami svarbesnių, už kuriuos nusikaltėliui ir skiriama bausmė (1892/10).

III B

1. Vienas jau priklausymas Lietuvos socialistų revoliucinių maksimalistų partijai sudaro nusikaltimą, numatytą BS. pap. 6 §, o kadangi kaltinamoji dar pripažinta kalta ir nelegalios, dabartinę valdžią nuversti kurstančios literatūros platinimu, tai ji už šį nusikaltimą turi atsakyti atskirai. Čia yra kaip tik du atskiri nusikaltimai ir nesudaro vieno to paties nusikalstamo darbo tęsinio. Tokiu būdu teismas teisingai pritaikino BS. 60 str., sudėdamas kaltinamosios bausmės (K. 1928/655a).

2. VT. teisiam. polic. nuov. virš. pad. teismo paskirtas 7 paras arešto įskaitė į Piliečių Apsaugos Departamento įsakymu atsėdėtas 7 paras arešto (A. 1930/47).

3. Respublikos Prezidento dovanotą bausmę reikia laikyti nėsama, ir todėl ją nėsama bausme negalima jokios kitos bausmės palengvinti (A. 1931/269).

4. Jei kaltin. turi dar kitų neišspręstų bylų, tai dėl to sprendimas negali būti panaikintas, nes jas išsprędus, Teismas vėl paskirs sudėtinę bausmę (A. 1931/293).

61. Jei už vieną iš nusikalstamųjų darbų, kurie pagal visumos taisyklės, nustatytas 60 straipsniu, baudžiami laikiniu laisvės atėmimu arba bauda, kaltininkas būna atlikęs visą bausmę arba jos dalį, tai atliktoji bausmė įskaitoma jam į skirtąją sudėtinę bausmę.

Įskaitytas vienu sprendimu laikas turi būti pagal 61 str. III B įskaitytas į sudėtinę bausmę (K. 1931/57).

62. Skiriant sudėtinę bausmę, vienodų bausmių skaudumas nustatomas pagal jų laiką ir dydį, o įvairių — pagal jų eilę, vadovaujantis 2 ir 63 straipsnyje surašytomis taisyklėmis.

63. (1) Sudedant ir įskaitant bausmes, šeši mėnesiai sunkiojo kalėjimo laikomi tolygiais metams [grasos] kalėjimo, metams ir šešiams mėnesiams paprastojo kalėjimo, dvejiems metams [tvirtovės] kalėjimo ir ketveriems metams arešto.

(2) Sudedant [tvirtovės] kalėjimą su paprastuoju, visada skiriamas paprastas, atitinkamai pailginus jo laiką.

(3) Bauda lyginama su areštu pagal taisyklės, nustatytas 59 straipsniu.

64. (1) Padaręs, ligi paskelbiant sprendimą, rezoliuciją arba kaltumo nutarimą, du arba daugiau to-

lygių arba vienodų nusikalstamųjų darbų dėl to, kad esi pajunkęs nusikalstamai elgtis, arba dėl to, kad šiais darbais yra vertęsis, jei įstatyme už tokius darbus nėra nustatyta tam tikros bausmės, yra baudžiamas pagal visumos taisyklės, nustatytas 60—63 straipsniais.

(2) Be to, teismas gali, skirdamas skaudžiausia bausmę:

1) kalėti sunkiajame kalėjime ligi gyvos galvos, — uždrausti kelti į tremiamąją vietą ligi iškalint dvidešimt metų;

2) atimti laisvę tam tikrą laiką, — pailginti: jei įstatyme paskirtas ilgiausias kalimasis laikas, — ligi aukščiausiojo tos rūšies bausmės laipsnio, o jei ilgiausias kalinamasis laikas nepaskirtas, tai: kalėjimą sunkiajame kalėjime — ligi dvidešimties metų, kalėjimą [grasos] ir [tvirtovės] kalėjime — ligi aštuonerių metų, kalėjimą paprastajame kalėjime — ligi dvejų metų, ir areštą — ligi vienerių metų;

3) baudą — paskirti, be to, dar arešto ne ilgiau kaip vieną mėnesį.

1 *Bendrasis visumą charakterizuojąs pažymys yra kiekvieno darbo atskirumas ir, taip sakant, savarankiškumas, tiek iš vidinės pusės, kitaip sakant, iš nusikaltusiojo asmens kaltumo, tiek, tam tikromis sąlygomis, ir iš laukuojęs pusės, kuria kaltumas pasireiškė (p. r.).*

III A 1. Jeigu pirmasis sprendimas sulaikomas, tai laikas, kurį kaltinamasis išbuvo saugojamas lig jį pasmerkiant pagal antrą bylą, į bausmės atliktinį laiką įskaitytas būti negali, nes jis tėra kardomoji priemonė (1913/5).

2. Jei policijos tarnautojas ką nors sužeidžia ar nužudo, tai šis jo darbas tada tegali būti laikomas tarnybiniu nusi-

kaltimu, kai išrodoma, kad kaltinamasis, savo nusikalstamą darbą darydamas, ėjo tarnybos pareigas; tik ta aplinkybė, kad kaltinamasis, — policijos tarnautojas, — savo nusikalstamą darbą darydamas, dėvi savo uniformą ar kepurę, dar neteikia teisės laikyti šį nusikalstamą darbą tarnybiniu (Bs. 1897/21).

3. Užsienių teismo sprendimas dėl nusikalstamo darbo, padaryto savo krašte, jokios reikšmės neturi, ir į to sprendimo skirtą bausmę savo krašto teismas negali kreipti akies, svarstydamas nusikaltėlio atsakomybę už nusikalstamą darbą, kurį jis padarė savo krašte ir už kurį turi būti baudžiamas tik pagal savo krašto įstatymus (Bs. 1910/16).

4. Teismas ne tik nėra įpareigotas, bet net ir teisės neturi bausti pagal visumą (sąjamą) už tokius nusikalstamus darbus, už kuriuos kaltinamasis esti jau atlikęs bausmę, užsienių teismo paskirtą (1916/1).

5. Iš raidinės 60 str. prasmės matyti, kad, baudžiant pagal visumą, bausmės didinti negalima, kai teismas paskiria didžiausią bausmę už didžiausį nusikalstamą darbą (A. K. T. 1908/5).

6. Teisių atėmimas bei jų aprėžimas, o taip pat ir įstatymo nurodytos papildomos bausmės, kurios nekyla iš sunkiausios bausmės, bet kurias teismas paskiria už nusikalstamus, pagal visumą teisiamus darbus, prijungiamos prie sunkiausios bausmės (1916/1).

Tačiau kiekvienas spaudos raštas, kuriame yra patalpinta III B asmens įžeidimų, sudaro atskirą nusikalstamą darbą, baustiną atskirai tam tikro teismo sprendimu. Jei tokie raštai pasikartoja, jie sudaro ne vieną nusikaltimą, bet tiek, kiek yra tų raštų. Tad nėra būtino reikalo visas dėl tų raštų bylas spręsti drauge, iš karto. Ir išsprendus kiekvieną bylą skyrium, teismas, vadovaudamasis BS. 64 str., gali daryti sprendimą pagal visumą (K. 1925/b274).

65. (1) Vadovaudamasis tomis taisyklėmis, kurios nustatytos pirmesniuose (64) straipsniu, teismas gali padidinti bausmę tarnautojui, kuris nusikalto pa-

dares arba dalyvavęs darant bendrą nusikalstamąjį darbą: peržengdamas tarnautojų priklausymo santykius, neteisėtai naudodamasis savo pareiga arba įgaliojimu, grasydamas spausti, kaip kitaip neteisėtai naudodamasis valdžia arba peržengdamas tarnybos prievolę šiaipjau žmonėms, — jei už tokį peržengimą, naudojimąsi arba grasymą tam tikrų bausmių įstatymu nėra nustatyta.

(2) Jei tarnautojas yra pasmerktas arešto už nusikalstamąjį darbą, padarytą valstybės ar visuomenės tarnybą beeinant, tai teismui leidžiama: areštas pakeisti atstatymu iš tarnybos, arba, be arešto, dar ir iš tarnybos atleisdinti.

(3) Jei tarnautojas už nusikaltimą, padarytą valstybės arba visuomenės tarnybą beeinant, esti pasmerktas kalėti paprastajame kalėjime, neatimant luomo teisių (27 str.), tai teismui leidžiama kaltininkas atstatyti iš tarnybos nuo vienerių ligi penkerių metų laikui.

I 1. Bausmė padidinti galima tik tada, kada tarnautojo padarytas bendras nusikalstamasis darbas, piktam išnaudojant tarnybinių savo valdžių arba esant tokio išnaudojimo pavojui, kada tokiu būdu padarytas darbas yra lyg idealinis įstatymo dėsnių laužymo susidėjimas (p. r.).

2. Padidinta bausmė gali būti paskirta tik tada, kada toks idealinio susidėjimo nuotykis nėra numatytas įstatymo; be to, padidinimas visada pareina nuo teismo nuožiūros, bet nėra teismui privalomas (p. r.).

III B 1. Bylos dėl valdininkų tarnybinių nusikaltimų visada priklauso Ap. T. (K. 1927/64).

2. Kiekvienas karys, padaręs bent kokį nusikaltimą, peržengia discipliną ir žemina savo kario vardą... ir Konstitucija visus karių nusikaltimus laiko tarnybiniais (K. 1927/183).

3. Valdininkai, nusikaltę eidami savo pareigas, nežiūrint į tai, kokia jiems gresia bausmė, yra teistini tikrai bendrų teismų... Tad taikos teisėjas šių bylų negalėjo nagrinėti, ir jo sprendimas, būdamas ne to teismo padarytas, negalėjo įsiteisėti (A. 1927/19).

4. Kaltin. policininkas, kaip matyti iš kaltės klausimų ir atsakymų, asmens smurtą yra padaręs tarnybą beeidamas. Taigi, nors teismas ryšium su 475 str. jam ir nepritaikino 65 str., matyti, nerasdamas reikalo didinti bausmę, bet kadangi nusižengimas padarytas tarnybą beeinant, tai kaltinimas keliamas viešąja tvarka, ir byla negali būti baigta susitaikymu (A. 1926/426).

5. Šis str. taikinamas tarnautojui todėl, kad jis negalėtų susitaikyti su nukentėjusiu. Negalima juk leisti, kad policininkas, tarnybos pareigas eidamas sumušęs pilietį, su juo vėliau taikytųsi (A. 1930/27).

66. (1) Padaręs nusikalstamąjį darbą, paskelbus sprendimą, rezoliuciją arba kaltumo nutarimą, arba padaręs jį atlikdamas bausmę, yra baustinas, kaip paprastai baudžiami visi, paisant betgi šių sąlygų:

1) sujungiant sunkųjį kalėjimą ligi gyvos galvos su tokia pat bausme, laikas perkelti nusikaltėli gyventi į tremiamąją vietą (23 str.) atidedamas ligi trijų dešimtų metų;

2) sujungiant sunkųjį kalėjimą ligi gyvos galvos su laikiniu sunkiuoju kalėjimu, laikas perkelti gyventi į tremiamąją vietą (23 str.) pailginamas puse sunkiajame kalėjime sėdimo laiko, paskirto tuo sprendimu, kuriuo buvo paskirta laikinai kalėti sunkiajame kalėjime;

3) sujungiant sunkųjį kalėjimą ligi gyvos galvos arba laikinį su ištrėmimu gyventi, taip pat ir ištrė-

mimą gyventi su abiem sunkiojo kalėjimo rūšim, terminas perkelti iš sunkiojo kalėjimo gyventi į tremiamąją vietą (23 str.) padidinamas nuo 6 mėnesių ligi dvejų metų;

4) sujungiant sunkųjį kalėjimą ligi gyvos galvos su kitomis, išskyrus tą kalėjimą, laikinomis laisvės atimamomis bausmėmis, terminas perkelti iš sunkiojo kalėjimo į tremiamąją vietą (23 str.) ilginamas šias bausmes atitinkamais, pagal 63 straipsnyje sužymėtas įskaitymo taisykles, sunkiojo kalėjimo terminais, bet ne ilgesniais kaip dvejų metų;

5) sujungiant ištėmimą su tokia pat bausme, paleisti iš nutremtos gyventi vietos negalima anksčiau, negu išbus joje penkiolika metų;

6) sujungiant ištėmimą su grasos, tvirtovės, paprastuoju kalėjimu arba su areštu, laikinė laisvės atėmimo bausmė atliekama tuoj sprendimui įsiteisėjus, ir kalimasis laikas neįskaitomas čia į laiką, 23 straipsniu nustatytą, paleisti iš tremiamosios vietos;

7) sujungiant laikines laisvės atimamas bausmes, jų terminai sudedami, ir jei kaltininkas yra baustinas keleriopomis bausmėmis, tad lengvesniosios rūšies bausmė pridedama prie skaudesniosios, sutrumpinus laiką pagal 63 straipsnyje pažymėtą įskaitymą, ir visas bausmės laikas neturi būti ilgesnis, negu 64 straipsnio antrosios dalies 1 punkte nustatyti terminai.

(2) Atsakomybė pasmerktų kalėti sunkiajame kalėjime už nusikalstamuosius darbus, kuriuos jie padarė, atlikdami tą bausmę, nustatoma pagal Tremtinių Įstatymus.

1. Jei pripažįstama, kad nepilnametis nusikaltėlis nusikalstamą savo darbą varė nenusivokdamas, tai nusprendimas laikyti jį pataisos prieglaudoj, kolonijoje arba atskirame būste prie kalėjimo arba arešto namų negali būti laikomas bausme, o todėl ir recidyvas tokiu atveju neturi įtakos tos bylos priklausomumui bendroms teismo įstaigoms. Šio nuostato teisingumą patvirtina ir CPI, 356² str. (1912/a).

2. Žiūr. 41 str. 2 aišk.

3. CPI. 959 str. 5 p. negali būti taikinas tada, kai naujas nusikalstamas darbas padarytas jau paskelbus teismo rezoliuciją dėl pirmo nusikalstamo darbo, nes tada nėra tos nusikalstamų darbų visumos, apie kurią kalba CPI. 959 str. 5 p. BPĮ. 152 str. ir BS. 60 str. (1913/5).

1. Karo komendanto skirta bausmė nėra teismo skirta bausmė ir todėl negali būti sudėta su teismo sprendimais skirtomis bausmėmis (K. 1931.X.3; b. N. 268).

2. Kadangi už pirmąjį nusikaltimą Respublikos Prezidento malonės aktu bausmė lygtinai atleista, tai belieka tik antras sprendimas, kuris vienas ir tėra vykdytinas. Todėl Ap. Teismo sprendimas dėl sudėtinės bausmės yra naikintinas (K. 1932.V.24; b. Nr. 160).

3. Kaip pabėgęs iš kalėjimo, atlikdamas bausmę, Čižauskaitą bausmę turi atlikti nuo jo sugavimo dienos. Bausmė, skirta už nusikaltimą ar nusikaltimus, padarytus pabėgimo metu, kitaip sakant, po ankstyvesnės bausmės sprendimo, pagal BS. 66 str. pridedama prie pirmosios. Taip Teismo ir padaryta. Visas laikas nuo Č., kaip pabėgėlio, sugavimo įskaitytas į jam skirtas bausmes (K. 1932.VII.27; b. Nr. 297).

67. Padaręs nusikalstamąjį darbą po to, kai esti atlikęs bausmę, yra baudžiamas kaip paprastai. O jeigu pasmerktasis padarė nusikalstamąjį darbą tolygu pirmajam arba tos pačios rūšies, tai naujai skiriamąjį bausmė, išskyrus tuos atvejus, kada įstatymo yra nustatytos tam tikros bausmės už nusikalsta-

mujų darbų pakartojimą, didinama pagal 64 straipsniu nustatytas taisykles, jei ligi padarant naują tolygų arba vienodą nusikalstamąjį darbą esti praėję nuo to laiko, kada baigė bausmę už pirmesnį: už didįjį nusikaltimą — ne daugiau kaip penkeri metai, už šiaipjau nusikaltimą — ne daugiau kaip treji metai, ir už nusizengimą — ne daugiau kaip vieneri metai.

I *Pakartojus nusikalstamuosius darbus, pagrindu bausmei padidinti turi būti išrodytasis įjunkimas nusikalsti (p. r.).*

III A 1. Iš taisyklės dėl atsakomybės už pakartojamą nusikalstamą darbą nedaroma išimties nepilnamečiams, ir, kartojant nusikalstamą darbą, bausmė turi būti skiriama pagal tas pačias taisykles ir tiems asmenims, kuriems esti jau sukakę 21 metai amžiaus, ir tiems, kurie šio amžiaus esti dar nesukakę (1914/6).

IV 1903 m. Baudž. Stat. kalba apie bausmės padidinimą dėl tokių tapatingų nusikalstamų veiksmų, kurie atlikti iš įpročio nusikalsti ar dėl to, kad jie esti virtę nusikaltėlio verslu (64); taip pat jis negali išsižadėti tradicinio bausmės padidinimo „recidyvui“ ir, bendroje dalyje, tokiu atveju, kada nusikalstamas darbas pakartotas (67) str., o specialiojoje — kada atliekamas tas pats ar panašus nusikalstamas darbas 3-čią, 4-tą kartą (586 str., 587 str., 589 str. 7 d., 590 str. 5 d., 597 str.) (M. I, 120 p.).

Aštuntasis paskyris

Bausmės pašalinamosios aplinkybės

68. (1) Nebaudžiama dėl nusenėjimo:

1) jei nuo tos dienos, kurią buvo padarytas nusikalstamasis darbas, ligi tos dienos, kurią prieš kaltinamąjį iškeltas nustatytąja tvarka baudžiamasis persekiojimas, esti praėję:

padarius didįjį nusikaltimą, už kurį įstatymu aukščiausia bausmė nustatyta nužudyti, — penkiolika metų;

padarius kitokį didįjį nusikaltimą — dešimt metų;

padarius nusikaltimą, už kurį įstatymu aukščiausia bausmė nustatyta kalėti [grasos] kalėjime, — aštuoneri metai;

padarius kitokį nusikaltimą — treji metai,

ir padarius nusižengimą — vieneri metai;

2) jei nuo tos dienos, kurią buvo padarytas didysis arba šiaipjau nusikaltimas, ligi tos dienos, kurią kaltininkas būna pasmerktas, esti praėję dvejai tiek,

o nuo tos dienos, kurią buvo padarytas nusižengimas, ligi tos dienos, kurią buvo pasmerktas, — treja tiek laiko, kiek yra nurodyta šio straipsnio pirmajame punkte;

3) jei nuo tos dienos, kurią buvo padarytas sprendimas, ligi tos dienos, kurią jis imta vykdyti, išėjo šio straipsnio 2 punkte nustatyti terminai, kurie šiais atvejais yra skaitomi pagal bausmę, paskirtą teismo sprendimu.

(2) [—].

1. Bylos kėlimo ir nuteisimo pasenėjimo terminų santykis su atsakomybės didumu turi būti nustatytas pagal įstatyminę darbo kvalifikaciją, neatsižvelgiant į tą bausmę, kuri turėtų būti kaltininkui paskirta konkrečiu atveju, o kai įstatymas skiria kelias bausmes, tai pagal aukščiausiąją iš jų (p. r.).

2. Galutinė bylos kėlimo pasenėjimo riba nustatyta viena, būtent: kada bylos tardymo veiksmai jau pakreipti prieš tam tikrą asmenį (p. r.).

3. Tais atvejais, kada negalima kelti bylos, kol neišspręsti tam tikri prejudiciniai klausimai (BPl. 27 str.), laikas, per kurį tie klausimai sprendžiami, neįskaitomas į pasenėjimo laiką (p. r.).

4. Tais atvejais, kada dėl pasenėjimo kaltininkui negali būti paskirta bausmė, kitaip sakant, kada negali būti byla sprendžiama, pasenėjimas naikina ir visas baudžiamąsias nusikaltimo pasėkmės — lygiai svarbiausias, lygiai papildomas bausmes. Vienintelę išimtį šiuo atžvilgiu sudaro tos papildomosios priemonės, kuriose glūdi ne tiek išieškojimas iš kaltininko, kiek pašalinimas gaislingų pasėkmių, padarytų nusikaltimais; tokios priemonės yra, sakysime, nurodytos BS. 38 str. (p. r.). ;

5. Bausmės pasenėjimo terminai turi būti išskaičiuojami ne pagal įstatyminę darbo kvalifikaciją, o pagal iš tikro paskirtą kaltininkui bausmės didumą (p. r.).

6. Pasenėjimo terminai išskaičiuojami ne nuo momento ligi momento, bet nuo dienos ligi dienos, įskaitant į terminą pirmą ir paskutinę dieną (p. r.).

7. Tikroji paskirtos bausmės atlikimo pradžia tik nutraukia pasenėjimą, todėl jei bausmė atliktą jau buvo pradėta, bet paskiau nuteistasis pabėgo, tai kad ir kažin kiek laiko praeitų ligi jam atvykstant arba suimant, jis paskui vistiek turi atlikti likusią bausmės dalį (p. r.).

8. Bylos kėlimo pasenėjimo pradžia fiziniams kaltininkams laikoma pasenėjimo pradžia ir kitiems bendrininkams; priešingai, nuteisimo ar bausmės pasenėjimo pradžia, o taip pat ir visų rūšių pasenėjimų terminų pabaiga išskaičiuojama kiekvienam bendrininkui individualiai (p. r.).

III A

1. Įsisenėjimo baudžiamosioms byloms pagrindą sudaro: a) sunkumas, norint iškelti į eikštę seniai nuslėptą tiesą, išvengti melagingų įskundimų, bergždžių ieškojimų, nekaltų skriaudimo, visuotinės ramybės trikdymo; b) gailėjimasis bei užuojauta žmo-

gui, kuris kartą nusikalto ar nusižengė, o paskui ilgą laiką gyveno dorai (1870/278).

2. Nusikalstamasis darbas turi būti laikomas žinomu, jei dėl jo buvo tardoma ar bent įskusta bei paliudyta, nors paskui tardymas ir būtų buvęs nutrauktas. Tokiu būdu, sakysime, pareiškimas abejojimo dėl skolos rašto tikrumo turi būti laikomas nusikalstamo darbo iškėlimu (1873/721, 1868/98).

3. Susirašinėjimas dėl nusižengimo ligi pranešant apie jį teismui, nieku būdu negali įsisenėjimo nutraukti (1874/649).

4. Įsisenėjimas skaitomas ne nuo laiko, kuriuo dėl nusikalstamo darbo nukentėjęs asmuo apie jį sužinojo, o nuo jo padarymo laiko (1870/1052).

5. Nuolatinis pareiškimas dėl pinigų išieškojimo pagal teismui pateiktą žinomai netikrą skolos raštą daro šį nusikalstamą darbą lyg ir trunkamu, ir įsisenėjimas turi būti skaitomas ne nuo skolos rašto pateikimo momento, o nuo to laiko, kada buvo pareikštas paskutinis reikalavimas (1868/68).

6. Įsisenėjimas nutrūksta ne surašius protokolą dėl pastebėtų nusikalstamų darbų, o tik pateikus tą protokolą atitinkamai įstaigai, kad kaltininkai būtų ieškomi ir traukiami atsakyti (1876/146).

7. Kad koks nusikalstamas darbas įsisenėtų, būtinai reikia, kad dėl jo nebūtų pranešta policijai, taikos teisėjui arba teismo tardytojui per tokį laikotarpį, kurio pakanka, kad nusikalstamas darbas paliktų nebaudžiamas dėl įsisenėjimo (1869/933, 1871/1419).

8. Jeigu nesigriebiama jokių įstatymo nurodomų priemonių įtariamojo asmeniui nustatyti, tai tas negali būti laikoma lygiai tuo pačiu, kaip ir kaltininko nesuradimas (1868/288).

9. Teisėtai sustabdyta byla turi būti laikoma ir tuo atveju, kai ji sustabdoma dėl to, kad tardomas asmuo pabėga arba pasislepia, ir kai ją sustabdžius įsakoma kaltinamojo ieškoti (1870/1234).

10. Numatydamas 68 str. tris įsisenėjimo rūšis: 1) persekiojamąjį įsisenėjimą, 2) pasmerktąjį įsisenėjimą ir 3) baudsmės

68 - 69 str.

vykdomą įsisenėjimą, BS. daro negalimu įsisenėjimą tuo atveju, kai sprendimas buvo pradėtas vykdyti; todėl jei sprendimas būna jau pradėtas vykdyti, o pasmerktasis pabėga, tai sugautas ar atvykęs Civ. Proc. Įst. 968 str. ir N. S. Įst. 270 str. jis turi atlikti visą savo bausmę, kad ir kiek daug laiko praeitų, ligi ji sugaunant ar jam pačiam atvykstant (1913/13).

11. Tokiose bylose, kurios nutrauktinos susitaikius, teismas, šalių neprašomas, neturi teisės kelti įsisenėjimo klausimą (1871/438).

III B

1. BS. 68 str. 2 p. . . . turi galvoje tikslai pirmosios teismo instancijos daromąjį pasmerkimą; jeigu pirmoji teismo instancija pasmerkė kaltinamąjį, tai *šiuo pasmerkimu* nutraukiamas įsisenėjimo eigastis, ir antroji teismo instancija, į kurią byla pateko apeliacijos skundu, negali savo darbui taikinti įsisenėjimo, nustatyto BS. 68 str. 2 p. ir kurio eigastis syki jau buvo įvykusio pasmerkimo nutraukta (K. 1925/b. 76).

2. Nuteisimo prasme įsisenėjimas baigiasi ir nutraukiamas I instancijoje sprendimo dieną, ir tolimesnė bylos eiga apeliacijos ir kasacijos instancijose į įsisenėjimo laiką neįskaitoma (K. 1928/766).

3. Kaltybinis tardymas bus iškeltas tada, kada tas protokolas nustatyta tvarka bus nusiųstas atitinkamam teismo organui (K. 1929/91).

4. Žodžiai „ligi patraukiant nustatyta tvarka kaltinamąjį kontrabanda tieson“ reikia suprasti „ligi iškeliant nustatyta tvarka kaltybinį tardymą. . .“ ar buvo padarytas muitinės nutarimas, ir ar buvo duota galimybė apskusti ar įvykdyti — reikšmės neturi (K. 1931/158).

69. Pasenėjimas nenaikina teisių atėmimo arba aprėžimo, kuriuo yra baustinas pasmerktasis įsiteisėjęs, bet dėl pasenėjimo nevykdomu sprendimu. Teisių atėmimo arba aprėžimo laikai skaitomi nuo tos dienos, kada pasenėjo sprendimo paskirta bausmė.

70. Pasenėjimo laikai nusikalstamajam darbui, kuris susidaro iš kelių veiksmų, skaitomi nuo tos dienos, kada buvo padarytas paskutinis veiksmas, o nusikalstamajam darbui, kuris tolydžio trunka, — nuo tos dienos, kada jis esti baigtas.

71. Jei įstatymu baudžiamojo persekiojimo negalima iškelti, prieš bylą išsprendžiant civiliniam arba bažnytiniam teismui, arba jei iškeltosios bylos svarstymas arba pasmerkimo vykdymas buvo sustabdytas dėl įstatymo nurodytų priežasčių, tai bylos svarstymo šiuose teismuose arba teisėto sustabdymo laikas neįskaitomas į pasenėjimo laiką.

Tuo atveju, kada įsisenėjimas sustabdomas, jau ligi sustabdant praėjęs įsisenėjimo laikas — priešingai tam atvejui, kada įsisenėjimas nutraukiamas, — nepražūsta, o priskaitomas prie to įsisenėjimo, kuris prasideda, kai pašalinama ta kliūtis, dėl kurios įsisenėjimas esti sustabdomas (M. I, 227 p.). IV

72. Pasigailėti ir dovanoti teismas negali. Ttai eina tiesiog iš vyriausios neaprėžtosios valdžios ir gali būti tik Valdovo gailestingumo darbas. Šio gailestingumo, kuris yra išimtis iš paprastųjų įstatymų, galia ir galios sritys nustatomos tuo pačiu Aukščiausiuoju paliepimu, arba įsakymu, arba bendruoju malonės manifestu, kuriuo palengvinamas kaltininkų likimas arba kuriuo jiems bausmė visiškai atleidžiama.

1: Respublikos Prezidentas turi teisę dovanoti bausmę ir nurodytais įstatymo atvejais gražinti teismo atimtas ar susiaurintas teises (LV. Konst. § 52). II

2. Malonės įstatymas (1930.VII.14 d. VŽ. Nr. 332).

1.

Respublikos Prezidento malonės teisė, suteikta jam Lietuvos Valstybės Konstitucijos 52 str., yra:

1) teisė dovanoti teismo sprendimu paskirtą bausmę ar jos dalį arba pakeisti ją kuria lengvesne bausme;

2) teisė grąžinti pasmerktajam teises, nurodytas Baudžiamojo Statuto 28 str., kiek jis liečia pensijas, 30 ir 34 str., Karo įstatymų XXII knygos 1869 m. (4 leid.) 27, 33, 40, 43, 44, 46 ir 52 str. ir veikiančių Klaipėdos Krašte baudžiamųjų įstatymų (Strafgesetzbuch) §§ 31, 34, 38 ir 39; tačiau šitų teisių negrįžta tos, kurių grįžimas nesutinka su ypatingais įstatymų nuostatais.

2.

Grąžintosios, 1 str. teisės, jei malonės akte nėra nustatyta vėlesnio laiko, grįžta pasmerktajam nuo malonės akto dienos, o kai pasmerktasis malonės suteikimo metu atlieka bausmę kalėjime arba arešte, tai nuo dienos, kurią jis bus atlikęs bausmę.

III B

1. Resp. Prezid. bausmės dovanojimo galia sudaro prerogatyvinį teismo funkcijos elementą, likusį neišskirtą iš bendrojo valdymo funkcijos. Tad bausmės sumažinimas, Resp. Prezid. padarytas, sudaro teismo funkcijos aktą, kuris papildo teismo sprendimą bausmės paskyrimo atžvilgiu; teismo paskirtoji bausmė sukoriguota prerogatyviniu Resp. Prezid. bausmės sumažinimo aktu, sudaro neskaldomąjį vienetą; tai nėra dvi bausmės... tad įst. dėl palengv. kal. 7 str., kalbėdamas apie teismo paskirtos bausmės trumpinimą kaliniams... turi būti tinkamas galutinai paskirtai bausmei, į kurią įėjo ir R. Prezid. paskirtos bausmės sumažinimas (K. 1927/70).

2. Amn. Įst. reikia taikinti visai skirtai bausmei, o ne kiek jos liko, įskaičius iškalėtąjį laiką; vadinasi, ir skiriant bausmę,

pirma reikia pritaikinti Amn. Įst., o paskui, jei randama reikalo, įskaityti į likusią bausmę liglaikinį kalėjimą.

Ar dalis bausmės mažinama už kiekvieną nusikalst. darbą, skiriant už jį bausmę, ar nuo sudėtinės bausmės — neturi reikšmės, kada nuo visų bausmių nuimama vienoda dalis, nes ir darant sudėtinę bausmę, teismas negali skirti tiek bausmės, kad būtų visai anuliuotas Amn. Įst. (A. 1928/309).

3. Pagal Malonės Įstatymo 1 § Respublikos Prezidento teisė yra:

1) teisė dovanoti teismo sprendimu paskirtą bausmę ar jos dalį, arba pakeisti ją kuria lengvesne bausme,

2) teisė grąžinti nuteistajam, tam tikrais atvejais, teises. Apie tai, kad Respublikos Prezidentas skirtų lygtinę bausmę ir nustatinėtų bandomąjį laiką, tas įstatymas nieko nesako. Tad Teismas ir neturi prašyti Respublikos Prezidento pakeisti skirtąją bausmę lygtine bausme, apie kurią Malonės Įstatymas visai nekalba (1933.XI.7 d.; b. Nr. 379):

Bausmės dovanojimas neliečia atskirų asmenų civilinių teisių, kilusių iš nusikaltimo (T. 281). **IV**

Bausmės dovanojimas neliečia nei civilinių nusikalstamo darbo padarinių, kurie liečia privačias trečių asmenų teises, nei administracinių priemonių, kurias sukelia šis nusikalstamas darbas dėl visuotinio saugumo interesų (M. I, 23 a). **IV**

Antrasis skyrius

Nusikaltimai įstatymams, kuriais apsaugojama tikyba

73. (1) Kas nusikalto: niekinęs garbinamąjį švenčiausios Trejybės Dievą, švenčiausiąją Dievo Gimdytoją Mergele Mariją, neregimąsias Dangaus Galybės arba Dievo šventuosius; niekingai pasielgęs arba bjaurojęs šventuosius Sakramentus, šventąjį Kryžių, šventųjų relikvijas, šventuosius paveikslus arba kitus dalykus, kuriuos šventenybėmis laiko [—] krikščionių Bažnyčia (I priedėlis); bjaurojęs Šventąjį Raštą arba [—] Bažnyčią ir jos dogmas, arba apskritai krikščionių tikybą,

už tą Dievo niekinimą arba šventenybių ižeidimą baudžiamas,

jei tai padarė:

1) belaikant viešąsias pamaldas arba bažnyčioje, — kalėti sunkių darbų kalėjime tam tikrą laiką arba [išstremti];

2) koplyčioje arba krikščionių maldos namuose, arba viešai, arba išplatintame arba viešai rodomame spaudinyje, rašte arba paveiksle, —

[išstremti];

- 3) norėdamas sugundyti esančius ten žmones, — kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus, arba [tvirtovės] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(2) Jeigu niekino Dievą arba ižeidė šventenybes, nors ir šiuo straipsniu nurodytomis aplinkybėmis, bet dėl neišmanymo arba būdamas girtas, tai baudžiamas

arešto.

Kad Dievo niekinimo darbas būtų baustinas, reikia, kad jis | būtų kaltininko padarytas tyčia (p. r.).

I priedėlis (prie 73 str.).

Šventenybėmis laikoma:

1) pravoslavų bažnyčios įstatais: altoriaus II taurės, patenos, monstracijos, ostinės, asteriskai, komunijos šaukšteliai, ietys, ripidės, kryžiai, evangelijos, šventieji paveikslai, šventųjų relikvijos, taip pat paveikslų, kryžių ir relikvijų apdarai ir papuošalai, šventojo aliejaus indai, korporalai, dangalai ir šydai, vartojami altoriaus taurei ir patenai dengti, ir dangovės nuo altoriaus ir aukuro;

2) katalikų bažnyčios įstatais: ostijos, laikomos ostinėje; aliejus, vartojamas šv. krikštui, sutvirtinimui ir paskutiniam ligonių patepimui; altoriaus taurės ir patenos, monstracijos; ostinės; akmenėliai altoriuose su šventųjų relikvijomis, vadinami altare portatile; šventųjų relikvijos, kryžiai ir evangeli-

jos, vartojamos mišioms, suprantant jų tarpe ir kryžių, paveikslų, atlaikų ir evangelijos apdarus ir papuošalus, ir šv. vanduo krikštykloje.

III B 1. Kadangi kaltin. A. bažnyčioje nusišlapino į akmenį, kuriame po krucifiksu buvo šv. vanduo, tai šiame jo nusik. darbe yra Dievo ir šv. kryžiaus niekinimo žymės, nur. 73 str. 1 d. 1 p. (A. 1925/2).

2. „Džukų Bizūno“ viršelyje išpiešta kataliko dvasiškio karikatūra su prikabinta prie jo šono nuogos moters figūra... Nors Ap. T. ir sako, kad „negalima nesutikti su kaltinamuoju, jog piešdamas... piešinį autorius turėjo tikslą pajuokti blogą kunigą ar apskritai dvasiškį... smalsų prie moterų. Kabindamas prie šono nuogą moterį, greičiausiai autorius norėjo pašiepti smalsumą prie moterų, o ne išniekinti kryžių“, tačiau čia pat Ap. T. sako, kad autorius „greičiausiai nesuprato, jog šiuo piešinėliu jis niekinamai elgėsi su kryžiumi“. Ir tikrai, nesvarbu, ar tai su noru, ar be noro padaryta, tik iš visos karikatūros ryškus kryžiaus pašiepimas, nes tikrai nuoga moteriškė prikabinta toj vietoj, kur turi būti ir būna pas katalikų dvasininkus kryžius (K. 1926/67).

74. (1) Kas nusikalto:

1) bjaurojęs [—] Bažnyčios arba apskritai krikščionybės nustatymus arba apeigas;

2) niekinamai pasielgęs arba bjaurojęs daiktus, kurie yra pašventinti bevartojant [—] krikščionių pamaldose (II priedėlis);

3) nepadoriai pašiepęs šventus daiktus arba tikėjimo dalykus, paminėtus 73 straipsnyje,

tas už ši tikybos dalykų išniekinimą yra baudžiamas, jei tai padarė:

1) beeinant viešosioms pamaldoms arba bažnyčioje, — kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip šešis mėnesius;

2) koplyčioje, krikščionių maldos namuose arba viešai, arba išplatintame arba viešai rodomame spauidinyje, rašte arba paveiksle, —

kalėti paprastajame kalėjime;

3) norėdamas sugundyti esančius ten žmones, — kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(2) Jeigu tikybos dalykus išniekino, nors ir nurodytomis šiame straipsnyje aplinkybėmis, bet dėl neišmanymo arba būdamas girtas,

tai kaltininkas yra baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais.

II priedėlis (prie 74 str.).

P a š v e n t i n t a i s bevartojant mišioms daiktais laikomi:

1) p r a v o s l a v ų bažnyčios įstatais: krikštinės II ir kitos didžiosios taurės vandeniui švesti, lėkštės, kaušai, šlakštyklės, dangovės nuo padėklų, arnotai, smilkytuvai, žvakidės, sietynai, taip pat pastatytos jau juose žvakės, šventimo knygos, be evangelijų, lemputės ir papuošalai, pakabinti ant šventųjų paveikslų;

2) k a t a l i k ų bažnyčios įstatais: indai nešioti komunijai ligoniams, indai šv. aliejui laikyti, apžadai (vota), dangovės nuo altorių, altorėlių ir t.t., bažnytiniai arnotai ir skalbiniai, vėliavos, varpai, varpeliai,

74 - 75 str.

žvakidės, sietynai ir pastatytos juose žvakės, smilkytuvai, indai smilkalams laikyti, ampulės, šventimo knygos ir apskritai visi daiktai, vartojami šventimui;

3) e v a n g e l i k ų bažnyčios įstatais: kryžiai, šventasis raštas, altoriaus taurės, patenos, ostinės, krikštyklos ir indai laikyti vynui, kuris vartojamas komunijai.

III B

1. Ap. T. kaip tik ir įžiūrėjo Ž. žodžiuose nusikaltimą, numatytą 74 str. 2 p., kuris kalba apie viešumą (K. 1926/116).

2. Vyr. Trib. atsižvelgdamas į tai, kad... kaip taikos teišėjas, taip ir ap. teismas, susipažinęs su kaltinamojo Ad. knyga „Šventraščio paslaptys“, susidarė išvadą, jog ji visa yra to, kuo tiki krikščioniškoji visuomenė, pašaipa, ir tuo būdu rado, jog kasacijos skundas neturi jokio pagrindo (K. 1926/366).

75. (1) Kas nusižengė nepadoriai šūkavęs, kėlęs triukšmą arba kitą netvarką, kuri kliudo viešoms krikščionių pamaldoms eiti, arba daręs tai bažnyčioje, koplyčioje arba krikščionių maldos namuose,

tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais.

(2) Jei dėl tokios netvarkos buvo nutrauktos viešosios pamaldos arba jei tokią netvarką padarė minia,

• tai nusižengėlis baudžiamas

arešto.

(3) Jei šio straipsnio pirmoje dalyje nurodytą netvarką pakėlė, norėdamas sukliudyti pamaldas,

tai nusikaltėlis baudžiamas
kalėti paprastajame kalėjime.

(4) Jeigu dėl netvarkos, kuri buvo iškelta kliudyti pamaldoms, buvo nutrauktos pamaldos, arba jei tokią netvarką padarė minia,

tai nusikaltėlis baudžiamas
kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip
šešis mėnesius.

Netvarką kelti yra padaryti ką nors nesuderinamo su tikrąja pagarba šventumui tos vietos, kur buvo kaltininkas, tikybinei reikšmei jo akivaizdų atliekamų pamaldų veiksmų (p. r.).

1. Įstatymas turi galvoj bet koki maldingumo trukdymą bažnyčioj. (1869/101), ne tik pamaldų, bet ir kiekvienu metu bažnyčioje (1888/4). III A

2. Čia vis viena, ar tuo nutraukiama bei sustabdoma malda, ar ne (1869/101).

3. Iškilmingomis procesijomis gali būti laikomos ir laido-tuvių procesijos, vedamos su kryžiumi (1871/1522).

76. (1) Kas nusižengė bjaurojės pripažintą (Lietuvoje) nekrikščionių tikybą arba niekinamai pasielgęs arba bjaurojės tos tikybos garbinamąjį dalyką, jei taip bjaurojo arba niekinamai pasielgė nekrikščionių tikybos šventovėje arba viešai laikant tos tikybos nustatytas viešas pamaldas, tas baudžiamas arešto.

(2) Jeigu taip bjaurojo arba niekinamai pasielgė dėl neišmanymo arba būdamas girtas, tai kaltininkas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba jam skiriama baudos ne daugiau kaip (penki šimtai litų).

77. Kas nusizengė pakėlęs netinkamą riksmą, triukšmą arba kitą netvarką, dėl kurios buvo nutrauktos viešos pripažintos (Lietuvos) nekrikščionių tikiybės pamaldos, jei tokią netvarką pakėlė viešumoje arba tos tikiybės šventovėje, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais.

78. Kas nusizengė palaidojęs krikščionių be krikščioniškų apeigų, jei nebuvo didelio sunkumo pakviesti jo tikiybės dvasininką, kad atliktų laidojimo apeigas, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais.

79. (1) Kas nusikalto pagrobęs palaidotą arba nepalaidotą numirėlį arba išniekinęs jį kokių veiksmu, tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(2) Jei, be to, nusikaltėlis padarė numirėliui doros žeidžiamą veiksmą, tai jis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejis metus.

(3) Jeigu tai padarė dėl prietaro, neišmanymo arba būdamas girtas, tai baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

I Statutas skiria darbus, sujungtus su tikiybinio jausmo įžeidimu ir nesujungtus su tokiu įžeidimu; todėl kapinių paminklų ir kapų sugadinimas, jei tai nebuvo sujungta su palaidoto kape numirėlio išniekinimu, yra iš bendrųjų nusikaltimų grupės; šie

nuostatai gali būti taikunami ir tais atvejais, kada skaldomi patys paminklai ir kiti kapo papuošalai, o kapų sugadinimas reiškia ne tik sugadinimą išorinių jų dalių, bet ir patį kapo iškasimą arba koki kitą kapų suardymą (p. r.).

80. (1) Kas nusikalto:

1) vertęs asmens smurtu arba baudžiamuoju grasymu atlikti pamaldas arba apeigas, draudžiamas arba neleidžiamas tos tikybos, kurios yra verčiamasis, arba vertęs dalyvauti tokiose pamaldose arba apeigose;

2) kliudęs asmens smurtu arba baudžiamuoju grasymu atlikti pamaldas arba apeigas, pripažintos (Lietuvoje) tikybos, kurios yra kliudomasis, arba kliudęs dalyvauti tokiose pamaldose arba apeigose,

tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei taip vertė arba kliudė krikščionių tikybos kunigui arba nekrikščionių tikybos dvasininkui, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip tris mėnesius.

81. Nekrikščionių tikybos žmogus, kuris nusižengė neleidęs, kad ir be asmens smurto arba baudžiamąjo grasymo, savo tarnui, darbininkui arba mokiniui krikščioniui atlikti savo tikybinės prievolės arba dalyvauti šios tikybos nustatytoje sekmadienio arba kitos šventos dienos pamaldose, baudžiamas

baudos mokėti ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

82 - 96 str.

82-84 [—].

IV *Panaikinti Baudž. Kod. įvedam. įst. § 1 p. a.*

85. (1) Kas nusikalto iškastravęs kastratų atskalos žmogų, šiam sutinkant, arba nors ir nekastratą, bet norėdamas privilioti jį į tą atskalą, tas baudžiamas

kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ne ilgiau kaip šešeris metus.

(2) Jei iškastravo asmens smurtu arba baudžiamai grasydamas, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ne ilgiau kaip dešimtį metų.

86. Mahometonis, žydas, budistas (lamajitas), stabmeldys, kuris nusikalto pavertęs nekrikščionių tikybos (Lietuvos) valdinį į kitą nekrikščionių tikybą, piktai naudodamas valdžią, prievartą, suviliodamas tariamu pelnu arba apgaudamas, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip tris mėnesius.

87. Kas nusikalto atvertęs žmogų su asmens smurto arba baudžiamojoo grasymo pagelba iš vienos tikybos į kitą, [—] baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

88-96 [—].

IV *Panaikinti Baudž. Kod. įved. įst. § 1 p. b.*

97. (1) Žmogus, kuris, dėdamasis kurios krikščionių tikybos kunigu, nusikalto atlikęs apeigas arba pamaldas, kurias tos tikybos kunigas tegali atlikti, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei kaltininkas pakrikštijo arba sutuokė, tai jis yra baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

98 [—].

Panaikinta Baudž. Kod. įved. įst. § 1 p. a.

IV

Trečiasis skyrius

99-107 [—].

Panaikinti Baudž. Kod. įved. įst. § 1 p. a.

IV

Ketvirtasis skyrius

Valstybės išdavimas

108. (1) (Lietuvos) pilietis, kuris nusikalto pagalbėjęs arba palengvinęs priešininkui eiti karo arba kitus (Lietuvai) priešingus žygius, baudžiamas

kalėti sunkiųjų darbų kalėjime tam tikrą laiką.

(2) Jei:

1) tokia pagelba arba palengvinimas didžiai padėjo priešininkui;

2) išdavimo tikslu buvo kas nužudytas,

tai kaltininkas baudžiamas

kalėti sunkių darbų kalėjime ligi gyvos galvos.

(3) Jei tokia pagelba arba palengvinimas priešininkui buvo padarytas:

1) išduodant jam arba kėsinant išduoti jam armiją arba laivyną, kariuomenės dalį arba komandą, sutvirtintą vietą, karo uostą arba karo laivą arba atimant jiems galėjimą gintis nuo priešininko;

2) gundant arba kalbinant kariuomenės dalį, komandą arba vadovaujanti jiems žmogų pereiti į priešininko šoną;

3) smurtu priešinantis (Lietuvos) kariuomenei arba ją puolant;

4) nužudant armijos, štabo, kariuomenės dalies arba komandos, sutvirtintos vietos, karo uosto, eskadros arba karo laivo viršininką arba žmogų, kuris žinomai vykdo svarbų karo įsakymą arba pareigą, arba išduodant kurį šių žmonių į priešininko rankas;

5) sunaikinant puolimo arba gynimosi nuo priešininkų priemonių arba kariuomenės reikmenų sandėli, sugadinant žemės arba vandens kelius, telegrafus arba telefonus, arba įvairių armijos dalių kitas susižinomas priemones taip, kad jomis nebegalima naudotis;

6) šnipaujant,
tai kaltininkas baudžiamas
nužudyti.

(4) Tomis pačiomis bausmėmis ir tais pačiais pagrindais baudžiamas (Lietuvos) pilietis, padaręs numatyta šiuo straipsniu didijį nusikaltimą prieš ginklo sąjunginę (Lietuvai) svetimą valstybę.

1. Žala tėvynei yra charakteringiausias išdavimo pažymys: todėl medikas, suteikęs pagelbą sužeistam priešui, dvasininkas, palaiminęs iškeldijantį priešą, jei jis netarnauja priešo kariuomenėje, nedaro išdavikiškų veiksmų (p. r.).

2. Taip pat nėra išdavimas duoti maisto priešo kariuomenei, nors ir būtų tatai daroma savo noru, savo paties iniciatyva (p. r.).

3. Tačiau apsiėmimas teikti maisto arba pašaro priešo kariuomenei atitinka sąvoką patarnavimo, apie kurį kalbama 108 str. 1 d. (p. r.).

4. Žodis „priešas“ yra su mumis kariaujančioji valstybė (p. r.).

5. Atsakingas yra tik tas mūsų pilietis, kaltinamas išdavimu, kuris išdavikiškų veiksmų darymo metu nėra priešo valdžioje, kitaip sakant, kuris nėra tokiose aplinkybėse, kad priešas tiesiog fiziškai gali su juo elgtis pagal savo nuožiūrą, arba kad tokia prievarta jam arba jo artimiesiems asmenims gali kiekvieną laiką kilti; vertimas, kurį priešas tokiomis sąlygomis gali daryti, toji valdžia, kurią turi priešas, yra pagal bendrąsias būtinąsias gynybos taisykles užtenkamas pagrindas kaltinamajam pateisinti (p. r.).

Kad būtų nusikalstamas darbas, nereikalinga tiesioginė pagelba priešui, pakanka, pvzd., pagelbos jo finansinėms operacijoms, realizuoti jo paskolai (Berl. Vyr. Trib. 1871. IV. 3.).

1. Kaltinamųjų manymas, kad ligi St. Seimo nebuvę valstybės ir negalėję būti nė jos išdavimo, yra be pagrindo, nes jau 1919 m. Lietuvoj buvo visi valstybės elementai, o jų tarpe ir

III A

III B

svarbiausias — valdžia; išdavimas liečia visų valstybės elementų esmę, o ne vien tik valdžią, kuri gali keistis (1921/102).

2. Liudininkų nustatyta, kad kaltin. rinko žinias apie Lietuvos kariuomenę, norėdamas jas teikti lenkams, su kuriais Lietuva yra karo padėtyje... reikia daryti išvadą, jog tat buvo tik pasikėsinimas (A. 1924/87).

3. Jeigu ir patikėtume pirmaisiais liudininkais, kurie išrodinėjo kaltin. kaltę (nurodęs lenkų kariuomenei, kaip pereiti Merkio upę ir kurie gyventojai turi duoti rekvizicijų, užvedęs lenkų raitelius ant lietuvių sargybos... kur žuvę du kareiviai), tai ir tai byloje dar nėra išrodymų, kad lenkai iš tikro būtų perėję Merkio upę ir užėmė M. kaimą pagal kaltinamojo nurodymus, nes liudininkai kalt. matė tik einant su lenkų kareiviais. Todėl V. T. rado kaltę esant neišrodytą (A. 1925/257).

4. Kadangi 1919 m. pabaigoj ir 1920 m. pradžioj Lenkija kariavo ne tik su Lietuva, bet ir su Rusija, tačiau santykiai tarp Lietuvos ir Lenkijos dar nebuvo taip įtempti, kaip lenkams su laukšius Suvalkų sutartį, tai kaltinamoji galėjo rinkti Lietuvoj aukas Lenkijos Raudonajam ir Baltajam kryžiui tik tam, kad padėtų sužeistiems kariams ir jų šeimoms, vadovaudamasi tik gailėstingumo jausmais. Todėl V. T. tvirtina jos išteisinimą (A. 1926/366).

5. Teisiamajam Lenkijos piliečiui įstojus į politinio lenkų šnipinėjimo įstaigą tarnauti ir šnipinėjimo tikslais atvykus į Lietuvą... bet nenustačius, kad jis Lietuvoj jau būtų rinkęs kurias nors žinias, jo nusik. darbas negali būti laikomas baigtu; tačiau pats atvykimas į Lietuvą šiuo šnipinėjimo tikslu sudarė nusikalstamo darbo vykdymo pradžią, o kadangi jis jo nebaigė dėl pašalinės aplinkybės, sutrukdžiusios jo darbą, tai jis yra kaltas pasikėsiniu (A. 1926/330).

6. Būdamas Lietuvos karys, J. buvo laikomas neabejotinu Lietuvos piliečiu ir jis pats save tokiu vadindavo... kaip toks, jis teisas ir nuteistas (K. 1927/69).

7. Apel. skunde nurodoma, kad nenustatyta, ar tik lenkų pulkas ar ir ta jo dalis, kurioje jis tarnavo, buvo Lietuvos Lenkijos kare lietuvių fronte ir kad jis jokiuose Lietuvai priešinguose žygiuose visai nedalyvavęs... Tačiau V. T. rado, kad kaltin. tar-

navo lenkų pulke, kuris stovėjo lietuvių lenkų fronte; tad savaiame suprantama, kad tuo jis dalyvavo veiksmuose prieš Lietuvą (A. 1927/152).

8. Neužtenka, kad būtų išrodyta, kuo kaltinamasis įtartinas, bet tie veiksmai turi dar turėti subjektyvinių ir objektyvinių žymių... Nusikaltimo metu 1918 m. rudenį tarp atgimusių Lietuvos ir Lenkijos valstybių santykiai dar nebuvo suirę... tuomet jom abiem pavojus grėsė, ypač iš Sovietų Rusijos... tad savaiame į lenkų kariuomenę įstojimas tada nesudarė jokio žalingo veikimo prieš Lietuvą... (tuose veiksmuose galėtų)... 1918 m. Lietuvoj visuotinė piliečių karo prievolė tėvynei ginti dar nebuvo nustatyta... Todėl kaltinamojo 1918 m. padarytas veiksmas... neturi jokių nusikalstamo darbo žymių ir galėtų liudyti ne nusikalstamą jo veikimą prieš Lietuvą, bet daugiausia asmeniškąjį Š. nepasitikėjimą 1918 m. Lietuvos valstybės kūrimo darbu, o toks nepasitikėjimas, kad ir nepageidaujamas valstybiniu atžvilgiu, vis dėlto nėra baustinas (K. 1928/375).

9. Nuteist. teisinimasis, kad jis šnipinėjęs ne lenkams, bet lietuviams — yra nerimtas. Tiesa, jis 1926 m. buvo tam tikruose ryšiuose su mūsų politine policija, bet jis tai yra padaręs tik savo šnipinėjimo veikimui Lietuvoje pridengti, nes jis teikė mūsų organams tik jokios reikšmės neturinčias žinias (A. 1928/263).

10. Kaltin. atvyko Lietuvon šnipinėjimo tikslais, bet, demarkacijos liniją perėjus, buvo tuoj sulaikytas... Todėl jos nusik. reikia kvalif. kaip pasikėsinimas šnipinėti (A. 1928/24).

11. Lenkija — Lietuvos priešas iki 1927 m. pabaigos (1932. I. 9.; b. Nr. 347).

12. Pagal įstat. apie Lietuvos pilietybę M. objektyviai buvo Lietuvos pilietis, nes jo tėvai yra Lietuvos piliečiai, gimė ir gyveno visą laiką Nepriklaus. Lietuvoj, pats teisiameis gimė ir augo taip pat Lietuvoj ir tik laikinai buvo pasišalinęs 1917 ar 1918 m., jo pasakymu, į Suvalkų miestą. Byloje nėra davinių, kad M. būtų Lenkijoje nacijonalizavęsis ir todėl nustojęs Lietuvos pilietybės... galėtų tik kilti abejojimo, žinojo ar nežinojo M. subjektyviai, kad jis yra Lietuvos pilietis (1932. I. 9.; b. Nr. 347).

13. Nors formaliai paskelbto karo tarp Lietuvos ir Lenkijos nebuvo, bet faktinai karas ėjo ir dar ligi šiol nebaigtas (A. 1921/b/102).

14. Kariuomenė laikoma esanti karo padėtyje (VŽ. num. 105) (K. 1924/b/52).

15. Klausimas, ar su Lenkija mes esame, ar nėsame ginkluotoje kovoje, yra fakto klausimas. Pritaikinimui viršminėtų straipsnių užtenka, kad Lenkija yra mūsų priešininkė. Šitas faktas yra visiems žinomas ir nei išrodinėti nereikia, nei nuginčyti negalima (K. 1925. X. 3 d. 483).

16. K. Įst. XXII kn. 232 str. 6 d. numato tam tikrą nusikalstamąjį darbą, padarytą karo metu — sudaro materijalinę nusikalstamo darbo žymę; tad toji aplinkybė, kad byla yra sprendžiama nebe karo metu, negali keisti, materijalinės nusikaltimo kvalifikacijos, vadinasi — negali daryti jo „padarytu“ taikos metu (K. 1926/330).

17. Lietuvos delegacija Tautų Sąjungos posėdy 1927 m. gruodžio mėn. Lietuvos vyriausybės vardu deklaravo, kad Lietuva nėra karo padėty su Lenkija. Šis mūsų delegacijos pareiškimas buvo reikiamai įsidėmėtas ir užfiksuotas T. S. 1927 m. gruodžio 10 d. rezoliucijoje. Nors tarp Lietuvos ir Lenkijos jau seniai karo veiksmų nebuvo, bet juridškai Lietuva su Lenkija vis dėlto buvo karo padėty, o nuo pažymėtos 1927 m. gruodžio 10 d. Lietuva ir juridškai nustojo būti karo padėty su Lenkija. Neturėjimas sureguliuotų su Lenkija santykių padėties nepakeičia, nes neturėjimas santykių arba jų nutraukimas pats savaime nedaro valstybės karo padėty. Taip pat nepakeičia padėties ir organizavimas Lenkijos viduje priešingos Lietuvai plečkaitininkų gaujos. Net reguliari kariuomenės mobilizacija nesudaro karo padėties, kol karas oficialiai nepaskelbtas arba iš tikro nepradėti karo veiksmai (K. 1929/18).

18. Apskritai kalbant, šnipinėjimu suprantamas svetimai valstybei karo paslapčių perdavimas arba suteikimas žinių apie tokias paslaptis, kurios kariško apsigynimo bei išorinio valstybės saugumo sumetimais turi būti laikomos nežinotinomis svetimoms valstybėms.

Šnipinėjimą įstatymai perskioja tiek karo, tiek taikos metu. Šnipinėjimo sąvoka plati. Kadangi išdavimas šnipinėjimo ke-
liu sudaro valstybei didelį pavojų, tai įstatymai baudžia įvai-
rias jo pasireiškimo formas, net tokius darbus, kurie apčiuo-
piamai žalos valstybei dar nesudarė. Ypat. Valst. Aps. Įst. 14
§ punktu 5 numatytas bausmių padidinimas liečia, be abejojimo,
ne tik šnipinėjimą, numatytą BS. 108 str. 3 d. 6 punktu, kur
žodis „šnipinėjimas“, aiškiai paminėtas, bet visą kompleksą
darbų, kuriuos sukaria savyje šnipinėjimo sąvoka. Tą mintį
patvirtina ir pirmieji Valst. Aps. Įstatai (VŽ. 4 Nr.), kur prie
14 § 5 p. skliausteliuose buvo nurodyti BS. straipsniai, kuriems tas
įstatymų punktas turi galios, būtent: BS. 108, 109—119 straips-
niai. Tiesa, pagal naujus, dabar veikiančius Y. V. Aps. Įst.
senoji tų įstatų redakcija vietomis yra pakeista, bet jų 14 §
5 punkto redakcija žodis žodin pasiliko tokia pati, kaip ir se-
nosios redakcijos, tik atmesti skliauteliai su straipsnių nurody-
mu. Tų straipsnių prie Įstatų 5 p. suminėjimas reikia suprasti
tiek kaip tuo punktu reiškiamos sąvokos iliustracija, paaiški-
nimas. Atmetus tų straipsnių suminėjimą, nuo to įstatuose iš-
reikštoji šnipinėjimo ir pagalbos priešininkui teikimo sąvoka
nepasikeitė. Taigi YVAĮ. 14 § 5 p. yra taikintinas BS. 111, 111¹⁻⁴
str. str. numatytiems nusikaltimams (1933.XII.5 d.; b. Nr. 388).

Išdavimo subjektu gali būti iš esmės tik atitinkamos šalies **IV**
pilietis, kurį su tuo kraštu jungia specialios pareigos, atitinkan-
čios jo politines teises. Su gimtuoju kraštu daugeliu atvejų su-
lyginamos ir ginklo sąjungininkų valstybės (M. II, 37 p.).

109. (Lietuvos) pilietis, kuris nusikalto įstojęs į
kariuomenę arba iš jos neišstojęs, žinodamas, kad
ji yra priešininkų, baudžiamas

kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ligi gyvos
galvos.

1. Kariuomenė yra ir laivynas (p. r.).

2. Ne bet koks buvimas prieš karo žinyboje, net ne bet
koks ėjimas pareigų prieš armijoje gali būti laikomas tokia

*sunkia išdavimo rūšim, kurią turi galvoj 109 str.; gali būti to-
kio buvimo prieš armijoje, kuris, neatitikdamas sąvokos tar-
navimo prieš eilėse, turi būti laikomas tik paprastu suteikimu
priešui nesvarbių patarnavimų (p. r.).*

III B 1. Kaltin. pasiaiškinimas, kad jis buvęs suklaidintas ir neži-
nojęs, ar Lenkija ir Lietuva yra priešininkai, netikėtinas, nes visi
Lietuvos piliečiai 1919 m. gerai žinojo, kokie santykiai buvo
susidarę tarp tų valstybių (A. 1925/197).

2. Kaltin. gyvenęs nuo 1913 iki 1924 m. Rusijoje ir Lenki-
joj, įstojo į lenkų kariuomenę ir padarė tai visai nesąmoniu-
gai, todėl nuspręsta, kad jis nekaltas (A. 1925/253).

3. Jeigu kaltin. įstojo į Lenkų kariuomenę ir dėl to, kad jo
nepasodintų į kalėjimą — nenaikina jo kaltės ir nepateisina pi-
liečio darbo, nukreipto prieš savo valstybę (A. 1925/60).

4. Jeigu ir patikėtume kaltin., kad jis 1919 m., būdamas
Lietuvos pilietis, Vilniuje įstojo į lenkų kariuomenę, nežino-
damas apie Lietuvos valstybės įsikūrimą, negalima manyti, kad
jis, tarnaudamas dalyje, kuri veikė prieš Lietuvos kariuomenę,
nebūtų supratęs, jog yra Lietuvos valstybė, su kuria Lenkija ka-
riauja. Sužinojęs tą, jis privalė iš priešų kariuomenės pasi-
traukti, bet jis to nepadarė iki 1921 m. (A. 1927/344).

5. Jei kaltin. ir iš tikro būtų buvęs 1919 m. priėmęs Lenki-
jos pilietybę, tai jos priėmimas benutrūkstant Lietuvos Lenki-
jos santykiams neturi reikšmės (119 str. 2 d.). (A. 1928/235).

6. Išteisintas, kadangi kaltin. įstojo į lenkų kariuomenę ne
laisvu noru (A. 1924/2).

7. Pats į lenkų kariuomenę įstojimas ne tikrai 1918 m., ka-
da Rusijoje susidarė lenkų korpusas, bet ir 1919. I. 5 d., kada
jau pačioje Lenkijoje veikė lenkų valstybės kariuomenė, nesu-
daro nusikalstamo darbo, nes tada Lenkija dar nekariavo su
Lietuva, ir jos kariuomenė nebuvo Lietuvos priešininkė; o įsto-
jus į kariuomenę, išstojimas iš jos nevisada pareina nuo paties
kario noro, pabėgti — dalykas nėra lengvas ir ne visomis ap-
linkybėmis galimas įvykdyti; neišrodyta, kad kaltin. prieš 1923.
III. 16 d. būtų galėjęs išstoti arba pabėgti iš lenkų kariuomenės
ir kad jis tyčia nebūtų šiuo galimumu pasinaudojęs, o kad jis

aktingai būtų dalyvavęs lenkų kariuomenės mūšiuose prieš savo tėvynę Lietuvą — to iš bylos nematyti, ir tuo jis negali būti kaltinamas (A. 1927/122).

8. Tačiau nuteist. apeliac. sk. negali būti patenkintas, nes jis pats prisipažįsta, kad jis 1919 m. pabėgęs į Lenkiją ir ten 1921 m. tapęs mobilizuotas. Jo pasiaiškinimai, kad jis, išvykdamas į Vilnių, neturėjęs jokio supratimo apie Lietuvos ir Lenkijos santykius ir kad jis tenai buvęs mobilizuotas — negali jo pateisinti, nes jam, kaip Lietuvos piliečiui, buvo, be abejojimo, gerai žinoma, jog Lenkija yra Lietuvos priešas, bet jis, to nepaisydamas, vis dėlto tarnavo lenkų kariuomenėje iki 1922 m., kol buvo paleistas į atsargą (A. 1927/141).

9. Ar, tarnaudamas lenkų kariuomenėj, kaltin. dalyvavo priešinguose Lietuvai žygiuose, ar ne — reikšmės neturi (A. 1927/305).

10. BS. 109 str. numatyto nusikaltimo visumai reikalinga, kad teisiąsiamis nusikaltimo metu būtų Lietuvos pilietis. Teisiąsiamis atsikerta, kad jis nėsąs ir nebuvęs Lietuvos pilietis. Ar teisiam., stodamas į lenkų kariuomenę, buvo Lietuvos pilietis ar ne, turi kardinalinės reikšmės, nes nuo to pareina jo kaltės visumos klausimas. Pagal laik. įst. apie Lietuvos Pilietybę 1 str. Lietuvos piliečiais laikomi: 1) asmens, kurių tėvai ir seneliai iš seno Lietuvoje gyveno; 2) pirmame punkte nurodytųjų žmonių vaikai, kurie, kad ir negyveno visada Lietuvoje, bet grįžo joje gyventi; 3) žmonės, kurie 1914 m. nemažiau kaip dešimtį metų Lietuvoje gyveno ir turėjo: a) arba nuosavą nekilnojamąjį turtą, b) arba nuolatinį darbą; 4) Lietuvos piliečio vaikai; 5) jo pati arba našlė; 6) netekėjusios Lietuvos pilietės vaikai, jei jie nepriimti svetimšalio vaikais ir 7) svetimšaliai. naujai priimti Lietuvos piliečiais. ... Kadangi teisiam. iki išvykdamas iš Lietuvos nebuvo Lietuvos piliečiu, tai jo tarnavimas lenkų kariuomenėj nesudaro nusikalstamo darbo. Pilietybės dalykas nėra bylos esmės dalykas — tai yra tik formalumo reikalas (K. 1933.IV.29; b. Nr. 115).

110. (1) (Lietuvos) pilietis, kuris nusikalto:

1) kurstęs svetimą vyriausybę kariauti su (Lietuva) arba kitus jai priešingus žygius daryti, nutraukti

karo sąjungą su ja arba nedaryti su ja tokios sąjungos;

2) žadėjęs svetimos valstybės vyriausybei, prieš paskelbiant karą, savo paties arba kitų vardu padėti jai kariauti su (Lietuva) baudžiamas,

kalėti sunkių darbų kalėjime tam tikrą laiką.

(2) Jei kaltininkas savo tarnybos dėka galėjo žinoti (Lietuvos) karo pajėgų galybę arba didžiai padėti svetimos šalies vyriausybei, kariaujant jai su (Lietuva), tai jis baudžiamas

kalėti sunkiajame kalėjime ligi gyvos galvos.

I 1. *Kurstymas esti tada, kai kaltininkas pats veda derybas ar turi kitokių santykių žodžiu ar raštu tiesiog su pačia svetima vyriausybe arba su jos agentais (p. r.).*

2. *Kad kurstymas būtų iš tikro nusikaltimas subjektyviniu atžvilgiu, reikia, kad kaltininkas žinotų (nusimanytų), jog jo pranešimai, nurodymai, patarimai ir įkalbėjimai gali sukelti karą arba kitokius priešingus veiksmus ir kad jis veiktų, norėdamas, kad tatau įvyktų (p. r.).*

3. *Žadėjimas taip pat yra tada nusikaltimas, kada esti, žodžiu ar raštu, tiesoginai ar netiesioginai derėtasi (p. r.).*

4. *Kaltininkais abiem išdavimo atvejais, nurodytais 110 str., gali būti tik Lietuvos piliečiai arba asmenys, išsižadėję mūsų pilietybės 119 str. 2 daly nurodytomis aplinkybėmis (p. r.).*

5. *Darbas laikomas baigtu, kai tik kaltininkai esti pradėję derybas arba davę pažadų; kėsinimosi čia būti negali jau dėl pačios darbo esmės (p. r.).*

III B Ištrėmus iš Vilniaus 33 lietuvių ir gudų veikėjus, kaltinamoji pasirašė ir išleido Vilniuje protestą, kuriuo protestuojama prieš minimų veikėjų paleidimą, pavadindama juos tame proteste Valstybės nusidėjėliais, ir tais savo veiksmais kurstė Lie-

tuvos priešus lenkus Lietuvai priešingiems žygiams. Todėl V. T. randa teisingu kaltin. nusikaltimo kvalifikaciją pakeisti 110 str. 1 d. 1 p., nes 108 str. kalba apie pagelbėjimą ir palengvinimą priešams eiti Lietuvai priešingus žygius. Kai dėl kaltin. atskirtimo, kad priešų tuo laiku nebuvo, tai jis yra netikslus, nes nuo Vilniaus užgrobo iki šiol dar nepadaryta taikos sutartis tarp Lietuvos ir Lenkijos, ir todėl lenkai reikia laikyti lietuvių priešais. Savo protestu ji kurstė Lenkiją prieš Lietuvą ir tuo, be abejo, padarė Lietuvai žalos (A. 1926/266).

[111. (1). Kas nusikalto paskelbęs arba pranešęs nekariaujančios su (Lietuva) svetimos valstybės vyriausybei arba agentui planą, piešinį, dokumentą, jų kopiją arba žinią, kurios žinomai reikėjo laikyti paslėptos nuo svetimos valstybės dėl (Lietuvos) saugumo iš šalies, tas baudžiamas

kalėti sunkiajame kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus.

(2) Jei šis planas, piešinys, dokumentas, jo kopija arba žinia buvo įtikėti kaltininkui tarnybą einant, arba jei jis juos išgavo arba susipažino su jais savo tarnybos dėka, arba jei jam buvo paskelbtas draudimas jie skelbti arba pranešti, tai jis baudžiamas

kalėti sunkiajame kalėjime laikinai].

Šis straipsnis yra panaikintas ir pakeistas 1912 m.

IV

111. (1912 m. pak.). (1) Kas nusikalto padėjęs svetimos valstybės vyriausybei arba agentui rinkti žinias arba dalykus, liečiančius išorinį (Lietuvos) saugumą, ginkluotas jos jėgas arba priemones, skiriamas kraštui ginti, baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Už pasikėsinimą baudžiama.

111 str.

I 1. 111 str. numatytos išdavimo rūšies subjektu lygiai gali būti mūsų pilietis, lygiai svetimšalis, gyvenęs mūsų krašte (p. r.).

2. Žinia nenustoja paslapties pobūdžio, kad ir paaiškėjus, jog ją dar anksčiau patyrė ši ar ana valstybė; taip pat nesvarbu, ar ta žinia buvo patirta nusikalstamuoju ar nenusikalstamuoju būdu (p. r.).

3. Kaltininkas turi būti žinojęs, kad išduodamos žinios arba dokumentai yra slapti.

4. Kai dėl paskelbimo žinių, pranešant jas asmeniui, kuris nėra svetimos valstybės agentas, parodant planą ir kitus tokius dalykus, tai tokie veiksmai gali būti baudžiami tik tada, jei jie padaryti valdininko (p. r.).

III A Kad darbas būtų nusikalstamas, pakanka, kad kaltinamasis būtų žinojęs, jog valstybės ir tautos labai reikalinga, kad žinios būtų laikomos paslėptos nuo svetimos valstybės ir kad jis jas būtų suteikęs laisvu savo noru; visai nereikia, kad jis būtų turėjęs norą pakenkti valstybei ar sudaryti jai pavojų (1882. V. 12.).

III B 1. Klausimas, ar 1903/1912 m. redakcijos 111 str. taikinimas turėtų reikšmės, jeigu nebūtų taikinamas YVAĮ. 14 str., nes pastarasis sankcija numato vis tiek iki mirties bausmės. Šio straipsnio paskutinioji (1912 m.) redakcija yra pakartojimas to pat straipsnio YVAĮ. 1919 redakcijos, kuriame turima galvoj šnipinėjimas ir priešui pagalbos teikimas (K. 1929/234).

2. Laik. Liet. Teismų sutv. įst. yra du dėsniai: turi galios tie įstatymai, kurie yra buvę rusų valdžiai esant, ir laikomas įsiteisėjusiu 1903 m. patvirtintas kodeksas, kuris turėjo galios ir vokiečių okupacijos valdžiai esant. Kaip reikia suprasti šis paskutinis sakiny: ar tai turi reikšti, jog pas mus veikia 1903 metų BS. redakcija, kurią vartojo vokiečių okupacijos valdžia, ar tai, kad pas mus veikia ne tik ta dalis, kuri veikė rusų valdžiai esant, bet ir visas 1903 m. BS.? Už paskutinį komentavimą kalba šie samprotavimai: sunku manyti, kad įstatymo leidėjai būtų turėję galvoje kaip tik tokią redakciją, kokią vartojo okupacinė vokiečių valdžia... Taip pat vargu begalima manyti, kad kuriantis demokratiškai Lietuvos respublikai, įstatymų leidėjai būtų turėję galvoje BS. 1903 m. redakciją, kuri

(po 1905 m. įvykių) rusų monarchijai jau nebetiko. Įstatymo žodžius „kuris turėjo galią vokiečių okupacijos valdžiai esant“ galima suprasti tik ta prasme, kad mūsų valstybėje turi veikti visas 1903 m. BS., o ne tik jo dalis, veikusi rusų valdžiai esant. Kuri jo redakcija turėtų mūsų krašte veikti, tai šį klausimą išsprendžia bendrasis Laik. Liet. Teismų sutv. įst. 2 str. nuostatas, kuris pasako, kad mums galioja paskutiniai įstatymai, kurie yra veikę rusų valdžiai esant (K. 1931. X. 3 d.; b Nr. 265).

111¹. (1912 m. pap.). Kas nusikalto paskelbdamas, pranešdamas arba kitam asmeniui perduodamas, svetimos valstybės interesais vadovaujantis, neturėdamas tam reikalui įgaliojimo:

1) paslaptį laikytinas žinias arba daiktus, susijusius su laukuoju (Lietuvos) saugumu, su ginkluotomis jos jėgomis arba pastatais, skirtais krašto gynimo reikalams;

2) planą, brėžinį, piešinį arba koki kitokį pavaizdavimą ar aprašymą kurios nors sutvirtintos (Lietuvos) vietos, tam tikros srities arba jos mankštų eikštės, karo laivo ar kitokių pastatų bei priemonių, skiriamų kraštui ginti, arba dokumentą, liečiantį mobilizaciją, ir apskritai visokios rūšies įsakymus karo reikalu, tas baudžiamas:

(p. a) šio straipsnio pirmuoju punktu nurodytu atveju — kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus;

(p. b) o šio straipsnio antruoju punktu nurodytu atveju — kalėti sunkiųjų darbų kalėjime laikinai.

111². (1912 m. pap.). (1) Kas nusikalto susitaręs su svetimos valstybės vyriausybe arba agentu daryti nusikalstamą darbą, 111 ir 111¹ straipsniais numatyta, baudžiamas

sėdėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(2) Už pasikėsinimą baudžiama.

III B BS. 111² str. nurodytas nusikaltimas, kaip kaltinamųjų gynėjas visai teisingai nurodo, yra deliktas sui generis, čia negalima kalbėti tik apie tyčios iškėlimą į eikštę, tad BS. 49 ir 50 str. bendrieji dėsniai šiam nusikaltimui negali būti taikiniai. Šis įstatymas baudžia už patį susitarimą, sutikimą teikti svetimai valstybei slaptų žinių, nepaisant to, ar tas susitarimas buvo vykdomas, ar ne. Be to, net kėsinimasis padaryti tokį nusikaltimą, vadinasi, susitarti, sutikti teikti svetimai valstybei žinių, baudžiamas (1933.XII.5 d.; b. Nr. 388).

111³. (1912 m. pap.). Kas nusikalto padaręs nusikalstamus darbus, numatytus 111, 111¹ arba 111² straipsniuose, jeigu tuose straipsniuose nurodytos žinios arba daiktai buvo jo žinioje dėl tarnybos, arba jei juos galėjo gauti arba su jais susipažinti, naudodamasis savo tarnyba, tas baudžiamas

1) padarius nusikalstamą darbą, numatytą 111 straipsniu, — kalėti sunkių darbų kalėjime ne ilgiau kaip šešeris metus;

2) padarius nusikalstamą darbą, numatytą 111¹ straipsnio pirmuoju punktu, — kalėti sunkių darbų kalėjime laikinai;

3) padarius nusikalstamą darbą, numatytą 111¹ straipsnio antruoju punktu, — kalėti sunkių darbų kalėjime ne trumpiau kaip aštuoneris metus;

4) padarius nusikalstamą darbą, numatytą 111² straipsniu, — kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejis metus.

111⁴. (1912 m. pap.). (1) Kas nusikalto pardavęs arba svetimoj valstybėj pareiškęs privilegijuoti turimą paslaptį laikyti išradimą arba pagerinimą, liečiančius krašto gynimą, ginkluotas jo jėgas arba statinius, skiriamus kraštui ginti, baudžiamas

kalėti sunkių darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus.

(2) Šita bausme baustinas ir tas, kuris nusikalsta, paskelbdamas arba pranešdamas kitam asmeniui, neturėdamas reikalingo įgaliojimo, žinias, liečiančias šio straipsnio pirmoje dalyje nurodytų išradimų arba patobūlinimų esmę, o taip pat ir perduodamas pati išrastąjį arba patobūlintą daiktą arba jo dalį.

112. [(1) Kas nusikalto nubrėždamas planą, nupiešdamas piešinį arba aprašydamas, reikiamai neleidžiamas, sutvirtintą (Lietuvos) vietą, tam tikrą jos rajoną arba esplanadą, karo laivą arba kitus karo pastatus, skiriamus kraštui ginti, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei tai padarė, norėdamas planą, piešinį arba aprašą duoti nekariaujančios su (Lietuva) svetimos valstybės vyriausybei arba agentui, tai kaltininkas baudžiamas:

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(3) Šitomis pat bausmėmis ir dėl tos pačios priežasties baudžiamas tas, kuris nusikalsta:

1) padarydamas plano, piešinio, aprašo arba dokumento kopiją, rankiodamas ar raštu teikdamas žinias;

2) gaudamas planą, piešinį, aprašą, dokumentą arba jų kopijas, jei tai padarė reikiamai neleistas ir žinodamas, kad planas, piešinys, aprašas, dokumentas, jų kopija arba žinia turėjo būti laikoma paslėpta nuo svetimos valstybės dėl (Lietuvos) saugumo iš šalies].

112. (1912 m. pap.). (1) Kas nusikalto be reikalingo leidimo nuėmęs arba sudaręs kurios nors su tvirtintos vietos, nustatyto jos rajono arba mankštos eikštės, karo laivo arba kitokio pastato, skiriamo kraštui ginti, planą, brėžinį, piešinį arba kitokią pavaidavimą arba aprašymą, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Už pasikėsinimą baudžiama.

(3) Šita bausme baustinas tas, kuris nusikalto be reikalingo leidimo rinkęs paslaptį laikytinas žinias arba dalykus, liečiančius (Lietuvos) saugumą, gincluotas jos jėgas arba pastatus, skiriamus kraštui ginti.

112¹. (1912 m. pap.). Kas nusikalto laikęs pašto karvelius arba įsitaisęs bevielį telegrafą, turėdamas tikslą daryti nusikalstamus darbus, sužymėtus 111 ir 111¹ straipsniuose, tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

113. Kas nusikalto įsiskverbęs, reikiamo leidimo neturėdamas, paslėpdamas savo luomą, vardą, pilietybę ar tautybę arba kitomis klastomis naudodamasis, į sutvirtintą (Lietuvos) vietą, karo laivą arba kitus kuriuos karinius įtaisymus, skiriamus kraštui ginti, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

113¹. (1912 m. pap.). Kas nusikalto be reikalingo leidimo skraidomuoju aparatu skraides viršum sutvirtintųjų (Lietuvos) vietų, tvirtovės srityje, o taip pat ir viršum sričių, viršum kurių skristi atitinkamos valdžios yra uždrausta, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

114. (1) Vykdas sandorą arba vyriausybės pavedimą pagaminti priemonių pulti arba gintis nuo priešininko arba jų gaminimo prižiūrėtojas, kuris nusikalto, gamindamas jas žinomai netinkamas vartoti, jei tos priemonės buvo pristatytos priimti arba baigtos gaminti, baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Jeigu tos pagamintos priemonės pulti arba gintis nuo priešininko buvo atiduotos ir, be to, susikalbėjus su priėmėju arba tam tikrais įtaisymais paslėpus šių priemonių netinkamumą, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti sunkiųjų darbų kalėjime tam tikrą laiką.

(3) Šitomis pat bausmės ir tuo pačiu pagrindu baudžiamas tarnautojas, kuris nusikalto leides ga-

minti minėtąsias priemones arba priėmęs jas žinomai netinkamas vartoti.

I 1. Sutarties objektais gali būti ne bet kokie daiktai, vartojami karo reikalams patenkinti, o tik priemonės pulti arba gintis nuo priešo, vadinasi: ginklai, šoviniai, parakas, karo laivai, tvirtovės trobesiai ir panašūs dalykai (p. r.).

2. Nusikaltimas virsta baigtu nuo to momento, kada gamintojas arba pradėjo atiduoti daiktus išdui, arba bent pabaigė juos gaminti (p. r.).

115. (1) Vykdamas sandorą arba vyriausybės pavedimą rūpinti maisto ar pašaro kariaujančiai armijai arba jos ligoninėms, arba kariaujančiam laivynui ir jo ligoninėms, arba tokio rūpintojo įsakytinis, kuris nusikalto karo metu davęs žinomai žalingo arba netinkamo vartoti maisto ar pašaro, baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejis metus.

(2) Už pasikėsinimą baudžiama.

(3) Šita pat bausme baustinas ir tarnautojas, kuris nusikalto leidęs teikti tokio maisto ar pašaro arba priėmęs jį žinomai žalingą sveikatai arba netinkamą vartoti.

116. (1) (Lietuvos) įgaliotinis, kuris nusikalto kaip nors stengęsis padaryti sandorą su svetimos šalies vyriausybe žinomai (Lietuvos) nenaudai arba turėjęs su svetimos šalies vyriausybe diplomatinį pasitarimą, kuriais žinomai siekta pakenkti (Lietuvai), baudžiamas

kalėti sunkiųjų darbų kalėjime laikinai.

(2) Šita pat bausme baudžiamas įgaliotinio tarnautojas, kuris nusikalto pranešęs jam žinomai melagingą žinią arba kaip kitaip peržengęs tarnybos pareigas, norėdamas sukurstyti įgaliotinį, kad padirbtų ką sandorai padaryti su svetimos šalies vyriausybe aiškiai (Lietuvos) nenaudai, arba darytų su ta vyriausybe diplomatinių pasitarimų, kuriais žinomai būtų siekiama pakenkti (Lietuvai), jei tokie darbai arba pasitarimai esti įvykę.

1. Kadangi 116 str. 1 d. numatyto nusikaltimo kaltininku tegali būti mūsų valstybės įgaliotinis, todėl pagal bendros dalies nuostatus, nebaudžiami už bendrininkavimą tokie asmens, kurie neatitinka ypatingųjų subjekto sąlygų (p. r.).

2. Pagal šio straipsnio 2 dalies konstrukciją kėsinimasis tam darbu juridiskai yra neįmanomas, bet kaltininko veiksmai gali būti kvalifikuojami kaip tam tikri tarnybiniai nusikaltimai arba nusižengimai (p. r.).

117. Kas nusikalto:

1) pagadinęs, paslėpęs, pagrobęs arba klastingai pamainęs dokumentą, kuris žinomai yra išrodyamas (Lietuvos) teisės svetimos valstybės atžvilgiu;

2) pagadinęs arba perkėlęs sienos gairę arba kitaip iškraipęs valstybės sienos ruožą, norėdamas išduoti svetimai valstybei (Lietuvos) dalį,

tas baudžiamas

kalėti sunkių darbų kalėjime laikinai.

117 str. numatyto išdavikiško veiksmo kaltininku gali būti |
ne tik mūsų pilietis, bet ir kiekvienas svetimšalis, nors ir veikęs
jis su savo vyriausybės žinia bei sutikimu (p. r.).

Tiesa, kad tarp lenkų okupuotos Lietuvos ir Lietuvos nėra III B
sienos, yra tik administracijos linija, kurios Lietuva nelaiko vals-

117 - 118 str.

tybės siena, bet iš tikro tai yra linija, skirianti Lietuvą nuo lenkų okupuotos Lietuvos. Jei ši linija būtų kiek pakreipta ar perkelta į mūsų šoną, tai dar didesnė teritorijos dalis paliktų lenkų okupuota. Jei toks administracijos linijos perkėlimas būtų kieno nors padarytas, norint naują Lietuvos teritorijos dalį atiduoti lenkams, tai kaltininkas, be abejo, būtų kaltas valstybės išdavimu, BS. 117 str. 2 d. numatytu, visai nepaisant, ar tai yra valstybės siena, ar tik laikinė, mūsų valdžios nepripažinta, bet faktinė linija. Tačiau jei tikslo išduoti svetimai valstybei Lietuvos teritorijos dalies nebūtų, tai nebūtų ir valstybės išdavimo, BS. 117 str. 2 d. numatyto.

... Jei kaltin. neturėjo tikslo išduoti Lietuvos teritoriją lenkams: greičiausiai jis tai padarė tik nenorėdamas priešintis lenkų kareiviams. Nors jis ir nėra padaręs valstybės išdavimo, bet jis vis dėlto yra atsakingas 549 str. 2 d. Jei baustinas yra perkėlimas paprastos sienos gairės, tai negali būti nebaustinas perkėlimas ženklo, skiriančio valstybes ar, kaip ir šiuo atveju, okupuotą Lietuvą nuo laisvos Lietuvos (A. 1931/39).

118. [Lietuvos pilietis, kuris nusikalto dalyvavęs sąjungoje, susidariusioje padaryti išdavimui, numatytam 108 straipsniu, baudžiamas ištrėmimu].

118. (1912 m. pak.). Kas nusikalto dalyvavęs sąjungoj, susidariusioj padaryti valstybės išdavimui, baudžiamas:

1) jei sąjunga turėjo tikslą padaryti valstybės išdavimo darbą, už kurį įstatymo numatyta bausmė ne mažesnė kaip kalėti sunkiajame kalėjime, — kalėti [grasos] kalėjime;

2) kitais atvejais — kalėti paprastajame kalėjime.

118¹. (1912 m. pap.). 118 straipsniu numatytos draudžiamos sąjungos dalyviui, kuris prieš ją suse-

kant yra apie ją pranešęs, bausmė mažinama 53 straipsnio numatytais pagrindais, arba jis gali būti ir visiškai nuo bausmės atleistas.

118². (1912 m. pap.). Kas nusikalto karo metu padaręs:

1) nusikalstamą darbą, numatytą 111¹ straipsnio 2 punktu, o taip pat ir 111³ straipsnio 2 ir 3 punktais, baudžiamas

kalėti sunkių darbų kalėjime ligi gyvos galvos.

2) nusikalstamą darbą, numatytą 111 straipsniu ir 111¹ straipsnio 1 punktu, 111² straipsniu, 111³ straipsnio 1 ir 4 punktais, 111⁴ ir 112¹ straipsniais, arba 118 straipsnio 1 punktu, baudžiamas

kalėti sunkių darbų kalėjime laikinai.

3) nusikalstamą darbą, numatytą 112, 113 ir 113¹ straipsniais arba 118 straipsnio 2 punktu, baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

„P. O. W.“ byloje Armijos teismas, skirdamas daugumai III B: pasmerktųjų BS. 118 straipsniu ketveris metus sunkių darbų kalėjimo, manė, kad tokia bausmė esanti minimalinė, bet tai yra klaidinga. Nurodytas 118 straipsny ištrėmimas 53 straipsniu gali būti pakeistas tvirtovės kalėjimu, kuriame pasmerktasis turi kalėti ne trumpiau kaip vieneris metus, o tvirtovės kalėjimas pagal mūsų laikinojo teismų sutvarkymo įstatymą pakeistas paprastuoju kalėjimu. Vadinasi, minimalinė bausmė 118 str. yra vieneri metai paprastojo kalėjimo (VT. 1921.IV.3 d. sprendimas „P. O. W.“ bylai).

119. [(1) Svetimšalis, padaręs, (Lietuvoje) būdamas, nusikalstamąjį darbą, numatytą 108 arba 118

straipsniu, arba tuo nusikaltęs karo belaisvis, jeigu jie neatsakingi pagal karo įstatymus, baudžiami pagal tuos straipsnius taip pat, kaip ir (Lietuvos) piliečiai.

(2) Žmogus, metęs (Lietuvos) pilietybę, bet neįsigijęs kitos valstybės pilietybės arba išigijęs priešinkės valstybės pilietybę tada, kai buvo paskelbtas karas, arba tuoj prieš tai, kai buvo rengiamasi nutraukti taikos santykiai, už padarytą nusikalstamąjį darbą, numatytą 108—110 straipsniais, baudžiamas pagal tuos straipsnius, kaip ir (Lietuvos) pilietis].

IV Šis straipsnis yra pakeista sekančia nauja to paties straipsnio 1906 m. redakcija.

119. (1906 m. pak.). (1) Svetimšalis, padaręs, (Lietuvoje) būdamas, nusikalstamąjį darbą, numatytą 108 straipsniu arba tuo nusikaltęs karo belaisvis, jei jie neatsako pagal karo įstatymus, baudžiami pagal tuos straipsnius taip pat, kaip ir (Lietuvos) piliečiai.

(2) Žmogus, metęs (Lietuvos) pilietybę, bet neįsigijęs kitos valstybės pilietybės arba išigijęs priešinkės valstybės pilietybę tada, kai tapo paskelbtas karas, arba tuoj prieš tai, kai buvo rengiamasi nutraukti taikos santykiai, už padarytą nusikalstamąjį darbą, numatytą 108—110 straipsniais, baudžiamas pagal tuos straipsnius, kaip ir (Lietuvos) pilietis.

III B Ap. T. paliko nesvarstęs kitų svarbių šios bylos aplinkybių... Tad dėl visų bylos aplinkybių neapsvarstymo Ap. T. sprendimas naikintinas (A. 1932. II. 9 d.; b. N. 52):

Penktasis skyrius

Sąmyšis

120. (1) Kas nusizengė nepasišalinęs iš viešojo sambūrio, kuriam policijos žinomai buvo liepta išsiskirstyti, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais.

(2) Jei tokiam sambūriui išvaikyti, dėl jo dalyvių atkaklaus buvusios sambūrio vietoje policijos valdžios neklausymo, radosi reikalo pašaukti į pagelbą kita policijos valdžia, tai tas, kuris nepasišalino iš sambūrio naujai pareikalavus išsiskirstyti, baudžiamas

arešto.

(3) Jei tokiam sambūriui išvaikyti buvo pašaukta kariuomenė, tai tas, kuris iš jo nepasišalino net tada, kai kariuomenės akivaizdoje buvo pareikalauta išsiskirstyti, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(4) Tokio sambūrio dalyvis, kuris kurstė neklausyti, pareikalavus išsiskirstyti, baudžiamas

(p. a) šio straipsnio pirmoje dalyje nurodytu atveju — arešto;

(p. b) šio straipsnio antroje dalyje nurodytu atveju — kalėti paprastajame kalėjime;

(p. c) šio straipsnio trečioje dalyje nurodytu atveju — kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip šešis mėnesius.

1. *Atsakingumas už dalyvavimą sambūriuose reikalauja, kad kaltininkas savo darbą būtų tyčiomis daręs (p. r.).*

2. *Sambūrio dalyviai baudžiami nepaisant motyvų, kuriais kaltininkas buvo pasilikęs minioje; ar dėl to, kad turėjo kokių nusikalstamųjų sumanymų, ar tik dėl smalsumo, ar net atlikinėjo laikraščio reporterio pareigas ir t.t. Žinodamas apie miniai kreiptą valdžios reikalavimą, kiekvienas turi pasiduoti, ir jo neklausymas, padaręs minią pavojingą visuomenės rimčiai, ją didina, yra užtektinas pagrindas už tai bausti (p. r.).*

3. *Smurto veiksmai, padaryti daugelio korporacijos, mokyklos narių ir, be to, įstatgos sienose, nedalyvaujant pašaliniais asmenimis, negali būti laikomi 120—122 str. numatytais nusi Kaltimais (p. r.).*

121. (1) Kas nusikalto dalyvavęs viešame sambūryje, kuris žinomai buvo susibūres pareikšti nepagarbos Aukščiausiajai Valdžiai, arba papeikti pagrindiniais įstatymais nustatyto valdymo [—], arba užuojautos pareikšti maištui arba išdavimui, arba žmogui, kuris padarė maišto arba išdavimo darbą, arba mokslui, kuris moko smurtu sugriauti esamąją valstybę visuomenės santvarką, arba tokio mokslo sekėjui, tas baudžiamas

kalėti [tvirtovės] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus arba kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Sudaręs arba įkalbėjęs sudaryti tokį sambūrį, taip pat ir jo dalyvis, kuris jam vadovavo, baudžiamas

kalėti [tvirtovės] kalėjime arba kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip šešis mėnesius.

(3) Jeigu tokiam sambūriui išvaikyti buvo pašaukta kareivių, tai tas, kuris iš jo nepasišalino, kai kariuomenės akivaizdoje buvo pareikalauta išsiskirstyti, baudžiamas

išstremti arba kalėti [grasos] kalėjime.

Asmuo, sugautas drauge su minia, nebaudžiamas pagal 121 str., kai tik išrodo, kad jis, nors ir pasilikęs susibūrimo vietoje, neturėjęs nusikalstamojo tikslo, apie kurį kalba įstatymas (p. r.).

122. (1) Kas nusikalto dalyvavęs viešame sambūryje, kuris dalyviams susitelkus padarė:

1) asmens smurtą, pagrobė arba pagadino svetimą turta, įsibrovė į svetimą gyvenamąjį trobesį arba kitą būstą, kėsinosi tą padaryti dėl tikybių, tautų arba luominės neapykantos, dėl ekonominių santykių sukeltų jausmų arba dėl paskalų, kurios trikdo visuomenės ramybę;

2) pasipriešinimą arba prievartą, numatytą 142 arba 145 straipsniais,

tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Sudaręs arba įkalbėjęs sudaryti tokį sambūrį, taip pat ir jo dalyvis, kuris jam vadovavo, bedarant šiuo straipsniu numatytus darbus, arba kurstęs juos daryti arba toliau tęsti, arba juos bedarant pavartojęs ginklą, baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejus metus.

1. *Tais atvejais, kada padarytasis smurtas sudaro nusikaltimą, baustinę sunkesnėmis, palyginti su 122 str., bausmėmis, asmens, tatau įvykdžiusieji, atsako pagal idealinės santalkos nuostatus, kitaip sakant, jie turi būti nubausti už sunkiausiąjį iš padarytų nusikaltimų, tačiau kiti sambūrio nariai, nebūdami to sunkesniojo nusikalstamo darbo dalyvių kategorijos, atsako pagal 122 str. (p. r.).*

2. *Gyvenamasis butas čia reiškia vietą, kur įsiveržimo metu kas nors gyvena: čia gali būti tam dalykui skirtas arba pritaikintas būstas, namas, troba ar šiaip koks trobesys, pasirinktas kuriam laikui pragyventi — pirtis, klėtis ar kas į tai panašaus (p. r.).*

3. *Visi veiksmai, suminėtieji 122 str., turi būti padaryti įstatymo nurodytais motyvais, bet nėra reikalo išrodinėti, kad tie motyvai būtų veikę kiekvieną sambūrio narį atskirai; užtenka to, kad jie sutraukia minią ir suteikia jai vieną bendrą atspalvį. Asmuo, kuris prisijungia prie minios, veikiančios iš tikiybinių fanatizmo arba pagautos tautinės neapykantos, atsako pagal 122 str., nors būtų jis veikęs kokiais nors ypatingais sumetimais ir tikslais (p. r.).*

III A

1. Straipsnis numato nusikalstamą kėsinimąsi į visuomenės saugumą, ardantį valdomąją santvarką. Šitoks kėsinimasis esti tada, kai kas nors dalyvauja sambūryje, kuris griebiasi įstatymo nurodyto smurto ir kuris susirenka įstatymo nurodytais akstinais. Būtinios tokio nusikalstamojo kėsinimosi sąlygos yra šios: 1) kalbamo asmens buvimas sambūry; 2) paties sambūrio buvimas; 3) įstatymo numatytų smurto veiksmų buvimas ir 4) buvimas tam tikrų įstatymo nurodytų tikslų, dėl kurių susitelkia sambūrio dalyviai ir dėl kurių jie daro nusikalstamus savo darbus (1899/26).

2. Kad šios rūšies veiksmas būtų iš tikro nusikalstamas, įstatymas reikalauja, kad jo paskatų pagrindų eitų tikiybinių, tautinių, luominė ar ekonominių santykiais pagrįsta neapykanta. Tik tokie akstinai šiems veiksmams suteikia tą atspalvį, kurio dėka jie yra laikomi pasikėsinimu į valdomąją santvarką. Tokių paskatų turėjimas reikia kiekvieną kartą skyrium nustatyti, bet nėra būtino reikalo išrodinėti, kad šie akstinai būtų įkvė-

pę kiekvieną atskirą sambūrio narį; pakanka to, kad jie būtų bendro, masinio pobūdžio, kuris suteikia visai miniai ypatingą atspalvį. Tas, kuris prisijungė prie tikiybinio fanatizmo pagautos minios veiksmų, atsako pagal įstatymą, nors jis ir būtų vadovavęsis, ten dalyvaudamas, kitais tikslais. Baudžiamo įstatymo minimi motyvai gali būti: tautinė, tikiybinė ar, galiausiai, dėl ekonominių sąlygų kilusi luominė neapykanta, ypač kapitalistų bei darbininkų susirėmimai... Šis baudžiamasis įstatymas gali būti taikinas taip pat ir pastaraisiais laikais dažnai pasikartojančioms prieš žydus nukreiptoms riaušėms („pogromams“) bei darbininkų streikams ir t.t. (1899/26).

3. Sąrašas įstatymo suminėtu akstinu, nuo kurių pareina jo taikinas ir kurių pagrindą sudaro tautinė, tikiybinė, luominė ar dėl ekonominių santykių kilusi neapykanta, negali būti laikomas visai pilnu, bet tik tuo atveju, kai naujai kilusių riaušių priežastys su juo nieko bendro neturi (1906/23).

4. Įstatymo suminėti akstinai kyla, be ko kita, iš tikiybinės, tautinės bei luominės neapykantos, kitaip sakant, jie eina iš tokių priežasčių, kurios sudaro visuomeninio pobūdžio prieštaravimus. galinčius sujungti didesnes ar mažesnes gyventojų dalis bei priversti jas padaryti tuos nusikalstamus darbus, kuriuos numato šis įstatymas. Negalima nepripažinti panašios į jas ir politinės priežasties, kuri gali, kaip ir jos, jei ne dar daugiau, suerzinti šioj srity priešingų pažiūrų žmones bei ugdyti jų savitarpio neapykantą, dėl kurios kaip tik ir kyla smurto lydimų susirėmimų (1906/23).

123. (1) Kas nusikalto dalyvavęs sambūryje, kuris, veikdamas sutelktinėmis dalyvių jėgomis:

1) smurtu pasiprešino kariuomenei, pašauktai sambūrio išvaikyti, arba prievartingai užpuolė kariuomenės sargybą arba jos sargybini;

2) pagrobė į savo valdžią, išplėšė arba sugriovė: ginklų arba karo reikmenų sandėli, ginklų arba patrankų gamyklą, sutvirtintą vietą, karo lai-

va, geležinkelį, telegrafą arba telefoną, paskirtus vi-
siems arba tik vyriausybei naudotis, pinigų kalyklą,
valstybės išda, valstybės arba su vyriausybės lei-
dimu įsteigtą visuomenės arba akcininkų kredito
įstaigą;

3) paleido sergimus kalinius, padarydamas as-
mens smurtą sargybai arba išlauždamas kalinamąjį
būstą;

4) pavartojo smurto darbams daryti sprogsta-
majį dalyką arba šovinį,

tas baudžiamas

kalėti sunkių darbų kalėjime ne ilgiau kaip
aštuoneris metus.

(2) Sudaręs arba įkalbėjęs sudaryti tokį sambūri,
taip pat ir jo dalyvis, kuris jam vadovavo, šiuo straip-
sniu numatytus darbus bedarant, arba kurstęs juos
daryti ar toliau varyti, arba pavartojęs, juos beda-
rant, sprogstamąjį dalyką, šovinį arba ginklą, bau-
džiamas

kalėti sunkių darbų kalėjime laikinai.

III A 1. Baudžiamojo įstatymo sambūriu turi būti laikomas di-
desnis ar mažesnis žmonių santelkinys bendriems veiksmai veik-
ti ar tikslams siekti, bendrai veikiant žmonių masę (A. K. T.
1906/24).

2. Tas dalykas, kad įstatymas nustato atskirą bausmę tiems
asmenims, kurie, sambūrio dalyviams įstatymo numatytus nusi-
kalstamus darbus darant, pavartoja sprogstamą medžiagą, šo-
vinius ar ginklą, nurodo, jog įstatymas iš esmės skiria tuos nu-
sikaltėlius, kurie tiesiog griebiasi smurto tuo metu, kai sambūris
priešinasi ginklais, nuo tų, kurie nei smurto griebiasi, nei jo
griebtis su nieku nesusitaria (A. K. T. 1907/5).

3. Būtinai reikalinga, kad veiksmas, kuriuo siekiama sukelti savitarpio riaušes, būtų jau ir pati vykdymo pradžia (Pr. K. T. 1833. IV. 12.).

4. Ieškant daugumo pažymio, nė mažiausio pagrindo nėra reikalauti, kad būtų buvęs susirinkęs visas luomas, visi miesto ar kaimo bendruomenės gyventojai (Rg. 1883. X. 23.).

124. [Kas nusikalto dalyvaudamas bendrijoje, žinomai nedraustoje nustatytoje tvarka, tas baudžiamas

kalėti [tvirtovės] kalėjime ne ilgiau kaip vieneris metus arba areštu].

Šis straipsnis yra 1906 m. pakeistas sekančiuoju.

IV

124. (1) (1906 m. pak.). Kas nusikalto sudaręs draugijų sąjungą arba draugiją, neišskiriant nė profesinės, jai vadovavęs arba dalyvavęs joje, nesilaikydamas įstatymo nustatytųjų taisyklių arba toms taisyklėms nusižengdamas, o taip pat tarnautojas, nusikaltęs tuo, kad sulaužė teisėtą valdžios įsakymą, draudžiantį jam sudaryti draugiją arba dalyvauti joje, baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) O jeigu kaltininkas sudarė draugijų sąjungą arba draugiją, neišskiriant nė profesinės, arba dalyvavo joje:

1) žinodamas, kad draugijų sąjungą arba draugiją siekia tikslų, kurie yra baudžiamųjų įstatymų draudžiami, priešingi viešajai dorai, gresia visuomenės ramumui arba saugumui, arba žinodamas, kad Nusikaltimams Įspėti ir Sutrukdyti Įstatymo 118¹

straipsnio I priedėlio 9 straipsnio nurodytų tarnautojų draugija turi tikslus, kuriuos draudžia to paties priedėlio 10 straipsnis;

2) žinodamas, kad draugijų sąjungai arba draugijai, kurių tikslai yra politinio pobūdžio, arba profesinei draugijai vadovauja įstaigos arba žmonės, esą užsieniuose;

3) žinodamas, kad draugijų sąjunga arba draugija atitinkamos valdžios nėra leista, yra uždrausta arba uždaryta, arba kad jos veikimas nustatyta tvarka sustabdytas;

4) žinodamas, kad draugijų sąjunga arba draugija ypatingomis priemonėmis stengiasi nuslėpti savo esimą, savo tikslus, savo vadovavimo tvarką arba žmones, sudarančius jos valdybą,

tai jį baudžiamas:

kalėti [tvirtovės] kalėjime ne ilgiau kaip vieneris metus arba kalėti paprastajame kalėjime.

(3) Lygiai taip pat baustini ir tie, kurie nusikalto sudarę Nusikaltimams Įspėti ir Sutrukdyti Įstatymo 118¹ straipsnio I priedėlio 9 straipsnio nurodytų tarnautojų draugijų sąjungą, profesinių draugijų sąjungą, dalyvavę tokiose sąjunguose arba įsteigę profesinės draugijos skyrius, turinčius atskiras valdybas, arba dalyvavę tokiame draugijos skyriuje.

II *Nusikaltimams Įspėti ir Sutrukdyti Įstatymo (Įst. Rink. XIV tomas) 118¹ str. I priedėlio 9 ir 10 str.:*

9. Valstybės ir privatių geležinkelių, viešo naudojimosi telegrafo ir apskritai valstybės įstaigų tar-

nautojai gali sudaryti savo tarpe draugijas labdarybės arba dvasiniams ir materialiniams reikalams tenkinti, bet ne kitaip, kaip tik pagal jų vyresnybės tvirtinamus įstatus. [—].

10. Straipsnyje 9 nurodytos draugijos negali siekti politinių arba tokių tikslų, kurie nesuderinami su tarnybinės pareigos reikalavimais, su tarnybiniais santykiais, su esama tvarka arba su tarnybos sąlygomis. Nurodytas draugijas jungti į sąjungą draudžiama.

BS. 124 str. veikia su 1906 m. padarytu pakeitimu (K. III B 1933.V.27; b. Nr. 174).

125. Kas nusikalto dalyvaudamas bendrijoje, kurios, kaip jis žinojo, darbo tikslas yra:

1) kurstyti neklausyti arba priešintis įstatymui, privalomam įsakymui arba teisėtam valdžios nutarimui;

2) sukiršinti atskiras gyventojų dalis arba luopus, [—] arba šeimininkus su darbininkais;

3) kurstyti darbininkus sukelti arba toliau varyti sambaudį, numatytą 367 straipsniu,

tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime arba [tvirtovės] kalėjime.

Šis straipsnis numato dalyvavimą nustatytąja tvarka žinoma uždraustoje sąjungoje, bet ne priklausymą prie komunistų partijos, kurios tikslas yra ginkluotu sukilimu nuversti esamą Lietuvos valdžią bei suardyti visuomenės santvarką (A. 1929/174). III B

126. (1) Kas nusikalto dalyvavęs bendrijoje, kurios, kaip jis kad žinojo, tikslas buvo nuversti esa-

mas valstybėje visuomenės sutvarkymas arba daryti didieji nusikaltimai sprogstamais dalykais arba šoviniiais, tas baudžiamas

kalėti sunkių darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus arba [išstremti].

(2) Jei tokia bendrija žinomai turėjo sprogstamų priemonių arba ginklų sandėlių, tai tas, kuris dalyvavo tokioje bendrijoje, baudžiamas

kalėti sunkių darbų kalėjime laikinai.

I *Skyriuje apie sąmyšį kalbama apie tas politines sąjungas, kurios turi tikslą tik parengti valstybės perversmą ateityje, arba socialinį perversmą, arba kurios pavojingos valstybės saugumui (p. r.).*

III B 1. BS. pap. 6 § kalba apie esamos valdžios nuvertimą arba apie visuomenės santvarkos suardymą ginkluotu sukilimu. o BS. 126 str. — apie visuomenės santvarkos suardymą (A. 1929/174).

2. Baudžiamas pats priklausymas komunistinei organizacijai, nors priklausęs asmuo ir nebūtų padaręs jokių konkrečių veiksmų, numatytų organizacijos programos... Tad net nesuprantama, kaip galima reikalauti iš teismo tokį klausimą konkretizuoti. Ką organizacijos narys, vykdydamas jos programą, padarys konkrečiau, tai tas sudaro visai atskirą nusikalstamą darbą (K. 1930/167).

3. Kaltin. priklausymas prie komunistinių kuopelių yra išrodytas jų buvimu komunistų susirinkimuose, darymu ten pranešimų, jų organizacinio darbo dirbimu ir t. t. (A. 1928/232).

4. Kaltin. teisiamas pareiškė, kad jis nieko nelaukiąs iš teismo, ir reikėsią palaukti, kol būsianti darbininkų valdžia. Tie žodžiai jau aiškiai rodo, kuriai partijai jis priklauso (A. 1929/299).

5. Jeigu pripažinta, kad sulaikytoji literatūra kaltin. buvo vežama išplatinti, tai tas rodo ir jo priklausymą komunistų par-

lijai. Nekomunistui niekas neduotų tiek daug literatūros gabenti (A. 1931/72).

127. (1) Kas nusikalto leides susirinkti žinomai prieš įstatymus einančiai bendrijai, numatytai 124—126 straipsniais, savame arba savo valdomame arba prižiūrimame būste arba vietoje, baudžiamas taip pat, kaip ir tikras bendrijos dalyvis.

(2) 124—126 straipsniais numatytos prieš įstatymus einančios bendrijos dalyviui, kuris pranešė apie tokią bendriją, ligi nesusekant jos buvimo, baudsmė mažinama 53 straipsniu numatytais dėsniais, arba ji galima visiškai palikti nebaustas.

1. Aiškinimas pažodžiui nedaro jokio pagrindo suteikti žodžiui „bendrija“ kokią kitą prasmę, kaip kad ta, kurią turi žodžiai: susivienijimas, draugija (Verein, Vereinigung, Gesellschaft) (Rg. 1885. XII. 21.). III A

2. Spėjama, kad atskiras asmuo klauso bendros sąjungos valios, kad ir kuo ji būtų pasireiškusi (daugumo nutarimas, viršininkų įsakymas), ir kad yra susijungta ilgesniam laikui, nors tai ir būtų nustatoma kiekvienu atskiru atveju; tas yra priešinga kelių asmenų susibūrimui trumpą laiką (Ibid).

128. Kas nusikalto išūliai rodes Aukščiausios Valdžios negerbimą arba peikęs pagrindiniais valstybės įstatymais nustatytą valdymą [—], viešai sakdamas kalbą arba skaitydamas rašinį, platindamas arba viešai rodydamas rašinį arba paveikslą, tas baudžiamas

[išstremti].

128 straipsniui taikinti neužtenka, kad veikalas arba kalba nagrinėtų ar įvertintų vieną arba kitą vyriausybės aktą, bet reikalinga, kad ten būtų pareikšta dėl jo nuomonė arba mintis, įžeidžiamai smerkianti savo forma arba turiniu (p. r.).

129. (1) Kas nusikalto, sakydamas arba skaičiuodamas viešai prakalbą arba veikalą, platindamas arba viešai rodydamas veikalą arba paveikslą, kuriais kurstoma:

- 1) padaryti maišto arba išdavimo darbas;
- 2) nugriauti esamoji valstybėje visuomenės santvarka;

3) neklausyti arba veiksmu priešintis įstatymui, priverčiamajam nutarimui arba teisėtam valdžios įsakymui;

4) padaryti kuris kitas didysis nusikaltimas, betų, kurie yra čia pirma paminėti;

5) kariai neiti karinės tarnybos pareigos;

6) neapykanta tarp atskirų gyventojų dalių arba klasių, luomų, arba šeiminių su darbininkais,

tas baudžiamas:

(p. a) už šio straipsnio pirmuoju arba antruoju punktu numatytą kurstymą — [išstremti];

(p. b) už šio straipsnio trečiuoju arba ketvirtuoju punktu numatytą kurstymą — kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejus metus;

(p. c) už šio straipsnio penktuoju punktu numatytą kurstymą — [išstremti] arba kalėti [grasos] kalėjime;

(p. d) už šio straipsnio šeštuoju punktu numatytą kurstymą — kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei:

1) kurstė naudotis priemone, kuri daro pavojaus daugelio žmonių gyvybei;

2) dėl kurstymo buvo padarytas didysis nusikaltimas,

tai kaltininkas, jei nėra skaudžiau baudžiamas už tai, kad buvo padaryto nusikalstamojo darbo bendrininku, baudžiamas:

(p. a) už šio straipsnio pirmosios dalies pirmuoju arba antruoju punktu numatytą kurstymą — kalėti sunkių darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus;

(p. b) už šio straipsnio pirmosios dalies trečiuoju, ketvirtuoju arba šeštuoju punktu numatytą kurstymą — kalėti [grasos] kalėjime.

(3) Už pasikėsinimą baudžiama.

1. Kai kurstoma sakant kalbą arba pamokslą — pasikėsinimas atrodo beveik negalimas (p. r.).

2. Atsakomybė už masių kurstymą turi būti tam tikram santykiu su svarbumu to nusikalstamojo darbo, kuriam kurstė kaltininkas, bet 129 str. numatytais atvejais yra nurodytos ir aplinkybės, kurios didina tą atsakomybę (p. r.).

3. Jei kas kurstė plėsti žydų butus, o tokio kurstymo pasėkmė buvo kurio žydo nužudymas arba sunkus sužalojimas, tai tokiam kurstymui visiškai gali būti pritaikintas 129 str. 2 d. 2 p. (p. r.).

1. Atsišaukimuose yra minima ne Lietuvos valdžia, bet Europa. Bet kadangi Lietuva sudaro Europos dalį, kadangi atsišaukimai yra rašyti lietuviškai ir buvo lipdomi Lietuvos miestuose, tad negali būti abejojimų, jog atsišaukimais buvo stengiamasi mūsų žmonės kurstyti prieš Lietuvos Respublikos valdžią (A. 1925/90).

III B

2. Jeigu atsišaukimuose peikiama buv. vyriausybė už ne-sugebėjimą ginti Lietuvos nepriklausomybės, tai čia nėra nusi-kaltimo. Partijos nuolat viena kitą ir jos vyriausybę peikia, bet jų niekas už tai atsakyti netraukia (A. 1927/516).

3. Kaltin. 1926 m. N. salėj mitinge, pasivadinęs save ko-munistu, reikalavęs Lietuvoje legalizuoti komunistų partiją, panaikinti Šaulių Sąjungą ir politinę policiją ir šaukęs: „Lai gyvuoja Liet. komunistų partija“. Iš to eina, kad kaltin. pri-klause komunistų-bolševikų sąjungai ir kurstė susirinkusius su-ardyti Lietuvos valstybės ir visuomenės santvarką (A. 1928/313).

4. Nuteistojo paaiškinimais, jis darbininkų susirinkimuose peikęs socialdemokratų, kurie tuo laiku (1926 m.) buvę val-džioje, nes jie nesirūpinę darbininkų reikalais, darbininkus ra-ginęs kovoti dėl ekonominių savo reikalų su savo išnaudotojais ir kad darbininkai turį kovoti ir paimti į savo rankas valdžią. Šitai kaip tik tvirtina, kad jis priklausė komunistų partijai ir kurstė darbininkus nuversti buvusią tuo laiku valdžią... Bet kadangi nusikaltimai padaryti tuo laiku, kada buvo laisvai lei-džiami daryti profsąjungos mitingai ir laisvai juose kalbėti, o tas ir paskatino kurstyti darbininkus nuversti buvusią tuo laiku valdžią, — tai teisiomojo verta pasigailėti pagal 53 str. (A. 1929/174).

5. Tokie pasakymai proklamacijose, kaip, pav., „Draugai kareiviai! Kreipkite durtuvus į buržujų ir darbininkų pusę!“ kada greta nurodoma Lietuvos valdžia... aiškiai rodo, kad čia kurstoma smurtu daryti perversmas ir griauti esamą tvarką; taigi tų proklamacijų platinimas kaip tik ir sudaro nusik. darbą (A. 1924/135).

6. Kaltė 129 str. 1 d. 1 p. pakankamai išrodyta... nors Lie-tuvos komunistų partija išplatintoj literatūroj, be ko kita, ir išpėja laikinai („šiandien“) susilaikyti nuo teroristinių aktų bei pučių, bet jie kviečia organizuotis, kad, atėjus patogiam laikui, ginklu nuverstų esamą valdžią ir suardyti visuomenės santvar-ką (A. 1928/256).

7. Platinimas iš užsienių įvežtos literatūros, žinomai kurs-tančios visuomenę ginkluotu sukilimu nuversti esamą valdžią ir suardyti valdymo tvarką, baudžiamas visai neatsižūrint į tai,

ar vidaus reikalų ministerio nutarimu jos įvežimas buvo uždraustas, ar ne (K. 1928/797).

8. Kad šios rūšies nusikaltimas būtų baustinas, reikia: 1) kad vienas asmuo perduotų kitam asmeniui tam tikros literatūros su BS. 129 str. numatytu turiniu ir 2) kad perduodas tą literatūrą norėtų paveikti skaitytojus jos turinio prasme. Tačiau jeigu literatūra bus perduota kitam asmeniui be tikslo sukurstyti jį prieš valstybę, tai BS. 129 str. nusikalstamo darbo nebus... Perdavimas priešvalstybinės literatūros mokslo ir kitokiais tikslais nėra baustinas (K. 1929/69).

9. Kar. Teismo iškeltame klausime matyti, kokiais pasakymais proklamacijose kurstoma nuversti esamoji Lietuvoj valdžia ir tvarka. Ir tas būtų pagrindu kasuoti sprendimui, jeigu K. T. savo sprendime to nepaaiškintų (K. 1929/303).

10. Iškėlimas raudonos vėliavos su šūkiais „Visų šalių proletarai, vienykitės, šalin fašistų diktatūrą“ yra žinomi kurstomo pobūdžio komunistų raginimai sukilti (BS. 129 str. 1 d. 1 p.) (K. 1929/324).

11. Kurstomos literatūros gabenimas yra kėsinimasis (K. 1929/325).

12. Tiesa, kad Kar. T. nei kaltės klausimuose, nei savo sprendime nenurodė, kuriuose atsišaukimų pasakymuose numatė raginimą „sukilti ir nugriauti ginklu Lietuvos vyriausybę ir valdymo tvarką ir jos vieton įvesti sovietų proletarų diktatūrą“. Tačiau iš kaltės klausimo matyti, kad Kar. T. tą numatė iš išmėtytų atsišaukimų, minimų teismo tardytojo apžvalgos protokoluose; tas sudarė Vyr. Tribunolui galimybę patikrinti, ar tuose atsišaukimuose yra kurstymo, ar jo nėra (K. 1929/399).

13. Būtų, be abejo, pageidaujama, kad K. T. tuos pasakymus klausimuose nurodytų, jei tam nereikia pakartoti viso atsišaukimo, nes atsitinka, kad kurstomas atsišaukimų turinys galima pamatyti, tik perskaičius juos nuo pradžios iki galo (K. 1929/455).

14. Kaltinamasis atsišaukimus išplatino, įteikdamas juos kitam asmeniui. Kad juos gavęs asmuo jiems nepritarė, dalykas padėties nekeičia (K. 1930/165).

15. Kasacijos instancijoj gali būti tikrinama, ar inkriminuojamieji atsišaukimai kursto nuversti Lietuvos valdžią ir sugriauti valdymo tvarką (K. 1931/10).

16. Bet negali būti tikrinama, ar kaltin. juos platino (K. 1931/26).

17. Kad nubaustų ką nors pagal BS. 129 str., reikia dar, kad būtų išrodytas jo noras išplatinti priešvalstybinę literatūrą, turint tikslą taip paveikti, kad gavęs tą literatūrą dėtusi priešvalstybinio darbo dirbti (K. 1932.II.13.; b. Nr. 72).

18. Reikia išrodyti noras išplatinti priešvalst. literatūrą, turint tikslą taip paveikti, kad ją gavęs dėtusi priešvalstyb. darbo dirbti (1932.II.13 d. Nr. 72).

19. Teismas pagal BS. 129 ir 53 str. galėjo bausmę sumažinti iki 1½ metų grąsios kalėjimo, bet negalėjo skirti 2½ metų paprasto kalėjimo (K. 1933.X.17; b. Nr. 243).

20. BS. 129 str. numato tokius veiksmus, kurie siekia tam tikromis priemonėmis, sakysim, platinant arba viešai rodant rašinį (сочинение) arba paveikslą (изображение) ir kt., sukelti kitiems žmonėms tam tikrą susijaudinimą (возбуждение), kitaip sakant, taip paveikti kitų sąmonę ir ūpą, kad jie darytų maištą, išdavimą ir kitus to straipsnio uždraustus darbus. Tokiame nusi-
kalstamame darbe svarbiausią rolę vaidina susijaudinimas (возбуждение), o priemonės, kuriomis tai atsiekiama — antraeilis dalykas. BS. 129 str. mini nuomones, bet jų turinio neįstato į tam tikrus griežtai nustatytus rėmus. Įstatymų leidėjas, aišku, to padaryti ir negali, nes visų konkrečių atsitikimų negali iš anksto numatyti. Gyvenimui einant į priekį, technikai tobulėjant, kurstymo, agitacijos priemonės plinta, atsiranda vis naujų, kurių BS. 129 str. kūrėjai gal ir neturėjo galvoj, sakysim, filmos, patefonų plokštelės ir kit. arba net visai ir numatyti negalėjo, kaip, sakysime, radijas. Šios priemonės neblogiau tar-
nauja kurstyti, kaip kad raštai bei prakalbos, tad leidžiant jomis laisvai naudotis, būtų prasilenkta su BS. 129 str. prasme.

Nėra pagrindo tvirtinti, kad tokios kurstymo priemonės, kaip kad vėliava su tam tikrais įrašais, BS. 129 str. nenumato. Tas straipsnis, kalbėdamas apie rašinį, nenustato kurstymo prie-

monių formos ir ribų. Juk rašinys galima padaryti popieriuje, medyje, audekle ir kit. įvairiausiais būdais, rašant, išdažant, nupiešiant, išsiuvinėjant, užklijuojant, išdeginant ir t.t. raides. Taip pat ir žodžio „изображение“ (vertime „paveikslas“) negalima suprasti siaura prasme: į jo turinį tilps įvairių išreiškimo formų (plakatai, karikatūros ir kt.). Šiuo atveju rašinys buvo vėliavos medžiagoj. Čia nesvarbu, kuriuo būdu sudaryti žodžiai, bet svarbu jų turinys. Vadinasi, vėliava su tam tikrais įrašais yra tinkama kurstymo priemonė.

Ar iškėlimas vėliavos viešoj vietoj su užrašu: „Tegyvuoja jaunųjų darbininkų ir valstiečių bendras frontas — L. K. J. S.“ sudaro kurstymą, numatytą BS. 129 str.?

Nors vėliavoj užrašytais žodžiais konkrečiai neraginama versti Lietuvos valdžios, bet imant į galvą visas aplinkybes, kuriomis toji vėliava buvo iškelta, nuteistųjų veiksmai įgyja minėtiesiems darbams aiškiai kurstomos prasmės. Šie žodžiai įrašyti į Lietuvos komunistų Jaunimo Sąjungos vėliavą. Komunistų organizacijos siekimai — ginkluoto sukilimo keliu nuversti Lietuvoje esamąją valdžią — yra visiems plačiai žinomi. Komunistams veikti Lietuvoje yra uždrausta. Iškėlimas demonstracijos metu, viešoje vietoje, raudonos vėliavos yra kurstymas ginkluotos kovos keliu, susibūrus darbininkams ir valstiečiams, nugriauti esamąją Lietuvos valdžią (K. 1933.X.10; b. Nr. 341).

21. Nors Kar. T. savo sprendime ir nenurodė BS. 129 str. dalies ir punkto, vis dėlto šis prasilenkimas yra neesminis, nes patys nuteistųjų veiksmai sprendime ir klausimų lape yra žodžiais apibūdinti visai ryškiai (K. 1933.X.17; b. Nr. 243).

22. Nusikaltę BS. 129 str. 1 d. 1 p. baudžiami ištremti. Ištėmimas, kaip jau VT. nekartą yra išaiškinęs, yra lygus sunkiajam (grasos) kalėjimui ligi šešerių metų. Tad Teismas galėjo, jei rado reikalo, paskirti žemiausį tos bausmės laipsnį ir pagal 53 str. pereiti prie papr. kalėjimo bausmės, o bausmę pats lygtinai atleisti (K. 1933.XI.7; b. Nr. 379).

130. (1) Kas nusikalto neviešai skleisdamas mokslus arba nuomones, kuriomis kurstoma:

1) padaryti maišto arba išdavimo darbas;

2) sugriauti valstybėį esamoji visuomenės santvarka;

3) neklausyti arba veiksmu priešintis įstatymui, privalomajam nutarimui arba teisėtam valdžios įsakymui;

4) padaryti kuris kitas didysis nusikaltimas, betų, kurie čia pirma yra paminėti,

jei tuos nusikalstamus mokslus arba nuomones skleidė kaimiečiuose, kariuomenėje, darbininkuose, arba, kalbant apskritai, tokių žmonių tarpe, kuriems tie mokslai arba nuomonės negalėtų sukelti tinkamo pasipriešinimo ir kurių kurstymas darytų pavojaus valstybės ramybei, yra baudžiamas:

(p. a) už šio straipsnio pirmuoju arba antruoju punktu numatytų mokslų skleidimą — [iš-tremti];

(p. b) už šio straipsnio trečiuoju arba ketvirtuoju punktu numatytų mokslų skleidimą — ka-lėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

•

(2) Jei skleisdamas mokslus arba nuomones, šia-me straipsnyje nurodytas:

1) kaltininkas kurstė naudotis priemone, kuri da-ro pavojaus daugelio žmonių gyvybei;

2) dėl kurstymo buvo padarytas didysis nusi-kaltimas,

tai kaltininkas, jei nėra skaudžiau baudžiamas už tai, kad buvo padaryto nusikalstamojo darbo ben-drininku, yra baudžiamas:

(p. a) už šio straipsnio pirmosios dalies pirmuoju arba antruoju punktu nurodytų mokslų platinimą — kalėti sunkių darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus;

(p. b) už šio straipsnio pirmosios dalies trečiuoju arba ketvirtuoju punktu numatytų mokslų platinimą — kalėti [grasos] kalėjime.

(3) Už pasikėsinimą baudžiama.

1. 130 str. baudžia už tam tikrų nusikalstamųjų mokslų ar įsitikinimų skleidimą bet koku būdu neviešai, pav., net nedidelio darbininkų ratelio tarpe.

2. Todėl vis viena, ar tokia propaganda būtų veiklų skaitymas, papasakojimai žodžiu, paskelbimai ir t.t.; tik kiekvienu atskiru atveju teismas turi konstatuoti tokį skleidimą (p. r.).

3. Propaganda turi būti padaryta tarp tam tikrų gyventojų klasių, kuriose jie negali sutikti tinkamo pasipriešinimo ir dėl kurių kurstymo tuo pat laiku gresia didelis pavojus valstybei (p. r.).

4. Propaganda yra tada, kada kaltininkas veikia ne tik sąmoningai, bet ir su tam tikru tikslu kurstyti kitus; paprastas kokios brošiūros skaitymas akivaizdžiai asmens, kad ir maža išmanančio, pav., valstiečio, kurio nors socialinio mokslo esmės atpasakojimas, jei kaltininkas neturi propagandos tikslo tam tikrą teoriją skleisti, negali būti laikoma 130 str. numatytu nusikaltimu (p. r.).

Neraštingas žmogus, kaip ir raštingas, gali skleisti atsisaukimus, žinomai kurstomus sugriauti esamą visuomenės santvarką (K. 1928/541).

III B

131. (1) Kas nusikalto, skleidamas neviešai kariuomenėje mokslus arba nuomones, kuriomis karieiviai kurstomi peržengti karinės tarnybos pareigas, tas baudžiamas

[išstremti].

(2) Jei kaltininkas, beskleisdamas tokius mokslus, arba nuomones:

1) kurstė naudotis priemone, kuri daro pavojaus daugelio žmonių gyvybei;

2) padarė tai, kad kurstymo dėka buvo įvykdytas didysis nusikaltimas,

tai jis, jei nėra skaudžiau baudžiamas už tai, kad buvo padaryto nusikalstamojo darbo bendrininku, baudžiamas

kalėti sunkių darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus.

III A

1. Jeigu iš sambrūzdžio kilo keli nusikalstami darbai, tai sambrūzdžio kaltininkas baudžiamas tik už vieną nusikalstamą darbą, o ne už juos visus, kaip kad turėtų būti baudžiamas kurstytojas (Rg. 1880. XII. 21).

2. Kiršinama, kitaip sakant, sąmoningai stengiamasi paveikti kitą asmenį, gali būti ir atsišaukimu, kuris išreikštas tiesiai ar konkludentiniais veiksmais (Rg. 1881. IV. 19).

3. „Viešos vietos“ pažymys neturi turėti lemiamos reikšmės, sprendžiant veiksmo viešumo dalyką. Pats klausimas, ar veiksmas turi būti laikomas viešu, yra tik fakto klausimas (Rg. Spr. 1879. XII. 13. Berl. Vyr. Trib. 1874. XI. 4, 1875. IV. 4. ir 1877. I. 24).

4. Rašinio skleidimu įstatymas laiko išleidimą to rašinio į apyvarlę, kitaip sakant, veiksmą, kuris daro tą rašinį prieinamą platesniems visuomenės sluogsniams, nors tuos sluogsnius šiuo atveju ir sudarytų tik tam tikri žmonės, o ne tokį, kuriuo tam tikras asmuo patiki šį rašinį vienam ar keliems asmenims, turėdamas tikslą tais atskirais asmenimis ir apriboti šio rašinio skleidžiamąją sritį (Rg. 1882. X. 23., 1883. X. 22.).

III B

Tiktai specializuoja tai, kas 130 str. apskritai yra pasakyta... tad ta bendroji šios nusikaltimo rūšies sąvoka, kuri yra pakeista 130 str., palydi ir tą specializuotąją šios pačios.

rūšies nusikaltimą, kuris yra suformuluotas 131 str. Šią nusikaltimo rūšį sudaro neviešasis tam tikrų mokslų arba nuomonių skleidimas, kada šiuo skleidimu yra atliekamas tam tikras tais dviem str. nustatytas kurstymas; aišku, kad pats neviešasis skleidimas, jei jam trūksta kurstymo momento, nesudaro nusik. darbo, 130—131 str. numatyto, bet čia neužtenka noro ar sumanymo sukurstyti: dar reikia, kad būtų objektyvi kurstymo žymė, kad būtų pats objektyvus galimumas sukurstyti, kuris pareina nuo šiuos rašinius gaunančio asmens psichinės būsenos; šitas galimumas sukurstyti, kuris pareina ne nuo kurstytojo nusistatymo, bet nuo kurstomojo psichinės būsenos, sudaro tą visuomenei ir valstybei pavojingą momentą, dėl kurio šis kurstymas, . . . , kad ir nepasireiškęs tam tikrais sukurstytojo nusikalstamais darbais, savaime sudaro atskirą baudžiamą nusik. darbą.

Būtų nerimta manyti, kad Lietuvos kariuomenės karininkas, net aukštojo laipsnio . . . priklauso tų asmenų rūšiai, kuriems kaltin. eilinio kareivio pareikštoji laiške nuomonė negalėtų sukelti tinkamo pasipriešinimo (A. 1927/368).

132. Kas nusikalto:

1) parašydamas rašinį arba padirbdamas paveikslą, apie kokius kalbama 128 arba 129 straipsniuose, norėdamas juos išplatinti arba viešai rodyti, jei jie dar nebuvo išplatinti arba viešai rodomi;

2) daugindamas, laikydamas arba veždamas iš užsienių šio straipsnio pirmajame punkte minėtus rašinius arba paveikslus, žinodamas jų turinį, tame pačiame punkte paaiškintu tikslu, jei šie rašiniai arba paveikslai dar nebuvo išplatinti arba viešai rodomi,

tas baudžiamas

kalėti [tvirtovės] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

Dauginant veikalus arba paveikslus, skleidimo tikslą gali išrodyti patys veiksmai, kaltininko padaryti — rankraščio rinkinys arba spaudinys, nurašymai didelio jų egzempliorių skaičiaus; veikalo rašytojui tokia žyme gali eiti rankraščio atidavimas kitam asmeniui rinkti, nurašyti ar koku kitu būdu padauginti; laikytojui arba gabentojui — egzempliorių skaičius ir kiti į juos panašūs dalykai; bet, žinoma, tokias žymes nustatyti turi teismas, kuris sprendžia bylą iš esmės (p. r.).

II B

1. Turint galvoje, kad iš tikro pas kaltin. buvo surasta komunistų organizacijos spaudinių tik po vieną egzempliorių ir kad byloj nėra duomenų, jog jis juos laikęs su skleidimo tikslu, V. T. rado, kad kaltin. kaltė neišrodyta (A. 1926/8).

2. Ap. T. kaltin. nubaudė, kad jis, norėdamas paskleisti, laikė 600 egz. brošiūrų... kuriomis kurstoma nuversti esamoji valstybės vyriausybė... V. T. rado... kad brošiūros yra spausdintos Tilžėj... Ar kaltin. pats jas įgabeno — reikšmės neturi... Kad jis vežė jas paskleisti ir žinojo jų turinį, tą rodo brošiūrų skaičius ir ta aplinkybė, kad jis slėpė tą asmenį, nuo kurio jis jas gavo... nepatikėtina, kad paimtų čemodaną iš nepažįstamo žmogaus ir vežtų jį toliau, nežinodamas, ko jame esama. Brošiūros žodžiai: „...Kovos vėliavoj turime įrašyti trumpą obalsį: už laisvą, demokratinę Lietuvos Respubliką. Prieš reakcininkus, smurtininkus ir parazitus“... kaip tik kviečia sugriauti esamą valstybės visuomenės santvarką. Todėl kaltin. nusikaltimas turi būti kvalifik. pagal 132 str. 2 p. (A. 1929/63).

3. Rastos literatūros skaičius, dokumentai ir jų turinys rodo, kad ši literatūra buvo laikoma skleidimo tikslu ir kad kaltin. priklausė komun. partijai (A. 1929/230).

4. Be „žinojimo“ elemento nėra nusikaltimo, numatyto Bd. St. 132 str. 2 p. (K. 1929/166).

133. Kas nusižengė, girdamas didįjį arba šiaipjau nusikaltimą viešai sakomoje prakalboje arba viešai skaitomajame rašinyje, platindamas ar viešai

rodydamas rašiniį arba paveikslą, kuriuose žinoma yra tokio gyrimo, tas baudžiamas areštu.

Giriamas gali būti arba pats nusikaltimas arba nusikaltėlis, bet šiuo atveju, žinoma, tik su ta sąlyga, kad pagrindu asmeniui pagirti buvo kaip tik jo padarytas nusikalstamasis darbas (p. r.).

134. [—].

Panaikintas Baudž. Kod. įved. įst. 1 § b. p., kaip priešingas Lietuvos Konstitucijai.

135. Kas nusikalto pasikėsinęs, (Lietuvoje) bebūdamas, smurtu nuversti (Lietuvai) palankios valstybės vyriausybę arba smurtu pakeisti esamą joje valdymą, daręs rengiamų tiems tikslams pasiekti veiksmų, dalyvavęs susidariusioje tais pačiais tikslais bendrijoje, jei tokie darbai pagal susitarimą su ta valstybe yra baustini, tas baudžiamas

kalėti [tvirtovės] kalėjime.

136. (1) Kas nusižengė tyčia pasityčiodamas viešai išstatytu (Lietuvai) palankios valstybės skydaženklui (herbu) arba kita valstybės žyme, tas baudžiamas

arešto.

(2) Jeigu taip tyčiojasi minia, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

Patyčių ar niekinimo objektais čia laikomi svetimos valstybės valdžios ženklai, kuriais pagal tarptautinius papročius

laikomi herbai ir vėliavos, jei jie, be to, iškabinti oficialiai, vadinasi, iškabinti arba svetimam laive arba prie pasiuntinybės ar konsulato namų; herbas arba valdžios ženklas turi būti iškabintas viešai ir, žinoma, mūsų valdžiai leidžiant (p. r.).

137. Kas nusikalto peržengdamas neitralumo taisyklės, kurios paskelbtos nustatytąja tvarka, tas baudžiamas

kalėti [tvirtovės] kalėjime.

Šeštasis skyrius

Valdžios neklausymas*)

138. Kas nusizengė nelaikęs privalomojo įsakymo, jei už jo nelaikymą tam tikros bausmės įstatymu nepaskirta, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtu penkiasdešimt litų).

I 1. Įsakymai turi būti teisėti, ir ši sąlyga turi būti teismo nustatyta, darant sprendimą (p. r.).

2. Teismas, kaltindamas ką kokių nors įstatymų nelaikymu, turi būtinai įsitikinti ne tik tuo, kad kalbamasis įsakymas egzistuoja, bet kad jis yra ir teisėtas (p. r.).

III A 1. Gali būti baudžiama tik tuo atveju, kai nusikaltėlio neįvykdymas reikalavimas, įsakymas ar nutarimas yra teisėti (1872/1365, 1871/942, 943, 944, 1870/196, 1869/431 ir 606, 1867/14).

*) Bausmės už vidaus tvarkos ir ramumo ardymą, nustatytosios Baudžiamuoju Statutu, keliamos vienu laipsniu aukščiau (BS. pap. § 9).

2. Įteisindamas savo sprendimu įstatymo dar nenustatytą bausmę, teismas išeina iš savo galios ribų (1887/29, 1881/2).

3. Gali būti baudžiama tik tuo atveju, kada esti peržengiama bendra taisyklė, kurią nustato ne valdžios ar policijos organai, o įstatymas (1873/450, 1871/551).

4. Miesto valdybos reikalavimai ir nutarimai turi būti laikomi teisėtais ir tuo atveju, kai juos sudaro paprastas reikalavimas vykdyti aiškų ir neabejotiną įstatymo nuostatą ar ką panašaus tuo atveju, kada jie eina iš tiesioginės nuožiūros ir esti išleisti bei paskelbti miesto valdybos jai miestų įstatymo suteiktos valdžios ribose (1879/3, 1876/311).

5. Neapskundimas policijos ar miesto valdybos įsakymo pats savaime tegali padaryti būtinu tokį įsakymą tik tada, kai: 1) jame yra kokių neesmingų netaisyklingumų, bet nėra reikalavimų ar nutarimų, kurie išeina už įsakiusio asmens ar įstaigos galios ribų ir 2) jis teliečia kurį atskirą atvejį, bet nenustato atskiram asmeniui ištisos eilės būtinų veiksmų per neribotą laiką (1890/35).

Numato baudą už nepildymą tokių privalomųjų įsakymų, už kurių nevykdymą įstatymo nėra numatytos atskiros bausmės, o šioje byloje už kirtimą savo miško, nesilaikant taisyklių, numatyta atsakomybė pagal BS. 255 str. (K. 1931.IX. 22; b. N. 201).

139. (1) Kas nusižengė neklausymu teisėto įsakymo arba reikalavimo tarnautojo, traukinio vairo vadovo, garlaivio ar jurių laivo kapitono arba, apskritai kalbant, to žmogaus, nuo kurio tarnybos pareigų atlikimo pareina saugumas traukiniui eiti arba laivui plaukti, jei už tokį neklausymą tam tikra bausmė įstatymo nėra paskirta, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

(2) Jei taip nepaklausė:

1) drauge keli žmonės, kurie vis dėlto nedarė nusikalstamo sambūrio;

2) tuo metu ir toje vietoje, kur daug žmonių buvo suėję, ir dėl to sutriko tvarkingas žmonių judėjimas arba radosi jam pavojaus;

3) ir dėl to sustojo traukinys, garlaivis ar jurių laivas arba radosi jų kelionei pavojaus;

4) kariuomenės sargybos arba jos sargybinio;

5) tarnautojas garlaivio arba jurių laivo, kurie plaukia ne uoste, šio garlaivio arba laivo kapitono,

tai kaltininkas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

1. Pirmutinė nusikalstamo neklausymo sąlyga yra ta, kad duotas įsakymas arba pareikštas reikalavimas būtų teisėtas, vadinasi, kad jis išeitų iš valdžios organų, įstatymo tokiam reikalavimui įgaliotų, jiems suteiktų teisių ribose ir laikantis reikalingų sąlygų (p. r.).

2. Reikalavimas turi būti pareikštas tarnybą einančio asmens (p. r.).

3. 139 str. vartojamas terminas „tarnautojai“ reiškia visas valdžias, vyriausybes ir visuomenines, įskaitant čia ir valsčiaus bei kaimo vyriausybę, su dvejopu jų vyriausybiškai visuomeniškų pobūdžiu (p. r.).

III A

1. Reikalavimas turi būti atitinkama tvarka pareikštas tam asmeniui, kuris yra kaltinamas jo nevykdęs (1875/53).

2. Paprastas bendras kelių asmenų pasipriešinimas valdžios organams ar veiksams yra skirtinas nuo maišto, kuris spėja viešą minios veikimą ir galimumą tai miniai didėti bei plėstis dėl prisidėjimo prie jos kiekvieno norinčiojo (Rg. 1890. VI. 14).

3. Veiklų asmens priešintis turi būtinai bendrai, o ne kiekvienas atskirai (1868/184).

4. Pasipriešinimas yra glaudžiai susijęs su smurtu, kuris yra nukreiptas prieš savo tarnybos pareigas beinančius asmenis, ir pasižymi specijaliu noru tiesiog priešintis valdžiai bei trukdyti jos organams vykdyti bet kuriuos įsakymus (1876/98, 1873/544).

5. Čia tinka ir ne tik tiesioginis pasipriešinimas pačiam valdžios organui, bet ir tiems asmenims, kurie buvo su juo pagal įstatymą (1869/527).

6. Pasiremddama įsiteisėjusio bei įvykdyto civilinio teismo sprendimo, kurio nežiūrėdamas, kaltinamasis ir toliau vartojo savo iškabose jam teismo uždraustus pavadinimus, bei eidama savo pareigą prižiūrėti iškabas, policija turi teisę reikalauti pašalinti šiuos pavadinimus, ir todėl kaltinamojo nevykdymas šio teisėto policijos reikalavimo yra neklausymas teisėtų valdžios įsakymų ir turi būti baudžiamas pagal įstatymą (1915/3).

Statybos Įst. 207 str. į policijos pareigas įeina daboti, kad statyba nebūtų daroma be atitinkamų leidimų, kur tokie leidimai reikalingi, o nusik. ir nusiž. kardymo įst. 119 str. uždeda policijai pareigą sustabdyti veiksmus, kurie yra priešingi įstatymams. Jei statoma ar remontuojama trobesys be reikiamo leidimo, kur toks leidimas reikalingas, tai policijos įsakymas sustabdyti remontą yra teisėtas policijos kompetencijos dalykas ir turi būti vykdomas (K. 1932.XI.17; b. Nr. 476b).

III B

140. (1) Pašalietis, kuris, būdamas [—] visuomenės susirinkime, nusizengė neklausęs teisėto šio susirinkimo pirmininko reikalavimo, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

(2) Jei dėl tokio neklausymo teko posėdis nutraukti, tai kaltininkas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

141. (1) [—] Visuomenės susirinkimo narys, kuris nusizengė toliau tęsęs ginčus arba dalyvavęs susirinkimo sprendimą lemiant po to, kai pirmininkas buvo paskelbęs susirinkimą uždarytą, arba savo valia atidares paleisto susirinkimo posėdį, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

(2) Jei ginčai ar nutarimas peržengė teises, kurias įstatymas šiam susirinkimui esti davęs, tai kaltininkas, jei dėl ginčų arba nutarimo turinio jis nėra skaudžiau baustinas, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(3) Be to, teismui leidžiama uždrausti kaltininkui, kuris vadovavo ginčams arba buvo savo valia pasisavinęs susirinkimo pirmininko valdžią, dalyvauti susirinkime per laiką nuo vieno ligi trijų renkamųjų tarpų.

142. (1) Kas nusikalto priešinęsis asmens smurtu arba baudžiamuoju grasymu tarnautojui arba padėjusiam jam šiaipjau žmogui, norėdamas daryti kliūčių paskelbti ar įvykdyti įstatymą, privalomąjį nutarimą, teisėtą valdžios įsakymą arba teisėtą tarnybinių veiksmą padaryti, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei taip buvo pasipriešinta kelių žmonių, kurie vis dėlto nedarė nusikalstamo sambūrio, tai tasai

kaltininkas, kuris čia besipriešindamas pavartojo ginklą arba padarė kam kūno žalą, baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(3) Šitomis bausmėmis ir šitais pagrindais baudžiamas tas nusikaltėlis, kuris taip priešinosi traukinio vartymo vadovautojui, garlaivio ar jurių laivo kapitonui ar apskritai žmogui, nuo kurio tarnybos pareigų atlikimo pareina saugumas traukiniams eiti arba laivams plaukti.

1. 142 str. turi būti taikinamas ir tada, kada pasipriešinama kaimo arba lauko sargams, miškų arba muitinių sargybai, akcyzės tarnautojui ir kitais panašiais atvejais (p. r.).

2. 142 str. taikinamas ne dėl bet kurio pasipriešinimo policijos valdininkui arba teismo antstoliui, bet tik dėl pasipriešinimo jiems tarnybinės funkcijas einant (p. r.).

3. 142 straipsnį taikinant, reikia ne tik išrodyti, kad buvo pasipriešinta valdžios organui apskritai, bet kad pasipriešinta kaip tik tokiam asmeniui, kuris atlikinėjo kuriuos nors veiksmus savo tarnybinės kompetencijos ribose (p. r.).

4. Nebaudžiama už tyčiomis vykdytą pasipriešinimą, jei kaltininkas išrodo, jog jis sąžiningai tarėsi priešintis įsakymui, kurio iš tikro — faktinai ar juridiniai — nėra (p. r.).

5. Tačiau kaltininko teigimas, kad jis nuoširdžiai manęs, jog jam pareikštas reikalavimas esąs iš esmės neteisingas arba netikslus, negali turėti reikšmės (p. r.).

6. Jei valdžios organas, net nepaisydamas jam padaryto pasipriešinimo, įvykdė savo tarnybinių veiksmų, tai pasipriešinęs asmuo vis dėlto turi būti nubaustas pagal 142 str. (p. r.).

1. Nors ir negali būti laikomas sambūriu nedaugelio asmenų susitelkimas, nes jį sudaro tik žmonių minia ar didelis būrys, vis dėlto kaltinant dėl pasipriešinimo, pavzd., 9 žmones, negalima nepripažinti, kad ir šio skaičiaus pakanka tam, kad laikytume jį sambūriu (1875/415).

III A

2. Pasipriešinimas valdžios organams yra baudžiamas nepriklausomai nuo to, ar šis valdžios organų įsakymas ar nutarimas, kuriam kaltinamasis priešinosi, lietė jį patį, ar kitus asmenis (1876/27).

III B

1. Kaltinamieji vedami į nuovadą priešinosi policijos tarnautojams, ir vienas iš jų, mušdamas policininką kumštiniu įveidą, sukrūvino jį. Antras iš kaltinamųjų nagais sudraskė policininkui V. veidą... Nors buvo mušama tik kumštimis arba draskoma nagais, bet kadangi dėl to du policininkai buvo sukrūvinti, tai čia negalima kalbėti tik apie smurto padarymą, bet kaip tik apie kūno sužalojimą. Todėl šis nusik. teisėtai kvalifik. pagal 142 str. 2 d. (1928/189).

2. Teisiam., atvykus policininkams jo suimti, kaip triukšmadario, pasipriešino ir nesidavė suimamas, įdrėksdamas polic. ranką (A. 1931/307).

3. Kaltinamųjų, norint iš policininko atimti suimtąjį, policininkui pagrasinus nužudyti ir metus į jį akmenimis, yra padarytas baudž. grasymas ir smurtas (K. 1930/463).

143. (1) Kas nusizengė tyčia kliudęs valdininkui į trobesį, būstą arba kitą vietą, į kuriuos šis žmogus įstatymo vardu turėjo teisę įeiti, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) Šita pat bausmė baudžiamas taip pat tas, kuris nusizengė tyčia neleides prekybos priežiūros valdininkui atlikti valstybinio verslų mokesčio įstatymais pavestų jam pareigų ir žiūrėti, kad prekyba ir kiti verslai būtų teisingai apkrauti šiuo mokesčiu.

I *Kliudymas atidaryti kokius nors daiktus, esančius bute, pav., statul arba dėžes, nėra 143 straipsnio kalbamas nusikaltimas (p. r.).*

144. (1) Kas nusikalto sugadinęs antspaudą ar kitą kurį ženklą, prispausta valdininko įsakymu, įstatymo nurodytais atvejais, prie būsto, sandėlio arba daikto, kad jie būtų saugojami, arba padaręs toki antspauduotą būstą arba sandėlį įeinamu, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Už pasikėsinimą baudžiama.

(3) Jei antspaudą ar kitą kurį ženklą sugadino arba antspauduotą būstą arba sandėlį padarė įeinamu patsai to būsto, sandėlio arba daikto šeimininkas tada, kai jau buvo padarytas vykdytinas nutarimas arba duotas įsakymas, pagal įstatymą, nuimti antspaudą arba ženklą, arba tada, kai jau buvo atlyginta žmogui, kurio reikalui buvo prispaustas antspaudas, — tatai nelaikoma nusikaltimu.

1. Apsaugos antspaudai gali būti valdžios, o kartais ir privačių asmenų ar įstaigų (p. r.).

2. Antspaudas turi būti išpaustas kompetentingo valdžios organo ir, be to, tik tokiais atvejais, kada antspaudus dėti liepia įstatymas arba kada tatai esti palikta, esant tam tikroms įstatymo nurodytoms sąlygoms, valdžios organų nuožiūrai (p. r.).

3. Visi 144 str. numatyti nuotykliai suponuoja tyčios darbą, bet tikslai, kuriais vadovavosi kaltininkas, neturi reikšmės (p. r.).

1. Antspaudas (Siegel) sąvoka tinka ir valstybės ženklams III A bei plomboms (Rg. 1880.X.22).

2. Baudžiamas tas asmuo, kuris, tardamasis turįs teisę imti valdyti užantspauduotąjį turtą, nelaukė atitinkamo valdžios organo, sakysime, turtą užantspaudavusio antstolio, įsakymo, o pats savo nuožiūra nulupo antspaudus (1875/42).

3. Už įėjimą į užantspauduotą būstą ir už paėmimą iš ten užantspauduotų daiktų, neliečiant antspaudo, gali būti baudžiama kaip už paprastą turto pagrobimą ar jo sugadinimą (1875/354).

4. Baudžiama už bet kokias apgaulingas gudrybes, su kurių pagelba kaltinamasis apsimeta valdininku ir kišasi į viešas civilines ar kariškas funkcijas, nors pats kaltinamasis ir nebūtų dar padaręs atskirų veiksmų, sudarančių šio valdininko funkcijas (Pr. K. T. 1861. VI. 14).

5. Būtinai reikalinga, kad kaltinamojo veiksmas būtų toks, kurį daryti valstybės įstatymai tesuteikia teisę tik tam tikram valdininkui, nes kitaip kaltinamojo veiksmas neturėtų tarnybos pareigų ėjimo pobūdžio (Rg. 1880. VII. 7). Šie dėsniai negali būti taikinami pasisavinusiems dvasininkų vardą ir laipsnį (Rg. 1884. III. 13).

145. (1) Kas nusikalto, asmens smurtu arba baudžiamuoju grasymu versdamas tarnautoją neiti savo pareigų arba neteisėtai naudotis tarnybos įgaliojimais, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei prievarta buvo padaryta kelių žmonių, kurie vis dėlto nesudarė nusikalstamojo sambūrio, tai tas iš kaltininku, kuris pavartojo ginklą arba padarė kam kūno žalą, baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(3) Už pasikėsinimą baudžiama.

146. (1) Kas nusikalto, asmens smurtu arba baudžiamuoju grasymu kėsindamasis priversti tarnautoją, kad jis, neidamas savo pareigos arba netei-

sėtai naudodamasis tarnybos įgaliojimais, padarytų didįjį arba šiaipjau nusikaltimą, tas baudžiamas:

- (p. a) jei yra vertęs šiaipjau nusikaltimą padaryti, — kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus;
- (p. b) jei yra vertęs didįjį nusikaltimą padaryti, — kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejis metus.

(2) Jei priverstasis padarė didįjį arba šiaipjau nusikaltimą, ar tik baustinai kėsinosi tai padaryti, ir jei privertėjas nėra už tai skaudžiau baustinas, būdamas nusikalstamojo darbo bendrininku, tai jis baudžiamas:

- (p. a) už vertimą daryti šiaipjau nusikaltimą — kalėti [grasos] kalėjime;
- (p. b) užvertimą daryti didįjį nusikaltimą — kalėti sunkių darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus.

147. (1) Kas nusikalto atėmęs tarnautojui be jo noro samonę, norėdamas, kad jis nebegalėtų savo pareigos eiti, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Už pasikėsinimą baudžiama.

Samonės atėmimas kitu, negu kad 147 str. nurodytas — | kokių nors, sakysime, asmeniškų tikslu, arba padarytas be tiesioginio tikslo, negali būti laikomas 147 str. nusakytu nusikaltimu (p. r.).

148. (1) Kas nusikalto asmens smurtu arba baudžiamųjų grasymu vertęs neiti savo pareigos traukinio vadybos vadovautoją, garlaivio ar jūrių laivo kapitoną arba kitą kurį žmogų, nuo kurio tarnybos pareigų atlikimo pareina saugumas traukiniams eiti arba laivams plaukti, arba atėmęs, be jų noro, šiems žmonėms sąmonę, norėdamas, kad jie nebegalėtų atlikti savo pareigos, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei dėl to buvo pavojaus susikulti traukiniui arba garlaiviui ar jūrių laivui paskęsti, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(3) Jei dėl to įvyko traukinio katastrofa arba paskendo garlaivis ar jūrių laivas, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti sunkiųjų darbų kalėjime laikinai.

(4) Jei vertė arba sąmonę atėmė tam, kad įvyktų geležinkelio traukinio katastrofa arba paskęstų garlaivis ar jūrių laivas, tai kaltininkas baudžiamas:

(p. a) šio straipsnio pirmoje dalyje nurodytu atveju — kalėti [grasos] kalėjime;

(p. b) šio straipsnio antroje dalyje nurodytu atveju — kalėti sunkiųjų darbų kalėjime laikinai;

(p. c) šio straipsnio trečioje dalyje nurodytu atveju — kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ligi gyvos galvos.

(5) Už pasikėsinimą baudžiama.

149. (1) Kas nusikalto, kyšiu kėsindamasis įgundyti tarnautoją, kad jis, neidamas savo pareigos arba neteisėtai pasinaudodamas tarnybos įgaliojimu, padarytų didįjį arba šiaipjau nusikaltimą, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei papirktasis padarė didįjį arba šiaipjau nusikaltimą arba baudžiamai kėsinosi juos padaryti, ir jei papirkėjas nėra už juos baustinas, būdamas nusikalstamojo darbo bendrininkas, skaudesne bausme, tai jis baudžiamas:

(p. a) už papirkimą šiaipjau nusikaltimą daryti — kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip šešis mėnesius;

(p. b) už papirkimą didįjį nusikaltimą daryti — kalėti [grasos] kalėjime.

1. Visi paprastojo kyšio davimo nuotykių, kai kyšį duoda asmuo vaidina tik pasyvų vaidmenį, vykdo tarnautojo pareikštą norą, nėra 149 straipsnio nusakomų nusikaltimų (p. r.).

2. 149 str. papirkimas visada suponuoja paperkamajam kyšio teikimą ta prasme, kurią ši sąvoka turi nuostatuose dėl kyšių ėmimo, vadinasi, materialinio, turto intereso prasme (p. r.).

3. Papirkimas charakterizuojamas šiais dviem svarbiausiais požymiais: 1) paperkamasis turi padaryti ką nors, kas ižeidžia jo tarnybines pareigas, arba turi jų neatlikti; 2) pareigos ižeidimas arba jos neatlikimas turi būti toks, kad papirktasis gali būti traukiamas atsakyti už tai, kaip už didįjį arba šiaipjau tarnybinių nusikaltimų (p. r.).

4. Papirkimu kurstoma padaryti nusikaltimą, vadinasi, jis turi įvykti prieš nusikalstamąjį darbą padarant arba prieš kė-

sinantis jį daryti. Dovana arba kitas atlyginimas už veiksmą, jau padarytą, nėra 149 straipsnio nusakomas nusikaltimas, nors tarnautojas, atlikdamas tam tikrą veiksmą, ir būtų tikėjęsis tokio atlyginimo (p. r.).

III A

1. Baustinas tas privatus asmuo, kuris nusikalto pažadėjęs, pasiūlęs ar davęs valstybės valdininkui ar visuomenės įstaigos tarnautojui kokią dovaną ar šiaipjau turto pobūdžio naudą, turėdamas tikslą sugundyti, kad jis nevykdytų jam įstatymo užkraudų pareigų arba piktai pasinaudotų jam įstatymo suteiktąja galia. Tokiu piktu pasinaudojimu turi būti laikomas ir įrašymas į oficialių dokumentą žinomai melagingų žinių (1916/4).

III B

1. Užtektinai išrodyta ir kaltin. kaltė kyšio davimu... Matyti, kad jis ne tiksliai žinojo apie raštų suklastojimą, bet ir buvo prisidėjęs prie šio darbo, buvo labai šia „afera“ bei jos pasisekimu susirūpinęs ir buvo nusiminęs, kada dalykas paaiškėjo; ... tad negalima manyti, kad teisiamojo dokumentus suklastavusiam raštininkui duotas atlyginimas neliešų šio dalyko ir turėtų sąryšį tik su pastarojo kaltinamajam privačiai rašomais prašymais (A. 1926/351).

2. Už tarnautojo gundymą padaryti tesėtus veiksmus arba už mėginimą kyšiais paveikti tarnautoją padaryti tokius nusikaltimus tarnybos pareigoms, už kuriuos (už tuos veiksmus arba už neveiklumą) jis galėtų būti nubaustas areštu arba atsakyti drausmės tvarka, nebaudžiama (1933. XII. 23 d.; b. Nr. 430).

3. Teisiamasis pripažintas esąs kaltas davęs kyšį polic. nuov. viršininkui. „kad viskas būtų gerai“, kad jis „nesuteiktų apie jo žmoną neigiamų žinių“. reiškia: paperkamasis tais žodžiais buvo gundomas visai nerinkti apie jo žmoną žinių ir, jei tokios yra surinktos, jų nepranešti kam reikiant. AT. sprendime teisingai nurodo, kad teisiamasis, duodamas kyšį, norėjo paveikti policijos nuov. viršininką neiti tarnybos pareigų pasipelnymo tikslu, kitaip sakant, padaryti nusikalstamąjį darbą, nurodytą BS. 639 str. 2 d. Remdamasis tais sumetimais AT. teisėtai pripažino teisiamojo veiksmus turint žymių nusikalstamojo darbo, nurodyto BS. 149 str. (1933. XII. 23 d.; b. Nr. 430).

150. (1) Kas nusizengė kėsinesis įgundyti, duodamas kyši arba baustinai grasydamas, [—] visuomenės susirinkimo narį, kad balsuotų jo arba kito kurio žmogaus naudai, arba prieš kurį kitą žmogų, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) Be to, teismui leidžiama uždrausti kaltininkui dalyvauti šiame susirinkime per laiką nuo vieno ligi trijų renkamųjų tarpų.

151. (1) Kas nusizengė pasisavinęs valdžią:

1) savo valia pasiimdamas tarnautojo laipsnį, kad padarytų veiksmą, kurį tarnautojas tegalėjo padaryti;

2) savo valia padarydamas veiksmą, kurį tarnautojas tegalėjo padaryti,

tas baudžiamas

arešto arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų).

(2) Jei valdžią pasisavinęs žmogus, neteisėtai pasisavinta valdžia naudodamasis, padarė didįjį arba šiaipjau nusikaltimą, tai jis baudžiamas pagal visuomos taisykles.

(3) Jei valdžią pasisavinęs žmogus padarė tokį darbą, kuris laikomas didžiuoju arba šiaipjau nusikaltimu valstybės arba visuomenės tarnyboje, tai jis baudžiamas ta bausme, kuria būtų už šį darbą nubaustas tarnautojas.

I 1. Valdžios pasisavinimas gali reikštis arba saubališku tarnybos ėjimu, vadinasi, padarymu keliolikos tokių veiksmų, kuriais reiškama įstatyminė tam tikro valdžios organo funkcija, arba kokių atskiru veiksmu, kurį padaryti taip pat esti įgaliojtas šis ar kitas valdžios organas (p. r.).

2. Valdžią pasisavinti gali ne tik privatus asmuo, bet ir tarnautojas (p. r.).

3. Valdžios pasisavinimas neturi nieko bendro su saubaliavimu: saubaliavimas esti tada, kai kaltininkas vykdo tikrąją ar sąžiningai pasisavintąją savo teisę, o valdžią pasisavinant, nebent tik retais, išimtiniais atvejais, turima tolimas tikslas patenkinti valdžią užgrobuisio asmens interesus, tačiau net ir šiais išimtiniais atvejais kaltininko santykis su valdžia esti visiškai kitoks (p. r.).

III B

BS. 151 str. taikinti visai nereikia, kad visi tie darbai būtų baigti. Užtenka ir vieno kurio nors veiksmo, atlikto be įstatymo reikalaujamo leidimo, nes ir vienu tokiu veiksmu visai užbaigčiai pasireiškia visuma nusižengimo, numatyto BS. 151 str. 1 ir 2 p. (1933.XII.9 d.; b. Nr. 402).

152. Kas nusikalto savo valia ėjęs pareigas, įstatymo pavestas vyriausybiniais rabinams arba jų padėjėjams, tas baudžiamas kalėti paprastajame kalėjime.

153. (1) Kas nusižengė tyčia dėdamasis teis-
mui kitu asmeniu, pašauktu prisiekusiojo sprendėjo
pareigos eiti, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) Jei kaltininkas iš tikro esti ėjęs kito žmogaus
vietoje prisiekusiojo sprendėjo pareiga, tai jis bau-
džiamas

arešto.

(3) Šitomis pat bausmėmis ir tais pačiais pagrindais baustinas tas, kuris nusizengė gundymu ką stoti savo ar kito kurio žmogaus vietoje prisiekusiojo sprendėjo pareigos eiti, jei gundomasis iš tikro tos pareigos eiti stojo.

154. (1) Kas nusizengė reiškęs valdžiai nepagerbimo aiškiai nepadoriu elgesiu valstybės arba visuomenės įstaigoje tuo metu, kai joje buvo einama tarnyba, tas baudžiamas

arešto.

(2) Jei valdžios nepagerbimas buvo išreikštas tuo, kad vyriausybės arba visuomenės įstaiga buvo ižeišta rašte, paduotame tokiai įstaigai, viešai pasakytoje kalboje ar paskaitytame rašinyje, paskleistame ar viešai rodomajame spaudinyje, laiške ar paveiksle, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(3) Jei valdžios nepagerbimas buvo parodytas ižeidimu vyriausybės arba visuomenės įstaigos arba kurio iš jos narių tuo metu, kai joje buvo vykdomi tarnybos darbai, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(4) Jeigu valdžios nepagerbimas pareiškiamas asmens smurto padarymu kuriam nors vyriausybės ar visuomenės įstaigos žmogui tuo metu, kai joje einama tarnyba, tai, jei už tą savo nusikalstamąjį darbą kaltininkas skaudžiau nebaudžiamas, tai jis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

155. (1) Kas nusižengė, tyčia nuplėšdamas, pagadinamas arba iškraipydamas viešai tam tikros valdžios įsakymu išstatytą skelbimą, kurį kitą vyriausybės arba visuomenės dokumentą, antrašą, skydaženklį arba kurį kitą valdžios ženklą, skydą, kariuomenės vėliavą ar karo laivyno gairę, jei už padarytą dokumento pagadinimą nėra baustinas skaudesne bausme, tai baudžiamas

arešto arba mokėti baudos ne daugiau kaip
(du tūkstančius penkis šimtus litų).

(2) Jei:

1) šis nusižengimas buvo padarytas valdžios nepagerbimui išreikšti;

2) buvo niekinta viešai kariuomenės vėliava arba karo laivyno gairė,

tai kaltininkas yra baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(3) [—].

I 1. Pagal 155 str. nebaustini viešų paminklų gadintojai, nes pastariesiems turi būti taikinami nuostatai dėl visuomenės nuosavybės daiktų gadinimo (p. r.).

2. Išorinis veiksmas, kuriuo reiškiamu valdžiai nepagarbos, gali būti kelių atspalvių, ir šino atžvilgiu jis yra platesnis už įžeidimo veiksmo sąvoką (p. r.).

3. 145 str. taikinant, visiškai nesvarbu, ar rašte įžeista kaip tik ta įstaiga, kuriai raštas įteikiamas, siunčiamas, ar kuri nors kita vyriausybės ar visuomenės įstaiga (p. r.).

III A 1. Čia tinka ir tie atvejai, kada kaltinamasis ateina girtas į taikos teisėjo salę bylos nagrinėjamuoju metu, ten vaikštinėja, kalba netinkamus žodžius ir skaito eilėraščius (1870/709)

arba savo valia paima nuo teisėjo stalo raštus ir jų negrąžina, nors ir teisėjo reikalaujamas (S. Spr. 1869/877).

2. Nebuvimas noro parodyti pagarbą valstybės įstaigai negali atleisti kaltinamojo nuo bausmės; pakanka, kad jis žinojo ar manė, jog jo veiksmas yra įžeidžiamas (1874/516).

3. Už įžeidimą bei šmeižtą valstybės įstaigoms pateikiamuose raštuose baustina (S. Spr. 1867/80 ir 197) lygiai taip, kaip baustina už posakius, kuriais teismas kaltinamas esąs neteisingas, bei už netinkamus, nereikšmingus ar ironingus nurodymus, kurie netinka teismo ir kaltinamojo santykiams (1879/48).

4. Alsakomybė už valdininko įžeidimą nepriklauso nuo to, ar valdininkas buvo paskirtas teisėtai, ar neteisėtai (1871/185).

5. Kad valdininko įžeidimas būtų nusikalstamas, visai nėra reikalo, kad įžeistasis valdininkas įžeidžiamo veiksmo metu būtų buvęs uniformuotas ar turėjęs kokių kitų matomų tarnybinių ženklų; čia pakanka to, kad kaltinamasis žinotų tarnybinių įžeistojo veiksmų pobūdį (1871/1066).

6. Kai kas nors savo valia paima nuo teisėjo stalo raštus ir juos laiko, nepaisydamas teisėjo reikalavimo juos atiduoti, tai toks elgesys baudžiamojo įstatymo laikomas darymu nepagarbos teismui (1869/877).

7. Valdininko pakvietimas kokio asmens dirbti laisvai samdomo teisėmis, sakysime, taikos teisėjo pakvietimas raštvedžio, yra tarnybinis aktas, ir įžeisti jis šiuo laiku yra nusižengimas valdomajai tvarkai (1871/1066).

8. Nurodymas apeliaciniame skunde, kad taikos teisėjo sprendimas prieštaraujas įstatymui ir sveikam protui, negali būti nepripažintas nepaprastai užgaunamu teisėjo pareigas einančio bei visuomenės pasitikėjimą turinčio asmens (1871/554).

9. Kai apeliaciniame skunde yra teismą žeidžiamų posakių, tai teisę kelti bylą turi tas teismas, kurio veiksmus liečia įžeidžiamasis skundas, o ne tas, kuris šį skundą turi svarstyti. Tokiais atvejais ši teisė priklauso visam teismui, nepaisant to, ar buvo įžeistas visas teismo sąstatas, ar koks jo skyrius, ar atskiras narys, ir nė vienu iš šių atvejų ji nepareina nuo atskirų nukentėjusių asmenų valios (1868/682).

III B

1. Kaltin. įžeidė taikos teisėją ne įstaigoj, bet privačiame bute. Todėl nusikaltimas turi būti kvalifik. ne pagal 154 str. 3 d., bet pagal 532 str. 3 p. (A. 1927/209).

2. Kaltinamojo Ž. rašte nebuvo įžeistas arba paniekintas konkretus asmuo — valdininkas, bet teismo organas — taikos teisėjas. Todėl nusikaltimas teisingai kvalifikuotas pagal BS. 154 str., o ne pagal 532 str. (K. 1927/165).

3. Teisėjui paskelbus rezoliuciją, kuria buvo atmestas kaltin. civilinės bylos ieškinys, jie tame pat posėdy pasakė: „Žinoma, žydai užpylė pinigais“. Nors galima sutikti su apeliuotojais, kad jie tat pasakę ir susijaudinę (ir nenorėdami teisėjo įžeisti), bet tuo įžeistas teisėjas ir padarytas didelis teismo nepagerbimas (A. 1928/12).

4. Straipsnyje niekas, kaip asmuo, užgautas nėra, bet teismas rado prokuratūros įžeidimą; čia yra 154 str. 2 d. numatytas nusikaltimas. 532 str. pritaikintas netiksliai, bet kadangi jo baudžiamoji sankcija nedidesnė, kaip 154 str. 2 d., tai čia kaltinamojo interesai nenukenčia. Apyg. T. rado net visą straipsnio turinį įžeidžiamu (K. 1930/217).

5. Sakinys „Aš nėsu niekur baustas ir net kada Ap. Teismas darė mėginimus mane nubausti, Vyr. Tribunolas mane rado nekaltu ir išteisino“ — yra Ap. T. įžeidžiamas, nes jis vaizduojamas šališku, norėjusiu kaltin. B. nekaltai nubausti. B., kaip advokatas, turėjo suprasti, kad tokie pasakymai yra teismo įžeidimas (K. 1931/117).

6. Byloms dėl įstaigų įžeidimo nereikalinga, kad tos įstaigos tarnautojas privačiai prašytų traukti atsakomybėn (K. 1931/144).

7. Ap. T. pasidarė išvadą, kad bendras straipsnio N. pobūdis ir atskiri jo sakiniai rodo, jog straipsnio autorius norėjo įžeisti kaip tik Lietuvos Teismą... Įžeidimą ir norą įžeisti Teismas išvedė ne tik iš paskut. str. posakio, bet, kaip matyti iš motyvų, iš viso straipsnio turinio... Padaryta Teismo išvada yra visiškai teisinga, nes iš tikro paskutinis sakinytis rodo, jog autorius turėjo galvoje kaip tik Lietuvos Teismą, dėl kurio šališkumo, girdi, esąs nuskriaustas teisingumas ir visuomenė (1932. IV. 5; b. N. 94).

Septintasis skyrius

Teismo darbo trukdymas

156. Kas nusižengė žinomai melagingai pranešdamas valdžiai, kuriai priklauso iškelti baudžiamasis persekiojimas, apie nebūtą didįjį arba šiaip nusikaltimą, tas baudžiamas

areštu.

1. Traukti tieson galima ne už bet koki melagingą pareiškimą: reikia, kad pareiškimas turėtų tokių nurodymų, kurie darytų jį tinkamu valdžios organams suklaidinti, reikia, kad pareiškime būtų nurodytos tariamojo nusikaltimo žymės (p. r.).

2. 156 str. taikinas ir asmeniui, kuris žinomai melagingai pareiškia, kad jis esąs kaltas kokiu nusikaltimu, bet jei melagingas savęs kaltinimas liečia nusikalstamąjį darbą, žinomai padarytą kito asmens, tai tatai atitinka nusižengimą, numatytą 169 str. (p. r.).

3. Pareiškimas turi būti padarytas valdžios organui, kuris kompetentingas bylai kelti, vadinasi, policijai, tardymo organams, prokuratūrai (p. r.).

1. Jei kas iškelia ginčą dėl suklastojimo pagal Civ. Proc. III A Išt. 562 straipsnį, tiesiog ko nors dėl jo nekaltindamas, ir nustatytu laiku suklastojimo išrodymų nepateikia, tai jis nepriklauso baudžiamajam teismui ir baudžiamas mokėti piniginę baudą civilinių įstatymų nustatyta tvarka (1874/308, 1872/479, 1870/315).

2. Nėra baudžiamas paprastas melagingas pareiškimas: skundas turi būti vardinis, vadinasi, jame turi būti nurodytas kaltinamasis asmuo (1876/33).

3. Nesąžiningu laikomas toks kaltinimas, kuris remiamas pramanytais išrodymais, taip pat ir kaltinimas dėl žinomai ne-

padaryto nusikalstamo darbo bei sąmoningas faktų iškraipymas kaltinamojo nenaudai (1873/576, 1871/43).

4. Panašiais atvejais, aišku, leidžiama ne tik išteisti iš kaltininko išlaidas bei nuostolius, bet ir iškelti jam baudžiamą bylą (1877/58 ir 49, 1875/58).

5. Jei įstatymas baudžia nors ir melagingai, bet atvirai skundžiantį asmenį, tai dar mažiau moralus ir tuo labiau baustinas yra savo vardą paslėpęs ar dar kito vardu prisidengęs skundėjas, kuris kliūva atitinkamam valdžios organui patikrinti, kiek pagrįstas jo skundas (1888/17).

6. Įstatymas nepripažįsta ir negali pripažinti tokio principo, kad valdininkai nebūtų baudžiami dėl kerštingų bei melagingų jų skundų. Tokia taisyklė būtų ir nemorali, ir pavojinga. Tik piniginė atsakomybė tokiems nesąžiningiems kaltintojams nedėtina (Pr. K. T. 1827. XII. 22 ir 1816. X. 10).

7. Melagingas kaltinamojo pareiškimas ne jo paties noru, o atsakant į valdininko klausimą, nėra melagingas skundas (Rg. 1883. III. 15).

8. Kad melagingas kaltinimas būtų drauge ir melagingas skundas, jis dar turi būti pateiktas tam valdžios organui, kuris turi imti baudžiamai persekioti skundžiamąjį (1875/572, 1871/846).

9. Kas. Pranc. T. 1829 m. savo sprendimu nutarė taikinti šiuos melagingo skundo dėsnius ir tais atvejais, kada melagingai pranešama valdžios organams dėl veiksmo, kuris gali sužadinti visuotinę paniką.

10. Įstatymas neduoda jokio pagrindo skirti priežastis, dėl kurių neabejojamai nebaudžiama už tą veiksmą, kuriuo skundžiamasis yra kaltinamas (pavzd., įsisenėjimas), nuo tokių priežasčių, kurios tokio pobūdžio neturi (Rg. 1880. II. 25).

11. Melagingu skundu laikytinas ir toks skundas, kurį kaltinamasis diktavo, nors jo jis ir nepasirašė (Rg. 1868. V. 1 ir 1866. XI. 16).

12. Melagingas pareiškimas, kuris neturi specialaus tikslo iškelti baudžiamą skundžiamojo persekiojimą, o tik nukreipti įtarimą nuo paties skundėjo, — yra melagingas skundas (Rg. 1883. III. 15).

1. *Privatus asmuo gali trukdyti teisingumo darbą: arba a) | v* pasingai neklausydamas, arba b) atakingai priešindamasis. Pagal savo esmę toks trukdymas tėra nusikalstamas tyčios atveju, o labai dažnai net tik tiesioginės tyčios atveju (M. II, 85 p.).

2. Įstatymas reikalauja, kad melagingas skundas būtų nukreiptas į kompetentingą įstaigą, oficialiojoje aplinkoje (ne privataus pasikalbėjimo metu) (M. II, 85 p.).

157. (1) Kas nusikalto žinomai melagingai įskundęs kurį žmogų valdžiai, kuriai priklauso iškelti baudžiamasis persekiojimas arba pašaukti drausmės atsakomybėn, padarius nusikalstamąjį darbą arba tarnybos nusižengimą, nurodydamas šio skundimo pagrindus, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei melagingai įskundė ką padarius didįjį nusi kaltimą, tai skundikas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

1. Nėra reikalo, kad įskustas asmuo būtų pavadintas vardu: užtenka, kad būtų suteikta tokių nurodymų, kurie duotų pagrindo arba įgalintų spręsti, jog padarytas pranešimas liečia tam tikrą asmenį (p. r.).

2. Melas turi liesti bylos aplinkybes, o ne tas išvadas, kurias iš tų faktų daro įskundėjas (p. r.).

3. Įskundimas gali būti pripažintas melagingu, jei jame pramanyta aplinkybių, kurios iš tikro padarytam nusikalstamajam darbui suteikia kito, sunkesnio, nusikaltimo pobūdį (p. r.).

4. Rusų senato praktika, pagal kurią, prieš keliant bylą už melagingą įskundimą taikos teismų byloms, įskundimas turįs būti teismo pripažintas nesąžiningu, negali būti laikoma teisinga (p. r.).

5. Įskundimo pripažinimas melagingu, bet tik objektyviai, o ne subjektyviai, vadinasi, ne žinomai melagingu, neduoda teisės pripažinti įskundusį asmenį eo ipso ką ižeidus (p. r.).

6. *Melagingas įskundimas turi būti laikomas baigtu tik nuo to momento, kada jis įgyja reikšmę juridinio akto, kuris gali sudaryti pagrindą kaltininkams tieson traukti (p. r.).*

III A 1. Melagingas skundas yra žinomai melagingas kaltinimas nekalto asmens ne tik dėl negarbingo, bet kartu ir dėl įstatymus peržengiančio veiksmo prieš tokį valdžios ar teismo organą, kuris gali imti baudžiamai persekioti šiuo skundu šmeižiamąjį asmenį (1875/572).

2. Melagingą skundą sudaro žinomai melagingas kaltinimas dėl nusikalstamo darbo, noras, kad nekaltas asmuo būtų baudžiamai persekiojamas ar su šiuo noru sutinkąs melagingo kaltinimo pareiškimas tam valdžios organui, kuriam priklauso baudžiamai persekioti; žinomai melagingu kaltinimu turi būti laikomas pareiškimas apie tokius nusikalstamus darbus bei faktines aplinkybes, kurios yra pramanytos ir kurių netikrumas skundėjui tikrai buvo žinomas (1887/21).

3. Kaltinimas ko nors dėl nusikalstamo darbo, jei bus pripažinta, kad jis, tas kaltinimas, ne tik neišrodytas, bet dargi nesąžiningas, visiškai tinka melagingo skundo sąvokai (1875/298).

4. Jei, einant ginčui dėl vekselio suklastojimo, pagal jį išieškoti pinigus patiekęs asmuo traukiamas tieson, tai toks ginčas negali būti laikomas nei melagingu skundu, nei melagingu liudijimu teisme, nes toks atvejis yra tiesiog įstatymo numatytas (1874/308).

III B 1. Byloj M. už melagingą S. įskundimą kyšius imant Ap. T. turėjo išspręsti tik vieną klausimą, ar M. žinomai melagingai padavė pranešimą S. vyresnybei apie paimtą kyšį (K. 1927/368).

2. Ap. Teismo sprendime tepasakyta, kad kun. K. melagingo įskundimo kaltė esanti nustatyta liudininkų... ir kad jo skundas prieš V. esąs žinomai melagingas, bet sprendime nepasakyta, iš ko teismas mato kun. K. kaltę, kurie liudininkai išrodę kaltę ir skundo melagingumą. Toks sprendimas... negali būti paliktas galioti (K. 1927/135).

3. Nustatyta, kad teisiam. tarnavo lenkų žvalgyboje ir šnipinėjimo tikslu stengėsi išibrauti Vilniuje į lietuvių ir gudų vei-

kėjų tarpą, bet tam sumanymui nepavykus, kaltin. padavė lenkų administracijos organams pareiškimą, jog lietuviai ir gudai Vilniuje esą sudarę organizaciją ginkluotai sukilti prieš lenkų valdžią Vilniuje ir šiam tikslui pasiekti esą sudarę devynių asmenų komitetą. Remiantis šiuo melagingu kaltin. M. pranešimu, Vilniuje buvo suimta daug liet. ir gudų veikėjų ir 33 asmenys buvo lenkų ištremti į nepriklausomą Lietuvą (A. 1928/263).

4. Šio str. visumai reikalinga: 1) kad įskundimas būtų žinomai melagingas, 2) kad įskundžiamas būtų koks nors baudžiamasis veiksmas ar tarnybinis nusikaltimas ir 3) kad būtų padarytas valdžiai, nuo kurios priklauso iškelti kriminalinė ar drausmės byla. — Paleistuvystė pagal įstatymus nėra baudžiama. Tuo būdu, melagingai įskundus paleistuvystę, nebus vieno iš BS. 157 str. pažymių (bet gali būti BS. 531 str. numatytas nusikaltimas) (K. 1929/216).

5. Kaltinamoji S. pranešė, kad L. ją „nachališkai tvėrė į glėbį ir pradėjo bučiuoti. Iš viso pasielgimo matyti, kad jis norėjo mane išžaginti“. Šis paskutinis sakinyss sudaro tik S. išvadą ir L. veiksmų vertinimą... Svarbu ne nusikaltimo pavadinimas, bet pranešamųjų faktų tikrumas. O tų faktų (apkabinimas, pabučiavimas) tikrumu Ap. Teismas patikėjo... Tas svarbiausia, o visa kita yra šalutiniai ir nereikšmingi išrodymai... Todėl nėra 157 str. visumos (K. 1931/66).

6. Reikalinga, kad visas faktas būtų išgalvotas — žinomai melagingas, o ne to fakto smulkmenos, kurios dažnai nukentėjusių asmenų esti perdedamos (1932. I. 19; b. N. 444).

158. (1) Kas nusikalto reiškęs žinomai melagingą liudijimą, kenkdamas tiesos darbui, rengiamajame tardyme arba teisme būdamas liudytoju, nusi-manėliu arba vertėju, arba kvočiant apylinkinius žmones, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei melagingai yra pareiškęs:

1) papirktas;

2) klausiamas prisaikintas, primintas arba davęs pasižadėjimą, kurie atstoja priesaiką,

tai nusikaltėlis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(3) Melagingas liudijimas, kurį padarė kaltinamojo naudai žmogus, pagal įstatymą turis teisę atsisakyti duoti liudytojo parodymą, nelaikomas nusiikalstamu, jei dėl tos teisės liudytojas nebuvo išpėtas tos valdžios, kuri klausė liudijimo.

1) *1. Kaltinamojo neatsakingumas už melagingus liudijimus nepašalina jo atsakomybės, kai jis kursto kitus asmenis melagingai liudyti (p. r.).*

2. Asmens, kurie tik tam tikromis aplinkybėmis šalinami nuo liudijimo baudžiamosioms byloms, kaip, sakysime, dvasininkai, įgaliotiniai, atsako už melavimą teisme (p. r.).

3. Civilinėse bylose gali atsakyti ne tik asmens, kurie tik kalbamai bylai pašalinami nuo liudijimo, bet ir tie, kurie ir apskritai negali būti liudytojais (p. r.).

4. Asmens, išvardintieji Baudž. Proc. įst. 86 str. ir 371 str. 1 ir 2 p. už melagingus liudijimus neatsako, nes jie yra nekaltingi, bet visi kiti, jei jiems dėl paties teismo apsirikimo arba neapsižiūrėjimo, ar dėl to, kad buvo paslėpę nuo teismo kliudančias aplinkybes, buvo leista liudyti, turi atsakyti už melagingą liudijimą (p. r.).

5. Įstatymas, nustatydamas melagingo liudijimo sąlygą, kad jis kenktų tiesos darbui, nereikalauja, kad žala iš tikro įvyktų, o pasitenkina žalos galimumu (p. r.).

6. Ekspertyzė esti melaginga, kai ekspertas žinomai melagingai liudija ar apie jo surinktą arba jam pateiktą fakto medžiagą bei jos savumus, ar apie faktų grupavimą, jų tarpusavio santykiavimą ir t.t. (p. r.).

7. Atsisakymas teisme nuo melagingo liudijimo, reikšto rengiamojo tardymo metu, gali turėti reikšmės tik bausmės didumui (p. r.).

8. Papirkimo sąvoka turi čia tą pat reikšmę, kaip ir 149 str. (p. r.).

9. Jei buvo prisaikinta asmens, kuris pagal įstatymą nėra įgaliotas prisaikinti liudytojus arba ekspertus (pav., jei liudytojas prisaikintas trečiųjų teisėjo), tai priesaika neturi juridinės reikšmės ir liudijimas šiomis sąlygomis turi būti laikomas reikštu be priesaikos (p. r.).

10. Atvirkščiai, jei prisaikina asmuo, apskritai įgaliotas tatau daryti, tik neturįs teisės tatau daryti konkrečiu atveju, sąlygine, jei liudytojas prisaikinamas tardytojo ne Baudž. Proc. įst. 442 str. numatytais atvejais, tai priesaika nenustoja juridinės savo svarbos, ir liudijimas laikomas darytu su priesaika (p. r.).

11. Neatlikimas prisiekiant tam tikrų apeigų neatima priesaikai jos juridinės reikšmės (p. r.).

1. Melagingu liudijimu, kaip jau rodo tiksli šio posakio III A prasmė, turi būti laikomas sąmoningai melagingas liudininko išdėstymas jam žinomų aplinkybių ar įvykių, kurių paliudyti jis yra pašauktas (1882/16).

2. Melagingas liudijimas yra žinamai melagingas liudininko išdėstymas bylos aplinkybių, kurių liudyti jis yra pašauktas į teismą. Už melagingą liudijimą baudžiama, nepaisant jo padarinių. Už melagingą liudijimą kaltininkas turi būti baudžiamas net ir tuo atveju, kada teismas, bylą svarstydamas, į tą liudijimą nė akies nekreipė (1873/45).

3. Nukentėjęs gali būti kaltinamas melagingai liudijęs, jei, klausiamas kaip liudininkas, jis iškraipo jam žinomas bylos aplinkybes dėl kaltinamojo veiksmų ir dėl tų bylą liečiančių įvykių, kurių liudyti jis teismo pašauktas (1877/93).

4. Melagingu liudijimu turi būti laikomas ir melagingas nukentėjusio neigimas pačios vagystės, dėl kurios jis nukentėjo (1870/661).

5. Kaltinamojo liudijimas bylai, kur jis pats kaltinamas, nieku būdu negali būti laikomas melagingu liudijimu, nors šie jo liudijimai liestų ir ne jį patį, o kitus kaltinamuosius, nes tatau yra tik apkalbėjimas, o ne liudijimas (1872/1059). Tačiau

jei kaltinamasis išteisintas ir paskui šaukiamas tai pačiai bylai liudininku, tai melagingi jo liudijimai atitinka melagingo liudijimo sąvoką, nes jis čia nebe kaltinamasis, o liudininkas (1878/39, 1872/1059).

6. Vieno iš kaltinamųjų liudijimas tokiai bylai, kur jis pats nėra traukiamas atsakyti, turi būti laikomas liudijimu, ne apkalbėjimu.

7. Jei liudininkai nuslepia priežastis, dėl kurių jie negali būti saikinami, o prisiekę melagingai liudija, tai jie baustini lygiai taip, kaip baudžiami už kreivą priesaiką (Rg. 1881.III.26, 1880. II. 23). Šis dėsniis netaikinas nesubrendėliams.

8. Melagingas liudijimas yra melagingas pareiškimas valdžios organui, kurį įstatymas įgalioja klausinėti liudininkus, prisaikinus ar be priesaikos, bet nuostatai dėl melagingo liudijimo negali būti taikinami melagingiems skolininko pareiškimams policijos organams (1874/479, 1868/578 bei 1867/438).

9. Melagingas liudininko atsakymas į klausimą, ar jis buvęs pirma teistas, jei liudininkas į jį atsako prisiekęs, gali būti laikomas kreiva priesaika, nors proceso įstatymai ir nesuteiktų teisės liudininką klausinėti ir nors jis ir nebūtų įpareigojamas į tuos klausimus atsakyti (Rg. 1880.V.5).

10. Išteisinti asmenį, kuris esti kaltinamas melagingai liudijęs, dėl to, kad jo melas lietė neesminius dalykus, nesutinka su įstatymo prasme (Rg. 1884.IV.29).

11. Melagingais liudijimais turi būti laikomi ir tokie liudijimai, kurių tikslas yra paslėpti nusikaltėlių nuo teisingumo organų (S. Spr. 1873/761, 1868/578). Nebaudžiama už kreivą priesaiką, padarytą dėl neatsargumo (Rg. 1883.II.16).

12. Jei melagingai liudijęs liudininkas, teisėjo klausiamas, tuoj atsiima savo liudijimą ir pakeičia jį kitu, tai čia turime tik kėsiniimąsi melagingai liudyti, ir dar tokį kėsiniimąsi, nuo kurio atsisakoma gera valia (Rg. 1886.III.15).

13. Melagingas liudijimas pirmos instancijos teisme yra laigtas nusikalstamas darbas, nors paskui, nagrinėjant bylą, liudininkas ir būtų atsiėmęs savo liudijimą, nes jo liudijimas buvo vienas iš pirmosios instancijos teismo sprendimo pagrindų (Pr. K. T. 1868. XI. 20 ir 1846. VI. 3).

14. Nebaudžiamas toks liudininkas, kuris tardomas be priesaikos melagingai liudija, bet teisme sako teisybę (1882/16).

15. Teisiamųjų aiškinimas, kaip melagingas apkalbėjimas kartu su jais teisiamųjų arba ir iš viso teismui neatiduotų asmenų, negali būti slistimi imti baudžiamai persekioti pačius kaltinamuosius, nes tatai tėra kaltinamųjų pasirinktas būdas teisintis arba savo kaltę lengvinti; tad teisiamasis už tai negali būti atskirai baudžiamas; taip pat, pagal Baudž. Proc. Įst. 685 str., kaltinamojo tylėjimas negali būti laikomas savo kaltės pripažinimu. Priešingai galvojant, būtina reiktų pripažinti, kad jei baudžiamas melagingai kitus apkalbėjęs kaltinamasis, tai taip pat turėtų būti baudžiamas ir toks kaltinamasis, kuris nutylėjo dėl savo bendrininkų (1899/1).

16. Įstatymas yra atlaidesnis kaltinamajam ne dėl to, kad jo, kaltinamojo, veiksmai neturi nusikalstamo darbo pobūdžio, o dėl ypatingų kaltinamojo sąlygų; bet tokių sąlygų nėra ir būti negali atžvilgiu pašalinių asmenų, kurie įkalbinėja kaltinamąjį melagingai apkalbėti nekaltus asmenis, ir jų veiksmai turi būti apibūdinami pagal esminius jų pažymius, nepaisant tų padarinių, kuriuos šis apkalbėjimas turės pačiam apkalbėjusiam asmeniui (1899/1).

1. Kasatoriaus atsikirtimas, kad pirmojo byloj likus (ne- III B teisingai įskūstiems) kaltinamiesiems išteisintiems, esą jo melagingas liudijimas nepakenkęs tiesos darbui — neturi pagrindo, nes melagingai paliudijęs jis apsunkino teismo darbą surasti teisybei ir tuo, žinoma, pakenkė tiesos darbui (K. 1929/575).

2. Neišrodyta, ar teisiam. darė savo liudijimus žinomai melagingai, nes jie darė savo liudijimus ne dėl faktų, bet dėl juridinių veiksmų. Jie iš tikro galėjo būti įsitikinę, kad žemė, kurią jie iš J. nuomojo už 15 rublių per metus ir kuri paskui atiduota B. už 507 rublius, išvažiuojant į Ameriką, B-iiui buvo parduota, o ne išnuomota (A. 1926/127).

3. Liudytojas, melagingai pareiškęs, nors ir be priesaikos, jei tuo būtų baigta jo dalyvavimas bylos nagrinėjimo darbe, — būtų nusikaltęs; bet jeigu jis, būdamas vėliau tai pačiai bylai paklaustas prisaikintas, liudija teisingai, pats atitaisydamas

savo darbą, galėjusį pakenkti teismo vykdomajam teisingumui, tai jis nebegali būti baudžiamas dėl to, kad jo darbe nebelieka nusikaltimo žymių... antras teisingas liudijimas prisiekus, kaip rimtesnis, padengia (pražioja) pirmąjį melagingą liudijimą, neprisiekus..., žinoma, — to pražiojimo būtiną sąlygą sudaro tai, kad būtų tvirtai nustatyta, jog teisingas yra kaip tik antras, prisiekus reikštas, liudijimas... Kitaip, sykį pamelavęs, liudytojas, jei teisybės liudijimas prisiekus neanuliuotų jo pirmojo melagingo liudijimo, neturėtų pareigos parodyti teisybę ir prisiekęs, nes tuo jis pats save kaltintų... jis būtų lyg skatinamas melagingai liudyti ir prisiekęs (A. 1928/303).

4. Savo žinomai melagingais liudijimais kaltin. norėjo paveikti teismą... ir tuo pakenkti K. Toks jo liudijimas, be abejojimo, galėjo pakenkti tiesos darbui, ir todėl toji aplinkybė, kad teismas į jo liudijimus nekreipė dėmesio, negali būti išteisinimo pagrindu, nes pats savaime žinomai melagingas liudijimas prisiekus sudaro nusik. darbą, nepaisant to, kokių pasekmių jis turėjo (A. 1927/326).

5. Liudininkas sako apie faktus, o ne apie įvertinimą arba subjektyvinę nuomonę... Dėl vienokios ar kitokios subjektyvinės nuomonės pareiškimo liudininkas negali būti kaltinamas melagingu liudijimu (A. 1929/161).

6. Jeigu melagingas liudijimas lieč nagrinėjamos bylos esmę, tai, reikšdamas tą liudijimą, liudininkas kenkė teismo darbui, nepaisant to, ar teismas juo patikėjo, ar nepatikėjo, rėmė ar nerėmė juo sprendimą (A. 1927/486).

7. 158 str. nereikalauja, kad būtų pakenkta tiesos darbui — pakanka, kad buvo stengtasi pakenkti. Tiktai, jei liudytojas liudytų dėl aplinkybių, kurios bylai visiškai neturi reikšmės, nebūtų kenkimo tiesos darbui (A. 1929/234).

8. Teisiam. kaltinama, kad ji žinomai melagingai paliudijo, jog ji nieko nežinanti... Bet iš teismo protokolo nematyti, kad ji būtų buvus klausiama: ką ji pasakojo kitiems liudininkams ir ar matė bylininkus lovoj gulint. Tik jeigu ji būtų smulkiau išklausinėta apie šiuos konkrečius faktus ir tada būtų davusi neigiamus atsakymus, tik tada būtų buvę galima pripažinti ją esant kalta (A. 1931/40).

9. Nustatyta, kad incidento metu buvo toks momentas, kuris ką tik atėjusio kaltinamojo galėjo būti bonae fide su-
prastas, kaip bendros visų trijų muštinės ... Todėl kaltė ne-
išrodyta (A. 1929/170).

10. 158 str. 2 d. baudžiami liudininkai kaip prisiekę, taip
ir priminti apie priesaiką. Bet čia turima galvoj atvejai, kada
bendra tvarka liudytojas turi prisiekti, bet atleidžiamas nuo
priesaikos, sakysime, kunigas, vienuolis. ... Bet jei šiaip jau
žmonės teisme liudijo be priesaikos, tik priminti apie priesaiką,
tai jiems taikintina 158 str. 1 d. (A. 1930/48).

11. Nepakanka, kad liudijimai neatitiktų tikrąsias, bet
reikia dar būtinai nustatyti, kad kaltin. reiškė žinomai jam
melagingus liudijimus, norėdamas pakenkti tiesos darbiui.
Teismas turi pasisakyti, kodėl jis susidarė išvada, kad kaltin.
esąs reiškęs žinomai melagingus liudijimus (1931.XII.22 N. 167).

12. Kol bus išrodyta, kad teisiamieji yra darę žinomai
melagingus liudijimus, jie negali būti pripažinti esą kalti
(K. 1931.XII.22 167a).

159. (1) Kas nusikalto:

1) padirbęs arba perdirbęs išrodomąjį raštą arba
kitą kaltės išrodomąjį daiktą, norėdamas tam tikrą
asmenį įtardinti padarius nusikalstamąjį darbą arba
tarnybos nusižengimą, jei tasai melagingas išrody-
mas tapo kvotos dalyku arba jei dėl jo buvo iškeltas
baudžiamasis persekiojimas arba jei įtartasis buvo
pašauktas drausmės tieson;

2) pristatęs teismui arba tai valdžiai, kuri yra
įgaliota daryti kvotą, kelti baudžiamąjį tardymą arba
šaukti drausmės tieson, žinomai melagingą rašto
arba daikto išrodymą, norėdamas tam tikrą žmogų
įtardinti padarius nusikalstamąjį darbą arba tarny-
bos nusižengimą,

tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Jei buvo padirbtas arba perdirbtas rašto arba daikto išrodymas didžiojo nusikaltimo bylai arba duotas melagingas išrodymas tokiai bylai, tai nusi-kaltėlis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejis metus.

Jei kaltininko piktas darbas nebuvo pastebėtas, tardytojo liko nepastebėtas padirbtas išrodymas, jei jis, sakysime, neįėjo į tą būstą, kuriame daiktas buvo padėtas ir t.t., tai kaltininkas baudžiamas pagal BS. 159 str. (p. r.).

160. Ieškovas arba atsakovas, kuris, prisiekęs civilinėje byloje, nusikalto žinomai melagingai liudi-jęs, kenkdamas tiesos darbu, baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

Turi būti prisiekta asmens, kuris pagal įstatymą apskritai gali prisiekti; priesaika asmens, kuris neturi teisės prisiekti, negali būti laikoma melaginga priesaika (p. r.).

III A

Kadangi kreiva priesaika yra bendro pobūdžio nusikals-tamas darbas, tai ir baudžiamoji byla dėl jos turi būti keliama Baudž. Proc. Įst. 97 str. nustatyta tvarka baudžiamai bylai kelti; todėl ir dėl kreivos priesaikos civiliniame teisme nuken-tėjusio asmens skundas ar pareiškimas gali eiti pakankamu pagrindu baudžiamai bylai kelti. Tačiau kadangi Civ. Proc. Įst. 893 ir 894 straipsniais įsiteisėjęs civilinio teismo spren-dimas yra būtinas ne tik bylininkams, bet ir visiems valstybės valdininkams bei teismo ir valdžios įstaigoms, ir kadangi jis tegali būti panaikintas tik Civ. Proc. Įst. taisyklėmis, tai bau-džiamasis teismas neturi teisės imti svarstyti dėl kreivos prie-saikos nukentėjusio asmens civilinio ieškinio (Bs. 1891/33).

Kraujo tyrimas šiai bylai reikšmės negali turėti, kadangi vien tik kraujo ekspertyzės duomenimis kaltinimas remti nėra tvirto pagrindo (K. 1931/11). III B

161. (1) Kas nusižengė:

1) rengiamajame tardyme arba teisme žinomai melagingai pareiškęs apie aplinkybę, kuri yra teisėta slistis pašalinti arba nušalinti kaltininkui nuo liudijimo, prisiekus arba neprisiekus, arba nuo dalyvavimo byloje nusimanėliu arba vertėju;

2) prašyme duoti kaltininkui pažymėjimą teisės kitų reikalais byloti, žinomai melagingai patikrinęs, jog nėra teisėtų kliūčių tokiam pažymėjimui gauti;

3) žinomai meluodamas pareiškęs teismui apie savo turta, norėdamas, kad jam atleistų teismo mokesčio arba civilinių bylų mokesčio mokėjimą, arba norėdamas gauti neišgalėjimo teisės pažymėjimą, arba naudojėsis neišgalėjimo teise, nors ir žinojo apkitus aplinkybes, dėl kurių kaltininkas buvo atleistas mokėti mokesčių,

tas baudžiamas

arešto.

(2) Šita pat bausme baustinas ir žmogus, neturįs nustatyto liudijimo kitų reikalais byloti, kuris nusižengė žinomai meluodamas teismui pareiškęs, kiek jis yra bylojęs per metus kitų reikalais šio teismo apygardoje.

1. Tais atvejais, kada melas yra ne pareiškimas apie nėra- mas aplinkybes, bet slėpimas esamųjų, tai toks slėpimas esti nusikalstamas tada, kai slepiamai atsakoma į tiesioginius klausimus apie bylos aplinkybes (p. r.).

2. Melagingi liudijimai, pareikšti administracinei valdžiai arba Taikos Teisėjui, norint gauti neturto pažymėjimą, nėra baustini, nors toks pažymėjimas ir būtų išduotas (p. r.).

3. Kaltininkas turi būti nubaustas pagal 161 str., nors teismas ir būtų atsisakęs išduoti neturto pažymėjimą (p. r.).

162. Kas nusikalto nepranešęs, neturėdamas pateisinamos priežasties tai daryti, tam tikrai valdžiai arba grasomajam žmogui apie tikrai jam žinomą, sumanytą arba imtą jau daryti didįjį nusikaltimą, jei dar tebebuvo galima imtis priemonių jam įspėti arba sustabdyti, ir jei, be to, sumanytas didysis nusikaltimas arba pasikėsinimas jį padaryti iš tikrųjų įvyko, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

1. Pagal 162 str. atsako tas asmuo, kuris, patyręs apie kieno nors daromas asignacijas, nepraneša apie tai, nors ir būtų jis patyręs apie pinigženklų padirbimą tuo laiku, kada jų dalis buvo jau pagaminta ir, gal būt, net išleista į apyvartą (p. r.).

2. Jei kaltininkas manė, kad ir klaidingai, jog jis nebeturi užtektinai laiko įspėti dėl gresiančio pavojaus ir dėl to visai niekam nieko nepranešė, tai jis nuo bausmės atleidžiamas (p. r.).

3. Asmuo nebaudžiamas už nepranešimą, jei jis esti įsitikinęs, kad jo patirtos žinios apie rengiamąjį nusikalstamąjį darbą jau žinomos policijai (p. r.).

III A Esminė nepranešimo apie rengiamą nusikalstamą darbą sąlyga yra ne tik žinojimas, kad tas darbas rengiamas, ir nepranešimas valdžios organams, bet ir galėjimas laimai padaryti (1869/320).

163. Kas nusikalto nepranešęs, neturėdamas pateisinamos priežasties tai daryti, tam tikrai valdžiai apie tikrai jam žinomą, sumanytą arba imtą daryti didįjį nusikaltimą, numatytą [---] 108 arba

118 straipsniais, jei sumanytasis didysis nusikaltimas iš tikrųjų padarytas, tas baudžiamas:

(p. a) [—] jei nepranešė apie didįjį nusikaltimą, numatytą [—] 108 straipsniu, —

kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus;

(p. b) [—] jei nepranešė apie didįjį nusikaltimą, numatytą 118 straipsniu, —

kalėti [tvirtovės] kalėjime.

164. Kas nusikalto nepranešęs, neturėdamas pateisinamos priežasties tai daryti, tam tikrai valdžiai apie tikrai jam žinomą dalyvį didžiojo nusikaltimo, numatyto [—] 108 arba 118 straipsniais, tas baudžiamas:

(p. a) [—].

(p. b) jei nepranešė apie [—] 108 straipsniu numatyto didžiojo nusikaltimo dalyvį, —

[ištremti];

(p. c) jei nepranešė apie 118 straipsniu numatyto didžiojo nusikaltimo dalyvį, —

kalėti [tvirtovės] kalėjime.

165. (1) Kas nusizengė tyčia nepaklausęs teisėto tam tikros valdžios reikalavimo pristatyti jo žinioje esantį išrodomąjį daiktą arba raštą baudžiamajai bylai, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) Jei išrodymas buvo iš kaltininko pareikalautas didžiojo nusikaltimo byla, ir jei kaltininkas tai žinojo, tai jis baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

166. (1) Kas nusikalto:

1) pagadinęs, paslėpęs arba pagriebę išrodomąjį tam tikros valdžios, kaip jam buvo žinoma, saugojamą daiktą arba raštą, kuris reikėjo prikergti arba kuris buvo prikergtas prie baudžiamosios arba civilinės bylos;

2) pagadinęs, paslėpęs arba pagriebę didžiojo arba šiaip nusikaltimo išrodomąjį daiktą arba raštą, kuris dar neprikergtas prie baudžiamosios bylos, norėdamas paslėpti nuo tiesos patį nusikalstamąjį darbą arba žmogų, kuris jį yra padaręs,

tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei išrodymas buvo didžiajam nusikaltimui, numatytam [—] 108 arba 118 straipsniu, tai kaltininkas baudžiamas:

(p. a) [—].

(p. b) [—] jei išrodymas buvo [—] 108 straipsniu numatytam didžiajam nusikaltimui, —

[išstremti];

(p. c) jei išrodymas buvo 118 straipsniu numatytam didžiajam nusikaltimui, —

kalėti [tvirtovės] kalėjime.

1. Slėpimo nusikaltimas esti tada, kai kaltinamasis būna |
pareiškęs koki nors aktyvų ir net fizinį veikimą; ven tik pasy-
vinis pasielgimas tiesos darbo atžvilgiu, neprisidėjimas prie jo,
neatitinka slėpimo sąvokos (p. r.).

2. Jei fiziniai slėpimo kaltininkai lieka nebaudžiami, tai tat
dar nepašalina atsakomybės asmenų, jiems padėjusių arba prie
jų prisidėjusių (p. r.).

3. Kai tardymo veiksmai esti baigti ir tam tikras daiktas
tardytojo esti pašalintas iš įrodymų skaičiaus, tai to daikto pa-
naikinimas negali būti laikomas panaikinimu nusikaltimo pėd-
saku, nurodytą 166 str. 2 d. (p. r.).

Jei kaltinamųjų atžvilgiu buvo pripažinta, kad norėdami III A
išvengti atsakomybės, kuri grėsė jiems dėl kontrabandos vežioji-
mo, jie pagrobė iš muitinės raštinės kontrabandinės prekes, tai
toks pripažinimas suteikia teisės pritaikinti jų veiksmui baudžia-
majį įstatymą (1880/30).

Užmuštojo lavonas yra nusikalstamą darbą išrodomas daik- III B
tas (A. 1931/170).

167. Kas nusizengė slėpęs arba padėjęs slėpti
žmogų, kuris žinomai yra pasmerktas arešto arba
pašauktas tardyman arba teisman dėl kaltinimo nu-
sizengimą padarius, jei taip darė, norėdamas ta
žmogų paslėpti nuo teismo arba bausmės, tas bau-
džiamas

**mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus
litų).**

Visada suponuojamas fizinis veikimas; padėjimas kitais |
būdais ir priemonėmis paslėpti asmenį, padariusį nusikalsta-
majį darbą, nėra slėpimas (p. r.).

Pagal įstatymo prasnę negali būti laikoma kalte bei bau- III A
džiamu dalyku kaltinamojo paties savęs slėpimas, o todėl negali
būti baudžiamas ir jo dalyvavimas toki nusikalstamą darbą da-
rant, kad ir kokių būdu jis būtų dalyvavęs. Taigi nėra baudžia-

mas ir nesudaro nusikalstamo darbo ir vengimas vykdyti teismo sprendimą, nebent šis vengimas būtų lydimas tokių veiksmų, kurie yra savaimingai įstatymo baudžiami (1883/8).

168. (1) Kas nusikalto slėpęs arba padėjęs slėpti žmogų, kuris žinomai:

1) yra pasmerktas kalėti paprastajame kalėjime arba skaudesne bausme;

2) pašauktas tardyman arba teisman, kaltinant jį padarius didįjį arba šiaip nusikaltimą, arba valdžios ieškomas, įtariant juos padarius;

3) padarė didįjį nusikaltimą, bet dar nėra valdžios ieškomas,

jei taip slapstė, norėdamas paslėpti slepiamąjį žmogų nuo teismo arba bausmės,

tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei:

1) slėpė žmogų, žinomai pasmerktą kalėti sunkiajame kalėjime;

2) slapstymu vertėsi,

tai nusikaltėlis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(3) Jeigu slėpė žmogų, žinomai padariusį [—] 108 arba 118 straipsniu numatytą didįjį nusikaltimą, arba žmogų, kuris yra kaltinamas tokį nusikaltimą padaręs arba už jį pasmerktas, tai kaltininkas baudžiamas:

(p. a) [—].

(p. b) [—] jei slėpė žmogų, kuris padarė [—] 108 straipsniu numatytą didįjį nusikaltimą, —

[išstremti];

(p. c) jei slėpė žmogų, kuris padarė 118 straipsniu numatytą didįjį nusikaltimą, —

kalėti [tvirtovės] kalėjime.

Šis straipsnis reikalauja, kad kaltinamasis žinotų, jog jo III B slepiamasis yra pasmerktas (A. 1931/252).

169. Kas nusižengė:

1) atvykęs pasisakyti esąs kaltas padaręs didįjį arba šiaip nusikaltimą, kurį žinomai yra padaręs kitas žmogus;

2) žinomai meluodamas pasisakęs, betardomas arba beteisiamas, esąs kitas žmogus, pašauktas tieson kaltinamuoju padarius didįjį arba šiaip nusi-kaltimą;

3) žinomai atlikdamas kalėjimo bausmę už kita žmogų, kuris šita bausme pasmerktas,

tas baudžiamas

areštu arba bauda ne daugiau kaip (dviem tūkstančiais penkiais šimtais litų).

170. Padaręs nusikalstamąjį darbą, numatyta 162—169 straipsniais, nebaudžiamas:

1) jeigu pranešimas būtų buvęs drauge ir ne-pranešusiojo arba jo šeimos žmogaus kaltinimas pa-darius didįjį arba šiaip nusikaltimą;

2) jei buvo slepiamas nusikalstamasis darbas, kurio dalyviu buvo pats slėpėjas arba jo šeimos žmogus;

3) jei buvo slepiamas slėpėjo šeimos žmogus.

1. Jei bendrininko slėpinis neturi jokių santykių su savo asmens kaltybės slėpimu, kai, pav., bendrininkas, teismo išteisintas, paslėpė kitą savo bendrininką, pabėgusį iš kalėjimo, tai jis šiuo atveju turi būti būdžiamas (p. r.).

2. Šeimos nariai turi tą patį reikšmę, kurią šiom terminui teikia statutas, kitaip sakant, šeima laikoma: vyras ir žmona, tėvai ir vaikai, o taip pat kiti aukštutiniai ir žemutiniai giminės, broliai ir seserys (p. r.).

III B *1. Teisiamoji K-ienė nevogė, kad ji būtų vyro vogtus pinigų slėpusi, išrodymų nėra. Suradus pinigų, ji, žinodama ar nujausdama vyro kaltę, sumanė gelbėti jį, paslėpti nusikaltimą, bet už šiuos savo veiksmus pagal 170 str. ji negali būti baudžiama (A. 1927/14).*

2. Be teisėtų jungtinių gyveną nesudaro legalios šeimos ir jos nariais negali būti pritaikintas 170 str. (A. 1927/502).

3. Pagal BS. 170 str. nebaustinas slėpimas nusikaltusio šeimos nario, o taip pat ir to nario paties nusikaltimo slėpimas. Negalima reikalauti prieš jų norą, kad jie sakytų teisybę, jei ta teisybė išduoda jų šeimos narį. Bausti pagal 616 str. nusikaltėlio šeimos narį galima tik tada, jei tas narys pats aktyviai prisidėjo prie nusikaltimo objekto slėpimo, o jei jis buvo pasyvus, tik nesipriešino slėpimui ir tik nepasakė teisybės klausiamas policijos, tai už tai negali būti baudžiamas (A. 1930/236).

171. Kas nusizengė palaidojęs arba paslėpęs nepalaidotą numirėlį, žinomai apžiūrėtiną, dar nežiūrėjus jo teismo gydytojams, jei čia nebuvo tikslo paslėpti didžiojo arba šiaip nusikaltimo pėdsakų, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

172. Kas, atvykęs į tardymą arba teismą liudininku, kviestiniu, nusimanėliu arba vertėju, atsisakė be pateisinamos priežasties atlikti savo pareigą, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

Pagal 172 str. atsako kiekvienas liudininkas, kuris pareiškia (išskyrus B. Pr. įst. 704 ir 705 str. nurodytus atvejus), kad jis nenorįs liudyti bylai, arba kuris atsisako, neturėdamas teisėto pagrindo (B. Pr. įst. 722 str.), atsakyti į kurį nors klausimą, iškeltą jam šalių arba pirmininkaujančio, arba kuris atsisako prisiekti; taip pat atsako ir ekspertas, kuris atsisako pareikšti savo nuomonę (p. r.).

173. (1) Kas nusikalto paleidęs kalinį, kurs buvo saugojamas arba uždarytas kalimuosiuose namuose, arba padėjęs kaliniui pabėgti, tas baudžiamas kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei paleido kalinį, padarydamas asmens smurto sargybai arba sugadindamas kalėjimo būstą, tai baudžiamas

kalėti [grąsos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(3) Jeigu esti paleistas žmogus, žinomai pamerktas kalėti sunkiajame kalėjime arba tą bausmę beatliekęs, tai nusikaltėlis baudžiamas:

- (p. a) šio straipsnio pirmoje dalyje nurodytu atveju — kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus;
- (p. b) šio straipsnio antroje dalyje nurodytu atveju — kalėti [grasos] kalėjime.
- (4) Jeigu esti paleistas žmogus, žinomai pašauktas tardyti dėl didžiojo nusikaltimo, numatyto [—] 108 arba 118 straipsniu, arba žinomai pasmerktas už jį, tai kaltininkas baudžiamas:
- (p. a) šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodytomis aplinkybėmis, jei paleido pašauktą tardyti arba pasmerktą:
- (p. aa) [—]
- (p. ab) [—] už didijį nusikaltimą, [—] 108 straipsniu numatyta, —
[išstremti],
- (p. ac) o už didijį nusikaltimą, 118 straipsniu numatyta, —
kalėti [tvirtovės] kalėjime;
- (p. b) šio straipsnio antroje dalyje nurodytomis aplinkybėmis, jei paleido pašauktą tardyti arba pasmerktą:
- (p. ba) [—];
- (p. bb) [—] už didijį nusikaltimą, [—] 108 straipsniu numatyta, —
kalėti sunkiajame kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus,

(p. bc) o už didįjį nusikaltimą, 118 straipsniu numatyta, —

kalėti [grasos] kalėjime.

(5) Už kėsiniimąsi baudžiama.

Sargybiniu bet kuriuo atveju tegali būti laikomas tik toks III A
asmuo, kurio vienintelis uždavinys kalbamu laiku yra saugoti
jam pavestas asmuo, turint tikslą neleisti jam pabėgti arba
pristatyti jį artimiausiai vyresnybei (1875/39).

174. (1) Suimtinis, kuris nusikalto pabėges, būdamas saugojamas arba iš kalimuųjų namų, padarant asmens smurto sargybai arba sugadinant kalimuosius namus, jei nusikaltėlio nėra padaryta didesnis nusikalstamas darbas, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei kaltininkas taip pabėgo susitaręs su kitais suimtiniais, tai jis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

1. Šį nusikaltimą gali padaryti tik suimtinis, vadinasi, toks III B
asmuo, kuris laikomas sargyboje tam tikrose vietose pagal teismo organų nutarimą arba nors dar ir nepatekęs į tą vietą, bet pagal teisėtą policijos reikalavimą. Iš to išeina, kad su suimtinio negali būti sulyginamas asmuo, laikinai suimtas policijos, dėl kurio suėmimo nėra padaryta tam tikro nutarimo; reikia, kad suimtinis pabėgtų iš tam tikrų namų suimtiesiems laikyti, ne iš valsčiaus daboklių... Tas str. turi galvoje pasislėpimą nuo teismo tardymo ir bausmės, ir todėl jis eina į skyrių apie teismo darbo kliudymą.

Už pabėgimą iš valsčiaus daboklės, kur buvo pasodintas už triukšmo kėlimą, baudžiama kaip už apleidimą privalomai gyventi paskirtos vietos — BS. 177 str. 1 d. (K. 1928/668).

2. Internuotieji koncentracijos stovykloje sargybų saugojami, kaip ir kaliniai kalinamuosiuose namuose. Internuotieji palalpinti tam tikru nutarimu atitinkamo valdžios organo (komendanto) pagal jam suteiktą įstatymo kompetenciją. Padėtis internuotųjų stovykloje nesiskiria nuo padėties kalinamuosiuose namuose... Todėl už pabėgimą iš koncentracinės stovyklos taikinamas 174 str.

Prakirpus koncentracijos stovyklos rūsio langą vielas, tuo buvo sugadinti kalinamieji namai.

Susitarimas pabėgti yra nustatomas faktų, kad tuo pat būdu pabėgo 7 žmonės. Sunku įsivaizduoti, kad visai eilei žmonių tuo pačiu momentu kiltų ta pati mintis bėgti ir kad visi pataikytų bėgti tuo pačiu keliu (A. 1929/184).

3. Su suimtiniais negali būti lyginamas asmuo laikinai suimtas policijos ir pasodintas į daboklę prasiblaivyti, dėl kurio nėra jokio nutarimo...

Bet pabėgimas iš policijos daboklės, kur kaltin. buvo pasodintas prasiblaivyti, reikia kvalif. pagal 177 str. 1 d. 1 p. kaip sauvališką pasišalinimą iš gyventi paskirtos vietos (A. 1931/69).

175. Kas nusikalto pabėgęs iš ištrėmimo vietos, tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus arba nutęsti nuo vienerių ligi dvejų metų iš [trėmimo] paleidžiamą laiką, nustatytą 23 straipsniu.

176. (1) Kas nusikalto pabėgęs iš sunkiojo kalėjimo, tas baudžiamas

pratęsti sunkiųjų darbų kalėjimo kalimą laiką nuo vienerių ligi dvejų metų.

(2) Jei kaltininkas iš sunkiojo kalėjimo pabėgo tomis aplinkybėmis, kurios yra nurodytos 174 straipsnio pirmoje dalyje, tai jis baudžiamas

pratesti sunkiųjų darbų kalėjimo kalimą laiką nuo dvejų ligi ketverių metų.

(3) Jeigu kaltininkas iš sunkiojo kalėjimo pabėgo tomis aplinkybėmis, kurios yra nurodytos 174 straipsnio antroje dalyje, tai jis baudžiamas

pratesti sunkiųjų darbų kalėjimo kalimą laiką nuo ketverių ligi aštuonerių metų.

Už pabėgimą iš sunkiųjų darbų kalėjimo baudžiama tiek I tada, kada pabėga padarant smurtą arba išsilaužiant, tiek tada, kada tai padaroma be smurto ir be išsilaužimo (p. r.).

Iš BS. 176 str. dispozicijos ir sankcijos ir iš Tagancevo III B komentaro (637 pusl. 6 tezė) aiškiai matyti, jog šis str. gali būti taikinamas tiksliai tiems kaliniams, kurie ne tiksliai laikomi sunkiųjų darbų kalėjimuose, bet ir yra nubausti sunk. darbų kalėjimu su pasėkmėmis, numatytomis BS. 28, 29¹ ir 30 str.; tas atitinka buv. „katorga“, nes kitaip būtų neįmanoma pratesti pabėgusiam kaliniui bausmę, kuria jis nebuvo nubaustas. Be to, sunkiųjų darbų kalėjimuose neretai laikomi ir kaliniai, nubausti tiksliai areštu arba papr. kalėjimu; aišku, kad toks pabėges kalinys negali būti nubaustas sunk. darbų kalėjime būvamo laiko pratešimu, nes jis tokia bausme nebuvo baustas. Iš to išeina, kad dalyką nulemia bausmė, kuria kalinys buvo nubaustas (1933. IX. 5 d.; b. Nr. 781).

177. (1) Kas nusižengė:

1) savo valia pasišalinęs iš jam paskirtos, teisėtu valdžios įsakymu, privalomos gyventi vietos;

2) savo valia buvęs toje vietoje, kur, teisėtu valdžios įsakymu, jam draudžiama būti;

3) savo valia naudojęsis teise, kuri jam yra atimta pagal įsiteisėjusį teismo sprendimą,

tas baudžiamas

arešto.

(2) Jei kaltininkas jau buvo baustas už šiuo straipsniu numatytą darbą ir jei nuo bausmės atlikimo laiko išėjo ne daugiau kaip vieneri metai, tai jis baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(3) Šia bausme baudžiamas teisėtu valdžios įsakymu ištremtas į užsienius svetimšalis, kuris nusikalto savo valia sugrįžęs į Lietuvą.

I *Visais šio straipsnio nurodytais atvejais reikalinga, kad kaltininkas žinotų jį varžantį draudimą ir sąmoningai jį peržengtų (p. r.).*

III A Jei asmuo, kuris teismo tardytojui pasižada neišvažiuoti iš tam tikros vietos, ligi bus baigtą byla, savo valia pasišalina iš savo gyvenamosios vietos, tai tokio veiksmo padariniu tegali būti griežtesnės kardamosios priemonės (1874/125).

178. Skolininkas, kuris nusižengė peržengęs teismo įsakymą arba teismui duotą, Civilinio Proceso Įstatymų numatytais atvejais, pasirašymą, kad jis neišvažiuosias iš savo gyvenamosios arba tuo tarpu būvamos vietos, yra baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

III A Atsakomybei dėl sauvališko skolininko išvažiavimo neturi įtakos tas klausimas, kur skolininkas išvažiuoja. Kadangi skolininko parašas, kad jis nepasišalins iš savo gyvenamosios vietos, yra įstatymo nustatytas skolytojų interesams apsaugoti. užuot patį skolininką suėmus, tai šios rūšies bylose skolininkas esti nukentėjęs ir turi naudotis jam įstatymo leistomis teisėmis (1891/211).

Aštuntasis skyrius

Nusižengimai kareiviavimo ir savivaldybinių pareigų įstatymams

179. Turįs prisirašyti prie šaukiamos nuovados kareiviavimo pareigai eiti ir nusižengęs nepriširašęs ligi pasibaigiant tiems metams, kuriais jam sukako dvidešimt metų amžiaus, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

1. Jei koks asmuo neįsiregistravo šaukiamoj nuovadoj vien III A dėl to, kad jis nesirūpino tiksliai sužinoti savo gimtosios dienos, ir jei dėl to neįsiregistravimo jis nebuvo įrašytas į šaukiamųjų sąrašus, tai jis turi būti laikomas neįrašytu savo paties kalte (1882. IV. 15/320).

2. Kaltais laikomi tokie asmens, kurių atžvilgiu bus išrodyta, kad nėsant šaukiamųjų sąrašus sudarančiose įstaigose tikslių žinių apie jų amžių, jie patys žinojo, kad jiems jau sukako 21 metai, ir, norėdami išvengti karinės pareigos, apie tai nepranešė (1880. V. 22/4586).

180. Žmogus, kuris, sulaukęs šaukiamąjo amžiaus, yra šauktinas eiti kareiviavimo pareigos, bet dėl jo paties kaltės neįrašytas į šaukiamųjų sąrašą, ir kuris nepranešė apie tai tam tikrai kareiviavimo pareigos įstaigai ligi tos dienos, kada kaltininko amžininkai traukė burtus, jei, būdamas netikęs karinei tarnybai, nebuvo paimtas jos eiti, baudžiamas

arešto.

181. [—].

IV Šis straipsnis kalba apie kareiviavimo pareigoms nusižengusius kazokus.

182. (1) Turis pagal ištrauktą burto numerį stoti į nuolatinę kariuomenę, kuris nusižengė neatvykęs be pateisinamos priežasties tuo laiku, kada buvo apžiūrimi ar peržiūrimi pašauktieji kareiviavimo pareigų eiti, jei, būdamas netikęs karinei tarnybai, nebuvo paimtas į jos eiti, yra baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu.

(2) Šita pat bausmė baustinas nepriimtas į nuolatinę kariuomenę, bet turis atvykti į apžiūrėjimą, kuris nusižengė be pateisinamos priežasties neatvykęs apžiūrimuoju metu.

183. Armijos arba laivyno atsargos karininkas arba valdininkas, kuris nusižengė:

1) nepranešęs ar ne laiku pranešęs apie save žinias, kurių reikia atsargai surašyti;

2) kaip reikiant nepasirūpinęs, atsitikus pasišalinti kuriam laikui iš nuolat gyvenamos vietos, kad laiku gautų tuo tarpu esamoje vietoje vyriausybės įsakymus dėl šaukimo į karo tarnybą,

baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

184. Armijos ar laivyno atsargos kareivis, kuris nusižengė nepranešęs nustatytu laiku kariuomenės viršininkui, pas kurį jis yra įrašytas, apie jo pa-

skyrimą tarnybon, kuri paleidžia nuo šaukimo eiti tikrąją karinę tarnybą, arba apie pasišalinimą iš tokios tarnybos, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

185. Armijos arba laivyno atsargos kareivis, kuris nusižengė nepranešęs tam tikrai įstaigai apie savo nuolat gyvenamos vietos pakeitimą, apie laikinį išvykimą iš (Lietuvos) arba apie pasišalinimą tam tarpui, ilgiau kaip keturiolikai dienų, iš savo apskrities į vietą, kuri yra toliau kaip per penkias dešimtis kilometrų nuo nuolat gyvenamos vietos, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (septyniasdešimt penkis litus).

186. Armijos arba laivyno atsargos kareivis, turįs atvykti šaukiamas į patikrinamą sąranką, kuris nusižengė neatvykęs, neturėdamas pateisinamos priežasties tai daryti, į tokią sąranką paskirtą jam dieną, yra baudžiamas

arešto ne daugiau kaip septyniomis dienomis.

187. (1) Paimtas į nuolatinę kariuomenę arba turįs pagal ištrauktą burto numerį stoti į ją, kuris nusikalto neatvykęs, neturėdamas pateisinamos priežasties to daryti, į tarnybą paskirtuoju laiku, jei nėra įskaitytinas į karinę tarnybą, būdamas jai netikęs arba suėjęs trisdešimt ketveris metus, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(2) Šita pat bausme baustinas ir tas, kuris turi atvykti, šaukiamas, tarnauti apsaugos kariuomenėje, jei jis nusikalto neatvykęs paskirtu laiku į tarnybą, neturėdamas pateisinamos priežasties to daryti, jei tatau patiriama net ir paleidus apsaugos kriuomenę, i kurią buvo šauktas.

188. (1) Turis eiti kareiviavimo pareigą armijoje arba laivyne [—], esąs armijos ar laivyno atsargoje arba apsaugoje, kuris nusikalto:

1) pasidareš pats arba kito žmogaus padedamas kūno žalą, kuri kliudo imti jį i karinę tarnybą arba ją eiti, norėdamas išvengti kareiviavimo pareigos;

2) padareš apgaule, norėdamas, kad jį paleistų nuo kareiviavimo pareigos, pasisavinęs neleistą ištaymo palengvinimą šiai pareigai eiti, gavęs atodėti jai atlikti, neturėdamas tikros teisės ją gauti;

3) savo valia išvykęs iš tėvynės arba negrižęs i ją, norėdamas išvengti kareiviavimo pareigos,

baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip šešis mėnesius.

(2) Turinčiam eiti kareiviavimo pareigą armijoje arba laivyne [—], kuris padaro nusikalstamąjį darbą, numatytą šio straipsnio pirmuoju punktu, arba padaro kurį iš nusikalstamųjų darbų, numatytų šio straipsnio antruoju arba trečiuoju punktu, ir kuris

tinka karinei tarnybai ir susekamas prieš sukankant jam trisdešimt ketveris metus amžiaus, bausmė, nustatyta šiame straipsnyje, paėmus kaltininką į karinę tarnybą, pakeičiama jam kalėti vienutiniame kariuomenės kalėjime nuo trijų ligi keturių mėnesių.

1. Įstatymas baudžia vienodai už apgavimą su tikslu išvengti karinės prievolės ir už apgavimą su tikslu neteisėtai pasinaudoti palengvinimais, nes pastarasis dalykas taip pat yra ne kas kita tik vengimas karinės prievolės, kurią įstatymas jam uždeda (1902/23). III A

2. Jei asmuo, norėdamas išvengti karinės pareigos, gyvena užsienio pasu, tai čia yra apgavimas, nepaisant to, ar pasą įsigijo pats kaltinamasis, ar jo tėvas (1904/4).

Liudijimas apie privalančio eiti kareiviavimo pareigą tėvų šeimos sudėtį negalima laikyti dokumentu, numatytu 445 str. 1 d., o yra tik melagingas liudijimas apie aplinkybes, duodančias teisę išsivaduoti iš karinės prievolės atlikimo, todėl apie min. liudijimą galima kalbėti tik kaip apie apgaulės priemonę, kad išvengtų karinės prievolės (A. 1926/380). III B

189. (1) Kas nusikalto dalyvavęs bendrininku nusikalstamajame darbe, numatyta 188 straipsniu, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Šita pat bausme baustinas ir tas, kuris nusikalto bendrininkavęs tikrąją karinę tarnybą beeinančiam darant apgaulę tam, kad jį paleistų nuo pareigos eiti šią tarnybą, arba tikrąją karinę tarnybą beeinančiam pačiam darant pačiam sau arba kitam žmogui padedant kūno žalą, kuri kliudo tarnybos pareigas eiti, kad išvengtų karinės tarnybos, taip pat ir tas, kuris nusikalto daręs apgaulę, norėdamas

paleisti nuo kareiviavimo turintį šią pareigą eiti žmogų, arba norėdamas duoti palengvinimo, įstatymu neleisto, arba norėdamas gauti atodėtį jai atlikti be tikros teisės ją gauti.

190. (1) Kas nusizengė kurstęs neatvykti į tarnybą nustatytu laiku žmogų, kuris turi atlikti kareiviavimo pareigą armijoje arba laivyne [—], arba kuris yra armijos arba laivyno atsargoje arba apsaugoje, jei šis žmogus paskui neatvyko, tapdamas baustinas pagal baudžiamuosius karo įstatymus, kaip pabėgęs iš kariuomenės, tas baudžiamas

arešto.

(2) Jei tai padaryta karo metu, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

191. (1) Kas nusikalto kurstęs žmogų, kuris eina tikrąją karinę tarnybą, pabėgti iš kariuomenės arba padėjęs tam žmogui padaryti tą nusikalstamąjį darbą, jei tatai iš tikro padaryta, yra baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei tai padaryta karo metu, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

192. (1) Kas nusikalto slapstęs nuo teismo arba padėjęs slėpti žmogų, žinomai pabėgusį iš kariuomenės, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei tokiu slapstymu kaltininkas vertėsi, tai jis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

192¹. Karo metu arba karo stoviui esant, visi tie, kurie slepia mobilizacijos metu nestojusius į kariuomenę ir pabėgusius iš kariuomenės karius, baudžiami

pinigine bauda nuo 1000 litų ligi 4000 litų arba nuo šešių mėnesių ligi dvejų metų papras-
to kalėjimo,

o patys nestojusieji —

nuo dvejų ligi šešerių metų [grasos] kalėjimo.

(1924.V.17 d.VŽ. Nr. 159).

193. (1) Kas nusižengė nepristatęs į renkama-
ją vietą, neturėdamas pateisinamos priežasties tai daryti, pristatytiną kariuomenei arklių arba vežimą su pakinklais, surenkant visą armiją arba karo me-
tu, tas baudžiamas

mokėti baudos: už kiekvieną nusižengimą arklių
— ne daugiau kaip dvigubą kainą, nustatytą už geriausią arklių rūšį, o už kiekvieną nu-
slėptą vežimą su pakinklais — ne daugiau
kaip dvigubą kainą, nustatytą už brangiausios
rūšies vežimą su pakinklais.

(2) [—].

194. Turįs eiti įstatymo nustatytą savivaldy-
binę natūralinę pareigą, kuris nusižengė neklausęs

teisėto valdininko įsakymo arba reikalavimo atlikti šią pareigą, jei taip nepaklausė keli žmonės drauge, kurie betgi nedarė nusikalstamo sambūrio, baudžiamas

arešto,

o kuris kurstė taip neklausyti, —

kalėti paprastajame kalėjime.

Devintasis skyrius

Nusižengimai įstatymams, kuriais saugojama žmonių sveikata

195. Kas, neturėdamas teisės verstis gydytojo praktika arba kuriam ta teisė atimta, yra gydes —

1) atlyginamas, bet ne smarkiai veikiančiais vaistais ar bet kuria priemone, yra baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip tūkstantį penkis šimtus litų;

2) gydes nors ir neatlyginamas, bet nuodingais ar smarkiai veikiančiais vaistais, ar daręs kruvinas operacijas, yra baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(1925.VI.26 d. VŽ. Nr. 196).

Medicinos felčeriai gali būti teismo baudžiami pagal šį straipsnį. *(1926.V.18 d. VŽ. Nr. 225).*

195 straipsnis neliečia nei raupų skiepijimo be tinkamo leidimo ar liudijimo, nei neleistinos veterinarinės praktikos (p. r.).

1. Pas ją rasta 26 buteliukai vaistų, iš įvairių žolių, kurie gali sukelti pasėkmes, kaip smarkūs vaistai, apie kuriuos kalbama BS. 195 str. (K. 1925/b 133). III B

2. Svarbu, ar smarkiai, ar nesmarkiai veikiančiais vaistais kaltinama P. gydė... Ekspertyzės keliu ta aplinkybė nenustatyta... tik pats Ap. T. nustatė, kad vaistai buvo smarkiai veikia... Tačiau šį klausimą turėjo išspręsti specialistai, ekspertai, o ne pats teismas (K. 1926/471).

3. Kaip teisingai rašo kasatorius, įstatymas numato bausmę tam, kas, neturėdamas teisės verstis gydytojo praktika arba būdamas tos teisės nustojęs, yra gydęs. Felčeriai neturi teisės verstis gydytojo praktika; jie turi teisę gydyti žmones tik tiek, kiek jiems medicinos felčeriui įst. leidžia. Jei felčeriai gydo tokias ligas ir duoda tokius vaistus, kuriuos gali duoti tik gydytojas, tai felčeriai verčiasi gydytojo praktika, tos teisės neturėdamas, vadinasi, nusikalsta BS. 195 str. nuostatomis.

Medicinos felčerių įst. leidžia felčeriaus išrašinėti kai kuriuos vaistus iš farmakopėjos „B“ sąrašo, traukti dantis, jei jie turi tam reikalui apskrities gydytojo leidimą. Kaltinamasis Žakevičius, nors tokio leidimo neturėjo, bet vaistus iš farmakopėjos „B“ sąrašo išrašinėjo; mažą to, išrašinėjo visai felčeriaus neleistinus vaistus ir *net smarkiai veikiančius (calomel luminal)*. Tad teismas teisingai kvalifikavo Žakevičiaus nusikalstamą darbą (K. 1931. IX. 22; b. Nr. 230).

4. Apskrities gydytojo atsikirtimas kasacijos skunde, kiek jis liečia išteisinimą už kruvinos operacijos padarymą, yra rimtas, nes pagal BS. 195 str. 2 p. (VŽ. 196 Nr.), medicinos felčerių įstatymo § 5 ir pagal medicinos felčerių praktikos taisyklės be apskrities gydytojo leidimo, vis vien dėl kurių priežasčių jis būtų neišduotas, mažų kruvinų operacijų, o taip pat ir tų, kurios suminėtos medicinos felčerių praktikos taisyklėse, daryti negali: to, matyti, neginčija ir Apygardos Teismas, tik sako, kad Ž. padaryta operacija nebuvo kruvina operacija,

195 - 197 str.

nes ž. nieko nepjaustęs ir neišpjaustęs. Tačiau pastarasis motyvas nežinia kokiomis taisyklėmis paremtas, ir todėl patikrinti, ar jis yra teisingas — negalima be specialistų-ekspertų. Tad dėl nustatymo operacijos rūšies Apygardos Teismas kaip tik turėjo paklausti ekspertus, kurie ir nustatytų operacijos rūšį. Todėl ta Apygardos Teismo sprendimo dalis yra naikintina (K. 1932. XI. 15. b. Nr. 379 a).

196. (1) Priėmėja, kuri nusižengė neatlikusi savo pareigos šaukti gimdyvei gydytoją įstatymo nustatytais atvejais, neturėdama pateisinamosios priežasties taip pasielgti, yra baudžiama

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) Jei dėl priėmėjos kaltės nėščioji moteris nelaiku pagimdė, tai nusikaltėlė baudžiama

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

197. (1) Kas nusižengė dirbęs arba laikęs parduoti arba pardavinėjęs ne vaistinėse, ne fabrikuose, ne laboratorijose arba ne tam tikruose cheminių gamyklų skyriuose, įtaisytuose sudėtingiems vaistų preparatams dirbti, vaistą, kuris dirbti įstatymu arba privalomuoju įsakymu leista yra ne kitur, tik vaistinėse arba minėtuose fabrikuose, laboratorijose bei cheminių gamyklų skyriuose, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) Šita pat bausme baustinas ir tas, kuris nusižengė dirbęs, laikęs parduoti arba ne vaistinėse par-

davinėjęs vaista, kuris duoti iš vaistinės teleidžiama pagal gydytojo receptą.

1. Sprendžiant, kuris preparatas leidžiama ar neleidžiama III B pardavinėti vaistų krautuvėse, galima remtis tik įstatymu, o ne Muitinių Departamento nuomone ar pareiškimu dėl to, kokia buvusi praktika rusų viešpatavimo metu.

Med. Stat. 364 str. draudžia pardavinėti vaistų krautuvėse be tam tikrų leidimų tik tokius preparatus, kurie arba toje pačioje krautuvėje arba kitur padaryti, išskiriant tuos, kurie jau yra pačiuose jų fabrikuose paruošti ir iš tų fabriku gaunami visai gatavi; pastarieji laikyti ir pardavinėti galima laisvai, nevaržant leidimais, o kadangi tas paremta įstatymu, tai ministerio įsakymais tas negali būti pakeista (K. 1924/b. 208).

2. 1892 m. vaistų sąrašas... nėra išleistas... įstatymams leisti nustatyta tvarka,... tai buvo tik privalomas įsakymas, o ne įstatymas; Lietuvoje turi galios ir veikia buv. Rusijos įstatymai, o ne prival. įsakymai (K. 1927/116).

198. (1) Prekijas, vaistinių dalykų didmenomis arba mažmenomis prekiautojas, kuris nusižengė:

1) nelaikęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytų taisyklių apie sudėtinių vaistinių preparatų pardavinėjimą;

2) dirbęs arba laikęs parduoti arba pardavinėjęs vaistinius dalykus supjaustytus, sukapotus, sugrūstus arba sumaišytus, išskyrus tuos, kurie tokio pavidalo yra gaunami iš fabriku, laboratorijų arba tam tikrų cheminių gamyklų skyrių, įtaisytų sudėtiniais vaistiniams preparatams dirbti, arba kurie taip parduodami;

3) padirbęs arba sudėjęs vaistą pagal gydytojo receptą, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų).

(2) Be to, teismui leidžiama atimti nusižengusiam vaistinių dalykų prekybai teisę prekiauti šiais dalykais per laikotarpį nuo vienerių ligi penkerių metų.

III B

Rusų administracijos įsakymai, įstatymų rinkiny nepaskelbti, mums neveikia. 1919 m. išleisti vaistinėms ir vaistinių prekių krautuvėms įsakymai Nr. 8 ir 9, tad jie, kaip mūsų administracijos įsakymai, mums privalomi. Įsakymu Nr. 9 apietikos prekių krautuvėms visai uždrausta prekiauti palaidais chemijos, augalų bei galeno preparatais. Med. St. 364 str. šis įstatymas (tikram įsak.) nėra priešingas.

... „Vyr. Žiniose“ įsakymas nepaskelbtas, bet kadangi tai yra ne įstatymas, tai užtenka, kad jis bet kaip buvo paskelbtas. Atspausdinimo forma rodo, kad jis turėjo būti skelbtas išlipinant gatvėse. Žinoma, teismas turėtų patikrinti, kaip iš tikrųjų buvo paskelbtas (K. 1929/513).

199. Vaistas, kuris yra dirbamas, laikomas arba duodamas, peržengiant 197 ir 198 straipsnyje minimas taisykles, atimamas.

200. Vaistinės prižiūrėtojas, tarnaujas vaistinėje vaistininkas arba mokinys, kuris nusižengė:

1) davęs iš vaistinės be gydytojo recepto vaistą, teleidžiamo duoti pagal gydytojo receptą;

2) davęs iš vaistinės vaisto, padaryto ne pagal receptą;

3) davęs iš vaistinės vaisto, padaryto iš netinkamo gerumo medžiagos, nešvariuose arba sveikatai žalinguose induose arba netinkamai užtaisytą;

4) dirbęs arba davęs slaptojo vaisto, gydytojų tarybos neleidžiamo vartoti;

5) apsirikęs davęs vieno vaisto vietoje kito;

6) peržengęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytas taisyklės receptams sąskaituoti ir laikyti arba dėl receptų knygų rašymo ir laikymo, baudžiamas

mokėti baudos: vaistinės prižiūrėtojas arba vaistininkas — ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų), o mokinys — ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

201. Vaistinės arba fabriko, laboratorijos arba cheminės gamyklos tam tikro skyriaus, įtaisyto sudėtiniais vaistų preparatams dirbti, prižiūrėtojas, o taip pat ir juose tarnaujantis vaistininkas, chemikas arba mokinys, kuris nusižengė nelaikęs taisyklių, kaip laikyti, duoti arba vartoti nuodingi arba smarkūs dalykai, arba taisyklių, kaip reikia dirbti arba duoti vaistas, kuriame yra tokių dalykų, baudžiamas

mokėti baudos: prižiūrėtojas, chemikas arba vaistininkas — ne daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų), o mokinys — ne daugiau kaip (tūkstantį litų).

202. (1) Kaltininkas, pakartojęs 200 arba 201 straipsnio numatytą nusikalstamąjį darbą, arba kad ir pirmą kartą jį padaręs, bet jei iš to galėjo kilti, žiūrint to, kokios buvo darbo aplinkybės, itin žalingų vaisių, baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais.

(2) Be to, teismui leidžiama atimti kaltininkui teisė verstis vaistininko darbu per laikotarpį nuo šešių mėnesių ligi dvejų metų.

(3) Jei kaltininkas prižiūri vaistinę arba fabriką, laboratoriją arba tam tikrą cheminės gamyklos skyrių, įtaisyta sudėtiniams vaistų preparatams dirbti, tai teismui leidžiama atimti iš jo teisė prižiūrėti šias įstaigas per laikotarpį nuo vienerių ligi penkerių metų, o jei jis pats laiko tokią įstaigą, tai ir teisė laikyti ją per tą laiką.

203. Įrengto sudėtiniams vaistų preparatams dirbti vaistinės arba fabriko, laboratorijos arba cheminės gamyklos tam tikro skyriaus prižiūrėtojas, kuris nusižengė leidęs eiti vaistininko, chemiko arba mokinio pareigas žmogui, neturinčiam tos teisės, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

204. (1) Kas nusižengė laikęs parduoti arba pardavinėjęs nuodingo arba smarkaus dalyko, neturėdamas tam tikro leidimo, arba, kad ir leidžiamas, bet peržengdamas taisykles, nustatytas įstatymu arba privalomuoju nutarimu, tas baudžiamas

arėšto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) Be to, teismui leidžiama atimti iš nusižengėlio teisė prekiauti minėtaisiais dalykais per laikotarpį nuo vienerių ligi penkerių metų.

1. Ap. Teismas daro klaidą, kada iš turimo M. farmacininko kvalifikacijų - cenzo išveda pačią jo teisę laikyti nuodingus vaistus sandėly. Turimas cenzas gali jam tiktai sudaryti pagrindą prašyti leidimo (K. 1926/36). III B

2. ... baudžiamas ne tik uždraustų vaistų pardavinėjimas, bet ir jų laikymas vaistų krautuvėse. Teismas net neprivalė įsigilinti, ar tie vaistai buvo pardavinėjami, ar ne, o turėjo tik nustatyti, ar jie buvo smarkiai veikiantieji ir ar buvo laikomi vaistų krautuvėje, kur varoma prekyba (K. 1926/385).

205. (1) Žmogus, kuriam, dėl jo darbo rūšies, leidžiama laikyti arba vartoti gamybai nuodingi arba smarkūs dalykai, kuris nusižengė nelaikęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytų taisyklių dėl šių dalykų laikymo arba vartojimo, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

(2) Be to, teismui leidžiama atimti iš kaltinamojo teisę laikyti arba vartoti gamybai minėtieji dalykai per laikotarpį nuo vienerių ligi penkerių metų.

206. Pagal įstatymą arba privalomą nutarimą turis laiku pranešti apie susirgusius limpamomis ligomis žmones, jei nusižengė šios pareigos neatlikęs, baudžiamas

arešto ne daugiau kaip dviem mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį litų).

207. (1) Kas nusižengė nelaikęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytų taisyklių dėl priemonių žmonių sveikatai apsaugoti, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) Jei nelaikė taisyklių dėl priemonių žmonėms apsaugoti nuo limpamųjų ligų, tai kaltininkas baudžiamas

areštu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų).

(3) Jei išleistųjų taisyklių nelaikė toje vietoje, kur įstatymo nustatytu būdu yra apskelbtas įsiteisėjimas ypatingųjų taisyklių, išleistų, jeigu kartais kiltų arba kilus limpamosioms ligoms, kurios įstatymo laikomos itin pavojingomis, tai nusikaltęs minėtųjų taisyklių peržengimu, jeigu jose nėra nustatyta kitokios atsakomybės už jų nelaikymą, baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime arba paprastajame kalėjime.

208. Moteriškė, parsisamdžiusi žindyve arba pasiėmusi žiūrėti kūdikį, kuri nusižengė nuslėpusi arba nutylėjusi samdytojui, kad ji serga limpamąja liga, ištikusia ją prieš parsisamdant arba parsisamdžius, baudžiama areštu.

209. Prekijas arba vertėiva, kuris nusiženge nežiūrėjęs reikiamo tyrumo ir švarumo, gamindamas parduoti, laikydamas parduoti arba parduodamas maisto gaminius arba gėralus, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

210. Prekijas arba verteiva, kuris nusižengė:

1) peržengęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytas taisykles falsifikuotų maisto dalykų arba gėralų gamybai pašalinti;

2) dirbdamas arba laikydamas parduoti arba parduodamas tokius dalykus, kuriems dirbti, laikyti arba parduoti įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytos tam tikros taisyklės žmonių sveikatai apsaugoti, peržengęs tas taisykles, baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

211. Prekijas arba verteiva, kuris nusižengė gaminęs arba laikęs parduoti arba pardavinėjęs:

1) sveikatai žalingus arba pagedusius maisto dalykus arba gėralus;

2) indus, padirbtus iš sveikatai žalingos medžiagos;

3) vartojimo reikmenis arba namų apyvokos daiktus (nuodingais dažais nudažytų audimų, apmušalų, popieriaus, popierluobių, žvakių, žaislų ir t.t.), kurie draudžiami vartoti prekyboje;

4) gydytojų tarybos išrastus nuodingus dažus arba esencijas, kurios vartojamos dažyti arba paspalvinti vartojimo reikmenims, maisto gaminiams arba gėralams, taip pat ir visokius, gydytojų tarybos išrastus žalingais, dalykus arba medžiagas, kurios var-

tojamos priemonėms prie maisto gaminių arba gėralų arba jiems falsifikuoti, baudžiamas

areštu arba bauda ne daugiau kaip (dviem tūkstančiais penkiais šimtais litų).

I *Jei žalingo produkto vartojimas maiste nepakenkė sveikatai, tai tas dar nepašalina atsakomybės pagal 211 str. (p. r.).*

III A 1. Pardavinėti limonadas ar vėsinaimieji gėralai su sacharino priemaiša pagal įstatymą neleidžiama ir už jų pardavinėjimą baudžiama (1898/21).

2. Radimas prekybos ar pramonės įmonėj netinkamų ar sveikatai žalingų medžiagų pats savaime dar negali eiti pagrindu baudžiamajam įstatymui taikinti. Tam, kad kaltinamasis būtų pripažintas kaltu, dar būtina reikia nustatyti, kad jis tyčia laikė savo prekybos būste vyną, į kurio sudėtį įeina salicilo rūgštis ir sacharinas, kad jis, galėdamas sužinoti, jog vyne esama šių sveikatai žalingų priemaišų, to nepadarė dėl neatsargumo ar nerūpestingumo (1901/48).

3. Sveikatai žalingų arba pagedusių valgomų daiktų laikymas prekybos būste yra baudžiamas (S. Spr. 1873/746, 1872/864 ir 1061, 1870/35, 1867/10 ir 480).

4. Įstatymo peržengimu turi būti laikomas ir gaminimas parduoti valgomųjų dalykų neaplydytame inde (1876/256, 1873/829).

III B ...kalba apie sugedusių maisto produktų pardavimą, ne-siimant jokių ypatingų priemonių prekybinės apgavystės pras-me (K. 1931/128).

212. (1) Prekijas arba vertėiva, kuris nusižen-gė kepės, laikęs parduoti arba pardavinėjęs keptą duoną, primaišytą maistui netinkamų dalykų, bau-džiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį pen-kis šimtus litų).

(2) Jei tokia priemaiša buvo aiškiai žalinga sveikatai, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

213. (1) Prekijas arba vertėiva, kuris nusižengė peržengęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytas taisykles javų arba miltų gadinimui išvengti, maistui netinkamų dalykų primaišydamas, yra baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) Jei įsakytašias taisykles peržengia didmenų prekijas, tai jis yra baudžiamas

areštu.

(3) Jei privalomas taisykles peržengė tuo metu, kai žmonėms trūko duonos, arba jei priemaiša buvo aiškiai žalinga sveikatai, tai kaltininkas baudžiamas kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip tris mėnesius.

214. (1) Kas nusižengė peržengęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytas taisykles margariniui, dirbtiniam sviestui, aliejui arba kitiems riebalams gaminti, laikyti arba pardavinėti, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

(2) Jei, be to, margarinas, dirbtinis sviestas, aliejus arba kiti riebalai pasirodė esą sumaišyti su

karvės pienu, turint tikslą tokius mišinius parduoti, arba jei tie mišiniai pasirodė esą laikomi tose vietose, kur gaminamas arba parduodamas karvės pienas, tai kaltininkas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

215. (1) Kas nusizengė peržengęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytas taisyklės dirbtiniams saldumynams gaminti, vežti iš užsienių, laikyti arba gabenti, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

(2) Jei peržengė įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytas taisyklės dirbtiniams saldumynams pardavinėti, tai kaltininkas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

(3) Jei nusizengėlis pagamino, laikė parduoti arba pardavė maisto gaminių arba gėralų, kurių sudėtyje yra dirbtinių saldumynų, tai jis baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(4) Saldumynai, gaminiai ir gėralai atimami.

216. (1) Kas nusizengė neleidžiamai primaišęs prie (lietuviškos) arbatos kitų dalykų arbatos gami-

namose verslo įmonėse arba saikuojamuose būstuose, laikęs tose įmonėse arba būstuose mišininės arbatos arba tokių dalykų, kurie gali būti suvartoti dirbtinei arbatai gaminti, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

(2) Minėtieji gaminiai atimami.

217. (1) Kas nusižengė laikęs parduoti dirbtinės arbatos arba iš pavidalo panašių į arbatą arba ją atstojančių gaminių tokiuose vokuose, kurie vartojami tikrajai arbatai, arba su jos etikiete, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) Minėtieji gaminiai atimami.

Jei šio straipsnio nurodyti daiktai parduodami kaip tikra arbata, tai toks darbas turi visas sukybės žymes, tad ir baudžiamas kaip už sukybę (p. r.).

218. Jei prekijas arba verteiva bus nuteistas už nusikalstamuosius darbus, numatytus 209—217 straipsnių, tai teismui leidžiama paskelbti sprendimas, o taip pat ir atimti iš kaltininko teisė verstis ta prekyba per laikotarpį nuo vienerių ligi penkerių metų.

219. Prekijas, kuris nusižengė skiedęs alų vandeniui arba kitais sveikatai nežalingais dalykais, arba sumaišęs įvairių gamyklų alų, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtu penkiasdešimt litų).

220. (1) Kas nusižengė teršęs vandenį, vartojamą gerti arba gyvuliams girdyti, mesdamas, versdamas, pildamas, nuleisdamas į jį arba mirkydamas jame tokius dalykus, kurie vandenį padaro netinkamą gerti arba girdyti, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti pinigais ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

(2) Jei taip suterštas vanduo tampa žalingas žmonių sveikatai, tai kaltininkas baudžiamas

arešto arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų).

III A 1. Kad teismas galėtų taikinti baudžiamąjį įstatymą, jis turi pirma tiksliai nustatyti, jog dėl įmestų daiktų, pvzd., dėl mirkymo odų, tikrai genda vanduo tokiose vietose, kur aplinkiniai gyventojai jį geria (1876/251).

2. Kadangi krautuvė yra tokia pirklio vieta, kuri tyčia skiriama prekiauti, vadinasi, tokiam darbui, kuris, pirklio verslu būdamas, teikia jam uždarbį bei pelną, tai pirklio pardavimas savo krautuvėj parako turi būti laikomas prekyba paraku verslo prasme; teismo išvadų šiuo reikalu neliečia ta aplinkybė, ar parakas buvo parduodamas kelis kartus, ar paskirais atvejais, nes šiuo atžvilgiu visai lygu, ar neteisėta prekyba paraku iškilo į eikštę pirmą kartą jį parduodant, ar kitais karta (1889/26).

221. Kas nusižengė:

1) palaidojęs ne kapuose numirėlį, neturėdamas reikiamo leidimo;

2) nelaikęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytų taisyklių numirėliams laidoti, iškasti iš kapų, vežti iš užsienių arba į kitą vietą;

3) paslėpęs numirėlį nepalaidotą;

4) nelaikęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytų taisyklių esamiems kapams įtaisyti, apsaugoti arba senkapiams apsaugoti,

tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

221 str. netaikomas tais atvejais, kada laidojamas žmogus gemalas, pagimdytas dėl persileidimo.

Dešimtasis skyrius

Nusižengimai nuostatams, kuriais ginamas visuomenės ir asmens saugumas

222. Kas nusikalto dirbęs, igijęs, laikęs arba išleidęs sprogstamąjį dalyką arba šovinį tokiomis aplinkybėmis, kurios rodo, kad tasai dalykas arba šovinys žinomai buvo skiriamas didžiajam nusikaltimui padaryti, tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

223. (1) Kas nusikalto: ,

1) dirbęs, neturėdamas įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatyto leidimo, šaunamąjį arba sprogstamąjį dalyką, ugnies šaunamąjį arba sprogstamąjį šovinį arba jų dalis;

2) įtaises, neturėdamas reikiamo leidimo, gamyklą arba kitokią įstaigą šaunamiesiems arba sprogstamiesiems dalykams, ugnies šaunamiesiems arba sprogstamiesiems šoviniams arba jų dalims dirbti;

3) dirbęs šiaip jau žmonėms draudžiamą dirbti ginklą arba įtaises gamyklą arba kitokią įstaigą tokiems ginklams dirbti,

tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip šešis mėnesius.

(2) Padirbtieji dalykai, šoviniai, ginklai ir jų dalys, taip pat gamykloje arba įstaigoje rasti darbo įrankiai ir medžiaga atimami.

224. (1) Kas nusižengė:

1) dirbęs darbus gamykloje arba kitokioje įstaigoje šaunamiesiems arba sprogstamiesiems dalykams, ugnies šaunamiesiems arba sprogstamiesiems šoviniams arba jų dalims dirbti, įtaisytoje su reikiamu leidimu, bet ligi neapžiūrėjus gamyklos arba įstaigos, kaip yra nustatyta;

2) nelaikęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytų taisyklių šio straipsnio pirmajame

punkte paminėtoms įstaigoms įtaisyti, arba taisyklių dėl darbų sutvarkymo juse,

tas baudžiamas

arešto arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du tūkstančių penkis šimtus litų).

(2) Jei dėl to, kad kaltininkas nelaikė įsakytų taisyklių, buvo sprogsmo pavojaus, tais jis baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(3) Šiuo atveju teismui leidžiama atimti iš kaltininko teisė laikyti tokią įstaigą per laikotarpį nuo vienerių ligi penkerių metų.

225. (1) Kas nusikalto:

1) laikęs, reikiamo leidimo neturėdamas, šaunamąjį dalyką, išskyrus paraką, arba laikęs sprogstamąjį dalyką arba šovinį, arba kas, nors ir gavęs leidimą jiems įgyti, bet laikęs juos ne įtaisytame šiems dalykams arba šoviniams sandėlyje, arba kad ir sandėlyje, bet daugiau, negu leista laikyti;

2) įtaisęs parako arba kito kurio šaunamojo arba sprogstamojo dalyko sandėlį, neturėdamas reikiamo leidimo;

3) igijęs sprogstamųjų dalykų arba šovinių, kad ir leistam sandėliui, bet neturėdamas tam tikro leidimo jiems įgyti.

4) pardavęs arba kaip kitaip išleidęs sprogstamąjį dalyką arba šovinį žmogui, kuris neturi leidimo jiems įgyti;

225 - 227 str.

5) prekiavęs paraku arba kitais šaunamaisiais arba sprogstamaisiais dalykais arba šoviniais, neturėdamas reikiamo leidimo,

tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Be to, jei taip nusikaltęs yra prekijas, tai teis-
mui leidžiama atimti iš jo teisė prekiauti šaunamais
arba sprogstamaisiais dalykais arba turėti jų san-
dėlis per laikotarpį nuo vienerių ligi penkerių metų
arba visam laikui.

(3) Neteisėtai laikomi arba įgyti parakas arba
kitokie šaunamieji arba sprogstamieji dalykai arba
šoviniai atimami.

(4) Šita pat bausme ir tuo pat pagrindu baudžia-
mas yra sprogstamųjų dalykų arba šovinių sandėlio
laikytojas, jei šiame sandėlyje bus rasta trūkstant
šių dalykų, palyginus su tuo, kas yra įrašyta rišti-
nėse knygose.

226. (1) Kas nusikalto laikęs ne sandėlyje
parako daugiau kaip dvylika kilogramų, arba kad ir
sandėlyje, bet daugiau, negu yra leista laikyti, tas
baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip
šešis mėnesius.

(2) Neteisėtai laikomas parakas atimamas.

227. (1) Kas nusižengė:

1) nelaikęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu
nustatytų taisyklių dėl įrengimo ir laikymo sprogs-

tamųjų dalykų sandėlių kalnakasybos arba druskos pramonės reikalui arba dėl laikymo sandėlyje arba kur kitur, dėl pervežimo, davimo, pardavimo, įgijimo, išleidimo arba vartojimo sprogstamųjų dalykų arba šovinių;

2) laikęs paraką arba kitokius šaunamuosius arba sprogstamuosius dalykus sandėlyje, kad ir įtaisy-tame reikiamai leidus, bet prieš apžiūrint tokį sandėlį, tas baudžiamas

arešto arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų).

(2) Jei dėl kaltininko įsakytų taisyklių nelaikymo buvo sprogsmo pavojaus, tai jis baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(3) Šio straipsnio pirmojoje dalyje nustatyta bausme baudžiamas ir tas, kuris nusizengė taip neatsargiai, kad ir neperžengdamas nustatytų taisyklių, elgęsis su paraku arba kitu šaunamuoju arba sprogstamuoju dalyku arba šoviniu, jog dėl to kilo sprogsmo pavojus.

(4) Jeigu sprogstamųjų dalykų arba šoviniu sandėlio laikytojas yra antrą kartą padaręs šio straipsnio antrąją dalimi numatytų nusikalstamųjų darbų, tai teismui leidžiama atimti iš kaltininko teisę laikyti minėtųjų dalykų arba šovinių sandėlis per laikotarpį nuo vienerių ligi penkerių metų.

228. (1) Kas nusizengė nelaikęs įstatymu arba privailemuoju nutarimu nustatytų taisyklių ace-

tilenui vartoti ir kalcijaus karbidui laikyti bei pardavinėti, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos pinigais ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) Be to, jei antrą kartą buvo taip nusižengęs, tai teismui leidžiama atimti iš kaltininko teisę laikyti kalcijaus karbido sandėlis arba prekiauti juo per laikotarpį nuo vienerių iki penkerių metų arba net ir visai.

229. Kas nusižengė nelaikęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytų taisyklių garo katilams vartoti, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip tris mėnesius arba mokėti baudos pinigais ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

230. Kas nusižengė:

- 1) laikęs arba nešiojęs uždraustą ginklą;
- 2) laikęs arba nešiojęs ginklą tose vietose, kur jis laikyti arba nešioti draudžiama įstatymu arba privalomuoju nutarimu;
- 3) šaudęs šaunamuoju arba kitu pavojingu ginklu tose vietose, kur taip šaudyti draudžiama įstatymu arba privalomuoju nutarimu;
- 4) nežiūrėjęs reikiamo atsargumo: vartodamas užtaisytą (primušta) šaunamąjį arba kitą pavojingą ginklą; išstatydamas, iškabindamas, mėtydamas,

sudėdamas arba veždamas kietus dalykus; pildamas skystimus; keldamas vandeniu žmones; laikydamas žinomai pavojingą naminį gyvulį;

5) neturėjęs išpėjamo ženklų arba apsaugojamo įtaiso, statydamas arba kitus darbus dirbdamas, arba prie duobės, šulinio, arba, apskritai, tose vietose, kur šio ženklų arba įtaiso reikia asmens saugumui ginti,

tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip dviem savaitėm arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtu penkiasdešimt litų).

Nusikaltusieji Leidimų ginklams laikyti davimo II taisyklių §§ 1—10-am baudžiami pagal šį straipsnį.

(LVŽ. Nr. 12).

230¹. Kas nusikalto laikęs be tam tikro leidimo kariškus ginklus, sprogstamąją medžiagą, amuniciją ar didelį skaičių paprastų ginklų, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip treji metai.

(1925.VI.26 d. VŽ. Nr. 196).

1. Kad gelėtų būti taikinamas tas baudžiamąjo statuto III A straipsnis, kuris kalba apie neatsargumą ką išmetant, visai nereikalinga, kad kaltinamasis pats ką nors išmestų. Užtat jei kas, statydamas trobesį, nepastato tvoros, kaip nuo nelaimingų atsitikimų apsaugojamosios priemonės, ir jei dėl to plytos ar medžio gabalas nukrinta į gatvę bei šaligatvį, tai, tokiam įvykiui pasitaikius, visiškai gali būti taikinamas šis baudžiamąjo statuto str. (1871/354).

230¹ - 234 str.

2. Baudžiamasis įstatymas visiškai gali būti taikinamas ir tais atvejais, kada taisant kelią nepastatomi išpėjantieji ženklai (1870/1270).

Gyvulius draską šunys gali būti laikomi pavojingais naminiiais gyvuliais (K. 1930/555).

231. Kas nusižengė:

1) neatsargiai arba pernelyg greitai važinėjęs mieste arba kaime;

2) pavedęs valdyti arklį žmogui, žinomai netinkamam arba girtam,

tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip dviem savaitėm arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtu penkiasdešimt litų).

III A

Atsakomybė tenka arklio savininkui tik tada, kada jis paveda arklį valdyti girtam arba to daryti nesugebančiam asmeniui; tačiau šeimininkas neatsako, jei reikiamo atsargumo nebuvo dėl to, kad vežikas, šeimininkui nežinant, pavedė arklį valdyti mažamečiui (1873/863).

232. Kas nusižengė nežiūrėjęs reikiamo atsargumo, laikydamas laukinį žvėrį, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

233. Kas nusižengė tyčia apsiundęs žmogų šunim arba kitu gyvuliu, tas baudžiamas areštu.

234. Pardavėjas tos įstaigos, kuri prekiauja išgertinai svaiginamaisiais gėralais, kuris nusižengė

nesiėmęs priemonių apsaugoti esantį jo įstaigoje arba išeinantį iš jos girtą žmogų, kurio negalima buvo be prikišamai aiškaus pavojaus palikti jo paties valiai, yra baudžiamas

arešto ne daugiau kaip dviem savaitėm arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

235. Kas nusizengė nelaikęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytų taisyklių dėl žibinamųjų žemės aliejų laikymo arba pardavinėjimo, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

236. Kas nusizengė nelaikęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytų taisyklių:

1) dėl priemonių, kuriomis saugojama nuo gaisro namuose, laive, kelte arba kitame būste, arba turėdamas reikalo su ugnimi arba su ūmai degamu dalyku ne trobesiuose;

2) dėl padėjimo gesinti gaisrą;

3) dėl gaminimo, laikymo, pervežimo, iškrovimo arba pardavimo ūmai degamų dalykų, išskyrus žemės aliejų,

tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip dviem savaitėm arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

III A 1. Kadangi viena iš policijos pareigų yra prižiūrėti, kad būtų laikomasi reikiamo atsargumo gaisrų atžvilgiu, tai dėl to policija turi teisę nustatyti, kuriose vietose negali būti lengvai degamų medžiagų sandėlių (1871/282).

2. Kas nusikalto gaminę lengvai degamas medžiagas be reikiamo atsargumo, jei dėl to kilo gaisras, baudžiamas visai nepaisant to, ar šiuos dalykus gamindamas jis turėjo neleidžiamą kiekį parako, ar tik tiek, kiek leidžiama turėti (1869/778).

237. Kas nusizengė nelaikęs taisyklių apie priemones, kad neištiktų gaisras sandėlyje arba ūmai degamų dalykų iškraunamoje vietoje, laive arba vagone, kurie yra prikrauti šių dalykų, arba toje vietoje, kur stovi toks laivas arba vagonas, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

238. (1) Kas nusizengė:

1) rūkęs tabaką tokioje vietoje, kur jis rūkyti draudžiama įstatymu arba privalomuoju nutarimu;

2) rūkęs tabaką, darydamas gaisro arba sprogsmo pavojų, įspėtas, jog rūkyti ten draudžiama, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkiasdešimt litų).

(2) Jei dėl tabako rūkymo tokioje vietoje, kur jis rūkyti draudžiama įstatymu arba privalomuoju nutarimu, kilo gaisro arba sprogsmo pavojus, tai kaltininkas baudžiamas

kėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

239. Žmogus, pagal įstatymą arba privalomąjį nutarimą turįs pranešti policijai apie įvykusį gaisrą, kuris nusižengė nelaiku tą pareigą atlikęs, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkiasdešimt litų).

Vienuoliktasis skyrius

Nusižengimai įstatymams, kuriais saugojama žmogaus gerovė

240. (1) Dalyvavę pilant javų atsargą, laikomą bendruomenių sandėliuose, kurie nusižengė patys savo valia išsidaliję šią atsargą, baudžiami

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos pinigais ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

(2) Jei taip išsidalijant javų atsargą padaroma didelė žala ir dėl to vietos žmonių maitinimo reikalas liekti nepatenkintas, tai kaltiesiems bausme skiriama arešto.

241. Kas nusižengė nelaikęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytų taisyklių kaimo

gyventojams maistu ar sėkla aprūpinti, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti pinigais ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

242. (1) Prekijas arba verteiva, kuris nusi-kalto pernelyg pakėlęs maisto dalykų arba kitų bū-tino reikalo dalykų kainas, susikalbėjęs su kitais šių dalykų prekijais arba verteivomis, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei nusikaltėlis tam pasinaudojo dėl šių da-lykų stokos kilusiu vietos gyventojų didžiausiu vargu, tai jis baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip tris mėnesius.

(3) Šio straipsnio pirmojoje dalyje nustatyta bausme baudžiamas ir tas prekijas arba verteiva, kuris nusikalto pernelyg kėlęs maisto arba kitų bū-tino reikalo dalykų kainas, jei nusikaltėlis pasinau-dojo dėl šių dalykų stokos kilusiu didžiausiu vietos žmonių vargu.

242 str. numatyto darbo visuma turi tris svarbius pa-žymius: 1) nepateisinamą maisto arba kitų būtino reikalo da-lykų kainų kėlimą; 2) priežastingą sąsają tarp prekių veiksmų ir sąlytųjų dalykų kainų kilimo ir 3) sunkias ištiktų kokios ne-laimės vietos gyventojų sąlygas dėl didelio maistų dalykų sto-kos (p. r.).

243. Kas nusižengė neatlikęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytos pareigos laiku pranešti apie susirgusius limpamosiomis arba maro

ligomis naminius gyvulius arba apie atsiradusius vabzdžius arba gyvulius, kurie kenkia ūkio augalams, pasodintiems vaismedžiams arba kitokiems medžiams, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

Nuostatai dėl baudžiamosios atsakomybės tokiais atvejais, III A
kada keliamos prekių kainos, yra taikinami ir pašto karietų laikytojams bei krovinių transporto bendrovėms, kurie be tikro reikalo pakelia keleivių bilietų bei krovinių pervežimo kainas (1836. XII. 8, 1839. VIII. 9); kepėjams, kurie savitarpy pasižadėjo kepti tik tam tikrą duonos kiekį iš kiekvieno ruginių miltų dekalitro (1840. V. 29); mėsininkams, kurie susitarė nerūpinti krautuvėms mėsos tol, kol bus pakelta savivaldybės nustatyta kaina (1841. VII. 3).

244. Kas nusizengė neatlikęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytos pareigos laiku duoti žinią apie apkrėstus limpamosiomis ligomis ūkio augalus, sodintus vaismedžius arba kitokius medžius, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

245. Kas nusizengė nelaikęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytą taisyklių apie apsaugojamas priemones:

- 1) nuo naminių gyvulių, ūkio augalų, vaismedžių arba kitokių medžių apkrėtimo;
- 2) nuo išsiplatinimo vabzdžių arba gyvulių, kurie kenkia ūkio augalams, vaismedžiams arba kitokiems medžiams,

tas baudžiamas

**arešto ne daugiau kaip dviem mėnesiais arba
mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį litų).**

I *Suminėtu nusižengimų subjektai gali būti tiek tie asmenys, kurie medžioja svetimose vietose, neleidžiami teisėtų savininkų, tiek ir patys savininkai tos vietos, kur jie medžioja (p. r.).*

III A

1. Lupimas odos apkrečiama liga pastipusiems gyvuliams yra tŕesioginis nevykdymas įsakytų atsargumo priemonių, saugojančių nuo apkrečiamųjų ligų plitimo, ir todėl už tai baustina pagal įstatymą (1872/665).

2. Baudžiamas įstatymas gali būti taikinamas ir tokiu atveju, kada maro metu perkama mieste karvė, o paskui išmėtama į griovį be odos (1870/995).

**246. (1) Kas nusižengė gaudęs žuvis arba ką
kitą: neleistuoju metu, neleistose vietose, draudžia-
momis priemonėmis arba nelaikydamas įsakytų tai-
syklių, tas baudžiamas**

**mokėti baudos ne daugiau kaip (šimtą dvide-
šimt penkis litus).**

**(2) Jei nusižengėlis vertėsi draudžiamu gaudymu
arba žvejojo nuodingais arba sprogstamais daly-
kais, tai jis baudžiamas**

**arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba
bauda ne daugiau kaip (penkiais šimtais litų).**

(3) Draudžiamieji gaudymo įrankiai atimami.

III A

Vandenų savininkas gali kelti baudžiamą persekiojimą tokiems asmenims, kurie nusikalto prasižengę žūklei nustatytoms taisyklėms, jei tas nusižengimas graso padaryti jam nuostolių ar žalos (1872/573).

Ar žuvininkai-darbininkai yra atsakingi už žuvies gaudymą uždraustu laiku, ar ne, tas neprašalina atsakomybės jų, ar vandens šeimininko, liepusio uždraustu laiku žuvį gaudyti (K. 1931/156).

247. (1) Kas nusižengė medžiojės:

- 1) neturėdamas nustatyto medžioklės liudijimo;
 - 2) svetimu medžioklės liudijimu;
 - 3) ne tos rūšies gyvulius, kurie medžioti tuo metu yra leista;
 - 4) draudžiamuoju būdu,
- tas baudžiamas

mokėti baudos: šio straipsnio pirmajame punkte nurodytu atveju, — ne daugiau kaip (šimtą dvidešimt penkis litus), o kitais atvejais, — ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

(2) Draudžiamieji medžioklės įrankiai atimami.

Išrodymai, kad Kirlys, buvęs policijos įtariamasis šį nusižengimą darius ir net už tai buvęs jos baustas ir kad pas jį buvo surastas 14 šluokų kiškių odų, paslėptų dviejose vietose, dar neišrodo jį esant kaltą slaptu medžiojimu (K. 1932. VI. 14 d.; b. Nr. 204).

248. Kas nusižengė neleidžiamai draskęs paukščių lizdus, ėmęs iš jų kiaušinius arba paukščius, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (šimtą dvidešimt penkis litus).

249. Kas nusižengė neparodęs medžiodamas medžioklės pažymėjimo, pareikalavus žmogui, kuris

žiūri, kad būtų laikomos medžioklės taisyklės, tas baudžiamas.

mokėti baudos ne daugiau kaip (dvidešimt penkis litus).

250. Kas nusižengė nudobęs bemedžiodamas stumbrą arba briedę, elnę arba stirną arba šių gyvulių paaugliuką, tas baudžiamas

mokėti baudos: po (du tūkstančiu penkis šimtus litų) už kiekvieną nudobtą stumbrą; po (du šimtu penkiasdešimt litų) už kiekvieną briedę arba elnę, ir po (šimtą dvidešimt penkis litus) už kiekvieną stirną ir už kiekvieną briedžio, elnio arba stirnos paaugliuką.

251. Kas nusižengė nešiojęs, vežiojęs, pardavinėjęs arba pirkęs parduoti draudžiamuoju metu sumedžiotus gyvulius, tam skiriama

mokėti baudos: po (šimtą dvidešimt penkis litus) už kiekvieną atrastą pas kaltininką briedį arba elnią, stirną — laukinį ožį arba ožką ir po (penkis litus) už kiekvieną kitokį laukinį gyvulį.

III A Kad galėtų būti kaltinami sumedžiotų gyvulių pirkliai, būtinai turi būti nustatyta ne tik tas, kad tie gyvuliai buvo perkami ar parduodami draudžiamuoju laiku, bet ir tas, kad perkamieji ir parduodamieji gyvuliai buvo sumedžioti tokiu laiku, kada medžioti draudžiama (1896/12).

252. Baudos pinigai, nustatyti 247 — 251 straipsniais, taip pat ir pinigai, gauti pardavus atimtus iš kaltininko medžioklės įrankius ir gyvulius,

eina į tam tikras Vidaus Reikalų ministerijos lėšas padidinti medžioklės taisyklių laikymo priežiūrai.

253. Kas nusižengė nelaikęs išleistų kaikiurioms vietoms tam tikrų įstatymų:

1) apie medžioklę, žvejybą, austriavimą, ruoniavimą, žvėriavimą arba kitą kokį verslą, apie gaudymą jūrių vėplių, ruonių ir apskritai tos padermės gyvulių;

2) apie bendrės šienavimą,

tas baustinas pagal ypatinguosius įstatymus, išleistus atsirėmus šių dėsnių.

254. (1) Kas nusikalto vertęsis draudžiamu įstatymais jūrinių katinaičių gaudymu jūroje arba savo valia medžiojęs jūrinius katinaičius sausumoje, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Gaudymo įrankiai, grobis, naudojami šiam verslui laivai ir jų rykai, daiktai ir kroviniai — atimami.

255. (1) Miško savininkas arba žmogus, iš savininko gavęs teisę valdyti mišką, kuris nusižengė kirtęs beaugantį mišką, vertęs kelmus arba šaknis tais atvejais, kada taip kirsti arba versti draudžiama įstatymu arba privalomuoju nutarimu, arba kirtęs beaugantį mišką, vertęs kelmus arba šaknis, peržengdamas nustatytąsias taisykles, yra baudžiamas

mokėti baudos tiek, kiek vertas iškirstas arba išverstas miškas, skaitant vietinę Žemės Ūkio

ministerijos miško taksa menkesnei apskrityje miško rūšiai [—].

(2) Be to, nukirstieji medžiai, išverstieji kelmai arba šaknys atimami arba išreikalaujama jų kaina.

III B

1. 1919 m. valstybė paėmė savo priežiūron visus privačius miškus ir uždraudė be miškų vyresnybės leidimo kirsti juose medžius. Vadinasi, įstatymas griežtas ir kategoriškas. Vėliau 1927. I. 27 d. Žemės Ūk. ministerio patvirtintos „Privatinių savininkų miškams priežiūrėti ir valdyti taisyklės“, pagal kurias savininkai miškelių, didesnių kaip 5 ha., gali kirsti iš karto 10 metų kirtimo normą, bet turi pranešti raštu miškų urėdui, kiek turi miško ir kiek nori kirsti... Kadangi kaltinamasis kirtu visai nepranešęs miškų administracijai, tai teismas teisėtai pritaikino BS. 255 str. (K. 1929/512).

2. Miškų tausojimo įstatai liečia ir bažnytinius miškus. Pagal XVII konkordato str. bažnyčia valdo savo turtus, laikydamasi kanonų teisės, bendrosios teisės taisyklėmis. ... Bažnyč. Turtų Valdymo Taryba duoda leidimą kirsti bažnyčios mišką, o jau klebono dalykas žiūrėti, kad kertant nebūtų peržengti bendri Miškų St. įst. (K. 1929/576).

3. Pagal priv. sav. miškams priežiūrėti ir tvarkyti tais. 12 str. nedidesni kaip 5 ha. miškeliai.. gali būti kertami savininko nuožiūra, kad ir visas miškelis iš karto. Didesnių, nuo 5 ha iki 25 ha, miškų savininkai gali kirsti savo nuožiūra be miškų ūkio plano 10 metų kirtimo normą iš karto, tik, prieš pradėdamas mišką kirsti, savininkas raštu praneša miškų urėdui... esant reikalui iškirsti daugiau, reikalinga gauti leidimas iš Miškų tausojimo komisijos.

O pagal tą pat tais. 13 str. priv. miškų savininkai, kurie turi daugiau kaip 25 ha. miško, norėdami kirsti daugiau kaip vieno metų kirtimo normą, turi sudaryti miškų ūkio planus, pristatyti juos Miškų d-tui tvirtinti ir gauti leidimą daugiau kirsti.

Iš šių dviejų taisyklių straipsnių galima padaryti viena išvada, kad nors ir kokio dydžio miškas būtų, vieno metų norma

galima kirsti nieko nesiklausiant, nepranešant, tik savo nuožiūra. Jei neiškirto daugiau kaip metinės normos, tai nėra nusikalstamo darbo visumos.

Baudžiant reikia konstatuoti, kad iškirsta daugiau, negu metinė norma (K. 1930/522).

4. Motyvas, kad miško savininkas atsako už savo įgaliotų asmenų veiksmus, yra priešingas 255 str. (K. 1930/522).

5. Ministerių kabineto 1919 m. vasario 4 d. įsakymu apie privatinų miškų valstybės priežiūrą (L. V. Ž. Nr. 9) uždrausta visuose miškuose kirsti medžiai be miškų vyresnybės leidimo. Miškų departamento 1922 m. lapkričio 25 d. aplinkraščiu Nr. 19509 tiksliai savininkams, turintiems nedaugiau kaip 10 ha. miško, leista kirsti miškas savo ūkio reikalamis be tam tikro leidimo, o 1924 metų birželio 14 d. aplinkraščiu Nr. 11620 nereikalaujama atskiro leidimo kirsti savo reikalamis mišką tiksliai iš savininkų, turinčių nedaugiau kaip 5 ha. miško. Tokiu būdu, pagal 1922—1924 metais veikusių įstatymus ir Miškų dep-to taisyklės Kaplanas neturėjo teisės kirsti savo miško be Miškų dep-to leidimo net savo ūkio reikalamis (Ca. 1930. IX. 15 d. b. Nr. 104).

5a. Negalima sulikti su kasatorium (Ž. Ū. M.), kad kiekvienas medžiais apaugęs sklypelis esąs miškas. Lietuvos gojai, parkai — tai apaugę medžiais didesni ar mažesni plotai, bet tai nėra miškai (K. 1931/139).

6. Kad miško ir apaugusios medžiais ar krūmais žemės valdytojai turėtų prisilaikyti taisyklių apie apsauginius miškus, reikalinga, kad miškai arba tam tikros vietos būtų tam tikra tvarka pripažinti apsauginiais ir tokiais paskelbti, o kol to nėra, tai miškas ar grioviai nėra apsauginiai (K. 1931/139).

7. Į mišką įsiterpusios pievos, dirvos ar eikštės, nors būtų ir nedidelės, negali būti įskaitomos į miško plotą (A. 1931/296).

8. Jei miškų administracija nekreipė dėmesio į teisiam. prašymus sustabdyti jų su kitu savininku bendrame miške daromus kirtimus, tai teisiamajam iš to galėjo kilti įsitikinimas, kad savo miškas esą galima kirsti savo nuožiūra. Taip many-

damas, ir jis pats pradėjo mišką kirsti... Taip dalykams susidėjus, negalima bausti už savo miško kirtimą be leidimo (A. 1931/346).

9. Privatinių savininkų miškams kirsti taisyklės nustato, kad miškų nuo 5 iki 25 ha ploto savininkai gali kirsti savo miško 10 metų kirtimo normą be Miškų administracijos leidimo, bet, prieš pradėdami kirsti, jie turi raštu pranešti Urėdijai, kad rengiasi kirsti, o be tokio pranešimo savo miškas kirsti draudžiama. Be pranešimo galima kirsti tik vienu metų norma. Jei savininkas kerta savo miško daugiau kaip vienų metų normą, neparašęs reikalaujamojo pranešimo, tai jis kerta peržengdamas nustatytas taisykles, o tokius nusikaltimus nustato BS. 255 str. (K. 1931. IX. 22; b. Nr. 201).

10. Teismo motyvas, kad tėvui mirus, jo įpėdinė nėra atsakinga BS. 255 str., jei leidžia pirkliui kirsti dar tėvo parduotus medžius, nėra teisingas. Tėvui mirus, jo įpėdiniai įgyja visas palaikų palikėjo teises į turtą ir gauna visas prievoles. Jei tėvas, pardavęs pirkliams miško, negali leisti parduotą mišką kirsti be atitinkamo pranešimo ar leidimo, tai to negali daryti ir jo įpėdiniai. Norėdami mišką leisti kirsti, turi ar pranešti atitinkamai valdžiai apie rengimąsi kirsti, ar gauti leidimą, kaip kad to reikalauja taisyklės. Bet teismas rado, kad miškų administracijos nėra išrodyta, ar S. iškirto daugiau, negu jai leidžia taisyklės. Taisyklės leidžia visiems kirsti metinę normą be leidimo ar pranešimo. Kad iškirsta daugiau kaip metinė norma, turėjo išrodyti kaltintojas — miškų administracija. Iš bylos nematyti, kad būtų buvęs apskaičiuotas metinės kirtimo normos dydis (K. 1931. IX. 22. b. Nr. 224).

11. Kertant nedaugiau kaip vienerių metų normą, nereikia nei leidimo gauti, nei pranešimo rašyti (K. 1932. I. 19. b. Nr. 453).

12. Miškų administracija iš nusižengusiųjų miškų taisyklėms (pagrįst. BS. 255 str. 2 p.) ten nurodytos baudos — atlyginimo gali ieškoti civiline tvarka (1932 m. VII. 13 d.; k. b. Nr. 755).

13. Norint miško plotą paversti kita dirva, reikia gauti tam tikslui leidimas. Graf. Š. miškai yra valdžios globojami ir prižiūrimi. Jo iškirstas miškas turi būti atželdintas, tad ir pirkusieji iš jo miško ar kirtimų sklypus taip pat turi laikytis veikiančių taisyklių. Jeigu kirtimų pirkėjai nori juos paversti dirbama žeme, turi gauti tam tikslui leidimus. Savininkai ir mažų miškelių (ne daugiau kaip 5 ha), nors savo miškelį gali iškirsti ir visą, tačiau versti jo kita dirva neturi teisės, o turi atželdinti (K. 1932. IX. 6; b. Nr. 227).

14. Pagal šias taisykles miškų iki 5 ha savininkai savo mišką gali kirsti visą, neatsiklausdami miškų administracijos, bet pagal tų pačių taisyklių 12 str. 4 p., iškirstą mišką turi atželdinti. Kad miškai galėtų būti atželdinti, taisyklių 15 str. nustato, kad jaunuolynuose iki 15 metų ganyti draudžiama (K. 1932. X. 18. b. Nr. 318).

15. Iš šitokios sankcijos ir iš nusižengimo subjekto apibūdinimo („miško savininkas“) eina, jog jei nusižengimą padaro keli bendri miško savininkai, tai BS. 255 str. numatytąją baudą jie baudžiami visi kartu, kitaip sakant, apskaičiuojama iškirstųjų medžių vertė ir bauda uždedama jiems visiems bendrai ir paskirstoma visiems nusižengimo dalyviams mokėti lygiomis dalimis, reikiamai pakeičiant kiekvieną dalį areštu (BS. 59 str.) (1933. XI. 23 d.; b. Nr. 370).

256. (1) Miško savininkas arba žmogus, gavęs iš savininko teisę valdyti mišką, kuris nusižengė skynęs miško plotą arba vertęs jį kita dirva tais atvejais, kada toksai miško plotas skinti arba versti jis kita dirva draudžiama įstatymu arba privalomuoju nutarimu, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip po (dvidešimt penkis litus) už kiekvienus keturis šimtus ketvirtainių metrų miško ploto, išskinto arba neteisėtai paversto kita dirva.

(2) Išskintas arba kita dirva paverstas miško plotas, mažesnis kaip keturių šimtų ketvirtainių metrų, laikomas pilnais keturiais šimtais ketvirtainių metrų.

(3) Už numatytą šiuo straipsniu nusižengimą baudžiama nepriklausomai nuo tos bausmės, kuri 255 str. nustatyta už patį miško kirtimą.

257. (1) Miško savininkas arba žmogus, kuriam jis yra davęs teisę valdyti mišką, kuris nusižengė:

1) ganęs miške gyvulius, rinkęs miško pakratus, kitaip pašaliniu būdu naudojėsis mišku tais atvejais, kai taip gyvuliai ganyti, pakratai rinkti arba šiaipjau pašaliniu būdu mišku naudotis uždrausta įstatymu arba privalomuoju nutarimu;

2) savo valia prailginęs laikinį miško naudojimą žemės ūkio reikalams, išėjus tam laikui, kuris tokiam naudojimui yra įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytas,

baudžiamas:

(p. a) už šio straipsnio pirmajame punkte numatytus darbus, — mokėti baudos ne daugiau kaip (penkiasdešimt litų);

(p. b) už šio straipsnio antrajame punkte numatytus darbus, — mokėti baudos ne daugiau kaip po (penkis litus) už kiekvienus keturis šimtus ketvirtainių metrų miško ploto, kuris buvo išėjus leidžiamam laikui naudojamas ūkio reikalams.

(2) Mažesnis kaip keturių šimtų ketvirtainių metrų miško plotas, buvęs po laiko naudojamas ūkio reikalams, laikomas pilnais keturiais šimtais ketvirtainių metrų.

1. Pagal BS. 257 str. baudžiama už ganyką miške gyvulių, kai toks ganymas uždraustas įstatymu ar privalomuoju nutarimu. Privatinių savin. mišk. priež. valdyti taisyklių 15 str. draudžia ganyti jaunuolynuose ligi 15 metų. Apie tai St. buvo paskelbta, o jis vis dėlto išganė jaunuolyną, nors ir galėjo tai apsaugoti. Vyr. Trib. 1930 m. XII. 23 d. sprendimu S. bylai jau yra išaiškinęs, kad už ganyką uždrausto miško reikia bausti (K. 1932. I. 19 d.; b. Nr. 454). III B

2. 9,13 ha miško pavertimas kita dirva būtų tada, jei jame nustotų augę medžiai, dirbtinai neatželdinus. Tuo tarpu girininko protokole 1933.VII.4 d. pažymėta, kad „savaiminis šio kirtimo atželdinimas dar galimas“. Skinti 9,13 ha plote miškas arba versti jis kita dirva yra sunkesnis nusikaltimas, negu draudžiamas gyvulių ganymas. (1933. XI. 25 d.; b. Nr. 393).

258. (1) Pagal 255—257 straipsniais nustatytas bausmės ir pagal jų nurodytus pagrindus yra baudžiamas tas, kuris nusižengė padaręs šiais straipsniais numatytą nusižengimą be sutikimo miško savininko arba žmogaus, kuriam savininkas esti davęs teisę valdyti mišką, bet žinodamas, jog draudžiama kirsti medžiai, versti jis kita dirva arba naudotis pačiu mišku.

(2) Nukirsti medžiai ir išversti kelmiai arba šaknys ne atimami, bet iš kaltininko išreikalaujama jų kaina.

(3) Taip baudžiama nepriklausomai nuo bausmės už medžių kirtimą savo valia.

259 - 261¹ str.

259. [—].

IV

Šis straipsnis lietuvių miškus, todėl jis išleidžiamas.

260. 255 — 258 straipsniais nustatytų baudų pinigai, taip pat ir už parduotą atimtąją miško medžiagą išrinkti pinigai eina į tam tikras miškų vadybos lėšas [—].

261. Kas nusižengė, savo valia ir nesilaikydamas griovių kasimo ir kitokių vandens traukiamų įtaisų dirbimo svetimoje žemėje taisyklių, turėdamas tikslą dirvą sausinti, drėkinti ir vandeninti, naudojėsis tiek pačiais įtaisais, tiek jiems paskirta žeme arba esamu juose vandeniui ten, kur tos taisyklės yra įsiteisėjusios, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtu penkiasdešimt litų).

[—].

261¹. Kas nusižengė:

1) tyčiomis neatlikęs jam tekusios prievolės laikyti žemės ūkio melioracijos įstatymu padarytus melioracijos įtaisymus;

2) gadinęs tokios melioracijos įtaisymus;

3) sutrikdęs tokių melioracijų įtaisymų veikimą, tas — jei nėra už tai skaudžiau baustinas — yra baudžiamas

mokėti baudos ligi dviejų šimtų penkiasdešimt litų. (1930.IV.16 d. VŽ. Nr. 324).

Dvyliktasis skyrius

Nusižengimai įstatymams, kuriais saugojama visuomenės rimtis*)

262. (1) Kas nusižengė pakėles triukšmą, riksmą arba kitą netvarką viešojoje vietoje, visuomenės susirinkime arba nors ir ne tose vietose, bet jei tuo buvo sutrikdyta visuomenės rimtis arba tvarka, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip dviem savaitėm arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

(2) Jei minėtais atvejais buvo susimušta, susiremta kumščiomis arba kitaip peštasi, tai nusižengėlis baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

(3) Jei dėl tokios netvarkos arba peštynių buvo nutrauktas visuomenės susirinkimo posėdis, viešojo paskaita arba vaidinimas, jei buvo sutrikdyta tvarka, darant iškilmes arba laidotuves, per žmonių pramogėles, teatro ir kitų tokių dalykų vaidinimus, jei su-

*) Bausmės už vidaus tvarkos ir ramumo ardymą, nustatytosios *Baudžiamajame Statute*, keliamos vienu laipsniu aukščiau.

(BS. pap. § 9; 1920. III. 4 d. VŽ. Nr. 20).

irutėje arba peštyne dalyvavo minia, neišsiskir-
čiusi policijai pareikalavus, tai nusižengėlis baudžia-
mas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba
mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstą pen-
kis šimtus litų).

(4) Jei muštinės, kurias buvo sukėlusį minia,
baigėsi sunkiąja arba labai sunkia kūno žala arba
kieno nors mirtimi, tai žmonės, iškęle muštines,
kurie nėra skaudžiau baudžiami už minėtąją žalą ar-
ba galo padarymą, yra baudžiami:

(p. a) minios dalyvis, jai vadovavęs arba kurs-
tęs sukelti arba toliau traukti muštines,
arba pavartojęs muštinėse ginklą, — ka-
lėti paprastajame kalėjime,

(p. b) o kiti minios dalyviai — kalėti paprastaja-
me kalėjime ne ilgiau kaip tris mėnesius.

*Atsako visi minios peštynių dalyviai, net ir tie, kurie buvo
nukentėjusio pusėje; taip pat atsako visi dalyviai, nors ir būtų
žinoma, kas yra sužalojimo arba mirties kaltininkas (p. r.).*

III A

1. Kalti taip pat ir visi tie, kurie dalyvavo susibūrusioj mi-
nion, skatino bei rėmė triukšmo kaltininkus savo buvimu, pa-
dėjo tuo būdu padaryti nusikalstamą darbą ir todėl yra jo
bendrininkai (1855. XI. 8, 1835. I. 24, 1822. VII. 4).

2. Bylos dėl tvarkos sutrikdymo gali būti keliamos tiesio-
gine taikos teisėju nuožiūra (1869/362).

3. Rimties trikdymas bei muštinės svetimuose namuose už-
gauna namų šeimininko asmens teises ir suteikia jam teisę kelti
baudžiamą kaltininkų persekiojimą (1869/843).

4. Viešos vietos yra šios: 1) pagal pačią savo esmę, nepri-
klausomai nuo to, ar įvykio laiku kas nors yra toje vietoj, ar

ten nieko nėra; štai jos: gatvės, eikštės, važiuojami keliai, vieši sodai ir t. t.; 2) pagal savo paskyrimą, vadinasi, kada vietas, nebūdamos viešos pagal savo esmę, virsta viešomis dėl tam tikro teigiamai nustatyto paskyrimo; tokiomis vietomis gali būti laikomos bažnyčios, teismo įstaigos, teatrai, viešbučiai ir t. t. Šios pagal savo paskyrimą viešosios vietos skiriasi nuo viešų vietų pagal savo esmę tuo, kad tam tikru laiku, kai publika į jas neleidžiama, jos nebetenka savo viešumo pobūdžio; 3) vieta nevieša nei pagal savo paskyrimą, nei pagal esmę gali dėl tam tikrų aplinkybių virsti kurį laiką vieša vieta, sakysime, kai privataus asmens bute yra viešas vaidinimas ar viešas koncertas, tai tokiu vaidinamuoju bei koncerto laiku privatus butas tampa vieša vieta (1870/68).

5. Pripažindamas kokią vietą vieša, teismas gali nurodyti savo sprendime priežastis, kuriomis jis remia savo išvadą (1870/68).

6. Pasakymas bet kokio vieno žodžio gatvėj nesudaro viešos rimties trikdymo, nors šis žodis ir būtų užgaunamas kuriam atskiram asmeniui (1869/225).

7. Kai dėl tvarkos trikdymo neviešuose klūbo susirinkimuose, kada tvarkžiūriai (klūbo seniūnai) neprašo policijos pagalbos netvarkai pašalinti, tai su tokios netvarkos kaltininku gali būti elgiamasi tik pagal taisyklės to klūbo, kurio posėdy buvo sutrikdyta tvarka (1871/921, 1505).

1. Inkriminuojamas įvykis ištiko privatiuose namuose, ir III B byloje nėra davinių, kad būtų buvusi sutrikdyta visuomenės ramybė. Todėl negalėjo būti taikinas BS. 262 str.

Nustatyta, kad kaltin. nekviestiems atėjus į vestuves, šeiminkas jų iš pradžios neįsileido... Išgėrę jie vėl atėjo į vestuves ir, šeiminkui nepastebėjus, suėjo į seklyčią. Šeiminkui pareikalavus palikti namus, jie... pagrasino, kad greičiau jis pats paliksias namus... Neturėdamas išeities, šeiminkas su savo svečiais nuėjo į juodąją galą, o nekviestiems užleido seklyčią ir davė porą muzikantų... Jau vien ir už šiuos darbus apeliatoriai yra baustini... Dėl kilusių peštynių iš buto išstumti, nekviestieji svečiai pradėjo daužyti

langus, versti duris ir rėkti, kad reikia padegti namai... To vaisius buvo tas, kad šeimnininkas su svečiais buvo priversti išbėgioti ir išsislapstyti. Vadinasi, nekviestoji kompanija įvykdė grąšinimą: šeimnininkas ir vestuvių svečiai „greičiau“ išėjo. Tos aplinkybės pakankamai išrodę, kad apeliatoriai sukėlė peštynes... Peštynės kaikuriuose apylinkėse taip išlarpo, kad retos vestuvės apsieima be jų, o jų pasėkmė labai dažnai esti nustojimas gyvybės arba sveikatos visam gyvenimui. (Kaip ir šios bylos atveju: labai sunkus kūno sužalojimas, nuo kurio žmogus mirė) (A. 1928/15).

2. Kad rankos kaulo sulaužymas sudaro sunkųjį kūno sužalojimą, — tas abejojimo nekelia, nes šis sulaužymas turėjo sutrukdyti rankos funkciją, o žmogaus kūno funkcijos sutrukdymas, kad ir laikinis, yra veikiančiojo įstatymo (BS. 468 str.) kvalifikuojamas sunkiu kūno sužalojimu (A. 1926/340).

3. Muštynėse dalyvavo abiejų šalių ne mažiau kaip 10 žmonių, o šis skaičius galima pavadinti minia, rusiško žodžio „tolpa“ prasme. „Minios“ sąvoka yra ne visiškai tiksliai atitinkanti sąvoką „tolpa“. Minia yra didelis žmonių susitelkinas, o sąvoka „tolpa“ apibūdina lygiai didelį žmonių susibūrimą, lygiau ir keliolikos ar net kelių asmenų susibūrimą. Rusiškąjį žodį „tolpa“ galima dar išversti ir „būriu“, „kuopa“ (A. 1929/70).

4. BS. pap. 1 iki 8 §§ kalba apie visos valstybės tvarkos ardymą, o 9 iki 11 §§ kalba apie vidaus tvarkos ardymą, taigi 9 § gali būti taikinas peštynių dalyviams (A. 1929/87).

5. Jei kaltin. palaukė ateinant nukent., juos užpuolė ir sumušė, tai negali būti kalbos apie peštynes, juridine tos sąvokos prasme (A. 1930/451).

263. (1) Kas nusižengė:

1) leidęs žinomai melagingą paskalą, kuri gali sukelti visuomenės triukšmą, apie vyriausybės įsakymą, visuomenės negandą arba kitą nutikimą;

2) sukėlęs visuomenės triukšmą be jokio tam triukšmui pagrindo, pavojaus šauksmu arba kuriuo kitu būdu,

tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) Jei iš tokios melagingos paskalos skleidimo arba iš triukšmo kėlimo minioje kilo sąmyšis, minia ėmė priešintis valdžiai arba sutriko tvarka kariuomenėje, tai nusikaltėlis baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

Paskalos gali būti leidžiamos visokiais būdais, būtent: sakant viešai kalbą, iškabinant skelbimus viešose vietose, kitaip sakant, skirtose viešai naudotis, arba tokiose, kur iškabinto skelbimo turinys yra prieinamas pašalininiams asmenims ir tatai kaltininkui žinoma (p. r.).

1. Atskiro vyriausybės nario šmeižimas, kuriuo niekinama III B vyriausybė... yra baustinas tam vyriausybės nariui net ir neskusdus..., nes šitas nusikalstamas darbas yra įstatymo laikomas padarytu ne prieš atskirų asmenų garbę, bet prieš valdymo tvarką (K. 1924/135).

2. Kvota yra slapta daroma. Ir įteiktas milicijai pranešimas, dėl kurio įvyko kvota, pasilieka paslaptis visuomenei ir net įtariamam žmogui. Tad nei visuomenė, nei klebonas S. kvotos metu neturėjo sužinoti apie Č. pranešimą. Vadinas, kvotos daviniai ir jos akstinas — pranešimas milicijai — nėra šmeižtų garsinimas (K. 1925/b 245).

3. Min. nusikaltimas yra tada, kada esti du dalykai: 1) platinimas pramanytų ar iškraipytų žinių ir 2) tikslas tuo kenkti valstybės įstaigoms arba niekinti vyriausybės veikimą. Pirmas dalykas esti tada, kada sutampa trys dalykėliai: a) platinimas, b) žinių ir c) pramanytų ar iškraipytų. O antras dalykas esti tada, kada esti vienas iš dviejų dalykų: 1) arba tikslas kenkti valstybės įstaigoms, 2) arba — niekinti vyriausybės veikimą. Visi trys pirminiai ir bent vienas iš antrųjų dviejų dalykėlių yra

263 - 263¹ str.

būtinai. Kada nėra iš jų nors vieno, nėra ir nusikalstamo darbo, baustino pagal BS 263¹ str. Tad teismo sprendime turi būti aiškiai nurodyta, kurios būtent žinios, pramanytos ar iškraipytos, buvo skleidžiamos, kodėl teismas laiko jas pramanytomis ar iškraipytomis ir iš ko matyti tikslas tuo kenkti valstybės įstaigoms ar niekinti vyriausybės veikimą (K. 1925/b. 232).

263¹. Kas nusikalto viešai tvirtinęs arba platinęs pramanytų ar iškraipytų žinių, kad tuo kenktų valstybės įstaigoms arba niekintų vyriausybės veikimą, tas yra baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime arba bauda ne daugiau kaip 2.500 litų.

(1924.V.17 d. VŽ. Nr. 159).

III B

1. BS. 261¹ straipsnis yra viešojo kaltinimo, ir suinteresuoto valstybės organo skundas bylai iškelti nereikalingas. Klausimas skelbiamų žinių tikrumui patikrinti gali kilti tik tada, kai konkreči įstaiga ar asmuo kaltinami dėl konkretaus fakto, o ne kaip šioje byloje, kur vyriausybė kaltinama „smurtu“ ir „klas-ta“. Čia jau yra tam tikro vyriausybės žygio įžeidžiamas vertinimas, turint tikslą ją niekinti, ir čia kalbėti apie „exceptio veritatis“ netenka (K. 1931.IX.26; b. Nr. 212).

2. BS. 263¹ str. numato bendrą nusik. darbą, kurį gali padaryti lygiai pasaulietis, lygiai dvasininkas. Šis nusik. darbas gali būti visur padarytas, neišskiriant ir bažnyčios. Padarymas bendrojo nusik. darbo bažnyčioje neišima to darbo iš valstybės teis-mų jurisdikcijos. Neišskirta galimybė, kad šį nusik. darbą gali padaryti ir dvasininkas bažnyčioje, atsistojes sakykloje pamokslo sakyti. Tačiau tada nėra pagrindo jo nusikalstamą kalbą pamokslu bevardinti, nes Kanonai supranta pamokslą ne kaip politinio pobūdžio kalbą bendromis gyvenimo temomis, bet kaip grynai religinio pobūdžio kalbą, evangelijos mokslo skelbimą bei jo aiškinimą (K. 1933.IV.6; b. Nr. 116).

264. (1) Kas nusižengė paleidęs biržoje arba žmonėse, kurie verčiasi biržos dalykais, melagingą paskalą, žinomai galėjusią nusverti biržos sutartims, tas baudžiamas

arešto arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų).

(2) Jei tokia melaginga paskala buvo paleista tam, kad ji paveiktų biržos daromas sutartis, tai nusikaltėlis baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ir, be to, mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis tūkstančius litų).

265. (1) Kas nusikalto:

1) įkalbinėjęs (Lietuvos) piliečius, kad neleidiama keltusi iš vietos į vietą (Lietuvoje) arba į užsienius;

2) leidęs žmonėse žinomai melagingą paskalą apie naudingumą keltis į kurią norint vietą (Lietuvos) žemėje arba į užsienius, kad mestų savo gyvenama vietą,

tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei dėl tokio įkalbinėjimo arba melagingos paskalos leidimo buvo vienos kurios arba kelių išsikėlusių šeimų ūkis sunaikintas, tai nusikaltėlis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(3) Jeigu keltis į užsienius buvo įkalbinėjami kariai, tai nusikaltėlis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

266. (1) Pagal įstatymą arba privalomąjį nutarimą turįs pranešti policijai apie žmones, kurie kečiasi iš namų arba atsikelia į juos gyventi, kuris nusižengė neatlikęs šios pareigos, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du litus penkiasdešimt centų) už kiekvieną prailgintą dieną, bet iš viso ne daugiau kaip (septyniasdešimt penkis litus).

(2) Jei šitaip nusižengta yra viešbučio arba kitos tokios pakeleivių užėigos prievaizdo, tai nusižengėlis baudžiamas

mokėti baudos: sostinėje — ne daugiau kaip (dvidešimt penkis litus) už kiekvieną prailgintą dieną, bet iš viso ne daugiau kaip (septynis šimtus penkiasdešimt litų), o kitose vietose — ne daugiau kaip (penkis litus) už kiekvieną prailgintą dieną, bet iš viso ne daugiau kaip (šimtą penkiasdešimt litų).

(3) Viešbučio arba kitos pakeleivių užėigos prievaizdai, nubaustam daugiau kaip aštuonis kartus per vieneris metus, gali būti visai atimta teisė būti tokių įstaigų prievaizdu.

267. Kas nusižengė įsteigęs mebliuotus kambarius, reikiamai neleidžiamas, kur tat yra reikalinga, ir jų laikytojas, nusižengęs tuo, kad neturėjo nustatytos iškabos arba lentos, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

268. Kas nusižengė nepranešęs arba neteisingai pranešęs namų šeimininkui arba prievaizdai apie savo gyvenamos vietos pakeitimą ten, kur tai pranešti nustatyta įstatymu arba privalomuoju nutarimu, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkiasdešimt litų).

[—].

269. (1) Kas nusižengė gyvenęs arba iškeleliavęs be nustatyto paso arba su pasenėjusiu pasu, kai įstatymu jie yra privalomi, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du litu penkiasdešimt centų) už kiekvieną dieną, bet iš viso ne daugiau kaip (septyniasdešimt penkis litus).

(2) Šita pat bausme baudžiamas ir tas, kuris nusižengė laikęs sau darbininku, tarnu arba tarnaitę žmogų, pagal įstatymą privalantį turėti pasą, bet jo neturintį arba gyvenantį pasenėjusiu pasu.

270. Kas nusižengė iškeliavęs į užsienius be nustatyto paso, tas, be išieškojimo iš jo paso mokesčio, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (šimtą dvidešimt penkis litus).

271. Kas nusižengė žinomai melagingai pareiškęs pasų duodamajai įstaigai, gaudamas pasą, kad neturįs paso, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais.

272. Kas nusižengė:

1) nuslėpęs nuo reikiamos valdžios savo vardą, savo tėvo vardą arba savo pavardę;

2) savo valia pasisavinęs ne savo luomo vardą, [—] laipsnį, skydaženklį (herbą) arba titulą;

3) viešai segėjęs žinomai ne savo ordiną arba pasižymėjimo ženklą,

tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų). [—].

III A Jei kas pasirašė vekselį savo vardu bei pavarde, bet tik pasirašydamas pasisavino nepriklausantį jam laipsnį, tai toks veiksmas nėra baudž. įstat. numatytas vekselio suklastojimas, bet sutinka su baudžiamojo įstatymo apibrėžto nusikalstamo darbo sąvoka (1895/13).

III B Įstatymas leidžia juridinio pobūdžio bylas vesti prisiekiams advokatams, jų padėjėjams ir privatiniams advokatams. Visos šitos grupės žmonės paprastai turi bendrą pavadinimą „advokatas“, o kadangi BS. 272 str., kaip ir kiekvienas materialinis įstatymas, turi galvoje ne tik formą, bet labiausiai juridinio santykio esmės apsaugą, tai kasatoriaus samprotavimas, kad jis nors nėra advokatas, bet stengsis užsiimti juridinio pobūdžio bylų vedimu ir todėl save vadinęs „advokatu“, o advokatas nėra nei pravardė, nei luomas, nei laipsnis, nei titulas — nėra rimti (K. 1926/242).

273. (1) Kas nusižengė pristatęs reikiamai valdžiai pasą, žinomai svetimą, arba netinkamai jam duotą, norėdamas melagingai savo asmenį patikrinti, tam bausme skiriama

arešto arba baudos ne daugiau kaip (du tūkstančiai penki šimtai litų).

(2) Šita pat bausmė baudžiamas tas, kuris nusižengė įdavęs kitam žmogui savo arba svetimą pasą, kad melagingai savo asmenį patikrintų reikiamai valdžiai, jei šis tą pasą pristatė.

274 str. taikinas ir asmenims, kurie gyvena svetimu arba suklastotu pasu (p. r.).

Paso atidavimas kitam asmeniui bet kokiam veiksmui padaryti vardu to asmens, kuriam priklauso šis asmens dokumentas, yra toks pat veiksmas, kaip ir savo paso atidavimas kitam asmeniui, ir už jį pagal įstatymą baudžiama (1872/223). III A

274. (1) Kas nusikalto gyvenęs be nustatyto paso, be to, neturėdamas nei tam tikros gyvenamos vietos, nei amato, nei verslo, nei tam tikro darbo, nei lėšų gyventi, už tokį dykinėjimą baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei, be to, kaltininkas turėjo su savimi pritingą raktą, vitraktį, įrankį, kuriuo gali įsilaužti, arba ginklą, arba jei naktį buvo pastebėtas esąs svetimame gyvenamame trobesyje arba kitame būste, aptvertame gyvenamo namo kieme arba gyvenamoje sodyboje be šeimininko arba jo vietininko žinios, tai jis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

1. Sužalojus nukentėjusį tyčia mestu į jį akmeniu, negalima kalbėti apie neatsargumą (A. 1926/16). III B

2. Jei nukent. papuolė po automobiliu, tai tas dar neišrodo teisiamojo šoferio kaltės tol, kol nėra išrodytas jo reikalingo atsargumo nesilaikymas (A. 1931/341).

275. Kas nusikalto dykinėjęs ir reikiant atsisakęs savo asmenį patikrinti arba suteikęs mela-

gingų žinių apie save, tas už tą valkatavimą baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejis metus.

[—].

276. (1) Kas nusikalto prašęs išmaldos:

1) iš pajunkimo dykaduoniauti;

2) apgaulėmis arba žinomai melagingai skųsdamas nelemtu nuotykiu arba liga;

3) atšakiai arba įžūliai;

tas už tokį elgetavimą baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip tris mėnesius.

(2) Jei nusikaltęs elgetavimu esti turėjęs pritingą rakta, vitraktį, įrankį, kuriuo galima įsilaužti, arba ginklą, tai jis baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

I *Kai elgeta pagrobia, paslėpia arba pakeičia kūdiki, tai jam turi būti taikinami nuostatai dėl kėsinosi į asmens laisvę (p. r.).*

III A Jei kas rinko pinigus savo naudai, vadindamasis svetimu vardu, tai jis baustinas pagal baudžiamąjį įstatymą (1874/513).

277. (1) Kas nusizengė vaikščiojęs, neturedamas tam tikro leidimo, knygomis arba šventuoju paveikslu nešinas mezliavos rinkti bažnyčiai, vienuolynui arba kitai religinei arba labdarybės įstaigai, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip dviem savaitėm arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

(2) Jei tikslą, kuriam renka, nurodė prasimanytą, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(3) Kaltininko surinktos aukos atinamos ir eina tos bažnyčios, vienuolyno arba įstaigos naudai, kuriai buvo rinkta mezliava, o jei mezliavos tikslas buvo nurodytas prasimanytas, tai jos eina vietinių religinių arba labdarybės įstaigų naudai.

278. Kas nusižengė leides žydams, neturintiems reikiamo leidimo, savo trobesyje arba savo užimamame būste kelti viešas pamaldas, kurioms pagal įstatymą nenustatytose vietose reikia tokio leidimo, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

279. (1) Kas nusikalto dalyvavęs gaujoje, susidariusioje:

1) pinigams, bilietams arba popieriams, surašytiems 427 ir 428 straipsniuose, netikriesiems dirbti, perdirbti arba netikriesiems ar perdirbtiesiems į apyvartą leisti;

2) svetimam turtui, 564 straipsnyje nurodytais atvejais, žalos daryti;

3) vogti, plėšikauti, prievartauti arba suktybėms daryti;

4) svetimam turtui, žinomai nusikalstamu darbu gautam, įgyti, imti, laikyti, paslėpti, imti įkaitu arba leisti;

5) kontrabandai padėti,

jei nėra skaudžiau baustinas už nusikalstamąjį darbą, gaujos padaryta, tai baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Šita pat bausme baustinas ir tas, kurs nusi-
kalto leides būti po savo pastoge žinomam tokios
gaujos dalyviui arba pristatydavęs įrankių nusikals-
tamiesiems darbams dirbti.

I „Gaujos“ sąvoka nuo bendros „bendrininkavimo“ sąvokos
skiriama tuo, kad ji sudaroma atlikti keliems nusikaltimams, ku-
rie gali būti arba apibrėžti kiekvienas skyrium, arba nusakyti
bendrai bruožais (p. r.).

III A

1. Čia yra vis viena, ar nusikaltėlių gauja veikė savo as-
meniais interesais besivadovaudama, ar kitų asmenų naudai; ki-
taip sakaht, vis viena, ar gauja vežiojo kontrabandą sau, ar
kitam žmogui, sakysime, prekių savininkui, nes abiem atvejais
siekiama to paties tikslo, kad išdui netektų jam priklausęs mui-
tas. Iš čia išeina, kad prekių savininkas, įstojęs į gaują, kurios
tikslas yra vežioti kontrabandą, tampa tos gaujos nariu, nors
jis ir būtų norėjęs vežioti ne svetimas, o tikrai savo prekes
(1895/18).

2. Pagal daugelį senato paaiškinimų, svarbiausia gaujos žy-
mė yra ankstyvesnis kelių asmenų susitarimas padaryti keletą
nusikalstamų darbų, nenustatant pirma atskirų atvejų (1875/359).

Tryliktasis skyrius

Nusižengimai visuomenės doros saugojamiesiems įstatymams

280. (1) Kas nusižengė viešai nepadoriai pasielgęs, sakydamas begėdiškus žodžius arba begėdiškai elgdamasis, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

(2) Jei šis begėdiškas poelgis buvo gašlingas arba kitas nedorovės veiksmas, kuris ir kitiems pagundos daro, tai nusikaltėlis, jei nėra skaudžiausios baustinas už paleistuvybę, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

Straipsnis sukaria savyje visus nuotykius, kada nepadoriai pasielgiama, darant veiksmą, įžeidžiantį visuomenės dorovę, įskaitant čia ir gašlybės veiksmus ir kitus būdus kūno geiduliams patenkinti, kaip, sakysime: godargystė (tenkinimas lyties geidulių su gyvuliais), onanizmas, jei tatau esti daroma straipsnio nurodytomis sąlygomis (p. r.).

1. Viešu padarumo įžeidimu turi būti laikomas ir tas atvejis, kada policijos nakties sargyba užtinka vyrą ir moterį gatvėj in rebus veneris (1846. I. 2).

A III

2. Kad baudžiamasis įstatymas galėtų būti taikinas, reikia, kad būtų buvę atlikti begėdiški veiksmai viešoj vietoj, ir visai nesvarbu tas dalykas, ar tam tikras asmuo šių veiksmų buvo pats įžeistas; šis įžeidimas gali būti atskiro, nuo bausmės už begėdiškus veiksmus nepareinamo ieškinio objektu (1871/573).

3. Begėdiškiems veiksmais viršaičio namuose valsčiaus su-
eigos metu visiškai gali būti taikinamas baudžiamasis įstatymas
(1871/573).

281. (1) Kas nusizengė laikės parduoti, parda-
vinėjęs, rodęs viešai arba kaip kitaip skleidęs žino-
mai begėdiškus raštus arba paveikslus, tas bau-
džiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba
mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį pen-
kis šimtus litų).

(2) Be to, jei nusizengėlis yra prekijas arba laik-
raščio redaktorius, tai teismui leidžiama atimti iš jo
teisę prekiauti arba būti redaktorium per laikotarpį
nuo vienerių ligi penkerių metų.

I 1. Raštų arba paveikslų „begėdiškumas“ negali būti api-
brėžtas a priori; jis turi būti teismo pripažintas arba atmestas,
atsižvelgiant į kiekvienos bylos aplinkybes (p. r.).

2. Pagal šį straipsnį baudžiamą už pardavinėjimą, rodymą
arba skleidimą, o tam užtenka išleisti į apyvertą kad ir vieną
cizempliorių (p. r.).

III A

1. Čia turima galvoj ir viešas rodymas bei skleidimas tvir-
kinamo turinio spaudinių, ne tik dirbinių ar paveikslų
(1872/347).

2. Baudžiamojo įstatymo nuostatus taikiant vis viena, ar
rašiny s pirma turi būti cenzūruojamas, ar ne (1872/347).

3. Buvo pripažintas kaltu asmuo, kuris įgijo knygą su tvir-
kinamo turinio eilėmis ir skleidė jos turinį fabriko darbininkų
tarpe (1868/610).

4. Kokio rašinio posakio ar aprašymo nepadorumas pripa-
žįstamas pagal to rašinio savumus. Sakysime, neabejojama, kad
ciniškos pozos moters paveikslas literatūros veikale turi būti
laikomas nepadoriu, bet specialiniame ar moksliskame veikale tas
pats paveikslas, idėtas mokslo tikslais, nė kiek neižeidžia pa-
doro mo jausmų (1872/348).

282. (1) Kas nusikalto žiauriai elgęsis su nesveikapročiu žmogumi, pavestu jo priežiūrai ir globai, jei jis nepadarė sunkiosios arba labai sunkios kūno žalos, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Šita pat bausme baustinas ir meisteris, kuris nusikalto žiauriai elgęsis su mokiniu arba pusmeistriu, kuris pas jį mokosi.

283. Kas nusikalto priėmęs nesukakusį septyniolikos metų, kad padarytų iš jo elgetą arba kitu padoru darbu besiverčiantį žmogų, tas baudžiamas kalėti paprastajame kalėjime.

284. (1) Kas nusižengė pasirodęs viešojoje vietoje aiškiai girtas, jei dėl to grėsė pavojus saugumui, rimčiai arba padorumui, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis dienomis arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkiasdešimt litų).

(2) Jei tokį nusižengimą pakartojo, tai baudžiamas

arešto ne daugiau kaip dviem savaitėm arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

Bylos nagrinėjamuoju metu Taikos Teisėjo kamera yra vieta, tai asmeniui, kuris atėjo ten pasigėręs bei bjauriai atrodydamas, gali būti taikinamas šis baudžiamąjo statuto str. (1872/746). III A

285. (1) Kas nusižengė dalyvavęs būryje, kuris susirinko svaiginamųjų gėralų viešai gerti gat-

285 - 289 str.

vėse, eikštėse, kiemuose arba patvartėse, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis dienomis arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkiasdešimt litų).

(2) Jei tokį nusižengimą pakartojo, tai baudžiamas

arešto ne daugiau kaip dviem savaitėm arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

286. Kas nusižengė viešai gėres svaiginaamuosius gėralus mieste, toje vietoje, kur taip gerti privalomuoju nutarimu uždrausta, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis dienomis arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkiasdešimt litų).

287. Kas nusižengė be reikalo kankinęs naminius gyvulius, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip septyniomis dienomis arba mokėti baudos ne daugiau kaip (šimtą dvidešimt penkis litus).

288. Kas nusižengė įtaisęs viešą pramogą be leidimo, nustatyto įstatymu arba privalomuoju nutarimu, arba neleistuoju metu, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

289. (1) Kas nusižengė įtaisęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu uždraustą kortų, kaulelių ir

t. t. lošyklą arba pavedęs šiai lošyklai savo būstą, tas baudžiamas

arešto arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų).

(2) Jei kaltininkas įsteigė draudžiamo lošimo lošyklą, tai jis baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ir, be to, mokėti baudos ne daugiau kaip (penkiolika tūkstančių litų).

Asmens, kurie buvo įtraukti į lošimą arba dalyvavo jau į pradėtame lošime, nebaudžiami (p. r.).

1. Tebaudžiami tik svarbiausi kaltininkai, vadinasi, lošimą surengę ar jį leidę asmens (S. Spr. 1875/468); o žmonės, kurie lošti buvo įtraukti arba tik dalyvavo lošiant, kai pats lošimas buvo jau kitų pradėtas, nebaustini (1872/1230). **III A**

2. Nuspręsti, ar lošimas buvo draudžiamas, pareina nuo bylą iš esmės sprendžiančio teismo (1871/1023).

3. Žmonės, kurie verčiasi lažybų tarpininkavimu per lenktynes, turi būti laikomi besiverčiančiais azartiniais lošimais; tokiais pat turi būti laikomi ir žmonės, kurie padaro totalizatorių (1882. VII. 12, 1882. VII. 7).

Keturioliktasis skyrius

Nusikaltimai jaunuomenės auklėjimo priežiūros įstatymams

290. (1) Kas nusižengė:

- 1) be reikiamo leidimo įsteigęs mokyklą;
- 2) apsiėmęs eiti mokytojo arba auklėtojo pareigas mokykloje arba privačiuose namuose, jei šis darbas dirbti nusižengėliui uždrausta tam tikros valdžios įsakymu, ir jei jis nėra atsakingas pagal 177 straipsnį,

tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

(2) Šitie baudos pinigai eina į tam tikras Švietimo Ministerijos lėšas, į kapitalą šelpti žmonėms, kurie turi įsigiję teisę mokyti jaunuomenę privačiuose namuose.

291. (1) Kas nusižengė nelaikęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytų taisyklių žydų jaunuomenei mokyti arba jos mokymui prižiūrėti, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

(2) Jei melamedas arba kitas kuris privačių arba visuomeninių žydų mokyklų mokytojas pakartoją šį nusižengimą, tai jis baudžiamas

arešto.

291¹. Kas nusižengė įleides į kinoteatrą nesusėjusį 17 metų amžiaus nepilnametį, rodant ten kino filmą, kuri tokiems nepilnamečiams rodyti yra uždrausta, tas baudžiamas

pinigine bauda ligi 200 litų.

(1932. VII.15 d. VŽ. Nr. 390).

Penkioliktasis skyrius

Nusižengimai spaudos priežiūros įstatymams

292. (1) Kas nusižengė įsteigęs arba laikęs spaustuvę, nors tik vieną spaustuvę, neturėdamas įstatymo nustatyto leidimo, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) Jeigu ši spaustuvė yra įtaisyta arba buvo laikoma taip, kad liktų paslėpta nuo nustatytos priežiūros, tai tas, kurs nusikalto ją įtaisęs arba laikęs, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(3) Šio straipsnio pirmojoje dalyje nustatyta bausmė yra baudžiamas ir tas, kuris nusižengia, vartodamas spaustuvus savo reikalui, neturėdamas įstatymu nustatyto leidimo.

Įmonės „įsteigimas“ yra ne vien būsto išnuomojimas, bet ir įrengimas ten atitinkamų mašinų bei stovų (p. r.).

293. Spaustuvės prižiūrėtojas, kuris nusižengė:

1) nepranešęs, įstatymo arba privalomojo nutarimo nustatyta tvarka, apie stovų arba spaudžiamųjų mašinų skaičiaus ar didumo pakeitimą;

2) nelaikęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytų taisyklių apie vedimą rištinių knygų spausdinti skiriamiems raštams įrašyti;

3) pradėjęs spausdinti laikraštį, prieš gaudamas pažymėjimą, kad laikraštis yra leistas [—];

4) paleidęs iš spaustuvės į žmones laikraštį arba kitą spaudinį, nelaikydamas šiuo reikalu įstatymo nustatytų taisyklių,

tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

III A

Nuspręsti, ar atspausťas pamokymas dėl tam tikro valgo-
mojo dalyko vartojimo yra skelbimas ar reklama, kuri turi
būti pirma peržiūrėta mediciniškų valdžios organų, pareina nuo
bylą iš esmės sprendžiančio teismo (1875/580).

294. Kas nusikalto paleidęs iš spaustuvės į žmones leidinį:

1) su žinomai melagingu pažymėjimu, kad jis cenzūros leistas esąs;

2) su žinomai melagingu pažymėjimu istaigos, kurioje jis buvęs atspausťas;

3) su žinomai melagingu pažymėjimu leidėjo arba atsakingojo redaktoriaus vardo, jei laikraštis išleistas be reikiamo leidimo,

tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

295. Dirbas arba pardavinėjas spaudžiamuosius reikmenis, kuris nusižengė:

1) nelaikęs įstatymu ar privalomuoju nutarimu nustatytų taisyklių apie vedimą rištinių knygų parduotiems spaudžiamiesiems reikmenims įrašyti;

2) pardavęs spaustuvą arba spaudmenis žmogui, kuris pagal įstatymą neturi teisės jų įsigyti,

baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

296. Kas nusižengė įsteigęs knygų krautuvę arba skaityklą arba prekiaves spaudiniais, neturėdamas įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatyto leidimo, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

297. Kas nusižengė prekiaves spaudiniais gatvėse arba nešiodamas, neturėdamas įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatyto leidimo, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (šimtą dvidešimt penkis litus).

298. Spaudinių prekių arba skaityklos laikytojas, kuris nusižengė laikęs parduoti, pardavinėjęs arba kitaip skleidęs:

1) leidinį, įrašytą į draudžiamų leidinių sąrašą, arba kurio draudimas yra paskelbtas nustatytąja tvarka;

2) leidinį, kuris žinomai turėjo būti prieš spaudžiant cenzūros žiūrimas, bet kuriam nėra cenzūros leidimo,

baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

III B

1. Jei ministerių kabineto nutarimas (draudimas įvežti laikraščius) kaltin. nustatyta tvarka nebūtų buvęs paskelbtas, o laikraštis gautas per paštą, vadinasi, tuo keliu, kur turėjo būti cenzoriaus peržiūrėtas ir praleistas, tai negalima būtų kalbėti apie atsakomybę.

Atsakomybė 298 str. yra formali. Todėl nėra kaltin. pati „Vyties“ laikraščio ir nebūtų platinusi ar net nebūtų žinojusi, išplatinimas būtų buvęs atliktas tik tarnautojų ir be kaltin. žinios, ji, būdama įmonės vedėja, atsako (1932. IV. 5. b. Nr. 106).

299. Kas nusizengė:

1) įstatymu nustatyto leidimo neturėdamas, paskleidęs spaudinį, kuriam spausti žinomai privalomas cenzūros arba kurios kitos įstaigos leidimas;

2) leidęs po to, kai cenzūros buvo duotas leidimas spaudinį leisti, jį spaudžiant pridėti priedų arba daryti atmainų, priešingų bendriems cenzūros dėsniams (taisyklėms), arba įdėjęs į leidinį piešinį, žinomai nebuvusį duotą cenzūrai peržiūrėti;

3) išspaudęs rašinį, žinomai uždraustą teismo sprendimu arba įrašytą į draudžiamųjų knygų sąrašą,

tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

300. (1) Kas nusikalto paleidęs į žmones žinomai cenzūros sulaikytą leidinį, tas baudžiamas kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(2) Šita pat bausme baustinas ir spaustuvės laikytojas, darbdavys, rinkėjas arba, apskritai, žmogus, tarnaujantis tokioje įstaigoje, jei jis nusikalto paslėpęs cenzūros sulaikytą leidinį.

301. (1) Kas nusizengė gaminęs arba laikęs parduoti arba pardavinėjęs tokias atskaluonių maldų knygas, kurios neleistos vartoti, tas baudžiamas mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) Rastosios knygos atimamos ir atiduodamos vietinės vyskūpijos vyresnybei.

302. (1) Kas nusizengė viešai scenoje suvaidinęs žinomai užgintą arba tam tikros cenzūros nežiūrėtą literatūros veikalą arba išpildęs muzikos kūrinį, kuriam pritaikinti žodžiai, tas baudžiamas areštu arba bauda ne daugiau kaip (dviem tūkstančiais penkiais šimtais litų).

(2) Šita pat bausme baustinas ir tas, kuris nusizengė viešai suvaidinęs scenoje literatūros arba išpildęs muzikos kūrinį su žodžiais, nesilaikydamas cenzoriaus nurodytų pakeitimų arba praleidimų.

Atsakyti pagal 302 str. 1 ir 2 d. gali ne tik tie žmonės, kurie neleistą veikalą arba jo dalį vaidinti rengė, bet ir tie, kurie jį vaidino — vaidilos, arba artistai (p. r.).

Šis straipsnis netaikomas tais atvejais, kada neleistos pjesės yra parodomos arba suvaidinamos savybės rate (p. r.).

302¹. Kas nusižengė —

1) rodęs kinoteatre kinofilmą, negavęs jai rodyti reikalingo leidimo, arba

2) rodęs kinoteatre uždraustą rodyti kinofilmą ar uždraustą rodyti kinofilmos dalį,

tas, jei nėra skaudžiau baustinas už padaryta nusižengimą, yra baudžiamas areštu arba pinigine bauda ligi 5000 litų.

Uždrausta rodyti kinofilma konfiskuojama.

(1932.VII.15 d. VŽ. Nr. 390).

303. Laikraščio leidėjas, kuris nusižengė:

1) išleidęs į žmones laikraštį, prieš gaudamas įstatymu nustatytą leidimą;

2) įstatymo nustatyta tvarka nepranešęs apie laikraščio perdavimą kitam žmogui;

3) nepristatęs, įstatymo nustatytu laiku, į cenzūros įstaigą tam tikro skaičiaus laikraščio egzempliorių, kuris eina iš anksto necenzūruojamas;

4) išspausdinęs laikraštyje straipsnį, kurs išeina iš patvirtintosios laikraščio programos ribų,

baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

„Išleidimas į žmones“ yra tas leidėjo veiksmas, nuo kurio pradedant nuo leidėjo nebepareina sustabdyti išleistojo veikalo paskelbimas (publikacija) (p. r.).

304. Laikinais sustabdyto laikraščio leidėjas, nelaikęs draudimo leisti tą laikraštį arba duoti savo ėmikams, uždraustojo vietoje, kitą leidinį tos pačios redakcijos vardu, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų).

305. Kas nusižengė:

1) pagarsinės spaudoje, prieš teismo posėdį ar-
arba prieš nutraukiant bylą, dalyką, iškeltą į eikštę
kvota arba rengiamuoju tardymu;

2) nelaikęs įstatymo nustatytų taisyklių dėl teis-
mo sprendimų ir teismo bylų apyskaitų spausdinimo;

3) paskelbęs spaudoje žinią, kuri pagal įstatymą
galima buvo skelbti tik gavus tam tikrą šiam daly-
kui leidimą, arba paskelbęs spaudoje žinią, žinomai
uždraustą skelbti,

tas baudžiamas

arešto arba baudos ne daugiau kaip (du tūks-
tančius penkis šimtus litų).

1. Spaudos įst. 21 str. nustato, kad iš bylos, sprestos užda-
romis durimis, spaudoje teleidžiama skelbti teismo sprendimas
ir tos aplinkybės, kurias skelbti leidžia teismo posėdžio pirmi-
niukas. Už nusižengimą šiam nuostatui baudžiama pagal BS.
305 str. 3 p. Vadinasi, BS. 305 str. 3 p. visumai reikia, kad
paskelbtos spaudoje aplinkybės leistų uždaromis durimis spręsti
bylą ir kad toms aplinkybėms skelbti nebūtų gautas atitinkamo
organo leidimas. Kokiu gi būdu buvo išgautos žinios, buvusios už-
daromis durimis bylą sprendžiant — ar iš pačios bylos, ar dėl teis-
mo tarnautojų kaltės, ar iš byloje dalyvavusių šalių bei liudininkų,
surinktos kuluaruose ar kokiu kitu būdu, tas jokios reikšmės

III B

neturi, nes tokias aplinkybes skelbti įstatymas visiškai draudžia. Negali eiti pateisinimu ir ta aplinkybė, kad tardymo ar teismo metu laikraščiai apie tas aplinkybes ir davinius rašė, nusižengdami spaudos įstatymo nuostatomis, ir nebuvo atitinkamų organų sudrausti. Taip pat neturi reikšmės ir tai, kuriais motyvais teismo durys buvo uždarytos, nes spaudos įst. 21 str. kategoriškai draudžia skelbti uždaromis durimis spręstos bylos aplinkybes (K. 1932. IX. 20. b. Nr. 230).

306. (1) Laikraščio leidėjas, kuris nusižengė neįdėjęs dienraštyje per tris dienas po to, kai buvo gavęs, o ilgesnių leidimo tarpų laikraštyje — artimiausiame numeryje, kuris turi išeiti praėjus trims dienoms po to, kai gavo:

1) teismo sprendimo arba nutarimo, vyriausybės įspėjimo, atšaukimo arba atitaisymo to, kas buvo šiame laikraštyje išspausdinta;

2) privataus žmogaus įteikto atšaukimo arba atitaisymo to, kas buvo laikraštyje atspausa, jeigu spaudimas tokio atšaukimo arba atitaisymo pagal įstatymą yra privalomas,

baudžiamas

mokėti baudos: dienraščių — ne daugiau kaip po (šimtą dvidešimt penkis litus), o ilgesnių leidimo tarpų laikraščių — ne daugiau kaip po (penkis šimtus litų) už kiekvieną numerį, išėjusį po to, kai sukako privalomasis terminas spausti, ir ligi tos dienos, kada leidinyje tapo atspausstas sprendimas, nutarimas, įspėjimas, atšaukimas arba atitaisymas.

(2) Jei sprendimas, nutarimas, įspėjimas, atšaukimas arba atitaisymas nebuvo atspausstas per tris

mėnesius, tai, be to, kad išreikalaujami iš nusizengėlio baudos pinigai, dar ir laikraštis uždaromas.

307. (1) Rašytojas, leidėjas, spaustuvės prižiūrėtojas arba knygų pardavėjas, o laikraščiams — atsakingasis redaktorius, — kurie nusizengė leidę dėl neapsižiūrėjimo išeiti į žmones tokiam spaudiniui, kurio turinyje yra nusikalstamojo darbo žymių, jei nėra atsakingi pagal taisyklės dėl bendrininkavimo nusikalstamajam darbui, baudžiami

mokėti baudos ne daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų).

(2) Šiuo atveju šaukiami atsakyti: laikraščių — atsakomasis redaktorius, o kitų leidinių — rašytojas, leidėjas, spaustuvės prižiūrėtojas arba knygų pardavėjas, taip iš eilės:

1) rašytojas, kai jis neišrodo, kad rašinys buvo atspausstas be jo žinios;

2) leidėjas, kai rašytojas arba jo gyvenamoji vieta nėra žinoma arba kai jis yra užsieniuose;

3) spaustuvės prižiūrėtojas, kai nėra žinomas rašytojas, leidėjas arba jų būstinė, arba kai jie yra užsieniuose;

4) knygų pardavėjas, kai leidinyje neparodyta įstaiga, kur leidinys atspausstas.

Straipsnio nurodytieji asmens, žinoma, neatsako, jei jie išrodo negalėję sutrukdyti leidinį išleisti (p. r.).

308. Necenzūruojamo prieš spaudžiant laikraščio redaktorius, kuris nusizengė neatlikęs vidaus reikalų ministerio reikalavimo pranešti tame laik-

308 - 310 str.

raštyje atspausdo straipsnio rašytojo pavardę, vardą ir pavardę, yra baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

309. Spręsdamas bylas apie gaminimą arba leidimą į žmones nusikalstamo turinio spaudinių, neatsižvelgiant į 36 str. taikinimą, teismas turi teisę nutarti:

- 1) sustabdyti laikraštį arba uždrausti jį visiškai;
- 2) įdėti teismo sprendimą artimiausiame laikraščio numeryje.

Šešioliktasis skyrius

Nusižengimai verslų ir prekybos priežiūros įstatymams

310. (1) Kas nusižengė įsteigęs arba ėmęs steigti gamyklą, fabriką, vaistinę arba kurią kitą verslo arba prekybos įmonę, negavęs reikiamo leidimo, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

(2) Jeigu gamykla, fabrikas, vaistinė arba kuri kita verslo arba prekybos įmonė yra įsteigta arba pradėta steigti, kad ir leidus tam tikrai valdžiai, bet:

- 1) žmogaus, kuris neturi teisės šios rūšies įstaigų laikyti;

2) toje vietoje, kur minėtos įstaigos steigti yra uždrausta įstatymu arba privalomuoju nutarimu,

tai nusizengėlis baudžiamas

**arešto arba mokėti baudos ne daugiau kaip
(du tūkstančius penkis šimtus litų).**

1. „Fabriko arba gamyklos įsteigimas“ visai nereikia, kad kaltininko turi būti padaryti koki nauji trobesiai ar pastatyti statiniai, arba kad tam turi būti padaryti koki ypatingi techniški prietaisai gamybai pradėti: bet kokios jau esamos paruoštos būstinės paprastas pritaikymas fabrikinėi gamybai yra fabriko arba gamyklos steigimas; taip tatau suprastinas 310 str. (p. r.).

2. 310 str. taikinas ir pataisyimui iš dalies jau esamos pramonės įmonės, jei tat buvo padaryta be reikiamo valdžios leidimo (p. r.).

3. 310 str. 1 p. negali būti taikinas tais atvejais, kada asmuo, kuris pagal įstatymą neturi teisės laikyti pramonės įmonės, norėdamas gauti leidimą įmonei įsteigti, griebiasi tokių priemonių, kurios jau pačios savaime sudaro nusikalstamuosius darbus, numatytus kitais Statuto straipsniais (p. r.).

4. Baudžiamoji atsakomybė asmens, kuris yra kaltas pramonės įmonės įsteigimu, neprisilaikant įstatymo nuostatų, nuo jo nenuimama ir tada, kada netaisyklingai įsteigtoji įmonė, ligi iškeliant baudžiamąją bylą kaltininkui, jau buvo atitekusi nuosavybe kitam žmogui; naujasis įmonės savininkas, lygiai kaip ir senasis, gali baudžiamai atsakyti už jo pirmąto padarytą nusizengimą, kai tik bus išrodyta, kad jis ėmęs įmonę eksploatuoti, žinodamas, jog įmonė yra įsteigta ne pagal taisykles. Tatau išeina iš paties kalbamojo nusizengimo pobūdžio, kaip tęstinio darbo, kurio todėl neveikia baudžiamasis pasenėjimas. Taip pat nuo įmonės savininko jokiu būdu nenuimama pareiga nugriauti arba pataisyti visa, kas buvo netaisyklingai padaryta, nes tos pareigos pasenėjimas neinaikina (p. r.).

III A 1. „Fabriko įtaisymo“ sąvokai tinka ir tas atvejis, kai jau esamas būstas pritaikinas fabrikui darbu (1879.XI.19).

2. Baudžiamasis įstatymas gali būti taikinas ne tik tada, kada fabrikas įtaisytas be reikiamo leidimo, bet ir tada, kada tas fabrikas žalingas sveikatai (1880/39).

311. Gamyklos, fabriko, amato arba prekybos įstaigos šeimininkas arba jų prižiūrėtojas, kuris nusižengė neįtaisyęs toje įstaigoje priemonės, kurios įstatymu arba privalomuoju nutarimu reikalaujama oro, žemės arba vandens apkrėtimui išvengti, baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

I 311 straipsnį taikinant, reikia žiūrėti, kad priemonės įmonė, apie kurią jis kalba, būtų jau atidaryta, bet nėra reikalo, kad nelemtos pasekmės, kylančios dėl techninių priemonių trūkumo, būtų jau paaiškėjusios; užtenka, kad įmonės atidarymo momentu nurodytų priemonių trūkstant laiku buvo pastebėta ir tai valdžios patirta. Tokiu atveju baudžiant, drauge laikinai priemonės įmonė uždaroama, ligi padarant reikalingąsias techniškas pataisas (p. r.).

312. Kas nusižengė įtaisyęs skerdyklą, nelaidydamas taisyklių, nustatytų įstatymu arba privalomuoju nutarimu, arba nešvariai laikęs skerdyklą, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

313. Kas nusižengė sulaužęs taisyklę skersti gyvulius tik skerdyklose, tose vietose, kur įtaisytos skerdyklos, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip septyniomis dienomis arba mokėti baudos ne daugiau kaip (šimtą dvidešimt penkis litus).

Peržengimas įstatymų, išleistų asmens saugumui laiduoti, III A negali būti pateisinamas bet kokio administracinio valdžios organo leidimu (1875/446).

314. Pardavėjas, kuris nusižengė sulaužęs draudimą laikyti įstaigoje svaiginamiesiems gėralams mažmenomis pardavinėti įstatymo nurodytose vietose bet kokių maisto dalykų, be tų, kurie įstatymo leidžiama laikyti, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

315. Kas nusižengė:

1) atidaręs privatinę įstaigą svaiginamiesiems gėralams pardavinėti arba smuklę šioms įstaigoms neleidžiamu metu;

2) leidęs šiose įstaigose daryti neleistas pramogas, lošti arba kelti riaušes;

3) nelaikęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytų taisyklių dėl leidimo į šias įstaigas kareivių ir pardavinėjimo jiems svaiginamųjų gėralų;

4) laikęs privatinėje svaiginamųjų gėralų pardavinėjimo įstaigoje arba karčiamoje, kur pardavinėjami svaiginamieji gėralai, tarnu žmogų, kuriam nesukako įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytas amžius, arba leidęs gerti svaiginamuosius gėralus mažamečiui, nesukakusiam keturiolikos metų amžiaus, arba aiškiai girtam žmogui;

5) nelaikęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytų taisyklių dėl laikymo privatių įstai-
gų svaiginamiesiems gėralams pardavinėti ir dėl
prekiavimo jose;

6) verslo pobūdžiu pavedęs savo butą arba ku-
rį kitą būstą gerti svaiginamiesiems gėralams, kurie
nupirkti kitur;

7) smuklėse pardavinėjęs maisto dalykus arba
gėralus arba išnuomojęs kambarius kainomis, bran-
gesnėmis už paskelbtąsias,

tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus
litų).

III A

1. Vadinamosios „Reino rūšys“, turinčios teisę išgertinai
pardavinėti vyną urmu, nėra ypatingas smuklių pavidalas, ir
tokių rūšių laikytojai turi vykdyti išsigertinajai degtinės, vyno
prekybai nustatytas teisykles (1874/602).

2. Baudžiamas įstatymas gali būti visiškai taikinamas tais
atvejais, kada smuklėje daromi neleidžiami pasilinksminimai,
kaip antai: šokiai, dainos, muzika ir kt. (1876/299).

316. (1) Kas nusižengė prekiaves svaigina-
maisiais gėralais:

1) tokioje vietoje, kur uždrausta prekiauti svaigina-
maisiais gėralais;

2) neturėdamas teisės prekiauti svaiginamaisiais
gėralais iš viso arba toje vietoje;

3) įstaigoje, kuriai atidaryti reikiamas leidimas
dar nebuvo gautas, arba kurios vidaus įrengimas
nepatenkina įstatymo reikalavimų,

tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) Be to, iš nusižengėlio atimamas leidimas svaiginamuosius gėralus pardavinėti.

317. (1) Privatinės įstaigos svaiginamiesiems gėralams pardavinėti laikytojas ar jos pardavinėtojas, kuris nusižengė:

1) pardavinėjęs svaiginamuosius gėralus, imdamas įkaitui daiktus arba į laukiamo derliaus sąskaitą arba, apskritai, į skolą;

2) mainęs gėralus už įvairius arba kitus ūkio gaminius;

3) mokėjęs, pinigų vietoje, svaiginamaisiais gėralais pagal pasižadėjimus arba už padirbtą darbą,

tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) Be to, iš nusižengėlio atimamas leidimas svaiginamuosius gėralus pardavinėti.

(3) Paimti už gautus gėralus pasižadėjimai laikomi negaliojama, o daiktai, paimti įkeistinais arba mainais, atimami iš nusižengėlio ir dovanai gražinami savininkams arba neatskirtiems jų šeimų nariams.

(4) Šio straipsnio pirmosios dalies pirmojo punkto, o taip pat ir trečiosios dalies taisyklės neturi galios skolos pasižadėjimams už pardavimą svaiginamųjų gėralų iš gamyklų ir urmo sandėlių.

318. (1) Kas nusižengė įsteigęs, nesilaikydamas nustatytųjų taisyklių arba neturėdamas reikiamo leidimo:

1) prekybos ar pramonės draugiją arba bendrovę;

2) privatinę arba visuomeninę kredito įstaigą, banką arba mainomąją krautuvę;

3) tarpininkavimų arba pasiteiravimų kontorą privatinių žmonių reikalams;

4) skolijamąją kasą,

tas baudžiamas

arešto arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų).

(2) Šita pat bausme baudžiamas ir tas, kuris nusižengė dirbęs gavusios tam tikrą leidimą draugijos arba bendrovės vardu tokias operacijas, kurių draugijai arba bendrovei neleista dirbti, arba dirbęs kad ir leistąsias operacijas, bet gautojo leidimo nuostatų nesilaikydamas.

III A Baustinas toks prekybos veiksmas (komiso kontoros steigimas), kurio kaltinamasis, atitinkamo leidimo neturėdamas, neturi teisės atlikti, nors ir pagal verslo liudijimą (1889/8).

319. (1) Skolijamosios kasos laikytojas arba jos tarnautojas, kuris nusižengė nelaikęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytų taisyklių skolijamosioms kasoms laikyti, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) Be to, teisimui leidžiama atimti iš nusižengėlio teisę laikyti skolijamoji kasa per laikotarpį nuo vienerių ligi penkerių metų, o jei antrą kartą taip nusižengė — visiškai.

320. Kas nusižengė:

1) neleidžiamai mokėjęs pagal atkirptą nuo valstybinių arba privačių procentinių popierių kuponą, kuriam dar nesukako mokamasis terminas;

2) padaręs neleidžiamą sutartį dėl kuponų, kuriais dar nepradėjo eiti palūkanos;

3) davęs įkaitui arba laikyti duoto procentinio popieriaus kuponą, kurio dar nepradėjo eiti palūkanos, tais atvejais, kai įstatymu uždrausta jį duoti,

tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

321. Banko įstaigos arba mainomosios krautuvės laikytojas arba jų prižiūrėtojas arba tarnautojas, kuris nusižengė:

1) neleidžiamai pirkęs arba pardavęs valstybinį arba privatinį procentinį popierių, neturintį visų jo kuponų, kuriais dar nepradėjo eiti palūkanos;

2) davęs neleidžiamą paskolą už popierių, šio straipsnio pirmajame punkte paminėta, arba atidavęs einamąją sąskaitą, šiuo popierium laiduotą;

3) daręs bet kokią sutartį, kurios dalyku yra šio straipsnio pirmajame punkte minėtasis popierius,

baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

322. (1) Banko įstaigos arba mainomosios krautuvės laikytojas, jos prižiūrėtojas arba tarnautojas, kuris nusižengė padaręs įstatymu arba privalo-
muoju nutarimu uždraustą sutartį, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (dešimtį tūkstančių litų).

(2) Antrą kartą taip nusižengęs kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius ir, be to, mokėti baudos ne daugiau kaip (penkiolika tūkstančių litų).

(3) Be to, teismui leidžiama iš kaltininko atimti teisę laikyti arba prižiūrėti banko įstaigą arba mainomąją krautuvę nuo vienerių ligi penkerių metų laikui, o jei antrą kartą taip nusižengė — visiškai.

323. Banko įstaigos arba mainomosios krautuvės laikytojas, jų prižiūrėtojas arba tarnautojas, kuris nusižengė daręs tas operacijas, apie kurias nėra pranešęs [—], baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį litų).

324. Kas nusikalto:

1) ėmęs rinkti parašus visokiems vertybiniams popieriams neleistos atidaryti prekybos arba pramonės draugijos ar bendrovės vardu;

2) leidęs visokių vertybių popierių visuomenės įstaigos, prekybos ar pramonės draugijos arba bendrovės vardu, negavęs reikiamo leidimo šiems popieriams leisti, arba ne tos vertės, kuri šiuo leidimu

nustatyta, arba išleidęs jų daugiau, negu leista, bet neperžengdamas visos išleisti leistų popierių sumos,

tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

325. Kas nusikalto dirbęs draudimo operacijas reikiamo leidimo neturinčios draudimo draugijos vardu arba, kad ir gavusios tokį leidimą draugijos vardu, bet gautojo leidimo nesilaikydamas, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

326. Prekybos ar pramonės draugijos arba bendrovės steigėjas, kuris nusižengė:

1) nerašęs įstatymu nustatytų rištinių knygų įrašyti akcijoms arba dalims ir gaunamoms už jas lėšoms;

2) nepristatęs tų knygų revizuoti, pareikalavus tam tikrai įstaigai, kuri yra davusi šias knygas,

baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų).

327. Kas nusižengė idėjęs pareiškimuose, rašomuose verslo mokesčio skirstomoms įstaigoms, žinomai melagingų žinių apie prekybos arba verslo įstaigų apyvartą ir pelną, kurias jis įrašė tam, kad šis mokestis būtų sumažintas arba visiškai nuimtas, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

328. Valdybų nariai, svetimšalių draugijų atsakingieji agentai, knygvedžiai ir, apskritai, žmonės, pasirašę arba patvirtinę neteisingą apyskaitą, balansą, jų pridėdamas žinias arba paaiškinimus, kurie nusikalto įrašę apyskaitinių arba įoms lygių įmonių apyskaitose ir balansuose, pridėdamuose pranešimuose arba paaiškinimuose šioms apyskaitoms žinomai melagingų žinių, kurias įrašė norėdami, kad būtų sumažintas verslo mokestis, arba norėdami jo visiškai išvengti, baudžiami

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius ir, be to, mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis tūkstančius litų).

329. Kas nusikalto paleidęs į žmones bet kio pavidalo bevardžių piniginių ženklų, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

330. (1) Prižiūrįs arba vedęs darbus vyriausybės leidimu įsteigtoje kredito įstaigoje, savitarpio draudimosi draugijoje, dalininkų bendrovėje arba akcininkų draugijoje, kurs nusižengė dirbęs neleistas šioms įstaigoms, draugijoms arba bendrovėms operacijas, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (dešimtį tūkstančių litų).

(2) Antrą kartą taip nusivengęs kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius ir, be to, mokėti baudos ne daugiau kaip (penkiolika tūkstančių litų).

331. Kas nusivengė:

1) peržengęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytas taisyklės visokiems vertybių popieriams leisti;

2) dirbęs blankus visokiems vertybių popieriams nustatytą tvarka,

tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų).

332. Kas nusivengė padaręs viešą loteriją, neturėdamas reikiamo leidimo, arba sulaužęs šiam dalykui nustatytas taisyklės, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

1. Parduoti bilietai netikėtumų panoramai tėra vienas iš loterijos pavidalų, kuris gali būti leidžiamas tik bendromis loterijos taisyklėmis, nes bet koks išlošimas daiktų pagal pirmą parduotų bilietų tiražą yra ne kas kita, tik loterija arba laimės žaidimas (1872/1323). **III A**

2. Todėl atidaryti tokią panoramą tegali leisti gubernijos viršininkas ar vidaus reikalų ministeris, pirma įkainojus laimimus daiktus bei rengėjams sumokėjus nustatytas rinkliavas, bet ne vietos policijos organai (1869/499).

333. Kas nusižengė:

1) pardavinėjęs arba kaip kitaip platinęs neleidžiamus vartoti svetimų šalių loterijų bilietus;

2) pardavinėjęs įstatymo. neleidžiamus pažadų lakšteliams loterijoms arba laimimiesiems paskolų bilietams, tas baudžiamas

arešto arba baudos ne daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų).

334. Kas nusižengė naudojęsis jo neturimomis [—] amatininko teisėmis [—], tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

335. (1) Pagal įstatymą neturįs teisės iš viso verstis prekyba arba verslu, verstis visur arba vienoje kurioje vietoje tam tikra prekyba arba verslu, kuris nusižengė vertęsis tokia prekyba arba verslu, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų).

(2) Jeigu nusižengėlis, norėdamas gauti leidimą verstis prekyba arba amatu, melagingai pasirašęs iš tarpo tų žmonių, kuriems įstatymas draudžia verstis prekyba arba verslu, arba paslepia priežastis, kurios pagal įstatymą kliudo duoti minėtą leidimą, tai jis baudžiamas

areštu.

(3) [—].

I *Kaltininkais gali būti tiek pat tie žmonės, kurie pagal įstatymą neturi teisės verstis prekyba arba pramone, kiek ir tie, kuriems ta teisė teismo atimta (p. r.).*

336. Kas nusižengė dirbęs, pardavinėjęs arba, apskritai, skleides gundomosios poraiškos šventuosius paveikslus arba kitus šventenybių vaizdus, jei jis nėra baustinas už nusikalstamąjį darbą, 73 arba 74 straipsniu numatyta, baudžiamas

areštu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų).

337. (1) Kas nusižengė mažmenomis pardavinėjęs bažnytinės žvakes, neturėdamas tam teisės, tas baudžiamas

mokėti baudos dvasinės vadybos naudai ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

(2) Rastos pas nusižengėlį bažnytinės žvakės atimamos ir eina vyskupijos vyresnybės žinion.

338. (1) Kas nusižengė dirbęs, laikęs parduoti arba pardavinėjęs žvakes ne gryno bičių vaško, daugiau kaip po aštuonias vienam svarui, tokio pavidalo arba tokios geluonio spalvos, kaip ar bažnytinės žvakės, tas baudžiamas

mokėti baudos dvasinės vadybos naudai ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) Netaisyklingai padirbtos žvakės atimamos ir eina vyskupijos vyresnybės žinion.

339. Kas nusižengė peržengęs taisykles bažnytinėms žvakėms leisti iš gamyklų ir įoms didmenomis pardavinėti, tas baudžiamas

mokėti baudos dvasinės vadybos naudai ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

340. (1) Kas nusizengė peržengęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytas taisykles dėl pardavinėjimo dirbtinio žibinamojo aliejaus, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

(2) Dirbtinis žibinamasis aliejus atimamas.

341. Prekijas, kuris nusizengė priėmęs perka-mus javus, miltus, kruopas, salyklą, šustini, sėlenas arba, apskritai, maltus arba grūstus javus arba alie-jinius, sėjamuosius arba kitokius grūdus ne sverti-nai, bet kitu būdu, tose vietose, kur įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatyta imti jie svertinai, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

342. (1) Prekijas, kuris nusizengė peržengęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytas tai-sykles linams arba kanapėms pardavinėti, baudžia-mas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

(2) Jeigu prekijas nusizengė gaminęs, laikęs par-duoti arba pardavinėjęs linus ar kanapes, kur pri-maišyta atmatų arba kitų pašalinių dalyku, arba su-šlapintas, kad pluoštas būtų dirbtinai svaresnis, tai jis baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šim-tus litų).

343. Kas nusizengė peržengęs taisyklės lošiamosioms kortoms pardavinėti, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

344. (1) Kas nusikalto dirbęs parduoti lošiamąsias kortas arba perdirbinėjęs, tuo tikslu plovęs arba valęs jau vartotas kortas, arba laikęs parduoti arba pardavinėjęs neteisėtai padirbtas, perdirbtas, išplautas arba išvalytas kortas, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(2) Be to, nusikaltėlis turi sumokėti po (septyniasdešimt penkis litus) už kiekvieną tokių kortų blukelių tuziną.

(3) Šita pat bausme baustinas ir tas, kuris nusikalto dirbęs ant lošiamųjų kortų dedamas banderolės, kurios nėra vertybių ženklai, vartojęs tokias banderolės arba dėjęs ant kortų tikrąsias, jau vartotas, banderolės.

(4) Jeigu nusikaltėlis vertėsi, dirbdamas kortas arba banderolės arba jas pardavinėdamas, tai jis baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(5) Darbo įrankiai ir neteisėtai padirbtos kortos arba banderolės atimamos.

345. Kas nusizengė pardavinėjęs bilietus vaidinimams, koncertams arba kitoms pramogoms, ži-

nodamas, kad už juos neįmokėta nustatytoji rinkliava [—], tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

346. (1) Kas nusižengė atvežęs iš užsienių, norėdamas paleisti į apyvarą, dirbęs tuo tikslu arba paleidęs į apyvarą medalį, žetoną, kviečiamąjį biuletį, afišą, vizitinę kortelę, kainoraštį arba kitą daiktą, kuris atvaizduoja pinigų ženklą arba tokį ženklą, kuris rodo gautą akcizų, žyminę arba pašto rinkliavą ir kuris galima tokiu ženklu paleisti, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) Tie daiktai atimami.

347. Rėžėjas, kuris nusižengė padirbęs antspaudą arba kitą įrankį, kuriais spaudžiami pažymimieji ženklai vyriausybės, visuomenės įstaigos arba valdininko vardu, užsakytą žmogaus, kuris nėra tam įgaliotas, baudžiamas

areštu.

Už savivališką pažymimojo ženklo padarymą baudžiama visai nepaisant paties kaltininko tikslo, kurį turėdamas jis tatau padarė (p. r.).

348. Amatininkas arba prekijas, kuris nusižengė laikęs parduoti arba pardavinėjęs:

1) aukso arba sidabro dirbinį, kuris yra būtinai įžymėtinas, be nustatytos žymės, išskyrus tuos daiktus, kuriuos yra paėmęs taisyti;

2) auksalapius, sidabralapius arba dvynauksi knygelėmis, su visai nepažymėtu arba netikrai pažymėtu jų lapelių skaičiumi bei svoriu, arba to metalo knygeles, kuriose nėra prabių žymėjimo įstaiigos ženklų arba plombų;

3) gyvasiūlių dirbinius, jų tarpe ir žibuklius, be vardo žymės plombose, banderolėse arba etikietėse, be pažymėjimo arba su neteisingu pažymėjimu jose šių prekių vertybės,

baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip penkeriopa vertę tų metalo dirbinių, kurie neturi įspaudų, žymių, plombų, vardožymių arba pažymėjimų arba kurie turi netikrus pažymėjimus.

Jeigu koks sidabrinis dirbinys esti padarytas iš kelių sudedamų dalių, kurių svarbiausioji turi žymę, o kitos jų neturi, tai konfiskuotinos tik tos dalys, kurios pasirodė esančios be žymės, ir pagal jų vertę nustatoma bauda, bet brangūs akmens, aptaisyti įspaudų nepažymėtais auksiniais ar sidabriniais aptaisais, negali būti konfiskuojami (1874/725).

III A

349. (1) Verteiva arba prekijas, kuris nusižengė laikęs parduoti arba pardavinėjęs būtinai įspauduotiną arba įspaudo neprivalomą aukso arba sidabro dirbinį, kuris visas perdėm arba kurio sudedamosios arba pridedamosios dalys pasirodė esančios žemesnės žymės, negu įstatymo nustatyta, išskyrus dirbinius, būtino žymės įspaudimo nepriva-

349 - 351 str.

lomas, taip pat ir tuos dirbinius, kurie yra paimti
taisyti, baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba
mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį pen-
kis šimtus litų).

(2) Jei antrą kartą taip nusižengė, tai kaltininkas
baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip
šešis mėnesius ir, be to, mokėti baudos ne
daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

350. Verteiva, kuris nusižengė paleidęs į pre-
kybos apyvartą aukso arba sidabro lydinį, neįspau-
dęs į jį savo vardo žymės, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip treja tiek,
kiek yra vertas neižymėtas metalas.

351. Kas nusikalto:

1) dirbęs arba laikęs parduoti netikrą spaustu-
vą žymės ženklams spausti;

2) žymėjęs netikru prabės išpaudu aukso arba
sidabro dirbinį arba lydinį;

3) pakeitęs prabių žymimos įstaigos padėtą iš-
pauką aukštesniuojų;

4) padėjęs prabės išpauką, nepavestas prabių
žymimos įstaigos;

5) įlydinęs prabių žymimos įstaigos išpauką dir-
binyje arba lydinyje išpauką į kitą dirbinį arba ly-
dinį,

tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

352. Verteiva arba prekijas, kuris nusikalto laikęs parduoti arba pardavinėjęs aukso arba sidabro dirbinį ar lydinį, jei jame buvo žinomai padėtas netikras išpaudas, arba jei prabių žymimos įstaigos padėtas išpaudas pakeistas aukštesniuoju arba prabių žymimos įstaigos išpaudas įlydintas į kitą dirbinį arba lydinį, jei tai jis žinojo, tai yra baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

353. Atvejais, nurodytais 348—352 straipsniuose, aukso ir sidabro dirbiniai ir lydiniai, kurie neturi nustatytų išpaudų, ženklų, plombų, vardožymių ar pažymėjimų arba kurie pasirodė esą žemesnės prabės, negu įstatymu nustatyta, atimami [—].

354. [—].

355. [—].

356. (1) Verteiva arba prekijas, kuris nusikalto:

1) savo valia padėjęs ant savo paties padirbtos arba laikomos parduoti prekės, ant vokų arba indų, kuriuose prekės laikomos, arba prekybos skelbime, kainoraštyje arba blanke, prekybos ženklą, kuris tiksliai atvaizduoja arba yra aiškiai panašus į tokį pat prekybos ženklą, kuriuo žinomai išskirtinai naudojasi pats vienas kitas verteiva arba prekijas;

2) laikęs parduoti arba pardavinėjęs prekę pirmame punkte nurodytu žinomai savo valia padėtu ženklų, arba išleidęs į apyvartą tokią prekę prekybos tikslais,

baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(2) Neteisėtai padėti prekybos ženklai turi būti nuimti ir sunaikinti.

I 1. Iš svetimų valstybių prekių žymėženklių 356 str. objektu gali būti fabrikantų ženklai tik tų valstybių, kurie tuo reikalu yra su mūsų valstybe sudarę tam tikras prekybos sutartis ir savo ženklus pranešę Prekybos Departamentui (p. r.).

2. Svetimos firmos ženklai turi būti kaltininko padėti be ženklų savininko sutikimo arba be jo leidimo; šitai kaip tik ir pasakoma 356 str. žodžiu „savo valia“ (p. r.).

III A Pripažinęs, kad kaltinamasis paėmė iš svetimo prekybinio ženklo žodžius „kava — sveikata“ (кофе — здорoвье) ir padarė iš jų „kava sveikatai“ (кофе для здорoвья), bet šiaip jo ženklas ne tik nebuvo ryškiai panašus į nukentėjusio ženkla, bet dargi tarp jų ir iš viso jokio panašumo nebuvo, teismas turėjo teisės išteisinti kaltinamąjį (1914/13).

III B Tiesa, 1928 m. gegužės 21 d. Volfas-Engelmanas įregistravo savo bonkų ženklą ir vaisvandeniams bei gazuotiems gėralams pardavinėti. Bet ši byla iškelta 1928 m. gegužės 19 d.; vadinasi, dar prieš paskutinįjį įregistravimą. Tik įregistravus 1928 m. gegužės 21 d. šių bonkų ženklus ir limonadui, kiti limonado gamintojai yra suvaržyti šių bonkų naudojimu. Šioje bylos padėty bet kurio haustino nusižengimo Barenblato veiksmuose nėra (K. 1931.X.27; b. Nr. 292).

357. (1) Verteiva arba prekiyas, kuris nusižengė padėjęs ant prekės, ant vokų arba ant indų, kuriuose prekės laikomos, prekybos skelbime, kainoraštyje arba blanke prekybos ženklą su draudžiamu antrašu arba paveikslu, arba laikęs parduoti arba pardavinėjęs prekę su tokiu ženklu, yra baudžiamas mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstanti litų).

(2) Neteisėtai padėti prekybos ženklai turi būti nuimti ir sunaikinti.

Baudžiamoji prekybinio ženklo apsauga nepareina nuo skelbimo ir išgalioja nuo liudijimo davimo dienos (1913/2). **III A**

358. Kas nusižengė vartojęs dirbinyje ženklą, kuris yra nustatytas apsaugoti teisėms naudotis piešiniu arba modeliu, nepranešęs iš anksto piešinio arba modelio pagal nustatytą tvarką,

tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkias dešimtis litų).

359. Kas nusižengė vartojęs, neturėdamas tam tikro leidimo, pirkliaudamas, veždamas daiktus, darydamas visokias rinkliavas, prekybos ar verslo įstaigų iškabose arba skelbimuose ženklą, kuris priklauso nustatytąja tvarka įsteigtai draugijai, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

360. Kas nusižengė vartojęs, neturėdamas tam tikro leidimo, valstybės žymėženklį arba kitą atvaizdą, aiškiai panašų į šį žymėženklį, tas baudžiamas

arešto arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų).

361. Kas nusižengė nepranešęs tam tikrai valdžiai apie tai, kad jo (Lietuvos) prekybos laivas, tu-

ris patentą kelti (lietuviškai) prekybos gairikę, perėjo į rankas žmogaus, kuris įstatymu neturi teisės naudotis tokia gairike, tas baudžiamas

areštu arba bauda ne daugiau kaip (dviem tūkstančiais penkiais šimtais litų).

362. Kas nusikalto davęs progos žmogui, kuris neturi teisės (lietuviškai) prekybos gairikei kelti, pasinaudoti jo vardu patentui gauti arba naudotis gautu patentu laivui plaukyti su (lietuviška) prekybos gairike, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

Šita pat bausme baustinas taip pat ir svetimšalis, kuris padarė su (Lietuvos) piliečiu neteisėtą sutarti, norėdamas pasisavinti patentą laivui plaukyti su (lietuviška) prekybos gairike, neturėdamas tam teisės. Taip pat ir svetimos šalies laivo kapitonas, kuris nusikalto neteisėtai plaukęs su iškelta (lietuviška) prekybos gairike.

363. (1) Verteiva arba prekiņas, kuris nusižengė laikęs parduoti arba vartojęs prekyboje arba savo versle svarus arba mastą:

- 1) neteisingus;
- 2) uždraustus vartoti apskritai prekyboje arba tik tai prekybos rūšiai;
- 3) be nustatyto įspaudo,

baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) Šita pat bausime baustinas gamyklos, fabriko arba amato įstaigos laikytojas, kuris verčiasi dirbdamas parduoti saikomus stiklinius indus, skiriamus akcyzės privalomiems gėralams, arba tokių indų prekiyas, kuris nusizengė gaminės arba laikės parduoti arba pardavinėjęs minėtus indus ne nustatyto saiko.

1. Svėrimo ir matavimo įrankiai bus neteisingi ne visada, | kada jie neatitinka valdžios pavyzdžių (vadinasi, kada jie esti didesni ar mažesni), o tik tada, kai skirtumas esti didesnis už įstatymo kenčiamąjį (Prek. Įst. 707 str.) (p. r.).

2. Straipsnio nuostatų taikinimas nepareina nuo to, ar kaltininko veiksmais padaryta pirkėjui nuostolis; kaltininkas atsako ir tuo atveju, kada jis, sakysime, išrodo, kad visada pridėdavęs pirkėjui tiek, kad tuo visai padengdavęs svorio trūkumą ar net pasidarydavę pertekliaus pirkėjo naudai, arba kada jis kokių kitu būdu teisingai sverdavęs neteisingais svarais (p. r.).

3. „Svarai“ yra ne tik patys prietaisai sverti, bet ir jų reikmenys — svermens ir svareliai (p. r.).

Bausdamas pirklus už vartojimą išpau du nepažymėtų ar III A
nors ir pažymėtų, bet netikrų svarstyklių arba matų, įstatymas neskiria, ar prekės parduodamos mažmenomis ar stambesnėmis partijomis, ir todėl tiek pirmuoju, tiek ir antruoju atveju atsakomybė dėl pirma minėtų svarstyklių ar saikų negali nebūti vienoda (1903/21).

363¹. Kas, turėdamas tikslą suklaidinti ir tuo suteikti savo arba kieno kito įmonei, su žala kitiems konkurentams, konkurencijoje pirmenybės, viešai skleidžia apie savo arba kieno kito įmonės reikalus, dalykų, kuriuos jis žinojo esant netikrus ir galint suklaidinti,

tas yra baudžiamas areštu ligi 3 mėnesių arba pinigine bauda ligi 2.500 litų.

(1932.VIII.3 d. VŽ. Nr. 392).

363¹ - 363⁴ str.

Nors Kovos su nedorąja konkurencija įstatymo § 25 baudž. bylās, nurodytas BS. pakeitimo 363^{1-a} str., išskyrė iš bendrų bylų priklausomybės ir pavedė jas spręsti Apygardos Teismui, kaip pirmajai instancijai, bet Teismų Santvarkos Įstatymą paskelbus, to įstatymo § 25 buvo panaikintas. Remiantis Teismų Santv. Įst. 487 str. 4 p., panaikinti teisenų ir kitų įstatymų nuostatai, kurie prieštarauja Teismų Santv. įstatymui. Kadangi Kovos su nedorąja konkurencija įst. § 25 prieštarauja Teismų Santv. Įst. 14 str., tai tas paragrafas yra panaikintas, ir byla turi apylinkės teismas spręsti (1933.XII.21 d.; b. Nr. 622).

363². Kas, turėdamas tikslą suklaidinti, netikrai nurodo prekių kilmę,

tas yra baudžiamas areštu ligi 3 mėnesių arba pinigine bauda ligi 2.500 litų.

363³. Kas konkurencijos tikslu skleidžia apie kito įmonę, arba apie kito įmonės laikytoją ar vedėją, arba apie kito įmonės prekes ar verslo patar-navimus dalykų, kuriuos jis žinojo esant netikrus ir galint tai įmonei pakenkti,

tas yra baudžiamas areštu arba pinigine bauda ligi 5.000 litų.

363⁴. (1) Kas, turėdamas tikslo klaidinti klientus, verslo reikaluose naudoja vardą, firmą ar ypatingą įmonės pažymėjimą tokiu būdu, kuris gali duoti klientams pagrindo painioti šitą vardą, firmą ar ypatingą įmonės pažymėjimą su tokiu vardu, firma ar ypatingu įmonės pažymėjimu, kuriuo jau iš anksčiau teisėtai naudojasi konkurentas,

tas yra baudžiamas areštu arba pinigine bauda ligi 5.000 litų.

(2) Ta pat bausme baudžiamas ir tas, kas 1 d. nurodytu tikslu ir būdu naudoja įmonės ženklus ir įtaisymus, pagal kuriuos klientai įmonę atskiria.

363⁵. (1) Kas verslo reikaluose tiesioginiu ar netiesioginiu būdu pasiūlo, pažada ar duoda įmonės tarnautojui ar pavestiniui dovanų ar kitokios naudos, kad dėl to tarnautojo ar pavestinio neleistino elgesio turėtų jis pats ar trečiasis asmuo, su žala kitiems konkurentams, konkurencijoje pirmenybės,

tas yra baudžiamas areštu arba pinigine bauda ligi 5.000 litų.

(2) Ta pat bausme baudžiamas ir įmonės tarnautojas ar pavestinis, kuris verslo reikaluose tiesioginiu ar netiesioginiu būdu reikalauja, sutinka priimti ar priima dovanų ar kitokios naudos, kad savo neleistinu elgesiu parūpintų kam, su žala kitiems konkurentams, konkurencijos pirmenybės.

(3) Paimtoji dovana ar jos vertė eina Valstybės lždui.

363⁶. (1) Įmonės tarnautojas, darbininkas ar mokinyš, kuris praneša ar kitokiu būdu išduoda kam, neturėdamas tam teisės, verslo paslaptį, kur dėl jo darbo įmonėje jam buvo patikėta arba šiaip dėl to darbo radosi jam žinoma ir kurią jis žinojo galint būti panaudota konkurencijai,

tas yra baudžiamas areštu arba pinigine bauda ligi 5.000 litų.

(2) Ta pat bausme baudžiamas ir kiekvienas, kuris, neturėdamas teisės, konkurencijos tikslu prane-

ša kitam arba panaudoja savo ar kieno kito įmonėje verslo paslaptį, kurią jis sužinojo priešingu įstatymams ar geriesiems įpročiams būdu, arba kurią jis sužinojo dėl to, kad ji buvo jam specialiai patikėta, arba kurią jis sužinojo eidamas teismo ar kito viešojo organo jam pavestas pareigas, jei jis žinojo tą paslaptį galint būti panaudotą konkurencijai.

363⁷. (1) Kas, būdamas kurios vienos įmonės tarnautoju, įgaliotiniu ar agentu, be sutikimo tos įmonės laikytojo dirba ir konkurentui, žinodamas, kad tuo jis kenkia tai įmonei,

tas yra baudžiamas areštu ligi 3 mėnesių arba pinigine bauda ligi 2.500 litų.

(2) Ta pat bausmė baudžiamas ir konkurentas, kuris pasinaudojo minėtojo asmens patarnavimu, žinodamas tą asmenį turint dirbti vienai tai įmonei ir šitą savo pasinaudojimą tai įmonei kenkiant.

363⁸. Įmonės laikytojas arba vedėjas, kuris, žinodamas įmonės tarnautoją ar pavestinį darant šitos įmonės naudai kurį baudžiamąjį nedoroslos konkurencijos veiksma, nurodytą 363¹—363⁴ str., 363⁵ str. 1 d. ir 363⁶ str. 2 d., to veiksmo darymo tyčiomis nesutrukdo, galėdamas jį sutrukdyti,

tas baudžiamas areštu ligi 3 mėnesių arba pinigine bauda ligi 2.500 litų.

363⁹. (1) Kas, skelbdamas išpardavimą prekių, kurios buvo konkurso masėje, bet kurios konkurso masei jau nebepriklauso, skelbime nurodo tas prekes priklausius konkurso masei,

tas baudžiamas areštu ligi 1 mėnesio arba pinigine bausia ligi 1.000 litų.

(2) Ta pat bausme baudžiamas ir tas, kas, skelbdamas išpardavimą prekių, nupirktų iš išpardavimo ar iš varžytynių, skelbime nurodo tas prekes esant nupirkta iš išpardavimo ar iš varžytynių.

363¹⁰. Kas nusizengė sudaręs masinę sistemą sutarti, pagal kurią kas, perleisdamas bilietų, kuponų ar kitokių daiktų, arba apsiimdamas atlikti patarnavimų, pažada antrajai šaliai naudoti už suradimą jam ligi tam tikro laiko tokiems pat bilietams, kuponams ar kitokiems daiktams arba tokiems pat patarnavimams tomis pat sąlygomis tam tikrą skaičių naujų klientų,

tas baudžiamas areštu ligi 3 mėnesių arba pinigine bausia ligi 2.500 litų.

363¹¹. Kas nusizengė:

1) nelaikęs nustatytų prekių išpardavimo taisyklių,

2) pardavinėjęs per paskelbtąjį prekių išpardavimą prekes, kurios tyčia tam išpardavimui buvo įgytos,

tas baudžiamas areštu ligi 1 mėnesio arba pinigine bausia ligi 1.000 litų.

363¹². Kas nusizengė mažmenų prekyboje pardavinėjęs ar laikęs parduoti prekes, nesilaikydamas tam nustatytų taisyklių, būtent:

1) ne tais skaičiais, saiko ar svorio vienetais, kurie nustatyti,

363¹² - 364 str.

2) be nustatytų pažymėjimų ant prekių ar jų indarų prekių skaičiaus, saiko, svorio ir kilimo vietos,

3) be nustatytų pažymėjimų ant prekių ar jų indarų prekių gamintojo ar pardavėjo vardo ar firmos ir prekių gamintojo ar pardavėjo nuolatinės gyvenamosios vietos arba būstinės,

tas yra baudžiamas pinigine bauda ligi 1.000 litų.

(1932.VIII.3 d. VŽ. Nr. 392).

Septynioliktasis skyrius

Nusižengimai samdos įstatymams

364. (1) Gamyklos, fabriko, verslo arba amato įstaigos prižiūrėtojas arba jo pavaduotojas, kuris nusižengė:

1) savo valia sumažinęs darbininkui atpildą, pasielgdamas prieš įstatymo nustatytas taisykles;

2) verčiamai mokėjęs darbininkui ne pinigais, bet prekėmis arba kitais daiktais;

3) mokėjęs darbininkui kuponu, kurio mokamas laikas kad ir yra suėjęs, arba ženklų, kuris teturi sąlyginę vertę,

baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) Jei taip nusižengė trečią kartą arba nors ir pirmą kartą, bet jei dėl to darbininkai subruzdavo ir turėjo atvykti valdžia tvarkos iš naujo padaryti, tad nusižengėlis baudžiamas

areštu.

(3) Be to, teismui dar leidžiama, jei kaltininkas buvo gamyklos, fabriko, verslo arba amato įstaigos prižiūrėtojas, atimti jam teisę prižiūrėti tokią gamyklą, fabriką, verslo arba amato įstaigą per laikotarpį nuo vienerių iki penkerių metų.

1. Gavus taikinti 364 str. 1 p., visiškai užtenka nustatyti patį darbo atpildo sumažinimo faktas priešingai Pram. St. 96 str. nuostatomis, o iš to jau savaime kyla presumpcija, kad atpildas už darbą sumažintas savivališkai; tokiu būdu šiuo atveju jau kaltininkas turi pareigą išrodyti, kad mokesčio sumažinimas buvo jo padarytas ne savo valia, o darbininkui sutikus (p. r.).

2. 364 str. 1 p. taikinant nesvarbu, koku būdu atpildas buvo savo valia sumažintas: atvirai ir tiesioginiai, ar netiesioginiai (nustatant naujus pagrindus atpildui skaičiuoti, sumažinant darbo dienų arba valandų skaičių, keičiant akordinio darbo sąlygas ir t.t.) (p. r.).

365. Gamyklos, fabriko, verslo arba amato įstaigos prižiūrėtojas arba jų pavaduotojas, kuris nusižengė nedavęs mažamečiams darbininkams galimybės lankyti mokyklą tais atvejais ir per tą laiką, kuris įstatymu yra nustatytas, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

366. (1) Gamyklos, fabriko, verslo arba amato įstaigos prižiūrėtojas arba jų pavaduotojas, kuris

nusižengė nelaikęs įstatymu arba privalomuoju sprendimu nustatytų taisyklių apie mažamečių, paauglių ir moterų darbą, kuriais apsaugojama jų sveikata arba nepavojumas, yra baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

(2) Baudos pinigai už nusikalstamus darbus, numatytus šiuo straipsniu, taip pat ir 364 bei 365 straipsniais, eina į kapitalą pavargėliams ir luošiams darbininkams šelpti.

367. (1) Gamyklos, fabriko, kalnakasybos verslo, geležinkelio, uosto ir kitų tokių dirbtuvių arba, apskritai, tokios įstaigos, kurios darbo sustabdymas gali pakenkti vietos žmonių reikalams, darbininkai, kurie nusikalto nustoję dirbę tarpusavyje susitarę, norėdami priversti pramonininką pakelti uždarbį, prieš pasibaigiant samdomajam laikui, arba pakeisti kitas samdos sąlygas prieš tą laiką, už šį susimokymą baudžiami

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(2) Jei sambaudžio dalyvis tyčiomis padarė sambaudžio laikui žalos pramonininko arba jam tarnaujančio žmogaus turtui ir už tą žalą darymą nėra skaudžiau baustinas, tad jis baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(3) Jei sambaudžio dalyvis stojo į darbą tam tikrai valdžiai arba šio straipsnio pirmoje dalyje nuro-

dytos istaigos prižiūrėtojų pareikalavus, tad jis atleidžiamas nuo bausmės už dalyvavimą šiame sambaudyje.

1. Kad ir bet koks darbininkų sambaudis nutrauktų darbą, **III A** visada tatai esti susiję su nuostoliais fabriko savininkui, bet įstatymas, pagal tiesioginę savo prasmę, tenumato tokį fabriko darbininkų sambaudį, kurio tikslas yra padidinti uždarbį. Jei darbininkai susibaudžia kitokiais, ne šio įstatymo numatytais, tikslais, tai jie negali būti persekiojami pagal baudžiamą įstatymą, nors jų sambaudis ir vilktų paskui save įvairias aplinkybes, kaip, sakysime: viešos rimties bei tvarkos trikdymą, savo padarinių atžvilgiu nereikšmingą smurtą, užgaunamus veiksmus fabriko savininkui bei fabriko valdybai, kad ir kokie būtų su tuo sambaudžiu susiję nuostoliai (1878/30).

2. Jei darbininkai buvo pasamdyti fabriko ar ganyklos, nedarant sutarties su kiekvienu iš jų atskirai, o pagal vieną bendrą, visų jų, kaip artelės narių, vardu, vadinasi, su jų sutikimu sudarytą sutartį, tai jie yra įpareigoti vykdyti šią sutartį lygiai taip, kaip ir tuo atveju, kada ta sutartis būtų buvusi sudaryta su kiekvienu iš jų atskirai; todėl darbininkams peržengus šios sutarties nuostatus, jiems tenka tie pat padariniai, kaip ir tiems darbininkams, kurie stoja dirbti pagal atskiras sutartis. Reikalas susitarti, norint sudaryti artele, nieku būdu nesuteikia tokios artelės nariams teisės daryti nusikalstamus darbus susitarus, vadinasi, sudaryti nusikalstamas sąjungas. Toks neteisėtas susitarimas ne tik negali būti pripažintas nebaudžiamu, bet tam tikrais atvejais yra įstatymo laikomas tokia aplinkybe, kuri žymiai didina kaltininkų atsakomybę ir, išskyrus didelį pavojų, kurį sudarytų toks nebaudimas artelinių darbininkų, būdamas paskatinimu streikuoti, blogu ir dar užkrečiamu pavyzdžiu kitiems darbininkams, būtų dar visiškai neteisinga už tuos pačius veiksmus vienus darbininkus bausti, o kitus palikti nebaudžiamus tik dėl to, kad jie buvo stoję dirbti visa artele (1899/33).

*Dabar 367 str. liečiamų asmenų sritis nustatoma plačiau. **IV** Ne vien tik darbininkai siaura šio žodžio prasme, bet ir šiaip darbuotojai (ir fizinio, ir intelektualio darbo srity), jų tarpe ir*

„valdininkai“ (636 str. prasme) gali susitarę sustabdyti ne tik įmonės, bet ir įstaigos (valstybės ar savivaldybės) veikimą (M. II, 117, 118 p.).

368. (1) Kas nusikalto kurstęs darbininkus sukelti 367 straipsniu numatytą sambaudį, nors kaltininkas ir nebuvo darbininkas, jei sambaudis kilo, yra baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Jei tokį sambaudį sukelti kurstė nedarbininkas, bet sambaudis neįvyko, tai nusikaltėlis baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

369. Gamyklos, fabriko arba kalnakasybos verslo darbininkas, kuris nusizengė savo valia atsisakęs dirbti nepasibaigus samdomajam laikui arba, jei buvo pasamdytas neribotam laikui, neįspėjęs šeimininko prieš dvi savaites, yra baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu [—].

370. (1) Garlaivio arba jūrių laivo kapitonas, kuris nusizengė nelaikęs įstatymu nustatytų taisyklių: dėl priėmimo į garlaivį arba jūrių laivą tarnautojų, dėl atsiskaitymo su jaisiais, dėl jų pašalinimo, ne (Lietuvoje) esant, iš garlaivio arba jūrių laivo, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) Šita pat bausme baustinas garlaivio arba jūrių laivo šeimininkas, kuris nusizengė nelaikęs įsta-

tymu arba privalomuoju nutarimu nustatytų taisyklių dėl surašymo sandoros su garlaivio arba jūrių laivo kapitonu.

371. (1) Garlaivio arba jūrių laivo kapitonas, kuris nusižengė:

1) aprūpinęs juos permaža maisto atsarga arba tokiu maistu, kuris netinka valgyti;

2) pamažinęs be būtino reikalo maisto dalykų davinį, duotiną tarnautojams garlaivyje arba jūrių laive;

3) davęs valgyti, netinkamai pagaminto maisto, baudžiamas

areštu arba bauda ne daugiau kaip (dviem tūkstančiais penkiais šimtais litų).

(2) Jei šiais atvejais žmonės, kurie esti garlaivyje arba jūrių laive, suserga beplaukdami dėl maisto stokos arba dėl netikusio maisto gyvybei pavojinga liga arba jei jiems gresia pavojus mirti badu, tad nusikaltęs garlaivio arba jūrių laivo kapitonas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

372. (1) Garlaivio arba jūrių laivo tarnautojas, kuris nusižengė:

1) pasivėlinęs grįžti iš atlaidos, duotos jam iš garlaivio arba jūrių laivo, kuris rengiasi plaukti arba jau plaukia, jei pasivėlina daugiau kaip tris paras;

2) savo valia pasišalinęs ilgiau kaip tris paras iš garlaivio arba jūrių laivo, kuris rengiasi plaukti

arba plaukia, neturėdamas pateisinamos priežasties taip pasielgti;

3) neatvykęs, neturėdamas pateisinamos priežasties tai daryti, į garlaivį arba jūrių laivą ligi laiko, kuris paskirtas garlaiviui arba jūrių laivui išplaukti,

baudžiamas
areštu.

(2) Jei ši nusikalstamąjį darbą padarė tarpusavyje susitarę keli žmonės, tad jie baudžiami

kalėti paprastajame kalėjime.

373. Kas nusižengė pasamdęs į laukų darbus darbininką, kurį žinojo pasižadėjusį tam pačiam laikui terminine santorio rašto samdos sutartimi su kitu samdytoju, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

374. (1) Samdytojas, kuris nusižengė prievarta mokėjęs laukų darbininkui ne pinigais, bet prekėmis arba kitais daiktais, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

(2) Jei buvo mokėta kuponu, kurio kad ir yra suėjęs mokamas laikas, arba ženkle, kuris teturi sąlyginę vertę, tai kaltininkas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

375. Laukų darbininkas, kuris, samdomas laukų darbui, nusižengė davęs svetimą sutarties raštą savojo vietoje arba perdavęs tuo tikslu savo sutarties raštą kitam žmogui, baudžiamas areštu.

376. (1) Laukų darbininkas, kuris nusižengė:

1) žinomai meluodamas pareiškęs atitinkamai valdžiai, kad jis esąs pametęs santorio raštą, išduotą jam samdantis į laukų darbus, arba meluojamai pareiškęs šio rašto surašymo vietą;

2) savo valia neatvykęs į laukų darbą, apsiimta nuodarbui, kurį jis buvo apsiėmęs laiku atidirbti, parsisamdydamas tam tikram terminui pagal santorio raštą, arba savo valia metęs tą darbą, jei jis neatliko tam tikros valdžios teisėto reikalavimo atvykti pas samdytoją arba grįžti į darbą,

yra baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

Jei laukų darbininkas, gavęs rankpinigį iš kelių samdytojų, samdomas pagal santorio raštą nuodarbui į laukų darbą, kurio jis, kaip žinojo, negalėjo atlikti sukalbėtu laiku, to darbo laiku nepadirbo, tai jis baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu.

377. Tarnas, pusmeistris, amato mokinys arba laukų darbininkas, kuris nusižengė tyčia atšakiai elgęsis su samdytoju arba su jo šeimos žmogumi ar

ba atvirai ir atšakiai neklausęs samdytojo arba žmogaus, kuriam pavesta prižiūrėti darbas arba darbininkai, baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

Aštuonioliktasis skyrius

Nusižengimai įstatymams, kuriais tvarkomi statybos darbai, naudojimasis keliais ir kitomis susisiekimo priemonėmis

378. Kas nusižengė pastatęs arba perstatęs trobesį arba statinį, neturėdamas tam tikro leidimo, kai jis pagal įstatymą yra reikalingas, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

III A 1. Atsakomybė už pastatymą trobesio nesutinkamai su statybos skyriaus duotais planais nyksta ir tuo atveju, kai paskui gaunamas leidimas tokį trobesį palikti (1870/421).

2. Nors įstatymas ir liepia ir esamose sodybose neleisti perstatyti senose vietose namų, kai tai esti priešinga šių sodybų planui, bet tai tegalioja tuo atveju, kada įvykdomos visos įstatymo nurodytos sąlygos, kitaip sakant, kada sudaromas sodybos perstatomasis planas ir kada šis planas esti paskelbiamas valstiečiams (1872/460 ir 1639).

BS. 378 str. baudžia už *pastatymą* arba *perstatymą* trobesio be įstatymu reikalaujamo tam tikro leidimo. Čia numatytas nusižengimas gali būti pripažintas trunkamuoju nusikalstamuoju darbu tiksliai tol, kol trunka pats nusikalstamasis veiksmas, kitaip sakant, pastatymas arba perstatymas, kurie, žinoma, ūmai, vienu veiksmu negali būti atlikti. Todėl ir pasenėjimo pradžia turi būti skaitoma nuo čia nematomų, iš esmės trunkamųjų, veiksmų pabaigos. Tačiau nėra jokio nei teisėto, nei logiško pagrindo laikyti, kad nusikalstamasis pastatymas arba perstatymas trobesio trunkas ir statybą visiškai baigus – eventualiai per amžius, kol neteisėtai pastatytas trobesys bus nugriautas (K. 1933. V. 18; b. Nr. 313).

379. Kas nusižengė:

1) pastatęs, tinkamo leidimo neturėdamas, bažnyčią arba krikščionių maldos namus arba įtaisęs juos, leidimo neturėdamas, savajame name arba jo užimame būste;

2) pastatęs nekrikščionių tikybos šventovę arba įtaisęs, apskritai, būstą kelti jame viešoms tos tikybos pamaldoms arba apeigoms, tinkamai neleidiamas, arba arčiau prie krikščionių bažnyčių arba kitų trobesių, negu yra nustatyta arba leista,

tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

380. (1) Kas nusižengė:

1) pastatęs naujus atskaluonių maldos namus arba esamus trobesius pavertęs tokiais namais;

2) perstatęs atskaluonių maldos namus, pakeisdamas bendrą jų paviršutinę išvaizdą;

3) taisęs arba naujinęs susenusiuosius atskaluonių maldos namus,

jei taip padarė tinkamai neleistas, yra baudžiamas

arešto arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų).

(2) Jei kaltininkas įtaisė atskaluonių slėpyklą arba kitą tokią būstinę, tai jis baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

381. Pastatyta be tinkamo leidimo bažnyčia arba maldos namai, numatytais 379 arba 380 (1 d.) straipsnių atvejais, gali būti palikti, gavus tam dalykui tinkamą leidimą.

382. (1) Kas, dirbdamas statybos darbus, įtaisdamas kelius arba susisiekimo priemones, nusižengė nelaikęs technikos arba kitokių statybos kelių arba susisiekimo priemonių įtaisymo taisyklių, nustatytų įstatymu arba privalomuoju nutarimu, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip dviem savaitėm arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

(2) Jeigu buvo nelaikomos taisyklės, nustatytos asmens saugumui patikrinti, tai kaltininkas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

(3) Jeigu kaltininkas yra technikas arba rangovas, pasiėmęs dirbti statybos darbus didmenomis, tai jis baudžiamas:

(p. a) šio straipsnio pirmoje dalyje nurodytu atveju — arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų);

(p. b) šio straipsnio antroje dalyje nurodytu atveju — areštu.

(4) Be to, teismui leidžiama uždrausti nusižengusiam technikui arba didmenų rangovui dirbti minėtieji darbai per laikotarpį nuo vienerių ligi penkerių metų, o jei taip nusižengė antru kartu — visiškai.

1. Pradedant statyti medinį trobesį greta mūrinio, brandmūris pagal įstatymą turi būti pastatytas prieš pradedant pačią statybą; šios taisyklės nevykdymas yra statybos įstatymo peržengimas (1867/24). III A

2. Jeigu įstatymas tiksliai nenustato, kokio storumo akmeninė siena turi būti laikoma brandmūriu, tai teismas tegali šį klausimą išspręsti tik ekspertams dalyvaujant (1874/572).

383. Kas nusižengė neatlikęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytos pareigos laikyti šulinius gerai įrengtus, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkiasdešimt litų).

384. Kas nusižengė dirbęs mineralinių vandenių versmių ir gydomųjų mineralinių dumblių apsaugojimo apygardoje, reikiamo leidimo neturėdamas arba nepranešęs iš anksto nustatytuoju laiku vietos kalnų vyresnybei, tokius darbus, kuriems dirbti būtinai reikalingas minėtasis leidimas arba pranešimas, arba iš naujo pradėjęs arba dirbęs tos

valdžios uždraustus minėtus darbus, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

385. Kas nusižengė nutiesęs vamzdį nešvarumams į upę arba perkasą nuleisti, kur tat yra draudžiama įstatymu arba privalomuoju nutarimu, arba į nepaskirtą tam reikalui miesto vamzdį, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį litų).

III A Kad galima būtų spręsti, ar vanduo sugadinamas, nuleidžiant į jį nešvarumus, nereikia jokių specialių žinių, ir todėl šiam kaltinimui išaiškinti ne būtinai reikalinga net mediciniška ekspertyzė (1874/220).

386. (1) Kas nusižengė nelaikęs nustatytų įstatymu arba privalomuoju nutarimu taisyklių:

1) dėl sielių ir kitokios miško medžiagos plukdymo;

2) dėl laikymo sutvarkytų paupių ir dėl naudojimosi jais;

3) dėl tiltų atidarymo laivams praplaukti ir dėl vandenių nuleidimo,

tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

(2) Šita pat bausme baustinas ir tas, kuris nusižengė sulaikęs arba kitaip trukdęs laivams plaukti.

1. Įstatymas liečia ir tokius asmenis, kurie sielius plukdo ne parduoti, o savo reikalams, nes ir tokie asmens įstatymo vadinami plukdytojais ir turi turėti atitinkamą leidimą plukdyti (1872/255).

2. Kadangi visi miško pirkliai, kurie perka miško medžiagą plukdyti arba vežti ją sausų keliu, turi turėti tam tikrą bilietą, tai ši taisyklė liečia ir tuos asmenis, kurie verčiasi degtųjų kotelių gaminiu, nes tatau yra taip pat viena miško medžiagos dirbinių rūšis (1868/841).

3. Tokie miško pirkliai, kuriems paliko neparduotos per vieną vasarą suplukdytos miško medžiagos, turi pagal įstatymą navigacijai pasibaigus pateikti savo bilietą miškų admin. valdininkui ar policijai patvirtinti. Tatau turi būti padaryta ligi pasibaigiant tiems metams, kuriais buvo plukdoma miško medžiaga. Kas nusikalto šio reikalavimo neįvykdęs, tas baudžiamas pagal įstatymą už tai, kad laiku nepateikė savo bilieto (1880/28).

387. (1) Kas nusižengė nelaikęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytų taisyklių: apie laivų statymą, įtaisymą ir laikymą; apie laivų plaukymą vandenų keliais; apie laivų prikrovimą ir iškrovimą; apie prieplaukų laikymą ir naudojimąsi jomis; apie naudojimąsi esamomis uostuose krovinių keliomis mašinomis, sandėliais ir kitais statiniais bei įtaisymais arba tam reikalui pavestaisiais uosto teritorijos žemės sklypais, tas baudžiamas

mokėt baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

(2) Jei minėtų taisyklių nesilaikymas grėsė asmens saugumui, tai kaltininkas baudžiamas

areštu.

388. Kas nusižengė savo valia pakeitęs plaukiamos upės vagą, suturėjęs jos tekėjimą pylimu,

sumažinęs jos tekėjimą, iškasdamas perkasą arba kitoku būdu, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

389. Garlaivio arba jūrių laivo kapitonas, kuris nusižengė pasišalinęs iš garlaivio arba tokio laivo, nepavesdamas vyresniam iš eilės būti laivo vyresniuojui, baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

390. Garlaivio arba jūrių laivo kapitonas, kuris nusižengė išsodinęs savo valia keleivį arba garlaivio ar jūrių laivo tarnautoją nesutartoje vietoje, baudžiamas

areštu.

391. (1) Laivavedys arba kitas uosto arba pakrantės vadovas, kuris nusižengė neatlikęs savo pareigos vesti laivus, taip pat žmogus, neturįs laivavedžio laipsnio, kuris nusižengė apsiėmęs tą pareigą eiti be tinkamo leidimo arba be aiškaus tam reikalo, baudžiamas

arešto ne daugiau kaip dviem savaitėm arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

(2) Jei dėl laivavedžio arba to, kuris apsiėmė eiti laivavedžio pareigas, kaltės jo vedamas laivas užplaukė ant seklos ar ant akmenų, arba jei buvo

sutrukdyta laivams plaukti, tai kaltininkas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

392. (1) Kas nusižengė peržengdama įstatymą kūręs ugnį krante, pašvyturės apylinkėje, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) Jei dėl to laivą ištiko nelaimė, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

393. Garlaivio arba jūrių laivo, tiesiančio arba taisančio jūrių telegrafo vielą, kapitonas, kuris nusižengė nelaikęs taisyklių dėl ženklų, nustatytų laivų susidūrimams išvengti, baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

394. (1) Kas nusižengė nepašalinęs arba nelaiku pašalinęs laivą arba žvejos tinklus arba rykus ne mažiau kaip per vienos jūrių mylios atstumą nuo laivo, kuris tiesia arba taiso telegrafo vielą, nors tas laivas buvo išstatęs ženklus, arba ne mažiau kaip per vieno ketvirčio jūrių mylios atstumą nuo bakio,

kuris rodo vielos esamą vietą bedirbant jos tiesiamus arba taisomus darbus, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

(2) Jeigu kaltininkas nenuplukdė savo laivo arba savo žvejų rykų į nustatytus atstumus ir pareikalavus tam žmogui, kuris rikiuoja vielos tiesimą arba taisymą, tai jis baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu.

395. (1) Kas nusižengė metęs balasto tam reikalui paskirtoje vietoje, bet peržengdamas įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytas taisykles, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

(2) Jei metė balasto neleistoje vietoje, būtent: inkarvietėje, vagoje arba uoste, upėje arba perkase, tai kaltininkas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(3) Jeigu dėl balasto išmetimo neleistoje vietoje galėjo sustoti laivai plaukioję, tai nusižengėlis baudžiamas

areštu.

396. Geležinkelio, pašto kelio ar upės kelio tarnybos tarnautojas, taip pat ir viešų vežimų vadovas, kontrolierius arba konduktorius, kuris nusižengė atšakiai elgęsis su keleiviais, baudžiamas

arešto ne daugiau kaip septynias dienas arba mokėti baudos ne daugiau kaip (šimtą dvidešimt penkis litus).

396 str. neličia asmenų, einančių valstybės tarnybą (jiems tokiais atvejais turi būti taikomos tarnybinės pabaudos) (p. r.).

397. Kas nusižengė nelaikęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytų taisyklių geležinkelių keleiviams, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

398. Kas nusižengė:

1) važiuavęs, ėjęs arba ką tempęs per geležinkelį tuo metu, kai tatai daryti neleidžiama;

2) nepanaikines arba neperkėles, policijos arba geležinkelio valdybos primintas, to, kuo yra užkrovęs geležinkelio pylimą, arba ką yra, apskritai imant, įtaisęs, peržengdamas įstatymu nustatytas taisykles statymams ir darbams arti geležinkelio, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

399. Geležinkelio tarnautojas, kuris nusižengė nelaikęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytų taisyklių dėl žmonių ir krovinių vežimo ir dėl policijos geležinkelių priežiūros, baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

400. Kas nusižengė priėmęs į geležinkelio naudojimo, garlaivių ar laivų plaukymo tarnybą žmogų, kurį žinojo neturint tam teisės, arba pavedęs tokio naudojimo pareigas eiti žmogui, žinomai netinkamam tam, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip tris mėnesius arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

401. Kas nusižengė:

1) nelaikęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytų taisyklių dėl įtaisymo miestuose gatvių, eikščių, grindinių, šaligatvių, griovelių arba tiltelių skersiniams grioveliams;

2) tvarkingai nelaikęs šaligatvių, tiltelių arba grindinio, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (šimtą dvidešimt penkis litus).

III A

1. Kadangi vietos gyventojams tetenka pareiga prižiūrėti gatvių, bet ne eikščių grindiniai, tai klausimas, ar tam tikra vieta yra gatvė, ar eikštė, įstatymą taikinant, yra esminės reikšmės. Pats šis klausimas išsprendžiamas pagal patvirtintą planą (1868/485).

2. Klausimas, kuria teise kaltinamieji valdo krautuves, priešais kurias taisytinas grindinys, neturi jokios įtakos baudžiamajį įstatymą taikinant, nes ir vien faktiškas šių krautuvių valdymas įpareigoja juos, kaip tos vietos gyventojus, taisyti grindinį prieš savo namus ar krautuvę (1869/136).

402. Kas nusižengė nelaikęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytų taisyklių dėl gatvių laikymo ir apšvietimo, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (šimtą dvidešimt penkis litus).

403. Kas nusizengė nelaikęs įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytų taisyklių dėl važiavimo plentais arba kitais keliais vežimų vilkstinėmis arba dėl varymo įais gyvulių, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkiasdešimt litų).

404. Kas nusizengė važiavęs pro šalį plentų buomų arba kaip kitaip vengęs mokėti kelio mokesčių, tas, be to, kad įmoka nustatytą mokestį, dar baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip treja tiek, kiek jam reikia mokėti kelio mokesčio arba kiek yra jo neprimokėjęs.

405. (1) Privatus vežikas, kuris nusizengė neleidžiamai vežęs samdomais arkliais pravažiuojamus arba bendrovinius vežimus laisvų paštų keliais, yra baudžiamas

mokėti baudos nuo paprasto ligi trigubo važiuojamųjų pinigų sumos didumo už kiekvieną arklių per visą tą tarpą, kurį jis važinėjo laisvų paštų keliais.

(2) Išieškoti iš nusizengėlio pinigai eina nukentėjusio paštinininko naudai.

406. Kas nusizengė be pašto valdybos žinios bei sutikimo įtaises paštą draudžiamai siuntinėti laiškam, pinigams arba daiktams, tas baudžiamas

406 - 408 str.

mokėti baudos ne daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų).

407. Kas nusižengė kliudęs važiuoti ar eiti viešais keliais, užkraudamas juos, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtu penkiasdešimt litų).

III B Sudėtis yra, kaltinamajam nepaklausius policininko nestovėti šaligatvy (K. 1930/503).

Devynioliktasis skyrius

Nusikalstamieji darbai, liečią šeimos teises

408. (1) Kas nusikalto susituokęs su žmogumi, žinomai priverstu asmens smurtu arba grasymu nužudyti, padaryti labai sunkią arba sunkiąją kūno žalą jam pačiam arba jo šeimos žmogui, jei toks grasymas galėjo sukelti verčiamajam baimės jį būsiant įvykdytą, tas baudžiamas

kalėti sunkių darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus arba kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Šita pat bausme baustinas ir tas, kuris nusikalto vertęs susituokti šio straipsnio nurodytais būdais abudu susituokiančiuoju arba vieną katrą iš jų dviejų.

Pasikėsinimas prasideda nuo to momento, kada imama atlikti apeigos arba veiksmai, kuriais sąlygojama santuoka, pav., sužadėtuovės, jungtuvės; todėl tik pats vertimas, dėl kurio nebuvę pradėta jungtvinė apeiga arba veiksmai, yra tik nebaudžiamas renginysis kalbamajam nusikalstamajam darbui (p. r.).

409. Kas nusikalto susituokęs su žmogumi, kuris žinomai negalėjo numanyti savo darbo esmės ir reikšmės arba valdyti savo elgesio dėl nesveiko savo dvasios suirimo, sąmonės netekimo arba dėl proto nesubrendimo nuo kūno ydos ar ligos, tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

410. Kas nusikalto tuo, kad susituokė, apgavęs jaunąjį arba jaunąją, melagingai apsimesdamas tuo žmogumi, kurį jie yra apsirinę, arba paslėpęs aplinkybę, kuri santuoką daro netikra, tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

1. Nusikalstamojo darbo subjektu čia gali būti tik pats tuokiamasis žmogus. Todėl čia netaikinami bendri Statuto dėsniai dėl bendrininkavimo, nes tokiais atvejais atsako tik tam tikri bendrininkai — dvasininkai ir tarnautojai, kurie sudarė arba patvirtino jungtuves, įrašydami jas į metrikų knygas (p. r.).

2. Apgauna tik vienas iš besusituokiančiųjų antrąjį; jei apgaulė nukreipta į kitus asmenis, tai tokiai apgaulėi netaikinamas šis straipsnis, nors santuoka ir būtų buvusi įvykdyta kaip tik dėl tos apgaulės (p. r.).

3. Formos atžvilgiu, apgaulė gali būti padaryta žodžiu ar raštu, arba ir konkludentiniais veiksmais, kuriais patvirtinama arba neigiama kokia aplinkybė (p. r.).

4. Apgaulė, liečianti kaltininko laipsnį, kilnų, turtą, visuomeninę ir juridinę padėtį, nėra baudžiama, nors ir nebūtų jokio abejojimo dėl to, kad tas suklaidinimas kaip tik paskatino nukentėjusį sutikti tuoktis su kaltininku (p. r.).

III A

1. Tuo atveju, kada jaunesnysis brolis susituokia vyresniojo vietoj, pristatydamas pastarojo dokumentus, visiškai gali būti taikinamas šis baudžiamojo įstatymo str. (1878/18).

2. Tuoktis vyresnės sesers vardu, pateikiant jos asmeniui patikrinti dokumentus, yra baudžiamųjų įstatymų numatytas nusikalstamas darbas (1873/130).

411. Kas nusikalto susituokęs, būdamas antrajam santuokos asmeniui žinomai tokio giminystės arba gentystės laipsnio, kurio sangūlis pagal šį Statutą laikomas kraujomaiša, tas baudžiamas taip pat, kaip ir kraujomaišą padaręs.

Darbas laikomas baigtu tik atlikus jungtvių veiksmus; už pasikėsinimą nebaudžiama (p. r.).

412. Kas nusikalto susituokęs, žinomai pirmajai santuokai tebėsant, jei tam dalykui nenustatytas tam tikras leidimas įstatymo pripažintomis kaltininko taisyklėmis, tas baudžiamas

(p. a) buvęs susituokęs — kalėti [grasos] kalėjime;

(p. b) nebuvęs susituokęs — kalėti paprastajame kalėjime.

1. Abu susituokusieji baudžiami ir tada, kai vienas iš jų yra sekėjas taisyklės, kuri leidžia poligamiją (daugpatystę) (p. r.).

2. Už poligamiją (daugpatystę) atsako specialus kaltininkas, todėl už bendrininkavimą paprastai nebaudžiama, išskyrus tik asmenis, apie kuriuos kalba 413 str. (p. r.).

3. Poligamija (daugpatystė) darosi nusikalstama tik nuo to momento, kada neteisėtos sutuoktuvės esti jau sudarytos; prieš tai atliktieji veiksmai neturi juridinės reikšmės; už pasikėsinimą čia nebaudžiama (p. r.).

4. Kalbant apie pirmųjų santuokų teisėtumą, reikia skirti tuos atvejus, kada jokios santuokos iš tikro nebuvo įvykdyta,

pav., kada jungtuvinių apeigų vietoje buvo atlikta paprasta malda arba kada santuoka buvo sudaryta neigalioto tat daryti asmens, nuo to, kada jungtuvės buvo atliktos, bet nesilaikant materialinių ir formalinių sąlygų, kuriomis jos leidžiamos. Pirmuoju atveju iš tikrųjų jokių jungtvių nebūta, ir todėl paskesnės formalinės jungtuvės negali būti laikomos nusikaltimu daugpatystei. Priešingai, antruoju atveju naujoji santuoka yra baustinoji daugpatystė (p. r.).

5. Daugpatystė yra nusikaltimas, kada ji esti tyčios darbo vaisius. Reikalinga, kad kaltinamasis žinotų pirmąją santuoką tebėrant ir, tos nepaisydamas, norėtų iš naujo susituokti. Tačiau žinoti reikia tik tiek, kiek tatai liečia faktinę pirmųjų jungtvių buvimo aplinkybę, o ne tiek, kiek tatai liečia juridinį klausimą dėl tų jungtvių galios ir reikšmės. Pirmasis apsirikimas yra labai svarbus daugpatystės nusikaltimo visumai, o antrasis — visai nesvarbus (p. r.).

CĮ. 74¹ str.: Kai abudu susituokusiu asmeniu yra krikščionių [—] ir, be to, įvairių tikyby. tad nors juodu būtų sutuoktu abiejų tikyby bažnyčiose, santuokos tikrumą bei jos teisėtumą sprendžia tos tikybos teisės, kurios dvasininkas atliko pirmąsias sutuoktuves; o santuokos panaikinimo priežasčių svarbumą ir patį jos panaikinimą ar nepanaikinimą sprendžia tos tikybos teisės, kurios yra atsakovas; bet tatai negali būti sprendžiama, pirma neišžiūrėjus, ar iš tikro sutuokimas atliktas ir ar jisai teisėtas. Tiek šių dviejų atvejų apibrėžimas, tiek ir patsai pažymėtu būdu įvykęs teismo sprendimas panaikinti ar nepanaikinti santuoką — yra lygios galios abiem susituokusiems asmenim.

1. Įstatymas gali būti taikomas ir asmeniui, kuris susituokė tebeegzistuojant pirmai santuokai, nors ta pirmoji ir būtų buvusi civilinė, bažnyčios nepalaiminta, jei tik tam asmeniui, sakysime, svetimšaliui ji buvo pagal jo tėvynės įstatymus privaloma. Bet šis nuostatas negali būti taikomas rusų valdi-

III A

niui, nes jam susituokimas užsieniuose nėra teisėta santuoka, ir tokia santuoka nėra susijusi jo atžvilgiu su jokiais teisėtais santuokos padariniais (1889/2).

2. Įstatymas gali būti taikomas tik tais atvejais, kai kaltinamasis ir antrą kartą tuokėsi žinodamas, jog ši antroji santuoka yra neteisėta, vadinasi, jis negali būti taikomas tais atvejais, kada kaltinamieji, tuokdamiesi, rėmėsi nors ir netikro, bet anuo laiku niekieno neginčijamo sprendimo (1914/2).

III B

1. BPĮ. 1013 str. tvarka padarytieji dvasiško teismo nutarimai yra privalomi ir civiliniam teismui. Todėl klausimas, ar pirmosios vedybos jų sudarymo krašto valstybės įstatymais buvo teisėtos, ar neteisėtos, turi atpulti (A. 1926/384).

2. Pagal BPĮ. 1013 str. ... prieš atiduodant teismui byla dėl dvivedybų, reikia išreikalausiti iš dvasinės kaltinamųjų vyriausybės žinias, ar jie yra teisėtai susijungę, ar ne. Šį klausimą spręsti yra kompetentingas tik dvasiškas teismas (A. 1928/22).

3. BS. 412 str. baudžia kiekvieną, kuris nusikalto susituokęs, žinomai pirmoms vedyboms esant, jei tam dalykui nustačius tam tikras leidimas įstatymu pripažintomis kaltininko tikybos taisyklėmis. Šioj byloj nuteistas yra katalikų tikybos, kuri, kaip ir liuterionių tikyba, irgi neleidžia antrąkart vesti, pirmoms vedyboms esant. Tai lieka tik išspręsti klausimas, ar pirmos jungtuvės buvo teisėtos, o šį klausimą gali išspręsti, pagal Civ. Proc. Įst. X t. 1 d. 74¹ str. tik evangelikų liuterionių konsistorija, o ne vyskūpijos tribunolas, nes jos buvo atliktos ev. liuterionių bažnyčioje. Šis straipsnis tebeveikia ir jo nėra panaikinusi nei Lietuvos Valstybės Konstitucija, nei Konkordatas su Šv. Sostu. Ev. liuterionių konsistorija pasisakė, kad jungtuvės buvo sudarytos teisėtai, o jei teisėtos, tai įstatymu nustatyta tvarka šalys turi būti perskirtos. Kol to nepadaryta, jungtuvės yra, ir nė viena šalis negali naujai susituokti. Lietuvos Valstybės Konstitucija jungtvių teisėtumo bei jų panaikinimo klausimais tikybinėms katalikų organizacijoms neteikia ypatingų privilegijų prieš kitas tikybinės organizacijas, tad ir katalikų tikybinės organizacijos, šiuos klausimus sprendamos, turi laikytis civiliniais įstatymais nustatytos tvarkos, ir tik spres-

dami sau priklausomą bylą, katalikai vadovaujasi savo kanonais ir statutais (A. 1933.IV.1; b. Nr. 173).

413. (1) Krikščionių tikybos dvasininkas, kuris žinomai dalyvavo sutuokiant taip, kaip yra numatyta 408—412 straipsniais, baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus arba kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Šita pat bausme baustinas: 1) nekrikščionių tikybos dvasininkas, kuris žinomai dalyvavo sutuokiant taip, kaip yra numatyta 408—412 straipsniais; 2) tarnautojas, kuris nusikalto padaręs metrikos įrašą, kuriuo patikrinama žinomai įstatymams nusižengiama santuoka (408—412 str.); 3) liudytojas, kuris nusikalto davęs laiduotinį liudijimą žinomai tokiai santuokai (408—412 str.).

414. Pilnų vedybinių metų sulaukęs, kuris nusižengė susituokęs su žmogumi, žinomai nesulaukusių pilnų vedybinių metų, baudžiamas

arešto.

Jei abu susituokę žmonės dar nėra sukakę pilnų vedybinių metų, tai abu lieka nebaudžiami (p. r.).

415. Krikščionių tikybos žmogus, kuris nusižengė susituokęs, peržengdamas įstatymą, su žinoma nekrikščionimi, baudžiamas

arešto.

Nusižengėlis paliekamas nebaustas, jei susituokęs su juo nekrikščionis, būdamas santuokoje, priima krikštą.

416. Kas nusizengė susituokęs, žinomai esąs tokio giminystės arba gentystės laipsnio, kurio santuoka pagal įstatymą yra negalima, jei kaltininkas nėra baustinas pagal 411 straipsnį, tai baudžiamas arešto.

417. Kas nusizengė išvežęs netekėjusią merginą, kuriai sukako pilni tekamieji metai, bet kuri jaunesnė kaip dvidešimt vienerių metų, tam, kad su ja susituoktų sutinkant jai, bet be jos tėvų sutikimo, tas baudžiamas arešto.

Kaltininkas atsako nepaisant to, ar jungtuvės įvyko, ar neįvyko (p. r.).

III A Įstatymas baudžia už netekėjusios moters pagrobimą su tikslu susituokti su ja, kaip už atskirą, įstatymo baudžiamą, neteisėtą veiksmą, nepareinamą nuo to, ar paskui buvo susituokta, ar ne (1875-457).

418. Susituokęs žmogus, kuris nusizengė sveltinavęs, taip pat ir tas, kuris nusizengė žinomai sveltinavęs su susituokusiu žmogumi, baudžiamas arešto.

Nesvarbu, ar kitas asmuo yra taip pat teisėtai susituokęs, ar ne (T. 862).

III B BS. 418 str. nėra priešingas Lietuvos Valstybės Konstitucijai ir atskiru Lietuvos įstatymu nepakeistas. (K. 1932.X.6; (b, Nr. 438).

419. Kas nusizengė:

1) atsisakęs maitinti ir karšinti savo motiną arba teisėtą tėvą, žinomai to reikalingus, jei kaltininkas turėjo tam dalykui pakankamai lėšų;

2) atkakliai neklausęs tėvų valdžios arba atšakiai elgęsis su motina arba su teisėtu tėvu;

3) susituokęs, griežtai draudžiamas motinos arba teisėto tėvo, jei kaltininkui dar nebuvo sukakę dvidešimt vieneri metai amžiaus, tas baudžiamas arešto.

Atsisakymas suponuoja pirmesnę reikalavimą arba prašymą (p. r.).

1. Būtinai įstatymo nurodyti nusižengimo pažymiai yra šie: **III A**
1) tokia tėvų padėtis, kad jie be kitų asmenų pagalbos neturėtų Jėšų gyventi ir 2) jiems lėšas duoti galinčių vaikų atsisakymas tėtai daryti (1871/1678).

2. Apkaltindamas kokį asmenį dėl to, kad jis iš atkaklumo ar nepagarbos savo motinai nedavė jai būtinai reikalingos pašalpos, teismas tuo pat pripažįsta, kad tas asmuo tam lėšų pakankamai turėjo, ir ši aplinkybė, sudaranti pačią bylos esmę, negali būti tikrinama kasacine tvarka (1870/820).

3. Vaikų bylos su tėvais teismo įstaigose yra svarstomos bendra proceso tvarka (1868/555).

Kasatorė nurodo, kad Ap. T. jos iškeltoje baudžiamoj byloj **III B** sūnui už tai, kad jis atsisakęs ją maitinti ir karšinti — pripažinęs vien tik... ginčą.

Tarp kaltintojos ir jos sūnaus — teisiamojo santykiai buvo jau sutvarkyti dovanos aktu, pagal kurį teisiamasis turėjo duoti savo motinai išimtinę. Tad kaltintoja turi ieškoti sau išlaikymo ne baudžiamajam teisme, bet civiliniam, jeigu sūnus nepildė tinkamai dovanos akto sąlygų (K. 1928/787).

420. (1) Katras iš tėvų, globėjas, rūpintojas arba nepilnametį prižiūris žmogus, kuris nusikalto:

1) žiauriai elgęsis su nepilnamečiu, kuriam nesukako septyniolika metų amžiaus, jei kaltininko nėra padaryta labai sunki arba sunkioji kūno žala;

2) vertęs septyniolikos metų nesukakusį elgetauti arba kitą nedorą darbą daryti, arba atidavęs jį kam tuo tikslu;

3) vertęs susituokti dvidešimt vienerių metų amžiaus nesukakusį, naudodamasis piktam tėvų arba globėjų valdžia, jei santuoka įvyko,

baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Be to, teismui leidžiama atimti iš nusikaltėlio teisė nepilnamečius valdyti.

1. *Griežtas elgesys virsta žiauriu, kada vaikas tyčia pakartojamai kankinamas fiziškai ar psichiškai, ir to pasėkme gali būti jo kūno sunykinimas (p. r.).*

2. *Tokiais kankinimais laikytini, pav., ilgi, nuvarginamai dažni ir skausmingi vaikų plakimai rykštėmis, jų laikymas išeinamose vietose arba šaltuose būstuose, kur, ilgai būdami, vaikai skaudžiai kenčia, nuolatinis vaiko baudimas badavimu ir kitos panašios bausmės (p. r.).*

3. *Aplamai kalbant, bet koks kankinys elgimasis, kurio nepateisina auklėjimo tikslai ir kuris daromas su noru priversti vaiką kentėti, gali būti laikomas žiauriu elgesiu (p. r.).*

4. *Nurodytas 3 p. darbas laikomas baigtu tik nuo to momento, kada sudaroma santuoka iš prievartos; už kėsinimąsi nebaudžiama, bet tėvų veikimas prieš santuoką sudarant gali būti savaimingas žiauraus elgesio nusikaltimas, jei yra to darbo žymių (p. r.).*

421. Katras iš tėvų, globėjas, rūpintojas arba mažametį prižiūrįs žmogus, kuris nusizengė atidavęs į gamyklą, fabriką, į kalnakasybos pramonės įmonę arba į amato įstaigą mažametį, kuriam nesukako nustatytas amžius, baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

422. Globėjas arba rūpintojas, kuris nusikalto vertės, naudodamas piktam savo valdžią, žmogų, kuriam nesukako dvidešimt vieneri metai amžiaus, susituokti su juo, jei santuoka įvyko, baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

423. Turis atsakomai prižiūrėti mažametį arba kitą jam nustatytą tvarka pavestą žmogų, kuris nusižengė palikęs tą žmogų be reikiamos priežiūros, jei dėl to prižiūrimasis padarė didįjį arba šiaip nusi kaltimą, baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

1. 423 straipsnis kalba apie neatlikimą priežiūros pareigos asmenims, atiduotiems tokiai priežiūrai pagal 39 ir 41 Statuto str. (p. r.).

2. Tarp neprižiūrėjimo ir nusikalstamojo darbo padarymo turi būti nustatytas priežastingumo ryšys; bet nesvarbu, ar buvo neprižiūrėta pačius tuos veiksmus bedarant, ar prieš tai (p. r.).

424. Turis pagal įstatymą pranešti ką gimus arba mirus žmogui, įgaliotam rašyti metrikų knygas arba gimimo ir mirimo įrašus, kuris nusižengė šios pareigos neatlikęs, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

425. (1) [—] Dvasininkas arba tarnautojas, turįs rašyti metrikų knygas arba giminimo, mirimo ar susituokimo įrašus, kurie nusikalto neįrašę į juos žinių, nuo kurių pareina šių nutikimų civilinės pasėkmės, yra baudžiami

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Be to, teismui leidžiama pašalinti nusikaltęs dvasininkas nuo bažnyčios pareigų nuo šešių mėnesių ligi trejų metų laikui.

I *Žinia laikoma neįrašyta ne tik tada, kada ji visai neįrašoma, bet ir tada, kada neįrašoma tokia svarbi jos dalis, be kurios ji neturi tikrumo reikšmės (p. r.).*

426. [—] Dvasininkas arba tarnautojas, turi rašyti metrikų knygas arba giminimo, mirimo ar susituokimo įrašus, kurie nusižengė:

1) neįrašę dėl apsileidimo į šias knygas arba įrašus reikiamų žinių;

2) įrašę dėl apsileidimo į šias knygas arba įrašus netikrų žinių;

3) nelaikę įstatymu arba privalomuoju įsakymu nustatytų taisyklių apie tų knygų arba įrašų rašymo arba laikymo tvarką ir apie jų pristatymą laiku į tam tikras įstaigas,

baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstanti penkis šimtus litų).

Dvidešimtas skyrius

Netikrųjų pinigų, vertybės popierių ir ženklų dirbimas

427. (1) Kas nusikalto padirbęs netikrąjį:

1) (lietuvišką) pinigą, nors ir iš nustatytos jam įstatymu metalo prabės, arba valstybės kredito bilieta;

2) (lietuvišką) valstybės procentinį popierių, tokio popieriaus kuponą ar taloną, valstybės kredito įstaigos bilietą arba kitokią valstybinį vertybės popierių,

tas baudžiamas

kalėti sunkių darbų kalėjime ne ilgiau kaip dvylika metų.

(2) Jei padirbo netikruosius (lietuviškus) pinigą, bilietą, popierių, kuponą arba taloną tuo būdu, kuris nedaro pavojaus, kad padirbtinės vertybės gali didžiai paplisti, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti sunkių darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus arba kalėti [grasos] kalėjime.

(3) Jei padirbo netikruosius svetimos šalies: pinigų, valstybės kredito bilietą, valstybės procentinį popierių, tokio popieriaus kuponą ar taloną, valstybės kredito įstaigos bilietą arba kitokią valstybinį vertybės popierių, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti sunkių darbų kalėjime ne ilgiau kaip dešimtį metų.

(4) Jeigu padirbo netikruosius:

1) svetimos šalies: pinigą, bilietą, popierių, kuponą arba taloną tuo būdu, kuris nedaro pavojaus, kad padirbtinės vertybės gali didžiai paplisti;

2) ne visos vertės svetimos šalies pinigą (biloną), tai kaltininkas baudžiamas kalėti [grasos] kalėjime.

(5) Už kėsiniimąsi baudžiama.

1. Jei kaltininkas bus padirbęs daiktus, pav., kiek panašius į banknotus, bet ne paleisti juos kaip pinigus, tikruosius ar padirbtus, o parkluoti juos kaip kokią kitą prekę, tai jis neat-sako už pinigų padirbimą. Vadinasi, atspausti ar litografuoti kokius nors skelbimus, kvietimus, reklamas, lapelius, kurių atvirkščioji pusė turi išorinį banknotų vaizdą ir formatą, nėra padirbimas šio skyriaus nuostatų prasme (p. r.).

2. Už pinigų padirbinėjimą baudžiama, neatsižvelgiant į pa-dirbtos monetos vertę, ir lygi ar net didesnė jos vertė, palyginti su tikrąja moneta, gali eiti tik bausmės mažinamąja aplinkybe (p. r.).

3. Padirbtoji moneta turi būti panaši į tikrąją savo pavi-dalu bei išvaizda; turi būti tam tikra minimalinė panašumo riba, už kurios jau nebegali būti kalbos apie padirbimą. Žmo-gus, kuris iš popieriaus iškerpa banknoto formato kiautėlį ir nudažo jį reikiamąja spalva, negali būti baudžiamas už padir-binėjimą, nors ir būtų jis išleides tą kiautėlį kokiam silpna-pročiui arba aklam žmogui kaip tikrą banknotą; jis gali būti nubaustas tik už sukčiavimą (p. r.).

4. Kad metalinį pinigą galėtum laikyti padirbly, užtenka, kad jo spalva maždaug būtų panaši į tikrųjų metalo monetų spalvą (p. r.).

5. Viso svorio neturinčiai monetai jo papildymas savaine nėra monetos kalimas, tik — žiūrint papildomojo metalo sa-vumo — yra arba nenusikalstamas darbas arba paprastas suk-čiavimas (p. r.).

6. *Pagadintos monetos pataisymas gali būti arba padirbinamas, kada pataisoma tuo būdu, kad reikia dėti įspaudas, reikia moneta perkalti, arba papildymas svorio nepilno svorio monetai, kada tam nereikia monetos perkalti (p. r.).*

7. *Už padirbinėjimą atsako ne tik tie asmenys, kurie varo patį pinigų padirbinėjimo darbą, bet ir tie, kurie tam reikalui parūpina reikalingų priemonių, padaro padirbinėjamuosius įrankius, jei, žinoma, jų ir tiesioginių kaltininkų buvo susitarta (p. r.).*

1. Pagal šį įstatymą skiriamos bausmės dydis pareina nuo **III A** didesnio ar mažesnio netikrų pinigų panašumo į tikruosius (1841.III.6, 1830.III.4, 1821.X.5).

2. Kas sudaro netinkamą varloti banknotą iš kitų banknotų skiautelių ir paleidžia jį į apyvartą, tas nusikalsta sukčiavimu (1873/1020).

3. Kas nusikalto išėsdinęs valstybinės kredito įstaigos biliete parašą „be teisės perduoti“, baudžiamas kaip už suklastojimą, bet ne kaip už netikrųjų pinigų padirbinėjimą (1873/809).

4. Netikri banknotai laikomi jau padirbtais, kai esti baigtas jų darbas ir, savaime aišku, tuo pačiu jau būna padarytas visas nusikaltamas darbas, nors netikrieji banknotai dar ir nebūtų buvę paleisti į apyvartą (1874/15).

5. Padirbant netikrus pinigus visi dalyviai, jų tarpe ir padėjėjai, baudžiami vienodai su vyriausiais kaltininkais (1868/534 ir 299).

6. Pardavimas įrankių ir medžiagų netikriems kredito bilietams padirbti yra baudžiamas, kaip ir pats tų bilietų padirbinimas (1868/463).

Pažiūrėjus į bylą esamą vieną padirbtą banknotą, matyti, **III B** kad jis labai nevykusiai ir aiškiai padirbtas. Kiekvienas, kuriam teko matyti tikri doleriai, iš karto pamatys perdirbimą. Net ir nemačiusiam dolerių kaimiečiui, jeigu atidžiau pažiūrės, turi kilti abejojimas dėl banknoto tikrumo. Sprendžiant pagal esamą bylą banknotą, reikia pripažinti, kad teismas teisingai kvalifikavo nusikaltimą pagal 427 str. 4 d. (A. 1927/179).

428. (1) Kas nusikalto padirbęs netikrą (lietuvišką) arba svetimos šalies visuomenės arba privatių kredito įstaigų bilietą, draugijų ar bendrovių, kurioms nustatyta tvarka leista išleisti bilietai, akcijos arba obligacijos, — akciją, obligaciją arba kitą leistą apyvartoje būti procentinį arba vertybės popierių, jų kuponą arba taloną, tas baudžiamas

kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus.

(2) Jei padirbo netikruosius popierius tuo būdu, kuris nedaro pavojaus, kad padirbtieji popieriai gali didžiai paplisti, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(3) Už kėsinimąsi baudžiama.

Įteikimas gwaviruotojui tikrą akciją, kad jis pagal jas padirbtų netikras, kitaip sakant, baigtas užsakymas padaryti netikras akcijas, yra kėsinimasis padaryti baudž. įstat. numatytą nusikalstamą darbą (1872/1144).

429. Kas nusikalto perdirbęs pinigą, bilietą, popierių, kuponą arba taloną, minėtus 427 arba 428 straipsniuose, kad jie būtų laikomi didesnės vertės, arba panaikinęs tokiame biliete, popieriuje, kupone arba talone išmokėjimo arba kitokio suvartojimo žymę, tas baudžiamas taip, tarytum juos netikruosius būtų padirbęs.

1. Valstybės išdinės bei valstybės kredito įstaigų bilietai, pasilaikydami dokumentinį savo pobūdį, tuo pat laiku, turint galvoj jų apyvartos sąlygas bei tą vaidmenį, kurį jie vaidina pinigų rinkoj, sulyginami su pinigais (1870/453).

2. Netikrų pinigų padirbimas yra tarptautinės reikšmės nusik. darbas (1882.VI.11).

430. (1) Kas nusikalto paleidęs į apyvartą, davęs išmokėti arba pardavęs, priėmęs, laikęs, vežęs arba įleidęs iš užsienių, norėdamas taip paleisti arba duoti išmokėti žinomai padirbtus netikruosius arba perdirbtus: pinigą, bilietą, popierių, kuponą arba taloną, minėtus 427 arba 428 straipsniuose, tas baudžiamas taip, tarytum juos netikruosius būtų padirbęs.

(2) Jei, išleidęs žinomai padirbtus netikruosius arba perdirbtus: pinigą, bilietą, popierių, kuponą arba taloną, yra juos gavęs kaip tikruosius arba iš žmogaus, kuris juos yra gavęs kaip tikruosius, tai jis baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

Nėra paleidimas į apyvartą tie perdavimo būdai, kuriais netikrieji pinigai, bilietai ir kitos vertybės pereina kitam asmeniui be buvusio savininko valios arba prieš jo valią, kada, pav., netikri pinigai esti pamesti arba dingę (p. r.).

1. Už perdavimą netikro, atsitiktiniu būdu gauto kredito bilieto baudžiama tik tada, kai teigiamai išrodoma, kad kaltinamasis, bilietą perduodamas, žinojo jį esant netikrą ir vis dėlto atidavė jį kaip tikrą (1875/158). **III A**

2. Pasikėsiniu platinti bus kiekvienas veiksmas, kuriuo pradedama vykdyti tikslas platinti netikrus bilietus ar kuriuo tas vykdymas varomas toliau, pav., mėginimas atiduoti kredito bilietus kitam, jų siuntimas, derybos dėl jų iškeitimo (1870/453, 1869/831).

3. Netikrų kredito bilietų pirkimas ar jų paėmimas su tikslu platinti laikytini pasikėsiniu (1872/379, contra 1870/397 (parengimas), 1873/265 ir 636).

4. Nusikalsta paleidęs į apyvartą netikrus kredito bilietus tas, kas juos platina, įgijęs juos ne atsitiktiniu būdu, bet žinodamas, kad jie yra netikri, nors ir nežinodamas, kas juos padirbo (1878/45, 1871/1765, 1869/484 ir 526, 1868/385, 1867/335).

5. Perdavimas kad ir netikro bilieto, bet nežinant, kad jis yra netikras, nėra baustinas nusižengimas (1870/602).

III B

1. Visumai reikalinga, kad paleidęs į apyvartą netikrą banknotą būtų žinojęs, jog leidžia netikrą banknotą... Nėra teisėtas teismo motyvas, kad kaltinamasis H. tarsi žinojęs, nes savo laiku apie suklastotus 50 lit. banknotus buvo daug rašyta ir kalbėta... Tiesa, įstatymus turi kiekvienas žinoti. Bet nėra tokio įstatymo, kuris darytų privalomu žinoti viską, ką kas nors prikalba ar prirašo. Perdaug rizikingas teismo tvirtinimas, kad suklastotų 50 lt. banknotų žymes visi žinoję... Norėdamas pripažinti kaltu... teismas turi turėti, be bendrų samprotavimų, dar ir davinį ad hoc, kad kaip tik H. šiuo atžvilgiu žinojo apie banknoto netikrumą (K. 1930/444).

2. Kaltin., įduodamas banknotą nukent. R. sakė, jog jis esąs tikras, o kada paaiškėjo, kad jis yra netikras, tai prašė R. neišleisti, žadėdamas grąžinti jo vertę. Tas kaip tik rodo, kad kaltin. žinojo, kad paleido į apyvartą netikrą banknotą (A. 1930/226).

431. Kas nusikalto:

1) rengęsis padirbti netikruosius pinigus, bilietus, popierius, kuponus arba talonus, minėtus 427 arba 428 straipsniuose;

2) dalyvavęs sąjungoje, kuri susidarė netikriesiems pinigams, bilietams, popieriams, kuponams arba talonams, minėtiems 427 arba 428 straipsniuose, padirbti, perdirbti arba netikriesiems arba perdirbtiems išleisti,

tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip šešis mėnesius.

432. (1) Kas nusikalto keitęs (lietuviško) arba svetimos šalies pinigą arba svorį, atrėždamas

jo dalį, kad, išleidęs tokį pinigą kaip pilnasvorį, pasisavintų atrėžtąsias metalo dalis, jei jis buvo išleistas arba jei kaltininkas vertėsi tokiais darbais, tai jis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Šita pat bausme baustinas ir tas, kuris nusikalto supirkinėjęs metalą, žinomai gautą šiame straipsnyje nurodytu būdu.

433. (1) Kas nusizengė:

1) ėmęs nuo popierių, aktų arba dokumentų, esamų vyriausybės įstaigų arba valdininkų bylose, žyminių ženklus, kuriais buvo apmokėti tie popieriai, aktai arba dokumentai;

2) dildęs, arba naikinęs, tokiuose žyminiuose ženkluose suvartojimo žymės;

3) dildęs, arba naikinęs, raštą, surašytą žyminiam popieriui, kuris yra palmtas iš vyriausybės įstaigų arba valdininkų bylų,

jei tai padarė, norėdamas paleisti tokius žyminius ženklus arba popierius kaip tikruosius arba išleisti juos į apyvartą, baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) Jei kaltininkas vertėsi nusikalstamaisiais darbais, numatytais šio straipsnio pirmoje dalyje, tai jis baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

434. (1) Kas nusikalto padirbęs netikrąjį arba perdirbęs, pakeldamas jų vertę, (lietuvišką) arba svetimos šalies žyminį popierių, ženklą, banderolę arba kitą vertybės ženklą, kuriuo pažymimas sumokėtas vyriausybės arba visuomenės mokestis arba rinkliava, tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Už kėsinimąsi baudžiama.

(3) Šita pat bausme baustinas ir tas, kuris nusikalto vartojęs per tikrąjį žinomai padirbtą netikrąjį arba perdirbtą vertybės ženklą arba išleidęs jį.

(4) Jeigu kaltininkas vertėsi padirbimu netikrųjų, perdirbimu arba išleidimu padirbtų netikrųjų arba perdirbtų vertybės ženklų, tai jis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejis metus.

Pats ženklas turi būti nustatytas teismo arba teisėtu valdžios įsakymu; todėl padirbinimui kokių nors ženklų, kad ir vartojamų kurioj nors valdžios arba visuomenės įstaigos raštvedyboj, bet be teisėto pagrindo, 434 straipsnis negali būti taikomas (p. r.).

435. (1) Kas nusikalto vartojęs kaip tikruosius arba išleidęs per nevartotus žyminius popierius, ženklus, banderoles arba kitus vertybės ženklus, kuriais pažymimas sumokėtas vyriausybės arba visuomenės mokestis arba rinkliava, kuriuose žinomai panaikinti jų suvartojimo pažymėjimai, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kaėjime.

(2) Šita pat bausme baustinas ir tas, kuris nusikalto panaikinęs suvartojimo žymę vartotuose žy-

miniuose popieriuose, ženkluose, banderolėse arba kitame tokiaame vertybės ženkle, norėdamas juos išleisti kaip tikruosius arba paleisti juos į apyvartą, jei kaltininkas vertėsi jų pardavinėjimu arba leidimu į apyvartą.

Kaltin. pašto agentūros vedėjas pats neginčija fakto, kad III B
prie siunčiamo laiško prilipdęs žinomai vartotą 25 ct. vertės pašto ženklą, bet aiškinasi, kad tuo metu jo agentūroje nebuvo kitų nevartotų ženklų ir todėl, norėdamas sudaryti galimybę laiško siuntėjui išsiųsti laišką, užlipdęs vartotą ženklą ne pasipelnymo tikslu. Tačiau šis pasiaiškinimas yra niekuo neparemtas ir nepatikėtinas (A. 1929/167).

436. (1) Įrankiai ir medžiaga, kurie buvo vartojami netikriesiems pinigams, bilietams, popieriams, kuponams, talonams arba vertybės ženklams dirbti arba perdirbti, taip pat ir padirbti netikrieji arba perdirbti pinigai, bilietai, popieriai, kuponai, talonai arba vertybės ženklai — atimami.

(2) Kas nusikalto padirbęs netikruosius, perdirbęs arba išleidęs padirbtus netikruosius arba perdirbtus pinigus, bilietus, popierius, kuponus arba talonus, suminėtus 427 straipsnio pirmoje arba antroje dalyje, be bausmės, yra nuskiriamas mokėti baudos tiek, kiek išneša paleistų į apyvartą pinigų, bilietų, popierių, kuponų arba talonų parašytoji vertė.

Dvidešimts pirmasis skyrius

Raštų klastojimas

437. [—].

IV

(*Nustojų galios Bd. St. įved. įst. 1 § b. p.*).

438. (1) Kas nusikalto pagadinęs, paslėpęs, pagrobęs, padirbęs netikruosius arba perdirbęs kito žmogaus asmens padėties išrodymus, norėdamas paslėpti arba pakeisti jo padėtį, arba žinodamas, kad tatai skiriama tam tikslui, tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejiis metus.

(2) Už kėsiniimąsi baudžiama.

I *Asmens padėties išrodymais yra jungtųjų, gimimo arba mirimo metrikų aktai, taip pat ir kiti dokumentai, kurie gali eiti asmens civilinės padėties išrodymu, — pav., tarnybos lapas ir kiti dokumentai (p. r.).*

III A

1. Esmimis įstatymo numatyto nusikalstamo darbo pažymys yra netikrų padirbimas ar tikrų dokumentų perdirbimas, norint igalinti kitą asmenį pasisavinti jam nepriklausančias padėties bei luomo teises.

2. Tokiam kaltinamojo veiksmui, kurį sudaro tai, kad iš neteisėto jo ryšio gimusi vyriškos lyties kūdikį jis atidavė krikštyti ir, norėdamas suteikti nepriklausančias šiam vaikui teises, melagingai pareiškė, kad jis esąs pagimdytas teisėtos kaltinamojo žmonos, ir dėl to pareiškimo į civilinės padėties knygas buvo įrašytas netikras, kaltinamojo pasirašytas aktas, — gali būti taikinas baudžiamasis įstatymas (1891/17).

439. Kas nusikalto vartojęs žinomai ne savo asmens aktus, norėdamas pasisavinti svetimą asmens padėtį, tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

440. Kas nusikalto padirbęs netikrąjį arba perdirbęs tikrą dokumentą, kuris gali būti teisės arba pareigos nustatymo, pakeitimo arba pasibaigimo liudijimu, norėdamas jį vartoti kaip tikrąjį arba žinodamas, kad tatau yra skiriama tam tikslui, tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

1. Dokumentas turi būti liudijimo pobūdžio ne tik subjektyviai, vadinasi, ne tik žmogui, kuris jam tokią reikšmę teikia, bet ir objektyviai — visiems kitiems (p. r.).

2. Padirbimas nepareina nuo medžiagos, iš kurios pagamintas dokumentas, vadinasi, vis viena, ar tai bus popieras, drobė, cerata, metalas, medis, akmuo ar dar kuri kita medžiaga; viskas pareina nuo esmės to dokumento, kuris padirbamas (p. r.).

3. Gali būti padirbtas ne tik pats dokumentas, bet ir jo nuorašas, nes ir nuorašas, tam tikromis aplinkybėmis, pagal procesinius įstatymus, gali eiti teisių išrodinčiu daiktu (p. r.).

4. Surašymas netikrų nuorašų, kurie pagal įstatymą turi lygią galią su aktų originalais (notarinės knygos, metrikų liudijimai, vykdomieji raštai), arba kurie turi išrodinčią ar vykdomąją galią; o taip pat suklastojamasis tų nuorašų pakeitimas ir netikrų nuorašų naudojimas — toks pats nusikaltimas, kaip ir originalų suklastojimas (p. r.).

5. Atvirkščiai, rašymas nuorašų nuo tokių dokumentų, kurie turi juridinę reikšmę tik pristatyti originale, negali būti laikomas suklastojimu. Sakysime, negali būti traukiamas atsakyti už vekselio suklastojimą žmogus, kuris padirbo ne netikrą vekselį, o tik netikrą vekselio nuorašą (p. r.).

6. Padirbiamasis dokumentas turi iš viso tikti teisėms išrodyti, bet nesvarbu, ar jis galėjo būti tokiu išrodymu tam tikru konkrečiu atveju, ar negalėjo; taip pat nesvarbi išrodinčio dokumento galia civiliniu proceso atžvilgiu, taigi, gali būti padirbami tvirtintiniai, notariniai, pareiškimai ir naminiai aktai (p. r.).

7. *Padarymas, sakysime, užsieniuose suklastoto pirkimo pardavimo akto nekilnojamam turtui, esančiam mūsų krašte. yra mūsų valstybės dokumento suklastojimas, o padirbimas pav., čia užsienių teismo sprendimo yra svetimos valstybės dokumento suklastojimas, padarytas mūsų valstybėje (p. r.).*

8. *Surašymas dokumentų su noru ir sutikimu asmens, kurio vardu dokumentas sudaromas, arba jam dalyvaujant, negali būti padirbimas (p. r.).*

9. *Dokumentas bus nusikalstamai suklastotas: kai jis 1) sudarytas ir išduotas pramanyto asmens, nėsančios draugijos ar bendrovės vardu, nes tada negali būti kalbos apie sutikimą; 2) tikro asmens vardu, bet prieš jo norą arba be jokio tam daryti įgaliojimo (p. r.).*

10. *Dokumentas yra suklastotas, jei jis buvo sudarytas vardu asmens, kuris buvo pareiškęs savo sutikimą arba įgaliojęs jį sudaryti, bet buvo pasirašytas jo vardu tuo metu, kai jis jau juridiskai negalėjo reikšti savo valios. Todėl surašymas ir pasirašymas testamentu po testatoriaus mirties arba tuo metu, kai jis buvo jau ne sąmonės, yra suklastojimas, nors tas testamentas ir visai atitiktų tikrąją testatoriaus valią: taip pat yra klastojimas dovanos rašto, pinigų gavimo raštelio ir kitokių dokumentų parašymas vardu tokio žmogaus, kuris dokumento rašymo metu buvo beprotis, nors tuoj dokumentu ir būtų reiškiamas iš tikro buvęs įvykis, pagal tikrą to asmens valią; nurodytos sąlygos esimas gali paveikti į atsakomybės dydį už suklastojimą, bet nenaikina nusikalstamumo (p. r.).*

11. *Asmuo, kuris išdavė vekselį, o paskui savo valia, be vekselio laikytojo sutikimo, pakeitė valiutos dydį arba vekselio terminą, atsako už suklastojimą (p. r.).*

12. *Klastojant, be paprasto tyčios darbo, dar turi būti tikslas vartoti padirbtą arba netikrą dokumentą kaip tikrąjį. Todėl dokumento padirbimas dėl juokų arba norint parodyti sugebėjimą bei vikrumą, nėra baustinas suklastojimas (p. r.).*

13. *Jei inkriminuojamas dokumentas parašytas neraštingo asmens vardu, tai užtenka vietoj parašo padėti kryžiukas arba*

kitas atitinkamas ženklas, jei tik iš dokumento turinio matyti, kieno vardu jis surašytas (p. r.).

14. Net ir dokumento parašų pertvarkymas arba sukeitimas gali būti laikomas baudžiamuoju suklastojimu (p. r.).

*15. Suklastotų dokumentų vartojimas gali kartais būti tik būdas arba priemonė atlikti kuriam nors kitam nusikalstamajam darbui, pav., sukčiavimui, piktam pasitikėjimo išnaudojimui ir t.t.; toks darbas esti idealinio susidėjimo, ir kaltininkas baus-
tinas už sunkiausią jo padarytą nusikaltimą (p. r.).*

1. Aktų bei pasižadėjimų suklastojimais turi būti laikomi: **III A**
1) sudarymas akto nedalyvavusių asmenų vardu arba įrašymas į aktą, kad jį sudarant dalyvavę tam tikri asmens, kada šie iš tikrųjų nedalyvavo; 2) suklastotas aktų pareiškimas ir 3) suklas-
totos pataisos bei pakeitimai taisyklingai sudarytuose aktuose (1884/30).

2. Kalbinimas pasirašyti perduodamuosius parašus, melagingai įtikinus, kad šių parašų tikslas nėra paskolos raštų perdavimas kaltinamojo naudai, o tik patvirtinimas jų, kaip pasi-
žadėjimų, galios, yra ne suklastojimas, o sukčiavimas (1875/164).

3. Kad koks veiksmas būtų pripažintas suklastojimu, bū-
tinai reikia, kad būtų suklastotas koks dokumentas arba pa-
rašas; už netikslų pažymėjimą dokumente paskolytos sumos
baustina kaip už sukčiavimą. Tad jei kas pateikė išieškoti
paskolos raštą, žinodamas, kad jo surašytojas pažymėjo jame
didesnę sumą, negu ta, kuriai tą raštą pasirašęs žmogus yra jį
davęs, tai toks veiksmas yra suklastotu dokumentu naudo-
jimasis (1875/120).

4. Pagal įstatymą suklastojimu turi būti laikomas ir su-
klastotos pataisos taisyklingai sudarytuose dokumentuose bei
suklastoti tų dokumentų pakeitimai (1876/335).

5. Nustatydamas bausmę už suklastojimą aktų, kurie gali
išrodyti turto teisę, įstatymas turi galvoj ne tik parašo suklas-
tojimą, bet ir suklastojimą paties teksto, kaip vienos iš esminių
dalių to akto, kuris pateiktas išrodyti turto teisėms, o taip pat
ir tokias pataisas bei išskutimus, kurie pakeičia akto turinį
nenaudai to asmens, kurio vardu šis aktas sudarytas. Todėl

pripažinimas akto parašo tikru dar nedaro negalimu pripažinti, kad buvo suklastotas pats rašlas pasirašiusio asmens vardu (1870/247).

6. Įstatymas baudžia ne tik už surašymą netikrų aktų bei pasižadėjimų, bet ir už visokias pataisas bei paskulas taisykingai sudarytuose aktuose, jei tos pataisos bei išskutimai bet kaip keičia akto esmę, jo sąlygas ar vienos kurių šalių liečiančias pareigas ar jai suteikiamas teises (1875/22).

7. Pasirašymas už kitą asmenį, kaip ir neraštingo aktą sudarančio asmens įgaliotam, kada toks asmuo pasirašyti neįgalioja, yra akte suklastotas liudijimas kito asmens vardu ir tinka suklastojo sąvokai (1872/223).

8. Kad kas galėtų būti kaltinamas suklastojęs aktą, visai nereikia, kad tas aktas būtų įteiktas teismui išieškoti, bet pakanka paties suklastojo fakto (1871/1334).

9. Liudininkai, kurie pasirašė testamente jau testatoriui mirus ir paliudiję tuo būdu savo parašu, kad testamentą įteikę jiems pats testatorius ir kad jie tuo metu matę jį esant sveiko proto ir tvirtos atminties, — nusikalto suklastojamai sudarę testamentą, nes be jų parašų testamentas negalioja, nors testatorius ir būtų buvęs jį pats pasirašęs (1869/617).

10. Įstatymo keliamai suklastojo sąvokai tinka ir netikrų dokumentų sudarymas ne tik kitų, bet ir šiaip pramanytų asmenų vardu (1870/67).

11. Pagal įstatymą čekis yra laikomas tokiu dokumentu, kuris gali išrodyti turto teises, ir todėl čekio suklastotojui gali būti taikinamas baudžiamasis įstatymas.

12. Suklastotas kokio dokumento vardo bei pavardės parašas, sakysime, laiškanešio knygoje parašas dėl pinigų siuntinio gavimo, jei pagal tą parašą turtas perėjo, yra baudžiamoją įstatymą numatytas suklastojimas (1871/150).

13. Pasirašymas ieškinio prašymo su savanaudišku tikslu, dedantis neraštingo asmens įgaliotu, kada tasai asmuo visai neįgaliojo, yra suklastotas kito asmens liudijimas ir baudžiamas pagal įstatymą (1896.IV.30).

14. Kitų vardu parašymas vekselių sau, kada tie kiti asmenys nėra vekselių parašytojo tam reikalui įgalioję, yra bau-

džiamojo įstatymo numatytas nusikalstamas suklastojimas (1871/152).

15. Klausimas, ar gali būti suklastotas dokumentas pripažintas išrodymu, neturi reikšmės kaip tik šiuo atveju ir šiomis aplinkybėmis (1875/22).

16. Yra teisingai taikinami įstatymai dėl suklastojimo ir tokiu atveju, kai esti suklastotas toks dokumentas, kuris nebegalioja dėl išisenėjimo (1868/66) ar kurį negaliojamu pripažino civilinis teismas (1873/889).

17. Pagaminimas suklastoto rašto be reikiamo parašo yra pasikėšinimas suklastoti (1870/282).

18. Įstatymas neskiria suklastojimo tikslų (1870/1584), ir visai nesvarbu, ar kaltinamasis yra pasinaudojęs suklastotu dokumentu, ar ne (1870/514).

19. Įstatymas ténustato rūši tokių aktų bei raštų, už kurių suklastojimą baudžiama, bet nereikalinga, kad tam tikru atveju aktas tikrai išrodytų kokias teises (1870/658, 1876/327, 1875/362, 1873/548, 1872/459, 1071/1140 ir 1762).

20. Už nuorašų suklastojimą baudžiama kaip ir už dokumentų suklastojimą (1875/195, 1873/402 ir 812, 1870/472, 1889/23).

21. Senatas pripažino sukčiavimu sąmoningą klaidą, padarytą surašant dokumentą, sakysime, neteisingą įrašymą paskolytos sumos į skolos dokumentą (1875/220).

22. Neatsargaus suklastojimo negali būti (1871/152).

23. Suklasteroti galima ir neturint savanaudiškų ar kitų nemoralinių tikslų, o vien dėl savo lengvabūdiškumo (hausinės sušvelninimas) (1877/84, 1871/457, 1870/1584).

24. Baudžiamasis įstatymas taikinamas bet kuriems vekseliams, vadinasi, ir tokiame atveju, kada kaltinamasis suklasteroja savo vekselį, norėdamas išrodyti, jog pagal jį yra mokėjęs, ar tokiame atveju, kada savo skolai laiduoti jis davė tokį vekselį, kuris vekselio davėjui žinant buvo pasirašytas kito asmens, su tikslu padaryti taip, kad skolytojas negalėtų išrodyti skolos tikrumo (1912/1).

25. Išleidusį į prekybos apyvartą vekselį su suklasterotu perduodamuoju ar blanko parašu, nors ir žinant vekselio davėjui,

įstatymas baudžia, jei tik išrodoma, kad kaltinamasis, šį vekselį suklastodamas, turėjo kokią naudą (1912/1).

26. Privačių asmenų oficialių raštų suklastoju turi būti laikomi: suklastojamas tokių raštų sudarymas, išskutimai piktais tikslais, pataisos bei pakeitimai šių dokumentų, vartojimas tokių žinomai suklastojamai sudarytų ar pakeistų raštų (1916/4).

27. Todėl nėra teisėto pagrindo įstatymui taikinti tada, kai esti suklastotas privatus įspaudas, kuris dedamas ne ant akto, o ant kokių kitų daiktų (1901/45).

28. Suklastos kokio pasižadėjimo, pareiškimo ar kokio kito parašo tikrumo paliudijimas yra privačių aktų bei pasižadėjimų suklastojimas (1901/10).

29. Padarymas įrankių, kuriais spaudžiami privatus antspaudai, tėra pasikėsinimas suklastoti, nors tie įrankiai ir būtų padaryti klastojimo tikslais (1904/24).

30. Jei kas pasirašė vekselį savo vardu ir pavarde, bet pasisavino tik jam nepriklausantį laipsnį, tai toks veiksmas nėra baudžiamąjį įst. numatytas suklastojimas, bet yra baustinas laipsnio pasisavinimas (1895/13).

31. Nebaudžiama kaip už suklastojimą tais atvejais, kada neteisingai surašyti raštai esti duoti pasirašyti: maža raštingam žmogui (1871/1759), maža raštingam ir silpnai tematančiam žmogui (1874/606), girtam (1873/823), beveik visai kurčiam ir aklam, tačiau ne visiškai aklam (1875/164).

32. Savanaudiškas tikslas nėra būtinoji suklastojimo žymė (1877/95).

III B

1. Metrikos ištrauka, nors išduota rabino ir vien tik jo pasirašyta, yra dokumentas, nes rabinui yra pavesta pagal Konstit. 83 str. ir X t. Įst. Rink. Tikybos įst. 1325 str. rašyti metrikų knygas ir išdavinėti jų nuorašus. Todėl metrikos, išduotos rabino, turi būti laikomos dokumentais (A. 1926/95).

2. Kvitai dėl nuomos ir žemės mokesčių sumokėjimo yra dokumentai 440 str. prasme (A. 1926/99).

3. Kadangi metrikų ištrauka yra dokumentas, kuris gali būti teisės arba pareigos nustatymo, pakeitimo ar paaiškinimo

žyminiu, tai jos padirbimas ir vartojimas kaip tikrosios yra nusik. darbas, numatytas BS. 440 str., bet ne 441 str. (A. 1926/257).

4. Kada išduodamas vekselis in blanco, t. y. tik su skolininko parašu, be jokių kitų pažymėjimų, yra prezumpcija, kad pagal tą vekselį skolininkas pasiskolino ar yra kaltas sumą, pažymėtą ant valstybės spaustuvės blanko, nors iš tikrųjų ir būtų skolingas mažiau... Bet, jeigu vekselio laikytojas koku nors būdu perdirbs valst. spaust. pažymėtą sumą į didesnę ir įrašys vekselio sumą padidinęs, tai, be abejojimo, vekselis bus suklastotas... Pasiskolinus mažesnę sumą, negu pažymėta vekselio blanke suma, vekselio davėjas vekselio blanko dešiniame aukštutiniame kampe tarp žodžių „Vekselis. . . . lit. vertės“ pažymi tikrą skolos sumą. Tada tik šios sumos vekselis ir legali būti užpildytas. Jeigu vekselio davėjo pažymėtą sumą vekselio laikytojas perdirbs į didesnę sumą ir iki padidintos sumos užpildys, tai bus vekselį suklastojęs (A. 1927/408).

5. Pas notarą surašytas raštas nėra metrikos ir pagal veikiančius įstatymus jis neatstoja ir apskritai jokio dokumento, galinčio nustatyti kurias nors teises arba teisinius faktus (A. 1927/461).

6. Nors vekselis in blanco pagal vekselių įst. neturi vekselio galios, bet jis nėra ir paprastas popierėlis, neturįs jokios vertės; toks vekselis in blanco yra *išrodymas raštu šalių santykių*, išrodymas, kad pasirašęs asmuo vekselio blanko laikytojui yra skolingas dešinėje kertėje pažymėtą sumą ir kiekvienu momentu gali būti vekselio laikytojo užpildytas iki dešinėje blanko kertėje pažymėtos sumos. Jeigu vekselio laikytojas užpildo vekselį didesnei, negu nurodyta, sumai, tai vekselio davėjas gali atsikirsti, jog skola tuo vekseliu siekianti tik kertėje pažymėtą sumą, ir šis pažymėjimas yra išrodymas raštu jo naudai. Bet jei vekselio laikytojas dešinėje kertėje parašytą vekselio sumą perdirbs į didesnę, kad tokiu būdu panaikintų susidariusio šalių santykio išrodymą ir pasipelnytų vekselio davėjo turto nenaudai, tai pagal baudžiamosios teisės nuostatus bus padarytas suklastojimas... Tuo padaromas dar ir 613 str. nusikaltimas..., bet tai bus tik idealinis nusikaltimų susidėjimas, o pagrindinis nusikaltimas yra vis dėlto suklastojimas; jis, taip sakant, p a d e n g i a antrąjį (A. 1930/417).

7. Vekselių suklastojo bylas sprendamas, teismas turi elgtis atsargiai, kad nebūtų pajudinta vekselio reikšmė... Todėl tik esant neabejotiniams išrodymams... galima daryti smerkiamąjį sprendimą (A. 1930/417).

8. Jei blanko vekselį yra vekselio davėjo ranka padarytas mokėjimo termino pažymėjimas, išrodąs tikrą jo valią ir santykį, bus vekselio laikytojo perdirbtas į kitokį, prieš vekselio davėjo valią, tai galima kalbėti apie rašto išrodymo suklastojimą (A. 1930/433).

9. Kaštinamasis matininkas M. 1922 m., norėdamas apeiti žemės reformos įstatymą, sudarė L. žemės sklypo planą ir užpirkimo aktą, nurodydamas neteisingą 1910 m. susiatymo datą. Nors jie ir buvo privatinio pobūdžio, bet L. suteikė teises — jis pradėjo valdyti ir naudoti nelegaliai pirktą iš Ž. žemės sklypą, kaip pirktą neva 1910 m. Todėl reikia pripažinti, kad tie aktai buvo dokumentai, ir už jų suklastojimą M. turi būti nubaustas pagal 440 str. (A. 1926/159).

10. Apeliacija ir pareiškimas teismo bylai turi būti pripažinti dokumentais BS. 440 str. prasme... Bet tokių dokumentų pasirašymas svetima pavarde — prašytojai sutinkant, tiek su rašto turiniu, tiek su parašo padėjimu — negali būti laikomas suklastojo, nes čia prašytojo valios išskraipymo nėra (A. 1931/239).

11. Nėsančią vekselių blankų kokias norint sumai, vekselių blankuose dešiniam kampe ir yra vieta, kurioje įrašoma tikra paskolos suma. Apyvartoje patogiausiai vaikščioja blankiniai vekseliai. Skolydamas tokią pat sumą, kokias yra pirktas vekselis, skolininkas padeda savo parašą ir duoda kreditoriui, kuris, reikalui esant, užpildo blanką skolytai sumai. Skolydamas mažesnę, negu blanku nurodyta, sumą, skolininkas dešinėje kertėje pažymi sumą, kurią jisai skolinasi. Išduodamas su tokiu pažymėjimu blankinį vekselį, skolininkas vekselio blanką pakeičia ir pažymi, kuriai sumai blankinis vekselis gali būti užpildytas. Jei ši suma vekselio laikytojo bus perdirbta į didesnę, tai bus padarytas suklastojo, nes čia bus savo naudai pakeista vekselio davėjo valia. Čia bus tokis pat suklastojo, kaip kad vekselio laikytojas, turėdamas blankinį vekselį 100 litų vertės, tą blanką perdirbtą į 200 litų vertės blanką ir užpildytą jį

200 litų sumai. Tiesa, vekselis be teksto nėra vekselis, bet išduodamas blankinį vekselį, vekselio davėjas tuo pačiu kaip ir duoda įgaliojimą vekselio laikytojui jį užpildyti vekselio blanko sumai arba tokiai sumai, kurią vekselio davėjas pažymi dešinėje vekselio kertėje nurodytoje vietoje. Kada vekselio laikytojas turimą blanką tinkamai užpildo, mes ir turime vekselį (A. 1930/232).

12. Šalių pareiškimas teismui apie susitaikymą yra dokumentas 440 str. prasme (A. 1930/435).

13. Ištaisius vekselių mokėjimo datą ankstyvesne data, padarytas dokumento suklastojimas (A. 1931/225).

14. Vekselio blankas su vekselio davėjo parašu yra pinigine sutartis... ir todėl turi būti laikomas dokumentu (A. 1931/225).

15. Kvitai ir orderiai nėra suklastoti — jie tikri, todėl čia negalėjo būti taikinas BS. 440 str., o turėjo būti taikinas 667 str., nes čia kaip tik yra tarnybinis nusikaltimas, pasireiškęs sąmoningu žinomai melagingų faktų įrašymu į dokumentus (K. 1925/259).

441. Kas nusikalto padirbęs netikrąjį arba perdirbęs tikrąjį dokumentą, duotą vyriausybės arba visuomenės įstaigos arba tarnautojo, kuriuo patikrinamas jų veiksmas, nutarimas arba įsakymas, norėdamas jį vartoti kaip tikrąjį arba žinodamas, kad tai yra skiriama tam tikslui, tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime arba paprastajame kalėjime.

1. Dokumentams pripažinti oficialiais reikalinga, kad jie būtų išėję iš valdžios, iš tikro esančios, arba nors jau ir panaikintos ar pakeistos kita valdžia arba tinkamos kompetencijos įstaigomis (p. r.).

2. Jei netikras dokumentas padirbamas jau nebeturinčios praktiškos reikšmės valdžios vardu, tai toks darbas bus tik istorinio dokumento padirbimas arba, tam tikromis sąlygomis, padirbimas privataus dokumento, turinčio teisių išrodymo reikš-

mę, sakysime, byloms dėl žemės ribų, bet jis negali būti laikomas vyriausybės dokumento suklasztojimu (p. r.).

3. Darbą pripažįstant oficialaus dokumento suklasztojimu, nekreipiamo dėmesio į tai, ar išpaustasis antspaudas yra šio, ar kito asmens arba įstaigos, iš kurių raštas išeina, ar dokumentas parašytas atitinkamame ar neatitinkamame popieriuje, sakysime, vykdomasis raštas rašytas žyminiam popieriuje, ar dokumente išvardinta visa, ar ne visa teismo sudėtis, o juo labiau nepaisoma, ar surašytos yra tikros, ar pramanytos pavardės (p. r.).

4. Surašymas dokumento, kurio suklasztojimas, dėl pačios jo formos, būtų taip aiškus, kad negalėtų nieko suklaidinti, negali būti laikomas nusikalstamuoju darbu (p. r.).

5. Jei padirbimas taip žymiai neatitinka normaliųjų kompetencijos sąlygų, jog dėl šios aplinkybės dokumento suklasztojimas darosi visiems aiškus, tai už tokių padirbimų nebaustina. Vadinasi, padirbimas, sakysime, netikrojo paso dvasinės konsistorijos vardu, krikšto liudijimas, duotas karo apygardos viršininko vardu ir kiti tokie dokumentai, negali būti laikomi oficialiais aktais, už kurių surašymą kaltininkas turėtų būti baudžiamas (p. r.).

6. Tačiau, sakysime, netikrojo paso padirbimas vardu įstaigos, kuri yra kompetentinga pasą išduoti, yra baustinas suklasztojimas, nors ir paaiškėtų, jog ta įstaiga visai nėra kompetentinga duoti pasą tam asmeniui, kurio vardu jis parašytas, arba jei pasirodytų, kad jis padirbtas vardu nėsamos valdžios įstaigos, pav., nėsamos valsčiaus valdybos (p. r.).

III A

1. Būtinai reikalinga, kad suklasztoti dokumentai pagal savo pavidalą iš viso atitiktų įstatymo bei praktikos nustatytą oficialių dokumentų pavidalą ir kad jie tuo būdu galėtų suklaidinti dėl savo tikrumo (1876/22, 1871/393, 1868/22), tačiau visai nereikalinga, kad suklasztotame dokumente būtų laikomasi visų formalumų, kuriuos įstatymas nustato tikriesiems aktams (1873/812), ir rašto vardo pakeitimas ar nesilaikymas kokių nereikšmingų formalumų, kurie nustatyti specialiai oficialiems kokios įstaigos raštams ar kurių laikomasi specialiai šios įstaigos raštuose, nepanaikina atsakomybės pagal baudžiamąjį įstatymą (1868/370).

2. Dėl suklasztojamo raštų sudarymo kaltininkai baudžiami ir tuo atveju, kada fatai esti padaryta, norint jais pasinaudoti,

ir tada, kada kaltininkas pasigavo suklastojo tik kaip priemonės kitam nusikalstamam darbui padaryti (1870/893).

3. Dėl suklastojo oficialių raštų sudarymo, norint įvykdyti kitą nusikalstamą darbą, kaltininkas yra baudžiamas kaip ir už suklastojimą; jei jis ir suklastojo, ir padarė kokią kitą nusikalstamą darbą, tai jis baudžiamas pagal visuomenės dėsnius (1868/545).

4. Atsakomybė už luomo aktų suklastojo tenka ne tik tiems asmenims, kurie yra įpareigoti šiuos aktus sudaryti, bet ir tiems, kurie juos suklastojo su kitų žmonių pagalba, suklaidindami tuos žmones žinomais melagingais liudijimais dėl tų aplinkybių, kurios turi būti įrašytos į šiuos aktus. Atsakomybė tokiais atvejais pareina tik nuo nusikalstamo darbo sąmoningumo, bet nepareina nuo tų tikslų ir siekimų, kuriais kaltininkas esti vadovavęsis (1897/25).

1. Kaltin. nuomonė, jog jo nusikaltimas (padirbo ir pristatė netikrą gimnazijos liudymą, kad galėtų įstoti į aukštesnę klasę) niekam pakenkti negalėjęs — yra klaidinga; toks veiksmas kenkia tiems socialiniams tikslams, kuriuos įstatymų leidėjas apdraudė, nustatydamas tam tikrą piliečių mokslinimosi ir to mokslinimosi tikrinimo bei jo padarinių garantavimo tvarką (A. 1927/38).

2. Metrikų suklastojo yra sui generis nusikaltimas, ir todėl jis negali būti laikomas priemone karinės prievolės išvengti (A. 1926/356).

3. Nustatyta, kad metrika yra suklastota (ištaisė savo gimimo metus ir tokią metriką pristatė įstaigai, kad vidaus pasą gautų) ir kad ji yra dokumentas amžiui išrodyti, bet kadangi byloj neišrodyta, kuriam galui tas perdirbinimas padarytas... ir kadangi perdirbta taip blogai, kad nieko negali suklaidinti, tai V. T. neranda galimu kaltinamąjį bausti (A. 1928/328).

4. Apeliatoriai nurodo, kad jų pristatyti popieriai nėra dokumentai, nes pagal IX t. 9191 str. žydų metrikos teturi išrodomąją galią tik tada, kai jos esti paliudytos Miesto Valdybos, o jų metrikos tokio paliudijimo neturėjusios... Tačiau, visi liudijimai ir metrikų nuorašai, nors ir pasirašyti bei išduoti vieno rabino, yra dokumentai, nes jais kaip tik ir pasiekė savo tikslą kaltinamieji (A. 1930/26).

III B

5. Vekselių negalima laikyti suklastotais ir M. parašų padirbtais, nes D. parašė M. pavardę jam prašant ir matant (A. 1930/373).

6. Jei pasas ištaisytas pagal valdžios įsakymą neteisingai, tai paso savininko negalima kaltinti vartojimu žinomai suklastoto paso (A. 1930/550).

IV „Dokumento“ sąvokai tinka visokie dalykai, kurie paliudija esant kurią teisę ar pasižadėjimą, ar jų nutūkimą, kaip antai: žemėtvarkos ženklai, skardelės, žetonai, kleimai, išpaudai, herbai, monogramos ir kitokie ženklai, kurie liudija esant teisinę reikšmės turinčius pasižadėjimus (M. II. 183 p.).

442. (1) Kas nusikalto padirbęs netikrąjį arba perdirbęs tikrąjį pasą, leidimą važiuoti arba atos-
tųjų liudijimą, norėdamas juos vartoti kaip tikruosius arba žinodamas, kad tatau skiriama tam tikslui, jei šis dokumentas yra vartotas kaip tikrasis arba išleistas, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei:

1) yra perdirbęs tik nurodytus šiuose dokumentuose termino arba gyvenamos vietos pažymėjimą;

2) tas dokumentas nebuvo pavartotas kaip tikrasis ir nebuvo išleistas,

tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(3) Jeigu kaltininkas vertėsi tuo, kad dirbo netikruosius arba perdirbinėjo tikruosius šiuo straipsniu numatytus dokumentus, tai jis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

1. *Straipsnis netaikinasas raštams, liudijantiems, pav., kad I keleivis yra sumokėjęs kelpinigus (p. r.).*

2. 442 str. taip pat neturi būti taikinasas padirbimui dokumento, liudijančio patį kelionės faktą arba tam tikros distancijos važiavimą, padaryto, sukysime, kelionės išlaidų atlyginimui gauti, nes toks dokumentas negali būti laikomas kelionės asmens liudijimu (p. r.).

3. Pakeitimas arba perdirbimas turi liesti svarbias aplinkybes, kurios liudijimo (paso) patvirtinamos; pakeitimas kurių nors antraeilių sąlygų pagal bendrąjį klastojimo mokslą gali būti pripažintas dokumento pagadinimu, bet ne jo suklastojimu (p. r.).

1. Už suklastojimą bet kokio asmens dokumento baudžiama III A pagal įstatymą, nepaisant to, kieno šie dokumentai buvo pagaminti (1873/4).

2. Kad būtų pilnai visas baudžiamojo įstatymo numatytas nusikalstamasis darbas, visai nesvarbu, kad į suklastotą asmens dokumentą būtų išpaustas netikras antspaudas, ir šio straipsnio numatytas nusikalstamas darbas visai nepraranda savo pobūdžio net ir tada, kai į suklastotą asmens dokumentą esti išpaustas bet kokių būdu gautas tikras antspaudas (1869/491).

3. Aklas laikomas suklastotu tada, kai suklastotas asmens dokumentas jau surašytas popieriuje, todėl, kaltinant už suklastoto asmens dokumento pasinaudojimą, bylos priklausomybė nustatoma ne pagal tą vietą, kur šis dokumentas buvo panaudotas, o pagal jo sudarymo bei įgijimo vietą (1874/7).

Atlaidumas pasų klastotojams paimtas iš prancūzų teisės, IV kuri, 1789 m. įvedus pasų sistemą, laikė reikalingu atsižvelgti į natūralų emigrantų norą išvengti su pasų sistema susijusios sunkinamos policijos kontrolės. Iš čia — sumažinimas bausmės (M. II, 189 p.).

443. (1) Kas nusikalto padirbęs netikruosius arba tikruosius perdirbęs, norėdamas vartoti kaip tikruosius arba žinodamas, kad tatai yra skiriama tam tikslui:

1) sveikatos, elgesio arba neturto pažymėjimą;
2) liudijimą palengvinimui gauti, mokant mokesčių arba kitokią rinkliavą, atleisti nuo mokesčio arba kitokios rinkliavos, vyriausybės arba visuomenės pašalpai gauti;

3) daiktą, kuris gali būti teisės arba pareigos nustatymo, pakeitimo arba pasibaigimo liudijimu;

4) įstatymu arba privalomuoju įsakymu nustatytą skardelę, žetoną arba kitą ženklą, kuriuo žymimas mokesčio arba rinkliavos įmokėjimas, padarymas veiksmo, kurio reikia tam tikros valdžios leidimui gauti arba tokio leidimo davimas;

5) sutarties raštą arba samdos knygeles;

6) dokumentą, kuris yra pasiteirauti arba patirti raštų gavimui arba ėjimui arba raštų rašymo formai ir tvarkai laikyti;

7) liudijimą, bilietą arba ženklą, kuriuo pažymima teisė medžioti, žvejoti ar šiaip ką gaudyti, krembliauti (grybauti) arba kitaip naudotis turtu;

8) liudijimą, bilietą arba ženklą, kuriuo pažymima teisė važiuoti geležinkeliais arba kitokiais keliais arba teisė eiti į vaidyklas arba į būstus, į kuriuos įeiti tegalima su tam tikrais patikrinamais pažymėjimais, bilietais arba ženklais;

9) bilietą vyriausybės leistai loterijai,

jei šis dokumentas yra vartotas, kaip tikrasis, arba išleistas, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(2) Jei:

- 1) dalykas, pažymėtas tuo dokumentu, yra tikras;
- 2) tas dokumentas nebuvo pavartotas kaip tik-rasis ir nebuvo išleistas,

tai kaltininkas baudžiamas
areštu.

(3) Jei kaltininkas vertėsi tuo, kad dirbo netik-ruosius arba perdirbinėjo šiuo straipsniu numatytus tikruosius dokumentus, tai jis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

1. Liudijimas turi būti netikras ta prasme, kad netikrai liudijama apie sveikatos būseną kompetentingo asmens, o ne paties turinio atžvilgiu, todėl tikras ligonis, kuris parūpina liudijimą apie savo ligą, padirbtą kurio nors gydytojo vardu, atsako pagal 443 straipsnį, kad ir pagal antrąją jo dalį (p. r.).

2. Kartais dokumentai, kurie šiaip jau nėra ypatingai svarbūs raštvedybai, kaip, sakysime, raginimas, pažymėjimas raštų išnešiojamoje knygoje ir į juos panašūs, gali likti labai svarbiais tam tikrais atskirais atvejais, kada tenka, pav., išrodyti, kad skun-dimo laikas išėjęs ir t.t.; tokiais atvejais padirbimas yra baus-tinas, nes jis yra bendrosios grupės (441, 442 str.) suklasto-jimas (p. r.).

444. Gydytojas, neinas valstybės arba visuo-menės tarnybos, kuris nusikalto davęs žinomai me-lagingą sveikatos pažymėjimą, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

445. Kas nusikalto:

- 1) žinomai meluodamas pareiškęs tam tikrai valdžiai apie dalyką, kuris turi būti įrašytas į as-

mens arba į hipotekos aktus, į notaro surašytus arba patikrintus raštus arba į hipotekos knygas, jei pagal šį pareiškimą tie raštai surašyti arba patikrinti, arba įrašas įrašytas į knygas;

2) padėjęs liudytojo sutvirtinimą dokumentui, kuriam tokio sutvirtinimo reikia pagal įstatymą, jei šiame dokumente arba pareiškime buvo žinomai melagingai pareikštas dalykas, kurį patikrina sutvirtinimas;

3) žinomai melagingai išdėstęs įstatymu nustatytose prekybos knygose arba iš jų išrašytose prekybos sąskaitose dalyką, kurį šios knygos patikrina, jei tos knygos arba sąskaitos yra pristatytos į tam tikrą įstaigą patikrinti tam dalykui,

tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

1. Akto melas turi liesti kaip tik tą aplinkybę, kuri buvo asmens patvirtinta; bet jei jo patvirtintoji aplinkybė yra teisinga, tai jis neatsako už suklastojimą, nors kita akto dalis ir būtų melaginga (p. r.).

2. Melas naminiuose aktuose mūsų įstatymo nepripažįstamas suklastojimu; bet jei kaltininkas tokį aktą pavartojo padaryti turto nuostoliams tam asmeniui, kurio vardu aktas surašytas, tai jis atsako už sukčiavimą arba už pasitikėjimo naudojimą piktam (p. r.).

3. Nesvarbu, ar prekybos knygos buvo teismui pristatytos paties kaltininko, ar kurio kito asmens (p. r.).

4. Baustinu akto melu yra aplamai sudarymas notariiniu arba pareikštiniu būdu aktų apie turtą, kurių asmuo neturėjo teisės sudaryti, būdamas tam dalykui neteislus, arba dėl kurių nors kitų juridinių kliūčių, kurios pačią sutartį daro negaliojančia (p. r.).

1. Jei banko valdybos narys idėjo į jo pasirašytas pelno bei III A
nuostolių sąskaitas ar metines apyskaitas žinomai melagingas
žinias apie šio banko operacijas, tai šitokiam jo veiksmui tai-
kintinas baudžiamasis įstatymas, nors jis tatai darydamas ir
nebūtų turėjęs tikslo paslėpti tikrą šio banko būtį ar kokį nusi-
kalstamą darbą (1887/32).

2. Suklastojimas yra ir melagingas pareiškimas dėl vaiko
mirties ar gimimo metrikus rašančiam valdininkui (1831.II.19).

1. Kaltinamuosius kūmus G. ir K. Apyg. T. nubaudė už III B
tai, kad jie Kaminskaitės pavainikį vaiką metrikų knygoje už-
rašė Šteinaitės vardu. VT. sutiko su apel. tvirtinimu, kad Ka-
minskai esti kartais vadinami ir „Akmenys“ ar „Šteinai“ — ir
kad kaltinamieji sąžiningai, nemeluodami, galėję pavadinti kū-
dikio motiną Šteinaite (A. 1925/390).

2. Kadangi teisiamųjų paso gavimo reikalui patikrintos ži-
nios tikrenybės neatitiko, tai jų nusik. yra numatytas 445 str.
2 p. (A. 1927/62).

3. Kaltin. a) pereidamas iš stačiatikių į R. katalikus, žino-
mai melagingai pareiškė, kad jo vardas esąs ne Mykolas, bet
Rapolas, ir dėl to atvirtėlių knygoje buvo įrašytas Rapolu ir
b) susijungdamas pareiškė esąs Rapolas — ir taip įsirašydino
jungtvių knygoje... VT. patvirt. Ap. T. sprendimą, kuriuo jis
buvo nubaustas (A. 1930/263).

446. ir 447. [—].

(Lietuvai neturi svarbos, nes jie būdina nusikalsta- IV
mus darbus aukso ir platinos kasyklose).

448. Kas nusikalto vartojęs kaip tikrąjį tokį
dokumentą, kuris buvo žinomai padirbtas netikras,
perdirbtas arba turis melagingo pažymėjimo, arba
išleidęs tokį dokumentą, jei už tą darbą tam tikra
bausmė nenustatyta, baudžiamas taip, tarytum pats
būtų padaręs netikrąjį, perdirbęs arba surašęs tokį
dokumentą.

1. Suklastotų bei pakeistų oficialių raštų vartojimas — žiūr. (1916/4) (440 str. paaišk.).

2. Teismas turi pirmą pirmiausia nustatyti už kiekvieną veiksmą skirtas bausmes—tiek normalią, tiek ir tą, kuria kaltinamasis turi būti baudžiamas pagal bylos aplinkybes, įskaičius jau atliktą bausmę, jei teisiamasis būna suimtas prieš sprendžiant teismui bylą (1911/3).

3. Esminė įstatymo numatyto nusikalstamo darbo žymė yra kaltininko nusimanyimas, kad jo savo naudai ar reikalams vartoti dokumentai yra suklastoti; todėl šis pažymys būtina turi būti įterptas į sprendėjams siūlomus klausimus (1868/49).

4. Jei kaltininkas su kito asmens suklastojimų pagelba gavo iš banko didesnę pašalpą, negu jam iš tikro reikėjo gauti, tai tatau visiškai tinka baudžiamajam įstatymui (1869/351).

5. Jei kas įteikė išieškoti žinomai suklastotą aktą, kuris gali paliudyti teises turtui, tai tat tinka baudžiamajam įstatymui (1870/247).

6. Žinomai melagingo liudijimo įgijimas ir jo įteikimas savaudaišku tikslu yra baigtas įstatymo numatytas nusikalstamas darbas, bet ne pasikėsinimas (1872/574).

7. Esminė nusikalstamo savo naudai suklastoto dokumento vartojimo sąlyga yra žinojimas, kad savo reikalams bei naudai vartojamas kitų sudarytas dokumentas yra suklastotas; todėl būtinai reikalinga pirma pripažinti patį aktą suklastotu (1873/823).

8. Čia tinka, pav., mokėjimas suklastotu vekseliu už prekes (1872/901); tokios pat reikšmės yra suklastoto vekselio įteikimas diskontuoti (1871/1832).

III B

1. Žinomai melagingas metrikos vartojimas sudaro 448 str. nusikaltimą (A. 1926/72).

2. Vekseliai neabejotinai suklastoti, kas juos suklastojo — nenustatyta, bet nėra abejojimo, kad kaltin., patiekdamas juos protestuoti ir teismui, apie jų netikrumą žinojo. Todėl kaltė išrodyta (A. 1928/321).

3. Jei melagingas dokumentas buvo išduotas ne tyčia, o dėl apsileidimo, tai kaltin., jį vartodamas, nusižengė 448 str., nes melagingo dokumento išdavimo dėl apsileidimo faktas kaltin., vartojusio melagingą dokumentą, neišteisina (K. 1931/184).

4. Jei kaltin. ir nėra vekselius padirbęs, tai jis juos pateikė teismui, žinodamas juos netikrus esant, o šis nusik. num. 448 str. (A. 1929/173).

5. Kar. T. pripažino liudijimo nuorašo suklastojimą ne pačiame paliudijime, bet jo turinyje... Jei kaltin. pavartojo liudijimo nuorašą, kuriame buvo pažymėtos žinomai netikros žinios apie mokyklos baigimą, tai aišku, kad jis padarė nusi-kaltimą, numat. BS. 448 str. (K. 1931/120).

449. (1) Kas nusikalto padirbęs netikrąjį di-dijį Valstybės [—] antspaudą, norėdamas jį vartoti kaip tikrąjį arba žinodamas, kad tatai skiriama tam tikslui, tas baudžiamas

kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus.

(2) Šita pat bausme baustinas ir tas, kuris nusi-kalto vartojęs bet kuriuo tikslu žinomai padirbtą ne-tikrąjį didįjį Valstybės [—] antspaudą.

450. Kas nusikalto padirbęs netikrąjį ant-spau do spaustu vą arba kitą įrankį įspaudui arba kitam pažymimajam ženklui dėti vyriausybės arba visuomenės įstaigos arba tarnautojo vardu, norė-damas juos vartoti kaip tikruosius arba žinodamas, kad tatai skiriama tam tikslui, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

451. Kas nusikalto padirbęs netikrąjį svetimą skydaženklį arba vardo antspau do spaustu vą arba kitą įrankį spausti ženklui, kuris antspaudą atstoja, jei tai padirbo, norėdamas spaustu vą arba įrankį vartoti kaip tikruosius arba žinodamas, kad tatai

451 - 452 str.

skiriama tam tikslui ir daryti žalai privataus žmogaus arba privačios įstaigos turtui, tas baudžiamas kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip tris mėnesius.

III A Padirbimas tokių netikrų išpaudų, kurių pavyzdys neįteiktas Prekybos Departamentui, nesudaro nusikalstamo darbo, kuris numatytas šiame įstatymo straipsnyje (1876/246).

452. (1) Kas nusikalto vartojęs pažymimajam ženklui dėti:

1) žinomai netikrą spaustuvą arba kurį kitą įrankį, skiriamą dėti išpaudui arba kitam pažymimajam ženklui vyriausybės arba visuomenės įstaigos arba tarnautojo vardu;

2) žinomai netikrą svetimą skydaženklį arba vardo antspaudo spaustuvą arba kitą įrankį dėti ženklui, kuris antspaudą atstoja;

3) tikrąjį spaustuvą arba kitą įrankį, apie kuriuos buvo kalbama šio straipsnio 1 arba 2 punkte, žinomai neturėdamas teisės to daryti arba darydamas tai prieš valią to žmogaus, kurio vardu dedamas pažymimasis ženklas,

tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei tie spaustuvai arba įrankiai vartoti patikrinti dokumentui, tai kaltininkas baudžiamas, tartum pats būtų padirbęs netikrąjį dokumentą.

III A Jei kas išpaudė sągą į netikrą asmens dokumentą antspaudo vietoj, tai toks veiksmas negali būti laikomas žinomai netikro antspaudo vartojimu (1870/757).

Dvidešimt antrasis skyrius

Gyvybės atėmimas

453. Kas nusikalto ką nužudęs, tas baudžiamas kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ne trumpiau kaip aštuoneris metus.

1. Nusikalstamasis nužudymo darbas turi būti tyčia padarytas, kitaip sakant, reikia, kad kaltininkas ne tik žinotų, jog dėl jo veiksmų kas mirs arba gali mirti, bet kad jis arba norėtų, kad tai įvyktų, arba abejingai žiūrėtų į to įvykimą (p. r.).

2. Tyčios nužudymo sąvoka tinka ir tiems atvejams, kada nužudomas ne norimas nužudyti objektas, o kitas, kuris palieka klaidos kuta (error in objecto), nes ir šiuo atveju kaltininkas norėjo kito žmogaus mirties arba leido taip atsitikti, kad ta mirtis taptų neišvengiama (p. r.).

3. Nužudymas gali būti įvykdytas ir teigiamu veiksmu, ir neveikimu, kada kaltininkas turėjo ką nors padaryti, bet to nepadarė, aiškiai nusivokdamas, kad dėl jo neveikimo gali auką ištikti mirtis, ir net norėdamas arba leisdamas mirčiai ištikti: tyčiomis neduoti maisto žindomajam vaikui, kaliniui ar kam kitam, be abejojimo, yra žudymas tyčiomis (p. r.).

1. Sužeidimas pirma apgalvotu tikslu nužudyti yra baigtas **III A** pasikėsinimas nužudyti (1872/588).

2. Jei teismas pripažino buvus tokių aplinkybių, dėl kurių susijungimo su kaltininko veiksmais jo padarytų žaizdų padarinys buvo mirtis, tai toks pripažinimas nieku būdu neatleidžia paties kaltininko nuo atsakomybės dėl tos mirties (1866/91).

3. Sužeidimas, kuris pats savaime, jei būtų laiku buvusi suteikta medicinos pagalba, ir nebūtų buvęs mirštamasis, nepašalina atsakomybės dėl mirties nuo tos žaizdos, nes pagalbos stoka nepašalina priežastinio sąryšio tarp sužeidimo ir mirties (1878/13).

III B

1. Šiam nusikaltimui reikalingas noras nužudyti. Jeigu padarytame kūno sužalojime nematyti tikslo nužudyti, tai greičiau reikia susidaryti išvada, kad buvo norėta tik sužaloti, bet ne nužudyti. Todėl tokiam darbui reikia taikinti ne 453, bet 467 ar kt. str. (A. 1925/274).

2. Kaltinamieji atskiri Šaulių Sąjungos viršininkai, stovėdami fronte, galėjo areštuoti frontui kenksmingus žmones ir juos išgąbenti kitur... Todėl, kai juos areštuotus bevedant per mišką, tamsumoj ėmė šaudytis tarpusavyje šaulių būriai. buvo nukauti areštuotieji; už tai teisiamieji negali būti baudžiami už nužudymą (A. 1929/95).

3. Pasikėsinimas arba noras nužudyti turi būti surištas kokiais nors motyvais... Girtu kaltin. pasakymas: „Aš jūs, rūpūžės, nušausiu“ dar nėra pasikėsinimas arba noras nužudyti. Taip pat ir pats šaudymas po to pasakymo nėra pasikėsinimas. bet tik girtu žmogaus, esančio be sąmonės, pliauškinimas ir šaudymas — gąsdinimas į visas puses, be jokio tikslo. Todėl VT. pasikėsinimo nužudyti neranda, bet randa teisingu pripažinti jį kalto tuo, kad jis šaudęs iš revolverio į nukentėjusius be reikiamo atsargumo ir toje vietoje, kur ginklas be reikalo vartoti draudžiama; nukent. nepataikė, bet sužeidė jų kumelę, kuri nuo to ir krito. Šis nusikaltamas darbas num. 230 str. 3 ir 4 p. (A. 1929/305).

4. Pripažindamas, kad kaltin. šovė iš revolverio į nuk., VT nerado išrodyto dalyko, kad šaudamas jis būtų tikrai norėjęs nužudyti nukent. Tokią versiją verčia daryti ta aplinkybė, kad buvo šauta iš labai arti (6 žingsniai), o išauta tik į koją, todėl reikia manyti, kad buvo norėta tik sužeisti (A. 1925/35).

5. Teismas, pripažindamas kaltin. kaltu pagal 470 str., be abejojimo, netiksliai susidarė išvadą, kad jis nenorėjęs nukentėjusios nužudyti, o tik norėjęs jai kūną sužaloti ir dėl to iššovęs į ją iš revolverio ir sužeidęs jai lengvai kaklą. Bet visos bylos aplinkybės ir ginklas, iš kurio buvo sužeista, rodo, kad jis ją kaip tik kėsinosi nužudyti, bet ne sužaloti (A. 1926/385).

6. Nužudymuose, kurie dažniausiai daromi slapta, tenka byla rišti ir tik pagal netiesioginius išrodymus (A. 1929/219).

7. Kadangi kaltin., šaudamas iš nedidelio atstumo du kartu, nė vieną sykį nepataikė. nes nenorėjo pataikyti ir, vadinasi,

nelurėjo tikslo nužudyti jų. Greičiausiai, policininkų užtiktas bemedžiojant ir reikalaujamas sustoti, kaltin. gąsdindamas paleido (į juos) porą šūvių ir leidosi bėgti (A. 1929/490).

8. Kada šaunama į žmogaus galvą ar krūtinę, tai sunku kalbėti, kad šaunamajam nebūtų tikslo nužudyti (A. 1931/279).

9. Ta aplinkybė, kad vienas žmogus kitą muša, norėdamas jį nužudyti, tačiau jo nenužudo ir palieka gyvą, o nukentėjęs nuo to sumušimo nemiršta, — nesudaro nei užbaigto nužudymo, nei pasikėsinimo nužudyti; čia nėra nužudymo todėl, kad sumuštas nuo to nemirė, o nėra pasikėsinimo nužudyti todėl, kad baudžiamojo pasikėsinimo sąvoka numato ne tik tai, kad nusikalstamas darbas būtų pradėtas vykdyti ir galutinai nebaigtas, bet ir tai, kad nusikalstamo darbo vykdymas būtų nutrauktas ne paties nusikaltėlio noru, bet aplinkybių, kurios nuo jo nepareina; jeigu gi kas, norėdamas žmogų nužudyti, tuo tikslu jį muša, bet nenužudęs — motu proprio — paliauna jį mušęs ir atsižada savo sumanymo jį nužudyti, tai jis nėra kaltas nei to žmogaus nužudymu, nei pasikėsiniu jį nužudyti; jis tada yra kaltas... to žmogaus sumušimu, arba jo kūno sužalojimu.

Sumuštą ir negalintį dėl to atsikelti, žiemą be žieminių rūbų paliekant gulėti pavietyje, paliekama pavojuje, bet čia taip pat nėra nužudymo žymių (K. 1928/363).

10. BS. 453 ir 458 str. numatyti nusikaltimai yra tyčios darbai, t. y. baudžiami tik tada, kada išrodoma, kad kaltinamajam buvo noro nužudyti (K. 1928/656).

11. BS. 453, 461 str. numatytuose nužudymuose turi būti tikslas nužudyti, jeigu gi šio tikslo nėra, tai nėra nei nužudymo.

12. BS. 453 str. numato nužudymą iš anksto apgalvotą arba nors ir paskutiniu momentu sumanytą, bet vykdomą šaltai (K. 1928/798).

13. Sąmoningas žmogaus nužudymas visada yra daromas kuriuo nors tikslu: ar pasipelnyti, kitam nusik. darbui ar jo pėdsakams paslėpti, atkeršyti ar, pagaliau, negeistinam bei kenksmingam asmeniui prašalinti; beveik 90 — 95% daroma slapta, kad negalėtų susekti... Bet daugelis kitų žmogžudysčių... susekama tik tiriant nužudyto asmens santykius su žmonėmis, su kuriais jam teko gyventi (A. 1930/202).

14. Kaltin. prelatui O. buvo užnerta ant kaklo virvė, kurios galas buvo nužudytosios U. rankose. Ši padėtis galėjo pasibaigti vieno ar kito mirtimi. Atsipalaiduoti nuo šios kilpos, numesti ją nuo savo kaklo kad ir ant U. kaklo — turėjo būti kalt. didele pagunda ir noras... Tokios teisiām. moralinės ypatybės su jo būdo kietumu ir jausmų šaltumu nekalba už tai, kad jis negalėtų padaryti to, ką rodo bylos duomenys.

15. Nenustatyta, kodėl kaltin. šovė į nukentėjusį... kadangi kaltin. neturėjo jokio tikslo nukent. nužudyti, tai reikia pripažinti, kad jis iššovė per neatsargumą... greičiausiai... norėdamas nukent. pagąsdinti... Bet išsigandęs, kad nukent. peršovė, pradėjo kalbėti, kad nukent. norėjęs jį apiplėšti (A. 1931/270).

16. Ar mirtis įvyko tuoj, ar kuriam nors laikui praėjus, reikšmės neturi (A. 1931/279).

17. Gydytojas B. nukentėjusį gyvą tyrinėdamas buvo nustatęs ligą (džiovą II laipsnio), bet skrodžiant jo plaučiai rasti sveiki... Todėl... nėra pagrindo manyti, kad jis mirė nuo džiovos ar plaučių gangrenos (kaip manė I instancijos ekspertai)... Velionies organuose rasta daug aršeniko, jo kiekis pakankamas numuodyti; ekspertai negali sutikti, kad toks didelis kiekis aršeniko būtų buvęs iš vaistų, kuriuos jis vartojo nuo tariamosios džiovos (priešingai I inst. gydyt. nuomonei)... Tuo nustatyta, kad velioniui padarytas galas, tyčia įdavus aršeniko (A. 1928/334).

18. Nustatyta, kad kaltin. P. jau sugyveno su nukent. M. žmona, bet nenustatyta, kad kaltin. būtų turėjęs kokį nors kerštą ar piktumą nukent. Priešingai, greičiau reikia sutikti, kad nukent. būtų galėjęs turėti piktumą prieš kaltin., kaip žmonos suvedžiotoją, tuo labiau, kad nukent. nesutiko žmonai duoti atskyrimo... Be to, abejotinas pats nuodijimo faktas... Dėl to kaltin. kaltė neišrodyta (A. 1929/324).

19. Šaunant į žmogų (stambiais šratais) iš šratinio šautuvo iš 30 — 40 žingsnių distancijos negalima numatyti būtinos mirties pasėkmės. Iš to išeina, kad kaltin. negali būti pripažintas kaltas pasikėsiniu nužudyti. Todėl VT. daro išvadą, jog kaltin., sužeidusiam nukent. galvą ir nugarą, turi būti inkriminuotas labai sunkus kūno sužalojimas (A. 1929/335).

20. Nustatyta, kad kaltin. įvykdė nusikaltimą (sudavė akmeniu pusbroliui per galvą, o nuo to jis mirė) tokioje vietoje ir tokiu laiku, kada jį galėjo pastebėti kaimynai, ir neturėdamas prirengęs jokio įrankio, o pasinaudojęs atsitiktinai esančiu ten akmeniu. Iš to jau aišku, kad jis neturėjo iš anksto sumanymo savo pusbrolių nužudyti, ... Todėl nusikalt. reikia kvalifikuoti labai sunkiu kūno sužalojimu, nuo kurio nukent. mirė... Kaltin. po nužudymo paėmė iš nužudyto kišenės 103 lt. pinigų ir 1008 lt. vekselių. Šis nusik. kvalifikuotinas pagal 581 str. 1 d., (A. 1929/348).

21. Kaltin. norėjo nušauti Anuprą, tačiau vykdydamas tai, pataikė į Juozą ir nušovė jį. Todėl jis turi atsakyti už Juozo nukovimą. Čia jokio neatsargumo nebuvo (A. 1929/360).

22. Kilus klausimui, ar vėlionė nužudyta, ar nusižudė, reikia turėti galvoj, kad ji ėjo trečią nėštumo mėnesį. Nėštumo metu moterims būna įvairių nenormalių reiškinių ir galima depresija, kuri gali pastūmėti prie savižudybės... Negalima sutikti su teismo nuomone, kad moteriškė negali gauti nuodų. Lietuvoje pas krautuviniukus nuodų gali gauti ir vyrai, ir moterys, bet tik mokėtų pinigų (A. 1929/383).

23. Bylos aplinkybėmis išrodyta, kad teisiam. M., užkluptas nukent. S. jo kluone su pastarojo žmona, tris kartus šovė į jį iš revolverio, norėdamas nužudyti, bet tik vienu šūviu jį lengvai sužalojo... Kaltin. aiškinimasis, kad šovęs be tikslo nužudyti, bet tik pabauginti, yra nepatikėtinas, nes jei jis tik tatai būtų norėjęs padaryti, tai būtų šovęs į viršų, bet ne į nukent. (A. 1930/6).

24. Apeliat. nurodo, kad teisiam. turi epilepsijos ligą ir todėl, išsigėrus ir kam nors jį dar užgavus, galėjo didžiai susijaudinti ir dėl to pradėjo šaudyti į tariamus priešus... Tačiau bylos daviniai neduoda pagrindo laikyti jį veikusiu nesąmoningai. Jis iš anksto pasiėmė revolverį ir, kiek išsigėręs, užpykęs dėl išvargimo iš vakaruškos, pradėjo šaudyti į visą krūvą žmonių. Tai ne vienintelis... atsitikimas, ir jis rodo teisiamojo chuliganiškumą, su nieku nesiskaitymą. Bešaudydamas, kaltinamasis pataikė į S., bet į jį nepataikė, o pataikė į K. ir jį nušovė... K. nušovimas nėra neatsargus nušovimas — tai sąmoningas nužudymas. Šaudydamas į krūvą stovinčių žmonių,

453 - 454 str.

šovėjas žinosi ką daręs ir numato galimas savo veiksmų pasėkmės (A. 1930/46).

25. Kaltin. nuov. virš. (kaltin. ir VT. molyv. kort. prie BS. 475 — A. 1931/313) vedė nukent. Joną į kaimą nurodyti iš ištrėmimo vietos pabėgusį ir pasislėpusį, brolių Ant.; norėdamas jį nužudyti, šovė į jį, bet jį tik sunkiai sužeidė.

Kadangi kaltin. šovė į nukent. be priežasties, tai nusik. teisingai kvalifik. pagal 453 ir 49 str. (A. 1931/313).

26. Į galvą kirviu kertama greičiausiai ne tik tam, kad sužalotų, bet ir tam, kad užmuštų. Kaltin., be abejojimo, turėjo pavydą nukent., manydama, kad ji ardanti jos šeimyninį gyvenimą, bet negalima leisti, kad kas, gal dar ir be pagrindo... darytų savo teismą (A. 1930/233).

IV *Spresti klausimą, ar naujagimis (ir tik apie naujagimį tegali būti kalbama šiuo atveju) yra žmogus, ar ne, įstatymas, aišku, paveda medicinai. (M. II, 215).*

454. Kas nusikalto nužudęs motiną arba teisinį tėvą, tas baudžiamas

kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ligi gyvos galvos.

1. Šio nusikaltimo objektais gali būti tik tikri tėvai (p. r.).

2. Kaltininkas turi žinoti, kad kėsinaisi į gyvybę tėvo ar motinos; nėsant šios sąlygos, kaltininkas atsako už paprastą nužudymą (p. r.).

3. Jei nužudymas buvo įvykdytas kelių bendrininkų, tai didesnė atsakomybė tenka tik vaikams, bet ji netaikinama kitiems bendrininkams, kurie ir čia atsako kaip už paprastą nužudymą (p. r.).

III A 1. Šis straipsnis nekalba apie patėvį ar pamotę. (1878/15).

2. Ta taisyklė, kad už nužudymą, nors ir tyčia įvykdytą, bet didžiai susijaudinus ar supykus, baudžiama ypatingai atlaidžiai, jei sujaudinimas sužadintas paties nužudytojo, netaikinama tuo atveju, kada tyčia ir sąmoningai buvo nužudyti tėvai, kad ir kokiomis sąlygomis tatai būtų įvykę (1914/6).

Kaltin. pasiaiškinimai, kad jis nužudytai motinai daręs tik masą nuo gumbo ligos — nėra patikimi, nes nužudymo faktas yra išrodytas padarytomis jai dar gyvai esant apie 50 žaizdų ir ekspertų išvadomis (1929/347). **III B**

455. Kas nusikalto nužudęs:

1) aukštutinį arba žemutinį giminaitį, vyrą arba žmoną, brolių arba seserį;

2) kunigą, pamaldas laikant arba kitas kunigo pareigas einant;

3) valdininką, beeinant tarnybos pareigas arba dėl jų ėjimo;

4) [—] karinės sargybos sargybinių;

5) viršininką arba poną, pono šeimos žmogų, kuris gyvena drauge su ponu, šeimininką, kuriam nusikaltėlis tarnauja, meistrą, pas kurį jis dirba arba mokesi, arba žmogų, kuris žudytoją auklėjo ir laikė;

6) gaują;

7) nesukakus penkeriems metams po to, kai atliko bausmę už nužudymą, numatytą 453—456 straipsniais;

8) tuo būdu, kuris yra pavojingas daugelio žmonių gyvybei;

9) tuo būdu, kuris nužudytajam buvo itin kan-kinamas;

10) nunuodydamas;

11) iš pasalų;

12) norėdamas pasipelnyti;

13) norėdamas, kad būtų lengviau padaryti kitas didysis nusikaltimas,

tas baudžiamas

kalėti sunkių darbų kalėjime ligi gyvos galvos arba ne trumpiau kaip dešimtį metų.

I 1. 2° p. turi galvoje dvasininką vienos iš pripažintų krikščionių tikybų,¹ jei buvo nužudytas nekrikščioniškos tikybos dvasininkas, tai tuo atveju taikinamas 453 str. (p. r.).

2. 3 punkto objektu yra valdžios organas — vis tiek, ar jis yra valdžios paskirtas, ar išrinktas į tarnybą, bet šis punktas neapima valdžios patarnautojų (žemesnių tarnautojų), nes tais atvejais esti paprastas nužudymas (p. r.).

3. Reikia, kad kaltininkas žinotų, jog jo žudomasis asmuo cina tarnybos pareigas; jei jis tos aplinkybės nežino, tai jis atsako kaip už paprastą, o ne už kvalifikuotą nužudymą (p. r.).

4. Nusikaltimo visumai reikia, kad darbo tikslas būtų pasipelnyti, bet nesvarbu, ar tas tikslas yra atsiektas, todėl kaltininkas baudžiamas už nužudymą su tikslu pasipelnyti, nors jį papirkęs asmuo ir nebūtų suskubęs arba norėjęs sumokėti sutartą atlyginimą, arba kad ir pasirodytų, jog nužudytasis neturi jokio turto, ar, sakysime, jog kaltininkas nesuskubo turto pagrobti (p. r.).

5. Nužudymo, numatyto 13 p. visumai visai užtenka konstatuoti nusikalstamasis tikslas, nežiūrint tikro jo įvykdymo, o taip pat nežiūrint ir to, ar tas kitas nusikaltimas turėjo būti įvykdytas paties žmogžudžio, ar kurio trečio asmens (p. r.).

III A

1. Kankinamu nužudymu laikomas toks nužudymas, kai kankinimai ne tik esti ėję kartu su žudymu, bet kada jie ir esti buvę tiesiogine mirties priežastim; vadinasi, jei auka mirė tokia lėta smurto mirtim, kuri negali būti pripažinta nekankinama, tai ir tie veiksmai, dėl kurių ši auka mirė, turi būti laikomi kankinimu.

2. Nužudymas su tikslu plėšti yra vienas nusikalstamas darbas, o ne du (nužudymas ir vagystė), ir todėl už jį negali būti baudžiama pagal visumos taisyklės (1867/329).

3. Kas nors laikomas nunuodytu ne tada, kada jam duoti nuodai, bet kada jis nuo tų nuodų mirė. Todėl tokie asmens veiksmai, kurie vyko jau nuodijamajam nuodų davus, bet jam

tebegyvam esant, ir kuriuos sudarė tat, kad buvo griežtasi priemonių medicinos pagalbai pašalinti, gali būti laikomi dalyvavimu nuodijant (1872/1439).

4. Tokiais atvejais, kai buvo nužudyta ir kartu buvo padarytas kitas nusikalstamas darbas, nereikalingas organiškas sąryšis tarp jų; tereikia, kad nužudymas ir kitas nusikalstamas darbas sektų paskui vienas kitą (1854. IV. 10, 1835. V. 20).

5. Nunuodijimo byloje idėjimas nuodų, pvzd., į kokį gėralą pats savaime yra pasirengimas, bet kaip tik gėralas pastatytas į tokią vietą, iš kur jis paprastai turi būti paimtas to asmens, kuriam jis skiriamas, — tai veiksmas virsta pasikėsimu (1874. XII. 17).

1. Kadangi kaltinimo akte, buvo nurodyta, kad V. ir S. III B kaltinami nužudymu, padarytu su pasipelnymo tikslu, ir tarp kitko išdėstyta, kad V. buvo S-ui už pagalbą pažadėta nužudytojo turto dalis, tai iš to matyti, kad su nužudymu buvęs jungiamas turto grobimas. (A. 1924/129).

2. Teisiamasis buvo ne M. namų tarnas, bet M. ūkio bernas, pasamdytas laukų darbams; M-kas buvo jo „ponu bei šeiminku“, gi nužudytoji M-ienė, kuri laukų darbų visai nežiūrėjo. teisiamajam buvo tiksliai jo „pono ir šeiminko“ žmona, bet ne pati „ponia ir šeiminkė“, tiesiogine šių žodžių prasme; tad jos nužudymas sudaro paprastą žmogžudystę, kvalifikuojamą pagal 453, o ne pagal 455 str. (A. 1926/189).

3. Kuris iš bendrų baudž. nuostatų apie nužudymą, pareikštų 453 str., išskiria kaip kvalifikuotąjį valdininko nužudymą, turi galvoje ne visus valstybės tarnautojus, o ypač neturi galvoj policininkų ir „kitų sargovų“ nužudymo.

Pasienio sargybinis priklauso „kitų sargovų“ kategorijai, kuri, kaip pirma buvo išaiškinta, neįeina į valdininkų sąvoką... Todėl pasienio sargybinio nužudymas, kad ir padarytas jam tarnybą beeinant, turi būti kvalifikuojama pagal 453 str. (A. 1928/166).

4. Nepatikima nubaustojo Antano Š. versija, kad jis su jo užmuštuoju sūnumi Juozu Š. susiginčijęs dėl to, už kurį sąrašą balsuoti renkant Seimą, kad sūnus supykęs ir pradėjęs jį kolyti, o jis įsikarščiavęs smogęs turimu rankoje kirviu sū-

455 - 457 str.

nui į galvą ir jį užmušęs, nes priežastis menka ir nepatikima (A. 1928/168).

5. Jeigu kaltin. būtų buvus nužudytą, užklupus kaltin. vagianį jės pinigų arba tuoj po pagrobimo, tai ir tuo atveju reikėtų teigti buvus nužudymą pasipelnymo tikslu, o ne vagystę ir paprastą užmušimą (A. 1929/310).

456. Kas nusikalto nužudęs vyriausiąją svetimos vyriausybės galvą, tas baudžiamas

kalėti sunkių darbų kalėjime ligi gyvos galvos.

457. (1) Kas nusikalto rengęs 453 — 456 straipsniais numatytą nužudymą arba dalyvavęs sąjungoje, kuri susidarė kam nors nužudyti, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei nužudymui padaryti yra prirengtas sprogstamas dalykas arba sprogmena, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejus metus.

1. 457 str. turi būti taikinas: 1) tais atvejais, kada susikalbėjusieji neįvykdo savo sumanymo nepriklausomai nuo savo valios; 2) tais atvejais, kada nužudynias įvyko, bet jis taikinas tik tiems iš sutikusių jame dalyvauti asmenų, kurie dėl ko nors neįvykdė nė vieno iš tų veiksmų, kurie darytų juos bendrininkais siuraję prasmę, o tik buvo pažadėję savo pagelbą, jei tik, žinoma, jie nepanaudojo visų savo turimų priemonių sumanytajam darbui sutrukdyti, nes šiuo atveju jie lieka visai nebaudžiami (p. r.).

2. Kad būtų galima taikinti 457 str., reikia, kad būtų buvę tikrai susitarta; vien patarnavimų pasiūlymas, bandymas palenkti nusikalstamajam darbui, vien svajojimų, spėliojimų nepakanka, kad už tatau jau reiktų bausti (p. r.).

3. Tačiau, žinoma, šiam straipsniui tiks tie atvejai, kada kas nors kurstomas įvykdyti nužudymą arba siūloma patarnavimų tam įvykdyti, jei tik pakurstytasis esti sutikęs padaryti nusikaltimą, arba kada patarnavimų pasiūlymas esti priimtas ir susitarimas įvykęs, bet nužudymas nebuvo įvykdytas (p. r.).

1. Šis baudžiamojo įstatymo straipsnis taikintinas ir tais atvejais, kada būva rengiamasi nužudyti kvalifikuotai, sakysime, III A
nunuodyti (1867/329).

2. Čia numatyta nusikalstamą darbą sudaro žinomas rengimas nužudomųjų priemonių ne tik to asmens, kuris šį nusikalstamą darbą sumanė, bet ir bet kurio kito asmens, susitarusio su pirmuoju, nors paskui nužudymo sumanytojas ir nebūtų ėmęs iš savo padėjėjo parengtų priemonių bei būtų atsakęs nuo sumanytojo nužudymo (1876/68).

458. (1) Kas nusikalto nužudęs, kai tatai sumanė ir padarė būdamas didžiai susijaudinęs, tas baudžiamas

kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus.

(2) Jei tą susijaudinimą sukėlė neteisis asmens smurtas arba skaudus įžeidimas, nužudytojo padarytas, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime arba [tvirtovės] kalėjime.

(3) Už pasikėsinimą baudžiama.

1. 458 straipsnis negali būti taikinamas, jei nužudymas buvo sumanytas išijaudinus, bet įvykdytas visai šaltai ir apgalvotai, o taip pat ir tais atvejais, kada apgalvotas sumanymas esti įvykdomas susijaudinus. Reikalinga, kad nužudymo sumanymas ir jo įvykdytas būtų glaudžiai susiję į vieną sielos ūpą, visiškai pagavusį kaltininko mintį bei norą, nepaisant to, kiek ilgai tokia būseną truktu (p. r.).

2. *Smurto, arba prievartos, kaip paties afekto priežasties, sunkumo laipsnis nustatomas ir gali būti nustatytas tik žiūrint akimis to asmens, kuriam smurtas buvo padarytas; jokio objektyvaus masto čia negali būti (p. r.).*

III A 1. Tėvų nužudymas susijaudinaus — žiūr. § 454 2 paaišk.

2. Būtinai reikia teisme apsvarstyti tie ižeidimai, kuriais teisiamasis buvo, pasak jo, nukentėjusio ižeistas, nes sujaudinimą — subjektyvine prasme — sužadinusio ižeidimo smarkumas gali būti nustatytas tik atskirai kiekvienu atveju, lygiai kaip ir išaiškinimas tos aplinkybės, ar susijaudinimas bei supykimas buvo pasiekęs afektą, kuris yra nekaltinimo pagrindas (1905/1).

III B 1. Iš bylos matyti, kad kaltin. Rp. nušovė Rm. didžiai susijaudinęs dėl jo kėsinosi vogti jo sodo vaisius. Čia nėra iš anksto apgalvota žmogžudystė. Todėl šis veiksmas turi būti kvalifik. pagal 458 str. 1 d.

Iš Rp. nebuvo apsigynimo, nes, kada jis į Rm. šovė, nebuvo Rp. asmeniui ar turtui pavojaus, nes Rm. jau buvo pasišalinęs iš Rp. sodo (A. 1925/5).

2. Randa, kad teisiam. nužudė savo dėdę didžiai susijaudinęs ir kad tą susijaudinimą sukėlė neteisėtas nukentėjusio smurtas, nes bylą sprendžiant nustatyta, kad teisiamasis buvo atbėgęs gelbėti savo tėvo ir, pamatęs, kad tėvas parkritęs ant žemės, o nukentėjęs dėdė Juozas vijosi jo brolių Antaną ir vydamasis sudavė jam pagaliu į galvą, o nuo to pastarasis krito žemėn, iššovė iš pištalieto ir tuo šūviu užmušė savo dėdę... Tad šis nusikaltimas yra numatytas 458 str. 2 d. (A. 1926/341).

3. Teisiamoji, būdama didžiai susijaudinusi dėl tėvo kėsinosi ją išžaginti, kirviapente smogė jam į galvą, padarydama 4 labai sunkias žaizdas... VT. rado, kad šiuo atveju reikia taikinti 458 str. 2 d., nes teisiam. susijaudinimą sukėlė piktas jos nužudyto tėvo smurtas — kėsinimasis ją išžaginti (A. 1931/289).

4. Iš Kar. Teismo iškeltų klausimų ir sprendimo negalima suprasti, kokie nukentėjusiojo N. veiksmai ar žodžiai teisiamąjį O. sujaudino... Nėnant klausime nurodytų tų nusikriausiojo veiksmų ar žodžių, dėl kurių kaltinamasis didžiai susijaudinęs.

negalima patikrinti, ar teisingai pritaikintas BS. 458 str. (K. 1928/656).

5. Čia turima galvoje ne kurie nors testiniai jausmai, testinė ūpo ar nervų būseną, žodžiu sakant, kuri nors, kad ir gili, bet trunkanti, žmogaus psichinio gyvenimo išdava, bet kaip tik staiga kilęs afektas, laikinasis pereinamas sui generis jausmų karštis — psichinis užsidegimas, kurio garai apkvaitina žmogaus intelektą bei jo svarstymo ir protavimo funkciją; šią ypatingą psichinio karščio būseną įstatymų leidėjas kaip tik ir vadina „dideliu susijaudinimu“; tiksliai tada, kada nusikaltimas prieš žmogaus gyvybę yra ne tiksliai padarytas, bet ir numatytas kaltininkui esant didžiai susijaudinusiui, — gali būti taikinamas BS. 458 str.

BS. 458 str. 2 d. kalba tiksliai apie tą priežastį, tą faktą, kuris netarpiškai tą susijaudinimą sukėlė, kuris, taip sak., padegė kaltininko jausmus ir pažadino jojo psichikoj gaisrą; žinoma, tas faktas taip pat neatsirado nežinia iš kur... be kurių nors gilesnių aplinkybių, glūdinčių praeity, tam tikruose santykiuose... tačiau ne tuos santykius, ne tas ypatingas apyستovas, ne tuos veiksmus, kurie buvo pagimdę tam tikras apyстovas ar tam tikrus santykius — įstatymas čia turi galvoje, bet kaip tik tiesioginę susijaudinimo priežastį; ir tiksliai tada, kada tąja netarpiška priežastimi buvo nukentėjusio smurtas arba skaudžiai kaltininką įžeidžias veiksmas — tiksliai tada galima ir tenka taikinti BS. 458 str. 2 d.

Jei kaltinamojo R. nervų sistema buvo taip suerzinta šeimos nelaimės, kad jam užteko pamatyti ramiai einantį pro šalį nukentėjusį dr. Br., ir tas vienas to nekenčiamojo žmogaus regėjimas — žmogaus, kurį, kaip įsibrovusį į jo šeimos sritį, B. laikė savo nelaimės kaltininku ir priešu, — jau R. sieloje pažadino didįjį susijaudinimą, tai čia tiesioginė R. susijaudinimo priežastis buvo ne kuris nors Br. veiksmas, nes pastar. tada nieko kito nedarė — tiksliai ėjo su dr. Bl., bet paties R. psichinė būseną (K. 1928/128).

6. Susijaudinimas yra aiški ir visų suprantama sąvoka. Susijaudinimas pažadinamas ne tik išorinių faktorių, bet ir subjektyvinių, kaip antai — būdo, nervų sistemos suirimo, t. ir t.

Nors, apskritai imant, gal ir nebūtų matyti priežasties susijaudinti, bet konkrečiu atveju teismas gali rasti, jog, darydamas nusikaltimą, teisiamaasis veikė susijaudinęs, nors to susijaudinimo priežastį konkrečiai ir sunku būtų parodyti... Esant reikalui būtinai išdėstyti susijaudinimo priežastis, bet negalėdamas savo nuojautos konkrečiai išdėstyti, teismas turėtų nusikaltimą kvalifikuoti sunkiau prieš savo įsitikinimą, o tai kaip tik neatitiktų teisingumo dėsnių... Tik 458 str. 2 d. taikinant, čia nurodytos aplinkybės sprendime turi būti konkrečiai aprašytos (K. 1928/798).

7. Kada žmogus veikia susijaudinęs, tai veikia smarkiai, negalvodamas. Kaltinamasis prelatas O. yra karštas ir ūmus žmogus... Jei jis būtų smaugęs susijaudinęs, tai būtų smaugęs rankomis iš priešakio. Tuo tarpu ji pasmaugta virve — ir iš užpakalio (A. 1930/202).

8. Jeigu žmogus, ištremtas iš pusiausvyros dėl pikto kieno nors smurto, ižeidimo įtakoje šaus ir pataikys ne tam, kuris ižeidė, o kitam, tai dar negalima jis pripažinti kaltu sąmoningu, apgalvotu arba šaltai vykdomu nužudymu (A. 1930/418).

9. Kad kaltin., nužudydamas savo tėvą, galėjo būti susijaudinęs — galimas dalykas, bet vis dėlto bylos aplinkybės nedaro pagrindo manyti, kad tai būtų buvęs toks didelis susijaudinimas, dėl kurio įstatymas keičia pačią nusik. darbo kvalifikaciją, ir kad nusikaltimas būtų buvęs ne tik įvykdytas, bet ir sumanytas staiga — veikiant šiam susijaudinimui, o tikslai pastaruoju atveju didelis susijaudinimas keičia nusikaltimo kvalifikaciją; kad mintis nužudyti tėvą bren-do kaltin. sąmonėje, o ne atsirado staiga ir netikėtai, kad šiai minčiai įvykdyti buvo pasirinktas patogesnis momentas..., kaltin. jau anksčiau grasino tėvui., viskas rodo, kad nusik. darbas bren-do nusikaltėlio sąmonėje ir buvo rengiamas, o susijaudinimas galėjo tikslai padrąsinti kaltin., bet ne įkvėpti jam pačią mintį, tad 458 str. čia negali būti taikinamas (A. 1927/69).

10. Kaltin., būdamas nukent. užkluptas kluone su pastarojo žmona, šovė į jį tris kartus, norėdamas nužudyti... Tačiau reikia pripažinti, kad kaltin. šovė į nukent., būdamas didžiai susijaudinęs dėl staigaus ir netikėto įėjimo nukent. į kluoną, kur jis buvo su pastarojo žmona (A. 1930/5).

11. Būdamas didžiai susijaudinęs, pavydo apimtas (A. 1926/453).

12. Kaltin., girininko užkluptas brakonieriaujant ir girininkui norint jį sulaikyti, šovė į girininką iš kariško šautuvo, bet šovinyne neiššovė... Ap. T. pripažino, kad jis kėsinosi nužudyti didžiai susijaudinęs. VT. patvirtino (A. 1931/87).

13. 458 str., pritaikinus 49 ir 53 str., negalėjo būti skiriama bausmė mažesnė, negu pusantrų metų grąsios kalėjimo (A. 1931/87).

14. Teisiamąjį Ap. T. pripažino kaltu ir nubaudė pagal 458 str. 1 d. už tai, kad jis, būdamas didžiai susijaudinęs, smogęs nukent. stelvoje į galvą; nuo to smūgio, sutriuškinusio jam kaulus ir sužalojusio smegenis, nukent. kitą dieną mirė... Tačiau VT. rado, kad šio nusikaltimo kvalifikacija yra keistina, nes kaltinimo punkte... ir Ap. T. sprendimo klausimuose teisiam. neįkriminuojuama nužudymo tikslas; Ap. T. sprendimo sulig faktiniu pažymiu jis yra pripažintas nusikaltusiu 479 str. 1 d. 1 p. ir tik pagal šį straipsnį tegali būti baudžiamas (A. 1931/292).

16. Įžeidimo sąvoka yra apibūdinta BS. 530 ir 531 straipsniuose. BS. 458 str. 2 dalis, nurodydama skaudų įžeidimą, kaip didžiojo susijaudinimo priežastį, kalba ne apie kokį nors kitą, bet apie tą patį įžeidimą, kurio sąvoka apibūdinta BS. 530 str. ir 531 str. Įžeidimo elementą galima rasti kiekviename nusikalstamajame darbe, kuris yra nukreiptas prieš žmogaus asmenį arba jo turtą, nes visais šiais atvejais žmogaus asmuo, jo gerovė bei interesai paneigiami ir tuo pačiu jis įžeidžiamas plačiaja, bet ne juridine, to žodžio prasme. Juridinė įžeidimo sąvoka apibūdinta žymėmis, kurios nurodytos BS. 530 ir 531 straipsniuose ir norint šią sąvoką taikinti, nusikalstamąjį darbą kvalifikuojant, yra būtina laikytis įstatyme nurodyto įžeidimo sąvokos apibrėžimo ir neperžengti jo ribų (1933. XII. 2 d.; Nr. 401).

459. Kas nusikalto nužudęs, peržengdamas reikalingo gynimosi ribas, jei nužudė ne tam, kad

tik apsigintų nuo smerkimosi padaryti galą arba iš-
žaginti, tas baudžiamas

kalėti [tvirtovės] kalėjime ne ilgiau kaip vie-
nerius metus arba kalėti paprastajame kalė-
jime.

I 1. Reikia, kad besiginančiojo smurtas būtų padarytas tuoj
užpuolimui pasibaigus; jei toks smurtas padarytas praslinkus
ilgesniam ar trumpesniam laikotarpiui, tai toks darbas ne-
tinka 459 str.: už tai turi būti baudžiama kaip už paprastą
nužudymą (p. r.).

2. Būtinio apsigynimo ribų peržengimus turi būti subjek-
tyvus, vadinasi, kaltininkas turi žinoti, kad jo vartojamos gyni-
mosi priemonės yra per griežtos arba daromos ne laiku; tais
atvejais, kada kaltinamasis, nors ir klaidingai, sakosi laikęs
tas priemones esant reikalingas sau apginti, jo veiksmai nenū-
stoja gynimosi pobūdžio, ir jis už juos neatsakingas (p. r.).

3. Ten, kur užpuolimas esti kilęs tik kaltinamojo vaizduok-
lėje (menamasis apsigynimas, *nudus praetextus defensionis*),
negali, žinoma, būti ir jo ribų peržengimo; tokiais atvejais
kaltininkas aiškintis arba teisintis gali tik remdamasis įvykusia
klaida arba apsirikimu, bet ne apsigynimu (p. r.).

4. Kaltininkas, peržengdamas gynimosi ribas, turi ne tik
žinoti, kad dėl jo smurto veiksmų užpuolikas gali numirti,
bet jis turi net norėti tos mirties arba bent žiūrėti į tai abe-
jingai. Gyvybės atėmimas, apie kurį kalba 459 str., turi būti
nužudymas, kitaip sakant, gyvybė turi būti atimta tyčiomis:
neatsargus galo padarymas, peržengiant būtino gynimosi ribas,
nėra baudžiamas (p. r.).

III B

1. Kaltin. B. nuteistas, kad jis susiginčijęs su savo darbi-
ninku D. dėl algos, pastarojo (buteliu su žibalu) puolamas,
peržengdamas būtino gynimosi ribas, šovė iš revolverio į darbi-
ninką; darbininkas nuo to šūvio mirė.

Nors dviejų nusimanėlių nuomone, esą negalima žmogaus
užmušti buteliu, mušant į galvą, bet, trečio eksperto nuomone
esą atsitikimų, kad, mušant buteliu į galvą, žmogus užmuša-

mas... VT. sutiko su trečio eksperto nuomone... ir pripažįsta, kad D. užpuolimas grėsė B. gyvybei, ir todėl 459 str. jis už D. nužudymą... ginantis nuo pastarojo užpuolimo, negali būti baudžiamas, nors ir būtų peržengęs būtino gynimosi ribas (A. 1928/273).

2. Jeigu nukentėjusio ir kaltinamojo tarpe stovėta rogių, tai nukent. per jas kaltin. pagaliu negalėjo užgauti... Todėl kaltin. negrėsė joks pavojus, jis nebuvo priverslas į nukent. šauti. Vadinas, čia negali būti kalbos apie gynimąsi ar gynimosi ribų peržengimą (A. 1931/44).

460. (1) Kas nusikalto nužudęs, paties nužudytojo nužudyti prašomas ir jo pasigailėdamas, tas baudžiamas

kalėti [tvirtovės] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(2) Už kėsinimąsi baudžiama.

1. Nužudytasis turi būti buvęs veiksmingu subjektu, ne | sąlygine prasme, teikiama šiai sąvokai civilinių įstatymų, o prasme asmens, galinčio būti kaltinamu, kaip tatai nustato bendrosios Statuto dalies 39 str. (p. r.).

2. Nužudymo objektas turi būti veiksmingas kaltininko akimis žiūrint; todėl tikra klaida, arba apsirikimas, šiuo atžvilgiu turi būti įskaityti kaltininko naudai (p. r.).

3. 460 str. apima ir 454—455 str. nurodytus atvejus (p. r.).

4. Reikia, kad nužudytasis būtų ne kaip nors paprastai prašęs, o primygtinai reikalavęs; ši sąlyga turi būti teismo ištirta kiekvienu paskiru atveju (p. r.).

Prūsų praktika tokiais atvejais taikina bendrus nuostatus, III A liečiančius nužudymą (Berl. Vyr. Trib. 1860.V.21, 1853.IV.15).

461. (1) Motina, kuri nusikalto begimdyma nužudžiusi pavainikį savo kūdikį, baudžiama

kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Už kėsinimąsi baudžiama.

461 - 463 str.

I 1. *Jei vaikas nužudytas kelių bendrininkų, tai 461 str. taikinas tik motinai, o kiti bendrininkai atsako pagal bendrus nuostatus, kalbančius apie nužudymą (p. r.).*

2. *461 str. turi būti taikinas ir tais atvejais, kada motina palieka be pagalbos pavainikį savo kūdikį tuoj pagimdžiusi, jei tik motina žino, kad jos neveiklos pasėkme gali būti kūdikio mirtis, ir abėjingai žiūri į tokį rezultatą (p. r.).*

III B

1. Kaltinamoji, gimdydama pavainikį savo kūdikį ir norėdama jį nužudyti, nesuteikė laiku jam reikalingos pagalbos, o nuo to kūdikis užtroškęs. Bylą svarstant nustatyta, kad kūdikis gimė gyvas ir kiek reikiant išnešiotas, o jo motina, gimdydama jau šeštą kūdikį, negalėjo begimdydama nustoti sąmonės. Todėl pagalbos nesuteikimas begimdant įvyko ne dėl kaltin. sąmonės netekimo, kurios negalėjo būti, bet tyčia (A. 1926/422).

2. 461 str. gali būti taikinas tik teisiant už pavainikio vaiko nužudymą begimdant. Gimdymo procesui užsibaigus, tokio vaiko nužudymas motinai turi būti kvalifik. pagal 455 str. 1 p. (A. 1931/330).

462. Kas nusikalto parūpinęs kam priemonių nusižudyti, jei šis dėl to nusižudė, tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus arba kalėti [tvirtovės] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

463. Kas nusikalto kalbinęs nusižudyti žmogų, kuriam nesukako dvidešimt vieneri metai amžiaus, arba žmogų, kuris žinomai negali numanyti savo darbo savumo ir reikšmės bei valdyti savo elgesio, arba padėjęs tokiems žmonėms žudytis, patardamas arba nurodydamas, rūpindamas priemonių arba šalindamas kliūtis, jei dėl to kas nusižudė arba kėsinosi nusižudyti, tas baudžiamas

kalėti sunkių darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus.

464. (1) Kas nusikalto padaręs kam galą dėl neatsargumo, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei kas galą gavo dėl to, kad kaltininkas nelaikė jo darbui įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytų taisyklių asmens pavojui išvengti, tai jis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus, arba kalėti [tvirtovės] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(3) Be to, teismui leidžiama uždrausti kaltininkui dirbti tą darbą, kurį bedirbdamas jis kam galą padarė, per laikotarpį nuo šešių mėnesių ligi trejų metų ir sprendimas paskelbti spaudoj.

1. Nėra atsakomybės tuo atveju, kada nukentėjęs arba tiesioginiai darba vykdę asmuo sąmoningai pasinaudojo kieno nors neatsargumu arba apsileidimu (p. r.).

2. Jei neatsargus gyvybės atėmimas yra pasėkmė kurio nors nusikaltamojo darbo, tai kaltininkas baudžiamas arba pagal 464 str., jei užmušimas dėl neatsargumo yra sunkesnis nusikaltimas, arba, priešingu atveju, baudžiamas už jo padarytą kitą nusikaltamąjį darbą, o ištikusi mirtis turi įtakos tik skiriamos bausmės didumui (p. r.).

3. 464 straipsniui taikinti tinka tie atvejai, kada neatsargiai elgtasi su šautuvu, pasirodžiusiu buvus užtaisytu, kada nerūpestingai saugoti nuodingi daiktai, pastatytas sugriuvęs tiltas arba skliaustai, priešingai statybos meno taisyklėms, išduoti vieni vaistai kitų vietoj, jei kaip tik dėl šių veiksmų ką nors ištinka mirtis (p. r.).

III A

1. Nužudymas dėl neatsargumo esti ir tada, kada fabriko savininkas žinojo, jog fabriko sienos gresia sugriūti, bet vis dėlto jis leido ten dirbti darbininkams, kurie iš tikro žuvo (1872/1354); taip pat nužudymas dėl neatsargumo esti ir tada, kai teisiamasis pripažįsta esąs kaltas tuo, kad jis, įsakydamas griebtis atsargumo priemonių perstatant namą, pats nežiūrėjęs, kad tie jo įsakymai būtų tikrai vykdomi, ir dėl to ką nors kaip tik ištiko mirtis (1875/432).

2. Jei kur nors nesilaikyta kokio įstatymo, tai teismas turi tiesiog nurodyti, koks būtent įstatymo dėsnis peržengta tuo veiksmu, dėl kurio kas nors mirė (1872/1354, žiūr. t. p. 1879/7, 1872/1611, 1869/969, 1868/562).

3. Įstatymas plečiamas ir tiems atvejams, kada mirtis esti atsitiktinė, o ne veiksmo neatsargumo padarinys (1869/592).

4. 464 baudžiamojo įstatymo straipsnis gali būti taikinas tik tuo atveju, kada kas žūva dėl tokio veiksmo, kuris darytas ne tik be tiesioginio tikslo žudyti, bet ir be jokio pasikėsimo į nukentėjusio teisės bei jo asmens saugumą (1875/235).

5. Jeigu namų valdytojas buvo pripažintas kaltu dėl to, kad neįtaisė turėklų laiptams, kurie jau buvo atidaryti vaikščioti, ir jei dėl to kas nors užsimušė, tai čia tinka taikinti šis baudžiamasis įstatymas, nes tatau yra kaip tik kam nors galo padarymas neleidžiamu veiksmu (1879/7).

6. Kadangi įtaisyti buomus (užkardus) per geležinkelį einančiuose keliuose yra reikalauje reikalaujama pagal galažinkelių įstatus, tai tie, kurie nusikalsta šio reikalavimo neįvykdę, atsako pagal šį baudžiamojo statuto straipsnį, jei dėl to jų neįvykdymo kas nors tampa užmuštas (1869/969).

7. Jei dėl kieno nors neatsargumo kyla gaisras, kuriame kas nors žūva, tai tokiame neatsargumui taikintinas šis baudžiamojo statuto str. (1878/60).

8. Jei nepakankamai tvirtai prikalta iškaba nutrūko ir užmušė praeinančią žmogų, tai tokiu atveju tinka taikinti šis baudžiamojo statuto str. (1871/426).

9. Jeigu juokais kam nors neatsargiai buvo taip užriestos prie galvos kojos, kad šis juokas pasibaigė mirtimi, tai už tokį darbą visiškai tinka bausti pagal šį straipsnį.

10. Dviejų garlaivių susidūrimas, kuriam išvengti nebuvo griebtasi reikalingų atsargumo priemonių ir dėl kurio kas nors žuvo, visiškai tinka baudž. įstatymui (1878/60).

1. Padarius dirbtinį abortą ir sergančią atgabus į ligoninę, negalima kalbėti, kad mirtis įvyko dėl ligoninės kaltės, nes gimda nebuvo išvalyta. Galimas daiktas, kad sergančiai sugrįžus namo, kaltinamoji toliau bus variusi savo manipuliacijas, ir ligoninėje sulaikytasis abortas ištiko, o gimdos prideramai neišvalius, kraujas užsikrėtė. Todėl sirgusios mirtis vis dėlto įvyko dėl abortą padariusios kaltinamosios veiksmų; tad jos veiksmai teisingai kvalif. pagal 464 str. (A. 1929/188).

2. Eksperto lindijimu nustatyta, kad S-ytės mirtis ištiko nuo kraujo užkrėtimo dėl nešvariai padaryto aborto. Ji prieš mirtį tėvams ir kitiems pasakė, kad abortą padariusi J-ienė, o ją tuo tikslu nuvedęs jos meilužis J., kuris įkalbėjęs daryti abortą ir pats nupirkęs jai tam vaistų ir įrankių. Šiais liudijimais netikėti nėra pagrindo, nes jos liudijimuose... didelių skirtumų nematyti; be to, prieš mirsdama, ji negalėjo rodyti keršto... Tuo būdu yra visiškai išrodyta, kad S-tei abortą padarė J-ienė, bet ji tatau atliko taip nešvariai ir neatsargiai, kad S. užsikrėtė kraujas, nuo kurio ji mirė. Už... tai kaltinamoji J-ienė turi atsakyti... kaltin. J-ius už aborto pasėkmes atsakyti negali, nes jis tikslai buvo tarpininkas tarp S. ir J-ienės... Todėl J-ienės nusik. darbas kvalif. pagal 464 str. 1 d., o J-ius tais str. išteisintas. 466 str. išteisingo Ap. T. — VT. patvirt. (A. 1924/200).

3. Važiuojant rogėmis su užtaisytu šautuvu — pasireiškė neatsargumas, kaip kad jį supranta BS. 464 str. Tuo tarpu BS. 42 str. turi galvoje tuos nuotykius, kada galima nusi-kalstamojo veiksmo nei numatyti, nei pašalinti (K. 1929/250).

4. Kaltinamasis, liepdamas piemenims gerti degtinę iš puoduko, galėjo ir turėjo numatyti, kad iš tokio indo gerdami degtinę, piemens gali taip nusigerti, jog tas gali baigtis mirtimi; tas iš tikrųjų ir atsitiko. Todėl jo veiksmui teisingai pri-taikintas BS. 464 str. (K. 1930/491).

5. Kaltin. dėl netinkamo operacijos padarymo, dėl neat-sargaus veikimo darant G. abortą padarė jai galą. Toks nusik. kval. kaip tik pagal 464 str., o ne pagal 466 str., kuris turi

III B

464 - 466 str.

galvoj galo padarymą tik gemalui (A. 1931/235; kvalif. 466 ir 464 str.) (A. 1927/222).

6. Nustatyta, kad nukent. mirė nuo sepsiso, atsiradusio nešvariai padarius aborto operaciją... Vadinasi, mirtis ištiko dėl kaltin. gydytojos neatsargumo- (A. 1931/146).

7. Reikia pasidaryti išvada, kad nukent. mirtis ištiko greičiausiai nuo širdies stabo, kuris ją užgavo kaltin. sudavus mirusiajai akmeniu į krūtinę... Negalima sutikti su ApT., kad čia turima reikalo su vad. causa — nelaimingu atsitikimu... kada kas nors meta akmeniu į žmogų, jis turi numatyti visokias galimas pasėkmes ir už įvykusias pasėkmes turi atsakyti. Jeigu būtų išrodyta, kad nukent. akmeniu buvo pataikyta į širdies sritį, tai, turint galvoj kaltinamųjų veiksmų sąmoningumą, tektų kalbėti ne apie neatsargumą, bet apie tyčios darbą BS. 48 str. 1 d. prasme. Tačiau dabar kaltin. veiksmai yra mažiausia žmogaus nužudymas per neatsargumą (A. 1931/231).

465. Motina, kuri nusikalto padariusi galą savo gemalui, baudžiama

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

1. *Foetus animatus ir non animatus skirtumas, kuris yra nustatytas kanonų teisės, o taip pat teismo medicinos daromas skirtumas tarp gemalo, netinkamo ne iščių gyvenimui (esant abortui siaurąja prasme) ir tinkamo (esant ne laiku gimus), juridinei nusikalstamojo darbo konstrukcijai jokios reikšmės neturi (p. r.).*

2. *Kadangi galo padarymas gemalui yra gyvybės atėmimo rūšis, tai, norint nusikaltimą konstatuoti, reikia ne tik nustatyti nėštumo faktas, bet ir gemalo gyvybės nusikalstamojo veiksmo metu; todėl bandymas išvartyti arba tikras užlieko išvartymas negali būti laikomas nusikalstamu darbu (p. r.).*

3. *Nėra, žinoma, nusikaltimo, kai reikia padaryti abortas nėščios motinos gyvybei gelbėti (p. r.).*

466. (1) Kas nusikalto padaręs galą nėščios moters gemalui, tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Jei gemalui galą padarė gydytojas arba priėmėja, tai teismui leidžiama uždrausti kaltininkui praktikuoti per laikotarpį nuo vienerių ligi penkerių metų ir sprendimas paskelbti spaudoj.

(3) Jei gemalui galas padarytas be pačios nėščios moters sutikimo, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus.

Istatymo numatytu atveju kaltės esmę sudaro tikras aborto padarymas. Todėl baigtas ar padarytas abortas iebus tik tada, kai gemalas jau bus išvartytas (1875/597). III A

1. Dirbtinis abortas išrodytas tuo, kad kaltin. mirusiai dūrusi ir spaudusi. Nuo tokių veiksmų abortas kaip tik išrinka (A. 1929/188). III B

2. Kas buvo nevedus prigiyvento vaiko kaltininkas, jei prieš abortą motinai davė pinigų šiai operacijai ir po to ją nusivedė į gydytoją, kad jai padėtų, yra aborto padarymo kursytojas ir bendrininkas (A. 1931/200).

Dvidešimt trečiasis skyrius

Kūno sužalojimas ir smurtas

467. (1) Kas nusikalto: suardęs sveikatą, sudarydamas pavojaus gyvybei; įvaręs proto ligą; apakinęs; apkurtinęs; atėmęs: liežuvį, ranką, koją arba veisiamąją galią, nepagydomai išbjaurinęs veidą, tas — už tą labai sunkų kūno sužalojimą — baudžiamas

kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus.

(2) Jei dėl to kūno sužalojimo žmogus mirė, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ne ilgiau kaip dešimtį metų.

1. Prie sužalojimų, kurie gresia pavojum gyvybei, turi būti priskaityti ir sužalojimai gyvybei pavojingais įrankiais; pavojus gali pareiti arba nuo paties įrankio savumo, arba nuo jo vartojimo būdo (p. r.).

2. Kai dėl įrankio vartojimo būdo, tai pavojus pareina nuo smūgio krypties ir nuo jo smarkumo. Tokiu būdu galima pripažinti pavojų gyvybei tada, kada smūgis, įpjovimas ar šiaipjau kas panašaus esti nukreipta tiesiog į organus, kurių svarbumas yra kiekvienam žinomas (galva, kaklas, krūtinė, pilvas) (p. r.).

3. Kūno sužalojimas, numatytas 467—469 str., gali būti tik tyčia padarytas (p. r.).

4. Čia neturi reikšmės, ar kaltininkas norėjo padaryti kaip tik skausmo ir kentėjimų, ar jis turėjo koki kitą tikslą: asmens garbę pažeminti, kūno geidulius patenkinti, pav., sąmoningai užkrečiant sifiliu, ar ką panašaus padaryti (p. r.).

5. Sunkūs arba ir labai sunkūs sužalojimai gali būti pirminiai kaltininko veiksmų padariniai, tiesiog pareiną nuo įrankio savumo, nuo smūgio smarkumo ir t.t.; arba jie gali būti išvestiniai, kilę nuo visokių procesų arba pašalinių jėgų, sukomplikavusių padarytą sužalojimą, kuris sužeidimo metu buvęs lengvas, toliau ligai besiplečiant, įgyja sunkaus ir net labai sunkaus sužeidimo reikšmę; tos pašalinės jėgos turi būti, žinoma, kaltininko sukeltos arba jo nukreiptos; bet jis neatsako, kai tos jėgos turi visai savaimingą pobūdį, kai, sakysime, gydytojas arba pats ligonis tyčia įaitrina žaizdą (p. r.).

6. Tyčios darbas kūno sužeidimuose, kaip ir nužudyme, gali būti apgalvotas iš anksto arba ūmai iškilęs, neapgalvotas; tačiau statutas nepaliko šių nuotykių skirtumo, bet leidžia

teismui kiekvienu atskiru atveju apgalvojimą laikyti aplinkybe, galinčia turėti įtakos didesnei bausmei skirti (p. r.).

1. BS. 467 str. numato tokį nusikalstamą darbą, kurio esminė žymė yra noras tyčia sužaloti, o nukentėjusio mirtis yra nenumatyta to veiksmo padarinys (1874/404). III A

2. Sulaužymas žando bet koku atveju turi būti laikomas daugiau ar mažiau sunkiu sužalojimu, kuris priklauso nuo to, ar nukentėjęs prarado galimumą naudotis sužalotu organu tam tikrą laiką, ar visą amžių (1873/331).

3. Kaltinant kelis dalyvius už tai, kad jie nukentėjusiam padarę žaizdų, dėl kurių ji mirtis ištiko, teismas neturi būtino reikalo nagrinėti, kuris iš teisiamųjų bus padaręs nukentėjusiam neabejojamai mirštamą žaizdą (1874/284 ir 434).

4. Sunkiais įstatymais laiko tokius sužeidimus, kurie žymiai suardo nukentėjusio sveikatą ir daro jį negalinčiu naudotis kuriuo nors organu ar galutinai suardo kurios esminės organizmo dalies veiklumą; mažiau sunkių sužeidimų rezultatas yra laikinis, ilgesnis ar trumpesnis, kurios organizmo dalies suardymas. Todėl tas pats sužeidimas gali būti laikomas sunkiu ar mažiau sunkiu; tas priklauso nuo to, ar jo padarinys esti laikinis nukentėjusiojo sveikatos suardymas, ar nuo jo kurio nors organo veiklumas visiškai suiro (1872/1072).

1. Kar. T. sprendimas nustato, kad D. „tyčia sunkiai mirštinai sužalojo K. kūną“ ir kad šiuo jis K. nužudė, bet kadangi *noras nužudyti nėra nustatytas*, tai nusikalstamasis darbas turi labai sunkaus kūno sužeidimo žymių su mirties pasėkme, bet pastarasis nusikaltimas yra numatytas BS. 467 str. 2 d. ir nesudaro nusikaltimo prieš žmogaus gyvybę (A. 1925/522). III B

2. Teisiamasis policininkas, nukentėjusiam pasipriešinus atiduoti jo neteisėtai iš trečio asmens paimtą statinę su alumi, du kartu šovė į jį, ir nuo to nukentėjęs tuoj mirė. VT. pakeitė ApT. nustatytą kvalifikaciją dėl to, kad teisiamasis, šaudamas, neturėjo noro nužudyti. Dėl to šis nusik. darbas numatytas BS. ne 453, bet 467 str. 2 d. (A. 1926/267).

3. Kyla klausimas, ar teisiamasis, šaudamas, turėjo norą N. nužudyti, ar to noro neturėjo. Iš bylos matyti, kad teisiamasis ir velionis yra giminės. Jų tėvai nebuvo santaikoje ir velionies tėvas, keldamas dukters vestuves, teisiam. ir jo šeimos

į vestuves nekviatė. Esančia apylinkėje mada, nekviestieji daug vestuvių ūkio tvoras, sienas, puodus ir krečia visokius „šposus“. Tai darė ir teisiamieji drauge su kitais kaimo vyrais. Kada vėlionis su tėvu išėjo nuvaikyti triukšmadarių, teisiamasis iššovęs ir pataikęs į N. (į jaunąsios brolių, kuris tuoj vietoj mirė) ... Apie neatsargumą čia kalbėti netenka, bet šovė, greičiausiai, taip sau, išdykumo panogintas, netaikydamas, be tikslo nužudyti. Tokie šaudymai vestuvėse ar vakaruškose — dažnas reiškinys. Tad N. nusikaltimas reikia laikyti mirtinu sužeidimu, kurį numato 467 str. 2 d. (A. 1927/172).

4. Kaltin. A.... iš piktumo įkando M-nei į nosį taip, kad jai teko nosis operuoti ir ją užsiuvant iš rankų išpjauta oda; nuo to, nosiai su naująja oda sugijus, buvo nepagydomai išbjaurintas veidas.

VT. sutiko su gydytojo eksperto nuomone, kad šis nosies sužalojimas pats savaime yra lengvas kūno sužalojimas, tik bjaurinąs veidą; tačiau dėl gerai pavykusios operacijos veidas maža tepaliko išbjaurintas; nukentėjusiai, kaip valdininkei, jis kenkti negali. Todėl sužalojimas lengvas ir nusikaltimas kvalif. pagal 467 str. 1 d. (A. 1929/185).

5. Jei sužeidimas pavojingas, tai jis ir turi būti laikomas pavojingu, neatsižvelgiant į tai, ar sužeistasis mirė, ar po sunkios ligos... pasveiko su pasėkmėmis, ar be pasėmių. Atsižvelgdamas į pasėkmes, teismas gali skirti kaltininkui didesnę ar mažesnę bausmę, bet pavojingas gyvybei sužeidimas negali virsti lengvu (A. 1931/194).

6. Jei, sudavus kietu daiktu, nuo to sprogo kaktos kauklas... ir nuo smūgio bei kaulo sprogo buvo sutrenkti smegenys ir išsiliejo kraujas po kietąja smegenų plėve ir suspaudė smegenis, o nuo to laikinai sutriko kalba, tai toks sužeidimas reikia laikyti gyvybei pavojingu, nes kraujo išsiliejimas į smegenis yra gyvybei pavojingas — ne vienas taip sužalotas mirė (A. 1930/194).

7. Sužeidimas esti tada, kada kaltin. noro nužudyti neturi, nors mirtis nuo sužeidimo ir greit ištiktų (A. 1931/279).

8. Sužalojus akies nervą, nuo kurio nukent. neteko regėjimo, padarytas ne 469 str. nusikaltimas, kaip rado ApT., bet 467 str. (A. 1931/282).

468. (1) Kas nusikalto suardęs sveikatą, nesudarydamas pavojaus gyvybei, bet visam amžiui, arba, kad ir tam laikui, bet jei dėl to sutriko kūno organo darbas, tas už tą sunkųjį kūno sužalojimą baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Jei dėl to padarymo radosi labai sunki kūno žala arba mirtis, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejiis metus.

(3) Už kėsiniimąsi baudžiama.

1. Kalbant apie kiekvieno organo svarbą atskirai, reikia III A pasakyti, kad ta svarba turi būti nustatoma pagal to organo reikšmę žmogaus organizmui iš viso, o ypač pagal mažesnę ar didesnę visų kitų organų veiklumo sutrikimą ar pasunkėjimą dėl vieno ar kelių organų nebuvimo (1882.VI.9).

2. Nesunkaus sužeidimo sąvokai tinka ir suplėšymas mažametei mergaitei nekaltybės plėvelės, nesuėjus su ja į lytinius santykius. Tokios rūšies veiksmas turi nekaltystei nusikaltimo pobūdį (1869/1018).

1. Jei nukentėjusi sužalojo savo kūną, lipdama per tvorą, III B kad išsigelbėtų nuo teisiamojo, tai vis viena toks kūno sužalojimas yra priežasčių ryšys, susijęs su teisiamo veiksmu, ir jis atsako už tai (A. 1925/227).

2. Sužalojimą peilio dūriu į nugarą, kuriuo sužalota nugaraulio smegenys, VT. randa tik sunkiu, bet gyvybei nepavojingu (A. 1930/2).

3. 468 str. numato gyvybei nepavojingą sveikatos suardymą, bet visam amžiui, arba jei nors ir laikinai, tai tokį, dėl kurio sutriko kūno organo darbas (A. 1931/194).

4. VT. patv. ApT. sprendimą, kuriuo sužeidimas, dėl kurio buvo amputuota ranka, pripažintas sunkiu sužeidimu (A. 1931/211).

5. Kadangi nukent. sužalotoji galva (peiliu padarytos kelios žaizdos) gerai užgijo ir nepaliko jokių pasekmių, tai šis kūno sužeidimas reikia laikyti ne sunkiu, bet lengvu (A. 1924/169).

6. Kad rankos kaulo sulaužymas yra sunkusis kūno sužalojimas — abejojimo nėra, nes šis sulaužymas turėjo sutrikdyti rankos funkciją, o žmogaus kūno funkcijos sutrikdymas, kad ir laikinis, yra 468 str. kvalifikuojamas sunkiu kūno sužalojimu (A. 1926/340).

7. Ginčas, kuris buvo tarp šalių kilęs dėl kelio, kuriuo kaltinamasis važiavo, nepateisina jo pavartoto smurto (sunkiai sužalojo kūną) ir nekeičia nusikaltimo kvalifikacijos, o sudaro tiksliai aplinkybę, mažinančią jo kaltę (A. 1926/357).

8. Sudavus per koją, kad jos dilbės abu kaulai lūžo, sužalojimas reikia laikyti sunkiuoju, nors ir nebūtų tas galutinio kūno sutrikimo priežastis (A. 1929/182).

9. Jei kaltin., bepuldamas nukentėjusįjį, savo dalgę pastatė taip, kad pastarasis, begelbėdamas savo gyvybę, ranka griebė už dalgės ašmenų ir sunkiai susižeidė pirštus, tai šis sužeidimas ištiko dėl kalt. kaltės (A. 1931/250).

10. Rankos sulaužymo negalima pripažinti lengvu sužeidimu. Sužeidimo rūšis nustatoma pagal pirmąją padėtį, o ne pagal pasekmes (A. 1931/345).

469. (1) Kas nusikalto suardęs sveikatą ne taip, kaip rašyta 467 ir 468 straipsniuose, tas už tą lengvąjį kūno sužalojimą baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei dėl to padarymo radosi labai sunki kūno žala arba ištiko mirtis, arba jei tai buvo padaryta žinomai nėsčiai moteriai, ir todėl ji ne laiku pagimdė, o gemalas galą gavo, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejus metus.

(3) Už pasikėsinimą baudžiama.

1. Sužalojimu, atsižvelgiant į jo sunkumą, laikomas ar vi- III A
siškas kurio kūno organo sunaikinimas ar tokia jo būtis, kuri
nebetinka jo paskyrimui. Pastarąja prasme lengvu sužalojimu
negalima nelaikyti tokio veiksmo, kuriuo gimdomoji mažametės
mergaitės organo padėtis padaroma neatitinkančia jos amžiaus
ir nenormalia vaiko organizmui; sakysime, kėsinimasis į mer-
gaitės nekaltybės plėvelės sveikumą, atliekant paleistuvinę
veiksmą pirštu, ne tik daro mergaitei moralinę piktybę, kuri
gali turėti įtakos visam jos gyvenimui, bet taip pat ir ardo jos
kūno sveikatą; toks veiksmas pagal savo pobūdį turi būti laiko-
mas sužalojimu. Dėl to, o taip pat ir dėl žalingų tokio veiksmo
moralinių padarinių, jis turi užimti tarp nusikaltimų prieš moters
skaistumą tokią vietą, kaip kad ta, į kurią įstatymas paskyrė
lengvą sužalojimą tarp nusikaltimų prieš kūno neliečiamybę
(1870/386, 1869/1018), tačiau mergautinės plėvelės suplėšymas,
turint tikslą palengvinti paskui sumanytąjį išžaginimą, nėra
atskiras nusikalstamas darbas, tik pasirengimas išžaginti
(1871/330).

2. Tas pats kūno sužalojimas gali būti laikomas sunkiu ir
lengvu, atsižvelgiant į tai, ar tam tikras organas nebefunkcio-
nuoja tik kurį laiką, ar visada (1873/331, 1872/1172).

1. Kaltė išrodyta kaltin. prisipažinimu, kad nukentėj. stū- III B
męs, ir liūdininkų teigimais, kad stumdamas sukruvinęs (A.
1924/119).

2. Pripažinus, kad B-iui buvo padaryti lengvi kūno suža-
lojimai, turėjo V-čiaus ir kit. nusikaltimus kvalifikuoti BS.
469 str., o ne 475 str., nes pastarasis str. kalba apie smurto
padarymą, o ne apie lengvus kūno sužalojimus (K. 1925/224).

3. VT. susidarė išvada, kad nukent. kritimas žemėn ir iš to
kilęs kūno sužalojimas buvo pasėkmė kaltin. veiksmo, būtent —
trenkimo nukent. į krūtinę; šitai darydamas, kaltin. turėjo nu-
matyti, kad nukent., kuriam buvo apie 60 metų amžiaus ir
kuris buvo tuo laiku neblaivus, gali pargriūti ant akmenų ir
susižeisti; taip ir atsitiko (A. 1926/45).

4. Odos įdrėskimo negalima laikyti sužalojimu, bet tik
smurto žymėmis (A. 1926/454).

5. Kadangi kaltinamieji buvo mušami nuovadoj gana ilgą
laiką, reikia pripažinti, kad jie buvo mušami ne tik poliei-

ninkų, bet ir jų nuov. viršininko, arba jam nedalyvaujant, bet vis dėlto su jo žinia, nes kitaip negalima spėti, kad policininkai pačioj nuovadoj, viršininko neleidžiami, juos muštų. Tad VT. randa, kad ne tik policininkų, bet ir paties nuov. viršininko kaltė už nukent. sumušimą yra išrodyta (A. 1927/324).

6. Mušti piliečius draudžiamą kiekvienam žmogui. Todėl ir policijos nuov. virš. pad. negalėjo, mušdamas piliečius, pasisavinti per daug valdžios, bet tuo darė visiems bendrą nusik. darbą (A. 1926/324).

7. Policininkas, mušdamas žmogų kančiumi, padarė ne lengvą kūno sužalojimą, o asmens smurtą, nes rastos tik gelsvai mėlynos dėmės ant juosmens ir sėdimosios, bet kadangi jis tai darė, versdamas prisipažinti, tai nusik. kvalif. pagal 676 str. 1 d. (A. 1928/349).

8. Nors smegenų uždegimas atsirado dėl žaizdos užteršimo, bet paties užteršimo priežastis buvo sužalojimas, tai kaltinamųjų nusikalstamas darbas reikia kvalifikuoti pagal BS. 469 str. 2 d. (K. 1928/539).

9. Keleto dantų išmušimas yra lengvas kūno sužalojimas (A. 1927/496).

10. Nustatyta, kad kaltin. išmušė nukentėjusiajam, be jokios priežasties iš pastarojo šalies, du priešakinius dantis... VT. randa, kad šis sužalojimas turi būti priskaitomas (ne prie sunkių, kaip buvo nusprendęs ApT., bet) prie lengvųjų kūno sužalojimų, nes negalima pasakyti, kad jis sutrukdęs atkandimo funkciją; be to, jis yra lengvai pašalinamas įdedant dirbtinius dantis (A. 1928/320).

11. Kaltin. peiliu smogė į dešinį petį... Kadangi jam buvo tik raumenys perpjauti, tai rasta, kad sužalojimo būta tik lengvo (A. 1930/177).

470. (1) Kas nusikalto sužalojęs kam kūną, kai tatai sumanė ir padarė didžiai susijaudinęs, tas baudžiamas:

(p. a) jei labai sunkiai sužalojo,—kalėti [grasos] kalėjime;

(p. b) jei sunkiai sužalojo,—kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus;

(p. c) jei lengvai sužalojo, — kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(2) Jei tokį sujaudinimą sukėlė neteiskus smurtas asmeniui arba skaudus įžeidimas, kurį buvo padaręs nukentėjęs, tai kaltininkas baudžiamas:

(p. a) jei labai sunkiai sužalojo,—kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus, arba kalėti [tvirtovės] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus;

(p. b) jei sunkiai sužalojo, — kalėti [tvirtovės] kalėjime ne ilgiau kaip vieneris metus, arba kalėti paprastajame kalėjime;

(p. c) jei lengvai sužalojo — areštu.

(3) Už kėsiniimąsi baudžiama.

1. Nustatyta, kad nukent. B. buvo kiek įžeidęs kaltin. K. III B kūno neliečiamybę, todėl reikia pripažinti, kad K. sužalojo B. sumanęs ir padaręs būdamas didžiai susijaudinęs. Bet kadangi tarp B. padaryto smurto ir K. reakcijos į šį smurtą praėjo bent poros valandų tarpas, tai K. nusik. darbui negali būti pritaikintas 470 str. 2 d., kuri kalba apie tuos atvejus, kada į gautąjį smurtą reaguojama smurtu tuojau — tiesioginai. Tuo tarpu čia, kad ir buvo K. labai susijaudinęs, bet vis dėlto tas susijaudinimas nebuvo grynai ir išimtinai B. veiksmų pažadintas... vadinasi, K. reikia nubausti pagal 470 str. 1 d. (A. 1925/14).

2. 470 str. negali būti taikinas, nes nukentėjusio kaltinamajam padarytas įžeidimas buvo padarytas prieš sužalojant ir tiek laiko anksčiau, kad susijaudinimas jau galėjo atslūgti (A. 1929/140).

3. Kadangi kaltin. smogė sąmoningai, tai jis atsako už tai, ką yra padaręs, neatsižiuirint į tai, ar jis to norėjo, ar nenorėjo (A. 1930/51).

4. Pats kaltinamasis J. nesiginčija sužalojęs L. nikeline dėže už tai, kad L. ¹praeidamas dūrė jam kumščiu į krūtinę. Tokis L. pastūmimas ar dūrimas į J. krūtinę dar nėra toks smurtas, kuris galėtų pakeisti J. nusikaltimo kvalifikaciją pagal 469 ir 470 str. (K. 1926/477).

5. Kaltin. policininkas, eidamas gatvėj sargybą, išgirdo nukentėjusiojo pasakymą „stovi varnas“, už tatau jis nukentėjusį sugriovęs žemėn. Nuo to trūkusios nukentėjusio kelnės, ir jis ėmęs reikalauti atlyginimo arba eiti į nuovadą. Kaltinamajam nesutikus ir nukent. neatsitraukiant, kaltin. iššovė į orą, o paskui nukentėjusiajam į tarpukoįj; tuo šūviu nukent. buvo lengvai sužeistas.

Nematyti, kad kaltin. būtų buvęs gynimosi padėtyje.

Be to, jis, kaip stipresnis, būtų galėjęs nukentėjusį areštuoti ir nuvesti į nuovadą; taip pat nematyti reikalo vartoti ginklą. Todėl VT. patvirtino sprendimą dėl pritaikinimo 470 str. 2 d. (A. 1926/421).

6. VT. randa pagrindo pripažinti kaltin. veikus didžiai susijaudinus, kadangi jis nukent. puolė, gindamas savo šeiminingą (antrą kaltin.), pastarojo šaukiamas į pagelbą (A. 1929/20).

7. Kaltin. negali būti taikinama 470 str. 2 d., kadangi jie pirmi pradėjo muštynes. ApT. tą darbą tinkamai kvalifik. pagal 470 str. 1 d. (A. 1929/59).

8. Į kaltin. surengtą vakarėlį atėjo nekviestas nukent.... Jis į kaltin. pastabą elgtis padoriau, nukent. kaltinamąjį ižeidė visų akivaizdoje nepadoriais žodžiais. Tas nekviesto svečio padarytas ižeidimas, be abejojimo, šeiminingą sujaudino; todėl VT. rado, kad kaltin. sužalojo nukent. būdamas didžiai susijaudinęs ir kad šis susijaud. sukėlė nukentėj. sunkus ižeidimas (A. 1929/77).

9. Nukent. aštriu įrankiu buvo pramuštas kaktos kaulas. Jis išgijo, bet nustojo 30% darbingumo. Todėl negalima sutikti su gydytojo eksperto nuomone, kad toks sužalojimas būtų buvęs lengvas; jis galima pripažinti tik sunkiu (A. 1926/447).

10. ApT. teisingai nesutiko su gydytojo nuomone sužalojimo rūšies atžvilgiu, nes tokios žaizdos, kokia šino atžvilgiu padaryta, jokių būdu negalima laikyti lengvu sužalojimu, nors ir jokių prastų pasėkmių iš to negalima būtų net ir ateity laukti (A. 1926/463).

11. Kaltin. šovinius pasiėmė jau iš anksto, su jais vaikščiojo ir tik kai žmona apsilviko važiuoti, pagriebė šautuvą ir šovė į žmoną. Tą jis galėjo padaryti būdamas ant žmonos piktas, kad ji jo neklauso, bet kalbėti apie susijaudinimą netenka (A. 1926/500).

12. Ta aplinkybė, kad žaizda (sužalotas galvos kaušas) galvoje sėkmingai užgijo, nepalikdama pasėkmių, negali pakeisti sužalojimo kvalifikacijos (A. 1927/30).

13. Šonkaulių sulaužymas laikytinas lengvu kūno sužalojimu, nes dėl šonkaulių sulaužymo jokių komplikacijų nebuvo, pasėkmių nepaliko ir nukentėjęs darbingumo nenustojo (A. 1927/93).

14. Eksp. nustatė, kad nukent. padarytas sunkus kūno sužalojimas, nes kairiosios alkūnės kaulas perlaužtas. Tad abejojti dėl sužalojimo rūšies neprisieina, ir naujos ekspertyzės daryti nereikia (A. 1930/400).

15. ApT. neišaiškino, ar susijaudinimas buvo pažadintas nukentėjusiojo, ar ne jo (K. 1928/49).

16. 470 str. numato tokius kūno sužalojimus, kuriuos kaltin. sumano ir padaro, būdamas didžiai susijaudinęs, būtent, kada jis tą (sumanymą ar veiksmą) padaro negalėdamas suvaldyti savo veiksmų, kada sumanymas ar įvykdymas įvyksta esant taip pat nusiteikusiam. Jeigu sužalojimas padarytas dėl smurto, kuris kaltinamajam nukentėjusio buvo padarytas dieną prieš sužalojant, tai kaltin. per tą laiką galėjo atgauti protą ir apgalvoti tolimesnius savo veiksmus; todėl 470 str. čia nebegalima taikinti (A. 1928/18).

17. Didžiai susijaudinęs, nes tarp kaltin. ir nukent. jau iš senų laikų buvęs piktumas, o tą vakarą nukentėj. norėjęs atimti kaltin. brolio panelę, su kuria jis šoko (A. 1929/362).

18. Teisiam. S. įžeidžiančiai atsiliepė apie T-aites, o nukent. K. už padarytą pastabą pavadino „žabalu“. O kada nukent. K. už šį įžeidimą sudavė kaltin. S. ranka per veidą, tai šis su

antru kaltin. R. puolė nukent. peiliais ir jį labai sunkiai sužalojo. Kaltin. S. prikibo prie K. be jokios iš jo šalies kaltės, tai reikia pripažinti, jog jis su R. sužalojo K. kūną apgalvoję iš keršto, o ne didžiai susijaudinę (A. 1930/47).

19. Negali būti taikinami nei 45 nei 473 str., nes kaltin. negrėsė pavojus jo gyvybei, kada nukentėjęs ir jo draugai kėlė triukšmą jo kieme; jis galėjo visai neišeiti iš namų, tačiau jis to nepadarė, o išėjo ir, būdamas, aišku, dėl to užpuolimo ir triukšmo susijaudinęs, sudavė du syku brūžuokle per galvą (A. 1926/376).

20. Sumušta besiginčijant dėl kelio, kai nukent. norėjo eiti ne ta vieta, kuria reikalavo kaltin., pasiremdamas kelių komisijos nurodymais... Todėl reikia padaryti išvada, kad sumušimas sumanytas ir padarytas didžiai susijaudinus (A. 1928/244).

21. Didysis susijaudinimas kilo dėl to, kad nukentėjusioji atėjo į teisiamojo namus, pasiėmė girtas ir norėjo jas išsinešti, nors į jas turėjo pretenzijų ir teisiamasis (A. 1928/306).

22. Nupirktą lauką kliudant apdirbti, kaltin. turėjo pagrindo susijaudinti (A. 1930/43).

23. Nukent. su sūnumi pats pirmutinis pradėjo plūstis, kaltin. pavadino „rupūže“ ir ėmė mėtyti akmenimis (A. 1926/142).

24. Susiginčijus dėl Seimo rinkimų (prie 455 str. 1 p.) (A. 1928/168).

25. Nukent., būdami girti, savo sustojimu ties kaltin. namais, riksmu ir grasinimais bei užkabinėjimu kaltinamuosius sujaudino. Todėl kaltin. nusikalt. reikia kvalif. pagal 470 str. 2 d. (A. 1928/264).

26. Galvos kaušo perskėlimas joku būdu negali būti laikomas lengvu kūno sužalojimu (A. 1925/389).

27. Galvos kaušo pramušimas yra labai sunkus kūno sužalojimas (A. 1926/376).

28. Kūno sužalojimas nebuvo gyvybei pavojingas ir galvos kaušo pamato sprogimo nebuvo. Nepastebimas nei atminties susilpnėjimas. Todėl kūno sužalojimas buvo ne labai sunkus, bet tik sunkusis (A. 1928/244).

29. Ekspertas priskiria sužalojimą prie sunkiųjų rūšių tik todėl, kad nukent. žaizda galėjo gyti apie 5 savaites, per kurį

laiką jam negalima buvo dirbti. Tačiau, kadangi jokie kūno organai ar indai užgauti nebuvo, o tik prakirsta nors ir giliai rankos oda ir mėsa, tai nėra galima sutikti su eksp. nuomone, kad toks sužalojimas yra sunkus. Aplinkybė, kad kelias savaites gal negalėjo sužalota ranka dirbti, negalėjo pakeisti paties sužalojimo rūšies (A. 1928/280).

30. Sužalojimas reikia vertinti pirmą kartą (po sužalojimo) padėtimi, o ligojimo pagijimas gali būti tik kalte lengvinanti aplinkybė (A. 1929/54).

31. Kaltin. lazdomis mušė nukent. ir jam perlaužė rankos rakties kaulą... Kadangi šis sužalojimas jokių pasėkmių nepaliko, tai VT. sutinka su eksp. nuomone, kad sužalojimas buvo lengvas (A. 1930/268).

32. Pakiřimas špygos po nosimi turi skaudaus įžeidimo požymį (K. 1930/459).

33. Šį susijaudinimą sukėlė nukentėjusiojo smurtas kaltinamojo tėvui (A. 1926/355).

34. 2 d. negali būti taikinama, jei smurtas buvo padarytas ne nukentėjusio, o kitų asmenų (A. 1928/332).

35. Susiginėjęs ir nukentėjęsiam... drėbus kaltinamajam purvais į akis, padarytas skaudus įžeidimas (A. 1929/206).

36. Kaltin., nukentėjusio įžeistas veiksmu, pasiřalino iš trobos ir praėjus 3-5 min. sviedė akmeniu pro langą ir juo pataikė nukentėjusiajam. Šios aplinkybės deda pagrindą laikyti kaltin. padarius nusikaltimą, būnant didžiai susijaudinusių dėl neteisaus nukentėjusiojo smurto (A. 1930/112).

37. Pagal veikiantįjį BS. bausmės turi būti skiriamos atsižvelgiant ne tik į nusikalstamosios valios įtempimą, bet ir į nusikalstamojo veiksmo vaisius; šitai aiřkiai matyti iš BS. 470 str. teksto. (1933. X. 21 d.; b. Nr. 329).

471. (1) Kas nusikalto sužalojęs kūną:

1) motinai, teisiniam tėvui arba kitam aukštutiniam giminiečiui;

2) kunigui, pamaldas jam laikant arba kitas kunigo pareigas einant;

3) valdininkui, beeinant jam tarnybos pareigas arba dėl jų ėjimo;

4) [—] karinės sargybos sargybiniui;

5) tuo būdu, kuris nukentėjusiam buvo itin kan-
kinamas,

tas baudžiamas:

(p. a) jei labai sunkiai sužalojo, — kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ne ilgiau kaip dešimtį metų;

(p. b) jei sunkiai sužalojo, — kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejis metus;

(p. c) jei lengvai sužalojo, — kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Jei tokį kūno sužalojimą yra sumanęs ir padaręs didžiai susijaudinęs, tai kaltininkas baudžiamas:

(p. a) jei labai sunkiai sužalojo, — kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus;

(p. b) jei sunkiai sužalojo, — kalėti [grasos] kalėjime;

(p. c) jei lengvai sužalojo, — kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(3) Už kėsinimąsi baudžiama.

III B

1. Nors kaltin. ir buvo nukent. eigulio kaimynas, jis pastarajam kūną sužalojo ne kaip privačiam žmogui, o kaip valdininkui, nes kaltin. žinojo nukentėjusį esant eigulį ir kūną jam sužalojo tuo metu, kada nukentėjęs kaltin. paklausė, ko jis vaikščiojās po mišką (A. 1925/217).

2. Kaltin. milicijos nuov. viršininkas, suimtąjį dėl arklų vagystės M. bekvosdamas, jam kūną sužalojo, o nuo to sužalojimo jis mirė. ApT. sprendime nustatyta... kad tas lengvas suimtojo sužalojimas buvo padarytas kankinamu būdu, nes... milicijoj buvo girdėti nežmoniškas mušamo žmogaus riksnias. ...ApT. nusikaltimą kvalifik. pagal 471 str. 5 d. VT. patv. (A. 1926/441).

3. Kaltin. ūkininkai... tikslu priverstinu būdu išgauti iš 13 metų amžiaus L. prisipažinimą pavogus pinigus, mušė jį kelis sykius po keletą valandų dygliuotomis agrastų šakomis ir lazdomis, korė ir taip kankindami jam sunkiai kūną sužalojo.

Nukentėjęs, bijodamas tolimesnių kankinimų, pabėgo ir, neturėdamas nei tėvų, nei giminių, pasislėpė šiaudų kūgyje ir ten žiemos metu, kol jį ten šuo rado, išbuvęs apie 5 dienas — nušalo kojas... Todėl nėra tiesa, kad kojų nušalimas nėsąs mušimo pasėkmė ir kad tatai įvykę dėl paties nukentėjusio L. kaltės... Kojų nušalimas yra kaip tik teisiamųjų veiksmų pasėkmė (A. 1926/460).

4. Kaltin., norėdami priversti savo tarnaitę prisipažinti pavogus pinigus, ypatingai kankindami, mušdami apie 3 val. virve ir bizūnu, lengvai sužalojo jai kūną. ApT. nusikaltimo kvalif. pagal 471 str. 5 p. ir, be bausmės, priteisė dar atlyginimo už 8 mėn. visiško darbingumo nustojimą. VT. patvirtino (A. 1926/474).

5. Sugretinus BS. 636 ir kt. str., kuriuose įstatymas kalba apie tarnautojus, su BS. 476 ir 471 str. 3 p. ir kt. str., kur minimi valdininkai, aišku, kad sąvoka „tarnautojai“ apima visus valstybės tarnautojus, o sąvoka „valdininkas“—tiksliai aukštesnius tarnautojus, savarankiškai veikiančius kiekvieną savo sritį (A. 1926/299).

6. Miesto ir valsčiaus tarybos narys yra valdininkas BS. 471 str. prasme, todėl už padarytą jam asmens smurtą teisingai pritaikintas 476 str. (K. 1929/426).

7. Negali būti prilygintas prie valdininko, nes pagal įstatymą jis nėra įgaliotas eiti kurių tarnybinių funkcijų (K. 1931/109).

8. Nukent., girtas būdamas, kaltinamajam pagaliu norėjo suduoti, bet nepataikė ir pagalių numetė. Tik paskui kaltin. šėrė nukent. basliu į galvą ir, nukent. pargriuvus, o po to atsi-

471 - 473 str.

kėlus ir pradėjus artintis prie kaltin., jis vėl antrą kartą smogė basliu...

Tais veiksmais nukent. nepadarė kaltin. jokio pavojaus ir negalėjo padaryti, nes buvo labai girtas. Tad ir negali būti kalbos apie peržengimą reikalingų gynimosi ribų (A. 1931/248).

9. Valsčiaus Tarybos narys yra aukštesnis už valsčiaus valdybos narį — viršaitį, o jeigu jis dar eina kurios nors komisijos nario pareigas, tai yra valdininkas BS. 471 str. prasme. (VT. 1929 m. X-1/8 d.; sk. b. b, 210),

472. Kas nusikalto sužalojęs kūną vyriausiajai svetimos valstybės galvai, tas baudžiamas pagrindais, išdėtais 471 straipsnyje.

473. Kas nusižengė tyčia sunkiai arba labai sunkiai sužalojęs kūną, peržengdamas reikalingo gynimosi ribas, jei tai padarė ne gintis nuo smerkimosi padaryti galą arba išžaginti, tas baudžiamas

arešto.

473 str. taikinimo sąlygos yra tos pačios, kaip ir 459 str. (p. r.).

III B

1. Iš užpakalio kaltinamasis į nukent. pataikė dėl to, kad pastarasis po užpuolimo atsitraukęs per porą žingsnių nuo kaltin. apsisuko, kad pabėgtų nuo jo, bet tuo momentu kaltin. iššovė ir pataikė nukent. į nugarą. Tokiomis aplinkybėmis iš kaltin. šalies nėra būtino gynimosi ribų peržengimo, nes jam net į galvą negalėjo ateiti mintis, kad jam jau nebegresia pavojus (A. 1931/35).

2. Pastojus teisiamiesiems kelią, jie turėjo gintis. Bet kada nukentėję, pabūgę penkių žmonių, leidosi bėgti, tai mušti nukent. jau atkrito pagrindas. (Tuo tarpu kaip tik tuo metu nukent. buvo sunkiai sužalotas). Žinoma, įpykusiems teisiam. sunku buvo susilaikyti. Kadangi teisiam. iš pradžių vis dėlto turėjo gintis, tai jų veiksmai (kuriais, gynimosi reikalui praėjus,

jie sunkiai sužalojo) reikia kvalif. pagal 473 str., kitaip sakant, jie yra kalti peržengimu būtino gynimosi ribų (A. 1931/94).

3. Kadangi nukentėjusis kaltinamojo tėvui padarė tik smurtą, o kaltinamajam tik užsimojo ranka ir jam negrėsė joks pavojus, tai apie gynimąsi ar gynimosi ribų peržengimą netenka kalbėti (A. 1931/95).

474. (1) Kas nusizengė sužalojęs kam kūną dėl neatsargumo, tas baudžiamas:

(p. a) jei labai sunkiai arba sunkiai sužalojo, — arešto;

(p. b) jei lengvai sužalojo, — arešto ne daugiau kaip viena savaitė arba mokėti baudos ne daugiau kaip (šimtą dvidešimt penkis litus).

(2) Jei tokia kūno žala buvo kam padaryta dėl to, kad kaltininkas nelaikė jo darbui įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytų taisyklių asmens pavojui išvengti, tai jis baudžiamas:

(p. a) jei kūno žala buvo labai sunki arba sunkioji, — kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius;

(p. b) jei kūno žala buvo lengvoji, — arešto.

(3) Be to, teismui leidžiama uždrausti kaltininkui dirbti tas darbas, kurį bedirbdamas jis sužalojo kam kūną, per laikotarpį nuo šešių mėnesių ligi dvejų metų — ir sprendimas paskelbti spaudoj.

1. Toks kaltinamojo veiksmas, kurį sudaro tai, kad jis, III A nukentėjusio sužaloti nenorėdamas, o tik norėdamas jį pagąsdinti, sviedė į jį lazda, kurį pataikė jam į akį, dėl ko jis, nukentėjęs, apako šia akim, — yra pasikėsinimas į asmens nelie-

čiamumą, bet ne peržengimas nuostatų, kurie apsaugo visuomenės tvarką (1896.X.15).

2. Įstatymas turi galvoj ne tik žaizdų darymą, bet ir iš viso išorinius sužalojimus (1868/443).

III B

1. Kuliamoji mašina buvo įrengta kulti neapdengus pavojingų atvirų jos mechanizmo vietų kaip tik ten, kur turėjo sėdėti arklių varytojas. Kad ir nebuvo ypatingų taisyklių, liečiančių specialiai arklines kuliamas mašinas, tai vis dėlto tas dar nereiškia, kad joks atsargumas su tomis mašinomis nėra ir mašinos nuomininkams privalomas ir kad jie gali nesirūpinti aiškiausiu pavojumi, gresiančiu jų darbininkams, bedirbantiems tomis mašinomis (A. 1928/52).

2. Pagal priv. įsakymą baudžiama už patį pernelyg greitą važiavimą gyvenamomis vietomis, nepaisant to, ar įvyko kokias nelaimės, ar ne. Leidimas važiuoti per apgyventas vietas motociklu 15 km. valandos greitumu dar nereiškia, kad tokiu greitumu važiuojąs motociklistas ar automobilistas būtų laisvas nuo bendros pareigos važiuoti atsargiai... Važiuojant siaura gatve per kaimą, kur iš kiekvieno kiemo galima laukti ko nors, ypač vaikų, išlendant... pats paprastas atsargumas reikalauja važiuoti daug lėčiau, negu kad leidžia oficialės taisyklės, ir savo neatsargaus važiavimo motociklu negalima teisinti 5-6 metų amžiaus vaikų neatsargumu (K. 1930/441).

3. Valdant arklius, reikia jų žiūrėti, o jeigu kaltin. užsižioptojo ir nežiūrėjo priešais save į arklius ir dėl to po jais pakliuvo iš kiemo išbėgęs vaikas, tai kalt. kaltas už neatsargumą (K. 1931/99).

4. Jeigu pareigos, kad fabrikuose būtų įrengtos šakės diržams ant besisukančių šėivų uždėti, niekur nėra paskelbtos, tai fabriko savininkas negali būti kaltinamas, jei dėl to įvyksta nelaimė.

... Jei fabrikas buvo ne visiškai sutvarkytas, tai vėl kaltas ne savininkas, bet tie, kurie tokiai įmonei leido dirbti ir vėliau veikti (A. 1931/267).

475. Kas nusižengė tyčia smogęs smūgį arba padaręs kitą smurto darbą, kuriuo ižeidė kūno neliečiamybę, tas — už tą smurtą asmeniui — baudžiamas

areštu.

Prie smurto priskaitytini tie pasikėsinimai prieš kūno neliečiamybę, kurie nepalieka jokių nuolatinių pakeitimų organizme, suteikia visai trumpą skausmą arba net paprastą nemaloną fizinį jausmą (p. r.).

1. Smurto sąvoka suima visus tuos smurto veiksmus, kurie nesužeidžia ir nesužaloja (1874/733, 1871/887 ir 154, 6869/760, žiūr. t. p. 1876/22, 1875/616, 1867/590, 1866/85, 1868/290).

III A

2. Ižeidimo veiksmu negali būti laikomi kankinimai, kitaip sakant, tokie pasikėsinimai į asmens neliečiamybę, kurie yra lydimi kankinimų bei žiaurumo, nes jie sudaro savaimingus nusikalstamus darbus ar bent tokias aplinkybes, kurios žymiai padidina atsakomybę už jų lydimus nusikalstamus darbus (1869/551).

3. Ižeidimas veiksmu yra užgaunamas peržengimas ižeistojo asmens kūno neliečiamybės (1872/113).

4. To paties veiksmo žala gali būti daugiau moralaus po būdžio — garbės ižeidimas veiksmu, arba daugiau fizinio po būdžio — kūno sužalojimas; šiais atvejais nusikalstamo darbo savumai bei pati bausmė turi būti nustatomi pagal svarbiausią nusikalstamą darbą (1873/559).

5. Jei smurto veiksmu, turint tikslą ižesti, buvo ižesta kurio asmens kūno neliečiamybė, tai jis, tas veiksmas, turi būti laikomas ižeidimu veiksmu, nors to veiksmo ir nesudarytų nei mušimas, nei kūno sužalojimas, sakysime, pagrobimas kito asmens už švarko atlapo (1875/308).

6. Veikiamu ižeidimu gali būti laikomi ne tik smūgiai, bet ir visi kiti ižeidžiami veiksmai, kaip, sakysime, griebimas už krūtų (1875/144).

7. Kadangi mušimas visada žemina žmogaus garbę ir yra niekinimas jo asmens, tai jis turi visas esmines ižeidimo žymes, ir asmens, kurie nusikalto lengvai ką sumušę, turi būti

baudžiami viena iš bausmių, kurios nustatytos už įžeidimą veiksmu iš viso, atsižvelgiant į bylos aplinkybes bei į kaltininko ir nukentėjusio santykius. Be to, įstatymų leidėjai, skirdami kelias pasikėsinimų į asmens kūno neliečiamybę kategorijas, laiko mušimą, su kuriuo nėra susijęs pavojus nukentėjusio gyvybei, vienu iš veiksminio įžeidimo pavidalų; taip įstatymui į sunkaus mušimo reikšmę žiūrint, aišku, kad ir antrasis to paties nusikalstamo darbo pavidalas — lengvas sumušimas — turi būti laikomas veiksminiu įžeidimu, o mušimas ko nors iš neapykantos arba iš noro atkeršyti bei įskaudinti jam, nepašalina įžeidžiamos reikšmės šio pasikėsinimo į nukentėjusiojo asmenį (1883/28).

8. Sumušimas muštynių metu tada teiseina iš įžeidimo ribų, kada jis esti lydimas sužalojimo arba žaizdų, arba kada nukentėjusiam mušti buvo pavartotas koks įrankis, kuris iškelia į eikštę tokį norą, kuris išeina už veiksminio įžeidimo ribų (1871/581).

9. Žodiniu įžeidimu turi būti laikomas pasakymas plūstamų žodžių bei aiškiai įžeidžiamų palyginimų, pasakų bei užminimų, turint tikslą pažeminti ir įžeisti garbę to asmens, kurį jie liečia. Visi kitam asmeniui žeminami veiksmai, jų tarpe ir simboliniai ženklai, kuriais vienas asmuo rodo niekinąs kitą, yra įžeidimas veiksmu. Todėl, jei vienas žmogus rodo antram savo pasturgalį, norėdamas tuo išreikšti jam savo panieką, tai toks elgesys turi būti laikomas veiksminiu įžeidimu, o ne žodiniu, čia jau nekalbant apie padarumo užgavimą (1873/969).

10. Bet koks judesys, kuris išreiškia norą kėsintis į užgaunamojo asmens kūno neliečiamybę, sakysime, grasinimas kumščiu, turi būti laikomas veiksminiu įžeidimu; bet jeigu įžeidėjo veiksmas tepavadooja jo paniekos reikšimą įžeidžiamajam žodžiu, tai tokis vaizdingai, simbolingai reikštas įžeidimas turi būti lyginamas su žodiniu įžeidimu ar rašytiniu; sakysime, liežuvio, špygos, kokio užgaunamo paveiklo parodymas arba šaipymasis (1885/16).

11. Tam tikram veiksmui būti simboliniu nepakanka to, kad jis būtų padarytas norint įžeisti, bet būtinai reikalinga, kad teismas tiesiog nurodytų, kuriomis aplinkybėmis ir kaip nukentėjęs buvo įžeistas (1870/871).

1. Kaltinam. policininkas, eidamas tarn. pareigas, varė iš smuklės girtavusius joje draudžiamu laiku žmones. Nukentėjęs priešinosi šiam teisėtam policijos darbui ir pastūmėjo policininką, kuris todėl jam revolveriu sudavė į žandą; už tai kaltu jis negali būti pripažintas (A. 1925/97).

2. Nukentėjęs buvo sustabdęs savo automobilių ties Karininkų Romove ir kaltinamajam policininkui reikalaujant pavažiuoti į kitą vietą, jis tat padaryti atsisakė. Šis policininko reikalavimas buvo teisėtas, ir jeigu nukent. jo nevykdė, tai negalima pripažinti, kad buvo pakankama užsirašyti tik auto numerį. Nevykdant kam nors teisėto įsakymo, polic. galėjo pareikalausti vykti į nuovadą, o to nenorint padaryti — ir pavartoti jėgą. Todėl kaltin. polic. uždėjęs nukent. ant rankų grandinį, jam nepadarė asmens smurto (A. 1927/407).

3. Kaltin. sugnaibė nukentėjusiajai neapnuogintą krūtį, petį ir alkūnę. Tat reikia kvalifik. ne gašlavimu, bet kūno neliečiamybės įžeidimu (A. 1927/32).

4. ... Numato kūno neliečiamybės įžeidimą, bet ne kūno sužalojimą (K. 1927/293).

5. Iš 477 str. 2 d. rezervo aiškiai matyti, kad smurtas policininkui ir „kitam sargovui“ yra baudžiamas kaip tik pagal 475 str., o ne pagal 476 str., kuris, be ko kita, liečia smurtą, padarytą valdininkui (A. 1928/166).

6. Kadangi kaltin. policininkas mušė nukentėjusį didžiai susijaudinęs dėl jo plūdimosi, tai teisingai jam paskirta mažesnė bausmė (A. 1924/121).

7. Kaltin. policijos viršininkas, suduodamas nukentėję. per sprandą, tuo jį parmušęs žemėn, bet nukent. krisdamas susižeidė sau veidą. Šituo veiksmu padarytas ne kūno sužalojimas, bet asmens smurtas, nes padaryti tik įdrėskimai (A. 1929/12).

8. Nustatyta, kad kaltin. policininkas kumštini mušė nukent. į veidą, bet nenustatytas sužalojimas. Gydytojų liudyme kalbama tik apie lūpų patinimą, kraujo įplūdį ant smakro ir braižą, kaip sumušimo pasėkmę. Todėl nusik. galima pripažinti tik asmens smurtu (A. 1929/180).

9. ApT. teisingai kaltinamąjį išteisino, nes jam pagriebus skundikei B. už rankos, buvo tik ginamas kaltin. turtas ir as-

mens neliėčiamybė (skundikė vaikė vištas grėbliu ir užsimojo) (K. 1929/478).

10. Kaltin. nuov. virš., ieškodamas sulaikyti pabėgusio iš ištėrimo vietos At., versdamas jo broli Joną nurodyti, kur slapstosi pabėgęs jo brolis, grasino revolveriu ir mušė kumštimis... Versti broli nurodyti brolio slapstymosi vietą (170) negalima. Nukent. Jonas nebuvo niekuo nusikaltęs, nebuvo areštuotas, o buvo tik jėga vedamas nurodyti broli. Jei jis ir būtų bėgęs, tai kaltin. neturėjo nė mažiausio pagrindo vartoti smurtą ar ginklą, nes pats reikalavimas buvo netelsėtas (636 str. 2 d. prasme) (A. 1931/313).

476. (1) Kas nusikalto padaręs 475 straipsniu numatytą asmens smurtą žmogui, paminėtam 471 arba 472 straipsnyje, tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(2) Jei tokį asmens smurtą sumanė ir padarė didžiai susijaudinęs, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip šešis mėnesius.

(3) Už pasikėsinimą baudžiama.

477. (1) Kas nusižengė padaręs asmens smurtą, numatytą 475 straipsniu, gali būti paliktas nebaužiamas,

1) jeigu asmens smurtą sukėlė lygus arba sunkesnis asmens smurtas, ar lygus arba skaudesnis padarytas įžeidimas;

2) jei nukentėjęs atkeršijo jam lygiu arba sunkesniu asmens smurtu, lygiu arba skaudesniu įžeidimu.

(2) Šios taisyklės neturi galios, jei asmens smurtas esti padarytas policininkui, kitam sargovui, tarnui, beeinant jiems tarnybos pareigas arba dėl jų ėjimo, arba kunigui.

1. Klausimas dėl įžeidimų savitarpumo bei jų tolygumo, III A būdamas klausimu dėl faktų, priklauso nagrinėti tam teismui, kuris būtų sprendžia iš esmės, ir negali būti sprendžiamas kasacine tvarka (1872/1273).

2. Pripažinęs savitarpio įžeidimus esant tolygius, teismas savo sprendime turi nurodyti, kurie buvo abiejų kaltininkų veiksmai (1873/722).

3. Šalis gali nurodyti į išteisinimą dėl savitarpumo svarstant būtų apeliaciniame teisme (1871/226).

4. Teismo pripažintas dviejų asmenų įžeidimų savitarpumas nepašalina atsakomybės trečiųjų asmenų, kurie įsikišo į barnį, dėl jų įžeidimų, nors jie ir būtų buvę vieno besibarančiųjų giminės (1870/706).

5. Bylos pagal skundus dėl įžeidimo savitarpumo turi būti svarstomos bendrai, nes šiaip negalima nustatyti, kas sudarė slistį barniui ir ar įžeidimai iš tikro buvo vienodi (1872/408).

6. Įžeidimas tuo pačiu laiku negali būti pripažintas būtinai reikalinga sąlyga baudžiamajam įstatymui taikinti, jei būtų iš esmės svarstas teismas pripažins, kad tarp įžeidimų yra priežastinio sąryšio (1878/6).

7. Įžeidimo sunkumas nepareina išimtinai nuo būdo, kuriuo kas buvo įžeistas, bet nustatomas kiekvienu atveju pagal visas aplinkybes, kurios reiškia didesnę ar mažesnę panieką užgautojo asmeniui bei didesnę ar mažesnę pastarojo jautrumą dėl šio įžeidimo (1868/91).

8. Kadangi įstatymas nereikalauja, kad įžeidimai būtų tos pat rūšies, o tik kad jie būtų vienodo sunkumo, tai tam tikromis sąlygomis žodinis įžeidimas gali būti vienodas su veiksminiu įžeidimu (1870/68).

1. Nustatyta, kad nukentėjęs policininkas Z., kaltinamajam III B P. pasipriešinus, iš tikro smogė smūgį pastarajam ir lengvai jį

477 - 479 str.

sužeidė. Dėl to sužeidimo kaltinamasis P., savo ruožtu, smogė keletą smūgių policininkui Z., o paskui, kada pastarasis pradėjo bėgti, kaltinamasis P., pagriebęs vežimo lanką, vėl smogė policininkui Z. porą sykių į galvą; nuo to policininkas visiškai išgriuvo... ir po trijų dienų nuo gautų žaizdų mirė. Tokioms bylos aplinkybėms esant, VT. randa, kad P. nusikalstamas darbas numatytas BS. 477 str. 2 d. 1 p., kitaip sakant, randa, kad P. tą labai sunkų kūno sužalojimą padarė, būdamas didžiai susijaudinęs, ir kad tą susijaudinimą sukėlė meteisus Z. smurtas (A. 1926/431).

2. Nedavimas galimybės išrodyti 477 str. taikinimo sąlygų yra slėstis kasacijai (K. 1929/415).

478. (1) Kas nusikalto padaręs asmens smurtą, numatytą 475 straipsniu, svetimos šalies pasiuntiniui, atstovui arba įgaliotiniui, tas baudžiamas

kalėti [tvirtovės] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus arba kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Šita pat bausme baustinas ir tas, kuris nusikalto padaręs šio straipsnio pirmoje dalyje nurodytą asmens smurtą kitam diplomatijos agentui, jei tą smurtą padarė, norėdamas pareikšti jo vyriausybei nepagarbą.

479. (1) Garlaivio arba jūrių laivo tarnautojas arba keleivis, kuris nusikalto padaręs lengvą kūno žalą garlaivio arba jūrių laivo kapitonui, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip šešis mėnesius.

(2) Jeigu toksai tarnautojas arba keleivis padarė 475 straipsniu numatytą asmens smurtą, tai jis baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip tris mėnesius.

(3) Jei nusikalstamąjį darbą, nurodytą šio straipsnio pirmoje arba antroje dalyje, yra sumanęs ir padaręs didžiai susijaudinęs, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(4) Šitomis pat bausmėmis ir pagal tuos pačius pagrindus baustinas suimtinis, kuris nusikalto padaręs kurį iš minėtųjų nusikalstamųjų darbų kuriam kalėjimo sargybos žmogui, beeinančiam tarnybos pareigas arba dėl jų ėjimo.

480. (1) Kas nusikalto padaręs lengvą kūno žalą valstybės viršaičiui arba žmogui, kuris vykdo atitinkamas pareigas, beeinant tarnybą, arba dėl jos ėjimo, tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(2) Jei tokį kūno sužalojimą yra sumanęs ir padaręs didžiai susijaudinęs, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip šešis mėnesius.

(3) Jei padarė 475 straipsniu numatytą asmens smurtą valstybės viršaičiui arba žmogui, kuris vykdo atitinkamas pareigas, beeinant jam tarnybą, arba dėl jos ėjimo, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip šešis mėnesius.

480 - 481 str.

(4) Jei toks smurtas padarytas aplinkybėmis, nurodytomis šio straipsnio antroje dalyje, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip tris mėnesius.

(5) Už pasikėsinimą baudžiama.

III A Įstatymas gali būti taikinamas tik įžeidusiems valstybės viršaitį bei asmenis, kurie turi atitinkamas pareigas, kitaip sakant, kurie yra paskirti pagal kaimo bendruomenės rinkimus (1874/106).

IV *Tiesą sakant, būtų galima taip pat kalbėti ir apie žiaurų elgesį prievaizdos su psichiniu ligoniu, meisterio su savo mokiniu ar gizeliu, tėvo, globėjo ir kitų žmonių su asmeniu, kuriam nesukako 17 m.; tačiau Baudž. St. to nedaro (plg. priešingai 283 str., 420 str. ir 1 str.) (M. II, 240 str.).*

Dvidešimt ketvirtasis skyrius

Dvikovos

481. (1) Kas nusikalto ėjęs dvikovos, tas baudžiamas

kalėti [tvirtovės] kalėjime ne ilgiau kaip vieneris metus.

(2) Jei šaukęs į dvikovą ir šaukimą priėmęs atvyko į sutartąją vietą ar net ištraukė arba parengė kautynėms ginklus, bet dvikova neįvyko dėl aplin-

kybės, kuri neparėjo nuo jų valios, tai nusikaltėlis baudžiamas

kalėti [tvirtovės] kalėjime ne ilgiau kaip vieną mėnesį.

482. (1) Kas nusikalto, dvikovoje besikaudamas, labai sunkiai sužalojęs priešininkui kūną arba padaręs jam galą, tas baudžiamas

kalėti [tvirtovės] kalėjime ne ilgiau kaip ketveris metus.

(2) Jei, be to, buvo susitarta kautis mirtinai, tai nusikaltėlis baudžiamas

kalėti [tvirtovės] kalėjime.

Dvikovoje su šaltu ginklu sekundantai turi nutraukti dvikovą, kai tik paašškėja, jog viena šalis neturi jokio supratimo, kaip reikia elgtis su pasirinktu ginklu, arba kad ji yra tiek nesveika, jog nepajėgia kovos pradėti arba toliau kovoti; neatlaikius šios sąlygos, žaizdos ir sužalojimai, padarytieji tokiam asmeniui, negali būti laikomi padarytais dvikovoje, o turi būti baudžiami pagal bendrus kūno sužalojimo nuostatus: kova tokiomis atvejais įvyksta žinomai peržengiant taisykles apie šalių lygiateisumą (p. r.).

483. Sekundantas, kuris nusikalto leidęs eiti į dvikovą, žinodamas, kad yra susitarta kautis žūtinai, ir žmogus, kuris žinomai padėjo tokią sutartį padaryti, jei per tokią dvikovą buvo padaryta labai sunki kūno žala arba galas, baudžiamas

kalėti [tvirtovės] kalėjime ne ilgiau kaip vieneris metus.

484. (1) Kas nusikalto ėjęs į dvikovą be sekundantų, tas baudžiamas

kalėti [tvirtovės] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(2) Jei per tokią dvikovą buvo padaryta labai sunki kūno žala arba galas, tai tas, kuris tatai padarė, baudžiamas

[išstremti].

III A

1. Dvikovos (kurią nuo lažybų iš mirties bei nuo mirties pagal burtą ir t.t. skiria kova) sąvokai pakanka, kad vienas iš dalyvių būtų pradėjęs kovos veiksmus, nors priešininkas dar ir nebūtų suskubęs ar galėjęs į tuos veiksmus atsakyti (1881.IX.20).

2. Dvikovos kova ne mariais ginklais pagal įstatymą negali būti baudžiama taip, kaip kad yra baudžiama už dvikovas, ir pati kova tokiu atveju visai nebaudžiama, bet sužalojimai per šią kovą negali palikti visai nebaudžiami (1882.II.22), bet juridiskai netikslus yra tas dėsniš, jog ginklas negalys būti laikomas mariu, jei jis nėra skiriamas mirštanoms žaizdoms daryti (1883.III.6).

485. (1) Kas nusižengė šaukęs į dvikovą valdininką dėl jo einamų tarnybos pareigų, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais.

(2) Jei taip buvo šaukiamas valstybės arba visuomenės tarnybos viršininkas, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti [tvirtovės] kalėjime ne ilgiau kaip vieneris metus.

I *Nėra reikalo, kad šaukimas į dvikovą būtų padarytas įžeidžiamą formą arba būtų sujungtas su grasinimais; baustina už patį šaukimo faktą (p. r.).*

486. (1) Kas nusikalto žinomai nusižengęs besikaudamas dvikovos sąlygomis, kenkdamas tuo priešininkui, tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Jei, be to, kaltininkas labai sunkiai sužalojo priešininkui kūną arba padarė jam galą, tai jis baudžiamas arba už labai sunkų kūno sužalojimą, arba už nužudymą.

(3) Šitomis pat bausmėmis ir tuo pačiu pagrindu baudžiamas: kurstęs nusižengti, kenkiant priešininkui, dvikovos sąlygoms; sekundantas, kuris žinomai leido taip nusižengti, ir žmogus, kuris žinomai padėjo tat padaryti.

1. Dueliu laikoma tokia kova, kada prisilaikoma visų įstatymo arba sutarties sąlygų; jei tos sąlygos yra peržengtos, duelis virsta paprastu nužudymu, pasikėsiniu nužudyti arba kūno sužalojimu, už kurio net tinka smarkiau bausti, kaip už pasitikėjimo išnaudojimą piktam (p. r.).

2. Peržengtosios sąlygos turi ne tik turėti svarbią reikšmę dvikautėms, bet jos turi kaip tik kenkti vienam arba antram duelininkui; todėl, sakysime, peržengimas taisyklių, norint apsaugoti vieną iš duelininkų, bet nekenkiant priešininkui, nepašalina dvikovos pobūdžio. Sakysime, paprotys draudžia turėti užsidėjus kokius nors daiktus, paslėptus po drabužiais, kurie galėtų nusilpninti kulkos smarkumą; bet jeigu ant vieno iš duelininkų, kuris užmušė arba sužeidė savo priešininką, ir atsirastų kokia nors apsaugojamoji priemonė, jo vis dėlto negalima būtų kaltinti išdavikiško smūgio sudavimu, ir reikia jis bausti pagal 486 str. (p. r.).

3. 486 str. nurodytas atsakomybės pakeitimas netaikinamas visiems kitiems dvikovos dalyviams, kurie nėra kalti taisyklių peržengimu; jie turi būti baudžiami pagal bendrus dvikovų nuostatus (p. r.).

487. (1) Kas kurstė pašaukti į dvikovą arba priimti šaukimą, arba iš naujo kautis, jei dvikova įvyko, yra baudžiamas

kalėti [tvirtovės] kalėjime ne ilgiau kaip vieneris metus.

(2) Nebaudžiami:

1) žmonės, kurie įdavė šaukimą;

2) sekundantai ir tie žmonės, kurie padėjo eiti dvikovoje, išskyrus atsitikimus, numatytus 483 ir 486 straipsniais;

3) gydytojai, kurie teikė gydytojo pagelbos dvikovoje.

I *Dėl ypatumų dvikovoje, kaip baudžiamąjį nusikaltimą, yra kiek sunku taikinti jam bendri nuostatai dėl bendrininkavimo, todėl dėl dvikovoje dalyvių yra atskiri nuostatai (p. r.).*

III A Jei studentų teismas, į kurį kreipėsi du susivaidiję studentai, pripažino, kad dvikova yra būtina reikalinga, ir jei dvikova paskui tikrai įvyko, tai šio teismo nariai turi būti laikomi būtiniais dvikovoje padėjėjais (kurstytojais) (1881.X 29).

488. (1) Kas nusikalto susitaręs su priešininiku, kad vienas įdvių nusižudytų, ištraukęs lemiamą burtą arba įvykus kitam sutartam dalykui, jei dėl tokios sutarties priešininkas nusižudė, tas baudžiamas

kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus.

(2) Jei dėl tokios sutarties teįvyko pasikėsinimas nusižudyti, kuris liko nebaigtas dėl aplinkybės, kuri

neparėjo nuo susitarusiųjų valios, tai sutarties kaltininkas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(3) Šitomis pat bausmėmis ir tuo pačiu pagrindu baustinas yra tiek kurstęs taip susitarti, tiek padėjęs tą sutartį padaryti.

Jei amerikoniška dvikova pasibaigė tik pasikėsiniu ištraukusiojo nelaimingą burtą nusižudyti, tai bausmė, nurodyta 488 str. 2 d., taikinama ir jam (p. r.).

2. Apskritai imant, galiojęs Baudžiamasis Statutas yra dvikovai gana atlaidus. Pripažindamas jos delictum sui generis, jis kalba apie ją atskirame XXIV skyriuj (Str. 481—488) (M. II, 255 psl.).

Dvidešimt penktasis skyrius

Palikimas pavojuje

489. (1) Turis įstatymo uždėtą, savo paties apsilmtą arba iš šeimų santykių kilusią pareigą, rūpintis žmogumi, kuris negali pasirūpinti savimi dėl mažų metų, senumo, dėl kūno ydos, ligos, dėl to, kad yra be sąmonės arba kitaip nustojęs galios, kuris nusikalto palikęs tą žmogų be pagelbos tokiomis aplinkybėmis, kuriomis paliktojo gyvybei žinomai grėsė pavojus, baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(2) Jei be pagalbos buvo paliktas negalįs savimi pasirūpinti žmogus, nors kaltininkas ir nebuvo jo rūpintoju, bet jei jis jį įstatė į tokias sąlygas, kuriomis bejėgio žmogaus gyvybei žinomai grėsė pavojus, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

I 1. Pasakymas „savo paties apsiimtą pareigą“ reiškia bet kokią pareigą — vis vien, ar ji bus kilusi iš susitarimo su nukentėjusiuoju, jei jis yra veiksmingas, ar su jį globojančiais asmenimis, ar ji bus išrodoma konkludentiniais veiksmais, kaip liudijančiais apie tokį susitarimą (p. r.).

2. Pareiga turi jau būti paliekant be pagalbos; todėl atsakymas nuo pažado rūpintis arba prižiūrėti, jei iš tikro dar nebuvo apsiimta, negali būti laikomas palikimu be pagalbos (p. r.).

3. 489 str. 2 dalies numatytu atveju kaltininku gali būti bet kuris asmuo, nors ir neturįs su paliktuoju jokių ypatingų santykių (p. r.).

III A Jei teisiamieji buvo pripažinti kaltais dėl abejingo elgesio ligūstos jų globojamo vaiko būsenos atžvilgiu, tačiau jei sprendėjai nepripažins, kad jie nusivokė apie ligonio būsenos pavojų ir kad vaikas mirė dėl šio abejingumo, — tai tas pripažinimas neduoda teisės tokiam veiksmui laikinti baudžiamojo įstatymo (1875/73).

III B Kaltin. turėjo suteikti St., nusinuodijusiai acto esencija, reikiamą pagalbą, parveždamas gydytoją ir vaistų ne tiksliai kaip jos šeimininkas, bet ir kaip jai artimas žmogus. Tuo tarpu jis pakvietė tik policininką, bet šiaip jokios pagalbos nesuteikė ir net trukdė suteikti (A. 1925/46).

IV 1. Už palikimą pavojų, siaura šio žodžio prasme, baudžiama pagal 489 str. 1 p. ir 492 str., ir abiejuose straipsniuose įstatymas turi galvoj tik pavojų gyvybei (M. II, 246 str.).

490. Turįs įstatymo uždėtą, savo apsiimtą arba iš šeimos santykių kilusią pareigą rūpintis žmogumi, kuris negali pasirūpinti savimi dėl mažų metų, senumo arba dėl kūno ydos, ligos, dėl to, kad yra be sąmonės arba kitaip nustojęs galios, kuris nusižengė tyčia palikęs tą žmogų be pagalbos tokiomis aplinkybėmis, kur galima buvo tikėtis, kad jį ras kiti, ir paliktojo gyvybei pavojaus nebuvo, yra baudžiamas

areštu arba bauda ne daugiau kaip (dviem tūkstančiais penkiais šimtais litų).

1. Vaikas turi būti laikomas paliktu ir tada, kai jį paliko, **III A** kad ir trumpą laiką, bet tokioj būsenoje, kad juo nebuvo rūpinamasi, kad jis nebuvo globojamas (1868.VI.30; 1843.XII.16; 1820.I.27).

2. Už kūdikio palikimą nebaudžiama tada, kai kaltininkas įsitikina, kad jo paliktasis kūdikis yra kieno nors paimtas (1835.IV.30).

3. Būtinai reikia, kad asmuo, kuriam pavestas mažametis ar ligonis, būtų nedaręs savo pareigos sąmoningai (1870/541).

Jeigu kaltinamosios kūdikį padėjo karidoriuje, tačiau jo **III B** ten be pagalbos nepaliko, — pasislėpusios dabojo, kol kas nors jį ten ras ir paims, tai tokiu atveju nėra 490 str. apibūdinto nusikaltimo (K. 1930/148).

491. Kas nusižengė tuo, kad matydamas pavojų kito žmogaus gyvybei, nepranešė to tam tikrai vaidžiai, nesuteikė arba nepristatė pagalbos, kurįs galėjo suteikti arba pristatyti be tikro pavojaus sau arba kitiems, jei dėl to pagalbos reikalingas žmogus gavo galą arba labai sunkią kūno žalą, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

492. (1) Garlaivio arba jūrių laivo kapitonas, kuris nusikalto palikęs, savo valia arba per apgaulę, garlaivio arba jūrių laivo tarnautoją arba keleivį tokiose aplinkybėse, kuriose paliktojo gyvybei žinomai grėsė pavojus, yra baudžiamas kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Šita pat bausme baustinas ir tas, kurs valdo kitokį, be pirma paminėto, laivą, taip pat vežėjas arba vadovas, kuris nusikalto palikęs, savo valia arba per apgaulę, laivo tarnautoją, keleivį arba vedamąjį žmogų tokiose aplinkybėse, kuriose paliktojo gyvybei žinomai grėsė pavojus.

493. (1) Laivavedys arba kitas uosto arba pakraščio vadovas, kuris nusikalto nepagelbėjęs laivui, kuris ženklais šaukėsi pagalbos, arba kuris žinomai buvo pavojuje, jei taip gelbėti galėjo, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(2) Jei taip nepagelbėjo garlaivio arba jūrių laivo kapitonas arba kitokio laivo valdytojas, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(3) Be to, teismui leidžiama atimti iš kaltininko teisė būti kapitonu, laivo valdytoju, laivavedžiu arba vadovu per laikotarpį nuo vienerių ligi penkerių metų.

494. (1) Kas nusižengė nelaikęs įstatymu arba priverčiamuoju įsakymu nustatytų taisyklių apie pagalbos suteikimą skęstančiam laivui, tas baudžiamas.

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

(2) Jei dėl tų taisyklių peržengimo buvo pavojus asmens saugumui, tai kaltininkas baudžiamas

arešto.

495. (1) Garlaivio arba jūrių laivo kapitonas arba kitokio laivo, geležinkelio traukinio arba garvežio valdytojas, kuris nusikalto nesigriebeš, pavojui esant, reikalingų priemonių gelbėti garlaiviui, laivui, traukiniui arba garvežiui, garlaivio, laivo, traukinio arba garvežio keleiviui arba tarnautojui arba pasišalinęs iš garlaivio, laivo, traukinio arba garvežio anksčiau už kitus buvusius ten žmones, baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(2) Be to, teismui leidžiama atimti iš kaltininko teisė būti garlaivio arba jūrių laivo kapitonu, kitokio laivo, geležinkelio traukinio arba garvežio valdytoju per laikotarpį nuo vienerių ligi penkerių metų.

496. Laivo tarnautojas, kuris nusikalto peržengęs tarnybos pareigą tuo metu, kai laivui grėsė pavojus, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

497. (1) Kas nusižengė nelaikęs įstatymu arba priverčiamuoju įsakymu nustatytų taisyklių apie pagalbos suteikimą sergančiam arba be sąmonės esančiam žmogui, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

(2) Jei taip nusižengė, neturėdamas tam pateisintų priežasčių, praktikuojas gydytojas, feldčeris, priėmėja arba ligoninės tarnas, kurie žinojo pavojingą ligonies arba gimdyvės būvį, tai kaltininkas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais.

1. Taisyklės turi turėti specialų pobūdį, būtent: turi liesti apsaugojimą ligonių arba sąmonės netekusių asmenų. O kaltas dėl jų nepildymo gali būti toks žmogus, kurio veikimą tos taisyklės specialiai liečia: pav., gėrimo įmonės laikytojų peržengimas pareigos apsaugoti girtąjį, ligoninių vedėjų arba budinčių gydytojų peržengimas pareigos priiminėti ligonis ir t.t. (p. r.).

2. Pagal šį straipsnį baudžiamas ir gydytojas, jei jis, šaukiamas prie ligonio, neatvyksta (p. r.).

3. Neatvykta turi būti be pateisintų priežasčių; tokiomis priežastimis gali būti: fizinės kliūtys atvykti, rimta paties šaukiamojo arba jo artimų asmenų liga, reikalas vykti tuo pat metu į kitą ligonį, pirma pakvietusį arba pavojingiau sergantį ir t.t. (p. r.).

4. Neatvykimu laikomas ir neatėjimas į vietą, ir atėjimas, kada buvo atsisakyta suteikti kokia nors pagalba (be pateisintų priežasčių) (p. r.).

III A

1. Gydytojas, kuris kaltinamas dėl nesuteikimo pagalbos pavojingai sergančiam ligoniui, kitaip sakant, dėl nusižengimo.

kuris neličia jo, esančio gubernijos valdybos medicinos skyriaus viršininku, pareigų, turi būti atiduodamas teismui bendra tvarka (1876/224).

2. Pripažinimas gydytojo kaltu dėl to, kad jis nesuteikė pagalbos skenduoliniui, nežiūrėdamas to, kad buvo kviečiamas ir kad žinojo, jog skenduolio gyvybė yra pavojuj, suteikia teisės taikinti jam šį baudžiamojo įstatymo straipsnį (1876/224).

Dvidešimt šeštasis skyrius

Asmens laisvei nusikalstami darbai

498. (1) Kas nusikalto atėmęs kam asmens laisvę, suimdamas arba uždarytą laikydamas, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei taip asmens laisvę atimtą laikė ilgiau kaip savaite, tai nusikaltėlis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(3) Už pasikėsinimą baudžiama.

1. Neteisėtas laisvės suvaržymas gali būti ne tik pykčio, keršto, noro pasipelnyti padariny, bet kartais tuo yra įvykdoma teisė, kaltininko tariamoji, arba net ir tikroji, bet kuri įvykdyti savo jėgomis kaltininkui įstatymo nebuvo leista; bet kaltininko veikimo motyvai tegali turėti įtakos tik į atsakomybės didumą, bet ne į nusikaltimo visumą (p. r.).

2. Juridinei nusikaltimo visumai taip pat nesvarbu ir laisvės suvaržymo padariniai nukentėjusiam; todėl kaltininkas atsako ir tada, kada laisvės netekęs asmuo tuo buvo apsaugotas

nuo bet kurių nuostolių, nenaudingos sandoros arba net turi iš to medžiaginę naudą (p. r.).

3. 498 str. taikinamas ir tais atvejais, kada neteisėtas laisvės atėmimas esti įvykdytas valdžios tarnautojų, tiek su fizinio, smurto, grasinimo pagelba, tiek ir piktam išnaudojant savo valdžią, jei tik tokiais atvejais nebaudžiama ypatingai, kaip už tarnybinius nusikaltimus (p. r.).

4. Laisvė gali būti atimta ne tik uždariant auką kuriam nors būste, bet apskritai sulaikant kur nors, be sulaikytojo asmens noro, pav., pririšant virpe, uždedant pančius ir taip toliau; be to, visai nereikia, kad sulaikymas būtų absoliutaus pobūdžio, kitaip sakant, kad jis darytų nuėjimą arba išėjimą visiškai negalimu (p. r.).

5. 498 straipsniui taikinti visai užtenka, kad tokį negalėjimą (nueiti arba išeiti) sulaikytasis išivaizduotų, arba kad iš būsto galima būtų išeiti tik su ypatingu, nepaprastu priemonių pagelba; todėl 498 str. gali būti taikinamas ir tada, kada pasirodo, jog iš būsto galima buvo išeiti pro kitas duris, kurių tačiau uždarytasis nežinojo (p. r.).

6. Tačiau šis straipsnis negali būti taikinamas, jei sulaikytas arba uždarytas asmuo, sužinojęs apie galimumą išeiti, paskui jau pasilieka toje vietoje savo noru (p. r.).

III A

1. Jeigu kas buvo uždarytas kambary jam pačiam sutinkant ir jei jis, žinoma, sutikdamas buvo veikslus ir sutikti nebuvo verčiamas, tai toks uždarymas negali būti haudžiamas, nors ir kažin kaip ilgai šis asmuo būtų buvęs uždarytas (1871/712).

2. Neteisėtu uždarymu turi būti laikomas ir toks uždarymas, kada paprastos durys esti uždaromos, ir uždarytasis asmuo turi išeiti iš būsto gėdingu arba padorumą įžeidžiamu būdu, sakysime, kada uždaryta moteris turi išlipti pro langą (1883.IV.10).

IV

1903 m. BS. XXV skyr. (498—512 str.) bendru pavadinimu „asmens laisvei nusikalstami darbai“ sujungia pagrobimą, su laikymą, laisvės atėmimą, prievartą, grasinimą ir išibrovimą į svetimą butą, visuose šiuose nusikalstamuose darbuose pa-brėždamas asmens laisvės užgaunamąjį elementą (M. II. 274 p.).

499. (1) Kas nusikalto atėmęs asmens laisvę, suimdamas arba uždarytą laikydamas:

1) motiną, teisinį tėvą arba kitą aukštutinį giminietį;

2) valdininką, beeinantį jam tarnybos pareigas arba dėl jų ėjimo;

3) [—] karinės sargybos sargybinių;

4) jei dėl to suėmimo arba uždarymo buvo pavojaus laisvę atimtojo gyvybei arba jeigu suimtas buvo kankinamas,

tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(2) Jei taip asmens laisvę atimtą laikė ilgiau kaip vieną savaitę, tai nusikaltėlis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejis metus.

(3) Už pasikėsinimą baudžiama.

500. (1909 m. pak.). (1) Kas nusikalto atėmęs laisvę, suimdamas arba uždarytą laikydamas:

1) pamišėlių ligoninėje — žmogų, žinomai nesergantį proto liga;

2) paleistuvaujamajame name — moteriškę, paleistuvavimu nesiverčiančią,

tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(2) Jei taip asmens laisvę atimtą laikė ilgiau kaip vieną savaitę, tai nusikaltėlis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejis metus.

(3) Už pasikėsinimą baudžiama.

Kaltininko veikimo priemonės gali būti: asmens smurtas, grasinimas ir apgaulė, o taip pat išnaudojimas piktam valdžios, kai valdininkai pasinaudoja duota jiems valdžia ar piktam išnaudoja teisę įsakyti kitiems ką daryti (p. r.).

Pirmutinės redakcijos šis straipsnis skyrėsi tik tuo, kad jo 1 d. 1 p. buvo „moteriškę, neįrašytą į prostitučių sąrašą“.

501. (1) Kas nusikalto:

1) pardavęs arba perdavęs ką vergauti arba į nelaisvę;

2) prekiavęs negrais;

3) tiesioginiu arba kitokiu būdu dalyvavęs šioje prekyboje arba įrengęs ar apginklavęs tai prekybai laiva,

tas baudžiamas:

(p. a) šio straipsnio pirmajame arba antrajame punkte numatytais atvejais — kalėti sunkių darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus,

(p. b) šio straipsnio trečiajame punkte nurodytu atvejais — kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Laivas, kuris buvo vartojamas tokiai įstatymų ginamai prekybai, taip pat ir įrengtas arba ginkluotas tam tikslui, — atimamas.

502. (1) Kas nusikalto:

1) pagrobęs arba paslėpęs svetimą vaiką, kuriam nesukako keturiolika metų amžiaus;

2) pamainęs vaiką, kuriam nesukako keturiolika metų amžiaus,

tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Jei vaiką pagrobė, paslėpė arba pamainė, kad elgetautų arba imtų verstis kitu nedoru darbu, norėdamas pasipelnyti arba norėdamas atimti vaikui jo asmens teises, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejis metus.

(3) Už pasikėsinimą baudžiama.

1. *Vaiką paslėpti reiškia padaryti tokius veiksmus, dėl kurių vaiko buvimo vieta arba net ir pats jo buvimas esti jo tėvams arba juos pavaduojantiems asmenims nežinomas ir, be to, ilgesnį laiką. Toks slėpimas gali būti įvykdytas ir tų asmenų, kuriems dėl bet kurių priežasčių vaikas, pav., buvo laikinai pavestas (p. r.).*

2. *Darbas turi būti laikomas baigtu nuo to momento, kada kaltininkas pasiima vaiką, jį nuveda, nuveža arba paslepia, nors pagrobimas ir būtų tuoj paaiškėjęs, ir vaikas atimtas bei atiduotas tėvams (p. r.).*

1. Baudžiamas, pav., pagrobimas vaiko, turint tikslą padaryti iš jo akrobatą (1881/8). III A

2. Būtinai reikalinga, kad vaikas būtų buvęs gimęs gyvas (1875.III.4).

503. Kas nusižengė tyčia negražinės savo valia paimto arba savo pasilaikyto vaiko, kuriam nesukako keturiolika metų amžiaus, nežiūrėdamas teisėto reikalavimo vaiko tėvų arba žmogaus, kuris tėvus atstoja, nebent negražino vaiko arba pasilaikė jį pasigailėdamas, tas baudžiamas

arešto.

504. Kas nusizengė per dvi savaites laiko nepranešęs vietos policijai, tėvams arba žmogui, kuris juos atstovauja, apie savo pasilaikytą primestinį arba paklydusį vaiką, nesukakusį keturiolikos metų amžiaus, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

Kad būtų galima už nepranešimą bausti, reikia, kad to kaltinamasis būtų tyčia nepranešęs, vis tiek kokiais sumetimais ir tikslais jis veikė (p. r.).

505. (1) Kas nusikalto:

1) pagrobęs nepilnametę nuo keturiolikos ligi šešiolikos metų amžiaus merginą, be jos sutikimo, arba nors ir sutinkant jai, bet naudodamas piktam jos nekaltybę;

2) pagrobęs moteriškę, kuriai yra sukakę šešiolika metų amžiaus, be jos sutikimo,

jei ją pagrobė paleistuvauti, tas baudžiamas

(p. a) šio straipsnio pirmajame punkte nurodytu atveju — kalėti [grasos] kalėjime;

(p. b) šio straipsnio antrajame punkte nurodytu atveju — kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(2) Šita pačia bausme baustinas ir tas, kuris nusikalto pagrobęs moteriškę nuo keturiolikos ligi dvidešimt vienerių metų amžiaus, be jos sutikimo, norėdamas, kad to nuotykio pagarsėjimas pakenktų jos garbei.

(3) Už pasikėsinimą baudžiama.

Kaltininkas pirmučiausia yra tas asmuo, kuris pats siūlo turėti lytiškus santykius; bet taip pat turi būti baudžiamas ir tas asmuo, kuris pagrobė dėl kito asmens interesų — vis viena, ar jis bus tai padaręs jo pavestas, ar pats savo iniciatyva; todėl tokio pagrobimo kaltininkais gali būti ir moterys (p. r.).

506. (1) Kas nusikalto pagrobęs neištekėjusią moteriškę, norėdamas su ja susivesti, jai to nenorint, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip šešis mėnesius.

(2) Už pasikėsinimą baudžiama.

507. (1) Kas nusikalto privertęs asmens smurtu, baustinu grasymu arba naudodamas piktam tėvų, globėjų arba kurią kitą valdžią, padaryti arba leisti ką, kuo peržengiama verčiamojo žmogaus teisė arba pareiga, arba atsisakyti nuo teisės vykdymo arba pareigos atlikimo, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Už pasikėsinimą baudžiama.

(3) Jei privertęs žmogus turėjo pakankamo pagrindo manyti, kad versdamas jis vykdas savo teisę, tai jis yra baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

1. Į kito asmens teisėtos laisvės suvaržymą gali būti žiūrima dvejai: kaltinamojo ir nukentėjusiojo akimis. Kaltinamojo

atžvilgiu tai bus smurtas (*crimen vis*), fizinis ar psichinis, o nukentėjusiojo atžvilgiu — prievarta (p. r.).

2. Prievarta reikalinga tyčios, kitaip sakant, prievarta yra tada, kai kaltininkas žino, jog jis daro fizinę arba psichinę smurtą, kuris veikia kito asmens valią; tačiau neturi jokios reikšmės motyvai, kuriais vadovaudamasis kaltininkas tai daro (p. r.).

3. Prievartos priemonė gali būti ir valdžios panaudojimas pikta, kai sąmoningai, norint ką priversti, išnaudojama asmens padėtis arba galimumas dėl savo tarnybinės padėties disponuoti kitais asmenimis arba kuriais nors būtais (p. r.).

III A

1. Yra smurtas uždrausti imti vandenį iš svetimo šulinio (1870/1661); neleisti valstiečiams dirbti jų nuomojamos žemės, sulaikant jų arklius (1871/904); nuvaryti nuo žemės, kuri teisėtos valdžios organo liepimu palikta valdyti nuvarytajam (1873/101); sulaikyti svetimas pasas, jei yra kitos įstatymo nustatytos saugliškumo sąlygos (1873/102); saugliškai dainavimo mokytojui fiziniai nubausti mokinį (1875/386); reikalauti pateikti prekybos liudijimą, jei tatai daro asmuo, kuris tam neturi jokių teisių (1868/239); atimti arklių iš tokio žmogaus, kuris stoties viršininko leidimu renka sąslavas geležinkelį, jei tatai daro toks asmuo, kuris neturi nuosavybės teisių į tas sąslavas (1868/317); atimti bonką vyno, prisidengiant kiekvienam asmeniui priklausančia teise daryti panašius veiksmus, kad nebūtų peržengiami gėrimo įstatai (1872/808); mušti vežiką, kuris išvertė iš vežimo, tuo saugliškai jį nubaudžiant (1875/567); namų savininkui pavartoti priemones savo gyventojams iškraustyti iš namų, nors jis ir remtųsi teismo sprendimu, nes teismo sprendimai vykdomi įstatymo nustatytais priemonėmis, o ne saugliškais namų savininko veiksmais (1875/314); saugliškai mokytojui sulaikyti pinigus, kuriuos skolininkas jam atsiunčia kitam nustatytam reikalui (1871/822).

2. Tokie teisiamųjų veiksmai, kuriais jie, grasindami moraliniu smurtu, priverčia nukentėjusį, norintį apsaugoti savo šlovę ir gerą vardą nuo meluojamo pranešimo bei jo padarinių, atiduoti vekselį su perteiktiniais parašais kaltinamųjų nurodytam žmogui, yra nusikaltimai, numatyti šio baudžiamojo statuto

straipsnio, pagal kurį baudžiamas kiekvienas, grasymais ką nors priverčias parašyti, atiduoti arba pasirašyti savo vardu kokius nors pasižadėjimus arba gi atsisakyti nuo kokios nors teisės ar ieškinio (1897/14).

3. Baudžiamajam įstatymui netinka tas atvejis, kada prievarta buvo nukreipta ne į asmenį, o į daiktą, sakysime, kada sulaikomas koks daiktas dėl skolos; bet daryti smurtą daiktui, turint tikslą priversti asmenį, yra šio baudžiamojo įstatymo apibūdinamas nusikaltimas (1882.I.5; 1882.XII.1).

4. Išimti kambario langus ir duris kambarių, turint tikslą priversti gyventoją išsikraustyti, yra baustinas nusikaltimas (1883.VI.14).

5. Iš tikro turima teisė tam veiksmui, kurį verčia daryti, privertusio asmens neatleidžia nuo bausmės, jei jis pagal jam priklausančios teisės savumus, tą teisę vykdyti norėdamas, turėjo prašyti teismo ar administracinės valdžios pagalbos (1873/359, 883, 1871/785 ir 1774, 1875/257, 150; 1874/608; 1873/349, 109, 753; 1872/378, 1583).

6. Sauvališkumo sąlyga yra fizinis ar moralinis smurtas (1885/7).

1. ApT., imdamas spręsti kaltę... ir kartu civilinį ieškinį III B apie vieną iškraustymą, o kitų įleidimą, turėjo išžiūrėti ir keliamą ginčą dėl teisės valdyti ūkį... Jis turėjo arba patikrinti taikos teisėjo išvadas, arba iškelti prejudicinį civilinės teisės klausimą (K. 1927/295).

2. Kaltin. nuov. virš. pad., atvykęs į teisėjams sekvestruotą ir jų užimtą butą, be jokių pagrindų, neištyręs dalyko, ištraukė butų durų raktus, užgesino kūrenamas kronis ir tuo būdu vertė iš buto išeiti (A. 1926/418).

3. Kallinamoji D., neatrakinama nuomininkei N. durų, pro kurias pastaroji turėjo eiti į savo butą, vertė ją, nors ir netiesioginiu būdu, atsisakyti nuo savo teisių į tą butą (K. 1927/561).

4. Todėl užardami nukentėjusios K. pasėtus rugius ir vasa-rojų (po to, kai jai nuoma kaltinamųjų Km. buvo atsakyta, bet nukentėjusi vis dėlto lauką užsėjo) ir net vartodami prieš

Kr. smurtą, kaltinamieji padarė BS. 507 str. numatytą sauvaiškumą (K. 1928/22).

5. Pusininkas galėjo tik reikalauti to, kas jam priklauso pagal sutartį (už lauko apdirbimą ir derliaus pjovimą), bet neturėjo teisės imti pats jėga, savininkui priešlaraujant (K. 1928/270).

6. ... Visumai reikalinga, kad būtų pavartotas koks nors smurtas, fizinis ar nors psichinis, arba baustinas grasymas. Kad mažą pievos gabalėlį pjovė 4 vyrai, tai ši aplinkybė smurto nesudaro (K. 1929/224).

7. Raštiškų išrodymų pravažiavimo teisei išrodyti nereikia: pakanka, kad skundėjas naudojosi keliu pravažiuoti net pačių kaltinamųjų pripažinimu daugiau kaip 15 metų ir kad kaltinamieji smurtu privertė nuo naudojimosi atsisakyti (K. 1930/379).

8. Jeigu pieva buvo nukentėjusio valdoma, tai kaltinamieji, išvydami nukentėjusiojo darbininkus ir patys nusipjaudami ir nusiveždami žolę, padarė sauvaiškumą, ir čia yra nusikalstamo darbo BS. 507 str. 2 d. numatyta visuma (K. 1930/164).

9. Turint rankose pagalius ir kitus įrankius mušti ir grasinant skundikei mušti, jei ji nesiliausianti kasusi griovio jos valdomame darže — yra padarytas sauvaiškumas (K. 1931/33).

10. Šis str. turi galvoje smurtą asmeniui, o ne daiktui. Toks smurtas, kad ir liečias daiktus, turi galutinai siekti smurto asmeniui (išėmimas langų rėmų, kad priverstų apleisti butą), o kur to nėra, ten nėra nei prievartos (K. 1931/167).

11. Galima priversti žmogus atsisakyti nuo savo teisės arba nuo pareigos atlikimo ne tik smurtu bei grasymu, nukreiptais tiesiog į grasomąjį, bet ir į jo šeimos narius bei į kitus jam artimus žmones. Smurto veiksmai gali būti nukreipti ne tiesiog į prievartaujamą žmogų arba į jo daiktus. Pavyzdž., namo savininkas, norėdamas su prievarta iškraustyti nuomininką, žiemą išima iš jo buto langus arba užrakina buto duris, neįsileisdamas nuomininko. Išnešti iš kambario daiktus į sandėlį, užrakinti duris, nors tas būtų padaryta ir nėsant nukentėjusiam namie, gali būti kvalifikuojama pagal BS. 507 str., jei tie veiksmai esti daromi sauvaiškai, turint tikslą išgyvendinti nukentėjusįjį iš kambario, kuriame šis prieš tai gyveno (1933.XII. 23 d.; b. Nr. 415).

12. Iš sprendimų nematyti, kurios rūšies prievarta ir prieš ką buvo ji pavartota, saivališkai ariant nukentėjusiojo sklypą; šitai teismas turėjo konstatuoti, baudamas pagal BS. 507 str. (1934.I.16 d.; b. Nr. 23).

508. (1) Kas nusikalto kėsinėsis asmens smurtu, baustinu grasymu arba neteisėtai naudodamasis tėvų, globėjų arba kuria kita valdžia priversti padaryti didįjį arba šiaipjau nusikaltimą, tas baudžiamas:

- (p. a) jei vertė didįjį nusikaltimą padaryti, — kalėti [grasos] kalėjime;
- (p. b) jei vertė šiaipjau nusikaltimą padaryti, — kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei dėl to vertimo buvo padarytas didysis arba šiaipjau nusikaltimas arba jei buvo baustinai pasikėsinta įis padaryti, ir jei priverstėjas, būdamas padarytojo darbo bendrininku, nėra skaudžiau baus-
tinas už jį, tai įis baudžiamas,

- (p. a) jei vertė didįjį nusikaltimą padaryti, — kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejis metus;
- (p. b) jei vertė šiaipjau nusikaltimą padaryti, — kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip šešis mėnesius.

509. (1) Kas nusikalto vertęs darbininkus as-
mens smurtu arba baustinu grasymu iškelti sambau-
dį, numatytą 367 straipsniu, prisidėti prie tokio sam-
baudžio arba tokį sambaudį toliau tęsti, tas baudžia-
mas

kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Kas kurstė tą prievartą daryti, tas baudžiamas kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejis metus.

(3) Už pasikėsinimą baudžiama.

I Darbą nutraukti turi keli asmens; todėl draugų vertimas kurio nors atskiros darbininko apieisti fabriką arba gamyklą, arba kliudymas kam nors įstoti į gamyklą arba fabriką, baudžiamas pagal 507 str., o ne pagal 509 str. (p. r.).

Straipsny yra nurodytas 367 str., todėl 509 str. tegali būti taikinas tik esant tikslams, nurodytiems 367 str. (p. r.).

510. (1) Kas nusikalto tyčia grases padaryti galą arba atimti laisvę grasomajam arba jo šeimos žmogui, arba smurtu smerktis padaryti žalą jų asmeniui, arba padegti, išsprogdinti arba paskandinti jų turtą, jei toks grasymas galėjo sukelti grasomajam jo įvykdymo baimę, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) Jei minėtasis grasymas buvo reikštas raštu arba jei buvo grasoma:

1) motinai, teisiniam tėvui arba kitam aukštutiniam giminiečiui;

2) kunigui, pamaldas laikant arba kitas kunigo pareigas einant;

3) valdininkui, beeinant tarnybos pareigas arba dėl jųėjimo;

tai kaltininkas baudžiamas arešto.

1. Šeimos nariais laikomi: tėvai, vaikai, broliai ir sesers |
(p. r.).

2. Grasymas turi turėti savyje nurodymą ir tam tikrą pyktį, gresiantį daugiau ar mažiau artimoj ateity; todėl tokie pasakymai: „tu mane atminsi“, „aš tau parodysiu“ ir t.t., gali būti pripažįstami įžeidimu, bet ne grasymu (p. r.).

3. Grasymas gali būti reiškiamas žodžiu, raštu ir konkludentiniais veiksmais, jei tik juose galima aiškiai matyti nurodymą ir tam tikrą pyktį, kurį grasas mano padaryti (p. r.).

1. Nėra skirtumo, ar graso raštu, ar žodžiu, ar konkludentiniais veiksmais (1882.VI.22), ar kaltininkas graso pats padarysias žalą, ar pareiškia, kad jis pasinaudosias kito asmens veiksmais (1881.XI.30).

2. Tam, kad grasymas galėtų būti laikomas priverčiamu, turi būti grasoma smurtu ar kitokiu nusikalstamu veiksmu, bet ne tuo, kad bus pasielgta pagal įstatymą, nes pastarasis grasymas nėra įstatymo peržengimas (1871/712) (Tam tikromis sąlygomis tatai gali būti laikoma šantažu).

3. Posakiai: „aš tave sudorosi“, „aš tau parodysiu“ ir kiti į šiuos panašūs tegali būti laikomi įžeidimu, bet ne grasymu (1871/1368).

4. Namų savininkas, kuris be gyventojų sutikimo atidarinėjo užraktus bei apžiūrinėjo namus, yra baudžiamas kaip už sauvališkumą (1873/441).

5. Tik pašalinti ką nors iš savo buto nėra smurtas ar sauvaliavimas juridiskąja prasme, nors čia ir būtų buvęs pavartotas „tam tikros rūšies smurtas“ (1871/767, 1870/1398 ir 1095, 1873/557).

6. Jei teisiamasis pareiškia, jog jis gailysis, kad neturįs dabar rankose ginklo, kuriuo galėtų dabar nužudyti kitą žmogų, tai tatai yra — jei ne tiesioginis, tai bent — netiesioginis grasymas, ir visiškai tinka už jį bausti pagal šį įstatymo str. (1870/227).

7. Grasymas pasodinti ką nors į kalėjimą yra grasymas pavartoti smurtą, kuris yra esminė baudžiamojo įstatymo numatyto nusikalstamo darbo žymė (1869/334).

1. Nei pačiame 510 str. tekste, nei komentaruose nėra nurodyta, kad grasymas už akių turįs būti baustinas. Taip pat ne-

III A

III B

510 - 512 str.

galima kaltinamojo M. veiksme (įkalbinėjęs savo darbininką nužudyti kaimyną T.) numatyti ir kurstymo, kadangi būtina tokio kurstymo baustinumo sąlyga yra ta, kad nusikaltimas ar pasikėsinimas įvyktų (K. 1928/681).

2. Kaltinamasis, 17 m. vaikėzas, paleisdamas šūvį pro langą, turėjo tikslą ne S-ytę nužudyti, bet tik ją pagąsdinti už jo pajuokimą... Tai yra grasymas, numatytas 510 str. 1 d., nes grasymas gali būti padarytas ne tik žodžiu, bet ir simboliniais veiksmais (A. 1931/136).

511. Kas nusizengė:

1) tyčia neišėjęs iš svetimų gyvenamųjų namų arba kito būsto, nežiūrėdamas šeimininko arba atstojančio jį žmogaus reikalavimo, jei kaltininkas yra įėjęs į tą namą arba būstą slapta arba savo valia;

2) tyčia buvęs naktį svetimuose gyvenamuose namuose arba kitame būste be šeimininko arba jį atstojančio žmogaus žinios, jei kaltininkas esti įėjęs į tą namą arba būstą slapta arba savo valia,

tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

512. (1) Kas nusizengė tyčia įsibrovęs į svetimą namą arba kitą būstą arba į aptvertą vietą, padarydamas asmens smurtą arba baustinai grasydamas, sulaužydamas ar pašalindamas kliūtis, kurios neleidžia įeiti į juos, tas baudžiamas

arešto arba baudos ne daugiau kaip (dviem tūkstančiais penkiais šimtais litų).

- (2) Jei taip įsibrovė naktį, tai baudžiamas kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(3) Jeigu taip įsibrovė naktį du arba daugiau žmonių, kurie vis dėlto nebuvo sudarę nusikalstamo sambūrio, arba vienas žmogus, bet ginkluotas, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

- (4) Už pasikėsinimą baudžiama.

1. Neteisėto įsibrovimo kaltininku gali būti net namų ar kito nejudamo turto savininkas gyventojo atžvilgiu; bet pats būste gyvenimo faktas, neturėdamas juridinių pagrindų, nenaikina savininko ar juridinio valdytojo teisės tam būstui ir taip pat neatima jiems teisės į jį įeiti (p. r.).

2. Vartojamas 512 str. žodis „svetimas“ yra ir privatiniai, ir visi kiti būstai (p. r.).

3. Naktis yra iš tikro naktis esant dviem sąlygom: astronomiškai ir realiajai. Pirmoji sąlyga reikalauja, kad būtų tamsu, o antroji — kad būtų ramu, miegama tame būste, į kurį kaltininkas buvo įsibrovęs (p. r.).

4. Kaltininkas turi žinoti, kad jis turi su savim ginklą, arba ginklas turi būti ant kaltininko iš oro, kitaip sakant, jis turi būti matomas; ginklas, kurį kaltininkas turėjo tik atsitiktinai ir kuris, be to, buvo paslėptas, negali eiti pagrindu atsakomybei padidinti (p. r.).

Teismai nustatė, kad Š. daiktai buvo išmėtyti... tačiau **III B** bausmė klaidingai paskirta pagal 507 str., užuot buvusi paskirta pagal 512 str., kurį atitinka teismų nustatytos faktinės aplinkybės (K. 1926/398).

Dvidešimt septintasis skyrius

Paleistuvystė

513. Kas nusikalto gašlavęs:

1) su vaiku arba mergaite, nesukakusiais keturiolikos metų amžiaus;

2) su nepilnamečiu žmogumi, nuo keturiolikos ligi šešiolikos metų amžiaus, be jo sutikimo arba, nors ir sutinkant jam, bet naudodamas piktam jo nekaltybę,

tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus arba kalėti paprastajame kalėjime.

I *Amžius yra esminis kalbamo nusikaltimo momentas, todėl teismo nustatytasis kaltininko nežinojimas arba apsirikimas šiuo atžvilgiu turi įtakos, taikinant šį ar kitą 513 str. punktą, arba 514 str., arba ir visai pašalina atsakomybę (p. r.).*

III B Tiesioginis lytinio bendravimo aktas yra vadinamas sangūlavimu, ir šiuo terminu jis yra žinomas veikiančiajai baudžiamajai mūsų teisei... Gašlavimas nėra lytinio bendravimo aktas tiesiogine prasme.

Tai yra kaip tik tas lytiško „saldumo“ pajautimas..., pasiektas nepadoriu pasielgimu su kitu kitokios ar tos pačios lyties asmeniu. Ižeidžiant to asmens lyties organų neliečiamybę... (A. 1927/279).

514. Kas nusikalto gašlavęs su moteriške, kuriai sukako šešiolika metų amžiaus, be jos sutikimo, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

Neatsakoma pagal 514 str., jei iš bylos aplinkybių aiškėja, kad kaltininkas iš tų santykių, kuriuose jis buvo su moterim, turėjo pakankamo pagrindo suponuoti jos sutikimą (p. r.).

Nuostatai dėl baudimo už priverčiamąjį gašlavimą yra taikiniami ir vyro veiksams, padarytiems savo žmonai (1851.V.18; 1839.XI.21) (Reikalingas ypatingas teismo atsargumas). III A

Nėra gašlavimo, jei kaltinamasis nėra palietęs nukentėjusio apnuogintų lyties organų ir krūčių (A. 1927/32). III B

515. Kas nusikalto gašlavęs, kaip pasakyta 513 ir 514 straipsniuose:

1) su žmogumi, kuris yra jo valdžioje arba jo rūpinamas;

2) su žmogumi, kuris buvo tam priverstas asmens smurtu, grasymu padaryti galą, labai sunkią arba sunkiąją kūno žalą jam pačiam arba jo šeimos žmogui, jei toks grasymas galėjo sukelti graso-majam įvykdymo baime;

3) su moteriške, jei begašlaudamas pažeidė jai mergystės vainiką, nors ir nesusimetęs:

tas baudžiamas

(p. a) 513 straipsnyje nurodytais atvejais — kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejis metus;

(p. b) 514 straipsnyje nurodytu atveju — kalėti [grasos] kalėjime.

Trečias straipsnio punktas kalba apie gašlavimo veiksmus, įsurištus su nekaltybės plėvelės praplėšimu, bet nesusinėšant (p. r.).

PrKT. pripažino, kad tokie asmens yra, pav., šeimininkas tarnaitės atžvilgiu (1823.II.26); patėvis — nepilnametės podukros III A

515 - 516 str.

atžvilgiu (1830.III.21); tėvas — neteisėtos dukters atžvilgiu (1922. XII. 22), dirbtuvių vedėjas — darbininkių atžvilgiu (1857.VIII.27).

III B

Nukentėjusi nesako, kad kaltin. būtų palietęs jos lyties organus, o skundžiasi tik tuo, kad, jįsai pargriovęs ją žemėn ir užvertęs įai sijoną. Šitas nusik. darbas nėra gašlavimas, o tiktai smurtas... (A. 1924/125).

516. (1) Vyriškis, kuris nusikalto sangūlavęs su vyriškiu, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip tris mėnesius.

(2) Jei vyriškis sangūlavo:

1) su nepilnamečiu vaikinų, nuo keturiolikos ligi šešiolikos metų amžiaus, be jo sutikimo arba, nors ir sutinkant jam, bet naudodamas piktam jo nekaltybę;

2) su vyriškiu, žinomai negalinčiu numanyti savumo ir reikšmės to, kas jam daroma, arba valdyti savo elgesio dėl nesveiko savo dvasios suirimo, dėl nuovokos netekimo, dėl proto nesubrendimo, kilusio dėl kūno ydos ar ligos;

3) su negalinčiu nusikaltėliui pasipriešinti, su nesutinkančiu sangūlauti su vyriškiu,

tai kaltininkas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejiis metus.

(3) Jei vyriškis sangūlavo:

1) su vaikinų, kuriam nesukako keturiolika metų amžiaus;

2) su vyriškiu, kuris yra jo valdžioje arba jo rūpinamas;

3) su vyriškiu, kuris buvo tam priverstas asmens smurtu arba grasymu padaryti galą, labai sunkią arba sunkiąją kūno žalą jam pačiam arba jo šeimos žmogui, jei toks grasymas galėjo sukelti grasomajam įvykdymo baime;

4) su vyriškiu, kuriam pats smurtininkas atėmė sąmonę arba kuriam, smurtininkui dalyvaujant, buvo atimta sąmonė,

tai kaltininkas baudžiamas

kalėti sunkių darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus.

(4) Už pasikėsinimą baudžiama.

Sangūlavimas su vyriškiu turi būti laikomas baigtu nuo susinešamojo akto momento, kitaip sakant, nuo to momento, kada lyties organas įleidžiamas į pasturangę, nepaisant to, ar emissio semenis įvyko ar neįvyko (p. r.).

1. Pagrobimas vyriškio homoseksualiniais tikslais turi būti **III A** laikomas pasikėsinimu, ne pasirengimu (1870/1412).

2. Čia tinka ir tas atvejis, kada vienas vyriškis trina savo lyties organą į kito vyriškio šlaunį iki sėklai ištekant (1880.IV.24).

3. Bendras dviejų vyriškių onanizavimasis nėra baudžiamojų įstatymo numatytas nusikaltimas (1882.IV.25).

**517. Kas nusikalto sangūlavęs su savo suvilio-
ta tam dalykui mergina, nuo keturiolikos ligi dvide-
šimt vienerių metų amžiaus, kuri yra jo valdžioje ar-
ba jo rūpinama, tas baudžiamas**

kalėti paprastajame kalėjime.

*Toks darbas yra nusikalstamas tada, kai pasiekama lytinio |
santykio suviliojus, kitaip sakant, kuriomis nors gudrybėmis ar
apgaulingais veiksmais iš kaltinamojo šalies (p. r.).*

Kad suviliojimas būtų nusikalstamas, teismo sprendime bū- **III A**
tinai reikia nurodyti tie bylos duomens, kurie iškelia į eikštę,

kad kaltinamasis tikrai suviliojo savo nusikalstamo darbo auką. kitaip sakant, kad jis kalbino savo prižiūrimą nepilnametę mergaitę eiti su juo į lytinius santykius (1884/16).

518. (1) Kas nusikalto kraujomaiša su žemutiniu arba aukštutiniu giminiečiu, yra baudžiamas:

(p. a) aukštutinis — [išstremti];

(p. b) žemutinis — kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Už kėsininimąsi baudžiama.

(3) Žemutinis giminietis, kuriam nesukako keturiolika metų amžiaus, paliekamas nebaustas.

1. Giminytė yra ryšys, sudaromas gimimo aktu, ir todėl nuostatai apie kraujomaišą jokių būdu negali būti praplečiami lytiniais santykiams, kylantiems tarp civilinių gimičių, dėl išsūnijimo, ar tarp dvasinių gimičių, dėl krikštynų (p. r.).

2. Kraujomaišos sangūlavimas yra lytiniai santykiai tarp tokių gimičių bei svainių, kuriems vesti draudžiama visai ir neatsižvelgiant į tikybą. Užtat nusikalstamumui neturi reikšmės, ar sangūlavimas buvo vedybinis ar nevedybinis (p. r.).

519. (1) Kas nusikalto kraujomaiša:

1) su šalutiniu antrojo laipsnio giminiečiu;

2) su vyro arba žmonos žemutiniu arba aukštutiniu giminiečiu ar su žemutinio arba aukštutinio giminiečio vyru arba žmona,

tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejiš metas.

(2) Už pasikėsinimą baudžiama.

(3) Žemutinis giminietis, nesukakęs keturiolikos metų amžiaus, paliekamas nebaustas.

1. Nuostatai, liečią kraujomaišą su svainiais, tinka ir lytiniam kaltininko santykiams su pavainike savo žmonos dukterimi, kuri esti gimusi prieš susituokiant, kaltininkui su dabartine savo žmona susituokus (1881/41). III A

520. (1) Kas nusikalto sangūlavęs:

1) su nepilnamete, nuo keturiolikos ligi šešiolikos metų amžiaus, be jos sutikimo arba, nors ir sutinkant jai, bet naudodamas piktam jos nekaltybę;

2) su moteriške, žinomai negalinčia numanyti savumo ir reikšmės to, kas jai daroma, arba valdyti savo elgesio dėl nesveiko savo dvasios suirimo, dėl sąmonės netekimo arba dėl proto nesubrendimo, kilusio dėl kūno ydos ar ligos;

3) su negalinčia nusikaltėliui pasipriešinti, kuri nesutinka sangūlauti,

tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejis metus.

(2) Už kėsinimąsi baudžiama.

1. Nėra atsakomybės, kai 1 p. nurodyto amžiaus mergina esti prostitutė arba tiek ištvirkus, kad pati įvilioja lytiškai susinešti, ypač kai įviliotasis vyriškis pats esti nepilnametis (p. r.).

2. Kad būtų galima bausti už sangūlą su psichiškai sergančia moterimi, reikalinga, kad kaltininkas žinotų apie psichinę aukos būseną. Tik abejojimo dėl normalios moters būsenos nepakanka tam, kad baustų už sangūlą (p. r.).

3. Aukos negalėjimas priešintis reikalauja tokių sąlygų, kuriomis moteris, būdama psichiškai sveika, negali pasipriešinti, kai ji, pav., yra surišta, suparaližuota, luoša, negalinti valdyti rankų arba kojų ir t.t. (p. r.).

III A

1. Kas pasinaudoja tuo, kad nusikalstamo jo darbo auka — silpna ir išvarginta tam, kad prieš jos norą ir net smurtu atimtu jai skaistumą, tas daro tokį veiksmą, kuris visiškai sutinka su išžaginimo sąvoka. Čia yra lygu, ar auką nebeteko galimumo gintis bekovodama su išžagintoju, ar dėl kokių kitų aplinkybių, ištikusių prieš išžaginant (1869/298).

2. Lyties santykiai su žinomai proto netekusią ir todėl pasipriešinti negalinčią moterim yra išžaginimas (1875/416).

3. Išžaginimas pagal įstatymą esti tada, kai pasireiškia smurtas iš vienos šalies ir gynimasis — iš antrosios, arba tada, kada išžaginamajai būna atimta sąmonė arba kada ji nenatūraliu miegu užmigdoma ir tokios savo būsenos dėliai negali gintis. Todėl kaltinimas teisiamojo, kad jis lytiniais santykiams pasinaudojo tuo, kad nukentėjusi buvo girta, tada teatiktą išžaginimo sąvoką, kada sprendėjai būtų pripažinę, kad dėl šio girtumo nukentėjusi visiškai neteko sąmonės (1872/885).

4. Išžaginimas yra lytiniai santykiai nusikalstamo darbo aukai besipriešinant ir prieš jos norą. Bet priešintis nusikalstamo darbo auka tegali, turėdama tam valios ir nusimanydama apie tai, kas jai daroma. Tačiau jei auka, nusikalstamą darbą darant, neturi nei sąmonės, nei valios, tai negalima reikalauti, kad ji priešintųsi, o jos nesipriešinimu pasiremiant, — reikalauti nebausti kaltininką. Nors statutas ir nenumato tokio specijalaus atsitikimo, kada turima lytinių santykių su natūraliu miegu miegančią moterim, bet iš to nespreština, kad toks veiksmas nebaudžiamas, jei tik bus išrodyta, jog jis padarytas nukentėjusiai sąmonės neturint ir kaltininkui žinant, kad tas veiksmas daromas prieš jos valią (1881/1).

5. Pasikėsinimu išžaginti yra kiekvienas veiksmas, kuris atliekamas prieš moters valią ir rodo norą su ja lytiškai susinešti. Todėl teisiamojo pripažinimas kalnu, kad jis atsigulė ant moters ir, su ja lytiškai norėdamas susimesti, prieš jos norą liėlė jos lyties organus, yra pasikėsinimas (1870/225).

6. Jei kas suplėšė pirštu mergautinę nukentėjusios plėvelę, turėdamas tikslą paskui su ja smurtu turėti lytinius santykius, tai tat turi būti laikoma ne pasikėsinimu, o pasirengimu prievarta lytiškai susimesti (1871/330).

521. Kas nusikalto sangūlavės su nepilnamete, nuo keturiolikos ligi šešiolikos metų amžiaus, nenaudodamas piktam jos nekaltybės, bet pasinaudodamas tam dalykui jos neišsigalėjimu, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

1. Pripažįstama, kad nukentėjusi (15 mt.) išžaginimo metu III B nerūkusi ir po išžaginimo niekam vestuvėse apie tai nesakiusi... Gi jos verksmas ir nusiminimas kitą dieną gali būti tik išrodymu jos apgailestavimo dėl įvykusio atsidavimo vyrui, bet ne kaltin. kaltės išrodymu. Galima spėti, kad prieš lyties aktą nukent. buvo kiek gėrusi, bet neabejotinai nustatyta, kad ir po tariamojo išžaginimo ji vėl drauge su kaltin. gėrė degtinę. Todėl įvykio aplinkybės neteikia medžiagos pripažinti teisiam. kaltu smurto keliu išžaginus nukent. (A. 1929/410).

2. Nustatyta, kad teisiam. su nukent. 14 met. amžiaus turėjo lyties santykius... be to, ji prieš tai buvo kaltin. nugirdyta degtine. Todėl ApT. teisėtai priėjo išvados, kad kaltin. sangūlavės su žinomai nepilnamete, pasinaudodamas jos nekaltybe (A. 1930/22).

3. Nukent. prostitutė V. laišku pati pasisiūlė užėti pas kaltin. ir turėti reikalą. Ji užėjo su prostitute Š. ir už lyties santykius gavo atlyginimą. Kitą dieną V. vėl pas kaltin. užėjo. Vadinas, nei prievartos, nei apsvaiginimo iš kaltin. pusės nebuvo. Tokiomis aplinkybėmis negalima kalbėti apie kaltin. žinojimą, kad V. būtų neišsigalėjimo padėty (prasme „bezpomošnom položeni“) ... Bet ji, dar jauna 14-15 m. mergina, sveika, gerai išaugusi, norėdama visada galėtų rasti tarnystę ir pragyvenimą (A. 1930/144).

522. Kas nusikalto sangūlavės:

1) su mergeite ar vaiku, kuriems nesukako keturiolika metų amžiaus;

2) su moteriške, kuri buvo tam priversta asmens smurtu arba grasymu padaryti galą, labai sunkią

arba sunkiąją kūno žalą jai pačiai arba jos šeimos žmogui, jei toks grasymas galėjo sukelti grasomajai įvykdymo baime;

3) su paties smurtininko arba jo akivaizdoje nuovoką atimta tam dalykui moterimi,

tas baudžiamas

kalėti sunkių darbų kalėjime ne ilgiau kaip dešimt metų.

I 1. 522 str. 1 p. taikinamas ir lytiniam ryšiui moterų su berniukais, jaunesniais kaip 14 metų (p. r.).

2. Moters priešinimasis turi būti nepalaujamas, ligi pat susimetamo akto, kitaip sakant, ligi vyro lyties organo įleidimo į moters lyties organus; todėl moteris, iš pradžių priešinusis, o paskui savo noru leidusi įvykti susimetamam aktui, jau negali kaltininko kaltinti išžaginimu (p. r.).

III A

1. Esminės išžaginimo žymės yra išoriniai veiksmai, kurie rodo, kad iš vienos pusės moteris priešindamasi nesileido turėti lytinių santykių su kaltinamuoju vyriškiu, o iš kitos — to vyro smurtą su tikslu nugalėti šį pasipriešinimą, bet išžaginimo sąvoka visai nereikalauja, kad nusikalstamo darbo auka būtų priešinusis visą laiką (1873/929).

2. Jei teisiamasis pripažįstamas kaltu, kad jis, su nukentėjusia lytiškai susimesti „prieš jos valią“ norėdamas, pagriebė ją už krūtų ir norėjo pakelti jos sijoną, tai tuo tėra nustatyta, kad nukentėjusi nesutiko lytiškai susimesti, bet nenustatytas nusikalstamo darbo visumai esminis smurtas, kurio kaltinamasis griebėsi, norėdamas nugalėti nukentėjusios pasipriešinimą šiam jo veiksmui, ir toks veiksmas todėl negali būti pripažįstamas išžaginimu (1908/15).

3. Išžaginimas esti nusikalstamas ir tada, kada kaltininkas pasinaudoja tuo, kad jo auka esti silpna ir išvarginta (1869/298).

4. Nugirdytosios išžaginimas esti nusikalstamas tada, kada dėl girtumo išžagintoji visiškai būna netekusi sąmonės (1872/885).

5. Išžaginimo sąvoką atitinka ir lytiniai santykiai su beprote (1875/416), su miegančia moterimi, su esančia be sąmonės ir žinomai prieš jos valią (1881/1).

1. Jeigu kaltin. būtų pavykę įleisti savo lyties organas į ||| B nukent. lyties organus, tai nusikalstamas darbas jau būtų buvęs baigtas (A. 1925/78).

2. ... Šis str. baudžia sangūlavimą su mergaite ar vaiku, kuriems nesukako 14 metų amžiaus, nežiūrint į tai, ar tas sangūlavimas aliktas sutinkant, ar ne... Susitaikinimas negali atpalaiduoti nuo bausmės... kaltin. pareiškimas, kad nežinojęs, jog nukentėję dar neturi 14 metų amžiaus, reikšmės neturi (A. 1927/87).

3. Tiesa, bylos dėl išžaginių gali būti keliamos tiktai nukentėjusios moters, bet vieną kartą jau pasiskundus, susitaikinti jau nebegalima, ir teismas daro sprendimą, nežiūrint vėlesnio nukentėjusios atsisakymo. Ši išimtis įstatyme padaryta, norint apsaugoti moters ir šeimos garbę nuo įsikišimo pašalinių asmenų arba valdžios organų, jeigu jos pačios, slėpdamos įvykį vėčiau sutinka, kad net kaltininkas liktų nenubaustas. Be skundo įsikišus policijai, nukentėjusi gali atsisakyti duoti paaiškinimus ir pareikalauti policiją nesikišti į jos reikalus, ir policija turi pasišalinti. Vadinasi, išimtis daroma nukentėjusios naudai, bet ne kaltinamojo (A. 1927/230).

4. Turint galvoje nukentėjusios ir kaltinamojo santykių artumą (ji, dar jos vyrui gyvam esant, ištisus 5 metus turėjo su kaltin. lyties santykius) ir nupasakotą išžaginimo vietą, VT. randa rimtų abejojimų pripažinti kaltinamąjį esant kaltą nukent. išžaginimu (A. 1929/331).

5. Nukamuotos ir nuvargintos merginos išžaginimas nėra, kaip sako kaltin., neįvykdomas. Lyties akto atlikimas su tokia nebepajėgiančia nukamuota mergina yra ne sangūlavimo, o išžaginimo aktas (1927/267).

6. Jeigu nukent. pati ėjo su kaltin. iš kelio į krūmus, tai ji tuo kaltin. sukėlė mintį geruoju turėti su juo lyties susinešimą. O kada ji atsisakė jo norą išpildyti, tai kaltin. ją sumušė (pasak kaltinamojo — už suvedžiojimą). ... Todėl čia matyti pasikėsinimas išžaginti (A. 1928/43).

7. Jeigu išžagavimo vietoj gyvena dar ir kiti žmonės, ir ten kiekvienas triukšmas esąs girdimas, tai ir nukentėjusios pasipriešinimas, jeigu jis būtų buvęs reiškiamas, būtų turėjęs būti girdimas, nes žinoma, kad vienam vyrui pajėga išžaginti nepasiduodanti moteris yra sunku, o be triukšmo ir bilsėsio apsieiti negalima. ... Nukent. verksmas dar nėra kaltės išrodymas: verkia ji galėjo iš gėdos, iš gailesčio, kad prarado nekaltybę, ir t.t. ... Jeigu ji iki tol buvo nelytėta, tai šitas dalykas nereikia būtinai turėjus būti smurtą, nes merginos praranda nekaltybę ir meilėlinimosi apsvaigintos, įviltos ir t.t. (A. 1928/237).

8. Kaip matyti iš gydytojo liudymo, nukentėjusios jau prieš išžaginant turėta lyties santykių. Šiuo atveju ji savo pačios elgesiu, būtent, gulėjimu vienoje lovoje su nuteistaisiais, sujaukino nuteistuosius ir privertė juos tam, kad jie paėmė ją į jėgą. Užtat jiems bausmė mažintina pagal 53 str. (A. 1928/118).

9. Nustatyta, kad kaltin. norėjo turėti lyties santykių su nukentėjusia, o pastaroji, su juo begerdama ir sėdėdama apsikabinusi, davė jam pagrindą manyti, kad ji taip pat to nori. Todėl nematyti noro latai padaryti prievarta (A. 1929/287).

10. Nukentėj. nėra tokia naivi, kaip norėtų pasirodyti. Degtinę geria neblogiau už vyriškį ... Kalbamoj vakaruškoj ji jau buvo gerai išigėrusi. Beškodama su kaltin. iššoka drauge į prieangį ir paskui išeina drauge laukan ... Todėl labai galimas daiktas, kad, būdama girta ... pati sutiko turėti lyties santykius (A. 1930/145).

11. Jeigu nukent. sangūlai priešinosi tik tiek, kiek paprastai priešinasi kiekviena laisvo elgesio moteris, ne prostitutė, tai tokio priešinosi nugalėjimas toli gražu dar nėra smurtas išžagavimo prasme (A. 1930/547).

12. Kalbėti apie neatsargų išžaginimą netenka, nes tokio nebūna (1932.V.7; b. Nr. 153).

523. Kas nusikalta sangūlavęs, kaip pasakyta 520—522 straipsniuose:

- 1) su žemutiniu arba aukštutiniu giminiečiu;
- 2) su žmogumi, kuris yra jo valdžioje arba jo rūpinamas,

tas baudžiamas

(p. a) 520 arba 521 straipsnyje nurodytais atvejais — kalėti sunkių darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus;

(p. b) 522 straipsnyje nurodytais atvejais — kalėti sunkių darbų kalėjime ne ilgiau kaip dvylika metų.

1. Mažamečiai visada esti savo rūpintojų globoje, ir tos III B
globos pareigos visada esti susijusios su tam tikra valdžia. Tokias pareigas ir tokią valdžią turi ir šeimininkas, kuris pasamdo ir laiko pas save nepilnametę tarnaitę arba piemėnę (A. 1925/206).

2. Nukent. Km. buvo nuov. virš. pad. Kn. suimta, patalpinta į polic. daboklę ir ten saugojama R. Tuo tarpu kaltin. policininko B., kuris ją iš daboklės namo parsivedęs sangūlavo, valdžioj ji nebuvo. Todėl ir nebuvo išžaginimo prievartos kelių. B. pasiėlgime mēra nus. darbo visumos (A. 1925/386).

524. [(1) Kas nusikalto sąvadavęs paleistuvauti:

1) merginą nuo keturiolikos ligi šešiolikos metų amžiaus, nenaudodamas piktam jos nekaltybės;

2) merginą nuo šešiolikos ligi dvidešimt vienerių metų amžiaus, žinomai nelytėtą,

tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jeigu kaltininkas sąvadavo žmoną, dukterį arba moterį, kuri yra jo valdžioje arba jo rūpinama, arba sangūlauti su žmonėmis, su kuriais sangūla yra baudžiama pagal 518 ir 519 straipsnius, tai jis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(3) Šita pat bausme baustinas ir tas, kuris nusikalto vertęsis sąvadavimu, numatytu pirmąja šio straipsnio dalimi.]

524. (1909 m. patk.). (1) Kas nusikalto sąvada-
vęs paleistuvauti merginą, kuriai nesukako dvide-
šimts vieneri metai, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei kaltininkas sąvadavo žmoną, dukterį arba asmenį, kuris yra jo valdžioje arba jo rūpinamas, arba asmenis, kurių sangūlavimas baudžiamas pagal 518—523 straipsnius, tai jis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(3) Šita pat bausme baustinas ir tas kaltininkas, kuris vertėsi sąvadavimu, šio straipsnio pirmoj daly numatytą.

I *Sąvadavimas, kaip nusikaltimas, už kurį baudžiama nepar-
einamai nuo sangūlavimo, turi būti laikomas baigtu, kai tik
kaltininkas palenkė ką nors sangūlai arba pristatė asmenį,
parūpino arba parengė būstą, nors pati sangūla dėl kurių nors
priežasčių ir būtų neįvykusi (p. r.).*

III A 1. Esminės sąvadavimo žymės yra kalbinimas sangūlai, pa-
rūpinimas tam priemonių bei pašalinimas kliūčių; todėl tam,
kad kas būtų pripažintas sąvadavusiu, nėra reikalo, kad tikrai
būtų sangūlauta; tereikia, kad kaltinamasis būtų atlikęs visą,
ką jis laiko reikalingu padaryti, kad sangūla įvyktų (1876/145).

2. Jei vyras vertė žmoną sangūlauti su pašaliniu asmeniu,
tai tat atitinka baudžiamo įstatymo numatytą sąvadavimo są-
voką, nors lytinių santykių ir nebūtų buvusių (1874/527).

525. Tėvų katras, globėjas, rūpintojas arba
žmogus, prižiūrįs nepilnametį, kuriam nėra sukakę

septyniolika metų amžiaus, arba esąs prie jo patarnauti žmogus, kuris nusikalto pataikavęs tokio nepilnamečio paleistuvavimui, yra baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

1. Pataikavimas yra tyčios veikimas, kuris gali pasireikšti tiek teigiama pavyzdžio ir paragavimo forma, tiek ir neigiama nekludymo forma, jei tik, žinoma, buvo galima tam pasipriešinti, naudojant tėvišką valdžią (p. r.).

2. Jei pataikavimas perėjo į tiesioginį kurstymą nusikaltamajam darbui, kuris kaip tik ir buvo vaiko įvykdytas, arba į koki kitą dalyvavimą jame, tai kaltininkas tėvas gali atsakyti pagal bendrininkavimo nuostatus (p. r.).

526. (1909 m. pak.). (1) Kas nusikalto igundęs moterį virsti prostitute asmens smurtu, grasymu padaryti galą ar labai sunkią arba sunkiąją kūno žalą jai pačiai arba jos šeimos žmogui, arba apgaulėmis, arba naudodamas piktam savo valdžią jai, arba pasinaudodamas jos neišsigalėjimu ar tos moters priklausymu kaltininkui, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip tris mėnesius.

(2) Už kėsiniimąsi baudžiama.

526¹. (1909 m. pak.). (1) Kas nusikalto igundęs moteriškę, kuriai nesukako dvidešimt vieneri metai amžiaus, išvažiuoti iš (Lietuvos), norėdamas pavertti tą moteriškę ne (Lietuvoje) prostitute, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jeigu toks igundymas padarytas 526 straipsnyje nurodytomis priemonėmis, tai, nežiūrint nukentėjusios amžiaus, kaltininkas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(3) Jeigu bus išrasta, kad kaltininkas vertėsi 526 straipsnyje nurodytais nusikalstamais darbais, tai jis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(4) Už kėsinimąsi baudžiama.

527. [Vyriškis, kuris nusikalto:

1) pelnęsis, tuo besiversdamas, iš prostitutės, kuri yra jo įtakoje arba nuo jo priklauso, arba pasinaudomas jos neišsigalėjimu;

2) traukęs moteris, tuo besiversdamas, verstis prostitucija paleistuvaujamuosiuose namuose, norėdamas gauti turto naudos,

baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.]

527. (1909 m. pak.) (1) Vyriškis, kuris nusikalto pelnęsis, tuo besiversdamas, iš prostitutės, kuri yra jo įtakoje arba nuo jo priklauso, arba pasinaudomas jos neišsigalėjimu, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Šita pat bausme baustinas vyriškis, kuris nusikalto traukęs moteriškes, tuo besiversdamas, verstis prostitucija paleistuvaujamuosiuose namuose, norėdamas gauti turto naudos.

A. turėjo paleistuvaujamus namus ir laikė dvi nepilnametes prostitutas, žinodamas jų amžių, ir pasipelnė iš prostitucijos, prisidengdamas nuomos santykiais. Todėl teisingai pritaikinti BS. 527 ir 529 str. (K. 1925/125).

528. Kas nusizengė nelaikęs taisyklių, nustatytų paleistuvybei neleisti ir panaikinti žalingiems jos padariniams, tas baudžiamas

arešto arba baudos ne daugiau kaip (dviem tūkstančiais penkiais šimtais litų).

1. Kai asmens, kurie kaltinami nevykdę policijos taisyklių dėl paleistuvavimo išpėjimo, paaiškina, kad jie policijos neteislingai įrašyti į prostitučių sąrašus, tai taikos teisėjų ištaišgos, prieš jas pasmerkdamos ar išteisindamos, turi išnagrinėti klausimą, ar jos buvo įrašytos pagal esamas taisykles, nes tik šia sąlyga tegali būti pripažintas teisėtu reikalavimas joms atvykti į ligoninę tam, kad jas apžiūrėtų (1871/943 ir 944). **III A**

2. Laikymas slaptos landynės prostitutėms, kurios slapstosi nuo sanitarinės policijos priežiūros, yra baudžiamojo įstatymo numatytas nusikaltimas (1875/305).

1. Išnuomojimas kambario prostitutėms negali būti identifikuojamas su paleistuvystės namo laikymu (K. 1930/97). **III B**

2. Reikia nustatyti, ar kaltinamoji iš tikrųjų slapta laikė prostitutas, būtent: ar ji turėjo kokį nors pelną iš jų, kaip prostitučių šeimininkė... Jei būtų nustatyta, jog kasatorė slapta laikė prostitutas, tai, be abejojimo, už tai ji turėtų atsakyti pagal 528 str.... Pagal tą straipsnį ji galėtų būti nubauta ir už prostitučių nepadorumą, jeigu būtų išrodyta jos teisė jas užlaikyti. Bet jei prostitutės buvo tik jos nuomininkės, tai, be abejojimo, už jų veiksmus ji atsakyti negali (K. 1930/137).

529. (1909 m. pak.) (1) Kas nusikalto priėmęs į paleistuvaujamąjį namą moterį, kuriai nesukako dvidešimt vieneri metai, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Šita pat bausme baustinas ir tas, kuris nusikalto sulaikęs paleistuvaujamajame name prostitutę, prieš jos norą.

I *Pagal 529 str. 1 d. baudžianą, neatsižiuirint į priimtosios į paleistuvaujamąjį namą sutikimą, o taip pat ir į tai, ar ji jau buvo įrašyta į prostitučių sąrašą, išskyrus vis dėlto atvejus, nurodytus 500 str. 2 p. (p. r.).*

Nusikaltimas baigtas nuo to momento, kada moteris priimta į paleistuvaujamąjį namą (p. r.).

III B Reikėjo nustatyti, ar kaltinamoji iš jos priimtų, kaip ji sakosi, tik į kambarius, merginų gaudavo vien tik nuompinigių. ar, be nuompinigių, turėjo dar kokią nors kitą pelną iš jų paleistuvavimo. Jei turėjo, tai, be abejojimo, ji laikė paleistuvaujamąjį namą (K. 1930/149).

Dvidešimt aštuntasis skyrius

Įžeidimas

530. Kas nusizengė tyčia asmenį nuskriaudęs savo pasielgimu arba atsiliepimu, kurie žemina patį nuskriaustąjį arba jo šeimos žmogų, kad ir mirusį, tas už tą įžeidimą baudžiamas

arešto arba baudos ne daugiau kaip (dviem tūkstančiais penkiais šimtais litų).

1. Įžeidimo objektu gali būti tik fiziniai asmens; už juri-dinių asmenų įžeidimą gali būti baudžiamas tik tam tikrais įstatymo ypatingai nurodytais atvejais (p. r.).

2. Nėra reikalo, kad įžeistasis asmuo būtų pavadintas vardu; visai užtenka, kad būtų nurodytos tokios aplinkybės, iš kurių būtų lengva pažinti asmuo, kurį kaltininkas turėjo galvoj (p. r.).

3. Bet, žinoma, nėra atsakomybės, kai tokio objektyvaus apipažinimo nėra, nors skundėjas ir pareiškė, jog jis mano tą įžeidimą liečiant jo asmenį (p. r.).

4. Asmenį apibūdinančiais pažymiais gali būti ir kolektyviniai pavadinimai, kai tik jie liečia tam tikrus ir nedidelio skaičiaus paskirus asmenis, kaip, pav., kurio nors teismo narius, kurio nors pulko karininkus; bet tokio apibūdinimo nėra, kada pavadinimas suima neapibrėžtą individų skaičių, kada, sakykime, minima tauta, tikyba ir kiti tokie dalykai, kada nurodymas yra tipo vaizdavimas, o ne asmens įžeidimas (p. r.).

5. Kiekvienas asmuo gali būti įžeistas ne tik savo indvidinę garbę, bet ir kaip tam tikrės sąjungos, grupės narys, kai apie jį įžeidžiamai atsiliepiama, sakoma jį, kaip draugijos, bendrovės, įstaigos narį, turint žeminamų savumų (p. r.).

6. Įžeidimas yra nusikalstamas, kada įžeidžiama su noru įžeisti arba tyčia; neatsargus įžeidimas, pav., netyčia paskelbiant gundą, negali būti laikomas nusikalstamu (p. r.).

1. Įžeidimas žodžiu yra pasakymas plūstamų, arba keikiamų, žodžių ar aiškiai įžeidžiamų palyginimų, posakių bei užminimų, turint tikslą pažeminti ir įžeisti garbę to asmens, kurį jie liečia (1871/177).

III A

2. Patys savaime ir neužgaunami posakiai gali tokiais tapti tuo atveju, kai dėl kokių atsitiktinių aplinkybių jie turi užgaunamos prasmės tam tikram asmeniui ir kai tatai pripažins teismas (1871/904).

3. Kas nusikalsta įžeidęs, baudžiamas tik tuo atveju, kai jis tatai padaro tyčia (1871/1792), todėl pasakymas įžeidžiamų posakių juokais, nenorint niekinti tam tikro asmens, nelaikomas įžeidimu (1869/856).

4. Kad kas būtų pripažintas kaltu dėl įžeidimo, nepakanka, kad jis tikrai turėtų norą įžeisti, bet reikalingi dar tokie faktai, kurie šį norą teigiamai išreikštų. Todėl, ką kaltu dėl įžeidimo pripažindamas, teismas turi teigiamai nurodyti: 1. ar teisiamasis norėjo užgauti; 2. ar yra tokių faktų, kurie tą norą iškelia į eikštę (1870/871).

5. Jei kas žodžiu ar raštu kreipėsi į kitą asmenį stačiais žodžiais, tai jis tegali būti baudžiamas tada, kada šie žodžiai turi įžeidžiamą prasmę tam asmeniui (1873/143).

6. Klausimas, ar tam tikras posakis yra įžeidžiamas, ar ne, pareina išimtinai nuo faktus apsvarsčiusių teisėjų — ir jis negali būti svarstomas kasacine tvarka (1870/1480).

7. Nors žodis „tu“ pats savaime ir nėra įžeidžiamas, bet pagal bylos aplinkybes gali įgyti užgaunamo pobūdžio, būtent, jei bus pripažinta, kad jis buvo pavartota su tikslu parodyti panieką kitam asmeniui (1874/694).

8. Žodis „pirklys“ pats savaime nėra įžeidžiamas, bet susiejus su šiuo žodžiu tokius posakius, kurie rodo, kad kalbėtojas niekina tą asmenį, kurį jis vadina šiuo vardu, jis įgyja įžeidžiamo pobūdžio (1872/64).

9. Pavadinimas ko nors melagiu yra, be abejojimo, įžeidimas (1870/1300).

10. Įžeidžiamas atsiliepimas apie įstaigą, sakysime, pasakymas apie viešbūtį, kad jame paleistuvaujama, yra laikomas įstaigos savininko įžeidimu (1870/1245).

11. Kad kas atsakytų už netarpinį įžeidimą, būtina reikalinga, kad įžeidėjas būtų žinojęs, jog įžeidžiamasis posakis sakomas esant vienam to asmens šeimos nariui, apie kurį kalba, ir kad jis kaip tik šiuo būdu norėjęs įžeisti esantį asmenį (1870/116).

12. Susirinkimo seniūno reikalavimas išeiti iš susirinkimo negali būti laikomas įžeidimu, jei jis tai padaryti reikalavo neužgaudamas ir jei klubo statutas suteikia jam teisę šalinti iš susirinkimo svečius pagal savo nuožiūrą. Bet jei seniūnas tos teisės neturi, tai išprašymas iš susirinkimo tik tada nebus įžeidimas, kada išvestieji savo elgesiu padarė slistį jiems iš susirinkimo pašalinti (1870/1452, 1867/279).

13. Kadangi papeikimas nėra laikomas įžeidimu, jei papeikia asmuo, turįs teisę tai daryti, tai kaltinamojo papeikimas pas jį tarnaujančių asmenų dėl to, kad jie nerūpestingai eina savo pareigas, pareiškiant nuomonę, kad jie tegali eiti kitas pareigas, nėra žeminimas — negali būti laikomas įžeidimu (1870/410).

14. Kokio asmens plūdimas, jam pačiam negirdint ir nė vienam iš jo giminių nėsant, nenurodant kokių negarbingų veiksmų, negali būti persekiojamas nei kaip asmens įžeidimas, nei kaip šmeižtas (1874/230).

15. Pagal bendrą taisyklę už įžeidimą atsakyti gali ne tik asmens, kurie patys įžeidžia, bet ir tie, kurie įžeisti kalbina (1868/381).

16. Bet koks judesys, kuris išreiškia norą kėsintis į užgaunamojo asmens kūno neliečiamumą, sakysime, grasymas kumščiu, turi būti laikomas veiksminiu įžeidimu; bet jeigu įžeidėjo veiksmai tepavaduoja tik jo paniekos pavaizdavimą įžeidžiamajam žodžiu, tai toks vaizdingai, simboliškai išreikštas įžeidimas turi būti sulygintas su įžeidimu žodžiu ar raštu, sakysime, liežuvio, špygos, kokio užgaunamo paveikslu parodymas arba šaipymasis (1885/16).

17. Įžeidimas laišku laikomas įvykusi ne laiško parašytuoju laiku, bet tuo laiku, kada jį gavo tas asmuo, kuriam laiškas buvo siunčiamas (1868/870).

18. Įžeidimas prašyme, kuris pagal įstatymą turi būti įteiktas įžeidžiamajam asmeniui arba jo svarstomas, yra tiesioginis asmens įžeidimas. Bet asmuo laikomas įžeistu už akių, kai įžeidimai esti tokiuose raštuose, kurie pagal įstatymą grąžinami įteikėjui, jei juose yra įžeidžiamų posakių (1870/1448 ir 310).

19. Įteikti teismui laišką, kaip išrodymą, kuriame yra ką nors įžeidžiamų dalykų, negali būti laikoma įžeidimu, nebent tatai būtų padaryta tam, kad žmogus, kurį tie įžeidimai liečia, būtų teisme skaitant laišką įžeistas (1871/1792).

20. Įžeidimas laišku tegali būti laikomas įžeidimu už akių, kada įžeidėjas tikrai žino, jog šis raštas ar laiškas pagal savo savumus bei tikslą, kuriuo jis parašytas, nebus įteiktas įžeistajam žmogui (1870/310).

1. Šmeižimas yra garsinimas konkrečių faktų, kurie gali būti pagrindu sudaryti prastai nuomonei. Bet kaltinamasis... sakosi pareiškias įtarimą prie valstybės gynėjo padėjėjo išvados ir bijas, ar ne kaltinamojo Z. pastangomis padarytas... įžengiamojo tardymo davinių iškraipymas. Taigi S. konkrečiai nekaltina X, kad jis rašęs savo išvadą Z. papirktas, o tiktai įtaria. Toks įtarimas valdininko dėl jo pareigų ėjimo, be tiesaus kaltinimo, be konkrečių faktų, kaip tik įžeidžia valdininką. Tiesa, kad nuskausti galima tik tiesioginai. Bet tiesioginis nuskaidimas gali būti padarytas ne tik į akis nuskaustajam, bet ir

III B

jam čia nėsant, pav., nusiųsti paštu ar per ką nors laišku, įprastu kito asmens perduoti tam tikram asmeniui jo įžeidžiančius žodžius arba išreikšti tokiu būdu, kad tie žodžiai ar veiksmai, jam žinomi, taps žinomais tam asmeniui, apie kurį kalbama. Šiuo atveju S., paduodamas skundą... negalėjo nežinoti, kad jo raštų turinys X žinomas... Bet tokia nuomonė nė kiek neužkerta kelio skustis dėl valdininkų neteisėtumų ar nusikaltimų. Jeigu valdininkas nusikalto, nuskaustasis... gali nustatyta tvarka skustis..., bet draudžiama tokiuose skunduose vartoti įžeidžiamus pasakymus (K. 1926/434).

2. Kaltinamojo B., kaip kurorto direktoriaus, davusio įsakymą neleisti kurorto šokių salėn kaltintojo gydytojo V., kuris prieš tai toje salėje buvo susipešęs, veiksmas nėra įžeidžiamas, bet teismas turėjo pasvarstyti, ar tame veiksmė nebuvo kurio nors kito nusikaltimo (K. 1927/110).

3. Teismas įžiūrėjęs tą nusikaltimą, kad ir pakartotinai, pastebėjus klaidą, S. atsiprašant, T. vis dar tvirtino, kad S. norėjęs paimti jo, T., daiktus (portfelį), o šiomis aplinkybėmis tie patys žodžiai jau yra įžeidimas. (K. 1926/478).

4. Juoktis iš žmogaus, kad jam teko sėdėti areštuotam ar kalėjime, yra to asmens įžeidimas (K. 1928/512).

5. Nustatyta, kad G. taikos teisėjo salėje J-ką viešai išplūdo „žudiku“ ir kitais įžeidžiamais žodžiais... Jon. kaltino ne tik šmeižimu, bet ir įžeidimu... Tad Ap. T., radęs bylos aplinkybėse davinių, kad Jon. ėmęs kyšius, vis dėlto neturėjo pagrindo paneigti nustatytų aplinkybių dėl Jon. įžeidimo, o juo labiau pripažinti jo skundą nesąžiningu (K. 1926/371).

6. Kaltinamosios V. pasakymas į pašalinius asmenis, kad d-ras V. nunuodijo dantų gydytoją ir kad tokį gyvulį reikia išvaryti į mišką, numatytas BS. 531 str. Nors paimti atskiri žodžiai „tokį gyvulį reikia išvaryti į mišką“ yra tik įžeidimas, bet jeigu prie jų pridėsime „už tai, kad jis žmogų nunuodijo“, tai visas pasakymas virst garbės plėšimu (K. 1928/371).

7. Pakišimas špygos po nosimi yra skaudus įžeidimas (K. 1930).

8. Vienam rašiny gali būti ir apkalbėjimų (šmeižtų) ir užgavimų (pravardžiavimų). Ir vienos, ir antros rūšies nusikaltimus įstatymas BS. 530, 531 ir 533 str. vienodai vadina įžeidi-

mais. Tad patrauktas tieson BS. 533 str. už įžeidimą spaudoj tam tikru raštu yra traukiamas atsakyti už visus įžeidimus, tilpusius tame rašte (K. 1925/b 274).

9. Pasakyti kuriam nors žmogui „tu esi mano akyse žemas žmogus“, be abejojimo, yra įžeidimas, BS. 530 str. numatytas; o kalbėti į kitus žmones už akių, kad šis ar anas esąs žemas žmogus, yra to asmens pažeminimas, BS. 531 str. numatytas... Kadangi kaltinamasis B. turėjo žinoti, kad jo pasakymas B.-čiui apie jo įgaliotinį Š. pastarajam tapo žinomas, tai tokiomis sąlygomis padarytas pareiškimas už akių yra lygus pareiškimui į akis, kurį numato BS. 530 str. Numatytas BS. 530 str. nusižengimas yra baustinas, neatsižvelgiant į tai, koks asmuo yra įžeistas, todėl Ap. T. teisingai neleido išrodinėti liudininkais skundėjo veiksmų, ar jo elgesio (K. 1927/139).

Paprastai skiriami du pagrindiniai užgavimo tipai: a) įžeidimas ir b) garbės nuplėšimas (M. II, 301 p.). **IV**

531. Kas nusikalto pažeminęs, kad ir už akių, garsindamas dalyką, kuris žemina kalbamąjį žmogų, tas už tą įžeidimą baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

1. Baudžiamajai atsakomybei neturi reikšmės klausimas, ar kaltininkas buvo pirmasis skleidžiamojo gando šaltinis, ar jis tik platino tai, ką buvo girdėjęs iš kitų; ar pasakojo tiesiog smerkdamas, ar anekdoto, gando pavidalu (p. r.).

2. Kad garsinimas, apie kurį kalba 531 str., būtų nusikaltamas darbas, būtinai reikalinga, kad tat būtų padaryta trečiųjų asmenų akivaizdoj; asmenų skaičius neturi reikšmės, bet, žinoma, šitą aplinkybę teismas turi atsiminti, sprenddamas klausimą, ar šiuo atveju garsinimo faktas yra žeminąs dalyką (p. r.).

3. Kai vyras ką nors pasakoja žmonai arba atvirkščiai, kitaip sakant, kai eina pasikalbėjimas tarp tokių asmenų, kurie moralės atžvilgiu sudaro vieną vienetą, tai tas negali būti laikoma garsinimu arba gandų skleidimu (p. r.).

4. Nėra garsinimas, kai pasakojama tokia kalba, kurios nesupranta ten esą tretieji asmens (p. r.).

5. Nėra gandų skleidimo, kai paaiškėja, kad kaltininkas nėra spėt nespėjęs, jog jį gali girdėti kiti asmens, kai jį slapta esti nugirdę, paskaitę jo neišsiųstą laišką, straipsnį, nors ir parengtą spaudai, bet dar neišsiųstą, ir t.t. (p. r.).

6. Pareiškimas spėjimo, kad kuris nors žmogus, būdamas šiojoje ar kitokioje padėtyje, elgiąs negarbingai arba niekšiskai, nors to pareiškėjas ir turėtų norą ar tikslą pažeminti, vis dėlto nėra šlovės plėšimas, o tik nuoskauda, arba įžeidimas (p. r.).

7. Taip pat vien samprotavimas apie faktą, nors tas samprotavimas ir pasireiškų tiesioginiu įvykio pasmerkimu ar palyginimu jo su kitais žeminamais darbais, turi būti laikomas nuoskauda, o ne šmeižtu (p. r.).

8. Jei kas nors vadinamas vagim, sukčium ir t.t., nenurodant tų faktų, iš kurių buvo padaryta tokia išvada, tai čia yra nuoskauda, o ne šmeižtas (p. r.).

III A

1. Šmeižto sąvokai yra tas pats, ar platinamas gandas turi neabejotinai šlovės plėšiamą reikšmę bet kam, kaip, sakysime, kaltinimas dėl negarbingo ir gėdingo veiksmo: dėl to, kad šmeižiamajam buvo padarytas koks neabejotinai garbę žeminąs dalykas ar kas panašaus, ar skelbiamas dalyko negarbingumas pareina nuo tam tikrų ypatingų sąlygų, kurias nurodo šmeižėjas, pavyzdžiui, nurodydamas, kad tam tikras asmuo dalyvauja šiaipjau morališkai indiferentinėje ar leistojo įmonėje, bet kurioj dalyvauti yra gėdinga dėl kitų šioj įmonėje dalyvaujančių žmonių nusikalstamų ar gėdingų darbų: ar net nurodymas, kad asmuo einąs jam pavestas pareigas, bet tokiomis sąlygomis, su tokiais priedais bei motyvais ir panašiais dalykais, kurių dėka tas, jei tatau būtų tiesa, žemintų gerą vardą to, kurį liečias gandas esti skleidžiamas (1892/10).

2. Negalima nepripažinti, kad iš viso platinti tokius gandas apie asmenis, kurių visuomeninė padėtis, profesija ir kiti dalykai reikalauja ypatingos jų pagarbos visuomenės dorovei bei padorumui, — yra jų garbę bei gerą vardą žeminąs veiksmas, o sudarant apie juos netikrą nuomonę, galima sulaukti

pragaištingų padarinių praktiškam jų gyvenimui, ir todėl tas turi būti laikoma šmeižtu (1892/12).

3. Įstatymas nustato, kas reikia laikyti negarbingu veiksmu, ir šiuo atžvilgiu laikosi visuotinai paplitusios nuomonės. Užtat platinant tarp žmonių, kurie nevysišką atsiskaitymą su skolininkais laiko negarbingu dalyku, neteisingo ir nepagrįsto gando dėl tam tikro asmens neišgalėjimo, turima, be abejojimo, noras įžeisti šį asmenį ar jam pakenkti (1870/812).

4. Šmeižiamu dalyku gali būti ne tik tokie veiksmai, kurie bausme grasinant draudžiami, bet ir tokie, kurie žadina visuomenės panicką šmeižiamajam, kitaip sakant, laikomi nedorovingais ar nesutinkančiais su vyraujančia garbės sąvoka bei su šmeižiamojo padėtimi. Todėl kaltinimas dvasininko, kad jis žiauriai kankinęs arklių, gali būti laikomas šmeižtu (1872/1236).

5. Priekaištas dėl nusikalstamo darbo, kuris nėra pripažintas teismo sprendimu, yra tikras šmeižtas (1870/978).

6. Gali būti šmeižiama ne tik žodžiu ar laišku, bet ir su pagelba laišką pavaduojančio ženklų ar paveikslo (1869/1039); todėl ištepimas vartų degutu — tas pagal vietos papročius yra nurodymas, kad tuose namuose gyvenanti paleistuvaujanti mergaitė — yra tikras šmeižtas (1871/1142, 1869/1039).

7. Neišrodytas priekaištas, tretiesiems asmenims esant, dėl kreivos priesaikos kuriai nors hylai, yra tikras šmeižtas (1872/583).

8. Skleisti melagišką gandą, kad šiam ar anam žmogui buvę skelta į veidą, yra šmeižtas (1873/553).

9. Pavadinti ką nors už akių sukčium, plėšiku, jei teismas pripažins, kad šiuos žodžius sakęs asmuo neturėjęs galvoj, juos sakydamas, kokių išgalvotų faktų, kurie atliktų šių žodžių pramę, — gali būti tik įžeidimas už akių (1873/201).

10. Pareiškimas dėl kokio tikrai įvykusio fakto, jei jis nebus lydimas keikiamų žodžių tam asmeniui, dėl kurio tatai pareišksta, yra įžeidimas, o ne šmeižtas (1870/1438).

11. Jeigu pripažįstama, kad įžeidėjas neturėjęs noro įžeisti, tai tat nedaro negalimu dalyku taikinti baudžiamąjį įstatymą, jei tik kaltininkas gali ir turi susivokti dėl savo pavartotų posakių prasmės (1881/112).

12. Kada kas yra šmeižamas oficialiniu raštu, įteiktu vyriausybei, tai valdininkas turi atsakyti dėl šmeižto ir tarnybinio nusikalstamo darbo pagal visumą (1871/846).

13. Slistimi įžeisti turi būti laikomi bet kokie nepadorūs bei nederami įžeistojo veiksmai, kurie ką pakursto įžeisti; nustatyti, ar tokia slistis yra, pareina visada ir visais atvejais nuo teismo (1871/241, žiūr. t. p. 1871/235, 295, Contra 1869/696, 179; 1867/553).

III B

1. Kaltinamasis Ž., darydamas jo byloj su B. priekaištą pastarojo pris. adv. K. dėl to, kad esą tai jis buvęs apsiėmęs ginti ir jį šioj byloj, įžeidė K., žemindamas viešai jo, kaip advokato, garbę (K. 1928/482).

2. Išvadinimas policijos nuovados viršininko M., kitiems girdint, vagim ir kyšių ėmėju yra garsinimas dalykų, žeminančių M., o garsinimas už akių tokių dalykų sudaro BS. 531 str. visumą (K. 1928/694).

3. Aprašyti kaltinamojo A. laiškų išsireiškimai visai neliečia S. asmens, jie liečia S. tiktai kaip pirklių, firmų atstovą, jo, kaip pirklio, veiksmus. Laiškuose nėra nieko tokio, kas nors šiek tiek žemintų arba galėtų įžeisti S., kaip asmenį, todėl nėra nė BS. 531 str. num. nusikaltimo visumos (K. 1930/423).

4. 531 str. visumai reikalinga nustatyti: 1) tų žinių skleidimo faktas, 2) noras įžeisti ir 3) skleidžiamų žinių netikrumas (K. 1930/442).

532. (1) Kas nusikalto įžeidęs:

1) motiną, teisės tėvą arba kitą aukštutinį giminietį;

2) kunigą, pamaldas laikant arba kitas kunigo pareigas einant;

3) valdininką, valsčiaus viršaitį arba žmogų, kuris turi tolygią vietą, beeinant tarnybos pareigas arba dėl jų ėjimo;

4) karinę sargybą arba jos sargybinių, kariuomenės dalį arba kamandą,

**tas baudžiamas
kalėti paprastajame kalėjime.**

(2) Šita pat bausme baustinas garlaivio arba jūrių laivo tarnautojas arba jų keleivis, kuris nusikalto ižeidęs garlaivio arba jūrių laivo kapitoną, taip pat ir suimtinis, kuris nusikalto ižeidęs kurį kalėjimo sargybos žmogų, beeinant tarnybos pareigas arba dėl jų ėjimo.

1. Klausimas, ar tie valdininko veiksmai, dėl kurių jis buvo ižeistas, buvo teisėti, ar ne, kaltininko atsakomybei neturi jokios įtakos (1864/517 ir 714). **III A**

2. Valdininko ižeidimas yra nusižengimas valdomai tvarkai, ne garbei (1872/119).

3. Turimas galvoj ižeidimas valdininko, kaip vyriausybės valdžios atstovo (1873/950).

4. Tačiau būtinai reikalinga, kad ižeistasis eifų savo pareigas ir kad tarnybinis jo veiksmų pobūdis būtų žinomas kaltininkui (1871/1758).

5. Ką nors dėl savo pareigas einančio valdininko ižeidimo pasmerkdamas, teismas savo sprendime turi nurodyti tuos faktus, kuriais iškilo į eikštę ižeidžiant tarnybinis ižeistojo veiksmų pobūdis (1870/1285).

6. Nors laisvai samdomi valstybinės degtinės krautuvų pardavėjai bei kiti jų tarnautojai ir neturi valstybinės tarnybos teisių, bet pagal Įst. dėl Akcyzės Rinkl. 1162 str. dėl tarnybinių nusikaltimų bei nusižengimų jie atsako ta pat tvarka bei pagrindais, kaip ir valstybės valdininkai; todėl jų ižeidimas bei neklausymas ar pasipriešinimas jiems tarnybos pareigas einant yra nusikalstamas darbas valdomajai tvarkai, nes laisvai samdomų tarnautojų ižeidimas minėtomis sąlygomis nėra nukreiptas prieš nukentėjusio asmens teises, bet per juos prieš nustatytą valdžią, turint tikslą sutrukdyti jos veiklos laisvę ar pažeminti jos reikšmę (1905/23).

1. Butų skyrius pradėjo vykdyti neįsiteisėjusį savo sprendimą... Iš to aiškiai matyti, kad Butų Sk. peržengė savo kom- **III B**

petenciją, ir todėl negalima pripažinti šiuo atveju Butų Sk. narius tarnautojais, einančiais šiuo atveju savo tarnybos pareigas, nes Butų Sk. pats savo sprendimų nevykdo. Todėl ir nuteistieji negalėjo būti nubausti už valdininkų įžeidimą (K. 1925/570).

2. Ar teisėtai, ar neteisėtai elgėsi policijos valdininkas -- ši aplinkybė kaltinamųjų kaltės nepašalina. Jeigu policijos valdininkas būtų nusižengęs įstatymams, tai jis už tai galėtų atsakyti, bet tas kaltinamųjų nedaro neatsakingais už jų pačių veiksmus (K. 1928/124).

3. Šio str. nusikaltimo visumai reikalinga, kad įžeidimas būtų mestas į akis ar bent viešai ir įžeidžiamajam girdint (K. 1928/694).

4. Kaltinamasis K., būdamas N. gimnazijos mokytoju, atvykęs VIII klasėn, kur tuo metu direktorius J. su mokytoju L. prižiūrėjo egzaminus, paklausė direktoriaus, ar jis, kaltinamasis, liekęs ir toliau mokytoju ir, negavęs teigiamo atsakymo, tuojomis sąsiuviniais sudavė direktoriui (prie mokinių) per veidą.

Čia kaltinamojo noras buvo ne kūno neliečiamybė nukentėjusiam direktoriui pažeisti..., bet, atsižiūrint į nušimo būdą ir aplinkybes, reikia pripažinti, kad čia padarytas 530 str. nusikaltimas. Tačiau, kadangi nukent. yra įžeistas sąryšy su savo tarnyba..., tai nusikaltimas kvalifik. pagal 532 str. 3 p. (A. 1928/304).

5. Straipsnis kalba apie betarpi įžeidimą ir apie šmeižimą (už akių), ir todėl įžeidžiamo asmens nepažinimas nesudaro reikšmės (K. 1929/416).

6. Meluotinai įskundžiant valdininką reikalavus kyšio, padarytas ne tik meluotino įskundimo, bet ir įžeidimo nusikalstamas darbas (K. 1930/529).

7. Pasakymai, kad taikos teisėjas nevykdamas Respublikos įstatymų, nenorįs skaitytis su Respublikos įstatymų prasme, yra teisėją įžeidžią posakiai (K. 1930/119).

8. Pranešimai, kad girininkas neteisėtai surašęs protokolą — joks nusikalstamas darbas, nes tai yra to protokolo įvertinimas taip, kaip suprato jį kaltinamasis (K. 1930/383).

9. Įžeisti valdininką, kada jis eina tarnybos pareigas, pavadinant jį „piemenim“, „durnium“, yra nusik. darbas, nurodytas BS. 532 str. 3 p. Nors miško eigulis yra tarnautojas, bet jis negali būti laikomas valdininku 532 str. 3 p. prasme. Sąvoka „tarnautojas“ platesnė, negu sąvoka „valdininkas“. BS. 636 str. nurodo, kad tarnautojais laikomi tiek valdininkai, tiek policininkai bei kiti sargovai arba patarnautojai. Vyr. Tribunolas savo sprendimais 15/27, 53/27 yra išaiškinęs, kad žodis „valdininkas“ tinka tiems valdžios nariams, kurie paskirtose ribose savarankiškai veikia, ir kad policininkai, miško eiguliai ir kiti sargybiniai bei tarnai, einą išimtinai vykdomąsias pareigas, laikomi „patarnautojais“. BS. 532 str. 3 p. numato tik valdininko arba valdžiaus viršaičio įžeidimą, bet ne apskritai tarnautojo plūdimą (1934.I.16 d. b.; Nr. 8).

533. (1) Kas nusikalto ką nors įžeidęs paskleistuose arba viešai rodomuose spaudiniuose, raštuose arba vaizduose, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Be to, laikraščio redaktorius arba leidėjas, kuris nusikalto idėjęs jame įžeidžiamų rašinių, laiškų arba paveikslų, baudžiamas pinigais, kurių sumos dydis nustatomas pagal išleistų parduoti rašinių, laiškų arba paveikslų egzempliorių skaičių, skaitant ne daugiau kaip po (penkis litus) už kiekvieną egzempliorių.

Turi būti paskleista, arba išplatinta, kaltininkui žinant; vadinasi, atsakomybei reikalinga, kad kaltininkas ne tik žinotų, jog tam tikras gandas rasis žinomu daugeliui, kad jo parašytas laiškas eis iš rankų į rankas, bet tokiam platinimui turi būti jo sutikimas, reikšte pareikštas arba savaime suprantamas; todėl kam nors pasiūsto laiško autorius negali atsakyti pagal 533 str., kai tik laiškas esti pagarsinamas be jo žinios (p. r.).

1. Kadangi pavadinus melagiu yra įžeidžiamas tas asmuo, III A kurį tatai liečia, net ir asmenių tiesioginių dviejų visuomenės

533 - 535 str.

narių santykių atveju, tai savaime aišku, kad už pavartojimą tokio posakio spaudoje visiškai tinka bausti pagal šį įstatymą.

2. Nusikalstami darbai, daromi spausdintu žodžiu, negali būti įžeidimu už akių — todėl visi įžeidimai spaudoje laikomi tiesioginiais, asmeniais įžeidimais (1871/187).

III B

1. V. savo straipsnyje „Amnestijos sumanymas“, sakydamas, kad laikuriems St. Seimo nariams, kaip P., A. amnestija labai pageidaujama dėl jų pačių bylų, yra pavartojęs žodžius, kurie gali įžeisti žmogų... Tačiau V. sakosi, rašydamas nur. straipsnį, nežinojęs, kad byla esanti numarinta... Ir todėl Ap. T., neradęs nusikalstamo darbo visumos, yra tikrai išaiškinęs BS. 533 str. prasmę.

Ap. T. sprendime nematyti, kuriose straipsnių vietose ir kuriais, būtent, žodžiais žeminamas P. asmuo. Ap. T. gal turėjo galvoje, kad talpinantieji straipsniai nors ne tiesiog, bet vis dėlto apšmeižia P., tačiau tada irgi turėjo nurodyti savo sprendime, kodėl jis susidarė tokią išvadą (K. 1927/251).

2. Žodžio „šnipinėti“ prasmė ir sąvoka, kaip ji suprantama visuomenės gyvenime, yra įžeidžianti ir žeminanti asmenį, tad pasakyme „šnipinėti“ turi būti nužiūrėtas šmeižimas (K. 1928/623).

3. Patys žodžiai „nepakenčiamas diktatorius“... neturi nieko įžeidžiamo (K. 1928/12).

534. Kas nusikalto įžeidęs vyriausiąją svetimos valstybės galvą, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

535. (1) Kas nusikalto įžeidęs svetimos šalies pasiuntinį arba įgaliotinį, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(2) Šita pat bausme baustinas tas, kuris nusikalto įžeidęs kitą diplomatijos agentą, jei taip įžeidė, norėdamas parodyti jo vyriausybės negerbimo.

Neturi reikšmės, ar pasiuntinys buvo ižeistas dėl oficialinių jo veiksmų, ar dėl kokių privatinių santykių su juo (p. r.).

536. (1) Kas nusikalto ižeidęs, kaip numatyta 530 ir 531 straipsniu, gali palikti nebaudžiamas:

1) jei ižeidimą sukėlė lygus arba sunkesnis asmens smurtas ar lygus arba skaudesnis ižeidimas, nuskaustojų padarytas;

2) jei nuskaustasis atkeršijo jam lygiu arba sunkesniu asmens smurtu ar lygiu arba skaudesniu ižeidimu.

(2) Tos taisyklės neturi galios, jei yra ižeistas policininkas arba kitas sargovas arba tarnas, beeinas tarnybos pareigas arba dėl jų ėjimo, arba kunigas.

1. Teismas turi teisę pripažinti žodinį ižeidimą esant lygų **III A** su veiksminiu ižeidimu (1878/6).

2. Klausimą dėl savitarpio ižeidimų sunkumo sprendžia teismas, pasirėmęs aplinkybių, kurios buvo susijusios su bariniu, bei palyginęs šalių pasakytus ižeidžiamuosius žodžius, ir čia visai nereikia bet kokių ypatingų išrodymų (1872/64).

3. Klausimas dėl savitarpio ižeidimo sunkumų bei jų tolygumo, būdamas klausimu dėl faktų, priklauso bylą iš esmės sprendžiančiajam teismui ir negali būti skundžiamas kasacine tvarka (1872/1273).

4. Netaikinamas įstatymas dėl savitarpio ižeidimų, kai viena iš šalių — valdininkas, kuris ižeidimo metu eina savo tarnybos pareigas (1873/975).

1. Kas pirmas pradėjo plūstis — reikšmės neturi, nes plūdimasis ir panelės sijono pakėlimas (pakėlęs sijoną, vedžiojo po trobą pajuokai) negali būti laikomas lygiu asmens smurtu arba ižeidimu (K. 1928/57). **III B**

2. BS. 536 str. nurodo galimybę ižeidėją palikti nebaustą, jei ižeidimą sukėlė lygus arba skaudesnis ižeidimas, padarytas nuskriaustojų. Tuo būdu tarp dviejų ižeidimų, plūdimų turi

būti netarpinis ryšys, priežastingumo pagrindas, vienas šmeižtas turi sukelti kitą. Jei teisiamoji kažkada ir būtų apšmeižusi, įžeidusi savo vyrą, tai tas neduoda jam teisės iš viso ją plūsti ir šmeižti. Jei nuteistojo ir skundėjo nusik. darbas neturi tarpusavio ryšio, tai juodu skyrium turi būti nagrinėjami (1933. XII.9 d.; b. Nr. 406).

537. Garsinimas dalyko, kuris žemina garbę, nelaikomas baustinu pažeminimu, jei kaltininkas išrodo:

1) kad pagarsintas dalykas yra tiesa, arba

2) kad jis turėjo pakankamo pagrindo laikyti pagarsintąjį dalyką tiesa ir kad pagarsino jį dėl valstybės arba visuomenės naudos, einamosios savo pareigos reikalu arba gindamas savo asmens ar savo šeimos garbę.

1. *Aplinkybės tikrumas gali būti išrodomas visomis priemonėmis ir visais būdais, bet jis turi būti objektyvus; todėl kaltininkas negali remtis tik tuo, kad jis pats tikėjęs tuo, ką kiti kalbėjo, kad kartojęs jau buvusius gandus, kad apie tą įvykį jau buvę rašoma laikraščiuose ir t.t. (p. r.).*

2. *Pagal pirmą 537 str. punktą kaltininkas atleidžiamas nuo atsakomybės tik tuo atveju, kada jis išrodo objektyvų įvykio tikrumą, o pagal antrąjį punktą — tam tikromis sąlygomis pakanka subjektyvaus sąžiningumo (p. r.).*

3. *Laikraščio redaktorius negali pasiteisindamas remtis tuo, kad jis atspausdinęs tikrai atsiųstą korespondenciją, laišką, bet jis turi išrodyti, kad atsiuntęs korespondenciją buvo toks asmuo, kuriuo jis negalėjo nepasitikėti dėl jo padėties ar dėl to, kad parašęs asmuo buvęs visada sąžiningas korespondentas. (p. r.).*

4. *Atleidimas nuo atsakomybės už šmeižimą, išrodžius pagarsintos aplinkybės teisingumą, dar nepašalina atsakomybės už nuoskaudą, jei ji žymu pagarsinimo formoje arba sąlygose. (p. r.).*

1. Kad kokie gandai dėl negarbingo veiksmo galėtų būti pripažinti šmeižtu, reikalinga, kad jie būtų meluojami; todėl negali būti pripažintas šmeižtu pagarsinimas tikro fakto, nors tas faktas ir užgautų garbę (1872/129). **III A**

2. Teismas gali atleisti nuo atsakomybės dėl šmeižto, jei jis pripažins, kad žymi kaltininko pareiškimo dalis yra teisinga, ir dėl to visas pareiškimas tuo būdu negali būti laikomas melu, pramanytu (1873/663).

3. Šmeižtui būti baustinu būtinai reikalinga, kad šmeižėjo būtų skelbiamas jau žinomai melagingas gandas (1885/33, 1875/571).

4. Šmeižto byloms ne šmeižiamasis turi išrodyti gando melagingumą, o šmeižėjas, priešingai, turi išrodyti savo skelbiamo gando tikrumą (1871/1561, 1869/582).

5. Tam tikromis sąlygomis skleisti žinios apie kokio asmens neišsigalėjinimą gali būti laikoma šmeižtu (1870/822).

Ap. Teismui reikėjo apsvarstyti, kiek savo ižeidžiančiais žodžiais straipsnis yra paprastas plūdimalis ir kiek apkalbėjimas arba šmeižtas, o kai dėl paskutinio, tai yra apkalbėjimo ir apšmeižimo, tai turėjo apsvarstyti klausimą, ar redaktorius vadovavosi visuomenės interesais ir, jei vadovavosi, tai iš kur šie interesai iškyla (K. 1925/6; 127). **III B**

538. Žmogus, kaltinamas šlovės plėšimu, negali duoti pagarsintojo dalyko tikrumo išrodymų ir negali būti paliktas nebaudžiamas pagal 537 straipsnį, jei paskelbtas dalykas:

1) liečia vyriausiąją svetimos valstybės galvą, pasiuntinį, igaliojinį arba kitą kurį svetimos valstybės diplomatijos agentą,

2) liečia pažeminto žmogaus asmens arba šeimos gyvenimą ir, be to, jei tas dalykas buvo pagarsintas išplatintuose arba viešai išstatytuose spaudiniuose, raštuose arba vaizduose arba pasakytas viešoje prakalboje.

III B Apie mokytoją D. buvo aprašyti jį žeminą faktai, liečiantieji jo asmens gyvenimą (buvęs išsigėręs, triukšmavęs ir merginų ieškojęs). Šiuo atveju, pagal BS. 538 str. 2 p. pagarsintojo dalyko tikrumo išrodinėti įstatymas neleidžia, ir kaltinamasis pagal BS. 537 str. negali likti nenubaustas (K. 1928/623).

IV Galiojantis įstatymas formuluoja garbės nuplėšimą pagal „šmeižto“ tipą. Bet jis įgauna „diffamacijos“ pobūdį, kada jis liečia: a) svetimos valstybės galvą ar tos valstybės atstovą, b) kai jį sudaro išplatinimas arba viešas rodymas spaudiniu, raštu ar paveikslo, ar nurodymas viešoje vietoje eilės aplinkybių, kurios nuplėšia garbę, paliesdamos „privatų ar šeimyninį šmeižiamojo gyvenimą“. Šiais atvejais „diffamacijos“ pobūdis pagal 538 str. priverčiamai palaikomas tuo, kad neleidžiama pateikti išrodymų dėl tvirtinimų tikrumo (M. II, 312 p.).

539. Nusmerkus už įžeidimą, teismui leidžiama, nuskaustajam prašant, paskelbti sprendimas.

540. (1) Kas nusižengė garsinės žinomai neteislingą dalyką, kuris griauja pasitikėjimą žmogaus, draugijos arba įstaigos veikimu pramonės arba prekybos srityje arba žmogaus sugebėjimu eiti savo užsiėmimo arba darbo pareigas, tas baudžiamas

arešto arba baudos ne daugiau kaip (dviem tūkstančiais penkiais šimtais litų).

(2) Jei tatai buvo pagarsinta išplatintuose arba viešai išstatytuose spaudiniuose, raštuose, paveiksluose, viešojo kalboje arba turint tikslą padaryti turtui nuostolio arba gauti turto naudos, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

1. Turi būti pagarsinta kuri nors aplinkybė, o ne vien tik nuomonė apie asmenį, ir, be to, pagarsintas dalykas turi būti žinomai netikras; tokiu būdu kaltinamajam duodama teisė išrodinėti ne tik jo pagarsinto fakto tikrumas, bet ir savo sąžiningumas. (p. r.).

2. Pagarsinimas turi liesti arba turto kreditą, arba profesinius asmens užsiėmimus, arba pareigas, sakysime, sugebėjimą būti teisėju, mokytoju, prekiju ir t.t. jei tik, žinoma, kalbama ne apie jų darbų ir veikimo įvertinimą, o apie garsinimą pramanytų apie juos gandų (p. r.).

3. Pagarsintoji aplinkybė turi būti tokia, kuri teismo įsitikinimu gali griauti žmogaus kreditą arba pasitikėjimą, vis tiek — ar nuo tokio garsinimo įvyko žala, ar neįvyko (p. r.).

Jei žinios nėra melagingos arba žinių melagingumas A. III B nebuvo žinomas, tai nėra nusikalstamo darbo visumos... Bet A. sako, jog S. pardavęs radijofonui partapijoną su deficitu. Šitokia žinia gali kenkti Š-ei, ir jei ji yra A-ui žinomai neteisinga, jos garsinimas gali griauti pasitikėjimą juo — ir todėl čia būtų BS. 540 str. num. nusik. darbo visuma (K. 1930/423).

Dvidešimt devintasis skyrius

Paslapčių skelbimas

541. (1) Žmogus, turįs dėl savo užsiėmimo laikyti paslapyje jam įtikėtą dalyką, kuris nusižengė tyčia jį paskelbęs, neturėdamas pateisinamų priežasčių taip pasielgti, jei, be to, paskelbtoji žinia galėjo padaryti nuostolio arba pažeminti žmogų, apie kurį buvo ta žinia, ir jei kaltininkas už tą paskelbimą nėra baustinas, kaip už įžeidimą, tai jis baudžiamas

arešto arba baudos ne daugiau kaip (dviem tūkstančiais penkiais šimtais litų).

(2) Jei taip paskelbė, norėdamas padaryti žalos kieno turtui arba gauti turto naudos arba pažeminti žmogų, apie kurį buvo paskelbtoji žinia, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

1. Garsinimas turi būti padarytas tokių asmenų, kurie turi pareigą laikyti paslaptį dėl savo tarnybos ar darbo. Įstatyme neišminėtos visos tokių profesijų rūšys — tai nustatyti yra palikta pačiam teismui; čia tiks ne tik dvasininkai, advokatai, gydytojai, notarai, bet, pav., ir laiškanešys, pagarsinęs atviro laiško turinį, telegrafistas, net bankų ar kitų kredito įstaigų tarnautojai, kai tik jie pagarsina tokias žinias, kurios pagal banko įstatus turi būti laikomos paslaptį ir kurios buvo ižeidžiančios, jei jų padaryti veiksmai nesudaro ypatingo tarnybinio nusikaltimo (p. r.).

2. Paslapties garsinimas negali būti baudžiamas tais atvejais, kada paslapties laikytojas turėjo pareigą ją pagarsinti arba buvo jo pagarsinta dėl rimtų priežasčių. Todėl, jei proceso įstatymas neatleidžia kurios nors iš minimų asmenų kategorijos nuo liudijimo, tai jie, darydami liudijimus, negali būti baudžiami pagal 541 str.; bet jei įstatymas juos atleidžia nuo pareigos liudyti, tai liudijimas savo noru yra ne tik nedoras poelgis, kaip tat laiko prancūzų praktika, bet ir tiesioginis nusižengimas jiems skirtoms pareigoms (p. r.).

3. Garsinimas turi būti padarytas tyčia, bet neturi reikšmės tikslas, kurio kaltininkas siekė (p. r.).

IV Baudž. St. tendencija sujungti „paslapčių paskelbimą“ su ižeidimu iškyla į eikštę taip pat formuluojant atskirai tatau liečiančius straipsnius (M. II, 274 p.).

542. (1) Kas nusižengė savo valia atplėšęs žinomai svetimą laišką, telegramą arba kitą popierių, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

(2) Jei kaltininkas paskelbė žinia, esančią jo atplėštuose popieriuose, kuri gali pažeminti žmogų, apie kurį buvo ta žinia, ir jei kaltininkas nėra baus-
tinas už įžeidimą, tai jis baudžiamas

arešto arba baudos ne daugiau kaip (dviem tūkstančiais penkiais šimtais litų).

Atplėšimas vokų turi būti padarytas tyčia, vadinasi, kaltininkas atplėšia laišką, žinodamas, kad laiškas yra svetimas ir kad to daryti jis neturi nei teisės, nei tinkamo pagrindo, bet neturi reikšmės tikslas, kurį kaltininkas turėjo, kitaip sakant, ar jis veikė iš paprasto smalsumo, keršto ar dėl pelno (p. r.).

543. Gamyklos, fabriko arba kitos verslo įstaigos tarnautojas arba jų darbininkas, kuris nusižengė paskelbęs tam tikrus gamykloje, fabrike arba įstaigoje vartojamus arba ketinamus vartoti gaminių būdus, įtikėtus nusižengėliui laikyti paslapyje, baudžiamas

arešto arba baudos ne daugiau kaip (dviem tūkstančiais penkiais šimtais litų).

Jei taip nusižengė, norėdamas padaryti įstaigai nuostolio arba pats gauti turto naudos, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

Kokia forma garsinimas yra padarytas (raštu, žodžiu), neturi visai reikšmės; taip pat nėra reikalo, kad dėl 2 daly nurodyto garsinimo susidarytų fabriko arba gamyklos savininkui turto žala (p. r.).

544. (1) Kredito įstaigos, akcininkų draugijos arba banko įstaigos tarnautojas, kuris nusižengė tyčia paskelbęs dalykų, žinomai slepiamų šios įstaigos arba draugijos ir neskelbtinų, baudžiamas

arešto arba baudos ne daugiau kaip (dviem tūkstančiais penkliais šimtais litų).

(2) Jei tai paskelbė, turėdamas tikslą pakenkti nurodytųjų įstaigų, draugijų arba įmonių kreditui arba kreditui šiaip žmonių, kurie joms yra įtikėję savo turtą arba turto reikala, arba norėdamas pats turėti turto naudos, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

545. Prekybos įmonės tarnautojas, kuris nusikalto paskelbęs jos prekybos paslaptį, turėdamas tikslą pakenkti įmonės šeimnininko kreditui arba pats turėti turto naudos, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

546. (1) Valstybės verslų mokesčio komisijų nariai, netarnaujantys valstybės arba visuomenės tarnyboje, taip pat pakviesti į tas komisijas nusimanėliai, kurie nusižengė pagarsinę slėptinas žinias apie valstybės verslų mokesčio mokėtojų turtą, skolas, apyvartas ir pelną, baudžiami

mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstanti penkis šimtus litų).

(2) Jei taip yra nusižengta, norint pažeisti garbę arba kreditą to žmogaus, apie kurį yra paskelbtoji žinia, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(3) Be to, kaltininkui atimama teisė palikti arba būti renkamam paminėtų komisijų nariu arba būti kviečiamam į jas nusimanėliu per trejus metus.

Trisdešimtas skyrius

**Turto, kelių, įspėjamųjų, sienos ženklų
ir kitų daiktų gadinimas**

547. (1) Kas nusižengė tyčia gadinęs svetimą turta, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vienu mėnesiu arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

(2) Jei žalos padaryta daugiau kaip už (du tūkstančius penkis šimtus litų), tai kaltininkas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(3) Jeigu sugadinimas menkas, tai kaltininkas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (šimtą dvidešimt penkis litus).

547 - 548 str.

1. Negali būti kalbos apie sugadinimą baudžiamai juredine prasme, jei daikto pakeitimai nesumažino jo tinkamumo ir jis gali atlikti pirmąjį uždavinį nepataisius (arba — kiek tas liečia gyvulius — be gydymo) (p. r.).

2. Svetimo daikto sąvoka ištenka ir tiems daiktams, kurie bendros nuosavybės teisėmis su kitais asmenimis priklauso ir kaltininkui, bet tik tiek, kiek sugadinimas įžeidžia kitų savininkų teisę (p. r.).

3. Turto gadinimo veiksmo nusikalstamumui neturi jokios reikšmės klausimas, ar sugadinąjį turtą valdė pats kaltininkas ir kuriuo pagrindu, ar jis buvo jo tam reikalui pagrobėtas iš svetimo valdymo (p. r.).

III B

1. Nusikalstamo darbo, numatyto BS. 547 str., visumai reikalinga, kad būtų kaltinamojo tikslas padaryti kito asmens judamajam turtui žalos. Bet... pats skundėjas pareiškė, jog jis nemanąs, kad kaltinamasis Ad. būtų veikęs tyčia. Tad Ap. T. padarė netinkamą išvadą, nenutraukdamas bylos, nėsant joje nusikalstamo darbo žymių (K. 1926/417).

2. 547 str. numato ne tik išskvojimą privačių asmenų įtikėto turto, bet ir turto, atiduoto saugoti valdžios organo (teism. antstolio) įsakymu (K. 1929/53).

3. ... Numato tyčiomis svetimo turto gadinimą... Jei kaltininkas svetimo turto sužalojimu tikslo pakenkti turto savininkui neturėjo, tai negalima kalbėti apie bauginimą turto sugadinimą (K. 1930/255).

IV

Sužalojimai galimi tyčiomis (sąmoningai) ir dėl neatsargumo. Už pastaruosius baudžiama tik rimčiausiais atvejais (M. II, 408 p.).

548. Kas nusizengė teršęs upę, perkasą, šaltinį arba šulinį, mesdamas į juos daiktų, nuo kurių vanduo negali pagesti, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (šimta dvidešimt penkis litus).

549. (1) Kas nusižengė:

1) tyčia pagadinęs žemės arba vandens viešą kelia, statinį arba daiktą, kurie padaryti visiems naudotis ir yra valstybės arba visuomenės turtas;

2) tyčia pagadinęs arba perkėlęs sienos arba ežios, pareiškiamą arba tyrimo atžymėjamąjį ženklą arba tokį ženklą, kuris yra iškeltas dirbant vyriausybės arba vyriausybės leistus tyrimo darbus keliams nutiesti, arba kuris yra iškeltas valdžiai kraštą nubrėžiant;

3) tyčia sugadinęs svetimą vaismedžių sodą, vynu daržą arba pasėlį,

tas baudžiamas

arešto arba baudos ne daugiau kaip (dviem tūkstančiais penkiais šimtais litų).

(2) Jei šis sužalojimas menkas, tai kaltininkas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

1. Už sunaikinimą arba sugadinimą tokių visuomenės turto dalykų, kurie patys savaime neturi jokios vertės, pav., viešai iškabinto skelbimo, valdžios įsakymo, užrašo, afišos, pagal šį straipsnį nebaudžiama (p. r.).

2. Straipsnis netaikinamas bausti už sugadinimą tokių kelių, kurie yra privati nuosavybė ir tarnauja savininko reikams, nebūdami skirti viešai naudotis (p. r.).

BS. 549 str. kalba ne tik apie pastatytus vyriausybės narius arba vyriausybės organams dalyvaujant ženklus, bet ir apie privačių asmenų iniciatyva pastatytuosius (K. 1926/18). III B

550. (1) Kas nusikalto sužalojęs:

1) viešąjį paminklą, pastatytą vyriausybei leidus;

2) mokslo arba meno dalyką, kuris priklauso [—] viešiesiems knygynams, muziejams arba kitai valstybės arba visuomenės saugyklei;

3) statinį, kuris įtaisytas arba pritaikintas kraštui ginti;

4) valstybės arba visuomenės maisto dalykų sandėlių arba kariuomenės reikmenų, šovinių arba kitokių kariuomenės daiktų sandėlių;

5) didelės vertės hidrotechninį įtaisą, kuris vartojamas susižinoti, drėkinti arba užtvinimui įspėti;

6) įspėjamą ženklą, žinomai pastatytą asmens pavojui išvengti;

7) svetimus negyvenamus trobesius arba laivus;

8) svetimus gyvulius, apnuodydamas girdomąjį vandenį arba pašarą arba juos apkrėsdamas liga;

9) žuvis svetimuose vandenyse, apnuodydamas vandenį;

10) vynuogių medį svetimame vynuogyne, apkrėsdamas jį limpamąja liga,

tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Už pasikėsinimą baudžiama.

(3) Šita pat bausme baustinas tas, kuris nusikalto perkėles įspėjamą ženklą, žinomai pastatytą asmens pavojui išvengti.

Trobesiams yra prilyginti tik negyvenamieji laivai, vadinasi, didesni statiniai, skirti plaukioti, kaip, sakysime; garlaiviai, barkos ir panašūs dalykai; paprastos valtys šiai sąvokai netinka (p. r.).

551. Kas nusikalto sugadinęs vandens, dujų, naftos arba elektros įvados įtaisymą, skiriamą visų naudai, arba įtaisymą, kuris varo svetimą gamyklą arba fabriką, jei šis sugadinimas sustabdė įtaisymo darbą arba grėsė pavojumi asmeniui arba turto sveikumui, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

Ar kaltinamojo veiksmuose (perkasė svetimo malūno tvenkinį ir išleido vandenį taip, kad skundėjo malūnas nustojo vandens ir savo reikšmės) yra nusikaltimas, ar tik civilinis ginčas — galima nustatyti tik išaiškinus, kokiomis sąlygomis buvo įtaisytas tas tvenkinys kaltinamojo žemėje; vadinasi, reikia nustatyti, ar nebuvo tarp šalių arba jų pirmatakių dėl to tvenkinio kada nors susitarta, — ar buvo kas mokama, kodėl kaltinamasis nenorėjo toliau laikyti ir t.t. Žinoma, jei pasirodytų, kad šis tvenkinys buvo įtaisytas kada nors pagal sutartį, kurios dabar šalys nenori vykdyti, tai tada, be abejojimo, bus tik civilinis ginčas (K. 1929/374).

III B

552. (1) Kas nusikalto sužalojęs:

1) svetimą dokumentą, kuris gali būti teisės arba pareigos nustatymo, pakeitimo arba pasibaigimo įrodinėjimu;

2) svetimą pašto arba telegrafo korespondenciją, kuri yra pašto ir telegrafo įstaigos žinioje;

3) dokumentą iš vyriausybės arba visuomenės įstaigos raštų,

tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime arba kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Šita pat bausme baustinas yra tas, kuris nusikalto paslėpęs arba pasisavinęs tokį dokumentą arba korespondenciją.

(3) Pasikėsinimas baudžiamas.

(4) Jei padarytoji žala yra menka, arba jei kaltininkas geruoju gražino paslėptą arba pasisavintą dokumentą arba korespondenciją, prieš paskelbiant sprendimą, rezoliuciją arba kaltumo nutarimą ir, be to, nepadaręs, juos paslėpdamas arba pasisavindamas, pikto pasėkmiu, tai kaltininkas baudžiamas arešto.

I 1. Visiškas dokumento pašalinimas iš visuomenės apyvartos, kad ir nekeičiant fizinės jo prigimties (metimas į jūrą), yra jo sugadinimas (p. r.).

2. 552 str. numatyto darbo kaltininku gali būti bet kuris asmuo, neišskyrus laikiniais atvejais ir paties dokumento savininko, o juo labiau faktinio jo valdytojo (p. r.).

III A

1. Jeigu teisiamasis pripažįstamas esąs nusikaltęs tuo, kad sunaikino piniginių raštelį, tai jis negali būti atleistas nuo atsakomybės, ir toks nusikaltėlis visiškai tinka bausti pagal šį baudžiamąjį įstatymą, nors jis, savo nusikalstamą darbą darydamas, ir jokios sau naudos iš to nebūtų turėjęs (1875/114).

2. Atpjauti skolos dokumente mokėjimo raštelį, nors ir be tikslo turėti iš to naudos, yra įstatymo numatytas nusikalstamas darbas.

3. Pagrobimas savo skolos raštelio iš tokio asmens, kuriam jis buvo duotas skolai laiduoti, baudžiamas pagal įstatymą tik tada, kai šis dokumentas patenka į skolininko rankas dar neapmokėtas su pagalba apgavimo ar kurio kito nusikalstamo darbo (1874/270).

4. Kad galėtų būti taikinas baidžiamasis įstatymas, būtinai reikia pripažinti ne tik tai, kad vekselis buvo sunaikintas, bet ir tai, kad jis dar nebuvo apmokėtas ir kad todėl plėšomas negalėjo būti (1874/270).

5. Dokumentų sugadinimu ir sunaikinimu turi būti laikoma: nuo skolos dokumento mokamojo raštelio atplėšimas (1871/1731); atplėšimas tos sutarties dalies, kur parašyta, kad turi būti grąžinta pinigų dalis (1874/440); atplėšimas pažymėjimo, kad dalis skolos sumokėta (1872/1425).

6. Už sąmoningą svetimų dokumentų slėpimą baidžiama (1874/236).

553. (1) Kas nusikalto sužalojęs, neturėdamas tikslo šventenybę ižeisti:

1) bažnyčią arba krikščionių maldos namus;

2) bažnyčios šventąjį kryžių, šventųjų relikvijas, šventąjį paveikslą arba kitą daiktą, kurį [—] krikščionių bažnyčia laiko šventenybe, jei tie daiktai buvo bažnyčioje, koplyčioje arba krikščionių maldos namuose;

3) šventąjį kryžių arba šventąjį paveikslą, pastatytą viešojoje vietoje,

tas baidžiamas

kalėti [grasos] kalėjime arba kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Už kėsinimąsi baidžiama.

1. Už nekrikščionių maldos namų sugadinimą baidžiama | pagal bendrus nuostatus dėl trobesių sugadinimo; taip elgiamasi dar ir dėl to, kad jie dažnokai esti įrengti gyvenamuose trobesiuose (p. r.).

2. Bažnyčios trobesys turi būti sugadintas tiek, kad, jo nepataisius, jis nebegalėtų patenkinti savo uždavinio; todėl šis

553 - 555 str.

straipsnis netaikinas tas atvejais, kada sugadinta tik tokios nesvarbios trobesio dalys arba tokie jo reikmens, be kurių pats trobesys lieka sveikas, pav., kada esti sudaužytas varpas, pagadinta spyta, durys, langas (p. r.).

III B Kaltin. vienas iš V. koplytėlės išplėšė šventųjų paveikslus, antras sudaužė kryžių. VT. randa, kad nusik. yra numatytas 553 str. 3 p. — ir teisinga jie nubausti sėdėti po vieną mėnesį paprastame kalėjime (A. 1929/134).

554. (1) Kas nusikalto sužalojes kapą arba kapo paminklą, jei tai padarė neturėdamas tikslo paniekti numirėlį, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Už pasikėsinimą baudžiama.

III A Iškasti iš žemės kūną, turint tikslą įsitikinti, kad jis nepūva, ir skleisti prietarus apie numirėlio šventumą yra šio baudžiamojo įstatymo numatytas nusikalstamas darbas. (1872/1447).

555. (1) Kas nusikalto sužalojęs:

1) svetimą gyvenamą trobesį arba laivą, arba tokį negyvenamą trobesį, laivą arba kitą būstą, kur tuo metu žinomai būta žmogaus, kurio gyvybei dėl to sugadinimo buvo povežaus;

2) svetimą kasyklą ar rūdyną [—];

3) svetimą gesinamą arba gelbėjamąjį įtaisymą, norėdamas kliudyti gesinti gaisrą arba gelbėti žūstančius;

4) svetimą įtaisymą arba statinį, kurie žinomai skirti išvengti gamykloje, fabrike, kalnakasybos versle arba statybos ar kasyklų darbuose dirbančių žmonių asmens pavoju;

tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(2) Už pasikėsinimą baudžiama.

Trobesys laikomas sugadintu, kada jis visiškai suardytas, arba bent sunaikinta tokia svarbi jo dalis, be kurios pats trobesys nebegali patenkinti savo uždavinio; pav., sugadintos grindys, lubos, stogas, krosnys, pagrindinės sijos (p. r.).

556. (1) Kas nusikalto sugadinęs visų žmonių arba vyriausybės naudojamą telegrafą arba telefoną arba privačiai naudojamą didelės vertės telegrafą arba telefoną, jei dėl to sugadinimo sustojo jų darbas, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei taip sugadino telegrafą arba telefoną, turėdamas tikslą sulaikyti vyriausybės pranešimo persiuntimą, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(3) Už pasikėsinimą baudžiama.

Nuo darbo sustojimo, reikalingo nusikaltimo visumai, reikia skirti tolesnių nusikalstamojo darbo padarinių atsiradimą, būtent: susisiektimo nutraukimą; tokio nutraukimo gali ir neįvykti, užtat pakanka pavojaus, kad susisiekimas sustotų, nors ir patį trumpiausį laiką, o sustojimui pašalinti reiktų pataisyti sugadintasis dalykas (p. r.).

557. (1) Kas nusikalto sužalojęs viešo naudojimo vandens kelią, užtvanką, vandens laidą, pylimą, tiltą arba kitą įtaisymą keltis, laivams plaukti arba potvyniui išpėti, jei tas sužalojimas sukėlė potvynį arba sustabdė susisiekimą, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei tokiu sužalojimu padaryta pavojaus žmogaus gyvybei, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

558. (1) Kas nusikalto sužalojęs, jei dėl to sutriko geležinkelių važiavimo arba plaukimo saugumas:

1) geležinkelį arba jo važmą;

2) garlaivį arba jūrių laivą;

3) išpėjamą ženklą, pastatytą geležinkelių važiavimo arba laivų plaukymo pavojui išvengti,

tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime arba kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Be to, teismui leidžiama iš kaltininko atimti teisė tarnauti geležinkelyje, vandens kelyje, garlaivyje arba jūrių laive, taip pat būti statytoju arba rangovu geležinkelių statymų darbams arba statant garlaivius ar jūrių laivus per laikotarpį nuo vienerių ligi penkerių metų.

(3) Jei dėl to sužalojimo susikūlė geležinkelio traukinys, paskendo garlaivis ar jūrių laivas, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus.

(4) Jei buvo sužalota, turint tikslą sukulti geležinkelio traukinį arba paskandinti garlaivį ar jūrių laivą, tai kaltininkas baudžiamas:

- (p. a). atvejais, nurodytais šio straipsnio pirmo-je dalyje, — kalėti sunkių darbų kalėjime ne ilgiau kaip dešimtį metų;
- (p. b) atveju, nurodytu šio straipsnio antrojoje dalyje, — kalėti sunkių darbų kalėjime ligi gyvos galvos arba ne trumpiau kaip dešimtį metų.

559. 558 straipsniu nustatytomis bausmėmis ir jame nurodytais pagrindais baustinas tas:

1) kuris nusikalto netikrai iškėlęs ženklą, vartojamą geležinkelių važiavimo arba laivų plaukymo pavojui išvengti, jei dėl to radosi pavojaus traukiniui eiti arba laivui plaukti;

2) kuris, tarnaudamas geležinkelyje, vandens kelyje, garlaivyje arba jurių laive, nusikalto nelaiškes įstatymu arba privalomuoju nutarimu nustatytų taisyklių geležinkelių važiavimo arba laivų plaukymo pavojui išvengti, jei dėl to radosi pavojaus traukiniui eiti arba laivui plaukti;

Jeigu teismas pripažįsta, kad toje geležinkelio dalyje, kur atsitiko traukinio katastrofa ir kuri buvo pavesta prižiūrėti kaltinamajam, kaip stoties viršininkui, dėl jo nerūpestingumo žuoliai buvo tokie netikę, jog dėl to buvo pavojaus traukiniams eiti, ir nieku kitu, kaip tik šiuo kelio netinkamumu, negali būti paaiškintas tas dalykas, kad traukinys nuėjo nuo bėgių, — tai tokiu atveju visiškai gali būti taikinamas šis baudžiamojo įstatymo str. (1879/95).

III A

560. (1) Geležinkelio, garlaivio arba jurių laivo statytojas, geležinkelio valdybos arba jo valdy-
mo narys arba kitas žmogus, prižiūrįs arba rikiuo-

ias geležinkelio arba jo važmos, garlaivio arba jūrių laivo statymą, taisymą arba naudojimą, arba tokio statymo, taisymo arba naudojimo prievaizdas, kurie nusikalto vartoję arba leidę vartoti žinomai netinkamą medžiagą, vartoję arba leidę vartoti jos permaža, žinomai nelaikę arba leidę nelaikyti technikos taisyklių arba nesiėmę priemonių, kurių reikia geležinkeliui arba jo važmai, garlaiviui arba jūrių laivui laikyti nepavojingame važiuoti būvyje, jei tas darbas sutrikdė geležinkelio važiavimo arba laivo plaukimo saugumą, yra baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime arba kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei dėl šito nusikaltimo susikūlė geležinkelio traukinys arba paskendo garlaivis ar jūrių laivas, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti sunkių darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus, arba kalėti [grasos] kalėjime.

(3) Šitomis pat bausmėmis ir tuo pat pagrindu baustinas geležinkelio statybos arba važmos, garlaivio arba jūrių laivo priėmėjas, kuris nusikalto priėmęs juos kaip tinkamus, žinomai esančius tokio nepatenkinamo būvio, kad dėl jo buvo pavojaus traukiniui eiti arba laivui plaukti.

561. Technikas arba didmenų rangovas, kuris nusikalto vartojęs netinkamą medžiagą, vartojęs jos nepakankamai arba nelaikęs statymo arba įtaisymo technikos taisyklių, jei dėl to sugriuvo statinys, įtaisyimas arba jų dalis, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

Be to, teismui leidžiama atimti iš nusikaltėlio teisė dirbti statybos darbus arba imtis statymo parangu didmenomis per laikotarpį nuo vienerių ligi penkerių metų ir paskelbti nusprendimas.

Straipsnis numato specialius kaltininkus, ir atsakomybė negali būti praplečiama kitiems asmenims, sakysime, darbininkams, dešimtininkams, teikėjams ir kitiems. Todėl jiems negalima taikinti ir bendrų nuostatų dėl bendrininkavimo (p. r.).

Jei statė ne vienas mechanikas-statytojas, o keli, tai visi A siems jiems taikinamas baudžiamasis įstatymas, nepareinamai nuo to, ar kiekvienas iš jų statė visą namą, ar tik jo dalį; jei tik teismas nuslatys, kad straipsnio numatyti padariniai kilo dėl kaltinamojo veiksmų (1890/42).

562. (1) Kas nusikalto svetimą turta sužalojęs, padėgdamas, išsprogdindamas arba paskandindamas, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei tokiais būdais yra sužaloti svetimi miškai, sodai, beaugą dirvoje javai, durpinė, [—] medžių, malkų, prekių, žemės ūkio gaminių, maisto dalykų, sprogstamų arba ūmai degamų dalykų arba sprogmenų sandėliai, negyvenamieji trobesiai arba laivai, tai nusikaltėlis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(3) Jeigu dėl šio sužalojimo, atsižvelgiant į daiktų savumus ir padėtį arba į padarymo aplinkybes, žinomai grėsė pavojus, kad ugnis, sprogimas arba skandinimas išsiplės ir apims trobesius, laivus, būstus arba vietas, kurios yra paminėtos 563 straipsnyje, tai nusikaltėlis baudžiamas

kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus.

(4) Šio straipsnio trečioje dalyje nurodytu atveju kaltininkas baustinas ta dalimi nustatyta bausme, nors sužalotieji dalykai ir būtų jo paties nuosavybė.

(5) Už pasikėsinimą baudžiama.

III A

1. Padegimas geležinkelio transporto nenumatytas to įstatymo, kuris kalba apie padegimą ir sumini padegamio turto pavidalus, bet šiam darbui artimiausias yra plaukiančio laivo padegimas, ir todėl yra teisinga taikinti jam, šiam darbui, baudžiamasis įstatymas (1900/10).

2. Padegimas svetimų, laukuose džiovinti paklotų linų, vadinasi, esančių tokioje padėtyje, kad galėjo būti išnaikinti dideli jų kiekiai, visiškai tinka bausti pagal tuos baudžiamojo įstatymo straipsnius, kurie numato laukų augmenų padegimą (1881/16).

3. Posakiu „padegimas“ įstatymo visada turimas galvoj nusikaltėlio tyčia sukeltas gaisras (1870/79, 1876/97).

4. Padegimo byloje degamų medžiagų gavimas tėra tik pasirengimas, nors su šių medžiagų gavimu arba turėjimu ir būtų susijęs pavojus turtui, bet kada degamosios medžiagos padėtos į tokią vietą, kur pagal įprastinę dalykų eigą, be kokių kaltininko veiksmų, turtas turi būti jų padegtas arba kada daiktas jau padegtas, tai toks veiksmas jau yra pasikėsinimas (1861. VII. 20).

III B

Žmonės malkomis vadina sveikas ir sukapotas (suskaldytas) į šakalius medžio pliauskas, sveikas ir sukapotas į šakalius šakas (K. 1928/59).

563. (1) Kas nusikalto sužalojęs, padegdamas, išsprogdindamas arba paskandindamas:

1) bažnyčią arba krikščionių maldos namus;

2) vyriausybės arba visuomenės įstaigos, viešojo knygyno, muziejaus arba kitos mokslo ar meno dalykų valstybės arba visuomenės saugyklos būstą;

3) gyvenamą trobesį arba laivą, rūdyną arba kasyklą arba tokį negyvenamą trobesį, laivą, būstą arba kitą vietą, kur tuo metu žinomai būta žmogaus, kurio gyvybei grėsė pavojus,

tas baudžiamas

kalėti sunkių darbų kalėjime tam tikrą laiką.

(2) Jei tat sužalojo susitarę keli žmonės ir dar įvairiose miesto arba sodybos dalyse vienu metu, tai nusikaltėliai baudžiami

kalėti sunkių darbų kalėjime ligi gyvos galvos.

1. Gyvenamasis trobesys yra toks trobesys, kuris patenkina šias dvi sąlygas: kad jis būtų pritaikintas gyventi ir kad jame iš tikro gyventų žmonės (p. r.).

2. Žmonių buvimas trobesyje turi turėti jame gyvenimo pobūdį; sakysime, krautuvė nepasidaro gyvenamuoju trobesiu dėl to, kad dieną joje būva šeimininkas ir tarnautojai (p. r.).

3. Trobesys, kuriame žmonės turi gyvenamąją vietą, bet tik laikinai iš jo pasišalina, kaip antai: butas mieste, išvažiuojus į vasarnamį, pasilieka gyvenamuoju; juo labiau dėl laikinio gyventojų išėjimo iš gyvenamojo trobesio jis negali virsti negyvenamuoju, nes grįžus į savo butą, jie gali būti ten užtikti ugnies; todėl, sakysime, žmonių gyvenamo namo padegimas tuo metu, kada jie visi esti išėję į bažnyčią arba į pramogą, yra gyvenamojo trobesio padegimas (p. r.).

4. Pavojus turi grėsti gyvybei; jei jis grėsė tik pakenkti sveikatai ir, pagal natūralinius gamtos dėsnius, mirtis dėl nusikalstamo darbo negalėjo ištikti, tai 3 punkto bausmė netaikintina (p. r.).

5. Visais atvejais, kada padegant, išsprogdinant arba paskandinant sugadinami daiktai, kurie yra saugojami nuo tokių ardančių priemonių asmens saugumo dėliai, klausimas apie tai, kam tie daiktai priklauso, neturi reikšmės; todėl svarstomojo darbo subjektu gali būti ir sužaloto daikto savininkas arba asmuo, veikęs pagal jo valią (p. r.).

III A 1. Jeigu trobesys gyvenamas tik kaltininko, tai tat nėra jam kaltės didinamoji aplinkybė (1876/97).

2. Yra skirtina artima padegto trobesio kaimynystė su kokiais pastatais nuo pavojaus tiems pastatams, kai dega tiesiog kaltinamojo padegtas turtas. Pats pavojus vaidmens nevaizdina, jei nebus nustatyta, kad buvo artima kaimynystė (1877/22).

564. Kas nusikalto rengęs arba dalyvavęs sąjungoje, susidariusioje:

1) sugadinti geležinkeliiui, jo važmai arba ženklui, nustatytam, kad nebūtų pavojaus traukiniui eiti, tuo tikslu, kad įvyktų traukinio katastrofa;

2) sugadinti garlaiviiui, jūrių laivui arba ženklui, nustatytam, kad nebūtų pavojaus laivui plaukti, tuo tikslu, kad paskęstų garlaivis arba jūrių laivas;

3) padaryti žalai, kuri yra 563 straipsniu numatyta,

tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

I *Parengti daiktai turi tikt nusikalstamajam darbui įvykdyti; netinkamų daiktų įgijimas arba pritaikymas paliktinas nebaudžiamas (p. r.).*

565. Kas nusizengė sugadinęs dėl neatsargumo:

1) visų arba vyriausybės naudojamą telegrafą arba telefoną, jei dėl to sugadinimo jie nustojo dirbti;

2) daiktą, paminėtą 557 straipsnyje, jei dėl to sugadinimo kilo potvynis arba liko užkirsti keliai,

tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

566. (1) Kas nusižengė dėl neatsargumo sugadinęs, jei dėl to kilo pavojus traukiniui važiuoti arba laivui plaukti:

- 1) geležinkelį arba jo važmą;
- 2) garlaivį arba jūrių laivą;
- 3) išpėjamą ženklą, nustatytą tam, kad išpėtų pavojų traukiniui eiti arba laivui plaukti,

tas baudžiamas

arešto arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų).

(2) Jei dėl to susikūlė geležinkelio traukinys, paskendo garlaivis arba jūrių laivas, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(3) Be to, teismui leidžiama atimti iš kaltininko teisė tarnauti geležinkelyje, vandens kelyje, garlaivyje arba jūrių laive, taip pat būti statytoju arba rangovu geležinkelių, garlaivių arba jūrių laivų statymams per laikotarpį nuo vienerių ligi penkerių metų.

567. Tomis bausmėmis, kurios nustatytos 566 straipsniu, ir jame nurodytais pagrindais baustinas yra tas:

1) kas nusikalto davęs dėl neatsargumo netikrai ženklą, kuris yra vartojamas tam, kad nebūtų pavojaus geležinkelių traukiniams eiti ar laivams plaukti, kai dėl to radosi pavojaus traukiniui eiti arba laivui plaukti;

2) geležinkelio, vandens kelio, garlaivio arba jūrių laivo tarnautojas, kuris nusikalto dėl neatsargu-

mo nelaikęs taisyklių, nustatytų įstatymu arba privalomuoju nutarimu, kad nebūtų pavojaus geležinkelių važiavimui arba laivų plaukimui, dėl ko radosi pavojaus traukiniui eiti arba laivui plaukti;

3) žmogus, pažymėtas 560 straipsnyje, kuris nusikalto dėl neatsargumo vartojęs arba leidęs vartoti netinkamą medžiagą, arba vartojęs jos permaža, stant, taisant arba naudojant geležinkelį arba jo važmą, garlaivį arba jurių laivą, arba prižiūrėdamas tokį statymą, taisymą arba naudojimą, arba nelaikęs ar leidęs nelaikyti technikos taisyklių, arba nesiėmęs priemonių, kurių reikia geležinkeliui arba jo važmai, garlaiviui arba jurių laivui laikyti nepavojingais važiuoti arba plaukti, arba dėl neatsargumo priėmęs geležinkelio statymus arba jo važmą, garlaivį arba jurių laivą nepatenkintinus, jei dėl to radosi pavojaus traukiniui eiti arba laivui plaukti.

III A

1. Bausdamas už tai, kad eksploatuojant geležinkelius pavedames tam tikros pareigos jų eiti aiškiai nesugebantiems asmenims ir už eksploatacijos tarnybai priklausančių asmenų nepakankamą priežiūrą, įstatymas tereikalauja, kad būtų nustatyta, jog geležinkelio tarnautojas yra elgęsis ne pagal taisykles arba netinkamai, o to padarinys yra buvusi asmeniška žala kam nors, ir kad vyresnieji agentai nebūtų griebęsi priemonių šiems netinkamumams bei nesąžiningumams išvengti (1904/5).

2. Jeigu teisiamasis buvo pripažintas kaltu dėl to, kad, labai nuvargęs būdamas užmigo garvežy ir, valandėlę pabudęs, nesąmoningai pasuko į priekį varomąją garvežio rankeną ir vėl užmigo, o traukinys, į priekį eidamas, susidūrė su kitu traukiniu, tai toks pripažinimas nedaro pagrindo laikyti jo veiksmą atsitiktiniu ir kaltininką dėl to atleisti nuo bausmės (1906/2).

568. Kas nusizengė sužalojęs dėl neatsargumo daiktą, minimą 562 straipsnio antroje dalyje ir 563 straipsnyje, padegdamas, išsprogdindamas arba paskandindamas, jei už nelaikymą taisyklių dėl elgimosi su ugnimi arba su sprogstamaisiais dalykais nepaskirta skaudesnė bausmė, tas baudžiamas

areštu arba bauda ne daugiau kaip (dviem tūkstančiais penkiais šimtais litų).

569. Nelaikomi nusikalstamais neatsargūs darbai, numatyti 565—568 straipsniais, jei paties nusizengėlio arba jo nurodymu yra pašalintas jo darbu padarytas pavojus, nurodytas šiuose straipsniuose, arba jei ugnis, sprogimas arba skendimas jo yra su laikyti pačioje pradžioje.

570. Kas nusizengė nepranešęs arba ne laiku pranešęs geležinkelio sargui arba kitam žmogui, kuris žiūri kelių saugumo sausumoje arba vandenyse, apie savo netyčia sugadintą kelią arba išpėjamąjį ženklą, jei dėl to radosi pavojaus keliauti, tas baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

Pastebėtas sugadinimas turi būti praneštas tuoj po to, kai buvo pastebėtas, arba kiek galint greičiau. Todėl straipsnys nurodytas ir nepranešimas, ir pranešimas ne laiku. Kada laikyti, kad pranešta laiku — yra fakto klausimas, kurį sprendžia teismas, įvertindamas tam tikro atsitikimo aplinkybes (p. r.).

Trisdešimt pirmasis skyrius

Radinio neskelbimas, svetimo turto savinimasis arba pasitikėjimo naudojimas piktam

571. Kas nusizengė nustatytąją tvarka nepaskelbęs:

1) apie savo rastą nežinia kieno daiktą, kuris yra vertas daugiau kaip (penkiolikos litų);

2) apie prisidėjusius prie jo kaimenės arba atsiradusius jo žemėje nežinia kieno atklydėlius gyvulius,

tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkiasdešimt litų).

1. Radinio neskelbimo kaltininku tegali būti tik svetimą turtą igijęs asmuo; tretieji asmens neturi pareigos pranešti apie tai, kad kas kitas igijo svetimą turtą, todėl ir bendrieji dėsnių dėl bendrininkavimo šiam darbui netaikantini (p. r.).

2. Radinio sąvokai neturi reikšmės, kuriomis teisėmis rastas arba pasisavintasis turtas kam priklausė; svarbu, kad turtas būtų kaltininkui svetimas, ir todėl nusikalstamojo darbo visumai visai neturi reikšmės, ar turtas buvo jį pametęs asmuo nuosavybė, ar jis buvo paprastas faktinis turto valdytojas (p. r.).

3. Turtas turi išeiti iš faktinio šeimininko valdymo; todėl pamestais daiktais negali būti laikomi daiktai, iškritusieji savo bute arba kieme, arba kada tarp daikto pametimo ir kaltininko jų igijimo nėsti praėjęs daugiau ar mažiau ilgesnis laikas, per kurį teisėtasis savininkas daiktą laikytų pamestu ir netektų faktinio daikto valdymo; todėl, pav., tai, kas iškrinta iš vežimo arba iš kišenius, negali būti laikoma pamestu, jei tai buvo tuoj pastebėta paties šeimininko (p. r.).

4. Žmogus, radęs svetimą daiktą, gali ir pats, be policijos pagalbos, suieškoti savininką ir grąžinti jam radinį; tat padarius, visai nėra reikalo skelbti apie radinį valdžios organams (p. r.).

5. Reikalinga tik žinoti, kad rastasis turtas yra svetimas ir kad jis kaštuoja daugiau kaip 15 litų; noro jį pasisavinti gali ir nebūti (p. r.).

6. Savinamasis daiktas turi būti kito asmens nuosavybė, juridiskai apsaugojamoji; vadinasi, objektyvi pasisavinimo nusikalstamumo žymė yra nuosavybės teisės įžeidimas. Todėl nepakanka, kad kaltininko būtų įžeista vien teisė valdyti arba daiktu naudotis; reikalinga, kad nuosavybės teisė būtų įžeista savo esmę, būtent: teisę disponuoti (tvarkyti) — to pats savininkas turi iš tikro nustoti (p. r.).

7. Daikto pasisavinimo subjektu negali būti asmuo, dėl kurio negalima sakyti, pagal 1st. Rink. X t. I d. 534 str., kad jis, kaip daikto laikytojas, yra jo savininkas, kol nėra išrodyta priešingai; kada, vadinasi, nukentėjusiam liko faktiškas ryšys su turtu, kada jis jį iš tikro tebevaldo (p. r.).

8. Pasisavinimo tikslą reikia pripažinti ne tik tada, kada kaltininkas norėjo pasisavinti visą buvusį pas jį svetimą judamąjį turtą, bet ir kada norėjo pasisavinti tik atskiras jo dalis, pav., pelną, kuris pasireiškia atskiro judamojo turto in corpore pavidalu. Bet pasisavinimo tikslui reikia noro prijungti prie savo nuosavybės fizinės svetimos nuosavybės dalys; todėl vien naudos gauti iš svetimos nuosavybės pasisavinimo sąvokai dar nepakanka (p. r.).

9. Radinio įgijimo sąvoka apima ir atsitiktinį radimą, ir radimą tyčia ieškant; net pamestųjų daiktų ieškojimo pavertimas verslu dar tiks tai sąvokai (p. r.).

10. Daikto pasisavinimas, arba pagrobimas, tam, kad jį sunaikintų, nėra pasisavinimas arba pagrobimas, turint tikslą daiktą padaryti savu (p. r.).

11. Tačiau, kai kaltininkas sugadina turimą skolos dokumentą, norėdamas išvengti mokėjimo pagal tą dokumentą išrodomosios skolos, tai čia noras sugadinti nepašalina pasisavinimo tikslo (p. r.).

12. Nuo svetimo turto pasisavinimo reikia skirti: svetimo turto nustojimas; svetimo turto grąžinimas ne laiku, be jo pasisavinimo; neleistinas naudojimas svetimu turtu. nepasisavinant jo viso, arba kokių jo dalių, kurios pačios sudaro judą majį turtą; nesilaikymas taisyklių, nustatytų jam saugoti, ir daug kitų panašių atvejų, kurie sudaro tik civilinę netiesą arba disciplininę (drausmės) valdininkų nusižengimą, bet nėra baudžiamieji pasisavinimai. Išorinės jų skirtumo žymės daugiausia neabejotinai liudija, kad darbas turi būti laikomas pasisavinimu, yra šios:

a) melagingi kaltininko pareiškimai, turint tikslą palikti sau svetimą turtą; sakysime, įtikinėjimai, kad jis svetimo turto nėra gavęs, arba kad turtą grąžinęs kam reikiant, arba kad turtas pamestas, sunaikinti t. ir t.

b) kaltininko nurodymas į kurią nors sandorą, pagal kurią turtas esą virtęs jo nuosavybe ir neturįs būti grąžintas, t. ir t.

c) išorine pasisavinimo žyme gali būti ir įvairūs paties daikto pakeitimai, kuriuos kaltininkas padaro, norėdamas paslėpti daikto pasisavinimą arba pakeisti jį kitu;

d) kai kaltininko yra išeikvotas svetimas turtas (p. r.).

13. Ar kaltininko buvo pasisavintas svetimas turtas, sprendžia pats baudžiamasis teismas, ir šios rūšies byloms Baudž. Proc. 27 str. netaikinas (p. r.).

14. Teismas, sprenddamas bylą pagal esmę, negali pasitenkinti nurodęs, kad kaltinamasis yra kaltas ar nekaltas „svetimo judamojo turto pasisavinimu“, bet savo sprendime turi nurodyti tas bylos aplinkybes, iš kurių jis nusprendė ką pasisavinus. Taip pat ir sprendimo klausimuose teismas negali pasitenkinti žodžiais „ar kaltas kaltinamasis pasisavinimu“, bet turi klausime išdėstyti objektyvinius ir subjektyvinius tos sąvokos elementus, atsižvelgiant į konkrečias bylos aplinkybes, kad tokiu būdu galima būtų kasacine tvarka patikrinti, ar baudžiamasis įstatymas teisingai pritaikintas kaltininko veiksams (p. r.).

III A

1. Baudžiamo įstatymo numatyta bausmė tebaudžiami tie asmenys, kurie rado nežinia kam priklausančių daiktų ar pinigų ir nepaskelbė to, bet ne asmenys, kurie bet kaip dalyvavo svetimus pinigus pasisavinant (1871/576).

2. Radinys turi būti gražinamas tam reikalui nustatytomis taisyklėmis (Civ. Įst. 539 str.): todėl jis negali būti gražintas ligi bus išaiškinta nustatyta tvarka, kas yra daikto savininkas (1871/576).

1903 m. Baudž. St. XXXI sk. (571—578) svarsto ir pasisavinimą, ir pasitikėjimo panaudojimą piktum, atskirdamas radinio pasisavinimą ir patikėto daikto pasisavinimą (M. II, 365 p.). IV

572. Kas nusižengė tyčia pasilaikęs, norėdamas padaryti savo nuosavybę, arba tyčia išvartojęs:

1) savo rastus arba pas jį pamirštus nežinia kieno daiktus, kurie yra verti daugiau kaip (penkiolikos litų);

2) nežinia kieno esančius atklydėlius gyvulius, tas baudžiamas

mokėti baudos tiek, kiek yra verti pasisavintieji daiktai, bet ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

1. Radiniu negali būti laikomi jų savininko į žemę užkasti daiktai ar pinigai, ypačiai, jei tat padaryta pačiam kaltininkui matant (1870/1502); pašto vežime užmirštas krepšelis (1872/1610). III A

2. Vis viena, ar kas pamesta dėl kokio savininko veiksmo, dėl jo neveiklumo, ar dėl stichinių jėgų (upės potvynis, atklydę galvijai) (1872/375 ir 387; 1870/634 ir 1603 bei 1875).

3. Kad koks daiktas galėtų būti pripažintas pamestu, reikalinga, kad nuo to laiko, kada jį pametė savininkas, ligi jo randamojo laiko praeitų tam tikras laiko tarpas, kurio metu teisėtas daikto valdytojas laikytų daiktą pamestu (1870/103).

4. Jei vežikas negrąžino apsiausto, kurį padėjo į jo vežimą keleivis, tai tat negali būti pripažinta įstatymo numatytu radinio pasisavinimu, o yra pasisavinimas įtikėto daikto, nes kaltininkas matė keleivį dedant apsiaustą į vežimą ir negalėjo laikyti jo pamestu (1869/678).

573. (1) Kas nusīzēngē pasisavinēš:

2) savo rastus arba pas jī pamirštus daiktus arba atklydēlius gyvulus, kurių šēimininkā besisavin-damas nusīzēngēlis žinojo,

1) savo rastā svetimojē zemējē lobī;
tas baudžiamas

mokēti baudos ne daugiau kaip trigubā turto vertē, bet ne daugiau kaip (tūkstantj pen-kis šimtus litų), arba arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais.

(2) Jeigu kaltininkas besisavindamas žinojo, kad šēimininkas ieško to turto, arba jei šēimininkas rei-kalavo iš kaltininko jī grāžinti, tai jis baudžiamas

kalēti paprastajame kalējime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

III A

1. Užkastų pinigų pagrobimas turi būti laikomas vagyste, o ne radybomis, jei išrodoma, kad kaltininkas matė savininką ūžkasant jo paskui pagrobtuosius pinigus (1870/1502).

2. Daiktas gali būti laikomas radiniu tik tada, kai jis randa-mas tokiomis sąlygomis, kurios rodo, kad daiktas pamestu laikomas; tačiau to negali būti tada, kai daiktas rastas jo sa-vininko namuose, ir jo pasisavinimas tokiomis sąlygomis turi visas vagystės žymes (1870/71).

3. Paėmimas daiktų, kurie pamesti pasisavinusiam matant, turi būti laikomas vagyste, o ne radybomis (1871/162).

4. Čia tinka ir tie atvejai; kada radėjas nežinojo daikto savininko pačiu pametimo momentu, bet sužinojo jī paskui ir nepaskelbė apie savo radinį. Tokiu atveju reikia pripažinti, kad daikto savininkas buvo kaltininkui žinomas (1872/597).

III B

1. Turint galvoje, kad teisiamasis buvo Intendantūros tar-nautojas, kad jam buvo pavesta saugoti prekės, tai jis už jų pa-sisavinimą ir turi atsakyti pagal BS. 573 str., kaip tai ir Ap. T. rado (Ap. T. nubaudė pagal 578 str. 3 d.) (A. 1926/336).

2. Ap. T., savo sprendime išnagrinėjęs, kam priklauso kaltbamoji avelė, paskui pažymi, kad pripažįstas kaltinamąjį K. „kaltu pasisavinus paklydusią avelę“. Jeigu toji avelė iš tikro buvo kaltintojo S. ir yra paklydėlė, tai vis dėlto dar to maža yra K. apkaltinti pagal BS. 573 str. 2 d. — čia reikia nustatyti, kad yra visos šio nusikalstamo darbo žymės (K. 1927/542).

3. Atlėkusių bičių spiečius negali būti prilyginamas atklydėliams gyvuliams. Todėl tokių bičių pasisavinimas nėra baustinas (K. 1930/114).

4. Rastų pinigų paslėpimas ir atsisakymas juos policijai išduoti aiškiai išrodo teisiam. norą juos pasisavinti (K. 1933. XI.4; b. Nr. 383).

574. (1) Kas nusikalto pasisavinęs jam pavestą svetimą judamąjį turtą, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip tris mėnesius.

(2) Jei pasisavintas dalykas yra vertas daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų), tai nusikaltėlis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(3) Jeigu pasisavintas dalykas nėra vertas daugiau kaip (du litu penkiasdešimt centų), arba jei nusikaltėlis geruoju gražino daiktus arba kaip kitaip atlygino nukentėjusiajam prieš paskelbiant sprendimą, rezoliuciją arba kaltumo nutarimą, tai nusikaltėlis baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(4) Jeigu pasisavino, kaip numatyta šio straipsnio trečiaja dalimi, nepagalvojęs, tai kaltininkas baudžiamas

areštu.

1. *Straipsnis taikinamas tik tais atvejais, kada kaltininkas tikrai turėjo turtą kaip svetimą; bet jis negali būti taikinamas fiktyvioms sutartims, kad ir pripažintoms civilinio teismo (p. r.).*

2. *Kai nukentėjusiam grąžinta arba atlyginta ligi bylų iškeliant, tai yra galimos dvi kombinacijos, žiūrint to, ar buvo pasisavintas pakeičiamasis ar nepakeičiamasis turtas. Pirmu atveju darbas lieka visiškai nebaudžiamas, antruoju atveju turi būti pritaikinama trečioji straipsnio dalis (p. r.).*

Ar nukentėjusiam atlyginta paties kaltininko, ar kito asmens, veikusio jo vardu, pav., tėvo už sūnų, — reikšmės neturi (p. r.).

3. *Bylų už pasisavinimą kėlimas turi pagal baudžiamojo proceso įstatymą priklausyti nuo nukentėjusio skundo, su ta sąlyga, kad jau iškeltoji byla nebegalėtų būti nutraukta dėl nukentėjusiojo susitaikymo su kaltinamuoju (p. r.).*

III A

1. Nusikalstamu pasisavinimu turi būti laikomas ir toks darbas, kada kas sauvališkai paverčia svetimą, jam patikėtą, daiktą savo nuosavybe prieš savininko norą, tuo perviršydamas jam šio turto atžvilgiu suteiktas teises (1893/13).

2. Jei kas sulaikė, ligi galutinai atsiskaitant su kompanijonu, už parduotas prekes priklausančius pinigus ir jei tatai buvo padaryta be smurto, neapgauant ir neišnaudojant piktam pasitikėjimo, tai tokio veiksmo padariniu tegali būti tik civilinė, bet ne baudžiamoji atsakomybė (1874/449).

3. Ginčijimas nuosavybės teisių kokiame turtui pats savaime yra civilinis ginčas ir netinka nuslėpimo sąvokai net ir tada, kai tas teises ginčijęs buvo savo turtą atsakovui įtikėjęs (1873/828).

4. Vekseliui mokėti gautų pinigų sulaikymas, meluojamai paliudijant, kad pinigai įmokėti į banką visai taip, kaip buvo pavesta, yra nusikalstamas pasisavinimas ir tuo atveju, kai nuostolių turėjo ne tas asmuo, kuris savo turtą įtikėjo, o tas, kuriam tas turtas turėjo būti atiduotas (1882/27).

5. Pasisavinimas pinigų, kurie kaltinamajam buvo duoti nustatytam tikslui, sakysime, namui iš varžytynių pirkti, su sąlyga tuos pinigus grąžinti, jei namas nebus pirktas, jei dar

skolininkas ginčija patį faktą, kad iš viso gavo pinigų. — visiškai dera eikvojimo sąvokai (1875/495).

6. Už laikinai naudotis duoto daikto pardavimą tinka bausti pagal šį įstatymą (1871/1176).

7. Jei asmuo, girtas būdamas, atidavė kam nors laikinai saugoti kokį daiktą ar pinigą, tai toks perdavimas negali būti laikomas civiline sutartimi, todėl už neigimą, kad daiktai ar pinigai buvo, paimiti, turi būti persekiojama pagal baudžiamą įstatymą, nes tai yra nuslėpimas (1875/167).

8. Daiktas turi būti laikomas pasisavintu tik tada, kai įlikėtas turtas, neatiduotas, kam skiriamas, sauvališkai pasilaukytas jį gavusio asmens (1876/38).

9. Jei vežikas paėmė svetimą turtą iš vežimo, į kurį tas turtas buvo sudėtas vežti ir kuriame jis turėjo būti nukentėjusio kieme per naktį, kol jis bus rytą išvežtas, tai toks paėmimas yra vagystė, bet ne pasisavinimas (1872/229).

10. Jei tarnai nusikalto paėmę šeimininko daiktus, tai toks jų veiksmas yra vagystė (1870/509 ir 1465).

11. Jei duoto saugoti ir aprašyto turto vietoj gražinamas menkesnės vertės turtas, tai čia yra pasisavinimas (1871/319).

12. Tam, kad pasisavinimas būtų baudžiamas, nereikalinga pasisavintojui neprisipažinti (1871/32, 1176/1872, 1243; 1873/790; 1874/665).

13. Jeigu pats pasisavinamas veiksmas yra tęsiamas ir jei jis padaromas per kelis kartus, tai įsisenėjimas skaitomas ne nuo pirmo veiksmo, o nuo paskutinio (1871/685).

14. Čia tinka pasisavinimas turto, kuris gautas skolai laiduoti (1874/250, 1872/1280); ar tik jo vertei sužinoti (1874/295).

15. Nusikalstamas toks kaltinamojo veiksmas, kurį sudaro tai, kad jis, pirkęs įvairaus turto, pasisamdo vežikus tam turtui pervežti, o paskui pasisavina jų be reikalo atvežtą turtą, nors jis ir būtų pastebėjęs, įjog jie atvežė ir jo nepirktų daiktų (1871/42).

16. Jeigu buvo gauti pinigai tam tikram reikalui ir jie paskui buvo pasisavinti, neigiant iš viso faktą, kad buvo gauti pinigai, tai toks veiksmas negali būti laikomas paprastu civilinio santorio nevykdymu, nes kaltinamųjų veiksmų pagrindą šiuo atveju sudaro ne nenoras vykdyti pasiūmtą pasižadėjimą

ar negalėjimas to daryti, o neigimas, kad toks pasižadėjimas iš viso yra buvęs, turint tikslą nusikalstamu būdu užgauti nukentėjusiojo teises (1897/13).

III B

1. Iš pristatytų davinių matyti, kad kaltinamasis S., būdamas B. firmos atstovu, turėjo teisę jai pinigus inkasuoti ir kad jis firmai išmokėjimus darydavo. Tačiau S. tvirtina, kad jis nėsas gavęs visų firmos B. nurodomų pinigų ir kad su firma visada atsiskaitydavęs. Esant tokiai padėčiai, sunku kalbėti apie baustinį pasisavinimą, o tai yra vien civilinio teismo dalykas. Tik galutinai viską apskaičius, gali paaiškėti ir baustinas pasisavinimas (K. 1927/233).

2. Pasisavinimo nusikalstamojo darbo visuma nėra tik tada, kai konstatuojama, kad kaltinamasis iš tikro turėjo ganėtiną pagrindą, gal ir klaidingo, manyti, kad jis irgi turi teisės į ginčo objektą (K. 1927/112).

3. Konsulate buvo didelė netvarka, ir niekas nežinojo, kam ten esamieji daiktai priklausė. Tuos daiktus surašius ir norint išduoti tik tiems, kas išrodys jų nuosavybę, o produktus legaliai paėmus konsulato reikalams, nėra pasisavinimo (K. 1927/118).

4. Skundikas L., iš kaltinamojo V. išsikraustydamas žiemą, paliko V. ūky žemėje užkastus buroklus, bet jie V. valdyti dėl to dar nebuvo patekę (K. 1927/164).

5. Kaltinamojo kun. M. veiksmai, kad jis po G. mirties su labdaringos draugijos poniomis iš neviešų varžytynių pardavė jos daiktus ir jų dalį sau nusipirko, — yra neteisėti, bet nebaustini. Tik jeigu kaltinamasis būtų užsigyęs pinigus paėmęs ar pateikęs neteislingą atsiskaitymą, būtų galima kalbėti apie BS. 574 str. (K. 1928/304).

6. Visiškai aišku, kad tuo momentu, kada teisiamasis su svetimais jam pavestais pinigais ėmė elgtis kaip su savais, vadinasi, tuos pinigus leido savo reikalams, įvyko neabejotinas tų pinigų pasisavinimas. Ta aplinkybė, kad teisiam. vėliau susitarė su nukentėjusiuoju ir pasižadėjo išleistus pinigus grąžinti, gali turėti tik bausmę lengvinančios aplinkybės reikšmę, bet ji negali panaikinti jau padaryto nusik. darbo (K. 1933.X.7 b. Nr. 271).

Kalbant apie pasisavinimą gali būti sakoma, kad tai yra IV „nukreipimas savo ar kito asmens naudai svetimo kilnojamo turto, kuris nėra kito asmens turimas“.

Veiksmas esti užbaigtas kaip tik tuo momentu, kada kaltininkas nukreipė daiktą savo naudai. Nepakanka tik „noro“ kaip nukirstos sąjamos nusikalstamajam darbui ir į jį panašių pasikėsinių atveju. Už kėsinimąsi nebaudžiama, nes sunku nustatyti pereinamasis momentas, o taip pat nebaudžiama ir dėl baudžiamai politinių sumetimų (M. II, 358, 368 p. p.).

575. Banko įstaigos arba mainomosios krautuvės laikytojas, jų prižiūrėtojas arba tarnautojas, taip pat kiekvienas, apskritai, žmogus, imas svetimą kilnojamą turta laikyti, įkaitui arba kurioms kitoms tam tikroms operacijoms, kuris nusikalto pasisavinęs tą jam įtikėtą turta, baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

Tas dalykas, ar kaltininkas turėjo leidimą verstis straipsnio nurodytomis operacijomis, — neturi reikšmės; vadinasi, ir slaptosios bankinės kontoros arba skolinamosios kasos laikytojai tinka bausti pagal šį straipsnį (p. r.).

576. Vyriausybės arba visuomenės valdžios įgaliotinis šelpti nukentėjusiems nuo gaisro, žmonių maisto stokos arba kito visuomenės negando, kuris nusikalto:

1) pasisavinęs turta, kuris turėjo būti išdalytas nukentėjusiems;

2) davęs, norėdamas gauti turto naudos, iš turto, kuris turėjo būti išdalytas nukentėjusiems, pašalpa žmogui, neturinčiam teisės jos gauti,

baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

1. Kadangi pasitikėjimo naudojimas piktam taikinamas tam tikram kaltininkui, turinčiam ypatingą valdžią ir ypatingas pareigas svetimo turto atžvilgiu, tai atsakomybė neliečia trečiųjų asmenų; vadinasi, bendrieji nuostatai dėl bendrininkavimo čia netaikytini (p. r.).

577. (1) Turis pagal įgaliojimą arba kitą teisėtą įtikėjimą rūpintis svetimu turtu arba turto reikalu, kuris nusikalto vartojęs savo įgaliojimą žinomai įtikėto jam turto arba turto reikalo nenaudai, jei dėl to piktam nudojimo radosi žalos, yra baudžiamas kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip tris mėnesius.

(2) Jei nuostolio buvo padaryta daugiau kaip už (du tūkstančius penkis šimtus litų), arba jei taip piktam naudojo globėjas, kenkdamas globojamajam, tai nusikaltėlis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(3) Šia paskutiniąja bausme baustinas globėjas, kuris nusikalto pasisavinęs savo globojamą ir prižiūrimą svetimą judamąjį turta.

1. Darbas turi būti tyčia padarytas. Tyčia čia reiškia, kad kaltininkas turi žinoti, jog jo veiksmas prieštarauja jo turimoms pareigoms ir gali pakenkti jo pasiūntiems turto interesams, o, be to, turi to norėti, arba bent į tai abejingai žiūrėti. leisti tam įvykti (p. r.).

2. Veikimo tikslas nusikaltimo visumai neturi reikšmės; ar kaltininkas veikė pasipelnymo tikslu, ar iš lengvapėdiškumo, — jis vis viena turi būti nubaustas. Kitų valstybių įstatymai pasipelnymo tikslą kvalifikuoja atskirai, bausdami smarkiau; bet tiksliau yra leisti pačiam teismui šią aplinkybę įvertinti, nes praktikoje gali atsitikti, kad darbas su pasipelnymo tikslu turėtų būti smarkiau baudžiamas, negu darbas be pasipelnymo tikslo (p. r.).

3. *Pavartojimas turto nenaudai reiškia ir žalos (damnum emergens), ir nuostolių (lucrum cessans) padarymą (p. r.).*

• 1. Jei įgaliotinis neatidavė įgaliotojui jo vardu gautų pinigų, III A tai tik tas neatidavimas, nenustačius, kad šie pinigai pasisavinti ar išeikvoti, patys savaime dar nesudaro nusikalstamo darbo, o tesuteikia teisę reikalauti iš įgaliotinio apyskaitos ieškinio tvarka ir tėra baustinai persekiotinas tik tada, kai civilinis teismas pripažins įgaliotinį turint gražinti jo gautąją sumą. ir kai bus nustatyta, kad įgaliotinis šios sumos gražinti negali ar nenori, nes ją pasisavino ar išeikvojo. O toks įkeitėjo įgaliotinio veiksmas, kurį sudaro tai, kad įkeičiamąjį raštą jis atiduoda ne jam, įkeitėjui, o įkaitininkui, ne tik neturi kokio nusikalstamo darbo žymių, bet dargi visiškai atitinka pačios įkeičiamosios sutarties prasmę bei tikslą X t. 1 d. 1650, 1651 ir 1652 str. pastabos nurodymą; be to, jei įkeičiamasis aktas sudarytas tvirtintine tvarka, tai tas dalykas, kad jis, tas aktas, yra įkaitininko rankose, neturi ypatingos reikšmės įkeitėjo teisėms nustatyti, nes kiekviena iš šio santorio šalių, kitaip sakant, ir įkeitėjas, ir įkaitininkas turi teisę reikalauti savo teisėms paliudyti iš vyr. notaro ar iš pripažinimų skyriaus išrašo iš jo arba jo nuorašo (1891/36).

2. Jei įgaliotinis įgaliotojo nenaudai ir piktais tikslais pripažino išrodymais neparemtą priešingos šalies ieškinį, tai toks veiksmas turi visas baudžiamojo įstatymo numatyto nusikalstamo darbo žymes (1875/636).

1. Kaltinamieji kalt. aktu kaltinami, kad, turėdami generalinį įgaliojimą valdyti L. dvarą, be įgaliotinės S. žinios ir S. nenaudai pardavė dvarą, tuo S. padarydami didelius nuostolius. III B

Tačiau kaltin. visą laiką teisinosi, kad jie su S. ir kt. buvo bendri L. dvaro savininkai. Apyg. T... buvo priverstas spręsti klausimą: buvo ar nebuvo jie bendri su S. savininkai. Priėjo prie teigiamos išvados ir juos išteisino. Bet toks civilinio ginčo rišimas dėl neklėn. turto baudžamai bylai pagal Bd. Pr. Įst. 27 str. neleistinas, ir dėl to baudžiamoji byla turi būti sustabdyta iki išrišant ginčą civiliniame teisme, nėsant gi iškelto ginčo, baudžiamoji byla turi būti nutraukta (A. 1926/436).

577 - 578 str.

2. Šis str. reikalauja, kad kaltinamasis būtų vartojęs įgaliojimą žinomai įtikėto turto nenaudai ir kad būtų nukentėjusiam padaryta nuostolių (K. 1928/532).

3. Jei ir būtų išrodyta, kad kaltinamasis pardavė jam pavestą turtą už mažesnę kainą, kaip iš tikro jis buvo vertas, tai vis dėlto šis vienas faktas neduotų pagrindo jį traukti į atsakomybę pagal 577 str., nes dar reikia, kad būtų iš jo šalies piktos valios (K. 1929/546).

4. Kaltin. L., gavęs neraštingojo nukent. K. įgaliojimą, nusikalto ne tik 577 str., išgaudamas ir pasisavindamas 700 lt., bet ir pasikėsiniu apgauti, kuris pasireiškė tuo, kad jis piktu panaudojęs L. įgaliojimą, pasirašė 3 netikrus vekselius savo žmonai (A. 1930/326).

578. (1) Tarnautojas arba žmogus, einąs tarnybą labdarių arba kredito įstaigoje, savitarpio apsidraudimo draugijoje, dalininkų bendrovėje arba akcininkų draugijoje, įsteigtoje vyriausybei leidus, kuris nusikalto naudojėsis savo tarnybos padėtimi, žinomai kenkdamas pavestam jam rūpintis tarnybą einant turtui arba turto reikalui, jei dėl to naudojimo piktu radosi žalos, baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Jeigu dėl žalos didumo valsybės išdas turėjo žymaus nuostolio, arba jei sutriko arba susmuko kredito įstaigos reikalai, arba jei daug žmonių virto neturtėliais, tai nusikaltėlis baudžiamas

kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ne ilgiau kaip , aštuoneris metus.

(3) Šitomis pat bausmėmis ir tais pačiais pagrindais baustini yra šiame straipsnyje paminėti žmonės, kurie nusikalto pasisavinę savo dėl tarnybos turimą

turtą, taip pat ir tie, kurie nusikalto pavogę turtą, kuris jų yra prižiūrimas tarnybą einant.

(4) Šiuo paskutiniu atveju baudžiama ir už pasikėsinimą taip pavogti.

1. *Privatinėms bankinėms kontoroms, paskirų asmenų skolinamosioms kasoms ir panašioms įstaigoms šis straipsnis netaikomas, jei tik šios įstaigos neatitinka platesnės akcinių bendrovių sąvokos (p. r.).*

2. *Tarnybinis kaltininko ryšys su turtu yra būtina sąlyga, reikiant šį straipsnį taikinti; jei to ryšio nėra, jei, sakysime, tarnautojas pasisavina arba pagrobia turtą, kuris nebuvo jam įtikėtas arba pavestas pagal jo tarnybą, tai jo darbas yra tik paprastas pasisavinimas arba pagrobimas. Tas pat ryšys turi būti ir naudojant piktam savo tarnybos padėtį (p. r.).*

1. Jei banko direktorius ar jo padėjėjas priėmė, banko III A įstatų nežiūrėdamas, diskontuoti vekselius, nekreipdamas dėmesio į skolininko turtingumo laipsnį, arba vekselius tokių asmenų, kurie pasirodė esą neišsigaali skolininkai jau pagal ankstyvesnius vekselius, pagal kuriuos, prieš protestuojant ar juos jau protestavus, nebuvo išieškoma, kai dėl to bankas negalėjo atgauti paskolytų kapitalų, ir jei bus išrodyta, kad kaltininkas tatai darė tam tikrais savo paties tikslais, tai tokie jo veiksmai yra nusikalstami (1891/7).

2. Nustatant nuostolius, kuriuos bankas turėjo dėl netaisyklingų operacijų, turi būti atkreipta akies ir į nesumokėtus skolų procentus (1897/33).

1. Šis str. liečia ne tik privatinių įstaigų, bet ir valstybės III B tarnautojus (A. 1924/118).

2. BS. 578 str. 3 d. kalba: „Tarnautojas arba žmogus, einąs tarnybą“..., vadinasi, apie tarnautojus, o kas laikomas tarnautoju, yra pasakyta BS. 636 str. 4 p. Vadinasi, BS. 578 str. taikomas kaip tik valstybės tarnautojams, kurie, eidami savo pareigas, būdami valdininkais, arba policininkais, pasisavino dėl savo tarnybos turimus valdžios pinigus, o BS. 671 str. 2 d. kalba apie kitus valdininko nusikaltimus, o ne apie pinigų pasisavinimą (A. 1925/495).

3. Kalt. eigulio nusikaltimas, iškirtus ir išeikvojus savo naudai 15 beržų iš jo prižiūrimo valdžios miško, numatytas BS. 578 str. 3 d., o ne 639 str. (A. 1925/214).

4. Atleidimas žibalo ... „bargan“ neturi nei pasisavinimo nei sąmoningo žibalo eikvojimo žymių; pasisavinimo nėra, nes šiuo V. nei pačiu žibalu, nei jo verte nėra pasinaudoję sau, ir visiškai nematyti, kad jie būtų manę tai padaryti ir negrąžinti b-vei pinigų už žibalą; nėra nei eikvojimo, nes nėra jokių davinių manyti, kad V. būtų manę šiuo kreditu pridengti žibalo dovanojimą arba kitoki jo sunaudojimą b-vės nenaudai; visas klausimas, ar V. yra laiku, ar ne laiku atsiskaitę ir ar padarę jai nuostolių, neprisilaikydami griežtai sutarties, ar nepadarę, bet tatau yra civilinio ginčo dalykas (K. 1926/267).

5. K. Ap. T. nubaudė pašto valdininkus M., kad jie, lydėdami greitajame traukiny pašto vagoną, simuliuo jo apipilešimą ir susitarę pagrobė ten pervežamus ir jų žinioj buvusius pinigus, ir nubaudė pagal 578 str. 2 ir 3 d. VT. sprend. patvirtino (A. 1925/405).

6. Kadangi kaltinamajam buvo pavestį dėl tarnybos turinių pinigai, ir jis negali paaiškinti, kur jie dingę, reikia pripažinti, jog jis juos išeikvojo (1926/179).

7. Nustačius, kad teisiam. eigulis iškirto iš savo saugojamo miško sau ąžuolą ir kad jis taip pat negalėjo kirsti nužymėtų medžių, VT. patvirtino ApT. sprendimą, kuriuo šis nusik. darbas kvalifikuotas pagal 578 str. 1 ir 3 d. (A. 1926/342).

8. Kaltin. pareiškimas, kad, būdamas mobilizuotas, jis neperdavęs valdžios pinigų dėl to, kad nesuspėjęs dėl mobilizacijos, — negali eiti pagrindu išteisinti, nes pinigus perduoti jis galėjo per kelias valandas. Taip pat jo negali pateisinti pareiškimas, kad nevisus pinigus buvęs įrašęs į knygas ir dėl neprityrimo, nes užrašyti į knygas, kiek jis gavo valdžios pinigų, didelio prityrimo nereikia (A. 1926/377).

9. Jei pinigai valstybiniam žemės mokesčiui ir rekvizicijų liekanoms apmokėti iš valsčiaus gyventojų buvo renkami pagal viešai paskelbtą valsčiaus tarybos nutarimą, tai tatau nebuvo priverstinis pinigų rinkimas, bet juos priimant tarpininkavimas tarp mokėtojo ir išdo; tai buvo patarnavimas sui generis, o ne privatinis patarnavimas, ir valsčiaus išdininkas, šiuos pinigus

priimdamas, atlikdavo tarnybinių veiksmą . . . o juos išeikvojęs — atsako ne pagal 574, bet pagal 578 str. (A. 1927/336).

10. Kaltin. valsčiaus sekretorius, gavęs iš piliečių teismo reikalaujamų civilinėms byloms mokesčių, jų neįnešė, bet pasisavino. Tokių mokesčių išieškojimas neįeina nei į valsč. valdybos, nei į sekretoriaus tarnybines pareigas, nes piliečiams tik per valdybą teismo buvo pranešta, o jie galėjo juos pristatyti ir patys arba atsiųsti paštu. Priimdamas tuos mokesčius, darė pil. privatų patarnavimą, o tuos pinigus pasisavinęs, jis atsako kaip privatus asmuo už įteikto jam svetimo turto pasisavinimą (ne pagal 578, bet pagal 574 str.) (A. 1930/421).

11. Kaltinamasis yra ne tiksliai pavėlavęs įnešti pinigus į kasą, bet jis buvo juos išeikvojęs, pirkdamas sau ūkio padargų ir trašų; . . . ši aplinkybė, kad jis vėliau — dar prieš pirmosios teismo instancijos sprendimą — grąžino pinigus, tik mažina jo kaltę (A. 1927/162).

12. Neuustatyta, kad kaltin., būdamas O. krautuvės vedėju, būtų iš jos pasisavinęs ar išeikvojęs trūkstančias prekes . . . Jis gali būti kaltinamas, kad netinkamai krautuvę vedė, bet už tai jis atsako tik civiline tvarka.

Tačiau gautieji 500 lt. kasos knygoj neužrašyti, ir kaltin. neišrodė, kad juos būtų kam nors atidavęs . . . Be to, kaltin. ranka perdirbtas atitinkamas pajamų orderis. Tuo būdu negali būti kalbos apie klaidą (A. 1926/437).

13. Jei kaltin. vartotojų b-vės pirmininkas kurių nors b-vei priklausančių pinigų ir nebūtų įnešęs į b-vės kasą, bet jei b-ve jam būtų skolinga, tai dar nereikėtų, kad jis neįneštus b-vės pinigų būtų norėjęs pasisavinti (A. 1928/27).

14. Padarius reviziją valsčiaus valdybos kasoj, rasta joje trūkumo. Kaltin., kuris buvo kasininku, prisipažino išleidęs pinigus savo reikalams. Gal šie pinigai paimiti neturint tikslo visai pasisavinti, o tik trūkstant savo reikalams — ir vėliau teisiamasis būtų grąžinęs, bet vis dėlto lieka faktas, kad kaltin. jo žinioj esamus valsčiaus pinigus eikvojo savo reikalams. Todėl ApT. sprendimas, kuriuo kaltin. nubaustas pagal 578 str. 1 ir 3 d., yra teisingas (A. 1928/290).

15. Per muitinę einanti prekė, jos peržiūrėjimo metu, buvo ir peržiūrinčio valdininko žinioj. Todėl jis, peržiūrėjimo metu

pasisavindamas jų dalį, padarė nusik. darbą, 578 str. 1 ir 3 d. numatyta. Ta aplinkybė, kad pasiimtus daiktus leido iš murtinės sandėlio išveržti artelio tarnautojai, jo kaltės nepašalina (A. 1929/172).

16. Kada daromos malversacijos, tai ir atskaitomybė dažniausiai vedama taip, kad negalima būtų susekti (A. 1929/436).

17. Kaltin. žinioj buvusioj kasoje rasta pinigų trūkumo, kurį jis aiškino pasidarius dėl vagystės. Bet kadangi apie tokią vagystę kaltin. anksčiau niekam nieko nepranešė ir kadangi jis labai gerdavo ir kortuodavo, tai jis trūkstamus pinigus, be abejojimo, pats bus išėikvojęs (A. 1930/122).

18. Bankui, kurio apyvarta siekė daug milijonų litų, pasisavinta suma (300.000,—) negalėjo pakenkti. Todėl teisiamajam K. už šį nusik. negalima taikinti 578 str. 2 d. (A. 1930/91).

19. Jei kaltin. surinktus pinigus valstybės išdan įnešdavo ne tuoj, bet praėjus nuo vieno iki septynių mėnesių, o išieškotus iš kaikiurių piliečių mokesčius įnešė kason, tik iškilus bylai, tai iš to dar nematyti, kad jis jais būtų pasinaudojęs. Čia galima manyti esant tik 666 str. 1 d. num. nusik. (A. 1930/237).

20. Ap. T. nustatė, kad kaltin. pinigus neįnešė dėl užmiršimo, dėl buvusio netvarkoje knygų vedimo... Tuo galima patikėti... Tačiau, jei buvo užmiršta, tai visai nėra nusik. darbo žymių..., o 578 str. reikalauja veiksmų sąmoningumo, kurio teismas nėra nustatęs. Todėl VT. sprendimą pakeitė ir kaltin. išteisino (A. 1930/295).

21. Įstatymas išskiria tik tokias dalininkų bendroves (tovariščestvo na pajach), kurios įsisteigia ir veikia ne sutartim, bet vyriausybės patvirtintais įstatais, kurios savo organizacija yra artimos ne privačioms bendrovėms civilinių bei prekybinių įstatymų prasme, bet akcinėms bendrovėms. Savo operacijų platumu jos dažnai lygintinos su akcinėmis bendrovėmis, ir todėl tokių bendrovių dalyviai apsaugojami taip pat, kaip ir akcinių bendrovių dalyviai.

Pilnos ir pasitikėjimo bendrovės, jų tarnautojų atsakomybės reikalui, BS. 578 str. nėra išskirtos iš bendros atsakomybės, nes, pasak leidėjų, jų dalyviai pakankamai esą apsaugoti sutartimi ir bendraisiais įstatymais; jų dalyvių skaičius yra aiškiai vardais

nustatytas, ir jie visiškai gali save apsaugoti, išduodami formalų įgaliojimą.

Koperacijos bendrovės savo struktūra artimos akcinėms bendrovėms: jos įsisteigia pagal vyriausybės išleistus normalinius įstatus, pradeda veikti tikslai Kredito Įst. ir Koperatyvų Inspekcijai įregistravus jų įstatus; radus, kad įstatai nesutinka su vyriausybės nustatytosiomis, ar jų tikslą radus esant neleistiną, Inspekcija gali neregistruoti bendrovės; valdžios patvirtinti normaliniai įstatai ir registracija atstoja leidimą; bendrovės dalyviais gali būti neribotas skaičius žmonių (kuo daugiau, tuo geriau), įnešusių atitinkamą įnašą (pajų); operacijos gali būti (gyvenimas rodo, kad ir būna) labai plačios; koperatyvų veikimas prižiūrimas ir kontroliuojamas Kredito Įst. ir Koperatyvų Inspekcijos. Visi koperacijos bendrovės nariai įneša nustatytą įnašą (pajų, dalį), tad nesuprantama, kodėl koperacijos bendrovė nebūtų tokia bendrovė, kaip kad BS. 578 str. numato sąvoka „dalininkų bendrovė“ (товарищество на паях). Kad dalininkų (na pajach) bendrovė ir akcinė bendrovė būtų ta pati sąvoka, negalima sutikti, nes ir pats įstatymas — BS. 578 str. — skiria tas sąvokas (K. 1933.IV.27; b. Nr. 274).

579. (1) Vyriausybės leidimu įsteigtos kredito įstaigos, savitarpio apsidraudimo draugijos, dalininkų bendrovės arba akcininkų draugijos prižiūrėtojas arba jų darbų rikiuotojas, kuris nusikalto:

1) vartojęs tokios įstaigos, bendrovės arba draugijos turta operacijoms, kurios neleistos jų įstatais;

2) vartojęs kapitalus, gautus įmonės reikalams iš vyriausybės, ne tam reikalui, kuriam jie yra skiriami,

nors jis tatai ir būtų padaręs minėtos įstaigos, bendrovės arba draugijos nutarimus bevykdydamas, yra baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei dėl to darbo minėtoji įstaiga, bendrovė arba draugija sulaikė išmokėjimą arba buvo apskelbta neišsigalinčia, tai nusikaltėlis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(3) Šita pat bausmė ir tuo pat pagrindu baustinas šiame straipsnyje paminėtas žmogus, kuris nusikalto vartojęs kapitalus, gautus įmonės reikalams iš vyriausybės, ne tik ne tam reikalui, kuriam jie yra skiriami, bet, apskritai, ne įmonės reikalams.

1. Kredito įstaigomis laikytinos tokios, kurios veikia pagal vyriausybės patvirtintus įstatus (statutą). Privачios kredito įstaigos čia neturimos galvoje (p. r.).

2. Kadangi 579 ir 580 str. suminėtų darbų subjektu gali būti tik tam tikri tiksliai nurodyti asmenys, tai bendrieji dėsnių dėl bendrininkavimo, žinoma, netaikantini tokiems asmenims, kurie nepriklauso toms kategorijoms (p. r.).

3. Reikalinga, kad kaltininkas tik žinotų, darąs uždraustą operaciją; jei jis, be to, dar turi norą pakenkti įstaigai, tai jis jau tada turi atsakyti už savo tarnybos padėties naudojimą pikta (p. r.).

580. (1) Akcininkų draugijos steigėjas arba įsteigtos, vyriausybei leidus, kredito įstaigos, savitarpio apsidraudimo draugijos, dalininkų bendrovės arba akcininkų draugijos prižiūrėtojas arba darbų rikiuotojas, kuris nusikalto:

1) pranešęs vyriausybei, prašydamas leidimo steigti akcininkų draugiją, žinomai melagingų žinių apie steigiamąją įmonę, jei toks pranešimas galėjo pakenkti akcininkams;

2) įdėjęs žinomai melagingų žinių apie įstaigos, bendrovės arba draugijos reikalų arba sąskaitų pa-

dėti skelbime, apyskaitoje, balanse arba prekybos knygoje;

3) pristatęs žinomai netikrą dividendo apskaitymo ir duoto dividendo apskaitą;

4) išleides obligacijų arba įkaito lapų, neapdraustų pagal įstatus arba tam dalykui nustatytas taisykles, arba indėlių bilietų, neimdamas pačių indėlių;

5) išleides obligacijų arba kitų vertybės popierių sumai didesnei, negu yra leista,

nors ir būtų tatai padaręs, minėtųjų įstaigų, bendrovių arba draugijų nutarimus bevykdydamas, baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Šita pat bausme baustinas savivaldybės, miesto arba kitokios įstaigos tarnautojas, valdęs obligacijų arba kitų vertybės popierių leidimą, kuris nusikalto padaręs numatytų šio straipsnio ketvirtuoju arba penktuoju punktu nusikalstamųjų darbų.

Šio straipsnio nusikalstamo darbo visumai nereikalinga, kad iš tikro įvyktų žala: užtenka jos galimumo; jei, sakysime, tie asmenys, kurie, būdami suvilioti tariamojo įmonės pelningumo, panorėtų joje dalyvauti akcininkais (p. r.).

Trisdešimt antrasis skyrius

Vagystė, plėšikavimas ir prievarta

581. (1) Kas nusikalto pagrobęs, slapta ar atvirai, svetimą judamąjį turtą, norėdamas jį pasisavinti, tas už šią vagystę baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip tris mėnesius.

(2) Teismui leidžiama prailginti kalimasis laikas ligi dvejų metų, jei vagystė buvo padaryta: su ypatingu išūlumu; peržengiant pasitikėjimą; sulaužant kliūtis arba užraktus, kurie neleidžia įeiti į kiemą, trobesį arba kitą būstą arba saugyklą; beeinant geležinkelio traukiniui arba jam sustojant; nakties metu; jei pagrobtas daiktas buvo žinomai būtinai reikalingas nukentėjusiajam maitintis.

(3) Jei pagrobtų daiktų vertė praneša (du tūkstančius penkis šimtus litų) arba jei pagrobtas arklys, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime. (VŽ. Nr. 59).

(4) Jeigu pagrobtai daiktai neverti daugiau kaip (du litu penkiasdešimt centų), arba jei kaltininkas geruopu grąžino pagrobtus daiktus arba kaip kitaip atlygino nukentėjusiajam, prieš paskelbiant sprendimą, rezoliuciją arba kaltumo nutarimą, arba jei buvo pavogęs paskutinio reikalo priverstas, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(5) Šitomis pat bausmėmis ir tuo pat pagrindu baustinas tas, kuris nusikalto pagrobes, slapta arba atvirai, norėdamas pasisavinti, dokumentą arba korespondenciją, nurodytus 552 straipsnyje.

(6) Už pasikėsinimą baudžiama.

1. Jei turtas bendros nuosavybės teisėmis priklauso kaltininkui drauge su kitais asmenimis, tai pasisavinimo ir vagystės nuostatai gali būti taikunami tik tiek, kiek kaltininkas yra išėdęs kitų asmenų nuosavybės teisę. Taip pat, jei daiktą iš tikro valdo keli asmenys, kurių tarpe yra ir jį paėmęs asmuo, tai jis tiek gali būti vagystės kaltininku, kiek ižeidžia faktinį svetimąjį valdymą (p. r.).

2. Turto žymė vagystėje yra tos pačios prasmės, kaip ir svetimą turtą sugadinant ar pasisavinant (p. r.).

3. Tą pačią prasmę, kaip ir baudžiamai pasisavinant, vagystėje turi ir pažymiai „svetimas“ bei „judamasis“ (p. r.).

4. Daiktai, kurių niekas iš tikro nevaldo, negali būti baudžiamojo pagrobimo objektais (p. r.).

5. Taip pat negali būti pagrobti daiktai, kurie esti išėję iš kieno nors valdymo, sakysime, pav., pamestieji; tad tokiu atveju negali būti ižestas svetimas valdymas (p. r.).

6. Kai turtą valdo bendrai keli žmonės, tai tas turtas galėtų būti pagrobimo objektu kiekvienam iš tų žmonių atskirai, kiek jo darbas ižestų nusikaltėliui svetimą valdymą (p. r.).

7. Baudžiama tik už pagrobimą tyčiomis; už neatsargų svetimo turto paėmimą nebaudžiama, bet jei kaltininkas, paėmęs dėl neatsargumo, pav., klaidingai, svetimą turtą vietoj savojo, paskiau tyčią paverė jį savo nuosavybe arba išėikvojo, tai jis už tai gali atsakyti pagal svetimo turto pasisavinimo dėsnius (p. r.).

8. Nėra vagystės visumos tais atvejais, kada esti svetimas turtas pagrobiamas ne norint pasisavinti, o norint jį sugadinti arba norint panaudoti jį paties turto savininko naudai (p. r.).

9. Kadangi pagrobimas, kaip ir pasisavinimas, Statute turi technikinę reikšmę, tai teismas savo sprendime turi nurodyti, kokiais, būtent, kaltinamojo veiksmais jo pripažinta pagrobi-

ninko dar nedaro sandėlio sargu, ir toks iešmininkas, vogdamas iš esančių sandėly siuntinių prekes, daro ne 578 str., bet 581 str. num. nusikaltimą, peržengdamas pasitikėjimą (A. 1926/487).

5. Mirus tėvui N., jo sūnus Antanas ir duktė Ona pradėjo tėvo ūkį valdyti ir varžytis dėl šeimininkavimo. ... Ona be Antano sutikimo paėmė kaikiuriuos šio ūkio daiktus ir pardavė ... Vyr. Trib. rado, kad vagystė yra pagrobimas svetimo turto su tikslu pasisavinti. Tačiau šiuo atveju Ona yra tokia pat ūkio savininkė ir šeimininkė, kaip ir skundėjas Antanas, tad nėra svarbiausos vagystės žymės, būtent, kad pagrobtas turtas būtų svetimas (K. 1926/445).

6. V. nusikalstamas darbas, kuriuo jis pavogė sudorotas malkas, teisėtai kvalifikuotas vagyste, o ne sauališku svetimo miško kirtimu (K. 1927/111).

7. Ir prie atviros vagystės gali būti pavartotas smurtas, ir vienu iš plėšimų elementų yra smurtas. Bet nustatyti ribas tarp galimo atviroje vagystėje smurto ir smurto, kuris sudarys plėšimo žymę, nėra (K. 1928/545).

8. Vagystės motyvai tegali turėti reikšmės bausmei (A. 1928/122).

9. Kaltin. kartais ėmė naudoti jų saugojamus daiktus, bet kad jie būtų tuos daiktus pasisavinę ir norėję pasisavinti — to nematyti; tad nei vagyste, nei pasisavinimu jie nėra kalti (A. 1928/82).

10. Kaltinamasis nakties metu nukasė ir pasiėmė sau bulves iš žinomai svetimos žemės (nors teisme ir tvirtino, bet be pagrindo, ją buvus jo valdomą K.). Todėl teisėtai pripažintas kaltu vagyste (K. 1929/594).

11. Slaptai nuo žemės pinigų paėmimas smuklėje, kur buvo daug žmonių, neužklausus jų, kam jie priklauso, yra vagystė (A. 1927/350).

12. Jei teisiam. pagrobė arklį ne tam, kad jį pasisavintų, bet tik juo greičiau pabėgti, tai čia nėra vagystės visumos (A. 1931/377).

13. Šioje byloje, aplamai, negali būti kalbos apie pinigų pagrobimą, nes šioje byloje tam visiškai nėra svarbios sąlygos, būtent — pasisavinimo tikslo. Kaltinamoji paėmė 1000 litų ir nunešė kartu su skundėjo seserim padėti pas kunigą

kitos sesers vardu ... Tokiems daviniams esant, netenka kalbėti apie pinigų pagrobimą (K. 1933.X.21; b. Nr. 326).

Juridinei vagystės analizei, o ypač specifiniam vagystės tikslui, nežiūrint visų puolimų, vis dar tebelieka svarbus Biidingo mokslas; pagal kurį šiuo nusižengimu užgaunamos dvi normos, būtent a) norma, kuri saugoja svetimą „valdymą“ ir b) norma, kuri saugoja svetimą nuosavybę. Žodis „turtas“ šiuo atveju turi būti suprantamas kaip daiktas, kuris yra bet kieno nuosavybė. Nesusipratimams išvengti Baudž. St. mato reikalo pažymėti, kad čia pat skiriami „552 str. nurodyti dokumentai ir korespondencija“ (581 str., 5 d.) (M. II, 317 p.).

582. (1) Kas nusikalto pavogęs:

1) turtą iš atkasto arba, apskritai, pagrobimo tikslu suardyto kapo;

2) turtą, kuriam buvo gaisro, potvynio, garlaivio katastrofos arba kito visuomenės negando pavojaus, jei pagrobė tokiam negandui ištikus;

2) valdžios karinį ginklą, šovinių, parako arba kitų daiktų, kurie yra puolimo arba gynimosi priemonės, tais daiktais versdamasis arba, kad ir nesiversdamas, bet iš sandėlių arba kariuomenės laikomųjų vietų arba būstų,

tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Už pasikėsinimą baudžiama.

Įstatymas visai nereikalauja, kad pagrobti daiktai būtų degančiame trobesy, bet gali būti bausmė taikinama ir tada, kai pav., esti pagrobti į gatvę išmesti daiktai (1876/76). III A

583. (1) Kas nusikalto pavogęs iš gyvenamojo trobesio, laivo arba kito būsto, arba iš tokio negyvenamojo būsto, kuriame tuo metu žinomai būta žmogaus, arba iš gyvenamojo namo aptverto kiemo:

1) jei kaltininkas turėjo prirengęs ginklą arba įrankį pulti ar gintis;

2) nakties metu, jei, be to, nusikaltėlis įsilaužė į šį būstą arba kiemą, sulaužydamas kliūtis arba užraktus, kurie neleidžia į juos įeiti,

tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Už pasikėsinimą baudžiama.

1. Ginklas turi būti kaltininko „prirengtas“, todėl atsitiktinis ginklo turėjimas negali būti pagrindu bausmei didinti (p. r.).

2. Ginklo sąvoka čia vartojama ne siaura prasme apsiginklavimo daikto, tyčia padaryto pulti arba gintis (šaunamasis arba kertamasis ginklas), o prasme bet kokio pavojingo įrankio, tinkančio pulti ar gintis ir pavojingo gyvybei ne tik apskritai, bet ir kalbamuojų atveju (p. r.).

3. „Nakties metu“ reiškia laiką, kuris paprastam tos vietos gyvenime skiriamas nakties poilsiui; todėl pagrobimas, padarytas, pav., teatre net ir 11 val. vakaro negali būti laikomas padarytu nakties metu, nes žmonės atvyksta į teatrą ne miegoti, o vaidinimų žiūrėti (p. r.).

III A

1. Ši baudžiamoji įstatymą taikinant, būtinai reikia, kad teisiamasis būtų turėjęs ginklą vogdamas, o ne to, kad ginklas būtų buvęs pavogtų daiktų tarpe (1876/151).

2. Esminė baudž. įstatymo nustatyta žymė yra ne ginklo didumas ar tinkamumas, bet galimumas su jo pagalba nužudyti ar sužeisti (1871/166).

III B

1. Nesvarbu, ar bute, iš kurio buvo pavogta, tuo metu išliko kas buvo, ar nebuvo; užtenka, kad bute, kaip gyvenamajame, galėjo būti žmogus; tad vagis, eidamas vogti, galėjo tikėtis susitikęs žmogų... Nei elektros lemputė, nei pati dienos šviesa negali užtikrinti, ar gyv. bute yra žmogus, ar jo nėra (A. 1928/122).

2. Išrodyta, kad kaltin. įlindo į nukent. krautuvę pro langą, išspaudęs jo stiklą. Todėl nusikaltimas teisingai kvalif. pagal 583 str. 2 p. (A. 1926/62).

3. Mechaniško durų atidarymo ir jų išskėlimo iš vâgių, jų nesugadinant, negalima laikyti įsilaužimu (A. 1931/213).

584. (1) Kas nusikalto vagyste:

1) kelių žmonių, prirengusių ginklų arba įrankių pulti arba gintis, padaryta nakties metu iš gyvenamojo namo, laivo arba kito būsto, arba iš tokio negyvenamojo būsto, kuriame tuo metu žinomai būta žmogaus, arba iš gyvenamojo namo aptverto kiemo, jei, be to, kaltininkas įsilaužė į šį būstą arba kiemą, sulaužydamas kliūtis arba užraktus, kurie neleisdžia į juos įeiti;

2) gaujos padaryta,

tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejis metus.

(2) Už pasikėsinimą baudžiama.

1. Baudžiamąjį įstatymą taikinant, visai nereikia, kad būtų III A
buvę ginkluoti visi kaltininkai, ir pakanka, kad ginklą būtų turėję keli ar net vienas iš dalyvių (1872/271).

2. Jei ginkluotos vagystės metu ginklas buvo pavartotas prieš nukentėjusį, tai visi padariniai turi tekti ne tik tam iš bendrininkų, kuris pavartojo ginklą užpulti, bet ir visiems kitiems vagystės dalyviams (1872/970).

Pripažinti gaujos darbu nėra reikalo, kad visi nusik. darbai III B
iš tikro būtų padaryti visų jos dalyvių drauge. Atskiri jos dalyviai gali daryti nusik. darbus arba kiekvienas atskirai, arba keliese, arba visi drauge. Gaujos dalyvis nusik. darbe pats gali ir nedalyvauti. Užtenka, kad jis yra susitaręs su kitais daryti nusik. darbus ir, kaip tokis, naudojasi jo vaisiais, sudaro galimybę arba palengvina padaryti nusik. darbą. Taip pat neturi reikšmės, ar gaujos dalyvis padaro nusik. darbą atsitiktinai, ar iš anksto bus numatyta padaryti tam tikras nusik. darbas (A. 1928/312).

585. (1) Kas nuskalto pavogęs arkli, jei jis verčiasi arklių vogimu, tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejis metus.

(2) Jei nusikaltėlis pavogė arkli, iškalėjęs bausmę už tokią arklių vagystę ir dar nesukakus penkeriems metams nuo tos dienos, kurią baigė kalėti, tai jis baudžiamas

kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus.

(3) Už pasikėsinimą baudžiama.

586. (1) Kas nusikalto 581 straipsnio pirmąją arba antrąją dalimi numatyta vagyste, kurią padarė dukart iškalėjęs už vagystę, plėšikavimą, prievartavimą arba sukčiavimą, ir dar nesukakus penkeriems metams nuo tos dienos, kurią baigė kalėti už vieną kurį iš šių nusikalstamųjų darbų, tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(2) Už pasikėsinimą baudžiama.

III A 1. Taikinant bausmę pagal šį straipsnį, būtinai reikalinga, kad teisiamasis jau būtų atlikęs bausmę už pirmą vagystę (1868/99).

2. Jei kaltinamasis nuo bausmės už vagystę buvo atleistas Maloningiausiuoju manifestu, tai į tą jo vagystę gali būti kreipiama dėmesio, nustatant bausmę už šio nusikalstamo darbo pakartojimą (1873/22).

III B 1. Vagystės recidyvo pripažinimas pareina ne nuo to, ar vagis yra daugiau, ar mažiau palinkęs vogti, bet nuo paties vagysčių pasikartojimo (A. 1928/122).

2. 586 str. kiekviena paskesnė vagystė turi būti įvykdyta iškalėjus bausmę už pirmesniąją. (A. 1928/238).

587. (1) Kas nusikalto vagyste, kurią padarė, iškalėjęs ne mažiau kaip tris kartus bausmę už vagystę, plėšikavimą, prievartavimą arba sukčiavimą ir, be to, nesukakus penkeriems metams nuo tos dienos, kurią baigė kalėti už vieną kurį iš šių nusikalstamųjų darbų, tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejis metus.

(2) Jeigu nusikaltėlis yra atlikęs už vieną kurį iš minėtųjų nusikalstamųjų darbų ne mažesnę kaip [grasos] kalėjimo bausmę ir už naujai padarytą, tokiam pat laikui nesukakus, vagystę yra teismo išrastas esąs baustinas taip pat ne mažiau kaip [grasos] kalėjimo bausme, tai jis baudžiamas

kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus.

(3) Už pasikėsinimą baudžiama.

1. Kad galima būtų taikinti 587 str. 2 d., be to str. 1 d. III B sąlygų, reikalinga dar: a) kad viena iš buvusių bausmių būtų buvusi ne mažesnė kaip grasos kalėjimas ir b) kad naujai skiriamoji bausmė jau ir be šių 587 str. ypatingų kvalifikacijų, bet vien tik pagal 581 str. būtų nemažesnė kaip grasos kalėjimas (A. 1927/164).

2. Gali būti taikinama tada, kada už šį sykį padarytą nusikaltimą savaime, jei nebūtų jokio recidyvo, kaltin. grėstų sunkiojo kalėjimo bausmė (A. 1928/247).

3. Kadangi ketvirtos vagystės objektas yra visai nedidelis ..., tai bausmė gali būti sumažinta iki 2 metų grąsos kalėjimo (A. 1931/176).

588. (1) Kas nusikalto pavogęs bažnyčios:

1) Šventąjį kryžių, šventųjų atlaikus, šventąjį paveikslą arba kitą daiktą, kuriuos šventenybėmis laiko [—] krikščionių bažnyčia;

2) daiktą, kuris yra pašventintas, bevartojant jį pamaldoms,

jei nėra skaudžiau baustinas už šventybės įžeidimą, ir jei tą daiktą pavogė iš bažnyčios, zakristijos, koplyčios arba krikščionių maldos namų, tas yra baudžiamas:

(p. a) šio straipsnio pirmajame punkte nurodytu atveju — kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus;

(p. b) šio straipsnio antrajame punkte nurodytu atveju — kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejis metus.

(2) Jeigu tai buvo pavogta iš bažnyčios saugyklos arba iš kurios kitos vietos, bet jei nusikaltėlis žinojo pavogtuosius daiktus esant bažnyčios, tai jis baudžiamas:

(p. a) šio straipsnio pirmajame punkte nurodytu atveju — kalėti [grasos] kalėjime;

(p. b) šio straipsnio antrajame punkte nurodytu atveju — kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(3) Šitomis pat bausmėmis baustinas tas, kuris nusikalto pasisavinęs šio straipsnio pirmoje dalyje nurodytą turtą, kuris jam buvo pavestas vartoti per pamaldas.

(4) Už pasikėsinimą baudžiama.

1. Jei buvo pavogta ne iš bažnyčios saugyklos, tai reikia tiksliai nustatyti kaltininką žinojus, kad jo pagrobtas daiktas yra krikščionių bažnyčios; jei jis to nežinojo, tai jam gali būti taikunami tik paprastos vagystės nuostatai (p. r.).

2. Straipsnis turi galvoje tik tikybinio garbinimo daiktus, arba daiktus, pašventintus bevartojanč per mišias; pasikėsinimas į kitus daiktus, kad ir esančius krikščionių bažnyčios, yra paprasta vagystė (p. r.).

589. (1) Kas nusikalto pagrobęs svetimą judamąjį turtą, su tikslu jį pasisavinti, atimdamas kam sąmonę, sužeisdamas kūną, darydamas asmens smurtą arba baustinai grasydamas, tas už tą plėšikavimą baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejis metus.

(2) Jei plėšė:

- 1) labai sunkiai arba sunkiai sužeisdamas kūną;
- 2) bažnyčioje;
- 3) atvirose jūrėse;
- 4) keli žmonės, kurie tam įsigriovė į gyvenamąjį namą arba gyvenamąjį būstą;
- 5) žmogus, kuris turėjo prirengęs ginklą arba irankį pulti arba gintis;
- 6) gauja;
- 7) žmogus, kuris ne mažiau kaip tris kartus yra iškalėjęs bausmę už vagystę, plėšikavimą, prievartavimą arba sukčiavimą ir, be to, nesuėjęs penkeriems metams nuo tos dienos, kurią baigė kalėti už vieną kurį iš šių nusikalstamųjų darbų,

tai kaltininkas baudžiamas

kalėti sunkių darbų kalėjime tam tikrą laiką.

(3) Šitomis pat bausmėmis ir tais pat pagrindais baustinas tas, kuris nusikalto pagrobęs, šio straipsnio numatytomis aplinkybėmis, dokumentą arba korespondenciją, nurodytus 552 straipsnyje.

(4) Už pasikėsšinimą baudžiama.

I 1. Ir fizinis smurtas, ir grasymas turi būti priemonė svetimam turtui pagrobti, turi būti priežastis to, kad nukentėjęs turto nustoja, o kaltininkas jį įgyja. Jei tokio ryšio nėra, tai kaltininkas atsako atskirai už paprastą pagrobimą ir už smurtą arba grasymą nusikaltimų visumos pagrindais (p. r.).

2. Nėra reikalo, kad sąmonė būtų atimta pačiam nukentėjusiam: plėšimas yra ir tada, kai kaltininkas, norėdamas pagrobti laiko reikalingu dalyku atimti sąmonę kitam žmogui, sakysime, jei, turėdamas tikslą pagrobti turtą iš traukinio miegančio keleivio, kaltininkas duoda pauostyti narkotinių vaistų imančiam snausti, bet dar neužmigusiam bendrakeleivui (p. r.).

III A 1. Jei turtas buvo atimtas ginkluoto žmogaus ir jei buvo atimama su grasymu, tai jis, atėmimas, be abejo, yra baudžiamojo įstatymo numatytas nusikaltimas, nepareinamai nuo grasimų pavojaus, nes pakanka užpultajam turėti pagrindo spėti, kad priešindamasis jis gali būti nužudytas ar sužeistas (1873/599).

2. Pagal baudžiamąjį įstatymą plėšimas turi būti laikomas baigtu tik nuo to momento, kuriuo turtas iš tikro buvo atimtas. Užpuolimas su tikslu atimti turtą turi būti laikomas pasikėsnimu apiplėšti (1869/569).

3. Ginklas yra bet koks pavojingas, užpulti bei gintis tinkamas įrankis, kuris yra pavojingas gyvybei ne tik apskritai, bet ir šiuo atveju (1875/130, 1876/227, 1873/235).

III B 1. Teisiamųjų tikslas buvo plėšti, o mirtinas sužalojimas ištiko beplėšiant. Todėl šis nusikaltimas turi būti kvalifik. ne pagal 455 str. 12 p., bet pagal 589 str. 2 d. 1 p. (A. 1927/13).

2. Nematyti, kad kaltin. būtų turėjęs norą nukent. nužudyti pasipelnymo tikslu. Juodu buvo tokioj padėty, kad norėdamas nužudyti, kaltin. būtų galėjęs tai lengvai padaryti. Tuo tarpu kaltin. tik reikalavo atiduoti pinigus, o badymas peiliu buvo tik priemonė priversti pinigus atiduoti, ir todėl jo nusik. num. 589 str. 2 d. 5 p. (A. 1927/332).

3. Kaltinamasis B., naktį parėjęs namo ir, kambary radęs su savo žmona besikalbantį nukent. A., galėjo manyti, kad jis su jo žmona turi meilės santykių. Ta aplinkybė, kad kaltin. grasydamas peiliu ir kirviu, iš nukentėjusio atėmė 176 litus, dar nerodo, kad nukent. buvo apiplėštas, kadangi apskritai kaimuose ir miesteliuose vyras, užtiktas pas svetimą žmoną, turi kuo nors atsilyginti... Todėl... čia kaltin. padarytas ne plėšimas, bet paprastas išreikalavimas pinigų iš A., užtikto pas svetimą žmoną (A. 1929/301).

4. Padėgimas savo turto, norint gauti apdraudimo premiją, kvalif. pagal 589 str., o ne pagal 562 str. 2 d. (A. 1927/220).

5. Jeigu kaltin. nukentėjusį sužeidė tik tam, kad jo susektas bevagiant ištrūktų, o ne tam, kad toliau vogtų, tai plėšimo nėra (A. 1931/58).

590. (1) Kas nusikalto vertęs, norėdamas pats gauti arba kitam padaryti turto naudos, užleisti turto teisę, arba padaryti kitą nenaudingą turto sutartį, sužalodamas kūną, darydamas smurtą asmeniui arba baustinai grasydamas, tas — už tą prievartavimą — baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Jei prievartavo:

- 1) labai sunkiai arba sunkiai kūną sužalodamas;
- 2) keli žmonės, kurie tam įsibrovė į gyvenamąjį namą arba į kokią kitą gyvenamąją būstą;
- 3) žmogus, kuris turėjo prirengęs ginklą arba irankį pulti arba gintis;

590 - 591 str.

4) gauja;

5) žmogus, kuris ne mažiau kaip tris kartus yra iškalėjęs bausmę už vagystę, plėšikavimą, prievartavimą arba sukčiavimą ir, be to, nesuėjęs penkeriems metams nuo tos dienos, kurią baigė kalėti už vieną kurį iš šių nusikalstamųjų darbų,

tai kaltininkas baudžiamas

kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus.

(3) Už pasikėsinimą baudžiama.

I *Neturi reikšmės, ar veikiamoji nukentėjusiojo smurto valia pasireiškė formaliame rašto akte, ar nepasireiškė (p. r.).*

IV *Tokiu būdu Baudž. St. kalba apie tiesioginį asmens smurtą ir net sužalojimą, kaip apie priemones prievartauti(!), nenurodydamas šiuo atžvilgiu jokių skirtumų tarp jo ir plėšimo. Lygiai taip pat „grasinimo“ pobūdis abiem atvejais — tas pats (M. II, 341 p.).*

Trisdešimt trečiasis skyrius

Sukčiavimas

591. (1) Kas nusikalto:

1) pagrobes, apgaulės pasigaudamas, svetimą judamąjį turta, norėdamas jį pasisavinti;

2) pagrobes svetimą judamąjį turta su noru jį pasisavinti, jei nusukė bemačiuodamas, besverdamas arba kitaip apgaudamas daiktų kiekio arba kokio at-

žvilgiu, perkant, parduodant arba kitokią atsilygintinę sutartį darant;

3) kurstęs, apgaulės pasigaudamas, su noru gauti turto naudos sau arba kitam jos padaryti, užleisti turto teisę arba padaryti kitą nenaudingą turto sutartį,

tas — už tą sukčiavimą — baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei nuostolio buvo padaryta daugiau kaip už (du tūkstančius penkis šimtus litų), tai nusikaltėlis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(3) Jeigu nuostolio padaryta ne daugiau kaip už (du litu penkiasdešimt centų), arba jei kaltininkas geruoju grąžino turtą arba kaip kitaip atlygino nukentėjusiajam, prieš paskelbiant sprendimą, rezoliuciją arba kaltumo nutarimą, tai jis baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(4) Šitomis pat bausmėmis ir tais pat pagrindais baustinas tas, kuris nusikalto pagrobęs per apgaulės, norėdamas pasisavinti, dokumentą arba korespondenciją, pažymėtą 552 straipsnyje.

(5) Už pasikėsinimą baudžiama.

1. *Apgaulė yra sąmoningas ir tyčia padarytas tiesos iškraipymas, turint tikslą kitą suklaidinti, jį suvilioti (p. r.).*

2. *Kaip tiesos iškreipimas, apgaulės turinį turi sudaryti tam tikri faktai, kitaip sakant, jau įvykusieji arba įvykstantieji reiškiniai. Suviliojimas ateičiai, sakysime, melagingi pažadėjimai,*

reikia griežtai skirti nuo sukčiavimo; pažadėjimo netesėjimas gali būti pasitikėjimą laužęs veiksmas, bet tai nėra apgaulė (p. r.).

3. *Jei iškreipiamieji faktai yra kaltininko vidujinio pasaulio, pav., jo norai, tikslai, jo meilės ar bičiulybės jausmai, jis negali būti baudžiamas, nors ir turėtų iš to turto naudą (p. r.).*

4. *Apgaulė gali reikštis žodžiu ir raštu — ir net simboliiniais ženklais (konkliudentiškais veiksmais) (p. r.).*

5. *Pasinaudojimas svetima klaida, nepadarius jai atsirasti priežasties, nėra apgaulė baudžiamai juridine prasme (p. r.).*

6. *Apgaulė yra išduoti įrašytinis vekselis vardu banko įstaingos, kurios iš tikro visai nėra, jei tai kaltininkas žinojo, išduoti čekis sumai, kurios, kaip kaltininkas žino, jo vardu visai nėra (p. r.).*

7. *Nėra sukčiavimo: 1) kada kaltininkas, apgaulės pasigaudamas, palengvina sau galimumą pagrobti, slapta ar atvirai, svetimą turtą; sakysime, kai kaltininkas, apgaulės pasigaudamas, išvilioja iš nukentėjusiojo raktus pagrobti turtui iš užrakintų patalpos; 2) apgaulė, padaryta ne turtui valdytinai gauti, bet paversti nuosavybe svetimą turtą, jau kaltininko valdomą (p. r.).*

8. *Sukčiavimas esti baigtas nuo turto žalos padarymo momento, ir būtent: 1) pagrobiant per apgaulę — nuo momento, kada judamasis turtas iš tikro pereina iš nukentėjusiojo valdymo į kaltininko valdymą, kaip, pav., pavogus; 2) kurstant per apgaulę užleisti turto teisę arba paimti sau prievolę — nuo momento, kada būna užleista teisė arba kilusi prievolė; 3) nusukant bematuojant, besveriant ir t.t. — nuo momento, kada gaunamas ekvivalentas už apgaulingai pasilaikytą daiktą (p. r.).*

III A

1. *Sukčiavimo sąvokai būtinai reikalinga: kad pagrobtas turtas būtų svetimas arba kad jam bent turėtų tam tikrų teisių kitas asmuo (1869/321).*

2. *Sukčiavimo negali būti, jei nebuvo griebtasi apgavimo, kuris būtų priemonė pasipelnyti (1872/186).*

3. *Sukčiavimu yra laikomas svetimo turto igijimas apgaunant; pats sukčiavimo tikslas, kitaip sakant, svetimo turto pagrobimas, čia turi būti pasiekiamas tokia apgaule, dėl kurios valdytojas laikė grobiką turinčiu teisę daiktą gauti arba tarėsi*

sudaromą santorį būsiant jam naudinga ir negalėjo nuo sukčiavimo apsisaugoti paprastomis priemonėmis (1871/1574).

4. Jei tuo būdu kaltininkų veiksma sudarė tas dalykas, kad, nukentėjusiosios senatve pasinaudodami, jie įtikino ją paimti jai priklausančius pinigus iš taupomosios kasos ir atiduoti juos jiems, pasižadėdami ją ligi gyvos galvos laikyti pas save, bet paskui, neigdami iš viso patį faktą, kad gavo pinigus, išvarė ją be jokių lėšų, tai toks jų veiksmas yra tikras pasisavinimas, bet ne sukčiavimas, nes čia nėra baudžiamosios apgaulės, kuri sudaro esminę tokio nusikalstamo darbo dalį (1897/13).

5. Įgijimas turto per apgaulę (sakysime, melaginga žinia, kad kaltininkas pirkęs tą turtą), kurios dėlei įgijėjas laikomas turinčiu teisę šiam turtui gauti, yra tikras sukčiavimas (1869/772).

6. Sudarymas asmenių santykių, sakysime, jaunikio ir jo sužadėtinės, negali būti laikomas apgaulės žyme, ir jei dėl šių santykių vienas asmuo atidavė savo turtą kitam, o antrasis priėmė, kaip kitaip neapgaudamas, tai toks veiksmas, kad ir nėra garbingas ar doras, vis dėlto negali būti baudžiama tvarka persekiojamas. Jei kas gavo notarinę sutartį su apmokėjimo įrašais, nors iš tikro skolos ir būtų nemokėjęs, ir jei tai sutarčiai gauti jis nepavartojo jokios apgaulės, tai toks gavimas nėra sukčiavimas, nes pats toks aktas yra dovanojimas (1876/144).

7. Sukčiavimas laikomas baigtu nuo to momento, kada kaltininkas pasinaudojo kieno turtu ar darbu; pats apgavimas sveriant ar matuojant, su tikslu padaryti pirma minėtąjį nusikalstamą darbą, tėra pasikėsinimas (1871/983).

8. Žinomai apmokėtų skolos raštelių pateikimas, su tikslu gauti pagal juos antrą kartą pinigus, yra ne pasirengimas sukčiauti, o pasikėsinimas (1870/264).

9. Pažado nevykdymas yra veiksmas, kuris grįauna pasitikėjimą, bet nėra apgavimas (1870/80, 1869/767 ir 168).

10. Suviliojimu melagingais pažadais turi būti laikoma ir tas atvejis, kada tais pažadais žadinamos nepagrįstos viltys ateičiai, bet tatai nėra apgaulė baudžiamojo įstatymo prasme (1876/146). (Tačiau yra sukčiavimas, kai turtas pagrobiamas, apsimečius noru jį pirkti).

591 str.

11. Būtinai reikalinga, kad kaltinamojo veiksma sudarytų apgavimas prieš tai, kai judamasis turtas iš savininko rankų perėjo į grobiko rankas (1869/299).

III B 1. Kaltin., kaip K. šaulių būrio vadas, sulaukė V. neva kaip besislapstančius naujokus ir, išreikalavęs sau pusę pūro kviečių, paleido. Ap. T. nusikaltimą kvalifikavo 591 str., V. T. patvirtino (A. 1926/389).

2. Pasižadėjimas vesti, už tai pinigų ar vekselio gavimas ir to pažado netesėjimas — nėra jokia apgaulė, kol nėra neabejotinai išrodyta, jog žada vesti tik tuo tikslu, kad išgautų pinigus ar kitą turtą, jau tuo metu visai nemanydamas vesti (A. 1927/99).

3. Kaltin. kalinių prižiūrėtojas S. melagingai pasisakydamas G. esąs neva valstybės gynėjo atsiųstas paimiti iš jo 500 lt. už sūnaus iš kalėjimo paleidimą, tuos pinigus išgavęs.

Kad nukent. būtų tiek naivus, kad jis manytų, jog kalėjimų prižiūrėtojas galės taip paveikti, kad nuteistasis jo sūnus būtų greičiau paleistas ar ilgiau laikomas kalėjime ir kad valst. gyn. kištųsi į taikos teisėjo sprendimų vykdymo tvarkymą, o taip pat, kad jis pats, būdamas neturlingas ir pats uždirbdamas po 150 lit. per mėnesį, mokėtų už tai dėl savo naivumo kelis šimtus litų kalėjimo prižiūrėtojui — tai abejotina, o kadangi abejojimas tenka aiškinti kaltinamojo naudai, tai reikia pripažinti S. kaltę esant neišrodytą (A. 1927/8).

4. Kaltinamasis, perduodamas žemės nuomos sutartį nukentėjusiam, nusiėmė, jog tas pats turtas išnuomuotas jau ir kitam asmeniui, ir dėl to jo veiksmai teisingai kvalifikuoti pagal BS. 591 str. (K. 1929/524).

5. Kaltinamasis Ž. (pusininkas), slaptai paimdamas rugius iš bendros (jo su ūkio savininke V.) dar nepasidalytos krūvos, sumažino likusius rugius, nors dar ir jo žinioje esančius, pateikė nukentėjusiai V. padalyti per pusę. Tuo savo veiksmu jis norėjo V. apgauti, pasiimdamas ne tik savo rugių dalį, kuri jam būtų tekusi besidalijant, bet pasisavindamas ir nukentėjusios dalį. Tokie apgaulingi veiksmai yra kaip tik numatyti BS. 591 str. (K. 1928/258).

6. Pusininkas galėjo tik reikalauti atiduoti jam tai, kas jam priklauso pagal sutartį, bet negalėjo pats imti, savininkui prieštaraujant (K. 1928/270).

7. Sutarties nevykdymas (neatiduoda pirktą daiktą ir negrąžina sumokėtų pinigų) negali sudaryti baudž. veiksmo (K. 1929/240).

8. Su atsikirtimu, kad prekybinis sukčiavimas laikomas baigtu tik tada, kai kaltininkas už parduotas prekes gauna ekvivalentą — negalima sutikti. Jeigu kaltininkas iš savo pusės yra padaręs viską, savo netinkamą prekę apgaulingai iškęs savo kontragentui ir yra gavęs iš jo sąskaitą, kvitą arba kitą kokią pažymėjimą, kuriuo gavo teisę priverstinai reikalauti sutarties ekvivalento, tai reikia daryti išvadą, kad kaltininko atžvilgiu sukčiavimas yra baigtas (K. 1929/614).

9. Jeigu garantavimas nesutinka su tikrove, tai žmogus apgaunamas (K. 1929/614).

10. Nors apgaulingu būdu pristačius menkesnės vertės amerikoniškus lašinius gerų lietuviškų lašinių vietoje, atitinkamų žinybų ir buvo susitarta juos priimti priešingai sudarytai sutarčiai, vis dėlto negalima laikyti, kad tuo būdu jau buvo pakeistos ir sutarties sąlygos dėl sutartų lašinių kokybės, nes tos sąlygos nustatyta tvarka nebuvo pakeistos ir patys pristatytojai nebuvo įsitikinę, kad tos sąlygos yra jau pakeistos (K. 1929/614).

11. Negalima sutikti su kasatoriais, kad nėsant asmeninio pasipelnymo, nėsą ir apgaulės. Galima daryti apgaulę tiek savo naudai, tiek ir kito asmens arba organizacijos naudai... negalimas daiktas, kad tarnautojas, darydamas apgaulę savo šeiminko naudai, nebūtų šiokių ar tokiu būdu suinteresuotas (K. 1929/614).

12. Neraštingajam gero vekselio pakeitimas kvitu, kuriuo nieko negalima ieškoti, yra apgaulė (K. 1930/530).

13. Kaltin. Lietuvos Banko pinigų skaičiuotojas, suklijuodamas iš atskirų panaikintų banknotų atskirų ketvirtadalių naujus banknotus, rengėsi apgaulingu būdu iš banko pinigų gauti. Jo sudarytas banknotas buvo visiškai netinkamas ir jo apyvartoje niekas negalėjo priimti. Bet už sukčiavimą pasirengimo stadijoje nebaudžiama. Pasisavinimo čia irgi nėra, nes tie banknotai buvo skirti panaikinti (A. 1929/111).

14. Tik civilinis teismas gali išspręsti, ar vekselis yra „be-pinigis“ (A. 1929/283).

15. Kaltin. b-vė skelbėsi puikiausiai patarnausianti norintiems išvažiuoti į svetimus kraštus. Piliečiams, kurie kreipėsi į ją, apsiėmė išrūpinti affidavitus, paėmė už tai atlyginimą, bet affidavitų neišrūpino, ... nes ji iš žmonių gautų pinigų už juos nesiuntė ... Šiuo atveju teisiam, yra kalti apgaule (A. 1930/416).

16. Pinigų paėmimas iš kontrabandininko, pasigaunant apgaulės, neva kyšio pavidalu (žadant praleisti kontrabandą, bet iš tikro norint ją sulaikyti), ir jų pasisavinimas yra ne kyšio priėmimas, bet sukčiavimas (A. 1924/168).

17. Kaltin., išgavęs iš nukentėjusios vekselius, juos pristatė notarui protestuoti, o paskui teismui — išieškoti pinigus privirstine tvarka, o nukent. atsisakė duoti dokumentus ir pinigus važiuoti į Braziliją, bet atsisakė gražinti ir vekselius ... Tatai išrodo kaltin. turėjus tikslą pasipelnyti apgaulingu būdu, neduodant nukent. pažadėto ekvivalento ir nedarant net žygių, kad nors ir dokumentų parūpinimui, nekalbant jau apie pinigų davimą. Šiuose veiksmuose V. T. randa 591 str. 2 d. numatyto nusik. visumą (A. 1930/111).

18. Kaltin. (priv. adv.) Š. buvo suinteresuotas išimti už laidą S. ir G. Jis prikalbėjo J. — tėvą išimti liudijimą apie savo turtą ir su jo sūnumi nuvažiavo į teismą. Ten J. sūnus teismo sekretoriaus S. akivaizdoj buvo klausiamas, bet Š. neįspėjo sekretoriaus, kad turtas ne jo ir pristatytas liudijimas ne jo ... V. T. patvirtino (A. 1930/141).

19. Į sviestą įmaišius varškės ir miltų, kad apgautų pirkeją ir gautų neteisėto pelno, padarytas nusikaltimas, BS. 591 str. num. Tuo tarpu BS. 211 ir kt. str. numato produktų falsifikaciją tuo atveju, kada nėra apgaulės visumos. Bet gali būti nuotykių, kada kaltinamojo veiksmuose bus ir apgaulės visuma, ir BS. 211 bei gretimųjų str. numatytų nusikalstamųjų darbų visuma (K. 1931/50).

20. Kaltinamasis, žinodamas, kad, parduodama pulkui kiauliena yra viriuota, vengė veter. gydytojo apžiūrėjimo ir, sumaišęs tos ligotos kiaulės mėsą su sveikąja, įdavė ją per savo darbininką pulkui. Tokis nusikaltimas teisingai kvalifikuotas pagal 591 str., nes 211 str. kalbama tik apie sugedusių maisto

dalykų pardavimą, nesiimant jokių ypatingų priemonių prekybinės apgavystės prasme (K. 1931/128).

21. Apyg. T. kaltin. pripažino kalta tuo, kad ji, susitarus su Vaitkevičium, pradėjus piršti Valaitytei Vaitkevičių, o pastarasis sutikęs ją vesti, jei ji įnešianti jam 500 litų. Piršlybų rezultatas buvęs toks, kad Valaitytė patikėjusi Vaitkevičium ir, prikaltė Andriuškevičienės, persikėlusį pas Andriuškevičienę, kur ėmusi gyventi su Vaitkevičium ir tapusi nuo jo nėščia, bet Vaitkevičius, nežiūrėdamas visų pažadų, jos nevedęs, tik išviliojęs iš Valaitytės 450 litų, iš kurių Vaitkevičius Andriuškevičienei atidavęs 100 litų už piršlybas, o Andriuškevičienė dar išviliojus iš Valaitytės 200 litų ir daiktus už gydymą nuo nėštumo. Apygardos Teismas čia aprašytus Andriuškevičienės veiksmus laikė nusikalstamuoju darbu, numatytu BS. 591 str. ir ją nubaudė. Tačiau paminėtuose Andriuškevičienės veiksmuose nematyti apgaulės žymių, nes piršlybos pačios savaime nėra baustinas veiksmas (K. 1931.XII.22).

22. Kasatorė P. Apygardos Teismo nubausta pagal BS. 211 str. 4 p. už tai, jog jinai pardavinėjusi netinkamą maistui grietinę, susidedančią iš 2% riebalų (normaliai 25%). Kasatorė P. atsikerta tuo, kad jos veiksmuose nėra BS. 211 str. 4 p. visumos. Nors kaltin. veiksmuose BS. 211 str. 4 p. visumos ir nėra, bet jos veiksmuose yra BS. 591 str. 2 p. numatyto nusik. darbo žymių, nes jinai parduodama apgaudinėjo prekės kokybės atžvilgiu (K. 1932.IV.5; b. Nr. 110).

23. Jei M. būtų prisiekęs arba priv. advokatas, tai jis atsakytų už tokius veiksmus drausmės būdu, bet dabar, kaip žmogus privatus, jis gali turėti tik civ. atsakomybę už apeliacijos skundo padavimo pasekmes (K. 1931.XII.22; b. Nr. 411).

24. Teisiamojo veiksmuose yra nustatytos apgaulės žymės: pirkdamas knygas, nurodė netikrą savo adresą, kur jam siųsti sąskaitas, o vėliau melagingai pranešė, kad esąs pinigų sumokėjęs (VT. bs. 1933.X.5; b. Nr. 71).

25. Kaltė pagal BS. 591 str. yra išrodyta, nes teisiamasis, žadėdamas nukentėjusiai jos bylą gerai laimėti, sakydamas jai „stengsiuos išteisinti“, jįsai su tikslu išvilioti iš jos pinigų, pavartojo žinomai apgaulingą priemonę, nes, be abejo, gerai suprato, kad, jai apeliacijos nedavus, jis jos išteisinti negalėsias...

Apygardos Teismas tinkamai įvertino bylos duomenis, jų neiškraipė (1933.XII.23 d.; b. Nr. 424).

26. Taikos Teisėjo minėto sprendimo motyvuose aiškiai pasakyta „teisiamasis, norėdamas išgauti kuodaugiau pinigų, apgaulingais pažadais, sąmoningai iškraipydamas teisybę, klaidino nieko nenusimanančius kaimiečius, įtraukdamas juos į nenau dingas jiems sutartis“. Ši išvada visiškai sutinka su liudytojų pareiškimais. O tokie Kazio Stuko veiksmai kaip tik ir numatyti BS. 3 p. 1 d. 591 str. (1933.X.28 d., b. Nr. 368).

27. Iš šio įstatymo redakcijos lietuviško vertimo aiškiai matyti, kad straipsnyje iš esmės kalbama apie „svetimą kilnojamąjį turtą“, bet ne apie daiktus, be to, vertėjo pasakymas „dėl daiktų“ yra pavartotas originalo „предметовъ“ vietoje, o tas žodis juk gali būti ir kitaip išverstas, sakysime, „dalykas“. Kad įstatymų leidėjai, kurie redagavo BS. 591 str. 2 p., norėdami užkirsti kelią prekybiškai apgalei, turėjo galvoj ne tik realius daiktus, bet aplamai kilnojamąjį turtą, aiškiai matyt ir iš paaiškinimų prie BS. 591 str. (Тарангевъ, Riga 1922. 1289 psl. VIII. 1.), o kad elektros energija yra kilnojamas turtas — ir pats kasatorius su tuo sutinka (1934.I.9 d.; b. Nr. 12).

28. Ar K. kaltas dar tuo, kad savo baldų dirbtuvėje Šiauliuose, perpjovęs Amerikos Lietuvių Akcinės B-vės paslatyto elektros energijos skaitiklio dvi plombas ir kito skaitiklio nupjovęs abi plombas, norėdamas tuos skaitiklius atidaryti ir perstatyti, kad rodytų mažesnę išeikvotos energijos kiekį, išėmęs priešsrovės magneto varžtelį, sugadino disko ašies guliklą, disko stabdomąjį magnetą pastatęs ant didžiausio stabdomojo magneto, išjungė vieno įtempimo špūlės prijungimą, išėmė prijungiantį varžtelį ir tokiu būdu pagrobė Amerikos Lietuvių Akc. B-vei priklausančios elektros energijos daugiau kaip 2500 litų vertės? Iš tikrųjų, byloje apie elektros energijos pagrobimą apgaulės kelu tokia kaltės klausimo redakcija nėra tobula, nes klausime aprašyta smulkiai, kaip skaitikliai buvo pagadinti, o kad buvo tais apgadintais skaitikliais naudotasi ir kiek laiko buvo naudotasi — nepažymėta; be to, šioje klausimų redakcijoje yra klaida, būtent, parašyta „disko stabdomąjį magnetą nustatė ant didžiausio stabdomojo magneto“ užuot „stabdomojo momento“ (b. 1. 56), bet kadangi tuo klausimu atžymėta, kokių tikslu tie

elektros energijos skaitikliai buvo gadinami — „kad rodytų mažesnę išeikvotos energijos kiekį“ — ir kadangi šį klausimą teisėjai patys sau statė, o ne pav. prisiek. posėdininkams, ir jie patys į klausimą atsakinėjo, ir kadangi iš sprendimo motyvų aiškiai matyti, kad Teismas gerai suprato, kuo pasireiškė teisiamojo nusikalstamasis darbas, tai reikia šiuos kaltės klausimo redakcijos netobulumus laikyti neesminiais, kurie tinkamai bylai išspręsti reikšmės neturėjo (1934.I.9 d.; b. Nr. 12).

Apgaulingai suklaidinti galima ir žodžiais, ir laiškais, IV ir visokiomis manipuliacijomis (nudažymas kita spalva, uždėjimas beverčiui arba mažaverčiui daiktui viršutinio aukštesnės vertės sluogsnio, pakeitimas vertingo kokio ryšulio turinio beverčiu daiktu t. ir t.); pagaliau suklaidinti galima ir „konkliudentiniais veiksmais“.

Kaltininko veiksmas iš esmės turi būti atliktas tyčiomis. Tyčią gali būti ir netiesioginė (dalis eventualis), nes „tikslas pasipelnyti“ sukčiaujant, kaip ir kitokiais mūsų jau nagrinėtais pasikėsinimais į svetimą turtą, tėra tyčios kėsinimasis į svetimą nuosavybės teisę.

Sukčiavimas yra užbaigtas tuo momentu, kai apgautasai, kaltininko suklaidintas ar tik jo padidinto suklaidinimo paveiktas, padarė savo turtui žalingus veiksmus. Tačiau nėra reikalo, kad tas, kam buvo skiriama laukiamoji turto nauda, jau būtų suskubęs šiuo turtu pasinaudoti. Toks sukčiavimas, kaip ir prievarta, skiriamas į tokių nusikalstamų darbų kategoriją, kurie yra su „nukirsta sudėtimi“ (Coupierte Erfolgsdelikte) (M. II, 348 p.).

592. (1) Kas nusikalto išleides daiktą kaip gaminą leisti į apyvartą baudžiamuoju įstatymu arba kaip įgytą nusikalstamu darbu, jei sukalbėta sutartyje mokėti yra gavęs visą arba dalį, tas — už šį sukčiavimą — baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(2) Kaltininko nusikalstamąją sutartimi gauti pinigai arba kitas turtas atimama, arba iš kaltininko išreikalaujama tam tikra pinigų suma.

III A

1. Kai apgaunama, sudarant tokį santorį, už kurį tėra baudžiama viena šalis, pav., parduodant užsienių loterijos biļietus, tai už tokį apgavimą baudžiama kaip už sukčiavimą (1881/19).

2. Panašaus santorio sudarymas ir gavimas pagal jį pinigų yra visiškai baigtas nusikalstamas darbas; atvirkščiai, bet kokie veiksmai, jų tarpe ir perdavimas dokumentų, kurių tikslas yra gauti pinigus ir kurie savo tikslo nepasiekia, tėra pasikėsinimas šį nusikalstamą darbą padaryti (1898/16).

3. Šis nusikalstamas darbas yra ypatingas sukčiavimo pavidas, nes turi su juo tą bendrą žymę, kad abiem atvejais grobiamas svetimas turtas, pasigaunant apgaulės, bet vis dėlto jis yra pagal savo prigimtį atskiras nusikalstamas darbas, kurį nuo sukčiavimo skiria nusikalstamo darbo objektas bei nukentėjusio santykiai su jo interesus užgavusiu santoriu (1901/20).

593. (1) Kas nusikalto:

1) pardavęs arba įkeitęs žinomai svetimą nejudamąjį turtą, jei jis neturėjo tam teisės, arba prasiimanytą turtą;

2) pardavęs arba įkeitęs nejudamąjį turtą, paslėpdamas, pirkėjo arba įkaito ėmėjo nenaudai, uždėtą turtui draudimą arba jį varžantį pasižadėjimą, tas — už šią suktybę — baudžiamas kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Už pasikėsinimą baudžiama.

1. Nutylėjimas apie bylą (ginčą) dėl turto, kuri nieku verčia pardavėjo ar įkaito priėmėjo teisę į jį, gali tam tikrais atvejais būti šio straipsnio numatytas nusikaltimas (p. r.).

2. Kadangi čia baudžiama ir už pasikėsinimą, tai atsakomybė prasideda nuo to momento, kada apgautasis asmuo ėmė su-

daryti vieną iš statuto numatytų sutarčių dėl turto; tokiu būdu, čia tiks: lygtinis turto pardavimas; nekilnojamojo turto pardavimo arba jo įkeitimo sutarties sudarymas, ligi vyresniajam notarui patvirtinant; rankpinigių gavimas pagal sutartį dėl nejudamojo turto išnuomojimo (p. r.).

1. Kas nusikalto pardavęs savo malūną, žinodamas, kad šis malūnas yra teismo antstolio aprašytas ieškiniui apdrausti, tas baudžiamas pagal šį įstatymą (1874/716). III A

2. Jei vienas iš nuosavybės bendrininkų įkeičia nejudamąjį turtą, kitiems nesutinkant, tai toks įkeitimas yra baudžiamojo įstatymo numatytas nusikaltimas, ir kaltininkas baudžiamas net ir tuo atveju, kada įkaitininkas neturi jokių nuostolių (1875/213).

594. (1) Kas nusikalto gavęs savo pareikštu reikalavimu draudimo pinigus už turtą, apdraustą nuo sužalojimo, jei žalos žinomai nebūta, arba jei kaltininkas paslėpė, kad turtas yra sužalotas dėl priežasties, dėl kurios jis nustoja teisės gauti draudimo pinigus, tas už tą suktybę baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Už pasikėsinimą baudžiama.

1. Reikia, kad draudimo pinigai būtų gauti už apdraustą turtą; apgaulė sutartyse dėl draudimo gyvybės arba kitų asmenų gėrybių turi būti baudžiama, jei ji turi savyje iš viso turto apgaulės žymių (p. r.).

2. Darbas laikomas baigtu tuo momentu, kada kaltininkas gauna žinomai jam nepriderančius draudimo pinigus; baudžiamasis pasikėsinimas prasideda nuo to momento, kada daromi draudimo įstaigos atžvilgiu apgaulingi veiksmai, norint tą tikslą pasiekti (p. r.).

3. Kai kaltininkas pasisako esąs valdžios organas, tai neturi reikšmės, ar jis visai jokių valdžios organų nebuvo, ar nebuvo organu, kuriuo pasisakė esąs, jei tik tarnybos pasisavinimas buvo priemonė svetimam turtui gauti (p. r.).

595. (1) Kas nusikalto suktybe:

1) meluodamas pasisakęs tam reikalui esąs tarnautojas arba žmogus, darąs ką nors tarnautojo pavestas;

2) gaujos padaryta,

tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Už pasikėsinimą baudžiama.

III A

1. Pinigų išviliojimas melaginga slistimi atleisti ką nors nuo pareigos stoti į naujokų ėmimo eilę, jei šiai apgalei patvirtinti kaltininkas dar apsimeta esąs valsčiaus raštininko padėjėju, nes žino, kad šiaipjau jo sumanymas nepavyktų, yra kaip tik šio baudžiamojo įstatymo num. nusik. (1874/45).

2. Už teismo įstaigos asmens pareigų simuliaciją baudžiama kaip už sukčiavimą (1873/728).

596. (1) Kas nusikalto 591 straipsnio pirmąją dalimi numatytu sukčiavimu, kurį padarė du kartu iškalėjęs bausmę už vagystę, plėšikavimą, prievartavimą arba sukčiavimą ir, be to, nesuėjęs penkeriems metams nuo tos dienos, kurią baigė kalėti už vieną kurį iš šių nusikalstamųjų darbų, tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(2) Už pasikėsinimą baudžiama.

597. (1) Kas nusikalto suktybe, kurią padarė atlikęs ne mažiau kaip tris kartus bausmę už vagystę, plėšikavimą, prievartavimą arba sukčiavimą ir, be to, nesuėjęs penkeriems metams nuo tos die-

nos, kurią baigė kalėti už vieną kurį iš šių nusikalstamųjų darbų, tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejis metus.

(2) Jeigu nusikaltėlis, atlikęs už vieną kurį iš minėtųjų nusikalstamųjų darbų ne mažesnę kaip [grasos] kalėjimo bausmę, už naujai padarytą, tam pačiam laikui nesuėjęs, suktybę bus teismo išrastas esąs taip pat baustinas ne lengviau kaip kalėti [grasos] kalėjime, tai jis baudžiamas

kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus.

(3) Už pasikėsinimą baudžiama.

598. (1) Kas nusikalto padegęs, išsprogdinęs arba paskandinęs apdraustą turtą, norėdamas gauti draudimo pinigus, jei nėra baustinas skaudžiau už padarytą sugadinimą, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Už pasikėsinimą baudžiama.

Menki turto sugadinimai, kurie neduoda teisės reikalauti draudimo pinigų, taip pat ir bandymas sugadinti, pasilikęs pasikėsinimu, nėra baudžiami (p. r.).

1. Įstatymo numatyta nusikalstamo darbo žymė yra noras ||| A padegant gauti pinigų sumą, kuria turtas buvo apdraustas, nepriklausomai nuo to, ar tikroji padegto turto vertė yra mažesnė už tą pinigų sumą, ar nemažesnė (1877/70).

2. Kas padegė draudimo draugijoje nuo gaisro apdraustą savo turtą, yra baudžiamas kaip apgavikas (1880/10).

Trisdešimt ketvirtasis skyrius

Bankrūtavimas, lupikavimas ir kiti baustini nusižengimai, daromi dėl turto

599. Teismo paskelbtas nusigyvenusiu skolininku, kuris nusikalto:

1) paslėpęs, skelbiant jį nusigyvenusiu, savo turta, nutylėdamas arba melagingai apie jį pareikšdamas, tam, kad išvengtų mokėti skolas;

2) davęs mažinamą konkursinio turto skolos pasižadėjimą, kuri visa arba iš dalies pramanyta, dovanai perdavęs kam, kito vardu raštais patvirtinės arba kitokiu būdu paslėpęs savo turta po to, kai buvo paskelbtas jo nusigyvenimas ir, be to, tam, kad išvengtų mokėti skolas;

3) davęs skolos pasižadėjimą, kuri visa arba iš dalies yra pramanyta, dovanai perdavęs kam, patvirtinės raštais kito vardu arba kitokiu būdu paslėpęs savo turta, kad ir prieš paskelbiamas nusigyvenusiu, bet numatydamas, kad toks paskelbimas greitai laiku rasis neišvengiamas ir, be to, tam, kad išvengtų mokėti skolas,

yra baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

III B Tik nuo padavimo teismui prašymo pripažinti kaltin. neišsimokančiu skolininku jis galėjo numatyti gresiantį jam pavojų būti paskelbtu neišsimokančiu skolininku... Nebūdamas paskelbtas neišsimok. skolininku ir to dar nenumatydamas, kaltin. buvo laisvas kaip norint tvarkyti savo turta (A. 1930/139).

600. (1) Teismo paskelbtas nusigyvenusiu prekybos skolininku, kuris nusikalto padaręs nusikalstamųjų darbų, numatytų 599 straipsniu, yra baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejis metus.

(2) Jei dėl žalos didumo valstybės iždas turėjo svarbaus nuostolio, arba jei sutriko ar susmuko kredito įstaigos reikalai, arba jei daug žmonių virto neturtėliais, tai nusikaltėlis baudžiamas

kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus.

601. (1) Visuomenės arba privatinės kredito įstaigos, dalininkų bendrovės arba akcininkų draugijos prižiūrėtojas arba darbų rikiuotojas, kuris nusikalto:

1) atsisakęs, paskelbiant teismui tą įstaigą, bendrovę arba draugiją nusigyvenusia, pareikšti teismui arba tam tikrai valdžiai, tais atvejais ir įtaka tvarka, kuri yra nustatyta įstatymu, apie tos įstaigos, bendrovės arba draugijos turta, arba meluojamai čia pareiškęs apie jų turta, jei taip pareikšti atsisakė arba pareiškė, turėdamas tikslą padėti įstaigai, bendrovei arba draugijai išvengti savo skolas mokėti;

2) davęs tos įstaigos, bendrovės arba draugijos turto mažinamą skolos pasižadėjimą, kuri visa arba iš dalies yra pramanyta, arba dovanai davęs kam, kito vardu raštais patvirtinęs arba kitokiu būdu pa-

slėpęs jos turtą, turėdamas tikslą padėti įstaigai, bendrovei arba draugijai išvengti savo skolas mokėti, jei toks pasižadėjimas buvo duotas arba turtas buvo dovanai duotas, sutvirtintas raštais arba paslėptas po to, kada ši įstaiga, bendrovė arba draugija buvo sulaikiusi išmokėjimą arba buvo paskelbta nusigyvenusia arba kad ir anksčiau, bet numatydamas tokį sulaikymą arba paskelbimą greitai laiku rasiantis neišvengiama,

jei po to įstaiga, bendrovė ar draugija buvo paskelbta nusigyvenusia arba buvo sulaikytas išmokėjimas, yra baudžiamas .

kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejiš metus.

(2) Jei dėl žalos didumo valstybės iždas turėjo svarbaus nuostolio, arba jei sutriko ar susmuko kredito įstaigos reikalai, arba jei daug žmonių neturtėliais virto, tai nusikaltėlis baudžiamas

kalėti sunkiųjų darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus.

602. Nusikalstamųjų darbų, numatytų 599—601 straipsniais, jei jie buvo padaryti, bendrininku laikomas ir baudžiamas kaip bendrininkas tas, kuris nusikalto:

1) kurstęs tai padaryti;

2) reikalavęs arba gavęs mokestį pagal pasižadėjimą, žinomai duotą tomis aplinkybėmis, kurios yra nurodytos tuose straipsniuose;

3) igijęs dovanai kaip atlygintinai gaunamą turtą, kuris žinomai buvo perduotas tų straipsnių nurodytomis aplinkybėmis;

4) paslėpęs arba dalyvavęs slepiant turtą tų straipsnių nurodytomis aplinkybėmis.

1. Už dalyvavimą bankrūtuojant baudžiama žmona, kuri padeda savo vyrui bankrūtininkui paslėpti jo turtą ir išrūpinti pripažinimą, kad fiktyvūs dokumentai yra tikri (9/127).

2. Bendrininkavimo taisyklė netaikinama, kai kam bankrūtuojant, jo skolininkas pasinaudoja neišsimokančio skolininko jam teikiama pirmenybe prieš kitus skolininkus (2/181).

603. (1) Pripažintas neatsargiu prekybos nusigyvenėliu (paprastuoju bankrūtu), kuris nusikalto tuo, kad nerūpestingai atlikdavo prekybos reikalus arba eikvojo turtą, dėl to ir nusigyveno, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Be to, teismui leidžiama atimti iš nusikaltėlio teisė prekiauti per laikotarpį nuo vienerių ligi penkerių metų arba ir visam amžiui.

604. (1) Visuomenės arba privatinės kredito įstaigos, dalininkų bendrovės arba akcininkų draugijos prižiūrėtojas arba darbų tvarkytojas, kuris nusikalto nerūpestingai atlikęs tos įstaigos, bendrovės arba draugijos reikalus arba perdaug eikvojęs jos reikalais, jei dėl tokio nerūpestingumo arba eikvojimo įstaiga, bendrovė arba draugija nustojo mokėjusi mokesčius arba tapo apskelbta nusigyvenusia, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

III A

604 - 606 str.

(2) Be to, teismui leidžiama atimti iš nusikaltėlio teisė prižiūrėti arba rikiuoti įstaigos, bendrovės arba draugijos, nurodytos šiame straipsnyje, darbus per laikotarpį nuo vienerių ligi penkerių metų arba ir visą amžių.

605. (1) Visuomenės arba privatinės trumpalaikio kredito įstaigos, dalininkų bendrovės arba akcininkų draugijos prižiūrėtojas arba tvarkytojas, kuris nusižengė nesiėmęs įstatymų reikalaujamų priemonių įmonės reikalams baigti esant aplinkybėms, kuriomis įstatymais arba įstatais reikalaujama ji likviduoti, baudžiamas

areštu.

(2) Jei įstaigos, bendrovės arba draugijos reikalai buvo žinomi tokie, kad įstatymo arba įstatų reikalaujama pareikšti apie įstaigos, bendrovės arba draugijos nusigyvenimą, tai tas, kuris nusikalto neatlikęs tos pareigos, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

606. (1) Žinomi galis kaip nors atlyginti savo skolytojui, kuris nusikalto:

1) nepranešęs apie tai teismui arba tam tikrai valdžiai tais atvejais ir ta tvarka, kuri nustatyta įstatymu;

2) meluojamai pareiškęs, pranešdamas apie tai teismui arba tam tikrai valdžiai, kenkdamas skolytojui,

baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(2) Šita pat bausme baustinas yra: 1) kuris nusikalto meluojamai teismui pareiškęs, kad pametęs neišmokėtą vekselį, ir 2) Pabaltijo gubernijose tas, kuris nusikalto meluojamai pareiškęs arba patikrinęs, imant iš jo įstatymu nustatytais atvejais parašą, kai antspauduojamas ir surašomas palikimo turtas arba keliama ipėdinių šaukiamoji byla.

Skolininkas gali nurodyti tik tokį jam priklausančią turtą, III A kurio pakanka į jį kreipiamam ieškiniui patenkinti (1891/10).

606¹. (1) Kas nusikalto tyčiomis neįrašęs į pristatytą pagal Prekybos įmonių perleidimo įstatymą skolų sąrašą, kuriuo perleidžiamos įmonės kreditorius, arba nurodęs šitame sąrašė paskolytą iš kurio tos įmonės kreditoriaus sumą mažesnę, negu tikroji, tas, jei tuo yra padaryta kreditoriams žalos, yra baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Ta pat bausme yra baudžiamas ir įmonės įgijėjas, jeigu aukščiau nurodytus veiksmus perleidėjas yra padaręs su juo susitaręs (1931.XI.7 d. VŽ. Nr. 367).

606². Kas nusižengė per apsileidimą neįrašęs į pristatytą pagal Prekybos įmonių perleidimo įstatymą skolų sąrašą, kurio perleidžiamos įmonės kreditoriaus arba nurodęs šitame sąrašė paskolintą iš kurio tos įmonės kreditoriaus sumą mažesnę, negu tikroji, tas, jei tuo yra padaryta kreditoriams žalos, yra baudžiamas

pinigine bauda ligi 2500 litų (1931.XI.7 d. VŽ. Nr. 367).

606³. Kas nusikalto žinomai melagingai nurodęs pristatytame pagal Prekybos įmonių perleidimo įstatymą skolų saraše kurių perleidžiamos įmonės kreditoriaus gyvenamąją vietą, tas, jei tuo yra padaryta kreditoriams žalos, yra baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ligi 6 mėnesių.

(1931.XI.7 d. VŽ. Nr. 367).

606⁴. (1) Kas nusikalto tuo, kad, norėdamas pakenkti savo kreditoriams, apsunkino, dovanai davė kam, sutvirtino raštais kito vardu arba kitokiu būdu paslėpė savo turtą, jei tuo yra padaryta kreditoriams žalos, tas, jei nėra skaudžiau baustinas už padaryta, yra baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Šita pat bausme yra baudžiamas ir tas, kuris, žinodamas skolininko norą pakenkti savo kreditoriams, sudarė su juo aktą, kuriuo skolininko turtas apsunkinamas, dovanai perduodamas, sutvirtinamas raštais kito vardu arba kitokiu būdu paslepiamas.

(1931.XI.7 d. VŽ. Nr. 367).

607. Kas nusikalto:

1) išnevertinęs, dovanai arba atsilygintinai nusavinęs arba ikeitęs savo nejudamąjį turtą, kuris yra ikeistas arba uždraustas, arba tokį turtą, kuris uždrausti kad ir yra tam tikros valdžios žinomai įsakyta, bet kuris dar nėra uždraustas, jei tai padaryta kenkiant skolytojui arba kitam žmogui, kurių teisės tuo turtu yra laiduotos;

2) pagrobęs, paslėpęs, sužalojęs, atsilygintinai arba dovanai nusavinęs arba ikeitęs savo judamąjį turtą, kuris yra ikeistas, areštuotas ar sekvestruotas, arba tokį, kuris areštuoti arba sekvestruoti kad ir yra tam tikros valdžios žinomai įsakyta, bet kuris dar nėra areštuotas arba sekvestruotas, jei tai yra padaryta kenkiant skolytojui arba kitam žmogui, kurių teisės tuo turtu yra laiduotos,

tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

1. Sekvestruoto ar areštuoto judamojo turto nusavinimas, III B paslėpimas arba kitas veiksmas, numatytas BS. 607 str. 2 d., kaip matyti iš to straipsnio 2 dalies teksto, yra baudžiamas tiksliai tada, kada „tai yra padaryta kenkiant skolytojui arba kitam žmogui, kurių teisės tuo turtu yra laiduotos“; vadinasi, pakenkimas laiduojamai teisei yra elementarinė tuo straipsniu numatyto nusikalstamojo darbo žymė; čia ne tai svarbu, kad peržengtas arešto ar sekvestro įsakymas, o tai, kad su šiuo peržengimu yra jungiamas tam tikras pakenkimas: šioje Klimų byloje nusiųtyta, kad K. ieškinys, kuris buvo apdraustas Klimų namų areštu, buvo teismo atmetas; vadinasi, K. ieškomos teisės neturėjo, o jeigu teisės nebuvo, tai jokiai K. teisei ir nepakenkta; šiuo atžvilgiu neturi reikšmės ta aplinkybė, kad, Klimams parduodant namus, K. ieškinys dar nebuvo atmetas ir areštas dar nebuvo nustojęs galios; tas reiškia tiksliai tai, kad Klimų peržengtas arešto įsakymas; bet kadangi nėra ir negalėjo būti pakenkimo nėsamai K. teisei, tai Klimų darbe nėra nusikalstamojo darbo, numatyto 607 str. 2 d. žymių (VT. 1924.XI.8 d.; Klimų b.).

2. R. atsikirtimas, kad aprašyti daiktai esą ne jo, bet kito asmens, šiai bylai neturi jokios reikšmės. Sykį daiktas aprašytas ir priimtas saugoti, saugotojas neturi teisės kam nors atiduoti, o jei aprašytas turtas būtų trečio asmens, tai tasai

trečiasis turi teismo keliu stengtis, kad areštas būtų nuimtas (K. 1932.IV.19; b. Nr. 138).

3. Kaip matyti iš turto apyrašų, turtą yra priėmęs saugoti tėvas ir sūnus M., tad juodu abudu ir yra atsakingi. Katras iš jųdviejų yra turto savininkas, reikšmės neturi, nes abudu yra turto saugotojai (K. 1932.XI.3; b. Nr. 351).

4. Vyriausias Tribunolas kitados yra išaiškinęs, kad fiktyvių vekselių išdavimas nėra šio straipsnio numatytas; tam reikalui dabar yra specialus įstatymas (VZ. Nr. 367 B. St. 606^a str.). Fiktyvių vekselių išdavimu turtas ne išnevertinamas, bet apsunkinamas; toks turto apsunkinimas gali būti pašalintas tik civil. teismo, o ne baudžiamojo teismo (K. 1932.X.4; b. Nr. 264).

5. CPI. 610 str. leidžia ginčijamo ūkio valdytojui, esant uždėtam ant to ūkio draudimui, naudotis miško kiekiu, reikalingu ūkio reikalams... Kaltin., kirsdamas areštuotą mišką, neišėjo iš jam CPI. 610 str. leisto naudojimosi ribų... ir nėra pardavinėjęs į šalį... Todėl jo veiksme nėra nusikalstamo darbo visumos (A. 1928/318).

6. Pakenkimas laiduojamai teisei yra elementarinė nusikalstamo darbo, numatyto BS. 607 str. 2 d., žymė; čia ne tai svarbu, kad peržengta arešto ar sekvestro įsakymas, o tai, kad su šiuo peržengimu yra jungiamas tam tikras pakenkimas; šioje gi Kl. byloj nustatyta, kad Kab. ieškiny, kuris buvo apdraustas Kl. namų areštu, tapo teismo sprendimo atmetas; vadinasi — Kab. ieškomos teisės neturėjo; o jeigu teisės nebuvo, tai jokiai Kab. teisei ir nepakenkta; šiuo atžvilgiu neturi reikšmės ta aplinkybė, kad Kl. parduodant (areštuotus) namus, Kab. ieškiny dar nebuvo atmetas ir areštas dar nebuvo nustojęs galios; tas reiškia tiktai tą, kad Kl. peržengta arešto įsakymas, bet kadangi nėra ir negalėjo būti pakenkimo esamai Kab. teisei, tai Kl. darbe nėra nusikalstamo darbo žymių (K. 1924/b. 185).

7. Reikalauja: a) kad turtą nusavintų savininkas, b) kad tas turtas būtų areštuotas (K. 1928/667).

8. Kaltinamųjų veiksmai, kuriais jie, norėdami išnevertinti apdraustąjį savo turtą, kad tuo pakenktų jų skolytojui J., išdavė fiktyvius vekselius, kurie ir buvo iš kaltinamųjų turto išieškoti — nėra baudžiami. BS. 607 str. numato bet koki

išnevertinimą tik paties objekto, o išduotieji fiktyvūs vekseliai paties turto nieku būdu neišnevertina... Būtų iškraipyta įstatymo mintis užkirsti kelią, pašalinti ar sumažinti vertę turto, kuriuo gali būti atlygintas kreditorius... Beveik kiekviena fiktyvė sutartis daroma su tikslu šiaip ar taip išvengti prievolės trečių asmenų atžvilgiu, bet baudžiamieji įstatymai baudžiamosios sankcijos nenumato, turėdami galvoje, kad kreditorių pakankamai gerai apgina civiliniai įstatymai (K. 1926/481).

9. Ap. T. turėjo apsvarstyti, ar kalt. veiksmu padaryta žala ir ar pakenkta kreditoriaus interesams (K. 1929/245).

10. Ar buvo atlikti visi formalumai, areštą uždedant, svarbos neturi. Iš teisiamojo paimtas parašas, kad jis saugotų aprašytą karvę — ir to jau užtenka (K. 1930/140).

11. Atvykus teismo antstoliui areštuoto automobiliaus patikrinti, nerasta dviejų padangų ir žvakių... Areštuoto automobiliaus saugotojas jų nepateikė. Todėl jis yra nusikalęs 607 str. (K. 1930/155).

12. Ar pats kaltininkas, ar kitas už jį pasirašė, kad saugosias areštuotą turtą, ar nepasirašė — reikšmės neturi (K. 1931/170).

13. Jei perkant judamą turtą išsimokėtinai, X t. 1527¹⁻⁶ str. numatytomis sąlygomis, nuosavybė pereina pirkėjui tuoj, tai šių įstatymų prasme pirktas daiktas lieka įkeistas pardavėjui iki visiško sutartosios kainos sumokėjimo... Nors tas yra sui generis įkaitas, bet BS. 607 str. 2 d. apima ne tik X t. 1668. 1676 ir kt. str. numatytą įkaitą — jis numato iš viso įkeistą judamąjį turtą (K. 1931/83).

14. Fiktyvūs vekseliai paties turto nė kiek neišnevertina... Gyvenime daug daroma fiktyvių sutarčių... bet baudžiamieji įst. už tai baudž. sankcijos nenumato (A. 1931/100).

15. Kaip matyti iš AT. sprendimo motyvų, kaltinamieji buvo pripažinti kalti autobuso sugadinimu, dėl kurio žymiai sumažėjo pastarojo vertė; tas pakenkė nukentėjusios teisėms. Šitaip kaltinimą formuluoti visiškai tinka BS. 607 str. dispozicijos nuostatais (1933.XII.9 d.; b. Nr. 389).

608. [(1) Kas nusikalto skolijęs kapitalą perdidelėmis palūkanomis:

1) jei skolininkas dėl slėgiamų savo aplinkybių, žinomų skolytojui, buvo priverstas priimti arba prailginti skolijimo sąlygas, kurios buvo labai sunkios arba slėgiamos dėl savo pasėkmių;

2) jei verčijasis skolijimu nusikaltėlis paslėpė perdideles palūkanas, įdėdamas jas į visą skolos sumą, laikydamas jas atsimetimo pabauda, saugojimo mokesčiu arba kitokiu būdu,

tas už tą lupikavimą baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Be to, teismui leidžiama paskirti nusikaltėliui mokėti baudos ne daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų).

(3) Jei nusikaltėlis vertėsi tuo lupikavimu, tai jis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(4) Šitomis pat bausmėmis ir tuo pat pagrindu baustinas tas, kuris nusikalto įgijęs ir pristatęs išieškoti žinomai lupikišką pasižadėjimą arba juo gavęs žinomai lupikišką išmoką.

(5) Jei lupikavo skolijamosios kasos laikojojas arba jo darbadirbys, tai teismui leidžiama atimti iš nusikaltėlio visam amžiui teisė laikyti skolijamoji kasa arba būti joje darbadirbiu.

(6) Lupikiškas pasižadėjimas laikomas negaliojamu, bet skolytojas nenustoja teisės gauti atgal iš tiesų duotą skolos sumą, atskaičius tai, kas jau yra įmokėta.

(7) Pinigai skolyti palūkanoms, imant ne daugiau kaip po dvylika procentų per metus, nėra baustinas veiksmas].

(*Panaikintas 1932.XII.29 d. VŽ. Nr. 402*):

608. (1) Kas nusikalto bet kokiame sandėryje sulygęs imti arba paėmęs palūkanų daugiau kaip kredito įstaigoms įstatymo nustatytąjį metinį procentą, tas yra baudžiamas:

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius arba baudos mokėti ne daugiau kaip 5.000 litų.

(2) Kas taip nusikalto įdėdamas palūkanas ar jų dalį į kapitalinę skolos sumą arba sudarydamas koki sandėrį palūkanoms paslėpti, tas yra baudžiamas:

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip vieneris metus arba baudos mokėti ne daugiau kaip 10.000 litų.

(3) Kas taip nusikalto žinomai išnaudodamas skolininko sunkią būtį, tas yra baudžiamas:

kalėti sunkių darbų kalėjime ne ilgiau kaip trejus metus.

(4) Šitomis pat bausmėmis ir tuo pat pagrindu, baudžiamas ir tas, kuris nusikalto ėmęs pagal perleistą jam kieno pasižadėjimą palūkanų žinomai daugiau kaip kredito įstaigoms įstatymo nustatytąjį metinį procentą, išskyrus atsitikimus, kai jis, įgydamas kieno pasižadėjimą, nežinojo ir negalėjo žinoti, kad tuo pasižadėjimu sulygta palūkanų daugiau kaip kredito įstaigoms įstatymo nustatytas procentus.

(5) **I palūkanas įskaitomi netesėjimo ir kitokie susiję su skola mokėjimai kreditoriui.** (1933.XII.30 d. VŽ. Nr. 432).

III A

1. Baudžiamasis įstatymas neplečiamas skolos prievolėms, kurios kyla ne iš skolos sutarties arba skolijamo kapitalo; jis neplečiamas, sakysime, vekseliui, kuris duotas ne dėl to, kad buvo skolyti pinigai, bet dėl to, kad buvo duota kreditan grūdų (1896/69).

2. Kadangi įstatymas dėl lupikavimo plečiamas visokiems santoriams, tai jis tinka ir tiems atvejams, kada skolijami pinigai iš skolijamųjų kasų; nuo to laiko, kada buvo išleistas įstatymas apie lupikavimą, skolijamos kasos turi jo klausyti, kaip ir visi kiti, kas skolija pinigus, nes jokių išimčių skolijamoms kasoms įstatymas nedaro (1895/1).

3. Įstatymas turi galvoje bet kokių pinigų skolijimą ar skolos atidėjimą už atlyginimą, kuris pagal subjektyvią ir objektyvią savo prasmę tinka 1893 m. gegužės mėn. 24-os dienos įstatymo lupikiško atlyginimo sąvokai (1895/1).

4. Tokio atlyginimo išlygimas ir gavimas laikomas lupikavimu ir baudžiamas nepareinamai nuo susitarimo laisvės; vadinasi, čia turimas galvoj formalus priešingos šalies neprivertimas smurtu ar prievarta; vadinasi, už tokį darbą baudžiama net ir tuo atveju, kada priešingoji šalis formaliai gera valia sutinka mokėti šį perdidelį atlyginimą už naudojimąsi svetimu kapitalu. Įstatymleidžiai čia vadovaujasi ta mintimi, kad, be tų atvejų, kada susitarimo laisvė įžeidžiama nusikaltimais darbais, ši laisvė gali tapti tariama dėl išimtinių ūkiškų arba kitų priežasčių, kurios priverčia kredito reikalingą asmenį formaliai neprikišamai gera savo valia sutikti mokėti perdidelį atlyginimą, o kas tačiau kaip tik, dėl sunkių skolos sąlygų, padaro kreditu besinaudojantį asmenį kapitalisto auka (1895/1).

5. Procentai tada nėra paslėpti, kada jų didumas tiksliai ir sutinkamai su tikrybe pasižadėjime nurodytas; priešingai, jie yra paslėpti visais tais atvejais, kada tikrai skolytojo gautas atlyginimas suskaldomas, ir viena jo dalis nurodoma kaip procentai, o kita paslepiaama, įterpiančią ją į kapitalo sumą, kuri nurodoma kaip tikrai duota, arba į baudą dėl netesėjimo,

arba į mokesčių už saugojimą, kurie yra fiktyviai ir tyčia tam tikslui išgalvoti (1895/1).

6. Nors įstatymas ir iš tikro paveda laisvu susitarimu nustatyti mokestį už saugojimą, tačiau jei tokiu susitarimu lupami nepaprasti procentai ir tatau susitarimo pasigaunant paslėpiama, tai toks darbas laikomas lupikavimu (1895/1).

1. Įstatymas neužgina skolyti pinigų nuošimčiais, didesniais kaip 12 per metus, kada skolytojas ir skolininkas dėl jų susitaria laisvai. Skolijimas pinigų nuošimčiais, didesniais kaip 12 per metus, yra nusikalstamas darbas tada, kai skolininkas esti sunkių aplinkybių verčiamas mokėti daugiau kaip 12% per metus, ir kada tos aplinkybės skolytojui esti žinomos, o skolininkas bus sumokėjęs daugiau kaip 12% per metus. Skolijimas pinigų nuošimčiais, didesniais kaip 12 per metus, esti nusikalstamas darbas ir tada, kai skolytojas, pažindamas skolininką, sunkių aplinkybių slėgiamą, bus paėmęs iš jo daugiau kaip 12% per metus; tą nuošimčių dalį, kuri yra virš 12 metinių, priskaitydamas skolininkui prie atlyginimo už netesėjimą ar užstato saugojimą. Jeigu sutikti su kasatoriaus nuomone, kad 608 str. 2 d. nereikalauja išrodyti skolininką esant slėgiamą aplinkybių, tai tektų pripažinti, kad įstatymas absoliučiai užgina skolyti pinigų didesniais kaip 12% per metus (K. 1926/23).

2. Išskolijimas kuliama mašinai, neatitinkančiai ūkio, kaip kaštuojančiai tie pat, kiek ir pats ūkis, pirkti — nėra slėgiama aplinkybė (K. 1931/46).

3. Jei skolininkas nebuvo sunkumų prislėgtas, tai įst. tik už did. nuošimčių paėmimą nebaudžia (1931.IX.15 d.; b. N. 177).

4. Pastarasis įstatymas numato tik tokius ypatingus atvejus, kada susidėjusios aplinkybės tiek slėgia žmogų, kad jam, norint išsiversti ir išgelbėti save bei savo būvio ir gerovės pagrindus, nebelieka kitos išeitės, tik skolytis, nors ir labai sunkiomis sąlygomis. Šio įstatymo, kaip baudžiamojo, prasmė negali būti praplečiamai aiškinama. Todėl jis negali būti taikinamas tais atvejais, kada skolytis esti nebūtinai reikalinga ir kada nematyti, jog nepaprastai slėgiama neišvengiamos aplinkybės priverstė žmogų skolytis pinigų sunkiomis sąlygomis, kada žmogus skolijasi pinigų tam tikram, nors ir labai geram, savo norui

patenkinti, bet kada to noro neįvykdymas gali turėti tik moralinio pobūdžio nepatenkinimo pasekmę ir nepaliečia žmogaus būvio bei gerovės pagrindų. ... Bet jei net teigtume Starkų iš tikro pasiskolijus iš Lurjės 1000 lit. sūnaus laidotuviems, kaip kad jis pats sakosi, tai ir tada dar nesusidaro pagrindas taikinti Lurjui B. St. 608 str. (1933.X.21 d.; b. Nr. 356/33). ... Žmonės laidoja savo numirėlius pagal savo išteklius; laidotuvės, neturint lėšų, galima padaryti ir su minimalinėmis išlaidomis (K. 1933. X.21; b. Nr. 356).

5. Ar teisiamieji ėmė didelius %/o/o, visa tai liečia konkrečias bylos aplinkybes, kurios vertinti priklausė Apygardos Teismui. Tvirtinimas, kad Apygardos Teismo išvados esančios klaidingos ir neparemtos bylos daviniais, yra visai nepagrįstas. Neįgiamai įvertindamas kasatoriaus nurodomų liudytojų pareiškimus, Apygardos Teismas, pasirėmęs kitais bylos išrodymais, susidarė išvadą, jog kaltinamųjų Kirdulių kaltė nėra išrodyta, tad kalbėti apie šią Apygardos Teismo išvadą, jog ji esanti neparemta bylos daviniais, nėra jokio pagrindo (1934.I.16; b. Nr. 13).

IV *Lupikavimas Baudž. St. žinomas: a) kaip ėmimas neleistinai didelių palūkanų pagal paskolos santorį, b) specijalusis kuimo lupikavimas ir c) eksploatavimas kaimiečio perkant duoną (M. II, 384 p.).*

609. (1) Žmogus, verčijasis skolijimu žeminiams javų arba kito sandėto arba pinigų, su ta sąlyga, kad skola, visa arba jos dalis, būtų mokama įvais, ūkio gaminiais arba darbu, kuris nusikalto daves tokią paskolą pernelyg sunkiomis, nesutinkančiomis su vietos papročiais, sąlygomis, pasinaudojęs tam didžiai varginga skolininko padėtimi, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(2) Tokia sutartis, išrandama lupikiška, laikoma negaliojančia, bet skolytojas nenustoja teisės atgauti

javus, sandėtą arba pinigus, kuriuos jis iš tiesų yra davęs, atskaičius tai, kas jam jau gražinta.

610. (1) Žmogus, verčiasis javų supirkinėjimu iš žemininkų, kuris nusižengė igijęs iš jų pernelyg žema kaina javus beaugančius, pėdais arba grūdais, pasinaudojęs tam žinomai labai varginga pardaviko padėtimi, yra baudžiamas

areštu.

(2) Pirkėjas turi primokėti pardavikui skirtumą tarp jau sumokėtos sumos ir tikrosios parduotųjų javų kainos.

(3) Javų supirkimas šiame straipsnyje nurodytomis aplinkybėmis nėra baustinas, jei iš žemininkų yra nupirkti prekyvietėje, mugėje arba kitoje prekybai paskirtoje vietoje esamieji javai ir jeigu jo nupirkti javai tučtuojau yra perduoti pirkėjui.

611. (1) Kas nusikalto:

1) raginęs žmogų, žinomai negalintį suprasti padarytos sutarties arba įsakymo savumo ir reikšmės arba valdyti savo elgesio arba pilietišškai nesubrendusį, susidėti nenaudinga jam turto sutartimi arba kaip kitaip pasielgti su turtu savo nenaudai, pasinaudodamas jo neišmanymu arba neįgudimu;

2) raginęs padaryti nenaudingą santorį arba kitą turtui nenaudingą įsakymą, melagingais pažadais arba kitokiomis klastomis, pasinaudojęs tam dalykui tuo, kad nuskriaustasis gerai nesupranta tokios sutarties arba įsakymo savumo bei reikšmės;

3) įteikęs dokumentą visai jo sumai arba jos daliai išieškoti, jei ieškomoji skola žinomai yra užmokėta,

jei tatai padarė norėdamas gauti sau arba kitam turto naudos, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei nuostolio padaryta daugiau kaip už (du tūkstančius penkis šimtus litų), tai nusikaltėlis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(3) Už pasikėsinimą padaryti vieną kurį iš šio straipsnio pirmuoju ir antruoju punktais numatytų nusikaltimų baudžiama.

1. Paskesnis atsisakymas nuo reikalavimo, kad ir dar negavus antro sumokėjimo, nenaikina darbo nusikalstamumo ir tegali būti teismo į tai atsižvelgta, skiriant kaltininkui bausmę (p. r.).

2. Reikalavimas mokėti ne tam tikra civilinio teismo nustatyta tvarka, taip pat ir pinigų gavimas laisvų susitarimu, nėra baudžiami (p. r.).

3. Darbas laikytinas baigtu dokumento įteikimo išieškoti momentu, kitaip sakant, čia pasikėsinimas paverstas atlikimu, todėl šiam nusikaltimui netaikinamas dėsnis dėl pasikėsinimo baustinumo (p. r.).

4. 611 str. gali būti taikinamas ir kankuriems vadinamosios *kredito apgaulės* atvejams, kuri kelia didelių ginčų literatūroje ir teismo praktikoje. Kredito apgaule vadinamas kiekvienas nesąžiningas veikimas, turint tikslą gauti kredito (p. r.).

III A

1. Baudžiamasis įstatymas taikinamas ir tais atvejais, kai nenaudingasis santoris, kurį sudaryti trečiąjį asmenį įkalbino nusikaltęs, norėdamas apgauti, tačiau kuris pagal savo esmę pasirodė esąs be galios (1882/32).

2. Kad tam tikru atveju galėtų būti taikinamas baudžiamasis įstatymas, visų pirma būtinai reikia išrodyti, kad skolininkas

tikrai sumokėjo savo skolą skolytojui visiškai arba bent jos dalį, ir ši aplinkybė, kaip liečianti nuosavybės teisių pagrūdus, sudaro civilinio ieškinio objektą (1874/73).

3. Tik tas, kad skolytojas negrąžino skolininkui skolos rašto, dar nesudaro įstatymo numatyto nusikalstamo darbo, kuriam pagal tikslia įstatymo prasmę reikia, kad priežastis, dėl kurios šis dokumentas buvo negrąžintas, būtų noras reikalauti skolos antrukt ir kad šis noras būtų iškilęs į eikštę iš tam tikrų veiksmų, sakysime, iš pateikimo vekselio išieškoti (1872/1590).

4. Jei apmokėtas vekselis įteikiamas išieškoti, tai nėra pasikėsinimas padaryti nusikalstamą darbą, o baigtas nusikalstamas darbas, kuris trunka tol, kol nusikalstamais tikslais sulaikytas dokumentas atsikliūva pagal jį jau mokėjusiojo asmens rankose (1897/37).

5. Kaltininku gali būti bet koks asmuo, kuris įteikia išieškoti dokumentą, žinodamas, jog pagal tą dokumentą skolytojui yra sumokėta, ir jog jį, tas dokumentas, yra dėl to be galios (1875/214).

6. Visai lygu, ar pagal visą dokumentą ar pagal jo dalį sumokėta pinigais ar atlyginta bet kaip kitaip, sakysime, jis gali būti pakeistas kitu skolraščiu, gali būti atlikti tam tikri veiksmai ir kiti į tai pan. d. (1874/672, 1872/602, 1873/939, 1869/788).

7. Įkalbinėti nepilnamečius išduoti tam tikrus raštinius pasizadėjimus turtui yra baustinas darbas (1870/492).

611 str. visumai reikalingas ne tik sutarties nenaudingumas III B (K. 1929/602).

612. (1) Kas nusikalto raginęs neregį pasirašyti dokumentą, kuris žinomai nesutinka su pasirašiusiojo valia, kaip sutinkantį su jąja, pasirašiusiojo arba kito žmogaus turto arba turto reikalo nenaudai, tas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Šita pat bausme ir tuo pat pagrindu baustinas yra tas, kuris nusikalto sąmoningai vartojęs tokį dokumentą.

1. *Neregystė yra ne tik absoliutus regėjimo nustojimas, bet ir tokia regėjimo organo liga, kuri kliudo laisvai skaityti raštą ir verčia dokumentą pasirašančią asmenį pasitikėti trečiųjų asmenų pasakojimu apie jo turinį (p. r.).*

2. *Blankas yra lygiai toks popierius, kur yra tik trečiojo asmens parašus, lygiai taip pat ir popierius su nepilnu tekstu, sakysime, skolos raštelis su laisva vieta skolos skaitmenims įrašyti (p. r.).*

III A 1. Kadangi baudžiamoji norma reikalauja, kad dokumentas būtų duotas pasirašytas aklam, tai ji negali būti taikinama tais atvejais, kai kaltininkas pasinaudoja be veik visišku pasirašiusio aklumu ar kurtumu (1875/164).

2. Jei girtam buvo duotas pasirašyti piniginis dokumentas kito dokumento vietoj, tai toks veiksmas yra šio baudžiamojo įstatymo numatytas nusikalstamas darbas (1873/823).

613. (1) Kas nusikalto įrašęs į blanką, pasirašytą kito žmogaus, dokumento tekstą, kuris kenkia pasirašiusiojo turtui arba turto reikalui, žinodamas tą įrašą nesutinkant su tikrąja pasirašiusiojo valia, tas yra baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Šita pat bausme ir tuo pat pagrindu baustinas tas, kuris nusikalto vartojęs žinomai tokį dokumentą.

III A 1. Norint baudžiamąjį įstatymą taikinti, būtinai reikia, kad prieš parašą blanke būtų surašytas aktas ir kad šis aktas būtų nuostolingas, arba žalingas, kitaip sakant, kad šiuo blanku naudojimasis būtų naudingas kaltinamajam ir žalingas pasirašiusiajam (1891/36).

2. Pasižadėjimo surašymas blanke, kurį kaltinamasis gavo ne kokiam aktui parašyti, o atsitiktinai nėsant jokios skolos, yra baudžiamojo įstatymo num. nusikaltimas (1871/457).

1. Į blanko vekselį jo laikytojas gali įrašyti jo tekstą. **III B** Todėl vekselio blanko negalima laikyti tokiu dokumentu, kurį numato BS. 613 str.

Išrodinėti, kad tokie vekseliai buvo išduoti kaip garantija, o ne kaip prekybiniai vekseliai, galima tik dokumentais, o ne liudininkais (K. 1928/334).

2. Kaltin. iš nukent. buvo gavęs jo pasirašytą vekselio blanką 300 lt. sumai, kuriame skolos suma nebuvo nurodyta. Prieš ieškant pagal jį pinigų, jis įrašė ne skolytąją sumą, bet 300 lt. ... Tuo jis įrašė į jo turimą nukent. pasirašytą blanką tekstą, nesutinkantį su nukent. valia, ir tuo pakenkė jo tur-tui ... Tai yra pilna ir neabejotina 613 str. num. nusik. visuma (A. 1930/434).

3. Veksely blanko nurodytos paskolos sumos ištaisyimas, su matomomis ištaisyimo žymėmis, nėra suklastojimas, o įrašymas teksto padidintai sumai, kuris tam tikrais atvejais gali sudaryti nusikaltimą, 613 str. numatytą (A. 1930/437).

4. Šis str. turi galvoj tuos atvejus, kada kontragentas, gavęs blanką su parašu tam tikram sutartam tikslui, laužydamas pasitikėjimą, panaudoja jį kitaip, nesutinkamai su pasirašiusiojo valia, kenkdamas jo turto reikalui. Šiuo atveju nukentėjęs, pasirašydamas vekselių blankus, tuo pačiu išreiškė valią, kad tie blankai būtų užpildyti reikiamuju tekstu, įrašant pasiža-dėjimą mokėti sumą, neviršijančią tos, kuri pažymėta vekselio blanke. Kiekvienas teisėtas nukentėjusiojo vekselių blankų lai-kytojas turėjo teisę tai daryti, jei su juo nebūtų ypatingai susi-tarta dėl įrašymo mažesnės sumos. Jei blankai atsirado pas ką nors neteisėtu keliu, tai tiktai apie neteisėtą jų įgijimo būdą (eventualiai, apie vagystę) ir tenka kalbėti, nes valios išreiškimo momentas nuo blankų įsigijimo būdo nepareina (K. 1933.IX.14; b. Nr. 242).

614. (1) Kas nusikalto įrašęs į blanką, pasira-šytą kito žmogaus, dokumento, kurio netikrojo pa-dirbimas yra numatytas 443 straipsniu, tekstą, kenk-

damas pasirašiusiojo turtui arba turto reikalui ir, be to, žinodamas tą įrašą nesutinkant su tikrąja pasirašiusiojo valia, tas baudžiamas:

- (p. a) jei tasai dokumentas yra pavartotas kaip tikrasis arba išleistas, — kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius;
- (p. b) jei dalykas, kurį šis dokumentas patvirtina, yra tikras, arba jei dokumentas nėra pavartotas kaip tikrasis ir nėra išleistas, — arešto;
- (p. c) jei nusikaltėlis vertėsi tokiais teksto įrašymais į dokumentus, — kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Šiomis pat bausmėmis ir tais pat pagrindais baustinas yra tas, kuris nusikalto vartojęs žinomai tokį dokumentą.

615. (1) Kas nusikalto raginęs perduoti turtą, užleisti turto teisę arba susidėti kita nenaudinga turto sutartimi, norėdamas gauti sau arba kitam turto naudos, grasydamas pagarsinsiąs pramanytas arba tikras žinias:

1) apie dalyką, kuris žemina nuskriaustojo arba jo šeimos žmogaus, kad ir mirusio, garbę;

2) apie nuskriaustojo arba jo šeimos žmogaus, kad ir mirusio, padarytą darbą, kuris yra baustinas, kaip didysis arba šiaip nusikaltimas;

3) apie dalyką, kuris griauna nuskriaustojo prekybos kreditą,

tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip tris mėnesius.

(2) Jei ši nusikalstamąji darbą padarė:

1) gauja, susidariusi tokiems darbams dirbti;

2) žmogus, iškalėjęs ne mažiau kaip dukart bausmę už tokį pat darbą arba už vagystę, plėšikavimą, prievartavimą arba suktybę ir, be to, nesusėjęs penkeriems metams nuo tos dienos, kurią baigė kalėti už vieną kurį iš šių nusikalstamųjų darbų;

3) laikraščio redaktorius, leidėjas, arba bendradarbis, kuris grėsė paskelbsias tas žinias spaudoje,

tai nusikaltėlis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(3) Už pasikėsinimą baudžiama.

1. Šantažo visumai nesvarbu, ar grasymas pasireiškė žodžiu, raštu, spauda, ar kitu kokiū būdu; taip pat nesvarbu, kad kaltininkas grasino ne pats, o per trečią asmenį, pav., per nukentėjusiojo igaliotinį, per jo draugą, tarną ir t.t. (p. r.).

2. Baudžiamojo šantažo grasymas turi būti grasymas pargarsinti tam tikrą aplinkybę. Vadinasi, ta aplinkybė turi būti nežinoma kitiems asmenims arba bent tam asmeniui, kuriam pranešti kaltininkas grasina. Todėl, pav., aplinkybės, kurios jau buvo paskelbtas laikraščiuose, šiam nuostatui netinka (p. r.).

3. Šeimos nariai yra sutuoktiniai, tėvai ir vaikai (p. r.).

4. Nesvarbu, ar šantažininkas grasino žeminančia aplinkybę pranešti privačiam asmeniui, ar administracijos arba teismo organui (p. r.).

616. (1) Kas nusikalto igijęs, paėmęs laikyti, paslėpti, įkaitui arba išleisti arba išleidęs svetimą turtą, žinomai gautą didžiojo arba šiaip nusikaltimo dėka, tas yra baudžiamas:

(p. a) jei turtas yra gautas per didįjį nusikaltimą,
— kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip
trejis metus;

(p. b) jei turtas yra gautas dėl šiaipjau nusikal-
timo, — kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei šio straipsnio pirmąją dalimi numatytu
nusikaltimu kaltininkas vertėsi, tai jis baudžiamas
kalėti [grasos] kalėjime.

I 1. Kai kurie daiktai įgyti už pagrobtus pinigus, tai nusi-
kaltėliui šis straipsnis netaikinamas (p. r.).

2. Daiktai, kurie buvo pirkti už pinigus, kaltininko, pav.,
gautus išleidžiant netikrus pinigus, negali būti laikomi daik-
tais, įgytais per nusikaltimą (p. r.).

3. Giminingtės santykiai kaltininko su turto įgijėju nusikalti-
mo visumai ir bausmėi neturi jokios reikšmės (p. r.).

III A 1. Baudžiamąjį įstatymą taikinant, visai nereikalinga, kad
kaltinamasis, vogtąjį turtą parduodamas, žinotų, kieno ir iš ko
šis turtas pavogtas; pakanka išrodyti, jog kaltininkas pardavė
tą dalyką žinodamas, jog jis pavogtas (1868/199).

2. Jei teismas pripažins kaltinamąjį žinojus, jog perkamosios
prekės nėra pardavėjo nuosavybė, tai to dar nepakanka bau-
džiamajam įstatymui taikinti, nes įstatymas reikalauja, kad jis
žinotų, jog pardavėjas šį turtą įgijo neteisėtu būdu (1871/1795).

3. Baudžiamąjį įstatymą taikinant, visai nereikalaujama,
kad kaltininkas būtų buvęs keletą kartų teisiamas už pavogtų
dalykų pirkimą. Priešingai, jau pirmą kartą ką nors dėl to
kaltindamas, teismas gali aptikti išrodymų, kad kaltinamasis
verčiasi vogių daiktų supirkinėjimu (1873/424).

4. Pardavimas daiktų, kurių pardavėjas tikrai žino, jog jie
yra pasisavininti, yra nusikalstamo darbo slėpimas (1896/23).

5. Jei kaltinamasis tikrai žinojo, jog parduodamas daiktas
nieku gyvu negali teisėtai priklausyti tam asmeniui, iš kurio
jis perka, tai tas kaltininkas turi būti laikomas žinojusiu, jog
perka vogtą daiktą (1871/986).

1. Apygardos Teismas savo sprendime nepaminėjo, kada ir III B
 kokiomis aplinkybėmis P. buvo paėmusi iš savo vyro pinigus paslėpti; nematyti taip pat ir kokiais sumetimais Apygardos Teismas susidarė išvada, jog ji slėpus jai žinomai vogtus pinigus. Apygardos Teismas, tiesa, sako, kad ji žinojusi, jog pinigai buvę vogti, nes buvo paslėpusi juos užantyje, tačiau šis motyvas yra netikslus, nes moteris dažnai tenai pinigus slepia, nors jų ir nepavogus (K. 1932.IX.6/10; b. Nr. 226).

2. Kaltė šiuo str. yra išrodyta daviniais, nustatytais Ap. T. sprendime, ir todėl jis atsako už padarytus kitus šia byla pasmerktojo nuostolius (A. 1926/2).

3. Aplinkybės, kuriomis vogta manufaktūra buvo parsivežta ir laikoma, rodo, kad kaltin. negalėjo nežinoti, jog ji buvo vogta (A. 1925/27).

4. Kaltin. L. gyveno nuo kaltin. D. tik už 10 sieksnių, žinojo, kad jis yra vagis ir plėšikas, kad jis yra visai neturtingas ir todėl negali turėti savo daiktų parduoti. Iš to išeina, kad jis žinojo, jog jo perkami daiktai yra nusikaltimo keliu igyti (A. 1928/248).

5. Byloje nėra aiškių išrodymų, kad kaltin., pirkdama iš T. daiktus, būtų žinojusi, jog tie daiktai yra vogli, o Ap. T. tik spėjo, kad ji tat žinojo. Todėl ji dėl kaltės neišrodymo turi būti išteisinta (A. 1928/269).

6. Turėjo būti nustatyta, ar kaltin. žinojo, kad lašiniai — vogli (K. 1931/39).

7. Ap. T. nubaudė teisiam. rangovą J., kad jis, priėmęs iš Geležinkelių Valdybos kasininko K. pinigus ir jais vertęsis, žinodamas, kad tie pinigai yra valdiški ir K. neteisėtai eikvojami. — VT. sprendimą patvirtino (A. 1926/350).

1903 m. Baudž. St. net nuosakiau, negu tatai daro nau- IV
 jausias vokiečių 1927 m. projektas (kuriam greta „Sachhehlerei“
 vis dar pasilaikytas „sachliche Begünstigung“), visoki „turto
 slėpimą“ skiria prie pasikėsinių į turtą, prie pasipriešinimo
 teisingumui, teskirdamas tik nusikaltėlio slėpimą ir kaikuriais
 atvejais paties nusikalstamo darbo slėpimą (nepranešimas). Apie
 turto slėpimą kalba 616—619 str. (M. II, 391 p.).

617. (1) Prekijas, kuris nusizengė igijęs, paėmęs laikyti, įkaitu, išleisti arba išleidęs svetimą turtą, gautą didžiojo arba šiaipjau nusikaltimo keliu, to nežinodamas, bet be reikiamo atsargumo, yra baudžiamas

arešto arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų).

(2) Jei nusizengėlis buvo laikytojas privatinės įstaigos svaiginamiesiems gėrimams pardavinėti, tai, be bausmės, jam atimamas leidimas pardavinėti tie gėrimai.

III B 1. Kadangi kaltin. nusikaltimo metu nebuvo prekės matės, tai jam šis str. netaikinamas (A. 1927/268).

2. VT. randa, kad kaltin. pirkto mėsą dienos metu ir tokio-
mis aplinkybėmis, kurios leidžia manyti, jog jinaį nežinojo, kad
parduodamoji mėsa yra vogta. Bet ji, pažindama pardavėjus
ir žinodama vargingą jų padėtį, pasiėlgė neatsargiai, pirkdama,
jiems tarpininkaujant, iš jų buto mėsą. Todėl ji turi būti pri-
pažinta neatsargiai pirkdama elgusis (A. 1929/60).

618. Kas nusikalto igijęs, paėmęs laikyti, pa-
slėpti, įkaitui, išleisti arba išleidęs arklį, žinomai
gautą didžiojo arba šiaipjau nusikaltimo keliu, jei, be
to, jis vertėsi tuo darbu, baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip tre-
jis metus.

619. (1) Kas nusikalto igijęs arba paėmęs įkai-
tui iš kareivio ginklą, drabužį arba amunicijos daik-
tą, žinomai valstybės esančius, tas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip
šešis mėnesius.

(2) Jei nusikaltėlis verčiasi tuo nusikaltimu, tai jis baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip šešis mėnesius.

(3) Jei taip buvo nusikaltęs laikytojas privatinės įstaigos svaiginamiesiems gėrimams pardavinėti, tai, be bausmės, jam dar atimamas leidimas pardavinėti tie gėrimai.

(4) Karo metu:

(p. a) nusikaltęs dėl dalykų, numatytų 162 str.¹⁾ Karo Įstatų XXII kn., baudžiamas kalėjimu;

(p. b) nusikaltęs dėl dalykų, numatytų 163 str.²⁾ Karo Įstatų XXII kn., baudžiamas kalėjimu ligi 2 metų;

(p. c) nusikaltęs dėl dalykų, numatytų 163¹ str.³⁾ Karo Įstatų XXII kn., baudžiamas [grasos] kalėjimu. (VŽ. Nr. 54).

Karo Įstatų XXII knygos straipsnių tekstai:

II

¹⁾ Kareiviai, kurie nusikalto praleidę įduotuosius jiems vartoti valstybinius apsišarvavimo ir apsirengimo daiktus, išskiriant tuos atvejus, kurie pažymėti šio statuto 163 straipsnyje.

²⁾ Kareiviai, kurie nusikalto praleidę įduotus jiems vartoti valstybinius daiktus: šaltąjį ginklą, šovinius, šaudomąją medžiagą arba arklių.

³⁾ Kariai, kurie nusikalto be svarbios priežasties pametę, praleidę, išėikvoję ar pagrobę valstybinius

III B Ar daiktus pardavęs karys yra tikros tarnybos, ar tik laisvai samdomas — reikšmės neturi. Kaltinamųjų pirkikų kaltė visai nepriklauso nuo daiktus pardavusių kareivių kaltės (K. 1931/102).

Trisdešimt penktasis skyrius

Nusikalstami darbai autoriaus teisėms ir išradimų privilegijoms

620. (1912 m. pak.) (1) Kas nusikalto tyčia sulaužęs svetimą autoriaus teisę, tas baudžiamas

areštu arba mokėti baudos ne mažiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų).

(2) Jeigu šita teisė sulaužyta sauvališku kūrinio išleidimu arba padauginimu, turint tikslą jį parduoti, tai nusikaltęs baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(3) Bet jeigu kaltininkas svetimą kūrinį išleido savo vardu, tai jis baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip tris mėnesius.

daiktus: šaunamąjį ginklą arba šovinius, šaudomąją medžiagą, be nurodytos jau pirmesniame 163 straipsnyje, ir sprogstamąją medžiagą, taip pat, kurie nusikalto tyčia sugadinę esamuosius sandėliuose ir tam skirtose saugyklose tokius pat daiktus, šaunamuosius ginklus ir patrankas.

1. Už saivališką autoriaus teisės pasisavinimą baudžiama | tik tada, kada tatau esti ne tik neteisėta, bet ir daro žalą autoriui; todėl, sakysime, duoti kieno nors straipsnį atspausti ne tame žurnale, kur autoriaus norėta jis įdėti, tačiau sumokant už jį autoriui honorarą ir nesisavinant jo vardo, gali būti labai nemalonu autoriui, bet čia tebus ižeistas autoriaus asmuo, o ne jo nuosavybė (p. r.).

2. Nurašyti svetimo veikalo vienas egzempliorius, pačiam naudotis, arba svetimas veikalas „išpildyti“ ne viešai, savo šeimos būrelyje, nėra nusikalstamas bei baustinas darbas. Dauginti paprastai tegalima kuriuo nors mechanisku būdu: spausdinant, litografuojant, graviruojant; tik tokiu būdu įmanoma saivališkai naudoti literatūros autorių nuosavybės teisės; bet, kalbant apie dailės kūrinius, tai net vienas egzempliorius paguminti yra autoriaus teisės ižeidimas: dauginti čia nėra nereikia; tatau bus kopijavimas, vaizdakalyba (p. r.).

3. Saivališkas veikalo atkartojimas dauginant reikia skirti nuo sudarymo savarankių veikalų, nors ir panašių į originalą, kuriems jis buvo paimtas pavyzdžiu (sekimas), arba kurių tikslas yra išdėstyti jo turinį, nesisavinant formos (sutrumpinimas, populiarus išdėstymas). Kad ir kažin kaip artimi originalo veikalui tokie darbai bebūtų, jei autorius juos išdėsto savo žodžiais arba kitomis formomis, tai svetimoji autoriaus teisė neižeidžiama (p. r.).

4. Nuo saivališko naudojimosi reikia skirti nevykdymą pasizadėjimų, kuriais sutarta atlyginti už autoriaus sutikimą; toks pažadų nevykdymas gali eiti tik pagrindu civilinei atsakomybei, bet jis darbo nedaro nusikalstamu ir dėl to baustinu (p. r.).

5. Leidėjas ir spaustuvininkas, kuriems autoriaus pavesta atspausdinti tam tikras egzempliorių skaičius, nusikalsta, jei spausdina didesnę egzempliorių skaičių (p. r.).

6. Kaltininkas turi būti žinojęs, kad veikalo autoriaus teisės apsaugotos, kad dėl to jis negali jomis pasinaudoti. Neatsargus atkartojimas gali turėti tik civilinių pasėkmių (p. r.).

1. Autoriaus teisė galioja nepareinamai nuo to, ar kūrinys III A buvo jau paskelbtas, ar dar nepaskelbtas (1879/34).

2. Nors mūsų įstatymai ir nemini muzikos chrestomatijų, bet jų sąvoka nustatoma pagal literatūros chrestomatijas; va-

dinasi, tokia chrestomatija turi būti laikomas sistemingas muzikos veikalų rinkinys, sudarytas kaip mokslo priemonė mokyklai, į kuri muzikos kūriniai įdėti kaip pavyzdžiai, kartais išlisi, kartais tik jų ištraukos, atsižvelgiant į santykinį kūrinių dydį ir į jų tinkamumą pedagogikos reikalams (Bs. 1896/30).

3. Tačiau jei teismas pripažintų rinkinį esant tik pridengtą chrestomatijos, kitaip sakant, mokslo priemonės vardu, o iš tikrųjų jis tebūtų svetimų kūrinių rinkinys, kur bendra tebūtų tas, kad jie išleisti vienu leidiniu ir bendru vardu, tai kiekvienas atskiras šio rinkinio kūrinys galėtų būti laikomas naujai išleistu, ir kaltininkas gali būti persekiojamas už kontrafakciją (Bs. 1896/30).

4. Kada įstatymas šaltinio nurodymą laiko leistino pasinaudojimo sąlyga, tai tos sąlygos nevykdymas gali padaryti pasinaudojimą neleistinu ir baustinu (1871/1491).

5. Jeigu kas nevykdo sutartų pasižadėjimų, kuriais atlyginama už autoriaus teisę turinčio asmens sutikimą, kad ta teisė būtų vykdoma, tai toks netesėjimas tegali eiti civilinės atsakomybės pagrindu, bet negali aut. leisto teis. vykdymo padaryti baustinu (1879/34).

IV *Baudžiamosios teisės ginami pirmų pirmiausia ne tik vietiniai, bet ir užsienių gaminiai, kuriems šis gynimas plečiamas pagal atskiras tarptautines konvencijas.*

Šie veiksmai persekiojami išimtinai privačia tvarka (M. II, 403, 404 p.).

621. Kas nusizengė savo valia naudojėsis nustatytąja tvarka duota svetima išradimo privilegija arba nustatytąja tvarka pareikšta svetima teise atvaizduoti gamyklos, fabriko arba amato modelį arba piešinį, tas yra baudžiamas

arešto arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų).

1. Jei baudžiamąją bylą sprendžiant esti reikalinga apsvaistyti klausimas, ar privilegija duota pagal taisykles, tai šį klausimą turi apsvaistyti baudžiamasis teismas bendru pagrindu, ir jei pasirodo, kad privilegija buvo duota tokiam išradimui, ku-

riam privilegija negali būti duodama (Pram. Įst. 173—175 str.), tai kaltinamasis negali būti baudžiamas (p. r.).

2. Teismas turi išaiškinti, ar privilegija yra duota pagal taisykles, išdėtas Pram. Įst. 178 ir kituose straipsniuose; todėl jei, sakysime, išrodyta, kad privilegija nebuvo paskelbta ta tvarka, kuri nurodyta Įst. 190 str., tai kaltinamajam negali būti taikinamas 621 str. (p. r.).

3. Privilegijų įžeidimas liečia ir tuos atvejus, kada esti gaminami dalykai, kuriems išduota privilegija, taip pat ir tuos atvejus, kada vartojamos priemonės ir įrankiai, kurie privilegijos apsaugoti (p. r.).

1. Čia numatytas nusikalstamas darbas nėra suklastojimas, o tik vyriausybės tam tikram asmeniui suteiktos išimtinės teisės įžeidimas: tiksliai paskelbti, pagal Fabr. Įst. 151 str., būtinai reikalinga ne tik šių teisių apsaugojimo tikslu, bet ir tam, kad laiku išpėtų visus sąžiningus išradėjus ir tuos, kurie naujuosius išradimus realizuoja, kad yra išduota tam tikra privilegija (1870/514). III A

2. Kaltininkas imamas persekioti tik pagal nusikaltėlio skundą, ir susitaikius persekiojimas nutraukiamas (1898/4).

Kaip matyti iš bylos, yra uždėtas areštas tiek ant kaltinamųjų žinioje esamo tepalo, tiek ir ant tepalo asmenų, pirkusių iš b-vės tepalą visai teisėtai. Kaltės išrodomuoju daiktu prie šios baudžiamosios bylos pakanka prijungti po vieną dėžutę kiekvienos rūšies tepalo su įtartu atrakinimo prietaisu; tas kaip tik ir padaryta šiai bylai, bet negalima išimti iš apyvartos visose Lietuvos prekybos įmonėse esančio b-vės „Union-Standart“ pagaminto tepalo ir prijungti jo prie bylos išrodomuoju daiktu, nes tam nėra jokio reikalo ir pagrindo. Galima būtų kalbėti apie uždėjimą arešto ant priklausančio b-vei „Union-Standart“ tepalo, bet tik kaip apie būdą civilinio ieškinio nuostoliams apdrausti, jei toks ieškinys būtų pateiktas; o to šiai bylai nėra; arešto negalima dėti ant svetimo turto (K. 1932.IX.20; b. N. 222). III B

622. (1912 m. pak.). Prekijas, kuris nusižengė laikės parduoti arba vežes iš užsienių parduoti arba pardavinėjęs daiktus, žinomai padirbtus, peržengiant

autoriaus teisę arba išradimo privilegiją, baudžiamas

arešto arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų).

Pastaba. Byla dėl autoriaus teisės įžeidimo keliama tik pagal nukentėjusiojo skundą. Teismo sprendimu paskirtoji bausmė nevykdoma, jei skundikas su kaltinamuoju prieš sprendimą vykdamant susitaiko.

Nusižengimo subjektu gali būti tik prekijai. Vadinasi, asmuo, kuris nesiverčia prekyba, už pardavimą arba išleidimą atsako nukentėjusiam tik civiliniu atžvilgiu, bet jam nededama baudžiamoji atsakomybė. Apskritai kalbant, nesvarbu, kurios rūšies prekyba kaltininko verčiamasi; taip pat nesvarbu, ar jis pagal įstatymą turėjo teisę prekiauti, ar prekiaavo neteisėtai (p. r.).

Trisdešimt šeštasis skyrius

Sauvališkas svetimo turto naudojimas

623. (1) Kas nusižengė savo valia medžiojęs, žvejojęs arba ką kitą gaudęs svetimoje žemėje, svetimame miške arba svetimuose vandenyse, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (šimtą dvidešimt penkis litus).

(2) Šita pat bausme baustinas ir tas, kuris nusižengia:

1) bet koku būdu išvarydamas žvėris arba paukščius iš svetimos žemės;

2) atsirasdamas svetimoje žemėje arba miške, ne kelyje, su šautuvu arba kokiais nors įrankiais gyvuliams arba paukščiams gaudyti.

(3) Jei savo valia medžiojo aptvertame medyne arba žvėryne, kurie laisvai nesusisiečia su gretimomis žemėmis, arba pievose ar laukuose, prieš nuėmiant juose žolę arba pasėli, tai nusižengėlis baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

1. Savarankūs naudojimosi teisės subjektai apsaugojami net ir nuo turto šeimininko, kuris todėl tam tikrais atvejais gali atsakyti net už sauvališką naudojimąsi turtu, kuris jam priklauso, sakysime, už sauvališką šienavimą savo pievos, atiduotos kitam asmeniui naudotis (p. r.).

2. Sauvališkas naudojimas turi būti tyčių darbas; už neatsargumą nebaudžiama (p. r.).

3. Medžioklės darbas laikomas baigtu nuo to momento, kada kaltininkas su įrankiais atvyksta į svetimą mišką arba kitą kurią medžioklės vietą; žvėries arba paukščio nušauti arba pagauti nė nereikia (p. r.).

1903 m. Baudž. St. visus nuostatus dėl sauvališko naudojimosi svetimu turtu surinko XXXVI sk. (623—625 str.). Jis galėjo šiuo atžvilgiu atskirti turto pasikėsinimus nuo priešvisuomeninių XI sk. peržengimų, kurie nukreipti visuomenės gerovei saugoti. Bet dėl kažin kokio nesusipratimo į tą patį skyrių pateko taip pat nuostatai apie bausmę, kai sauvališkai nuvedami ar nuvaromi galvijai ar paukščiai, kurie esti sulaikyti ganant (633 str., 8 p.), nors tatai liečia ne sauvališką naudojimąsi, o vad. „*fursum possessionis*“ atvejus (M. II, 397).

624. (1) Kas nusižengė:

1) savo valia kirtęs svetimame miške, nors nukirsti medžiai ir nebuvo nei išvežta, nei išnešta;

2) pagrobęs, norėdamas pasisavinti, iš svetimo miško, bet ne iš gamybos vietų ir ne iš medžio laikomųjų sandėlių, vėtros nulaūžta arba kito žmogaus nukirstą medį arba tokio medžio dalį,

tas baudžiamas:

(p. a) jei nusižengėlis padarė tai pirmą kartą, — mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų);

(p. b) jei nusižengėlis padarė tai antrą kartą ir, be to, nesukakus dvejiems metams nuo tos dienos, kai buvo atlikęs bausmę už pirmesnę tokį pat darbą, — arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais;

(p. c) jei nusižengėlis padarė tai trečią arba dar kelintą kartą ir, be to, nesukakus dvejiems metams nuo tos dienos, kai jis buvo atlikęs bausmę už pirmesnę tokį pat darbą, — kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(2) Nusižengėlis, kuris esti pirmą kartą padaręs šį nusižengimą, galima nubausti bausme, nustatyta už to nusižengimo padarymą antrą kartą, jei jis esti kirtęs arba grobęs savo valia ne vienas, o keliuose naktį arba draustiniame, ginamame, sodintame, grioviu aprėžtame ar tvora aptvertame miške, miške-lyje arba sklype, arba jei nukirto sėklinį medį.

(3) Bausmėmis už šiuo straipsniu numatytus darbus ir jame nurodytais pagrindais baustini yra ne tik tie žmonės, kurie patys juos esti padarę, bet taip pat ir kurstytojai bei padėjėjai.

1. Asmuo, kuriam buvo leista kirsti miškas, negali būti baudžiamas tik už tai, kad tas leidimas dar neturėjo reikiamų formumų (p. r.).

2. Kirtimo subjektu gali būti žmogus, kuris neturi teisės kirsti miške, ir žmogus, kuris tokią teisę turi, bet peižengia jos ribas, kitaip sakant, kuris kerta daugiau, negu leistas (p. r.).

1. Baudžiamoji norma turi galvoje tik medžių kirtimą III A miške ir negali būti taikinama tais atvejais, kada medis esti nukirstas sode, nes miško medžiai iš viso skiriami kirsti, ir jų grobimas nėra tokio nusikalstamo pobūdžio, kaip sauvališkas kirtimas ar pjovimas sodo medžių, kurie nėra skiriami kirsti (1877/1414).

2. Baudžiamoji norma, kuri nustato bausmę už svetimo miško kirtimą, negali būti taikinama tokiu atveju, kada esti kertamas bendrai valdomas miškas, nes iškirsta miško dalis negali būti laikoma svetima dėl to, kad nebuvo padalyta bendra miško dalis (1869/261).

3. Netaisyklingas valdytojo leninių miškų kirtimas pagal mūsų įstatymus nėra baudžiamas; bet toks kirtimas teduoda teisę kelti ieškinį, kad būtų atlyginta leniniam dvarui už žalą, kuri kilo dėl to, kad miško buvo kirsta daugiau, negu tatai leidžia taisyklingas ūkis (1880/2).

4. Savo valia svetimo miško kirtimo klausimo sprendimas, kaip ir apskritai sauvališko naudojimosi svetimu turtu, visai nepareina nuo nuosavybės teisės turtui, bet nuo to, kieno šis turtas buvo iš tikro valdomas tuo metu, kada buvo padarytas nusikalstamas darbas, nes sauvališkas naudojimas yra įžeidimas faktiškajam valdymui, kuris yra įstatymo saugojamas, nors jis būtų net ir neteisėtas (1876/331).

5. Sauvališkai nukirsta miško medžiaga tada tegali būti paimta išdui, kai teismas neišieško iš kaltininko tos medžiagos vertės (1868/811).

III A 6. Tokiu atveju, kada esti sugadinamas ar pagrobiamas ne miške esąs svetimas medis, taikinami nuostatai ne už svetimo turto naudojimą, o už svetimo turto sugadinimą arba jo pasisavinimą (1878/7, 1871/1414).

7. Vieno kirtėjų pareiškimo, kad jie kirtę mišką jiems priklausančiuose sklypuose, nepakanka pripažinti, kad ši biržė ar jos dalys yra ginčijamos, ir taikinti kirtėjams Miškų Įstat. 1526. 1528 straipsnius.

8. Turinčiam neribotą teisę įvažiuoti į svetimą mišką bet kaip sugadinti ar paimti augmenų įstatymas leidžia (1884/23, 1882/11, 1880/2).

9. Savanaudiškas tikslas nėra baustinas visų sauvališko svetimu mišku naudojimosi pavidalų pažymys (1878/36, 1873/800).

10. Soduose ir daržuose augančių augalų pasisavinimas nėra naudojimasis (1874/121, 1871/96, 1870/599).

11. Obuolių iš svetimo sodo pagrobimas yra vagystė, o ne naudojimasis (1874/121).

12. Už sauvališką arimą nebaudžiama (1874/610, 1873/138).

13. Nuo to momento, kada žolė paties valdytojo nušienauta, ji yra vagystės, o ne sauvališko naudojimosi, objektas (1869/196).

III B 1. Esant civilinio ginčo dėl žemės nuosavybės — iš vienos šalies, neišaiškinus, kieno iš tikro buvo valdomas kertamas miškas kirtimo metu, — iš antros šalies, negalima daryti išvados, kad kaltinamiesiems gali būti pritaikintas BS. 624 str. (K. 1926/25).

2. BS. 624 str. numato nusižengimo visumai esant reikalingu nustatyti ne tik neteisėto svetimo miško iškirtimo faktus, bet ir kirtėjo animus, kitaip sakant, nustatyti, kad jis kerta svetimą mišką, žinodamas, jog jis svetimas. Jeigu kas per klaidą iškirstų svetimą mišką, tai 624 str. visumos nebūtų (K. 1927/257).

3. Kadangi kaltinamojo V. dvaras miško kirtimo metu formaliai dar nebuvo nusavintas, tai jo iškirtimas iš to dvaro ganyklų kiek medžių to paties ūkio reikalams nėra sauvališkas svetimo miško kirtimas (K. 1928/32).

4. Šis straipsnis numato sąmoningą svetimo miško kirtimą (K. 1928/483).

5. Juridinė ganiavos ir miško servituto sąvoka yra skirtinga... Negalima sakyti: aš turiu teisę ganyti, vadinasi, galiu ir medžius kirsti. Galų gale, juk ir turintieji miško servitutą be orderio miško kirsti negali. Servitutiminkai gauna tam tikram medžių kiekiui orderį nemokamai, o kirst be orderio ir jiems yra saivališkumo nusik. darbas (K. 1928/615).

6. Ganiavos servituto teisė teikia teisę tik naudotis svetimu turtu servituto ribose. Naudojimasis ir valdymas yra skirtingos sąvokos. Teismas teisėtai nustatė, kad kaltinamasis, turėdamas ganiavos servitutą, neturėjo teisės mišką kirsti (K. 1929/28).

7. Apeliacijos instancija, sutinkanti su pirmosios instancijos sprendimo motyvais, neturi jų kartoti, ir toks sutikimas su pirmos instancijos motyvais negali būti lyginamas su nemoityvavimu (K. 1929/529).

8. Bylą dėl saivališko miško kirtimo gali kelti ne tik miško savininkas, bet ir jo valdytojas (K. 1929/530).

9. Teismas nepaaiškino, kodėl jis mano, kad, girdi, pagal girininko protokolo duomenis, R. „negalima apkaltinti“... gi nuo to, kokios prasmės Ap. T. teikia šiam savo sakiniui, priklauso jo sprendimo teisėtumas ar neteisėtumas. Tad šis sprendimas yra naikintinas, nes nežinia, kuria mintimi pagrįstas — tas yra lygu visiškam sprendimo nemotyvavimui (K. 1927/275).

10. Visumai reikalinga ne tik kirsti svetimas miškas, bet reikia dar ir to, kad tas kirtimas būtų žinomai neleistinas, turint pasisavinimo tikslą (K. 1929/284).

11. Apygardos Teismas 1) pritaikino BS. 624 str., kuriuo baudžiama už kirtimą neabejotinai svetimo miško, 2) be to, nusprendė atlyginimą už jį įnešti į teismo depozitą, kol bus išaiškinta, kas turi teisę į šią mišką: vadinasi, dėl savininkų yra abejojimų, todėl viena sprendimo dalis prieštarauja kitai (K. 1924/106).

12. Pagal 624 str. galima bausti tik už saivališką svetimo miško kirtimą, o bendro — tik tada, kada jis esti išimtas iš kaltinamojo valdymo (K. 1927/46).

13. Ap. T. sprendime motyvų vietoje pasakyta, kad B. kaltė (miško kirtimu) nėsanti išrodyta; tačiau kadangi jokie

III B bylos daviniai, išrodymai ir aplinkybės — nėra apsvarstytos, tai nežinia, kodėl teismas rado kaltinimą neišrodytu; tai nėra logiška tam tikro samprotavimo išvada, bet tiesiog deklaracinis pareiškimas, vadinasi, byla nėra išspręsta, bet yra *deklaaruota*, o tatai nėra leistina (K. 1927/485).

14. Ap. T. kaltinamąjį Š. išteisino, sprendime nurodydamas tik tai, kad jo kaltybė neišrodyta. Tokiu bylos išsprendimui negalima pasitenkinti, nes Ap. T. nenurodė nė vienos aplinkybės, dėl kurios padarytas toks sprendimas (K. 1927/547).

15. Slaptai svetimų medžių iš miško paėmimas, turint tikslą pasisavinti, yra tik tada vagystė, jeigu medžiai jau esti sugaminti, kitaip sakant, bent sudėti į krūvas, nors ir pačioje kirtimo vietoje. Jeigu pagrobti medžiai buvo tik nuo kelmo nuleisti ir gulėjo paskirai, tai tokis pagrobimas yra numatytas BS. 624 str. 1 d. 2 p. (K. 1928/64).

16. AT. tvirtinimas, kad dėl sauvališko bendros nuosavybės miško kirtimo negalima kelti baudžiamosios bylos, o reikia pasitenkinti tik civiliniu ieškiniu, yra per daug kategoriškas, nes nesuderinamas su BS. 624—630 str. motyvais (Tagancev., Riga 1922 m. 1366 psl. 5 p. ir 1368 pusl. 16 p.) lygiai nesuderinamas su 3—5 p. p. 625 str. tekstu (1934.I.16 d.; b. Nr. 14).

• **625.** Bausmėmis, nustatytomis 624 straipsniu, ir pagal jo nurodytus pagrindus baustinas tas, kuris nusižengia:

1) savo valia gamindamas miško dirbinius svetimame miške;

2) savo valia skindamas svetimą miško ūkį, šienaudamas eikštę, skiriamą miškui augti, arba mišką užsodintą ar užsėtą vietą;

3) savo valia per daug iškirsdamas arba per daug prigamindamas miško dirbinių; tačiau jei miškas kirsti arba medžio dirbiniai gaminti buvo leista valdžios miškuose, tai tik tuo atveju, kada pervirš iškerta ar-

ba prigamina daugiau kaip dešimtą dalį to, kiek yra leista;

4) savo valia kirsdamas miško medžius žinomai ne tos rūšies ir ne tos kokybės, kurios leista kirsti;

5) kirsdamas miško medžius arba gamindamas medžio dirbinius žinomai ne tame sklype, kuriame leista tai daryti;

6) savo valia sužalodamas svetimoje žemėje augantį medį įkirtimais, žievės atplėšimu arba kitokiu būdu.

1. Kalbėti, kad kaltinamojo P. veiksmai neturi nusikaltimo III B žymių (iškirsta pervirš ne daugiau kaip dešimta dalis to, kiek leista) yra netikslu, nes BS. 625 str. 3 p. tik sako, kad tokiais atvejais nusikaltėlis nebaustinas. Tad Teismas turėjo priteisti P. atlyginti padarytus nuostolius, nepaisant to, kad jis paliekamas nenubaustas (K. 1928/321).

2. Darbdavys už miško perkirtimus, padarytus jo darbininkų, baudžiamai atsako, jei išrodoma, kad darbininkai kirto jo įsakyti (K. 1927/615).

3. Šeimininkas už sauvališką jo šeimynos narių miško kirtimą baudžiamai atsako tik tada, jeigu jis esti bendrininkas BS. 51 str. prasme (K. 1928/582).

4. Jeigu privatinis miškas yra valdžios žinioje, tai miškų administracija gali kelti bylas už sauvališkus tų miškų kirtimus (K. 1930/377).

626. (1) Kas nusizengė įgijęs, paėmęs laikyti, paslėpti, įkaitui, išleisti arba išleidęs miško medžius arba miško gaminius, žinomai gautus nusikalstamais būdais, numatytais 624 arba 625 straipsniais, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

(2) Jei kaltininkas vertėsi tuo nusikalstamuoju darbu, tai jis baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(3) Be to, jei kaltininkas yra miško verteiva, teis-
mui leidžiama atimti iš jo teisė verstis mišku per lai-
kotarpį nuo vienerių ligi penkerių metų.

627. (1) Be bausmių, nustatytų 624 — 626 straipsniais, kaltininkas, o jei nusikalstamojo darbo buvo keli žmonės dalyviai, — tai visi kaltininkai yra nuteisiami mokėti miško savininko naudai pinigų dvejį tiek, kiek vertas savo valia iškirstas, sužalotas arba pagrobtas miškas, miško gaminiai arba paga-
minti, peržengiant įstatymą, miško dirbiniai; jeigu kaltininkai liko nesusekti arba pasirodė neišgalį už-
mokėti minėtosios pabaudos, tai iš slėpėjų imama dviguba vertė jų paslėptų miško medžių arba miš-
ko gaminių. Jei ši pabauda lieka neužmokėta, tai ji pakeičiama areštu pagal taisykles, sužymėtas 59 straipsnyje.

(2) Savo ruožtu, nukirsti arba pagrobti savo valia miško medžiai atimami ir gražinami miško savinin-
kui, kaltininko išlaidomis, arba miško savininko nau-
dai išreikalaujama iš nusikaltėlio tų medžių vertė.

(3) Miško medžių ir dirbinių vertė apskaitoma pa-
gal nustatytąją taksą.

A III

1. Baudžiamojo įstatymo minimumu išieškojimu turi būti laikomas tik atlyginimas miško valdytojui tik už pagrobtus ar iškirstus medžius, bet ne atlyginimas už visus sauvališkai kir-
tėjų padarytus nuostolius; sakysime, čia neturimos galvoje iš-
laidos, kurios susidaro valant kirtimo užterštą mišką (1895/11).

2. Atlyginimas turi būti iš sauvališko kirtimo kaltininko priteistas pagal patį įstatymą, nepaisant to, ar buvo prašoma priteisti, ar ne (1898/28).

1. Kadangi visi kaltinamieji veikė bendrai, tai pagal BS. **III B** 627 str. visiems tenka ir bendra atsakomybė lygiomis, neatsižiūrint į tai, kiek kuris iš bendrininkų pasinaudojo (K. 1932.V.24; b. Nr. 141).

2. Teismas neprivalo atiteisti sauvališkai iškirstų, bet miške paliktų medžių vertės (K. 1928/100).

3. Jeigu valdžios miško pardavimo taisyklės ir numato, kad perleidimas kitiems asmenims įgytos iš viešų varžytynių miško medžiagos yra baudžiamas pagal BS. 626 ir 627 str., tai juk šios taisyklės negali nebaustiniams veiksams nustatyti baudž. sankcijos (K. 1929/277).

4. 626 str. visuma esti tik tada, kai tas miškas būna įgytas nusižengimo keliu, kurį numato BS. 624 ir 625 str. (K. 1929/312).

5. Min. valstyb. miško pardavimo taisyklės neturi įstatymo galios, nes išleistos ne pagal Liet. Valst. Konst. reikalavimus (K. 1929/386—390).

6. Asmens, igiję miško medžiagą privilegijuotai ir ją perleidę kitiems, o ne sunaudoję skirtam tikslui, pagal Miškų Statutą atsako tik civiliniu atžvilgiu (K. 1929/554).

628. Kas nusižengė:

1) pradėjęs leidžiamas kirsti valdžios miško medžius, bet dar negavęs nustatyto bilieto arba kirtęs pasibaigus biliete pažymėtam laikui;

2) savo valia išvežęs arba išnešęs leistus kirsti valdžios miško medžius, nesuėjęs terminui, kuris paskirtas miškui apžiūrėti,

tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

629. (1) Kas nusižengė savo valia įtaisęs svetimame miško plote plytų arba ugnies kuriamą gamyklą, savo valia varęs tokiame miške dervą arba degutą, degęs potaša, anglis arba kalkes, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

(2) Be to, kaltininkui skiriama mokėti miško savininko naudai pinigų pabaudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų), o visa, ką jis yra pastatęs arba padirbęs savo valia, taip pat įrankiai ir medžiaga, atimama miško savininko naudai.

(3) Jei taip nusižengė valdžios miško plote, kad ir turėdamas reikiamą leidimą, bet žinomai ne tam paskirtoje vietoje, tai nusižengėlis baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (šimtą dvidešimt penkis litus).

(4) Be to, kaltininkui skiriama mokėti pinigų pabaudos ne daugiau kaip (šimtas dvidešimt penki litai), ir jis turi išardyti neteisėtai pastatytus trobesius.

630. Kas nusižengė buvęs svetimame miške be pateisinamos priežasties, ne važiuojamame kelyje, turėdamas įrankių medžiams kirsti arba ratus jiems vežti, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkiasdešimt litų).

631. Kai 624 straipsniu numatyto sauvališko svetimu mišku naudojimosi darbai esti menki, tai jie

nelaikomi nusikalstamais, jei pasinaudojama, sakysime, tik pakeliui kilusiam miško gaminių reikalui patenkinti.

632. (1) Nusikaltes tuo, kad sauvališkai kasė svetimoje žemėje:

1) brangiuosius metalus, brangiąsias rūdas arba brangiuosius akmenis;

2) naftą, akmenis anglis, rūdą arba spalvotuosius akmenis,

baudžiamas

(a) šio straipsnio pirmuoju punktu numatytu atveju — kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip tris mėnesius;

(b) šio straipsnio antruoju punktu numatytu atveju — arešto.

(2) Bet jeigu šiuo straipsniu numatytiems nusikalstamiesiems darbams atlikti kaltininkas naudojasi tam tikrais įtaisymais arba statiniais, tai jis baudžiamas

(a) šio straipsnio pirmojo punkto numatytu atveju — kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejus metus;

(b) šio straipsnio antrojo punkto numatytu atveju — kalėti paprastajame kalėjime.

(3) [—].

1. 632 str. numatytam darbui visai nereikalinga, kad iš tikro būtų iškasta metalų, akmenų arba anglies. Nusikaltimas esti baigtas nuo darbo pradžios momento, pabaigus tuos veiksmus, kurių technikos atžvilgiu pakanka tam, kad būtų kas iškasta (p. r.).

2. Vienų tyrinėjimų, pav. geologinių, 632 straipsniui taikinti nepakanka (p. r.).

633. Kas nusižengė:

1) rinkęs svetimoje žemėje, žinomai šeimnininko draudžiamas, savaime augančias uogas, vaisius, kremblius arba kitus dalykus, kurie gali duoti naudos žemės turėtojų;

2) savo valia rėžęs svetimoje žemėje velėnas, ėmęs akmenis, smėlį, molį arba kitus kasamus dalykus;

3) savo valia vežęs į svetimą žemę akmenis, sąslavas, maitą arba kitus nešvarumus;

4) savo valia ganęs gyvulius arba paukščius svetimoje žemėje;

5) savo valia ėjęs arba važiuavęs svetima pieva arba lauku, ligi nenupjovus žolės arba javų;

6) savo valia ginęs gyvulius arba paukščius per svetimą pievą arba lauką;

7) savo valia nupjovęs savaime augančią žolę svetimoje pievoje arba svetimame miške;

8) savo valia išvedęs arba išginęs gyvulius arba paukščius, suimtus nuganant;

9) savo valia skynęs arba rinkęs svetimame sode, darže, lauke arba sėtinėje pievoje šiek tiek sodo gėlių, vaisių, daržovių arba ko kita pasėta arba pasodinta, kad tuoj juos suvartotų, nors ir ne toje pat vietoje, kur padarė nusižengimą,

tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (šimtą dvidešimt penkis litus).

1. Jei kaltininkas sauvališkai naudojasi pieva tuo metu, **III A** kada laikinis jo naudojimasis jau esti pasibaigęs ir kada jo prašymas palikti jį toliau šios pievos valdytoju esti nepatenkintas, tai toks sauvališkas naudojimasis yra šio straipsnio numatytas nusikalstamasis darbas (1868/105).

2. Sauvališkas šienavimas tame sklype, kurį valstybės turtų valdyba pavedė miško eiguliui vietoj pinigų mokesčio už jojo tarnybą, yra šio straipsnio numatytas nusikalstamasis darbas (1873/857).

3. Jei teismas pripažins, kad žemė, kur buvo sauvališkai šienaujama, buvo valdoma ir naudojama skundėjo, tai kaltinamųjų pareiškimas dėl jų teisės į šią žemę negali būti pagrindu tam, kad būtų pirma nagrinėtų civilinis teismas (1873/857).

1. Plytos, paimtos iš Kauno fortų batareikos tilto, nėra **III B** gamtos padarinys, tad BS. 633 str. čia negalima taikinti (K. 1925/b. 243).

2. Sauvališkas ganymas yra nusižengimas faktiniam valdytojui, ir todėl nereikia išrodinėti, kam tas miškas priklausė ir... teismas neprivalė atidėti bylos, kol Žemės Ref. Valdyba išspręs prašymą dėl to miško nuosavybės (K. 1926/375).

3. Kadangi sauvališkas gyvulių ganymas svetimame miške susideda iš dviejų elementų: iš nuganymo, kuris yra numatytas Žemės Ūkio Statuto 165 str. (XII t. 2 d.) ir tyčios darbo, ir kadangi pagal tą 165 str. savininkas turi atlyginti nukentėjusiam nuganymo nuostolius arba pagal nustatytą taksą, arba, — jeigu nukentėjęs tuo nepasitenkina, — pagal nuostolių įkainojimą, tai Ap. T. ir turėjo priteisti šiuos nuostolius pagal taksą (K. 1928/34).

4. Jeigu gyvulys netyčia įėjo į svetimą mišką, o nebuvo ten tyčia ganomas, tai jo savininkas atsako tik už nuostolius civilinio ginčo tvarka (K. 1928/206).

5. Baudžiamai atsako tas, kas sauvališkai gano, o gyvulių savininkas tada, kada jisai liepė ganyti svetimoj žemėj arba buvo sauvaliai ganoma su jo žinia (K. 1928/209).

6. Pasakymas „svetimas“ turtas reikia suprasti kaip „neuosavas“ turtas, nes „svetimas“ gali būti nors ir nuosavas, bet kitam asmeniui „išnuomotas“ turtas (K. 1926/244).

III B

7. Nustatyta, kad kaltinamoji ganė gyvulius valdžios miške, kur kaltinamoji buvo sau dalį aptvėrusi... Ap. T. padarė išvadą, kad ji miškelį savinasi, ir todėl išteisino, nes nebuvo jai žinoma svetimo miško... Tačiau neišrodyta, kad miškelis yra kaltinamosios nuosavybė ar bent jos valdomas. Kaltinamoji tuo net nesiteisino, bet gynėsi ganiusi, tad čia būta „žinoma svetimo“ miško (K. 1928/598).

8. Girininko protokole nustatyta, kad kaltinamasis F. visą vasarą ganęs karvę miške be leidimo. Bet Ap. T. nepatikėjo protokolu dėl to, kad karvė nebuvo sulaikyta... Tačiau tas dalykas, kad karvė nebuvo sulaikyta, dar nerodo, kad protokolas yra neteisingas (K. 1928/130).

9. Eigulis neturi galimybės kasdien pas save vedžioti visus saivališkai ganančiųjų gyvulius (K. 1928/155—165, 167—168).

10. Reikalinga, kad pieva būtų žinoma svetima, bet jei pagrįstai buvo manyta, kad kalt. turi teisę pievą valdyti, tai nėra nusikaltimo visumos (K. 1930/64).

11. Žemės Ūkio St. 165 ir 166 str. nustatyta, kad jei tarp žemės savininko ir gyvulių savininko neįvyko susitarimas dėl nuostolių atlyginimo, tai gyvulių savininkas privalo atlyginti pagal taksą, o tik jei žemės savininkas panorėtų gauti atlyginimą didesnę, kaip taksa nustatys, tai tada jis turi tuos didesnius nuostolius išrodyti (K. 1934.II.13 d.; b. Nr. 59).

IV

I. Už saivališką naudojimąsi pačiu daiktu Baudž. St. baudžiama šiais atvejais:

a) kai suvežami į svetimą žemę akmens, sąslavos, kritusių gyvulių lavonai ar nešvarumai (633 str., 3 p.).

b) kai važiuojama ar einama svetimu lauku ar pieva, ligi nuvalant javus ar nušienaujant (633 str., 5 p.).

c) kai varomi galvijai ar paukščiai svetima pieva ar lauku (633 str., 6 p.).

II. Saivališką naudojimą natūraliais vaisiais Baudž. St. mīni šitokių pavidalų:

a) rinkimas svetimoj žemėj laukinių uogų, vaisių, grybų ir kitų dalykų, iš kurių valdytojas gali turėti naudos, jei tatai daroma žinant, kad tai daryti šeimininko uždrausta (633 str., 4 p.).

b) galvijų ir paukščių ganymas svetimoj žemėj (633 str., 4 p.).

c) *nesėtinės žolės šienavimas svetimoj pievoj ar svetimam miške (633 str., 7 p.).*

d) *skynimas ar rinkimas svetimoj užsėtoj pievoj, svetimame lauke, darže, sode nedidelio kiekio gėlių, vaisių ir kitų pasėtų ar pasodintų augalų, turint tikslą juos tuoj suvartoti, nors ir ne toje pat vietoje (633 str., 9 p.).*

III. *Sauvališko svetimos žemės iškasenų paėmimo Baudž. St. skiria du pavidalus:*

a) *nuo žemės paviršiaus — išpjaunant velėną, imant akmenis, smėlį, molį ir t.t.*

b) *iš žemės gilumos.*

IV. *Sauvališkas medžiojimas ir žuklavimas.*

634. Kas nusižengė savo valia važiuves arba gines gyvulius per svetimą sodą arba daržą, per svetimą pievą, lauką, miškelį arba ganyklą, kurios yra aptvertos tvoromis arba apkastos grioviais, arba kai važiuoti per juos žinomai yra draudžiama pastatytais išpėjimais ženkais, tas baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (du šimtus penkiasdešimt litų).

635. Žmogus, kuris verčiasi imdamas svetimą judamąjį turtą įkaitui arba laikyti, arba jo darbdarbis, kuris nusižengė savo valia naudojėsis tuo turtu, kenkdamas turto šeimininkui, arba davęs jį naudotis, yra baudžiamas

arešto.

Kad darbas būtų baudžiamas, būtina sąlyga yra ta, kad būtų buvę naudojamas su žala šeimininkui. Tos sąlygos neatitinka nesvarbus asmenis naudojimas paties saugotojo arba įkaito laikytojo, pav., nešiojantis įkeistą laikrodį, visai jam nekenkiant ir t.t. (p. r.).

Trisdešimt septintasis skyrius

Nusikalstamieji darbai, padaryti valstybės arba visuomenės tarnybą einant

636. (1) Tarnautojas, kuris nusižengė tuo, kad, būdamas tarnybą, padarė ką nors:

1) neleidžiamo įstatymu arba duotu jam pavedimu, arba kad ir leidžiamo, bet neturėdamas teisėtų pagrindų tai daryti;

2) be tam tikros valdžios leidimo, jei tokio leidimo pagal įstatymą reikėjo,

už tą perdidelės galios pasisavinimą, jei tai padarė tyčia, arba jei tai padarė dėl neapsižiūrėjimo ir tuo didžiai pakenkė valdymo tvarkai arba valstybės, visuomenės ar kurio paskiro žmogaus reikalui, yra baudžiamas

arešto.

(2) Jei per daug galios pasisavino tyčia ir tuo buvo didžiai pakenkta valdymo tvarkai arba valstybės, visuomenės ar šiaip jau kurio paskiro žmogaus reikalui arba radosi tokio pakenkimo pavojaus, arba jei kaltininkas, pasisavindamas per daug galios, padarė smurtą asmeniui arba baustinai grasė, arba jei pasisavino per daug galios, norėdamas pasipelnyti, tai jis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime arba kalėti paprastajame kalėjime.

(3) Jeigu perdidelės galios pasisavinimu, padarytu norint pasipelnyti, buvo didžiai pakenkta valdymo tvarkai arba valstybės, visuomenės arba kurio paskiro žmogaus reikalui arba radosi tokio pakenkimo pavojaus, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejiis metus.

(4) Tarnautoju laikomas kiekvienas žmogus, kuris eina pareigas arba veikia laikinai įgaliotas valstybės arba visuomenės tarnybai, būdamas valdininku, policininku arba kitokiu sargovu ar patarnautoju, kaimo ar miestelio valdžios žmogumi.

Privatiems asmenims, sauvališkai užgrobusiems valdžią ir ją naudojant piktam padariusiems tarnybinių nusikaltimų, taikunami bendri nuostatai, liečią valdžios užgrobinę. (p. r.).

1. Smulkaus kredito įstaigų tarnautojas (Įst. Rink. XI t. III A II d. Sk. X, 874 str., 1906 m.) už nusikalstamus darbus tos įstaigos reikalams baudžiamas kaip privatus žmogus, o ne kaip valdininkas (1912/5).

2. Privačių draugijų bei geležinkelių tarnautojai nėra iš tos kategorijos žmonių, kurie baudžiami kaip valdininkai (1912/12).

1. Nusik. nėra, nes kaltin. policininkas darė pas nukent. III B ne kratą, bet pagal gautą skundą rašė kvotą (tardė ir tik prašė nukentėjusį parodyti orderius) (A. 1924/119).

2. Iš bylos nematyti, kad kaltin. milicininkui apskrities viršininko instrukcija buvo leista šauti, jeigu kas bėgtų, bet šiuo atveju ir tokio bėgimo nebuvo. Taigi kaltin. kaltė (kad nėsant reikalo, tyčia, šovė į Š., kuris nuo šūvio padarytos žaizdos mirė) linka BS. 636 str. 2 d. (A. 1924/134).

3. Kaltin. policininko nukentėjusiam, tarnybą beeinant, padarytu asmens smurtu nėra pasisavinta per daug valdžios, nes mušimas nėra valdžios teisė ar prievolė. Todėl šis nusik. dar-

III B bas reikia laikyti BS. 65 ir 475 straipsniais numatytu (A. 1925/213).

4. Kaltin. sentikių šventikas buvo įgaliotas vesti metrikų knygas ir todėl, neturėdamas davinių, jog jis tai, už ką Apygardos Teismas jį nubaudė (be tinkamos valdžios leidimo įrašęs į metrikų knygas žinias apie seniau Rusijoje ištikusią Č. mirtį), bus padaręs turėdamas pikta tikslą, VT. rado, kad jo kaltė neišrodyta (A. 1925/369).

5. Pašto praktikantas už tarnybinius nusikaltimus atsako kaip valdininkas (A. 1926/136).

6. Toji aplinkybė, kad teisiam. buvo tik laisvai samdomas raštininkas, nekeičia jo atsakomybės už tarnybinius nusikaltimus, nes 636 str. 4 d. ši atsakomybė krinta visiems, kurie šiuo ar kitu titulu (kad ir laikinai įgalioti) eina valstybės tarnybą (A. 1926/351).

7. Kaltinam. policininkas S., pašauktas prie užsinuodijusios, užuot suteikęs jai reikiamą pagalbą, vaišinosi degtine ir... išvažiavo į teismą (A. 1925/45).

8 Kaltin. nuov. virš., žinodamas, kad butas yra sekvestruotas teisėjams, pasiuntė savo padėjėją be jokio teisėto pagrindo, girdi, „išlirti dalyko“, o iš tikro norėjo sudaryti galimybę pašaliniam asmeniui tą butą užimti. Tuo jis pasisavino per daug valdžios ir pakenkė valdymo tvarkai, nes teisėjai galėjo likti be buto, kuris jiems buvo teisėtai paskirtas, atremontuotas ir be kurio jie nebūtų galėję tinkamai savo pareigų eiti (A. 1926/418).

9. Kaltin. valsčiaus sekretorius, buvęs įgaliotas rinkti draudimo premijas ir už savo darbą turėjęs gauti 4% %, pats iš surinktų pinigų sauvališkai pasilikęs 400 litų, nelaukdamas užtarnauto atlyginimo, kuris būtų buvęs išmokėtas, įnešus visus surinktus pinigus, tuo pasisavino per daug valdžios ir nusikalto 636 str. 1 d. (A. 1926/490).

10. Teisiamiesiems pašto valdininkams negalėjo būti taikinas nei Muit. Įst. 180 str., nes jie nebuvo muitinės valdininkai, nei BS. 636 str., nes per daug valdžios pasisavinti jie negalėjo, kadangi jiems buvo pavesta tik vežti iš užsienių pašto vagonė pašto korespondenciją. Pašto vagonė veždami kontrabandą, jie turi atsakyti kaip už paprastą kontrabandos gabenimą, bet

kadangi jie pasinaudojo savo tarnybos padėtimi, tai jiems galėjo būti taikinamas dar ir BS. 65 str. (A. 1926/339). III B

11. Namai, tiesa, pastatyti netinkamai, bet neišrodyta, kad jie taip pastatyti dėl kaltinamųjų apsileidimo ar teisių peržengimo, nes ne jie vieni šią namų statybą prižiūrėjo (A. 1926/369).

12. Nei nuovados viršininkui, nei policininkui, nei kam kitam nėra leista mušti piliečiai. Todėl ir teisiamieji, mušdami G., negalėjo pasisavinti per daug valdžios, apie kurią kalbama BS. 636 str. — jie yra padarę kitur numatytą nusikalstamą darbą (1926/29).

13. Kadangi komisija įvairiai karo medžiagai pirkti buvo sudaryta Krašto Apsaugos žinybos srity, kaip tam tikras, nors ir laikinasis šios žinybos organas tam tikrai šios žinybos funkcijai atlikti, tai ir civiliniai šios komisijos nariai šios funkcijos ribose buvo Krašto Apsaugos žinybos tarnautojai (K. 1926/453).

14. Pašto valdininkas, gabendamas kontrabandą pašto vagonė, atsako ne pagal 636 str., bet, kaip paprastai, pagal Muit. įst., bet jam gali būti taikinamas ir 65 str. (A. 1927/202).

15. Nukentėj. buvo teisėtai suimti už triukšmavimą gatvėj. Tačiau kaltin. policininkai, suimtiems nukent. ir toliau tebe-triukšmaujant, norėdami juos nuraminti, pasinaudojo neteisėtomis priemonėmis: užuot juos surakinę, sumušė juos. Tuo jie pasisavino per daug valdžios (A. 1927/71).

16. Kaltin. pol. nuov. virš. pad., mušdamas nukent., priverstė jį pasirašyti raščiuką, kad jis nebekibsis prie G. ūkio, kol byla būsianti išspręsta teisme. Šis neteisėtas veiksmas yra BS. 636 str. 2 d. numatytas nusikaltimas (A. 1927/352).

17. Teisiam. miškų urėdas K. kaltinamas tuo, kad pasipelnymo tikslu naudojo valdžios girininką ir eiguilį sau ir kitiems bendrovės nariams pirktam miškui statyti... Tačiau VT. sutinka su Ap. T. sprendimo motyvais (kuriais K. išteisintas) (A. 1929/231).

18. Teisiam. kaltin. tuo, kad jie, būdami miškų departamento valdininkais, turėjusiais rūpintis miškais, susitarę su privačius miškus eksploatuojančiu žmogui sudaryti miškų ūkio planą po 10 lit. nuo miško ha ir į tą planą, kad padidintų kirsti leistą miško normą, neteislingai įtraukė svetimus miškus ir neįskaitė avansinių kirtimų.

III B

... Tačiau jų sustatytas atostogų metu ūkio planas... buvo teisingas ir iki 1925 m. tai draudžiama nebuvo... Avansinių kirtimų užskaitymas buvo ne jų (sustabdytojų), o tvirtintojo dalykas... Todėl čia jų kaltės nėra (A. 1929/231).

19. Kaltin. veiksmas, kuriuo jis (už atlyginimą) pats nustatė privataus miško ūkio planą, pats jį tvirtino ir pats davė leidimą pagal jį kirsti, nėra baustinas, nes jis įstatymu tiesiog neuždraustas; be to, jis apie tai buvo referavęs ministeriui (A. 1929/231).

20. Apeliac. prot. nurodymas, kad kaltin. Miškų Departamento direktorius pagal įstatymą (Miškų Statuto 740 ir 736 str.) negalėjęs (neturėjęs teisės) ūkio plano tvirtinti, nes tatai priklausę specialiai komisijai, neturi pagrindo, kadangi Lietuvoje tik 1926 m. buvo sudaryta Miškų Tausojimo Komisija, o iki to laiko ūkio planus tvirtindavo Miškų Departamentas (jo direktorius), ir ne Miškų Departamento valdininkų kaltė, jei tokia komisija kalbamuoju metu nebuvo sudaryta; tokia komisija turėjo būti sudaryta ar įstatymo leidžiamųjų organų tam tikru įstatymu, ar bent ministerio įsakymu (A. 1929/231).

21. Kaltinti vienu tuo pačiu nusikaltimu departamento direktorių ir skyriaus viršininką negalima, tuo labiau, kad pirmasis yra antrojo viršininkas, ir jei turi atsakyti viršininkas, tai negali atsakyti jo valdinys, neišrodoma, kad buvę susiūfarta padaryti tai tyčia (A. 1929/231).

22. Negalima sutikti su kaltinamuoju valsčiaus valdybos viršaičiu G., kad jo veiksmuose (ižeidė ir pasipriešino teismo antstoliui, atvykusiam į valsčiaus valdybą išieškoti atiteistos sumos) būtų BS. 636 str. numatyto nusikalstamo darbo visuoma, nes juk nėra viršaičio pareiga priešintis kitiems tarnautojams bei jie plūsti, kada jie eina savo tarnybos pareigas..., todėl jo veiksmams yra numatyti BS. 65 str. 1 d., 142 ir 532 str. (K. 1929/457).

23. Kaltin. pripažintas kaltu, kad tyčia sistemingai ėmęs mėnesinius atlyginimus pinigais iš notarų už jų surašytų aktų patvirtinimo paskubinimą, o taip gautus pinigus dalydavęs vyr. notarijato tarnautojams ir vartodavęs notarijato ūkio reikalus...

...Reikia pasigailėti, kad kaltin. nevedė tikslios, nors ir privačios, atskaitomybės... niekas nebūtų galėjęs mesti įtari-mo dėl pasisavinimo. Kadangi pinigai buvo ne valdžios, o privatiūs, tai negalima pasakyti, kad kaltin. kaltas dėl to, kad nedarė atskaitomybės... Įstatymas neleidžia imti iš piliečių pinigų, kad jais atlygintų valstybės tarnautojams už tarnybinius veiksmus, nors tai būtų ir viršnorminiai, skubūs darbai. ... Tokius pinigus priimdamas, jis peržengė savo valdžios ribas.

Savo sumanymo jis suprantamu būdu aukštesnei įstaigai nepranešė, todėl tuo dabar negali teisintis.

...Jokių būdu kaltin. neturėjo teisės leisti jo žinioj tarnavusiems valdžios tarnautojams darbo metu rašyti prašymus bei nuorašus ir imti už tai atlyginimą sau ar visos įstaigos nau-dai (A. 1930/195).

24. Kaltin., eid. tarn. par., išduodamas pasus, išreikalavo mokesčio 9 lit. daugiau, negu nustatyta, ir tų pinigų neįnešė į valsčiaus kasą.

Ap. T. rado, kad kaltin. išrodė, kuriam reikalui jis su-naudojo neteisėtai surinktus 9 lit., kitaip sakant, rado, kad jis jų nepasisavino. Ar teisingai jis juos sunaudojo — nesvarbu, jei tai padarė be piktos valios... Pasisavinimo kaltė neišrodyta, todėl sprendimas, kuriuo kaltin. išteisintas, yra tvirtintinas (A. 1930/228).

25. Nustačius, kad varžytynių nebuvo, o kaltin. be varžy-tynių pigia kaina nusipirko konfiskuotus plėšiko kailinius ir, pasisavindamas perdaug valdžios, pakurstė jo žinioj tarnavusį valdininką surašyti varžytynių aktą... Šis darbas numatytas 636 str. 2 d. (A. 1930/149).

26. Kaltin. girininkas, beeidamas tarnybos pareigas, nukent. atsisakius išpildyti teisėtą girininko įsakymą (eiti gesinti de-gančio miško), padarė asmens smurtą (sudavė per veidą). Tuo jis pasisavino perdaug valdžios (A. 1927/323).

27. Kaltin., policijos vadas, gaudamas iš valstybės išdo be atsiskaitymo 550 lt. automobiliui ir šoferiui išlaikyti, šoferio nesamdęs, o jo pareigoms eiti naudojęs policininką... Ape-liatorius teisinosi, kad policininkas, važinėdamas su pol. vadu tariamuoju „palydovu“, būdavo atitraukiamas nuo savo tie-sioginių pareigų, o turint šoferį, nevisada būtų reikėję naudotis

III B policininku palydovu... Todėl VT. patvirtino Ap. T. sprendimą, kuriuo kaltin. nubaustas, kad tat padarė dėl neapsižiūrėjimo, peržengdamas savo valdžios ribas ir tuo didžiai pakenkdamas valstybės reikalui (1 d. 1 p.) (A. 1930/120).

28. VT. nerado pagrindo kaltin. pripažinti kaltais tatau padarius tyčia, nes pasipelnymo tikslas jiems neįkriminuojamas... o kuriais kitais sumetimais kaltinamieji galėtų padaryti šiuos nusikaltimus tyčia, byloj neišrodyta (A. 1929/231).

29. Jeigu kaltin. policijos punkto vedėjas suimtąjį atidavė tam negaliojamam pašto vežikui lydėti, nuo kurio suimtas pabėgo, tai kaltin. kaltas ne dėl nerūpestingo saugojimo, bet dėl valdžios ribų peržengimo (A. 1929/424).

30. Kadangi miškas N... kvartale buvo kaltin. eigulio iškirstas, jo viršininkui girininkui leidus, tai kaltin. nėra perdau valdžios pasisavinęs (A. 1930/61).

31. Kaltin. taip pat negali būti pripažinti esą kalti ir dėl apsileidimo tarnyboje, nors jų apsileidimas, pasirašant orderys, ir buvo išrodytas bylos aplinkybėmis, nes Lietuvos Bankas nėra valdžios įstaiga, o yra tik akcinė bendrovė, kur valstybė turi apie 90% akcijų. Tačiau tas akcijas valstybė gali parduoti, Lietuvos Bankas, eidamas išdinės funkcijas pagal atskirą sutartį su valstybe, atlieka ir grynai bankines operacijas. Šios bylos nusikaltimas padarytas kaip tik grynai banko operacijų srityje, o ne išdo operacijų srity. Tad už šios bylos nusikaltimą jie negali būti baudžiami kaip tarnautojai, nes jie nėra valstybės ir visuomenės tarnyboje (A. 1930.II.8; b. Nr. 91).

32. Valstyb. degtinės krautuvų pardavėjai nėra valstybės tarnautojai etatinių ar laisvai samdomų tarnautojų teisėmis... Jie samdomi tam tikru susitarimu, jokiais valstybės tarn. teisėmis nesinaudoja... ir atsako kaip paprasti piliečiai (A. 1930/541).

33. Iš tikrųjų pasipelnymas yra ne tik tada, kada valdžios arkliai naudojami būnui daryti, bet ir tada, kada išvengiama išlaidų. Jeigu leit. E. būtų samdęs arklius vežti savo namui statybos medžiagą, tai jis už tai būtų turėjęs sumokėti pinigus, o panaudojus tam tikslui valdžios arklius, pinigai liko jo kišenėje; vadinasi, jis pasipelnė tokia suma, kuri jam būtų tekę sumokėti arklius samdantis (K. 1932.X.22. 364a).

34. BS. 636 str. apie Šaulių Sąjungos narius nieko nepasakyta, ir tas visai suprantama, nes kada buvo išleistas Baudžiamasis Statutas, Šaulių Sąjunga neegzistavo, tačiau iki šiol šis straipsnis nėra papildytas ta prasme, kad šauliai būtų priskirti prie tarnautojų BS. 636 str. prasme. To nepadarė ir Lietuvos Šaulių Sąjungos įstatymas (VŽ. Nr. 166), nes to įstatymo 8 § sako tik, kad šauliai dėl ginklo ir dėl priesaikos ar iškilmingo pasižadėjimo turi karo įstatymu nustatytą atsakomybę lygiai su kariais, vadinasi, kad tuo atveju jie tik yra teisiami Kariuomenės Teismo; taip Vyr. Tribunolas jau ir pasisakė kitų bylų proga. Šaulių Sąjunga taip pat nėra viena iš tų draugijų arba sąjungų, kurios paminėtos BS. 578 str. Tad už pasisavinimus šauliai atsako kaip paprasti piliečiai, ir todėl Apygardos Teismo nutarimas yra naikintinas (K. 1933.I.5 d.; b. Nr. 46).

35. Pasibaigus pamokai, policininkai jau vieni be savo viršininko, pertraukos metu, toliau daro ką tik nurodytus pratimus. B. norėjo atimti iš G. automatinį šautuvą, o pastarasis gynėsi. Dėl G. neatsargaus tuo šautuvu naudojimosi šautuvas iššovė, ir B. buvo mirtinai sužeistas. Esant tokioms aplinkybėms, negalima nepripažinti, kad šis neatsargus nužudymas išties glaudžiamame sąryšyje su tarnybinių pareigų ėjimu; be to, kadangi G. nelaikė nustatytų taisyklių ginklui saugoti, būtent: jis į tą šautuvą dieną prieš tai buvo įdėjęs šovinių apkabą ir pamiršęs ją reikiamu laiku išimti, tai tuo apsileidimu dar pirmiau buvo peržengęs savo tarnybos pareigas (1933.XI.25; b. Nr. 578).

1. Valdininku laikomas tas, kam valdžia uždeda bet kokių teisiskai viešų pareigų (M. II, 50 p.). IV

2. Tačiau negali būti laikomi valdininkais, siaura to žodžio prasme, bažnyčių tarnautojai, asmens, kurie tarnauja privačiose draugijose ar įstaigose, nors tos įstaigos ir būtų skiriamos platesnei visuomenei (bankuose, draudimo draugijose, stambiosse akcinėse bendrovėse); gydytojai, advokatai, buhalteriai, vertėjai, saikininkai, nors jie ir būtų prisiekę, nes jie veikia ne valdžios įpareigoti, o tik privačių asmenų pakviesti, visi vadinamieji „Diener des Publikums“. Pagaliau, negali būti laikomi valdininkais asmens, kurie, tiesa, paskirti valdžios, bet tik

dėl tam tikrų privačių asmenų interesų, kaip antai: globėjai, rūpintojai ir kiti į juos panašūs (M. II, 51 p.).

637. Nelaikoma per didelės galios pasisavinimu, kai tarnautojas, kokioms nors nepaprastoms aplinkybėms esant, nedarydamas aiškaus pavojaus arba žalos tarnybai, tarnybą beeidamas padaro darbą, neleistą įstatymu arba duotu jam pavedimu, bet kuris reikėjo padaryti dėl valstybės naudos, arba kurio negalima buvo atidėti, kadangi dalykas buvo neatidėtinas, ligi gaunant leidimą jam padaryti.

638. Tarnautojas, kuris nusižengė tyčia klūdęs kitiems tarnautojams eiti pareigas, baudžiamas arešto.

639. (1) Tarnautojas, turįs pagal įstatymą, pagal duotąjį jam pavedimą arba dėl tarnybos savumo įspėti arba užkardyti kenksmą, kuris gresia valdymo tvarkai arba valstybės, visuomenės ar šiaip jau paskiro žmogaus reikalui, kuris nusižengė nesiėmęs priemonių, peržengdamas savo tarnybos pareigą, arba nedaręs žygių, kuriais toks kenksmas galima buvo įspėti arba užkardyti, už šį savo galios nepanaudojimą,

jei tai yra daręs tyčia, arba jei tai yra padaręs dėl neapsižiūrėjimo ir tuo didžiai pakenkęs valdymo tvarkai arba valstybės, visuomenės ar šiaip jau paskiro žmogaus reikalui, baudžiamas

arešto.

(2) Jei šis galios nepanaudojimas buvo daromas tyčia ir jei juo buvo didžiai pakenkta valdymo tvar-

kai arba valstybės, visuomenės ar šiaip kurio paskiro žmogaus reikalui arba radosi tokio pakenkimo pavojaus, arba jei šis galios nepanaudojimas buvo daromas norint pasipelnyti, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus arba kalėti paprastajame kalėjime.

(3) Jeigu šiuo galios nepanaudojimu, padarytu norint pasipelnyti, buvo didžiai pakenkta valdymo tvarkai arba valstybės, visuomenės ar šiaip jau paskiro žmogaus reikalui arba radosi tokio pakenkimo pavojaus, tai kaltininkas yra baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(4) Šitomis pačiomis bausmėmis ir šiais pačiais pagrindais baustinas tarnautojas, kuris nusikalto nešiėmęs priemonių arba nėjęs žygių, peržengdamas savo tarnybos pareigą, didesniems arba paprastiesiems nusikaltimams persekioti, įsiteisėjusiems civilinių bylų nutarimams arba sprendimams arba baudžiamųjų bylų nutarimams arba sprendimams vykdyti.

1. Kad būtų 338 ir 339 Bausmių Įst. str. numatyto **III A** nusikalstamo darbo visuma, pakanka sąmoningo veikimo ar neveikimo einant tarnybos pareigas. Tatai yra priešinga nerūpestingumui ar neatsargumui pareigas einant. Tas klausimas, ar kaltinamasis tikrai galėjo griebtis priemonių, nuo kurių parėjo žalingi padariniai, dėl kurių jis kaltinamas, sudaro bylos esmę (Bs. 1909/17).

2. Paskiras žmogus, ne tarnautojas, turi atsakyti tik už bendrininkavimą darant tą bendrą nusikalstamą darbą, kuris atitinka kalbamą tarnybinį nusikaltimą (1885/28, 1884/13, 1882/40).

3. Valdininkas gali būti kaltinamas už valdžios nepanaudojimą ne tik tuo atveju, kai jis, savo pareigas eidamas, nepadarė to, kas jam buvo tiesiog įsakoma įstatymo, teisėtų jo vyresnybės įsakymų bei nutarimų, bet ir tuo atveju, kai jis nesigriebia tų priemonių, kurios, įstatymams bei vyresnybės įsakymams neprieštaraudamos, kyla iš pačių valdininko pareigų ar jam pavesto uždavinio savumų (1888/35, 1882/12).

III B

1. Seimas yra valstybės valdymo organas, tad ir jo narių rinkimai yra valstybinė funkcija, kuri konstituciniu kompetencijos suskirstymu yra pavesta piliečiams rinkikams, veikiantiems taip pat, kaip tam tikras šios kompetencijos masinis organas; vadinasi, demokratinėje Lietuvoje piliečiai rinkikai sudaro masinį tam tikros kompetencijos valstybės organą, o jų balsavimas sudaro kompetentingą šio organo funkciją; tuo pačiu ir rinkimų komisijos, sudarančios technišką masinio balsavimo aparatą, turi tam tikrą valstybės funkcijos kompetenciją, o todėl ir visi šių komisijų nariai, nors jie ir nebūtų kitokie valdininkai, komisijos kompetencijos ribose yra valstybės tarnautojai; todėl BS. 636 str. 4 d. jie atsako, kaip tarnautojai ar valdininkai, už visus tarnybinius nusikaltimus.

Kadangi kaltinamieji leido agituoti rinkimų būte ir kitokiais būdais ardyti tvarką — per neapsižiūrėjimą, tai... tokiu tarnybiniu jų apsileidimu... pasireiškė tipingas galios nepanaudojimas, numatytas BS. 639 str. 1 d. (A. 1925/351).

2. Nustačius, kad pavesti saugoti pinigai buvo pamesti dėl to, kad buvo netinkamai saugojami, tai teisingai kvalif. 639 str. 1 d. (A. 1926/71).

3. Ap. T. netiksliai nusikaltimą (kaip seniūnas atsisakė dalyvauti sauvališkai iškirstos pušies poieškyje) kvalifikavo 636 str., nes jis tuo jokios valdžios nepasisavino, bet tik dėl savo apsileidimo nesiėmė priemonių surasti kaltininkui, vadinasi, jo nusik. numatytas 639 str. 1 d. (A. 1925/346).

4. Jeigu kaltin. nežinojo, kaip elgtis, tai turėjo pasirūpinti gauti taisykles arba bent gauti nurodymų žodžiu (A. 1926/404).

5. Jeigu kaltin. eiguliui iš tikro, be savo eiguvos saugojimo, buvo pavestas dar ir kitas darbas, tai jis turėjo, tą darbą atlikęs, apžiūrėti savo eiguvos mišką, rasti nelegaliai iškirstus

medžius ir apie juos pranešti girininkui, tačiau to jis nepadarė III B dėl savo apsileidimo (A. 1926/406).

6. Seimas yra valstybės valdžios organas, o parlamentinio režimo valstybėje jis net sudaro pagrindinį svarbiausiąjį jos organą; Lietuva tvarkosi kaip tik parlamentiniu režimu; tad ir šio organo narių rinkimai sudaro valstybinę funkciją, kuri konstituciniu kompetencijų suskirstymu yra pavesta piliečiams rinkikams, veikiantiems kaip tam tikras masinis šios kompetencijos organas; nuomonė, jog piliečiai rinkikai nesudarą tam tikros kompetencijos organo, bet esą suvereniai, balsavimu vykda ypatingą gaivališką valstybės šeiminingo galia, neatitinka demokratijos dėsnių, nes šiais dėsniais suvereninė bėganti pati tauta, o ne piliečiai rinkikai, kurie balsavimu vykdo tam tikrą tautos, bet ne savo valios, reiškimo funkciją, ne savo suvereninę teisę; vadinasi, demokratinėje Lietuvoje piliečiai rinkikai sudaro masinį tam tikros kompetencijos valstybės organą, o jų balsavimas yra šio organo kompetentinga funkcija; todėl rinkimų komisijos, sudarančios technišką masinio balsavimo aparatą, turi tam tikrą valstybės funkcijos kompetenciją, ir todėl visi šių komisijų nariai, nors jie ir nebūtų kitokių valdininkai, komisijos kompetencijos ribose yra valstybės tarnautojai.

Kadangi jie leido agituoti rinkimų bute ir kitokiais būdais ardyti rinkimų tvarką, tai šitokiu tarnybiniu jų apsileidimu, kuris, be abejo, rimtai pakenkė valstybės ir visuomenės reikalui, nes teko daryti antrą kartą balsavimas, pasireiškė tiptingas galios nepanaudojimas, numatytas BS. 639 str. 1 d. (A. 1925.XI.28 d. Janušausko ir kt. bylose).

7. Jeigu kaltin. eiguliui A. perimant eiguvą žiemos metu, negalėjo būti rasti visi neteisėtai anksčiau iškirsti medžių kelmiai, tai jo pareiga buvo juos rasti, kai tik nuleido sniegą, ir pranešti girininkui. Kadangi jis to nepadarė, tai jau tik ši aplinkybė kalba už tai, kad jis buvo tarnybiškai apsileidęs.

Kad nebūtų į revizijos aktą įrašomi kelmiai, dar anksčiau rasti, kaltin. turėjo pasirūpinti darant reviziją (A. 1926/413).

8. Išrodyta, kad žydai per S. pereinamąjį punktą pervesdavo į Latviją, nemokėdami mūto mokesčių, arklius; tuo jie patys girdavosi, sakydami, kad pasikalbėję su kaltin. to perein.

III B punkto viršininku, jie pigiai jam užmokėję už arklius; be to, nustatyta, kad iš viso per sakytą punktą arkliai gabenti buvo uždrausta. Toks nuteistojo nepastebėjimas, kad arkliai buvo gabenami, nemokant maito mokesčių, pro jo punktą, reikia laikyti apsileidimu, turint pasipelnymo tikslą (A. 1927/85).

9. Kaltin. eidamas viršaičio pareigas, teismo sprendimą vykdydamas uždėjo areštą ant skolininko K. judamojo turto, įkainojo, sudarė varžytynes ir pats tą turtą nusipirko per įprastus žmones.

Nėra duomenų, kad kaltin. būtų norėjęs pasipelnyti... jis prašė skolą sumokėti geruoju, bet jis to nepadarė... apie varžytynes nukent. buvo paskelbta, bet jis niekaip nereagavo... Pirktajį turtą pardavė nukentėjusiam vėl už tą pačią kainą... Todėl jis teisingai išteisintas (A. 1928/319).

10. Kaltin. girininkas C., turėdamas pareigą išstardyti nusi-kaltimus, to nepadarė, turėdamas tikslą pasipelnyti... H-iui ėmus kirsti privačius miškus, esamus C. priežiūroj, jis ėmė iš H. mėnesinį atlyginimą ir dar tam tikrą sumą nuo pagamintos medžiagos... Lygiai kaip H. ir G. buvo suinteresuotas kuodaugiau miško iškirsti. Kodėl C. vėliau pranešė apie kirtimą — nežinia, bet tatai jo veiksmų nepakeičia (A. 1929/119).

11. Kaltin. girininkas kartu dar buvo jo girininkijos ribose buvusio dvaro prievaizda... To dvaro miškas buvo kertamas be Miškų D-to leidimo. Ap. T. teisingai kvalifik. 639 str. 2 d. Tuo būdu jis dėl savo tarnybinio apsileidimo tyčia padarė valdymo tvarkai ir išdo interesams daug žalos (A. 1929/146).

12. Kadangi kaltin. eiguvoje buvo rasta tam tikras didesnis kiekis iškirstų medžių kelmų, apie kurių iškirtimą jis nebuvo pranešęs savo vyresnybei ir nebuvo radęs kaltininkų, ... tai tuo ir pasireiškia tarnybinio apsileidimo nusikaltimas (A. 1927/189).

13. Kadangi iš gautų ligoninei avansų savarankiškai atsi-skaitydavo tik jos ūkvaizdis, o Apskr. Valdyba iš jo priimdavo tik jo paties pasirašytas atsiskaitymo sąskaitas, tai tos ligo-ninės vedėjas negali būti kaltinamas dėl to, kad neprižiūrėjo ūkvaizdžio, kuris pristatė neteisingas sąskaitas (A. 1927/406).

14. Kadangi pastatyto namo trūkumai buvo pastebėti, tik metams praėjus, ir kadangi nėra jokių davinių, kad statybos

komisijos nariai priėmę žinomai netinkamai pastatyta namą, ...o visų kitų komisijos narių drauge namo apžiūrėjimas, prieš pat aktą surašant — jų kaltės neišrodo, todėl nematyti kom. narių savo galios nepanaudojimo (A. 1928/290a).

15. Kaltin., būdamas valsčiaus sekretoriumi ir pašto agentūros vedėju, neprižiūrėjo tų įstaigų knygų ir dokumentų, o, tuo pasinaudodamas, jo sūnus suklastojo pakvietimus pinigams atsiimti, suklastojo pasą ir paėmė iš pašto svetimus pinigus ... VT. apsileidimo tyčios (639 str. 2 d.) nerado, bet už sūnaus darbų neprižiūrėjimą pripažino nusikaltus 639 str. 1 d. (A. 1929192).

16. Tiek Prancūzijos piliečių turto likvidavimo klausimu, tiek N. prekybos firmos rėmimu buvo labai suinteresuota Prancūzų Atstovybės Lietuvoj, o ypač pirmo klausimo sėkmingą išsprendimą rišo net su Liet. Resp. de jure pripažinimu ... Šios politinės aplinkybės negalėjo neiššaukti nuolaidumo iš mūsų miškų administracijos pusės, ir reikalauti iš jos prisilaikyti įstatymo raidės ar rusų miškų įstatymų praktikos, kaip kad to reikalauja apkaunimas, nebuvo galima (A. 1929/231).

17. Dėl departamento direktoriaus V. ir skyriaus viršininko kaltinimo, kad jie, žinodami apie neteisėtus kirtimus, daugiau kaip metus laiko urėdui nedavė konkrečių nurodymų ir nedarė žygių kaltininkams traukti į tiesą, VT. randa: pirmas urėdijos pranešimas apie neteisėtus kirtimus departamentui buvo padarytas 1923 m. kovo 13 d. Paskui eina aktai ... Paskui iki 1924 m. balandžio 17 d. jokių urėdijos pranešimų daugiau nebuvo. Turint galvoje, kad vietos miškų valdžia tuo laiku pakartojimo nedarė, ypatingo valdžios nepanaudojimo iš kaltin. pusės čia nematyti (A. 1929/231).

18. Kaltin. notaras pirmėlai grąžindavo protestuotus vekselius ir apie protestą žirantams pranešdavo pasivėluodamas. Apskųstame sprendime, tiesa, nepasakyta, kad kaltin. tuo „didžiai pakenkė“, bet iš sprendimo turinio ... matyti, kad ... jis yra pripažintas didžiai pakenkusių ..., nes dėl jo neveiklumo prašalinimo Liet. Bankas buvo priverstas griežti griežtų priemonių — kreiptis į teising. ministerį. Ta aplinkybė, kad dėl kaltin. notaro neveiklumo bankai neturėjo materijaliųjų nuostolių, dar nereiškia, kad niekas nėra nukentėjęs,

III B liūd... pareiškimu L. B. skyrius turėjęs nemalonumų — turėjęs aiškintis Valdybai... Todėl šis nusik. darbas teisingai kvalif. pagal 639 str. 1 d. (A. 1927/321).

19. Be abejojimo, kiekvieną sauališką miško kirtimą sunku susekti, bet teisiameis net pačių kelmų nėra suregistruvęs; vadinasi, jų nėra matęs, o tai jau matomas apsilėidimas (A. 1930/186).

20. Nėsant davinių, kad dėl kaltin. padarytos netvarkos būtų buvę didžiai pakenkta kieno nors reikalui ar valdymo tvarkai, kaltin. turi būti išteisintas, dėl nusik. darbo visumos nėsimo (A. 1930/399).

21. Eiguliai šalia tiesioginio savo tarnybinio darbo — saugoti mišką — turi dar ir netiesiog. tarnybinio darbo. Jeigu jie dar turės girininkui bernauti, tai jokiū būdu negalės apsaugoti eiguvos. Tokiomis aplinkybėmis negalima pripažinti, kad kaltin. galėjo tinkamai saugoti mišką, ir už padarytus sauališkus kirtimus negali atsakyti (A. 1930/442).

22. Kaltin. kaltinami, kad jie, jų vadovaujamos įstaigos klaušiami, ar galima leisti iškirsti tam tikrus medžius, nedavė tiesioginio atsakymo... ir tuo sudarė galimybę tą atsakymą suprasti teigiamai; dėl to be leidimo buvo iškirsta 1385 medžiai... Čia nėra bet kokio nusik. darbo žymių, meatsižiūrint į paklausimo ir atsakymo turinį (A. 1929/231).

23. Miškų urėdūi pranešus apie neteisėtą miško kirtimą, kaltin. departamento direktorius ir skyriaus viršininkas per visą eksploatacijos laiką nedavė nurodymų dėl neteisėtų kirtimų.

Tačiau VT. randa, kad kirtimus vietose seka vietos miškų administracija, ir jų sekti Miškų D-tas savo iniciatyva negali (A. 1929/231).

24. Tačiau miškų urėdas kaltin., kad tyčia nesirūpino eksploatuojamu mišku priešingai ūkio planui, per 1 metų su viršum tyčia nesurašė protokolų apie neteisėtus kirtimus, ir dėl to buvo neteisėtai iškirsta medžių 53 tūkstančių sumai... VT. randa esant išrodyta, kad jis tat darė tyčia (A. 1929/231).

25. Lietuvos Bankas nėra valdžios įstaiga, o yra tik akcinė bendrovė, kurioje valdžia turi dalį akcijų. Tačiau tas akcijas valstybė gali parduoti. Be to, Lietuvos Bankas atskira sutartimi su valstybe eina dar ir iždinės funkcijas. Bet jei nusi-

kaltimas padarytas kaip tik grynai banko operacijų srityje, o ne išdo operacijų srityje, tai dėl tokio nusikaltimo to banko tarnautojai negali būti baudžiami kaip tarnautojai, nes jie nėra valstybės ir visuomenės tarnybose (A. 1930/91).

26. Sauvališku miškų kirtikų nesusekimo faktas dar negali būti pakankamu pagrindu pripažinti eigulį esant nerūpestingą. Artimiausias jo viršiniukas kaltinamąjį sakė esant sąžiningiausią ir geriausią eigulį. Jis konstatavo, kad kaltin. eiguva buvo perdidelė, kad ten buvo parduota daug miško, kad jis būdavo atitraukiamas įvairiems darbams... Šios aplinkybės nesudaro pagrindo kaltin. pripažinti nerūpestingu miško saugotoju (A. 1928/327).

27. Jei nebuvo laiko tinkamai pareigoms eiti, tai reikėjo pranešti vyresnybei (A. 1931/240).

640. (1) Tarnautojas, kuris nusikalto nepasirūpinęs pagarsinti, paskelbti arba įteisėti įstatymą [—], peržengdamas savo tarnybos pareigą, už ši galios nepanaudojimą, jei tai yra daręs tyčia, arba jei tai yra daręs dėl neapsižiūrėjimo ir tuo didžiai pakenkė valdymo tvarkai arba valstybės, visuomenės ar šiaip kurio žmogaus reikalui, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei šis galios nepanaudojimas buvo daromas tyčia ir jei juo buvo didžiai pakenkta valdymo tvarkai arba valstybės, visuomenės ar šiaip kurio žmogaus reikalui arba radosi dėl to tokio pakenkimo pavojaus, arba jei šis valdžios neveiklumas buvo daromas norint pasipelnyti, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(3) Jeigu šiuo galios nepanaudojimu, padarytu norint pasipelnyti, buvo didžiai pakenkta valdymo tvarkai arba valstybės, visuomenės ar šiaip kurio žmogaus reikalui arba radosi tokio pakenkimo pavojaus, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti sunkių darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus.

641. (1) Tarnautojas, kuris nusižengė nepasirūpinęs paskelbti arba įteisėti privalomojo nutarimo, peržengdamas savo tarnybos pareigą, už šį galios nepanaudojimą, jei tai yra daręs tyčia, arba jei tai yra daręs dėl neapsižiūrėjimo ir tuo didžiai pakenkė valdymo tvarkai arba valstybės, visuomenės ar šiaip kurio paskiro žmogaus reikalui, baudžiamas

arešto.

(2) Jei šis galios nepanaudojimas buvo daromas tyčia ir jei juo buvo didžiai pakenkta valdymo tvarkai arba valstybės, visuomenės ar šiaip kurio paskiro žmogaus reikalui arba radosi tokio pakenkimo pavojaus, arba jei šis galios nepanaudojimas buvo daromas norint pasipelnyti, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(3) Jeigu šiuo valdžios nepanaudojimu, padarytu norint pasipelnyti, buvo didžiai pakenkta valdymo tvarkai, valstybės, visuomenės arba šiaip kurio žmogaus reikalui arba radosi tokio pakenkimo pavojaus, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

642. (1) Tarnautojas, kuris nusizengė:

1) nepasirūpinęs padaryti tai, kas jam reikia padaryti, kad įvykdytų įsaką arba kitą kokią liepimą nusizengėliui vyresnės, pagal priklausymo eilę, valdžios įstaigos arba vyresnybės;

2) nusizengdamas savo pareigai, nepranešęs savo vyresnybei arba įstaigai, kurioje tarnauja, kad gavęs raštą,

už šį galios nepanaudojimą, jei tai kaltinamasis yra daręs tyčia arba dėl neapsižiūrėjimo ir tuo didžiai pakenkė valdymo tvarkai arba valstybės, visuomenės ar šiaip kurio paskiro žmogaus reikalui, baudžiamas

arešto.

(2) Jei galia buvo nepanaudojama tyčia ir jei tuo buvo didžiai pakenkta valdymo tvarkai arba valstybės, visuomenės ar šiaip kurio paskiro žmogaus reikalui arba radosi tokio pakenkimo pavojus, arba jei ši galia buvo nepanaudojama, norint pasipelnyti, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(3) Jeigu šiuo galios nepanaudojimu, padarytu norint pasipelnyti, buvo didžiai pakenkta valdymo tvarkai arba valstybės, visuomenės ar šiaip kurio paskiro žmogaus reikalui arba radosi tokio pakenkimo pavojus, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

III A Vieno civilinės tarnybos valdininko klusnumas antram pareina nuo jų valstybės ar visuomenės įstaigoje (nors jie ir būtų tik pasamdyti) ėjimo tokių tarnybų, tarp kurių esama ierarchinio vyresniškumo. Tokiems santykiams esant, įstatymas nustato tarnybinę discipliną, kurią sudaro viršininko teisė įsakyti ir valdinio pareiga — įsakymus vykdyti; nepareinamai nuo to, kiekvienas jaunesnis valdininkas įpareigotas tinkamai gerbti vyresnįjį valdininką bei jo klausyti ir atsako už kiekvieną nepagarbos reiškinį vyresnybei (1886/28).

III B Kaltin. seniūnas gavęs teisėtą savo tarnybinės vyresnybės įsakymą gyventojams laisvyti kelią, užuot rūpinęsis šio įsakymo vykdymu, jis pavedė kaimo gyventojams balsavimu spręsti, ar įsakymas vykdytinas... jo kaltė yra ne ta, kad įsakymas liko nevykdytas, bet ta, kad jis nesirūpino jo vykdymu (A. 1927/227).

643. (1) Tarnautojas, turis iš savo tarnybos savumo išpėti arba užkardyti nusikalstamuosius darbus, kuris nusikalto nesiėmęs reikiamų priemonių jiems išpėti arba užkardyti, nors žinomai buvo išrodymų, kad didysis arba šiaip nusikaltimas yra sumanytas arba rengiamas, jei dėl nesirūpinimo didysis arba šiaip nusikaltimas buvo padarytas, baudžiamas:

(p. a) jei padarytas šiaip nusikaltimas, — kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip tris mėnesius;

(p. b) jei padarytas didysis nusikaltimas, — kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(2) Jei tų priemonių nebuvo imtasi išpėti arba užkardyti [—] 108 straipsniu numatytam didžiajam nusikaltimui, tai nusikaltėlis baudžiamas

[—] [išstremti].

(3) Jeigu dėl to priemonėmis nepasirūpinimo buvo padarytas didysis nusikaltimas, numatytas [—] 108 straipsniu, tai kaltininkas baudžiamas

· [—] kalėti sunkių darbų kalėjime ne ilgiau kaip aštuoneris metus.

(4) Šitomis pat bausmėmis ir tais pat pagrindais baustinas tarnautojas, kuris nusikalto nedavęs žinios savo vyresnybei, arba tam tikrai valdžiai, arba pavojaus gresiamam žmogui apie sumanytą arba imtą vykdyti didįjį arba šiaip nusikaltimą, nors žinomai buvo išrodymų jį esant, arba paslėpęs savo pranešime dalyką, kuris yra svarbus didžiajam arba šiaip nusikaltimui įspėti arba užkardyti.

1. Nusikalstamuoju darbu, nuo kurio įvykimo pareina tarnautojo baustinumas arba jo atsakomybės didumas, yra ne tik baigtas nusikalstamas darbas, bet ir kiekvienas baudžiamasis nusikalstamosios valios pasireiškimas, kitaip sakant, kiekvienas baustinasis pasikėsinimas ir rengimasis (p. r.).

2. Jei tarnautojo būtų pranešta kam reikiant, o tik nebūtų jo laikytasi įsakymo arba tarnybos taisyklių nustatytos formos, tai tuo atveju būtų tik nusižengimas drausmei (p. r.).

644. (1) Tarnautojas, kuris nusižengė nepranešęs, peržengdamas savo pareigą, savo vyresnybei arba tam tikrai policijos arba teismo valdžiai apie padarytą didįjį arba šiaip nusikaltimą, kuris yra persekiotinas ne pagal šiaip žmogaus skundą, arba apie žmogų, dalyvavusį jį darant, nors žinomai turėta jų buvimo išrodymų, arba paslėpęs savo pranešime dalyką, kuris yra svarbus didžiajam arba šiaip nusikaltimui arba jo dalyviui susekti, už tą nepranešimą, jei tai yra padaręs tyčia, arba jei tai yra padaręs dėl

neapsižiūrėjimo ir tuo didžiai pakenkė valdymo tvarkai arba valstybės, visuomenės arba šiaip kurio žmogaus reikalui, baudžiamas

arešto.

(2) Jei šis nepranešimas buvo padarytas tyčia ir juo buvo didžiai pakenkta valdymo tvarkai arba valstybės, visuomenės ar šiaip kurio žmogaus reikalui arba radosi tokio pakenkimo pavojaus, arba jei nepranešta norint pasipelnyti, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(3) Jeigu šiuo nepranešimu, padarytu norint pasipelnyti, buvo didžiai pakenkta valdymo tvarkai arba valstybės, visuomenės ar šiaip kurio žmogaus reikalui arba radosi tokio pakenkimo pavojaus, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(4) Jeigu nepranešta apie didįjį nusikaltimą, numatyta [—] 108 straipsniu, arba apie jo dalyvį, tai kaltininkas baudžiamas

[—] [ištremti].

I *Nepranešimas nustoja buvęs nusikalstamu, kai tik apie nusikalstamąjį darbą jau esti valdžios sužinota; arba kai dėl jo jau iškelta baudžiamoji byla, arba kai byla negali būti keliama dėl formalinių priežasčių, sakysime, dėl pasenėjimo (p. r.).*

645. (1) Tarnautojas, kuris nusizengė nesėmęs reikiamų priemonių, peržengdamas savo pareigą, suimti žinomai:

1) pabėgusiam sergimam, kalėjusiam arba ištremtam žmogui;

2) žmogui, kuris yra suimtinas: dėl to, kad jam sprendimu atimta laisvė, arba dėl tam tikros valdžios nutarimo suimti jį, kaip pašauktą tardyti arba teisti, arba kaip ieškomą dėl kaltinimo padarius didįjį arba šiaip nusikaltimą;

3) žmogui, kuris yra suimtinas kaip užklyptas bedarant didįjį arba šiaip nusikaltimą arba tuoju po to,

už šį galios nepanaudojimą, jei tatai yra daręs tyčia, arba jei tai yra daręs dėl neapsižiūrėjimo ir tuo didžiai pakenkė valdymo tvarkai arba valstybės, visuomenės ar šiaip kurio žmogaus reikalui, baudžiamas

areštu.

(2) Jei šis galios nepanaudojimas buvo daromas tyčia ir jei tuo buvo didžiai pakenkta valdymo tvarkai arba valstybės, visuomenės ar šiaip kurio paskiro žmogaus reikalui arba radosi tokio pakenkimo pavojaus, arba jei šis galios nepanaudojimas buvo daromas norint pasipelnyti, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(3) Jei:

1) šiuo galios nepanaudojimu, padarytu norint pasipelnyti, buvo didžiai pakenkta valdymo tvarkai arba valstybės, visuomenės ar šiaip kurio paskiro žmogaus reikalui arba radosi tokio pakenkimo pavojaus;

2) nebuvo imtasi priemonių suimti žmogui, žinomai nusmerktam kalėti sunkių darbų kalėjime,

tai kaltininkas baudžiamas
kalėti [grasos] kalėjime.

(4) Jei nebuvo imtasi priemonių suimti žmogui, žinomai padariusiam numatytą [—] 108 straipsniu didijį nusikaltimą, arba kaltinamą juo, arba nusmerkta už jį, tai kaltininkas baudžiamas

[—] [išstremti].

646. (1) Tarnautojas, kuris nusizengė neatlikęs jam pavestos pareigos žiūrėti, kad būtų laikomasi taisyklių dėl priemonių, kuriomis apsaugojama žmonių sveikata, nustatytų įstatymu arba privalomuoju nutarimu, baudžiamas

arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį penkis šimtus litų).

(2) Jei nebuvo laikomos įsakytos taisyklės dėl priemonių, kuriomis žmonių sveikata apsaugojama nuo limpamųjų ligų, tai kaltininkas baudžiamas

arešto arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų).

(3) Jei įsakytosios taisyklės buvo nelaikomos toje vietoje, kur įstatymu nustatytu būdu yra apskelbtas įsiteisėjimas ypatingųjų taisyklių, išleistų tam, kad išaiškintų, kaip elgtis, jeigu kartais kiltų arba kilus limpamosioms ligoms, kurios pagal įstatymą laikomos itin pavojingomis, tai peržengęs tas taisykles, jeigu jose nėra nustatyta kitokios atsakomybės už jų nelaikymą, baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime arba kalėti paprastajame kalėjime.

647. Tarnautojas, kuris nusižengė neatlikęs pavestos jam pareigos žiūrėti, kad būtų laikomos įstatymu arba privalomuoju įsakymu nustatytos taisyklės aprūpinti kaimo gyventojams maistu arba sėkla, baudžiamas

arešto arba mokėti baudos ne daugiau kaip (du tūkstančius penkis šimtus litų).

648. Tarnautojas, kuris nusižengė neatlikęs jam pavestos pareigos žiūrėti, kad būtų laikomos įstatymu arba privalomuoju įsakymu nustatytos taisyklės apie apsaugojamas priemones:

1) nuo naminių gyvulių, ūkio augalų, vaismedžių arba kitokių medžių apkrėtimo;

2) nuo išsiplatinimo vabzdžių arba gyvulių, kurie kenkia ūkio augalams, vaisiniams ar kitokiems medžiams, baudžiamas

arešto ne daugiau kaip dviem mėnesiais arba mokėti baudos ne daugiau kaip (tūkstantį litų).

649. Tarnautojas, kuris nusižengė neteisėtai atėmęs asmens laisvę, suimdamas, laikydamas uždarytą, pratešdamas laisvės atimamą laiką arba variodamas nereikiamą sunkesnę laisvės atėmimo rūšį dėl to, kad nežino savo pareigų, arba dėl neapsižiūrėjimo, baudžiamas

areštu.

1. „Nežinojimas savo pareigų“ reiškia nežinojimą tarnautojui žinotinų įstatymų, taisyklių ir įsakymų — aplamai, arba kaip tik to įstatymo, taisyklės arba įsakymo, kuriais jis turėjo

649 - 650 str.

vadovautis, atlikdamas tam tikrą tarnybinį veiksmą (p. r.).

2. 649 str. netaikinamas paprasto neteisingo įstatymo aiškinimo atvejais (p. r.).

3. Sulaikymas reiškia kiekvieną paėmimą saugoti; tą atitiks ir atvedimas liudytojo, kaltinamojo ir kit. (p. r.).

III B

Žmogus, atsisakęs policininkui parodyti pasą, galėjo būti vedamas į nuovadą asmens išaiškinti. Todėl toks vedimas negali būti laikomas neteisėtu laisvės atėmimu (A. 1929/180).

650. (1) Tarnautojas, kuris nusižengė padaręs krata, apžiūrą arba paimtį įstatymų neleista tvarka, baudžiamas

arešto.

(2) Jei kaltininkas padarė tam dalykui asmens smurtą arba baustinai grasė, tai jis baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(3) Jei kaltininkas padarė krata, apžiūrą arba paimtį, kad ir sutikus šeimnininkui arba jį atstojančiam žmogui, bet neturėdamas teisėto pagrindo, o tik prasimanyta tarnybos veiksmo atlikimo slistimi, tai jis baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(4) Jei kaltininkas padarė krata, apžiūrą arba paimtį be teisėto pagrindo, prasimanyta tarnybos veiksmo atlikimo slistimi, ir padarė tam dalykui asmens smurtą arba baustinai grasė, tai jis baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip tris mėnesius.

1. Kaltininku gali būti kiekvienas tarnautojas — vis tiek, ar jis kompetentingas atlikti padarytajam veiksmui, ar jis tatai būtų padaręs, peržengdamas savo galios ribas (p. r.).

2. Darbas turi būti tyčia padarytas; tatai kyla iš straipsnio nurodytų veiksmų savumo (p. r.).

3. Žodis „padaręs“ visai nereikalauja, kad pats veiksmas būtų kaltininko baigtas daryti; pakanka to, kad veiksmas būtų pradėtas arba kad būtų imtasi jis pradėti (p. r.).

651. (1) Tarnautojas, kuris nusikalto padaręs moteriškės apžiūrą, kuria ižeidžiamas gėdos jausmas, be jos sutikimo ir neturėdamas reikiamo įgaliojimo tam veiksmui daryti, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei kaltininkas padarė tokią apžiūrą, kad ir sutikus apžiūrimajai, bet neturėdamas teisėto pagrindo, o tik prasimanyta tarnybos įsakymo atlikimo slisti, tai jis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejis metus.

(3) Už pasikėsinimą baudžiama.

652. (1) Tarnautojas, kuris nusikalto nerūpestingai saugojęs pavestą jam prižiūrėti kalinį, jei dėl to nerūpestingumo pabėgo kalinys, kuris buvo saugojamas, arba iš kalimųjų namų, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei ištrūkęs kalinys žinomai yra pasmerktas bausme, nustatyta už didįjį nusikaltimą, arba jei jis buvo suimtas dėl kaltinimo padarius didįjį nusikaltimą, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip tris mėnesius.

(3) Jei išstrūkęs kalinys žinomai yra pasmerktas arba buvo suimtas dėl kaltinimo padarius didįjį nusikaltimą, numatytą [—] 108 straipsniu, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

I 1. „Nerūpestingai saugojęs pavestą jam prižiūrėti kalinį“ reiškia, kad kaltininkas nepadaro tų jo pareigas sudarančių veiksmų, kurie reikalingi akylai priežiūrai, kad neleistų pabėgti arba kad jis padaro tokių veiksmų, kurie padeda kaliniui pabėgti (p. r.).

2. 652 str. negali būti taikinamas nepavykusiam pasikėsimui pabėgti (p. r.).

3. Pirmoje straipsnio dalyje numatytais atvejais kaltininkas turi veikti, neatsižiuodamas į šeimininko arba į atstojančio asmens nesutikimą, kitaip sakant, esant protestui arba nesutikimo pareiškimui įleisti į būstą arba daryti jame tarnybinių veiksmų; jei to pažymio nėra, sakysime, įeinant į būstą tuo metu, kai jame nieko nėra, arba gavus šeimininko sutikimą veiksmui, tai kaltininko darbas tebus disciplininis nusižengimas (p. r.).

4. Antroji dalis taikinama ir tada, kai įeinama smurtu iš vieno būsto kambario arba jo dalies į kitą kambarį arba dalį (p. r.).

III B 1. Kaltin. kalėjimo prižiūrėtojo nubaudimas tarnybinės drausmės tvarka, padarytas jo hierarchinės vyresybės — neatspalaiduoja jo nuo baudž. atsakomybės teismo tvarka (A. 1927/36).

2. Viršininko nestropumas ar apsileidimas einant tarnybą, be abejojimo, neigiamai atsiliepia ir žemesnių tarnautojų priežiūrai į uolumą tarnybos pareigas eiti, bet tai yra tik bausmę mažinanti aplinkybė (A. 1927/66).

3. Jeigu kalinys pabėgo iš arešto namų išeinamos vietos, kuri buvo netinkamai įrengta... tai kaltin. arešto namų prievaizdos kaltė neišrodyta (A. 1928/302).

4. Surakinimas yra skaudi priemonė, ir jai pavartoti turi būti pateisinamų priežasčių.

Kuo pasireiškė neatidus kalinio sergėjimas, nenurodyta nei kaltinimo akte, nei teismo motyvuose, o iš bylos aplinkybių negalima padaryti išvados, kad pabėgęs kalinys buvo neatidžiai saugojamas (A. 1927/415).

5. Jeigu kalinių prižiūrėtojai yra pavesti saugoti keli kaliniai, tai jis juos turi rūpestingai saugoti, ir už kalinio pabėgimą — baudžiamas (A. 1926/30).

6. Jeigu daboklė buvo netinkamai įrengta, jei kaltin. policin. apie tai buvo pranešęs savo viršininkui ir jeigu buvo įvesta netinkama budėjimo tvarka, tai saugojamasis galėjo pabėgti ne dėl saugojančiojo nerūpestingumo, ir kaltin. turi būti išteisintas (A. 1926/84).

7. Kaltinamasis kalėjimo viršininkas, nors kalėjimams tvarkyti ir nebuvo tinkamų instrukcijų, turėjo žiūrėti, kad kalėjime nebūtų silpna ir paviršutinė kalinių priežiūra..., o kalinius, pasmerktus už didžius nusikaltimus, turėjo ypatingai saugoti ir dėl jų išpėti prižiūrėtojus... Tad jis kaltas, ir apeliacija turi būti atmesta... Prižiūrėtojai nebuvo išpėti, kas yra svarbieji kaliniai. Kalėjime nebuvo tinkamos tvarkos, ir apskritai jiems nebuvo paskelbtos instrukcijos, kaip reikia saugoti kaliniai. Todėl jie yra nekalti (A. 1925/364).

8. Pavesti vienam policininkui iš vienos vietos į kitą pergabinti 3 kalinius yra neteisėtas dalykas. Vienam iš šių kalinių pasiprašius laukan savo gamtos reikalo atlikti, policininkas turėjo jį išleisti, ir tuo metu šiam kaliniui pabėgus, kaltin. polic. veiksmas nebuvo nerūpestingas (A. 1927/461).

653. (1) Tarnautojas, kuris nusižengė pagarsinę savo sužinotą tarnybą beeinant arba naudojant piktam tarnybos įgaliojimus ir žinomai laikytiną paslaptį vyriausybės įsakymą, žinią arba dokumentą, baudžiamas

arešto.

(2) Šita pat bausme baustinas pašto telegrafo įstaigos tarnautojas, kuris nusižengė pagarsinę arba

pranešęs telegramos arba pašto korespondencijos turinį.

(3) Jei pagarsinta galėjo didžiai pakenkti valdymo tvarkai arba valstybės, visuomenės ar šiaip kurio žmogaus reikalui, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(4) Jeigu kaltininko buvo pagarsinta paslaptis, kuri liečia Lietuvos saugumą iš šalies, tai jis, jei nebaustinas už išdavimą, baudžiamas

kalėti [grasos] arba [tvirtovės] kalėjime.

654. Tarnautojas, kuris nusikalto leides, dėl nerūpestingumo arba dėl to, kad nelaikė nustatytųjų taisyklių, pagrobti, sunaikinti arba pamesti planą, piešinį arba dokumentą, kurie žinomai reikia laikyti paslėpti nuo svetimos valstybės, dėl Lietuvos saugumo iš šalies, arba iškėles dėl neatsargumo tą slėpinį į eikštę, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip tris mėnesius.

III B Valsčiaus sekretorius M. kaltinamas, kad jis, gavęs... visai slaptą voką, ant kurio buvo užrašyta, kad jį galima atplėsti tik pagal atskirą Apskrities Viršininko įsakymą, dėl savo apsilėidimo tą voką atplėšęs ir slaptą raštą perskaitęs.

... Šios bylos nieks nebuvo sunaikinta, to voko paslaptis nebuvo iškelta į eikštę, jo turinio nesužinojo svetima valstybė... nes kai tik pastebėjo... tuoj tą voką iš naujo užlipdė ir pasiuntė pagal priklausomybę... Tad M. veiksme nėra nusik. darbo visumos (A. 1929/135).

655. Tarnautojas, kuris nusikalto pagarsinęs jo sužinotus tarnybą besinant arba naudojant piktam

tarnybos įgaliojimus ir žinomai laikytinus paslapyje:

1) būdus, kurie vartojami dirbant valstybinius kredito popierius arba slaptas tų popierių žymes;

2) vyriausybės ar šiaip žmogaus slėpinį tam tikrų priemonių kuriems nors daiktams arba darbams dirbti;

3) valdžios arba visuomenės parangų ir teikmių derybų slėpinį, kai derimasi uždaraais pareiškimais;

4) žinią, kurios pagarsinimas galėjo pažeminti žmogų, apie kurį yra ta žinia;

5) turinį akto, kuris dalyvių noru yra sudarytas, neskelbiant jo turinio liudytojams, nustatyta notarijato įstatymų tvarka,

baudžiamas

(p. a) tuo atveju, kuris nurodytas šio straipsnio pirmajame punkte, — kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip tris mėnesius;

(p. b) kitais atvejais — kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

Baudžiamasis įstatymas numato ne pareigas einančio valdininko šmeižimą, o tarnybinių nusižengimą, kurį sudaro nelaikymas raštinės paslapties, jei dėl to paplinta kieno nors garbės įžeidžiamas gandas (1871/846). III A

656. (1) Tarnautojas, kuris nusikalto paėmęs kyšį, duotą žinomai už jo padarytą savo tarnybos pareigos veiksmą, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(2) Jei tarnautojas paėmė kyšį, žinomai duotą jam paskatinti padaryti tokį veiksma, tai jis yra baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(3) Jeigu tarnautojas priėmė kyšį, žinomai duotą jam paskatinti padaryti, savo pareigų ribose, nusi-kalstamąjį darbą arba tarnybos nusižengimą, arba už jo padarytą tokį darbą arba nusižengimą, tai jis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

1. Straipsnio 1 ir 2 d. nusakyto darbo kaltininkais negali būti: 1) tarnautojai, kurie turi teisę gauti už savo veiksmus atlyginimą pagal susitarimą arba pagal įstatymo arba teisėto valdžios įsakymo nustatytą dydį; 2) tie tarnautojai, kurie nepri- valo arba net negali, dėl savo tarnybos rūšies, išpildyti, kaip valdžios atstovai, to, už ką skiriamas kyšis; 3) tarnautojai san- tykiuose su vienas kitu arba su viršininku (p. r.).

2. 656 str. 1 ir 2 d. kaltininkais gali būti ir tarnautojai, kurie užima patarnavimo vietas (kurjeriai, sargai, pasiuntiniai ir kiti į juos panašūs), kai jie, sakysime, paima atlyginimą už pristatymo vilkinimą arba nepristatymą bylų, raštų, arba pa- kietų, už bylos dalyvio neįleidimą į posėdžių salę, jo bylos svars- tymo metu ir t.t. (p. r.).

3. 656 str. 3 d. kaltininkais gali būti visi tarnautojai apla- mai, nėišskiriant nė asmenų, kurie neatitinka 656 str. 1 dalies (p. r.).

III A

1. Kyšis (лихоимство), juridine šio žodžio prasme, yra valdininko ar visuomenės įstaigos tarnautojo priėmimas do- vanos už kokį nors jo tarnybos pareigas liečiantį veiksma; todėl ši sąvoka neturi būti vartojama platesne šio žodžio prasme, kurią jis turi šnekamojoje kalboje, ir kur tuo vardu vadinami bet kokie neteisėti ėmimai pinigų ar prievarta reikalavimas atpildo už tokį darbą, kurį kaltininkas. — ar dėl savo pareigų savumo, ar pagal įstatymą — turėjo padaryti nemokamai (1869/274).

2. Kyšiu įstatymas laiko ėmimą dovanos arba atlyginimo už tokį darbą, kurį dovanos ar atlyginimo reikalaujantis asmuo turi atlikti nemokamai, nes tatai yra jo pareiga. Kyšio sąvoka visai nereikalauja, kad kaltininkas būtinai būtų aktingojo tarnyboj, ir, sakysime, taikos teisėjo raštvedys, kuris savo pareigas ėjo tik su sąlyga, kad jo pagalbos privalą asmens jam atlygins, gali būti laikomas kyšininku (1870/314). III A

3. Imti dovaną ar pinigus už tokius veiksmus, kurie nesudaro kaltinamojo tarnybos pareigų, yra vienas iš sukčiavimo pavidalų (1868/711).

4. Jei valdininkas paima iš privataus žmogaus pinigus, žadėdamas atleisti jį nuo karinės pareigos atlikimo, tai tatai yra kaip tik kyšininkystė, nors kaltinamasis pagal savo pareigas ir negalėtų išvaduoti ko nors nuo karinės prievolės atlikimo. Jei tad valstieciaus raštininkas paėmė atlyginimą, pažadėdamas ką atleisti nuo karinės pareigos, tai tatai yra kaip tik bendrujų teismo įstatų baustina kyšininkystė (1877/2).

1. Iš kaltinamojo akto istorinės dalies nematyti, kad kaltinamasis būtų reikalavęs kyšio, bet tik matyti, kad firma jam tik kyši sąlyginai pasiūliusi... Kadangi išsiūlytasis kyšis nebuvo įduotas, tai kaltinamasis gali būti kaltinamas tik pasikėsiniu gauti kyši, bet jis už tai pagal 49 str. nėra baudžiamas (K. 1929/266). III B

2. Matininką, dirbantį kaimų viensėdžiais išskirstymo darbus, ūkininkai pagal esančią instrukciją turėjo aprūpinti bulu, kūru ir šviesa. Todėl šiam tikslui rinktieji pinigai nėra kyšis... Bet jis negalėjo priimti maisto produktų ir todėl jis pripažintas kaltu 656 str. 1 ir 2 d. (A. 1926/138).

3. Kaltin. matininkas, beskirstydamas kaimus viensėdžiais, priėmė iš gyventojų kyši natūra ir pinigais sau ir savo šeimai maitinti. Tat, kad toks būdavo paprotys, yra tik bausmę mažinanti aplinkybė (A. 1929/35).

4. Parašų tvirtinimas yra viršaičio pareiga, ir už šį veiksma jis negali imti pinigų. Jeigu jis juos paėmė, tai paėmė kyši (A. 1930/426).

5. Jeigu kaltin. teismo antstolis paėmė pinigus už Žemės Reformos įst. apėjimą, tai jis tuo žygiu paėmė kyši, numatytą 656 str. 3 d. (A. 1930/441).

III B 6. Šauliai, kurie sulaikė kontrabanda gabenamą spiritą ir vėliau, sau spirito gavę, likusį paleido, negali būti kaltinami kyšio paėmimu ar kitu nusikaltimu, nes šauliai nėra valdininkai (A. 1926/90).

7. Atlyginimo gavimas už tarnybinio dokumento suklastojimą, be abejojimo, yra kyšis, numatytas 656 str. 3 d. Tik kyšio paėmimas tenka išskirti, kaip atskiras nusikalt. darbas (A. 1926/351).

8. Kaltin. kareiviai nuvykę pas D. pareiškė savo viršininko įsakymu atvykę ieškoti sauvališkai varomos degtinės, o jos radę, paėmė kyši ir išėjo. Kadangi jie iš savo viršininko jokio įsakymo kratai daryti nebuvo gavę, tai šias pareigas jie patys pasisavino. Todėl VT. nusikaltimą kvalifik. pagal 151 ir 656 str. 3 d. (A. 1927/11).

IV Čia kalbama apie veiksmą, kuris in abstracto įeina į tarnybinių kalbamo valdininko funkcijų sritį (un acte de sa fonction, de sa competence). Tačiau šis veiksmas gali arba atitikti jo pareigas in concreto, arba tas jo pareigas užgauti. Savaimė suprantama, kad antruoju atveju kyšininkystė yra ypač nusikalstama (M. II, 67 str.).

656¹ (1) Tarnautojas, kuris nusikalto gavęs kyši, jo išreikalautą, kad padarytų veiksmą, kuris yra jo tarnybos pareigų ribose, arba už jo padarytą tokią veiksmą, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip tris mėnesius.

(2) Jei tarnautojas gavo kyši, jo išreikalautą, kad padarytų savo pareigų ribose nusikalstamąjį darbą arba tarnybos nusižengimą, arba už jo padarytą tokią darbą arba nusižengimą, tai jis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(3) Jeigu tarnautojas gavo kyšį, kurį privertė duoti, spausdamas tarnybą beeinant arba grasydamas darysias tatau, kad atliktų tarnybos veiksmą arba už jo atliktą veiksmą, tai kaltininkas baudžiamas kalėti [grasos] kalėjime.

(4) Už pasikėsinimą baudžiama.

(5) Kyšio reikalavimas arba vertimas duoti jį laikomas pasikėsinimu jį gauti.

1. Ir pagal tikslų baudžiamojo įstatymo kyšininkystės apibūdinimą, kurio vienas iš pavidalų yra prievartingas reikalavimas, ir pagal baudžiamojo įstatymo šaltinius bei atskirų jo punktų sugretinimus, prievartingas reikalavimas tada tėra baigtas, kai reikalaujamas turtas, pinigai ar turtinis pasižadėjimas atitenka prievarta reikalaujančiajam valdyti (Bs. 1889/4). III A

2. Kad kuris nors veiksmas galėtų būti laikomas prievartingu reikalavimu, būtinai reikia, kad jis ne tik būtų padarytas valdininko, bet kad tat būtų padaryta net tokiu jo tarnybos reikalu, kurį jis turi atlikti nemokamai, kaip savo tarnybos pareigą. Jei šio esminio pažymio nėra, tai toks valdininko veiksmas, kurį sudaro tai, kad valdininkas ima mokesčių ir atlyginimą už tokią kam nors padarytą paslaugą, kuri neliečia tarnybos pareigų ir kuri savaime nėra nusikalstama, — baudžiamajam įstatymui yra indiferentiškas (1896/36).

3. Bet koks dovanų, įstatymu nenustatyto atlyginimo, paslaugų arba šiaip kokios naudos reikalavimas už tarnybos pareigas liečiančius veiksmus yra prievarta, kad ir kuo būtų prisiidengiama tų dovanų reikalaujant (1875/496).

4. Jei pinigai prievarta išreikalaujami pašalpos ar paskolos pavidalu už tarnybinius veiksmus, tai toks tų pinigų gavimas yra prievartavimas (1875/208).

1. Tiesa, kaltin., būdamas policijos nuovados viršininko sekretorius, žmonėms prašant ištikimybės liudymo, sakydavęs, kad, girdi, reikia patepti, nes tada prašymai būsią greičiau patenkinti, o kitaip jų svarstymas užtruksias; bet čia nėra tarny- III B

657 - 658 str.

binio sprendimo, o tik paprastas būdas kyšiui išreikalauti, nes koks gi begalėtų būti reikalavimas, jei nieko nebūtų už tatai žadama; tačiau prašymų patenkinimo tyčia užtraukiant nematyti ir, pagaliau, jų svarstymas ir sprendimas neparėjo nuo kaltinamojo, tad jis šiuo atžvilgiu ir jokio tarnybinio spaudimo daryti negalėjo. Todėl nusik. kvalifik. 657 str. 1 d. (A. 1928/305).

2. Teisiam. B. kaltinamas tuo, kad P. dvaro savininkui skundžiantis, jog jis Miškų Departamente nieko negalėjęs padaryti, kad firma liautųsi neteisėtu būdu jo mišką kirtusi, jis sau ir savo bendradarbiams reikalavęs 5000 dolerių kyšio, sakydamas, kad be pinigų M. D. nieko esą negalima padaryti...

Kaltin. B. gąsdinęs nukentėjusį S., kad jo dvaro miškus eksploatuojanti firma galinti paimti visus esančius servitutiniam plote medžius, todėl čia jam parama departamente esanti reikalinga. Už tą pagelbą B. reikalavęs 5000 dolerių. Jis S. supratęs tą reikalaujamą sumą kaip kyšį, kad gautų persvarą prieš firmą servituto likvidavimo reikalu. Šį B. veiksmą VT. įvertina kaip kyšio reikalavimą, bet laiko neišrodytu dalyku, kad jis to būtų reikalavęs kitiems to departamento valdininkams... Kadangi to kyšio buvo reikalaujama restorane..., o ne tarnybos įstaigoje, tai... nėra pagrindo hausmei didinti (A. 1929/231).

658. (1) Tarnautojas, kuris nusikalto nustatęs arba rinkęs neteisėtas rinkliavas savo naudai, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip tris mėnesius.

(2) Jeigu kaltininkas ėmė tokias rinkliavas, prievarta jų reikalaudamas, spausdamas tarnybą beeiinant arba grasydamas darysias tatai, tai jis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(3) Už pasikėsinimą baudžiama.

659. Įrašytasis į prisiekusiųjų sprendėjų sąrašą tam tikroms teismo sesijoms, taip pat patekęs į prisiekusiųjų sprendėjų pilnumos sudėtį, kuris nusikalto priėmęs jam pasiūlytą arba jo išreikalautą kyši, žinodamas, kad jis jam duotas dėl bylos, kuri gali būti jo sprendžiama esant prisiekusiųjų sprendėjų, baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

660. Tarnautojas, kuris nusikalto žinomai padėjęs kyšininkystei, numatytai 656—659 straipsniais, perduodamas kyši, imdamas jį savo vardu arba kaip kitaip tarpininkaudamas, yra baudžiamas kaip šių nusikaltimų padėjėjas.

Šioms kaltinamojo skyriaus viršininko G. ir nukentėjusio H. deryboms vykstant, buvo ir urėdas J., bet jis vargu begalima pripažinti tarpininku, kokį numato 660 str. G. pats savo iniciatyva parašė korčiukėje reikalaujamų 600 dolerių sumą ir parodė H.-iui. J. buvo tik vertėju, jis perdavė vieno žodžius kitam, jo iniciatyvos arba pakurstymo pagal liudininkų pareiškimus nematyti (A. 1929/119). **III B**

661. Tarnautojas, kuris nusikalsta:

1) pasisavinęs dovaną, duotą jam, kad atiduotu, arba jo gautą atiduoti kitam tarnautojui;

2) priėmęs, norėdamas pasisavinti, kyši, apsimesdamas esąs kitas tarnautojas,

baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

662. Pasmerkiant už 656—661 straipsniais numatytus darbus, kaltininko gauta dovana atimama iš jo, o jei jos pačios nėra, tai išreikalaujama jos verčia. Jeigu teismas išranda, kad dovana buvo gauta prievarta, tai ji gražinama šeimininkui. Jei kyšis buvo turto teisės dovana, tai toks dovanojimas laikomas nebetekusiu galios.

III A

Laisva arba prievartos kyšininkyste nusikaltusiesiems pinigai arba kiti daiktai, gauti kyšio pavidalu, atimami pagal įstatymą, o ne skriaudai ar nuostoliams atlyginti, — atimami dėl to, kad tie pinigai arba daiktai yra nusikalstamu keliu įgytas turtas; vis dėl to ši priemonė negali būti lyginama nei su konfiskacija, nei su papildomais pinigų išieškojimais, kurie pakeičiami areštu arba kalėjimu, kai nusikaltėlis esti neturtingas, bet yra tik priemonė neleisti valdininkams, kurie įgijo turto kyšininkyste, nežiūrėdami X t. 1 d. 699 str. reikalavimų, neįstatymo numatytais būdais, šiuo turtu naudotis (1914/10, 1898/14, žiūr. t. p. 187/35).

663. (1) Tarnautojas, kuriam pavesta prižiūrėti statymo darbai, kuris nusikalto žinomai leides vartoti netinkamą medžiagą, permaža jos arba nelaikyti technikos taisyklių, dirbant statybos įtaiso darbus, jei dėl to sugriuvo statinys, įtaisas arba jų dalis, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Šita pat bausme baustinas statinio arba įtaiso priėmėjas, kuris nusikalto priėmęs juos kaip tinkamus, žinodamas, kad jie yra pastatyti arba įtaisyti iš netinkamos arba iš nepakankamo kiekio medžiagos, arba peržengiant technikos taisykles, jei dėl to netaisyklingumų sugriuvo statinys, įtaisas arba jų dalis.

664. (1) Tarnautojas, kuris nusikalto gavęs, norėdamas pasisavinti, žinomai neprivalomą pajamą pinigais arba daiktais, kurią yra išreikalavęs sakydamasis vykdamas įstatymą arba privalomąjį nutarimą, arba sąlygas viešųjų derybų ar sandoros su valdžia, arba kaip nustatytą mokestį už tarnybos veiksmą, baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus.

(2) Jei, be to, buvo suareštuotas, uždraustas arba parduotas turtas, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(3) Už pasikėsinimą baudžiama.

1. Nusikaltimo kaltininku gali būti kiekvienas tarnautojas, o ne tik tarnautojas, kuriam specialiai pavesta gauti rinkliavas (p. r.).

2. Pats mokesčio reikalavimas turi būti laikomas baudžiamuoju pasikėsinimu (p. r.).

1. Įstatymas laiko prievarta bet kokias neteisėtas rinkliavas, jų tarpe ir valsčiaus valdybos raštininko rinkliavas (1873/298).

2. Jei valsčiaus viršaitis tyčia surinko iš valstiečių savivaldybių rinkliavų daugiau, negu buvo reikalinga, ir jei jis tai padarė ne geru jų sutikimu, bet juos priversdamas ir paslėpdamas savivaldybių rinkliavų lapus, o surinktų liekanų perteklių pasisavino, tai toks jo veiksmas yra aukščiausias prievartos laipsnis ir turi būti baudžiamas pagal šį įstatymą (1876/18).

III A

665. (1) Tarnautojas, kuris nusikalto vertęs atlikti, spausdamas arba grasydamas spausias arba kaip kitaip piktam naudodamas savo tarnybos įgaliojimą, pavestą atlikti jam pačiam arba kitam, dovanai arba už pernelyg mažą atlyginimą, žinomai

neprivalomą darbą arba žinomai neprivalomą darbo pareigą, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip tris mėnesius.

(2) Už pasikėsinimą baudžiama.

I „*Neprivaloma*“ — *reiškia darbo pareigą, neprivalomą ne tik savo rūšimi, arba nuo tam tikro asmens, arba tam tikru kiekiu, bet ir pareigą, neprivalomą atstumu, laiku ir t.t. (p. r.).*

III B Kaltin. valsčiaus viršaitis privertė daboklėje bausmes atliekančius valyti valsčiaus raštinės patalpas be atlyginimo... Kadangi nukent. buvo laikomi policijos daboklėje, kuri nebuvo kaltinamojo žinioj..., tai kaltin... turi būti išteisintas... Atsakyti galėtų tik tie, kurie nukent. sutiko duoti neprivalomiems darbams (A. 1931/244).

666. (1) Tarnautojas, kuris nusižengė:

1) neveikęs pagal nustatytas taisykles apie sąsąkaitybą ir apie pinigų arba kito turto ėmimo, laikymo ir davimo tvarką;

2) nelaikęs tvarkos, nustatytos pinigų knygoms laikyti ir vesti;

3) nelaikęs taisyklių vesti knygoms, nustatytoms įrašyti kuriems nors daiktams arba kitokiems įrašams, taip pat ir knygų, kurios skiriamos pažymėti apie kilnojamąjo turto nuosavybės teisių perėimą arba aprėžimą,

jei tai darė tyčia arba, nors ir netyčia, bet tuo labai apleido arba suardė jam pavestą tarnybos darbą arba didžiai pakenkė valdymo tvarkai arba valstybės, visuomenės ar šiaip kurio žmogaus reikalui, baudžiamas

arešto.

(2) Jeigu tai darė norėdamas pasipelnyti, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip tris mėnesius.

1. Nušlatyta, kad teisiamajam esant... krautuvės vedėju ir pardavėju, atsirado prekių ir pinigų trūkumas. Tačiau tai atsitiko dėl netvarkingai vestos atskaitomybės, bet negalima padaryti išvados, kad jis būtų trūkstančius pinigus pasisavinęs. Todėl čia tinka ne 578, o 666 str. (A. 1926/225). **III B**

2. Kaltin. smulkaus kredito draugijos valdybos nariai, neturėdami reikalingo visuotinio narių susirinkimo leidimo, pradėjo tarpininkavimo operacijas... Be to, jie vedė netvarkingai banko atskaitomybę... ir kaikuriuos pinigus net pasisavinė... Patys nuteistieji... neginčija, kad nuostolių bankui padaryta ir pinigai išiekvota, bet kaltę verčia vienas kitam ir dar net kitiems valdybos nariams... Visumoje VT. rado teisinga patvirtinti Ap. T. sprendimą, kuriuo kaltin. nubausti pagal 666 str. (A. 1929/122).

667. (1) Tarnautojas, kuris nusikalto:

1) sudaręs dokumentą, išdėstęs jame žinomai neteisingai dalyką, kurį šis dokumentas patikrina;

2) įrašęs žinomai melagingų žinių į knygas, nustatytas pinigams arba kitiems daiktams įrašyti, arba kitiems įrašams, kurie turi didelės reikšmės valdymo tvarkai,

baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

Jei žinomai melagingai išdėstyta yra dokumentuose, numatytuose 443 straipsniu, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

- I *Akto melas, kuris liečia antraeiles aplinkybes, negali būti laikomos intelektiniu suklastojimu (p. r.).*

A III

1. Nusikalstamas privataus asmens dalyvavimas, darant tokius tarnybos nusikalstamus darbus, kurie tuo pat laiku yra ir iš viso nusikalstami darbai, negali būti neigiamas (1916/4).

2. Tarnybiniu suklastojimu nuslepia tiesa visiškai ar iš dalies raportuose, pranešimuose, protokoluose, žurnaluose, liudijimuose, civiliniuose bei prekybiniuose pasižadėjimuose ir bet kuriuose kituose raštuose, bet kuriuose oficialiuose aktuose (A. K. T. 1908/45).

3. Nors valdžios geležinkelių sąskaitininkai ir neturi etatinių, įstatymo tvarka nustatytų tarnybinių bei valdžios tarnybos suteikiamų teisių, bet pagal Sus. Min. įst. 746 str. už savo padarytus nusikalstamus darbus jie atsako bendra tarnybiniams nusikaltimams nustatyta tvarka (1902/18).

4. Valdininko kalbinimas, gundant jį kyšio siūlymu, padaryti tarnybinių nusikalstamą darbą, yra pikčiausias šios rūšies nusikaltimas; — žiūr. 149 str., 1916/4.

5. Dėl privataus asmens suklastojimo oficialinių dokumentų — žiūr. 440 str., 1916/4.

6. Jei tyčiomis buvo neįrašytos bažnytinės pajamos ir jei tie pinigai buvo išleisti, jų neužrašius į išlaidų knygą, tai toks veiksmas yra šio įstatymo §-fo numatytasis nusikalstamas darbas (Bs. 1877/1).

7. Jei į išnešiojamų raštų knygą, kuri yra viešas tarnybos dokumentas, įrašoma pramanytos arba netikros aplinkybės, turint tikslą paslėpti patikėtų pinigų išieškojimą, tai toks veiksmas visiškai atitinka šio baudžiamojo įstatymo numatytą nusikalstamą darbą (1875/623).

8. Jei gydytojas suteikia naujokų imamajai komisijai netikrų žinių apie karinę pareigą atlikti turinčio asmens ligą, tai toks gydytojo darbas yra tarnybinis apgavimas, apie kurį kalba baudžiamoji norma (1875/584).

9. Prierašas policijos valdybos siunčiamųjų raštų knygoj po to, kai išsiųstas raštas jau gautas ten, kur buvo siųstas, jei jo, to prierašo, tikslas yra ką nors apgauti dėl rašto turinio, — visiškai atitinka baudž. įst. numat. suklastojimo sąvoką (1871/1338).

10. Jei paštininkas suklastojamai pasirašo kvito blanke pašto prievaizdos vardu, tai toks darbas yra baudžiamojo įstatymo numatytas tarnybinis suklastojimas, baustinas pagal šį str. (1872/981). III A

11. Jei muitinės valdininkas, eidamas savo tarnybos pareigas, savo naudos tikslais, tyčia įrašo į pažymimąjį raštą netikrą prekių svorį, tai toks jo darbas yra valdininko įrašymas į oficialų aktą žinomai suklastotų žinių ir toks darbas baustinas pagal įstatymą (1885/28).

12. Kad įgaliotas kreditorius rūpintojas galėtų būti kaltinamas tarnybiniu suklastojimu, turi būti iškeltas glaudus sąryšis, kuris leidžia padaryti išvadą, kad rūpintojo veiksmai yra tokie, kurių jis negalėtų padaryti nebūdamas rūpintoju, ir tik šia sąlyga teisiamojo darbas įgyja tarnybinio suklastojimo pobūdį (1914/12).

1. Surašydamas neteisingą sąrašą, kai turėjo daug darbo, galėjo apsirikti. Todėl rado galimu sumažinti bausmę (A. 1925/319). III B

2. Kad ir savo (o ne teismo tardytojo) vardu pasirašė abiejuose raštuose teismam. M., bet a) tai padaryta oficialiame teismo tardytojo K. blanke, b) M. pavardė pasirašyta neišskaitomai ir c) po parašu pridėta žodžiai „Teismo Tardytojas“, ir dėl šių žymių iš karto kyla įspūdžio, kad tai kaip tik teismo tardytojo K. raštas; visiškai aišku, kad M. rūpėjo kaip tik šis įspūdis sukelti, ir tenka pripažinti, kad tas jam pavyko, tiktai atidi ir tiksli šių raštų analizė, lyginant parašus ir tardant bylą, gali parodyti, kad tai iš tikro nėra tardytojo K. raštas: tad čia esama visų aktų suklastojimo žymių, ir šis suklastojimas... turi tarnybinio suklastojimo pobūdžio (A. 1926/351).

3. Teismam. sentikių klebonas P., neturėdamas metrikų knygų, išdavė gimimo metrikų ištrauką, žinomai netikrai pažymėdamas, jog ši ištrauka sutinkanti su originalu.

Dokumentas, kurį P. išdavė, pavaduoja „metrikos nuorašą“; šiame dokumente išdėtos žinios yra kaltin. P. paliudytos kaip ištrauka ar nuorašas (выпись), kuris atitinkas metrikų knygų originalą; kad ir mažai išlavintas būtų P., vis dėlto jis, aišku, žino, kad „raščiukas“, apie kurį jis kalba apel. skuunde, nėra „metrikų knyga“, tačiau jis tą originalą, kurį girdi, atitinkas

III B nuorašas, pavadino metrikų knygomis; šis paliudijimo netikrumas yra aiškus; apie nesusipratimą (ar nemokėjimą išsireikšti) negali būti kalbos; todėl P. yra kaltas (A. 1927/65).

4. Kaltin. sentikių šventiko veiksmai, kuriais jis ištrynė metrikų knygos užrašus ir į jų vietą įrašė neteisingas žinias, padirbo kito šventiko parašą ir tuo remdamasis išdavė žinomai netikras metrikas, yra teisingai kvalifikuoti pagal 667 ir 440 str. (A. 1926/54).

5. Kaltin. stačiatikių klebonui buvo, pagal Liet. Konst. 83 str. (palyg. IX t. Civ. Pad. įst. 873 str. — Aut.), pavesta vesti metrikų knygos ir išdavinėti metrikų ištraukos. Bet byloj nėra davinių, kad kaltin. išduotuose liudijimuose ir metrikose būtų prieštaravimų arba neteisingų pažymėjimų su originaliniais užrašais metrikų knygose. Byloj tik išrodyta, kad jis išdavinėjo liudijimus ir metrikų ištraukas, neturėdamas pas save pačių metrikų knygų, tuo pasisavindamas per daug valdžios. Todėl VT. randa, kad jo nusikaltimas (pagal Ap. T. sprendimą jis išdavė metrikų liudijimus, žinomai melagingai pažymėdamas, kad jie atitinka metrikų knygas) yra numatytas ne 667 str., kaip rado Ap. T., o 636 str. 1 d. (A. 1926/121).

6. Išrodyta, kad ir pats kaltinamasis neneigia, jog jis žinomai neteisingai įtraukęs į dieninius raportus darbininkus M. ir S., kurie iš tikro tada geležinkelyje nedirbo, kad jo veiksmuose pikto noro pasisavinti tokiu būdu gautus pinigus nebuvo, nes jis tuos pinigus išmokėjo pasamdytiems darbininkams, kurių pavardžių jis nežinojo ir kurie į dieninius raportus įtraukti nebuvo, kad nors kalbamo kaltinamojo nusižengimas ir gali būti kvalifikuojamas kaip tarnybinis apsileidimas, bet už tai jis negali būti baudžiamas, nes tas atsitiko išimtinėmis aplinkybėmis, kai jis, eidamas savo tarnybos pareigas, turėjo skubiai samdyti darbininkus nuo geležinkelio sniegui nukasti (A. 1926/354).

7. Nematant pikto kaltin. tikslo rašyti netikrą protokolą, o tat padarius dėl savo neatsargumo, rado reikalingą bausmę sumažinti (A. 1925/310).

8. Bylos duomens rodo, kad teisiam. sudarytame tilto sąmate būta tik klaidų, kurios turi būti įvertintos kaip nerūpestingumo ir tarnybinio apsileidimo vaisius. Neišrodyta, kad tai

padaryta pasipelnymo tikslu. Tame veiksme nėra 667 str. ar 639 str. 3 d. visumos. Bet Ap. T. teisingai numatė 639 str. 1 d. visumą (A. 1931/343).

668. Tarnautojas, kuris nusikalto žinomai netikrai išdėstęs savo skelbiamą Aukščiausiąjį paliepimą, baudžiamas

kalėti sunkiųjų darbų kalėjime tam tikrą laiką.

669. Tarnautojas, kuris nusižengė pranešęs arba patvirtinęs, tarnybą beeidamas, dėl apsileidimo, žodžiu arba raštu netikras žinias, kuo didžiai pakenkė valdymo tvarkai arba valstybės, visuomenės ar šiaip kurio žmogaus reikalui, baudžiamas arešto.

1. Kaltin., pakurstytas savo viršininko, kad duotų jam gali- III B
mybę pigia kaina įsigyti konfiskuotą daiktą, savo parašu patvirtino nebuvusias varžytynes... VT. randa, kad kaltin. tatau padarė dėl apsileidimo ir tokio veiksmo pasekmių neapgalvojęs, nebūdamas pats suinteresuotas šiuo reikalu. Šis jo nusižengimas numatytas 669 str. (A. 1930/149).

2. Kaltin., gavęs vykdomąjį raštą L. 8 paroms pasodinti į daboklę, to neįvykdė, bet teismui netikrai pranešė, kad L. bausmę atlikęs... Šis nusik. num. 669 str. (A. 1930/169).

3. Teisiamieji teisinasi, kad jie, būdami priėmimo komisijos nariai, techniškų dalykų neišmanę, pasitikėję techniku ir todėl surašę neteisingą aktą... Tačiau jie netikrino ne tik techniškų dalykų, bet ir visiems suprantamų: ilgio, pločio, storio... Taigi, komisijos nariai visiškai nieko netikrino, o tuo kaip tik ir pasireiškė jų apsileidimas (A. 1930/220).

4. Kaltin. policininkas savo viršininkui raštu apie nukentėjusias pranešė, jog „tenka girdėti iš pašalinių asmenų, kad... verčiasi slapta prostitucija“... Tačiau, turėdamas žinių apie jaunų vyrų pas nukent. nakties apsilankymus ir blogas apie jas kalbas... kaltin. privalė tat pranešti savo viršin. iširti. Kaltin. pats negalėjo tų žinių tikrumo tikrinti... Tą prane-

šimą vertinant, svarbu ar buvo pagrindo jis daryti... Jei pagrindas buvo, tai nėra kaltin. nusik. darbo nei tyčia, nei dėl apsileidimo (A. 1930/371).

670. (1) Tarnautojas, kuris nusikalto pranešęs arba patvirtinęs žodžiu, tarnybą beeidamas, žinomai netikras žinias, jei tas pranešimas pakenkė valdymo tvarkai, valstybės, visuomenės ar šiaip kurio paskiro žmogaus reikalui, baudžiamas kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Jei kaltininkas padarė tą nusikaltimą tuo tikslu, kad būtų nuteistas arba įtartas žinomai nekaltas žmogus, tai jis baudžiamas kalėti [grasos] kalėjime.

I „Būtų įtartas“ reikia, kad būtų patrauktas kaltinamuoju arba būtų iškelta jam baudžiamoji byla (p. r.).

671. (1) Tarnautojas, kuris nusižengė nelaiku įrašęs į nustatytas knygas arba nelaiku išsiuntęs pinigų arba daiktus, kurie įrašyti arba išsiųsti buvo jo tarnybos pareiga, jei tat yra padaręs tyčia, be pinigų baudos, nustatytos bendruosiuose saskaitybos įstatymuose, baudžiamas arešto.

(2) Jei tai padarė norėdamas pasipelnyti, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip tris mėnesius.

III A 1. Baudžiamoji norma numato neteisėtą pavėlavimą siunčiant tokius tarnybos pareigas einančiam pavestus pinigus bei daiktus, kurie laikomi, priimami bei išleidžiami tam tikra įstatymo nustatyta tvarka, be ko kita, įrašant į gaunamųjų bei

siunčiamųjų raštų knygas, pažymint perijodiniais straipsniais ir kitaip.

2. Nors neįrašant į pajamų knygą kokios sumos ir yra nusižengiama sąskaitybos taisyklėms, apie kurias kalba šis baudžiamojo įstatymo straipsnis, tačiau norint šiuos straipsnius taikinti, būtinai reikia, kad toms taisyklėms nusižengusių valstybės ar visuomenės tarnybą einąs žmogus. Nusižengimas sąskaitybos taisyklėms privačiose bylose nėra bausmės grasomas draudžiamas nusikalstamas darbas (1872/230).

672. (1) Notaras arba kitas tarnautojas, įstatymo įgaliotas daryti, tikrinti arba tvirtinti aktus, kuris nusižengė padaręs, patikrinęs arba patvirtinęs įstatymo draudžiamą aktą, baudžiamas

arešto.

(2) Šita pat bausme baustinas ir tarnautojas, dalyvavęs valdžios arba visuomenės įstaigos atstovu darant, tikrinant arba tvirtinant šiame straipsnyje nurodytus aktus.

Civilinių įstatymų draudžiamieji aktai gali būti suskirstyti tris grupes: 1) aktai, kurių sudarymu neižeidžiami šalių interesai, bet dėl ko nors draudžiami civilinių įstatymų, pav., aktai apie giminės turto dovanojimą ne įstatymo nurodomiems palikuonims ir t.t.; 2) aktai, kurie, nors ir neižeidžia šalių interesų, bet įžeidžia valstybės valdymo interesus, sakysime, aktai dėl neleistino svetimų piliečių nejudamojo turto įgijimo ir t.t.; 3) aktai, kurie turi tokių susitarimų (sadorų), kurie realizuoti yra nusikalstamas darbas patiems sadorų dalyviams arba tų sadorų vykdytojams. Pirmosios grupės aktai yra paprastai niekingi aktai, kuriuos neteisingai vadina aktais, „įstatymo draudžiamais“. Šios grupės aktams 672 str. netaikinas (p. r.).

Jei notaras priėmė paliudyti pareikštinius aktus, kurie pagal III A savo turinį neatitinka įstatymo, tai toks jo darbas baustinas pagal šį įstatymo str. (1887/27).

673. (1) Tarnautojas, kuris nusižengė padaręs savo tarnybos pareigų veiksmą, tyčia peržengdamas tokias taisykles, formas ir apeigas, nustatytas šiam veiksmui įstatymu arba privalomuoju nutarimu, kurių nelaikymas patį veiksmą daro negalingu, baudžiamas

arešto.

(2) Jei taip peržengė taisykles, formas ir apeigas, norėdamas pasipelnyti, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip tris mėnesius.

674. (1) Vyresnysis notaras, notaras arba kitas tarnautojas, įstatymo įgaliotas daryti, tikrinti arba tvirtinti aktus, kuris nusikalto nelaikęs tokių formų ir apeigų, kurių nelaikymas negalingu daro akto tikrinimą ar patį aktą arba atima jam tvirtinto, arba notarinio, akto galią, jei taip formų ir apeigų nelaikė, norėdamas aktą padaryti negalingu arba atimti jam tvirtintojo, arba notarinio, akto galią, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip tris mėnesius.

(2) Jei tatai padarė norėdamas pasipelnyti, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejis metus.

675. (1) Teisėjas arba kitas tarnautojas, įstatymo įgaliotas spręsti civilines bylas arba baudžia-

mosios ar drausmės atsakomybės bylas, arba trečiųjų teisėjas, kuris nusikalto nulėmęs žinomai neteislingą sprendimą, baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Jei tai padarė norėdamas pasipelnyti, arba jei šiuo sprendimu žinomai neteislingai paskirta teisiamajam bausmė, kuri įstatyme nustatyta už didįjį nusikaltimą, tai kaltininkas baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime ne trumpiau kaip trejis metus.

1. *Straipsnis taikinas ir drausmės byloms, kurios sprendžiamos, sakysime, advokatų tarybos, dvasinės konsistorijos arba kurio kito pavadinimo valdymo organo (p. r.).*

2. *Nusikalstamojo darbo visumai nesvarbu: ar kaltininkas yra vieno asmens, ar koleginei valdžia; ar netiesos darbas padarytas pirmos, ar antros instancijos; ar neteisingas sprendimas yra apeliacinis, ar galutinis, tariant, visai neskustinas, ar skustinas tik kasacijos tvarka; ar jo išspręsta visa byla, ar tik dalis (sakysime, kasavus sprendimą ir kit.) (p. r.).*

3. *„Sprendimas“, skirdamasis nuo atskirų nutarimų, reiškia teismo sprendžiamąjį žodį arba rezoliuciją dėl bylos esmės apie teises arba apie atsakomybę. Todėl tyčia netiksliai iškėlus bylos aplinkybes, išrodymus, teismo argumentus ir net pačius įstatymus, tatau tegali būti netiesos darbo išrodymu, bet patys savaime jie, rezoliucijai esant teisingai, nėra netiesos darbas (p. r.).*

4. *Kaltininko padarytasis sprendimas turi būti ne tik žinomai priešingas įstatymui, bet dar turi būti padarytas su tikslu pakenkti tiesos darbui, turi iš tikro prasilenkti su teisės, tiesos ir teisingumo reikalavimais. Šita sąlyga ir pareikšta teksto reikalavimu, kad sprendimas būtų „žinomai neteisingas“ (p. r.).*

5. *Antroji straipsnio dalis negali būti taikinama tuo atveju, kada teismas pripažįsta kaltu didžiuoju nusikaltimu, bet paskiria bausmę, kuria baudžiama ir už nusikaltimus arba nusižengimus (p. r.).*

676. (1) Tarnautojas, kuris, piktai naudodamas tarnybos įgaliojimus arba nesutampamas su tiesos darbu priemonės, nusikalto vertęs kaltininką prisipažinti arba liudytoją ar nusimanėlį pareikšti, sprendžiant civilines bylas arba baudžiamosios ar drausmės atsakomybės bylas, baudžiamas

kalėti paprastajame klėjime.

(2) Jei kaltininkas padaro tai tuo tikslu, kad būtų nuteistas arba įtartas žinomai nekaltas žmogus, tai jis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

III B

1. Kaltin. polic. nuov. viršin. kvočiamąją versdamas prisipažinti, mušė kumščiu ir bizūnu... VT. randa teisingu dalyku laikyti šios rūšies sužalojimus tik asmens smurtu (buvo padarytos tik mėlynės), o ne lengvais kūno sužalojimais, ir nusik. kvalif. pagal 676 str. 1 d. (A. 1929/75).

2. Pats kaltin. valsčiaus viršaitis, dalyvaudamas darant krata pas įtariamąjį, jo nemušė, bet reikalaudamas prisipažinti — leido mušti jį kitiems ir dar kurstė mušti. Jo nus. darbas num. 676 str. (A. 1925/241).

677. Dalyvavęs sprendžiant bylą prisiekęs sprendėjas, kuris nusizengė tyčia pagarsinęs prisiekusiųjų sprendėjų dėl bylos tarimosi arba balsavimo paslaptį, baudžiamas

mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

678. (1) Prisiekęs sprendėjas, kuris nusizengė neatvykęs be pateisinamų priežasčių teismo šaukiamas eiti prisiekusiojo sprendėjo pareigų trečiu kartu, baudžiamas

areštu.

(2) Šita pat bausme baustinas prisiekęs sprendėjas, kuris nusižengė žinomai melagingai pareiškęs apie dalyką, kuris yra teisėta slistis pašalinti arba nušalinti nuo dalyvavimo byloje prisiekusiuoju sprendėju.

679. Žmogus, teismo šaukiamas eiti prisiekusiojo sprendėjo pareigos, kuris nusižengė atsisakęs, neturėdamas pateisinamos priežasties tai daryti, atlikti savo pareigą, baudžiamas

arešto ne daugiau kaip vieną mėnesį arba mokėti baudos ne daugiau kaip (penkis šimtus litų).

680. (1) Pašto telegrafo įstaigos tarnautojas, kuris nusikalto:

1) sunaikinęs, paslėpęs arba pasisavinęs pašto korespondenciją arba telegramą arba sulaikęs jų leidimą arba atidavimą;

2) iškraipęs siunčiamo paštu rašto arba telegramos turinį;

3) pagarsinęs arba pranešęs telegramos arba uždaros pašto korespondencijos turinį, kad ir nustojus tarnauti šiose įstaigose, arba įdavęs tokią telegramą arba laišką žinomai netinkamam žmogui, kad sužinotų jų turinį;

4) atplėšęs uždarą pašto korespondenciją arba telegramą,

jei tai padarė, norėdamas pasipelnyti, ir jei kaltininkas nėra skaudžiau baustinas už tai, ką yra padaręs, tai baudžiamas

- (p. a) tais atvejais, kurie nurodyti šio straipsnio pirmajame ir antrajame punkte, — kalėti [grasos] kalėjime ne ilgiau kaip trejis metus;
- (p. b) kitais atvejais — kalėti paprastajame kalėjime.

(2) Už pasikėsinimą baudžiama.

(3) Šitomis pat bausmės ir tuo pačiu pagrindu baustinas yra ir pašto telegrafo įstaigos tarnautojas, kuris nusikalto leides kitam tokios įstaigos tarnautojui arba kitokiam žmogui padaryti šiuo straipsniu numatytų nusikalstamųjų darbų.

III B Laiškininkas vienas pats negali atidaryti laiškų ir tikrinti, ar juose nesiunčiama pinigų (A. 1931/378).

681. (1) Tarnautojas, viešai pardavinėjęs svetimą turtą arba prižiūrėjęs pardavinėjimą, kuris nusikalto pardavinėjęs tą turtą arba leides pardavinėti, žinomai peržengdamas taisykles, nustatytas viešosioms varžytynėms daryti, už pernelyg mažą kainą, jei tatai darė norėdamas pasipelnyti, tai jis baudžiamas

kalėti [grasos] kalėjime.

(2) Šita pat bausme baustinas viršininkas žmogaus, viešai pardavinėjančio, kai jis nusikalto kurstęs padaryti minėtąjį darbą.

1. Kaltininkais gali būti tik trys tarnautojų kategorijos: 1) asmens, atliekų patį viešąjį pardavimą; 2) asmens, kurių aki-vaizdoj ir priežiūroj parduodama (teisėjas ar kas kitas); 3) asmens, nuo kurių parduodas asmuo priklauso pagal tarnybos vyresniškumą (p. r.).

2. 682 str. 1 d. netaikinama dviem tarnautojui draudžiamų santorių rūšim, kurios numatytos kitų Statuto straipsnių, bū-

tent: 1) kai svetimą turtą viešai parduodas tarnautojas arba pardavimo prievaizda pats parduodamą turtą įsigyja už pernelę mažą kainą (681 str.) ir 2) įstatymo draudžiamas tarnautojo dalyvavimas turto įmonėje arba turto sutartyje, kai jo pareiga yra žiūrėti tos įmonės reikalų, daryti, tvirtinti arba vykdyti sakytąją sutartį (p. r.).

682. (1) Tarnautojas, kuris nusižengė daręs turto sutarčių, kurias jam draudžia įstatymas dėl jo tarnybos rūšies, baudžiamas

arešto.

(2) Šita pat bausme baustinas ir tarnautojas, kuris nusižengė vertęsis verslu, prekyba arba kitu turto reikalu ar šiaip privataus žmogaus pavedimo darbu, kuriuos draudžia įstatymas jo tarnybos rūšiai arba vyresnybė neleidžia jam, jei pagal įstatymą to leidimo reikėjo.

683. (1) Tarnautojas, kurio pareiga žiūrėti įmonės turto reikalų arba daryti, tvirtinti ir vykdyti parangą, tiekia arba kitoks turto santoris, pagal santorį daryti varžytynės, prižiūrėti kalbantieji darbai, kuris nusikalto dalyvavęs, įstatymo draudžiamas, šioje įmonėje arba santoryje, davęs įkaito savo paties arba savo žmonos vardu arba per įgaliotąjį žmogų, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne trumpiau kaip tris mėnesius.

(2) Kaltininko įdėtas įkaitas paimamas.

684. (1) Einąs kariuomenės arklių dalies prižiūrėtojo pareigas arba jo padėjėjas, kuris nusižengė tyčia vengęs prižiūrėjimo arba nęjęs pareigų pri-

žiūrėti šiai nuovadai surašant kariuomenei arklius arba vežimus ir statant kariuomenei arklius arba vežimus, jei tas darbas pakenkė surašymui arba tiekybai, baudžiamas

areštu arba bauda ne daugiau kaip (dviem tūkstančiais penkiais šimtais litų).

(2) Jei kaltininkas nėjo savo pareigos statant kariuomenei arklius arba vežimus karo metu, tai jis baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

685. Tarnautojas, kuris nusikalto:

1) žymėjęs svarus arba mastą, žinodamas juos esant neteisingus;

2) padėjęs išymėtinam dirbiniui žinomai neteisingą prabės žymę,
baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

686. (1) Tarnautojas, kuriam pavesta pareiga dėti maisto dalykams arba kitokioms prekėms išpau-
dai arba kitokie ženklai, kuriais pažymimas jų neža-
lingumas sveikatai, kuris nusižengė padėjęs tokį
ženklą žinomai nežiūrėtai prekei, baudžiamas

areštu.

(2) Jei tokį ženklą padėjo žalingiems sveikatai
maisto dalykams arba kitokiai prekei, tai kaltininkas
baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime.

686 str. pirmoji dalis turi galvoj tuos atvejus, kada patys produktai atsitiktinai pasirodo esą nežalingi (p. r.).

687. (1) Geležinkelio tarnautojas, turįs pasilikti šitoje tarnyboje nuo tos dienos, kurią paskelbta kariuomenės mobilizacija, kai jis nusikalto savo valia metęs tą tarnybą arba neatvykęs be pateisinamos priežasties paskirtu terminu tarnybos pareigų eiti į tą geležinkelį, į kurį jis yra paskirtas, baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(2) Šita pat bausme baustinas ir šio straipsnio pirmoje dalyje pažymėto geležinkelio tarnautojo viršininkas, kuris nusikalto atstatydinęs jį iš pareigų, kad galėtų išvengti privalomos tarnybos, arba paleidęs jį tuo tikslu atostogų.

Galas

PRIEDAI

I. ADMINISTRACINIS BAUDIMAS

1. Įsakymas apie savivaldybių privalomų įsakymų leidimą ir vykdymą
(1919.IV.4 d. VŽ. Nr. 5)

§ 1. Apskrities [—] ir miesto tarybai duodama teisė leisti privalomi įsakymai ir juose skirti už įsakymo nepildymą piniginę pabauda iki (penkių šimtų litų).

§ 2. Privalomi įsakymai gali būti leidžiami šiais reikalais: tvarkai, ramybei ir švarai palaikyti, susisiekimui tvarkyti, privatiui ir valstybės turtui saugoti ir vietos gyventojų išlaidumui patikrinti.

2. Milicijos įstatymas
(1920.V.20 d. VŽ. Nr. 32)

§ 25. Apskričių viršininkai turi teisės leisti privalomus įsakymus šiais reikalais:

- a) visuomenės tvarkai ir ramybei palaikyti,
- b) sveikatai patikrinti,
- c) švarumui palaikyti.

§ 26. Už privalomų įsakymų (§ 25) nelaikymą apskrities viršininkas turi teisės bausti pinigine bauda ligi (1.000 litų) arba areštu ligi vieno mėnesio.

I. Admin. baudimas

3. Sustiprintos apsaugos įstatymas (1925.VI.13 d. VŽ. Nr. 194)

§ 1. Sustiprinta apsauga įvedama, kilus valstybėje ginkluotam sukilimui ar kitokiems pavojingiems neramumams.

§ 2. Vietose, kuriose yra paskelbta sustiprinta apsauga, per visą jos veikimo laiką vidaus reikalų ministeris turi teisės:

4) uždrausti kartinių ir periodinių raštų spausdinimą ir platinimą,

6) leisti valstybės tvarkai saugoti privalomus įsakymus.

§ 3. Už vidaus reikalų ministerio privalomų įsakymų nesilaikymą baudžiama administraciniu būdu pinigine bauda lig 5.000 litų arba kalėjimu ligi 3 mėnesių.

§ 4. Baudas deda apskrities viršininkas, o Klaipėdos krašte — Klaipėdos krašto gubernatorius.

4. Ypatingi Valstybės Apsaugos įstatai (Žiūr. Valstybės saugumas)

II. AKČYŽĖ

Akcizų ir finansinių monopolijų įstatymas (1934.II.6 d. VŽ. Nr. 436)

1. Akcizai yra:

1) valstybiniai mokesčiai, kuriais apdedami vartojamieji dalykai, pagaminti Lietuvoje; šitie mokesčiai vadinasi akcizai;
2) valstybiniai mokesčiai, kuriais apdedami akcizuojamųjų dalykų gaminimas ir pardavinėjimas; šitie mokesčiai vadinasi akcizo patento mokesčiai.

2. Finansiniai monopoliai yra: spirito, degtukų ir kortų.

3. Akcizais apdedami: spiritas, spiritiniai gėrimai, vynas, midus, alus, mielės, arbata, cukrus, tabako dirbiniai, gilzės, degtukai ir ugnies žiebiamosios mašinėlės bei jų žiebiamieji akmenėliai.

544. Bylos dėl nusikalstamųjų šiam įstatymui darbų sprendžiamos baudžiamosios teisenos įstatymo nustatyta byloms dėl nusikalstamųjų darbų prieš valstybės išdo turtą ir pajamas spręsti tvarka, kiek šiuo įstatymu nėra nustatyta kitaip.

545. Bylas dėl šio įstatymo nusikalstamųjų darbų sprendžia:

1) teismai — dėl nusikalstamųjų darbų, už kuriuos gresia laisvės atimamoji bausmė,

2) Mokesčių Departamento direktorius — dėl nusikalstamųjų darbų, už kuriuos gresia tik bauda, išskyrus atsitikimus, nurodytus 546 str.

546. Nurodytas 545 str. 2 p. bylas sprendžia teismai šiais atsitikimais:

1) kai vienu ir tuo pačiu veiksmu padaryta be šio įstatymo nusikalstamojo darbo dar kuris kitas teismo baustinas nusikalstamasis darbas,

2) kai byloje tretieji asmens pareiškia pretenziją į konfiskuojamuosius ir į kaltybės įrodomuosius daiktus,

3) kai Mokesčių Departamento direktorius, Finansų Ministeriui leidus, perduoda tas bylas ar atskiras tų bylų rūšis teismui spręsti.

a) Spirito monopolio ir spirito akcizo nuostatų peržengimo baudimas.

561. Kas nusikalto slapta gaminę spiritą, tas baudžiamas

paprastuoju kalėjimu nuo trijų mėnesių ligi pusantrų metų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos nuo 300 ligi 5.000 litų.

Spiritas laikomas slapta pagamintu, jeigu jis buvo gaminamas be nustatytojo leidimo.

562. Kas nusikalto pardavinėjęs slapta pagamintą spiritą, tas yra baudžiamas

paprastuoju kalėjime nuo dviejų mėnesių ligi vieno metų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos nuo 300 ligi 3.000 litų.

563. Kas nusikalto dirbęs įrankius spiritui varyti, neturėdamas tam nustatytojo leidimo, tas yra baudžiamas

bauda nuo 250 ligi 2.500 litų.

564. Kas nusikalto:

1) laikęs arba gabenęs slapta pagamintą arba slapta iš spirito varyklos ar valyklos išleistą spiritą,

2) laikęs įrankius spiritui varyti, nepranešęs apie tai atitinkamai valdžios įstaigai,

3) davęs rugių, bulvių, cukraus ar kitos medžiagos spiritui be nustatytojo leidimo varyti, jei spiritas buvo varomas,

tas yra baudžiamas

areštu ligi vieno mėnesio arba

bauda nuo 100 ligi 1.000 litų.

II. Akcызė

565. Kas nusikalto gaminęs arba tyrinęs leistoje spirito vorykloje arba vorykloje spiritą, nuslėpdamas jį nuo apmokėjimo akcizu, tas yra baudžiamas

paprastuoju kalėjimu nuo trijų mėnesių ligi pusantų metų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos penkeriopą to spirito kainą, skaitant ją pagal nustatytąją geriamojo spirito parduo-damąją kainą.

Spirito nuslėpimu nuo apmokėjimo akcizu laikoma:

1) sutrikdymas kontrolinio aparato veikimo arba sąmonin-gas pasinaudojimas iš to aparato netaisyklingo veikimo,

2) nukreipimas į šalį spirito arba jo garų, kad jie neper-eitų per kontrolinį aparatą,

3) gaminimas spirito be reikiamo gamybos liudymo arba nesilaikant duoto gamybos liudymo sąlygų, jei dėliai to galima buvo nuslėpti spiritas nuo apmokėjimo akcizu.

566. Kas nusikalto slaptai išleidęs iš spirito voryklos ar voryklos įrašytą į jų apyskaitos knygas spiritą, tas yra bau-džiamas

pinigine bauda ligi 2.500 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos penkeriopą to spirito kainą, skaitant ją pagal nustatytąją geriamojo spirito parduo-damąją kainą.

Spiritas laikomas slaptai išleistu iš spirito voryklos ar va-lyklos, jei jis neatiduotas spirito monopolini arba neišvežtas į užsienį.

567. Kas nusikalto daręs parduoti alkoholinių gėrimų iš alaus arba vyno, primaišydamas kitos medžiagos, tas yra bau-džiamas

paprastuoju kalėjimu ligi vieno metų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos nuo 300 ligi 3.000 litų.

568. Kas nusikalto:

1) pašalinęs iš monopolinio denaturuoto spirito denaturuo-jančias medžiagas (denaturantus),

2) pakeitęs denaturuoto spirito stiprumą, skonį, kvapą ar spalvą,

3) išskykęs spiritą iš lekerio, politūros ar kitų negeriamųjų spiritinių dirbinių,

tas yra baudžiamas

pinigine bauda ligi 1.000 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos dešimteriopą to dena-turuoto spirito kainą, skaitant ją pagal nustatytąją denaturuoto spirito parduo-damąją kainą.

569. Kas nusikalto peržengęs kurį kitą spirito monopolio ar spirito akcizo nuostatą, tas yra baudžiamas

bauda ligi 1.000 litų.

b) Spiritinių gėrimų akcizo nuostatų peržengimo baudimas.

570. Kas nusikalto gaminęs leistame spiritinių gėrimų fabrike spiritinius gėrimus, nuslėpdamas juos nuo apmokėjimo akcizu, tas yra baudžiamas

paprastuoju kalėjimu ligi vienu metų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos dešimteriopą tų gėrimų akcizą.

Spiritinių gėrimų nuslėpimu nuo apmokėjimo akcizu laikoma:

1) spiritinių gėrimų gaminimas be reikiamo gamybos liudymo arba nesilaikant duoto gamybos liudymo sąlygų, jei dėliai to galima buvo nuslėpti gėrimai nuo apmokėjimo akcizu,

2) spiritinių gėrimų išleidimas iš fabriko, neapmokėjus jų akcizu.

571. Kas nusikalto pardavinėjęs pasigamintus savo reikalingams spiritinius gėrimus, tas yra baudžiamas

bauda ligi 2.500 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos nuo 100 ligi 1.500 litų.

Rasti pas kaltininką tos pat rūšies, kaip parduotieji, spiritiniai gėrimai konfiskuojami.

572. Kas nusikalto peržengęs kurį kitą spiritinių gėrimų akcizo nuostatą, tas yra baudžiamas

bauda ligi 500 litų.

c) Vyno akcizo nuostatų peržengimo baudimas

573. Kas nusikalto daręs vyną ne iš vaisių ir ne iš uogų, tas yra baudžiamas

paprastuoju kalėjimu ligi vienu metų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos nuo 300 ligi 3.000 litų.

574. Kas nusikalto:

1) neįrašęs pagaminto leistoje vyno darykloje vyno į gamybos knygą,

2) neteisėtai išleidęs iš leistos vyno daryklos neapmokėto akcizu vyno,

tas yra baudžiamas

bauda ligi 2.500 litų.

II. Akcызэ

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos dešimteriopą vyno akcizų.

575. *Kas nusikalto pardavinėjęs pasigamintą savo reikalams vyną, tas yra baudžiamas*

bauda ligi 1.000 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos ligi 500 litų.

576. *Kas nusikalto peržengęs kurį kitą vyno akcizo nuostatą, tas yra baudžiamas*

bauda ligi 250 litų.

d) Midaus akcizo nuostatų peržengimo baudimas.

577. *Kas nusikalto viręs leistoje midaus darykloje midų, nusiėpdamas jį nuo apmokėjimo akcizu, tas yra baudžiamas*

bauda ligi 2.500 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos dešimteriopą to midaus akcizų.

Midaus nuslėpimu nuo apmokėjimo akcizu laikomas midaus virimas be reikiamo gamybos liudymo arba nesilaikant duoto gamybos liudymo sąlygų, jei dėliai to galima buvo nuslėpti midus nuo apmokėjimo akcizu.

578. *Kas nusikalto pardavinėjęs pasigamintą savo reikalams midų, tas yra baudžiamas*

bauda ligi 500 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos ligi 500 litų.

579. *Kas nusikalto peržengęs kurį kitą midaus akcizo nuostatą, tas yra baudžiamas*

bauda ligi 250 litų.

e) Alaus akcizo nuostatų peržengimo baudimas.

580. *Kas nusikalto gaminęs leistoje alaus darykloje alų, nusiėpdamas jį nuo apmokėjimo akcizu, tas yra baudžiamas*

paprastuoju kalėjimu nuo dviejų mėnesių ligi vienu metų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos dešimteriopą to alaus akcizų.

Alaus nuslėpimu nuo apmokėjimo akcizu laikoma:

1) *darymas alaus be reikiamo gamybos liudymo arba nesiė laikant duoto gamybos liudymo sąlygų, jei dėliai to galima buvo nuslėpti alus nuo apmokėjimo akcizu,*

2) neįrašymas į gamybos knygas alaus ekstrakto gavinio arba įrašymas į tas knygas sumažinto alaus ekstrakto gavinio.

581. Kas nusikalto gaminęs alų, primaišydamas cukraus arba kitos įstatymo nenumatytos alui daryti medžiagos, tas yra baudžiamas

paprastuoju kalėjimu ligi vienu metų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos nuo 300 ligi 3.000 litų.

582. Kas nusikalto leistoje alaus darykloje gaminęs arba laikęs:

1) alų, kuriame ekstrakto ir alkoholio kiekis atitinka mažesnę kaip 9° cukrometro misos tirštumą,

2) alų, stipresnį kaip 7,5^o alkoholio,

tas yra baudžiamas

bauda ligi 2.500 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos nuo 300 ligi 3.000 litų.

583. Kas nusikalto:

1) gaminęs savo reikalamis alų vietovėse, kuriose yra daugiau kaip 500 gyventojų,

2) pardavinėjęs pasigamintą savo reikalamis alų,

tas yra baudžiamas

bauda ligi 1.500 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos nuo 100 ligi 1.000 litų.

584. Kas nusikalto peržengęs kurį kitą alaus akcizo nuostatą, tas yra baudžiamas

bauda ligi 1.000 litų.

f) Alkoholinių gėrimų prekybos nuostatų peržengimo baudimas

585. Kas nusikalto pardavinėjęs alkoholinius gėrimus išgerčiai tokioje parduotuvėje, kurioje tegalima jie pardavinėti išsi-neštinei, tas yra baudžiamas

bauda ligi 500 litų.

586. Kas nusikalto alkoholinių gėrimų parduotuvėje laikęs arba leides gerti tokius alkoholinius gėrimus, kurių laikyti toje parduotuvėje jis neturėjo teisės, tas yra baudžiamas

bauda ligi 1.000 litų.

Ta pat bausme yra baudžiamas ir tas, kas parduotuvėje tokius gėrimus gėrė, žinodamas parduotuvę neturint teisės jų laikyti.

587. Kas nusikalto laikęs alkoholinių gėrimų parduotuvėje slapta pagaminto arba slapta iš spirito varyklos ar valyklos

II. Akčyžė

gauto spirito arba neapmokėtų akcizu kitų alkoholinių gėrimų, tas yra baudžiamas

paprastuoju kalėjimu nuo dviejų mėnesių ligi vienu metu.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos nuo 300 ligi 3.000 litų.

588. Kas nusikalto alkoholinių gėrimų parduotuvėje laikęs arba pardavinėjęs alkoholinių gėrimų, kurie yra praskiesti, į kuriuos yra įdėta kokių priemaišų arba kurių yra pakeistos butelių etiketės, tas yra baudžiamas

bauda ligi 2.500 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos dešimteriopą tų gėrimų parduodamąją kainą.

589. Kas nusikalto parduotuvėje laikęs arba pardavinėjęs giros ar kitokių panašių į ją gėrimų, jei juose yra daugiau kaip 1,2° alkoholio, tas, jei už padaryta nėra baudžiamas kaip už slaptą spirito gaminimą, yra baudžiamas

bauda ligi 500 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos nuo 50 ligi 1.000 litų.

590. Kas nusikalto peržengęs kurį kitą alkoholinių gėrimų prekybos nuostatą, tas yra baudžiamas

bauda ligi 500 litų.

g) Negeriamųjų spiritinių dirbinių akcizo nuostatų peržengimo baudimas.

591. Kas nusikalto gaminęs parduoti negeriamuosius spiritinius dirbinius neturinčioje nustatytojo leidimo gamykloje, tas yra baudžiamas

bauda nuo 250 ligi 2.500 litų.

592. Negeriamųjų spiritinių dirbinių gamyklos laikytojas ar vedėjas, kuris nusikalto suvartojęs nupirktąjį iš spirito monopolio gamyklos reikalams spiritą kitiems reikalams, tas yra baudžiamas

bauda ligi 1.000 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos penkeriopą to spirito kainą, skaitant ją pagal nustatytąją geriamojo spirito parduodamąją kainą.

593. Kas nusikalto peržengęs kurį kitą negeriamųjų spiritinių dirbinių akcizo nuostatą, tas yra baudžiamas

bauda ligi 250 litų.

h) Mielų akcų nuostatų peržengimo baudimas

594. Kas nusikalto slapiai gaminęs parduoti presuotas mieles, tas yra baudžiamas

bauda ligi 2.500 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos dešimteriopą tų mielų akcų.

Presuotos mielės laikomos slapiai pagamintomis, jeigu jos buvo gaminamos be nustatytojo leidimo.

595. Kas nusikalto gaminęs leistame mielų fabrike presuotas mieles, nusiėpdamas jas nuo apmokėjimo akcų, tas yra baudžiamas

bauda ligi 2.500 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos dešimteriopą tų mielų akcų.

Mielų nusiėpimu nuo apmokėjimo akcų laikoma:

1) gaminimas mielų be reikiamo gamybos liudymo arba nesilaikant duoto gamybos liudymo sąlygų, jei dėliai to galima buvo nusiėpti mielės nuo apmokėjimo akcų,

2) išleidimas iš mielų fabrikos mielų, neapmokėtų akcų.

596. Kas nusikalto peržengęs kurį kitą mielų akcų nuostatą, tas yra baudžiamas

bauda ligi 250 litų.

i) Arbatos akcų nuostatų peržengimo baudimas

597. Kas nusikalto svarstės arbatą neturinčioje nustatytojo leidimo arbatos svarstykloje, tas yra baudžiamas

bauda ligi 2.500 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos dvidešimteriopą tos arbatos akcų, nustatytą pirmosios rūšies arbatos akcų tarifu.

598. Kas nusikalto išleidęs iš leistos arbatos svarstyklės neapmokėtų akcų arbatą, tas yra baudžiamas

bauda ligi 2.500 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos dešimteriopą tos arbatos akcų, nustatytą pirmosios rūšies arbatos akcų tarifu.

599. Kas nusikalto peržengęs kurį kitą arbatos akcų nuostatą, tas yra baudžiamas

bauda ligi 250 litų.

II. Akčyžė

k) Cukraus akcizo nuostatų peržengimo baudimas

600. Kas nusikalto slapčiai gaminęs cukrų, tas yra baudžiamas

areštu ligi dviejų mėnesių arba bauda nuo 500 ligi 2.500 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos nuo 1.000 ligi 5.000 litų.

Cukrus laikomas slapčiai pagamintu, jeigu jis buvo gaminamas be nustatytojo leidimo.

601. Kas nusikalto nuslėpęs nuo apmėkėjimo akcizu pagamintus leistame cukraus fabrike cukrų ir nepabaigtinai perdirbtus cukraus produktus, neįrašydamas jų į gamybos knygas, tas yra baudžiamas

bauda nuo 500 ligi 2.500 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos dešimteriopą tų cukraus ir cukraus produktų akcizą.

602. Kas nusikalto peržengęs kurį kitą cukraus akcizo nuostatą, tas yra baudžiamas

bauda ligi 500 litų.

l) Tabako dirbinių akcizo nuostatų peržengimo baudimas

603. Tabako augintojas, kuris nusikalto:

1) auginęs tabaką, nepadavęs nustatytojo pareiškimo,

2) paduotame tabakui auginti pareiškime nurodęs tabako plantacijos plotą mažesnę, negu iš tikrųjų yra,

tas yra baudžiamas

bauda ligi 250 litų.

604. Tabako augintojas, kuris nusikalto perleidęs lapinio tabako tam, kam įstatymu jis neturėjo teisės perleisti, yra baudžiamas

bauda ligi 250 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos dvigubą to tabako akcizo sumą, nustatytą rūkomojo tabako „a“ rūšies akcizo tarifu.

605. Tabako didmeninio sandėlio laikytojas, kuris nusikalto perleidęs lapinio tabako tam, kam įstatymu jis neturėjo teisės perleisti, yra baudžiamas

bauda ligi 1.000 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos dešimteriopą to lapinio tabako akcizą, nustatytą rūkomojo tabako „a“ rūšies akcizo tarifu.

606. Kas nusikalto:

1) išleidęs iš tabako fabriko lapinio tabako be nustatytojo leidimo,

2) neįrašęs į pajamų priimto į tabako fabriką lapinio tabako,

tas yra baudžiamas

bauda ligi 2.500 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos:

1) už išleistą ar neįrašytą užsieninį lapinį tabaką — dešimteriopą to tabako akcizą, nustatytą rūkomojo tabako aukščiausiosios „A“ rūšies akcizo tarifu,

2) už išleistą ar neįrašytą vietinį lapinį tabaką — dešimteriopą to tabako akcizą, nustatytą rūkomojo tabako „a“ rūšies akcizo tarifu.

607. Kas nusikalto slaptai gaminęs pardavinėti tabako dirbinius iš neapmokėto akcizu arba muitu lapinio ar rūkomojo tabako, tas yra baudžiamas

bauda ligi 2.500 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos:

1) jei dirbiniai buvo gaminami iš užsienio tabako — dešimteriopą tų dirbinių akcizą, nustatytą aukščiausiomis tų dirbinių akcizo normomis,

2) jei dirbiniai buvo gaminami iš vietinio tabako — dešimteriopą tų dirbinių akcizą, nustatytą rūkomojo tabako „a“ rūšies akcizo tarifu.

Tabako dirbiniai laikomi slapta pagamintais, jeigu jie buvo gaminami be nustatytojo leidimo.

608. Kas nusikalto gaminęs savo reikalams tabako dirbinius iš neapmokėto akcizu arba muitu lapinio ar rūkomojo tabako, tas yra baudžiamas

bauda ligi 250 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos:

1) jei dirbiniai buvo gaminami iš užsienio tabako — dešimteriopą tų dirbinių akcizą, nustatytą rūkomojo tabako aukščiausiosios „A“ rūšies akcizo tarifu.

2) jei dirbiniai buvo gaminami iš vietinio tabako — dešimteriopą tų dirbinių akcizą, nustatytą rūkomojo tabako „a“ rūšies akcizo tarifu.

609. Kas nusikalto slapta gaminęs pardavinėti tabako dirbinius iš apmokėto akcizu rūkomojo tabako, tas yra baudžiamas

bauda ligi 500 litų.

Tabako dirbiniai laikomi slapta pagamintais, jeigu jie buvo gaminami be nustatytojo leidimo.

II. Akčyžė

610. Kas nusikalto išleidęs iš leisto tabako fabriko neapmokėtus akcizu tabako dirbinius, tas yra baudžiamas

paprastuoju kalėjimu nuo dviejų mėnesių ligi vieno metų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos dešimteriopą tų dirbinių akcizą, nustatytą aukščiausiomis tų dirbinių akcizo normomis.

611. Vietinio lapinio tabako fabriko laikytojas, kuris nusikalto laikęs, neturėdamas teisės, tabako fabrike užsieninį lapinį tabaką, yra baudžiamas

bauda nuo 100 ligi 1.000 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos dešimteriopą to tabako akcizą, nustatytą rūkomojo tabako aukščiausiosios „A“ rūšies akcizo tarifu.

612. Kas nusikalto pardavinėjęs neapmokėtus akcizu tabako dirbinius, arba laikęs tokius dirbinius parduotuvėje, tas yra baudžiamas

• bauda ligi 2.500 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos dešimteriopą tų dirbinių akcizą, nustatytą aukščiausiomis tų dirbinių akcizo normomis.

613. Kas nusikalto pardavinėjęs tabako dirbinius brangiau, negu akcizo tarifų įstatymu nustatyta, tas yra baudžiamas

bauda ligi 500 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos trigubą parduotų tabako dirbinių akcizą, skaitant jį tokia norma, kuri atitinka gautą už parduotus tabako dirbinius kainą.

Rasti pas kaltininką tos pat rūšies ir markės, kaip parduotieji, tabako dirbiniai konfiskuojami.

614. Kas nusikalto peržengęs kurį kitą tabako dirbinių akcizo nuostatą, tas yra baudžiamas

bauda ligi 500 litų.

m) Gilzių akcizo nuostatų peržengimo baudimas

615. Kas nusikalto slaptai gaminęs pardavinėti gilzes, tas yra baudžiamas

bauda ligi 1.000 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos dešimteriopą tų gilzių akcizą.

Gilzės laikomos slaptai pagamintomis, jeigu jos buvo gaminamos be nustatytojo leidimo.

616. Kas nusikalto:

- 1) išleidęs iš gilzių fabriko neapmokėtas akcizu gilzes,
 - 2) pardavinėjęs akcizu neapmokėtas gilzes,
- tas yra baudžiamas
bauda ligi 1.500 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos dešimteriopą tų gilzių akcizą.

617. Kas nusikalto peržengęs kurį kitą gilzių akcizo nuostatą, tas yra baudžiamas
bauda ligi 250 litų.

n) Kortų monopolio nuostatų peržengimo baudimas

618. Kas nusikalto:

- 1) gaminęs kortas, neturėdamas teisės jų gaminti,
- 2) laikęs parduotuvėje arba pardavinėjęs nemonopolines kortas arba vartotas monopolines kortas, tas yra baudžiamas
bauda nuo 100 ligi 1.500 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos penkeriopą nustatytą tų kortų parduodamąją kainą.

619. Kas nusikalto peržengęs kurį kitą kortų monopolio nuostatą, tas yra baudžiamas
bauda ligi 250 litų.

o) Degtukų monopolio nuostatų peržengimo baudimas.

620. Kas nusikalto be nustatytojo leidimo gaminęs degtukus, degtukų kotelius, ugnies žiebiamuosius mašinėles ar ugnies žiebiamuosius akmenėlius, tas yra baudžiamas
bauda nuo 250 ligi 2.500 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos penkeriopą tų degtukų nustatytąją parduodamąją kainą arba dešimteriopą tų mašinėlių ar akmenėlių akcizą.

621. Kas nusikalto išleidęs iš degtukų fabriko neapmokėtą akcizu degtukų, ugnies žiebiamųjų mašinėlių ar ugnies žiebiamųjų akmenėlių, tas yra baudžiamas
bauda ligi 2.500 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos penkeriopą tų degtukų nustatytąją parduodamąją kainą arba dešimteriopą tų mašinėlių ar akmenėlių akcizą.

622. Kas nusikalto peržengęs kurį kitą degtukų monopolio ar ugnies žiebiamųjų mašinėlių ir jų žiebiamųjų akmenėlių akcizo nuostatą, tas yra baudžiamas
bauda ligi 500 litų.

II. Akcýžė

p) Akcizo patentų nuostatų peržengimo baudimas

623. Akcizuojamųjų ar monopolinių dalykų gamyklos arba parduotuvės laikytojas, kuris nusikalto gaminės ar pardavinėjęs joje akcizuojamuosius ar monopolinius dalykus, neturėdamas nustatytojo akcizo patentų, yra baudžiamas

bauda ligi 500 litų.

Be to, kai nusikalstamasis darbas susekamas akcizo patentų dar neišsiėmus, kaltininkas sumoka dar skriaudos pusę metinio akcizo patentų mokesčio.

624. Kas nusikalto vertėsis pardavinėjimu alkoholinių gėrimų ar tabako dirbinių, neturėdamas nustatytojo akcizo patentų, tas yra baudžiamas

bauda ligi 500 litų.

Be to, kaltininkas sumoka skriaudos tiek, kiek mokama už atitinkamą metinį akcizo patentų.

625. Kas nusikalto peržengęs kurį kitą akcizo patentų nuostatą, tas yra baudžiamas

bauda ligi 250 litų.

r) Akcizo banderolių nuostatų peržengimo baudimas.

626. Kas nusikalto:

1) *perleidęs kitam nusipirktais akcizo banderolėmis,*

2) *įsigijęs akcizo banderolių ne iš valstybės išdo, tas yra baudžiamas*

bauda ligi 500 litų.

627. Kas nusikalto laikęs nuimtas nuo apibanderolintų dalykų akcizo banderolės, tas yra baudžiamas

bauda ligi 250 litų.

Jei taip nusikalto akcizuojamųjų dalykų gamyklos ar parduotuvės laikytojas, vedėjas ar tarnautojas, tai jis baudžiamas

bauda ligi 500 litų.

628. Kas nusikalto peržengęs kurį kitą akcizo banderolių nuostatą, tas yra baudžiamas

bauda ligi 250 litų.

633. Šis įstatymas veikia nuo 1934 metų liepos 1 dienos.

III. BANKAI IR KREDITAS

1. Įstatymas kredito įstaigų imamoms palūkanoms normuoti

(1933.XII.30 d. VŽ. Nr. 432)

1. Kredito įstaigoms draudžiama bet koku sandėriu sulgyti imti arba paimti palūkanų daugiau kaip nustatytas 4 str. metinis procentas, jei kitais įstatymais joms nėra nustatytas mažesnis palūkanų procentas.

Kredito įstaigos sandėris, kuriuo ji yra sulygusi imti palūkanų daugiau kaip nustatyta 4 str. metinį procentą, neturi galios sulygtosioms palūkanoms, kiek jos tą procentą praneša.

2. Kredito įstaigoms draudžiama imti pagal perleistus joms kieno pasižadėjimus palūkanų daugiau kaip nustatytas 4 str. metinis procentas.

Šitas nuostatas netaikinamas tuo atsitikimu, kai kredito įstaiga, įgydama kieno pasižadėjimą, nežinojo ir negalėjo žinoti, kad tuo pasižadėjimu sulygta palūkanų daugiau kaip nustatytas 4 str. metinis procentas.

3. Sudaryti prieš pradedant veikti šiam įstatymui sandėriai, kuriais yra sulygta palūkanų daugiau kaip nustatytas 4 str. metinis procentas, šiam įstatymui pradėjus veikti neturi galios toliau augančioms tais sandėriais sulygtoms palūkanoms, kiek jos tą procentą praneša, jeigu jos nebuvo sumokėtos prieš pradedant šiam įstatymui veikti.

4. Didžiausias kredito įstaigų imamų palūkanų metinis procentas nustatomas lygus oficialiniam Lietuvos Banko diskonto procentui, padidintam trimis punktais.

5. Į palūkanas įskaitomi netesėjimo, komiso, provizijos ir kitokie susiję su skola mokėjimai kredito įstaigai, išskyrus įkeistų prekių draudimo, saugojimo ar laikymo išlaidas, taip pat kiekvieno vekselio siuntimo (porto) išlaidas tais atvejais, kai vekselio mokamoji vieta yra ne ten, kur yra tas išlaidas imanti kredito įstaiga; šitos vekselio siuntimo išlaidos įskaitomos į palūkanas tik tiek, kiek jos praneša pašto tarifu, nustatytą registruotam laišku siųsti.

6. Kredito įstaigos laikytojas, vedėjas ar įsakytinis, kuris nusikalto bet kokiame sandėryje sulygęs arba paėmęs kredito įstaigai palūkanų daugiau kaip nustatytas 4 str. metinis procentas, yra baudžiamas:

laikytojas — kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius arba baudos mokėti ne daugiau kaip 5.000 litų, o vedėjas ar įsakytinis — kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip tris mėnesius arba baudos mokėti ne daugiau kaip 2.500 litų.

III. Bankai ir kreditas

Jei kredito įstaigos laikytojas, vedėjas ar įsakytinis taip nusikalto įdėdamas palūkanas ar jų dalį į kapitalinę skolos sumą arba sudarydamas koki sandėrį palūkanoms paslėpti, tai jis yra baudžiamas:

laikytojas — kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip vienus metus arba baudos mokėti ne daugiau kaip 10.000 litų, o vedėjas ar įsakytinis — kalėti paprastajame kalėjime ne ilgiau kaip šešis mėnesius arba baudos mokėti ne daugiau kaip 5.000 litų.

Jei kredito įstaigos laikytojas, vedėjas ar įsakytinis taip nusikalto žinomai išnaudodamas skolininko sunkią būtį, tai jis yra baudžiamas kalėti sunkiųjų darbų kalėjime:

laikytojas — ne ilgiau kaip trejus metus, o vedėjas ar įsakytinis ne ilgiau kaip dvejus metus.

Šitomis pat bausmėmis ir tuo pat pagrindu baudžiamas ir kredito įstaigos laikytojas, vedėjas ar įsakytinis, kuris nusikalto ėmęs kredito įstaigai, pagal perleistą jai kieno pasižadėjimą palūkanų žinomai daugiau kaip nustatytas 4 str. metinis procentas, išskyrus atsitikimus, kai kredito įstaiga, įgydama kieno pasižadėjimą, nežinojo ir negalėjo žinoti, kad tuo pasižadėjimu sulgyta palūkanų daugiau kaip nustatytas 4 str. metinis procentas.

Be to, teismui leidžiama visais atvejais atimti nusikaltėliui visam amžiui arba tam tikram laikui teisė laikyti kredito įstaigą arba būti jos vedėju ar įsakytiniu.

2. Įstatymas ūkininkų skolų mokėjimui palengvinti (1934.II.1 d. VŽ. Nr. 435)

§ 1. Skolininkas, kuris verčiasi žemės ūkiu, gali mokėti skolas, padarytas prieš šį įstatymą paskelbiant, Valstybės Izdo garantuotais Žemės Banko įkaito paskolos lakštais, tų lakštų nominaline kaina.

Šių lakštų leidimo sąlygas ir skoloms mokyti lakštais taisyklės nustato Ministerių Kabinetas.

§ 12. Skolininkas, kuris nusikalto tyčiomis neįrašęs į pristatytą pagal šį įstatymą skolų sąrašą kurios savo skolos arba nurodęs šitame sąraše kurios skolos sumą mažesnę, kaip tikroji, jei dėl to buvo sustabdytos skolininko turto varžytynės, yra baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ligi 6 mėnesių.

IV. BAUDŽIAMASIS STATUTAS

Baudžiamojo Statuto papildymas ir pakeitimas .
(VŽ. Nr. 20, 54 ir 229)

1. Už ginkluotą sukilimą:

a) atimti Lietuvai nepriklausomybę,

b) Lietuvos teritorijos daliai atplėšti,

c) sudaryti su kitomis valstybėmis ryšiams, kurie
įžeidžia Lietuvos suverenumą,

d) nuversti konstitucijos keliu įvestai tvarkai ir valdžiai, nusikaltusieji baudžiami mirties bausme.

1. BS. pap. ir pak. turi būti taikomas, nors ir nebūtų jįsai paskelbtas skyrium Klaipėdoj, nes visame Lietuvos plote jos suverenumo ir ploto neliečiamybės gynimas turi būti vienodas (A. 1925/62).

2. Teisiamojo atsikirtimas, kad (1922 m.) neutralinėj zonoj (Lietuvos pusėj) gyventojai, ligi nebuvo zona padalyta, nebuve Lietuvos Respublikos piliečiai, turėję apsisprendimo teisę priklausyti Lietuvai ar Lenkijai ir todėl už dalyvavimą nurodytoj organizacijoj (lenkų partizanų organizacijoj, kuri plėšė Lietuvos gyvent., terorizavo Liet. šaulius) neturėtų būti baudžiami — nėra tinkamai pagrįstas. Teisiamųjų veiksmai įvyko Lietuvos zonos pusėj, kur veikė Lietuvos valdžia, laikydama savo administraciją ir miliciją. Tad kiekvienas šios srities gyventojas turi būti pripažintas atsakingu Lietuvos valdžiai už visus prieš Lietuvą darbus ir baudžiamas pagal Lietuvos įstatymus (A. 1926/97).

3. Kadangi Akc. Įst. 1136 str. numato tik asmenę bausmę — kalėjimą, o BS. pap. (V. Ž. Nr. 4) sako, kad už nusikaltamus darbus, už kuriuos BS. skiriama tik areštas arba kalėti paprastajame kalėjime, gali būti paskirta dar ir piniginė bauda, o nekalba apie kitus įstatymus, tai reikia susidaryti išvadą, kad negalima buvo BS. pap. taikinti ryšium su Akc. Įst. 1136 str. (K. 1927/9).

4. Tiesa, kad „maišto“ sąvoka buvo numatyta BS 100 str., kuris dabar yra pakeistas BS. pap. 1 § ir kuris baudžia už „ginkluotą sukilimą nuverstį konstitucijos keliu įvestai tvarkai ir valdžiai“. Atsišaukimuose kurstomi gyventojai nugriauti esamą Lietuvos valdžią. Nors juose tiesiog ir nepasakyta, kad tai reikia padaryti „ginkluotu sukilimu“, bet, aišku, tas turėta galvoj, nes, nėsant Seimo rinkimų, kitu būdu tai ir neįmanoma

III B

IV. Baudž. St. pap.

padaryti. Žodžius „konstitucijos keliu įvestai tvarkai ir valdžiai“ reikia suprasti „teisėtai tvarkai ir valdžiai“, o kad dabartinė valdžia yra teisėta, aišku iš to, kad ji, perversmui įvykus, išsikūrė ir išgalėjo (K. 1929/353).

2. Už kėsinimąsi ginkluotu sukilimu pasiekti minėtus § 1 siekimus nusikaltusieji baudžiami nuo 8 metų sunkiųjų darbų kalėjimo ligi mirties bausmės.

III B

Kadangi pasikėsinimas padaryti nusikalstamąjį darbą suma ir padengia rengimąsi, tai jeigu rengimasis yra numatytas kaip atskiras nusikalstamasis darbas, tai teismas, svarstydamas, ar įtariamasis darbas turi pasikėsinimo žymių, bet jų neradęs, vis dėlto turi išžiūrėti, ar nėra jame rengimosi, kuris, atkrius pasikėsinimui, galėtų likti; šioje byloje kaip tik toks klausimas kyla: BS. pap. ir pak. 2 straipsnis numato kėsinimąsi padaryti ginkluotą sukilimą, numatytą 1 straipsniu, o 3-čias straipsnis numato rengimąsi, ir abiem straipsniais (2 ir 3-ju) kaltinimas priklauso Kar. Teismui; jei kas yra kaltinamas 2. straipsniu, tai negali būti kaltinamas ir 3-ju, kuris yra pasikėsinimo padengiamas; bet jei pasikėsinimas atkrinta, tai klausimas dėl kaltinimo 3-ju straipsniu lieka atviras, kol teismo nėra konstatuota, kad įtariamasis darbas neturėjo ne tiktai pasikėsinimo, bet ir rengimosi žymių; šioje byloje Kariuomenės Teismo šitai nebuvo apsvastyta, ir todėl Teismo nutarimas, kad byla jam nepriklausanti (buvo dar kaltinama pagal BS. 126 str.) dėl to, kad nėra kėsinimosi, neapima viso šios bylos priklausomybės reikalo, kuris todėl ir turi būti šio Teismo dar kartą peršvarstytas (VT. 1925.IX.4 d. Svirelio ir kitų byla).

3. Už rengimąsi ginkluotu sukilimu pasiekti minėtus § 1 siekimus nusikaltusieji baudžiami sunkiųjų darbų kalėjimu nuo 4 metų ligi gyvos galvos.

4. Nusikaltimų, pažymėtų §§ 1, 2 ir 3, bendrininkai baudžiami numatytomis Baudžiamajame Statute bausmėmis.

5. Visų nusmerktųjų pagal §§ 1, 2, 3 turtas konfiskuojamas Valstybės naudai.

6. Už priklausymą prie slaptų organizacijų pasiekti minėtiems § 1 šio įstatymo siekimams nurodytu tame § būdu nusikaltusieji baudžiami sunkiųjų darbų kalėjimu ligi 8 metų.

III B

1. Kaltin. yra priklausęs komunistų bolševikų organizacijai, bet byloje esama duomenų, kad jis savo iniciatyva buvo

pradėjęs rūpintis išstoti iš jos; todėl galima manyti, kad jis pateko į šią organizaciją ne visai susiorientavęs, o išstojimo motyvu iš tikrųjų galėjo būti ir tas, kad jis nenorėjęs dalyvauti šios organizacijos tikslus vykdant revoliuciniais metodais, o kadangi į nusik. darbo sąvoką įeina ir nusikaltimo „animus“, o ne tiktai materialinis darbo „corpus“, tai kaltinamojo kaltė galima laikyti neišrodyta (A. 1925/265).

BSP. 6
III B

2. Plėšimo ir grobimo sąvokos nėra lygios su nusikalstamu darbu pasipelnymo sąvoka... apie plėšimą arba grobimą, kaip nužudymo tikslą, ... tenka kalbėti tada, kada žudytojas mano pasinaudoti nužudytojo turtu, bet jokiū būdu ne tada, kada jis tikisi už nužudymą gauti atlyginimo iš trečiojo asmens. Nužudymas su tikslu pasipelnyti, jei šis pasipelnymas neturi nužudytojo turto plėšimo ar grobimo žymių, yra kvalifikuojamas ne pagal BS. pap. 10 §, bet pagal BS. 455 str. 12 p. (A. 1926/189).

3. Priklausyti Lietuvos socialistų revoliucininkų maksimalistų partijai yra nusikaltimas, numatytas BS. pap. 6 §-fu (K. 1928/655a).

4. Policijos atstovų žinios apie priklausymą komunistų partijai turi būti dar kaip nors patvirtintos. Komunistinės literatūros platinimas dar nerodo, kad asmuo, platinęs ją, priklauso partijai (A. 1928/169).

5. Komunistų partijos tikslai išeina iš pačios komunistų partijos sąvokos, ir atskirai kiekvieną kartą to išrodinėti nereikia. Todėl šis str. galėjo būti taikinamas ir už priklausymą komunistų jaunimo sąjungai (K. 1929/325).

6. Nenurodymas, kaip slaptoji organizacija vadinasi, bylai reikšmės neturi (K. 1929/235).

7. Žodžiais „ginkluotas sukilimas“, „nuversti“ kurstoma nuversti esamą Lietuvos valdžią; tas yra, be abejo, visiems, net nejuristams, suprantama.

Reikalauti iš Kar. Teismo, kad jis kaltės klausimuose nurodytų, kuo dar pasireiškęs „priklausymas“, būtų tolygu reikalauti, kad šis teismas kaltės klausimuose nurodytų ir motyvus, dėl kurių jis pripažino kaltinamąjį kaltu, tuo tarpu to nurodyti jis neprivalo ir savo sprendime (K. 1929/162).

8. Savo kasacijos skunduose S. ir B. sako, kad 1) Baudž. Statutas visai nežinaš slapto organizacijų, o tik nelegales bei slėptinas, už kurias baudžiama kalėjimu arba areštu (BS. 124); be to, Kar. Teismas nekonstatavęs, kad „Geležinio Vilko“ organizacija esanti slapta ir kad 2) Kar. Teismas nubaudęs juos už įstatymų neuždraustą dalyką, nes už rengimąsi daryti smurtą, kuo Kar. Teismas pripažino juos kaltus, nėra baudžiama.

Tačiau šie atskirtimai kasacijos skunduose nėra rimti, nes,

IV. Baudž. St. pap.

BSp.6 kaip matyti iš bylos, Kar. T. S., ir B. pripažino kaltais dėl to, kad jie priklausė slapčiai organizacijai, kuri siekė — o jiems tas buvo gerai žinoma — nuversti ginklu esamą Vyriausybę; šitai kaip tik yra numatyta BS. papild. ir pakeit. § 6 (V. Ž. Nr. 20). Šis paragrafas baudžia už kiekvieną priklausymą slapčiai organizacijai, kurios tikslas nuversti ginklu esamą valstybės tvarką ir valdžią, ir numato bausmę iki 8 metų sunkių darbų kalėjimo (K. 1931.XI.14; b. Nr. 401).

III B 7. Už kurstyimą dėtis prie 6 § minėtų organizacijų nusikaltusieji baudžiami sunkių darbų kalėjimu ligi 4 metų.

8. Kas mažintų valstybės apsigynimo pajėgas, naikindamas geležinkelius, telegrafus, telefonus, tiltus ir kitas susisieikimo priemones, vandens įvodus arba karinę medžiagą ir visa tai, kas paskirta kariuomenei išlaikyti, baudžiamas nuo 4 metų sunkių darbų kalėjimo ligi mirties bausmės.

Ta pačia bausme baudžiamas yra pagrobęs karo metu arba karo stoviui esant, slapta arba atvirai, ir pasisavinęs arba išėikvojęs geležinkelių, telegrafų, telefonų, susisieikimo priemonių, vandens įvodus turtą ar karinę medžiagą ir visa tai, kas paskirta kariuomenei išlaikyti, jei tas nusikalstamas darbas mažintų valstybės apsigynimo pajėgas.

9. Bausmės už vidaus tvarkos ir ramumo ardymą, nustatytosios Baudžiamajame Statute, keliamos vienu laipsniu aukščiau.

10. Už nusikaltimus žmogaus gyvybei, plėšiant arba grobiant, baudžiama nuo sunkių darbų kalėjimo ligi mirties bausmės.

11. Už plėšimą ir grobimą baudžiama sunkių darbų kalėjimu nuo 4 metų ligi gyvos galvos.

V. DARBAS

1. Darbo dienos ilgumo įstatymas

(1926.I.8 d. VŽ. Nr. 212)

1. Šis įstatymas privalomas visoms dirbtuvėms ir fabrikams, kurie naudojami ne mažiau kaip trijų darbininkų samdomuoju darbu, ir visoms prekybos įmonėms ir krautuvėms, išskyrus § 2 pažymėtas įmones.

4. Darbininkų darbo laikas, išskyrus pertraukas, neturi būti ilgesnis kaip aštuonios valandos per parą ar keturiasdešimt aštuonios valandos per savaitę.

Prekybos įmonėse ar krautuvėse darbo laikas, neatsižvelgiant į tai, ar naudojamas samdomuoju darbu ar ne, negali būti ilgesnis kaip dešimt valandų per parą.

Šitas paragrafas netaikinamas valgykloms, kavinėms, arbatinėms, įvairioms maisto produktų ir vaisinių gėrų parduvėms.

15. Nusikaltęs šitam įstatymui teismo baudžiamas nuo 50 ligi 1.000 litų arba areštu lig keturių savaičių.

2. Švenčių ir poilsio įstatymas

(1930.V.14 d. VŽ. Nr. 328)

1. Švenčių ir poilsio dienomis yra visi sekmadieniai ir šios dienos —

1. Nauji Metai — sausio 1 d.,
2. Trys Karaliai — sausio m. 6 d.,
3. Lietuvos Nepriklausomybės šventė — vasario m. 16 d.,
4. Šeštinės, Kristaus dangun žengimas,
5. Dievo Kūno šventė,
6. Šv. Apaštalo Petro ir Povilo — birželio m. 29 d.,
7. Šv. Marijos Dievo Motinos dangun ėmimo — rugpjūčio m. 15 d.,
8. Tautos šventė — rugsėjo m. 8 d.,
9. Visų šventųjų — lapkričio m. 1 d.,
10. Šv. Marijos Nekalto Prasidėjimo — gruodžio m. 8 d.,
11. Kalėdų pirmoji diena.
12. Be šių dienų, švenčių ir poilsio dienos yra dar ir vietos iškilmingai švenčiamų atleidų dienos, bet tik tose vietose, kur jos švenčiamos.

V. Darbas

2. Šio įstatymo 1 str. nurodytos švenčių ir poilsio dienos yra nedarbo dienos valstybės ir vietos savivaldybių įstaigose; be šių dienų, šiose įstaigose nedarbo dienomis laikomos dar ir šios dienos:

1. Velykų, Sekminių ir Kalėdų antroji diena,
2. Didžiosios Velykų savaitės penktadienis ir šeštadienis,
3. Šv. Kazimiero — kovo m. 4 d.,
4. Kūčių diena — gruodžio m. 24 d.

Evangelikų bažnytinės šventės yra:

1. Švenčių įst. 1 str. pp. 1, 2, 4, 11 ir 2 str. 2 p. nurodytos,
2. Marijos Apreiškimo diena — kovo m. 25 d.,
Didysis ketvirtadienis ir penktadienis,
Jono Krikštytojo diena — birželio m. 24 d.,
Atgailos ir Maldų diena — Gavėnios antras trečiadienis,
Pjūties šventė — pirmas sekmadienis po šv. Mykolo,
Reformacijos šventė — spalio m. 31 d.
(Įst. Rink. XI t. I d. Evangel. Baž. Įst. 260 str.).

3. Valstybės įstaigose Klaipėdos krašte nedarbo dienos yra visi sekmadieniai, Lietuvos nepriklausomybės šventė — vasario m. 16 d., Tautos šventė — rugsėjo m. 8 d. ir šio krašto įstatymais nustatytos šventės.

12. Darbininkai, kurie dirba būtinus švenčių dienų darbus, turi turėti kas antrą šventadienį nuo darbo laisvą.

13. Miestų tarnaitėms, samdomoms ne mažiau kaip vienam mėnesiui, poilsio laikas skiriamas kasdien ne mažiau kaip 9 valandos.

Be to, jos atleidžiamos nuo darbo švenčių ir poilsio dienomis tikybinėms pareigoms atlikti tarp 6 ir 18 val. ne mažiau kaip 2 valandom.

14. Nusižengusių šiam įstatymui miestų ir apskričių viršininkai baudžia administraciniu būdu ligi 500 litų arba areštu ligi dviejų savaitių.

3. Žemės ūkio darbininkų samdos įstatymas

(1929.VIII.12 d. VŽ. Nr. 306 ir 1932.II.23 d. VŽ. Nr. 377)

§ 1. Šiuo įstatymu samdomi žemės ūkiui darbininkai ir tvarkomi ūkininkų ir darbininkų samdos santykiai; jo nenumatytais atsitikimais taikinami bendrieji civiliniai įstatymai.

§ 4. Ūkininkas ir darbininkas samdos sutartį sudaro laisvai susitarę įstatymų ir gerų įpročių apybrėžose.

§ 29. Samdytojas turi teisę nutraukti sutartį:

1) kai samdininkas nevykdo sutarties ir šio įstatymo jam dedamų esminių pareigų,

2) kai samdininkas serga ilgiau kaip dvi savaites, o ištarnavęs šešis mėnesius — ilgiau kaip šešias savaites,

3) kai samdininkas netenka laisvės daugiau kaip septynias dienas, o ištarnavęs šešis mėnesius — daugiau kaip keturiolika dienų.

§ 30. Samdininkas turi teisę nutraukti sutartį:

1) kai samdytojas nevykdo sutarties ir šio įstatymo jam dedamų esminių pareigų,

2) kai nepajėgia atlikti sutarto darbo,

3) kai įstoja į kariuomenę savanoriu,

4) kai stoja į valstybės arba savivaldybių tarnybą,

5) kai ūkis pereina į kitas rankas (§ 27),

6) kai veda (išteka) arba yra aplinkybių verčiamas grįžti į savo šeimą,

7) kai paveldi arba sukuria savo ūkį.

Atsitikimais, nurodytais 6 ir 7 p., samdininkas turi įspėti samdytoją prieš dvi savaites.

§ 33. Nutraukęs sutartį be teisėtos priežasties, samdytojas turi duoti samdininkui atlyginimą, jam priklausantį už ištarnautą laiką, ir dar priedo $\frac{1}{3}$ dalį atlyginimo, sutarto už visą, tačiau ne ilgesnį kaip vieneri metai, samdos laiką.

§ 34. Nutraukęs sutartį be teisėtos priežasties, samdininkas gauna atlyginimą jam priklausantį už ištarnautą laiką (§ 10). Tačiau samdytojas turi teisės iš darbininko ordinarininko išlaikyti $\frac{1}{12}$ dalį, o iš pavienio darbininko — $\frac{1}{3}$ dalį atlyginimo, sutarto už visą, tačiau ne ilgesnį kaip vieni metai, samdos laiką.

4. Pramonės darbininkų samdos įstatymas

(1933.XI.11 d. VŽ. Nr. 429)

60. Įmonės vedėjas turi teisę bausti samdininką piniginėmis baudomis:

1) už netinkamą darbą,

2) už praleidimą darbo laiko,

3) už ardymą įmonėje tvarkos.

61. Samdininkas baudžiamas už netinkamą darbą, jei jis tyčiomis ar dėl apsileidimo yra pagaminęs netinkamų dirbinių ar dėl apsileidimo yra pagadinęs įmonės mašinų, kitų darbo įrankių ar medžiagos.

V. Darbas

Bauda už netinkamą darbą negali būti didesnė už vienos dienos samdininko uždarbį.

Samdytojo teisė ieškoti iš samdininko padarytų dėl netinkamo darbo nuostolių atlyginimo šiuo nepaliečiama.

62. Samdininkas baudžiamas už darbo laiko praleidimą, jei jis yra nestojęs darban, ne mažiau kaip pusę darbo dienos.

Bauda už darbo laiko praleidimą negali būti didesnė už samdininko uždarbį, kurį jis būtų gavęs, dirbdamas praleistąjį laiką.

Be baudos, samdininkui dar gali būti neišmokėtas ir uždarbis už praleistąjį laiką.

Bauda už praleidimą darbo laiko negali būti dedama 35 str. 2 p., 37 ir 38 str. nurodytais atsitikimais.

63. Samdininkas baudžiamas už tvarkos įmonėje ardymą, jei jis:

- 1) neatvyksta į darbą nustatytuoju laiku,
- 2) sauvališkai pasišalina iš darbo,
- 3) neatsargiai elgiasi su ugnimi,
- 4) nelaiko įmonės patalpose švaros,
- 5) darbo metu kelia įmonėje triukšmą ginčiais, barniais, keiksmiais, muštynėmis,
- 6) neklauso darbe įmonės laikytojo, vedėjo ar darbo priežiūrėtojo,
- 7) atvyksta į darbą girtas,
- 8) nelaiko kitų įmonės tvarkos taisyklių.

Bauda kiekvienu tvarkos ardymo atsitikimu negali būti didesnė už samdininko vienos dienos uždarbį.

64. Įmonės vedėjas turi surašydinti baudų lentelę, nustatydamas joje 60—63 str. baudžiamus nusižengimus ir skiriamas už juos baudas.

Šią lentelę tvirtina apygardos darbo inspektorius.

Šita lentelė turi būti iškabinta visuose įmonės skyriuose matomoje vietoje.

65. Įmonės vedėjas turi vesti baudų knygą, kurioje įrašo kiekvieną samdininkui dedamą baudą, nurodydamas baudimo priežastį ir baudos didumą.

Be to, bauda įrašoma į samdininko atsiskaitomąją knygėlę, mokant pirmą kartą po baudos uždėjimo samdininkui uždarbį, ir išskaitoma iš samdininko uždarbio.

66. Įmonės vedėjas už neteisėtą baudos uždėjimą atsako 69 str. 5 p.

67. Iš surenkamų baudų sudaromas kapitalas, kuris laikomas įmonės vedėjo žinioje ir naudojamas tik įmonės darbininkų reikalamis.

Šio kapitalo laikymo ir naudojimo taisyklės nustato Vyriausias Darbo Inspektorius.

Įmonę uždarius, šio kapitalo liekanos eina vietinei ligonių kasai.

68. Įmonės vedėjas, kuris nusižengė:

- 1) laikęs samdininką be atsiskaitomosios knygelės arba
- 2) netaisyklingai vedęs samdininko atsiskaitomąją knygelę, yra baudžiamas bauda ligi dvidešimt litų.

Bauda dedama už kiekvieną laikomą be atsiskaitomosios knygelės samdininką arba už kiekvieną samdininką, turintį netaisyklingai vedamą atsiskaitomąją knygelę, bet bendra visų vienu laiku dedamų baudų suma kiekvienu šitų atvejų negali būti didesnė kaip 500 litų.

69. Įmonės vedėjas, kuris nusižengė netaisyklių, nustatytų:

- 1) įmonės įsteigimui pranešti apygardos darbo inspektoriui,
- 2) įmonės knygoms bei darbininkų sąrašams vesti,
- 3) parduotuvėms įmonės patalpose laikyti,
- 4) įmonės tvarkos taisyklėms ir baudų lentelei įmonėje iškabinti,
- 5) baudoms samdininkams dėti ir išieškoti,
- 6) darbininkams-mokiniamis samdyti, yra baudžiamas bauda ligi šimto litų.

Ta pat bausmė yra baudžiamas ir įmonės laikytojas, kuris nusižengė netaisyklių, nustatytų įmonės vedėjui laikyti.

70. Įmonės vedėjas, kuris nusižengė:

- 1) ėmęs iš samdininko mokestį už vartojimą įmonės darbui įmonės įrankių,
- 2) ėmęs iš samdininko už naudojimąsi įmonės duodamu butu, pirtimi, valgykla ir t.t. didesnę atlyginimą, negu yra nustatyta,
- 3) ėmęs iš samdininko palūkanas už paskolytus jam pinigus arba ėmęs iš samdininko atlyginimą už laidavimą jo piniginių prievolių,
- 4) mokėjęs samdininkui uždarbį, vietoje sutartų pinigų, duona, prekėmis ar kitais daiktais, yra baudžiamas bauda ligi trijų šimtų litų.

V. Darbas

71. Įmonės vedėjas, kuris nusižengė netaikęs taisyklių, nustatytų darbininkų sveikatai ir gyvybei darbe apsaugoti, yra baudžiamas bauda ligi penkių šimtų litų.

72. Įmonės vedėjui uždėta 68—71 str. bauda, jei jis per keturiolika dienų nuo baudžiamojo nutarimo jam paskelbimo dienos jos nesumoka, išieškoma iš įmonės laikytojo. Bet įmonės laikytojas turi teisę sumokėtos baudos ieškoti iš vedėjo.

5. Normalinės samdos sutarčių sąlygos

(1932.III.23 d. VŽ. Nr. 379)

8. Darbininkas turi stoti į darbą ir dirbti vietos įpročiais darbui skiriamu laiku; sąžiningai pildyti pavestas jam pareigas, klausyti ir prisilaikyti ūkyje nustatytos tvarkos. Pavasario sėjos, šienapjūtės ir derliaus valymo metu, tais atvejais, kada darbo atidėjimas gresia ūkiui nuostoliais, ūkininkui reikalaujant, lauko darbininkas turi dirbti ir šventomis dienomis, nurodytomis švenčių ir poilsio įstatymo. Už darbą šventomis dienomis darbininkui mokama, išeinant iš dvigubo padienio darbininko atlyginimo. Už darbą šventomis dienomis atskiras atlyginimas nemokamas šėrikams, melžėjoms ir tiems darbininkams, kurie dėl savo pareigų esmės būtinus ūkio darbus privalo dirbti ir šventomis dienomis.

9. Darbininkui kasdien duodama vietos įpročiais nustatyto poilsio. Be to, duodama darbininkams — ordinarininkams ne mažiau kaip 12 ir metiniams samdiniams ne mažiau kaip 6 laisvos dienos per metus. Laisvas dienas pasirenka darbininkas, bet taip, kad per mėnesį išeitų ne daugiau kaip 2 laisvos dienos. Gegužės, birželio, liepos, rugpjūčio mėnesiais laisvų dienų darbininkas negali pasirinkti.

6. Darbo leidimo ne Lietuvos piliečiams įstatymas

(1930.VII.14 d. VŽ. Nr. 332)

1. Ne Lietuvos piliečiai, kurie nori Lietuvos valstybėje verstis kuriuo verslu arba samdomi dirbti kurį darbą, turi gauti vidaus reikalų ministerio leidimą.

4. Nusižengęs šiam įstatymui ne Lietuvos piliečiai, vidaus reikalų ministerio nutarimu, baudžiami bauda ligi 1.000 litų arba ištremiami iš Lietuvos.

VI. EMIGRACIJA

1. Emigracijos įstatymas (1929.X.21 d. VŽ. Nr. 310)

§ 35. Kas nusikalto vertęsis tuo, kad žodžiu, raštu, spaudiniu ar paveikslu prikalbinėjo arba kurstė Lietuvos piliečius emigruoti į užsienius, tas yra baudžiamas

bauda ligi tūkstančio litų, arba areštu ligi dviejų mėnesių, arba abiem šiom bausmėm kartu.

Kaltinamojo vadovaujamo emigracijos biūro skelbimuose buvo daugiau pasakyta, negu 2 § leista, todėl jų skelbėjas ir turi atsakyti (K. 1929/366).

§ 36. Emigracijos įstaigos laikytojas, vedėjas arba tarnautojas, kuris nusikalto žodžiu, raštu, spaudiniu ar paveikslu prikalbinėjęs arba kurstęs Lietuvos pilietį emigruoti į užsienius, yra baudžiamas

bauda ligi pustrėčio tūkstančio litų, arba areštu ligi šešių mėnesių, arba abiem šiom bausmėm kartu.

§ 37. Kas nusikalto prikalbinėjęs Lietuvos pilietį, kad neleidžiamas emigruoti į užsienius, arba leidęs žmonėse žinomai melagingą paskalą apie naudingumą emigruoti į užsienius, tas yra baudžiamas

paprastuoju kalėjimu ligi vienerių metų.

§ 38. Kas nusikalto vertęsis tuo, kad, vaizduodamas nebūtą dalyką arba veikdamas žinomai neteisingomis žiniomis arba kitomis apgaulės priemonėmis, gundė Lietuvos piliečius emigruoti į užsienius, tas yra baudžiamas

paprastuoju kalėjimu ligi dviejų metų.

1. Nustatyta, kad kaltin. lapeliais buvo paleista plati agitacija emigruoti į Braziliją. Juose blogos kolonijų pusės užtušotos... Bet užtat to krašto geresnės pusės išgiriamos iki aukščiausio laipsnio: žemės nereikia arti, sėti..., o pakanką žemę pagaliu pradurti... Reklamose yra taip pat ir teisiamiesiems žinomai neteisingų dalykų... Tokių perspektyvų ir faktų suvilioti, kaimiečiai parduoda savo ūkius... su dideliais nuostoliais, vildamiesi turėti šimteriopą pelną. Brazilija toli, pats... nepatikrinsi, o čia rimta „įstaiga“ tikrina, raštu parašyta — kaip nepatikės kaimietis? (A. 1930/416).

2. Nors kaltinamųjų bendrovė oficialiai ir nefigūravo kaip emigracijos kontora, bet kadangi ji veikė kaip emigracijos kontorų agentas, pristatydamą toms emigracijos kontoroms emi-

III B

VI. Emigracija

grantus, tai visvien turi atsakyti pagal Emigracijos įst. (A. 1930/416).

§ 39. Jei dėl nusikalstamų veiksmų, nurodytų šio įstatymo 37 ir 38 straipsniuose, buvo emigranto ūkis sunaikintas, tai kaltininkas yra baudžiamas

sunkiųjų darbų kalėjimu ligi trejų metų.

Jei taip, kaip nurodyta 37 ir 38 straipsniuose, buvo gundomi arba prikalbinėjami emigruoti į užsienius kariai, tai kaltininkas yra baudžiamas

sunkiųjų darbų kalėjimu ligi šešerių metų.

§ 40. Kas nusikalto įgundęs emigruoti moterį, norėdamas svetur ją paversti kekše, tas yra baudžiamas

paprastuoju kalėjimu ligi dvejų metų.

Jei taip gundydamas moterį kaltininkas pavartojo apgaule, asmens smurtą, grasymą padaryti galą ar sunkią kūno žalą jai pačiai ar jos šeimos žmogui, arba jei tam panaudojo savo valdžią jai, arba pasinaudojo jos negalia ar priklausymu nuo jo, tai jis baudžiamas

sunkiųjų darbų kalėjimu ligi trejų metų.

Jei nusikalto vertęsis nurodytu šiame straipsnyje nusikaltamu darbu, tai jis yra baudžiamas

sunkiųjų darbų kalėjimu ligi šešerių metų.

Pasikėsėjimas baudžiamas.

§ 41. Kas nusikalto tyčiomis išgabenęs moterį į užsienius, žinodamas kito tikslą paversti ją svetur kekše, tas yra baudžiamas

paprastuoju kalėjimu ligi dvejų metų.

Pasikėsėjimas baudžiamas.

§ 42. Kas nusikalto vertęsis emigrantų gabenimu, neturėdamas tam reikalingo valdžios leidimo, tas yra baudžiamas

bauda ligi pustrėčio tūkstančio litų, arba areštu ligi šešių mėnesių, arba abiem šiom bausmėm kartu.

§ 43. Emigracijos įstaigos laikytojas, vedėjas arba tarnautojas, kuris nusikalto nelaikęs emigracijos įstatymo arba jo vykdymo taisyklių, yra baudžiamas

bauda ligi pustrėčio tūkstančio litų, arba areštu ligi šešių mėnesių, arba abiem šiom bausmėm kartu.

2. Tranzito taisyklės

(1924.III.21 d. VŽ. Nr. 154)

§ 10. Jeigu, nustatytam leidime terminui pasibaigus (§ 6), transemigrantas nebūtų išsiųstas, išveivybės įstaiga baudžiama už kiekvieno transemigranto neišsiuntimą ligi 1000 litų. Be to,

VI. Emigracija — VII. Farmacija

išėiėybės įstaigos už kiekvieną transemigranto pabėgimą pa-
žiūojant arba iš nustatytos gyvenamosios vietos moka po 1000
litų baudos. Uždėtos baudos nepaliuosuoja išėiėybės įstaigų nuo
pabėgusių transemigrantų suradimo ir jų grąžinimo. Tiek pra-
leidusieji terminą, tiek ir surastieji transemigrantai laikomi iš-
ėiėybės įstaigų barakuose.

Pastaba. Išėiėybės įstaigoms prašant, valdžia duoda
pagelbos pabėgusiems iš nustatytų transemigrantams gyventi
vietai suieškoti.

VII. FARMACIJA

Svaiginamųjų vaistų įstatymas

(1931.VIII.7 d. VŽ. Nr. 362)

15. Kas nusižengė:

1) įvežęs, išvežęs, gaminęs, pirkęs, pardavęs ar kitaip per-
leides svaigiųjų vaistų kitiems asmenims arba įstaigoms, netu-
rėdamas leidimo verstis šiomis operacijomis, arba

2) perleides bet kuriuo būdu svaigiųjų vaistų tokiems as-
menims arba įstaigoms, kurie neturi leidimo pirkti, arba

3) įvežęs arba išvežęs svaigiųjų vaistų be specialinio lei-
dimo, arba

4) gaminęs ir perdirbinėjęs svaigiuosius vaistus tose įmo-
nėse ir patalpose, kuriose neleista, arba

5) laikęs svaigiųjų vaistų, neturėdamas leidimo — tas yra
baudžiamas

kalėti paprastajame kalėjime ne mažiau kaip 6 mėne-
sius arba pinigine bauda ne didesne kaip 10.000 litų
arba abiem bausmėm kartu.

Be to, rasti pas nusikaltusį svaigieji vaistai konfiskuojami.
Konfiskuojamos prekės perduodamos Vidaus Reikalų Minis-
terijai.

Pasikėsėjimas baudžiamas.

16. Kas nusižengė:

1) nelaikęs įsakymų ir taisyklių šiam įstatymui vykdyti,
arba

2) nevedęs šiuo įstatymu ar taisyklėmis nustatytų knygų
arba vedęs jas, nesilaikydamas nustatytos tvarkos, arba

3) kliudęs šiuo įstatymu ir taisyklėmis nustatytiems prie-
žiūros organams vykdyti priežiūrą arba neparodęs revizuojan-

VII. Farmacija — VIII. Gėralai

tiems prekybos knygu ir dokumentu, kurie liečia svaigiuosius vaistus —

apskrities viršininko baudžiamas areštu ligi trijų mėnesių arba pinigine bauda ligi 1.500 litų arba abiem bausmėm kartu.

VIII. GĖRALAI

Svaiginamųjų gėralų mažmenomis pardavinėjimo įstatymas

(VŽ. Nr. 91, 224 ir 373)

1. Svaiginamieji gėralai mažmenomis pardavinėti leidžiama tik šiuo įstatymu numatytoje įstaigoje:

- a) svaiginamųjų gėralų krautuvėse;
- b) alinėse;
- c) traktieriuose ir bufetuose.

Kitose įstaigose ir vietose svaiginamuosius gėralus pardavinėti draudžiama.

3. Svaiginamieji gėralai mažmenomis pardavinėti išsineštinai leidžiama svaiginamųjų gėralų krautuvėse.

Svaiginamieji gėralai mažmenomis pardavinėti išgertinai ir išsineštinai leidžiama alinėse ir traktieriuose.

Įstaigose, skiriamose svaiginamiesiems gėralams mažmenomis pardavinėti išsineštinai, — svaiginamieji gėralai pardavinėti išgertinai draudžiama.

4. Visose įstaigose svaiginamiesiems gėralams mažmenomis pardavinėti draudžiama laikyti bet kokių gėralų, prekių ar produktų, išskyrus tuos, kuriuos įstatymai leidžia tose įstaigose laikyti.

5. Svaiginamųjų gėralų krautuvėse pardavinėti leidžiama visi svaiginamieji gėralai: spiritas, degtinė ir kiti spiritiniai gėralai, taip pat alus, porteris, midus ir vynas.

Alinėse pardavinėti leidžiama alus, porteris ir midus, taip pat laikyti ir pardavinėti šaltieji užkandžiai, tabako dirbiniai ir degtukai.

Traktieriuose pardavinėti leidžiama visi svaiginamieji gėralai: spiritas, degtinė ir kiti spiritiniai gėrimai, taip pat alus, porteris, midus, vynas.

Pastaba. Teatrų, vakarų, gegužinių ir įvairių viešų pasilinksminimo vietų bufetuose svaiginamieji gėralai laikyti ir gerti draudžiama.

6. Laikyti įstaigą svaiginamiesiems gėralams mažmenomis

pardavinėti tegali asmuo, gavęs reikiamą leidimą svaiginamiesiems gėralams pardavinėti įstaigai atidaryti ir išpirkęs atitinkamą patentą.

Jei mes paimsime Svaig. gėr. mažmen. pardav. įst. 6 str. tai teks susidaryti išvada, kad išėjus šiam įstatymui, Akc. Įst. 1110, 1111, 1112, 1113 (be pastabos) ir 1115 str. neveikia, nes Svaig. gėr. mažm. pardav. įst. 6 str. kaip tik kalba apie tą patį dalyką, vadinasi, apie prekyviamą svaiginamaisiais gėralais be reikiamo leidimo ir patentu. Kas prekiauja svaiginamaisiais gėralais su svetimu patentu, su tokiu patentu, kuriam išėjo laikas, su neatitinkamu patentu arba ne toje vietoje, kuriai patentas duotas, prekiauja arba be reikiamo leidimo, arba be atitinkamo patentu, arba be vieno ir be antro.

Kyla klausimas, kaip su Akc. Įst. 1113 str. pastaba. Kadangi Svaig. gėr. mažmen. pardav. įst. laikymo visokiose prekybos įstaigose svaiginamųjų gėralų nenumato, tai reikia susidaryti išvada, kad Akc. Įst. 1113 str. veikia, bet patentinis mokestis negali būti ieškomas, nes jei patentinis mokestis neieškomas iš pardavinėjančių svaiginamuosius gėralus be patentu, tai negalima ieškoti patentinio mokesčio tik iš laikusių be atitinkamo leidimo savo prekybos įstaigose svaiginamuosius gėralus, nėsant išrodymų, kad jie tuos gėralus pardavinėję (K. 1933.VI. 8/17; b. Nr. 170).

16 §. Svaiginamiesiems gėralams mažmenomis pardavinėti įstaigų laikytojais ir tarnautojais negali būti:

a) asmens, kurie yra teismo nuteisti už nusikaltimus, kuriuos seka teisių atėmimas, lygiai taip pat ir asmens, kuriems yra iškelta byla už šios rūšies nusikaltimus;

b) asmens, kurie yra teismo nuteisti už nusikaltimus, kurie žmogaus garbę plėšia (vagystę, prigavimą, svetimo turto pasisavinimą, vogtų daiktų slėpimą, arba pardavinėjimą, kyšių ėmimą, lupikavimą, paleistuvystę), už slaptą degtinės vartymą ir pardavinėjimą, už nusikaltimus akcyzės mokesčiu įstatymams, jei jiems bausmę atlikus 3 metai dar nepraėjo, lygiai taip pat ir asmens, kuriems yra iškelta byla už šios rūšies nusikaltimus;

c) asmens, kurie, būdami įstaigų svaiginamiesiems gėralams pardavinėti laikytojai ar tarnautojai, nusižengė taisyklėms, svaiginamiesiems gėralams mažmenomis pardavinėti nustatytoms, kad įstaigos buvo uždarytos, arba kad jie patys liko teismo nuteisti už šių taisyklių sulaužymą, jei nuo įstaigos uždarymo dienos, ar jiems bausmę atlikus, 3 metai dar nepraėjo.

Pastaba. Svaiginamiesiems gėralams mažmenomis pardavinėti įstaigų laikytojais ir tarnautojais negali būti ir šiame § pažymėtų asmenų nesavarankiškai gyvenantieji šeimos nariai.

VIII. Gėralai

17 §. Svaiginamųjų gėralų mažmenomis pardavinėjimo įstaigų laikytojais būti, arba bet kurio šiose įstaigose darbu užsimti draudžiama kariams ir asmenims, jaunesniems kaip 21 metų amžiaus.

Už nusižengimus prieš šį §-ą atsako įstaigos savininkas.

19. Svaiginamiesiems gėralams mažmenomis pardavinėti įstaigos, išskyrus geležinkelių stočių bufetus, atidarytos laikyti draudžiama:

1) kasdien apskrities teisėmis miestuose — anksčiau kaip 9 val. ir vėliau kaip 22 val., o kitose vietose — anksčiau kaip 8 val. ir vėliau kaip 20 val.

2) Sekmadieniais ir „Švenčių ir poilsio įstatymo“ 1 §-o pažymėtais šventadieniais — visą dieną;

3) „Švenčių ir poilsio įstatymo“ 2 §-e pažymėtomis dienomis apskrities teisėmis miestuose — ligi 13 val., o kitose vietose — ligi 13 val. ir po 16 val.

4) šeštadieniais — po 16 val.;

5) Seimo, savivaldybių ar kitokių organų rinkimų dienomis — visą dieną;

6) naujokų šaukimo ir mobilizacijos dienomis — visą dieną;

7) jomarkų (mugių) dienomis valsčiaus teisėmis miestuose ir valsčiuose — po 16 val.;

8) tikybinių procesijų metu.

Pastaba. Vidaus reikalų ministeris, susitaręs su Finansų ministru, gali leisti pirmos rūšies restoranams pardavinėti svaig. gėralus šito §-o 3 ir 4 p. nurod. dienomis ilgiau kaip tuose p. p. nust., bet visur neilgiau kaip ligi 24 val.

20 §. Valsčiaus ir miestų taryboms duodama teisė, visuomenės tvarkos atžvilgiu, atskirais atsitikimais drausti svaiginamuosius gėralus mažmenomis pardavinėti ir kitu, be 19 § pažymėtojo, metu, ar tai visą dieną, ar tik tam tikromis dienos valandomis.

21 §. Svaiginamiesiems gėralams mažmenomis pardavinėti įstaigoje draudžiama parduoti svaiginamųjų gėralų ar leisti juos gerti: asmenims, kurie matomai girti yra, ar mažamečiams, nesukakusiems 18 metų amžiaus, asmenims valstybinėje uniformoje ir visų mokslo įstaigų auklėtiniais bei mokiniams.

22 §. Svaiginamuosius gėralus pardavinėti draudžiama, imokant įkaitui daiktus arba į laukiamą derlių, arba apskritai skolininai, mainais už javus arba kitus ūkio gaminius.

Mokėti pinigų vietoje svaiginamaisiais gėralais iš įžadų arba už padirbtą darbą taip pat draudžiama.

VIII. Gėralai

23. Svaiginamiesiems gėralams mažmenomis pardavinėti įstaigose draudžiama laikyti akcyzės mokesčiu neapmokėtus svaiginamuosius gėralus ir juos pardavinėti (1922.VI.3 d. VŽ. Nr. 91).

24 §. Svaiginamuosius gėralus iš pardavinėjimo įstaigų nešti ar vežti tegalima tuose pat induose (bonkose), kuriuose gėralai nupirkta, nesulaužius antspaudų ar plombų ir nenuplėšus banderolių.

25 §. Visos svaiginamiesiems gėralams pardavinėti įstaigos turi būti laikomos švariai.

Visose svaiginamiesiems gėralams mažmenomis pardavinėti įstaigose draudžiama visoki dorą įžeidžiantieji pasilinksminimai.

26 §. Visose svaiginamiesiems gėralams pardavinėti, įstaigose privalo būti viešai iškabinami priešalkoholinio turinio paveikslai ar parašai, vidaus reikalų ministerio patvirtinti; šių parašų ir paveikslų iniciatyvos teisė priklauso blaivybės draugijoms.

27 §. Visose svaiginamiesiems gėralams mažmenomis pardavinėti įstaigose privalo būti laikomi blaivybės reikalams skirtami periodiniai ir neperiodiniai leidiniai, kurių vardus nustatys vidaus reikalų ministeris.

28 §. Svaiginamųjų gėralų pardavinėjimo įstaigų iškabose, be įstaigos pavadinimo, jos firmos — markės ir jos savininko pavardės ir vardo, draudžiama dėti bet kokie parašai ar piešiniai.

29 §. Svaiginamieji gėralai, jų indai ir indų imitacijos įstaigų languose ir kitose ne įstaigoje esantiems matomose vietose išstatyti draudžiama.

36. Nusikaltusieji šio įstatymo 1, 3, 4 ir 6 §§ baudžiami teismo keliu kalėti kalėjime ligi 1½ metų, arba pinigine bauda nuo 500 ligi 5000 litų, arba abiem baudom drauge.

Visa šių nusikalstamųjų darbų medžiaga konfiskuojama.

Pastaba. Atiteistas iš slaptų svaiginamųjų gėralų pardavėjų trigubas akcyzės patentinis mokestis, bet ligi šio įstatymo pakeitimo įsiteisėjimo neišieškotas, nebeieškomas (1932.III.9 d. VŽ. Nr. 378).

1. Dabartiniu metu reikia pripažinti, kad veikia du įstatymai, liečią slaptą degtinės pardavinėjimą, būtent: įst. apie slaptą degtinės varamą ir pardavinėjimą (VŽ. 145 Nr.) ir svaig. gėralų mažmenomis pardavin. įst. (VŽ. 224(91)Nr.)..., bet Nr. 145 įstatyme nėra pasakyta, kad įstatymas Nr. 91 nustotų galios... Iš to reikia daryti išvada, jog įstatymas Nr. 91 yra nustojęs galios tik tiek, kiek jį liečia naujasis įstatymas Nr. 145. Kadangi naujasis įstatymas turi tik dvi dali: apie bausmę ir

III B

VIII. Gėralai

III B apie gėralų konfiskaciją, o įstatymas Nr. 91 turi, be tų dviejų dalių, dar dvi dalis apie trigubą patentinį mokestį ir apie atėmimą leidimo svaig. gėralams pardavinėti; iš to aišku, kad tik tos dvi dalys ir buvo pakeistos naujuoju įstatymu (K. 1926/197).

2. Kitaip galvojant, gyvenime susidarytų nesamone. Žmogus, nusikaltęs slaptai degtinę pardavinėdamas, pagal įst. 145 Nr. gali būti baustas tik 500 lit., o smuklininkas, turėdamas patentą, bet neteisėtai pardavinėdamas svaig. gėralus, pagal įst. Nr. 91 turėtų mokėti kur kas daugiau. Tokio samprotavimo įstatymas Nr. 145 negalėjo nustatyti. Tad reikia pripažinti, jog, išėjus naujam įstatymui Nr. 145, pasilieka galioti trečia ir ketvirta įstatymo Nr. 91 § 36 dalis. Taigi (pardavinėjus degtinę be patento) trigubas patentinis mokestis turi būti priteistas (K. 1926/311).

3. Ak. slaptai prekiavo akcyzuota degtine, bet ne namų darbo; todėl jo nusikaltimas yra numatytas kaip tik svaig. gėr. mažmen. pard. įst. (VŽ. 91 Nr.) ir todėl turėjo būti nubaustas pagal to įst. 36 §, bet ne įst. slaptam degtinės varamui ir pardav. bausti (VŽ. Nr. 145) (K. 1926/476).

4. V. yra slaptai, uždraustu laiku, pardavęs iš savo buto K. valdiškos degtinės, bet ne iš krautuvės, kur jis turėjo leidimą pardav. degtinę, ir todėl jo nusikaltimas yra numatytas sv. gėr. mažm. pard. įst. §§ 1 ir 6 (K. 1927/34).

5. Jeigu kontrabanda įgabentas spiritas bus ir pardavinėjamas slaptai, tai gali būti keliamos dvi bylos — už kontrabandą ir už slaptą spirito pardavinėjimą (K. 1929/516).

6. Dėl slapto degtinės pardavinėjimo išieškoma ne metinės, bet pusmetinės patento kainos norma (K. 1931/136).

§ 37. *Asmens, nusikaltę šito įstatymo 5, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28 ir 29 paragrafams ir taisyklėms, išleistoms šito įstatymo 30 §-u, teismo baudžiami arešto ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba mokėti pinigų ne daugiau kaip 1.000 litų arba abiem pabaudom drauge.*

Be šitos bausmės, iš nusikaltusio svaiginamiesiems gėralams pardavinėti įstaigos laikytojo atimamas leidimas svaiginamiesiems gėralams pardavinėti.

Asmens, nusikaltę šio įstatymo 34 ir 35 paragrafams, administracijos baudžiami pinigais ne mažiau kaip 20 litų.

III B Atėmimas leidimo svaig. gėr. pard. nėra bausmė, o tik neteisėtų kaltinamojo veiksmų pasekmė (K. 1927/195, 197).

§ 38. *(pratusių girtuokliauti asmenų turtui ir uždarbiui gali būti sudaroma globa tų asmenų šeimos naudai.*

2. Valstybinių gėralų pardavyklų taisyklės
(VŽ. Nr. 174)

3. Mineralinių vandenų, vaisvandenių ir limonado
gaminimo taisyklės
(VŽ. Nr. 255)

IX. GINKLAI

Leidimų ginklams laikyti davimo taisyklės
(1919.X.1 d. LVŽ. Nr. 12 ir 1921.XI.15 d. VŽ. Nr. 73)

§ 1. Draudžiama be tam tikro leidimo laikyti ir nešioti šaunamasis ginklas.

§ 2. Leidimus ginklams laikyti duoda apskričių viršininkai, miestuose, kurie valdosi apskričių teisėmis — miestų ir apskričių ar miestų viršininkai.

§ 3. Leidimai ginklams laikyti gali būti duodami tik Lietuvos piliečiams (ėms), ne jaunesniems kaip 17 metų amžiaus.

§ 4. Noris laikyti šaunamąjį ginklą privalo paduoti apskrities viršininkui arba miesto ir apskrities ar miesto viršininkui prašymą, apmokėtą (10 litų) žymėniu mokesčiu.

§ 5. Apskrities viršininkas arba duoda leidimą, arba atmeta prašymą ir apie tai praneša prašytojui raštu.

Pastaba. Žmonėms, kuriems apskrities viršininkas yra atsakęs duoti leidimą ginklui laikyti, gali skųstis Vidaus Reikalų Ministerijos Piliečių Apsaugos Departamentui.

§ 6. Gaunąs leidimą ginklui laikyti privalo įmokėti Valstybės Išdan (10 litų) už revolverį ir (20 litų) už medžioklinį šautuvą, ir kvitą pristatyti apskrities viršininkui, arba apskrities ir miesto ar miesto viršininkui.

§ 7. Leidimas duodamas vieneriems metams.

Pastaba. Metai skaitomi nuo sausio 1 d. ligi 1 d.

§ 8. Turis leidimą ginklui laikyti, jeigu nori pratęsti jį kitiems metams, privalo ne vėliau kaip gruodžio mėn. 20 dieną įmokėti Valstybės Išdan (10 litų) už revolverį ir (20 litų) už medžioklinį šautuvą ir kvitą pristatyti apskrities, miesto ir

IX. Ginklai — XI. Išvežimas

apskrities ar miesto viršininkui, kuris pažymi ant senojo leidimo, kad jis turi galios ateinantiems metams.

§ 9. Neįmokėjęsiejį ligi gruodžio 20 d. paskirtojo (§ 8) mokestio laikomi atsisakiusiais nuo leidimo ginklams laikyti ateinantiems metams ir iš naujo gali gauti leidimą §§ 4, 5, 6 nustatyta tvarka.

§ 10. Leidimas ginklui laikyti negali būti perduotas kitam asmeniui.

§ 11. Nusikaltusieji šių taisyklių §§ 1—10-am baudžiami pagal Baudžiamojo Statuto 230 str.

Karo stoviui esant, už nurodytus čia nusikaltimus baudžiama pagal Ypatingų Valstybės Apsaugos įstatų 8 §.

X. GYVULIŲ GLOBA

Gyvuliams globoti įstatymas

(1934.III.29 d. VŽ. Nr. 441)

2. Kas nusikalto kankinęs gyvulius ar paukščius, apskrities viršininko nutarimu baudžiamas

bauda ligi 300 litų arba areštu ligi 1 mėnesio.

XI. IŠVEŽIMAS

1. Įstatymas apie auksinių ir sidabrinų pinigų, aukso ir sidabro gabalais arba nuolaužomis ir vežamais prekybos tikslais sidabriniais arba auksiniais dirbiniais išvežimo iš Lietuvos uždraudimą

(VŽ. Nr. 21)

1. Draudžiama išvežti už Lietuvos sienų auksiniai ir sidabriniai pinigai, auksas ir sidabras gabalais arba nuolaužomis ir vežamais prekybos tikslais auksiniais arba sidabriniais dirbiniais.

2. Kaltininkai baudžiami kalėjimu ligi trijų mėnesių ir bauda, administraciniu keliu, ligi 1330 litų.

3. Užtikti valstybės sienoje išvežami auksiniai ir sidabriniai pinigai, auksas ir sidabras gabalais ir nuolaužomis ir vežami prekybos tikslais auksiniai arba sidabriniai dirbiniai konfiskuojami Valstybės Iždo naudai.

XII. KARO BAUDŽIAMIEJI ĮSTATYMAI

Karo Baudžiamasis Statutas yra Karo Įstatų Rinkinio XXII III B knygų.

XIII. KARVELIAI

1. Karo ryšių karvelių įstatymas

(1930.V.31 d. VŽ. Nr. 329)

8. Už šio įstatymo arba jo vykdomųjų taisyklių netaikymą kaltininkai baudžiami bauda ligi 500 litų.

2. Karo ryšių karvelių įstatymui vykdyti taisyklės

(1933.X.31 d. VŽ. Nr. 428)

14. Už šių taisyklių nesilaikymą kaltininkus baudžia apskričių viršininkai ligi 500 litų; be to, gali būti atšauktas karveliams laikyti leidimas.

XIV. KONTRABANDA

Muitinių Įstatai

(1924.VII.10 d. VŽ. Nr. 164)

§ 159. Kontrabanda laikoma:

1) prekės, įgabenamos iš užsienių, neatlikus muitinės apeigų;

2) prekės išgabenamos arba tos, kurios kėsinamasi išgabenti iš Lietuvos, neatlikus muitinės apeigų;

3) vidaus rinkoje platinamos tokios prekės, kurios yra draudžiamos arba kurios yra neteisėtai gautos iš muitinės be maito, arba įmokėjus mažesnę maitą, negu reikia įmokėti.

1. Nustatyta, kad per Virbalio muitinę gabenami guminiai III B apsiaustai buvo muitinami dalinai mažesniu maitu, kaip kad reikėjo, ir kad iš viso nesumokėta maito rinkliavos 15.795 lt. 41 c. ... Liudiniuko G. liudijimu nustatyta... kad šis ap-

XIV. Kontrabanda

Muit.
159 §

III B

muitinimas įvyko ne per klaidą, bet tyčia, nes firmos K. agentai negalėjo nežinoti, kokius apsiaustus jie gauna... ir už kokius jie užmokėjo muitą. Muitinės valdininkai apmuitino apsiaustus mažesniu muitu taip pat tyčia, bet ne dėl klaidos, ir užtat jie pagal Muit. įst. 180 § atsako kaip už tarnybinį nusikaltimą... Firmos agentai už tai yra atsakingi Muit. įst. 159 § kaip už kontrabandą (K. 1926/353).

2. Baudžiant ką nors už kontrabandą, reikia išrodyti, kad buvo gabenamos prekės iš užsienių kontrabandos keliu. Bet Ap. T. sprendime nė žodžio nepasakyta, kodėl jis pripažino sulai-kytas prekes kontrabanda. Todėl jis yra naikintinas (K. 1927/47).

3. Teismas klaidingai du audinio gabalu atleido nuo kon-fiskacijos, motyvuodamas tuo, kad, girdi, nuo pabaudos už juos kaltintojo atsisakyta... Teismas klaidingai nusprendė jų nekonsfiskuoti; iš esmės nesvarstęs, ar jos sudaro kontrabandą, ar ne (K. 1927/58).

4. Negalima sutikti..., kad piliečiai turėtų patys tikrinti kompetentingų valdžios organų (muitinės) veiksmus ir juos ati-taisyti, jeigu įvyks klaida, o už to nepadarymą — bausti. Tai būtų valdininko paskatinimas žiūrėti į savo pareigas pro pirš-tus ir atsakomybę už savo apsileidimą suversti piliečiams, nes šie, bijodami baudžiamos atsakomybės, vis vien klaidas atitaisys.

Kita padėtis, kada svaiginamieji gėralai išleidžiami iš dirb-tuvių (o ne iš muitinių). Čia galimos visokios malversacijos išdo nenaudai, tad ir prekiaujančios tokiais gėralais įstaigos, imdamos iš dirbtuvių gėralus, turi žiūrėti ir patys, kad būtų tinkamai apibanderolinti (K. 1929/146).

5. Ar kaltinamoji žinojo tas prekes esant užsienines — bylos esmės dalykas (Mano — įst. nereikalauja „žinomai“ už-sienių pr.) (K. 1929/313).

6. Kontrabandos dalyviui 173 § negalėjo būti pritaikintas (K. 1930/110).

7. Išvežti aukšą iš Lietuvos į užsienius draudžiama; tai M. turėjo žinoti. Muitinės valdininkai ir kiti tarnautojai ne-privalo klausinėti, ką kas veža, o patys piliečiai turi pateikti visa, ką veža, kad viskas būtų galima patikrinti, ar nevežama tai, kas turi būti apmuitinta arba uždrausta (K. 1932.IX.6; b. Nr. 214).

8. Kadangi muitų reikalai nėra rezervuoti Klaipėdos krašto kompetencijai, tai yra Lietuvos vyriausybės, o ne vietinių krašto organų reikalas įvesti Klaipėdos krašte Lietuvos muitų teisę... Bet kartu su Muitų įstatymu buvo Klaip. krašte įvesti ir bau-džiamieji muitų įstatymo nuostatai, kurie yra organiška muitų teisės dalis (S. 24/25).

9. Finansų ministeris pagal Lietuvos Valstybės Konstituciją neturi galios baudžiamiems nuostatams leisti... 1925.I.31 d. skelbimas turi būti laikomas negaliojančiu (S. 30/26).

10. Lietuvos suverenumas muitų reikalų srityje verčia daryti išvadą, kad nusižengimai muitų laisvyklėms, t. y. normoms, kurios tvarko atskirų asmenų pasielgimą, samtykiuojant su pačiomis muitų įstaigomis, turi būti baudžiami sulig baudžiamaisiais muitų įstatymo nuostatais; leidimas tų baudžiamųjų normų, kurios tik *netiesioginiai* saugoja valstybės veikimą, tuo pačiu sudarydama bendrosios baudžiamosios teisės dalį, — nors jos ir būtų išreikštos specialiaime įstatyme, kaip, sakysime, Lietuvos muitų įstatymo 178 §, — priklauso, kiek jis liečia Klaip. kraštą, kaip baudžiamosios teisės reikalas, pagal Kl. kr. Statuto 5 str. 9 p., autonominei krašto kompetencijai. Todėl kam nusižengus pastarosios rūšies normoms, turi būti taikinama bendroji Klaip. krašto baudžiamoji teisė (S. 10/26).

11. Ar eterį įvežti gali leisti ministeris, neturi reikšmės, jeigu atitinkamas įvežimo leidimas nėra pateiktas (S. 24/25).

12. Bet Baudžiamasis skyrius (Šilutės) klysta, šiuo atveju paneigdamas užsienių prekių kilmę *dėl to*, kad kaltinamasis jas esąs pirkęs iš Lietuvos firmų. Ta aplinkybė jokių būdu neprieštarauja tam, kad prekės pirma buvo iš užsienių įvežtos. Tuo atveju jos — *muitinių įstatymo prasme* — *pasilieka užsienių prekes*, nors jas vėliau Lietuvoje ir išigyja vienas pirklys iš kito ir, išgijęs, laiko jas savo krautuvėje. Įstatyme tuo atžvilgiu nėra jokio skirtumo, ar jos yra pirmose, ar antrose rankose (S. 49/28).

13. Šieno įvežimas nėra nei draudžiamas, nei apdėtinas muitu. Šiuo atveju kyla klausimas, ar yra kontrabandos deliktas įvežti šieną *per vadinamą žaliąją sieną*? Į šį klausimą, vadovaujantis Muitų įstatymo §§ 1, 159 p. 1, reikia atsakyti teigiamai... Ta aplinkybė, kad kaltinamasis, Baudžiamojo skyriaus (Šilutės) konstatavimu — dėl sienos perėjimo, įvykdyto tuo pačiu darbu — šieno įvežimu, apsilenkiant su muitine — jau nubaustas 200 litų, neužkerta kelio šienui ir gabenimo priemonėms konfiskuoti (S. 27/29).

14. Kai kaltinamasis su prekėmis atėjo į muitinę, ji buvo jau uždaryta, todėl muitų formalumai galėjo būti atlikti tik tada, kai muitinė buvo atidaryta. Kaltinamajam prekes palikus muitinėje, kad palauktų jos atidarant, jis pasielgė teisėtai ir nebaudžiamai (VT. Ksk. S. 6/32).

15. Muitų įst. § 101 d. 2 nustatytoji finansų ministerio teisė turi galvoje tik § 101, d. 1 numatytą kleimavimą prekių prieš išduodant jas iš muitinės. Bet nei šioje vietoje, nei kurioje nors kitoje Muitų įst. vietoje nėra numatyta teisė papildomai įvesti prekių kleimavimą, jau iš muitinės išleistų ir prekybos apyvartoje esamų (VT. Ksk. S. 64/32).

16. Už finansų ministerio įsakymo nevykdymą firmos atstovai tegali atsakyti pagal BS. 138 str., bet legaliai įgabentos

XIV. Kontrabanda

Muit.
159 § prekęs dėl to dar nevirsta kontrabanda (VT. tv. 1933.IX.7; b. Nr. 335).

III B

17. Jei ir laikytume išrodytu dalyku, kad etikiečių dalis buvo įgabenta kontrabandos keliu ir jos užkljuotos ant bonkučių, į kurias buvo įpilti legalių būdu įgabenti dažai, tai pastarieji dėl to negali pasidaryti kontrabandine preke, nes Muitų įst. tokių įvykių nesulygino su kontrabanda (VT. tv. 1933.IX.7; b. Nr. 335).

§ 160. Kontrabandai prilyginama — užsienių prekės, saugojamos, pervežamos ir sukrautos sandėliuose šiais atvejais:

- 1) jei kleimtuotinos prekės gabenamos arba laikomos prekybos įstaigose be kleimų;
- 2) jei prekybai skiriamos nekleimtuotinos prekės neturi muitinės kvitų ar urmo sandėlių dokumentų.

P a s t a b a. Kleimtuotinių užsienių prekių nepilni gabalai ar atkarpos prekybos įstaigose privalo turėti atrėžtus nuo tų gabalų kleimtuotus likučius ligi visas gabalas bus galutinai išparduotas; priešingu atveju tie likučiai, nepilni gabalai ar atkarpos be muitinės kleimų laikomi kontrabanda.

Kontrabandai prilyginamos kinofilmos, įvežtos be vidaus reikalų ministerio leidimo (Muit. įst. pak., pask. 1932.VII.15 d. VŽ. Nr. 390).

1. Šios bylos reikalu rastos krautuvėj kleimtuotos prekės be plombų... Todėl nebuvo jokio reikalo šaukti liudininkus išrodyti, ar buvo ši manufaktūra pinkta su kleimais. Muit. įst. 171 § tik pasako, kas laikomas atsakingu už kontrabandą, bet tas paragrafas nenuima atsakomybės už laikymą krautuvėje užsienių manufaktūros be muitinės plombų. Vienas jau pats be muitinės plombų manufaktūros atradimo faktas — laikomas kontrabanda (K. 1926/146).

2. Dėl netikslaus muitinės užplombavimo megztinių ir pirštinių R. galėjo turėti tam tikrą kiekį jų krautuvėje be plombų, nors ir muitų apmokėtų... Dėl to jos nepripažintos kontrabanda (K. 1927/52).

3. Tačiau Vyr. Trib., turėdamas galvoje, kad nors merlė... ir yra plombuotina prekė, bet kadangi, kaip matyti..., kad už tą merlę sumokėta muito rinkliava, o pagal artelio „Laidas“ pasiteiravimą ši merlė nebuvo kleimtuota, kad tokiu būdu

XIV. Kontrabanda

M. ir F. krautuvėje galėjo būti merlė be plombų...; randa, kad Ap. T. teisingai M. ir F. išteisino, nes jie negali atsakyti už netikslūs muitinės veiksmus (K. 1927/59).

Muit.
160 s

III B

4. Pas G. krautuvėje buvo rasta manufaktūra be plombų, tai iš to aišku, kad ši manufaktūra nebuvo perėjusi per muitinę, nes kitaip turėtų plombas. Tad ji teisėtai prilyginta prie kontrabandos, kad ši manufaktūra muitinėje buvo neužplombuota, G. net neatsikerta, o taip pat neišrodo, iš ko jie tą manufaktūrą gavo (K. 1927/214).

5. Muit. įst. 160 str. baudžia už saugojimą prekių be plombų, o ne už plombų atplėšimą (K. 1927/253).

6. Muit. įst. 159 str. reikalavimas liečia kaip urmo sandėlius, taip ir smulkias krautuves... Pirklių dalykas rūpintis, kad jų krautuvėje nebūtų kleimuotinių prekių be plombų. Jeigu aiškinsime įstatymą ta prasme, kad manufaktūros mažesni kaip 10 metr. gabalai arba atskiri kailiukai ar skarelės be plombų negalima laikyti kontrabanda, tada neįmanoma būtų kova su kontrabanda, nes pirkliui, sukarpe muitu neapmokėtą gabalą į nedidelius gabaliukus..., visada galėtų gintis, jog jie laiką prekes teisėtai.

Apygardos Teism. visai teisingai pastebi, kad gali būti nuotykių, jog plomba nukris netyčiomis arba pirkėjas sugrąžins nupirktą gabalą be plombos, tada teismas, nagrinėdamas bylą, gali pripažinti prekes ne kontrabandinėmis (K. 1928/249—251).

7. Išrodyti, kad krautuvėje be plombų rastos prekės yra pirktos urmo sandėly su plombomis, negalima (K. 1928/496).

8. Kol visas manufaktūros gabalas nėra parduotas, krautuvėje ant manufaktūros turi būti plomba. Pas kaltinamąjį rasta daugiau kaip 100 įvairaus ilgumo manufaktūros gabalų be plombų, o kadangi tos prekės yra kleimuotinos, tai teismas teisėtai neleido išrodinėti prekių įgijimą iš urmo sandėlių... Plomba yra muto sumokėjimo žymė (K. 1928/141).

9. Ta aplinkybė, kad Prekybos D-to atstovas atsisakė laikyti kontrabanda krautuvėje manufaktūros likučius iki 2½ m. vadovaudamasis kažkokių aplinkraščių, kontrabanda kaltinamojo kaltės dėl kitų ilgesnių galų nenaikina (K. 1928/141).

10. Prieš baudžiant ką nors už kontrabandą, reikia nustatyti, kad sulaikytasis daiktas buvo prekė... Sprendime nepasakyta, kad jo ūky sulaikytoji pjauklų mašina būtų buvusi laikoma prekybos tikslams... Nepirklys neturėjo išrodinėti, ar mašina legaliai įvežta, bet kaltintojas būtų turėjęs išrodyti, kad ji yra prekė ir įgabenta kontrabandos keliu (K. 1929/275).

11. Muitinės kvitais ir urmo sandėlių dokumentais galima išrodinėti tik nekleimuotinių prekių įgabenimą, ... bet kleimuotinių prekių savininkai negali nei liudytojais, nei sąskaitomis, nei muitinės kvitais išrodinėti, kad jos buvusios įgabentos legaliu būdu ir turėjusios plombas (K. 1929/566).

XIV. Kontrabanda

Muit.
160 §

III B

12. Už prekybos tikslams plombuotinių, bet be plombų manufaktūros gabalų laikymą atsako prekių savininkas (o ne tas asmuo, iš kurio smulkusis prekybininkas tuos gabalus yra įgijęs) ... Šis § nedaro jokių išimčių tarp stambių ir smulkių krautuvininkų (K. 1929/201).

13. Tuo, kad plombuotinos prekės kaltinamosios krautuvei buvo įgytos dar tuo metu, kada jos nebuvo plombuojamos, tuo, kad ji nežinojusi apie plombuoti verčiančio įstatymo išleidimą, — kaltin. teisintis negali, nes ji, būdama pirklys, turėjo žinoti, kurios prekės krautuvėje turi būti laikomos tik plombuotos..., nes jau vien laikyti tas prekes be plombų krautuvėje yra lygu kontrabandai.

Muitų įst. § 160 p. 1 prekes, kurios turi būti paženklintos plombomis, bet atrandamos prekybos įmonėse be plombų, laiko kontrabanda. Čia turime reikalo su nesugriaunamu spėjimu, su vadinamąja praesumptio juriis et de jure, kuri, nors ir gali atskirais atvejais pasireikšti labai skaudžiai, vis dėlto įstatymo laikoma reikalinga valstybės ieškiniui (pretenzijai) į muitą įvykdyti (S. 36/28).

14. Paprastas plombų nebuvimas pagal Muitų įst. 160 § 1 p. jau yra kontrabandos išrodymas. Taip yra ir tada, kada plombos dingio tik vėliau, nors iš pradžių prekės ir būdavo tvarkingai plombuotos (S. 49/28).

15. Bet kadangi Muitų įstat. § 160 p. 1 užsienių prekes, kurios turi būti paženklintos plombomis, o atrandamos prekybos įmonėje be plombų, laiko kontrabanda (praesumptio juriis et de jure), tai išteisinti nėra pagrindo. S. 34/28. Baudžiamojo Skyriaus nuomonei, kad tas nuostatas (Muitų įst. § 160 p. 1) yra įstatymo spėjimas apie maito išvengimą, kuris gali būti sugriaunamas, išrodinėjant, kad muitas iš tikro buvo sumokėtas, Vyriausiasis Tribunolas negali pritarti. Nei įstatymo tekstas, nei jo prasmė neduoda pagrindo, taip manyti. ... Todėl svarbu tiksliai tai, ar tie laikrodžiai turėjo būti paženklinti plombomis. (S. 23/28).

16. Kaltinamojo gynimasis, kad plombos nukritusios, negalėjo būti panaudotos jam išteisinti (S. 32/28).

17. Tačiau pagal nusistojusią praktiką Vyr. Tribunolo jurisdikcija kontrabandos prekėms, kurios turi būti paženklintos plombomis, bet kurios laikomos prekybos įmonėje be plombų, nenustoja to savo juridinio pobūdžio ir tada, kada išrodoma, kad muitas iš tikro buvo sumokėtas (S. 51/28).

18. Jeigu iš tikro užsienių prekės juridiniu atžvilgiu to savo pobūdžio nustotų ir jeigu įstatymų reikalavimas, kad prekės turi turėti maito sumokėjimo žymes, nustotų veikęs, pasikeitus į Lietuvą įgabentųjų prekių savininkui, tai pasiliktų atdaros duryų minėtam įstatymo nuostatui apeiti... Jokiomis taisyklėmis nepagrįsta ir klaidinga yra ir Baudžiamojo Skyriaus (Šilutės)

XIV. Kontrabanda

nuomonė, kad pareiga palaikyti mūito sumokėjimo ženklus liečianti tik bent 10 metrų ilguo daiktus (S. 50/29). Muit.
160 §

19. Muit. įst. 160 § 1 p. konfiskuotų prekių savininkai negali išrodiuoti nei liudininkais, nei sąskaitomis, kad prekės buvo legaliu būdu įgytos, nes pastaroji aplinkybė, jeigu ir pasitvirtintų, prekių savininko nepateisintų (K. 1933.III.30; b. Nr. 86). III B

§ 161. Kontrabandos prekės ir jų gabenimo priemonės konfiskuojamos ir dedama piniginė bauda; atskirai nurodytais atsitikimais, nusikaltęs kontrabanda asmuo, be to, dar baudžiamas teismo keliu; be to, jei nusikaltęs asmuo gyvena nuo sienos ne toliau kaip 25 kilometrai, jis gali būti teismo nutarimu išsiųstas iš pasienio ruožo.

1. Jeigu automobilio savininkas yra P., tai Apygardos Teismas, laikydamas išrodytu, kad P., nei kontrabandoje dalyvavo, nei apie ją žinojo, konfiskaciją teisėtai panaikino, pasiremdamas § 175, kuris juk nebuvo įžeistas (S. 49/28). III B

2. Tačiau Šilutės Baudžiamasis Skyrius turėjo savo sprendime nustatyti, ar kontrabandos prekė ta valtimi buvo gabenta. Jeigu taip buvo, tai kaltinamasis, norėdamas išvengti mūito bausmės ir valties konfiskacijos, turėjo — kaip reikalauja Muit. Įst. 165 § — išrodyti, kad buvo gabenama be jo žinios (S. 60/29).

§ 162. Tais atvejais, kai kontrabandos prekių negalima konfiskuoti, tad iš nusikaltusiojo asmens išieškoma tų prekių vertė.

Atlyginimas už suvartotų ir tuo pačiu konfiskavimo išvengusių prekių vertę yra prekių konfiskavimo surogatas, kitaip sakant, tai yra atlyginimas fiskui už nuostolį, susidariusį tuo, kad prekės konfiskuoti radosi nebeįmanomas dalykas. Todėl sprendžiamoji vertė yra bendroji prekybinė vertė, o ne ta kaina, kurios kontrabandos gavėjas, parduodamas tas prekes tretiesiems asmenims pirkliškais pagrindais — įskaičiuodamas prekės savikainą, eventualiai su mokesčiais, kurie jam už tas prekes tektų mokėti — turėtų reikalauti (S. 26/28). III B

§ 163. Kontrabandos gabenimo priemonės,—gyvuliai, pakinkalai, vežimai, automobiliai ir valtys,—sulaukytos su kontrabandos prekėmis pasienio ruože ligi 15 kilometrų tolimo nuo sienos, konfiskuojamos.

§ 164. Toliau kaip už 15 kilometrų nuo sienos gabenimo priemonės konfiskuojamos tik šiais atvejais:

XIV. Kontrabanda

1) jei bus pripažinta, kad šiomis priemonės kontrabandos prekės buvo atgabentos iš užsienių arba iš pasienio ruožo, arba iš laivo;

2) jei bus rasta kontrabandos prekių tam tikrose šių gabenimo priemonių slaptose vietose.

§ 165. Jei gabenimo priemonių savininkas išrodo, kad kontrabanda buvo vežama be jo žinios, arba kad jis buvo pasamdytas vežėju keleiviams vežti, pas kuriuos rasta kontrabanda, ir jis apie ją nežinojo, gabenimo priemonės nekonfiskuojamos.

Pastaba. Gabenimo priemonės, pervažiuojant sieną per muitinę, konfiskuojamos tik tuo atveju, jei kontrabanda rasta tam tikrose slaptose vietose ir jei apie tai prieš peržiūrint nebuvo pranešta muitinės valdininkui.

III B

Ap. T... susidarė išvada, kad nėra jokių išrodymų, jog P., kuriam priklausė vežimas ir arkliai, būtų žinojęs savo sūnų vežus kontrabandą, ir todėl vadovaud. 165 str. gabenamųjų priemonių nekonfiskavo (K. 1927/43).

§ 166. Rastos be savininko kontrabandos prekės ir drauge su jomis sulaikytos gabenimo priemonės muitinės nutarimu konfiskuojamos, jei jų savininkas per 7 dienas nuo muitinės praskelbimo apie tai neatvyks ir tuo pat laiku nepaduos skundo dėl neteisingo jų sulaikymo.

§ 167. Nesumokėta per vieną mėnesį nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos piniginė bauda už kontrabandą, pristacius nustatyta tvarka neturtingumo liudijimą, baudžiamojo statuto 59 str. pakeičiama areštu.

§ 168. Pinigine bauda už kontrabandą kaltininkas baudžiamas už kiekvieną kontrabandos darbą atskirai.

§ 169. Kontrabandos pakartojimu laikomas toks nusikalstamas darbas, kuris padarytas per vienerius metus nuo piniginės baudos sumokėjimo už kontrabandą arba nuo atlikimo bausmės kalėjime, pakeičiančios piniginę baudą, arba nuo asmeninės bausmės, jei nusikalstamas darbas yra nusižengimas, arba per trejus metus nuo to laiko, jei tas darbas yra nusikaltimas.

I p a s t a b a. Kontrabanda laikoma nusižengimu, jei už ją įstatymais yra nustatyta aukščiausia bausmė — prekių atėmimas ir piniginė bauda, ir laikoma nusikaltimu, jei įstatymais nustatyta, be piniginės baudos ir prekių atėmimo, dar asmeninė bausmė.

XIV. Kontrabanda

II pastaba. Nusizengusių kontrabanda žmonių sąrašus su žiniomis, kiek įkainotos sulaikytosios prekės, kada įmokėta bauda arba atlikta bausmė kalėjime, muitinės, kiekvienam metų trečdaliui pasibaigus, pristato finansų ministerijai. Ministerija sudaro kontrabanda nusikaltusiųjų sąrašus ir išsiuntinėja juos muitinėms.

§ 170. 1) Jei nuo tos dienos, kada kontrabanda sulaikyta, ligi nustatyta tvarka patraukiant kaltinamąjį kontrabanda tieson suėjo: nusikaltimo atveju — 3 metai, nusizengimo atveju — 1 metai.

2) Jei nuo kontrabandos sulaikymo dienos ligi teismo nusprendimo dienos suėjo nusikaltimo atveju — 6 metai ir nusizengimo atveju — 3 metai;

3) jei nuo teismo nusprendimo dienos ligi šio nusprendimo vykdymo dienos suėjo šio paragrafo 2 punkte nurodyti terminai.

1. Bet ir šiaip Baudžiamųjų Rūmų nusistatymas neatrodo pateisinamas. Nors muito deliktai, pagal nusistojusią Vyr. Tribunolo jurisdikciją, turi būti teisiami pagal muito įstatymo nuostatus, kitaip sakant, pagal Lietuvos baudžiamosios teisės normas, nes muitai nepriklauso prie autonominių Kl. kr. reikalų, tai vis dėlto (kol Lietuvos įstatymų leidėjas neįveda Kl. kr. naujo įstatymo, kuris tą dalyką išspręstų kitaip) muitų baudžiamosios teisės srityje jokių būdu muitų deliktams nėra panaikintas veikimas bendrųjų Kl. kr. baudžiamosios teisės normų, prie kurių priklauso ir taisyklės apie pasenėjimo nutraukimą (Baudž. Įst. 68 §). Taip turi būti tuo labiau dėl to, kad Lietuvos Baudž. Statuto 68 str., kuris skundžiamajame sprendime minimas, Klaipėdos krašte visai neįvestas. Paprastas jo minėjimas Lietuvos muitų įstatymo 170 str. negali būti laikomas tos taisyklės įpėdiniu jau vien dėl to, kad tam reikalinga ji paskelbti abiem oficialinėm Kl. kr. kalbom, o tas dar nepadaryta (S. 42/31).

2. Kai dėl ką tik minėtosios Baudžiamųjų Rūmų nuomonės, kad teismo sprendimais Muit. įst. 170 str. prasmė gali būti laikomi tik įsiteisėję sprendimai, tai ji nėra pagrįsta. Jeigu ji būtų teisinga, tai kaltinamasis dažnai galėtų skundų padavimu atsiekti bylos pasenėjimą, jeigu pasmerkimas galėtų būti įvykdomas tik pasenėjimo laikotarpiui baigiantis. Tačiau tatai negali būti įstatymo valia, visai nekalbant apie tai, kad taip aiškinti nėra jokių paskatų (S. 42/31).

§ 171. *Atsakingais už kontrabandą laikomi gyvenę Lietuvoje kontrabandos prekių savininkai, jų gabentojai arba priėmusieji pas save jas saugoti, jei jie nenurodys prekių savininko.*

III B

XIV. Kontrabanda

Radus kontrabandos prekių pramonės ir prekybos įstaigoje, atsakingu laikomas įstaigos šeimininkas, jei neišrodys, iš ko jis prekes yra pirkęs.

P a s t a b a. Sulaikytas gabenant per sieną kontrabandą asmuo traukiamas tieson už kontrabandą ir už slaptą sienos perėjimą.

III B Baudžiamieji Rūmai (Klaipėdos) kaltinamojo nelaikė atsakingu todėl, kad ne jis, o jo šefas Kaune buvo Klaipėdos skyriaus vedėjas, o jis — tarnautojas — buvo tik priklausomas tarnautojas, kuris reikalų vedybai neturėjo jokios įtakos. Išrodžius šiuos faktus, nebebuvo galima kaltinamajam pritaikinti muito įstatymo 171 str. II d. ir todėl jis teisingai išteisintas (S. 43/29).

§ 172. Priėmęs prekes saugoti arba jas gabenęs asmuo atleidžiamas nuo atsakomybės, jei nurodys Lietuvoje gyvenantį jų savininką ir išrodys, kad apie jo vežamų ar saugojamų prekių kontrabandos pobūdį jis nežinojo.

III B Teismas, pripažinęs kontrab. laikytoją neatsakingu pagal Muit. įst. 171 str. turėjo išžiūrėti, ar tos prekės jo buvo priimtos saugoti, ar jis žinojo jų kontrabandinį pobūdį ir ar nurodyta Lietuvoje gyvenęs prekių savininkas. Teisiamąjį išteisinus pagal Muit. įst. 171 str., Teismas turėjo išžiūrėti, ar nebus jis kaltas pagal Muit. įst. 173 str. (K. 1933.X.13; b. Nr. 320).

§ 173. Asmuo, pernešęs arba pervežęs kontrabandos prekes arba priėmęs jas saugoti ir nurodęs Lietuvoje gyvenantį jų savininką, bet žinojęs apie prekių kontrabandos pobūdį, baudžiamas, nežiūrint uždėtos prekių savininkui atsakomybės už kontrabandą, pinigine bauda ne daugiau kaip puse prekių savininkui uždėtos piniginės baudos, arba kiekvienam iš savininkų, jei jų yra keli asmens.

III B 1. Jeigu Liet. Muit. Įst. 173 § kalbama apie prekių savininką, tai norėta pasakyti, kad reikia nurodyti tikrąjį prekių savininką, vadinasi, tą asmenį, kuris išrodytinai yra prekių savininkas. Čia neužtenka, kad kaltinamasis tiktai praneša prekes gavęs iš žydo, liepusio jas atgabenti į Naumiestį, iš kur jis jas kitą dieną vėl atsiimsias (S. 11/26).

2. Jei kontrabandos laikytojas, žinodamas prekių kontrabandinį pobūdį, jas slėpė, ir, kontrabandą susekus, pranešė, kas yra jos savininkas, tai ta aplinkybė tik pakeičia nusik. darbo kvali-

XIV. Kontrabanda

fikaciją, būtent, kontrab. laikytojas tada baudžiamas Muit. įst. 173 str. Bet šio str. taikinimui reikalinga nurodyti tikrąjį prekių savininką (K. 1933.X.21; b. Nr. 333).

Muit.
173 §

III B

3. Pagal 173 str., prekių gabentojai, saugotojai, jei yra nurodytas Lietuvoje gyvenęs tų daiktų savininkas, atsako kiekvienas tiksliai pats už save — skiriama baudos ne daugiau, kaip pusė prekių savininkui paskirtos baudos. Pagal 174 str. pinigine bauda skirstoma lygiomis ir solidariškai tik tiems kontrabandos dalyviams, kurie nenurodo Lietuvoje gyvenančio sulaikytų prekių savininko. Baudžiant pagal 173 str., netaikantinos 174 str. taisyklės dėl baudos paskirstymo (1933.XII.9 d.; Nr. 409).

§ 174. Jei kontrabandoje dalyvauja keli, tad pinigine bauda baudžiami jie visi drauge. Pinigine bauda skirstoma jiems lygiai, bet visi vienas už kitą atsako solidariai.

§ 175. Nusikaltęs kontrabanda asmuo, be kontrabandos prekių atėmimo, baudžiamas dar pinigine bauda: už apmokamas muitu prekes 400% muto sumos; už tas prekes, kurias draudžiama įvežti, po 25 lt. už kiekvieną prekių netto kilogramą, už draudžiamas išvežti prekes — dviguba jų įkainojimo suma.

I pastaba. Šiuo §-u nustatyti išieškojimai už slapta muitu neapmokėtų prekių gabenimą neliečia rastų pas slapta perėjusius sieną žmones vartotų daiktų.

II pastaba. Finansų ministeris turi teisę uždrausti išduoti nusikaltusiems kontrabanda žmonėms legitimacijos bilietus sienai pereiti.

1. Kadangi čia turime reikalo su absoliutiškai nustatytomis bausmėmis, kurioms paskirti tolesnių faktiškų aiškinimų nereikia, tai reikėjo pagal Baudž. Proc. Įst. 394 §... nuspręsti (S. 24/26).

III B

2. Visa baudžiamoji procedūra yra autonomiškas Klaipėdos krašto dalykas. Todėl Kl. kr. teismai turi remtis Klaipėdos krašte veikiančiuoju Baudž. Proceso įstatymu... Tuo atžvilgiu Rusnės Muitinės įsakymas su Baudž. Proc. Įst. 459 § suderintas. Bet jis nueina toliau 2 pastraipoje... Žodis „muss“ nuo žodžio „soll“ griežtai skiriasi tuo, kad jis išreiškia ne tik instrukcinę, bet būtiną taisyklę. Iš to kyla teisinė išdava, kad bausmės įsakymas, kuris nesiskaito su šia *būtinąja taisykle*, neturi teisinės galios — todėl teismui jis negali būti pagrindu bylai svarstyti ir spręsti (S. 31/28).

XIV. Kontrabanda

Muit.
175 §

III B

3. Pripažinęs kaltinamąjį kaltu ir skirdamas jam bausmę, Teismas turi paaiškinti, kuriais pagrindais buvo nustatytas piniginės baudos didumas (1933.X.21 d.; b. Nr. 327).

4. Iš šių visai aiškių įstatymo nuostatų matyti, kad asmuo, pas kurį yra rasta kontrabandinių prekių, jei nori būti atleistas nuo atsakomybės už tokių prekių laikymą, turi pats ir tuoju nurodyti tų kontrabandinių prekių Lietuvoje gyvenantį savininką ir, be to, dar išrodyti, kad apie kontrabandinį saugojamųjų prekių pobūdį jis nežinojo (1934.I.18 d.; b. Nr. 12).

§ 176. *Kas pakartojamai nusikalto kontrabanda (169 §), baudžiamas, be kontrabandos prekių atėmimo, dar ir pinigine bauda, 2 kartu didesne, kaip nustatyta 175 §-u, ir ištėmimu iš pasienio ruožo nuo 1 ligi 3 metų, jei jis gyvena nuo sienos arčiau kaip 25 kilometrai.*

§ 177. *Kas sulaikytas gabenant prekes ne per muitinių įstaigas turi prieš savęs ginklą, baudžiamas, be nustatytos už kontrabandą bausmės, dar ne mažiau kaip 3 mėnesiais kalėjimo ir ištėmimu iš pasienio ruožo, jei jis gyvena nuo sienos arčiau kaip 25 kilometrai.*

§ 178. *Kas padirbo netikrą muitinių kleimą (plombą, antspaudą, štampelį, banderolę), muitinių įstaigos dedamą ant prekių ar prekių trobesių, arba uždėjo ant jų netikrą muitinių kleimą, arba tikrą, bet nuimtą nuo kitų užsienių prekių, baudžiamas, be bausmės už kontrabandą, dar sunkiųjų darbų kalėjimu nuo vienerių ligi penkerių metų.*

Jei tas asmuo, pas kurį rastos prekės su netikrais kleimais, nežinojo, kad kleimai netikri, ir nurodo tą asmenį, iš kurio tas prekes yra pirkęs, ir tai išrodo, tat traukiamas tieson tas asmuo, iš kurio prekės buvo pirktos.

§ 179. *Kas dalyvavo kontrabandos prekėms įvežti sudarytoje gaujoje, be bausmės, nustatytos Baudžiamojo Statuto 249 str., baudžiamas dar prekių atėmimu ir pinigine bauda, 2 kartu didesne, kaip nustatyta 175 §, ir ištėmimu iš pasienio ruožo nuo 1 ligi 5 metų, jei jis gyvena nuo sienos arčiau kaip 25 kilometrai.*

Šia bausme baudžiamas ir tas, kas nusikalto davęs žinomai dalyvavusiems tokioje gaujoje prieglaudos arba suteikęs priemonių šiam nusikalstamam darbui padaryti.

§ 180. *Muitinių ir pasienio sargybos tarnautojai, dalyvavę kontrabandoje, atsako už tai kaip už tarnybos nusikaltimą.*

III B

Jei prekės jau išėjo iš muitinės ir buvo sulaikytos už muitinės ribų, tai bylą dėl tokių prekių sprendžia teismas, o ne muitinė (1932.III.3 d.; b. Nr. 105).

XIV. Kontrabanda — XV. Ligos

§ 193. Kontrabandos prekes ir sulaikytas gabenimo priemonės surašius, įkainojus ir kvotą atlikus, muitinė daro prekių ekspertyzę ir motyvuotą nutarimą sulaikytajam su kontrabanda patraukti tieson arba paleisti.

I p a s t a b a. Prekių ekspertyzę padarius, surašomas aktas, kur nurodoma, dėl ko tos prekės pripažintos užsieninėmis.

I I p a s t a b a. Muitinės nutarimas netraukti sulaikytojo su kontrabanda tieson ir grąžinti sulaikytas prekes, prieš nutarimą įvykdant drauge su visa byla pristatomas Finansų Ministerijai tvirtinti.

Apygardos Teismas, atmesdamas prašymą naujus ekspertus šaukti, nurodė, kad tos prekės kompetentingų ekspertų neabejotinai buvo pripažintos užsieninėmis, ir naujų ekspertų nuomonė bylai negali turėti reikšmės. Teismas, remdamasis BPI. 107 ir 112 str., turėjo patikrinti padarytą prekių apžiūrėjimą, jei buvo pateikta rimtų ir pateisinamų abejojimų dėl išdo srities organų arba policijos padarytų apžiūrėjimų, ekspertyzių. Kaltinamųjų įgaliojimas per teismo posėdį pareiškė, kad, girdi, sulaikytasis šilkas, šilko mežginiai esą vietos gamybos — ir tai aplinkybei išaiškinti prašė pašaukti ekspertus. Muitinės ekspertyzės akte nepaaiškinta, kodėl prekės pripažintos užsieninėmis; vadinasi, tas išdo srities administracijos organo protokolai buvo surašyti, nusižengiant Muitinių įst. 193 str. pastabai. Obelių muitinės ekspertyzė padaryta ne teismo posėdy. Tomis aplinkybėmis Apygardos Teismas turėjo patenkinti kaltinamųjų prašymą ir patikrinti teismo posėdį, pašaukus ekspertus, sulaikytų prekių rūši ir savo nuomonę motyvuoti (K. 1933.X.28; b. Nr. 373).

III B

XV. LIMPAMOSIOS LIGOS

Įstatymas kovoti su apkrečiamomis ligomis

(1933.VI.3 d. VŽ. Nr. 415)

2. Apie kiekvieną susirgimą ar mirimą — 1) maru (*pestis*), 2) cholera, 3) raupais (*variola*), 4) beriamąja šiltine (*typhus exanthematicus*), 5) vidurių šiltine (*typhus abdominalis*), 6) kruvinąja (*dyzenteria*), 7) atokrytine šiltine (*typhus recurrens*), 3 str. nurodyti asmenys turi pranešti vietos viršaičiui, arba policijai, arba valdžios gydytojui per 24 valandas nuo sužinojimo apie šias ligas.

Viršaitis ar policija, gavę žinių apie susirgimą apkrečiamąja liga, turi tą pačią dieną pranešti valdžios gydytojui.

XV. Ligos — XVI. Maistas

3. Apie 2 str. nurodytus susirgimus turi pranešti:

- 1) gydytojas, kuris pakviestas prie tokio ligonio, ar
 - 2) felčeris ar gailestingoji sesuo, kurie slaugo tokį ligonį
- Jeigu 1 ir 2 p. p. minėti asmenys nebuvo prie tokio ligonio, tai turi pranešti:

- 1) buto šeimininkas,
- 2) įmonės ar įstaigos vedėjas,
- 3) laivo viršininkas, kur įvyko susirgimas.

XVI. MAISTAS

1. Skerdyklų ir mėsos priežiūros įstatymas

(1930.IX.18 d. VŽ. Nr. 337)

28. Nusizengusius šiam įstatymui arba pagal šį įstatymą išleistoms taisyklėms ar privalomiems įsakymams apskrities viršininkas baudžia administraciniu būdu areštu ligi 3 mėnesių arba pinigine bauda ligi 1.000 litų.

32. Skerdyklos ir skerdimų produktų perdirbimo ir prekybos įmonės, kurios neatitinka šiam įstatymui arba kurių savininkai nesilaiko šio įstatymo nuostatų, žemės ūkio ministerio įsakymu gali būti uždarytos.

2. Duonos ir miltų prekybos taisyklės

(VŽ. Nr. 316)

3. Dirbtinių riebalų gaminimo ir pardavinėjimo taisyklės

(VŽ. Nr. 319)

3. Vidaus Reikalų Ministerio įsakymas maisto, gėralų, rūbų, žaislų, kosmetikos ir indarinės medžiagos dažymo reikalu

(VŽ. Nr. 265)

XVII. MALONĖ IR PALENGVINIMAS NUTEISTIESIEMS

1. Malonės įstatymas

(1930.VII.14 d. VŽ. Nr. 332)

(Žiūr. 72 str. aiškinimas).

Malonės įst. nepasakyta, kad Respublikos Prezidentas skirtų III B
lygtinę bausmę ir nustatinėtų bandomąjį laiką (K. 1933.XI.7;
b. Nr. 379).

2. Lygtinio nuteisimo įstatymas

(1928.IX.24 d. VŽ. Nr. 284)

(Žiūr. 53 str. aiškinimas).

1. Šio įst. taikymas priklauso teismui, kuris sprendžia III B
bylą iš esmės, ir kasaciniame teisme nesvarstytinas (K. 1929/267).

2. Lygt. nuteisimo įst. vykdyti taisyklės nėra įst. ir jos
negali dėti tokių suvaržymų, kurių neturi lygt. nut. įst. . . . Lygt.
nuteis. įst. taikymas negali būti varžomas stojimu ar nestojimu
teisman (A. 1930/402).

3. Teismas pagal lygt. nut. įst. turi nurodyti savo spren-
dime, kodėl jis lygtinai atleidžia nuteistą nuo skirtos jam baus-
mės, o jei teismas neranda reikalo taikinti lygt. nul. įst., tai
apie tai ir neturi paminėti savo sprendime (K. 1930/509).

4. Lygtinis nuteisimas taikomas ne toms bausmėms,
kurios kaltin. gresia, bet jau galutinai teismo paskirtoms
(K. 1933.X.17 d.; b. Nr. 243).

3. Įstatymas apie palengvinimus kaliniams

(1919.VII.1 d. VŽ. Nr. 8)

§ 1. Kaliniai, kurie atlikdami teismo paskirtą jiems bausmę
gerai elgiasi, gali būti tam tikros Komisijos laikinai paleisti iš
kalėjimo, ne ilgiau kaip trims mėnesiams: a) ligoniniai — sveikatai
pataisyti ir b) sveikieji — šeimos reikams atlikti arba ūkio
darbams dirbti.

Šitoks laikinis kalinio iš kalėjimo paleidimas gali būti kar-
tojamas.

§ 2. Palengvinimas, § 1 nustatytas, negali būti duodamas
nuteistiems už apmąstytą žmogžudystę, plėšimą, grobimą, ne

XVII. Malonė — XVIII. Matai

pirmą kartą padarytą vagystę ir už nusikaltimus prieš valstybę, baudžiant sunkių darbų kalėjimu.

§ 7. Kiekvienam kaliniui, kuris, atlikdamas bausmę, teismo jam paskirtą dėl darbštumo ar gero elgimosi kalėjime, bus pripažintas besitaisančiu piliečiu, bausmė trumpinama visu jos trečdaliu su sąlyga, kad nuteistasis, ir išleidus jį iš kalėjimo, gerai elgsis.

§ 8. Klausimus, kylančius iš šio įstatymo § 7, riša tas teismas, kurio nusprendimu nuteistasis atlieka bausmę.

§ 9. Jei asmuo, kuriam sulig įstatymo § 7 buvo sutrumpinta bausmė, tame laikotarpyje, koks liko iš bausmės numestas, o jei tas laikotarpis trumpesnis kaip 3 metai, tai trijų metų laiku, vėl padarys tokį nusikalstamą darbą, už kurį pateks kalėjimą, tai jis privalo atlikti ir tą bausmės dalį, kuri jam buvo lygtinai numesta.

§ 10. Klausimus apie bausmės likučio iš naujo uždėjimą (§ 9) riša tas teismas, kuris sprendžia bylą dėl nusikalstamojo darbo.

XVIII. MATAI, SAIKAI, SVARSTYKLĖS

Matų, saikų ir svarstyklių įstatai

(VŽ. Nr.Nr. 34, 145 ir 249)

6. Matuoti, seikėti ir sverti valstybės, visuomenės ir privatinės prekybos dalykuose visoje to supratimo platybėje ir visur — visoje Lietuvoje — turi būti vartojami vien matų, saikų ir svarstyklių įstaigų patikrinti ir išspauduoti matai, saikai ir svarstyklės, kurie ir turi būti visuomet prirengti vartoti.

III B

1. Automatinės svarstyklės žmonėms sverti turi būti taip pat išspaudu pažymėtos (K. 1930/106).

2. Atskiriems piliečiams savo reikalams nedraudžiama turėti ir neįžymėtos, neišspauduotos svarstyklės bei svarsčiai (K. 1931/41).

3. M. S. S. įst. 6 str. nustato, kad matuoti, seikėti ir sverti valstybės, visuomenės ir privatinės prekybos dalykams visu tos srovokos platumu turi būti vartojami tik tam skirtų įstaigų patikrinti ir išspaudu pažymėti matai, saikai, svarsčiai, svarstyklės.

Kaip ūkininkas, važiuodamas į turgų, atsiseikės ar atsvers sau savo ūkio produktų (išspauduotais ar neišspauduotais svarsčiais ar saikais, akmeniu, bežmėnu ar koku kitokiu būdu) — niekam neturi

rūpėti, nes kiekvienas, kuris iš jo pirks kiek produktų, pasvers juos. Visai kita padėtis, kada tas pats ūkininkas, atsivežęs savo saikus ar svarstyklas, čia jau pirkėjui ir atsvers arba atseikės tam tikrą kiekį savo ūkio produktų. Čia pirkėjas tiki, kad jam sveriamas ar seikėmas tikras svoris ar saikas ir jis nebėgios ieškoti dar kitų svarstyklių. Tad ir ūkininkas, daręs viešą savo ūkio produktų prekybą, turi prisitaikinti prie statomų prekybos teisingumui palaikyti reikalavimų (K. 1931.XI.3 d.; b. Nr. 334).

4. Rasti Z. dirbtuvėje svarščiai ir svarstyklės, nebuvo vartojami prekybai, nes ta prekė, kuri buvo gaminama dirbtuvėje, pardavinėjama ne svoriu, o tam tikrais pundeliais. Negalima pripažinti, kad ši išvada būtų priešinga bylos duomenims. O jei taip, tai Z. veiksmai neturi nusikalstamojo darbo visumos, nes turėti neįspauduotas svarstyklas ar svarščius, vis tiek kokius, tik gamybos reikalams, o ne vartoti prekei sverti, įstatymo neuždrausta (K. 1931.XI.3; b. Nr. 335).

5. Matų, saikų ir svarst. įstatatai, būdami specialaus pobūdžio įstatymu, iš viso neturi būti praplėčiamai interpretuojami. Šie įstatatai kalba tikrai apie matus, saikus ir svarstyklas, kurie vartojami prekyboje įvairioms prekėms matuoti, seikėti ir sverti, tačiau šie įstatatai nieko nesako dėl matų, saikų ir svarstyklių, kurie minėtiems tikslams nevartojami, bet patys sudaro prekybos objektą — prekę, kaip kad yra šioje byloje. Laikyti, kad šitokie, prekyboje nevartojami matai, saikai ir svarstyklės turį būti „visuomet priręngti vartoti“, kitaip sakant, turį būti Rūmų patikrinti ir įžymėti, nėra pakankamai teisėto pagrindo, nes matų, saikų, svarstyklių įstatatai tokios taisyklės nenustatė, o remti toks reikalavimas kalbamų įstatų 6 § sakiniu: „jie visada turi būti priręngti vartoti“ — negalima. Iš 6 § konteksto matyti, jog cituojamas sakinyš jokios savarankiškos reikšmės neturi, bet liečia tikrai dalykus, apie kuriuos kalbama 6 §, būtent, kad visada turi būti priręngti vartoti tie matai, saikai ir svarstyklės, kurie vartojami prekiaujant įvairioms prekėms matuoti, seikėti ir sverti. Matų, saikų ir svarstyklių įstatatai yra taip suredaguoti, kad jų draudžiamieji nuostatai nukreipti tik į neįžymėtųjų ir į juos pan. matų, saikų ir svarstyklių vartotojus prekybos reikalui, vadinasi, tiems vartotojams uždedama prievolė pasirūpinti įsigyti matų, saikų ir svarstyklių su tinkamais įžymėjimais, ir jiems taip pat uždedama atsakomybė už neįžymėtųjų matų vartojimą. Tačiau šie nuostatai nepagrindžia kasatoriaus daromosios išvados, kad draudžiama ir pardavinėti nepatikrinti matai, saikai ir svarstyklės. Kitaip pasisako įstatatai dėl *netikrų* matų, saikų ir svarstyklių: įstatų 15 § draudžia juos ne tikrai vartoti, bet ir *laikyti* „prekybos reikalams“, tačiau šios bylos klausimas apie rastų pas Bunšteiną svarstyklių ir kit. netikrųjų nekeliamas, tad ir šis 15 § čia nesvarstytinas (K. 1933.VI.13/27; b. Nr. 198).

XVIII. Matai

§ 12. Degtinė, vaisogyniai ir alus turi būti pardavinėjami išgertinai tik patikrintuose ir išspaudų įžymėtuose induose.

III B

1. Bet teismo reikalavimas, kad kiekvienam traktieriaus savininkui būtų pačiam paskelbtas reikalavimas laikyti traktieriuje įžymėtus indus, nėra paremtas įstatymu. Jeigu buvo bendrai paskelbta, tai M., S. ir Sv. įst. 12 § pask. yra įvykdytas ir visiems svaiginamųjų gėralų įstaigų valdytojams turi būti žinomas (K. 1929/607).

2. Traktierių, alinių savininkai gali pardavinėti svaiginamuosius gėralus tiek bonkomis, tiek ir stiklais, kupeliais ir pan., tad turi turėti ir (tam) išpaudais įžymėtus indus. Reikalauti išrodyti, kad tokioje įstaigoje iš tikro buvo parduota gėralai stiklais, nėra galima, nes beveik neįmanoma susekti, kaip piliētis galų gale atsiskaitys už išgertą degtinę: už visą bonką ar, jos neišgėres, už išgertų stiklelių skaičių (K. 1929/597, 599).

§ 14. Matai, saikai, svarstyklės ir jų prietaisai, vartojami prekybos reikams, turi būti patikrinti ir išspauduoti; dvejiems metams po to praėjus, jie turi būti vėl pristatyti patikrinti ir išspauduoti. Laikas čia skaitomas nuo tų kalendoriaus metų, kuriais buvo padarytas paskutinis patikrinimas ir išspaudavimas.

Patikrinamas ir išspaudavimo terminas bosanis sueina tik nuo jų ištuštinimo laiko. Dujų saikai, elektros skaitikliai, taip pat saikai, padarytieji vien iš stiklo, atleidžiami nuo tolesnio privalomo patikrinimo ir išspaudavimo.

III B

1. Teismas neteisėtai pritaikino BS. 363 str. Jis yra suderintas su veikusiu prieš karą rusų įstatymu apie matus, saikus ir svarstykles. Tame įstatyme baudž. sankcija nebuvo numatyta, o buvo nurodyta, kad už nusižengimus įst. baudžiama pagal Baudž. Statutą. Veikiant mums M., S. ir Sv. įst. pačiame įst. (21 str.) nurodyta bausmė, tad BS. 363 str. jau negali būti taikinas (K. 1928/82).

2. ... Skirtų tik pardavinėti matų, saikų ir kt. dalykų pakartotinai patikrinti ir įžymėti nereikia (K. 1928/83).

3. Už svarst. ir svarst. neperkleimavimą įstatymas... atlyginimo... nenumato (K. 1930/357).

4. Įstatymas sako, kad pakartotinis išspaud. įžymėjimas turi būti daromas dvejiems metams išėjus. Kasatoriaus nuomonė, kad įstatymas turįs galvoje kalendorinius metus ir kad išspaud. įžymėję matą 1928 m. gruodžio 31 d. reikėtų jau bausti 1930 m. sausio 2 d., jei jis ligi 1929 m. gruodžio 31 dienos vėl neįžymėjo. Bet tokia išvada būtų priešinga įstatymo nuostatai (K. 1932.V.24; b. Nr. 151).

§ 15. Draudžiama vartoti ir laikyti prekybos reikams netikri matai, saikai ir svarstyklės ir jų prietaisai (termoalkoholio saikai, dujų saikai, elektros skaitikliai ir t.t.), taip pat netikri

XVIII. Matai — XX. Medžioklė

bosai, nors jie būtų ir išspauduoti, bet dėl įvairių priežasčių nebeatitiktų tikrenybės.

21. Už šių įstatų netaikymą nusikaltusieji baudžiami teismo kelių pinigine bauda ligi 500 litų arba kalėjimu ligi 3 mėnesių.

Be to, jei vartojami neišspauduoti arba kad ir išspauduoti, bet neteisingi matai, saikai, svarstyklės ir kiti prietaisai, tad jie konfiskuojami.

XIX. MEDICINA

Civilinio medicinos personalo mobilizacijos įstatymas

(1921.III.14 d. VŽ. Nr. 59)

1. Gresiant kraštui epidemijai, Vidaus Reikalų Ministerija skelbia Lietuvą arba jos dalį epidemijos pavojuje esant ir turi teisės mobilizuoti civilinį medicinos personalą kovai su epidemija.

5. Pasislėpusieji nuo mobilizacijos teismo baudžiami ligi (880 litų) arba kalėjimu ligi 3 mėnesių.

XX. MEDŽIOKLĖ

Medžioklės įstatymas

(1925.V.9 d. VŽ. Nr. 191)

§ 1. Teisė medžioti kuriame nors žemės plote priklauso to ploto valdytojui.

Kelių asmenų bendrai valdomame žemės plote teisė medžioti priklauso visiems to ploto valdytojams.

§ 2. Svetimame žemės plote medžioti galima, tik gavus to ploto valdytojo leidimą raštu.

Valstybės ir savivaldybių žemėse medžioti galima, tik turint atitinkamų valstybės ir savivaldybės įstaigų leidimą raštu.

§ 3. Pašautas gyvis, perėjęs į kitą medžioklės plotą, yra to ploto valdytojo nuosavybė.

§ 4. Kiekvienas, kas nori medžioti, privalo gauti iš Vidaus Reikalų Ministerijos ar jos įgaliotos įstaigos medžioklės liudymą.

Medžioklės liudymai duodami trejiems metams, skaitant nuo sausio mėn. 1 dienos.

Medžioklės liudymams gauti duodama pirmenybė taisyklin-gosios medžioklės draugijų nariams.

XX. Medžioklė

§ 5. Be medžioklės liudymo medžioti draudžiama. Medžioklės liudymas reikia turėti medžiojant.

Buvimas su šautuvu bet kuriame svetimame žemės plote, išskiriant kelius, laikomas medžiokle.

Leidimas ginklui laikyti pats vienas neduoda teisės medžioti.

§ 6. Medžioklės liudymas duodamas, sumokėjęs į Valstybės Iždą Vidaus Reikalų Ministerijos depozitą metams 50 litų. Taisyklingosios medžioklės draugijų nariai už medžioklės liudymus moka po 15 litų.

§ 7. Asmenims, kuriems nėra sukakę 21 metai amžiaus, ir nepilno proto žmonėms medžioklės liudymai duoti negalima.

§ 8. Asmenims, kurie buvo nubausti už nesilaikymą medžioklės taisyklių, davimas medžioklės liudymų gali būti sulaukytas, bet ne ilgiau kaip trejiems metams.

§ 9. Svetimšaliui medžioklės liudymas duodamas, jei jis pristato laidavusios už jį taisyklingosios medžioklės draugijos liudymą.

§ 10. Medžioklės priežiūra pavedama policijai, miškų administracijai, valscių viršaičiams ir kaimų seniūnams.

§ 11. Medžioti draudžiama:

A) gyvuliai: 1) briedis (*Alces palmatus*), 2) elnias (*Cervus elaphus*); 3) stirna patelė (ožka — *Capreolus*); 4) bebras (*Castor fiber*); 5) stumbras (zubras — *Bison bonasus*) ir jų vaikai;

B) paukščiai: 1) mažasis erelis (*Aquila naevia*); 2) paprastasis supis (*Buteo vulgaris*); 3) pelinis sakalas (*Tinnunculus alaudarius*); 4) pelėdukė (*Athene noctua*); 5) liepsnotoji pelėda (*Strix flammea*); 6) ausytoji pelėda (*Asio otus*); 7) naminė pelėda (*Syrnium aluco*); 8) lėlys (*Caprimulgus europaeus*); 9) žalvarnė (*Coracias garrula*); 10) kukutis laputis (*Upupa epops*); 11) didysis margasis genys (*Dendrocopus major*); 12) vidutinis margasis genys (*Dendrocopus medius*); 13) mažasis margasis genys (*Dendrocopus minor*); 14) margasis baltpėdis genys (*Dendrocopus leuconotus*); 15) tripirštis genys (*Picoides tridactylus*); 16) juodoji melata (*Dryocopus martius*); 17) žalioji meleta (*Gecinus viridis*); 18) pilkoji melata (*Gecinus canus*); 19) gegutė (*Cuculus canorus*); 20) kurtinys (*Tetrao urogallus*); 21) baltasis tetirvinas (*Lagopus albus*); 22) juodasis gužutis (*Ciconia nigra*); 23) baltasis gužutis (*Ciconia alba*).

§ 12. Medžioti draudžiama —

1) tetirvinų patinai — nuo gegužės mėn. 15 d. ligi rugpjūčio mėn. 15 d.;

2) slankos — nuo gegužės mėn. 15 d. ligi rugpjūčio mėn. 15 d.;

3) didžiųjų ir kryklių (mažųjų) ančių patinai — nuo balandžio mėn. 15 d. ligi liepos mėn. 15 d.;

4) visų rūšių — antys, žąsys, gulbės, gervės (išskiriant paminėtas 3 punkte), tilvikai, bekosai, perkūno oželiai, vandeniniai ir pelkiniai paukščiai — nuo vasario mėn. 15 d. ligi liepos mėn. 15 d.;

5) strazdai ir griezlės — nuo balandžio mėn. 15 d. ligi liepos mėn. 15 d.;

6) kurapkos (laukinės vištelės) — nuo gruodžio mėn. 1 d. ligi rugsėjo mėn. 1 d.;

7) virblai (jarubės), putpelės — nuo sausio mėn. 1 d. ligi rugpjūčio mėn. 15 d.;

8) zuikiai (kiškiai) ir fazanai — nuo vasario mėn. 1 d. ligi rugsėjo mėn. 15 d.;

9) šernai, barsukai ir ūdros — nuo vasario mėn. 15 d. ligi rugsėjo mėn. 1 d.;

10) stirnų patinai (ožiai) — nuo lapkričio mėn. 15 d. ligi rugsėjo mėn. 1 d.;

11) kiti paukščiai ir žvėrys, išskiriant grobuonius, pažymėtus šio įstatymo § 13 — nuo vasario mėn. 15 d. ligi liepos mėnesio 15 d.

§ 13. Leidžiama ištisus metus naikinti šie gyvuliai ir paukščiai: 1) vilkas (*Canis lupus*); 2) lapė (*Canis vulpes*); 3) šeškas (*Putorius faetorius*); 4) vištvanagis (*Astur palumbarius*); 5) paukštvanagis (*Accipiter nisus*); 6) jauų lingė (*Circus cyaneus*); 7) nendrių lingė (*Circus aeruginosus*); 8) kranklys arba varnas (*Corvus corax*); 9) šarka (*Pica varia*); 10) varna (*Corvus cornix*).

Už kiekvieną nukautą vilką vyriausybė moka 25 litus premijos.

§ 14. Medžioklės laikui išėjus, draudžiamų medžioti paukščių ir žvėrių prekyba yra leidžiama, bet ne ilgiau kaip 7 dienas po medžioklės termino.

§ 15. Draudžiama draskyti paukščių lizdai, imti iš lizdų kiaušiniai ir visų rūšių jaunikliai paukščiai, išskyrus nurodytus 13 §.

§ 19. Medžioti su šunimis skalikais draudžiama nuo vasario mėn. 15 d. ligi rugsėjo mėn. 1 d.

§ 20. Miškuose ir laukuose draudžiama vartoti medžioklės tikslams duobės, kilpos, visų rūšių spąstai, raizgai, žabangos, nuodai ir tolygios medžioklės priemonės, taip pat draudžiama medžioti naktį ir medžiojant vartoti dirbtinė šviesa (žibintuvai, reflektoriai ir kt.).

§ 21. Kiekvienam leidžiama naikinti valkatos šunys ir katės.

XX. Medžioklė — XXI. Mokesčiai

Valkata laikomas kiekvienas šuo, kuris yra nubėgęs $\frac{1}{2}$ kilometro nuo savininko gyvenamosios vietos arba be medžiotojo yra išbėgęs į mišką. Valkata laikoma kiekviena katė už sodybos ribų.

§ 22. Medžioklės įstatymui nusikalsta ne tik tas, kuris medžioja, bet lygiai ir tas, kuris medžioti draudžiamu laiku perka ar parduoda nukautus paukščius ir žvėris. Toks nusikaltėlis baudžiamas lygiai kaip ir tas, kuris juos nukovė ar pagavo.

XXI. MOKESČIAI

1. Įstatymas apie valstybės mokesčių įmamąją tvarką (1919.XII.17 d. LVŽ. Nr. 17)

§ 18. Visi gyventojai ir įstaigos, neišskiriant nė valstybinių, privalo teikti mokesčių inspektoriui reikalaujamų kompetencijos srityje žinių ir visokios pagalbos. Už suteikimą sąmoningai neteisingų žinių arba už atsisakymą jų suteikti, taip pat ir už nelaikymą teisėtų mokesčių inspektoriaus įsakymų, mokesčius išieškant, nusikaltusieji gali būti baudžiami administraciniu keliu ligi (500 litų) arba traukiami tieson už įsakymų nelaikymą.

2. Prekybos, pramonės ir kredito įstaigų syskaitybės knygų įstatymas (1924.IX.10 d. VŽ. Nr. 171 ir 1933.II.28 d. VŽ. Nr. 406)

§ 2. Pirmos rūšies prekybos, taip pat pirmos, antros, trečios ir ketvirtos rūšies pramonės įstaigos privalo turėti ir vesti šias sąskaitybės knygas: [—]

§ 3. Antros rūšies prekybos ir penktos bei šeštos rūšies pramonės įstaigos privalo turėti ir vesti prekių knygą: [—]

§ 11. Kai nurodytos šio įstatymo §§ 2 ir 3 prekybos ir pramonės įstaigos sąskaitybės knygų neveda arba atsisako mokesčių priežiūrai jas parodyti, tai mokesčių inspektoriai turi teisę toms įstaigoms taikinti įstatymo apie valstybinių mokesčių įmamąją tvarką § 18.

§ 12. Įstaigas, kurios privalo turėti šaknines knygeles, su gavus jų neturint ar neįrašant jose pajamų ar įrašant netikras pajamas, kad jas paslėptų, mokesčių inspektorių baudžia administraciniu keliu ligi 200 litų arba atiduoda bylą teisman. Teismas baudžia ligi 5000 litų ir gali įstaigą uždaryti.

3. Žemės mokesčių įstatymas

(1923.XI.2 d. VŽ. Nr. 141 ir 1933.V.8 d. VŽ. Nr. 413)

§ 20. Mokesčių mokėtojas, nuslėpęs savo žemę ar jos dalį mokesčiams nemokėti arba juos sumažinti, turi mokėti už nuslėptą žemės mokestį, bet ne daugiau kaip už penkeris nesumokėtus metus.

Toks mokesčio mokėtojas baudžiamas pinigine bausme, lygia reikalaujamai nuslėptos žemės valstybinio mokesčio sumai. Jei-
gu mokesčio mokėtojas praneša mokesčių inspektoriui raštu apie nuslėptą žemę anksčiau, kaip šis sužinojo, tai bauda sumažinama pusiau.

§ 20¹. Mokesčio mokėtojas, kuris nurodė mažesnę žemės plotą, pats to didumo nežinodamas, turi mokėti mokestį už rastą skirtumą, bet ne daugiau kaip už penkeris nesumokėtus metus.

§ 20². Rūšiuojant žemę, rasti didesni žemės plotai, kaip už jų mokama mokesčio, apdedami mokesčio skirtumu, bet ne daugiau kaip po 5 litus per metus už kiekvieną rastą hektarą.

Šio skirtumo reikalaujant taikinama § 20¹ tvarka.

4. Įstatymas apie valstybinį mokestį nuo nejudamųjų turtų miestuose ir miesteliuose

(1919.XII.23 d. LVŽ. Nr. 18 ir
1933.XII.22 d.VŽ. Nr. 431)

1. Valstybiniu mokesčiu apdedami vis nejudamieji turtai miestuose ir miesteliuose, priklausantieji išdui, miestams, tikybinėms organizacijoms — kaip krikščionių, taip ir nekrikščionių — ir visokios rūšies draugijoms, įstaigoms ir privatiems žmonėms.

3. Nuo mokesčio atleidžiami:

a) valstybiniai turtai, kurie laikomi tiesioginiai valstybės išdo lėšomis ir ne pelno tikslais;

b) miestų, tikybinių organizacijų, švietimo ir labdarių draugijų turtai arba jų dalys, kurie neišduodami nuomon pelno tikslais;

c) turtai atiduoti dykai naudotis labdarių arba mokslo ar visuomenės įstaigoms;

d) valstybinių geležinkelių žemės su pastatytais tose žemėse geležinkelių judėjimo reikalamis trobesiais ir įrengimais.

XXI. Mokesčiai

28¹. Mokesčio mokėtojas, nustatytu laiku nepadavęs mokesčio pareiškimo, mokesčių inspektoriaus baudžiamas pinigine bauda ligi 500 litų.

Jeigu mokesčio pareiškimo nepadavė dėl svarbių priežasčių, bauda nuimama.

Ši bauda gali būti uždėta per metus nustatytam mokesčio pareiškimui paduoti laikui išėjus.

28². Mokesčių mokėtojas, suteikęs mokesčio pareiškime, proteste arba skunde netikrų žinių, jei dėl to mokestis galėjo būti arba buvo sumažintas ar nepaimtas, mokesčių inspektoriaus baudžiamas ligi trigubo metinio mokesčio sumos, kuri galėjo būti arba buvo sumažinta ar nepaimta.

Ši bauda gali būti uždėta per trejis metus suteikus netikrų žinių.

5. Valstybinio palaikų mokesčio įstatymas

(1919.XII.23 d. VŽ. Nr. 18 ir 219)

§ 9. Įstaigos ir asmens, kurie veda mirusiųjų knygas, taip pat ir vietos milicija teikia žinių mokesčių inspektoriui apie visus mirusiuosius, nuo kurių gali būti paimtas palaikų mokestis, o visos kitos vyresnybės ir teismo įstaigos apie joms žinomą mirusiųjų turtą.

§ 9¹. Įpėdinystei prasidėjus, ne vėliau kaip per 2 mėn., įpėdiniai, testamentų vykdytojai ar mažamečių įpėdinių globėjai turi pranešti atitinkamam mokesčių inspektoriui apie palikto turto kiekį.

Nurodytieji asmenys, nusikaltę šito paragrafo reikalavimui, teismo baudžiami ligi 150 litų.

6. Verslo pelno mokesčio įstatymas

(1931.X.31 d. VŽ. Nr. 366)

30. Apyskaitinė įmonė turi pristatyti Mokesčių Departamentui, jos apyskaitiniams metams pasibaigus:

1) tris egzempliorius metinės apyskaitos su apyskaitinių metų baigiamuoju balansu,

2) nuorašą protokolo apie apyskaitos patvirtinimą,

3) revizijos komisijos arba ją atstojančio organo apyskaitos patikrinamojo akto nuorašą.

Šie raštai turi būti pristatyti ne vėliau kaip per vieną mėnesį, visuotiniam narių susirinkimui ar tolygiam organui apyskaitą patvirtinus, arba ne vėliau kaip per šešis mėnesius, įmonės apyskaitiniams metams pasibaigus, žiūrint, kuris šių terminų bus ankstyvesnis.

32. Mokesčių Departamentas gali reikalauti iš įmonės pristatyti papildomų žinių ir paaiškinimų, reikalingų verslo pelno mokesčiui nustatyti.

Mokesčių Departamento pareikalautas žinias ir paaiškinimus įmonė turi pristatyti ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo reikalavimo gavimo.

43. Įmonė, kuri padavė 42 str. nurodytą pareiškimą, turi pristatyti Mokesčių Departamentui, ne vėliau kaip per tris mėnesius jos apyskaitiniams metams pasibaigus, metinę apyskaitą, susidedančią iš:

- 1) baigiamojo balanso,
- 2) pelno ir nuostolių sąskaitos,
- 3) apyvartos žiniaraščio,
- 4) inventoriaus apyrašo.

Užsieninės įmonės skyriai ir agentūros be šitos apyskaitos turi pristatyti ir metinę visų savo operacijų Lietuvoje ir užsienyje apyskaitą.

61. Neapyskaitinė įmonė, kurios apyskaitiniai metai sutampa su kalendoriniais metais, turi paduoti kas metai ligi vasario 15 dienos mokesčių inspektoriumi pareiškimą apie savo pajamas ir pelną apyskaitiniais metais.

62. Neapyskaitinė įmonė, kurios apyskaitiniai metai su kalendoriniais metais nesutampa, turi paduoti mokesčių inspektoriumi pareiškimą apie savo pajamas ir pelną apyskaitiniais metais, ne vėliau kaip per mėnesį nuo savo apyskaitinių metų pabaigos.

66. Pareškime nurodytoms pajamoms ir pelnui patikrinti mokesčių inspektorius gali reikalauti iš įmonės papildomų dokumentų, taip pat reikalauti, kad įmonės savininkas atvyktų paaiškinimų duoti.

Pareikalautus duomenis įmonė turi pristatyti ne vėliau kaip per 7 dienas nuo reikalavimo gavimo.

98. Mokesčio mokėtojas, nepristatęs nustatytu laiku reikalingų verslo pelno mokesčiui nustatyti pareiškimų, apyskaitų, paaiškinimų, žinių ir raštų (30, 31, 32, 43, 61, 62 ir 66 str.), baudžiamas pinigine pabauda ligi 500 litų.

Jei mokesčio mokėtojas tatau padarė dėl svarbių ar nenugalimų kliūčių, tai pabauda nededama.

99. Mokesčio mokėtojas, nepadavęs nustatytu laiku pranešimo apie įmonės perkėlimą kiton vieton, arba apie nutraukimą įmonės veikimo, arba apie įmonės perleidimą kitam asmeniui (111 str.), baudžiamas pinigine pabauda ligi 250 litų.

XXI. Mokesčiai

100. Mokesčio mokėtojas, kuris paduotame pareiškime (61 ir 62 str.), apyskaitose (30, 31 ir 43 str.), paaiškinimuose (32 ir 66 str.), protestuose ar skunduose (39, 40, 75 ir 78 str.) per apsileidimą suteikia netikrų žinių, jei dėl to mokestis buvo sumažintas arba nepaimtas, turi sumokėti nesumokėtą mokestį ir yra baudžiamas pinigine pabauda ligi trigubos nesumokėto mokesčio sumos didumo.

7. Darbo pajamų mokesčio įstatymas

(1932.VII.1 d. VŽ. Nr. 388)

63. Mokesčio mokėtojas turi paduoti mokesčių inspektoriui mokestinį pareiškimą ligi sekančių metų vasario mėn. 1 dienos.

Mokesčio mokėtojas, kuris nustojo gauti darbo pajamas prieš kalendorinių metų pabaigą, mokestinį pareiškimą gali paduoti tiems metams nepasibaigus.

69. Mokesčio mokėtojas, kuris nustatytu terminu (63 str. 1 p. ir 66 str.) nepadavė mokestinio pareiškimo, moka Valstybės Išdui 5% galutinai nustatyto mokesčio sumos delspinigių, bet ne mažiau kaip 10 litų.

Mokesčio mokėtojas, kuris mokestinio pareiškimo nepadavė ir po priminimo (65 str.), moka Valstybės Išdui 10% galutinai nustatyto mokesčio sumos delspinigių, bet ne mažiau kaip 20 litų.

Dėl delspinigių uždeljimo, nuėmimo, apskundimo ir sumokėjimo atitinkamai taikunami 113, 116 str. 1 p., 117 str. 1 p., 118 ir 119 str. nuostatai.

106. Mokesčio mokėtojas, kuris mokestiniame ar kitokiame pareiškime, proteste, skunde, teisiniame skunde arba papildomuose paaiškinimuose ar duomenyse sąmoningai suteikė netikrų žinių ir dėl to mokestis galėjo būti arba buvo sumažintas ar nepaimtas, yra baudžiamas nuo dvigubos ligi penkeriopos norėtos nusišėptos mokesčio sumos.

Jei dėl I posme numatyto nusižengimo mokestis galėjo būti arba buvo sumažintas daugiau kaip 20%, bet ne mažiau kaip 150 litų, tai mokesčio mokėtojas, be piniginės baudos, dar yra baudžiamas arešto ne ilgiau kaip trimis mėnesiais.

107. Mokesčio mokėtojas, kuris mokestiniame ar kitokiame pareiškime, proteste, skunde, teisiniame skunde arba papildomuose paaiškinimuose ar duomenyse per apsileidimą suteikė netikrų žinių ir dėl to mokestis galėjo būti arba buvo sumažintas ar nepaimtas, yra baudžiamas ligi dvigubos mokesčio sumos, kuri galėjo būti arba buvo sumažinta ar nepaimta.

108. Mokesčio mokėtojas, kuris nusižengė šiuo įstatymu nustatytiems sąskaitybės nuostatomis (55—61 str.) arba pareika-

XXI. Mokesčiai — XXIV. Politika

lavus mokesčių įstaigai nepatiekė dokumentų sąskaitybai revizuoti, yra baudžiamas ligi 500 litų.

109. Mokesčio mokėtojai, įstaigos, įmonės ir asmenys už nesuteikimą 45, 52 ir 53 str. nustatytu terminu žinių ir pagal 54, 72 ir 73 str. pareikalautų duomenų, o taip pat darbdaviai už neįrašymą į mokesčio knygeles pagal 30 str. įrašytinų žinių yra baudžiami ligi 500 litų.

110. Darbdavys, kuris iš duodamų mokesčio mokėtojiui atlyginimų nepadarė 23—25 str. numatytų išlaikymų, yra baudžiamas už kiekvieną praleistą mėnesį 5% nustatytu terminu neįneštos sumos bauda, bet ne mažiau kaip 5 litais.

111. Darbdavys, kuris iš duodamų mokesčio mokėtojiui atlyginimų išlaikytos sumos arba jos dalies 36 str. nustatytu terminu neįnešė į Valstybės Iždą, yra baudžiamas už kiekvieną praleistą mėnesį 5% nustatytu terminu neįneštos sumos bauda, bet iš viso ne mažiau kaip 20 litų.

XXII. MONOPOLIS

1. Žiūr. II. Akcызė: Akcizo ir finansinių monopolijų įstatymas

2. Lošiamųjų ir pasjanso kortų valstybinės monopolizacijos įstatymas
(1921.VII.20 d. VŽ. Nr. 68)

1. Įvedama lošiamųjų ir pasjanso kortų valstybinė monopolizacija.

4. Kaltininkai, nusižengę šiam įstatymui, baudžiami kaip už kontrabandos gabenimą.

XXIII. MUITAS

Žiūr. XIV. Kontrabanda

XXIV. POLITIKA

1. Draudžiamasai įstatymas dalyvauti kariškiams politikoje
(1919.IV.4 d. VŽ. Nr. 5)

Visiems kariškiams, kol jie aktyviai tarnauja kariuomenėje, draudžiama:

XXIV. Politika — XXVI. Radio

a) priklausyti prie politikos partijų arba prie tokių politikos organizacijų ir dalyvauti jų darbuose;

b) daryti bet kokios organizacijos, taisyti mitingus arba kitos rūšies susirinkimus politikos tikslais; ir

c) dalyvauti civilių žmonių taisykliuose mitinguose ir kituose susirinkimuose be leidimo savo vyresnybės.

Nusikaltę šiam įstatymui bus baudžiami kaip valstybiniai nusikaltėliai iki sunkiųjų darbų kalėjimo.

2. Teismų santvarkos įstatymas

(1933.VII.11 d. VŽ. Nr. 419)

142. Teisėjui draudžiama:

3. dalyvauti tokiuose politiniuose veiksmuose, kurie gali silpninti pasitikejimą teisėjo nešališkumu.

3. Valstybės Saugumo Departamento statutas

(1933.V.29 d. VŽ. Nr. 414)

17. Valstybės Saugumo Departamento tarnautojai negali būti politinių organizacijų nariais.

4. Ž. XXXIII. Svetimšaliai

XXV. PREKYBA

1. Prekių ženklams saugoti įstatymas

(1925.II.26 d. VŽ. Nr. 183)

19. Kas sulaužo išimtinę teisę naudotis prekių ženklu, privalo atlyginti nukentėjusiam nuostolius ir, be to, baudžiamas kriminaliniais įstatymais ir pagal sutartis su kitomis valstybėmis.

2. Kovos su nedorąja konkurencija įstatymas

(1932.VIII.3 d. VŽ. Nr. 392)

22. Nedoroji konkurencija baudžiama atvejais, nurodytais Baudž. St. 363¹ — 363¹² str.

XXVI. RADIO

1. Radio susisiekti įstatymas

(1933.III.30 d. VŽ. Nr. 410)

11. Asmens, kurie nusižengė —

1) priėmimo aparatą pritaikinę siuntimo reikams,

XXVI. Radio — XXVII. Rinkimai

2) 3, 4 ir 5 str. nuostatomis, —

pašto valdybos direktoriaus baudžiami pinigine bauda ligi 10.000 litų.

12. Asmens, kurie nusižengė —

1) naudoję siuntimo ar priėmimo aparatą komerciniams reikalams,

2) įregistruotą priėmimo aparatą be sustiprintuvo naudoję jį su stiprintuvu,

3) 8, 9 ir 10 str. nuostatomis, — *pašto valdybos direktoriaus baudžiami pinigine bauda ligi 1000 litų.*

XXVII. RINKIMAI

Rinkimų laisvės apdraudimo įstatymas

(1919.XII.2 d. VŽ. Nr. 16)

1) Kas neteisėtai įsiverš į susirinkimą, sušauktą rinkimų reikalais arba įėjęs nepasitrauks iš jo, pareikalavus jo vedėjui, arba kliudys rinktis, baudžiamas bauda ligi (250 litų) arba areštu.

2) Valdininkas, kuris valstybės įstaigoje darbo metu žodžiu ar raštu varys rinkimų agitaciją, baudžiamas ligi (750 litų) piniginės baudos arba areštu.

3) Kas savo valia nuims, nuplėš, nudraskys, pertaisys, padirbdins viešai tam tikroje valdžios skiriamoje vietoje iškabintą renkamąją kurios partijos ar kuopos skelbimą, pranešimą, sąrašą, baudžiamas bauda ligi (500 litų).

4) Kas žodžiu ar raštu varys rinkimų agitaciją uždraustoje vietoje, baudžiamas bauda ligi (250 litų).

5) Kas balsavimui pasivadins ne savo vardu, baudžiamas bauda ligi (250 litų).

6) Kas savo valdžia, papirkimu, prievarta arba grąsinimu rinkėjui ar jo šeimos nariui mėgins palenkėti rinkėją, kad nepaduotų balso apskritai, arba kad paduotų jį taip, kaip anas norėtų, baudžiamas areštu arba kalėjimu.

7) Už tvarkos ardymą rinkimų vietoje rinkimų metu baudžiamas ligi (250 litų).

XXVIII. SOCIJALINĖ POLITIKA

1. Darbo dienos ilgumo įstatymas ir Švenčių ir poilsio įstatymas
(Žiūr. IV. Darbas)

2. Konvencija dėl moterų nakties darbo
(1931.VII.19 d. VŽ. Nr. 359)

3 str. Moterys, be amžiaus skirtumo, negalės dirbti nakties metu nei valdžios, nei privačios pramonės įmonėse, nei šių įmonių skyriuose, išskyrus tokias įstaigas, kur dirba tiksliai vienos šeimos nariai.

3. Vaikų nakties darbo pramonėje konvencija
(1931.VII.19 d. VŽ. Nr. 359)

2 str. Yra draudžiama duoti darbo nakties metu vaikams žemiau aštuoniolikos metų amžiaus pramonės įmonėse, viešose ar privatinėse, arba joms priklausančiose, išskyrus tas, kur dirba vienos šeimos nariai, su žemiau numatytais išimtimis.

4. Konvencija nustatyti aštuonių valandų darbo dienai ir 48 valandų darbo savaitę pramonės įmonėse
(1931.VII.19 d. VŽ. Nr. 359)

2 str. Visose pramonės įmonėse, viešose ar privatinėse, arba joms priklausančiose, bet kurios rūšies, išskyrus tas, kur dirba vienos šeimos nariai, personalo darbas negali viršyti aštuonių valandų dienai ir keturiasdešimt aštuonių valandų savaitę, išskyrus išimtis: [—].

5. Konvencija dėl savaitinio poilsio pramonės įmonėse
(1931.VII.19 d. VŽ. Nr. 359)

2 str. Kiekvienas personalas, dirbęs įvairiose pramonės įmonėse, viešose arba privatinėse, arba joms priklausančiose, atsiimant išimtis, numatytas sekančiuose straipsniuose, turės gauti per kiekvienas septynias dienas poilsį mažiausia 24 valandų iš eilės.

XXVIII. Socijalinė politika

Sis poilsis bus duodamas, kiek galima, tuo pat laiku visam kiekvienos įmonės personalui.

Jis bus duodamas, kiek galima, tomis dienomis, kuriomis šalies ar apylinkės tradicija arba papročiu švenčiama.

6. Konvencija dėl draudimo ligoje pramonės, prekybos ir namų ruošos darbininkų

(1931.VII.19 d. VŽ. Nr. 359)

2 str. Privalomas draudimas ligoje taikinamas pramonės ir prekybos įmonių darbininkams, tarnautojams ir gizeliams, darbininkams, kurie nedirba įmonėje, ir tarnams.

7. Prekybos ir laivininkystės sutartis tarp Lietuvos Respublikos ir Vokietijos Valstybės

(1929.III.15 d. VŽ. Nr. 295)

3 str. Vienos susitariančiosios darbininkai, kol jie gyvena antrosios susitariančiosios šalies teritorijoje, naudojasi darbo apsaugos, viešosios globos, darbo sąlygų tvarkymo, įskaitant čia taikymo procedūrą ir darbo teisingumą, taip pat socialinio draudimo ir bedarbių draudimo atžvilgiu tokia pat apsauga, kaip savieji piliečiai, jei tik įstatymai nenumato iš viso svetimų šalių piliečiams ko kita.

8. Ligoninių kasų įstatymas

(1934.I.23 d. VŽ. Nr. 434)

133. Kasos narys, nusižengęs gydymo tvarkai arba simuliavęs ligą, kasos valdybos gali būti baudžiamas pinigine bausme ligi dešimteriopos dienos pašalpos pinigais.

134. Samdytojas ar jo įgaliotas asmuo, nustatytu laiku nepranešęs kasai apie samdinį, kuris turi būti apdraustas, arba išskaitęs iš kasos nario uždarbio didesnius, kaip šiuo įstatymu nustatyta, mokesčius, gali būti Vyr. Socialinio Draudimo Valdybos baudžiamas pinigine bausme ligi 500 litų, nežiūrint bausmių, kurios už tai nustatytos kitais įstatymais.

135. Asmuo, fiktyviai įregistravęs samdinį ligoninių kasose arba suteikęs netikrų žinių, Vyr. Socialinio Draudimo Valdybos gali būti baudžiamas pinigine bausme ligi 1000 litų.

Jeigu nusižengimu kasai buvo padaryta nuostolių, tai jie išieškomi iš kaltininko 79 str. nustatyta tvarka.

XXVIII. Socijalinė politika — XXIX. Spauda

136. Asmuo, nusizengęs kitu būdu registracijos tvarkai, Vyr. Socijalinio Draudimo Valdybos gali būti baudžiamas pinigine bauda ligi 100 litų.

137. Samdytojas, nustatytu laiku neįnešęs kasai išskaityto 77 str. kasos nario mokesčio ir panaudojęs jį kitiems reikalsams, baudžiamas paprastu kalėjimu.

Padarytieji kasai nuostoliai išieškomi iš kaltininko 79 str. tvarka.

XXIX. SPAUDA

1. Spaudos įstatymas (1919.XII.17 d. VŽ. Nr. 17)

§ 8. Nusizengusieji šio įstatymo §§ 1—7 baudžiami teismo keliu ligi (5.000 litų).

§ 17. Be pareiškimo išleisti (§§ 12, 14 ir 16) periodiniai spaudiniai visi tuoj konfiskuojami, gi jų leidėjai, redaktoriai ir vedėjas tos spaustuovės, kurioje buvo spausdinti, baudžiami kiekvienas nuo (200) ligi (2500 litų); jiems neturint iš ko užsimokėti — areštu nuo 1 ligi 3 mėnesių.

§ 20. Kvotos ir žinios, tardymo surinktos nusikalstamam darbui išaiškinti, negali būti spaudoje skelbiamos, kol byla teismo neišrišta arba nepaaiškinta.

§ 21. Jeigu byla buvo teismo nagrinėjama uždaromis durimis, tai spaudoje teleidžiama paskelbti teismo sprendimas ir tos aplinkybės, kurias skelbti leidžia teismo posėdyje pirmininkavęs asmuo.

2. Apskričių Komendantų 1933 m. įsakymas spaudos reikalu

1 §. Spausdinti ir skelbti spaudoje draudžiu:

1) žinias, kurios gali pakenkti valstybės saugumui arba ka-
riumenei,

2) rašinius ar paveikslus, kuriais kurstoma prieš valstybės
santvarką, arba kuriais kurstoma viena gyventojų dalis prieš
kitą, arba kuriais raginama neklausyti vyriausybės įsakymų, arba
kuriais užgaunami tikybiniai jausmai ar viešoji dora, arba ku-
riais įžeidžiami valdžios atstovai,

3) pramanytas, tendencingas arba iškreiptas žinias apie vals-
tybės įstaigų veikimą,

4) žinias, kurios gali sudrumsti viešąją rimtį.

2 §. Spausdinių vedėjai arba laikytojai, prieš išleisdami leidinius iš spaustuvės, turi pristatyti man vienkartinį ir perijodinių spaudinių pirmuosius 3 egzempliorius.

3 §. Perijodinių leidinių redaktoriai turi dėti į savo leidinius valdžios įstaigų pranešimus ar atitaisymus taip, kaip bus nurodyta, be savo pastabų ar prieraišų.

4 §. Nusižengusius šiam įsakymui bausiu pinigine bauda ligi 5.000 litų arba kalėjimu ligi 3 mėnesių arba abiem bandom kartu; spaudinius konfiskuosiu arba sustabdysiu jų leidimą.

XXX. STATISTIKA

1. Finansų ministerio įsakymas

KAUNO MIESTO IR APSKRITIES KOMENDANTO
1934. VIII. 18 d. ĮSAKYMAS Nr. 15.

Pasirėmęs Ypatingų Valstybės Apsaugos Įstatų (L. V. Ž. Nr. 5) §§ 9 ir 12, skelbiu šį savo 1933 metų kovo mėn. 31 d. įsakymo Nr. 13 papildymą:

§ 1.

Spausdinti ir skelbti spaudoje draudžiu:

- 1) pramanytas, tendencingas arba iškreiptas žinias;
- 2) rašinius ar paveikslus, kurie gali pakenkti kariškiams, politiškams ar ekonomiškoms valstybės reikálams, arba kuriais įžeidžiami ar niekinami patrijotiški jausmai, arba kuriais žeminamas valdžios autoritetas;
- 3) žinias apie kariuomenę ir kitas valstybės ginkluotąsias jėgas be jų valdovybės leidimo;
- 4) tendencingus nusikaltimų aprašymus ir nusikaltėlių fotografijas;
- 5) be leidimo tardymo ir kvotos davinius;
- 6) žinias apie bylas, kurios teismo sprendžiamos neviešuose posėdžiuose;
- 7) žinias ar kalbas, kurios gali pakenkti valstybės interesui.

10. Surašymui reikalingas žinias suteikia faktiniai ukininkaujantis, nežinantis, ar jis yra savininkas, ar nuomininkas, ar ūkio vedėjas. Asmuo, be teisėtos priežasties atsisakęs šuteikti surašymui reikalingų žinių arba suteikęs žinomai neteisingų žinių, baudžiamas bauda ligi 250 litų.

4. Statistikos žinioms rinkti iš pramonės ir prekybos įmonių taisyklės

(1933.I.23 d. VŽ. Nr. 404)

1. Pramonės ar prekybos įmonė, imdama verslo liudymą ir paduodama pelno mokesčiui nustatyti pareiškimą, turi užpildyti nustatytos formos statistikos blankus.

XXVIII. Socijalinė politika — XXIX. Spauda

136. Asmuo, nusižengęs kitu būdu registracijos tvarkai, Vyr. Socijalinio Draudimo Valdybos gali būti baudžiamas pinigine bauda iki 100 litų.

137. Samdytojas, nustatytu laiku neįnešęs kasai išskaityto 77 str. kasos nario mokesčio ir panaudojęs jį kitiems reikalam, baudžiamas paprastu kalėjimu.

Padarytieji kasai nuostoliai išieškomi iš kaltininko 79 str. tvarka.

XXIX. SPAUDA

1. Spaudos įstatymas

spaudos reikalu

1 §. Spausdinti ir skelbti spaudoje draudžiu:

1) žinias, kurios gali pakenkti valstybės saugumui arba kariuomenei,

2) rašinius ar paveikslus, kuriais kurstoma prieš valstybės santvarką, arba kuriais kurstoma viena gyventojų dalis prieš kitą, arba kuriais raginama neklausyti vyriausybės įsakymų, arba kuriais užgaunami tikybiniai jausmai ar viešojo dora, arba kuriais įžeidžiami valdžios atstovai,

3) pramanytas, tendencingas arba iškreiptas žinias apie valstybės įstaigų veikimą,

4) žinias, kurios gali sudrumsti viešąją rimtį.

2 §. Spaustuvų vedėjai arba laikytojai, prieš išleisdami leidinius iš spaustuvės, turi pristatyti man vienkartinį ir perijodinių spaudinių pirmuosius 3 egzempliorius.

3 §. Perijodinių leidinių redaktoriai turi dėti į savo leidinius valdžios įstaigų pranešimus ar atitaisymus taip, kaip bus nurodyta, be savo pastabų ar prieraišų.

4 §. Nusizengusius šiam įsakymui bausiu pinigine bauda ligi 5.000 litų arba kalėjimu ligi 3 mėnesių arba abiem bandom kartu; spaudinius konfiskuosiu arba sustabdysiu jų leidimą.

XXX. STATISTIKA

1. Finansų ministerio įsakymas (1924.XI.29 d. VŽ. Nr. 175)

3. Asmens, nepristačiusieji nustatytu laiku žinių arba davusieji neteisingų žinių, traukiami tieson pagal Baudžiamojo Statuto 138 straipsnį.

2. Valstybės statistikos įstatymas (1930.VII.14 d. VŽ. Nr. 332)

14. Asmuo, atsisakęs be teisėtos priežasties suteikti valstybės statistikos reikalui žinių arba suteikęs žinomai melagingų žinių, yra baudžiamas ligi 250 litų.

3. Visuotinio Lietuvos žemės ūkio surašymo įstatymui vykdyti taisyklės (1930.X.31 d. VŽ. Nr. 339)

10. Surašymui reikalingas žinias suteikia faktinai ūkininkaujantis, nežiūrint į tai, ar jis yra savininkas, ar nuomininkas, ar ūkio vedėjas. Asmuo, be teisėtos priežasties atsisakęs suteikti surašymui reikalingų žinių arba suteikęs žinomai neteisingų žinių, baudžiamas bauda ligi 250 litų.

4. Statistikos žinioms rinkti iš pramonės ir prekybos įmonių taisyklės (1933.I.23 d. VŽ. Nr. 404)

1. Pramonės ar prekybos įmonė, imdama verslo liudymą ir paduodama pelno mokesčiui nustatyti pareiškimą, turi užpildyti nustatytos formos statistikos blankus.

XXX. Statistika — XXXI. Susirinkimai

3. Asmenis, nesuteikusių žinių arba davusių žinomai melagingų žinių, Centralinis Statistikos Biūras traukia atsakomybėn pagal Valstybės statistikos įstatymo 14 str.

XXXI. SUSIRINKIMAI

Susirinkimų ir pramogų įstatymas

(1932.VIII.5 d. VŽ. Nr. 393)

1. Kas daro susirinkimą, tas turi tai pareikšti.
56. Pareikšti daromo susirinkimo nereikia:
 - 1) kai susirenkama valdžiai sušaukiant,
 - 2) kai susirenkama tikybinių apeigų atlikti,
 - 3) kai draugijų, sąjungų, bendrovių ar jų skyrių tarybos, valdybos ar kiti vykdomieji organai susirenka posėdžio,
 - 4) kai moksleivių arba jų korporacijų susirinkimai daromi mokyklos sienose,
 - 5) kai susirenkama šeimyniniais arba privatiniais reikalais.
57. Pareikšti daromos pramogos nereikia:
 - 1) kai pramogą daro valdžia,
 - 2) kai moksleivių arba jų korporacijų pramogos daromos mokyklos sienose,
 - 3) kai daroma šeimyninė arba privatinė pramoga.
64. Kas nusižengė:
 - 1) pirmininkaudamas susirinkimui, nepaklausęs policijos atstovo reikalavimo uždaryti susirinkimą,
 - 2) raginęs neklausyti policijos atstovo reikalavimo uždaryti susirinkimą arba pramogą, arba raginęs tęsti uždarytą susirinkimą arba pramogą,
 - 3) padaręs uždraustą, arba be reikiamojo pažymėjimo, leidimo ar pareiškimo, arba neleistoje vietoje, arba draudžiamu metu susirinkimą arba pramogą,
 - 4) davęs tokiam susirinkimui arba pramogai vietą,
 - 5) pirmininkavęs arba laikęs kalbą tokiaame susirinkime,
 - 6) policijos reikalaujamas nepašalinęs iš susirinkimo arba pramogos vietos, susirinkimui arba pramogai neįvykus arba juos pabaigus ar uždarius,

tas apskrities viršininko baudžiamas areštu ne daugiau kaip trimis mėnesiais arba bauda ne daugiau kaip 3.000 litų.

XXXII. SUSISIEKIMAS

1. Susisiekimu oru įstatymas
(1921.XII.20 d. VŽ. Nr. 75)

2. Autovežimiu įstatymas
(1931.VI.10 d. VŽ. Nr. 358)

21. Asmenis, nusizengusius šiam įstatymui ir jam vykdyti taisyklėms, baudžia apskrities viršininkas ligi 1000 litų. Baudos neįmokėjęs, ji gali būti pakeista areštu ligi 1 mėnesio.

Be to, atitinkami Vidaus Reikalų Ministerijos organai gali atimti šoferio teisę.

3. Sauskeliais naudotis įstatymas
(1929.VI.25 d. VŽ. Nr. 304)

14. Nusizengusius šiam įstatymui ir jam vykdyti taisyklėms asmenis apskrities viršininkas baudžia administraciniu keliu ligi 1000 litų pinigais arba ligi vieno mėnesio arešto.

Be to, atitinkami Vidaus Reikalų Ministerijos organai gali atimti šoferio teisę.

XXXIII. SVETIMŠALIAI

1. Svetimšaliams gyventi įstatymas
(1933.VI.10 d. VŽ. Nr. 416 ir 1934.II.8 d. VŽ. Nr. 437)

6. Svetimšalis, kuris nori gyventi Lietuvoje, turi gauti leidimą.

15¹. Svetimšaliams draudžiama dalyvauti Lietuvos politinėse organizacijose, tų organizacijų darbe ir iš viso bet kuriame politiniame darbe Lietuvoje.

20. Svetimšalis, kuris nusizengė —

1) be nustatyto leidimo, pasą ar vizos perėjęs sieną arba tyčia išvengęs pasų kontrolės, arba

2) bet kuriuo būdu padėjęs kitam sieną pereiti, arba

3) sustojęs Lietuvoje ilgiau kaip tranzito viza leidžia, arba

4) nuvykęs su sienai pereiti kortele toliau kaip pasienio zona, arba

XXXIII. Svetimšaliai

- 5) be atitinkamo leidimo gyvenęs Lietuvoje, arba
- 6) neišvykęs iš Lietuvos arba iš vienos valstybės dalies į kitą atitinkamos įstaigos nustatytu laiku, arba
- 7) nesilaikęs leidime nustatytų sąlygų, arba
- 8) be atitinkamo leidimo vertęsis verslu, arba samdomas dirbęs darbu, —
- 9) dalyvavęs Lietuvos politinėje organizacijoje, tos organizacijos darbe arba iš viso bet kuriame politiniame darbe Lietuvoje, —

Lietuvos pilietis, arba svetimšalis, kuris nusižengė —

- 1) laikęs neturintį leidimo apsigyventi svetimšali, arba
- 2) samdęs neturintį leidimo dirbti svetimšali, —

Vidaus reikalų ministerio arba jo pavedamų įstaigų, o Klaipėdos krašte — Klaipėdos krašto gubernatoriaus nutarimu baudžiamas pinigine bauda ligi 1.000 litų arba areštu ligi 2 mėnesių.

Jei taip nusižengė svetimšalis, tai jis, be to, gali būti išsiųstas iš Lietuvos.

Politinė organizacija, kurioje ar kurios darbe svetimšalis dalyvavo, baudžiama bauda ligi 5.000 litų nustatyta šiame straipsnyje tvarka.

21. Kas nusižengė nesilaikęs vidaus reikalų ministerio išleistų šiam įstatymui vykdyti taisyklių, baudžiamas vidaus reikalų ministerio pavedamų įstaigų, o Klaipėdos krašte — Klaipėdos krašto gubernatoriaus nutarimu pinigine bauda ligi 100 litų arba areštu ligi 7 parų.

22. Svetimšalis, kuris nusižengė nesilaikęs Klaipėdos Krašto Direktorijos išleistų taisyklių (25 str. 2 p.), baudžiamas Klaipėdos Krašto Direktorijos ar jos pavedamų įstaigų nutarimu pinigine bauda ligi 100 litų arba areštu ligi 7 parų.

2. Akcinių bendrovių įstatymas (1925.I.17 d. VŽ. Nr. 179)

§ 5, 2 d. Ne mažiau kaip pusė bendrovės steigėjų turi būti Lietuvos piliečiai.

§ 29, 2 d. Ne mažiau kaip pusė valdybos narių turi būti Lietuvos piliečiai.

3. Akcinių bankų įstatymas (1925.IV.23 d. VŽ. Nr. 190)

§ 21. Valdybos ir priežiūros tarybos nariai turi būti Lietuvos piliečiai.

XXXIII. Svetimšaliai — XXXV. Teismo rintis

4. Darbo leidimo ne Lietuvos piliečiams įstatymas (1930.VII.14 d. VŽ. Nr. 332)

1. Ne Lietuvos piliečiai, kurie nori Lietuvos valstybėje verstis kuriuo verslu arba samdomi dirbti kurį darbą, turi gauti vidaus reikalų ministerio leidimą.

4. Nusizengę šiam įstatymui ne Lietuvos piliečiai vidaus reikalų ministerio nutarimu baudžiami bauda ligi 1000 litų arba ištremiami iš Lietuvos.

5. Konkordatas (1927.XII.27 d. VŽ. Nr. 264)

XIII str. 11 d. Lietuvos Respublikos teritorijoje negali gauti parapijinės beneficijos, iš anksto negavus vyriausybės sutikimo:
1. nesinatūralizavę svetimšaliai.

6. Įstatymų Rinkinio XI tomo I d. Bažnyčios įstatymas

402 str. Užsienių piliečiai evangelikų liuteronų parapijose gali sakyti pamokslus, tik gavę Vidaus Reikalų Ministerijos leidimą [—].

XXXIV. ŠVIETIMAS

Vietose, kur yra įvestas privalomas pradžios mokslas, ten valdžia viršaitis švietimo ministerio privalomo pradžios mokslo įvedimo instrukcijai nusižengusius tėvus ar globėjus traukia atsakomybėn pagal Baudž. St. 138 str.

III B

XXXV. TEISMO RINTIS

Teismų santvarkos įstatymas (1933.VII.11 d. VŽ. Nr. 419)

58. Posėdžio pirmininkas turi teisę pašalinti iš posėdžio vietos tuos bylos dalyvius, jų įgaliotinius, liudytojus, žinovus ir pašaliečius, kurie nelaiko posėdyje rimties ar tvarkos.

Bylos dalyvis arba jo įgaliotinis gali būti pašalintas iš posėdžio vietos tikslai išpėtas, kad, jeigu jis nelaikys rimties ir tvarkos, bus pašalintas, ir byla bus sprendžiama be jo.

XXXV. Teismo rimtis — XXXVII. Trašos

59. Posėdžio pirmininkas turi teisę nubausti bauda ligi šimto litų arba areštu ligi trijų dienų tą, kas ižeidžia teismą ar kitą kurį valdžios organą arba trikdo teismo posėdžio rimtį ar tvarką.

Jeigu nubaustasis bauda negali jos sumokėti, tai ji pakeičiama areštu ligi trijų dienų.

Pirmininko nutarimas neskundžiamas ir gali būti tuojau vykdomas.

Pirmininko nutarimu nubaustasis neatleidžiamas nuo baudžiamosios arba drausminės atsakomybės.

Jei taip nusižengia karys, tai pranešama tatai jo vyresnybei, kad jį nubaustų.

60. Posėdžio pirmininkas turi teisę pašalinti iš posėdžio vieto visus pašaliečius, jei negalima nustatyti, kas trikdo posėdžio rimtį ar tvarką.

XXXVI. TOPOGRAFIJA

Trianguliacijos ir topografinių nuotraukų ženklų
įstatymas

(1933.III.30 d. VŽ. Nr. 410)

16. Kas nusižengė, išardęs ar sugadinęs trianguliacijos ar kitus nuolatinius ženklus, apskrities viršininko baudžiamas areštu ligi 1 mėn. arba pinigine bauda ligi 1.000 litų.

17. Kas nusižengė, sunaikinęs ar išardęs laikinius ženklus, apskrities viršininko baudžiamas areštu ligi 10 parų arba pinigine bauda ligi 1000 litų.

XXXVII. TRAŠOS

Dirbtinių trąšų kontrolės įstatymas

(1929.XI.12 d. VŽ. Nr. 312)

9. Kas nusikalto gaminęs, įvežęs iš užsienių arba pardavęs dirbtines trąšas, nesilaikydamas dirbtinių trąšų kontrolės įstatymu arba jo vykdymo taisyklėmis nustatytų reikalavimų, tas, jei už tą savo nusikalstamą darbą nėra skaudžiau baustinas, yra baudžiamas —

areštu arba bauda ne didesne kaip 10.000 litų, arba abiem bausmėm drauge,

o jei pakartotinai taip nusikalsta, tai
paprastuoju kalėjimu.

Be to, teismui leidžiama:

XXXVII. Trašos — XXXIX. Valstybės saugumas

1) paskelbti spaudoje nusmerktojo lėšomis teismo sprendimą,

2) atimti nusmerktajam teisę verstis dirbtinių trąšų gaminiu, įvežimu arba prekyba ligi trejų metų laikui.

XXXVIII. VAIKAI

Svaiginamųjų gėralų mažmenomis pardavinėjimo įstatymas

(1922.VI.3 d. VŽ. Nr. 91)

21. *Svaiginamiesiems gėralams mažmenomis pardavinėti įstai-goje draudžiama parduoti svaiginamųjų gėralų ar leisti juos gerti: asmenims, kurie matomai girti yra, ar mažamečiams, nesuėjęsiems 18 metų amžiaus, asmenims valstybinėje uniformoje ir visų mokslo įstaigų auklėtiniais bei mokiniams.*

XXXIX. VALSTYBĖS SAUGUMAS

1. Ypatingi Valstybės Apsaugos Įstatai

(VŽ. Nr.Nr. 4, 5, 10, 23, 49, 73, 156 ir 287)

§ 1. *Kilus karui, ginkluotam sukilimui ar kitokiems pavojingiems neramumams valstybėje, Ministrų Kabinetui pasiūlius, Respublikos Prezidentas gali visoje valstybėje arba tam tikrose jos dalyse įvesti karo arba kitą kurią nepaprastą padėtį, laikinai sustabdyti konstitucinės piliečių teisių garantijas (§§ 12, 13, 15, 16, 17, 18) ir imtis priemonių pavojui atremti ar pašalinti, vartojant ir ginkluotą pajėgą.*

§ 8. *Kur yra paskelbtas karo stovis, karo komentantas gali: 1) pašalinti kiton vieton arba imti į koncentracijos stovyklas asmenis, kurių pasilikimas vietoje yra pavojingas visuomenės tvarkai arba kariuomenei; 2) liepti pasilikti asmenims, kurių darbas gali būti naudingas tvarkai palaikyti; 3) liepti daryti bendras arba atskiras rekvizicijas tam tikromis instrukcijomis; 4) drausti pirkti, parduoti, išvežt arba įvežti į*

XXXIX. Valstybės saugumas

tam tikras vietas kokios nors medžiagos, maisto ir pašaro; 5) bausti už šaunamojo ginklo slėpimą, nešiojimą ir laikymą be tam tikro valdžios leidimo.

III B

Paskelbus karo padėtį, remiantis YVAĮ, 8 § 5 p. asmens „už šaunamojo ginklo slėpimą, nešiojimą be tam tikro valdžios leidimo“ baudžiami karo komendanto. Tie patys asmens dėl to paties nusik. darbo negali atsakyti teismui ir administracinei valdžiai. Todėl karo komendanto nubaudimas ir baudos sumokėjimas atpalaiduoja teisiamąjį nuo atsakomybės Taikos Teisėjui, ir neprieštarauja įstatymui teismo išvada, kad kaltinamasis „antrą kartą dėl to patį nusizengimo negali būti baudžiamas“ (K. 1933.X.28; b. Nr. 369).

§ 9. Šių įstatų §§ 8, 10, 11 ir 12 taisyklėms išvys-tyti karo komendantas turi teisės leisti privalomus įsakymus ir už jų nevykdymą administraciniu keliu skirti pinigines baudas ligi 5000 litų ir bausti kalėjimu ligi 3 mėnesių arba pavartoti abidvi baudas.

§ 14. Vietose, kur paskelbtas karo stovis, gyventojai už žemiau nurodytus nusikaltimus laikinai teisiami Apygardos Teismo, kol bus įsteigti karo teismai, ir gali būti svarbesniais atsitikimais baudžiami mirties bausme: 1) už rengimąsi ir kėsinimąsi ginkluotai sukilti ir už ginkluotą sukilimą prieš Nepriklausomos Lietuvos Valstybę, Laikiniosios Konstitucijos Pamatinių Dėsnių nustatytą; 2) už priešvalstybinį kariuomenės ir visuomenės kurstymą (Baudž. Kodekso § 108 2 p. 2 d. §§ 129—131); 3) už susisiekimo priemonių gadinimą, kaip tai: geležinkelių, telegrafų, telefonų, tiltų, vandens įvadu ir t.t. (p. 5 d. 2 § 108, 1 p. § 549, p. 5 § 550, §§ 551 ir 556—558 B. K.); 4) už naikinimą kariškos medžiagos, maisto, pašaro ir apskritai viso to, kas yra prirengta arba rengiama kariuomenei (p. 5 2 d. § 108, pp. 3 ir 4 § 550 B. K.); už šnipinėjimą ir teikimą priešininkui pagalbos pinigais, maistu, pašaru, ginklais, arkliais ir t.t. (1 d. § 108, 6 p. 2 d. § 108 ir §§ 109—119 B. K.); 6) už nusikaltimą prieš žmogaus gyvybę ir už žmogaus turto išplėšimą (2 p. 1 d. § 108, 4 p. 2 d. § 108, §§ 453—457, 3 p. § 563 ir §§ 589 ir 590 B. K.), jei tai padaryta politiniais tikslais arba jei

XXXIX. Valstybės saugumas

tai sudaro pavojaus visuomenei (banditizmas); 8) už pasipriešinimą valstybės valdininkui veiksmu, jam einant pareigas (3 p. 2 d. § 108, §§ 123, 142, 145—148

Ypatingų Valstybės Apsaugos Įstatų 8 § 1 p. pakeičiamas taip:

1) atiduoti policijos priežiūron, arba pašalinti kiton vieton ir atiduoti policijos priežiūron, arba imti į koncentracijos stovyklas asmenis, kurie yra pavojingi visuomenės tvarkai arba kariuomenei.

Ypatingų Valstybės Apsaugos Įstatų § 8 papildomas nauju posmu:

Asmenims, atiduotiems policijos priežiūron, taikomos taisyklės, nustatytos Nusikaltimų įspėjimo ir kardymo įstatuose (Įst. rink. XIV t. 1 str. 2 past. II priedėlis). (1934. VII. 12 d. V. Ž. № 450).

Ypatingi Valstybės Apsaugos Įstatai papildomi taip:

§ 101. Karo Komendantas gali sustabdyti arba uždaryti draugiją, bendrovę ar sąjungą, jei dėl jos veikimo gali kilti pavojaus valstybės saugumui.

Karo komendanto nutarimas sustabdyti arba uždaryti tokią draugiją, bendrovę ar sąjungą viešai paskelbiamas.

Karo komendanto nutarimą sustabdyti arba uždaryti tokią draugiją, bendrovę ar sąjungą gali skusti atstovaujas jai organas arba vienas kuris to organo narys. Skundas duodamas per penkias dienas nuo skundžiamojo nutarimo viešojo paskelbimo.

§ 102. Asmuo, kuris priklausė prie sustabdytos arba uždarytos § 101 draugijos, bendrovės ar sąjungos ir nebuvo išstojęs iš jos bent prieš šešis mėnesius ligi ją sustabdant arba uždaranč, jei dėl jo veikimo galėjo kilti pavojaus valstybės saugumui, netenka visam karo padėties laikui teisės rinkti ir būti renkamas į Seimą, į Klaipėdos Krašto Seimelį, į vietinius savivaldybių organus ir į prekybos, žemės ūkio ir kitokių ūkinių bei profesinių savivaldybių organus.

Seimo nariai, Klaipėdos Krašto Seimelio nariai, vietinių savivaldybių renkamujų organų nariai ir prekybos, žemės ūkio ir kitokių ūkinių bei profesinių savivaldybių renkamujų organų nariai, kurie priklausė prie sustabdytos arba uždarytos § 101 draugijos, bendrovės ar sąjungos ir nebuvo išstoję iš jos bent prieš šešis mėnesius ligi ją sustabdant arba uždaranč, jei dėl jų veikimo galėjo kilti pavojaus valstybės saugumui, nustoja teisės būti šitų įstatų nariais.

§ 103. Nutaręs, kad dėl priklausiusio prie sustabdytos arba uždarytos § 101 draugijos, bendrovės ar sąjungos ir neišstojusio iš jos bent prieš šešis mėnesius ligi ją sustabdant arba uždaranč asmens veikimo galėjo kilti pavojaus valstybės saugumui, karo komendantas praneša tam asmeniui, kad jam taikinamas § 102 nuostatas.

Asmuo, gavęs tokį pranešimą, per penkias dienas gali apskusti šitą karo komendanto nutarimą.

Šį nutarimą, kai jis įsiteisėja, karo komendantas praneša Vidaus Reikalų Ministeriui, o Klaipėdos Krašte — Klaipėdos Krašto Gubernatoriui.

(1934. VII. 12 d. V. Ž. № 450).

buti įmanomas kaip tik svetimoj valstybėj. Tarnavimas prieso kariuomenėj yra vienas iš svarbiausių priešui pagelbos teikimo

XXXIX. Valstybės saugumas

tam tikras vietas kokios nors medžiagos, maisto ir pašaro; 5) bausti už šaunamojo ginklo slėpimą, nešiojimą ir laikymą be tam tikro valdžios leidimo.

III B Paskelbus karo padėti, remiantis YVAI 8 8 5 n asmenis

590 B. K.), jei tai padaryta politiniais tikslais arba jei

XXXIX. Valstybės saugumas

tai sudaro pavojaus visuomenei (banditizmas); 8) už pasipriešinimą valstybės valdininkui veiksmu, jam einant pareigas (3 p. 2 d. § 108, §§ 123, 142, 145—148 B. K.); 9) už ėmimą kyšių naujokams arba kareiviams paleisti iš kariuomenės.

1. BS. 142 str. kalba apie pasipriešinimą valstybės tarnautojui, o YVAĮ. § 14 p. 8 numato pasipriešinimą valstybės valdininkui. „Tarnautojas“ ir „valdininkas“ toli gražu nėra viena ta pati sąvoka. Pagal įstatymų leidėjų samprotavimus, padėtus į BS. 636 ir kt. str. pagrindą, žodis „tarnautojai“ apima: 1) „valdininkus“ — būtent, valdžios narius, kurie paskirtose srityse savarankiškai veikia ir 2) „patarnautojus“ — policijos sargybinius arba kitų valdžios įstaigų sargybinius bei tarnus, kurie eina išimtinai pildomasias pareigas. Ir pačiuos įstatymuos žodžiai „tarnautojas“ ir „valdininkas“ vartojama kiekvienas savo vietoje... „valdininkai“ yra tokie valdininkai, kurie turi teisę daryti įsakymus. Taigi, taip žiūrint, policininkas nėra valdininkas, nes daryti įsakymų jis negali (K. 1924/82).

III B

2. Milicijos vado padėjėjo K. jokių būdu negalima laikyti sargybiniu arba patarnautoju, nes jis yra kaip tik valdininkas, kuris pasipriešinimo metu veikė savo galios srityje savarankiškai (K. 1925/b 304).

3. B. ir kt. nužudymas, kaip privačių asmenų, negalėjo turėti tikslo nugriauti valstybės sutvarkymą ir nepriklausomybę, o tik galėjo turėti tikslą atkeršyti jiems, kaip bolševikų priešams, ir todėl jų nužudymas turi būti laikomas bendruoju nusikaltimu, bet ne politiniu (K. 1926/443).

4. Sprendžiant bylą karo padėjų panaikinus, už nusikalstamą darbą, nors ir padarytą karo padėčiai veikiant, numatyta YVAĮ. 14 § bausmė jau nebegali būti skiriama, nes BS. 14 str. kategoriškai nustato, kad bausmė skiriama pagal tą įstatymą, kuris veikia bausmės skyrimo metu (K. 1926/467).

5. YVAĮ. būdamas ypatingas, išimtinis įstatymas, negali būti aiškinamas praplečiamai ir nusikaltimams, padarytiems prieš įvedant karo padėtį (K. 1927/67).

6. L. nusikaltimas (šnipinėjimas lenkams karo metu), padarytas Lietuvos teritorijoje, kur nusikalstamą darbą padarius, buvo panaikintas karo stovis, bet *esant Lietuvai su Lenkija karo padėty*, turi būti kvalifikuotas YVAĮ. 14 § 5 p. (K. 1927/317).

7. Jeigu priešui pagalbos teikimas pinigais, maistu ir kt. būdais gali būti daromas ir esant Lietuvos teritorijoje, tai teikimas pagalbos priešui paties tarnavimu jo kariuomenėje gali būti įmanomas kaip tik svetimoj valstybėj. Tarnavimas priešo kariuomenėje yra vienas iš svarbiausių priešui pagalbos teikimo

XXXIX. Valstybės saugumas

YVAI. būdų... Todėl T. nusikaltimas, tarnavimas prieš kariusomenę, padarytas Lenkijos teritorijoje, esant Lietuvai su Lenkija karo padėty, tinka YVAI. 14 str. 5 p. minčiai (K. 1927/221).

III B 8. Pasakytina, kad teikimas priešininkui pagalbos tarnavimu jo kariuomenėje kaip tik galimas teritorijoje, kuri užimta ne Lietuvos, bet jos prieš (Lenkijos). Taigi... YVAI. 14 str. 5 p. taikintinas (K. 1927/271).

9. Kad Resp. Prezidentas pagal Konst. 32 § gali įvesti karo padėtį, tai reiškia, kad ta padėtis ima veikti tik ją įvedus... Pranešimas seimui yra tik formalumas bei Seimo atžvilgiu R. Prezid. pareiga, neturinti kokios reikšmės įvestosios padėties veikimui... Organai karo padėties nuostatais... neturi teisės tikrinti, ar R. Prez. yra pranešta Seimui apie karo padėties įvedimą, ar ne — ir kaip: pranešta ar nepranešta, ir dėl to vykdyti ar nevykdyti tuos nuostatus (K. 1927/297).

Prezidento paskelbtas aktas turi įstatymo galios tol, kol bus Seimo panaikintas. Ta aplinkybė, jei Prez. nebus savo laiku apie tai pranešta Seimui, nenaikina Prezidento paskelbto įstatymo galios (K. 1927/302).

10. 8 p. numato pasipriešinimą valstybės valdininkui, bet ne tarnautojui... Eiguliai, miško sargybiniai, gali būti priskaityti tik prie „patarnautojų“, nes jie eina grynai pildomasias pareigas (K. 1927/331).

11. Įstatymo žodžiai „svarbesniais atvejais“ reikia suvokti kaip tik įstatymo leidėjo išpėjimą teismui, kad tokią skaudžią bausmę (mirties b.) taikintų atsargiai, o ne kaip reikalavimą, kad teismas sprendimo klausime turi nurodyti atitinkamo svarbumo žymes, kurių pats įstatymas nenurodo (K. 1927/559).

12. P. ir L. buvo kaltinami sunkiu kūno sužalojimu, padarytu eiguliui L., einant jam tarnybos pareigas. Dėl šios bylos priklausomybės tarp Kariuomenės ir Kauno Ap. Teismų kilo ginčas. V. Tribunolas pripažino bylą priklausančią Ap. Teismui šiais motyvais: YVAI. 14 str. 8 p. numato pasipriešinimą „valdininkui“, o ne apskritai valstybės tarnautojui; tarnautojo sąvoka, kaip jau V. Tribunolas buvo išaiškinęs Datnausko bylai, pasiremdamas Baudž. Statuto ir jo leidėjų samprotavimais, padėtais 636 str. pagrindu, apima „valdininkus“, kitaip sakant valdžios narius, kurie paskirtose ribose veikia savarankiškai, o „patarnautojus“ — policijos arba kitų valdžios organų sargybinius bei tarnus, kurie eina tikrai pildomasias pareigas. Kadangi YVAI. 14 str. 8 p. numato valdininkus, kaip sąvoką, siauresnę už tarnautojo sąvoką, tai šis įstatymas, kaip išimtinis, negali būti aiškinamas praplečiant jo prasnę (VT. bs. 1927.IX.2).

13. Jei K. teismas randa reikalingu teisiamajam skirti mirties bausmę, tai turi nurodyti, kuo jo nusikaltimas taip svarbus.

XXXIX. Valstybės saugumas

Jokių kitų apribojimų, skiriant bausmę, YVAĮ. 14 str. nenumato. Vadinas, neskirdamas mirties bausmės, teismas neturi reikalo ir nurodinėti, kodėl skiria tiek, o ne tiek bausmės (K. 1930/47).

YVAĮ.
14 §
III B

14. Mirties bausmė yra skaudžiausioji bausmė, ją įvykdžius negalima atitaisyti, jeigu pasirodytų klaida, kad ji galima skirti tik svarbesniais atvejais. YVAĮ. leidėjas tat ir pabrėžia įsakmiai. Bet tas pabrėžimas nereikia, kad tuo būtų reikalaujama būtinai nurodyti, kodėl nusikaltimas laikomas svarbesniu už kitus (K. 1929/63).

15. ...reikia suprasti plėšimą, padarytą ginkluotos gaujos arba ir vieno ar kelių asmenų, bet kaip gaujos narių (K. 1929/127).

16. Kodėl Kar. T. tam tikru atveju randa „svarbesnį atvejį“, jis neprivalo motyvuoti. Manyti, kad tą radęs jis turėjo paskirti būtinai mirties bausmę, o ne mažesnę bausmę — taip pat negalima, nes tame § nepasakyta, kad gali skirti mirties bausmę, t. y. gali padidinti normalinę bausmę iki mirties bausmės (K. 1929/353).

17. Pagal Liet. Valst. Laik. Konstit. dėsnius į valstybės orганus įeina ir valdžia, todėl už rengimąsi ir kėsinimąsi ginkluotai pastarąją nugriauti, nusikaltėlis turi atsakyti pagal YVAĮ. 14 § 1 p. (K. 1929/235).

18. YVAĮ. leidžia BS. nurodytą bausmę svarbesniais atvejais ..., kitaip sakant, kada nusikaltimas esti itin pavojingas valstybei ar visuomenei ... Tuo būdu šis įstatymas nurodo, kad teismas skirtų tą bausmę tik išimtiniais atvejais — ir tai apsvaistytų savo sprendime, kaip to reikalauja Karo Įst. XXIV kn. 931 str. 2 p. (K. 1929/455).

19. K. T. turi motyvuoti nusikaltimo svarbumą, tikslai taikindamas maksimalinę bausmę — būtent, mirties bausmę (K. 1930/53).

20. Nors nei kaltinime, nei sprendime nepasakyta, kad aukščiau išvardintų kaltinamųjų nusikaltimai („besiversdanių vagystėms ir svetimo turto grobimu, susitarę ir bendrai veikdami, ginkluoti šaujamais ginklais, reikalavo iš įvairių piliečių atiduoti įvairų turtą, gąsdindami, mušdami, itin kankindami, nesiliaudami iki nužudant“) yra pavojingi visuomenei, bet tas taip aišku iš sprendimo, kad dar specijalaus pabrėžimo nė nereikia (K. 1931/215).

21. YVAĮ. 14 § nurodo, jog vietose, kur paskelbta karo padėtis, nusikaltėliai už tam tikrus nusikaltimus gali būti svarbiais atvejais baudžiami mirties bausme, kitaip sakant, nusikaltimas kvalifikuojamas pagal jo žalingumą valstybei ar visuomenei, tai teismas ir turi nurodyti sprendimo klausime, kodėl

XXXIX. Valstybės saugumas

YVAĮ. jis randa ši ar kitą nusikaltimą svarbesniuojų, kvalifikuotų ir todėl įstatymas leidžia už jį bausti mirties bausme (K. 1931. IX.26; b. Nr. 288).

III B

22. Įst. žodžius „svarbesniais atvejais“ reikia suprasti, kad jei nusik. yra ypatingai žalingas valstybei ar visuomenei, kitaip sakant, kada nusik. yra kvalifikuotas. Toks nusikaltimo kvalifikuotumas turi būti nustatytas Teismo sprendimo klausimuose (1932.IX.24; b. Nr. 314).

23. YVAĮ., kaip matyti iš šio teksto, nurodo tik aukščiausią bausmės laipsnį (mirties bausmę), bet nieko nekalba apie žemiausią laipsnį. Jei „svarbesniais atvejais“ leidžiama skirti mirties bausmę, tai visais kitais „nesvarbesniais atvejais“, savaime aišku, galima skirti žemesnę bausmę. Kadangi YVAĮ. sankcija papildo normalines sankcijas, tai žemiausios bausmės laipsnio tenka ieškoti jau normaliniuose įstatymuose. YVAĮ. tik praplečia normalinės bausmės ribas net ligi mirties bausmės, tuo sudarydami labai plačią bausmių amplitudę (1933.XI.21; b. Nr. 387).

24. Teismas, skirdamas normalinę bausmę baudžiamojo statuto ribose, nėra verčiamas motyvuoti, kodėl jis pasirinko normalinę, o ne padidintą pagal YVAĮ. 14 § bausmę (1933.XII.5; b. Nr. 388).

§ 15. Civilinių valstybės įstaigų valdininkai ir policija už savo pareigų nėjimą baudžiami dviem laipsniais aukščiau.

§ 16. Skundai dėl neteisėto karo komendantų ir veikiančiosios kariuomenės viršininkų veikimo i teikiami krašto apsaugos ministeriui, ir karo komendanto įsakymai ir nusprendimai gali būti pakeisti arba panaikinti krašto apsaugos ministerio arba vyriausiojo karo vado.

2. Sustiprintos apsaugos įstatymas

(1925.VI.13 d. VŽ. Nr. 194)

§ 1. Sustiprinta apsauga įvedama kilus valstybėje ginkluotam sukilimui ar kitokiems pavojingiems neramumams.

§ 2. Vietose, kuriose yra paskelbta sustiprinta apsauga, per visą jos veikimo laiką vidaus reikalų ministeris turi teisės:

1) drausti asmenims pasilikti tose vietose, kuriose jų buvimas trukdo tvarką ir ramumą palaikyti;

2) sulaikyti asmenis, įtariamus nusikaltus taip, kad gresia jiems bausmė, sujungta su teisių staurinimu;

3) sustabdyti draugijų, bendrovių ir sąjungų darbą ir uždaryti prekybos bei pramonės įstaigas;

XXXIX. Valstybės saugumas

4) uždrausti kartinių ir periodinių raštų spausdinimą ir platinimą;

5) drausti viešus ir uždarus susirinkimus, be apskrities viršininko leidimo;

6) leisti valstybės tvarkai saugoti privalomus įsakymus.

§ 3. Už vidaus reikalų ministerio privalomų įsakymų nesilaikymą baudžiama administraciniu būdu pinigine bauda ligi 5.000 litų arba kalėjimu ligi 3 mėnesių.

§ 4. Baudas deda apskrities viršininkas, o Klaipėdos krašte — Klaipėdos krašto gubernatorius.

§ 5. Nubaustieji turi teisės per 7 dienas, nutarimą jiems paskelbus, skųstis vidaus reikalų ministeriui.

Skundo padavimas nesustabdo nutarimo vykdymo.

§ 6. Sustiprinta apsauga pradeda veikti nuo paskelbimo dienos, jei nenurodytas kitas terminas.

§ 7. Sustiprinta apsauga nustoja veikusi, išėjus tam laikui, kuriam ji buvo įvesta, arba Respublikos Prezidentui ją atšaukus.

3. Organizacijų, sudarytų okupuotoje Lietuvoje ar svetimose valstybėse, dalyviams ir jų padėjėjams bausti įstatymas

(VŽ. Nr. 304 ir 313)

1. Kas dalyvauja sudarytose okupuotoje Lietuvoje ar svetimose valstybėse organizacijose, kurių tikslas yra sujungti Lietuvą arba jos dalį su kita valstybe, arba nuversti esamąją valdžią, arba padaryti Lietuvos valstybėje suirutę, — baudžiami mirtimi.

2. Kas nurodytiems tikslams pasiekti ruošia teroristišką aktą, arba kėsinasi jį įvykdyti, arba įvykdo jį prieš valdžios narį ar valstybės tarnautoją, — baudžiamas mirtimi.

3. Kas kursto prisidėti prie nurodytų organizacijų, arba jų tikslams pasiekti padeda bet koku darbu, arba platina, laiko ir gabena iš okupuotos Lietuvos ar užsienio tų organizacijų literatūrą, — baudžiamas sunkių darbų kalėjimu arba mirtimi.

6. Nurodytų organizacijų dalyviai, kurie per 1 mėnesį nuo šio įstatymo paskelbimo dienos, jeigu jie gyvena Lietuvoje, arba per 3 mėnesius, jeigu jie gyvena kitur, išeis iš tų organizacijų ir praneš apie jas policijai arba prokuratūrai, — nuo bausmės atleidžiami.

4. Kas, sužinojęs §§ 1—3 nurodytus nusikaltėlius, nepraneša apie juos policijai arba prokuratūrai, — baudžiamas prastuoju arba sunkių darbų kalėjimu.

XXXIX. Valstybės saugumas

4. Tautai ir valstybei saugoti įstatymas

(1934.II.8 d. VŽ. Nr. 437)

1. Kas įžeidžia ar niekina Lietuvių tautą arba Lietuvos valstybę, tas yra baudžiamas

paprastuoju kalėjimu arba sunkiųjų darbų kalėjimu ligi ketverių metų.

2. Kas įžeidžia ar niekina Lietuvos valstybės ženklą — Vytį, Lietuvos tautinę, valstybinę ar karinę vėliavą arba kurį kitą dalyką, brangintą ar gerbtą dėl jo simbolinės reikšmės lietuvių tautai ar Lietuvos valstybei, tas yra baudžiamas

paprastuoju kalėjimu arba sunkiųjų darbų kalėjimu ligi ketverių metų.

3. Kas slopina ar silpnina Lietuvos piliečių valstybinę ištikimybę, jų valstybinį vieningumą ar atsparumą arba lietuvių tautinę sąmonę, tas yra baudžiamas

paprastuoju kalėjimu.

Jei tatai daro valstybės, jos autonominio krašto arba kitos viešosios teisės organizacijos valdininkas ar tarnautojas, tam panaudodamas savo valdžią, tai jis yra baudžiamas

paprastuoju kalėjimu arba sunkiųjų darbų kalėjimu ligi ketverių metų.

4. Lietuvos pilietis, kuris ieško užsienyje paramos prieš Lietuvos valstybę arba eina į tokį santykį su užsieniu, kuriuo laužo savo valstybinės ištikimybės pareigą, yra baudžiamas

sunkiųjų darbų kalėjimu.

5. Lietuvos pilietis, kuris be Lietuvos vyriausybės kompetingo organo įgaliojimo ar leidimo veda derybas, tariasi arba susižino Lietuvos valstybės, jos autonominio krašto arba kitos viešosios teisės organizacijos reikalais su svetimos valstybės vyriausybe, jos organu ar agentu arba su svetimos valstybės viešosios teisės organizacija, jos organu ar agentu, yra baudžiamas

paprastuoju kalėjimu.

Jei tatai didžiai pakenkia Lietuvos valstybės interesui, tai kaltininkas baudžiamas

sunkiųjų darbų kalėjimu.

6. Lietuvos pilietis, kuris priklauso prie užsienio organizacijos, kurios siekimai ar veikla nesuderinami su Lietuvos valstybės ar lietuvių tautos interesu, arba kuris su tokia organizacija susižino, yra baudžiamas

paprastuoju kalėjimu.

XXXIX. Valstybės saugumas

Jei tatai didžiai pakenkia Lietuvos valstybės ar lietuvių tautos interesui, tai kaltininkas baudžiamas

sunkiųjų darbų kalėjimu.

Tomis pat baudžiamomis ir tais pat pagrindais baudžiamas ir tas Lietuvos pilietis, kuris tatai daro būdamas užsienyje, taip pat ir tas ne Lietuvos pilietis, kuris būdamas Lietuvoje dirba tokios organizacijos darbą.

7. Asmens, vadovaujį tokiai Lietuvos organizacijai, kuri priklauso prie užsienio organizacijos, kurios siekimai ar veikla nesuderinami su Lietuvos valstybės ar lietuvių tautos interesu, arba kuri susižino su tokia užsienio organizacija, yra baudžiami sunkiųjų darbų kalėjimu.

Asmens, priklausančią prie tokios Lietuvos organizacijos, yra baudžiami paprastuoju kalėjimu.

8. Lietuvos pilietis, kuris, neturėdamas tam krašto apsaugos ministerio leidimo, įstoja arba duoda pasižadėjimą įstoti į svetimos valstybės karo tarnybą, yra baudžiamas

paprastuoju kalėjimu arba sunkiųjų darbų kalėjimu ligi ketverių metų.

9. Valstybės, jos autonominio krašto arba kitos viešosios teisės organizacijos valdininkas ar tarnautojas, kuris nevykdo valstybės įstatymo, paneigdamas jo autoritetą, yra baudžiamas

paprastuoju kalėjimu arba sunkiųjų darbų kalėjimu ligi ketverių metų.

10. Valstybės, jos autonominio krašto arba kitos viešosios teisės organizacijos valdininkas ar tarnautojas, kuris nevykdo kompetentingo valdžios organo reikalavimo, jei tatai kenkia Lietuvos valstybės interesui, yra baudžiamas

paprastuoju kalėjimu arba sunkiųjų darbų kalėjimu ligi ketverių metų.

11. Valstybės, jos autonominio krašto arba kitos viešosios teisės organizacijos valdininkas ar tarnautojas, kuris panaudoja savo valdžią taip, kad tatai gali paveikti kieno nusistatymą arba valią viešajame reikale priešingai Lietuvos valstybės ar lietuvių tautos interesui, yra baudžiamas

paprastuoju kalėjimu.

12. Kas panaudoja ekonominį santykį, pažada ar suteikia materialinės naudos arba pavartoja apgaulės arba fizinės ar psichinės prievartos taip, kad tatai gali paveikti kieno nusistatymą arba valią viešajame reikale priešingai Lietuvos valstybės ar lietuvių tautos interesui, tas yra baudžiamas

paprastuoju kalėjimu.

XXXIX. Valstybės saugumas

13. Kredito, transporto, draudimo ar kitokios prekybinės, taip pat koperacinės, įstaigos vedėjas ar kitokis jos įgaliotinis, kuris jos veikimą panaudoja daryti politinei įtakai, priešingai Lietuvos valstybės ar lietuvių tautos interesui, yra baudžiamas paprastuoju kalėjimu arba sunkių darbų kalėjimu ligi ketverių metų.

14. Kas kelia maištą ar kitoki pavojingą valstybei nerimą, tas yra baudžiamas paprastuoju kalėjimu arba sunkių darbų kalėjimu.

15. Kas žodžiu, raštu arba bet kuriuo kitu būdu agituoja arba varo propagandą daryti tai, kas gali kenkti Lietuvos valstybės ar lietuvių tautos interesui, tas yra baudžiamas paprastuoju kalėjimu.

Jei agituoja arba varo propagandą daryti tai, kas gali didžiai kenkti Lietuvos valstybės ar lietuvių tautos interesui, tai kaltininkas baudžiamas sunkių darbų kalėjimu.

16. Kas skleidžia arba viešai patvirtina pramanytą ar iškraipytą žinią apie valstybės valdžios organo arba valstybės įstaigos veikimą, jei tatau kenkia jų autoritetui, tas yra baudžiamas paprastuoju kalėjimu.

17. Kas leidžia spaudinį, kurio leidimas slepiamas nuo valdžios, arba tęsia valdžios uždaryto ar sustabdyto perijodinio spaudinio leidimą, arba išleidžia tokį nauju pavadinimu spaudinį, kuris gali būti laikomas valdžios uždaryto ar sustabdyto perijodinio spaudinio tęsiniu, tas yra baudžiamas paprastuoju kalėjimu.

Ta pat bausme yra baudžiamas ir tas, kas tokį spaudinį platina, taip pat ir tas, kas tokį spaudinį laiko, jei jo laikymas gali kenkti Lietuvos valstybės ar lietuvių tautos interesui.

18. Kas platina uždraustą įvežti iš užsienio spaudinį, taip pat ir tas, kas tokį spaudinį laiko, jei jo laikymas gali kenkti Lietuvos valstybės ar lietuvių tautos interesui, tas yra baudžiamas paprastuoju kalėjimu.

19. Leidėjas ir redaktorius spaudinio, kuris leidžiamas visiškai arba iš dalies užsienio lėšomis, subsidijomis, ar kitokia materialine parama, jei tatau gali veikti spaudinio linkmę priešingai Lietuvos valstybės ar lietuvių tautos interesui, yra baudžiamas kiekvienas

bauda ligi dvidešimt tūkstančių litų arba paprastuoju kalėjimu.

XXXIX. Valstybės saugumas

20. Asmens, vadovaujį tokiai organizacijai, kuri savo veikimui naudojami užsienio lėšomis, subsidijomis ar kitokia materialine parama, jei tatai gali veikti organizacijos linkmę priešingai Lietuvos valstybės ar lietuvių tautos interesui, yra baudžiami kiekvienas

bauda ligi dvidešimt tūkstančių litų arba paprastuoju kalėjimu.

21. Kas priklauso prie tokios organizacijos, kurios buvimas, santvarka, tikslas ar veikla slepiami nuo valdžios, arba dalyvauja tokios organizacijos veikime, arba tęsia valdžios uždarytos organizacijos darbą ar valdžios sustabdytą organizacijos veiklą, tas yra baudžiamas

paprastuoju kalėjimu.

Jei tatai didžiai kenkia Lietuvos valstybės interesui, tai kaltininkas yra baudžiamas

sunkiųjų darbų kalėjimu.

22. Kas dėvi, nešioja, išstato ar kitaip kaip vartoja arba platina, arba laiko užsienio valstybinius, tautinius ar organizacijų vėliavą, uniforminį apdarą ar pažymimąjį ženklą arba tokį daiktą, kuris juos vaizduoja, jei jų vartojimas, platinimas arba laikymas gali kenkti Lietuvos valstybės interesui arba įžeisti lietuvių tautinį jausmą, tas yra baudžiamas

bauda ligi penkių tūkstančių litų arba areštu.

23. Kas, neturėdamas tam leidimo, įgyja, laiko arba dirba, šaunamą ginklą ar jo esminę dalį, šaunamą, sprogstamą, nuodijamą ar kitokią griunamą ar žudomą medžiagą arba prietaisą jai vartoti ar jo esminę dalį, jei tatai gali sudaryti pavojaus daugelio žmonių gyvybei, sveikatai ar turtui arba kenkti Lietuvos valstybės interesui, tas yra baudžiamas

paprastuoju kalėjimu arba sunkiųjų darbų kalėjimu.

24. Jei kaltininko padarytas šio įstatymo nusikalstamasis darbas yra drauge ir kurios neviešosios teisės organizacijos veikla arba tos veiklos padarinys, tai ta organizacija uždaroma, o jos turtas gali būti konfiskuotas.

25. Jei šio įstatymo nusikalstamasis darbas yra padarytas perijodiniame spaudinyje, tai baudžiami spaudinio redaktorius ir nusikalstamojo rašinio autorius, o jei šio įstatymo nusikalstamasis darbas padarytas neperijodiniame spaudinyje, tai baudžiamas nusikalstamojo rašinio autorius arba, kai autorius nežinomas, — spaudinio leidėjas.

Spaudinys konfiskuojamas, o perijodinis spaudinys, be to, dar ir uždaromas.

XXXIX. Valstybės saugumas — XLI. Veterinarija

26. Rengimasis ir kėsinimasis padaryti šio įstatymo nusi-
kalstamąjį darbą baudžiamas.

Jie baudžiami ta pat bausme, kuri nustatyta už paties nusi-
kalstamojo darbo padarymą.

27. Kas kursto daryti šio įstatymo nusikalstamąjį darbą,
sutinka padėti ar padeda jį daryti, padeda rengtis ar kėsintis
jį daryti arba kaip kitaip jame bendrininkauja, tas yra bau-
džiamas, nors ir nebūtų padarytas nusikalstamasis darbas, ku-
riame jis bendrininkauja.

Jis baudžiamas: jei nusikalstamasis darbas, kuriame jis
bendrininkauja, padaromas — bausme, nustatyta už paties nusi-
kalstamojo darbo padarymą, o jei tas nusikalstamasis darbas
nepadaromas — ligi pusės šitos bausmės.

28. Iškilęs eikštėn sumanymas padaryti šio įstatymo nusi-
kalstamąjį darbą baudžiamas.

Jis baudžiamas ligi trečdaliao tos bausmės, kuri šio įsta-
tymo nustatyta už paties sumanyto nusikalstamojo darbo pa-
darymą.

29. Asmuo, šiuo įstatymu nubaustas paprastuoju kalėjimu,
netenka tų pat teisių, kaip ir nubaustas sunkių darbų kalėjimu.

34. Apeliaciniai Rūmai, davę gautai iš prokuroro bylai eigą,
sustabdo veikimą organizacijos, nurodytos šio įstatymo 24 str.,
ir leidimą perijodinio spaudinio, nurodyto šio įstatymo 25 str.

XL. VALSTYBINĖ TARNYBA

*Žiūr. 1. XXIV. Politika. 2. XXVII. Svaiginamųjų gėralų
mažmenomis pardavinėti įstatymas*

XLI. VETERINARIJA

1. Veterinarijos įstatymas (1929.II.23 d. VŽ. Nr. 293)

§ 24. Jei gyvulio pasirodytų apkrečiamosios ligos žymių,
arba jei gyvulys staiga kristų arba apsirgtų įtariama liga, tai
gyvulio savininkas arba jo pavaduotojas turi ne vėliau kaip
per 24 valandas apie tai pranešti —

1) miestuose — miesto valdybai arba miesto ar apskrities
veterinarijos gydytojui,

2) miesteliuose ir valsčiuose — valsčiaus valdybai arba ati-
tinkamam veterinarijos gydytojui.

Gyvulių savininkai turi gauti iš kalbamų valdybų arba veterinarijos gydytojų pranešimo pažymėjimą.

§ 25. Kol vietos valdžia ar veterinarijos gydytojas duos nurodymų, gyvulių savininkai arba jų pavaduotojai, pranešdami apie tai, turi —

- 1) sveikus gyvulius atskirti nuo sergančių,
- 2) sergančių gyvulių neleisti į bendras ganyklas ir į bendras girdyklas,
- 3) ne tik sergančių, bet ir sveikų gyvulių neskersti mėšai, neparduoti ir nevesti į svetimus ūkius,
- 4) į savo ūkį nevesti naujų ir neleisti svetimų gyvulių,
- 5) nevežti iš savo ūkio odų, vilnų ir kitokių neapdirbtų gyvulių produktų, šiaudų, šieno ir kito stambiojo pašaro.

§ 44. Reikalui esant, gyvuliai gali būti privalomai registruojami ir žymimi.

§ 45. Vietose, kurios pripažintos apkrėstomis —

1) draudžiama įautrūs esančioms apkrečiamosioms ligoms gyvuliams iš kitų vietų gabenti, jais važiuoti, joti, jie vargti ar vesti,

2) draudžiama nustatytuoju laiku be atitinkamo veterinarijos gydytojo leidimo skersti gyvuliai mėšai ar kitiems reikalingams, išvežti gyvulių žalieji produktai, šienas, šiaudai ir kitoks stambusis pašaras.

§ 48. Kritę gyvuliai, taip pat skerdena ir jos dalys, veterinarijos gydytojo pripažintos maistui ir prekybai neleistinomis, įkasami, sugadinus odą, į žemę ne mažiau kaip per du metrus gilumo, arba deginami, arba naudojami visai nepavojingiems veterinarijos sanitariniu atžvilgiu technikos reikalingams.

Apkrėsti trobesiai dezinfekuojami, o daiktai — arba naikinami, arba dezinfekuojami.

§ 60. Draudžiama iš užsienių įvežti arba tranzitu gabenti gyvuliai, kurie serga apkrečiamosiomis ligomis arba įtarti jomis serga, ir tokių gyvulių produktai, o taip pat įvairūs daiktai, kurie galima įtarti, kad turi ligos antkryžių.

§ 68. Apskrities viršininkas administraciniu būdu baudžia areštu ligi 3 mėnesių arba pinigine bauda ligi 1.000 litų tuos:

- 1) kurie sąmoningai nesilaiko šio įstatymo §§ 24 ir 25,
- 2) kurie nusižengė šio įstatymo §§ 45 ir 60 arba pasipriešino jo vykdymo taisyklėms, veterinarijos gydytojo ar atitinkamos valdžios įstaigos įsakymams arba apskrities viršininko išleistam, pagal šio įstatymo § 51, privalo-

XLI. Veterinarija

mam įsakymui, turintiems tikslą apkrečiamąsias gyvulių ligas išpėti arba likviduoti,

- 3) kurie, neturėdami teisės tai daryti, pašalino arba pakeitė suženklintų, pagal šio įstatymo § 44, gyvulių ženklus,
- 4) kurie be atitinkamo veterinarijos gydytojo leidimo iškasa gyvulių lavonus ar jų dalis, užkastas, pagal § 48, arba iškastus lavonus ar jų dalis pasisavina ar kitiems juos perleidžia,
- 5) kurie, neturėdami veterinarijos praktikos teisių, verčiasi apkrečiamųjų gyvulių ligų gydymu, daro sergantiems apkrečiamąja liga ar įtariamiesiems gyvuliams kruvinas operacijas arba atlieka apsaugojamuosius ar gydomuosius skiepėjimus.

§ 69. Nusikaltus šio įstatymo § 60 arba žemės ūkio ministerio įsakymui, išleistam pagal § 61, įvežti iš užsienių gyvuliai, jų produktai ir kiti daiktai konfiskuojami.

2. Taisyklės kovoti su apkrečiamomis gyvulių ligomis (1929.III.11 d. VŽ. Nr. 294)

3. Žemės ūkio ministerio įsakymas dėl gyvulių sveikatos liudymų (1930.IV.7 d. VŽ. Nr. 323)

Įsakau, kad išvežamiems į užsienius gyvuliams sveikatos liudymus išduotų tik veterinarijos gydytojas tos apskrities ar rajono, iš kur išvežamieji gyvuliai yra kilę ar paskutiniuoju metu yra buvę [—].

Skiriamieji eksportui į Vokietiją gyvuliai [—] ligi sienos vežami tik geležinkeliais ar vandens keliais, kitomis susisiekimo priemonėmis vežti ar vartyti gyvulius draudžiama [—].

Nusikaltę [—] baudžiami Veterin. įst. § 68.

4. Žemės ūkio ministerio įsakymas dėl gyvulių kilmės liudymų (1934.V.1 d. VŽ. Nr. 442)

Įsakau supirkinėti ir gabenti prekybos reikalamis tik tuos gyvulius, kurie aprūpinti kilmės liudymais. Pirkkliai ir savo reikalamis perka šiuos gyvulius tik kilmės liudymais aprūpintus.

XLI. Veterinarija — XLII. Viešieji darbai

Kilmės liudymus išduoda valsčių viršaičiai, miestų burmis-trai ar seniūnai [—].

Nusikaltę šiam įsakymui baudžiama Veterinarijos įst. § 68.

5. Arklių kergimui tvarkyti įstatymas

(1929.XII.20 d. VŽ. Nr. 316)

4. Eržilo savininkas, kuris sukerkia savo eržilą su svetima kumele, neturėdamas tam reikalingo leidimo (2 str.) yra baudžiamas 50 litų bauda.

Tokia pat bauda baudžiamas ir kumelės savininkas, kuris sukerkia savo kumelę su svetimu eržilu, kurio savininkas neturi leidimo tam eržiui su svetimomis kumelėmis kergti.

Už netikėtą eržilo susikergimą su svetima kumele eržilo savininkas baudžiamas 25 litų bauda.

Eržilus nuo vienerių metų amžiaus draudžiama leisti ganyk-lon su svetimomis kumelėmis.

Nusižengęs šiam nuostatui eržilo savininkas baudžiamas kiekvieną kartą 10 litų bauda.

6. Kovos su galvijų maru (džiuma) įstatymas

(1921.II.25 d. VŽ. Nr. 57)

§ 4. [—] Už išleistų kovai su galvijų maru (džiuma) priva-tomų įsakymų nepildymą vyriausias įgaliotinis turi teisės ad-ministraciniu keliu skirti ligi (1333 litų) pinigines baudos arba ligi 5 mėn. kalėjimo, arba abi baudi kartu.

7. Veterinarijos praktikos teisių įstatymas

(1933.XII.22 d. VŽ. Nr. 431)

§ 7. Kas nusižengė vertęsis gyvulių gydymu, neturėdamas leidimo, apskrities viršininko baudžiamas areštu ligi 1½ mėne-sio arba pinigine bauda ligi 500 litų.

XLII. VIEŠIEJI DARBAI

1. Viešųjų darbų fondo įstatymas

(1933.XII.22 d. VŽ. Nr. 431)

1. Viešiesiems darbams organizuoti ir atlikti sudaromas dar-bų fondas.

XLII. Viešieji darbai — XLIV. Viešojo atsisk. įst.

2. Viešųjų darbų fondą sudaro:

- 1) darbdavių mokesčiai,
- 2) rangovų ir tiekėjų mokesčiai,
- 3) Valstybės Išdo ir savivaldybių pašalpos.

3. Darbdaviai, kurie moka ligonių kasoms samdinių ligos apdraudimo mokesčius, moka viešųjų darbų fondui trečdalį to mokesčio.

4. Rangovai ir tiekėjai moka viešųjų darbų fondui 1°% darbo ar tiekimo sumos, jei ta suma ne mažesnė kaip 5.000 litų.

Apie sutartą darbą ar tiekimo sumą sutarties dalyviai turi pranešti viešųjų darbų fondui ne vėliau kaip per 1 mėnesį nuo sutarties sudarymo.

9. Sutarties dalyviai, nepranešę nustatyta tvarka apie sudarytą darbą ar tiekimo sutartį, vidaus reikalų ministerio gali būti baudžiami areštu ligi trijų mėnesių arba pinigine bauda ligi 5.000 litų.

2. Viešųjų darbų lėšų gavimo ir naudojimo taisyklės (1926.XII.31 d. VŽ. Nr. 242)

§ 1. Būtinam reikalui esant duoti darbo bedarbiams, organizuojami viešieji darbai.

XLIII. VIEŠOJI HIGIJIENA

Kurortų įstatymas
(1932.XII.22 d. VŽ. Nr. 401)

XLIV. VIEŠOJO ATSISKAITYMO ĮSTAIGOS

Viešojo atsiskaitymo įstaigų ir įmonių priežiūros
įstatymas
(1932.III.23 d. VŽ. Nr. 379)

1. Šiuo įstatymu tvarkoma priežiūra kredito, draudimo, biržų, prekybos, pramonės ir kitų įstaigų ir įmonių, kurios bendrais įstatymais arba jų įstatais turi viešai atsiskaityti.

6. Revizuojamos įstaigos ar įmonės atstovai ir tarnautojai turi teikti priemonių patikrinti įmonės turtui, pinigams, dokumentams, aktyvui ir pasyvui ir duoti revizoriams reikalingų žinių ir paaiškinimų.

XLIV. Viešojo atsisk. įst. — XLV. Žemės Ūkio Kult.

Atskiri asmens, įstaigos ir įmonės, neišskiriant ir valstybinių įstaigų, turi suteikti inspekcijai revizijos reikalams žinių ir dokumentų.

8. Revizijos protokolas turi būti paskelbtas pirmame po revizijos įstaigos ar įmonės visuotiniame narių susirinkime prieš tvirtinant metinę apyskaitą. Visuotiniame susirinkime turi teisės dalyvauti inspekcijos atstovas.

11. 1 str. nurodytos įstaigos ir įmonės turi teikti inspekcijai, finansų ministerio nustatyta forma, savo apyskaitas ir balansus.

15. Nusizengusius šio įstatymo 6, 8 ir 11 str. str. finansų ministeris baudžia pinigine bauda ligi 2.500 litų.

XLV. ŽEMĖS ŪKIO KULTŪRA

1. Įsakymas miškų naikinimui sustabdyti
(1918.XII.29 d. VŽ. Nr. 1)

2. Valstybinio miško pardavimo taisyklių pakeitimas
(1927.XI.7 d. VŽ. Nr. 261)

§ 16. Kas įgijęs iš viešojo pardavimo statybinį mišką perleis jį miško verteivai arba nustatytu laiku nesunaudos statybos reikalams, o taip pat kas tokį mišką supirkinės iš vietinių gyventojų ar kitaip kaip nelegaliai įgis, tas baudžiamas atitinkamais įstatymais (Baudžiamojo Statuto 626, 627 str. str.).

3. Įstatymas žemės ūkiams prižiūrėti
(1933.VII.21 d. VŽ. Nr. 420)

5. Ūkių valdytojus, kurie nustatytu laiku neįvykdytų jiems duotų nurodymų, agronomai-inspektoriai turi teisę bausti pinigine bauda ligi 15 litų.

4. Žemės ūkiams prižiūrėti įstatymui vykdyti taisyklės
(1934.V.1 d. VŽ. Nr. 442)

1 §. Ūkininkavimui priežiūra skiriama:

1) atsilikusią apylinkių žemės ūkiams,

2) apylinkių prie miestų ar prie didesnio susisiekimo kelių žemės ūkiams, kurių trobesiai suirę arba apleistos sodybos.

Ūkininkavimui prižiūrėti apylinkę sudaro seniūnija.

XLV. Žemės Ūkio Kultūra

6 §. Agronomai-inspektoriai gali duoti ūkių valdytojams, kurių ūkiams paskirta ūkininkavimo priežiūra, šių nurodymų:

- 1) sodybos tvarkyti ir trobesiams prižiūrėti,
- 2) laukams, pievoms ir ganykloms tvarkyti ir įdirbti,
- 3) sėkloms paruošti,
- 4) su piktžolėmis kovoti.

14 §. Agronomai-inspektoriai tuos nurodymus, kuriuos ūkių valdytojas turi atlikti, duoda raštu. Kiekvienas atskiras atliktinas darbas nurodomas atskiru raštu. Raštuose turi būti tiksliai nurodytas darbas ir nurodomas laikas, ligi kurio darbas turi būti atliktas. Darbui atlikti terminas taip nustatomas, kad jis būtų galima atlikti patogiausiu metu.

18 §. Agronomai-inspektoriai gali bausti ūkių valdytojus už kiekvieną atskiru raštu duoto nurodymo neįvykdymą, surašydami kiekvienai baudai sprendimą, arba gali bausti viena bauda.

21 §. Agronomas-inspektorius, negavęs per 14 dienų sprendimą įteikus baudos įmokėjimo kvito arba skundo (Ist. 8 str.), sprendimą siunčia vykdyti policijai.

22 §. Jeigu ūkių valdytojai, kelis kartus bausti, nurodytų darbų nevykdo, agronomai-inspektoriai gali prašyti Žemės Ūkio Departamentą leisti tuos darbus atlikti ūkių valdytojų sąskaita. Šiuo atveju agronomai-inspektoriai turi patiekti Žemės Ūkio Departamentui žinias, kiek kenkia kitiems ūkiams ir tokių darbų smulkų aprašymą ir sąmatą. Tokius darbus agronomai-inspektoriai pradeda vykdyti, Žemės Ūkio Departamentui davus raštu sutikimą ir jiems įvykdyti paskyrus kreditų.

5. Sėklų prekybos kontrolės įstatymas

(1934.II.27. d. VŽ. Nr. 438)

3. Nusizengusieji sėklų prekybos kontrolės įstatymui arba žemės ūkio ministerio išleistoms šiam įstatymui vykdyti taisyklėms baudžiami apskrities viršininko pinigine bauda ligi 500 litų arba areštu ligi 3 savaičių.

4. Pakartotinai nusizengusiems žemės ūkio ministeris gali atimti teisę verstis sėklų prekyba ligi 2 metų.

6. Įstatymas kovoti su apkrečiamomis augalų ligomis ir kenkėjais

(1934.III.2 d. VŽ. Nr. 440)

2. Kas nusizengė nesilaikęs išleistų žemės ūkio ministerio šiam įstatymui vykdyti įsakymų ar taisyklių, tas apskrities viršininko baudžiamas

bauda ligi 100 litų.

7. Žemės ūkio ministerio įsakymas dėl žuvų ūkio tvarkymo

(1934.V.1 d. VŽ. Nr. 442)

Draudžiu:

1) gaudyti žuvis:

a) daugumos žuvų neršto metu, nuo gegužės mėn. 1 d. ligi liepos mėn. 1 d.,

b) seliavas, lašišas, sijas, sykus, šlakus ir upėtakius — nuo gegužės mėn. 1 d. ligi liepos mėn. 1 d. ir nuo spalio mėn. 15 d. ligi gruodžio mėn. 15 d.

Atsižvelgus į pavaario oro sąlygas, pažymėtą a p. žuvų neršto laiką, Miškų Departamentas gali pakeisti [—].

2) gaudyti vėžius:

a) pataites — nuo spalio mėn. 15 d. ligi liepos mėn. 15 d. kitų metų ir

b) patinus — nuo spalio mėn. 15 d. ligi gegužės mėn. 1 d. kitų metų;

3) gaudyti ir pardavinėti žuvis ir vėžius, mažesnius kaip nurodyta: [—].

4) gaudyti žuvis tinklais, kurių akutės mažesnės kaip 18 mm., skaitant akutės siūlo ilgumą nuo mazgo ligi mazgo; skirtumas leistinas ligi 10 %;

gaudyti smulkiasias žuvų veisles su tankesniais tinklais gali tik turintieji atitinkamus miškų administracijos leidimus, bet tokie tinklai turi būti ne tankesni kaip 7 mm.;

5) mušti žuvis sprogdinimu, nuodyti, šaudyti, badyti žeberklais, nerdinti kilpomis ir daryti užtvaras, kurios kliudytų žuvis laisvai keliauti arba žūklei;

6) teršti vandenį, leidžiant į juos iš skerdyklų, odų ir kitų panašių, ypač chemiškų, dirbtuvių žuvis ir vėžianis kenksmingas atmatas;

7) gaudyti žuvis ar vėžius valstybiniuose ežeruose ir upėse tiems, kurie neturi tam teisės;

8) laikyti laivelius valstybiniuose ežeruose ir upėse be vietos miškų urėdo ar vandens kelių valdybos leidimo.

R O D Y K L Ė

Sudarė Ks. Misevičius,
dipl. teisininkas

Skaitmens (arabiški) žymi straipsnius. Raidės „d.“ ir „p.“ — sutrumpinimai žodžių „dalis“, „punktas“. Šalia arabiškųjų skaitmenų be skyrimo ženklų stovintieji rymiški skaitmens (I, II, III, IV) su raidėmis A ir B bei arabiškais skaitmenimis rodo to straipsnio atitinkamą aiškinimą.

Rymiškieji skaitmens reiškia atitinkamą priedų skyrių. Šalia rymiškųjų skaitmenų be skyrimo ženklų stovintieji arabiškieji skaitmens žymi atitinkamo priedų skyriaus dalykų eilės Nr. Nr., o po jų §§ žymi prieduose įdėtų įstatymų, įsakymų bei taisyklių straipsnius.

Abortas: 465, 465 I 1—3, 466, 466 III A, 466 III B 1—2.
Ž. Gemalas.

Acetilenas: nelaikymas nustatytų taisyklių jam laikyti bei vartoti — 228.

Administracinės baudmės: jų skyrimas — BS. įv. II 5.

Administracinis baudimas: I.

Advokatas: atėmimas teisių būti juo — 30 p. 8; klijento įtikėtų paslapčių paskelbimas — 541, 541 I 1; 636 II.

Agentas: sutvirtintų vietų ir karo pastatų piešinių, planų ar aprašymų išdavimas svetimos valstybės agentui—112 d. 2; svetimšalių draugijų atsakingieji agentai — 328, svetimos šalies diplomatijos agentui smurto padarymas — 478 d. 2; diplo-

matinio agento įžeidimas — 535 d. 2; jo garbės pažeminimas — 538 d. 1; emigracijos kontoros — VI 1 § 38, VI III 132.

Agronomai — inspektoriai: jų teisė duoti ūkių valdytojams nurodymus ir už jų nevykdymą bausti pinigine bauda — XLV 3, XLV 4 § 6, XLV 4 § 14, XLV 4 § 18, XLV 4 § 21 — 22. Ž. Žemės ūkio kultūra.

Akcijos: nevedimas įstatymų nustatytų rištinių knygų akcijų apyvartai atžymėti — 326 d. 1; netikrųjų padirbimas — 428.

Akciniai bankai: jų įstatymas — XXXIII 3.

Akcininkų draugijos, akcinės bendrovės: jų vedėjų arba darbų prižiūrėtojų atsakomybė už neleistas operacijas — 330, 579; jų tarnautojų atsakomybė: už paskelbimą akc. dr.-jos slėpiamų dalykų — 544; už naudojimą piktam tarnybos padėties, kenkiant tuo akc. dr.-jos reikalams — 578 d. 1, 578 III B 21; jų steigėjų arba vedėjų atsakomybė už melagingų žinių pranešimą apie draugijos reikalų stovį ir neleistas operacijas — 580; už turto slėpimą, jo eikvojimą, lengvapėdišką reikalų vedimą ir nesilaikymą reikalų likvidacijos nuostatų, nusigyvenimo atvejais — 601, 604, 605; akcinių bendrovių įstatymas — XXXIII 2.

Akcizai: akcizų ir finansinių monopolijų įstatymas — II; jų sąvoka — II 1 p. 1; apdėjimas įais — II 3. Ž. Akcizo nuostatų peržengimo baudimas. Monopolis.

Akcizo nuostatų peržengimo baudimas: spirito — II 561 — 569; spiritinių gėrimų — II 570 — 572; vyno — II 573 — 576; midaus — II 577 — 579; alaus — II 580 — 584; alkoholinių gėralų — II 585 — 590; negeriamųjų spiritinių dirbinių — II 591 — 593; mielių — II 594 — 596; arbatos — II 597 — 599; cukraus — II 600 — 602; tabako dirbinių — II 603 — 614; gilzių — II 615 — 617; patentų — II 623 — 625; banderolių — II 626 — 628. Ž. Akcizas. Monopolis. Banderolės.

Akcizo patento mokesčiai: Ž. Akcizas. Akcizo nuostatų peržengimo baudimas.

.. **Akcyzė:** jos nuostatų veikimas Klaipėdos krašte — BS įv. III B 10; atvežimas iš užsienių ir paleidimas apyvarton daiktų, padarius ant jų ženklus, atvaizduojančius akcyzės rinkliavos gavimą — 346.

Akčyže: II.

Akmenys: sauvališkas jų kasimas svetimoje žemėje — 632 d. 1 p. 1 ir 2, 632 I 1, 633 IV, 633 III p. a.; jų sauvališkas vežimas į svetimą žemę — 633 p. 3. Ž. Brangieji akmenys.

Akmens anglis: jų sauvališkas kasimas svetimoje žemėje — 632 p. 2.

Aktai valdžios ir visuomenės įstaigų: ėmimas nuo jų žyminių ženklų, kuriais jie apmokėti — 433 d. 1; vartojimas ne savo asmens aktų — 439; melagingas pareiškimas valdžiai apie dalyką, kuris turi būti įtrauktas į asmens, tvirtintinius, arba notarinius, aktus — 445 d. 1; tarnautojo neleistinas notarinio akto turinio paskelbimas — 655 p. 5; notaro arba kito tarnautojo draudžiamo akto padarymas, patikrinimas arba patvirtinimas — 672, 672 I, 672 III A.

Akušerė: Ž. Priėmėja.

Aliejus: nelaikymas nustatytų taisyklių jam gaminti, laikyti bei pardavinėti — 214, 235, 236 p. 3.

Aliejus žibinamasis: nesilaikymas taisyklių jam laikyti ir pardavinėti — 235, 340.

Alinės: prekyba jose — VIII 1 p. b, VIII 1 § 5. Ž. Svaiginamieji gėralai.

Alkoholiniai gėralai: jų prekybos nuostatų peržengimo baudimas — II 585 — 590.

Alus: jo skiedimas vandenių arba įvairių gamyklų alaus sumaišymas — 219; jo akcyzės nuostatų peržengimo baudimas — II 580 — 584; leistinas jo pardavinėjimas alinėse, svaiginamųjų gėralų krautuvėse ir traktieriuose — VIII 5; pardavinėjimas išgertinai, leistinas tik patikrintuose ir išpaudu įžymėtuose induose — XVIII § 12. Ž. Akcizas.

Amatininkas: naudojimasis jo teisėmis, neturint jų — 334.

Amnestijos įstatymas: 72 III B 2. Ž. Malonė. Malonės įstatymas.

Amunicija: jos laikymas be reikiamo leidimo — 230¹; jos daiktų igijimas arba paėmimas įkaitui iš kareivio — 619, 61^c III B. Ž. Apsišarvavimo daiktai.

Amžius: lengvinimas bausmės sukakusiam 70 metų — 58; sukakusio dvidešimt metų amžiaus neprisirašymas prie šaukiamosios nuovados kareiviavimo pareigai eiti — 179, 179 III

A 1—2; šaukiamąjį amžių sukakusio neįsirašymas į šaukiamųjų sąrašą kareiviavimo pareigai eiti — 180; neatvykimas nustatytu laiku į karinę tarnybą asmens, sukakusio 34 metus amžiaus — 187; atsakomybė už kareiviavimo pareigos vengimą, jei tas susekama, nesukakus 34 metų amžiaus — 188 d. 2. Ž. Nepilnamečiai.

Anglys: jų deginimas svetimame miške — 629.

Antspaudas: valdžios uždėto apsaugos antspaudu sugadinimas — 144, 144 I 1 — 2, 144 III A 1 — 3; jo padarymas, užsakius neigaliojam žmogui — 347; padirbimas arba vartojimas netikrojo: didžiojo Valstybės antspaudu — 449, valstybės arba visuomenės įstaigos — 450; svetimojo — 451; nusikalstamas jo vartojimas — 452, 452 III A.

Antspauduotas būstas, sandėlys: antspaudų sugadinimas arba jų atidarymas — 144, 144 I 1 — 3, 144 III A 1 — 5.

Apdraustas turtas: gavimas už jį draudimo pinigų suktybe — 594, 594 I 1; jo sunaikinimas, norint gauti draudimo pinigus — 598, 598 III A 1 — 2. Ž. Draudimo pinigai.

Apakinimas: 467.

Aparatas: Ž. Skraidomasis aparatas.

Apeigos: krikščionybės apeigų bjaurėjimas — 74 p. 1; kludymas, vertimas atlikti arba dalyvauti tikybos apeigose — 80; tarnautojo atlikimas savo tarnybos veiksmų, nesilaikant nustatytų apeigų, be kurių tas veiksmas yra negalingas — 673, 674.

Apgaulė, apgavimas: apgaulingas paveikimas žmogaus, kad pakeistų savo tikybą — 86; apgaulingas kareiviavimo pareigos vengimas — 188 p. 2, 188 III A 1 — 2, 188 III B; bendrininkavimas, apgaulingu būdu paleidžiant iš karinės tarnybos — 189; išmaldos prašant — 276 p. 2; jaunojo arba jaunosios, susituokiant — 410, 410 I 2 — 4, 410 III A 1 — 2; garlaivio arba jurių laivo kapitono, paliekant tarnautoją arba keleivį gyvybei pavojingose aplinkybėse — 492; gundant moterį virsti prostitute — 526, 526¹; pagrobiant svetimą kilnojamąjį turtą — 591, 591 I 1—8, 591 III A 2 — 11, 591 III B 2 — 28, 591 IV; išgaunant draudimo pinigus — 594 I 1 — 2; apgaulingas apsimetimas tarnautoju — 595 III A 1. Ž. sukčiavimas.

Apygardos darbo inspektorius: pramonės darbininkų baudų lentelės tvirtinimas — V 4 § 64; baudų kapitalo laikymas ir naudojimo taisyklių nustatymas pramonės įmonėse — V 4 § 67; nelaikymas nustatytų taisyklių įmonės įsteigimui pranešti — V 4 § 69.

Apylinkiniai žmonės: melagingas liudijimas, juos kvočiant — 158.

Apyskaitos: nelaikymas teismo sprendimų ir teismo bylų apyskaitų spausdinimo taisyklių — 305 p. 2; melagingų žinių į jas įrašymas — 328, 580.

Apyvarta: verslo mokesčio įstaigoms melagingų žinių suteikimas apie prekybos arba verslo įstaigų apyvartą — 327.

Aprečiarnosios ligos: gyvulių, ūkio augalų, vaismedžių arba kitokių medžių — 245, 245 III A 1, XLI 1 §§ 24, 45, 60 ir 68, XLV 6. Ž. Limpamosios ligos. Ligos. Gyvuliai. Augalai.

Aprežimas: nepranešimas apie apkrėstus limпамomis ligomis ūkio augalus arba medžius — 244; nelaikymas nustatytų apsaugos priemonių naminių gyvulių, ūkio augalų arba medžių aprežimui išvengti — 245 p. 1, 245 III A 1 — 2, 648; neįtaisyimas pramonės įstaigose priemonių, reikalingų oro, žemės arba vandens aprežimui išvengti — 311; svetimų gyvulių sužalojimas, aprečiant juos liga — 550 p. 8. Ž. Aprečiamosios ligos.

Apleidimas: tarnybos darbo — 666 p. 3.

Aplinkybės: nusikalstamos aplinkybės nežinojimas — 43, 43 I, 43 IV; mažinančios kaltę — 53 — 58; didinančios atsakomybę — 60 — 67; baudmės pašalinamosios — 68 — 72.

Apmokėjimas akcyze: Ž. Akcizas.

Apmuodijimas: svetimų gyvulių arba žuvų sužalojimas, apmuodijant vandenį arba pašarą — 550 p. 8 ir 9. Ž. Nunuodijimas.

Aprėžimas teisių: Ž. Teisių aprėžimas.

Apsauga: Sustiprintos apsaugos įstatymas — I 3, XXXIX 2; sustiprintos apsaugos įvedimas — I 3 § 1; Ypatingi Valstybės Apsaugos įstatatai — I 4, XXXIX 1. Ž. Gynimasis. Apsigynimas.

Apsaugos kariuomenė: neatvykimas nustatytu laiku į tarnybą apsaugos kariuomenėje — 187.

Apsauginiai miškai: jų taisyklių nelaikymas — 255 III B 6. Ž. Miškas. Miško kirtimas.

Apsidraudimo draugija: tarnautojo arba žmogaus, einančio joje tarnybą, naudojimas piktam savo tarnybos padėties, kenkiant jos turto reikalams arba tokį turtą pasisavinant — 578; jos prižiūrėtojo neleistinių operacijų atlikimas arba vartojimas kapitalų, skirtų ne tam reikalui — 330, 579; melagingų žinių apie jos padėtį paskelbimas, pristatymas netikrų apyskaitų, išleidimas neapdraustų obligacijų arba indėlių bilietų, neimant pačių indėlių — 580. Ž. Apdraustas turtas. Draudimo pinigai.

Apsigynimas: Ž. Gynimasis. Reikalingasis apsigynimas.

Apsileidimas (nerūpestingumas): nusikalstamos aplinkybės nežinojimas dėl apsileidimo — 43; tarnybinis — 636 III B 11, 636 III B 29, 636 III B 31, 639 III A 1, 639 III B 3 — 5, 639 III B 7 — 8, 639 III B 11 — 12, 639 — III B 19, 639 III B 26, 640 — 654, 669, 669 III B 1 — 4.

Apsišarvavimo daiktai: jų įgijimas iš kareivio — 619 II p. 1. Ž. Amunicija.

Apsiundimas: žmogaus šunim arba kitu gyvuliu — 233.

Apskrities ir Miesto Taryba: jos teisė leisti privalomus įstatymus ir už jų nepildymą skirti piniginę baudą — BS. iv. II 5 p. a, I § 1.

Apskrities Viršininkas: suteikimas jam administracinio baudimo teisės — BS. iv. II 5 p. b; jo teisė leisti privalomus įsakymus — I 2 § 25.

Aptiekos: Ž. Vaistinės.

Aptvertimas: į aptvertą vietą įsibrovimas — 512; kirtimas arba pagrobimas nukirstų arba vėtros išlaužtų medžių iš svetimo aptverto miško — 624 d. 2.

Apžiūrėjimas, apžiūra: pašauktųjų kareiviavimo pareigų eiti — 182; jos atlikimas neleistina tvarka — 650; moters, neturint reikiamo įgaliojimo — 651.

Arbata: jos ir jos įpakavimo arba etikiečių padirbimas — 216, 217; arbatos akcyzės nuostatų peržengimo baudimas — II 597 — 599.

Arbatinės: Ž. Darbo laikas. Darbas.

Areštantas: Ž. Suimtinis. Kaliniai.

Areštas: kaip bausmės rūšis — 2 p. 7, 2 § 2 p. c; nusikalstamieji darbai, už kuriuos baudžiama areštu, vadinami nusizengimais — 3 d. 3; jo laikas — 21 d. 1; jo atlikimas savo gyvenamoje vietoje — 21 d. 4; jo atlikimas — 21, 21 III A 1 — 2, pridedamoji prie arešto bausmė — pinigų bauda — 21 II; jo laiko skaitymas — 22 d. 1; jo įskaitymas — 54; jo pakeitimas nepilnamečiams teismo pabarimu — 55 d. 1 p. 3; piniginės baudos pakeitimas areštu 59, 59 I 1 — 2, 59 III B 1 — 2; jo skyrimas pagal sudėtį — 63 d. 1 ir 3; arešto pailginimas 64 d. 2 p. 2 ir 3; tarnautojui jo pakeitimas atstatymu iš tarnybos — 65 d. 2; ištėrimo bausmės sujungimas su juo — 66 p. 6; areštu nubaustojo žmogaus slėpimas — 167.

Areštinės: arešto namai nepilnamečiams: 41 d. 5, 41 III A 2 — 3, 55 d. 2.

Areštuotas turtas: areštuoto turto pagrobimas, paslėpimas, sužalojimas, perleidimas bei apsunkinimas — 607 p. 2, 607 III B 1 — 15; tarnautojo suareštavimas turto, norint gauti neprivalomų pajamų — 664.

Arkliavagystė: 581 d. 3, 581 III B 12, 585. Ž. Arklys.

Arklys: jo nepristatymas kariuomenei į reikiamąją vietą — 193; jo vagystė — 581 d. 3, 581 III B 12, 585 nusikaltimo keliu gautojo igijimas, paėmimas laikyti, paslėpti, įkaitui arba išleisti — 618; kariuomenės arklių prižiūrėtojo vengimas eiti pareigas, juos surašant arba statant kariuomenei — 684; arklių kergimas — XLI 5.

Armija: kėsinimasis išduoti arba jos išdavimas priešui — 108 d. 3 p. 1; jos viršininko užmušimas — 108 d. 3 p. 4; jos susižinojimo priemonių gadinimas — 108 d. 3 p. 5; statymas jai žalingo arba vartoti netinkamo maisto karo metu — 115; jos atsargos karių registracijos taisyklių peržengimas — 183, 184, 185; jos atsargos karių atsakomybė už neatvykimą į patikrinamąją sąranką — 186. Ž. Kariuomenė.

Asmens gyvenimas: pagarsinimas šmeižto, liečiančio asmens šeimos gyvenimą — 538 p. 2, 538 III B, 538 IV.

Asmens įžeidimas, šmeižtas: atsiliepiant, pasielgiant arba

gandus skleidžiant — 530, 530 I 1 — 6, 530 III A 1 — 20, 530 III B 1—9, 531, 531 1—8, 531 III A 1—13, 531 III B 1—4.

Asmens laisvė: asmens laisvei nusikalstamieji darbai — 498 — 512; jos atėmimas, suimant arba uždarytą laikant — 498, 498 I 1 — 6, 498 III A 1 — 2, 498 IV; jos atėmimas, suimant arba uždarytą laikant, motinai, tėvui, aukštutiniam giminaičiui, valdininkui, karinės sargybos sargybiniui, pavojingas gyvybei arba kankinamas — 499; jos atėmimas, suimant arba uždarytą laikant,—nesergančio žmogaus pamišėlių ligoninėje, nesiverčiančios paleistuvavimu moters paleistuvaujama jame name — 500, 500 I; jos atėmimas, suimant, laikant uždarytą, pratęsiant laisvės atimamą laiką arba vartojant sunkesnę laisvės atėmimo rūšį, padarytas tarnautojo, nežinančio savo pareigų arba dėl neapsižiūrėjimo — 649, 649 I 1 — 3, 649 III B.

Asmens padeties aktai: kito žmogaus asmens padeties aktų paslėpimas, pagadinimas, pagrobimas, perdirbimas arba padirbimas — 438 I, 438 III A 1—2; svetimųjų vartojimas — 439.

Asmens saugumas, nepavojingumas: nusižengimai nuostatoms, kuriais jis ginamas — 222—239; neturėjimas įspėjamo ženkle arba apsaugojamo įtaiso tose vietose, kur jie reikalingi asmens saugumui ginti — 230 p. 5; nelaikymas nustatytų taisyklių jam patikrinti, dirbant statybos darbus, taisant kelius arba susisiekiimo priemones — 382 d. 2; nelaikymas asmens saugumui patikrinti nustatytų taisyklių, tvarkant laivų statybą, laikymą ir judėjimą — 387; neatsargus nužudymas, įvykęs dėl nelaikymo darbo taisyklių, nustatytų asmens pavojui išvengti — 464, 464 I 1 — 3, 464 III A 1 — 10, 464 III B 1 — 7; neatsargus kūno sužalojimas, įvykęs dėl nelaikymo darbo taisyklių, nustatytų asmens pavojui išvengti — 474 d. 2, 474 III B 1—4; nelaikymas nustatytų taisyklių pagalbai suteikti skęstančiam laivui, jei dėl to buvo pavojus asmens saugumui — 494; sužalojimas įspėjamo ženkle, pastatyto asmens pavojui išvengti — 550 p. 6; sužalojimas įtaisymų, skirtų fabriko, gamyklos, kalnakasybos verslo ar statybos darbininkų asmens pavojui išvengti — 555 p. 4.

Asmens smurtas: vertimas juo arba kliudymas atlikti paimdas — 80; iškastavimas žmogaus, pavartojant jį — 85 d. 2; verčiant pereiti iš vienos tikybės į kitą — 87; padarytas sambūrio — 122, 122 I 1—3, 122 III A 1—4; priešinimasis asmens smurtu tarnautojui — 142, 142 I 1—6, 142 III A 1—2, 142 III B 1—3; vertimas juo tarnautojo neiti savo pareigų — 145; tarnautojo vertimas padaryti didįjį ar šiaip jau nusikaltimą—146; kalėjimo sargybai, norint paleisti kalinį—173 d. 2; suimtinio kalėjimo sargybai, bėgant iš kalinamųjų namų — 174, 174 III B 1—3; susituokimas su žmogumi, priverstu asmens smurtu — 408, 408 I; nužudymas, padarytas didžiai susijaudinus dėl neteisaus asmens smurto — 458, 458 I 1—2, 458 III B 2—5, 458 III B 8; sužalojimas, padarytas tokiomis pat aplinkybėmis — 470 d. 2, 470 III B 1 — 8, 470 III B 16, 470 III B 33 — 36; jo padarymas — 475, 475 I, 475 III A 1, 475 III A 5, 475 III B 2, 475 III B 5, 475 III B 7 — 10; padarytas didžiai susijaudinus — 476 d. 2; jo nebaudimas — 477, 477 III B 1; svetimos šalies pasiuntiniui, atstovui, įgaliotiniui arba kitam diplomatinės agentui — 478; garlaivio arba jurių laivo kapitonui — 479 d. 2; kalėjimo sargybos žmogui — 479 d. 4; valstiaus viršaičiui — 480 d. 3; prievarta asmens smurtu — 507, 507 III B 10, 508, 509; grasymas juo — 510; išibrovimas į svetimą būstą, pavartojant jį — 512; verčiant gašlauti — 515 p. 2; vertimas asmens smurtu homoseksualiniam sangūliui — 516 d. 3 p. 3; saugūlavimas, pavartojant jį — 522 p. 2; įgundymas asmens smurtu moters virsti prostitute — 526; įžeidimas, sukeltas asmens smurtu — 536, 536 III B 1; svetimo turto pagrobimas, pavartojant asmens smurtą — 589; prievartavimas, pavartojant asmens smurtą — 590, 590 IV; tarnautojo asmens smurto padarymas, pasisavinant per daug galios — 636 d. 2, 636 III B 3; darant krata, apžiūrą arba paimtį — 650 d. 2. Ž. Smurtas.

Atėmimas (konfiskacija): draudžiamų ir skirtų nusikalstamiems darbams daiktų — 36, 36 III A, 36 III B, 38 I, 38 III B 1; vaistų, gaminamų ir laikomų nesilaikant nustatytų taisyklių — 199; saldumynų ir gėralų, gaminamų nesilaikant nustatytų taisyklių — 215; dirbtinės arbatos — 217; šovinių,

ginklų ir kitų sprogstamųjų dalykų — 223, 225; neteisėtai laikomo parako — 226; žuvų gaudymo įrankių — 246; draudžiamųjų medžioklės įrankių — 247; gaudymo įrankių, grobio, laivų, jų rykų, daiktų ir krovinių, naudojamų jūrinių katinaičių gaudymui — 254; neteisėtai iškirstos miško medžiagos — 255, 627; be reikiamo leidimo surinktų bažnyčiai aukų — 277 d. 3; atskaluonių neleistinių vartoti maldų knygų — 301; leidimo svaiginamiesiems gėralams pardavinėti — 316 d. 2, 317 d. 2, 617, 619; daiktų, paimtų už svaiginamuosius gėralus — 317 d. 3; bažnytinių žvakių iš asmens, pardavinėjančio jas, neturint tam teisės — 337; netaisyklingai padarytų bažnytinių žvakių — 338 d. 2; dirbtinio žibinamojo aliejaus — 340; neteisėtai padirbtų kortų arba banderolių ir jų dirbimo įrankių — 344; daiktų, atvaizduojančių pinigų ženklą, arba ženklą, rodantį gautą akcyzės, žyminę arba pašto rinkliavą — 346; aukso ir sidabro dirbinių ir lydinių be nustatytų išpaudų, plombų ar kitų ženklų — 353; netikrųjų pinigų, bilietų, popierių, kuponų, talonų arba kitų vertybės ženklų — 436; laivo ir jo įrengimo, skirto negrų prekybai — 501; turto, gauto nusikalstamąja sutartimi — 592 d. 2; saivališkai svetimame miške įtaisytos plytų arba ugnies kuriamos gamyklos medžiagos ir įrankių, o taip pat tokiaame miške varomos dervos, deguto, deginamojo potašo, anglių ir kalkių — 629; iš tarnautojo neteisėtai gauto turto — 662; tarnautojo neteisėtai įdėto įkaito — 683.

Atėmimas asmens laisvės: 498, 498 I 1 — 6, 498 III A 1 — 2, 498 IV, 499, 500, 500 I, 649, 649 I 1 — 3, 649 III B.

Atėmimas gyvybės: Ž. Nužudymas.

Atėmimas teisių: luomo teisių Lietuvos piliečiui, atlikusiam bausmę svetimoje valstybėje ir grįžusiam į Lietuvą, už nusikaltimą, kuris Lietuvos įstatymais baudžiamas ne mažesne bausme, kaip sunkiuoju kalėjimu — 12; luomo teisų pasmerkus: nužudyti, kalėti sunkiųjų darbų kalėjime arba ištremti — 25, kalėti grastos kalėjime — 26, kalėti paprastajame kalėjime — 27; netekimas pasižymėjimo ženklų, garbės vardų, pensijų ir pašalinimas iš valstybės, bažnyčios, savivaldybės ir visuomenės pareigų, atėmus luomo teises — 28 I, 28 II

1, 30, 33; netekimas turto, paveldėjimo ir vedybinių teisių bei tėviškosios valdžios vaikams, pasmerkus nužudyti, kalėti sunkiajame kalėjime arba ištremti — 29, 29¹ d. 1; atimtųjų teisių atgavimas — 29¹ d. 2, 31; nepilnamečiams — 56, 57; recidyvo atvejais — 60; teisių atėmimo laiko skaitymas, pasenėjus sprendimo paskirtajai bausmei — 69; verstis gydytojo praktika — 195; prekiauti vaistiniais dalykais — 198; laikyti bei prižiūrėti vaistinę arba kitą įstaigą, įtaisyti sudėtiniais vaistų preparatams gaminti — 202; prekiauti nuodingais ir smarkiai veikiančiais vaistais — 204; vartoti arba laikyti gamybai nuodingus ir smarkiai veikiančius dalykus — 205; verstis atitinkama prekyba už nusikalstamus darbus, numatytus 209 — 217 Str. Str. — 218; laikyti šaunamųjų arba sprogstamųjų dalykų įstaigą — 224; prekiauti šaunamaisiais arba sprogstamaisiais dalykais — 225; laikyti šaunamųjų arba sprogstamųjų dalykų sandėlį — 227 d. 4; kalcijaus, karbido sandėliui laikyti — 228; būti viešbučių ir panašių įstaigų prievaizda — 266 d. 3; prekiauti spaudiniais arba būti laikraščio redaktorium — 281; laikyti arba prižiūrėti banko įstaigą arba mainomąją krautuvę — 322; prižiūrėti gamyklą, fabriką ir verslo arba amato įstaigą — 364; dirbti statybos darbus ir įtaisyti kelius arba susisiekimo priemones — 382; nepilnamečiams prižiūrėti bei valdyti — 420; dirbti darbą, kurį bedirbant dėl neatsargumo buvo užmuštas žmogus — 464; gydytojui arba priėmėjai praktikuoti už gemalo nužudymą — 466; dirbti darbą, kurį bedirbant dėl neatsargumo buvo sužalotas žmogus — 474; būti garlaivio arba jurių laivo kapitonu ir geležinkelių traukinio arba garvežio valdytoju — 493, 495; būti vaistybės verslų mokesčio komisijos nariu už pagarsinimą slėptinų žinių apie mokėtojo turtą — 546 d. 3; tarnauti geležinkelyje, vandens kelyje, garlaivyje arba jurių laive ir būti statytoju arba rangovu, susisiekimo priemones įtaisant — 558 d. 2; dirbti statybos darbus arba imtis statymo parangų didmenomis — 561; prekiauti, neatsargaus nusigyvenimo atvejais — 603; prižiūrėti arba rikiuoti įstaigos, bendrovės arba draugijos reikalus — 604; laikyti skolijamąją kasą arba būti joje darbadirbiu — 319 d. 2, 608; verstis mišku — 626.

Atentatas: Ž. Nužudymas.

Atitaisymas: nusikalstamojo darbo padarinių — 37, 38; laikraštyje išspausdintų žinių — 306.

Atkėrusis: nukentėjusio lygiu arba sunkesniu asmens smurtu arba skaudesniu įžeidimų kaltinamajam pašalina bausmę — 477 p. 2; 477 III A 1 — 8, 477 III B 1 — 2, 536 p. 2, 536 III A 1 — 4, 536 III B 1 — 2.

Atklydėliai gyvuliai: nepaskelbimas apie juos — 571 p. 2; jų pasilaikymas — 572 p. 2; jų pasisavinimas — 573 p. 1, 573 III B 2.

Atlikimas bausmės: nusikalstamojo darbo padarymas bausmės atlikimo metu — 66, 66 III B 3; nusikalstamojo darbo padarymas bausmę atlikus — 67.

Atlikimas kalėjimo bausmės už kitą žmogų — 169 p. 3

Atliktoji bausmė: jos įskaitymas į sudėtinę bausmę — 61.

Atlyginimas, pernelyg mažas: tarnautojo vertimas atlikti už pernelyg mažą atlyginimą žinomai neprivalomą darbą — 665, 665 III B. Ž. Kaina, pernelyg žema. Atpildas. Uždarbis.

Atodėtis, atidėjimas: baudos mokėjimo — 24, 59; kareiviavimo pareigai atlikti — 188.

Atostogos: atostogų liudijimo padirbimas arba perdirbimas — 442.

Atpildas: jo sauvališkas sumažinimas gamyklos, fabriko ar kitos verslo įstaigos darbininkams — 364, 364 I. Ž. Uždarbis. Atlyginimas.

Atplėšimas svetimo laiško, telegramos arba korespondencijos: 542, 542 I, 680. Ž. Laiškas. Korespondencija.

Atsakomybė: bendrininkų — 51, 51 I 1 — 8, 51 III A 3 — 5; ją didinančios aplinkybės — 60 — 67.

Atsakovas: melagingas liudijimas prisiekus — 160.

Atsarga javų: laikomos bendruomenių sandėliuose javų atsargos sauvališkas išsidalijimas — 240.

Atsarga, kariuomenės: 183—190.

Atsargos karininkas, valdininkas, kareivis: nesuteikimas apie save reikiamai įstaigai žinių, reikalingų atsargai surašyti

— 183 — 185; atsargos kareivio neatvykimas į patikrinamąją sąranką — 186.

Atsargos iškalėtas laikas: jo iškaitymas — 54, 54 I, 54 III B 1 — 5. Ž. Iki teisianč kalėtasis laikas.

Atsiliepimas: įžeidžiantis — 530.

Atsimetimo pabauda: ėmimas perdidelių palūkanų, skaitant jas atsimetimo pabauda — 608 p. 2.

Atsisakymas: bendrininko dalyvauti nusikalstamajame darbe — 51 d. 5; atlikti pas tardytoją arba teisme liudytojo, kviestinio, nusimanėlio arba vertėjo pareigą — 172, 172 I; maitinti ir karšinti savo motiną arba teisėtą tėvą — 419, 419 III A 1, 419 III B.

Atsiskaitomoji knygelė: jos netaisyklingas vedimas arba laikymas samdininko be atsiskaitomosios knygelės — V 4 § 68.

Atsitiktinumas: atsitiktinis nusikalstamas darbas nebaužiamas — 42, 42 I 1 — 2, 42 III B.

Atstovas svetimos šalies: padarymas jam smurto — 478; jo įžeidimas — 535; jo šmeižimas — 538 IV, Ž. Pasiunt.nys.

Atšakus išmaldos prašymas — 276 p. 3; elgesys: darbininko su darbdaviu — 377, geležinkelio ar vandens kelio tarnautojo, kontrolieriaus arba konduktoriaus su keleiviais — 396; su tėvais — 419.

Atšaukimas: neįdėjimas laiku į laikraštį privalomo atšaukimo — 306.

Atvykimas pasisakyti: padarius nusikaltimą, padarytą kito žmogaus — 169.

Augalai: jų apkrečiamosios ligos ir kenkėjai — 245, XLV 6. Ž. Apkrečiamosios ligos.

Auklėjamosios drausmės įstaigos: atidavimas į jas nepilnamečių nusikaltėlių — 41, 41 III A 2 — 3, 55 d. 1 p. 2 ir 3, 55 d. 2, 55 d. 3, 55 d. 4.

Auklėtiniai mokslo įstaigų: draudimas jiems parduoti arba gerti svaiginamieji gėralai svaiginamiesiems gėralams mažmenoms pardavinėti įstaigoje — XXXVIII § 21. Ž. Vaikai.

Auklėtojas: atėmimas teisių būti juo — 30 p. 7; apsiėmi-

mas eiti jo pareigas, atėmus šias teises — 290; jo nužudymas — 455 p. 5.

Aukos: jų rinkimas bažnyčiai ar kitai religinei arba labdarybės įstaigai be reikiamo leidimo arba prasimanytu tikslu — 277.

Auksalapiai: laikymas parduoti arba pardavinėjimas jų knygelėmis su nepažymėtu arba netikrai pažymėtu lapelių skaičiumi bei svoriu arba be plombų — 348 p. 2.

Auksas: jo dirbinių laikymas arba pardavinėjimas be nustatytos žymės — 348; žemesnės žymės — 349; paleidimas į prekybos apyvartą jo lydinio. neišpaudus į jį savo vardo žymės — 350; jo dirbinio arba lydinio žymėjimas netikru prabės išpaudu — 351 p. 2; tokio aukso dirbinio arba lydinio pardavinėjimas — 352; jų atėmimas — 353; jo kasyklos — 446, 447; draudimas išvežti iš Lietuvos auksinius pinigus, auksą gabalais arba nuolaužomis ir jo dirbinius — XI, XIV.

Auksiniai pinigai: draudimas juos išvežti iš Lietuvos — XI.

Aukščiausioji Valdžia: dalyvavimas, sudarymas arba kalbinimas sudaryti sambūrį, pareiškimui jai nepagarbos — 121; įžūlus jos negerbimas — 128.

Austriavimas: nelaikymas jam tvarkyti išleistų įstatymų — 253.

Autonominis kraštas: jo valdininko: nevykdymas valstybės įstatymo — XXXIX 4 p. 9; nevykdymas kompetentingo valdžios organo reikalavimo — XXXIX 4 p. 10. Ž. Valstybės Saugumas. Tautai ir Valstybei Saugoti įstatymas.

Autoriaus teisė: jos sulaužymas — 620, 620 I 1 — 6, 620 III A 1—5; laikymas parduoti, vežimas iš užsienių parduoti arba pardavinėjimas daiktų, padirbtų peržengiant ją — 622.

Autoritetas: valstybės autoriteto paneigimas — XXXIX 4 §§ 9 ir 16.

Autorius: Ž. Rašytojas. Autoriaus teisė.

Autovežimiai: Ž. Autovežinių įstatymas.

Autovežinių įstatymas: XXXII 2.

Avansiniai kirtimai: miško — 636 III B 18. Ž. Miškas.

Avarija — 148, 392, 494.

Balansas: įrašymas jame melagingų žinių — 328, 580 d. 1 p. 2.

Balastas: metimas jo neleistinoje vietoje arba nesilaikant nustatytų taisyklių — 395.

Banderolės: netikrųjų padirbimas, naudojimas vartotų arba jų pardavinėjimas — 344 d. 3, 344 d. 4, 344 d. 5, 434, 435; jų akcyzės nuostatų peržengimo baudimas — II 626—628; VIII § 26.

Bankai: III. Ž. Bankas. Akciniai Bankai. Kredito įstaiga. Kreditas.

Bankas: jo įsteigimas, nesilaikant nustatytų taisyklių arba neturint reikiamo leidimo — 318 d. 1 p. 2; jo tarnautojų atsakomybė už neleistinių operacijų arba draudžiamų sutarčių darymą — 321, 322, 323; paskelbimas jo slepiamų dalykų — 544; svetimo ūtikėto turto pasisavinimas — 575, 575 I. Ž. Kredito įstaiga.

Banknotai: netikrųjų padirbimas, perdirbimas bei platinimas — 427 I 1 — 3, 427 III A 2, 427 III A 4, 427 III B, 430 III B 1 — 2. Ž. Pinigai.

Bankrūtas: neatsargus arba paprastas — 603. Ž. Nusi gyvenimas.

Bauda: skiriama įmonės vedėjo pramonės darbininkams už netinkamą darbo atlikimą ir kitus pramonės įmonėje padarytus nusižengimus — V 4. Ž. Pinigų, piniginė bauda. Darbas. Pramonės darbininkai.

Baudžiamasis grasymas: Ž. Grasymas.

Baudžiamasis įstatymas: Ž. Įstatymas.

Baudžiamieji įstatymai: jų įvedimas Rusijoje. BS. įv. IV 1—4.

Baudžiamasis persekiojimas: 68, 68 III A 10, 71.

Baudžiamasis Statutas (Kodeksas): Lietuvos įteisėtas — BS. įv. § 1; jo įvedimas Lietuvoje — BS. įv. III B 1—3, BS. įv. III B 12, BS. įv. IV 1—13; IV; jo papildymas ir pakeitimas — IV 1.

Baudų knyga: V 4 § 65. Ž. Pramonės darbininkai.

Baudų lentelė: jos surašymas, vedimas ir iškabinimas — V 4 § 64. Ž. Pramonės darbininkai.

Bausmė: darbas, už kurį įstatymų nustatyta bausmė, yra nusikalstamas — 1, 1 I 1, 1 III A 1, 1 III B 1; jos rūšys — 2, 2 I § 2 §3, 2 I 1—5, 2 III A 1—3, 2 III B 2—4, 2 IV 1—3; bausmės dydis, kaip nusikalstamųjų darbų suskirstymo rūšimis pagrindas — 3, 3 I 1—2; bausmės skyrimas ir atlikimas už nusikaltimus, padarytus svetimoje valstybėje — 10; atėmimas Lietuvos piliečiui teisių, atlikus jam bausmę svetimoje valstybėje — 12; svetimšalių nusikaltėlių išdavimas reikalaujančiai valstybei — 13; jos lengvinimas, išleidus naująjį įstatymą — 14, 14 I 1—5; bendrieji bausmių nuostatai — 15—38; mirties bausmės įvykdymas — 15, 15 I 1—2, 15 IV 1—3; bausmių laiko skaičiavimas — 22, 22 III B, 23 III B 1, 24, 24 I; gyvenamosios vietos pasirinkimo varžymas, ją atlikus — 34, 35; nusikalstamojo darbo bendrininkų baudimas — 51, 51 III A 3—5, 52, 52 III A 1—2; bausmių lengvinimas ir keitimas — 49, 53—59; iki teisiant kalėtojo laiko į ją įskaitymas — 54, 54 I, 54 III A, 54 III B 1—5; bausmės didinančios aplinkybės — 60—67; bausmių įstatymas ir sujungimas, skiriant bausmę pagal visumos taisykles — 61, 61 II B, 62, 63, 65 I 1—2, 66 III B 1—3; bausmės didinimas recidyvo atvejais — 64, 64 III A 1—6, 67 IV; jos didinimas tarnautojui — 65, 65 I 1—2, 65 III B 3; bausmės skyrimas už nusikalstamąjį darbą, padarytą atliekant bausmę — 66; bausmės skyrimas už nusikalstamosius darbus, padarytus bausmę atlikus — 67, 67 I, 67 III A, 67 IV; bausmės pašalinamosios aplinkybės — 68—72; bausmės pasėnėjimas — 68, 68 I 1—8, 68 III A 1—11, 68 III B 1—4, 69, 70; bausmės dovanojimas — 72, 72 II, 72 III B 1—3; 72 IV; bausmės mažinimas nusikalstamosios bendrijos dalyviui, pranešusiam apie tokią bendriją — 127; atlikimas kalėjimo bausmės už kitą žmogų — 169 p. 3; smurto nebaudimas — 477, 477 III A 1—8, 477 III B 1—2; nebaudimas kaikurių dvikovo dalyvių — 487 d. 2; mažamečių, nusikaltusių kraujomaiša, nebaudimas — 518, 519; savitarpio įžeidimo nebaudimas — 536, 536 III A 1—4, 536 III B 1—2; kaltinamajam žinomai neteisingos bausmės paskyrimas — 675, 675 I 5.

Bausmės dovanojimas: 72, 72 II, 72 III B 1—3, 72 IV. Ž. Malonė. Malonės įstatymas.

Bažnyčia: kėlimas į joje netvarkos — 75, 75 III A 1; be reikiamo leidimo arba prasimanytas jai mezliavos rinkimas — 277; jos pastatymas, neturint nustatyto leidimo — 379, 381; jos sužalojimas — 553 p. 2, 553 I 2, 562, 563; rengimasis tai padaryti — 564; šventenybių arba pašventintų daiktų vargystė iš jos arba jos saugyklos — 588, 588 I 1—2; plėšimas į joje — 589 d. 2 p. 2.

Bažnytiniai, bažnyčios įstatymai: 5 p. 1, 5 A III 1—3 XXXIII 6.

Bažnytinės pareigos: netekimas teisių jas eiti — 30 p. 4.

Bažnytinės žvakės: jų pardavinėjimas, neturint teisės — 337; dirbimas, laikymas parduoti arba pardavinėjimas ne gryno bičių vaško žvakių, panašių į jas — 338; nelaikymas nustatytų taisyklių joms iš gamyklų leisti arba didmenomis pardavinėti — 339.

Begėdiški: žodžiai ir pasielgimai — 280, 280 I, 280 A III 1—3; raštai arba paveikslai — 281, 281 I 1—2, 281 III A 1.

Bejėgis žmogus: palikimas jo pavojuje — 489, 489 I 1—3, 489 III A, 489 III B, 490 III A 1—3, 490 III B.

Belaisvis: Ž. Karo belaisvis.

Bendrės šienavimas: jam nustatytų taisyklių nelaikymas — 253.

Bendrieji nuostatai: 1—3.

Bendrininkai nusikalstamojo darbo: jų sąvoka, atsakomybė ir baudimas — 51, 51 I 1—8, 51 III A 3—4, 51 III A 9, 51 III B 7; nusigyvenimo, bankrūtavimo — 602 III A 1—2. Ž. Kursymas.

Bendrininkavimas: jo sąvoka ir baudimas — 51, 51 III A 1—2, 51 III A 11, 51 III B 10—11, 51 III B 14—15; vengiant karinės tarnybos — 189; nusigyvenimo, bankrūto atvejais — 602, 602 III A 1—2.

Bendrovė: prekybos arba pramonės įsteigimas, neturint reikiamo leidimo arba nesilaikant nustatytų taisyklių — 318; leidimas jos vardu vertybės popierių, negavus leidimo arba nesilaikant nustatytų taisyklių — 324; nerašymas ir nepristatymas revizuoti rištinių knygų, nustatytų akcijoms arba gaudamoms už jas lėšoms įrašyti — 326; dirbimas dalininkų ben-

drovėje neleistinų operacijų — 330; tokios bendrovės tarnautojų naudojimas piktam tarnybos padėties, kenkiant jos turto reikalams — 578, 578 I 1, 578 III B 13, 578 III B 21; jos prižiūrėtojo vartojimas turto arba kapitalo neleistiniams reikalams — 579; melagingų žinių apie jos turtą arba reikalų padėtį pranešimas arba skelbimas, ją steigiant arba jai veikiant — 580; slėpimas, perleidimas arba kitoks jos turto mažinimas bei apsunkinimas nusigyvenimo atsitikimais — 601, 602; nerūpestingas jos prižiūrėtojo reikalų atlikimas arba turto eikvojimas, privedęs ją prie nusigynimo — 604; nesiėmimas reikalingų priemonių jos reikalams baigti, kada ji likviduotina, ir nepareišimas laiku apie jos nusigyvenimą — 605; bendrovių darbo sustabdymas — XXXIX 2 § 2 p. 3. Ž. Akcininkų draugijos, bendrovės.

Bendruomenių sandėliai: juose laikomos javų atsargos saivališkas išsidalijimas — 240.

Beprotis: Ž. Nesveikaprotis. Pamišėliai.

Bevardžiai piniginiai ženklai: jų paleidimas apyvarton — 329.

Bevelis telegrafas: jo įtaisymas, turint tikslą teikti slaptas žinias svetimai valstybei — 112¹.

Biblijoteka: Ž. Skaitykla.

Bilietai: dalyvavimas gaujoje netikriesiems bilietams dirbti bei platinti — 279 d. 1 p. 1, 431; rinkliava neapmokėtų pramogų bilietų pardavinėjimas — 345; netikrųjų padirbimas arba perdirbimas — 427, 427 III A 3—6, 428, 429, 429 I; netikrųjų bilietų laikymas bei platinimas — 430, 430 I, 430 III A 1—5; įrankių ir medžiagos, vartotų netikriesiems bilietams dirbti, atėmimas — 436; išleidimas indėlių bilietų, neimant pačių indėlių — 580 d. 1 p. 4.

Bilonas (ne visos vertės pinigais): netikrojo padirbimas — 427 d. 4 p. 2.

Birža: paleidimas joje melagingų paskalų (panikos sukėlimas) — 264.

Bjaurojimas: krikščionių tikybos — 73; krikščionybės apėigų ir pašventintų daiktų — 74; nekrikščionių tikybos arba jos garbinamųjų dalykų — 76.

Bylojimas kitų reikalais: melagingas pareiškimas, norint tam tikslui gauti pažymėjimą arba pasinaudoti teise byloti kitų reikalais tam tikroje teismo apygardoje — 161.

Blaivybės draugijos: jų iniciatyvos teisė iškabinėti prieš-alkoholinio turinio paveikslus ir parašus alkoholinių gėralų įstaigose — VIII § 26.

Blankai: jų dirbimas vertybių popieriams nenustatytą tvarka — 331 p. 2; įrašymas į blanką, pasirašytą kito žmogaus, dokumento teksto, kenkiančio pasirašiusiojo turtui arba nesutinkančio su jo valia — 613, 613 III A 1—2, 613 III B 1—4, 614.

Brangieji akmenys: Ž. Akmenys.

Brangieji metalai: Ž. Metalai.

Brakonieriaavimas: 246—248, 250—252.

Briedė: jos nudobimas bemedžiojant — 250.

Buchara: 8.

Bufetai: VIII § 19. Ž. Geležinkelių bufetai.

Buhalteriai: Ž. Knygvedžiai.

Buomai plentų: važiaavimas pro šalį jų, norint išvengti mokėti kelio mokestį — 404.

Burtų traukimas šaukiamųjų kareiviaavimo pareigai eiti: neatvykimas jų traukti — 180; burtų traukimo keliu priimtojo neatvykimas į kariuomenę — 182, 187.

Būstas, butas: arešto — 21, 55 d. 2; kalėjimo — 16 d. 2, 18 d. 3; saivališkas įsibrovimas į svetimąjį — 122 p. 1, 122 i 2, 511, 512, 512 I 1—3; leidimas savo būste susiraukti nusikalstamai bendrijai — 127; savo būsto pavedimas svaiginamiesiems gėralams gerti — 315 p. 6; vagystė, įsiužužiant į jį — 581 d 2, 531 III A 8—9, 582 p. 3, 583, 583 III B 1—3, 584; padegimas išsprogdinimas arba paskandinimas būsto, kuriame tuo laiku būta žmogaus — 563, 563 I 3.

Būtinasis apsigynimas: Ž. Reikalingasis apsigynimas. Gynimasis.

Būtinio reikalo dalykai: neleisti as jų kainų kėlimas — 242, 242 I.

Cenzūra: melagingas pažymėjimas leidinyje, kad jis esąs cenzūros leistas — 294 p. 1; laikymas parduoti, pardavinėjimas bei kitoks platinimas jos nežiūrėto arba neleisto leidinio — 298, 298 III B 1, 299, 300; jos užginto arba nežiūrėto literatūros veikalo viešas suvaidinimas arba muzikos kūrinio išpildymas — 302; nepristatymas į jos įstaiga reikalingo skaičiaus laikraščio egzempliorių — 303.

Chemikas: leidimas eiti jo pareigas žmogui, neturinčiam tos teisės — 203.

Cheminė gamykla: 197, 198, 201, 202, 203.

Cukrus: cukraus akcyzės nuostatų peržengimo baudimas — II 600 — 602. Ž. Akcizai.

Daiktai: draudžiamieji — 36, 36 I; šventi arba pašventintieji — 74, 74 II; kaltės išrodomieji — 159, 165, 166, 166 III B; pamirštieji — 572, 572 III A 1—4, 573; amunicijos ir kareivių apsišarvavimo arba apsirengimo daiktai — 619, 619 II, 619 III B. Ž. Atėmimas. Išrodomieji daiktai.

Daiktai būtino reikalingumo: Ž. Būtino reikalingumo daiktai.

Daiktai nusikalstamiems darbams dirbti: nėsami arba netinkami — 47, 47 I.

Dalyvavimas: nusikalstamoje sąjungoje, gaujoje, bendrijoje, arba nusikalstamajame sambūryje — 52, 52 III A 4, 118, 118¹, 118², 120, 120 I 1—3, 121, 122, 122 I 1—3, 122 III A 1—4, 123, 123 III A 1—4, 124, 125, 125 III B, 126, 127, 279.

Darbai: kalinių privalomieji — 16, 18, 20, 21; laukų — 353—376; statybos — 378—407; viešieji — XLII. Ž. Viešieji darbai.

Darbas: neleistina tarnautojo prievarta piliečiui atlikti žinomai neprivalomą darbą — 665, 665 I, 665 III B; V; darbo dienos ilgumo įstatymas — V 1, XXVIII 1; jo laikas pramonės ir prekybos įmonėse — V 1 p. 1 ir 4 XXVIII 4; švenčių ir poilsio dienomis — V 2; žemės ūkio — V 3; pramonės — V 4; jo atlikimas pagal normalinės samdos sutartį — V 5; darbo leidimas ne Lietuvos piliečiams — V 6; Konvencija: dėl

moterų nakties darbo — XXVIII 2; dėl vaikų nakties darbo — XXVIII 3. Ž. Socijalinė politika.

Darbdaviai: jų mokestis viešųjų darbų fondui — XLII 1 § 2 p. 1, XLII 1, § 3.

Darbdavys spaustuvės: cenzūros sulaikyto leidinio paslėpimas — 300.

Darbininkai: nusikalstamosios bendrijos kiršinimas jų su šeiminkais — 125 p. 2; kurstymas jų sukelti nusikalstamąjį sambaudį — 125 p. 3; skleidimas jų tarpe nusikalstamųjų mokslų arba nuomonių — 130 p. 4, 130 I; laikymas jų be nustatyto paso — 269 d. 2; neleistas jų atpildo mažinimas arba jo netinkamas išmokėjimas — 364, 364 I 1; nedavimas galimybės mažamečiams darbininkams lankyti mokyklą — 365; nelaikymas mažamečių ir moterų darbininkų darbui nustatytų taisyklių — 366; jų sambaudžio sukėlimas — 367, 367 III A 1, 367 IV, 509, 509 I; pramonės darbininkų saugališkas atsisakymas dirbti, nepasibaigus samdomajam laikui — 369; laukų — 374—377; gamybos arba pramonės slėpinių baustinas pagarsinimas — 363^a, 543, 543 I; apsaugos priemonių pramonės įmonėse sužalojimas — 555 p. 4; žemės ūkio — V 3; pramonės — V 4; jų darbo atlikimas pagal normalinę samdos sutartį — V 5; mokiniai — V 4 § 69 p. 6; darbininkų sveikata, gyvybė — V 4 § 71; jų draudimas ligoje — XXVIII 6.

Darbo diena: Ž. Darbas.

~ **Darbo inspektorius:** Ž. Apygardos darbo inspektorius.

Darbo laikas: darbininkų pramonės ir prekybos įmonėse bei krautuvėse — V 1 § 1 ir 4; valgyklose, kavinėse, arbatinėse ir įvairiose maisto ir vaisinių gėrų pardavyklose — V 1 § 4.

Darbo leidimas: darbo leidimo ne Lietuvos piliečiams įstatymas — V 6, XXXIII 4.

Darbo namas: į darbo namą dykinėjančių ir tinginiaujančių nusikaltėlių paėmimas, atkalėjus jiems bausmę — 32.

Darbo savaitė: Ž. Darbas.

Daržas: saugališkas svetimame darže augalų skynimas ir rinkimas — 633 p. 9, 633 IV, 633 II p. d.; saugališkas per svetimą daržą gyvulių varymas ir važiuojimas — 634.

Daugpatystė: Ž. Poligamija.

Dažai: gaminimas, laikymas parduoti arba pardavinėjimas nuodingų dažų, vartojamų dažyti arba paspalvinti vartojimo reikmenims, maisto gaminiams arba gėralams — 211.

Dažymas: vidaus reikalų ministerio įsakymas maisto, gėralų, rūbų, žaislų, kosmetikai ir indarinės medžiagos dažymo reikalu — XVI 3. Ž. Maistas.

Degtinė: leidimas ją pardavinėti svaiginamųjų gėralų krautuvėse ir traktieriuose — VIII 1 § 5; slapta degtinės varymas — VIII § 36 III B 1; jos pardavinėjimas išgertinai — XVIII 1 § 12.

Degtukų monopolis: jo nuostatų peržengimo baudimas — II 620 — 622. Ž. Monopolis.

Degutas: sauališkas jo varymas svetimame miške — 629 p. 1.

Derybos: visuomenės parangų ir teikmių derybų slėpinio pagarsinimas — 655 p. 3.

Derlius: svaiginamųjų gėralų pardavinėjimas laukiamo derliaus sąskaitai — 317.

Dezertyrai: jų teisimas — 5 III A 6. Ž. Karinė tarnyba.

Didinimas atsakomybės: 60—67.

Didinimas bausmės: vienam bendrininkui, noliečiant atsakomybės kitų — 51 d. 4; 60.

Didysis nusikaltimas: jo sąvoka — 3 d. 1; jo padarymas svetimoje valstybėje — 9; svetimšalio padarytas ne Lietuvoje — 13, 13 I 1; padarytas nepilnamečio asmens — 41; baudžiamas tik tyčios kaltybei esant — 48 d. 3; pasikėsinimas jį padaryti — 49 d. 2; jo bendrininkų baudimas — 51 d. 2; dalyvavimas sąjungoje arba gaujoje jam padaryti — 52; lengvinimas bausmių už jį — 53 d. 2; jo recidyvas — 67; nebaudimas jo dėl pasenėjimo — 68; dalyvavimas bendrijoje jiems daryti sprogtamais dalykais arba šoviniais — 126; kurstymas jį įvykdyti — 129, 130, 131; jo viešas gyrimas — 133; vertimas tarnautojo padaryti jį — 146; tarnautojo gundymas kyšiu padaryti jį — 149; jo padarymas, naudojantis neteisėtai pasisavinta valdžia — 151; melagingas pranešimas valdžiai apie nebūtąjį — 156; melagingas įskundimas valdžiai, padarius jį — 157 d. 2; pa-

dirbimas arba pristatymas melagingų išrodymų didžiojo nusikaltimo bylai — 159; nepranešimas reikiamai valdžiai apie sumanytą arba jau imtą daryti didįjį nusikaltimą — 162, 163, 164; nepristatymas, reikiamai valdžiai reikalaujant, išrodomojo daikto didžiojo nusikaltimo bylai — 165; pagadinimas, paslėpimas arba pagrobimas valdžios saugojamo išrodomo daikto arba rašto, prikeršto prie didžiojo nusikaltimo bylos — 166; slėpimas žmogaus, kaltinamo padarius arba padariusio jį — 168; melagingas atvykimas pasisakyti arba pasisakymas padarius jį — 169, 170; dirbimas, įgijimas, laikymas arba išleidimas sprogstamųjų dalykų, skiriamų jam padaryti — 222; padarytas be reikiamos priežiūros palikto mažamečio asmens — 423; įvykdytas, norint lengviau padaryti kitą didįjį nusikaltimą — 455 p. 13; vertimas padaryti jį — 508; šantažas, grasant pagarsinti verčiamojo padarytą didįjį nusikaltimą — 615; įgijimas, paėmimas laikyti, paslėpti, įkaitui arba išleisti svetimą turtą arba arkli, gautą didžiojo nusikaltimo keliu — 616, 617, 618; tarnautojo nesiėmimas reikalingų priemonių jam persekioti arba išpėti — 639, 643; tarnautojo nepranešimas reikiamai valdžiai apie jį — 644; tarnautojo nesiėmimas reikalingų priemonių suimti žmogui, užtiktam bedarant didįjį nusikaltimą — 645; neteisėtas paskyrimas kaltinamajam baudmės, numatytos už jį — 675.

Dievo niekinimas: 73.

Diffamacija: 538 IV. Ž. Šmeižimas, šmeižtas. Įžeidimas.

Diplomatinis agentas: Ž. Agentas.

Diplomatiniai pasitarimai: Lietuvos įgaliotinio su svetimos šalies vyriausybe, siekiant jais pakenkti Lietuvai — 116.

Dirbimas: Ž. Padirbimas.

Dirbtinės trąšos: Ž. Trąšos.

Dirbtiniai saldumynai: peržengimas taisyklių jiems gaminti, laikyti bei gabenti — 215.

Dirbtinis sviestas: nelaikymas nustatytų taisyklių jam gaminti, laikyti bei pardavinėti — 214 d. 1; jo maišymas su karvės sviestu — 214 d. 2.

Dirbtuvės: Ž. Darbas. Darbo laikas.

Dividendas: pristatymas netikros jo apyskaitos — 580 p. 3.

Dykaduoniavimas: prašymas išmaldos iš pajunkimo dykaduoniauti — 276 p. 1.

Dykinėjimas: 32, 274, 275.

Dokumentas: slapčių, liečiančių išorinį krašto saugumą, dokumentų svetimai valstybei paskelbimas arba pranešimas — 111, 111¹, p. 2, 111², 111³, 112; dokumento, išrodančio Lietuvos teisės svetimos valstybės atžvilgiu, pagadinimas, paslėpimas, pagrobimas arba pamainymas — 117 p. 1, 117 I; vyriausybės arba visuomenės dokumento nuplėšimas, pagadinimas arba iškraipymas — 155; netikrojo padirbimas arba perdirbimas — 440, 440 I 1—15, 440 III A 3—4, 440 III A 10—12, 440 III A 15—21, 440 III A 26, 440 III B 1—5, 440 III B 9—15, 441, 441 I 1—6, 440 III A 1—4, 440 III B 1—6, 440 IV, 442, 442 I 1—3, 442 III A 1—3, 442 IV, 443, 443 I 1—2; svetimo dokumento sužalojimas — 552 p. 1, 552 III A 1—6; vyriausybės arba visuomenės įstaigos dokumento sužalojimas — 552 p. 3; jo vagystė — 581 d. 5; jo pagrobimas prievarta — 589 d. 2; jo pagrobimas apgaulingu būdu — 591; jo įteikimas išieškoti, jei ieškomoji skola žinomai yra užmokėta — 611 p. 3, 611 I 3, 611 III A 3—6; neregio raginimas pasirašyti jam nenaudingą dokumentą — 612, 612 I, - 612 III A 1; girtam žmogui davimas pasirašyti kito dokumento reikiamoje vietoje—612 III A 2; užpildymas kito žmogaus pasirašyto blanko dokumento tekstu—613, 613 III A 1—2, 613 III B 1—4, 614; tarnautojo laikytino paslapyje dokumento pagarsinimas — 653; tarnautojo leidimas pagrobti, sunaikinti arba pamesti dokumentą, liečiantį Lietuvos valstybės saugumą — 654, 654 III B; netikrojo arba neteisingo dokumento sudarymas — 667, 667 III A 1—12, 667 III B 1—8.

Dora: nusizengimai visuomenės doros saugojamiems įstatymams — 280—289.

Dovana: 661—662. Ž. Kyšis.

Dovanojimas baudmės: 72, 72 II, 72 III B 1—3, 72 IV. Ž. Baudmė. Malonė. Malonės įstatymas.

Drabužis: valdžiai priklausancio drabužio įgijimas iš ka-reivio — 619.

Draudimas: konvencija dėl draudimo ligoje pramonės,

prekybos ir namų ruošos darbininkų — XXVIII 6. Ž. Uždraudimas. Apdraustas turtas. Draudimo operacijos. Draudimo pinigai.

Draudimas turtui: nutylėjimas apie uždėtą turtui draudimą, jį parduoiant — 593, 593 III A. Ž. Uždraustas turtas.

Draudimo operacijos: dirbinas jų reikiamo leidimo neturinties draudimo draugijos vardu arba nesilaikant gautojo leidimo — 330, 579, 325. Ž. Apdraustas turtas. Draudimo pinigai. Apdraudimo Draugija.

Draudimo pinigai: išgavimas jų suktybe — 594, 594 I 1—2; apdraustojo turto sunaikinimas, norint gauti draudimo pinigus — 598. Ž. Apdraustas turtas.

Draudžiamieji leidiniai: jų laikymas ir pardavinėjimas — 298, 298 III B; išspausdinimas — 299; paleidimas į žmones — 303.

Draudžiamoji lošykla: jos įsteigimas — 289, 289 III A 2.

Draudžiamųjų leidinių ir knygų sąrašas: laikymas, pardavinėjimas arba išspausdinimas knygos ar kito leidinio, įrašyto į jį — 298, 298 III B, 299.

Draugija: prekybos arba pramonės bendrovės įsteigimas, neturint reikiamo leidimo arba nesilaikant nustatytų taisyklių — 318; leidimas jos vardu vertybės popieriu, negavus leidimo arba nesilaikant nustatytų taisyklių — 324; nerašymas ir nepristatymas revizuoti rištinių knygų, nustatytų akcijoms arba gaunamoms už jas lėšoms įrašyti — 326; dirbimas neleistinių operacijų savitarpio draudimosi arba akcininkų draugijoje — 330; jos tarnautojų naudojimas piktam tarnybos padėties, kenkiant draugijos turto reikalams — 578; prižiūrėtojo vartojimas jos turto arba kapitalo neleistiniems reikalams — 579; melagingų žinių apie jos turtą arba reikalų padėtį pranešimas arba skelbimas, jį steigiant arba jai veikiant — 580; slėpimas, perleidimas arba kitas jos turto mažinimas bei apsunkinimas nusigyvenimo atvejais — 601, 602; jos prižiūrėtojo nerūpestingas reikalų atlikimas arba turto eikvojimas, privedęs ją prie nusigyvenimo — 604; nesiėmimas reikalingų priemonių jos reikalams baigti, kada ji likviduotina, ir nepareišimas lai-

ku apie jos nusigyvenimą — 605; draugijų veikimo sustabdy-
mas — XXIX 2 § 2 p. 3.

Drausmė: Ž. Auklėjamosios drausmės įstaigos.

Drausmės atsakomybė: melagingas įskundimas valdžiai,
kuriai priklauso teisė pašaukti drausmės atsakomybėn — 157.

Drausmės įstatymai: 5.

Drėkinimas: dirvos — 261.

Duelis: Ž. Dvikova.

Dujės: jų įvados įtaiso sužalojimas — 551.

Duktė: suvedžiojimas jos paleistuvauti — 524 d. 2.

Dumblai: Ž. Gydomieji mineraliniai dumblai.

Duona: 212, 213, V 70 p. 4; duonos ir miltų prekybos tai-
syklės — XVI 2.

Durpės: saivališkas jų kasimas svetimoje žemėje — 633
p. 2.

Durpynė: jos padegimas, išsprogdinimas arba paskandini-
mas — 562, 568.

Dvasininkas: netekimas luomo teisių — 25, 26, 27; kliudy-
mas arba vertimas atlikti pamaldas arba apeigas — 80; jo pa-
reigų pasisavinimas — 97, jo atsakomybė už neleistiną suluo-
kimą — 413; už netinkamą metrikų knygų vedimą — 425, 426;
jo nužudymas — 455 p. 2; jo sužalojimas — 471 p. 2; smurtas
jo asmeniui — 476, 477; grasymas jam — 510 d. 2 p. 2; jo
įžeidimas — 532 p. 2.

Dvikova: nuostatai apie ją — 481—488.

Dvivedybos: Ž. Poligamija.

Dvynauksis: Knygelėmis su netikrai pažymėtu lapelių skai-
čiumi bei svoriu arba be plombų — 348 p. 2.

Džiuma: Ž. Maras.

Eikštės: dalyvavimas būryje, susirinkusiame viešai gerti
svaiginamųjų gėralų jose — 285; nelaikymas joms įtaisyti nu-
statytų taisyklių — 401, 401 III A 1.

Einamoji sąskaita: neleistinas jos atidarymas — 321 p. 2.

Ekonominiai santykiai: pasikėsinimas dėl jų sukeltų jaus-
mų padaryti asmens smurtą, pagrobti arba pagadinti svetimą
turtą arba išbrauti iš svetimą gyvenamąją būstą — 122, 122 III
A 2—3.

Ekspertai, ekspertyzė: XIV § 193 III B.

Eksteritorijalumo teisė: BS. netaikinimas svetimšaliams, turintiems Lietuvoje eksteritorijalumo teisę — 5 p. 4; naudojimas ja — 5 I 4; jos taikinimas — 5 I 5—12; BS. galia Lietuvos piliečių, turinčių eksteritorijalumo teisę, padarytiems nusikalstamiems darbams svetimoje valstybėje — 6,6 I.

Elektrės įvados įtasymas: jo sugadinimas — 551.

Elgesio pažymėjimas: jo padirbimas — 443 p. 1.

Elgesys: Ž. Atšakus elgesys. Begėdiški pasielgimai.

Elgeta: 276 I; priėmimas nesukakusio 17 metų asmens, norint padaryti iš jo elgetą — 283.

Elgetavimas: 276; vertimas elgetauti asmens, nesukakusio 17 metų amžiaus — 420.

Elnė: jos nudobimas bemedžiojant — 250.

Emigracija: 265, VI; emigracijos įstatymas — VI 1; kurs-tymas emigruoti į užsienius: Lietuvos piliečių — VI 1 §§ 35—38 III B 1—2; karių — VI 1 § 39; moters, norint svetur pavers-ti ją kekše — VI 1 §§ 40—41. Ž. Kėlimasis iš vietos į vietą ar-ba į užsienius.

Emigracijos biūras: VI 1 § 35.

Emigracijos įstaigos: jų laikytojų, vedėjų arba tarnautojų kurstymas Lietuvos piliečių emigruoti į užsienius — VI 1 § 36; nelaikymas emigracijos įstatymo arba jo vykdymo taisyklių— VI 1 § 43. Ž. Išėvybės įstaiga.

Emigracijos kontora: VI 1 § 38 III B.

Emigrantai: vertimasis jų gabenimu, neturint reikiamo lei-dimo — VI 1 § 42. Ž. Transemigrantai.

Epidemija: civilinio medicinos personalo mobilizavimas kovai su ja ir pasislėpusiųjų baudimas — XIX 1 §§ 1 ir 5.

Eržilas: Ž. Arklys.

Esencijos: neleistinas jų gaminimas, laikymas parduoti ar-ba pardavinėjimas — 211 p. 4.

Esplanada: 112.

Etikietė: arbatos — 217.

Evangelikai liuteronys: Ž. Bažnyčia.

Ežios ženklas: jos pagadinimas arba perkėlimas — 549 p. 2.

Fabrikas: neleistas jo įsteigimas — 310, 310 I 1, 310 III A 1—2; neįtaisyimas jame priemonių oro, žemės arba vandens apkrėtimui išvengti — 311; gaminimas jame saikomų stiklinių indų ne nustatyto saiko — 363 d. 2; neleistas jo darbininkams atlyginimo mažinimas arba netinkamas atlyginimo mokėjimas — 364, 364 I 1—2; nedavimas mažamečiui darbininkams galimybės lankyti mokyklą — 365; nelaikymas nustatytų taisyklių mažamečių ir moterų darbui tvarkyti — 366; atidavimas į jį darbui draudžiamo amžiaus mažamečių vaikų — 421; tarnautojo jam įtikėtų, slaptų fabriko gaminių būdų paskelbimas — 543, 543 I; jo varymo įtaisų sugadinimas — 551; sužalojimas jo įtaisymų, skirtų jame dirbančių žmonių asmenų pavojui išvengti — 555 p. 4; darbo laikas fabrikuose — V 1 §§ 1 ir 4.

Fabrikas sudėtiniais vaistų preparatams gaminti: 197, 197 III B, 198, 201, 202, 203.

Falsifikacija: maisto dalykų arba gėralų — 210; duonos — 212, 213 d. 3; javų arba miltų — 213; sviesto — 214; dirbtinių saldumynų — 215; arbatos 216, 217, 217 I; alaus — 219.

Falsifikuoti maisto dalykai arba gėralai: nelaikymas nustatytų taisyklių jų gamybai pašalinti — 210.

Farmacija: VII. Ž. Svaiginamieji, svaigieji vaistai.

Farmacinininkas: 204 III B 1. Ž. Vaistininkas.

Felčeriai medicinos vertimasis gydytojo praktika, neturint tam teisės — 195, 195 III B 3—4; nesuteikimas pagalbos sergančiam arba be sąmonės esančiam žmogui — 497 d. 2.

Filmos kino: 291¹, XIV 1 § 160 p. 2.

Finansiniai monopoliai: Akcyzių ir finansinių monopolijų įstatymas — II 1; jų rūšys — II 1 § 2. Ž. Monopolis.

Formos: nelaikymas jų, atliekant tarnybos veiksmus arba sudarant, tvirtinant bei tikrinant aktus, jei toks formų nelaikymas daro patį veiksmą arba aktą negalingu — 673, 674.

Gadinimas: Ž. Sugadinimas.

Gairė: Ž. Laivyno gairė. Sienos gairė.

Gaisras: nelaikymas nustatytų taisyklių jam išvengti bei gesinti — 236, 237; pranešimas ne laiku policijai apie įvykusį

gaisrą — 239; jo gesinimo įtaisymų sužalojimas, norint kliudyti ji gesinti — 555 p. 3; pasisavinimas turto, skirto nukentėjusiems nuo gaisro šelpiti — 576; gaisro pavojaus ištikto turto vagystė — 582, 582 III A.

Galvijai: 623 IV. Ž. Gyvulių maras. Gyvuliai. Maras.

Gamykla: dalyvavimas sambūryje, kuris pagrobė į savo valdžią, išplėšė arba sugriovė ginklų arba patrankų gamyklą — 123 p. 2; ginklų, sprogstamųjų arba šaunamųjų dalykų gamyklos be reikiamo leidimo įsteigimas — 223; dirbimas darbų sprogstamųjų arba šaunamųjų dalykų gamykloje iki ją apžiūrint, ir jos įtaisymo bei darbų sutvarkymo nustatytų taisyklių nelaikymas — 224; jos įsteigimas be leidimo arba draudžiamoje vietoje — 310 I 1; neįtaisyimas joje priemonių, reikalingų oro, žemės arba vandens apkrėtimui išvengti — 311 I; gaminimas arba laikymas parduoti ne nustatyto saiko indų, skiriamų akcyzės gėralams — 363; jos prižiūrėtojo saivališkas darbininkų atlyginimo mažinimas arba kitas netinkamas atlyginimo išmokėjimas — 364; nedavimas galimybės mažamečiams darbininkams lankyti mokyklą — 365; nelaikymas joje vaikų ir moterų darbo nustatytų taisyklių, kuriomis apsaugojama mažamečių ir moterų sveikata ir asmens nepavojumas — 366; jos darbininkų darbo sustabdymas, norint priversti pramonininką pakelti uždarbį — 367, 367 III A 1—2, 368; darbininko saivališkas atsisakymas dirbti, nepranešus prieš dvi savaites apie tai jos šeimininkui — 369; tėvų, globėjo arba rūpintojo atidavimas į ją darbui neleistino amžiaus asmens — 421; jos gamybos paslapčių išdavimas — 543, 543 I; įtaisymo, kuris varo svetimą gamyklą, sugadinimas — 551, jos įtaisymų, skirtų dirbančiųjų žmonių asmens pavojui išvengti, sužalojimas — 555 p. 4; plytų arba ugnies kuriamos gamyklos svetimame miško plote įtaisyimas — 629.

Ganykla: saivališkas važiavimas arba gyvulių varymas per ją — 634.

Ganymas gyvulių: svetimame miške — 257, 257 III B 1—2, 258, 633 III B 2—4, 633 III B 7—9; arba paukščių svetimoje žemėje — 633 p. 4, 633 III B 5, 633 IV.

Garbė: pagrobimas nepilnametės moters, norint pakenkti

jos garbei — 505 d. 2; jos įžeidimas — 530 I 5, 530 III A 1, 530 IV, 531 III A 2—4, 531 III B 1; nebaustinumas žeminančių dalykų pagarsinimo, jei tas padaryta ginant savo arba savo šeimos garbę — 537, 537 III A 1; prievartavimas turto dalykuose, grasinant pagarsinti verčiamojo asmens arba ir šeimos garbę žeminančių dalykų — 615, 615⁵ 1—4. Ž. Įžeidimas. Šmeižimas. Šantažas.

Garbės vardai: jų netekimas — 28.

Garlaivis: 139, 142, 148, 370, 372, 400, 558—560, 564, 566, 567. Ž. Laivas.

Garo katilai: nelaikymas nustatytų jiems vartoti taisyklių — 229.

Garsinimas: žmogų žeminančių dalykų — 531, 531 I 2—4, 531 III B 2, 537; dalyko, griaujančio pasitikėjimą žmogaus, draugijos arba įstaigos veikimu pramonės prekybos arba savo profesijos srityje — 540, 540 I 1—3, 540 III B. Ž. Paskelbimas, pagarsinimas. Paslaptys.

Garvežys: jo valdytojo nesiėmimas reikalingų gelbėjimo priemonių, pavojui ištikus — 495.

Gaslavimas: gaslingas poelgis viešoje vietoje — 280 d. 2, 280 I; su vaiku ar mergaite, nesukakusiais 14 metų amžiaus — 513 p. 1; su nepilnamečiu žmogumi — 513 p. 2; 513 III B, 514 III A, 514 III B; su moteriške, sukakusia 16 m. amžiaus, be jos sutikimo — 514; su savo valdiniu arba globojamu, su priversutu asmeniu arba su moteriške, pažeidžiant jai mergystės vainiką — 515, 515 I, 515 III A, 515 III B.

Gatvės: susirinkimas jose viešai gerti svaiginamųjų gėralų — 285; neleistas jose prekiavimas spaudiniais — 297; nelaikymas nustatytų taisyklių joms įtaisyti, laikyti bei apšviesti — 401, 401 III A 1, 402.

Gaudymas: žuvų, vėžių ar kitų vandens gyvių neleistinu metu, neleistose vietose, draudžiamomis priemonėmis arba nelaikant nustatytų taisyklių — 246, 246 III A, 246 III B, 253, 623; žvėrų arba paukščių svetimoje žemėje arba svetimame miške — 623, 623 I 3.

Gauja: nusikalstamoje gaujoje dalyvavimas — 52 d. 2, 52 I 1—2, 52 III A 1—3, 279, 279 I, 279 III A 1—2; jos padarytas:

nužudymas — 455 p. 6; vagystė — 584 p. 2; 584 III B; plėšimas — 589 p. 6; prievartavimas — 590 p. 4; šantažas — 615 d. 2 p. 1.

Gąsdinimas: Ž. Grasymas.

Gelbėjimas: pagalbos šaukiančiojo laivo — 493; vadovaujančio asmens nesiėmimas, pavojui esant, reikalingų priemonių gelbėti garlaiviui, laivui, traukiniui, garvežiui ir jų keleiviams arba ' arnautojams — 495; kliudymas gesinti gaisrą arba gelbėti žūs'ančius, sužalojant įsinaimąjį arba gelbėjamąjį įtaisymą — 555 p. 3 Ž. Pagelba.

Geležinkeliai: dalyvavimas sambūryje, kuris jį pagrobė i savo valdžią, išplėšė arba sugriovė — 123 d. 1 p. 2; keleiviams nustatytų taisyklių nelaikymas — 397; neleistas jų ruožų naudojimas — 398; netinkamo arba neturinčio teisės žmogaus priėmimas į geležinkelio naudojimo tarnybą — 400; bilieto padirbimas — 443 p. 8; geležinkelio arba jo važmos sugadinimas — 558, 566; nelaikymas taisyklių važiavimo pavojui išvengti — 559, 559 III A; geležinkelio arba jo važmos netinkamas statymas, taisymas arba naudojimas — 560, 567, 567 III A 1—2; rengimas arba dalyvavimas sąjungoje jiems sugadinti — 564 p. 1; nepranešimas arba ne laiku padarytas pranešimas apie savo netyčia sugadintą geležinkelio kelią — 570; jų naikinimas, norint sumažinti valstybės apsigynimo pajėgas ir pasisavinimas arba eikvojimas jų turto — IV 8; jų gadinimas, karo stoviui esant — XXXIX 1 § 14.

Geležinkelio tarnauojas: jo atšakus elgimasis su keleiviais — 396; nelaikymas žmonių ir krovinių pervežimo taisyklių — 399; nelaikymas nustatytų taisyklių traukinio ėjimo pavojui išvengti — 559.

Geležinkelio tarnyba: priėmimas į ją neturinčio teisės arba netinkamo žmogaus — 400; metimas arba neatvykimas jos eiti, paskelbus kariuomenės mobilizaciją — 687.

Geležinkelių bufetai: Ž. Bufetai.

Gemalas: jo nužudymas — 465, 465 I 1—3, 466, 466 III A, 466 III B 1—2, 469.

Gentystė: susituokimas asmenų tokio gentystės laipsnio,

kurio sangūlis laikomas kraujomaiša arba kurio santuoka pagal įstatymus yra negalinga — 411, 416.

Geras elgesys: kalinių 23, 23 II § 1—2, 23 III B 3—4, 31 d 2, 35 d. 2.

Gerovė: nusizengimai įstatymams, kuriais saugojama žmogaus gerovė — 240 — 261¹.

Gėlės: sauvališkas jų skynimas svetimame sode — 633 p. 9, 633 IV.

Gėralai: nesilaikymas reikiamo švarumo juos gaminant, laikant parduoti arba pardavinėjant — 209; nelaikymas nustatytų taisyklių falsifikuotų gėralų gamybai išvengti — 210; gaminimas, laikymas parduoti arba pardavinėjimas sveikatai žalingų arba sugedusių gėralų — 211 p. 1, 211 III A 1—2, 215 d. 3; tokių gėralų atėmimas — 215 d. 4. VIII; svaiginamųjų gėralų mažmenomis pardavinėti įstatymas — VIII 1; valstybinių gėralų pardavyklų taisyklės — VIII 2; jų dažymas — XV 3; draudimas juos pardavinėti mažamečiams, girtiems ir mokslo įstaigų auklėtiniais bei mokiniams — XXXVIII 1 § 21.

Gilzės: gilzių akcyzės nuostatų peržengimo baudimas — II 615—617.

Gimdymas prieš laiką: dėl priėmėjos kaltės — 196 d. 2; dėl nėščios moters sužalojimo — 469 d. 2. Ž. Gemalas.

Gimdytojai: Ž. Tėvai.

Gimdyvė: priėmėjos nepašaukimas jai reikalingu laiku gydytojo — 196; medicinos personalo arba ligoninės tarnų nesusiteikimas jai reikalingos pagalbos — 497.

Gimimas: nepranešimas apie gimimą žmogui, vedančiom metrikų knygas arba gimimų įrašus — 424; dvasininko arba tarnautojo: neįrašymas į metrikų knygas arba gimimo įrašus reikalingų žinių — 425, 425 I, 426 p. 1; į metrikų knygas arba gimimo įrašus netikrų žinių įrašymas — 426 p. 2; nelaikymas nustatytų taisyklių metrikų knygoms arba gimimo įrašams vesti — 426 p. 3. Ž. Metrikų knygos.

Giminietis, giminaitis: draudžiamo giminystės laipsnio giminaičių susituokimas — 411, 411 I, 416; aukštutinio arba žemutinio giminaičio nužudymas — 455 p. 1; aukštutiniam giminaičiui kūno sužalojimas — 471 p. 1; jo asmeniui smurto pada-

rymas — 476; grasymas aukštutiniam giminaičiui — 510 d. 2 p. 1; žemutinių arba aukštutinių giminiečių kraujomaiša — 518, 518 I 1—2; šalutinių giminiečių kraujomaiša — 519, 519 III A; žemutinių arba aukštutinių giminiečių sangulavimas—523.

Giminystė: kylančių iš giminystės turto teisių netekimas 29 p. 1; santuoka tokio giminystės laipsnio, kurio sangulis laikomas kraujomaiša — 411; susituokimas tokio giminystės laipsnio, kurio santuoka pagal įstatymus yra negalinga — 416.

Ginklai: IX; leidimų ginklams laikyti davimo taisyklės — IX 1 §§ 1—11. Ž. Ginklas.

Ginklas: jo pavartojimas sambūriu prievartaujant — 122 d. 2, 123 d. 2, 123 III A 2; jų sandėlio pagrobimas — 123 p. 2; priešinimasis valdžiai, pavartoiant jį — 142 d. 2; jo pavartojimas, verčiant tarnautoją neiti savo pareigų — 145 d. 2; draudžiamų ginklų gaminimas arba jų gamyklos įtaisymas — 223; laikymas arba nešiojimas: uždraustoje, draudžiamoje vietoje neatsargus arba neleistas juo šaudymas — 230, 230¹; radimas jo: pas dykinėjantį — 274, pas elgetą — 276; valdžios karinio ginklo vagystė — 582 p. 3; vagystė, turint parengtą ginklą — 583, 583 I 1—2, 583 III A 1—2, 584, 584 III A 1—2; jo turėjimas: plėšikaujant — 589 p. 5, 589 III A 1, 589 III A 3, prievartaujant — 590 d. 2 p. 3; jo įgijimas arba paėmimas įkaitui iš kareivio — 619, 619 II p. 2; jam laikyti leidimo davimo taisyklės — IX 1 §§ 1—11; jo arba jo esminės dalies dirbimas, laikymas arba įgijimas be reikiamo leidimo — XXXIX 4 § 23.

Ginkluotas sukilimas: IV 1; kurstymas jį padaryti — IV 1 III B 4; kėsintis jį padaryti baudimas — IV 2 III B; rengintis padaryti jį baudimas — IV 2 III B, IV 3; ginkluoto sukilimo bendrininkų baudimas — IV 4; IV § 4 III B 7—8; asmens laisvės teisių susiaurinimas ir karo arba kitos nepaprastos padėties įvedimas, kilus jam — XXXIX 1 §§ 1 ir 8.

Ginkluotoji pajėga: jos vartojimas, kilus ginkluotam sukilimui — XXXIX 1 § 1.

Girtas žmogus: svaiginamųjų gėralų įstaigos pardavėjo nesiličijimas reikalingų priemonių apsaugoti girtam žmogui — 234; aiškiai girtas žmogaus pasirodymas viešojoje vietoje — 284,

284 III A; leidimas svaiginamųjų gėralų įstaigoje gerti aiškiai girtam žmogui — 315 p. 4. Ž. Girtumas. Gėralai.

Girtumas: kaip bausmę lengvinanti aplinkybė — 73 d. 2, 74 d. 2, 76 d. 2, 79 d. 3.

Gydykla: atidavimas į ją protiniai nesveiko ir visuomenei pavojingo nusikaltėlio — 39 d. 2; 39 III B 4—5.

Gydymas žmonių: neturint teisės verstis gydytojo praktika — 195, 195 III B 2—4.

Gydytojas: priėmėjos pareiga šaukti jį gimdyvei, ir tos pareigos neatlikimas — 196 d. 1; davimas žinomai melagingo sveikatos pažymėjimo — 444; padarymas galo mėsščios moters gemalui — 466 d. 2; jų nebaudimas už suteikimą pagalbos dvikautėse — 487 d. 2 p. 3; nelaikymas nustatytų taisyklių, apie pagalbos suteikimą sergančiam arba be nuovokos esančiam žmogui — 497 d. 2, 497 I 1—4, 497 III A 1—3. Ž. Gydytojo praktika. Medicina.

Gydytojo praktika: vertimasis ja, neturint teisės — 195, 195 I, 195 III B 1—4.

Gydomieji mineraliniai dumblai: dirbimas neleistinų darbų jų apsaugos apygardoje be reikiamo leidimo — 384.

Gynimas krašto: sužalojimas statinio, įtaisyto kraštui ginti — 550 p. 3.

Gynimasis, apsigynimas: gynimosi ribų peržengimo baudimas — 45, 45 I 1—3, III B 1—6, 45 IV; padėjimas priešui eiti karo ar kitus priešingus žygius, sunaikinant gynimosi priemones — 108 p. 5; suteikimas svetimai valstybei žinių apie Lietuvos gynimosi priemones — 111, 111¹, 111²; tokių pat žinių suteikimas svetimai valstybei, naudojantis tarnybos padėtimi — 111³; laikytino paslaptį ir liečiančio krašto gynimą išradimo svetimai valstybei pardavimas — 111⁴; nuėmimas plano, brėžinio, piešinio arba kitokio pavaizdavimo karo pastatų, skiriamų kraštui ginti — 112; laikymas valstybės išdavimo tikslams pašto karvelių arba bevielio telegrafo — 112¹; išiskverbimas be reikiamo leidimo į karinius įtaisymus, skirtus kraštui ginti — 113; netinkamų gynimosi priemonių gaminimas arba jų priėmimas — 114, 114 I 1; nužudymas, peržengiant reikalingo gynimosi ribas — 459, 459 I 1—4, 459 III B 1—2; toks

pat kūno sužalojimas — 473, 473 I, 473 III B 1—3; karo puolimo arba gynimosi priemonių vagystė — 550 p. 3, 582.

Gyrimas nusikaltimo: viešai sakomoje prakalboje arba skaitomajame rašinyje — 133, 133 I.

Gyvasiulių dirbiniai: jų laikymas be vardo žymės plomboje, banderolėje arba etikietėje — 348 p. 3.

Gyvenamasis namas, trobesys arba kitas būstas: išibrovimas į jį sambūriu — 122, 122 I 2; buvimas jame dykinėjančio žmogaus naktį—274; jų sužalojimas—555, 555 I; vagystė juose, pavartojant ginklą, sulaužant kliūtis arba nakties metu — 583, 583 III B 1—3; Vagystė tokiomis pat aplinkybėmis kelių ginkluotų žmonių — 584; plėšimas, kelių žmonių padarytas, išibraujant į juos — 589 d. 2 p. 4; prievartavimas kelių žmonių, išibraujant į juos — 590 d. 2 p. 2.

Gyvenamoji vieta: jos pasirinkimo varžymas, paleidus iš kėlėjimo — 34, 35; saivališkas iš privalomos gyventi vietos pasišalinimas — 177 p. 1, 177 III A; nepranešimas arba melagingas pranešimas namų šeimininkui apie savo gyvenamosios vietos pakeitimą, kada toks pranešimas nustatytomis taisyklėmis yra privalomas — 268.

Gyventojai: Ž. Kaimo gyventojai.

Gyvybė: pavojingas jai sveikatos suardymas — 467, 467 I 1—2, 467 III B 5—6; gyvybei nepavojingas sužalojimas — 468; palikimas žmogaus be pagalbos gyvybei pavojingoje padėtyje — 489, 489 IV; nesuteikimas pagalbos, matant pavojų kito žmogaus gyvybei — 491, 497, 497 III A 2; pavojingas gyvybei laisvės atėmimas — 499 p. 4; padengimas, išsprogdinimas, arba paskandinimas pastato su pavojumi žmogaus gyvybei — 563, 563 I 4; viešojo pobūdžio įstatymų sužalojimas, gresia žmogaus gyvybei — 557.

Gyvybės atėmimas: 453—466. Ž. Gyvybė. Nužudymas.

Gyvuliai: 230, 243, 245, 287, 648; gyvulių globa — X; gyvuliams globoti įstatymas — X 1; nereikalingas jų kankinimas — X 1 § 2; jų apkrečiamosios ligos ir taisyklės su jomis kovoti — XLI 1 §§ 24 — 60, XLI 2; jų sveikatos liudymai XLI 3; kilmės liudymai — XLI 4; kova su gyvulių maru — XLI 6. Ž. Naminiai gyvuliai. Veterinarija.

Gyvulių, galvijų maras arba limpamosios ligos: nepranešimas laiku apie jų atsiradimą reikiamoms įstaigoms — 293, XLI 1 §§ 68—69; kovos su galvijų maru (džiuma) įstatymas — XLI 6; baismės už išleistų kovai su galvijų maru privalomų įsakymų nepildymą — XLI 6 § 4; apie jų atsiradimą pranešimo taisyklės ir apkrėstų gyvulių laikymas bei naikinimas — XLI 1 §§ 24 ir 44—60, XLI 2. Ž. Veterinarija.

Gyvulys: apsiundymas juo žmogaus — 233. Ž. Gyvuliai. Naminiai gyvuliai. Veterinarija.

Globa nusikaltėlių; nekaltintino ir pavojingo nusikaltėlio atidavimas atsakingai priežiūrai — 39 d. 2; nepilnamečio nusikaltėlio atsakingai priežiūrai atidavimas — 41.

Globėjas: netekimas teisių būti juo — 30 p. 6; jo žiaurus elgimasis su nepilnamečiu — 420 p. 1, 420 I 1—3; vertimas nepilnamečio elgetauti arba susituokti — 420 p. 2 ir 3, 420 I 4, 422; atidavimas draudžiamojo amžiaus mažamečio asmens į kalnakasybos pramonės įmonę arba amato įstaigą — 421; globojamojo asmens be reikiamos priežiūros palikimas — 423, 423 I 1—2; pataikavimas nepilnamečio asmens paleistuvavimui — 525, 525 I 1—2; globojamo ir prižiūrimo svetimo turto pasisavinimas — 577 d. 3.

Godadarystė: jos viešas atlikimas — 280 I.

Grasymas baudžiamasis: tarnautojo, darant bendrąjį nusikaltimąjį darbą — 65 d. 1; verčiant atlikti pamaldas arba apeigas — 80; iškastuojant — 85; verčiant iš vienos tikybos į kitą — 87; priešinantis tarnautojui — 142, 142 III B 3; verčiant tarnautoją neiti savo pareigų arba neteisėtai naudotis tarnybos įgaliojimais — 145; verčiant jį padaryti nusikaltimą — 146; gundant susirinkimo narį balsuoti už tam tikrą žmogų — 150; susituokiant — 408; prievartaujant — 507, 507 III B 10, 508, 509, 590, 590 IV; nužudyti, atimti laisvę, padegti, išsprogdinti — 510, 510 I 1—3, 510 III A 1—7, 510 III B 1—2; įsibraujant į svetimą būstą arba į aptvertą vietą — 512; verčiant gašlauti — 515; verčiant sangaulauti — 516, 522; gundant moterį virsti prostitute — 526; plėšikaujant — 589, 589 I 1, 589 III A 1, 589 III B 3; šantažaujant — 615, 615 I 1—4; tarnautojo, pasisavinant per daug valdžios — 636 d. 2; darant be teisėto pagrindo

kratą, apžiūrą arba paimtį — 650; reikalaujant kyšio — 658 d. 3; renkant neteisėtas rinkliavas — 658.

Grasos kalėjimas: kaip bausmės rūšis — 2 p. 4 § 3; nusi-kalstamieji darbai, už kuriuos didžiausia bausme skiriama gra-sos kalėjimas, yra nusikaltimai — 3 d. 2; jo skyrimas ir laiky-mas jame — 18; jo skaičiavimas — 22; paleidimas iš jo kalinių, dėl gero elgesio, iškalėjus jiems penkis šeštadalius skirto lai-ko — 23 d. 3; netekimas luomo ir kitų teisių, nusmerkus kalėti jame — 26, 28, 30; nurodytų 30 str. teisių atgavimas — 31; pasmerktųjų jame kalėti varžymas, paleidus iš kalė-jimo — 34; jo pakeitimas paprastuoju kalėjimu, lengvinant bausmę — 53 p. 3; įskaitymas iki teisiant kalėtojo laiko nu-smerktajam kalėti jame — 54; nepilnamečiams nuo 10 — 17 metų pakeičiamas atidavimu į auklėjamąsias drausmės įstai-gas — 55 p. 2; nepilnamečiams nuo 17 — 21 metų amžiaus, pasmerktiesiems kalėti jame, kalinamasis laikas trumpinamas viena trečiąja dalimi — 57 p. 3; jo pakeitimas, sudedant ir įskaitant bausmes — 63 d. 1; grasos kalėjimo bausmės sun-kinimas, padarius ligi paskelbiant sprendimą du ar daugiau panašių nusikalstamųjų darbų, pajunkus nusikalstamai elg-tis, tais darbais verčiantis, arba padarius nusikalstamąjį darbą, paskelbus sprendimą bei atliekant bausmę — 64, 66.

Gražinimas pagrobtųjų daiktų: prieš pasmerkiant—lengvina bausmę — 581 d. 4, 591 d. 3.

Gražinimas teisių: 31.

Grindiniai: jų netinkamas įtaisyimas ir netvarkingas lai-kymas — 401, 401 III A 1 — 2.

Grioviai: griovių kasimo svetimoje žemėje nustatytų tai-syklių nesilaikymas — 261; gatvių griovelių įtaisyimo taisyk-lių nesilaikymas — 401; saivališkas medžių kirtimas svetima-me grioviu aprėžtame miške — 624 d. 2. Ž. Melioracija.

Grybai. Ž. Krembliai.

Grobimas: Ž. Pagrobimas. Plėšimas.

Grūdai. Ž. Javai.

Gundymas: Ž. Kurstymas.

Herbas: Ž. Skydaženklis.

Hidrotechninis įtaisas: jo sužalojimas — 550 p. 5.

Higiijena viešoji: XLIII.

Hipotekos aktai: melagingas pareiškimas reikiamai valdžiai apie dalyką, kuris turi būti į juos įrašytas — 445 p. 1.

Hipotekos knygos: melagingas pareiškimas tam tikrai valdžiai apie dalyką, kuris turi būti į jas įrašytas — 445 p. 1.

Homoseksualizmas: 516 I, 516 III A 1—3. Ž. Sangūlavimas.

Idijotas: Ž. Nesveikaprotis. Pamišėliai. Proto liga.

Ieškovas: melagingas jo liudijimas civilinei bylai — 160, 160 I, 160 III A.

Iki teisianč kalėtasis laikas: jo įskaitymas — 54, 54 I, 54 III B 1 — 5. Ž. Įskaitymas.

Indai: padirbti iš sveikatai žalingos medžiagos — 211 p. 2, 211 III A 4.

Indarinė medžiaga: jos dažymas — XVI 3.

Indėlių bilietai: jų išleidimas neimant pačių indėlių — 580 d. 1 p. 4.

Išbjaurinimas veido: kaip labai sunkus kūno sužalojimas — 467, 467 III B 4.

Išdavimas: armijos, laivyno, kariuomenės dalies, sutvirtintos vietos, karo uosto arba karo laivo — 108 d. 3 p., 108 I 1—5, 108 III B 1; valstybės teritorijos, iškreipiant sienos ruožą — 117, 117 I, 117 III B; valstybės — 118, 118¹, 118², 119; dalyvavimas sambūryje, susirinkusiame pareikšti užuojautos išdavimui — 121; kurstymas padaryti išdavimo darbą — 129 p. 1, 130. Ž. Šnipavimas.

Išdavimas nusikaltėlių: Ž. Nusikaltėlių išdavimas.

Išėivybė: Ž. Kėlimasis iš vienos vietos į kitą arba į užsienius. Emigracija.

Išginimas: gyvulių, suimtų nuganant — 633 p. 8.

Iškaba: neturėjimas nustatytos iškabos, laikant mobiliuosius kambarius — 267; vartojimas, neturint tam tikro leidimo, prekybos ar verslo iškabose ženklų, priklausančių nustatytąja tvarka įsteigta draugijai — 359.

Iškas'ravimas: 85, 467. Ž. Veisiamoji galia.

Iškeliavimas: be nustatyto paso arba su pasenėjusiu pasu — 269; toks pat iškeliavimas į užsienius — 270.

Iškraipymas: valdžios įsakymu išstatyto skelbimo, vyriausybės arba visuomenės dokumento, antrašo, skydaženklio arba kurio kito valdžios ženklo, skydo, kariuomenės vėliavos arba karo laivyno gairės — 155; siunčiamo paštu rašto arba telegramos turinio — 680 p. 2.

Išlaikymas: tėvų — 419 III B. Ž. Tėvai. Maitinimas. Karštinimas.

Išleidimas, paleidimas apyvarton: sprogstamųjų dalykų didžiajam nusikaltimui padaryti — 222; žmogui, neturinčiam teisės jų įgyti — 225 p. 4; netikrųjų pinigų, bilietų, popierių, kuponų arba talonų — 430, 430 I, 430 III A 4, 430 III B 1 — 2; netikrųjų dokumentų — 448; daiktų, įgytų nusikalstamu darbu arba draudžiamų baudžiamuoju įstatymu — 592; svetimo turto, gauto nusikalstamu keliu — 616, 617; miško medžių arba gaminių, gautų nusikalstamuoju būdu — 626; dalyvavimas gaujoje, besiverčiančioje minėtais darbais — 279.

Išmalda: baustinas jos prašymas — 276.

Išnešimas: leistų kirsti medžių iš valdžios miškų prieš jo apžiūrėjimą — 628 p. 2.

Išnevertinimas: įkeistojo arba uždraustojo turto — 607 p. 1, 607 III B 8, 607 III B 14.

Išniekinimas: tikybos dalykų arba pašventintų daiktų — 74; numirėlio — 79, 79 I 1.

Išradimas: 621, 621 I 1, 621 III A, 622. Ž. Privilegija.

Išreikalavimas: iš kaltininko be miško savininko žinios nukirstų medžių, išverstų kelmų arba šaknų vertės — 258; kyšio — 657, 657 III A 1—4, 657 III B 1—2; gauto kyšio vertės — 662, 662 III A; neprivalomų pajamų — 664.

Išrodomieji daiktai, raštai, išrodymas: jų padirbimas arba perdirbimas, norint tam tikrą asmenį įtardinti padarius nusi-kalstamąjį darbą — 159, 159 I; nepristatymas jų baudžiamajai bylai, valdžios organams reikalaujant — 165; jų pagadinimas, paslėpimas arba pagrobimas — 166, 166 III B; pagarsinto žeminančio asmens garbę dalyko tikrumo išrodymo galimumas

ir išimtyt — 537, 537 I 1 — 3, 537 III A 4, 538, 538 III B, 538 IV.

Išspausdinimas: rašinio, žinomai uždrausto arba įrašyto į draudžiamųjų knygų sąrašą — 299.

Išsprogdinimas: grasymas išsprogdinti — 510; svetimo turto sužalojimas išsprogdinant — 562, 563, 568; apdraustojo turto, norint gauti draudimo premiją — 598.

Ištrėmimas: 2 p. 3, 2 I pap. § 3 III B 4, 3, 17, 25, 28, 29, 29¹, 30, 31, 34, 35; nusmerktųjų svetimšalių į užsienius — 35 d. 4; 53 d. 2; 55, 57, 58, 66; pabėgimas iš ištrėmimo vietos — 175, 177 d. 3.

Ištvirkimas: Ž. Gašlavimas. Sangūlavimas. Paleistuvystė.

Išvartojimas: rastų daiktų — 572.

Išvedimas: gyvulių, suimtų nuganant — 633 p. 8.

Išvežimas: netekėjusios merginos, turint tikslą susituokti — 417, 417 III A; neapžiūrėtų valdžios miško medžių arba medžiagos — 628 p. 2.

Išvykimas: iš tėvynės, norint išvengti kareiviavimo pareigos — 188 p. 3.

Išžagginimas: padarytas nekaltintino žmogaus — 39; moteriškės, negalinčios gintis — 520, 520 III A 1 — 5; 521, 521 III B 1; 522, 522 III A 1 — 5, 522 III B 3 — 12; 523, 523 III B 2. Ž. Sangūlavimas.

Iždas: Ž. Valstybės iždas. Atėmimas.

Įgaliotinis: jo veikimas Lietuvos nenaudai, darant su svetimos šalies vyriausybe sandorą arba vedant diplomatinius pasitarimus — 116, 116 I 1; svetimos šalies įgaliotiniui smurto padarymas — 478; jo įžeidimas — 535; jo šmeižimas — 538. Ž. Advokatas. Pasiuntinys.

Įkaitas, įkeitimas: pardavinėjimas svaigiųjų gėralų, imant įkaitui daiktus — 317; įtikėto turto pasisavinimas — 575; įkeisto, uždrausto, areštuoto, arba sekvestruoto turto, kenkiant skolytojui arba laiduotojui — 607, 607 III B 13; paėmimas įkaitui turto, gauto nusikaltimo dėka — 616; prekijo paėmimas įkaitu turto, gauto nusikaltimo keliu, jam to nežinant, bet be reikiamo atsargumo — 617; paėmimas įkaitui

arklio, gauto nusikaltimo keliu — 618; paėmimas įkaitui iš kareivio ginklo, drabužio arba amunicijos daiktų — 619, 619 II, 619 III B; paėmimas įkaitui miško medžių arba gaminių, gautų nusikalstamais būdais — 626; priimtu įkaitui turtu sauališkas naudojimas arba davimas jo kitam naudotis — 635, 635 I; draudžiamas tarnautojo įkaito davimas savo arba savo žmonos arba įgaliotojo vardu įmonei, kurioje jis tarnauja — 683.

Įkaito lapai: pagal įstatus neapdraustų arba didesnei sumai išleidimas — 580 p. 4 ir 5.

Įkalbinėjimas: Ž. Kalbinimas.

Įkirtimai: sužalojimas jais svetimoje žemėje augančių medžių — 625 p. 6.

Įmonė: skleidimas apie savo arba kito asmens įmonę netikrų dalykų konkurencijos tikslais — 363¹, 363³; sauališkas svetimos įmonės vardo, firmos arba ženklo naudojimas — 363⁴; jos tarnautojo dovanų priėmimas, turint tikslą parūpinti kam konkurencijos pirmenybių — 363⁵; verslo paslapties, panaudojamos konkurencijos tikslams, išdavimas — 363⁶; jos tarnautojo dirbimas konkurentui, kenkiant tos įmonės reikalams — 363⁷; jos laikytojo arba vedėjo atsakomybė už nesudraudimą savo tarnautojo, dirbančio nedorosios konkurencijos darba — 363⁸; darbininkų baudimas už nelaikymą jos patalpose švaros, netvarkos kėlimą ir kitų taisyklių nelaikymą — V 4 § 63 p. p. 4, 5 ir 8; įmonės vedėjo baudimas už nesilaikymą taisyklių, nustatytų: įmonės įsteigimui pranešti, įmonės knygoms bei darbininkų sąrašams vesti, krautuvėms įmonės patalpose laikyti ir įmonės tvarkai palaikyti bei baudų lentelei iškabinti — V 4 § 69. Ž. Prekybos įmonė. Pramonės įmonė.

Įmonės: jų priežiūros įstatymas — XLIV 1; jų priežiūra ir revizavimas — XLIV 1 §§ 1 — 15.

Įmonės vedėjas: jo teisė bausti įmonės darbininkus pinigėmis bandomis už nelaikymą švarumo, tvarkos ir netinkamą darbo atlikimą — V 4 §§ 60 — 63; baudų lentelės ir knygos vedimas — V 1 §§ 64 — 65; jo baudimas už nelaikymą nustatytų taisyklių įmonės tvarkai palaikyti ir jos reikalams vesti — V 1 §§ 68 — 72; jo pareiga pranešti apie susirgimą

įmonėje limpamomis ligomis — XV 1 § 3. Ž. Pramonės darbininkai. Pramonės įmonė.

Įrankis įsilaužti: radimas jo: pas dykinėjantį žmogų — 274, pas elgetą 276; pulti arba gintis: turėjimas jo vagiant — 583 p. 1, 584 p. 1, plėšikaujant — 589 p. 5, 589 III A 3, priedavartaujant — 590 p. 3; buvimas svetimame miške, turint įrankių medžiams kirsti — 630. Ž. Atėmimas.

Įrodymas, įrodomieji daiktai: Ž. Išrodomieji daiktai, išrodymas.

Įsakas, įsakymas: tarnautojo nepasirūpinimas jį įvykdyti — 642 p. 1, 642 III B; apie savivaldybių privalomųjų įsakymų leidimą ir vykdymą—I 1; vidaus reikalų ministerio įsak. maito, gėralų, rūbų, žaislų, kosmetikos ir indarinės medžiagos dažymo reikalu — XVI 3; Apskričių komendantų 1933 m. įsakymas spaudos reikalu — XXIX 2; finansų ministerio — XXX 1; žemės ūkio ministerio dėl gyvulių kilmės liudymų — XLI 4; miškų naikinimui sustabdyti — XLV 1; žemės ūkio ministerio dėl žuvų ūkio tvarkymo XLV 7.

Įsakytinis: 115. Ž. Pavestinis.

Įsibrovimas: žmonių sambūrio į svetimą gyvenamąją trobesį arba kitą būstą — 122 d. 1 p. 1, 122 I 2; vieno arba kelių žmonių, nesudarančių sambūrio; į svetimą gyvenamąją namą arba kitą būstą, padarant asmens smurtą, baustinai grasant arba sulaužant kliūtis — 512, 512 I 1.

Įsisenėjimas: Ž. Pasenėjimas.

Įskaitymas: iki teisiant kalėtojo laiko — 54, 54 I, 54 III B 1 — 4; bausmės — 61, 61 III B, 63.

Įskundimas: melagingas įskundimas valdžiai kurio žmogaus padarius nusikaltimą — 157, 157 I 1 — 6, 157 III A 1 — 4, 157 III B 1 — 6.

Įspaudas: 348; laikymas parduoti arba pardavinėjimas aukso ar sidabro dirbinių be reikalingų įspaudų — 349; žymėjimas jų netikru prabės įspaudu — 351 p. 2; pakeitimas prabių žymimos įstaigos padėto įspaudo aukštesniu — 351 p. 3; padėjimas prabės įspaudu, neturint tam reikalingo įgaliojimo — 351 p. 4; įlydinimas įspausto dirbinyje arba lydinyje įspaudu į kitą dirbinį arba lydinį — 351 p. 5; tokių

aukso ir sidabro dirbinių laikymas parduoti arba pardavinėjimas — 352, 353; laikymas parduoti arba vartojimas prekyboje svarų arba mastų be nustatyto išpaudo — 363, 363 III A; netikrojo padirbimas — 450; vartojimas netikro spaustuvo jam dėti — 452; išpaudo, kuriuo pažymimas maisto dalykų nežalingumas sveikatai, padėjimas nežiūrėti arba sveikatai žalingai prekei — 686. Ž. Prabė.

Ispėjamas ženklas: neturėjimas jo tokiose vietose, kur jis reikalingas asmens saugumui ginti — 230 p. 5.

Ispėjimas: nusikalstamųjų darbų — 639, 643.

Ispėjimas vyriausybės: neįdėjimas jo į laikraštį — 306.

Ištaigos valstybės arba visuomenės: valdžios negerbimas, įžeidžiant jas arba jų tarnautojus — 154.

Ištatai: Karo ištatai — XII 1; muitinių — XIV 1; Ypatingi Valstybės Apsaugos XXXIX 1.

Istatymas: padarytas nusikalstamasis darbas svetimoje valstybėje nebaudžiamas, jei vietos ištatymai jo nedraudžia ir už padarytą svetimoje valstybėje nusikalstamąjį darbą bausmė lengvinama 53 straipsnio nustatytais taisyklėmis, jei pagal nusikaltimo padarymo vietos ištatymus baudžiama lengvesne bausme — 10, 10 I 1 — 3; naujai išleistojo ištaty-mo taikymas — 14, 14 I 1—5, 14 II, 14 III A, 14 III B, 14 IV; veiksmas, padarytas vykdant ištatymą, nelaikomas nusikalstamu — 44, 44 I; dalyvavimas bendrijoje, susidariusioje kursty-ti, neklausyti arba priešintis ištatymui — 125 p. 1; leidimas susirinkti žinomai prieš ištatymus einančiai bendrijai — 127 p. 1; peikimas ištatymais nustatyto valstybės valdymo — 128; viešas kurstymas neklausyti arba veiksmu priešintis ištatymui — 129 p. 3; neviešas — 130 p. 3; kludymas smurtu jam pas-
skelbti ar įvykdyti — 142; baudžiamuoju ištatymu ginamo arba nusikalstamuoju darbu įgyto daikto išleidimas apyvart-on — 592; tarnautojo nepasirūpinimas, kad būtų paskelbtas arba įteisėtas ištatymas — 640; milicijos — I 2; sustiprintos apsaugos — I 3; XXXIX 2; akcizių ir finansinių monopolijų — II 1, XXII 1; kredito įstaigoms imamoms palūkanoms normuoti — III 1; ūkininkų skolų mokėjimui palengvinti — III 2; darbo dienos ilgumo — V 1; švenčių ir poilsio — V 2; žemės ūkio

darbininkų samdos įstatymas — V 3; pramonės darbininkų samdos įstatymas — V 4; darbo leidimo ne Lietuvos piliečiams — V 6; emigracijos — VI 1; svaiginamųjų vaistų — VII 1; svaiginamųjų gėrų mažmenomis pardavinėjimo — VIII 1; XXXVIII, XL; gyvuliams globoti. — X 1; apie auksinių ir sidabrinų pinigų, aukso ir sidabro gabalais arba nuolaužomis ir vežamais prekybos tikslais sidabriniais arba auksiniais dirbiniais išvežimo iš Lietuvos uždraudimą — XI 1; karo baudžiamieji įstatymai — XII; karo ryšių karvelių — XIII 1 ir 2; kovoti su apkrečiamomis ligomis — XV 1; skerdyklų ir mėsos priežiūros — XVI 1; malonės — XVII 1; lygtinio nutiesimo XVII 2; apie palengvinimus kaliniams — XVII 3; civilinio medicinos personalo mobilizacijos — XIX 1; medžioklės — XX 1; apie valstybės mokesčių imamąją tvarką — XXI 1; prekybos, pramonės ir kredito įstaigų sąskaitų — XXI 2; žemės mokesčių — XXI 3; apie valstybinį mokestį nuo nejudamųjų turtų miestuose ir miesteliuose XXI 4; valstybinių palaikų mokesčio — XXI 5; verslo pelno mokesčio — XXI 6; darbo pajamų mokesčio — XXI 7; lošiamųjų ir pasijanso kortų valstybės monopolizacijos — XXII 2; draudžiamasai įstatymas dalyvauti kariškiams politikoje — XXIV 1; teismų santvarkos — XXIV 2, XXXV 1; prekių ženklams saugoti — XXV 1; kovos su nedorąja konkurencija — XXV 2; radijo susisiekti — XXVI 1; rinkimų laisvės apdraudimo — XXVII 1; darbo dienų ilgumo ir švenčių ir poilsio — XXVIII 1; ligonių kasų — XXVIII 8; spaudos — XXIX 1; valstybės statistikos — XXX 2; susirinkimų ir pramogų — XXXI 1; susisiekti oru — XXXII 1; autovežimui — XXXII 2; sauskeliais naudotis — XXXII 3; svetimšaliams gyventi — XXXIII 1; akcinių bendrovių — XXXIII 2; akcinių bankų — XXXIII 3; darbo leidimo ne Lietuvos piliečiams — XXXIII 4; bažnyčios — XXXIII 6; trianguliacijos ir topografinių nuotraukų ženklų — XXXVI 1; dirbtinių trąšų kontrolės — XXXVII 1; organizacijų, sudarytų okupuotoje Lietuvoje ar svetimose valstybėse, dalyviams ir jų padėjėjams bausti — XXXIX 3; tautai ir valstybei saugoti — XXXIX 4; veterinarijos — XLI 1; arklių kergimui tvarkyti — XLI 5; kovos su galvijų maru (džiūma) — XLI 6; veteri-

narijos praktikos teisių — XLI 7; viešųjų darbų fondo — XLII 1; kurortų — XLIII; viešojo atsiskaitymo įstaigų ir įmonių priežiūros — XLIV 1; žemės ūkiams prižiūrėti — XLV 3; sėklų prekybos kontrolės — XLV 5; kovoti su apkrečiamomis augalų ligomis ir kenkėjais — XLV 6.

Įtaisymas: šaunamųjų arba sprogstamųjų dalykų gamyklos arba kitos įstaigos be reikiamo leidimo — 223 p. 2; tokių pat dalykų sandėlis be reikiamo leidimo — 226; spaustuvės be reikiamo leidimo — 292; svetimame miške plytų arba ugnies kuriamos gamyklos — 629.

Įtikėtinis byloms: netekimas teisių būti juo — 30 p. 8.

Įžaidimas: šventenybių — 73; raštu vyriausybės arba visuomenės įstaigos arba jos narių — 154; bendrieji nuostatai apie jį — 530 — 540; pasielgimu arba atsiliepiamu — 530, 530 I 1 — 6, 530 III A 1 — 20, 530 III B 1 — 9, 530 IV; garsinant žmogų žeminantį dalyką — 531, 531 I 1—8, 531 III A 1 — 13, 531 III B 1 — 4; tėvų, kunigo, valdininko, karinės sargybos, kariuomenės, garlaivio arba jurių laivo kapitono, kalėjimo sargybos — 532, 532 III A 1 — 6, 532 III B 1 — 9; viešai paskleisčiuose raštuose, spaudiniuose arba vaizduose — 533, 533 I, 533 III A 1 — 2, 533 III B 1 — 3; svetimos valstybės vyriausybės galvos — 534; svetimos šalies pasiuntinio arba įgaliotinio — 535, 535 I; jo nubaudimas — 536, 536 III A 1 — 4, 536 III B 1 — 2, 537, 537 I 1 — 4, 537 III A 1 — 5, 537 III B; jo nubaudimo sąlygų negaliojimas — 538, 538 III B, 538 IV; sprendimo paskelbimas, nubaudus už įžeidimą — 539; valstybės ir jos brangintinų ženklų arba kitų dalykų — XXXIX 4 §§ 1 — 2.

Įžodis: Ž. Pasižadėjimas.

Įžulumas: įžulus išmaldos prašymas — 276; įžuli vagystė — 581 d. 2.

Ypatinga Valstybės apsauga: BS. iv. II 3.

Ypatingieji Valstybės Apsaugos Įstatai: BS. iv. III B 2; XXXIX 1.

Jaunasis, jaunoji: jų apgavimas susituokiant — 410, 410 I 1 — 4, 410 III A. 1 — 2.

Jaunuomenė: nusikaltimai jos auklėjimo priežiūros įstatymams — 290, 291, 291¹. Ž. Mažamečiai. Nepilnamečiai.

Javai: nesilaikymas nustatytų taisyklių jų gadinimui išvengti — 213; jų atsargos, laikomos bendruomenių sandėliuose, neleistinas išsidalijimas — 240; mainymas už juos svaiginamųjų gėralų — 317; priėmimas perkamų javų ne svertinai, bet kitu būdu — 341; augančių dirvoje sužalojimas — 562, 568; jų skolinėjimas žemininkams pernelyg sunkiomis sąlygomis — 609; supirkinėjimas jų iš žemininkų pernelyg žema kaina — 610.

Jomarkai, (prekymečiai): draudimas jų dienomis laikyti atidarytas svaiginamiesiems gėralams mažmenomis pardavinėti įstaigas — VIII 1 § 19 p. 7.

Jūrės: plėšikavimas atvirose jūre — 589 d. 2 p. 3.

Kaimo gyventojai: nelaikymas nustatytų taisyklių aprūpinti jiems maistu ir sėkla — 241.

Kaina pernelyg žema: supirkinėjimas iš žemininkų javų pernelyg žema kaina — 610. Ž. Atlyginimas pernelyg žemas.

Kainoraštis: naudojimas jame svetimo prekybos ženklo — 356, 357.

Kainos: jų kėlimas maisto arba kitiems būtino reikalo dalykams — 242.

Kalba viešai pasakytoji: peikimas joje pagrindiniais įstatymais nustatyto valdymo — 128, 128 I; gyrimas joje nusikaltimo — 133, 133 I; įžeidimas ja valstybės arba visuomenės įstaigos — 154 d. 2

Kalbinimas: kariuomenės arba jos vadų pereiti į priešo pusę — 108 d. 3 p. 2; sudaryti nusikalstamąjį sambūrį — 121 d. 2, 122 d. 2, 123 d. 2; Lietuvos piliečių keltis į kitą vietą arba į užsienius — 265; nusižudyti 463.

Kalcijaus karbidas: nelaikymas nustatytų taisyklių jam laikyti bei pardavinėti — 228.

Kalėjimas: kaip baudmės rūšis — 2 p. 4, 5 ir 6, 2 I pap.

§ 2 p. a ir b, 2 § 3 II pap. § 2 I 3, 2 III B 2, 2 III B 4; nusikalstamieji darbai, už kuriuos didžiausia bausmė — sunkių darbų arba paprastasis kalėjimas, vadinami didžiaisiais nusikaltimais arba nusikaltimais — 3 d. 1 ir 2; nubaustiems kalėti sunkiajame arba paprastajame kalėjime teisių varžymas, atėmimas ir grąžinimas — 12, 25 — 35; skyrimas jų būstams įtaisyti lėšų, gautų už parduotus daiktus, skiriamus arba vartojamus nusikalstamiems darbams daryti — 36; jo keitimas, lengvinant bausmes — 53, 53 II, 53 III B 17; įskaitymas iki teisiant kalėtojo laiko nubaustiems juo — 54, 54 III B 1 — 4; mažamečių arba sukausių 70 metų amžiaus baudimas — 56 — 58; jo skyrimas sudėdant ir įskaitant bausmes — 60 — 67. Ž. Sunkiųjų darbų kalėjimas.

Kalėjimo sargyba: kūno sužalojimas arba smurtas, padarytas kalėjimo sargybiniui — 479; jos ižeidimas — 532; nerūpestingas kalinių saugojimas — 652, 652 I 1 — 2, 652 III B 1 — 7.

Kalėtasis iki teisiant laikas: 54. Ž. Įskaitymas.

Kalinamasis būstas: jo išlaužimas, norint paleisti kalinius — 123 p. 3.

Kaliniai: jų paleidimas smurtu susitelkusio tam tikslui žmonių sambūrio — 123 d. 3; jų paleidimas arba padėjimas jiems pabėgti — 173; jų pabėgimas iš kalinamųjų namų arba sargybinių priežiūros — 174; tarnautojo nerūpestingas jų saugojimas — 652, 652 I 1, 652 B 3 — 8; įstatymas apie palengvinimus kaliniams — XVII 3; bausmės lengvinimas ir mažinimas dėl gero kalinių elgesio — XVII 3 §§ 1—10. Ž. Suimtinis.

Kalnakasyklos: sužalojimas jose įtaisymų, skirtų žmonių nepavojumui saugoti — 555 p. 4.

Kaltingumas veiksmų: 39 — 47.

Kaltininkas: tarnautojo neleistinomis priemonėmis vertimas jo prisipažinti — 676, 676 III B 2.

Kaltintinumas veiksmų: 39 — 47.

Kaltumas: jo rūšys — 48 — 52.

Kanapės: 342.

Kankinimas: nereikalingas naminių gyvulių kankinimas — 287; nužudant — 455 p. 9; 455 III A 1; sužalojimas, padarytas itin kankinamu būdu — 471 p. 5, 471 III B 2 — 4; suimtojo — 499 p. 4.

Kapai: palaidojimas numirėlio ne kapuose — 221 p. 1; nelaikymas nustatytų taisyklių numirėliams iš jų iškasti — 221 p. 2; esamiems kapams įtaisyti arba apsaugoti — 221 p. 4.

Kapas: nelaikymas nustatytų taisyklių numirėliams iš jo iškasti — 221 p. 2; kapo arba jo paminklo sužalojimas — 554; vagystė iš tam tikslui atkasto kapo — 582 p. 1.

Kapitalas: kredito ar kitos įstaigos prižiūrėtojo vartojimas jo ne tam reikalui, kuriam jis yra skirtas — 579 p. 2; jo skolinėjimas perdidelėmis palūkanomis — 608.

Kapitonas: garlaivio arba jūsių laivo kapitono teisėto reikalavimo neklausymas — 139; priešinimasis jam asmens smurtu arba baudžiamuoju grasymu — 142 d. 3; vertimas jo asmens smurtu arba baudžiamuoju grasymu neiti savo pareigų — 148; svetimos šalies laivo kapitono neteisėtas plaukymas su iškelta lietuviška prekybos gairike — 362; nelaikymas nustatytų taisyklių tarnautojams priimti, jiems laikyti bei pašalinti — 370, 371; garlaivio arba jūrių laivo šeimininko nelaikymas nustatytų taisyklių sandorai su juo surašyti — 370 d. 2; jo pasišalinimas iš garlaivio arba jūrių laivo, nepavedus vyresniam iš eilės būti laivo vyresniuojui — 389; saivališkas išsodinimas nesutartoje vietoje keleivio arba tarnautojo — 390; nelaikymas taisyklių dėl ženklų, nustatytų laivų susidūrimams išvengti — 393; jo sužalojimas arba asmens smurto padarymas jam — 479; saivališkas arba apgaulingas palikimas tarnautojo ar keleivio tokiose aplinkybėse, kuriose paliktojo gyvybei grėsė pavojus — 492; nesuteikimas pagalbos laivui, esančiam pavojuje — 493; nesigriebimas reikalingų priemonių, esant pavojui, gelbėti laivui, jo keleiviams ir tarnautojams — 495; jo išėjimas — 532 d. 2.

Kareiviavimo pareiga: nusizengimai kareiviavimo įstatymams — 179 — 193; neprisirašymas prie šaukiamos nuovados jai eiti — 179, 179 III A 1 — 2; žmogaus, sulaukusio šau-

kiamą amžiaus ir šauktino eiti kareiviavimo pareigos, neįsirašymas į šaukiamųjų sąrašą arba nepranešimas laiku apie tai reikiamai įstaigai — 180; turinčio stoti į nuolatinę kariuomenę neatvykimas be pateisinamosios priežasties į pašauktųjų kareiviavimo pareigos eiti apžūrėjimą — 182; vengimas kareiviavimo pareigos, padarant tam tikslui sau kūno žalą, apgaule arba išvykstant svetur — 188, 188 III A 1 — 2, 188 III B; nusikaltamųjų darbų kareiviavimo pareigai eiti bendrininkų atsakingumas — 189; kurstymas neatvykti laiku į tarnybą žmogaus, turinčio eiti kareiviavimo pareigą armijoje arba laivyne — 190.

Kareivis: puskarininkio vardo netekimas — 27 d. 2; atsargos kareivio nelaikymas nustatytų registracijos taisyklių ir neatvykimas į patikrinamąją sąranką — 184—186; įgijimas arba paėmimas iš jo įkaitui ginklo, drabužių arba amunicijos daiktų — 619, 619 II, 619 III B.

Kariai: draudimas jiems būti svaiginamųjų gėralų mažmenomis pardavinėti įstaigose — VIII 1 § 17.

Karinė (karo) tarnyba: skleidimas neviešai kariuomenėje mokslų arba nuomonių, kuriomis kareiviai kurstomi peržengti karinės tarnybos pareigas — 131 d. 1, 131 III B 4; šauktino eiti kareiviavimo pareigos asmens neįsirašymas į šaukiamųjų sąrašą—180; turinčio stoti į nuolatinę kariuomenę asmens neatvykimas į apžūrėjimą — 182 d. 1; atsargos karininko arba valdininko nesirūpinimas, kad laikinai gyvenamoje vietoje laiku gautų vyriausybės įsakymus, kuriais šaukiama į karo tarnybą — 183 d. 2; atsargos kareivio nepranešimas laiku kariuomenės viršininkui apie jo paskyrimą arba atleidimą iš tarnybos, kuri atleidžia nuo šaukimo eiti tikrąją karinę tarnybą — 184; priimtojo į nuolatinę kariuomenę neatvykimas į karinę tarnybą — 187; vengimas eiti kareiviavimo pareigos, padarant tam tikslui sau kūno žalą, apgaule arba išvykstant svetur — 188, 188 III A 1—2, 188 III B; asmenų, nusikaltusių 188 str. numatytu nusikaltimu, bendrininkų atsakingumas — 189; karic kurstymas neatvykti į ją — 190; kurstymas pabėgti iš kariuomenės — 191; slėpimas arba padėjimas slėpti žinomai pabėgusio iš kariuomenės — 192, 192¹.

Karinė saugyba: Ž. Kariuomenės saugyba.

Karininkas: atsargos karininko nesuteikimas apie save žinių, reikalingų atsargai surašyti — 183.

Kariškiai: draudžiamasai įstatymas žems dalyvauti politikoje — XXIV 1

Kariuomenė: suteikimas pagalbos arba palengvinimas priešui: išduodant kariuomenės dalį — 108 d. 3 p. 1; gundant arba kalbinant kariuomenės dalį pereiti į priešininko pusę — 108 d. 3 p. 2; smurtu jai priešinant ar ją puolant — 108 d. 3 p. 3; nužudant kariuomenės dalies viršininką — 108 d. 3 p. 4; sunaikinant kariuomenės reikmenų sandėlį — 108 d. 3 p. 5; rinkimas apie Lietuvos kariuomenę žinių išdavimo tikslais — 108, 108 III B 2; įstojimas arba neišstojimas iš priešo kariuomenės — 109, 109 I 1—2 109 III B 1—10; teikimas jai netinkamų karo priemonių arba žalingų mai. 'o bei pašaro dalykų — 114, 114 I 1—2, 115; nusikalstamųjų mokslų ir nuomonių skleidimas joje — 130 p. 4, 131, 131 III B; nusižengimai kareivavi-
vimo pareigų įstatymams — 179—189; kurstymas neatvykti į karo tarnybą arba pabėgti iš kariuomenės — 190, 191; mobilizacijos metu nestojusių arba iš kariuomenės pabėgusių žmonių slėpimas arba padėjimas juos slėpti — 192, 192¹; nepristatymas jai arklių į renkamąją vietą — 193; kariuomenės dalies įžeidimas — 532 p. 4.

Kariuomenės mobilizacija: 192¹, 687.

Kariuomenės saugyba: žmonių sambūrio užpuolimas kariuomenės saugybos arba jos sargybinio — 123 d. 1 p. 1; neklausymas kariuomenės saugybos arba jos sargybinio teisėto įsakymo arba reikalavimo — 139 d 2 p. 4; karinės saugybos sargybinio nužudymas — 455 p. 4, 455 III B 3; kūno sužalojimas — 471 d 1 p. 4; kariuomenės sargybiniui asmens smurto padarymas — 476 d. 1; asmens laisvės atėmimas — 499 d. 1 p. 3; karinės saugybos arba jos sargybinio įžeidimas — 532 p. 4.

Kariuomenės Teismas: jo steigimas ir veikimas — BS. iv. II 4 p. b.

Kariuomenės vėliava: jos nuplėšimas, pagadinimas arba iškraipymas — 155.

Karo belaisvis: jo baudimas už Lietuvos valstybės išdavimą — 119 d. 1.

Karo Baudžiamieji Įstatai: teismas pagal juos kariuomenės teisme — BS. įv. II 4 p. b; 5, 5 A III 5—7.

Karo komendantas: Ypatingųjų Valstybės Apsaugos Įstatų suteikimas jam teisės bausti administraciniu būdu — BS. įv. II 5 p. c; jo teisė leisti privalomus įsakymus ir už jų nevykdymą skirti piniginę baudą ir bausti kalėjimu — BS. įv. II 3 § 9.

Karo laivas: dalyvavimas sambūryje, kuris veikdamas sutelktinėmis jėgomis pagrobė į savo valdžią, išplėšė arba sugriovė karo laivą — 123 d. 1 p. 2; suteikimas pagalbos arba palengvinimas priešininkui, išduodant arba kėsinantis išduoti karo laivo viršininką — 108 d. 3 p. 4.

Karo Lauko Teismas: jo įvedimas — BS. įv. II 4 p. a.

Karo metas, karo padėtis, stovis: jos įvedimas, kilus karmi. ginkluotam sukilimui ar kitokiems pavojingiems neramumams valstybėje — BS. įv. 3 p. a; karo teismų veikimas karo būties įvestose vietose — BS. įv. II 3 § 14; kurstymas neatvykti arba pabėgti iš kariuomenės karo metu — 190, 191; mobilizacijos metu nestojusių arba pabėgusių iš kariuomenės karo metu slėpimas — 192¹; nepristatymas kariuomenei į renkamąją vietą karo metu vežimų arba arklių — 193; karo komendanto kompetencija karo būčiai esant — XXXIX 1 §§ 8—9; teismas ir baudimas jo metu — XXXIX 1 § 14, XXXIX 1 § 14 III B 1—24

Karo ryšių karveliai: jų įstatymas — XIII 1; šiam įstatymui vykdyti taisyklės — XIII 2.

Karveliai: Ž. Pašto karveliai. Karo ryšių karveliai.

Karvės sviestas: dirbtinio sviesto maišymas su juo — 214.

Kasa: skolijamosios kasos įsteigimas, nesilaikant nustatytų taisyklių arba neturint reikiamo leidimo — 318 p. 4; skolijamosios kasos laikyti nustatytų taisyklių peržengimas — 319.

Katastrofa: traukinio — 148 d. 3, 559, 559, III A. Ž. Traukinys. Susikūlimas.

Katilai: 229. Ž. Garo katilai.

Kavinės: Ž. Darbas. Darbo laikas.

Kekšė: Ž. Prostitutė.

Keleiviai: garlaivio arba jurių laivo keleivių išsodinimas nesutartoje vietoje — 390; susisiekimą tarnautojų atšakus elgimasis su jais — 396; nesilaikymas nustatytų taisyklių jiems vežti — 399; garlaivio arba jurių laivo kapitono lengvas sužalojimas arba jam smurto padarymas — 479; garlaivio arba jurių laivo kapitono palikimas jų pavojuje — 492; susisiekimą priemonių vadovų nesiėmimas reikalingų priemonių jiems gelbėti, pavojui ištikus — 495; garlaivio arba jurių laivo kapitono įžeidimas — 532 d. 2.

Keliai: nelaikymas taisyklių jais važiuojant arba gyvulius varant — 403; vengimas mokėti jų mokestį — 404; neleistinas jais važiavimas — 405; kludymas jais eiti arba važiuoti — 407. Ž. Sauskeliai.

Kelmai: jų neleistinas vertimas — 255, 258.

Kelimas triukšmo arba netvarkos: bažnyčioje, koplyčioje, krikščionių maldos namuose arba krikščionių tikybos švento-vėje — 75, 77; viešojoje vietoje arba visuomenės susirinkime — 262 d. 1, 262 III A 1—7, 262 III B 1—4; svaigiųjų gėralų par-duotuvėje — 315 d. 2.

Kelimasis, išsikėlimas: įkalbinėjimas Lietuvos piliečių keltis iš vienos vietos į kitą arba į užsienius — 265; kėlimosi priemonių sužalojimas — 557, 565.

Kilmės liudijimai: gyvulių — XLI 4.

Kino filmos: 291¹, XIV 1 § 160 p. 2.

Kino teatras: leidimas į jį nepilnamečių, kada yra rodo-ma draudžiama jiems žiūrėti kino filma — 291¹.

Kiršinimas: atskirų gyventojų dalių arba luomų arba šeimininkų su darbininkais — 125 p. 2.

Kirtimas: Ž. Miško kirtimas.

Kyšis, kyšininkystė: gundymas juo tarnautojo pasidaryti nusikaltimą — 149, 149 I 1—4; 149 III A 1, 149 III B 1—3; da-vimas jo visuomenės susirinkimo nariui, norint palenkti už nu-rodytą asmenį — 150; tarnautojo priėmimas arba reikalavimas jo — 656, 656 I 1—3, 656 III A 1—4, 656 III B 1—8, 656 IV, 657, 657 III A 1—4, 657 III B 1—2; prisiekusiojo sprendėjo kyšio priėmimas arba jo reikalavimas — 659; tarnautojo padėjimas

kyšininkystei — 660; kyšio pasisavinimas — 661; kyšio atėmimas arba jo vertės išreikalavimas — 662, 662 III A.

Klaipėdos kraštas: muitų įstatymų veikimas jame — B S. iv. III B 6; Lietuva kaip jo vidaus teritorija — B S. iv. III B 7; taikymas jame Lietuvoje veikiančių įstatymų — B S. iv. III B 8; veikimas jame akcyzės teisės nuostatų — B S. iv. III B 10.

Klaipėdos krašto teritorija: krašto gynimas neįeina į jos kompetenciją — B S. iv. III B 5.

Klaipėdos krašto valdžios žinios: kaip Klaipėdos valdžios organas vietos reikalams — B S. iv. III B 5.

Klajoklių tautų papročiai: B. St. neturi galios nusikaltamiems darbams, baudžiamiems pagal juos — 5 p. 2.

Klastojimas raštų: 438—452. Ž. Padirbimas.

Klastos: klastingas išiskverbimas į sutvirtintą vietą arba kitus karinius įtaisymus, skirtus kraštui ginti — 113; raginimas klastomis nenusimanantių žmonių padaryti nenaudingą turto santorį — 611 p. 2. Ž. Apgaulė, apgavimas.

Kleimas: nekleimuotų prekių gabenimas arba laikymas prekybos įstaigose — XIV 1 § 160; muitinių kleimo padirbimas — XIV 1 § 178. Ž. Įspaudas. Kontrabanda.

Kliudymas: prekybos priežiūros valdininkui eiti savo pareigas — 143, 143 I; važiuoti arba eiti viešais keliais — 407; tarnautojo kitiems tarnautojams eiti savo pareigas — 638. Ž. Trukdymas.

Kliūtys: sulaužymas arba pašalinimas jų, išibraujant į svetimą gyvenamąjį būstą arba aptvertą vietą — 512; vagystė, sulaužant arba pašalinant jas — 581 d. 2; tokia pat vagystė nakties metu — 583 p. 2; vagystė nakties metu, sulaužant arba pašalinant jas, padaryta kelių ginkluotų žmonių — 584.

Knygos: melagingas pareiškimas valdžiai apie dalyką, kuris turi būti įtrauktas į hipotekos knygas — 445 p. 1; melagingų žinių į prekybos knygas įrašymas — 445 p. 3; 445 I 3, 580 p. 2; metrikų — 445 III B; jungtinių — 445 III B 3; nelaikymas nustatytos tvarkos pinigų knygoms laikyti ir vesti — 666 p. 2; nelaikymas nustatytų taisyklių įrašų ir nekilnojamo turto nuosavybės teisių perėjimo arba aprėžimo knygoms vesti — 666 p. 3; melagingų žinių jose įrašymas — 667 p. 2,

667 A III 6—9, 667 III B 3—5; įrašymas į jas nelaiku pinigų arba daiktų — 671, 671 III A 1—2; sąskaitybos — XXI 2. Ž. Metrikų knygos.

Knygų krautuvė: jos įsteigimas be nustatyto leidimo — 296.

Knygų pardavėjas: leidimas dėl neapsižiūrėjimo išeiti į žmones spaudiniui, kurio turinyje yra nusikalstamojo darbo žymių — 307 d. 1 p. 4, 307 I.

Knygvedžiai: įrašymas apyskaitose melagingų žinių norint sumažinti arba išvengti verslo mokesčio mokėjimo — 328.

.. **Koja:** jos atėmimas, sužalojant — 467.

Komanda: jos išdavimas arba kėsinimasis išduoti priešui — 108 d. 3 p. 1; jos viršininko nužudymas — 108 d. 3 p. 4; kalbinimas jos pereiti į priešo pusę — 108 d. 3 p. 2; jos įžaidimas — 532 p. 4.

Komunistai: priklausymas jų partijai ir komunistinės literatūros platinimas — 125 III B, 126 III B 2—5, 129 III B 3—12, 132 III B 3, IV § 6 III B 1—7.

Koncertai: pardavinėjimas jų bilietų, nesumokėjus nustatytos rinkliavos — 345.

Konduktorius: jo atšakus su keleiviais elgimasis — 396.

Konfiškacija: Ž. Atėmimas.

Konkordatas: XXXIII 5.

Konkurencija — nedoroji: 363¹ — 363¹², kovos su nedoroja konkurencija įstatymas — XXV 2.

Konstitucija: Ž. Laikinoji Lietuvos Valstybės Konstitucija.

Kontora: tarpininkavimų arba pasiteiravimų kontoros, nesilaikant taisyklių arba be reikiamo leidimo, įsteigimas — 318 p. 3, 318 III A.

Kontrabanda: dalyvavimas gaujoje įai padėti — 279 p. 5, 279 III A 1; XIV. Ž. Muitinių tarnautojai.

Kontrafakcija: 620 III A 3.

Kontrolė: Ž. Sėklos.

Kontrolierius: jo atšakus su keleiviais elgimasis — 396.

Koplyčia: Dievo niekinimas ir šventenybių įžeidimas joje — 73; išniekinimas šventenybių arba pašventintų daiktų joje — 74; kėlimas joje netvarkos — 75; sužalojimas joje esančių šventenybių arba pašventintų daiktų — 553, 553 III B; šventenybių arba pašventintų daiktų vagystė iš jos — 588 p. 2.

Korespondencija: svetimos pašto arba telegrafo korespondencijos sužalojimas, paslėpimas arba pasisavinimas — 552; jos vagystė — 581 d. 5; jos pagrobimas, pavartojant asmens smurtą, baudžiamąjį grasymą, alimant sąmonę arba sužalojant kūną — 589 d. 2; jos pagrobimas per apgaulės — 591 d. 4; jos turinio pagarsinimas — 653 d. 2; jos sunaikinimas, paslėpimas, pasisavinimas, sulaikymas leidimo arba atidavimo, turinio iškraipymas, pagarsinimas arba atplėšimas, pasinaudojant tarnybos padėtimi — 680.

Kortos: lošiamųjų ir pasjanso kortų valstybinės monopolizacijos įstatymas — XXII 2. Ž. Lošiamosios kortos. Monopolis.

Kosmetika: XVI 3.

Krata: neleistina tvarka jos padarymas — 650, 650 I 1—3.

Kraujomaiša: susituokimas su asmeniu tokio giminystės laipsnio, kurio sangūlis laikomas kraujomaiša — 411; su žemutiniu arba aukštutiniu giminiečiu — 518; 518 I 1—2; su šalutiniu antrojo laipsnio giminiečiu — 519 p. 1; su vyro arba žmonos žemutiniu arba aukštutiniu giminiečiu arba su žemutinio ar aukštutinio giminiečio vyru arba žmona — 519 p. 2; 519 III A 1.

Krautuvės: Ž. Knygų krautuvė. Darbas. Darbo laikas.

Kreditas: kredito įstaigos, akcininkų draugijos arba banko įstaigos tarnautojo paskelbimas tos įstaigos slepiamų dalykų, turint tikslą pakenkti jos kreditui arba kreditui žmonių, įtikėjusių toms įstaigoms savo turta — 544; prekybos įmonės tarnautojo paskelbimas prekybos paslapties, turint tikslą pakenkti tos įmonės šeimininko kreditui — 545; valstybės verslų mokesčių rinkėjų pagarsinimas slėptinų žinių apie mokesčių turta, skolas, apyvartą arba pelną, turint tikslą sumažinti to žmogaus kreditą — 546; vertimas padaryti nenaudingą turto sutartį, grasant paskelbti dalyką, griaunantį verčiamojo prekybos kreditą — 615 p. 3; tarnautojo valstybinių kredito popierių gaminimo būdų pagarsinimas — 655 p. 1. III. Ž. Kredito įstaigos.

Kredito bilietas: netikrojo padirbimas — 427 d. 1 p., pardavimas įrankių ir medžiagos jiems dirbti — 427 III A 6; svetimos šalies netikrojo kredito bilieto padirbimas — 427 d. 3;

jo perdirbimas — 429; padirbiųjų arba perdirbtųjų paleidimas į apyvartą, davimas išmokėti, pardavimas, priėmimas, laikymas, vežimas ir įleidimas iš užsenių — 430, 430 I, 430 III A 1—5; rengimasis juos padirbti arba dalyvavimas tam, tikslui susidariusioje sąjungoje — 431; padirbtųjų, perdirbtųjų ir jiems dirbti įrankių ir medžiagos atėmimas — 436.

Kredito įstaiga: visuomenės arba akcininkų kredito įstaigos pagrobimas į savo valdžią, išplėsimas arba sugriovimas — 123 p. 2; jos įsteigimas, nesilaikant nustatytų taisyklių arba neturint reikiamo leidimo — 318 p. 2; jos prižiūrėtojo atlikimas neleistinų operacijų — 330; Valstybės kredito įstaigos bilieto padirbimas — 427; visuomenės arba privatinės kredito įstaigos bilietų padirbimas — 428; tarnautojo paskelbimas jos slėpimų ir neskelbtinų dalykų — 544; jos tarnautojo naudojimas savo tarnybos padėtimi, kenkiant pavestam tarnybą einant turtui ar jo reikalui arba tokio turto pasisavinimas — 578, vartojimas jos turto neleistinoms operacijoms arba kapitalo ne tam reikalui, kuriam jis skirtas — 579; jos sąvoka — 579 I 1; melagingų žinių apie jos reikalų padėtį suteikimas vyriausybei arba tokių žinių skelbimas visuomenei — 580, 580 I; jos turto slėpimas arba kitas neleistinas turto kiekio arba vėrtės mažinimas, nusigyvenimo atsitikimais — 601, 602, 602 III A 1—2; nerūpestingas jos reikalų vedimas arba turto eikvojimas, jei dėl to ji esti paskelbta nusigyvenusia — 604; nesiėmimas reikalingų priemonių jos reikalams baigti, kada ji yra likviduotina arba nepranešimas apie jos nusigyvenimą — 605; įstatymas kredito įstaigų imamoms palūkanoms normuoti — III 1.

Kredito popieriai: tarnautojo pagarsinimas laikytinų paslapyje būdų, kuriais jie gaminami, arba jų slaptų žymių — 655.

Kreditorius: tyčiomis neįrašymas visų kreditorių į skolų sąrašą arba nurodymas jame mažesnės skolos sumos, perleidžiant įmonę — 606¹; toks pat neįrašymas arba klaidingas nurodymas per apsileidimą — 606²; žinomai melagingas nurodymas kreditoriaus gyvenamosios vietos, perleidžiant įmonę, jei tuo padaryta kitiems kreditoriams žalos — 606³; slėpimas arba padėjimas slėpti turto, norint pakenkti kreditoriams —

606⁴; fiktyvių sutarčių sudarymas, norint išvengti atlyginti jam skolą — 607 III B 8—9. Ž. Skolytojas.

Kreiva priesaika: liudytojo teisme arba rengiamajame tardyme — 158 III A, 158 7 III A 9, 158 III A 11; ieškovo arba atsakovo civilinėje byloje — 160 III A. Ž. Priesaika.

Krembliai: padirbimas bilietai krembliauti (grybauti) — 443 p. 7; sauvališkas jų rinkimas svetimoje žemėje — 633 p. 1.

Krikščionis: neleidimas krikščionių tikybos tarnui, darbininkui arba mokiniui atlikti savo tikybinių prievolių — 81; jo susituokimas su nekrikščionimi — 415.

Krikščionių bažnyčia: Ž. Bažnyčia.

Krikščionių maldos namai: jų sužalojimas — 562, 563; rengimasis tai padaryti — 564; vagystė iš jų šventenybių arba pašventintų daiktų — 588.

Krikščionių tikybos kunigas: vertimas arba kliudymas atlikti jam pamaldas arba apeigas — 80.

Krikštas: pakrikštijimas, dedantis kunigu — 97 d. 2.

Kryžius: jo niekinimas — 73 d. 1, 73 III B 1—2; jo pašiejimas — 74; jo sužalojimas — 553 p. 2, 553 III B; viešojoje vietoje pastatyto sužalojimas — 553 p. 3.

Kroviniai: geležinkelių tarnautojo nelaikymas jiems vežti nustatytų taisyklių — 399.

Kruopos: prekio perkamų kruopų priėmimas ne svertinai, bet kitu būdu — 341.

Kumelė: Ž. Arklys.

Kunigas: 80, 97, 455 p. 2, 471 p. 2, 476, 477, 510 d. 2 p. 2, 532 p. 2. Ž. Dvasininkas.

Kūno yda: 39, 489, 490.

Kūno neliečiamybė: jos įžeidimas — 475, 475 I, 475 III A 3—5, 475 III A 10, 475 III B 3—4.

Kūno sužalojimas: priešinantis tarnautojui arba verčiant jį neiti savo pareigų ar neteisėtai naudotis tarnybos įgaliojimais — 142, 142 III B 1, 145; kūno sužalojimas, norint išvengti kareiviavimo pareigos — 188, 189; nuostatai apie k. sužalojimus — 467—480; plėšikaujant — 589; prievartaujant — 590.

Kuponai: neleistas mokėjimas kuponais, kuriems dar

nesukako mokamasis terminas — 320 p. 1; neleistinas sutarties sudarymas dėl kuponų, kuriais dar nepradėjo eiti palūkanos — 320 p. 2; draudžiamas davimas jų įkaitui arba laikyti — 320 p. 3; mokėjimas jais gamyklos, fabriko, verslo ar amato įstaigos darbininkams už darbą — 364 p. 3; mokėjimas jais laukų darbininkams už darbą — 374 d. 2; Lietuvos arba svetimos šalies kuponų padirbimas — 427; Lietuvos arba svetimos šalies privatiųjų kredito įstaigų, draugijų ar bendrovių kuponų padirbimas — 428; jų perdirbimas — 429; padirbtųjų arba perdirbtųjų kuponų paleidimas į apyvartą, davimas išmokėti, pardavimas, priėmimas, laikymas, vežimas ir įleidimas iš užsienių — 430; rengimasis padirbti netikruosius arba dalyvavimas sąjunge, susidariusioje netikriesiems kuponams dirbti, perdirbti arba juos išleisti — 431; netikrųjų kuponų ir jiems dirbti įrankių bei medžiagos atėmimas — 436.

Kurortai: jų įstatymas — XLIII 1.

Kurstymas, gundymas: jo sąvoka — 51, 51 I 1, 51 I 4—6, 51 III A 12, 51 III B 3, 51 III B 8, 51 IV; sudaryti nusikalstamąjį sambūrį — 122 d. 2, 123 d. 2; dalyvavimas bendrijoje, turinčioje tikslą: kurstyti, kad neklausytų arba priešintųsi valdžiai — 125 p. 1, 125 III B; sukiršinti atskiras gyventojų dalis arba luomus, arba šeiminius su darbininkais — 125 p. 2; sukurstyti darbininkus sudaryti nusikalstamąjį sambaudį — 125 p. 3; padaryti maištą, perversmą, veiksmu priešintis valdžiai, kariui neiti karinės tarnybos ir daryti kitus nusikalstamuosius darbus — 129, 129 I 1—3, 129 III B 1—22, nevieša nusikalstamoji propaganda kaimiečių, darbininkų arba kariuomenės tarpe — 130, 130 I 1—4, 130 III B, 131, 131 III A 1—4, 131 III B; nusikalstamas kurstymas rašiniiais arba paveikslais — 132, 132 I, 132 III B 1—4; eiti prisiekusiojo sprendėjo pareigas kito žmogaus vietoje — 153; neatvykti į karinę tarnybą — 190; pabėgti iš kariuomenės — 191; neklausyti teisėto valdininko reikalavimo, atlikti savivaldybinę natūralinę pareigą — 194; sukelti muštynes viešojoje vietoje — 262 d. 4; darbininkus streikuoti — 368; nusižengti dvikovo sąlygoms — 486 d. 3; pašaukti arba šaukiamam sutikti eiti į dvikovą — 487, 487 III A; priešininkų kurstymas nusižudyti

vienam iš jų, traukiant burtus — 488 d. 3, 488 I; versti darbininkus streikuoti — 509 d. 2, 509 I; nusikalstamai nusigyventi — 602, 602 III A 1—2; kirsti svetimą mišką, grobti jame medžius ir daryti kitus panašius nusizengimus — 624 d. 3; viršininkui savo tarnautoją, kad jis peržengtų viešųjų varžytynių taisykles — 681 d. 2.

Kvalifikuotasis nužudymas: 454, 455, 455 I 3, 455 III B 2—3, 456.

Kviestinis: atsisakymas būti juo — 172.

Kvota: melagingas pareiškimas kvočiant — 158 d. 1; pagarsinimas spaudoje prieš teismo posėdį dalyko, iškeltą į eikstę kvota — 305 p. 1.

Labai sunkus kūno sužalojimas: padarytas nekaltintino žmogaus — 39; padarytas viešai iškeltose muštynėse — 262 d. 4, 262 III B 1; susituokimas su žmogumi, priverstu grasymu padaryti labai sunkų kūno sužalojimą — 408; jo sąvoka — 467, 467 I 5, 470 III B 27—28; padarytas didžiai susijaudinus arba kankinančiu būdu — 470, 471, 471 III B 3; padarytas peržengiant reikalingo gynimosi ribas — 473; padarytas dėl neatšargumo — 474; padarytas dvikovoje — 482, 483, 484, 486; palikto be reikalingos pagalbos žmogaus — 491; grasymas jį padaryti, verčiant gašlauti — 515; verčiant sangūlauti — 516, 522; gundant moterį virsti prostitute — 526; plėšikaujant — 589 d. 2; prievartaujant — 590 d. 2.

Labdarių įstaiga: kenkimas įstaigos turto reikalams, naudojant tam tikslui tarnybos padėtį, arba jos turto pasisavinimas — 587.

Laboratorijos: dirbimas, laikymas parduoti arba pardavinėjimas vaistų ne jose — 197.

Laidojimas numirėlių: Ž. Palaidojimas.

Laidotuvės: jų tvarkos sutrikdymas — 262 d. 3.

Laidotinis liudijimas: neleistinai santuokai — 413 d. 2.

Laikai: pasenėjimo — 14 d. 3, 14 I 15, 14 IV, 68, 68 III A 4—5, 68 III B 2, 69—71, 71 IV; bausmių — 16—21, 21 I, kalimas laikas — 22, 22 III B, 23, 31—35; teisių aprėžimo arba atėmimo — 31, 33, 69; gyvenamosios vietos rinkimosi ir keitimosi varžomasis laikas — 35; bausmių laikų sudėjimas — 66, 66 III 3. Ž. Terminai.

Laikraščio leidejas: 303, 304, 306, 307.

Laikraščių atsakomasis redaktorius: 307, 308.

Laikraštis: 293, 294, 298 III B, 303, 304, 306, 307, 308, 309.

Laikinoji Lietuvos Valstybės konstitucija: priešingų jai įstatymų neveikimas Lietuvoje — B. S. iv. § 1.

Laikymas: draudžiamoje vietoje vaistų — 197; vaistinių dalykų, nesilaikant nustatytų taisyklių — 198, 199; parduoti nuodingų arba smarkiai veikiančių dalykų be reikiamo leidimo arba nesilaikant taisyklių — 204, 204 III B 1—2, 205; maisto gaminių arba gėralų, nesilaikant reikiamos švaros arba tam tikrų taisyklių — 209, 210; sveikatai žalingų arba pagedusių maisto dalykų arba sveikatai žalingų vartojimo reikmenų — 211, 211 III A 1—4; parduoti duonos, primaišytos maistui netinkamų dalykų — 212; margarino, dirbtinio sviesto, aliejaus arba kitų riebalų, nesilaikant nustatytų taisyklių — 214; dirbtinių saldumynų — 215; sprogstamųjų dalykų, didžiajam nusikaltimui padaryti — 222; sprogstamųjų dalykų, neturint reikiamo leidimo, neleistinosiose vietose arba nesilaikant nustatytų taisyklių — 225, 226, 227; acetileno ir kalcijaus karbido, nesilaikant taisyklių — 228; ginklų, uždraustų arba neleistinosiose vietose, sprogstamosios medžiagos ir amunicijos — 230, 230'; laukinio žvėries be reikiamo atsargumo — 232; žibinamųjų žemės aliejų — 235; ūmai degamų dalykų — 236; parduoti begėdiškųjų raštų arba paveikslų — 281; spaustuvės, neturint reikiamo leidimo — 292; parduoti: draudžiamų leidinių arba atskaluonių maldos knygų — 301; ne gryno bičių vaško žvakių, panašių į bažnytines žvakes — 338; linų arba kanapių su priemaišomis — 342; aukso arba sidabro dirbinių, auksalapių, sidabralapių, dvynauksio arba gyvasiųlių dirbinių, nesilaikant taisyklių — 348, 349; netikro spaustuvo, žymės ženklams spausti — 351 p. 1; aukso arba sidabro dirbinių ar lydinų su netikru išpaudu — 352; prekių su svetimu prekybos ženklu arba su draudžiamu antrašu arba paveikslu — 356, 357; neteisingų arba uždraustų svarų bei mastų arba saikomųjų stiklinių indų ne nustatyto saiko — 363; netikrųjų pinigų, bilietai, popierinių, kuponų arba talonų — 430; priimtojo laikyti svetimo turto pasisavinimas — 575; turto, gauto

nusikalstamuoju būdu — 616, 617; arklio, gauto tokiu pat būdu — 618; miško medžių arba gaminių, gautų nusikalstamais būdais — 626; naudojimasis svetimu, priimtu laikyti, turtu — 635.

Laipsnis: jų netekimas — 28; saivališkas svetimojo laipsnio pasisavinimas — 272.

Laisvė: asmens laisvei nusikalstamieji darbai — 498—512, 649, 649 III B. Ž. Asmens laisvė.

Laisvi paštai: neleistinas naudojimasis jų keliais — 405.

Laiškas: įžeidimas laišku — 533, 533 I; saivališkas svetimojo l. atplėšimas — 542, 542 I.

Laiškininkas: 680 III B. Ž. Laiškas. Korespondencija.

Laivas: karo — 108 d. 3, 111¹ p. 2, 111², 111³, 112 d. 1, 113; nelaikymas nustatytų taisyklių dėl apsaugos priemonių gaisrui išvengti jame — 236, 237; prekybos — 361, 362; jurių — 370, 371, 372, 393, 558, 560, 566; nelaikymas nustatytų jų statymo, įtaisymo, iškrovimo, naudojimosi prieplaukomis, plaukymo ir kt. taisyklių — 387; nelaimės ištikimas, dėl kūrimo ugnies pašvyturės apylinkėje — 392; priėmimas į jų plaukymo tarnybą netinkamo arba teisės neturinčio žmogaus — 400; skęstančiam laivui pagalbos nesuteikimas — 493, 494; jo kapitono arba vadovaujančiojo žmogaus palikimas pavojuje keleivių arba laivo tarnautojų — 492; nesiėmimas reikalingų priemonių jiems gelbėti, pavojui ištikus — 495; jo tarnautojo peržengimas tarnybos pareigų pavojaus metu — 496; jo sužalojimas — 550 p. 7, 550 I, 558, 562 d. 2, 562 III A 1, 563, 564, 566 p. 2; jo plaukiojimo įtaisymų sužalojimas — 557, 565; netinkamas jo pastatymas arba įrengimas — 560; jo paskendimas dėl netinkamo pastatymo — 560 d. 2; nustatytų taisyklių nelaikymas plaukimo pavojui išvengti ir netikras išpėjamo ženkle iškėlimas — 567; turto vagystė katastrofos ištiktame laive — 582.

Laivų plaukymas: neklausymas teisėto reikalavimo asmens, nuo kurio tarnybos atlikimo pareina saugumas laivui plaukti — 139; baustinas priešinimasis jam — 142; baustinas vertimas jo neiti savo pareigų — 148; nelaikymas nustatytų taisyklių dėl tiltų ardymo laivams praplaukti — 386 p. 3;

trukdymas jam, metant neleistinoje vietoje balastą — 395; įspėjamųjų ženklų, pastatytų laivų plaukymo pavojui išvengti, sužalojimas arba sugadinimas — 558, 566; sužalojimas įtaisymo laivui plaukti — 557, 565; netikras iškėlimas ženklo, vartojant laivų plaukymo pavojui išvengti — 559, 567.

Laivavedys: savo pareigų netinkamas atlikimas — 391; pavojuje esančiam laivui pagalbos nesuteikimas — 493.

Laivynas: jo išdavimas arba kėsینimasis išduoti priešui — 108 d. 3 p. 1; jo viršininko nužudymas su išdavimo tikslu — 108 d. 3 p. 4; jo planų, brėžinio, piešinio ar kitokio pavaizdavimo perdavimas svetimai valstybei — 111¹, 111², 111³, 112; neleistinas įsiskverbimas į jį — 113; teikimas jam karo metu žalingo arba netinkamo vartoti maisto — 115; jo karininkų, valdininkų arba kareivių nesilaikymas nustatytų atsargos registracijos taisyklių — 183—185; jo atsargos kareivio neatvykimas į patikrinamąją sąranką — 186.

Laivyno gairė: jos nuplėšimas, pagadinimas arba iškraipymas — 155.

Laukai: medžiojimas juose, prieš nupjaunant pasėlį — 623 d. 3; važiavimas per juos, nenupjovus javų — 633 p. 7, 633 IV, 633 I p. b ir c; saivališkas per juos važiavimas arba gyvulių varymas — 634.

Laukinis žvėris: Ž. Žvėris.

Laukų darbininkai: 374—377. Ž. Darbininkai.

Lavonas: Ž. Numirėlis. Palaidojimas.

Leidėjas: 294 p. 3, 307; laikraščio — 303, 304, 306, 533 d. 2, 615 d. 2 p. 3; saivališkas svetimojo kūrinio išleidimas, suaužant autoriaus teisę — 620, 620 I 5.

Leidimas: Ž. Darbo leidimas.

Leidiniai: išleisti nesilaikant nustatytų taisyklių, uždraustieji arba necenzūruotieji — 294, 298, 299, 300, 304; nusikaltamojo turinio — 307, 307 I. Ž. Spaudiniai.

Lengvai degamieji dalykai: jų gaminimas be reikiamo atsargumo — 236 III A 2. Ž. Ūmai degamieji dalykai.

Lengvas kūno sužalojimas: jo sąvoka — 469, 469 III A 1—2, 469 III B 2, 469 III B 7, 469 III B 9—11; 470 III B 9—10, 470 III B 26; sumanytas ir padarytas didžiai susijaudinus —

470 d. 1 p. c, 470 d. 2 p. c, 470 III B 1, 470 III B 5, 471 d. 2 p. c, 479 d. 3, 480 d. 2; sukeltas neteisėtu smurtu asmeniui arba skaudžiu įžeidimu — 470 d. 2, 470 III B 1—2, 470 III B 8, 470 III B 36; motinai, tėvui ar kitam aukštutiniam giminiui, kunigui arba valdininkui, beeinant jiems pareigas, karinės sargybos sargybiniui arba padarytas itin kankinamu būdu — 471 d. 1, 471 III B 2—7; padarytas dėl neatsargumo — 474, 474 III B 3; garlaivio arba jurių laivo kapitonui — 479; kalėjimo sargybos žmogui, beeinant jam pareigas — 479 d. 4; valščiaus viršaičiui, einant jam tarnybos pareigas — 480, 480 III A.

Lengvinimas bausmių: 10 d. 2, 14 d. 2, 14 I 4, nusikalstamojo darbo bendrininkams — 49; 53—58; nusikalstamosios bendrijos dalyviui — 127 d. 2.

Lenta: mobiliųjų kambarių laikytojo lentos arba iškabos neturėjimas — 267.

Liežuvis: jo nustojimas, sužalojant — 467.

Liga: proto ligos įvairumas — 467 d. 1, uždarymas pamišėlių ligoninėje žmogaus, nesergančio proto liga — 500 d. 1 p. 1.

Liglaikinis kalėjimas: 54 III B 1—5. Ž. Iki teisiant kalėtasis laikas.

Ligoninė: parūpinimas ligoninėms karo metu žalingo arba netinkamo maisto — 115; uždarymas pamišėlių ligoninėje žmogaus, nesergančio proto liga — 500 d. 1 p. 1.

Ligoninės tarnas: sergančiam arba be nuovokos esančiam žmogui pagalbos nesuteikimas — 497 d. 2.

Ligonis: pagalbos nesuteikimas sergančiam arba be nuovokos esančiam žmogui — 497 d. 1; praktikuojančių gydytojų, felčerių, priėmėjų arba ligoninės tarnų atsakomybė už pagalbos nesuteikimą — 497 d. 2, 497 I 1—4, 497 III A 1—2.

Ligonių kasos: jų įstatymas — XXVIII 8.

Ligos: Ž. Limpamosios ligos. Apkrečiamosios ligos. Draudimas. Ligonių kasos. Veterinarija.

Limonadas: jo gaminimo taisyklės VIII 3.

Limpamosios ligos: nepranešimas apie žmonių susirgimą jomis — 206; nelaikymas nustatytų taisyklių žmonėms nuo jų

apsaugoti — 207 d. 2; žindyvės arba auklės nutylėjimas samdytojui, kad ji serganti limpamąja liga — 208; nepranešimas apie naminių gyvulių susirgimą limpamomis ligomis — 243; nepranešimas apie limpamomis ligomis apkrėstus ūkio augalus, vaismedžius bei kitus medžius — 244; nelaikymas nustatytų taisyklių naminių gyvulių, ūkio augalų bei medžių apkrėtimui išvengti — 245, 245 III A 1; svetimų gyvulių arba vynuogių medžio sužalojimas, apkrečiant juos limpamąja liga — 550 p. 8 ir 10; tarnautojo nesirūpinimas, kad būtų laikomos apsaugos priemonės apkrėtimui išvengti — 646; XV. Ž. Apkrečiamosios ligos.

Linai: nusižengimas nustatytoms linų pardavinėjimo taisyklėms — 342; svetimų linų padėgimas — 562 III A 2.

Literatūros kūrinys, veikalas: viešas suvaidinimas; užginto arba cenzūros nežiūrėto — 302 d. 1; nesilaikant cenzūros padarytų pakeitimų — 302 d. 2.

Liudijimas: Ž. Melagingas liudijimas.

Liudytojas, liudininkas: melagingas jo liudijimas rengiamajame tardyme arba teisme — 158, 158 I 3, 158 I 9, 158 III A 7—9, 158 III A 12—14, 158 III B 3, 158 III B 5—8, 158 III B 10; atsisakymas liudyti, atvykus į tardymą arba teismą — 172, 172 I; nusikalstamai santuokai sudaryti laidotinio liudijimo davimas — 413 d. 2; melagingas dokumentų sutvirtinimas — 445 p. 2; tarnautojo neleistinėmis priemonėmis vertimas liudytojo pareikšti, sprendžiant civilines, baudžiamąsias arba drausmės bylas — 676. Ž. Reiškėjas.

Lizdai: Ž. Paukščių lizdai.

Lygtinis nuteisimas: Lygtinio nuteisimo įstatymas — 53 II, XVII 2.

Lobis: svetimoje žemėje rastojo pasisavinimas — 573.

Lošiamosios kortos: nusižengimas jų pardavinėjimo taisyklėms — 343; jų dirbimas, perdirbimas, vartotų plovimas arba valymas, o taip pat dedamųjų ant jų banderolių padirbimas — 344; lošiamųjų kortų monopolizacija — XXII 2 § 1, Ž. Kortos.

Lošimas: uždraustoje lošykloje — 289, 289 I, 289 III A 1—3; leidimas lošti svaiginamųjų gėralų įstaigoje — 315 p. 2.

Lošykla: draudžiamosios lošyklos įsteigimas — 289.

Loterija: viešos loterijos be reikiamo leidimo arba nesi-
laikant nustatytų taisyklių padarymas — 332, 332 III A 1—2;
svetimų šalių loterijų bilietų platinimas ir pažadų lakštelių
loterijoms pardavinėjimas — 333; jos bilieto padirbimas arba
perdirbimas — 443 p. 9.

Luomai: dalyvavimas bendrijoje, susidariusioje jiems su-
kiršinti — 125 p. 2.

Lupikavimas: 608, 608 III A 2—6, 608 IV, 609, 610.

Mahometonis: vertimas nekrikščionių tikybos Lietuvos
valdinio į kitą nekrikščionių tikybą — 86.

Mainomoji krautuvė: jos įsteigimas be reikiamo leidimo
— 318 p. 2; draudžiamųjų sutarčių sudarymas — 322; atėmi-
mas teisės ją laikyti — 322 d. 3; jos laikytojo neleistinių ope-
racijų atlikimas — 321, 323; jai įtikėto turto pasisavinimas —
575.

Maistas: XVI; jo dažymas — XVI 3.

Maisto dalykai: nelaikymas reikiamo tyrumo ir švarumo,
juos gaminant arba parduodant — 209; sveikatai žalingų arba
falsifikuotų m. d. gaminimas bei pardavinėjimas — 210—218;
nelaikymas taisyklių kaimo gyventojams maistu aprūpinti —
241, 647; neleistas jų kainų pakėlimas — 242, 242 I; jų san-
dėlių sužalojimas arba sunaikinimas — 550 p. 4, 562 d. 2, 568;
tarnautojo sveikatai nežalingumo ženklo dėjimas nežiūrėtiems
arba sveikatai žalingiems maisto dalykams — 686.

Maištas: dalyvavimas sambūryje užuojautai jam pareikšti
— 121 d. 1; kurstymas padaryti jį — 129 d. 1 p. 1; neviešas
mokslų arba nuomonių, kurstančių padaryti maištą, skleidi-
mas — 130 d. 1 p. 1, 130 I 1—4; IV 1 III B 4; jo kėlimas —
XXXIX 4 § 14. Ž. Sukilimas. Perversmas.

Maitas: jo vežimas į svetimą žemę — 633 p. 3.

Maldos namai: Dievo niekinimas arba šventenybės įžei-
dimas juose — 73 p. 2, 73 III B 1—2; bjaurėjimas, nieknieki-
nimas arba nepadorus pašėpimas juose krikščionių tikybos
apeigų, pašventintų dalykų arba kitų šventenybių — 74, 74
III B 2; kėlimas juose netvarkos — 75, 75 I, 75 III A 1—3;
jų pastatymas, perstatymas arba taisymas, neturint tam rei-

kiamo leidimo — 380, 381; jų sužalojimas — 553, 553 I 1—2, 553 III B; jų sužalojimas, padegant, išsprogdinant arba paskandinant — 562, 563; rengimas arba dalyvavimas sąjungoje jiems sužaloti — 564; šventenybių arba pašventintų daiktų vagystė iš jų — 588 p. 2. Ž. Bažnyčia.

Maldų knygos: neleistinių maldų knygų gaminimas, laikymas arba pardavinėjimas — 301.

Malkos: jų sandėlio sunaikinimas — 562 d. 2, 568; 562 III B.

Malonė: malonės vertam nusikaltėliui bausmės lengvinimas — 53; bausmės palengvinimas arba visiškai jos atleidimas manifestu — 72; Malonės įstatymas — 72 II 2, XVII 1; Respublikos Prezidento malonės teisė — 72 II 2 § 1, 72 III B 3. Ž. Bausmės dovanojimas.

Malonės manifestas: Valdovo, Vyriausios Valdžios — 72.

Maras: nepranešimas apie maro ligomis susirgusius gyvulius — 243; kovos su galvijų maru (džiuma) įstatymas — XLI 6. Ž. Apkrečiamosios ligos. Veterinarija.

Margarinas: nusižengimas taisyklėms jam gaminti, laikyti bei parduoti — 214.

Mastas: vartojimas arba laikymas parduoti neteisingo, uždrausto vartoti arba neįspauduoto masto — 363, 363 III A; tainautojo žymėjimas žinomai neteisingo masto — 685 p. 1.

Matai: XVIII; matų, saikų ir svarstyklių įstatai — XVIII 1; jų vartojimas — XVIII § 6, XVIII § 6 III B 1—5, XVIII § 14 ir § 15; matų, saikų ir svarstyklių įstatų peržengimo baudimas ir netikrų matų konfiskavimas — XVIII § 21.

Matavimas: apgaulingas svetimojo judamojo turto pagrobimas bematuojant — 591 p. 2.

Matavimo ženklai: jų pagadinimas arba perkėlimas — 549 p. 2.

Mažamečiai: jų nekaltinamumas — 40; draudimas priimti juos į svaiginamųjų gėralų įstaigas tarnais arba leisti jiems gerti juose svaiginamuosius gėralus — 315 p. 4; VIII 1 § 17 ir § 21; nedavimas galimybės mažamečiams įmonių darbininkams lankyti mokyklą — 365; nelaikymas gamyklose, fabrikuose, verslo ar amatų įstaigose nustatytų taisyklių, kuriomis ap-

saugojama jų sveikata ir nepavojingumas — 366; draudžiamas jų atidavimas darbui į gamyklą, fabriką, kalnakasybos pramonės įmonę arba amato įstaigą — 421; atsakomybė už be reikiamos priežasties palikto mažamečio padarytąjį nusikaltimą — 423; palikimas jų pavojuje — 489, 489 III A, 490, 490 III A 1—2, 490 III B. Ž. Nepilnamečiai.

Mebliuoti kambariai: jų įsteigimas be reikiamo leidimo arba laikymas be nustatytos iškabos — 267.

Medicina: XIX; civilinio medicinos personalo mobilizacijos įstatymas — XIX 1.

Medicinos praktika: vertimasis ja, neturint teisės — 195, 195 I, 195 III B 1—4.

Medis: nepranešimas apie medžiams žalingų vabzdžių atsiradimą — 243; nedavimas žinios apie medžius, apkrėstus limpamomis ligomis — 244; vynuogių medžio sužalojimas — 550 p. 10; jo kirtimas svetimame miške ir nukirsto pagrobimas — 624; sėklinio medžio nukirtimas — 624 d. 2, 624 III A 1—6, 624 III B 3—15; neleistinas medžių kirtimas ir svetimoje žemėje augančio medžio sužalojimas — 625; tarnautojo atsakomybė už nelaikymą taisyklių medžių apkrėtimui arba kenksmingų jiems vabzdžių paplitimui išvengti — 648.

Medžioklė, medžiojimas: nesilaikant nustatytų taisyklių — 247, 247 III B; 253; nudobimas bemedžiojant stumbro, briedės, elnės, stirnos arba šių gyvulių paaugliuko — 250; medžioklės liudijimo padirbimas arba perdirbimas — 443 p. 7; sauvališkas svetimoje žemėje, svetimame miške, aptvertame medyne arba žvėryne medžiojimas — 623, 623 I 3; XX; medžioklės įstatymas — XX 1; medžioklės taisyklės — XX §§ 1—3, XX § 5, XX §§ 12—21; draudžiamieji medžioti gyvuliai ir paukščiai — XX § 11; medžioklės priežiūra — XX § 10.

Medžioklės liudijimas, pažymėjimas: medžiojimas jo neturint arba su svetimuoju — 247, 247 III B; jo neparodymas tikrinant — 249; XX §§ 4—9.

Meisteris: žiaurus jo elgesys su mokiniu arba pusmeistriu — 282 d. 2; jo nužudymas — 455 p. 5.

Melaginga paskala: jos skleidimas — 263, 263 I; jos pa-

leidimas biržoje — 264; leidimas žmonėse melagingų paskalų, kuriomis skatinama emigracija — 265.

Melagingas įskundimas: padarius nusikalstamąjį darbą — 156 III A 2—12, 156 IV 1—2, 157, 157 I 2—6, 157 III A 1—4, 157 III B 1—4.

Melagingas liudijimas: rengiamajame tardyme arba teisme, esant liudytoju, vertėju arba nusimanėliu — 158, 158 I 1—7, 158 III A 1—6, 158 III A 12—16, 158 III B 1—2, 158 III B 5—12; toks pat liudijimas prisiekus — 158 d. 2 p. 2, 158 I 9—11, 158 III A 7—9, 158 III B 3—4, 158 III B 10; ieškovo arba atsakovo civilinėje byloje prisiekus — 160, 160 I, 160 III A. Ž. Kreiva priesaika.

Melagingas pareiškimas: rengiamajame tardyme arba teisme — 158, 158 III B 3, 158 III B 5; ieškovo arba atsakovo civilinėje byloje, prisiekus — 160 III A; rengiamajame tardyme arba teisme aplinkybės, kuri yra teisėta slitis pašalinti kaltininkui nuo liudijimo arba dalyvavimo byloje nusimanėliu arba vertėju — 161 p. 1; teismui apie savo turta, norint pasinaudoti neišgalėjimo teise arba būti atleistam nuo teismo mokesčių mokėjimo — 161 p. 3, 161 I 1—3; pasų duodamajai įstaigai, norint gauti pasą — 271; apie prekybos arba verslo įstaigų apyvartą ir pelną — 327, 328; apie savo turta, nusigyvenimo atsitikimais — 599, 600, 601; teismui arba tam tikrai valdžiai apie galimus atlyginimo būdus skolytojui — 606 p. 2; teismui, kad pamestas neišmokėtas vekselis — 606 d. 2 p. 1; surašant arba antspauduojant palaikų turta — 606 d. 2 p. 2; vertimas kaltinamojo, liudytojo arba nusimanėlio duoti melagingą paaiškinimą, sprendžiant civilines, baudžiamąsias arba drausmės bylas — 676.

Melagingas patikrinimas: savo asmens — 273, 275.

Melagingas pranešimas: valdžiai apie nebūtą nusikaltimą — 156, 156 I 1—3, 156 III A 7; apie prekybos arba verslo įstaigų apyvartą ir pelną — 327, 328; vyresnybei apie tarnybos reikalus — 669, 669 III B 2, 669 III B 4, 470. Ž. Pranešimas.

Melagingi pažadai: raginimas jais padaryti nenaudingą turto sutartį — 611 p. 2.

Melagingos, netikros žinios: jų platinimas — 263 III B 3, 263¹, 263¹ III B 1—2; jų suteikimas apie save — 275; suteikimas jų apie prekybos arba verslo įstaigų apyvartą ir pelną, norint sumažinti verslo mokesčių — 327, 328; įrašymas jų į dokumentą arba nustatytąsias knygas — 667, 667 I, 667 A III 2, 667 A III 7—12, 667 III B 1—8, 668; tarnautojo apie savo tarnybos reikalus tokių žinių vyresnybei pranešimas arba patvirtinimas — 669, 669 III B 1—4, 670.

Melamedas: nelaikymas nustatytų taisyklių žydų jaunuomenei mokytis arba jos mokymui prižiūrėti — 291.

Melioracija: 261, 261¹.

Melioracijos įtaisymai: jų gadinimas, jų veikimo sutrukdymas arba nustatytų taisyklių nelaikymas — 261¹.

Menas: jo dalykų sužalojimas — 550 p. 2.

Mergina nelytėtoji: 524. Ž. Moteris. Sangūlavimas.

Metalai: sauvališkas jų kasimas svetimoje žemėje — 632 d. 1 p. 1.

Metrikų knygos: draudžiamos santuokos į jas įrašymas — 413; nepranešimas apie gimusius ir mirusius žmones asmeniui, įgaliotam jas rašyti — 424; neįrašymas į jas reikalingų žinių — 425, 425 I, 426 p. 1; įrašymas į jas netikrų žinių — 426 p. 2.

Mezliava: rinkimas jos bažnyčiai arba kitai religinei įstaigai, neturint tam tikro leidimo arba prasimanytu tikslu — 277.

Mėsa: Ž. Skerdyklos.

Midus: midaus akcyzės nuostatų peržengimo baudimas — II 1 §§ 577—579; jo pardavinėjimas — VIII 1 § 5. Ž. Akcyzės nuostatų peržengimo baudimas. Gėralai.

Mielės: mielių akcyzės nuostatų peržengimo baudimas — II 1 §§ 594—596. Ž. Akcyzė.

Miesto taryba: jos teisės drausti tam tikru metu svaigiamuosius gėralus mažmenomis pardavinėti — VIII 1 § 20. Ž. Gėralai.

Miltai: primaišymas į juos maistui netinkamų dalykų — 213; priėmimas jų nesvertinai — 341; jų prekybos taisyklės — XVI 2.

Mineraliniai dumblai: Ž. Gydomieji mineraliniai dumblai.

Mineraliniai vandenys: jų gaminimo taisyklės — VIII 3.

Mineralinių vandenų versmės: dirbimas jų apsaugos apygardoje neleistinų darbų — 384.

Minia: kėlimas netvarkos bažnyčioje — 75 d. 2; tyčiojimas viešai išstatytu svetimos valstybės skydaženkliau arba valstybės žyme — 136 d. 2; suirutės arba peštynių sukėlimas — 262, 262 I, 262 III A 1, 262 III B 3. Ž. Sambūriai.

Mirties bausmė: 2 p. 1, 2 I pap. § 3, 2 IV 2, 15, 15 I, 15 IV 1—3, 28, 29, 29¹, 53 p. 3, 57 p. 1, 58, 68, 108, IV 1 § 1 p. d., IV 1 § 2, XXXIX 1 § 14, XXXIX 3 §§ 1—3.

Mirtis: 262, 404, 467, 469, 491. Ž. Dvikova. Nužudymas.

Mirusis šeimos žmogus: jo ižeidimas — 530.

Miškas: neleistinas jo naudojimas — 257, 257 III B 1—2; svetimo miško sužalojimas, padegant, išsprogdinant arba paskindinant — 562 d. 2, 568; sauvališkas jame medžiojimas — 623 d. 1; atsiradimas svetimame miške su šautuvu arba kitais įrankiais gyvuliams arba paukščiams gaudyti — 623 d. 2 p. 2, 623 I 3; sauvališkas medžių kirtimas svetimame miške — 624 p. 1, 624 III A 4, 624 III A 6, 624 III A 9, 624 III B 2—4, 624 III B 15; sėklinio medžio nukirtimas jame 624 d. 2; pagrobimas vėtros nulauzto arba žmogaus nukirsto medžio svetimame miške — 624 p. 2, 624 III A 9, 624 III B 15; kirtimas jame medžių, ne tos rūšies arba neleistame sklype — 625 p. 4 ir 5; jo medžių arba gaminių, gautų nusikalstamais būdais, įgijimas, laikymas, arba išleidimas — 626 d. 1; miško verteivai atėmimas teisių juo verstis — 626 d. 3; miško medžių ir dirbinių vertės apskaitymas — 627 d. 3; išgabenimas iš jo medžių prieš nustatytą jo apžiūrėjimą — 628 p. 2; įtaisymas svetimame miško plote plytų ar ugnies kuriamos gamyklos, varymas dervos ar deguto ir degimas potašo, anglių arba kalkių — 629 d. 1; buvimas svetimame miške be pateisinamosios priežasties — 630; menkas svetimu mišku naudojimas, padarytas kelyje atsiradus būtinam reikalui, nelaikomas nusikalstamu — 631; sauvališkas šienavimas arba žolės pjovimas svetimame miške — 625 p. 2, 633 p. 7, 633 III A 2, 633 IV; gyvulių ganymas svetimame miške — 633 III B 2—4, 633 III B 7—8; įsakymas miš-

kų naikinimui sustabdyti — XLV 1; valstybinio miško pardavimo taisyklės — XLV 2 § 16.

Miško gaminiai ir dirbiniai: sauvališkas jų gaminimas svetimame miške — 625 p. 1; jų pagaminimas virš leidimo — 625 p. 3; gautų nusikalstamais būdais įgijimas, paėmimas laikyti, paslėpti, įkaitui, išleisti arba išleidimas — 626; priteisimas miško savininkui sauvališkai iškirstų, sužalotų arba pagrobėtų miško gaminių ar dirbinių vertės — 627 d. 1; jų vertės apskaitymas — 627 d. 3.

Miško kirtimas: draudžiamas arba nesilaikant nustatytų taisyklių — 255, 255 III B 1—15, 256 d. 3, 258, 260; svetimo miško sauvališkas kirtimas — 624 I 1—2, 624 III A 1—4, 624 III B 1—4, 624 III B 10—11, 624 III B 16; sauvališkas miško kirtimas — 625 III B 1—4; priteisimas miško savininkui sauvališkai iškirsto miško ir jo gaminių ar dirbinių dvigubos vertės — 627, 627 A III 1—2, 627 III B 1—2; negavus nustatyto bilieto arba pasibaigus jame pažymėtam laikui — 628 p. 1; menkas miško kirtimas, padarytas kelyje atsiradus būtinam reikalui, nelaikomas nusikalstamu — 631; padarytas dėl valdininkų apsileidimo ir priežiūros stokos — 639 III B 5, 639 III B 7, 639 III B 10—12, 639 III B 17, 639 III B 19—24, 639 III B 26.

Miško medžiaga: 260; nelaikymas jos plukdymui nustatytų taisyklių — 386 p. 1; 386 III A 2—3; sauvališkai nukirstos miško medžiagos paėmimas išduj — 624 III A 5; privilegijuotai įgytos neleistinas perleidimas — 627 III B, 627 3 III B 6.

Miško pakratai: neleistinas jų rinkimas miške — 257, 258.

Miško pirkliai: 386 III A 2—3.

Miško savininkas: kirtimas miško, nesilaikant nustatytų taisyklių — 255, 255 III B 1, 255 III B 3—5, 255 III B 8—15, 256 d. 3, 258, 260; neleistinas miško skynimas arba vertimas kita dirva — 256; draudžiamas miško naudojimas — 257, 257 III B 1—2; miško valdytojo padaryti nusižengimai miške be savininko sutikimo — 258, 260, bylos už sauvališką miško kirtimą kelimas — 624 III B 8; atiteisimas jam iš kaltininkų sauvališkai iškirsto, sužaloto arba pagrobto miško arba jo dirbinių ar gaminių vertės — 627, 627 III A 1—2, 627 III B 1—2;

skyrimas jam jo miško plote sauvaiškai įtaisytos plytų ar ugnies kuriamos, deguto ar dervos varomos ir potašo, anglių ar kalkių degamos gamyklos įrankių ir medžiagos — 629 d. 2.

Miško servitutas: miško naudojimo ribos, turint miško servitutą — 624 III B 5—6.

Miško skynimas: draudžiamas — 256, 258, 260; svetimo miško sauvaiškas skynimas — 625 p. 2.

Miško verteiva: atėmimas jam teisių verstis mišku už nusikalstamais būdais gautų miško medžių arba gaminių igijimą, laikymą arba išleidimą — 626 d. 3; iš viešojo pardavimo įgyto statybinio miško jam perleidimas — XLV 2 § 16.

Miškų tausojimas: mīškų tausojimo įstatai — 255 III B 2.

Mīškų vadybos lėšos: 260.

Mobilizacija: nestojusių mobilizacijos metu į kariuomenę arba pabėgusių iš jos karių slėpimas karo metu — 192¹; sauvaiškas geležinkelio tarnautojo metimas tarnybos, paskelbus kariuomenės mobilizaciją — 687. Ž. Karo metas.

Modelis: nustatyta tvarka neįregistruotojo naudojimas — 358; sauvaiškas privilegijuoto arba patentuoto gamyklos, fabriko arba amato modelio naudojimas — 621, 621 I 1—3, 621 III A 1—2, 621 III B.

Mokėjimas: už darbą svaiginamaisiais gėralais — 317 p. 3; procentinių popierių kuponais, kuriems nesukako mokamasis terminas — 320; už darbą kuponais — 364, 374; draugijų arba bendrovių mokėjimų sulaikymas — 579, 604; vengimas mokėti skolas — 599 — 602; mokesčių — XXI. Ž. Mokesčiai.

Mokesčiai: suteikimas mokesčių įstaigoms melagingų žinių apie prekybos arba verslo įstaigų apyvartą ir pelną, norint sumažinti verslo mokesčių arba jo išvengti — 327, 328; padirbimas arba perdirbimas liudijimo palengvinimui gauti arba būti atleistam nuo verslo mokesčio mokėjimo — 443 p. 2; XXI; valstybės mokesčių imamoji tvarka — XXI 1; reikalingų žinių nesuteikimas mokesčių inspektoriams, mokesčius išieškant — XXI 1 § 18; žemės — XXI 3; nuo nejudamųjų turtų miestuose ir miesteliuose — XXI 4; apdėjimas jais — XXI 14 § 1; turtai laisvi nuo apdėjimo juo — XXI 4 § 3; valstybiniai palaikų — XXI 5; verslo pelno — XXI 6; darbo pajamų — XXI 7; jų ima-

moji tvarka ir baudimas už nusizengimus jų nuostatomis — XXI 7 §§ 63—111.

Mokesčių inspektorius: nesuteikimas jam reikalingų žinių mokesčius išieškant — XXI 1 § 18, XXI 2 § 11; baudimas miestų ir miestelių nejudamųjų turtų mokesčių mokėtojų už laiku pareiškimo nepadavimą arba už melagingųjų žinių suteikimą — XXI 4 §§ 28¹ — 28²; prievolė teikti jam žinių apie palaikų turtą — XXI 5 §§ 9—9¹; darbo pajamų mokesčio mokėtojų prievolė duoti jam mokesstinį pareiškimą — XXI 7 § 63.

Mokesčių mokėtojai: neleistinas mokesčių rinkėjų pagarsinimas slėptinų žinių apie verslo mokesčių mokėtojų turtą, skolas, apyvartą ir pelną — 546; nusiėmimas žemės, turint tikslą sumažinti žemės mokestį — XXI 3 §§ 20—20²; miestų ir miestelių nejudamųjų turtų mokesčių mokėtojų baudimas už pareiškimų mokesčių inspektoriui nepadavimą laiku arba melagingų žinių suteikimą — XXI 4 §§ 28¹—28²; jų baudimas už nepristatymą laiku reikalingų žinių verslo pelno mokesčiui nustatyti — XXI 6 § 98; baudimas už nepranešimą apie įmonės perkėlimą į kitą vietą — XXI 6 § 99; melagingų žinių teikimas apie įmonės turtą, norint išvengti arba sumažinti verslo pelno mokestį — XXI 6 § 100; darbo pajamų mokesčio mokėtojo prievolė teikti reikalingų mokesčių žinių ir bausmės už nusizengimus darbo pajamų mokesčio įstatymo nuostatomis XXI 7 § 63, XXI 7 § 69, XXI 7 §§ 106—111.

Mokiniai mokslo įstaigų: draudimas parduoti jiems arba leisti gerti svaiginamuosius gėralus svaiginamųjų gėralų mažmenomis pardavinėti įstaigoje — VIII 1 § 21. Ž. Gėralai.

Mokinys: vaistinės — 200—203; žiaurus meisterio elgesys su juo — 282.

Mokykla: atėmimas teisių būti joje mokytoju — 30 p. 7; jos be reikiamo leidimo įsteigimas — 290 p. 1; nedavimas galimybės mažamečiams darbininkams ją lankyti — 365.

Mokytojas: atėmimas teisių būti joje — 30 p. 7; apsiėmimas eiti jo pareigas, atėmus šias teises — 290.

Mokslai: neviešas skleidimas mokslų, kurstančių padaryti nusikalstamąjį darbą — 130, 130 I 1—4, 131.

Mokslo dalykai: priklausančių viešiesiems knygynams, muzie-

jams arba kitai valstybės ar visuomenės saugyklai mokslo daiktų sužalojimas — 550 p. 2.

Molis: sauvališkas jo kasimas svetimoje žemėje—633 p. 2.

Moneta: jos padirbimas — 427 I 2—6. Ž. Pinigai.

Monopolis: finansiniai monopoliai — II 1; spirito — II 1 §§ 561—569; baudimas už nusižengimus kortų monopolio nuostatams — II 1 §§ 618—619; baudimas už nusižengimus degtukų monopolio nuostatams — II 1 §§ 620—622; XXII. Ž. Akcyzė. Kortos. Degtukai.

Moteris, moteriškė: moteriškos lyties nepilnamečių nusi kaltėlių atidavimas į jų tikybos moterų vienuolynus — 41 d. 4, 41 I, 55 d. 2 p. 3; moteriai, sukakusiai 70 metų amžiaus, bausmės pakeitimas — 58, 58 III B; nelaikymas nustatytų taisyklių moterų darbams fabrikuose bei įmonėse tvarkyti — 366; uždarymas paleistuvaujamajame name moteriškės, paleistuvavimu nesiverčiančios — 500 d. 1 p. 2; nepilnametės moteriškės pagrobimas paleistuvauti arba pakenkti jos garbei — 505, 505 I; gašlavimas su ja — 514, 514 I, 514 III A, 514 III B, 515 p. 3, 515 I; sangulavimas su ja — 520, 520 I 2—3, 520 III A 2—5, 522, 522 I, 522 III A 1, 522 III A 5, 522 III B 3—11, 523; savadavimas paleistuvauti 524; jos įgundymas virsti prostitute— 526; jos įgundymas išvažiuoti iš Lietuvos, norint paversti ją prostitute — 526¹; jos traukimas į paleistuvaujamuosius namus verstis prostitucija — 527; nepilnametės moters priėmimas į paleistuvaujamąjį namą arba laikymas juose moters prieš jos norą — 529, 529 I.

Moterų vienuolynai: Ž. Vienuolynai.

Motina: atsisakymas maitinti ir karšinti savo motiną — 419, 419 III A 1—3, 419 III B; jos nužudymas — 454, 454 I 2—3, 454 III A 1—2, 454 III B; savo pavainikio kūdikio nužudymas, begimdant — 461, 461 I 1—2, 461 III B 1—2; savo gėmalo nužudymas — 465, 465 2—3; jos sužalojimas — 471 p. 1; jai smurto padarymas — 476; atėmimas jai laisvės, suimant arba uždarytą laikant — 499 p. 1; grasymas jai — 510 d. 2 p. 1; jos įžeidimas — 532 p. 1.

Mugė: supirkinėjimas joje javų iš žemininkų pernelyg žema kaina — 610 d. 3.

Muitas: XXIII; vidaus rinkoje platinamos prekės, gautos neteisėtai iš muitinės be maito arba įmokėjus mažesnę muitą, laikomos kontrabanda — XIV § 159 p. 3; muitų įstatymų veikimas Klaipėdos krašte — XIV 1 III B 8, XIV 1 III B 10. Ž. Kontrabanda.

Muitinės: muitinių įstatai — XIV 1; prekės įgabentos ar išgabentos, neatlikus muitinės apeigų, laikomos kontrabanda — XIV 1 § 159. Ž. Kontrabanda. Muitas.

Muštyinės: Ž. Peštyinės.

Muziejai: viešųjų muziejų mokslo arba meno dalykų sužalojimas (sugadinimas) — 550 p. 2, 562 d. 3; jų sužalojimas, padegant, išsprogdinant arba paskandinant — 563 p. 2, 564.

Muzikos kūrinys: užginto arba cenzūros nežiūrėto muzikos kūrinio viešas išpildymas scenoje — 302, 302 I; nusižengimas autoriaus teisėms — 620 III A 2.

Nafta: sauvališkas jos kasimas svetmoje žemėje — 632 p. 2.

Naftos įvado įtaisyimas: jos sugadinimas — 551.

Naktis: nakties metu buvimas svetimuose gyvenamuose namuose, be šeimininko žinios — 511 p. 2; įsibrovimas prievarta į svetimą būstą nakties metu — 512, 512 I 3; vagystė nakties metu — 531 d. 2; vagystė nakties metu, sulaužant kliūtis arba užraktus, kliudančius įlikti į būstą ar kiemą — 583, 583 I 3; kelių ginkluotų žmonių vagystė, padaryta nakties metu — 584; sauvališkas svetimame miške medžių kirtimas arba grobimas nakties metu — 624.

Nakties darbas: moterų — XXVIII 2; vaikų — XXVIII 3. Ž. Darbas.

Namai: Ž. Bažnyčia. Būstas. Kalėjimas. Maldykla. Paleistuvaujamieji namai. Statyba.

Naminiai gyvuliai: pavojingo naminio gyvulio laikymas — 230 p. 4; nepranešimas apie jų susirgimą limпамomis arba maro ligomis — 243; nelaikymas taisyklių jų apkrėtimui išvengti — 245 p. 1; nereikalingas jų kankinimas — 287; tarnautojo neprižiūrėjimas, kad būtų laikomos atsargumo priemonės jų apkrėtimui išvengti — 648 p. 1.

Namų apyvokos daiktai: draudžiamųjų vartoti gaminimas ir laikymas parduoti bei pardavinėjimas — 211 p. 3.

Natūralinės savivaldybinės pareigos: jų neatlikimas — 194.

Naudojimas geležinkelių: 400, 560.

Naudojimasis savo valia: teismo sprendimu atimtomis teisėmis — 177; svetimu turtu — 623—635.

Naujokai: Ž. Kareiviavimo pareiga. Kariuomenė.

Neapsižiūrėjimas, apsileidimas tarnautojo: perdidelės galios pasisavinimas dėl neapsižiūrėjimo — 636; nedarymas žygių įspėti arba užkardyti kenksmui dėl neapsižiūrėjimo — 639, 639 III A 1, 639 III B 1, 639 III B 3, 639 III B 5, 639 III B 7—8, 639 III B 12—15, 639 III B 19, 639 III B 26; nepasirūpinimas paskelbti arba įteisinti įstatymą arba privalomą nutarimą dėl jo — 640 d. 1, 641; valdžios galios nepanaudojimas, arba pareigos neatlikimas dėl jo — 642 III B, 643, 645—648; asmens laisvės atėmimas dėl jo — 649, 649 I 1. Ž. Apsileidimas. Nerūpestingumas.

Neatsargumas: dėl apsileidimo — 43 d. 2, 43 I, 43 III A 1—2, 43 IV; jo sąvoka — 48 d. 2; neatsargus elgesys su sprogstamaisiais dalykais — 227 d. 3; vartojant šaunamus ir sprogstamuosius dalykus, gabenant kietuosius dalykus, pilant skystimus, keičiant vandenį žmonėms ir laikant pavojingą naminių gyvulių — 230 p. 4; važiuojant — 231, 474 III B 2; laikant laukinių žvėrių — 232; neatsargus nužudymas — 464, 464 I 1—3, 464 III A 1—10, 464 III B 1—7; neatsargus kūno sužalojimas — 474, 474 III B 1—4; neatsargūs sugadinimai — 565—567, 567 III A 1—2; jų nebaudimo sąlygos — 569; tarnautojo neatsargus iškėlimas į eiklę valstybės saugumą liečiančio slėpinio — 654.

Neatvykimas: šauktųjų kareiviavimo pareigai eiti į apžiūrėjimą — 182; atsargos karių patikrinamąjį sąrašą — 186; paimto į nuolatinę kariuomenę į karinę tarnybą — 187; kursytas neatvykti į karinę tarnybą — 190; teismui šaukiant eiti prisiekusiojo sprendėjo pareigų — 678.

Nedarbo dienos: Ž. Šventės.

Nedavimas žinios: Ž. Nepranešimas.

Nedoroji konkurencija: nuostatai apie ją — 363¹—363¹², XXV 2. Ž. Konkurencija.

Negalinga santuoka: 416.

Negandas: 263, 576, 582 p. 2. Ž. Visuomenės negandas.

Negerbimas valdžios: 154, 535 d. 2, 535 l. Ž. Valdžios negerbimas.

Negyvenamieji trobesiai, laivai arba kiti būstai: svetimųjų sužalojimas — 450 p. 7, 555, 555 I; jų padėgimas, išsprogdinimas — 563, 563 I 2—5; vagystė iš jų tuo metu, kada juose esti žmogus — 583, 584.

Negrai: prekiavimas jais — 501 p. 2.

Negražinimas: savo valia paimto arba pasilaikyto vaiko, tėvams reikalaujant — 503; pamestų arba pamirštų daiktų — 572 III A 4.

Neišėjimas: iš svetimų gyvenamųjų namų arba kito būsto, reikalaujant jo šeimnininkui — 511.

Neišgalėjimo teisė: melagingas pareiškimas, norint neišgalėjimo teisės pažymėjimą gauti — 161 p. 3. Ž. Neturto pažymėjimas.

Neišmanymas: Dievo niekinimas ir šventybių įžeidimas, padarytas dėl neišmanymo — 73 d. 2, 74; bjaurėjimas arba niekinimas nekrikščionių tikybos arba jos garbinamųjų dalykų dėl neišmanymo — 76; numirėlio išniekinimas arba padarymas jam doros įžeidžiamo veiksmo — 79, 79 I; raginimas sudaryti nenaudingą turto sutartį, pasinaudojant kontragento neišmanymu — 611.

Neišsigalėjimas: sangūlavimas su nepilnamete mergina, pasinaudojant jos neišsigalėjimu — 521, 521 III B 3; moters įgundymas virsti prostitute, pasinaudojant jos neišsigalėjimu — 526, 526¹; versliškas pelnijimasis iš prostitutės, pasinaudojant jos neišsigalėjimu — 527; turto reikalais — 599—607. Ž. Nusigyvenimas.

Neištekėjusi, netekėjusi mergina, moteriškė: išvežimas netekėjusios merginos, norint susivesti, be jos tėvų sutikimo — 417, 417 I, 417 III A; pagrobimas neištekėjusios moteriškės, norint su ja susivesti, be jos sutikimo — 506.

Neitralumas: peržengimas valstybės neitralumo taisyklių — 137.

Neigudimas: 611.

Nejudamasis turtas: Ž. Turtas.

Nekaltintinumas: jo sąlygos — 39 d. 1, 39, 39 I 2—3, 39 III A 1—4, 39 III B 3—5, 39 IV; mažamečio — 40; nepilnamečių — 41 d. 1; už nusikalstamą darbą, kurio žmogus negalėjo numatyti arba išpėti — 42, 42 I 1—2; dėl nežinojimo aplinkybės, kuri darbą daro nusikalstamu — 43 d. 1, 43 I, 43 III A 1—2; veiksmo, padaryto vykdant įstatymą ar atliekant tarnybos įsakymą, kuris duotas tikrosios valdžios jos kompetencijos ribose — 44, 44 III A 1—2.

Nekaltybė lytinė: naudojimas jos piktam: gašlaujant — 513 p. 2, sangūlaujant — 516, 520 p. 1; sangūlavimas su nepilnamete mergina, nenaudojant piktam nekaltybės, bet pasinaudojant jos neišsigalėjimu — 521; nepilnametės merginos sąvadavimas paleistuvauti, nenaudojant piktam jos nekaltybės — 524.

Neklausymas: teisėto valdžios įsakymo arba reikalavimo — 139, 139 I 1, 140; reikalavimo pristatyti išrodomąjį daiktą arba raštą baudžiamajai bylai — 165; teisėto įsakymo arba reikalavimo atlikti natūralinę savivaldybinę pareigą — 194.

Neklausymas samdytojo: tarnų, pusmeistrių, amato mokinių arba laukų darbininkų — 377.

Neklausymas tėvų: 417, 419.

Neklausymas valdžios: 138—155. Ž. Valdžios neklausymas
Nekrikščionys: 81, 86.

Nelaikymas: privalomojo įsakymo — 138, 138 I 2, 138 III A 1—5; nustatytų taisyklių dėl sudėtinių vaistinių preparatų pardavinėjimo — 198; priemonių žmonių sveikatai apsaugoti — 207.

Nelytėtoji mergina: sąvadavimas jos paleistuvauti — 524.

Neliečiamybė: Kūno neliečiamybės ižeidimas — 475, 475 I, 475 III A 2—7, 475 III B 3—4, 475 III B 9. Ž. Asmens laisvė. Būstas.

Nenaudinga turto sutartis: jos sudarymas prievarta — 590; apgaulingas kursymas ją sudaryti — 591 p. 3, 611; vertimas ją sudaryti, grasant pagarsinti garbę žeminančias žinias — 615. Ž. Prievartavimas. Šantažas .

Nepadorus elgesys: valstybės arba visuomenės įstaigoje — 154; viešojoje vietoje — 280, 280 I, 280 A III 1—3.

Nepadorus šūkavimas: bažnyčioje, koplyčioje arba krikščionių maldos namuose — 75, 75 I, 75 III A; nekrikščionių tikybos šventovėje — 77.

Nepakaltinamumas: Ž. Nekaltintinumas.

Nepaklausymas: Ž. Neklausymas.

Nepanaudojimas valdžios, galios: 639—648. Ž. Tarnautojas.

Nepilnamečiai: jų nekaltintinumas — 41 d. 1; jų atidavimas atsakingai tėvų, globėjų arba rūpintojų priežiūrai arba į vienuolynus — 41, 41 I, 41 III A 1—3, 41 III B 1—2, 56 III A; keitimas jiems bausmės — 55, 55 III A 1—3, 56, 57, 57 III A, 57 III B 1—6; nepilnametės merginos: jų pagrobimas paleistuvystei — 505, 505 I; gąslavimas su jomis — 513, 513 I, 513 III B, 514, 514 III A, 514 III B, 515, 515 I, 515 III A, 515 III B; sangūlavimas su nepilnamečiais — 516, 516 I, 516 III A 1—3, 520, 520 I, 521, 521 III B 2, 522, 522 I, 522 III B 2, 523, 523 III B 1—2; jų sąvadavimas paleistuvauti — 524; pataikavimas jų paleistuvystei — 525; jų įkalbinimas daryti raštiškus turto santorius — 611 III A 7. Ž. Mažamečiai.

Nepilnavertis pinigai: Ž. Bilonas.

Nepranešimas: valdžiai arba grasomam žmogui apie sumanytą nusikaltimą — 162, 162 I 1—3, 162 III A, 163; valdžiai apie didžiojo nusikaltimo dalyvį — 164; nebaudžiamas, jei pranešimu būtų kaltinamas pats pranešėjas arba jo šeimos žmogus — 170, 170 I 1—2, 170 III B 1—3; apie susirgimą limпамomis ligomis — 206; policijai laiku apie gaisrą — 239; laiku apie naminių gyvulių susirgimą limпамomis arba maro ligomis ir apie vabzdžių, kenkiančių ūkio augalams bei vaismedžiams, atsiradimą — 243, 244; policijai viešbučio ar kitos panašios užieigos prievaizdo apie atvykstančius ir išvykstančius žmones — 266; valdžiai apie žmogaus gyvybei gresiantį pavojų — 491; apie paklydusį arba primestinį vaiką — 504, 504 I; tarnautojo — apie sumanytą nusikaltimą — 643, 643 I; tarnautojo — apie įvykdytą nusikaltimą ir jo kaltininką — 644, 644 I.

Nepristatymas: į renkamąją vietą arklio arba vežimo su pakinktais karo metu — 193.

Neregimosios Dangaus Galybės: jų niekinimas — 73.

Neregys: neregio raginimas pasirašyti dokumentą, nesutinkantį su jo valia — 612, 612 I, 612 III A 1.

Neregystė: 612 I.

Nerūpestingumas: saugojant mišką — 639 III B 26; kalinio pabėgimas iš kalimosios vietos dėl tarnautojų nerūpestingumo — 652, 652 I 1, 652 III B 5—8; tarnautojo leidimas dėl nerūpestingumo pagrobti, sunaikinti arba pamesti slėptiną dokumentą, liečiantį išorinį Lietuvos saugumą — 654, 654 III B Ž. Apšileidimas.

Nesuteikimas pagalbos: pavojuje esančiam žmogui — 491; laivui skęstančiam arba šaukiančiam pagalbos — 493, 494; sergančiam arba be sąmonės esančiam žmogui — 497, 497 I 1—4, 497 III A 1—2.

Nesveikaprotiš: žiaurus elgimasis su juo — 282 d. 1.

Nėščioji moteris: pagimdymas prieš laiką dėl priėmėjos kaltės arba dėl jos sužalojimo — 196 d. 2, 469; galo padarymas jos gemalui — 465 I 3, 466.

Nešvarumai: nutiesimas į upę arba perkasą vamzdžio jiems nuleisti — 385; vandens gadinimas, nuleidžiant į jį nešvarumus — 385 III A; saivališkas jų vežimas į svetimą žemę — 633 p. 3, 633 IV.

Neteisingas sprendimas: 675, 675 I 1—5.

Netesėjimas: 608 d. 5, 608 III A 5, 608 III B 1. Ž. Atsime-timo pabauda.

Netinkama priemonė: pasikėsinimas padaryti nusikalstamąjį darbą netinkama priemone — nebaudžiamas — 49 d. 4.

Neturto pažymėjimas: melagingas pareiškimas, norint jį gauti — 161, 161 I 2—3; jo padirbimas arba perdirbimas — 443 d. 1 p. 1.

Neveiklumas valdžios: Ž. Valdžios neveiklumas. Nepanau-dojimas galios.

Nežinojimas: kaip nekaltintinumo priežastis — 43, 43 I, 43 III A 2.

| **Nėsamas** daiktas, objektas: nelaikomas nusikalstamu toks

darbas, kuris esti nukreiptas į jį — 47; 47 IV; jo sąvoka — 47 I 1.

Niekinimas: Dievo, šventųjų, šventybių, Bažnyčios, jos dogmų arba apskritai krikščionių tikybos — 73, 74; nekrikščionių tikybos arba jos garbinamųjų dalykų — 76.

Notaras: melagingų žinių į jo surašytus arba patikrintus raštus pareiškimas 445 p. 1, 445 I 4; draudžiamų aktų padarymas, patvirtinimas arba patikrinimas — 672, 672 III A; nelaikymas nustatytų formų, sudarant, tikrinant arba tvirtinant aktus — 674.

Notariniai aktai: melagingų žinių į juos įrašymas — 445 I 4; nelaikymas nustatytų formų, juos sudarant, tvirtinant bei patikrinant — 674.

Nuganymas: 633 p. 8. Ž. Ganymas.

Nukentėjusieji nuo visuomenės negando: jiems skirto turto pasisavinimas — 576. Ž. Negandas.

Numirėlis: jo palaidojimas arba paslėpimas, neapžiūrėjus teismo gydytojams — 171; jo palaidojimas ne kapuose, neturint reikiamo leidimo — 221 p. 1; nelaikymas nustatytų taisyklių numirėliams laidoti, iškasti iš kapų ir pergabenti — 221 p. 2; nepalaidoto paslėpimas — 221 p. 3; nepranešimas apie mirusį žmogų metrikas arba gimimo ir mirimo įrašus rašančiam žmogui — 424.

Nunuodijimas žmogaus: 455 p. 10, 455 III A 3, 455 III A 5.

Nuodingi vaistai, dalykai: gydymas jais, neturint teisės verstis gydytojo praktika — 195; nelaikymas vaistinėse taisyklių jiems laikyti, duoti arba vartoti — 201; laikymas jų parduoti arba pardavinėjimas be reikiamo leidimo arba nesilaikant nustatytų taisyklių — 204, 205; naudojimas nuodingų daiktų vartojimo reikmenims arba namų apyvokos daiktams dažyti, maisto gaminiams arba gėralams paspalvinti — 211.

Nuoskauda: 530 III B 1. Ž. Įžeidimas.

Nuotaka: Ž. Jaunoji.

Nucvoka: sągūlavimas su nuovokos netekusiu asmenim — 516, 522. Ž. Sąmonė.

Nuplėšimas: valdžios įsakymu išstatyto skelbimo, vyriaus-

sybės arba visuomenės dokumento, antrašo, skydaženklis, kariuomenės vėliavos arba kito valdžios ženklo — 155.

Nusavinimas: ikeistojo arba uždraustojo turto — 607, 607 III B 1, 607 III B 7.

Nusenėjimas: Ž. Pasenėjimas.

Nusigyvenimas: 599—607; turto slėpimas, norint išvengti skolų mokėjimo, paskelbus nusigyvenimą — 599; prekybinio nusigyvenimo atveju — 600; kredito įstaigos, bendrovės arba akcininkų draugijos — 601; bendrininkavimas nusigyvenimo atvejais — 602, 602 III A 1—2; neatsargus — 603; neatsargus kredito įstaigos, bendrovės arba akcininkų draugijos nusigyvenimas — 604; nesiėmimas įstatymų reikalaujamų priemonių kredito įstaigos, bendrovės arba akcininkų draugijos reikalams likviduoti — 605; baustinas vengimas atlyginti skolas — 606; ikeistojo, areštuoto arba sekvestruoto turto perleidimas arba vertės sumažinimas — 607, 607 III B 1—15.

Nusikaltėlių išdavimas: svetimai valstybei — 13, 13 I, 13 IV.

Nusikaltimas: 3.

Nusikalstamumas: 39—47.

Nusikalstamasis darbas: jo sąvoka — 1, 1 I 2, 1 I 5, 1 III A 4; nusikalstamųjų darbų baudimas — 2, 2 I 1—5, 2 III A 1—3, 2 III B 1—4, 2 IV 1—2; nusikalstamųjų darbų suskirstymas kategorijomis — 3, 3 I 1—2; BS. galios sritis — 4, 6, 6 I, 7, 9; nusikalstamieji darbai, kuriems BS. neturi galios — 5, 5 I 1—12, 5 A III 1—8; jo kaltintinumas ir kaltingumas — 39—47; tyčios ir neatsargus — 48, 48 I, 48 III, 48 IV; tolygus, arba vienodas — 64; 67, 67 IV; tolydžio trunkamas — 70.

Nuskriaudimas: asmens pasielgimu arba atsiliepimu — 530.

Nuslėpimas: žindytės arba vaikų prižiūrėtojos nuslėpimas samdytojui, kad ji serganti limpamąja liga — 208; kliūčių verslų prekyba arba verslu, norint gauti tam tikslui leidimą — 335, 335 I; aplinkybės, darančios santuoką netikra, susituo- kiant — 410, 410 I 1—4, 410 III A 1—2; turto nusigyvenimo atvejais — 599—602, 606, 606¹, 606⁴.

Nusmerktieji: Ž. Pasmerktieji.

Nusižengimai: 3 d. 3.

Nusižudymas: parūpinimas priemonių nusižudyti — 462;

kalbinimas arba padėjimas nusižudyti — 463; priešų susitarimas nusižudyti vienam iš jų, ištraukus lemiamąjį burtą arba įvykus jų sutartam dalykui — 488, 488 I.

Nusprendimas: Ž. Sprendimas.

Nusukimas: matuojant arba sveriant 591. Ž. Sukčiavimas.

Nutarimai teismo: tarnautojo nevykdymas įsiteisėjusių civilinių arba baudžiamųjų bylų nutarimų — 639 d. 4.

Nuteisimas: Ž. Lygtinis nuteisimas.

Nuteistieji: Ž. Pasmerktieji.

Nutylėjimas: žindytės apie josios limpamąją ligą — 208; skolininko apie savo turtą nusigyvenimo atvejais — 599, 600. Ž. Noslėpimas.

Nutrėmimas: Ž. Ištrėmimas.

Nuvertimas, nugriovimas: esamos valstybės arba visuomenės santvarkos 126, 126 I, 126 III B 1—5, 129, 129 I, 129 III B 1—22, 130, 130 I 1—4, 130 III B.

Nužudymas: padarytas nekaltintino žmogaus — 39, 39 III B 4; išdavimo tikslu — 108 p. 2; išdavimo tikslu kariuomenės arba karo laivyno viršininko — 108 p. 4; susituokimas su asmenim, priverstu grasymu nužudyti — 408; 453, 453 I 1—3, 453 III A 1—3, 453 III B 1—26; motinos arba teisėto tėvo — 454, 454 I 1—3, 454 III A 1—2, 454 III B; aukštutinio arba žemutinio giminių, vyro, žmonos, brolio, sesers, kunigo, valdininko, karinės sargybos sargybinio, viršininko, pono, šeimininko, kankinamas, nunuodijant, iš pasalų arba norint pasipelti — 455, 455 I 1—5, 455 III A 1—5, 455 III B 1—5; svetimos vyriausybės galvos — 456; rengimasis nužudyti — 457, 457 I 1—3, 457 III A 1—2; esant didžiai susijaudinusiui — 458, 458 I 1—2, 458 III A 1—2, 458 III B 1—16; peržengiant reikalingojo gynimosi ribas — 459, 459 I 1—4, 459 III B 1—2; nužudytajam prašant — 460, 460 I 1—4, 460 III A; pavainikio kūdikio, begimdant 461, 461 I 1—2, 461 III B 1—2; dėl neatšargumo — 464 III A 1, 464 III B 7; nėščios moters gemalo — 465, 466; dvikovoje — 482, 486, 486 I 1; sekundanto atsakomybė už nužudymą dvikovoje — 483; dvikovoje be sekundantų — 484; gašlavimas su asmenim, priverstu grasymu nužudyti — 515 p. 2; sangūlavimas su asmenim, priverstu gra-

symu padaryti galą — 516, 522; moters igundymas virsti prostitute grasymu padaryti galą — 526. Ž. Mirties bausmė. Nusižudymas.

Objektas nėsamas: 47 I 1. Ž. Nėsamas daiktas, objektas.

Obligacijos: Lietuvos arba svetimos šalies netikrųjų padirbimas — 428; išleidimas neapdraustųjų arba didesnei sumai, negu yra leista — 580 p. 4 ir 5.

Okupuotoji Lietuva: Organizacijų, sudarytų okupuotoje Lietuvoje ar svetimose valstybėse, dalyviams ir jų padėjėjams bausti įstatymas — XXXIX 3. Ž. Organizacijos.

Oras: neįtaisyimas ganykloje, fabrike, amato arba prekybos įstaigoje priemonių, reikalingų oro apkrėtimui išvengti — 311; susisiekimas oru — XXXII 1.

Ordinai: jų netekimas: — 28; svetimo ordino viešas seigėjimas — 272 p. 3.

Organas kūno: jo darbo sutrikimas dėl sužalojimo — 468, 468 III A 1, 468 III B 3, 468 III B 6, 468 III B 8.

Operacijos neleistinos: vartojimas joms kredito įstaigų, savitarpio apsidraudimo arba akcininkų draugijų arba bendrovių turto — 579, 579 I 3.

Organizacijos: Organizacijų, sudarytų okupuotoje Lietuvoje ar svetimose valstybėse, dalyviams ir jų padėjėjams bausti įstatymas XXXIX 3; vadovavimas arba dalyvavimas organizacijose, priešingose Lietuvos valstybei ar lietuvių tautos interesams, saugumui arba Lietuvos valdžios uždarytose bei uždraustose — XXXIX 4 §§ 20—24.

Paaugliai: nelaikymas nustatytų jų darbui taisyklių — 366.

Pabaltijo gubernijos: 606 d. 2.

Pabarimas: nepilnamečių nuo 10 ligi 17 m. amžiaus arešto arba baudos vietoje — 55 d. 1 p. 3.

Pabauda: Ž. Pinigų, piniginių bauda.

Pabėgimas: kalinio arba sergimo ar ištremto žmogaus iš kalėjimo arba ištėrimo vietos — 173, 173 III A, 174, 174 III B 1—3, 175, 176, 176 I, 176 III B, 645, 652, 652 I 1—2, 652 III B 3—8; kario iš kariuomenės — 191, 192, 192¹.

Padėgimas: padarytas nekaltintino žmogaus — 39; grasy-
mas padėgti — 510; svetimojo turto sugadinimas, padėgiant —
562, 562 III A 1—4, 563, 563 I 2—5, 563 III A 2, 564, 568; ap-
drausiojo turto — 598, 598 III A 1—2.

Padėjėjai rabinų: 152.

Padėjimas, nusikalstamojo darbo padėjėjai: jo sąvoka ir
būdimas — 51, 51 III B 1, 51 III B 7—9; pabėgti iš kariuo-
menės — 191; nusižudyti — 463, 488; eiti dvikovos — 487 d.
2 p. 487 III A; saivališkai svetimą mišką grobti arba kirsti —
624 d. 3; kyšininkystę daryti — 660.

Padirbimas, dirbimas: išrodomųjų raštų arba daiktų —
159, 159 I; arbatos — 216, netikrųjų pinigų, vertybės popierių
ir ženklų — 279, 427—436; raštų ir dokumentų — 438—452.

Padorumas: viešojo padorumo įžeidimas žodžiu arba
veiksmu — 280, 280 A III 1—3.

Pagadinimas: Ž. Sugadinimas.

Pagarsinimas: Ž. Garsinimas. Paskelbimas.

Pagelba: Ž. Nesuteikimas pagalbos.

Pagrobimas (pagriebimas): palaidoto arba nepalaidoto
numirėlio — 79 d. 1; pagrobimas dokumento, išrodančio Lie-
tuvos teisės svetimos valstybės atžvilgiu — 117 p. 1; pagro-
bimas į savo valdžią ginklų arba karo reikmenų sandėlio,
ginklų arba patrankų gamyklos, sutvirtintos vietos, karo laivo,
geležinkelio, telegrafo arba telefono, pinigų kalyklos, vals-
tybės izdo arba kitos visuomenės įstaigos — 123 p. 2; pagro-
bimas išrodomųjų daiktų, skirtų prijungti arba prijungtų prie
civilinės ar baudžiamosios bylos 166, 166 III A; pagrobimas
kito žmogaus asmens padėties išrodomųjų dokumentų, norint
paslėpti arba pakeisti jo padėtį — 438; svetimo vaiko — 502,
502 I 1—2, 502 III A 1; nepilnametės merginos, turint tikslo
paleistuvauti arba jos garbei pakenkti — 505, 505 I; neište-
kėjusios moteriškės, norint su ja susivesti, jai nesutinkant —
506; savo ikeisto, areštuoto arba sekvestruoto turto — 607,
607 III B; iš svetimo miško vėtros nulaužto arba kito žmo-
gaus nukirsto medžio — 624 p. 2, 624 III A 6, 624 III B 15. Ž.
Vagystė.

Pagunda: sukėlimas pagundos kitiems begėdišku poelgiu

viešojoje vietoje — 280 d. 2. Ž. Sugundymas. Gundymas. Kurs-
tymas.

Paimtis: jos padarymas įstatymų neleista tvarka arba ne-
turint teisėto pagrindo — 650, 650 I 1—3.

Pajunkimas (ipratimas): nusikalstamai elgtis — 55 p. 3, 64;
dykaduoniauti — 276 p. 1.

Pakaltinamumas: Ž. Kaltintinumas.

Pakartojimas: nusikalstamojo darbo — 67, 67 I, 67 III A,
67 IV. Ž. Recidyvas.

Pakeitimas baudmės: esant kaltybės mažinamoms aplin-
kybėms — 53, 53 II, 53 III A 1—2; nepilnamečiams — 55, 56,
57. 57 III A; vyrui arba moteriai, sukakusiems septyniasde-
šimt metų amžiaus — 58; pinigų baudos — areštu — 59, 59 III
A 2, 59 III B 1—2; arešto—tarnautojo atsistatymu iš tarnybos—
65 d. 2. Ž. Lengvinimas.

Pakeleivių užėiga (viesbutis): 266.

Pakėlimas kainų: maisto arba kitiems būtino reikalo da-
lykams — 242, 242 I.

Pakenkimas kreditui: paskelbiant slėptinas žinias — 544
— 546. Ž. Paskelbimas. Pagarsinimas.

Pakorimas: mirties baudmės įvykdymas pakariant — 15,
15 IV 3.

Pakrantės vadovas: Ž. Vadovas.

Pakratai: neleistas jų rinkimas miške — 257, 258.

Pakrikštijimas: krikšto apeigų atlikimas, dedantis krikš-
čionių tikybos kunigu — 97 d. 2.

Palaidojimas, laidojimas: krikščionies be krikščionių apei-
gų — 78; palaidoto numirėlio pagrobimas arba išniekinimas —
79. 79 I; apžiūrėtino numirėlio palaidojimas, neapžiūrėjus
teismo gydytojams — 171; nesilaikant nustatytų taisyklių —
221, 221 IV; laidojimo tvarkos sutrikdymas — 262 d. 3.

Paleidimas: kalinio iš jam gyventi paskirtos vietos arba iš
kalėjimo dėl jo gero elgesio — 23, 23 II §§ 1—2, kalinio, sau-
gojamo arba uždaryto kalimuosiuose namuose — 173, 173 3
III A.

Paleistuvaujamieji namai: uždarymas juose paleistuvavimu
nesiverčiančios moters — 500 p. 2, 500 I; versliškas traukimas

moterų verstis juose prostitucija — 527, 527 A, 528 III B 1; priėmimas į juos moters, nesukakusios 21 metų, arba laikymas juose moters prieš jos norą — 529, 529 I, 529 III B.

Paleistuvė: Ž. Prostitutė.

Paleistuvystė, paleistuvavimas: nuostatai apie ją — 513—529; padaryta viešoje vietoje — 280, 280 I, 280 A III 1—3; paleistuvavimo tikslu pagrobimas moters, nesukakusios 16 metų amžiaus — 505, 505 I; sąvadavimas paleistuvauti — 524, 524 I, 524 III A 1—2; tėvų arba globėjų pataikavimas globojamojo asmens paleistuvavimui — 525, 525, I 1—2; nelaikymas veikiančiųjų taisyklių jai neleisti bei panaikinti žalingiems jos padariniams — 528, 528 III A 1—2, 528 III B 1—2. Ž. Paleistuvaujamieji namai.

Palengvinimas kareiviavimo pareigai eiti: apgaulingas juo pasinaudojimas — 188 p. 2, 188 III A.

Palikimas pavojuje: 489—497; žmogaus, negalinčio rūpintis savimi — 489, 489 I 1—3, 489 III A, 489 III B, 489 IV, 490, 490 III A 1—3, 490 III B; garlaivio arba jurių laivo tarnautojų arba keleivių—492; 491, 494, 495, 496, 497, 497 I 1—4, 497 III A 1—2.

Paliudijimas: Ž. Melagingas liudijimas.

Palūkanos: lupikiškų palūkanų ėmimas — 608, 608 III A 1—6, 608 III B 1—5, 608 IV; įstatymo kredito įstaigų imamoms palūkanoms normuoti — 608 III 1; šio įstatymo nustatytas palūkanų dydis — 608 III 1 §§ 4—5; įmonės vedėjo palūkanų ėmimas iš samdininko už jam paskolytus pinigus — 608 V 4 § 70.

Pamainymas: svetimo vaiko — 502.

Pamaldos: šventų daiktų arba tikėjimo dalykų pašėpimas, viešosioms pamaldoms beeinant — 74 d. 1 p. 3; kėlimas netvarkos, kliudančios pamaldų eigą — 75, 75 I, 75 III A 1—2, 77; vertimas arba kliudymas asmens smurtu arba baudžiamuoju grasymu dvasininkui jas atlikti — 80; nekrikščionių tikybos šeimininko neleidimas savo tarnui arba darbininkui dalyvauti šventos dienos pamaldose — 81; pamaldoms vartojamų daiktų vagystė — 588.

Paminklas: viešojo arba kapo paminklo sužalojimas — 550 p. 1, 554.

Pamiršti daiktai: jų pasisavinimas — 572 p. 1; 573.

Pamišėliai: sveiko žmogaus uždarymas jų ligoninėje — 500 p. 1.

Pamišėlių ligoninė: uždarymas joje žmogaus, nesergančio proto liga — 500 p. 1:

Panika: jos sukėlimas biržoje melagingų paskalų skleidimu — 264. Ž. Birža. Paskolos.

Papirkimas: tarnautojo padaryti nusikaltimą — 149, 149 I 2—4; melagingai liudyti — 158 d. 2 p. 1, 158 I 8. Ž. Kyšis.

Papročiai: Ž. Klajoklių tautų papročiai.

Parakas: įtaisymas sandėlio ir prekyvimo juo, neturint reikiamo leidimo — 225; nesilaikymas nustatytų taisyklių jam laikyti — 226, 227; jo vagystė — 582 p. 3.

Parangos: atėmimas iš techniko arba didmenų rangovo teisės dirbti statybos darbus arba imtis statymo parangų už netinkamą statybos darbų atlikimą — 561; valdžios arba visuomenės — 655.

Perašai: rinkimas jų vertybiniais popieriais, neleistos atidaryti prekybos arba pramonės draugijos arba bendrovės vardu — 324. Ž. Pasirašymas.

Pardavimas, pardavinėjimas: nesilaikant nustatytų taisyklių: vaistų, sudėtinių vaistinių preparatų arba nuodingų dalykų — 197, 197 III B 1, 198, 198 III B, 199, 204, 204 III B 1—2; maisto gaminių arba gėralų — 209—218; sprogstamųjų dalykų — 227; žibino aliejaus — 235, 340; draudžiamuoju metu sumedžiotų gyvulių — 251, 251 III A; begėdiškųjų raštų arba paveikslų — 281, 281 I 1—2; spaustuvių spaustuvo arba spaudmenų — 295; draudžiamų arba necenzūruotų leidinių — 298, 298 III B; svaiginamųjų gėralų — 315, 315 III A 1, 316, 317; procentinių popierių — 321; svetimų šalių loterijų bilietų arba neleidžiamų pažadų lėšelių loterijoms — 333; bažnytininių žvakių bei paveikslų — 336—339; linų arba kanapių — 342; pramogų bilietų, neįmokėjus nustatytos rinkliavos — 345; aukso arba sidabro ir jų dirbinių bei lydinų — 348—353; prekių su svetimu prekybos ženklu — 356; prekių su draudžiamu

antrašu arba paveikslu — 357; žmogaus į nelaisvę arba vergauti — 501; svetimo, prasimanyto, praskolyto ar kitaip apsunckinto turto — 593, 593 I 1—2, 593 III A 1; turto, neteisėtu tarnautojo nurodymu, turint tikslą pasipelnyti — 664.

Pareiga: nusizengimas tarnybos pareigai, kaip kaltės didinamoji aplinkybė — 65.

Pareiga kareiviavimo, natūralinė: nesilaikymas joms atlikti nustatytų taisyklių — 179, 179 III A 1, 180, 181 IV, 182, 188, 188 III A 1—2, 188 III B, 189, 190, 194; tarnautojo vertimas žmogaus atlikti neprivalomą pareigą — 665, 665 I.

Pareigos: tarnautojų neteisėtas jomis naudojimasis, darant bendrą nusikalstamąjį darbą — 65, 65 I 1—2, 65 III B 3—5; baustinas vertimas tarnautojo neiti savo pareigų — 145, 146, 147, 149, 149 I 1—4, 149 III A, 149 III B 1—3; neprisirašymas prie šaukiamos nuovados kareiviavimo pareigai eiti — 179, 179 III A 1—2; padirbimas arba perdirbimas dokumentų, kurie gali liudyti pareigų nustatymą, pakeitimą arba pasibaigimą — 440, 440 I 1—25, 440 III A 1—32, 440 III B 1—15, 443 p. 3; vertimas joms nusizengti — 507, 507 B 11; svetimo dokumento, kuris gali liudyti pareigų nustatymą, pakeitimą arba pasibaigimą, sugadinimas — 552, 552 III A 4—5.

Pareiškimas: Ž. Melagingas pareiškimas. Pranešimas.

Parodymas: Ž. Melagingas liudijimas.

Partizanaĩ: dalyvavimas lenkų partizanų organizacijoje — IV 1 III B 2.

Pasas: gyvenimas arba iškeliavimas be reikiamo paso arba su pasenėjusiu pasu — 269 d. 1; laikymas darbininko arba tarno be reikiamo paso — 269 d. 2; iškeliavimas į užsienius be reikiamo paso — 270; melagingas pareiškimas pasų duodamajai įstaigai apie jo neturėjimą — 271; pristatymas reikiamai valdžiai svetimo arba netinkamai gauto paso savo asmeniui patikrinti — 273 d. 1; įdavimas kitam žmogui savo arba svetimo paso, kad jis melagingai patikrintų savo asmenį reikiamai valdžiai — 273 d. 2, 273 I, 273 III A; gyvenimas be tinkamo paso, neturint nei gyvenamosios vietos, nei verslo — 274; netikrojo padirbimas arba tikrojo paso perdirbimas — 442.

Pasėlis: jo sugadinimas — 549; svetimo naudojimas — 633 p. 9. Ž. Javai.

Pasenėjimas: jo laiko skaičiavimas — 14 d. 3, 14 I 5, 14 IV. 70; baudmės — 68, 68 I 1—8, 68 III A 1—11, 68 III B 1—2, 69.

Pasielgimas: skriaudingas — 530. Ž. Elgesys.

Pasigailėjimas: 72; nužudymas iš pasigailėjimo — 460, 460 I 1—4, 460 III A; svetimo vaiko pasilaikymas iš pasigailėjimo — 503. Ž. Malonė.

Pasikėsinimas: nekaltintino žmogaus padaryti nusikaltimą — 39 d. 2; jo sąvoka — 49, 49 I 1—5, 49 III A 1—5, 49 III B; išduoti priešui kariuomenę, gynimosi priemones arba sutvirtintą vietą — 108 d. 3 p. 1; sambūriu padaryti smurtą, pagrobtį, pagadinti svetimą turtą arba išibrauti į svetimą gyvenamąjį būstą — 122, 122 III A 1; smurtu nuversti palankios valstybės vyriausybę arba pakeisti joje esamą santvarką — 135; priversti tarnautoją padaryti nusikaltimą — 146, 149; kyšių įgundyti visuomenės susirinkimo narį balsuoti už kyšio davėjo norimą asmenį — 150; įburto keliu nusižudyti, sudarius tam tikslui dvikovos sutartį — 488, 488 I; priversti padaryti nusikaltimą — 508; išreikalauti kyšį — 657.

Pasilaikymas: svetimo vaiko — 503; rastų arba pamirštų daiktų bei atklydusių gyvulių — 572.

Pasilaikytas vaikas: jo negražinimas, tėvams reikalaujant — 503.

Pasilinksminimai: Ž. Pramogos.

Pasipelnymas: nužudymas su tikslu pasipelnyti — 455 p. 12, 455 I 4, 455 III B 5; tuo pat tikslu perdidelės valdžios pasisavinimas — 636 d. 2, 636 III B 33; valdžios nepanaudojimas su tikslu pasipelnyti — 639 d. 2, 639 III B 8—9.

Pasipriešinimas: Lietuvos kariuomenei, norint palengvinti arba padėti priešui — 108 d. 3; tarnautojui, einančiam tarnybos pareigas — 122 p. 2, 142, 142 I 1—6, 142 III A 1—2, 142 III B 1—2; traukinio vadovautojui arba garlaivio ar jurių laivo kapitonui — 142 d. 3; minios pasipriešinimas valdžiai, sukeltas melagingų paskalų skleidimu arba triukšmo kėlimu — 263;

sangūlavimas su asmenim, negalinčiu priešintis — 516 d. 2 p. 3, 520 p. 3, 520 I 3, 520 III A 1, 520 III A 4.

Pasirašymas: nesišalinti iš savo gyvenamosios vietos — 178, 178 III A; melagingas pasirašymas, kad nėra įstatyme numatytų kliūčių verstis prekyba arba verslu — 335, 335 I; įrašymas į pasirašytą kito žmogaus blanką teksto, nesutinkančio su pasirašiusiojo valia arba kenkiančio jo turto interesams — 613, 613 III A 1—2, 613 III B 1—4, 614.

Pasirengimas: nusikalstamajam darbui padaryti — 50.

Pasisavinimas: kunigo pareigų — 97; vyriausybinių rabinų arba jų padėjėjų pareigų — 152; valdžios — 151, 151 I 1—3, 636, 636 I, 636 III B 3, 636 III B 9—12, 636 III B 15, 636 III B 24—27, 636 III B 35, 637; svetimo luomo vardo, laipsnio, herbo arba titulo — 272; dokumento arba pašto korespondencijos — 552 d. 2, 680; radinio, pamirštų daiktų arba atklydusių gyvulių — 571, 571 I 6—14, 571 III A 1, 571 IV, 572, 572 III A 4, 573, 573 III A 2—3, 573 III B 2—4; pavesto svetimo judamojo turto — 574, 574 III A 1, 574 III A 4—5, 574 III A 8—16, 574 III B 1—6, 574 IV; pasisavinimo bylų kėlimas — 574 I 3; įtikėto turto — 575, 575 I; turto, skirto nukentėjusiems nuo visuomenės negando — 576; globojamo ir prižiūrimojo turto — 577; dėl tarnybos turimo turto — 578, 578 I 2, 578 III B 4—21; šventų arba pašventintų daiktų, skirtų vartoti per pamaldas — 588 d. 3; dovanos arba kyšio — 661, 662. Ž. Pasilaikymas.

Pasitikėjimas: vagystė, peržengiant pasitikėjimą — 581 d. 2; pasitikėjimo piktam naudojimas — 575 I, 576 I, 577—580.

Pasityčiojimas: viešai išstatytų draugiškos valstybės herbu arba kitu ženklų — 136, 136 I.

Pasiuntinys svetimos šalies: padarymas jam asmens smurto — 478; jo ižeidimas — 535, 535 I; jo šmeižimas — 538 p. 1. Ž. Diplomatinijos agentas. Agentas.

Pasižadėjimas: paimtas už gautus gėralus — 317 d. 3; pasiėpimas turtą varžančio pasižadėjimo, tą turtą parduodant arba įkeičiant — 593, 593 I 1—2, 593 III A 1—2; skolos pasižadėjimo davimas nusigyvenimo atvejais — 599, 600, 601, 602; lupikiškas — 608 d. 4.

Paskalos: Ž. Melagingos paskalos.

Paskandinimas: grasymas paskandinti turtą 510; svetimo turto sužalojimas, jį paskandinant — 562, 563, 568; apdraus-tojo turto — 598.

Paskelbimas, pagarsinimas: teismo sprendimo spaudoje kaltininko lėšomis, kaip pridedamoji baudmė — 33 p. 3, 218, 309, 464 d. 3, 474 d. 3, 539; krašto apsaugos arba slaptų karo dalykų — 111, 111 I 4, 111¹, 111², 111³, 118², 653 d. 4; kliudy-mas paskelbti įstatymą, valdžios įsakymą arba privalomąjį nutarimą — 142; spaudoje uždraustų skelbti dalykų — 305, 305 III B; įtikėtų ir paslapytyje laikytinų dalykų — 541, 541 I 1—3, 541 IV, 543, 543 I, 544—546; žinių, esančių neleistinai applėštuose popieriuose — 542, 542 I; prekybos, pramonės ar-ba kredito slėpinių, sužinotų dėl tarnybos padėties — 543—546; tarnautojo nepasirūpinimas paskelbti įstatymą — 640; su-žinotų tarnybą beeinant ir paslapytyje laikytinų vyriausybės įsakymų, žinių ir dokumentų — 653, 655, 655 III A; bylos tarimosi arba balsavimo paslapties, esant prisiekusiu spren-dėju — 677; telegramos arba uždaros pašto korespondencijos turinio — 680, 680 III B. .

Paskleidimas: nusikalstamojo turinio brošiūrų — 132 III B 2; įžeidimas paskleistuose raštuose arba vaizduose — 533, 533 I. Ž. Platinimas. Skleidimas.

Paskola: lupikiška — 608, 608 III A 1—6, 608 III B 1—5, 608 IV, 609.

Paskolos lakštai: skolininkų, besiverčiančių žemės ūkiu, mokėjimas skolų Žemės Banko garantuotais įkaito paskolos lakštais — III 2 § 1.

Paskolų bilietai: draudžiamas jų pardavinėjimas — 333 p. 2.

Paslaptys: slaptų, liečiančių krašto gynyką, dalykų išda-vimas svetimai valstybei — 111, 111 I 2—3, 111 III A, 111¹, 111², 111² III B, 111³, 111⁴, 112, 118²; verslo paslapties išda-vimas — 363^a, 363^b; nuostatai apie jų skelbimą — 541—546; paskelbimas tarnybą arba verslą (užsiėmimą) liečiančių ir pa-slapytyje laikytinų dalykų—541, 541 I 1—3, 541 IV, 543, 543 I, 544, 655, 655 III A; prekybos paslapties paskelbimas — 545; vers-

lų mokesčio komisijos narių pagarsinimas slėptinų žinių apie mokėtojų turtą, skolas, apyvartą arba pelną — 546.

Paslėpimas, slėpimas: dokumento, išrodančio Lietuvos teisės svetimos valstybės atžvilgiu — 117 p. 1; išrodomųjų daiktų arba raštų — 166, 166 I 1; numirėlio, prieš teismo gydytojui apžiūrint — 171; dalyvavimas gaujoje gautam nusikaltimo keliu turtui slėpti — 279 p. 4; spaustuvės, norint išvengti nustatytos priežiūros — 292; cenzūros sulaukyto leidinio — 300; svetimo vaiko — 502 p. 1, 502 I 1—2; svetimo dokumento arba korespondencijos — 552 d. 2, 680; turto nusigyvenimo atvejais — 599—606⁴; savo ikeisto, areštuoto arba sekvestruoto turto — 607, 607 III B 1; priėmimas paslėpti turto, gauto nusikaltimo keliu — 616, 616 III B 1, 616 IV, 617, 626; arklio, gauto nusikaltimo keliu — 618.

Pasmerkietį: jų kalinimas — 19—23; luomo teisių atėmimas — 25—27; netekimas asmens ir turto teisių — 28—30; nustotų teisių atgavimas — 31; jų gyvenamosios vietos rinkimosi ir keitimo varžymas — 34—35.

Pastatymas: trobesio arba statinio, neturint reikiamo leidimo — 378, 378 III A 1—2; bažnyčios arba krikščionių maldos namų be reikiamo leidimo — 379; naujų atskaluonių maldos namų — 380; 381.

Pastogė: leidimas būti savo pastogėje nusikalstamos gaujos dalyviui — 279 d. 2.

Pašalinamosios bausmės aplinkybės: 68—72.

Pašalinimas iš valstybės, bažnyčios, savivaldybių ir visuomenės pareigų: 28, 30, 33 p. 4, 65, 425.

Pašalpa vyriausybės arba visuomenės: padirbimas netikrojo arba perdirbimas tikrojo liudijimo pašalpai gauti — 443 p. 2.

Pašaras: jo apnuodijimas, norint sužaloti svetimus gyvulius — 550 p. 8.

Pašiepimas: šventų daiktų arba tikėjimo dalykų — 74 p. 3, 74 III B 2.

Paštas: draudžiamas važiavimas laisvų paštų keliais — 405; jo įtaisyimas be pašto valdybos žinios — 406.

Pašto karveliai: jų laikymas valstybės išdavimo tikslais — 112¹.

Pašto kelio tarnautojas: atšakus jo elgimasis su keleiviais — 396. Ž. Pašto telegrafo įstaiga.

Pašto korespondencija: Ž. Korespondencija.

Pašto rinkliava: 346.

Pašto telegrafo įstaiga: svetimos, jos žinioje esančios, korespondencijos sužalojimas, paslėpimas arba pasisavinimas — 552; neleistas jos tarnautojo telegramos arba pašto korespondencijos turinio pagarsinimas, iškraipymas, sunaikinimas, paslėpimas arba atplėšimas — 680, 680 III B.

Pašto valdyba: įtaisyimas pašto be jos žinios — 406.

Pašventinti daiktai: jų niekinimas — 74 p. 2; jų vagystė — 588 p. 2.

Pašvyturės apylinkė: draudžiamas ugnies kūrenimas joje — 392.

Pataikavimas: tėvų, globėjų arba prižiūrėtojų nepilnamečio globojamojo paleistuvavimui — 525, 525 I 1—2.

Patentas: laivui plaukyti su lietuviška prekybos gairike — 362; svaiginamiesiems gėralams pardavinėti — VIII 1 § 6 III B.

Patikrinimas asmens: melagingas — 273; dykinėjančio žmogaus atsisakymas leisti patikrinti savo asmenį — 275.

Patikrinimas: aktų — 445, 445 III B 2, 672.

Patvirtinimas: aktų — 445, 672.

Paukščiai: jų lizdų draskymas — 248; jų išvarymas iš svetimos žemės — 623 d. 2 p. 1, 623 IV; jų medžiojimas — 623 I 3; sauvališkas jų ganymas svetimoje žemėje — 633 p. 4 ir 8, 633 IV.

Paupiai: 386 p. 2.

Pavainikis kūdikis: jo nužudymas, begimdant — 461.

Pavardė: savo pavardės nuslėpimas nuo valdžios — 272. Ž. Patikrinimas asmens.

Paveikslai: šventųjų paveikslų niekinimas — 73; jų pašiepinimas — 74 p. 3; įžūlus Aukščiausios Valdžios negerbimas arba valstybės nustatyto valdymo peikimas, rodant paveikslą — 128; viešas rodymas paveikslo, kuriuo kurstoma padaryti

maišto arba išdavimo darbas, nugriauti esama valstybės santvarka ar kitaip priešintis įstatymų nustatytai tvarkai — 129; tokių paveikslų gaminimas, laikymas arba vežimas iš užsienių, turint tikslą juos išplatinti, jei jie dar nebuvo platinami — 132, 132 I; gyrimas nusikaltimų, rodant paveikslus — 133; valdžios negerbimas, pareikštas viešai rodomame paveiksle — 154 d. 2; begėdiškųjų paveikslų skleidimas — 281, 281 I 1, 281 III A 1—4; gundomosios paraiškos šventųjų paveikslų skleidimas — 336; idėjimas į laikraštį įžeidžiamų paveikslų — 533 d. 2; garsinimas viešai išstatytuose paveiksluose žinomai neteisingo dalyko, griaušančio pasitikėjimą žmogaus sugebėjimu eiti savo užsiėmimo arba darbo pareigas arba draugijos ar įstaigos veikimu pramonės arba prekybos srityje — 540, šventojo paveikslo sužalojimas — 553 p. 2, 553 III B.

Paveldėjimas įstatymu: netekimas teisių paveldėti įstatymu — 29 p. 2.

Pavestinis: pasiūlymas, pažadėjimas arba davimas įmonės pavestiniui dovanų ar kitos naudos, konkurencijos tikslais — 363⁵ d. 1; pavestinio tokių dovanų priėmimas — 363⁵ d. 2; nesudraudimas įmonės pavestinio, darančio nedorosios konkurencijos darbą — 363⁸. Ž. Įsakytinis.

Pavojaus šauksmas: sukėlimas juo visuomenės triukšmo be pagrindo — 263.

Pavojus: kurstymas nusikaltimui įvykdyti, naudotis priemone, kuri daro pavojaus daugelio žmonių gyvybei — 129 d. 2 p. 1, 130 d. 2 p. 1. Ž. Palikimas pavojuje.

Pažeminimas: įtikėtų ir paslapytyje laikytinų žinių paskelbimas, turint tikslą pažeminti žmogų — 541, 541 IV 1—3, 655, 655 III A. Ž. Įžeidimas. Garbė. Šmeižtas.

Pederastija: 516. Ž. Homoseksualizmas. Sangūlavimas.

Peikimas: pagrindiniais įstatymais nustatyto valdymo — 121, 128.

Pelnas prekybos arba verslo įstaigų: melagingų žinių verslo mokesčio įstaigoms apie jį pareiškimas — 327.

Pensijos: jų netekimas — 28.

Perdavimas: asmens vergauti — 501; turto, kenkiant kreditorių interesams — 599, 600, 602.

Perdidelės galios pasisavinimas: 636, 636 I, 636 III B 8—10, 636 III B 15, 636 III B 23, 636 III B 27, 636 III B 29—30, 637.

Perdirbimas: pinigų, bilietų, popierių, kuponų arba talonų — 279, 429. Ž. Padirbimas.

Perkasas: neleistas vamzdžio nutiesimas nešvarumams į perkasą nuleisti — 385; pakeitimas plaukiamos upės vagos arba jos tekėjimo sumažinimas, iškasant jį — 388; metimas balasto į jį — 395 d. 2; jo teršimas — 548.

Perleidimas: įmonės, kenkiant kreditoriams — 606¹—606⁴; turto, kenkiant kreditorių interesams — 559—602, 607.

Perspaušdinimas: 620. Ž. Kontrofakcija.

Perstatymas neturint reikiamo leidimo: trobesių arba statinių — 378, 378 III B; atskaluonių maldos namų — 380.

Perversmas: jo iškeltosios valdžios aktų teisėtumas — 1 III B 2. Ž. Nuvertimas. Sukilimas.

Pervežimas be reikiamo atsargumo: parako arba kitų sprogstamųjų dalykų — 227; kitų dalykų arba žmonių vandenim — 230; ūmai degamų dalykų — 236 p. 3.

Peržengimas grynimosi ribų 45, 45 I 1—3, 45 III B 4.

Peštynės: viešoje vietoje — 262, 262 I, 262 III A 3, 262 III B 1—5.

Piešinys: priemonių, skiriamų kraštui ginti—111, 111¹, 111², 111³, 112, 654; įdėjimas į leidinį cenzūros nežiūrėto piešinio — 299; svetimo piešinio arba nesilaikant nustatytų taisyklių vartojimas prekyboms tikslams — 358, 621. Ž. Platinimas. Skleidimas.

Pievos: medžiojimas jose prieš nupjaunant žolę — 623 d. 3; sauvališkas važiavimas per jas, nenupjovus žolės — 633 p. 7, 633 III A 1—3, 633 IV; sauvališkas per jas važiavimas arba gyvulių ginimas — 634.

Piktanaudojimas: Ž. Pasitikėjimas.

Pilietišškai nesubrendęs: pilietišškai nesubrendusio asmens, pasinaudojant jo neišmanymu, raginimas daryti nenaudingas sau turto sutartis arba kitus turto patvarkymus — 611.

Pilietybė, piliečiai: 4, 4 I 1—6, 6, 9, 10—13, 13 I 1—4, 13 IV, 119.

Pilnametybė vedybinė: 414, 414 I, 417. Ž. Mažamečiai. Nepilnamečiai.

Pinigai: dalyvavimas gaujoje, susidariusioje netikriesiems pinigams dirbti, perdirbti arba jiems į apyvartą leisti — 279; netikrųjų lietuviškų arba svetimos šalies pinigų padirbimas — 427, 427 I 1—7, 427 III A 1—6, 429, 429 I 1—2; netikrųjų arba padirbtųjų pinigų leidimas į apyvartą, platinimas, laikymas ir davimas išmokėti — 430, 430 I; keitimas lietuviško arba svetimos šalies pinigų prabės arba svorio—432; netikrųjų arba perdirbtųjų pinigų bei jiems dirbti įrankių ir medžiagos konfiskacija — 436.

Piniginiai ženklai: bevardžių piniginių ženklų paleidimas į žmones—329; atvežimas iš užsienių daikto, vaizduojančio piniginį ženklą — 346.

Pinigų, piniginė bauda: kaip bausmės rūšis — 2 p. 8, 2 I § 2 p. d. 2 II § 1; kaip pridedamoji bausmė — 2 II § 2, 2 III B 1, 2 III B 3; nusikaltimai, už kuriuos didžiausia bausmė skiriama pinigų bauda, vadinami nusizengimais — 3 d. 3; jos skyrimas ir skaičiavimas 24, 24 I, 24 II § 1 § 2, 24 III A, 24 III B; jos pakeitimas nepilnamečiams teismo pabarimu — 55 p. 3; pakeitimas pinigų baudos areštu neturinčiam lėšų jos sumokėti — 59, 59 I 1—2, 59 III A 1—2, 59 III B 1—2. Šio pakeitimo taisyklės ir pinigų baudos įskaitymas, skiriant bausmę pagal visumos taisykles — 59, 59 III A 1—2, 59 III B 1—2, 60, 60 III A 3, 61, 63 d. 3; Skyrimas prie jos arešto, kaip pridedamosios bausmės, recidyvo atvejais — 64 d. 2 p. 3; jos suvartojimas — 24 d. 3, 252, 260, 290. 366.

Pinigų kasykla: pagrobimas jos sambūriu į savo valdžią, išplėšimas arba sugriovimas — 123 p. 2.

Pinigų kalykla: pagrobimas jos sambūriu į savo valdžią, joms laikyti ir vesti — 666 p. 2, 666 III B 1—2; įrašymas į jas melagingų žinių — 667, 667 A III 6; nelaiku įrašymas į jas pinigų — 671, 671 III A 1—2.

Pirkimas: draudžiamuoju metu sumedžiotų gyvulių — 251, 251 III A; valstybinio arba privatinio procentinio popieriaus, neturinčio visų jo kuponų, kuriais dar nepradėjo eiti palūkanos — 321 p. 1. Ž. Pardavimas. Sukčiavimas.

Pirkimas — **pardavimas**: sukčiavimas perkant bei parduo-
dant — 591, 591 III B 8, 591 III B 19—20, 591 III B 22, 591 III
B 24.

Pirmininkas visuomenės susirinkimo: teisėto jo reikalavi-
mo neklausymas — 140.

Pylimas: sulaikymas juo upės tekėjimo — 388; jo suža-
lojimas — 557, 565.

Planas: priemonių, skiriamų kraštui ginti — slaptojo —
perdavimas svetimai valstybei — 111, 111¹, 111², 111³, 112, 118²;
tarnautojo leidimas dėl nerūpestingumo tokį planą pagrobti,
sunaikinti arba pamesti — 654.

Platina: 447 IV.

Platinimas: įžulus Aukščiausios Valdžios negerbimas ar-
ba pagrindiniais valstybės įstatymais nustatyto valdymo pei-
kimas, platinant rašinius arba paveikslus — 128, 128 I; vei-
kalių arba paveikslų, kurstančių padaryti maištą, išdavimą ar-
ba nugriauti esamąją valstybės santvarką — 129, 129 III B 1,
129 III B 5—7, 129 III B 12—14, 129 III B 16—20, 132; nusi-
kaltimo gyrimas, platinant to turinio rašinius bei paveikslus
— 133. Ž. Paskleidimas. Skleidimas.

Plaukimas: jo priemonių sužalojimas — 558; netikras žen-
lo, vartojamo laivų plaukymo pavojui išvengti, iškėlimas —
559; laivo — 566.

Plaukymas: laivų — 558, 559.

Plentai: nelaikymas nustatytų taisyklių jais važinėti —
403. Ž. Keliai.

Plėšimas, plėšikavimas: plėšikų gaujoje dalyvavimas —
279 p. 3; 589, 589 III A 2, 589 III B 1—5, 590 d. 2 p. 5, 590 IV;
jo baudimas — IV 1 §§ 10—11.

Plytų gamykla: sauvališkas jos įtaisymas svetimame miš-
ko plote — 629.

Plukdymas: sielių ir kitos miško medžiagos — 386 d. 1 p.
1, 386 III A 1—3.

Pogromas: 122 III A 2.

Poilsis: Ž. Savaitinis poilsis. Šventės.

Policija: nepranešimas jai laiku: apie įvykusį gaisrą — 239,
apie primestinį arba paklydusį vaiką — 504.

Poligamija (daugpatystė): atsakomybė ir baudimas už ją — 412, 412 I 1—5, 412 II, 412 III A 1—2, 412 III B 1—3. Ž. San-
tuoka.

Politika: XXIV; draudimas kariškiams dalyvauti politiko-
je — XXIV 1. Ž. Kariškiai. Teisėjai.

Politinės partijos, organizacijos: draudimas jose dalyvau-
ti kariškiams. XXIV 1.

Ponas: jo nužudymas — 455 p. 5, 455 III B 2.

Popieriai: dalyvavimas gaujoje, netikriesiems popieriams,
surašytiems 427 ir 428 str., dirbti, perdirbti arba tokiems po-
pieriams platinti — 279 p. 1; ėmimas nuo jų žyminių ženklų —
433 p. 1; saivališkas svetimų popierių paskelbimas — 542. Ž.
Procentiniai. Vertybiniai popieriai. Raštai.

Pornografija: 281. Ž. Begėdiški.

Porteris: jo pardavimas — VIII 1 § 5.

Posėdis visuomenės susirinkimas: netvarkos kėlimas jame
— 140, 141.

Potašas: 629.

Potvynis: sužalojimas įtaisymų jam išpėti — 557; neat-
sargus jų sugadinimas — 565; vagystė jam ištikus — 582 p. 2.
Ž. Užtvinimas.

Prabė: — 348—353, pinigų prabės keitimas—432; įžymėti-

Prabė: 348—353, pinigų prabės keitimas — 432; įžymėti-
nam dirbiniui neteisingos prabės žymės išspaudimas — 685. Ž.
Ispaudas. Auksas.

Pradžios mokslas: privalomasis — XXXIV.

Prakalba: Ž. Kalba. Kurstymas.

Pramogos: pakėlimas jose netvarkos — 262 d. 3; jos įtai-
symas be nustatyto leidimo — 288; svaiginamųjų gėralų par-
davykloje — 315 p. 2, 315 III A 1—2; pardavinėjimas joms bi-
lietų, neįmokėjus nustatytos rinkliavos — 345. Ž. Susirinki-
mai.

Pramonės darbininkai: Ž. Darbininkai.

Pramonės įmonės: Ž. Įmonė. Darbas. Statistika.

Pranešimas: svetimais valstybei slaptų žinių, liečiančių
Lietuvos saugumą — 111, 111 I 4; nusikalstamos bendrijos da-
lyvio apie tą bendriją — 127; valdžiai apie nebūtą nusikalti-

mą — 156, 156 I 1—3, 156 III A 7; pridedamame prie įmonių apyskaitų ir balansų pranešime melagingų žinių idėjimas — 328; einančio pareigas tarnautojo netikrų žinių pranešimas — 669, 669 III B 1—4, 670, 670 I. Ž. Melagingas pranešimas.

Prekės: laikymas parduoti arba pardavinėjimas prekių su svetimu prekybos ženklu — 356 p. 2, 356 I 1—2, 356 III A, 356 III B; su draudžiamuoju antrašu arba paveikslu — 357; netikros jų kilmės nurodymas — 363²; skleidimas konkurencijos tikslais netikrų dalykų apie kitos įmonės prekes — 363³; jų nurodymas išpardavimo skelbime, kad jos priklausiusios konkurso masei arba buvusios nupirkta išpardavimo ar varžytynių keliu — 363⁰; jų pardavimas, nesilaikant nustatytų taisyklių — 363¹¹, 363¹²; mokėjimas jomis darbininkams atlyginimo — 364, 374; jų sandėlių sužalojimas — 562, 568; padėjimas nežiūrėtoms arba sveikatai žalingoms prekėms ženklų, kuriais pažymima jų nežalingumas sveikatai — 686.

Prekijas: nelaikymas nustatytų taisyklių vaistiniais dalykais prekiauti — 198, 199; nelaikymas nustatytų taisyklių maisto gaminiams arba gėralams gaminti, laikyti arba parduoti — 209—211, 211 I, 211 III A 1—4, 211 III B, 212, 213, 218; skiedimas alaus vandeniu arba kitais sveikatai nežalingais dalykais — 219; laikymas arba prekiavimas sprogstamais arba šaunamais dalykais, neturint reikiamo leidimo arba nesilaikant nustatytų taisyklių — 225 d. 2; maisto arba kitų būtinio reikalo dalykų kainų kėlimas — 242, 242 I; begėdiškų raštų arba paveikslų skleidimas — 281 d. 2; draudžiamųjų arba necenzūrotų leidinių skleidimas — 298; prekyba svaiginamaisiais gėralais, nesilaikant nustatytų taisyklių — 317; maltų arba grūstų javų priėmimas nesvertinai, bet kitu būdu — 341; nesilaikymas nustatytų taisyklių linams arba kanapėms pardavinėti — 342; aukso, sidabro arba gyvasių dirbiniais prekiaavimas, nesilaikant nustatytų taisyklių — 348, 349; pardavinėjimas aukso arba sidabro dirbinių ar lydinų su netikrais išpaukais, arba prabėmis — 352; svetimų prekybos ženklų naudojimas — 356; prekybos ženklų su draudžiamuoju antrašu arba paveikslu naudojimas — 357; vartojimas prekyboje uždraustų vartoti, neteisingų arba be nustatytų išpaudų svarų arba

masių — 363, 363 III A; įgijimas, laikymas arba perleidimas turto, gauto nusikaltimo keliu — 617; pardavinėjimas daiktų, padirbtų peržiangiant autoriaus teisę arba išradimo privilegiją — 622, 622 I.

Prekių ženklai: prekių ženklams saugoti įstatymas — XXV 1. Ž. Prekyba. Prekybos ženklas.

Prekyba, prekiavimas, pirkliavimas: atėmimas teisės: ja verstis — 33, 603, prekiauti vaistiniais dalykais — 198, 198 III B, prekiauti gėralais ir maisto dalykais — 218; šaunamais ir sprogstamaisiais dalykais, ir tos teisės atėmimas — 225; svajinamaisiais gėralais — 234; atėmimas teisės prekiauti už begėdiškų raštų arba paveikslų skleidimą — 281; spaudiniais be reikiamo leidimo — 296, 297; nusizengimai jos priežiūros įstatymams — 310—363¹²; vertimasis ja neleidžiant vyresnybei arba neturint teisės dėl savo tarnybos rūšies — 682; XXV.

Prekybos bendrovė: Ž. Bendrovė.

Prekybos draugija: Ž. Draugija.

Prekybos gairikė: 361—362.

Prekybos įmonė: jos įsteigimas: negavus reikiamo leidimo — 310; 310 I 2—4, netinkamas įtaisyimas — 311; svetimų prekybos ženklų vartojimas — 359. Ž. Darbas. Darbo laikas. Įmonė.

Prekybos įstaiga: jos uždarymas pagal vidaus reikalų ministerio įsakymą, veikiant sustiprintai apsaugai — XXXIX 2 § 1 p. 3.

Prekybos knygos: melagingų žinių į jas įdėjimas — 445 p. 3, 580 p. 2.

Prekybos nusigyvenėlis: 603. Ž. Nusigyvenimas.

Prekybos priežiūra: 143 d. 2, 310—363¹².

Prekybos sąskaitos: netikrų dalykų į jas įrašymas—445 p. 3.

Prekybos srityje veikimas: garsinimas neteisingų dalykų, griauančių pasitikėjimą juo — 540.

Prekybos ženklas: neleistas svetimojo prekybos ženklo vartojimas — 356, 356 I 1—2, 356 III A, 356 III B; vartojimas jo su draudžiamuoju antrašu, paveikslu arba piešiniu — 357, 357 III A, 358. Ž. Prekių ženklai.

Prekyvietė: supirkinėjimas javų iš žemininkų žemomis kainomis prekyvietėje — 610 d. 2.

Preparatai: Ž. Sudėtiniai vaistų preparatai.

Priedamoji bausmė: 21 II, 22 d. 2, 33, 60 d. 2, 60 III A 1—4.

Priesaika: Ž. Kreiva priesaika.

Priešinimasis: Ž. Pasipriešinimas.

Priešininkas, priešas: pagelbėjimas eiti jam karo ar kitus Lietuvai priešingus žygius — 108, 108 I 1—5, 108 III A, 108 III B 1—18, 108 IV; įstojimas į priešo kariuomenę arba neišstojimas iš josios 109, 109 I 1—2, 109 III B 1—10; 110 III B.

Prietarai: numirėlio išniekinimas dėl prietaro — 79 d. 3.

Prievardė: rašytojo — 308.

Prievarta, vertimas: nusikalstamoja darbo, padaryto ginant kitą žmogų nuo neteisėtos prievartos, nebaudimas — 46, 46 IV; dvasininko atlikti pamaldas arba apeigas — 80; tarnautojo — 122 p. 2, 142, 142 I 1—6, 145, 146; susituokti — 408, 420 p. 3, 420 I 4, 422; gašlauti, sangūlauti arba paleistuvauti — 515 p. 2, 516 d. 3 p. 3, 522 p. 2; atsakyti nuo savo teisių arba pareigų — 507, 507 I 1—3, 507 III A 1—6, 507 III B 1—12; derbininkų sudaryti arba iškelti sambaudį — 509, 509 I.

Prievartavimas: dalyvavimas gaujoje, susidariusioje prievartauti — 279 p. 3; 590, 590 I, 590 IV.

Priežiūra: nekaltintinų, bet pavojingų visuomenei asmenų atidavimas tėvų arba kitų žmonių priežiūrai — 39, nepilnamečių nusikaltėlių atidavimas tėvų, rūpintojų arba kitų žmonių priežiūrai — 41, 41 III A 1—3, 55; jaunuomenės auklėjimo — 291; spaudos — 292—309; verslų ir prekybos — 310—363¹²; žmonių ir krovinių vežimo ir policijos geležinkelio priežiūros — 399; mažamečių ar kitų žmonių — 423, 423 I 1—2.

Priėmėja: gimdyvei gydytojo nepašaukimas įstatymo nustatytais atvejais — 196; nėščios moters gemalo nužudymas — 466 d. 2; ligoniui reikalingos pagalbos nesuteikimas — 497 d. 2

Prikalbėjimas: Ž. Kalbinimas. Kurstymas.

Primestinis vaikas: nepranešimas laiku apie jį vietos policijai — 504, 504 I.

Prisipažinimas: melagingas prisipažinimas, padarius nusi-

kallimą — 169; neleistinomis priemonėmis vertimas, kad kaltininkas prisipažintų — 676, 676 III B 1—2.

Privalomasis, priverčiamasis įsakymas, nutarimas: dalyvavimas bendrijoje, kurios tikslas — priešintis jiems — 125; kurstymas priešintis jiems — 129, 130; jo nelaikymas — 138, 138 III A 1, 138 III A 4—5; priešinimasis jų paskelbimui arba įvykdymui — 142, 142 I 1—6, 142 III A 2; tarnautojo nesirūpinimas juos paskelbti arba įteisėti — 641.

Privalomasis pradžios mokslas: XXXIV.

Privatus gyvenimas: 538 IV. Ž. Asmens gyvenimas.

Privilegija išradimo: liečianti krašto gynimą — 1114; 621, 621 I 1—3, 621 III A, 622.

Pržiūrėjimas: netinkamas geležinkelio, garlaivio arba jūrių laivo statymo, taisymo arba naudojimo pržiūrėjimas — 560.

Pržiūrėtojas vaistinės: nelaikymas vaistinėms nustatytų taisyklių — 200—203.

Procentiniai popieriai: 321, 324, 331, 427—431, 436. Ž. Vertybės popieriai.

Propaganda: nusikalstamoji — 130 I 1—4, XXXIX 4 § 15.

Prostitucija: Ž. Paleistuvaujamieji namai. Paleistuvystė.

Prostitutė: įgundymas moters virsti prostitute — 526; įgundymas moters išvažiuoti iš Lietuvos, norint ją svetur paversti prostitute — 526¹; vyriškio versliškas pelnymasis iš prostitutės — 527, 527 I; laikymas prostitutės paleistuvaujamajame name prieš jos norą — 529 d. 2. Ž. Paleistuvaujamieji namai. Paleistuvystė.

Proto liga: jos įvaymas — 467; uždarymas pamišėlių ligoninėje žmogaus, nesergančio proto liga — 500 p. 1. Ž. Nesveikaprotis. Pamišėliai.

Proto nesubrendimas: nekaltintinuono priežastis — 39.

Provokacija: 477, 536.

Pulko Teismai: jų kompetencija — BS. įv. II 4 p. c.

Puolimas: puolimas kariuomenės, norint pagelbėti priešui — 108 d. 3 p. 3; toks pat puolimas sambūriu kariuomenės sąrgybos — 123 p. 1; puolimo priemonių vağystė — 582 p. 3.

Puskarininkis: jo vardo netekimas — 27 d. 2.

Pusmeisteris: žiaurus meisterio elgesys su juo — 282 d. 2; atšakus elgesys su samdytoju, jo neklausymas — 377.

Rabinai: sauvališkas ėjimas valdiškų rabinų arba jų padėjėjų pareigų — 152.

Radinys: jo sąvoka: 571 I 1—2, 571 I 9, 572 III A 1, 573 III A 2—3; jo grąžinimas savininkui — 571 I 4, 571 III A 2; jo pasisavinimas — 571 IV, 572, 572 III A 4, 573, 573 III A 1, 573 III B 4. Ž. Rasti daiktai.

Radijas: XXVI; radijo susisiektimo įstatymas — XXVI 1.

Raktas: dykinėjančiojo pritaikinto rakto turėjimas — 274; elgetaujančiojo tokio rakto turėjimas — 276.

Rangovas: nesilaikymas nustatytų taisyklių, atliekant statybos darbus — 382, 561; statiniams netinkamos medžiagos vartojimas — 561. Ž. Parangos.

Rasti daiktai: nepaskelbimas apie rastus daiktus — 571 p. 1, 571 I 4, 571 I 9, 571 III A 1—2; jų pasisavinimas ir vartojimas — 572, 572 III A 4, 573, 573 III A 3—4, 574 III B. 4.

Rašinys: kurstas prieš Vyriausiąją Valdžią arba įstatymais nustatytą valdymą — 128, 128 I; parašymas BS, 128 str. numatyto rašinio su tikslu jį išplatinti, jei jis dar nebuvo platinamas — 132 d. 1; rašinio, numatyto BS, 128 str., laikymas ir gabenimas į užsienius, turint tikslą išplatinti — 132 d. 2, gyrimas jame nusikaltimo — 133, 133 I; įžeidžias valdžios arba visuomenės įstaigą — 154 d. 2; uždraustojo atspaudimas — 299 p. 3; laikraščio redaktoriaus atsakomybė už įdėjimą į laikraštį įžeidžiamų rašinių — 533 d. 2, 538 d. 2. Ž. Raštai. Leidiniai. Spaudiniai.

Rašytojas: leidimas išeiti į žmones tokiam spaudiniui, kurio turinyje yra nusikalstamojo darbo žymių — 307, 307 I; nepranešimas laikraštyje atspausito straipsnio rašytojo pavardžio, vardo ir pavardės — 308.

Raštas: tikybos dalykų niekinimas jame — 73 p. 2, 74 p. 2; vyriausybės arba visuomenės įstaigos įžeidimas raštu 154 d. 2, 155 I 3, 155 III A 1—3; begėdiškųjų raštų skleidimas —

281, 281 I 1—2; dildymas arba naikinimas rašto, surašyto žyminiame popieriuje, paimtame iš vyriausybės įstaigų arba valdininkų bylų — 433 p. 3; grasymas raštu — 510 d. 2, 510 I 3, 510 III A 1; įžeidimas arba šmeižimas raštu — 533 d. 1, 538 p. 2; garsinimas juose melagingų dalykų, griaujančių atskiro žmogaus arba įstaigos pasitikėjimą — 540; tarnautojo nepranešimas apie jo gavimą — 642 p. 2. Ž. Popieriai. Procentiniai popieriai. Vertybiniai popieriai.

Raštų klastojimas: nuostatas apie jį — 438—452. Ž. Padirbimas.

Ratai: be pateisinamosios priežasties buvimas su jais sveltimame miške — 630.

Reabilitacija: 31. Ž. Teisių grąžinimas.

Receptas: pardavinėjimas vaistų be gydytojo recepto — 197 d. 2; padirbimas arba sudėjimas vaisto pagal gydytojo receptą — 198 p. 3; davimas iš vaistinės vaisto, padaryto ne pagal gydytojo receptą — 200 p. 2; nusižengimas taisyklėms dėl receptų sąskaitybos ir laikymo arba taisyklėms dėl receptų knygų rašymo ir laikymo — 200 p. 6. Ž. Vaistas. Vaistinės.

Recidyvas: nusikalstamojo darbo pakartojimas — 67, 67 I, 67 III A, 67 IV.

Redaktorius: begėdiškųjų raštų arba paveikslų skleidimas — 281 d. 1; už šį nusikaltimą atėmimas teisės būti juo — 281 d. 2; melagingas atsakingojo redaktoriaus vardo pažymėjimas leidinyje — 294 p. 3; jo atsakomybė už išleidimą spaudinio, kurio turinyje yra nusikalstamojo darbo žymių — 307; jo atsakomybė už idėjų laikraštini įžeidžiamų rašinių, laiškų arba paveikslų — 533 d. 2; grasinimas paskelbti laikraštyje melagingų, asmens garbei arba turto interesui kenkiančių žinių, pasipelnymo tikslu — 615. Ž. Šantažas.

Regėjimas: jo netekimas — 467, 467 III B 8.

Registracija: atsargos karių — 183—185; viešbučio svečių — 266; gimimo ir mirimo — 424, 426. Ž. Viešbutis. Metrikų knygos.

Regyklos: Ž. Pramogos. Spektakliai.

Reikalingasis apsigynimas: 45; nužudymas, peržengiant jo

ribas — 459, 459 I 1—4, 459 III 1—2; labai sunkus arba sunkus kūno sužalojimas, peržengiant reikalingo gynimosi ribas — 473, 473 I, 473 III B 1—2.

Reiškėjas: netekimas teisių būti reiškėju sandoroms arba aktams — 30 p. 9. Ž. Liudytojas.

Religinė įstaiga: rinkimas jai mezliavos, neturint tam tikro leidimo — 277.

Relikvijos: jų niekinimas — 73 d. 1, 73 II.

Rengiamasis tardymas: pagarsinimas spaudoje dalykų, šio tardymo iškeltų — 305.

Rengimasis: nusikalstamajam darbui — 50 III A. Ž. Pasi-rengimas.

Retorsija: Ž. Atkeršijimas.

Revizija: viešojo atsiskaitymo įstaigų ir įmonių — XLIV 1 § 6—8.

Rezoliucija: teismo — 60, 64, 66, 552, 574 d. 3, 581 d. 4, 591 d. 3. Ž. Sprendimas.

Riaušės: leidimas jas kelti svaiginamųjų gėralų įstaigose — 315 p. 2. Ž. Netvarkos kėlimas.

Riebalai: peržengimas taisyklių jiems gaminti, laikyti arba pardavinėti bei jų sumaišymas su karvės sviestu — 214 d. 2; dirbtinių riebalų gaminimo ir pardavinėjimo taisyklės — XVI 3.

Riedmenys geležinkelio: Ž. Važma geležinkelio.

Riksmas: jo pakėlimas viešoje vietoje arba visuomenės susirinkime — 77, 262.

Rinkėjas spaustuvės: paslėpimas cenzūros sulaikyto leidi-dinio — 300 d. 2.

Rinkimai: netekimas teisių būti rinkėjais arba renkamai-siais savivaldybių arba visuomenės susirinkimuose — 30 p. 1; XXVII; rinkimų laisvės apdraudimas — XXVII 1.

Rištinės knygos: skiriamos įrašyti: spausdintiems raštams — 293 p. 2, parduotiems spaudžiamiesiems reikmenims — 295; akcijoms ir gaunamoms už jas lėšoms — 326; nesilaikymas nustatytų taisyklių šioms knygoms vesti — 293, 295, 326; trūkumas sprogstamųjų dalykų sandėlyje daiktų, kurie reikia įrašyti į rištines sandėlio knygas — 225 d. 4.

Rovimas kelmų: Ž. Vertimas kelmų.

Rūbai: jų dažymas — XVI 3.

Rūkymas: tabako draudžiamoje vietoje — 238.

Ruoniai, ruoniavimas — 253.

Rūpinimas: maisto ar pašaro kariuomenei arba jos ligoninėms karo metu — 115; palikimas pavojuje asmens, negalinčio savimi rūpintis — 489, 490; gašlavimas su rūpinamuoju žmogumi — 515 p. 1, 515 III A; sangūla su vyriškiu, kuris yra sangūlautojo rūpinamas — 516 d. 3 p. 2; sangūla su žmogumi, kuris yra rūpinamas — 517, 517 III A, 523 p. 2, 523 III B 1—2; tokio žmogaus sąvadavimas paleistuvauti — 524 d. 2, vartojimas įgaliojimo, rūpintis svetimu turtu, įtikėto turto nenaudai — 577, 577 III A 2, 577 III B 1—4. Ž. Rūpintojas.

Rūpintojas: maisto kariuomenei arba jos ligoninėms karo metu — 115; netekimas teisių būti juo — 30 p. 6; žiaurus jo elgimasis su nepilnamečiu — 420 p. 1, 420 I 1—3; nepilnamečio vertimas elgetauti arba susituokti — 420 p. 2 ir 3, 420 I 4, 422; draudžiamojo amžiaus nepilnamečio asmens atidavimas į kalnakasybos pramonės įmonę arba amato įstaigą — 421; globojamojo asmens palikimas be reikiamos priežiūros — 423, 423 I 1—2; pataikavimas rūpinamo nepilnamečio asmens paleistuvavimui — 525, 525 I 1—2.

Saikai: 363, 363 III A. Ž. Mastai. Matai. Svarai.

Saikomieji stikliniai indai: gaminimas, laikymas parduoti arba pardavinėjimas jų nenustatyto saiko — 363 d. 2.

Saldumynai dirbtiniai: nelaikymas nustatytų taisyklių jiems gaminti, laikyti bei parduoti — 215.

Sambaudis: darbininkų vertimas arba kurstymas jį sukelti arba toliau tęsti — 125 p. 3, 368, 509, 509 I; sambaudžio darymas — 367, 367 III A, 367 IV.

Samda: nusižengimai samdos įstatymams — 364—377; normalinės samdos sutarčių sąlygos — V 5. Ž. Darbas. Darbininkai.

Samdininkas: Ž. Darbininkas.

Samdymas, pasamdymas: sauvališkas darbininko atsisakymas dirbti, nepasibaigus samdomajam laikui—369; darbininkų samdymas laukų darbams dirbti — 373, 375. Ž. Samda.

Samdytojas: 373, 374, 376, 377.

Sandėliai bendruomenių: Ž. Bendruomenių sandėliai.

Sandora, santoris: nusikaltėlių išdavimo — 9 d. 2 p. 2; jos padarymas su svetimos šalies vyriausybe Lietuvos nenaudai — 116 d. 1; neprivalomos tarnautojo pajamos išreikalavimas, nurodant, kad yra vykdomos sandorės su valdžia sąlygos — 664; tarnautojo dalyvavimas įstatymo draudžiamame santoryje — 683.

Sangūlavimas: vyriškio su vyriškiu — 516, 516 I; su nepilnamete mergina, esančia sangūlautojo valdžioje — 517, 523, 523 III B 1—2; kraujomaišos — 518, 518 I 2, 523 p. 1; su nepilnamete mergina, naudojant piklį jos nekaltumą, arba su moteriške nekaltintina arba negalinčia gintis — 520, 520 I 2—6, 521, 521 III B 1—2; su nepilnamete mergina, pasinaudojant jos neišgalėjimu — 521, 521 III B 3; su mergaite ar vaiku, kuriems nesukako 14 metų amžiaus, arba su moteriške, priversta asmens smurtu arba baudžiamuoju grąsytu — 522, 522 I 1—2, 522 III B 2—12; sąvadavimas paleistuvauti asmenų, kurių sangūlavimas baudžiamas — 524 d. 2. Ž. Išžaginimas. Paleistuvystė. Svetimavimas.

Sanitarija: Ž. Sveikata.

Santuoka, susituokimas: jos sutraukimas vyrui arba žmogui prašant, kai vienas iš jų būna pasmerktas kalėti sunkiajame kalėjime arba ištremti — 29 d. 2 p. 1; jos apeigų atlikimas, dedantis kunigu — 97 p. 2; jos sudarymas prievarta — 408, 408 I; su asmenim, negalinčiu numanyti savo darbo reikšmės arba valdyti savo elgesio — 409; per vieno iš susituokiančiųjų apgaulę — 410, 410 I 1—4, 410 III A 1—2; asmenų tokio giminytės arba gentytės laipsnio, kurio sangūla BS. laikoma kraujomaiša — 411; asmenų, žinomai vieno arba abiejų pirmajai santuokai tebėsant — 412, 412 I 1—5; atsakomybė krikščionių tikybos dvasininko už dalyvavimą sudarant 408—412 str. numatytą santuoką — 413 d. 1; atsakomybė tarnautojo, padariusio metrikų įrašą, arba liudytojo, davusiojo įliudotinį liudijimą tokiai santuokai — 413 d. 2; su asmenim nesulaukusių pilnų vedybinių metų — 414, 414 I 1; krikščionių tikybos žmogaus su nekrikščionim — 415; asmenų tokio gimi-

nystės arba gentystės laipsnio, kuri pagal įstatymą yra negalinga, bet nebaustina pagal BS. 411 str. — 416; su mergina, neturinčia 21 metų amžiaus, be jos tėvų sutikimo — 417, 417 I III A; susituokusiojo arba su juo svetimavimas — 418; draudžiant tėvams, kai susituokiantieji esti nepilnų metų — 419 p. 3; nepilnamečio, verčiant tėvams arba globėjams — 420 p. 3, 420 I 3; globėjo arba rūpintojo su nepilnamečiu, naudojant piktam savo valdžią — 422; neįrašymas į susituokimo įrašus reikalingų žinių — 425, 425 I, 426 p. 1; įrašymas į susituokimo įrašus netikrų žinių — 426 p. 2; pagrobimas neišteikėjusios moteriškės prieš jos valią, turint tikslą su ja susivesti — 506.

Sargyba: Ž. Kariuomenės sargyba. Kalėjimo sargyba.

Saugykla: mokslo arba meno dalykų, priklausančių valstybei arba visuomenei, sužalojimas — 550 p. 2; jos sužalojimas padegant, išsprogdinant arba paskandinant — 562, 563 p. 2; rengimasis tai padaryti — 564; vagystė iš jos — 581 d. 2; šventybių arba pašventintų daiktų vagystė iš bažnyčios saugyklos — 588, 588 I 1—2.

Saugumas išorinis, iš šalies: 111, 111¹, 111², 111³, 111⁴, 112, 112¹, 118², 654. Ž. Išdavimas.

Saugumo Departamentas: Ž. Valstybės Saugumo Departamentas.

Sauskeliai: jais naudojimasis — XXXII 3. Ž. Keliai.

Sauvaliavimas: 498—512. Ž. Asmens laisvė. Asmens smurtas.

Sauvališkas: svetimo turto naudojimas — 623—635.

Savaitė: savaitės darbo valandų skaičius — XXVIII 4; savaitės poilsis — XXVIII 4 § 2.

Savitarpio apsidraudimo draugija: neleistinių jos prižiūrėtojo operacijų atlikimas — 330; 578—580. Ž. Apsidraudimo draugija.

Savivaldybės: savivaldybių privalomų įsakymų leidimas ir jų vykdymas — I 1.

Savivaldybės įstaiga: išleidimas vertybės popierių, pagal įstatus neapdraustų arba didesnei sumai, negu yra leista, arba indėlių bilietų, neimant pačių indėlių — 580 d. 2.

Savivaldybinė natūralinė pareiga: jos neatlikimas — 194.

Sajunga, bendrija nusikalstamoji: dalyvavimas joje — 52, 52 I; dalyvavimas valstybės išdavimo sąjungoje — 118, 118¹, 118²; sudarymas arba priklausymas sąjungai, turinčiai įstatymu draudžiamų tikslų, priešingų viešajai dorai, gresiančių visuomenės ramumui arba saugumui — 124, 124 II §§ 9—10; dalyvavimas sąjungoje, turinčioje tikslą kurstyti priešintis valdžiai, sukiršinti atskiras gyventojų dalis arba šeiminius su darbininkais arba kurstyti darbininkus sukelti sambaudą — 125, 125 III B; dalyvavimas sąjungoje, turinčioje tikslą nuversti esamą valstybę visuomenės sutvarkymą — 126, 126 I, 126 III B 1—5, 135; leidimas savo būste jai susirinkti — 127, 127 III A 1—2; dalyvavimas sąjungoje, susidariusioje pinigams arba vertybės popieriams padirbti arba perdirbti — 431 p. 2; dalyvavimas žmogžudžių sąjungoje — 457, 457 I 1—3, 457 III A 1—2; dalyvavimas sąjungoje, susidariusioje viešojo susisiektimo priemonėms gadinti — 564. Ž. Gauja.

Sąjungos: jų uždarymas vidaus reikalų ministerio įsakymu, veikiant sustiprintai apsaugai XXXIX 2 § 1 p. 3.

Sąmyšis: 120—137. Ž. Kurstymas.

Sąmokslas: Ž. Sąjungos.

Sąmonė, nuovoka: nusikalstamojo darbo padarymas, netekus jos — 39, 39 I 1—3, 39 III B 4; jos atėmimas tarnautojui, norint sutrukdyti pareigų ėjimą — 147, 147 I, 148; palikimas pavojuje žmogaus, neturinčio sąmonės — 489, 490; jam pagalbos nesuteikimas — 497, 497 I; sangūlavimas su vyriškiu, netekusiu nuovokos arba jam nuovoką atėmus — 516 d. 2 p. 2, 516 d. 3 ir 4; sangūlavimas su moterimi, atėmus jai nuovoką — 522 p. 3, 522 III A 4—5; pagrobimas svetimo judamojo turto, atimant tam tikslui sąmonę — 589, 589 I 2.

Sąskaityba: Tarnautojo nelaikymas nustatytų sąskaitbos taisyklių — 666, 666 B 1—2, 671, 671 III A 1—2.

Sąskaitybos knygos: Ž. Knygos.

Sąšlavos: saivališkas jų vežimas į svetimą žemę — 633 p. 3, 633 IV.

Sąvadavimas paleistuvauti: 524, 524 I, 524 III A 1—2.

Segėjimas: ne savo ordino arba pasižymėjimo ženklo viešas segėjimas — 272, 272 III A, 272 III B.

Sėklinis medis: Ž. Medis.

Sėklos: sėklų prekybos kontrolė — XLV 5.

Sekvestras: 607 III B 1.

Sekvestravimas: 607 d. 2.

Sekvestruotas turtas: jo pagrobimas, paslėpimas, sužalojimas, perleidimas arba įkeitimas bei kitoks apsunkinimas — 607 d. 2, 607 III B 1.

Sekundantas: jo atsakomybė — 483, 486, 487. Ž. Dvikova.

Sėlenos: 341.

Sidabras: Ž. Auksas.

Sieliai: jiems plukdyti nustatytų taisyklių nelaikymas — 386, 386 III A 1—3.

Siena: valstybės sienos ruožo iškraipymas arba gairės perkėlimas — 117 p. 2, 117 III B; jos ženkle pagadinimas arba perkėlimas — 549 p. 2.

Sienos gairė: valstybės sienos gairės pagadinimas arba perkėlimas — 117 p. 2, 117 III B.

Skaitykla: jos atidarymas be leidimo — 296; jos laikytojo atsakomybė už draudžiamų leidinių laikymą, pardavinėjimą bei skleidimą — 298, 298 III B.

Skardelė: nustatytos skardelės, žyminčios mokesčio arba rinkliavos įmokėjimą, padirbimas arba perdirbimas — 443 p. 4.

Skaudus įžeidimas: nužudymas susijaudinus, jei tą susijaudinimą sukėlė skaudus įžeidimas — 458 d. 2, 458 III B 5; kūno sužalojimas, padarytas tokiomis pat sąlygomis — 470 d. 2.

Skelbimas: valdžios skelbimo nuplėšimas — 155; prekybos skelbime svetimo prekybos ženklo vartojimas — 356, 359; vartojimas jame prekybos ženklo su draudžiamu antrašu arba paveikslu — 357; idėjimas jame melagingų žinių apie įstaigos, bendrovės arba draugijos reikalų bei sąskaitų padėtį — 580 p. 2. Ž. Paskelbimas.

Skelbimas paslapčių: 541—546.

Skerdykla: jos įtaisymas, nesilaikant taisyklių, arba neįsvarus laikymas — 312; skerdimas gyvulių ne skerdyklose, kur jos yra įtaisytos — 313; jų priežiūra — XVI 1 §§ 28—32.

Skydaženklis (herbas): pasityčiojimas viešai išstatytu palankios valstybės skydaženkle — 136, 136 I; jo nuplėšimas arba pagadinimas — 155; saivališkas jo pasisavinimas — 272 p. 2.

Skynimas: saivališkas svetimų vaisių arba gėlių skynimas — 633 p. 9, 633 IV.

Skleidimas: mokslų ir nuomonių, kuriomis kurstoma padaryti maištą, išdavimą, arba sugriauti esamąją valstybę visuomenės santvarką — 130, 130 I 1, 130 III B, 131, 131 III A 4, 131 III B, 132 I, 132 III B 1—3; netikrų dalykų prekybe ar pramonėje konkurencijos tikslais — 363¹, 363³.

Skolijamoji kasa: Ž. Kasa.

Skolijimas: kapitalo perdidelėmis palūkanomis — 608, 608 III A 1—5; vertimasis skolijimu žemininkams javų arba kito sandėto bei pinigų pernelyg sunkiomis, nesutinkančiomis su vietos papročiais, sąlygomis — 609.

Skolininkas: netesėjimas raštinio pasižadėjimo neišvykti iš savo gyvenamosios vietos — 178, 178 III A; slėpimas turto, norint išvengti skolų mokėjimo, paskelbus jį nusigyvenusiu skolininku — 599, 599 III B, 600, 602, 602 III A 2; melagingas jo pareiškimas teismui apie savo turto sudėtį — 606, 606 III A; sudarymas su juo apsunkinančių jo turtą aktų, žinant, kad jis tai daro, norėdamas pakenkti savo kreditoriams — 606⁴; skolijimas jam kapitalo perdidelėmis palūkanomis — 608, 608 III A 1—3; skolijimas žemininkams javų arba kito sandėto bei pinigų pernelyg sunkiomis sąlygomis, pasinaudojant didžiai varginga skolininko padėtimi — 609; žemės ūkio — III 2 § 1. Ž. Paskolos lakštai.

Skolytojas: skolininko nepranešimas arba melagingas pareiškimas teismui apie savo turtą, norint jam išvengti skolos mokėjimo — 606; turto apsunkinimas arba apsunkinto turto perleidimas, kenkiant skolytojui — 607, 607 III B 1—15; skolijimas kapitalo perdidelėmis palūkanomis — 608, 608 III A 1—5; lupikiškas skolijimas žemininkams — 609. Ž. Kreditorius.

Skolos: svaiginamųjų gėralų pardavinėjimas į skolą — 317, slėpimas turto, norint išvengti skolų mokėjimo, paskel-

bus nusigyvenusiu skolininku — 599, 600, 601; skolų sąrašo sudarymas, perleidžiant įmonę — 606², 606³; skolos ieškojimas pagal žinomai apmokėtą dokumentą — 611, 611 I 3, 611 III A 2—6; palūkanų įdėjimas į kapitalinę skolos sumą — 608 d. 2; įstatymas ūkininkų skolų mokėjimui palengvinti — III 2. Ž. Paskolų lakštai. Skolijimas. Skolininkas. Skolytojas.

Skraidomasis aparatas: skraidymas juo viršum sutvirtintų arba uždraustų vietų — 113¹.

Skundas: melagingas — 156, 156 I 1—3, 156 III A 1—12, 156 IV 1—2, 157, 157 I 1—6, 157 III A 1—4, 157 III B 1—6.

Slaptos organizacijos: priklausymas ir kurstymas dėtis prie jų — IV 1 § 6—7. Ž. Socialistai, revoliucininkai, maksimalistai. Komunistai.

Slėpimas: padėjimas nusikalstamąjį darbą įvykdyti, pažadant jį nusišlepti — 51 d. 1 p. 3, 51 III B 7; nusikaltėlio slėpimas nuo teismo arba baudmės — 167, 167 I, 167 III A, 168, 168 III B; tokio slėpimo nebaudimas — 170, 170 I 1—2, 170 III B 1—3; pabėgusiojo iš kariuomenės sl. — 192, 192¹; neteisėtai iškirštų miško medžių arba gaminių slėpimas — 627. Ž. Paslėpimas.

Slėpiniai: Ž. Paslaptys.

Smarkiai veikiantieji vaistai: 195, 195 III B 1—3; 201, 204, 205. Ž. Vaistai.

Smėlis: sauvaiškas jo ėmimas svetimoje žemėje — 633 p. 2, 633 IV.

Smuklė: 315.

Smurtas: padarytas sambūrio — 122 I 1—3, 122 III A 1—4; sambūrio smurtu pasipriešinimas kariuomenei — 123, III B 11—12; grasymas juo — 510 III A 2, 510 III A 5, 510 III A 7; verčiant gašlauti — 515 III B; sangūlavimas, — 475 I, 475 III A 1, 475 III A 5, 475 III B 2, 475 III B 5, 475 III B 7—10; jo nebaudimas — 477 III B 1; prievarta smurtu — 507 I 1—3, 507 III A 1—6, 507 III B 4, 507 III B 6, 507 III B 11—12; verčiant gašlauti — 515 III B; sangūlavimas, pavartojant jį — 522 III A 2, 522 III B 11; svetimo turto pagrobimas, pavartojant smurtą — 589 I 1; prievartavimas, pavartojant smurtą — 590 I. Ž. Asmens smurtas.

Socijalistai, revoliucininkai, maksimalistai: priklausymas jų partijai — IV 1 III B 3.

Sodas: jo sužalojimas padegant, išsprogdinant arba paskandinant — 562, 568; saivališkas svetimame sode gėlių, vaisių, daržovių arba kitų augalų rinkimas arba skynimas — 633 p. 9, 633 IV; saivališkas per jį važiavimas arba gyvulių ginimas — 634

Sodo gėlės: Ž. Gėlės.

Spalvotieji akmenys. Ž. Akmenys.

Spauda: niekinimas joje Dievo, Tėkybos, šventųjų arba pašventintų daiktų — 73, 74; valstybės arba visuomenės įstaigos įžeidimas — 154 d. 2; nusižengimai spaudos priežiūros įstatymams — 292—309; įžeidimas arba šmeižtas joje — 533, 538, 538 III B, 538 IV; garsinimas žmogaus, draugijos arba įstaigos pasitikėjimą griaušančių dalykų — 540; XXIX 1; apskričių komendantų 1933 m. įsakymas spaudos reikalu — XXIX 2. Ž. Spaudiniai.

Spaudiniai: tikybos dalykų niekinimas — 73 p. 2, 74 p. 2; nepagarbos reiškimas valdžiai — 154 d. 2; tvirkinamo turinio spaudiniai — 281 III A 1; prekiavimas jais arba kitoks jų platinimas, neturint reikiamo leidimo arba nesilaikant nustatytų taisyklių — 293 p. 4, 299, 309; įžeidimas arba šmeižimas spausdiniuose — 533, 538, 538 III B, 538 IV; garsinimas žmogaus; draugijos arba įstaigos pasitikėjimą griaušančių dalykų juose — 540; draudžiamieji — XXXIX 4 §§ 17—19, XXXIX 4 § 25.

Spaudmenys: jų pardavimas žmogui, neturinčiam teisės juos įsigyti — 295 p. 2.

Spaudžiamieji reikmenys: 295 p. 1.

Spausdinimas: laikraščio, negavus leidimo — 293 p. 3; uždraudimas spausti kartinius ir perijodinius raštus, esant sustiprintai apsaugai XXXIX 2 § 2 p. 4.

Spaustuvai: vartojimas jų, neturint reikiamo leidimo — 292 d. 2; nepranešimas apie spaustuvės spaudžiamųjų mašinų pakeitimą — 293; pardavimas jų asmeniui, neturinčiam teisės įsigyti — 295.

Spaustuvė: įsteigimas be leidimo arba slapta jos laikymas — 292 d. 1 ir 3; jos priežiūrėtojo nepranešimas nustatyta

tvarka apie stovų arba spaudžiamųjų mašinų skaičiaus ar didumo pakeitimą, nelaikymas taisyklių dėl ristinių knygų vedimo, pradėjimas spausti laikraštį, neturint leidimo, ir paleidimas į žmones spaudinio, nesilaikant nustatytų taisyklių — 293; paleidimas iš spaustuvės į žmones leidinio, žinomai melagingai jame pažymint leidimo įstaigos, leidėjo ar atsakingo redaktoriaus vardą arba kad jis esąs cenzūros leistas — 294; jos tarnautojo cenzūros sulaikytojo spaudinio paslėpimas — 300 d. 2; jos prižiūrėtojo išleidimas spaudinio, kurio turinyje yra nusikalstamojo darbo žymių — 307, 307 I.

Spiritas: jo apdėjimas akcyzės mokesčiais — II 1 § 3; spirito monopolio ir spirito akcyzės nuostatų peržengimo baudimas — II 1 §§ 561—569; jo pardavinėjimas — VIII 1 § 5. Ž. Akcyzė. Gėralai.

Spiritiniai dirbiniai: baudimas už nusižengimus registruojamųjų spiritinių dirbinių akcyzės nuostatams — II 1 §§ 591—593.

Spiritiniai gėralai: baudimas už nusižengimą jų akcyzės nuostatams — II 1 §§ 570—572.

Sektakliai: 262 d. 3, 302, 443 p. 8, 345. Ž. Pramogos. Vaidyklos.

Spekuliacija: 242. Ž. Kainos.

Sprendimas (teismo): užsienių — 10 p. 2, 64 III A 3; jo paskelbimas spaudoje, kaip pridedamoji bausmė — 33 p. 3, 218, 309, 464, 474, 539; daugiau nusikalstamųjų darbų padarymas, prieš jį paskelbiant — 60, 60 III A 4, 60 III A 6, 60 III B 4, 64, 64 III A 1—3, 64 III B; nusikalstamojo darbo padarymas, paskelbus jį — 66, 66 III B 1—3; jo vykdymo pasenėjimas — 68; juo paskirtos bausmės pasenėjimas — 68 III B², 69; kliudymas arba nepasirūpinimas jo paskleisti arba įvykdyti — 142, 640; iki jį paskelbiant, kaltininko pasisavintojo arba pagrobtojo turto gražinimas geruoju, lengvina bausmę — 552, 574, 581, 591; tarnautojo nesiėmimas priemonių įsiteisėjusiam sprendimui vykdyti — 639 d. 4, 645 p. 2; teisėjo arba tarnautojo žinomai neteisingo sprendimo padarymas — 675, 675 I 1—5.

Sprogdinimas: grasymas išsprogdinti — 510; svetimo turto

išsprogdinimas — 562, 563, 568; apdraustojo turto išsprogdinimas, norint gauti draudimo pinigus — 598. Ž. Išsprogdinimas.

Sprogsmo pavojus: dėl nelaikymo nustatytų taisyklių sprogstamųjų arba šaunamųjų dalykų įstaigoms laikyti — 224 d. 2, 227 d. 2. Ž. Išsprogdinimas.

Sprogstamieji dalykai, arba sproginiai: jų pavartojimas smurto darbams daryti — 123 d. 1 p. 4, 123 d. 2, 123 III A 2; dalyvavimas bendravime, kurio tikslas yra nuversti esamas valstybėje visuomenės sutvarkymas arba daryti didieji nusikaltimai sprogstamais dalykais arba šoviniais — 126 d. 1; priklausymas tokiai bendrijai, jei ji turėjo sprogstamų dalykų arba ginklų sandėlių — 126 d. 2; dirbimas, įgijimas, laikymas arba išleidimas sprogstamųjų dalykų arba šovinių, žinant, kad jie buvo skiriami didžiajam nusikaltimui daryti — 222; jų dirbimas arba gamyklos įtaisymas, neturint reikiamo leidimo — 223; šių dalykų įstaigų įtaisymo arba jų darbų sutvarkymo taisyklių nesilaikymas, jei dėl to galėjo būti sprogdimo pavojus — 224; jų laikymas, neturint reikiamo leidimo arba nesilaikant nustatytų taisyklių — 225 d. 1 p. 1; įtaisymas jiems laikyti sandėlio, neturint reikiamo leidimo — 225 d. 1 p. 2; jų įgijimas, neturint tam leidimo — 225 d. 1 p. 3; jų pardavimas žmogui, neturinčiam leidimo jiems įgyti — 225 d. 1 p. 4; prekiavimas jais, neturint leidimo — 225 d. 1 p. 5; sandėlyje esančio kiekio neatitikimas rištinių knygų įrašams — 225 d. 2 p. 4; nesilaikymas taisyklių apie įrengimą jiems sandėlių, jų pervežimą, laikymą, davimą, pardavinėjimą, įgijimą, išleidimą arba vartojimą — 227; jų prirengimas nužudymui padaryti — 457 d. 2; jų sužalojimas išsprogdinant — 562, 568.

Srutos: 385.

Stabmeldys: 86.

Statistika: XXX; nesuteikimas jai reikalingų arba davimas melagingų žinių — XXX 1, XXX 2 § 14, XXX 3 § 10; taisyklės statistikos žinioms rinkti iš pramonės ir prekybos įmonių — XXX 4.

Statyba, statybos darbai: nusižengimai jų tvarkymo bei prižiūrėjimo įstatymams — 378—407, 555 p. 4, 663.

Stirna: jos nudobimas bemedžiojant — 250.

Stojimas: Ž. Atvykimas.

Streikas darbininkų: 122 III A 2. Ž. Sambaudis.

Stumbras: jo nudobimas bemedžiojant — 250.

Sudarymas: baustino sambūrio — 121 d. 2, 122 d. 2, 123 d. 2.

Sudėjimas bausmių: 62, 63.

Sudėtiniai vaistų preparatai: dirbimas, laikymas parduoti arba pardavinėjimas vaistų ne įstaigose, įtaisytose sudėtiniais vaistų preparatams dirbti — 197; nelaikymas nustatytų taisyklių sudėtiniais vaistų preparatams pardavinėti — 198 p. 1; dirbimas, laikymas parduoti arba pardavinėjimas vaistinių dalykų — supjaustytų, sugrūstų, sukapotų, arba sumaišytų — 198 p. 2; nelaikymas jų gaminamose įstaigose taisyklių, nurodančių, kaip laikyti, duoti arba vartoti nuodingi arba smarkiai veikią vaistai — 201; atėmimas teisės būti jų gaminamos įstaigos prižiūrėtoju — 202 d. 2; leidimas jų gaminamoje įstaigoje eiti vaistininko, chemiko arba mokinio pareigas žmogui, neturinčiam tos teisės — 203. Ž. Vaistinės. Vaistas.

Suėmimas: atėmimas asmens laisvės, suimant — 498, 498 I 1—6, 498 III A 1—2, 498 IV, 500; neteisėtas žmogaus suėmimas — 649. Ž. Asmens laisvė.

Sugadinimas, pagadinimas, gadinimas: susisiekimo ir susižinojimo priemonių, norint pagelbėti priešui — 108 p. 5; dokumento, išrodančio Lietuvos teisės svetimos valstybės atžvilgiu, arba valstybės sienos gairės — 117, 117 III B; svetimo turto sambūriu — 122 p. 1; apsaugos antspaudo arba ženklo — 144, 144 III A 3; valdžios arba visuomenės įstaigos skelbimo, dokumento, antrašo, skydaženklų, kariuomenės vėliavos ar karo laivyno gairės — 155, 155 I 1; civilinių arba baudžiamųjų bylų išrodomųjų daiktų — 166; kalėjimo būsto — 173 d. 2, 174; kito žmogaus asmens padėties išrodymų — 438; turto, kelių, išpėjamųjų, sienos ženklų bei kitų daiktų — 547—570.

Sugražinimas: Ž. Gražinimas.

Sugundymas: 73 p. 3, 74. Ž. Pagunda. Gundymas. Kursymas.

Suimtinis: jo pabėgimas iš kalimujų namų arba kada jis esti saugojamas — 174, 174 III B 1—3; lengvos kūno žalos padarymas kalėjimo sargybos žvalgiui, beeinančiam tarnybos pareigas — 479 d 4; jo atsakomybė už kalėjimo sargybos žmogaus įžeidimą, jam tarnybos pareigas beeinant — 532 d. 2. Ž. Kaliniai.

Sukčiavimas, suktybė: dalyvavimas gaujoje, susidariusioje suktybėms daryti — 279 p. 3; turto reikaluose — 591, 591 I 2. 591 I 7—8, 591 III A 1—10, 591 III B 8, 591 III B 13, 591 III B 15—16, 591 IV, 592, 592 III A 1—3, 593, 593 I 1—2; apgaulingas draudimo pinigų išgavimas — 594, 594 I d—3; padarytas pasivadinant tarnautoju arba žmogumi, darančiu ką nors pagal tarnautojo įgaliojimą, arba gaujos — 595, 595 III A 1—2; sukčiavimo recidyvas — 596, 597; apgaulingas draudimo pinigų išgavimas, sunaikinant apdraustą turtą — 598, 598 III A 2.

Sukilimas: kurstymas sukilti prieš esamą valdžią ir valstybės santvarką — 129, 129 III B 10—12, 130, 130 III B; ginkluotas — XXXIX 1 § 1. Ž. Ginkluotas sukilimas. Maištas. Kurstymas.

Suklastojimas raštų: 438—452. Ž. Raštas. Raštų klastojimas.

Sulaikymas: pašto korespondencijos leidimo arba atidavimo sulaikymas — 680 p. 1.

Sumušimas: Ž. Muštynės. Smurtas. Sužalojimas.

Sunaikinimas: puolimo arba gynimosi nuo priešo priemonių — 108 p. 5; svetimojo turto — 562, 563, 568; pašto korespondencijos arba telegramos — 680.

Sunkimai: Ž. Balastas.

Sunkiųjų darbų kalėjimas: kaip bausmės rūšis — 2 p. 2 § 2 p. 2 § 3, 2 III B 2—4; nusikalstamieji darbai, už kuriuos didžiausia bausmė skiriama sunkiųjų darbų kalėjimas, yra didieji nusikaltimai — 3 d. 1; jo skyrimas ir laikymas jame — 16; jo laiko skaičiavimas — 22; pasmerktųjų perkėlimas į paskirtas jiems gyventi vietas, dėl jų gero elgesio, iškalėjus du trečdalius jiems skirtos bausmės — 23; atėmimas luomo teisių, pasmerkus jame kalėti — 25; netekimas garbės titulų, laips-

nių, ordinų ir kitų vyriausybės teikiamų pasižymėjimo ženklų, garbės vardų, pensijų ir pašalinimas iš valstybės, bažnyčios, savivaldybinių ir visuomenės pareigų — 28; netekimas turto, paveldėjimo ir vedybinių teisių bei tėviškos valdžios vaikams — 29; netekimas palikimo asmens, prieš kurį padarytas nusi-kaltimas, ir kitų teisių — 29¹, 30; nustotų teisių atgavimas — 31; gyvenamosios vietos pasirinkimo teisės varžymas, bausmę jame atlikus — 34, 35 d. 3; jo pakeitimas, lengvinant bausmę — 53; jo skyrimas ir pakeitimas nepilnamečiams — 55, 57; jo pakeitimas vyrui arba moteriai, sukakusiems 70 metų amžiaus — 58, 58 III B; jo skyrimas ir skaitymas, sudedant bausmes — 60, 63; 64, 66; slėpimas žmogaus, pasmerkto jame ka-lėti — 168 d. 2 p. 1; paleidimas kalinio, nusmerkto jame ka-lėti — 173 d. 3; kalimo laiko prailginimas kaliniui, pabėgu-siam iš jo — 176, 176 I, 176 III B; tarnautojo nesiėmimas reikalingų priemonių suimti žmogui, pasmerktam kalėti jame — 645 d. 3 p. 2.

Sunkusis kūno sužalojimas: padarytas viešai iškeltose muštinėse — 262 d. 4, 262 III B 2; susituokimas su žmogumi, priverstu grasymu padaryti sunkųjį kūno sužalojimą — 408; jo sąvoka — 467 I, 467 III A 2—4, 468, 468 III A 2, 468 A 5—6, 470 III B 28—30; padarytas didžiai susijaudinus arba kankinamu būdu—470, 471, 471 III B 3; padarytas peržengiant reikalingo gynimosi ribas — 473, 473 III B 2; padarytas dėl neatsargumo — 474; grasymas jį padaryti, verčiant gąslauti — 515; verčiant sangūlauti — 516, 522; gundant moterį virsti prostitute — 526; plėšikaujant — 589 d. 2; prievartaujant — 590 d. 2.

Suomijos Didžioji Kunigaikštija: BS. galia joje — 5 p. 3.

Supirkinėjimas: monetų, atrėžtųjų metalo dalių — 432 d. 2; javų iš žemininkų pernelyg žema kaina — 610.

Susijaudinimas: jo įtakoje padarytas: nužudymas — 458, 458 I, 458 III A 1—2, 458 III B 1—16; kūno sužalojimas — 470, 470 III B 1—2, 470 III B 6—11, 470 III B 16—22, 470 III B 33—36; asmens smurtas — 476 d. 2; lengvas kūno sužalo-jimas laivo kapitonui arba valsčiaus viršaičiui — 479 d. 2, 480 d. 2

Susikūlimas: traukinio — 148, 558 d. 3, 560 d. 2. Ž. Traukinys

Susirinkimai: netekimas teisių būti rinkėjais arba renkamaisiais savivaldybių arba visuomenės susirinkimuose — 30; leidimas susirinkti savo bute žinomai prieš įstatymus einančiai bendrijai — 127, 127 III A 2; pašaliečio, esančio visuomenės susirinkime, neklausymas susirinkimo pirmininko teisėto reikalavimo — 140; tolesnis susirinkimo nario ginčų tęsimas, susirinkimą uždarius, arba paleisto susirinkimo atidarymas — 141; kėsinimasis neleistinomis priemonėmis paveikti susirinkusius narius, jiems balsuojant, ir teismo uždraudimas dalyvauti susirinkime — 150; XXXI; susirinkimų ir pramogų įstatymas — XXXI 1; prievolė pareikšti apie daromą susirinkimą reikiamai valdžiai — XXXI 1 § 1; atvejai, kada pareikšti apie daromą susirinkimą nereikia — XXXI 1 § 56; nusizengimas susirinkimų įstatymo nuostatomis ir baudimas už jį — XXXI 1 §§ 64; draudimas juos daryti, esant sustiprintai apsaugai — XXXIX 2 § 2 p. 5.

Susituokimas: Ž. Santuoka.

Susisiekimas: XXXII; oru — XXXII 1; XXXII 2, XXXII 3.

Susitarimas: kalinių pabėgti iš kalimosios vietos — 174 d. 2, III B 2; išsprogdinti arba paskandinti svetimą turtą — 563 d. 2.

Sustabdyimas: bylos svarstymo arba pasmerkimo vykdymo — 71, 71 IV.

Sustiprinta apsauga: jos įvedimas — XXXIX 2, XXXIX 2 §§ 1—7. Ž. Apsauga.

Sutartis: Ž. Sandora. Santoris.

Sutarties, santorio raštas: laukų darbininko naudojimasis svetimu sutarties raštu — 375; melagingas pareiškimas apie jo pametimą — 376; netikrojo padirbimas — 443 d. 1 p. 5. Ž. Sandora.

Sutenerystė: 527,

Sutikimas: jo reikšmė: darant abortą — 466; pagrobiant nepilnametę merginą — 505; gašlaujant — 514, 515; sangūlaujant — 516, 520.

Sutvirtintoji vieta: jos išdavimas arba kėsinimasis išduoti

priešui — 108 d. 3 p. 1; jos viršininko nužudymas — 108 d. 3 p. 4; išdavimas svetimai valstybei jos plano, brėžinio, piešinio ar kito pavaizdavimo arba aprašymo — 111¹ p. 2, 111², 111³, 112; baustinas įsiskverbimas į ją — 113.

Suviliojimas: paveikimas žmogaus, kad pakeistų savo tikybą, suviliojant tariamu pelnu — 86; merginos — sangūlauti — 517, 517 I, 517 III A.

Sužalojimas: kūno — 467—480; svetimojo turto — 547—570; įkeistojo, areštuoto arba sekvestruoto turto — 607; svetimoje žemėje augančio medžio — 625.

Svaiginamieji gėralai: jų viešas gėrimas būryje arba draudžiamoje vietoje — 285, 286; svaiginamųjų gėralų pardavykloje laikymas neleistinų maisto dalykų — 314; jų pardavimo įstaigos atidarymas neleidžiamu metu — 315 p. 1; jų įstaigose neleistinų pramogų leidimas — lošti arba kelti riaušės — 315 p. 2; 315 III A 2; neleistinas jų pardavimas kareiviams — 315 p. 3; laikymas jų įstaigose neleistino amžiaus tarnų ir leidimas gerti mažamečiui arba aiškiai girtam žmogui — 315 p. 4; nelaikymas nustatytų taisyklių svaigųjų gėralų įstaigoms laikyti bei svaiginamiesiems gėralams pardavinėti—315 p. 5; verslo pobūdžiu savo buto ar kito būsto pavedimas svaiginamiesiems gėralams gerti—315 p. 6; prekiavimas jais draudžiamoje vietoje, neturint teisės arba be reikiamo leidimo — 316; jų pardavinėjimas į laukiamo derliaus sąskaitą, imant įkaitui daiktus, mainant į javus ar kitus ūkio gaminius ir mokėjimas jais pinigų vietoje — 317; svaiginamųjų gėralų įstaigos laikytojo igijimas, paėmimas laikyti įkaitu, išleisti arba išleidimas svetimo turto, gauto nusikaltimo keliu, arba kareivio ginklo, drabužio bei amunicijos daiktų — 617, 619. Ž. Gėralai.

Svaiginamieji, svaigieji vaistai: svaiginamųjų vaistų įstatymas — VII 1; nuostatai apie juos — VII 1 §§ 15—16. Ž. Farmacija. Vaistai.

Svarai: laikymas parduoti arba vartojimas neteisingų, uždraustų vartoti arba be įspaudų — 363, 363 I 2; tarnautojo žinomai neteisingų svarų žymėjimas — 685 p. 1.

Svarstyklės: netikrųjų svarstyklių vartojimas — 363, 363 III A. Ž. Mastai. Matai.

Sveikata: nelaikymas nustatytų taisyklių žmonių sveikatai apsaugoti — 207, 210; sveikatai žalingų bei pagedusių maisto dalykų, gėrų arba indų gaminimas, laikymas parduoti arba pardavinėjimas — 211, 211 I, 211 III A 1—4, 211 III B; primaišymas į javus arba miltus sveikatai žalingų priemaišų — 213; alaus skiedimas sveikatai nežalingais dalykais — 219; vandens teršimas, darant jį žalingu žmonių sveikatai — 220; jos sudarymas, sužalojant kūną — 467, 467 III A 4, 468, 468 III B 3, 469; sveikatos pažymėjimo padirbimas arba perdirbimas — 443 p. 1, 443 I; gydytojo žinomai melagingo sveikatos pažymėjimo davimas — 444; tarnautojo, dedančio maisto dalykams išpaudus arba kitokius ženklus, kuriais pažymimas jų nežalingumas sveikatai, tokio ženklo padėjimas netikrintai prekei arba maisto dalykams, žalingiems sveikatai — 686.

Sveikatos liudijimas: Ž. Gyvuliai.

Svetimavimas: susituokusiųjų žmonių — 418, 418 I, 418 III B.

Svetimoji šalis: jos loterijos bilietų platinimas — 333; jos pinigų arba vertybės popierių padirbimas — 427 d. 3.

Svetimoji valstybė: nusikalstamojo darbo padarymas joje — 10; sąjunginės svetimos valstybės išdavimas — 108 d. 4; jos kurstymas daryti Lietuvai priešingus žygius arba nutraukti su ja karo sąjungą — 110, 110 I 1; slaptų Lietuvos planų, piešinių bei dokumentų jai išdavimas arba slaptų žinių teikimas — 111, 111 I 4, 111 III A, 111¹, 111², 111³ III B, 111³; pardavimas arba pareiškimas jai privilegijuoti išradimų arba pagerinimų, liečiančių krašto gynybą — 111⁴; plano nubrėžimas, piešinio nupiešimas arba kraštui ginti skiriamų karo pastatų aprašymas, turint tikslą duoti tatau svetimai valstybei — 112; stengimasis su jos vyriausybe padaryti Lietuvai ne-naudingą sandorą arba turėjimas su ja diplomatinį pasitarimų, kuriais siekta pakenkti Lietuvai — 116; sunaikinimas, paslėpimas arba pamainymas dokumento, rodančio Lietuvos teises svetimos valstybės atžvilgiu — 117 p. 1; valstybės sienos ruožo pagadinimas, perkėlimas arba iškraipymas, norint išduoti svetimai valstybei Lietuvos teritorijos dalį — 117 p. 2, 117 III B; pasikėsinimas smurtu nuversti palankios svetimos

valstybės vyriausybę arba pakeisti esamą joje valdymo tvarką — 135; vyriausios jos vyriausybės galvos nužudymas — 456; sužalojimas — 472; asmens smurtas — 476; įžeidimas — 534, 538. Ž. Organizacijos.

Svetimos šalies pasiuntinys, diplomatijos agentas, atstovas, įgaliotinis: padarymas jiems asmens smurto — 478; jų įžeidimas — 535, 538.

Svetimšaliai: jų atsakomybė pagal Baudž. Statutą — 5 p. 4, 5 I 12, 9 d. 2; svetimšalio, padariusio nusikaltimą, išdavimas svetimai valstybei — 13, 13 I 2; Lietuvos valstybės išdavimas, jų padarytas, esant jiems Lietuvoje — 119; varžymo teisės rinktis ir keisti gyvenamąją vietą pakeitimas jiems ištrėmimu į užsienius — 35 d. 4; svetimšalio, ištrėmtojo į užsienius, sauvališkas grįžimas į Lietuvą — 177; svetimšalio padarymas su Lietuvos piliečių neteisėtos sutarties, norint pasisavinti patentą laivui plaukyti su lietuviška prekybos gairike — 362; XXXIII; svetimšaliams gyventi įstatymas — XXXIII 1. Ž. Darbo leidimas. Bažnyčia. Konkordatas.

Svetimšalių draugijos: jų agentų melagingų žinių apie imonę suteikimas, norint sumažinti arba išvengti verslo mokesčio mokėjimo — 328.

Svėrimas: sukčiavimas besveriant — 591 p. 2, 591 I 8.

Sviestas: Ž. Karvės sviestas. Dirbtinis sviestas.

Svoris: pinigų svorio keitimas — 432 d. 1.

Šaknys: neleistas jų vertimas — 255, 258; jų atėmimas — 255 d. 2.

Šaligatviai: 401. Ž. Gatvės.

Šaltinis: jo teršimas — 548.

Šantažas: 615, 615 I 1—4.

Šaudymas: draudžiamoje vietoje — 230 p. 3.

Šauksmas: 263 p. 2. Ž. Šūkavimas.

Šeima: slėpimas nusikaltėlio ir nusikaltimo nebaudžiamas, jei pranešimas apie tai būtų kartu savo šeimos žmogaus išdavimas arba kaltinimas — 170, 170 I 1—2, 170 III B 1—3; nusikalstamieji darbai, liečiant šeimos teises — 408—426; savo šeimos nario palikimas pavojuje — 489, 490, 490 III A 1—3,

490 III B; šeimos nario įžeidimas — 530; pagarsinimas kito žmogaus garbę žeminančių dalykų, ginant savo šeimos garbę — 537; pagarsinimas diskredituojamų žinių, liečiančių šeimos gyvenimą — 538 d. p. 2, 538 IV, 615.

Šeiminkai: jų sukiršinimas su darbininkais — 125 p. 2; užantspauduoto būsto, sandėlio arba kito daikto: antspaudo sugadinimas arba padarymas tokio būsto įeinamu — 144; gamyklos, fabriko, amato arba prekybos įstaigos: neįtaisyimas jose priemonių oro, žemės arba vandens apkrėtimui išvengti — 311; savo šeiminko neklausymas — 377; š. nužudymas — 455 p. 5, 455 III B 2.

Šienas: Ž. Žolė.

Šmeižtas, šmeižimas: 530 III B 1, 531, 531 I 1—8, 531 III A 1—12, 531 III B 1—4, 537, 537 I 1—4, 537 III A 1—5, 537 III B, 538, 538 IV, 540, 541, 655 p. 4. Ž. Įžeidimas.

Šnipavimas, špijonažas: 108 p. 6, 108 III B 9—10, 108 III B 18, 111, 112, 113. Ž. Išdavimas. Paskelbimas. Paslaptys.

Šoviniai: jų vagystė — 582 p. 3.

Šuliny: netinkamai įrengto laikymas — 383; jo teršimas — 548.

Šuo: apsiundymas juo žmogaus — 233.

Šustinis: 341.

Šukavimas: bažnyčioje arba maldos namuose — 75, 77; viešoje vietoje arba susirinkime — 262. Ž. Netvarkos kėlimas.

Šventasis paveikslas: jo niekinimas — 73; jo bjaurojimas — 74; gundomosios poraiškos paveikslų skleidimas — 336; jo sužalojimas — 553 p. 2 ir 3, 553 III B.

Šventasis Raštas: jo niekinimas — 73, 74.

Šventenybės, šventybės: jų niekinimas arba bjaurojimas — 73, 74; jų sužalojimas 553; jų vagystė — 588, 588 I 2.

Šventės, šventadieniai: šeiminko neleidimas tarnui, darbininkui arba mokiniui dalyvauti šventadienio ar kitos šventės pamaldose — 81; švenčių ir poilsio įstatymas — V 2. Ž. Pamaldos. Darbas.

Tabakas: jo rūkymas draudžiamoje vietoje — 238; baudimas už nusizengimus tabako dirbinių akcyzės nuostatams — II §§ 603—614.

Talonai: netikrųjų padirbimas — 427—429; netikrųjų arba perdirbtųjų platinimas — 430; rengimasis netikruosius dirbti — 431; jų atėmimas — 436.

Tardymas: melagingas liudijimas rengiamajame tardyme — 158, 158 I 7, 158 III A 14; tarnautojo nesiėmimas priemonių, kad suimtų pašauktą tardyti žmogų, jei jis yra suimtinas — 645 p. 2.

Tarnaitė: neturinčios paso tarnaitės laikymas — 269 d. 2.

Tarnas: jo laikymas be nustatyto paso — 269 d. 2, nepilnamečio tarno laikymas svaiginamųjų gėralų įstaigoje — 315 p. 4; atšakus jo elgesys ir samdytojo neklausymas — 377.

Tarnautojas, valdininkas: netekimas teisių eiti valstybės, visuomenės arba karo tarnybą — 30; laikinis arba visiškas jo iš tarnybos atstatymas — 65, 65 I 1—2, 65 III B 1—5; kliudymas jam eiti tarnybos pareigas — 142, 142 I 1—6, 142 III A 1—2, 142 III B 1—3, 143, 143 I, 638; baustinas jo vertimas, neiti savo pareigų arba neteisėtai naudotis tarnybos galia — 145, 146, 148; atėmimas tarnautojui sąmonės, kad jis nebegalėtų savo pareigų atlikti — 147, 147 I, 148 d. 4; jo papirkimas — 149, 149 I 1—4, 149 III A, 149 B 1—3, 150; jo valdžios pasisavinimas — 151, 151 I 1—3, 151 III B; valdininko įžeidimas, einant jam tarnybos pareigas — 154, 532, 532 III A 1—6, 532 III B 1—9, 536 d. 2, 536 III A 4; melagingas dėjimasis tarnautoju sukčiavimo tikslais — 595, 595 III A 1—2; tarnautojo sąvoka — 636 d. 4, 636 IV 1—2; jų nusikalstamieji darbai, padaryti valstybės arba visuomenės tarnybą beeinant — 636—687. Ž. Apsileidimas. Dvasininkas. Notaras. Teisėjas. Kyšis.

Tarnyba: netekimas teisių ją eiti — 30; tarnybos prievolės peržengimas ir atleidimas arba laikinis iš jos atstatymas — 65, 65 III B 1—5; valstybės išdavimas, panaudojant tarnybos padėtį — 110 d. 2, 111; valstybinė — XL. Ž. Karo tarnyba.

Tauta: nusikalstamieji darbai Lietuvių tautai arba Lietuvos valstybei — XXXIX 4. Ž. Valstybė.

Teatras: kėlimas netvarkos jame — 262 d. 3; uždraustojo

kūrinio suvaidinimas arba sudainavimas — 302; bilietų pardavinėjimas, nesumokėjus nustatytos rinkliavos — 345. Ž. Pramogos.

Technikas: nelaikymas technikos arba kitų taisyklių, dirbant statybos darbus, įtaisant kelius arba susisiekimą priemonės — 382, 561. Ž. Statyba.

Technikos taisyklės: jų nelaikymas, dirbant statybos darbus, įtaisant kelius arba susisiekimą priemonės — 382, 560, 561, 663. Ž. Statyba.

Teikmų (tiekimo) derybos: valdžios arba visuomenės teikmų derybų slėpinio pagarsinimas — 655 p. 3.

Teisėjas: žinomai neteisingo sprendimo nulėmimas — 675; draudimas jam dalyvauti tokiuose politiniuose veiksmuose, kurie gali silpninti pasitikėjimą jo nešališkumu — XXIV 2 § 142 p. 3.

Teisės: verstis medicinos praktika — 195; nusikalstamieji darbai, liečiantieji šeimos teises — 408–426; padirbimas netikrojo arba perdirbimas dokumento, kuris gali būti teisės nustatymo, pakeitimo arba pasibaigimo liudijimu — 440, 440 I 1–15, 440 III A 1–32, 440 III B 1–15, 443 p. 3; vertimas nuo jų atsisakyti — 507, 507 III A 1–2, 507 III B 1–12; dokumento, kuris gali būti teisės nustatymo, pakeitimo arba pasibaigimo liudijimu, sužalojimas — 552; vertimas užleisti turto teisę — 591, 591 I 6–8, 591 III A 1–8, 591 IV. Ž. Atėmimas. Autoriaus teisė. Šeima.

Teisės vykdymas: vertimas atsisakyti nuo teisės vykdymo — 507, 507 III A 5.

Teisių aprėžimas: prikerģimas jo prie aukščiausios baudmės — 60 d. 2; jo laiko skaičiavimas ir likimas, baudmės vykdymui pasenėjęs — 69.

Teisių grąžinimas: 31.

Teismas: jo darbo trukdymas — 156–178; priemonės, kurių gali imtis teismo posėdžio pirmininkas prieš nesilaikančius posėdžio metu rimties ir tvarkos — XXXV 1 §§ 58–60.

Teismo rimtis: XXXV.

Telefonas: pagelbėjimas priešui, sugadinant telefonus —

108 d. 3 p. 5; jo paėmimas į savo valdžią, išplėsimas arba sugriovimas sambūriu — 123 p. 2; jo sugadinimas — 556, 556 I, 565.

Telegrafas: pagelbėjimas priešui, sugadinant telegrafus — 108 d. 3 p. 5; jo įtaisyimas, turint tikslą teikti slaptas žinias svetimai valstybei — 112¹; baustinas jo paėmimas į savo valdžią, išplėsimas arba sugriovimas, veikiant sambūriu — 123 p. 2; jo sugadinimas — 556, 556 I, 565.

Telegrafo įstaiga: Ž. Pašto telegrafo įstaiga.

Telegrafo viela: 393, 394.

Telegrama: neleistas jos turinio pranešimas arba pagarsinimas — 653, 680; jos sunaikinimas, atidavimo sulaikymas, turinio iškraipymas arba atplėšimas — 680. Ž. Korespondencija.

Terminai: pasenėjimo — 14 d. 3, 68 p. 3, 68 I, 68 I 5—6, 68 I 8. Ž. Laikai.

Teroras. Ž. Organizacijos.

Teršimas: vandens, mėtant į jį daiktus, kurie padaro vandenį netinkamu gerti arba žalingu sveikatai — 220, upės ar perkaso, nuleidžiant į juos vamzdžių nešvarumus — 385; upės, perkaso, šaltinio arba šulinio, mėtant į juos daiktus, nuo kurių vanduo negali pagesti — 548. Ž. Apnuodijimas.

Tėvas: atsisakymas jį maitinti, atkaklus jo neklausymas arba atšakus elgesys su juo — 419, 419 III A 1, 419 III A 3; jo nužudymas — 454, 454 I 1, 454 III A 2; jo sužalojimas — 471 p. 1; jam smurto padarymas — 476; jam laisvės atėmimas — 499 p. 1; grasymas jam — 510 d. 2; jo įžeidimas — 532.

Tėvo vardas: jo nuslėpimas nuo reikiamos valdžios — 272.

Tiesos darbas: melagingas liudijimas, kenkiant jam — 158, 158 III B 1—7, 160. Ž. Teismas.

Tikyba: jos niekinimas — 73, 74, 76; kėlimas triukšmo ne-krikščionių tikybos pamaldose — 77; palaidojimas krikščionies be krikščionių tikybos apeigų — 78; vertimas smurtu atlikti arba dalyvauti pamaldose asmens, kurio tikyba tai draudžia — 80; neleidimas tarno arba darbininko dalyvauti jo tikybos nustatytose pamaldose — 81; vertimas žmogaus asmens smurtu arba baudžiamuoju grasymu keisti savo tikybą — 86,

87; atlikimas apeigų, dedantis kunigu, kurias gali atlikti tik tos tikybos kunigas — 97.

Tiltai: jų atidarymas laivams praplaukti — 386 p. 3; jų sugadinimas — 557, 565 p. 2.

Tilteliai: netinkamas jų įtaisyimas ir netvarkingas laikymas — 401.

Tinginiavimas: nusikaltėlių, padariusių nusikaltimą dėl tinginiavimo, paėmimas, atkalėjus jiems bausmę, į darbo namą — 32. Ž. Dykinėjimas.

Titulai: garbės titulų netekimas — 28; sauvališkas svetimmojo pasisavinimas — 272 p. 2, 272 III B.

Tyčia palikimas žmogaus, negalinčio pasirūpinti savimi, be pagalbos — 490.

Tyčiojimasis: Ž. Pasityčiojimas.

Tyčios darbai: jo sąvoka — 48, 48 I, 48 IV.

Tolygūs, arba vienodi, nusikalstamieji darbai: jų baudimas — 64, 64 I, 64 III A 1—6, 64 III B; jų padarymas, atlikus bausmę — 67, 67 I, 67 III A, 67 IV.

Topografija: XXXVI; topografinių nuotraukų ženklų gadinimas — XXXVI 1.

Traktieriai: svaiginamųjų gėralų pardavinėjimas juose — VIII 1 § 1 ir 5.

Transemigrantas: jo išsiuntimas — VI 2 § 10. Ž. Emigracija.

Transportas: Ž. Pervežimas. Geležinkeliai. Laivas.

Tranzitas: tranzito taisyklės — VI 2.

Trašos: XXXVII; dirbtinių trąšų kontrolė XXXVII 1 § 9.

Traukinys: neklausymas jo vadovautojo teisėto įsakymo arba reikalavimo — 139; priešinimasis jo vartymo vadovautojui — 142 d. 3; jo vadovautojo vertimas neiti savo pareigos — 148; jo valdytojo gelbėjimo taisyklių nesilaikymas, pavojui ištikus — 495; jo susikūlimas — 148, 558 d. 3, 560 d. 2; nelaikymas nustatytų taisyklių jo ėjimo pavojui išvengti — 559, 559 III A; vagystė traukiniui einant arba sustojant — 581.

Trečiųjų teisėjas: nustojimas teisių būti juo — 30 p. 8.

Trianguliacija: trianguliacijos ženklų gadinimas — XXXVI 1 §§ 16 ir 17.

Triukšmas: jo kėlimas bažnyčioje, koplyčioje arba krikščionių maldos namuose — 75, viešoje vietoje — 262, 262 III A 1.

Trobesiai: jų pastatymas arba perstatymas, neturint reikiamo leidimo arba nesilaikant nustatytų taisyklių — 378, 378 III A 1—2, 379, 380. Ž. Statyba. Padegimas. Išsprogdinimas.

Trotuarai: Ž. Šaligatviai.

Trukdymas: teismo darbo — 156—178. Ž. Kliudymas.

Turtas: padirbimas dokumentų, kuriuo pažymima teisė naudotis turtu — 443 p. 7; rasto turto pasisavinimas — 573; svetimo įtikėto judamojo turto pasisavinimas — 574, 574 I 1—2, 574 III A 3—16; svetimo įtikėto turto pasisavinimas — 575 577, 577 I 3, 577 III B. 1—3; turto, skirto išdalyti nukentėjusiems nuo visuomenės negando, pasisavinimas — 576, 676 I; pasisavinimas arba vagystė turto, pavesto rūpintis tarnybą einant — 578, 578 I 1—2, 578 III B 10; kredito įstaigos, apsidraudimo draugijos, dalininkų bendrovės arba akcininkų draugijos turto naudojimas operacijoms, jų įstatais neleistoms — 579 p. 1; jo vagystė — 581, 581 I 1—11, 581 III A 1—13, 581 III B 5, 581 IV, 586; jo vagystė iš suardyto tam tikslui kapo arba ištikus negandui — 582; iš svetimo būsto — 583; bažnyčios turto vagystė — 588; jo pagrobimas pavartojant smurtą — 589, 589 I 1—2, 589 III A 2, 589 III B 4; vertimas smurtu padaryti nenaudingą turto sutartį — 590; jo apgaulingas pagrobimas — 591, 591 I 3—8, 591 III A 1—11, 591 III B 2—4, 591 III B 27, 591 IV; turtas, gautas nusikalstamąja sutartimi — 592, 592 III A 3; pardavimas arba įkeitimas svetimo nejudamojo turto — 593, 593 III A 2; suktybe gavimas draudimo pinigų už apdraustąjį turtą — 594, 594 I 1—3; apdrausto turto sunaikinimas, norint gauti draudimo pinigus — 598, 598 I, 598 III A 1—2; turto slėpimas nusigyvenus — 599, 599 III B, 601, 602, 602 III A 1; nusigyvenimas dėl turto eikvojimo — 603, 604; melagingas pareiškimas, surašant palikimo turtą — 606 d. 2, 606 III A; jo paslėpimas arba perleidimas, turint tikslą pakenkti savo kreditoriams — 606⁴; 607, 607 III B 1—14; kurstymas padaryti nenaudingą turto sutartį ar kitą sau nenaudingą turto patvarkymą — 611, 611 III A 7; neregio raginimas pasirašyti doku-

mentą, kenkiantį jo turto reikalams — 612; įrašymas į blanką, pasirašytą kito žmogaus, dokumento teksto, žalingo jo turto reikalams ir nesutinkančio su pasirašiusiojo valia — 613, 613 III B 2—4, 614; nusikaltimu gautojo turto įgijimas, paėmimas laikyti, paslėpti, įkaitui arba išleisti 616, 616 III A 1—2, 616 IV, 617; tarnautojo nesilaikymas nustatytų taisyklių turtui imti, laikyti bei duoti — 666.

Turto sutartys: vertimas padaryti nenaudingą turto sutartį — 590; tarnautojo darymas turto sutarčių, kurias jam draudžia įstatymas dėl jo tarnybos rūšies — 682.

Turto teisės: jų netekimas — 29 p. 1.

Tvirtintiniai aktai: 445, 445 I 1, 445 I 4, 672, 674. Ž. Hipotekos aktai. Aktai. Notaras.

Tvirtovė: skraidymas skraidomuoju aparatu tvirtovės srityje, neturint tam reikiamo leidimo — 113¹. Ž. Sutvirtintoji vieta.

Tvirtovės kalėjimas: kaip bausmės rūšis — 2 p. 5; jo pakeitimas paprastuoju kalėjimu — 2 § 3; nusikaltamieji darbai, už kuriuos didžiausia bausme skiriama kalėti jame, vadinami nusikaltimais — 3 d. 2; jo skyrimas ir laikymas jame — 19; jo kalimojo laiko skaičiavimas — 22; galimas iki teisiant kalėtojo laiko įskaitymas — 54; jo pakeitimas atidavimu į auklėjamąją drausmės įstaigą nepilnamečiams — 55 p. 2; jo skaitymas ir pakeitimas, sudedant bausmes — 63, 66; jo pailginimas, skiriant bausmę recidyvo atveju — 64.

Ugnies kuriamoji gamykla: sauvališkas svetimame miške jos įtaisyimas — 629.

Ugnis: jos kūrimas krante, pašvyturės apylinkėje — 392.

Uogos: savaime augančių uogų rinkimas svetimoje žemėje — 633 p. 1.

Uostas: pagalbos teikimas priešininkui: išduodant karo uostą — 108 d. 3 p. 1, nužudant karo uosto viršininką — 108 d. 3 p. 4; nesilaikymas juo naudotis nustatytų taisyklių — 387; metimas jame balasto — 395.

Uosto vadovas: nepagelbėjimas laivui, ženklais šaukiančiam pagalbos — 493.

Upė: nutiesimas į ją vamzdžio nešvarumams nuleisti — 385; pakeitimas plaukiamos upės vagos arba sulaikymas bei sumažinimas jos tekėjimo — 388; neleistinas į ją balasto metimas — 395; upės teršimas, mėtant į ją daiktus, nuo kurių vanduo negali pagesti — 548.

Uždarbis: gamyklos, fabriko, kalnakasybos, verslo, geležinkelio, uosto arba kitų viešųjų įstaigų darbininkų nustojimas dirbti, norint priversti pramonininką pakelti uždarbį — 367, 367 III A 1—2. Ž. Atpildas. Atlyginimas.

Uždarymas: to, kas įsteigta arba įtaisyta be tam tikro leidimo — 37; laikraščio — 306, 309; į pamišėlių ligoninę žmogaus, nesergančio proto liga, arba į paleistuvaujamąjį namą moteriškės, paleistuvavimu nesiverčiančios — 500, 500 I.

Uždraudimai: laikymas arba pardavinėjimas leidinio, įrašyto į draudžiamųjų leidinių sąrašą — 298; uždraustojo rašinio atspaudimas — 299; uždraustojo veikalo suvaidinimas — 302, 302 I; uždraustos kino filmos rodymas — 302¹; uždraustojo laikraščio leidimas — 304; uždraustos skelbti žinios paskelbimas spaudoje — 305; 305 III B; laikraščio — 309; uždraustieji lošimai — 289, 289 III A 2; uždraustojo turto perleidimas — 593, 593 III A 1, 607, 607 III B 1—15; tarnautojo žinomai neprivalomos pajamos gavimas arba išreikalavimas, tuo tikslu uždedant mokėtojo turtui draudimą — 664.

Uždraustas turtas: 607. Ž. Turtas. Draudimas. Uždraudimas.

Uždraustoji lošykla: Ž. Draudžiamoji lošykla.

Užkardymas: nusikalstamųjų darbų — 639, 643.

Užpuolimas: Lietuvos kariuomenės, norint padėti priešui — 108 d. 3 p. 3; žmonių sambūrio užpuolimas ant kariuomenės sargybos — 123 p. 1. Ž. Plėšimas.

Užraktai: vagystė, sulaužant užraktus — 581 d. 2, 583 p. 2, 583 III B 2, 584.

Užsienis: nusikalstamųjų darbų, padarytų užsienyje, baudimas — 9, 9 I, 9 III B, 10, 10 I 2, 12, 12 I 2—7, 12 III A; 13; rinktis ir keisti gyvenamąją vietą varžymo teisės svetimšaliams pakeitimas ištėmimu į užsienius — 35 d. 4; į užsienius ištremtojo svetimšalio saivališkas grįžimas į Lietuvą — 177 d.

3; iškeliavimas į užsienius be nustatyto paso — 270. Ž. Pasas. Ištrėmimas. Svetimšaliai.

Užsienių teismas: 10, 12 III A.

Užsiėmimas (profesija): garsinimas neteisingų dalykų, griaušančių pasitikėjimą žmogaus sugebėjimu eiti savo pareigas — 540, 540 I 2; žmogaus, turinčio dėl savo verslo bei darbo laikyti paslapyje jam įtikėtą dalyką, neleistas to dalyko paskelbimas — 541, 541 I 1—3.

Užstatas: Ž. Įkaitas.

Užtvanka: jos sužalojimas — 557, 565.

Užtvinimas: sužalojimas hidrotechninio įtaiso, vartojamo jam išpėti — 550 p. 5.

Ūkininkai: jų teisė gražinti skolas Žemės Banko garantuotais įkaito paskolos lakštais — III 2 § 1.

Ūkininkavimas: skyrimas jam priežiūros ir tos priežiūros vykdymas — XLV 4 § 1, XLV 4 § 6, XLV 4 § 14, XLV § 18, XLV § 21 ir 22.

Ūkis: Ž. Žemės ūkis. Žuvų ūkis.

Ūkių valdytojai: agronomų - inspektorių nurodymų davimas ūkių valdytojams, kurių ūkininkavimui paskirta priežiūra, ir tų nurodymų vykdymas — XLV 4 § 6, XLV 4 § 14; jų baudimas už agronomų - inspektorių duotų nurodymų neįvykdymą laiku — XLV 3 § 5, XLV 4 § 18 ir §§21—22.

Ūmai degamieji dalykai: nelaikymas apsaugos nuo gaisro priemonių jų prikrautuose būstuose arba taisyklių jiems gaminti, laikyti, vežti, iškrauti ar parduoti — 236, 236 III A 2, 237; jų sandėlių padegimas, išsprogdinimas arba paskandinimas — 562, 568.

Vabzdžiai, ūkio augalų, vaismedžių ir kiti medžių ēdikai: nepranešimas apie jų atsiradimą — 243; nelaikymas apsaugos priemonių jų paplitimui sutrukdyti — 245 p. 2.

Vaga: neleistas į ją balasto metimas — 395 d. 2.

Vagystė: dalyvavimas vagių gaujoje — 279 p. 3; turto, įtikėto arba pavesto saugoti tarnybą beeinant — 578 d. 3; 578 I 2; slaptas arba atviras svetimo judamojo turto pagrobimas—

581, 581 I 1—11, 581 III A 1—14, 581 III B 1—13, 581 IV; su ypatingu įžulumu, peržengiant pasitikėjimą, sulaužant kliūtis ar užraktus, beeinant geležinkelio traukiniui arba nakties metu — 584 d. 2; daiktų, didesnės kaip dviejų tūkstančių penkių šimtų litų vertės — 581 d. 3; daiktų ne didesnės kaip dviejų litų penkiasdešimt centų vertės, taip pat paskutiniam reikalui vertčiant — 581 d. 4; dokumentų, numatytų 552 str. arba korespondencijos — 581 d. 5; pasikėsinimas vogti — 581 d. 6, 581 III A 8; iš atkasto arba nurodyto tam tikslui kapo — 582 d. 1 p. 1; turto, ištikto gaisro, patvynio ar kitos katastrofos — 582 d. 1 p.2; valdžios ginklų, šovinių, parako arba kitų puolimo ar gynimosi priemonių — 582 d. 1 p. 3, 582 III A; iš gyvenamo trobesio, laivo ar kito būsto, iš negyvenamo būsto, kuriam tuo laiku žinomai būta žmogaus, arba iš aptverto kiemo — 583 d. 1, 583 III B 1; turint prirengtą ginklą pulti arba gintis — 583 d. 1 p. 1, 583 I 1—2, 583 III A 1—2; nakties metu sulaužant kliūtis ar užraktus — 583 d. 1 p. 2, 583 I 3, 583 III B 2—3; kelių asmenų arba gaujos — 584, 584 III A 1—2, 584 III B; arklis—581 d. 3, 581 III B 12, 585; vagystės recidyvas — 586, 586 III A 1—2, 586 III B 1—2, 587, 587 III B 1—3; bažnyčios, šventųjų arba pašventintų daiktų — 588, 588 I 1—2. Ž. Arkliavagystė.

Vagonas: nesilaikymas nustatytų taisyklių apsaugoti nuo gaisro vagonui, prikraudam ūmai degamų dalykų — 237.

Vaidinimas: viešojo vaidinimo nutraukimas, sukėlus netvarką arba peštynes — 262 d. 3; viešas užginto arba cenzūros nežiūrėto veikalo suvaidinimas scenoje — 302, 302 I; bilietų pardavinėjimas vaidinimams, neapmokėjus jų nustatytąja rinkliava — 345. Ž. Pramogos. Autoriaus teisė.

Vaidyklos: 443 p. 8. Ž. Pramogos.

Vaikas: jo atsisakymas maitinti ir karšinti savo tėvus, jų atkaklus neklausymas arba atšakus su jais elgesys — 419, 419 I, 419 III A 1—3, 419 III B; neleistinas mažamečio vaiko atidavimas darbui į fabriką ar kitą pramonės arba amato įstaigą — 421; jo nužudymas — 455 p. 1; motinos nužudymas jo, begimdant — 461, 461 I 1—2; 461 III B 1—2; svetimo vaiko pagrobimas, paslėpimas arba pamainymas — 502, 502 I 1—2, 502 III

A 1—2; negražinimas, tėvams reikalaujant, sauvališkai paimto arba pasilaikyto svetimo vaiko — 503; tėvams arba vietos policijai nepranešimas apie savo pasilaikytą primestinį arba paklydusį vaiką — 504, 504 I; XXXVIII. Ž. Gemalas. Tėvai. Motina.

Vaisiai: sauvališkas jų skynimas arba rinkimas svetimoje žemėje, svetimame sode arba darže — 633, 633 IV.

Vaismedis: nepranešimas apie atsiradusius vabzdžius, kenkiančius vaismedžiams — 243; nepranešimas apie vaismedžius, apkrėstus limpamomis ligomis — 244; nelaikymas taisyklių, nustatytų vaismedžių apkrėtimui išvengti — 245; vaismedžių sodo sugadinimas — 549 d. 1 p. 3; tarnautojo nesirūpinimas, kad būtų laikomos apsaugojamosios priemonės, vaismedžių apkrėtimui išvengti ir sutrukdyti jiems kenksmingų vabzdžių plitimui — 648.

Vaismedžių sodas: jo sugadinimas — 459 p. 3.

Vaistas: gydymas nuodingais arba smarkiai veikiančiais vaistais, neturint teisės verstis gydytojo praktika — 195, 195 III B 1—3; jo dirbimas, laikymas parduoti arba pardavinėjimas nenustatytoje įstaigoje — 197, 197 III B 1—2; dirbimas, laikymas parduoti arba pardavinėjimas vaistinių dalykų — supjaustytų, sukapotų, sugrūstų arba sumaišytų — 198; neleistinu būdu gaminamo, laikomo arba duodamo vaisto atėmimas — 199; davimas jo: be gydytojo recepto — 200 p. 1; padaryto ne pagal gydytojo receptą — 200 p. 2; netinkamai arba iš netinkamos medžiagos pagaminto — 200 p. 3; slaptojo — 200 p. 4; ne to, kurio reikalaujama — 200 p. 5; nelaikymas taisyklių, kaip laikyti, duoti arba vartoti nuodingus arba smarkiai veikiančius vaistus — 201; uždraustų vaistų pardavinėjimas — 204 III B 1—2. Ž. Vaistinės. Sudėtiniai vaistų preparatai.

Vaistinės: dirbimas, laikymas parduoti arba pardavinėjimas vaistų ne jose — 197 d. 1; įsakymai vaistinėms ir vaistinių prekių krautuvėms — 198 III B; davimas iš jos: vaistų be gydytojo recepto — 200 p. 1; vaistų, padarytų ne pagal gydytojo receptą — 200 p. 2; vaistų, netinkamai arba iš netinkamos medžiagos pagamintų — 200 p. 3; slaptųjų vaistų — 200 p. 4; per apsirikimą vieno vaisto vietoje kito — 200 p. 5; nelai-

kymas taisyklių, kaip laikyti, duoti arba vartoti nuodingus arba smarkiai veikiančius vaistus — 201; atėmimas teisių prižiūrėti jas — 202; leidimas joje eiti vaistininko, chemiko arba mokinio pareigas žmogui, neturinčiam tos teisės — 203; jos įsteigimas, neturint reikiamo leidimo arba draudžiamoje vietoje — 310.

Vaistinės mokinys: 200, 201, 203. ,

Vaistinės prižiūrėtojas: 200, 201, 202, 203.

Vaistininkas: 200, 201, 202, 203.

Vaisvandeniai: jų gaminimo taisyklės — VIII 3.

Vaisvyniai: jų pardavinėjimas — XVIII 1 § 12.

Valdininkas: kliudymas jam savo pareigas atlikti — 143, 143 I; ėmimas nuo dokumentų, esančių valdininkų bylose, žyminių ženklų — 433 d. 1 p. 1; jo nužudymas — 455 p. 3; jo sužalojimas — 471, 471 III B 5—9; asmens smurto jam padarymas — 476; šaukimas jo į dvikovą — 485 d. 1; atėmimas jam laisvės — 499; grasymas jam — 510 d. 2 p. 3; jo ižeidimas — 532 p. 3, 532 III A 1—6, 532 III B 1—7. Ž. Tarnautojas. Teisėjas. Notaras.

Valdžia: tėviškos valdžios vaikams netekimas — 29 d. 2 p. 2; dalyvavimas sambūryje, kuris smurtu pagrobė į savo valdžią ginklų arba karo reikmenų sandėlį; ginklų arba patrankų gamyklą, sutvirtintą vietą, karo laivą, geležinkelį, telegrafą, telefoną, pinigų kalyklą, valstybės išda, visuomenės arba akcininkų kredito įstaigą — 123 d. 1 p. 2; dalyvavimas bendrijoje, kurios tikslas yra kurstyti neklausyti arba priešintis teisėtam valdžios įsakymui — 125 p. 1; viešas kurstymas neklausyti arba veiksmu priešintis teisėtam valdžios įsakymui — 129 d. 1 p. 3; kurstymas nuversti teisėtą Lietuvos valdžią — 129, 129 III B 1—22; neviešas kurstymas neklausyti arba veiksmu priešintis teisėtam valdžios įsakymui — 130 d. 1 p. 3; jos įsakymų neklausymas arba priešinimasis teisėtiems jos reikalavimams — 139, 139 I 1—3, 139 III A 2—6; saivališkas susirinkimo pirmininko valdžios pasisavinimas — 141 d. 3; priešinimasis smurtu tarnautojui, norint daryti kliūčių, paskelbti ar įvykdyti teisėtą valdžios įsakymą — 142 d. 1, 142 I 3—6, 142 III A 2; jos pasisavinimas, pasiimant savo valią tarnau-

tojo laipsnį ir norint atlikti veiksmą, kurį tarnautojas tegali padaryti — 151 d. 1 p. 2, 151 I 3; padarymas didžiojo arba šiaipjau nusikaltimo, naudojantis neteisėtai pasisavinta valdžia — 151 d. 2; didžiojo arba šiaipjau nusikaltimo padarymas valstybės arba visuomenės tarnautojo, pasisavinus valdžią — 151 d. 3; reiškimas jai nepagarbos nepadoriu elgesiu valstybės arba visuomenės įstaigoje — 154 d. 1, 155, 155 III A 1—2, 155 III B 3; jos negerbimas, įžeidžiant vyriausybės arba visuomenės įstaigą raštu, viešojo kalboje, rašinyje, laiške arba paveiksle — 154 d. 2, 154 I 3, 154 III A 3—8, 154 III B 1—7; jos negerbimas, įžeidžiant vyriausybės arba visuomenės įstaigą ar jos narį tuo metu, kai joje buvo vykdomi tarnybos darbai — 154 d. 3; toks įžeidimas, padarytas asmens smurtu — 154 d. 4; nuplėšimas, pagadinimas arba iškraipymas valdžios įsakymu išstatyto skelbimo ar kito ženkle, skydo, kariuomenės vėliavos arba karo laivyno gairės — 155 d. 1, 155 d. 2 p. 1; melagingas jai pranešimas apie nebūtą didįjį arba šiaipjau nusikaltimą — 156, 156 I 1—3, 156 III A 8—9; žinomai melagingas įskundimas valdžiai ką nors padarius nusikalstamąjį darbą arba tarnybos nusižengimą — 157, 157 III A 1—2, 157 III B 4; nepranešimas valdžiai apie sumanytą arba jau imtą daryti didįjį nusikaltimą — 162, 162 III A 1, 163; nepranešimas valdžiai apie tikrai žinomą didžiojo, numatyto 108 ir 118 str., nusikaltimo dalyvį — 164; nesukakusio dvidešimt vienerių metų amžiaus asmens vertimas susituokti, naudojant piktam tėvų arba globėjų valdžią — 420 d. 1 p. 3, 422; vertimas žmogaus, naudojant piktam tėvų, globėjų ar kurią kitą valdžią, daryti tai, kuo peržengiama vertiamojo asmens teisė arba neleidžiama jam vykdyti savo teisių arba atlikti savo pareigų — 507, 507 I, 507 III A 3; vertimas padaryti didįjį ar šiaip nusikaltimą, naudojant tėvų, globėjų ar kurią kitą valdžią — 508 d. 1; gašlavimas su žmogumi, esančiu to asmens valdžioje — 515 p. 1; vyriškio sangūlavimas su vaikinu, esančiu jo valdžioje — 516 d. 3 p. 2; sangūlavimas su nepilnamete mergina, esančia to asmens valdžioje — 517; sangūlavimas, numatytas 520—522 str., su žmogumi, esančiu to asmens valdžioje — 523 p. 2, 523 III B 1—2; sąvadavimas paleistuvauti nepilna-

mečio asmens, esančio sąvadautojo valdžioje — 524 d. 2; svetimos valstybės vyriausybės negerbimas, įžeidžiant jos diplomatinį agentą — 535 d. 2, 535 I.

Valdžios, galios nepanaudojimas: 639—648. Ž. Tarnautojas.

Valdžios miškas: kirtimas medžių jame, negavus nustatyto bilieto, išėjus biliete pažymėtam laikui arba išvežimas iš jo leistų kirsti medžių, nesuėjus terminui, kuris paskirtas miškui apžiūrėti — 628.

Valdžios negerbimas: nepadoriu elgesiu įstaigoje — 154; svetimos valstybės vyriausybės negerbimas, įžeidžiant jos diplomatinį agentą — 535 d. 2, 535 I.

Valdžios neklausymas: 138—155.

Valdžios neveiklumas: 639—648. Ž. Tarnautojas.

Valdžios ribų peržengimas: 636 I, 636 III B 3, 636 III B 9—10, 636 B 15, 636 III B 23, 636 III B 27, 639 III B 29. Ž. Perdidelės galios pasisavinimas.

Valgyklos: Ž. Šventės. Darbas. Darbo laikas.

Valkatavimas: 275. Ž. Dykinėjimas.

Valsčiaus taryba: jos teisė atskirais atvejais drausti svajinamuosius gėralus pardavinėti mažmenomis — VIII 1 § 20.

Valsčiaus viršaitis arba pavaduojas jį žmogus: lengvas kūno sužalojimas arba smurto padarymas valsčiaus viršaičiui, beieinant jam pareigas arba dėl jųėjimo — 480 d. 1 ir 3, 480 III A 1; jo įžeidimas tokiomis pat aplinkybėmis — 532 p. 3.

Valstybė: nusikalstamieji darbai Lietuvos valstybei — XXXIX 4 §§ 1—34. Ž. Valstybės saugumas. Valdžia. Sąmyšis.

Valstybės antspaudas: jo padirbimas — 449.

Valstybės išdavimas: Ž. Išdavimas.

Valstybės izdas: labdarių arba kredito įstaigos, savitarpio apdraudimo draugijos, dalininkų bendrovės arba akcininkų draugijos tarnautojo jam nuostolių padarymas — 578, 578 III B 19; didelių nuostolių padarymas nusigývenimo atvejais — 600 d. 2, 601 d. 2.

Valstybės nauda: asmens garbę žeminiųčių dalykų garsinimas dėl valstybės naudos nebaudžiamas — 537 p. 2.

Valstybės ramybė: skleidimas kurstomų mokslų arba nuomonių, pavojingų valstybės ramybei — 130 p. 4.

Valstybės saugyklos: sužalojimas joms priklausančių mokslo ar meno dalykų — 550 p. 2, 562 d. 3, 563 p. 2; dalyvavimas tam tikslui susidariusioje sąjungoje — 564 p. 3.

Valstybės saugumas: XXXIX. Ž. Apsauga.

Valstybės Saugumo Departamentas: draudimas jo tarnautojams būti politinių organizacijų nariais — XXIV 3 § 17.

Valstybės turtas: jo gadinimas — 549 I 1.

Valstybės žymėženklis: vartojimas jo be tam tikro leidimo — 360.

Vandens įvados įtaisyimas: jo sugadinimas — 551, 551 III B.

Vandens keliai: suteikimas pagalbos priešininkui, juos gadinant — 108 d. 3 p. 5; jų gadinimas — 549, 557, 565; vandens kelių tarnautojo nelaikymas nustatytų taisyklių laivų plaukimo ar plukdymo pavojui išvengti — 559 d. 2.

Vanduo: priešininkui pagalbos suteikimas, sugadinant vandens kelius — 108 d. 3 p. 5; gerti arba gyvuliams girdyti vartojamo vandens teršimas, padarant jį tam reikalui netinkamu — 220 d. 1; teršimas vandens, darant jį žalingu žmonių sveikatai — 220 d. 2, 220 III A 1; nesilaikymas vandens nuleidžiamų įtaisų ir vandens vartojimo taisyklių, atliekant melioracijos darbus — 261; gamykloje, fabrike, amato arba prekybos įstaigoje vandens apkrėtimui išvengti reikalingų priemonių neįtaisyimas — 311; be reikiamo leidimo mineralinių vandenių versmių apsaugos apygardoje neleistinų darbų dirbimas — 384; neleistinas nutiesimas vamzdžio nešvarumams į upę arba perkasą nuleisti — 385, 385 III A 1; teršimas upės, perkaso, šaltinio arba šulinio, metant į juos daiktus, nuo kurių vanduo negali pagesti — 548; viešojo vandens kelio sugadinimas — 549, 557, 565; svetimų gyvulių sužalojimas, apnuodijant girdomąjį vandenį — 550 d. 1 p. 8; žuvų sužalojimas, apnuodijant vandenį — 550 p. 9; vandens įtaisų sužalojimas — 551, 551 III B 1; vandens kelių tarnautojo laivų plaukimo pavojui išvengti nustatytų taisyklių nelaikymas — 559 d. 2; saivališkas žvejojimas svetimuose vandenyse — 623.

Vardas: baustinas jo nuslėpimas — 272, 272 III A.

Vardožymė: paleidimas į prekybos apyvertą aukso arba sidabro lydinių, neįspaudus į juos savo vardožymės — 350.

Varžymas: teisių — 29, 29¹, 30; rinktis ir keisti gyvenamąją vietą nusikaltėliams, atlikus bausmę — 34, 35. Ž. Aprėžimas teisių.

Varžytynės: tarnautojo viešųjų varžytynių taisyklių peržengimas — 681, 683. Ž. Parangos. Viešas turto pardavinėjimas.

Važiavimas, važinėjimas: neatsargus arba pernelyg greitas — 231; kliudymas važiuoti viešais keliais — 407.

Važma geležinkelio: jos sužalojimas — 558 p. 1, 566 p. 1; rengimasis sužaloti arba dalyvavimas tam tikslui susidariusioje sąjungoje — 564.

Vedybos: jų sutraukymas, vyrui arba žmonai prašant, kai vienas iš jų būna pasmerktas kalėti sunkiajame kalėjime arba ištremti — 29 d. 2 p. 1; pagrobimas neištekęsios moters, turint tikslą susivesti, jai to nenorint — 506. Ž. Santuoka.

Veidas: nebepagydomas jo išbjaurinimas — 467, 467 III B 4.

Veisiamoji galia: jos atėmimas — 467. Ž. Iškastravimas.

Vekselis: meluojamas pareiškimas teismui, kad pamestas neišmokėtas vekselis — 606 d. 2 p. 1.

Velėnos: jų režimas svetimoje žemėje — 633 p. 2, 633 III B 11.

Vengimas: kareiviavimo pareigos — 188, 188 III A 1—2, 188 III B.

Verslai: varžymas teisės verstis verslais — 30 p. 5; nušizengimai verslų priežiūros įstatymams — 310—363¹².

Vertėjas: 158, 172.

Vertimas: Ž. Prievarta. Smurtas.

Vertimas kelmų: nesilaikant nustatytų taisyklių — 255, 258.

Vertybės popieriai: nuostatai apie jų padirbimą — 427—436; jų išleidimas didesnei sumai, negu yra leista — 580.

Vertybės ženklai: nuostatai apie jų padirbimą — 427—436.

Veterinarija: XLI; veterinarijos įstatymas — XLI 1; vertimasis veterinarijos praktika, neturint reikiamo leidimo — XLI 7 § 7.

Vežimas: nepristatymas jo kariuomenei — 193; arklių prižiūrėtojo nelaikymas nustatytų taisyklių jiems surašinėti arba statyti kariuomenei karo metu — 684.

Vežimas iš užsienių: 346, 622.

Vėliava: jos nuplėšimas arba pagadinimas — 155; Lietuvos tautinės, valstybinės ar karinės vėliavos įžeidimas — XXXIX 4 § 2; užsienio valstybinės, tautinės ar organizacinės vėliavos baustinas išstatymas ar kitoks vartojimas Lietuvoje — XXXIX 4 § 22. Ž. Kariuomenės vėliava.

Vėpliai: jurių vėplių gaudymas — 253 p. 1.

Vežikas: pavedimas valdyti arklių žmogui, žinomai tam netinkamam arba girtam — 231, 231 I; vežimas laisvai paštų keliais pravažiuojamų arba bendrovinių vežimų — 405; palikimas keleivių pavojuje — 492 d. 2.

Vidaus tvarka: valstybės vidaus tvarkos ir ramumo ardymas — IV 1 § 9.

Vienodos bausmės: 62.

Vienuolynai: nepilnamečių moteriškos lyties nusikaltėlių atidavimas į moterų vienuolynus — 41 p. 4 ir 5, 41 I, 55 d. 2 p. 2, 55 d. 3; rinkimas jiems mezliavos, neturint tam reikiamo leidimo — 277.

Vienutinis kalėjimas: 18 d. 2.

Viešas turto pardavinėjimas: 681, 681 I 1—2. Ž. Varžytynės.

Viešbutis: nelaikymas žmonių atvykimo ir išvykimo registracijos taisyklių — 266.

Viešieji darbai: XLII; viešųjų darbų fondo sudarymas, tvarkymas bei naudojimas — XLII 1 §§ 1—9; viešųjų darbų lėšų gavimo išnaudojimo taisyklės — XLII 2 § 1.

Viešieji keliai: kliudymas jais važiuoti — 407. Ž. Keliai.

Viešieji knygynai: jiems priklausančių mokslo arba meno

dalykų sužalojimas — 550 p. 2; jų padėgimas, išsprogdinimas arba paskandinimas — 562, 563 p. 2.

Viešojo atsiskaitymo įstaigos: jų priežiūra — XLI 1.

Vilkstinės: nelaikymas nustatytų taisyklių važiuoti plentais arba kitais keliais vežimų vilkstinėms — 403.

Viršininkas: jo nužudymas — 455 p. 5; šaukimas jo į dvikovą — 485.

Visuomenės dora: nusizengimai ją saugojamiems įstatymams — 280—289.

Visuomenės gerovė: Ž. Gerovė.

Visuomenės įstaiga: jos dokumentų padirbimas — 441; padirbimas arba baustinas vartojimas įrankių, jos pažymimajam ženklui dėti — 450, 452; jos dokumento sužalojimas — 552, 552 I; jos būstų sužalojimas, padėgimas arba išsprogdinimas — 562, 563, 564.

Visuomenės nauda: garsinimas kito asmens garbę žeminančio dalyko dėl jos nebaudžiamas — 537, 537 III B.

Visuomenės negandas: skleidimas meluojamų paskalų apie jį — 263 p. 1; pasisavinimas arba išdalijimas, neturinčiam teisės gauti, turto, skirto nukentėjusiems nuo visuomenės negando šelpiti — 576; vagystė turto, kuriam buvo visuomenės negando pavojus — 582 p. 2.

Visuomenės rimtis: nusizengimai nuostatams, kuriais ji saugojama — 262—279.

Visuomenės saugykla: jos mokslo arba meno dalykų sužalojimas — 550 p. 2; jos sužalojimas, padėgimas arba išsprogdinimas — 562, 563, 564; vagystė iš josios — 581.

Visuomenės saugumas: nusizengimas nuostatams, kuriais jis ginamas — 222—239.

Visuomenės susirinkimas: kėlimas jame netvarkos arba jo nutraukimas dėl sukeltos netvarkos arba peštynių — 262.

Visuomenės sutvarkymas: dalyvavimas gaujoje, turint tikslą jį sugriauti — 126, 126 I, 126 III B 1—5; kurstymas jį sugriauti — 129 p. 2, 129 I 1—3, 129 III B 1—22, 130 p. 2, 130 I 1—4, 130 III B.

Visuomenės tarnyba: jos viršininko šaukimas į dvikovą — 485; nusikalstamieji darbai, padaryti ją einant — 636—687.

Visuomenės triukšmas: sukėlimas jo melo paskalomis — 263, 263 I, 263 III B 3.

Visuomenės turtas: jo sužalojimas — 549, 549 I.

Vitraktis: jo radimas pas dykinėjantį žmogų — 274; pas elgetą — 276.

Vynas: baudimas už nusižengimus vyno akcyzės nuostatomis — 573—576; jo pardavinėjimas — VIII 1 § 5.

Vynuogynas (vynuogių medis, daržas): jo sugadinimas — 549; vynuogių medžio svetimame vynuogyne apkrečiamąja liga apkrėtimas — 550 p. 10.

Vyras: jo nužudymas: 455 p. 1.

Vyresnysis notaras: nelaikymas nustatytų formų, tvirtinant aktus — 674.

Vyriausybė: į laikraštį jos išpėjimo neįdėjimas — 306, smurto padarymas diplomatijos agentui, norint pareikšti jo vyriausybei nepagarbą — 478; diplomatijos agento tokiu pat tikslu įžeidimas — 535; gautų iš jos draugijų arba bendrovių reikalams kapitalų vartojimas ne skirtajam reikalui—579; pranešimas jai melagingų žinių apie steigiamąją akcininkų draugiją — 580. Z. Valdžia.

Vyriausybės įstaiga: ėmimas nuo popierių, aktų arba dokumentų, esamų jos bylose, žyminių ženklų — 433 p. 13; dildymas arba naikinimas rašto, surašyto žyminiam popieriuje, kuris yra jos bylose — 433 p. 3; jos išduotų dokumentų padirbimas — 441, 441 I 1—6, 441 III A 1—4, 441 III B 1—6; pažymimajam ženklui jos vardu dėti antspaudo arba spaustuvo padirbimas — 450; tokio antspaudo arba spaustuvo vartojimas — 452; jos būsto padėgimas, išsprogdinimas arba paskandinimas — 562, 563, 564.

Vyriausybės pranešimas: telegrafo arba telefono sugadinimas, norint sulaukyti jo nusiuntimą — 556, 556 I.

Vytis: 155, 360; Lietuvos valstybės ženklo — Vyties — įžeidimas arba niekinimas — XXXIX 4 § 2.

Vogimas paskutiniajam reikalui verčiant: 581 d. 4.

Vokiečių okupacijos valdžia: įteisėtas baudžiamasis kodeksas Lietuvoje yra Rusijos 1903 m. patvirtintas kodeksas, kuris turėjo galios jai esant — BS. iv. § 1 III B 3; jos valdymo

metu Rusijos 1903 m. B. St. Lietuvoje įvedimas ir taikinimas — BS. įv. IV 6, IV 8—12.

Vokiečių Rytų Kariuomenės Vadas: jo įsakymų galia Lietuvoje okupacijos metu — BS. įv. IV 6.

Vokiečių valdžios teismai: Rusijos 1903 m. BS. taikinimas Lietuvoje okupacijos metu — BS. įv. IV 7.

Žaislai: jų dažymas — XVI 3.

Žemė: nelaikymas nustatytų taisyklių jos apkrėtimui išvengti — 311.

Žemės ūkio kultūra: XLV.

Žemės ūkis: žemės ūkiams priežiūros skyrimas ir jos vykdymas — XLV 3; XLV 4. Ž. Darbininkai. Statistika.

Ženklas: pasižymėjimo ženklų netekimas — 28; valdžios ženklų nuplėšimas arba pagadinimas — 144, 144 III A 1, 155, 159, 159 III B; reikalingo išpėjamo ženklo prie statybos ir kitų darbų nepastatymas — 230 p. 5; svetimų pasižymėjimo ženklų segėjimas — 272 p. 3; atvežimas iš užsienių arba padirbimas daiktų, atvaizduojančių ženklus, rodančius akcyzės arba kitos rinkliavos gavimą — 346; padirbimas antspaudo arba kito įrankio, kuriais spaudžiami pažymimieji ženklai — 347, 347 I, 450, 451; saivališkas svetimų prekybos ženklų naudojimas — 356, 356 I 1—2, 356 III A, 356 III B, 359; prekybos ženklų su draudžiamuoju antrašu arba paveikslu vartojimas — 357, 357 III A; neleistas vartojimas ženklo, naudojamo piešiniuose ir modeliuose — 358; vartotų vertybės ženklų naudojimas, naikinant juose suvartojimo žymes — 433, 435, 435 III B; vertybės ženklų padirbimas arba perdirbimas — 434, 434 I, 443 p. 4; padirbtųjų vertybės ženklų atėmimas — 436; vartojimas netikro spaustuvo arba kito įrankio pažymimajam ženklui dėti — 452; tarnautojo padėjimas sveikatai žalingiems maisto dalykams ženklų, kuriais pažymimas jų nežalingumas — 686. Ž. Įspaudas. Prabė. Prekybos ženklas. Vertybės ženklai.

Žetonas: žetono, žyminčio mokesčio arba rinkliavos įmokėjimą, padirbimas arba perdirbimas — 443 p. 4.

Žiaurus elgesys, elgimasis: globėjo su nesveikapročiu arba

meisterio su mokiniu — 282; tėvų, globėjų ar rūpintojų su nepilnamečiais — 420, 420 I 1—4.

Žibinamasis aliejus: Ž. Aliejus žibinamasis.

Žibukliai: laikymas parduoti arba pardavinėjimas jų be vardo žymės plombose, banderolėse arba etikietėse — 348 p. 3.

Žievė: svetimo medžio sužalojimas, atplėšiant žievę — 625 p. 6.

Žindyvė: jos nutylėjimas samdytojui apie tai, kad ji serganti limpamąja liga — 208.

Žinios: skleidimas arba viešas patvirtinimas pramanytų ar iškraipytų žinių apie valstybės valdžios organo arba valstybės įstaigos veikimą — XXXIX 4 § 16. Ž. Melagingos žinios. Paskalos. Paslaptys. Paskelbimas.

Žydai: vertimas nekrikščionių tikybos valdinio į kitą nekrikščionių tikybą — 86; leidimas žydams, neturintiems leidimo, kelti savo būste viešas pamaldas — 278; nelaikymas taisyklių žydų jaunuomenei mokyti — 291.

Žymė: laikymas parduoti arba pardavinėjimas aukso ar sidabro dirbinių be nustatytos žymės — 348 p. 1, 348 III A; žemesnės žymės — 349; dirbimas arba laikymas parduoti netikro spaustuvo žymės ženklams spausti — 351 p. 1; tarnautojo padėjimas įžymėtinam dirbiniui žinomai neteisingos prabės žymės — 685 p. 2.

Žymėženklis: Ž. Valstybės žymėženklis.

Žyminė rinkliava: atvežimas iš užsienių arba dirbimas, turint tikslą paleisti į apyvartą, daiktų, atvaizduojančių ženklus, rodančius jos gavimą — 346.

Žyminiai ženklai: ėmimas jų nuo popierių, aktų arba dokumentų — 433 p. 1 ir 3; netikrųjų padirbimas arba tikrųjų perdirbimas — 434, 434 I; vartojimas arba paleidimas apyvartai suvartotų — 435.

Žyminis popierius: surašyto jame rašto dildymas, arba naikinimas — 433 p. 3; netikrojo padirbimas arba tikrojo perdirdimas — 434; vartojimas arba paleidimas į apyvartą suvartotojo — 435.

Žmogžudystė: Ž. Nužudymas. Nunuodijimas.

Žmona: jos nužudymas — 455 p. 1, 455 III B 2; sąvada-
vimas paleistuvauti — 524 d. 2, 524 III A 2; gašlavimas su ja
— 514, 514 III A; kraujomaiša su žemutiniu arba aukštutiniu
žmonos giminaičiu, arba priešingai — 519, 519 III A.

Žolė: saivališkas žolės nupjovimas svetimoje pievoje ar-
ba svetimame miške — 625 p. 2, 633 p. 7, 633 III A 1—3,
633 IV.

Žuvis: jų gaudymas neleistuoju metu, neleistose vietose,
draudžiamomis priemonėmis arba nesilaikant nustatytų tai-
syklių — 546, 546 III A, XLV § 7; jų apnuodijimas — 246 d.
2, 550 p. 9, XLV 7 p. 5; padirbimas liudijimo, bilieto arba
kito ženkle, kuriuo pažymima teisė žvejoti — 443 p. 7; sau-
vališkas žvejojimas svetimuose vandenyse — 623.

Žuvų ūkis: žemės ūkio ministerio įsakymas dėl žuvų ūkio
tvarkymo — XLV 7.

Žūstantieji: sugadinimas įtaisymų jiems gelbėti — 555
p. 3.

Žvėris: laukinio žvėries laikymas be reikiamo atsargumo
— 232; žvėrių iš svetimos žemės išvarymas arba medžiojimas
— 623 d. 2, 623 I 3.

Žvėrynas: saivališkas jame medžiojimas — 623 d. 2 p. 3.
